

﴿ قرآن تفسیری قزان تلنده ﴾

الثانی

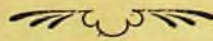
الجلد

الاتقان
فی
ترجمت القرآن

اؤفا گو بیر ناسی منزله اویازی یاخشیبای قریه سنده ﴿ امام و مدرس
شیخ الاسلام بن اسدالله الحمیدی ﴾ نك خرمه قلمیه مند ندر.

﴿ اول مرتبه باصلنوی ﴾

مطبعته کرمیه قزانده

کند مصارف لریله ۱۹۰۷ سنه

КАЗАНЬ.

Тшю-Литографія Т-го Д-ма „БРАТЯ КАРИМОВЫ“

1907.

قرآن تفسیری قرآن تلند.

الاتقان

في
ترجمة القرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

الله نك رحمتندن سرلش شيطان نك يا اولوقندان اللهغه صغنامن

« بسم الله الرحمن الرحيم »

دنياهه هر برينك كه آخرتك اوزى درست كورگان بنك لرگه گنه رحمت قيلوچى الله نك
اسمى برلن باشلايمن بو ترجمه نى

اون سيگرنچى سوره-كهف سورهسى مكدهه اينگان جمعى يوزده اون آيت

(الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) كوركام صفت بران موصوف بولو شوندا اين اللهغه ثابتدر (أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ
الْكِتَابَ) اول الله اوزى نك قلى محمد صلى الله تعالى عليه وسلم اوزرينه قرآننى ايندردى
(وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا) دخى اول قرآن ايچون اضلا ككريبك قيلمادى يعنى لفظنك كيملك
ومعنلارى آراسنك منافات بولمادى (قِيمًا) توغرى ومعتدل بولغان حاله ايندردى يعنى قرآنك
افراط تغريط بولمادى (لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِّنْ لَّدُنْهُ) الله تعالى قلى محمد عليه السلام اوزرينه
قرآننى ايندردى اوزندن صادر بولغان قاطى عذاب بران كافرلرنى قورقتو ايچون (وَيُبَشِّرُ

الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ) دى شونداين مؤمنلرگه سيونچ بىيرو ايچون (يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ) اول مؤمنلر ايزگو
 ايشلرني قىلورلار (أَن لَّهُمْ) درستلكك ايزگوشلرني قىلغان مؤمنلرگه بولور (أَجْرًا حَسَنًا) كوركام يال يعنى
 جنت يعنى شول روشچه سيونچ بىيرو ايچون (مَا كَثُرَ فِيهِ آبَاءٌ) اول كوركام اجرده (جنت ده) منگو تورغان لارى
 حاله (وَيُنذِرَ الَّذِينَ) دى شونداين آدملرني (كافرلرني) قورقتو ايچون الله تعالى قرآن ني ايندى (قَالُوا
 اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا) اول آدملر الله اوزينه بالاتوتتى (يعنى فرشته لر الله نك قىلارى يا كه عيسى الله نك
 اوغلى) دى بىلر (مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) بوسوزنى ايتكان كافرلر ايچون بوسوزنى بلويوقدر يعنى غايىت
 نادانلىق لارندان غنه ايت بىلر (وَلَا يَأْتِيهِمْ) دى بوكافرلر نك اتالارى ايچون بوسوزنى بلويوقدر يعنى
 اتالارى بوسوزنى غايىت نادان لقلارندان غنه ايت بىلر (كَبُرَتْ كَلِمَةً) سوز يوزنن بوسوزلرى كفرده
 الوغ بولدى (تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ) بوسوز كافرلر نك آغرلارندان چقىدى (أَن يَقُولُوا الْكُفْرَ) كافرلر
 بوسوزلر نك ايتماسلر مگر يالغاننى ايتورلر (فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا) اى محمد تحقيق سين اوزنى هلاك ايتوچى
 سن (عَلَىٰ آثَارِهِمْ) كافرلر نك صوتكك (أَن لَّمْ يُوَفِّئُوا بَهْمَا الْمُعْثِقَاتِ) اگر كافرلر بوسوزگه (قرآنغه) ايمان
 كيترماسالر (أَسْفًا) ايمان كيترماولر يينه خفالار نك ايچون (أَنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ) درستلكك بزيير اوزر نك
 بولغان نرسه نى (حيوان لار و اوسه تورغان نرسه لر و خزينه لر نى) قىلدى (زينة لها) بىرگه واهلنه زىنت ايچون
 (لِنَبْلُوَهُمْ) آدملرني صنماقمز ايچون (أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا) عمل يوزنن آدملر نك قايسى كوركامراك ايتكىنى
 يعنى قايسى قناعتلى قايسى قناعتسىز قايسى محض دنياغه مغرور قايسى آخرت ايچون اقبال قىلور
 قايسى مالونى دين يولينه صرف قىلور قايسى اسراف قىلور (وَأَنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا) دى بزيير اوزر نك
 بولغان نرسه لرني قىلوچىمز (صعيب اجر زنا) اولنلرى تارالغان بىر برلن تيگىز بولغان توفراق (أَمْ حَسِبْتُمْ
 أَيْ مُحَمَّدٌ عَمَّ حَسَابٌ قِيلَتْ لَمْ يَسِينِ) (أَنَّ أَصْحَابَ الْكُفْهِ) درستلكك طاغى بولغان چقر ايلرى (وَالرَّقِيمِ) دى
 اسملى ونسبلى يازلغان طاقتا ايلرى * بعضيلر اصحاب رقيم نى اصحاب كهف كه باشقه بولغان
 اوچ كشى ديگانلر * نعمان بن بشيردن بيضاوى اياس قصه لارون نقل قىلادر تطويلدن قورقوب
 يازلمادى (كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا) بىز نك آيتلر مز جمله سننن عجب بولدىلار ديو يعنى بوقصه بىز نك
 آيتلر مازدن بولسه ده بىرده بولغان تورلى نوعلرني و جنسلرني ياراطوغه قاراغانده عجب توگلدر (أَذَى
 أَوَى الْفِتْيَةِ) اى محمد شول وقتنى ايسكه تشركه المالت كه يتكان جيگت لار اورلدى (إِلَى الْكُهْفِ) طاغى اغى
 الوغ چقرغه يعنى دقيانوس پادشاه كفر اوزر يينه كوچلاگاج روم نك اشرافندان كمالت كه ايرشكان جيگت لار
 طاغى اغى چقرنى اوزلر يينه تور اچاق اورون توتدىلار و كفر دن قاچوب چقرغه كرديلر (فَقَالُوا) بس بوجيگت لار
 ايت بىلر (رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً) اى ربمزد اوز حضور كندان بزگه رحمت بىر هم رزق و دشماندان امين لك
 بىر (وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا) دى بىز نك ايچون اشمزدن هدايت ماضرا ه (فَضْرَبْنَا عَلَىٰ آذَانِهِمْ) بس اول
 جيگت لرنك قلاق لار يينه اوردق بىز يعنى هيچ اويغانمى تورغان ايتب بوقلاتتى (فِي الْكُهْفِ) طاغ

چقرىندە (سىنىن) كۆب يىللار (عَدَدًا) سان اباسى بولغان كۆب يىللار (ثُمَّ بَعَثْنَاهُمْ) مونىڭ سوڭىندە بىز اول جىگىنلەرنى اويغاتتىق (لِنُعَلِّمَ) مشاهىدە بلومىز ايچون (اَيُّ الْحَزْبَيْنِ اَحْصَى) بوجىگىنلەرنىڭ چقرىدە تورو مەتلەرنە اختىلاف قىلغان فرقه لەرنىڭ قايسى ضبط قىلوچىراقىر (اِمَّا الْبَثْوَا) بوجىگىنلەرنىڭ طاغ چقرىدە تورولرونى (اَمَدًا) چىك يوزىدىن (نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ) اى مەمەدەم سىنىڭ اوزىڭا بىيان قىلورمىز بىز (نَبَأَهُمْ) بوجىگىنلەرنىڭ خەبەرلىرىنى (بِالْحَقِّ) حەقىقەت بىلەن (اِنَّهُمْ فَتِيَةٌ) درستلىككە اول كەف اياللىرى كالتىكە ايرىشكان جىگىنلەردىر (آمَنُوا بِرَبِّهِمْ) رەبلىرىنە ايمان كىتىدىلەر (وَزِدْنَاهُمْ هُدًى) دىنى اول كەف اياللىرىنە ايمانە نەبەت بولولارى سەبەبلى ھەدايتنى آرتىردىق (وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ) دىنى اول اصحاب كەفنىڭ كوكىللىرى اوزىرىنە ھەدايتنى باغلادىق شونىڭ ايچونە آلا ر يورطلارونى مال وپالالارونى قويوغە صبر ھەم حەقى اظھار قىلوغە دىيانوس پادشاھنىڭ كەر دىننە كۆچلەوينى رد قىلوغە باطرچىلىق قىلىدىلەر (اِذَا) شول ۋەقتە آلارنىڭ كوكىللىرىنە ھەدايتنى باغلادىق (قَامُوا) اصحاب كەف پادشاھلارى (دىيانوس) حضورنىڭ توردىلەر يەنى صنمگە سەجە قىلوغە كۆچلەدىكى ۋەقتە (فَقَالُوا رَبُّنَا) بس ايتىدىلەر بىزنىڭ رەبىز (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ) كوكىلنىڭ ھەم يىرلەرنىڭ رەبىسى (لَنْ نَدْعُو مِنْ دُونِهَا) بىز رەبىزدىن باشقە مەعبودكە اندەمامىز (عِبَادَتِ قَيْلَمَامِز) دىيو (لَقَدْ قُلْنَا اِذَا) اكر رەبىزدىن باشقەغە عبادت قىلساق بو ۋەقتە بىز ايتساک كىراك (شَطَطًا) ظلم دە افراط بولوب حەقدان يىراق بولغان سوزنى (هُوَ لَا يَوْمُنَا) بىزنىڭ بوقومىز (اصحاب كەفنىڭ شەرلىرىنىڭ كافر بولغان قومى) (اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهَا آلِهَةً) اللەدان باشقە مەعبودلر توتىدىلەر (لَوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ) اول قومىز اوزلىرىنىڭ باطل مەعبودلەرگە عبادتلىرى اوزىرىنە كىتىرسالارچى (بَسُلْطَانِ بَيْنَ) ظاھەر بولغان دىلىمنى البتە صنم لەرگە عبادت قىلوغە دىلىل نىڭ بولو احتمالى يوق بو آيت دە دىانت لردن دىلىلسىز نەرسەنىڭ مەقبول بولماوينە ھەم دىن دە تەقلىدنىڭ درست بولماوينە اشارت و دلالت بار (فَمَنْ اَظْلَمُ مِّنْ) بس شول كىشىدىن كەمەر ظالم رەك (اَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كُفْبًا) اول كىشى اللە اوزىرىنە يالغاننى افترا قىلدى يەنى عبادتە شرىك اثبات قىلدى البتە بو كىشىدىن ظالم رەك ھىچ كەم يوق (وَاِذْ اَعْتَزَلْتُمْ وَهُمْ) وسىزنىڭ آلاردان (قومىزدىن) آيرىلدىڭىز زمانە (وَمَا يَعْجُبُونِ) دىنى قومىڭىزنىڭ عبادت قىلغان نەرسە لىرىدىن آيرىلدىڭىز زمانە (اَلَا اِنَّ اللَّهَ) مگر اللەنىڭ عبادتلىدىن آيرىلغانىڭىز زمانە * دىيانوس قومى باشقە مشركلر كىم اللەغە دە صنم لەرگە دە عبادت قىلغانلار اصحاب كەفنىڭ بەغسىنىڭ بەغسىنە خطاب قىلوب ايتكان سوزلىرى (فَأَوَّاىِ الْكُهْفِ) بس طاغ چقرىنە صىيىنىڭىز يەنى طاغ چقرىنى اوزىڭىز ايچون تور اچاق اورون قىلىڭىز (يَنْشُرْ لَكُمْ رَبِّكُمْ) رەبىڭىز سىزگە ساچار (مِنْ رَحْمَتِهِ) اوزىڭىز رەھمەتلىدىن يەنى سىزگە كىڭىڭىڭىز وايرىكن رىزق بىرەر (وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ) دىنى سىزنىڭ ايچون رەبىڭىز اشكىزدىن ھاضرلار (مَرْفَعًا) فائىدە لىنە چىك نەرسە كىزنى (وَتَرَى السَّمْسَ) اى مەمەد اكر سىن اصحاب كەفنى كورساڭ ايتى قىياشنى كورر ايتىڭ (اِذَا طَلَعَتْ) ھەر قىچان قىياش توغىسە (تَرَاوُرٌ عَنْ كَهْفِهِمْ)

اصحاب كهفنىڭ چىقىرىلغاندا ئۆزى چىقىرىلغاندا (ذات اليمىن) اوڭ طرفىغا
 (وَإِذَا غَرَبَتْ) ۋەھر قىچان قىياش باطسە (تَقْرُضُهُمْ ذَاتَ الشَّمَالِ) اصحاب كهفنى قول طرفىغا قويار
 يەندە قىياش ايرشماس (وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ) دىخى اصحاب كهف چىقىرىلغاندا كىيىڭ اورتىدا در اوزلرىنى
 يىغشى ھوا^{۱۳} ايرشور يعنى اورطاسىدا ھوانىڭ يىغشىسى كىيىڭ تورغانلىقىدىن چىقىرىلغاندا اشكى ھواسى
 ضررلاماس ھەم قىياش اسسى سىدىرىڭمەس (ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ) بو طريق اصحاب كهفنى اللہ تەئەلىنىڭ
 چىقىرىدە تىرىيە ايتوى اللہنىڭ علامىلىرىدىن (مَنْ يَهْدِ اللَّهُ) كەمدىر اللہ اول كىشىنى حىقلىغە كوندىرسە
 (فَهُوَ الْمُهْتَدِ) بس اول كىشى حىقلىغە كوندىمىدىر (وَمَنْ يَضَلِّ) وكەمدىر اللہ اول كىشىنى حىقلىقىدىن آزدىرسە
 (فَلَنْ تَجِدَ لَهُ) بس اى محمد اول كىشى اىچون طابىمەسنى (وَأَيُّا مَرشِدًا) حىقلىغە كوندىرۋىچى خوجەنى
 (وَتَحْسِبُهُمْ أَيْقَاطًا) ۋاى محمد ھەم سىن اصحاب كهفنى اويىغانلاردىن اويىلارسىن (وَهُمْ رُقُودٌ) حالبوكم
 آلارى يوقلاغانلاردىن (وَنَقَلَهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ) دىخى اصحاب كهفنى يوقلاغان حاللارنىڭ اوڭ ياقلارىنى
 ايلندىرىمىز (وَذَاتَ الشَّمَالِ) دىخى قول ياقلارىنى ايلندىرىمىز (وَكَلَّبَهُمْ بِأَسْطِ ذِرَاعِيهِ) دىخى اصحاب
 كهفنىڭ اتلىرى ايكى بلاگىنى توشا كۆچىدىر * اصحاب كهف طاغ چىقىرىنە قاچى بار دىقە برات ياتىدىن
 اوتى كىيىنگانلار ات بلارغە ابارگان نى قىر قوسالاردا قالمىغان سوڭرە ات ايتىن اللہنىڭ دوستلارونى
 مەيندە دوست كۆرەم مەين سىزنى صاقلارىم دىو ھەم بلاركىيى بىرگە يوقلاغان ھەم بىرىقىدىن ايكىنچى ياقىغە
 ايلانگان دىگانلار (بِالْوَصِيدِ) چىقىرىلغاندا ياكە بوساغانىدە (لَوْ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ) اى محمد ھەم
 اكر سىن اصحاب كهف كە قاراساڭ ايدى (لَوْ كُنْتُمْ مِنْهُمْ فَارًا) اصحاب كهفدىن قورقۇڭىن قاچقانلارنىڭ
 حالىدە يوز دوندىر ايدىڭ (وَلَمَلْتُمْ مِنْهُمْ رُغِيًا) دىخى آلاردىن قورقۇڭىن قاچىغۇ بىرلىن تولتورلىش بو اور
 ايدىڭ (وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ) دىخى اوشىنداق يعنى اصحاب كهفنى يوقلاتىمىز كىيىڭ آلارىنى كەمال قىدىرىمىز
 علامت بولسۇن اىچون اويغاتىق (لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ) آرا لارنىڭ بعضىنى بعضىدىن سوراشسۇن اىچون
 ھەم حاللارنى بىلسۇنلار ھەم اللہنىڭ اوزلىرى حىقنىدە قىلغان اشلىرىنى بىلسۇنلار اىچون (قَالَ قَاتِلْ مِنْهُمْ)
 اصحاب كهفدىن بىر ايتۋىچى ايدى (كَمْ لَبِئْتُمْ) طاغ چىقىرىدە كۆبە زىمان توردىڭىزدىن (قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا)
 ايتىدىلار جۋابىدە بىر كۈن توردىق (أَوْبَعَضَ يَوْمٌ) ياكە بىر كۈننىڭ بعضىنى توردىق دىو * چۈنكە
 يوقلاغان آدم يوقوسىنىڭ مەتنى بىلى شۇنىڭ اىچونىدە بىلۋى اللەغە تابىش دىلار ياكە بلار چىقىرىدە
 كىرگان دە قىياش چىغۇب كىلەدر ايدى قىياش باتقاندا اويغاندىلار شۇل كۈننىڭ قىياش باطوى دىو
 ظن ايتىدىلار ترناقلارىنىڭ وساچلىرىنىڭ اوزون لغىنە قارادىلاردا دىكر قىلناچى سوزنى ايتىدىلار
 (قَالُوا) ايتىدىلار (رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ) بىكز سىزنىڭ چىقىرىدە تورغان مەتكىزنى بىلىگۈچىدۇركىز
 (فَأَبَعُثُوا أَمْكُم) بس آرا كۆزدىن بىر كۆزنى بىبار كۆز دىو ايتىدىلار (بِوَرَقِكُمْ هُنَا) بو كىشىگىز بىرلن بو آيت
 دلالت قىلادىر سىز اىچون آزوق ۋاچمە آلۇب چىغۇنىڭ توكلىگە مەنابق بولما اوينە (إِلَى الْمَدِينَةِ) طرسوس
 شەرىنە (فَلْيَنْظُرْ آيَاتِهَا) بس طعام آلورغە بارغانىڭىز قاراسۇن شەراھلىنىڭ قايسى (أَزْكَى طَعَامًا) طعام

يوزنن حلال راكدر وپا كرا كدر (فَلْيَأْكُكُمْ بِرِزْقِ مَنْهُ) بس طعام دن رزق في كيترسون سزگه
(وَلْيَتَلَطَّفْ) دخى معامله ده ممكن قدر دقت اينسون (وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا) دخى سزنى هيچ كم گه
بلمر مه سن يعنى هيچ سيز در ماسون * بو آيت دلالت قيلادر وكالت نكڭ مشروع بولويينه چونكه اصحاب
كهف آرا لارن سن برسنى طعام صاتوب آلو برلن وكيل اينديلر الله تعالى موني بزرگه انكار سز بيان
ايتدى انكار سز شارع طرفندن بيان ايتلگان اولگى شريعت بزرگه شريعت بولا (انهم ان يظهروا
عليكم) درستلكك طرسوس خلقى اگرسزگه تشنسه لر غالب بولسالار (يَرْجَمُوكُمْ) سزنى طاش
برلن آطوب اوتر لر (اَوْ يَعْبُدُوكُمْ فِي مَلْتَمِهِمْ) يا كه اوزلرى نكڭ دينلرينه قايتارورلار سزنى (وَلَنْ
تُقَالُوا اِذَا اَبَدْنَا) وآلانكڭ ديننه اگر كرسا كز بووقته منگوايز گولك وقول استنلك طابماسز (وَكَذَلِكَ)
دخى اوشنداق²⁰ يعنى اصحاب كهف في يوقلاتد قمز واويغاتد قمز كى (اَعْتَرْنَا عَلَيْهِمْ) اصحاب كهف لرنكڭ
حاللرى اوزرينه آدملرنى تشنگوچى قيلدق يعنى آدملر گه اصحاب كهف نكڭ حاللرونى بلمردك
(لِيَعْلَمُوا) تشنگاچ آدملر بلسونلر ايچون (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) درستلكك الله نكڭ قهرلرن دن قوبارو برلن
وعلى سى حقد ديو چونكه اصحاب كهف نكڭ شول قدر اوزون مدت يوقلاب اويغانولارى آدملر نكڭ
قبرده ياتوب صوكره ترلولرينه اوخشيدر (وَاِنَّ السَّاعَةَ لَارِيْبٌ فِيهَا) دخى تشنگان آدملر بلسون لر
ايچون درستلكك قيامت اول قيامته شيك يوقدر ديو (اِذْ) شول وقته اصحاب كهف نكڭ حاللرينه
آدملرنى تشنگوچى قيلدق (يَتَنَازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ) آدملر دين اشلرنه آرا لارونك نزع قيلشه لارايدى
يعنى بعضيلارى فقط جان لار غنه قوبارولا بعضيلارى جان لارده تنلرده قوبارولا ديو يا كه اصحاب
كهف نكڭ اشلرنه نزع قيلشه لارايدى معناسنه يعنى اصحاب كهف في الله تعالى اوترگاچ بعضيلارى
اولديلر بعضيلارى يوقلاديلار ديوايتديلر بعضيلارى اصحاب كهف لر اوزرينه بنالار يا صاب قريه
ياصيق بعضيلارى نماز اوقلا تورغان مسجد ياصيق ديديلر (فَقَالُوا اَبْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا) بس اصحاب
كهف لر اولگان زمانه كافر لر ايتديلر بلار اوزرينه بنالار بناقيليق قريه ياصيق ديو (رَبَّهُمْ اَعْلَمُ
بِهِمْ) اصحاب كهف نكڭ حاللرينى ربلرى بزدن بلسگوچيره كدر ديديلر نزع قيلشوچيلار تورايچه
سويلا دكلرى صوكونده (قَالَ الَّذِيْنَ غَلَبُوْا عَلٰى اَمْرِهِمْ) بويكتلرنكڭ اشينه غالب بولغان آدملر (مؤمنلر)
ايتدى (لَنْ نَخْنَنَ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا) بو اصحاب كهف نكڭ اوزرنه يعنى چقرلارى نكڭ ايشكى اوزرنه مسجد
يا صارمز ديو بو خصوصه صاحب بيضاوى بو طريقه روايت قيلادر اصحاب كهف يوقلارن سن اويغانب آرا لارن سن
برسنى كمش تنكه لر برلن طرسوس شهرينكڭ بازارينه طعام آلورغه يبارگاچ بلار نكڭ تنكه لرنه
دقيانوس پادشاهنكڭ اسمى اولغاچ خزينه تابقان سز ديوتوتديلار هم پادشاهغه ايتديلر پادشاه اهل
توحيدن نصارى ديننه ايدى بويكت پادشاهغه قصه سنى سيلادى خلق نكڭ بعضى ايتدى بزنكڭ آتالار مز
بزرگه خبر بيردديلر دقيانوس پادشاه برتورلى بيكتلرنى كفر ديننه تكليف ايتكاچ اول بيكتلر قاچقانلار
ايدى ديو بلار شول بيكتلر بوا ماسون ديديلر شوندا صوگ پادشاه همه طرسوس خلقى مؤمن وكافرى

طاغ چقرينه باروب بو يكت لرنى كورديلر هم بلار برلن سيلاشديلر موندان صوگ بو يكتلر پادشاهغه ايتديلر بىز سىنى اللهغه وديعت ايتهمز هم سزنى جنلرنىڭ و آدملرنىڭ ياوزلغىدىن ان اللهغه صيبندىرامزدىو صوگره بو يكتلر يوقلاغان اورونلار يئنه كىر و فات بولدىلار پادشاه بلارنى دفن قىلدى هم مسجد بنا قىلدى دىو (سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ) رسول الله زمانىدىن اغى اصحاب كهف قصه سئنه چوموچى اهل كتاب اصحاب كهفنى اوچ آدم دىو ايتورلر (رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلارنىڭ دورتنچسى ايتلر بىر بو سوز يهودلر سوزى ياكه نجران نصاراسندن يعقوبيه مذهبىدىن بولغان (سَيَكُنُ عَلَيْهِمْ) نام آدمنىڭ سوزى (وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ) دىو اصحاب كهفنى بعضيلر بىش آدم دىو ايتورلر (سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ) آلتونچىلارنى ايتلر بىر دىو بو سوز نصاراسوزى ياكه نصاراننىڭ سنسپورىيه مذهبىدىن بولغان (عَاقِبُهُمْ) نام آدمنىڭ سوزى (رَجَمًا بِالْغَيْبِ) اوزلرندىن غيب بولغان نرسه ده ظن قىلوب ايتورلر ياكه غيب وياشرن خىرگه آتارلار حاصل هر بىكى فرقه بلماينچە مەجر دظن برلن ايتورلر مەناسئە (وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ) دىو بعض آدملر (مسلمانلار) اصحاب كهفنى بىش دىو ايتورلر (وَثَامُنُهُمْ كَلْبُهُمْ) سىكزنجىسى ايتلر بىر مسلمانلارنىڭ بىش دىولرى رجم بالغيب بولمى بلكه رسول اللهنىڭ حضرت جبرائىلدىن بلب خىر بىروى برلن بولا (قُلْ رَبِّ اعْلَمْ) اى محمد ايت سىن رىم بىلگوچىراكدىر (بَعْدَهُمْ) اصحاب كهفنىڭ سانىنى (مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ) اصحاب كهفنىڭ نىچە ايدىكى بىلماس مگر آركشى گنه بلور الله تعالى اصحاب كهفنىڭ اختلاف قىلغان طائفه لرنىڭ سوزلر بىنى اوچكە بولدى اولكى بىكى طائفه نىڭ سوز بىنى ذكر قىلغاننىڭ صوگنە غيبكە آتو و ظن برلن حكىم ايتو ديگان سوزنى ذكر ايتدى بو بيان مقامى بولوبدە دورتنچى طائفه نى بيان قىلماوى بس دورتنچى طائفه نىڭ يوقلغىنە دليل بولا بو اوچ طائفه دن اصحاب كهفنى بلونى اوچونچى طائفه گە اثبات قىلدى بس اصحاب كهفنىڭ سانى بىش بولوپچىلىق بلىدى حضرت على سوزى دىو بىضاوى روايت قىلادىر اصحاب كهفنىڭ سانى بىش سىكزنجىسى ايتلر بىر اسملرى: ۱ يميلخا ۲ مكشلىنبا ۳ مشلىنبا بو اوچسى ملك نىڭ اصحاب يمىنى يئنه ۴ مرنوش ۵ دبرنوش ۶ شاذنوش بو اوچسى ملك نىڭ اصحاب يسارى بو اوچسىنە ملك مشورت قىلادىر ايتى يىنجىسى بلارغە اتفاق اوچراغان كىچى سىكزنجىسى ايتلرى اسمى قطمير شهرلر بىلنىڭ اسمى افسوس دىو (فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ) بس اى محمد اصحاب كهفنىڭ جىدال قىلماغل (الْأَمْرَاءُ ظَاهِرًا) مگر ظاهر جىدال برلن گنه جىدال قىل يعنى اصحاب كهفنىڭ سانى چومما بلكه اهل كتابنى رد قىلماى و جهالتكە نسبت بىرماى گنه آلاغە قرآنكە بيان قىلغان قدرىنى سوزلە (وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا) دىو اصحاب كهفنىڭ اهل كتابنىڭ هيچ بىرسىدىن فتوى و بيان استامه رسول اكردىن بر وقت يهودلرنىڭ اوبراتوى بوينچە قريشلىر روح دن اصحاب كهف دن هم ذوالقرنين دن صورا دىلار رسول الله ايرتە گە جواب بىررمن دىدى ان شاء الله دىمادى صوگره اون اوچ كوندىن آرتوق وحى كىلماى توردى بواش رسول اللهغه آغرى بولدى قريشلىر رسول الله نى يالغانلادى دىدىلر شول حقه الله تعالى ذكر قىلناچق ايتىنى ايتىدى (وَلَا تَقُولَنَّ) اى محمد ايتمه سىن (لَشَىءٌ)

قيلورمن ديو قصد قيلغان هيچ نرسه كُ ايچون (اِنِّي فاعِلٌ ذَلِكْ غَدًا) درستلكنه مين بواشنى تاكده
 قيلوچيمن ديو (اَلَا اَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ) مگر الله نك تلاوى وقتنه غنه قيلورمن ديو ايت يعنى انشاء الله
 قيلورمن ديگل (وَاذْكُرْ رَبَّكَ) دخى ربك نك تلاوينى ايسكه تشر يعنى ان شاء الله ديو ايت هم رسول
 الله شوندى ان شاء الله ديدى شونك ايچونكه بعضيلر بيان تغدير نك ميبين دن مؤخر بولوى درست
 ديگانلر لىكن جواب بيره مز رسول الله نك (ان شاء الله) ديگان سوزى ايرته كه جواب بيررمن ديگان
 سوزينه متعلق بولماس بلكه موندان صوك هر بر قيلورغه قصد قيلغان اشمنى قيلورمن ديگانكه مشيت كه
 تعليق ايتارمن معناسنه بولور (اِذَا نَسِيتُ) هر قيچان ربك نك تلاوينى اونوتساك (وَقُلْ عَسَى اَنْ
 يَهْدِيَنِي رَبِّي) دخى اى محمد ايت سين ربم نك كوندى ياقن بولدى (لِاقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا) هدايت
 يوزندن اصحاب كهف نك خبرلرندن ياقنراق بولغان نرسه كه يعنى اصحاب كهف دنده السگراك بولغان
 پيغمبرلر نك خبرلرينه هم باشقه غيب خبرلر كه هم قيامت كوننه قدر واقع بولاچاق حادنه لر كه كوندى
 ياقن بولدى (وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ) اصحاب كهف طاغ چقرنده تورديلار (ثَلَاثًا مِائَةً سَنِينَ) سنه شمسيه برلن
 اوچ يوز يل (وَاَزْدَادُوا تِسْعًا) دخى سنه قمريه برلن طوقز يلنى آرتىرديلار بس سنه شمسيه برلن
 اوچ يوز يل سنه قمريه برلن اوچ يوز طوقز يل بولا ايكان تقريبا اما تحقيقا توقز يلمه ايسكى آيده
 اون طوقز كون بولا بوسوزنى علامه الحفاجى ذكر ايتكان الله تعالى نك ظاهر متبادر بولغان قسقه بولغان
 (ثَلَاثًا مِائَةً وَتِسْعَ سَنِينَ) عبارتندن اسلوبى اوزگار تب (وَاَزْدَادُوا تِسْعًا) عبارتقى برلن كيتروى سنه
 قمريه برلن سنه شمسيه آراسنداغى تفاوتنى بيانغه اشاره بولوب اصحاب كهف نك كهفده تورومتقى
 شمسيه اعتبارى برلن اهل كتاب حسابى برلن اوچ يوز كون بولوب قمريه اعتبارى برلن عرب حسابى
 برلن اوچ يوز توقز يل بولوينه دلالت قيدا ديگانلر هم حضرت على دن بر يهودى اصحاب كهف نك
 كهفده تورومتلرى كويمى اولغان ديو سؤال قيلقنده حضرت على اوچ يوز طوقز يل ديگان يهودى
 بز نك كتاب مزده اوچ يوز يلغنه ديو ذكر قيلنغان طابامز ديد كنده حضرت على دفعى گنه اوچ يوز يل
 بولوى سنه شمسيه برلن مين سنه قمريه اعتبارى برلن ايتام ديمش هم شرعا سنه شمسيه ده قمريه ده
 عرفيه ده اعتبار قيلنه نكاكه امام اعظم بروقتك عنين مسئله سنه نى سنه شمسيه كه حمل قيلغان فصول
 اربعه نك طبيعتلرى نك اختلافنه بنا چونكه جائز كه عنين نك طبيعتنه سنه شمسيه نك قمريه دن آرتوق
 كونلر نده بولغان هو انك طبيعتى موافق بولور بر مرتبه سنه قمريه كه حمل قيلغان عربلر نك اكثر
 معاملر نك عرفلرى سنه قمريه نى اعتبارى برلن بولغانلىقى ايچون هم شريعت عربلر عرفى اوزرينه
 كيلگانلىقى ايچون هم امام اعظم آى آراسنه واقع بولغان طلاق عدتنك هم اجاره عدتنك مدتك
 سنه نى سنه عرفيه كه حمل قيلغان اوشنداق حضرت على يهودى صور اغان مسئله ده سنه نى سنه عرفيه كه
 حمل قيلغان * بر وقتك بر يهودى حضرت عليدن كسور تسعه نك مخرجى بولغان عددن صور اغان
 حضرت على اينكان آطنه كونلر كنى بلكن نك كونلر يينه (يدينى اوچ يوز آتمش قه) ضرب قيل

مقصودك حاصل بولور ديگان ايكي ملك بش يوز يكرى عدد بولا بو عدددن كسور تسعه (نصف ثلث ربع خمس سلس سبع ثمن تسع عشر) چغه البته بو اورونسا سنه عرفيهنى اعتبار قيلمى چاره يوق چونكه باشقه سنه آغانده كسور تسعه چقى بو اورونده آرتوق تحقيقنى تلاگان آدم فاضل مرجانى نك «حق المعرفه» اسملى كتابنه مراجعت قىلسون (قُلْ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا) اى محمد عم ايت سين اصعاب كهف نك كهف تورو مئلر ينى اختلاف قىلوچيلارغه قاراغانده الله بلسگوچيراكدر (اَهُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ايچوندر كوكلر نك وييرلر نك غيب بولغان نرسه لر ينى بلو (اَبْصُرْهُ وَاسْمِعْ) عجب الله تعالى هر بار نرسهنى كوردى واشتى يعنى الله نك كوروندىن واشتوندىن هيچ نرسه غيب بولمادى الله تعالى تعجب صيفه سى برلن كيتردى اوزى نك بلوى كور وچيلر نك واشتوچيلر نك بلوندىن خارج ايگان چيلك كه اشارت ايچون چونكه الله نك كوروندىن واشتوندىن طيغان هيچ نرسه يوق (مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ) كوكلر وييرلر اهلى ايچون الله دان باشقه هيچ اشلر نك تصرف قىلوچى يوقدر (وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا) دى الله تعالى حكمنه كوك ويير اهلندن هيچ كهنى اورطاق قىلماس (وَأَنْتَ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ) اى محمد عم اوزنكا وحى قىلنغان نرسهنى اوقو (مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ) ربك نك كتابندن (قَرَأْنِدَانِ) كافرلر نك بو قرآن دان باشقه قرآننى كيتير ياكه قرآننى آلماشدر ديگان سوزلرينه اعتبار ايتمه (لِأَمْبَلٍ لِكَلِمَاتِهِ) الله نك سوزلرينى آلماشدر وچى هيچ كم يوقدر يعنى هيچ كم نك آلماشدر رغه كوچى يتماس (وَلَنْ تَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا) دى الله دان باشقه صيبناقچ اورون هيچ طابماسون (وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ) دى اوزنكى حبس قيل (مَعَ الَّذِينَ) شونداين آدملر برلن (يَتَّبِعُونَ رَبَّهُمْ) اول آدملر ربلرينه دعأ قىلورلار (بِالْغَفَةِ وَالْعَشَى) ايرته ده وكيچه ده يعنى بتن وقتلارنده (يَرِيدُونَ وَجْهَهُ) ربلرى نك رضالغنى استاگان لرى حاله (وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ) دى ايكي كوزك (قَارِأُكَ) اول صفتلى آدملردن باشقه غه اوتماسون (تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلكى نك زينتينى تلاگانك حالده (وَلَا تُطْعَمَنْ) دى شول كشى گه بوى صونما (اَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا) اول كشينك كوكلينى ذكر مزدن غافل قىلىق نناكه خلف اوغلى اميه قريشك الوغلارى كرسون ايچون رسول الله غه فقير مسلمان لارنى يانكس قو ديو ايتكان (وَاتَّبَعَ هَوَاهُ) دى اول كشى نفس آرزوسنه اياردى (وَكَانَ أَمْرَهُ فُرْطًا) دى اول كشينك اشى حقنى آرطقه تاشلاو ياكه اسراف بولدى (وَقُلْ الْعَفْءُ مِنْ رَبِّكُمْ) دى اى محمد ايت سين بوصفتلى آدم گه حلق ربكزدن يعنى حق الله جهنندن بولغان نرسه در نفس آرزو قىلغان نرسه توگلدر ديو (فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ) بس بركى تلاسه ايمان كيتورسون (وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ) وبر كشى تلاسه كافر بولسون (بو آيتنه امرته يد ايچون) يعنى ايمان كيترگان آدم نك ايمان كيتروى برلن كافر بولغان آدم نك كفرنه ميكا مبالات (غم) يوق (اِنَّا اَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا) درست لسكه بظلم قىلوچيلارغه تموغ او طونى حاضرلادك (اَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا) اول ظالملرنى تموغ او طونى نك پرده لرى ياكه حچره لرى ياكه توتون چلغاب آلمى (وَاَنْ يَسْتَفِيضُوا) واگر تموغ اهلى صوصاودن عاجز بولغاچ صوغارونى

استاسالر (يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ) جواهر ارضيه دن ارتلگان نرسه كى ياكه زيتون ماي نك چوپراسى
كې بولغان صو برلن صوغارلمش بولورلار (يَشْوَى الْوُجُوهُ) اول صو اسسى لىگنن بوزلرنى قورور
(بَشْسُ الشَّرَابِ) ارتلگان جوهر كى بولغان اچمك نى ياوز اچمك بولدى (وَسَاءَتْ مَرْتَقًا) دغى
تموغ طاياناقچ اورون بولو يوزنن نى ياوز بولدى (أَنَّ الَّذِينَ) درستلىكده شونىداين آدملىر
(آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتردىلر دغى ايزگو عمللر قىلدىلار (أَنَا لَأَنْضِيعُ) درستلىكده بىز
ضائع قىلماز (أَجْرَمَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا) عملنى كوركام قىلغان آدمنىڭ اجرىنى (أُولَئِكَ) بوصفتك بولغان
آدملىر (لَهُمْ جَنَّاتٌ عَنْنِ) اول آدملىر ايچون عنن اوچماخلارى باردر (عنن اقامت معناسنده)
(تَجْرَى مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ) بو آدملىرنىڭ آستلارنن يلغىلار (صولار) آغار (يُجَلِّونَ فِيهَا) اول
اوچماغه اهللىرى زينتلنمش بولورلار (مَنْ أَسَاوَرَمِنْ ذَهَبٍ) آلتونن بولغان يوزكلر برلن (وَيَلْبَسُونَ
ثِيَابًا خَضْرَاءَ) دغى ياشل كىيملر كىلرلر (مَنْ سُئِنَسَ وَاسْتَبْرَقَ) نچكه وقالون جفاكمن (مُتَكَبِّرِينَ
فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ) اوچماغه سريرلر اوزرىنه طايانغانلارى حالده (نَعْمَ الثَّوَابُ) نى كوركام
ثواب بولدى اول اوچماخ هم نعمتلىرى (وَحَسَنَتٌ مَرْتَقًا) دغى طاياناقچ اورون بولو يوزنن نى
كوركام بولدى اوچماخ سريرلىرى (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا) اى محمد عه كافرلر برلن مؤمنلرگه مثل
بيان ايت (رَجُلَيْنِ) ايكى ايرنىڭ حالنى بو ايكى ايرنىڭ قصهسىنى صاحب بيضاوى بويله بيان
اينكان بنو اسرائيلده ايكى بر توغمه قرداش بولغان برسى كافر بولغان (فَطْرُوسُ) اسمنده
برىسى مؤمن بولغان (يَهُودَا) اسمنده بلار آتالارى اولگىچ آتالارنن سىگىزنىڭ آلتون ميراث
آلوب اورطالاي دورترمىڭ ايتىب بولگانلر كافر بولغانى بو دورتمىڭ آلتونغه چىرلر باقچىلار
صاتب آلغان مسلمان بولغانى بو مالنى الله يولىنه ودين فائدهسنه صرف قىلغان عاقبت حاللىرى
الله تعالى ايتكچى بولوب اورلگان (جَعَلْنَا الْأَحْمَدَ هَامِجَتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ) اول ايكى ايرنىڭ برسى ايچون
يوزملردن ايكى باقچى قىلىق (وَحَقَّقْنَا هَامِجَتَيْهِ) دغى ايكى باقچىنى خرما آغاچلارى برلن احاطه
قىلىق (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا) دغى ايكى باقچى آراسىنه (اورطاسىنه) ايگن قىلىق (كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ أَتَتْ أَكْطَاهَا)
بو ايكى باقچىنىڭ هر ايكىسى عادتچى يمشلرىنى بىردىلر (وَلَمْ تَظَلْمْ مِنْهُ شَيْئًا) دغى عادتت بولاتورغان
يمشلىرنن هيچ نرسه كىمتمادىلر (وَفَجَّرْنَا خَلَالَهُمَا نَهْرًا) دغى ايكى باقچى آراسىنه يلغه ياردق بزيغى
ايكى باقچىنىڭ اورطاسىنه آغاتورغان صوبارد (وَكَانَ لَهُ نَمْرٌ) دغى بوكافر ايرايچون بو ايكى باقچىدن
باشقه يمشلر (تورلى ماللار) بولدى (فَقَالَ لِصَاحِبِهِ) بس بوكافر اير بولدىشى (قرداشى) مسلمان ايرگه
ايتدى (وَهُوَ يَعْجُزُ) حالبوكم اول كافر اير مسلمان ايرگه جوابلشادر وماقتانادر ايدى يعنى ماقتانوب
ايتدى (أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا) مال يوزنن مېن سىننن كوبرا كمن (وَأَعَزُّ نَفْرًا) دغى تابىلار وياردمچىلر
يوزنن قدرلىرا كمن يعنى منم مالوم هم ياردمچىلرم وتوابىم سىننن كوبرا (وَدَخَلَ جَنَّتَهُ) دغى بوكافر

اير يولداشى بىرلن بىرگە باغچە لارىننە كىردى (وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ) حال بوكم اول كافر اير اوزىنە ماقتانوى
 وكفرى سببلى جبر قىلوچىدىر (قَالَ) ايتىدى بو كافر اير (مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا) بو باغچە لارنىڭ منگو
 مېن بىتويىنى گىمان قىلەيم (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) دىخى قىيامتنى بولۇچى دىب اويلايم (وَلَكِنْ رَدَدْتُ
 إِلَى رَبِّي) وبالفرض سىن اويلاغىچە قېرىدىن قوبار لو بىرلن رېمە قايتارىلىش بولسامە (لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا)
 البتە بو باغچە دان ايزگورا كنى تابارمن (مَنقَلَبًا) قايتاچاق اوروننى (قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ) بو كافرگە مسلمان
 بولغان يولداشى ايتىدى (وَهُوَ يَحَاوِرُهُ) حال بوكم اول كافرگە جواب بېرە در ايدى يعنى جواب بېرگان حالە
 ايتىدى (اَكْفَرْتَ بِاللَّهِ) شونداين اللەنى انكار ايتدىكى (خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ) اول اللە سىنىڭ اصل مادە كنى
 ياكە اصلنىڭ آدمنىڭ مادەسىنى توفراقدان ياراتىدى (ثُمَّ مِنْ نَاطِقَةٍ) مونىڭ صوتىنىڭ ياقن مادەڭ بولغان منى
 سونداين ياراتىدى (ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا) مونىڭ صوتىنىڭ سىنىڭ كىملىكىنى تىگىرلادى يعنى كىملىكىنى
 (لَكِنَّا) لىكن مېنى ايتەمن (هُوَ اللَّهُ رَبِّي) شۇن اللە منم رېمىردىبو اما سىن اللەنى انكار ايتەسن (وَلَا أُشْرِكُ
 بِرَبِّي أَحَدًا) دىخى رېمە عبادتەنە هيچ كىمنى شريك قىلەيم يعنى مېن مؤمن موحمەن سىن كافر مەشرك
 سىن (وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ) باغچەڭدا كىرگان وقتكىدە ايتىكەن بولساڭچى (مَا شَاءَ اللَّهُ) اللە تىلاگان
 نرسە بولغۇچىدىر (لِأَقْوَةِ الْأَبَالَةِ) هيچ نرسەگە قوت يوقدور مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن گىنە در دىويەننى
 باغچەڭدا كىرگانىدە بو طرىقى اقرار قىلغان بولساڭچى يعنى بو باغچە ھەم باغچە دە بولغان يەشلەر ھەمەس
 اللەنىڭ تىلاوى بىرلنەرا گر اللە تىلاسه بو باغچەنى اوزاق مدت كە قالدورور وتىلاسه ھىلاك ايتاردىبو ھەم بو باغچەنى
 عمارت كە ھەم تىبىرگە قوت يوق مگر اللەنىڭ ياردىمى بىرلن گىنە دىبو نى بىخىشى بولور ايدى معناسىدە
 (إِنْ تَرَىٰ أَنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا) اگر سىن مېنى اوزىڭدىن مال دىخى بالا يوزىدىن آزاراق كورساڭ
 شونىڭ اچىچون مېڭا الوغلا نساڭ (فَعَسَىٰ رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي) بس رېمەنىڭ بىرلى ياقىدىر مكا (خَيْرًا مِنْ
 جَنَّتِكَ) سىنىڭ باغچەڭدىن ايزگورا كنى (وَيُرْسِلْ عَلَيْهَا حُمْحُمًا مِنَ السَّمَاءِ) دىخى سىنىڭ باغچەڭ اوزىنە
 رېمەنىڭ كوكن ياشن يباروى ياقىدىر (فَتَصْبِحُ صَعِيدًا زَلَقًا) بس باغچەڭ آباق لار قىرارانى تورغان
 سازلق جىر بولوب اورلور (أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غُورًا) ياكە باغچەڭنىڭ صوتى بىر آستىنە باتقۇچى
 بولوب اورلور (فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا) بس اول صوتى قايتارونى استاوكە كوچىڭ يىتماس سىنىڭ يعنى
 حىران بولوب قالدوكن صوتى قايتارونى استاوكە دە كوچىڭ يىتماس بىتونلاى قايتارو توگىل (وَأُحْبِطَ بِهِمْ)
 وبويانچە اياسىنىڭ يىمىشلىرىنى ھىلاك قىلىندى يعنى ھىلاكلىك يىمىشلىرىنى چىلغاب آلىدى (فَاصْبَحَ بِقَلْبٍ
 كَفِيٍّ) بس بو كافر سىرتى اچىچون ايكى اوچىڭنىڭ آرقاسىنى ايلاندىرگۇچى (ھىسرتلىنۇچى) بولوب
 اورلىدى (عَلَىٰ مَا نَفَقَ فِيهَا) اول باغچەنى عمارت قىلغۇغە صرف قىلغان نرسەسى اوزىنە ھىسرتلانغانى
 حالەدە (وَهِيَ غَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا) واول باغچە توپاللىرى اوزىنە يىغلوب تشوچىدىر يعنى توپاللىرى
 بىر اوزىنە يىغلوب تشىدى (وَيَقُولُ) دىخى اينور بولوب اورلىدى (يَا لَيْتَنِي لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا)
 ۴۲

كلشى مین ربمه هیچ كمنی شریك قیلماغان بولسام ایدی دیو (وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِئْتَةٌ يَنْصُرُوهُ) دخی
 بوکافرگه یاردم قیلاتورغان هیچ جماعت بولمادی یعنی باغجه سننن هلاکک نی یباروده یا که مونک کبی
 ایکنچی باغجه بیروده هیچ یاردم قیلوچی بولمادی (مِنْ دُونِ اللَّهِ) الله دن باشقه (وَمَا كُنْ مُنْتَصِرًا) دخی
 اوزی نك قوتی برلن ده الله نك عندابندن طیبیلغوچی بولمادی (هُنَالِكَ) بو اورونده (قیامت کوننده)
 (الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ) یاردم حق بولغان الله ایچونگنه در (هُوَ خَيْرٌ نُّوَابًا) ثواب بیرو یوزندن اول الله
 ایزگور کدر (وَخَيْرٌ عُقْبًا) دخی عاقبت یوزندن ایزگور کدر (وَأَضْرَبَ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا)
 ای محمد قومکا دنیا ترکلگی نك، مثلنی بیان ایت سین (كَمَا) دنیا ترکلگی نك مثلنی صوکبیدر (أَنْزَلْنَاهُ
 مِنَ السَّمَاءِ) اول صوتی بز کوکن ایندرک (فَأَخْتَلَطُ بِهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ) بس اول صو سبیلی بیرنك
 اوسه تورغان نرسه لر نی بعضی بعضنه قاطشدی وقویوردی (فَأَصْبَحَ هَشِيمًا) بس اول اوسه تورغان
 نرسه لر جز لری تارالغان کبیکن و صونغان نرسه بولوب اورلدی (تَذْرُوهُ الرِّيحُ) اول کبیکن
 اولنلر نی جیل لرساچار و تاراتور (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا) دخی الله هر بر نرسه اوزرینه قادر بولدی
 (الْأَمْوَالُ وَالْبَنُونَ) مال دخی بالالار (زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنیا ترکلگی نك زینتی در (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ)
 فائده سی همیشه و منگو قالوچی ایزگو عملار (مکتب و مدرسه و مسجد صالولار و باشقه دین فائده سنه
 قیلنغان ایزگولکر) بیضاوی ایاسی بو ایزگولکر تحتنه بش وقت نماز هم حج و روزه عمللری هم
 سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر کبیلر داخل اولادیمش (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ) ربك حضورنده
 ایزگور (ثَوَابًا) ثواب یوزندن (وَخَيْرٌ) دخی ایزگور (أَمَلًا) امید ایتلگان نرسه بولو یوزندن
 (وَيَوْمَ نُسِيرُ الْجِبَالَ) دخی شول کوننی بیان قیل ای محمد هم اول کونده بز طاغلار نی اورونلار نین
 قوزغاتوب سیر قیلدر رمز (وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً) دخی بیرنی ظاهر و آچق کور رسن بیرونه
 طاع و باشقه نرسه لر کبی هیچ نرسه بولماس (وَحَشْرَانُهُمْ) دخی بز مؤمنلر نی و کافرلر نی قیبلر نین قوبار رمز
 (فَلَمْ نُبَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا) بس مؤمنلردن و کافرلردن هیچ آدمنی قوبارمی قالدرمامز (وَعَرَضُوا عَلَى
 رَبِّكَ صَفًّا) دخی ای محمد مؤمنلر نی و کافرلر نی ربکا صافلانغانلاری حاله عرض قیلنور (کورسانلور)
 (لَقَدْ جِئْتُمُونَا) تحقیق کیتلرلریش بولمگن سز دیو ایتلور (كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ) اول مرتبه ده یاراطقانمز
 کبی یعنی نفاکه اول مرتبه یلانغاچ مالسز و بالاسز حاله یاراتقان ایديك شول روشقه حضور مرغه
 کیتلرلر سز دیو ایتلور (بَلْ زَعَمْتُمْ) بلسکه سز اویلا دگن (أَنْ لَنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا) قوبارلو ایچون
 سرنك ایچون وعده قیلنغان وقتنی قیلما سسرلغمزنی یعنی حشر برلن وعده نی یرتو ایچون وقت
 قیلما سسرلغمزنی اویلا دگن (وَوَضَعَ الْكِتَابَ) عملار یازلغان دفتر نی اوک قوللارغه دخی صول قوللارغه
 قویلمدی (فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ) بس ای محمد کافرلر نی کور رسن سین (مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ) اول کتابده
 یازلغان نرسه لر دن (گناهلاردن) قورقوچیلار کور رسن (وَيَقُولُونَ) دخی کافرلر ایتلور (يَا وَيْلَتَنَا)
 ای بز نك هلاکگمز (مَا هَذَا الْكِتَابِ) بو کتابغه نی بولدی (لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً)

گناه لارمزدان کچکنه لرینی والوغلارینی قویماس (قالدرماس) (الْأَحْصَاهَا) مگر قویدی ایسه اول گناهلارمزدانی ضبط قیلدی وصانادی (وَوَجَّوْا مَا عَمَلُوا حَاضِرًا) دخی کافرلر عمل قیلغان نرسه لرینی عمل دفترلرنده حاضر (یا زلمش) تابارلار (وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا) ای محمد ربک هیچ کم که ظلم قیلماس یعنی قیاماغان نرسه نی یازدرماس یازلغاندن آرتوق ^{۴۹} عذاب قیلماس (وَأَذَقْنَا لِلْمُلَآئِكَةِ) ای محمد شول وقتنی ایسکه تشر بز فرشته لرگه ایبتک (اسجئوا لآدم) آدم عه مگه الوغلاو سجده سی قیلوگز دیو (فَسَجُّوْا إِلَّا ابْلِيسَ) بس فرشته لر همه سی سجده قیلدیلا مگر ابلیس سجده قیلما دی (كَانَ مِنَ الْجِنِّ) تحقیق ابلیس جنلردن بولدی اگر جن فرشته لردن بر نوع بواسه استننا متصل بولا اکر باشقه خلق بولسه استننا منقطع بولا (فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ) بس ابلیس ربسی نك امرندن چقدی وباش تارتدی بو آیتله اشارت بار فرشته نك اصلا اللهغه عاصی بولماوینه آتقیق ابلیس عاصی بولدی جنلردن بولدی ایچون (بیضاوی) (اَفْتَتَحْتُمْ وَنَهَوْتُمْ رَبِّيهِ) ای آدم بالالاری ابلیس هم ابلیس نك توابعنی توتار سزمی (أَوْلِيَاءُ) خوجه لار ایتب (مَنْ دُونِي) مینی خوجه توتودن باشقه (وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ) حالبوکم ابلیس هم ابلیس نك توابعنی سرگه دشمان لارد (بَشْرًا لِلظَّالِمِينَ بَلَاءًا) ابلیس هم ابلیس نك توابعنه اطاعت اللهغه اطاعتن بدل بولویوزندن نی یاوز بولدی (مَا أَشْهَدْتَهُمْ) ابلیس نی هم تابعلارونی حاضر قیلما دم (خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولکرنی ویپرلرنی یاراطوغه (وَلَا خَلَقَ أَنْفُسَهُمْ) دخی ابلیس نك هم تابعلاری نك اوزلری نك یاراطوده (وَمَا كُنْتُمْ مَعْتَدًا الْمُضْلِينَ عَضًا) دخی خلقنی آزدروچیلارنی خلقنی یاراطوده یاردمچیلر ایتب توتوقچی بولما دم خالقیت صفتنك اللهغه شرکتی بولماغان ذاتلرنك معبودیت صفتنك ده اللهغه شرکتی یوق بس نچك اللهغه باشقه نرسه لرنی معبود توتاسز (وَيَوْمَ يَقُولُ) دخی ای محمد (عه م) شول کوننی ایسکه تشر الله تعالی کافرلرگه اول کونک اینور (نَادُوا) ندأ قیلوگز (انده گز) (شُرَكَائِيَ الَّذِينَ) شوندا این شریکلمه (زَعَمْتُمْ) سز آلارنی منم شریکلم دیوگمان قیلوگز (فَدَعَوْهُمْ) بس کافرلر منم شریکلم دیوگمان قیلغان نرسه لرینه یاردم استاو ایچون ندأ قیلدیلا (فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول منم شریکلم دیواویلاغان نرسه لری کافرلرگه جواب بیرسادیلا یاردم قیلما دیلا (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا) دخی کافرلر برلن معبودلری آراسنک هلاکت اورنی بولغان تموغنی اورتاق قیلدی (وَرَأَى الْمَجْرُمُونَ النَّارَ) دخی کافرلر تموغنی کوردیلر (کورلر) (فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاعِعُوهَا) بس کافرلر شیکسز بلدیلا (بلورلر) درستلکله اول کافرلر تموغغه تشوچیلردر یعنی اوزلری نك تموغغه تشوچیلرینی یقینا بلورلر (وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرَفًا) دخی کافرلر تموغسین دونه تورغان اوروننی تابمادیلا (تابماسلار) (وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ) و تحقیق بز آدملر ایچون بو قرآنک بیان ایبتک (مَنْ كَلَّ مَثَلًا) هر بر کر کلی مثل دن (وَلَكِنَّ الْإِنْسَانَ أَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا) دخی آدم باطلده دعوالاشو یوزندن شینك کوبره گی بولدی یعنی آدمک بولغان نرسه نك کوبره گی

باطلده دعوالاشو بولسدى (وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا) دخى آدملرني ايمان كيترودن هيچ نرسه
 طيمادى (اذْجَاءَهُمُ الْهُدَى) آملرگه حقائقغه كوندرگوچى رسول برلن قرآن كيلگان زمانه (وَيَسْتَغْفِرُوا
 رَبَّهُمْ) دخى ربلرندن گناهلاروني يارلقاوني استاودن هيچ نرسه طيمادى (الا) مگر آدملرني
 ايمان دان هم استغفاردن طيدى (أَنْ تَأْتِيَهُمْ) آدملرگه كيلوى (سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ) اولگى امتلرده
 بولغان عادتمز يعنى دنياعدنابي (أَوْيَأْتِيَهُمُ الْعُنَابُ قُبَلًا) ياكه آدملرگه تورلى بولغان عذاب نك
 كيلوى يعنى آخرت عذابى نك يعنى كافرلرني ايمان كيترودن هم استغفار قيلودان طيغان نرسه ايكى
 تورلى عنابنى تقدير قياومز (وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ) دخى بز بيغمبرلرني يبارمامز (الْأَمْبَشْرِينَ وَمُنذِرِينَ)
 مگر مؤمنلرگه سيونچ بيروچى بولغان لارى هم كافرلرني قورقنوجى بولغان لارى حالده يبارمرز (وَيَجَادِلُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ) دخى كافر بولغان آدملر معجزه لر ظاهر بولغان نك صوگنده باشقه علامتلردن
 هم اصحاب كهف قصه سندان صور او سببلى باطللق برلن قچرشلار (لِيُذْخِرُوا بِهِ الْعَقَقَ) قچرشولارى برلن
 حقنى قرارلانغان اورنندن يبارو وباطل قيلولارى ايچون (وَاتَّخَذُوا آيَاتِي) دخى كافرلر منم قرآن آيتلرمنى
 يالغانغه توتديلار (وَمَا أَنْتَرُوا) دخى اولرلر ينى قورقتلغان نرسه لر ينى (عنابنى) يالغانغه توتديلار
 (هُزُوا) خورلاوا ايچون (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ) دخى شول كشيمن كيدر ظالمراك (ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) اول كشيمنى
 ريسى نك آيتلرى برلن وعظ قيلندى (فَأَعْرَضَ عَنْهَا) اول آيتلردن يوز دوندردى (وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ
 يَدَاهُ) دخى ايكى قولى الك قيلغان نرسنى (كفر ينى وگناهلارونى) اونتى عاقبتلر نك فكر قيلمادى
 يعنى بو صفتلى آدمين ظالمراك بولغان هيچ كم يوقدر (اِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) درستلك بز بو صفتلى
 آدملر نك كوكلار نده قيلدوق (أَكِنَّةٌ) پردلر (أَنْ يَفْقَهُوهُ) فهم قيلولار ندان (وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا) دخى
 قرآننى اشتودن قلاقلار نده آغرلق (جوقراقلق) قيلدوق (وَأَنْ تَتَّعِبَهُمْ إِلَى الْهُدَى) اى محمد اگر كافرلرني
 اسلام ديننه اندساك (فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا) بس كافرلر قرآننى تيوشنچه فهم قيلمادقلارى واشتمه ادكلرى
 ايچون منگو اسلام ديننه كونماسلر (وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ) و اى محمد (عليه السلام) سينك ربك بيك
 يار قاغوجيدر هم رحمت ايا سيدر (لَوْيُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا) اگر ربك كافرلرني كسب قيلغان نرسه لرى
 (كافرلرى وگناهلارى) برلن دنيا ده مؤاخذه (عناب) قيلسه ايدي (لَعَجَلٌ لَهُمُ الْعُنَابُ) البته ربك اول
 كافرلرگه عنابنى آشقدرر ايدي (بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ) بلكه كافرلرگه عناب ايچون وعده قيلنغان وقت
 باردر يعنى قيامت كون ياكه بدير صوغشى (لَنْ يَجْعَبُوا مِنْ دُونِهِ مَوْثِقًا) كافرلر الله دان باشقه صييناچاق
 وقتولاچاق ادرن تابماسلار (وَتِلْكَ الْقُرَى) وبوقريه لر (عاد و ثمود) وباشقه لار نك قريه لرى (⁵⁸
) (أَهْلِكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا) بوقريه اهللر ينى كفر سببلى ظلم قيلغان لارى زمانده هلاك ايتدك بز
 (وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا) دخى بز بوقريه اهللر ينى هلاك قيلومز ايچون معلوم وقت قيلدوق (وَإِذْ
 قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ) اى محمد شول وقتنى ايسكه تشر اول وقتده موسى اوزى نك خادمى وتابعى بولغان

يكتنه (يوسف اوغلى بولغان افراتيم نىڭ اوغلى بولغان نون يوشع گە) ايتىدى (لا ابرح) ھېمىشە سېر قياورمن (حَتَّىٰ اَبْلُغَ مَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ) ايكى دېگىزنىڭ جىيىلغان (توتاشقان) اورننە ايرىشكانمە قدر (اَوَامِضُ حَقْبًا) ياكە كۆب زمانلارنى اوتكارگانمە قدر سېر قىلورمن بوايىكى دىگىزدن مراد فارس بىرلن روم دېگىزلىرى ياكە نفس حضرت موسى بىرلن حضرت خضر (عليهما السلام) چۈنكە حضرت موسى علم ظاهر نىڭ دېگىزى حضرت خضر علم باطن نىڭ دېگىزى قېطىلەر ھلاك بولغان صوڭ حضرت موسى مصرغە كىرگىچ بىر وقتدە خلقغە غايت اثرلى بىر خطبە سويلادى خلق بىك اثرلندىلەر و عجبلىدىلەر آرالارندان بعضى ايتىدى اى موسى سىندىندە عالمەك بولغان آدم بارمى بلەسكىمى ؟ ديو حضرت موسى اوزمىن عالمەك بولغان آدەنى بلمىم دىدى شوندىن صوڭ اللە تعالى مجمع البحریندە منم سىندىندە عالمەك بىرىندەم بار دىدى (حضرت خضر نى ازىدون زمانندە بولغان دىگانلەر) حضرت موسى زمانندە قدر ترك بولوب قالغان (بىضاوى) باشقە روشدە ھم قصەسى بيان ايدىلگان بىضاويدە ھم باشقە تفسىرلردە منكور (فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا) بس موسى بىرلن يوشع (عليهما السلام) ايكى دىگىز نىڭ جىيىلغان اورننە ايرىشكانلرى زمانندە (نَسِيًا حُوتَهُمَا) زىبىل (صومكا) دەگى بالقىلارونى اونتىلەر حضرت موسى يوقلاغاننىڭ صوڭندە قورلغان بالقى حرىكتىلەب دىگىزگە سىكرب تشدى دىگانلەر (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا) بس بالقى اوزى نىڭ يولونى دىگىزگە كره تورغان يول توتىدى ياكە صوزولوب كىنگان اوزون صوزق توتىدى چۈنكە اللە تعالى بالقى دىگىزگە تشكاج صونىڭ آغوينى توقتاتىدى دىگانلەر (فَلَمَّا جَاؤَا) بس موسى بىرلن يوشع (عليهما السلام) مجمع البحریندىن اوتكانلرى زمانندە (قَالَ لَقَدْ آتَيْنَا غَدَائِنَا) حضرت موسى يكتى يوشع عليه السلام گە ايتىدى آشى تورغان طعامىنى كىنر ديو (لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا) تحقيق بىز بوسفرمزدن يولقىدى (نَصَبًا) مشقت كە (قَالَ أَرَأَيْتَ) حضرت يوشع ايتىدى اى موسى بلەسكىمى ياكە (مَتَّبِعْهُ) بول (اِذْ آوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ) شول وقتدە بىز صخرەغە كىلدك (صخره الوغ طاش معناسندە) حضرت موسى صخرەدە يوقلاغان بولغان (فَأَنَّى نَسِيْتُ الْعُوتَ) بس درىستلىكە مین بالقى اونتوم (وَمَا أَنْسَانِيهِ) واول بالقى ايسمە تشرونى اونتىرمادى (الأ الشَّيْطَانُ اِنَّ اذْكُرَهُ) مگر شيطان منم ايسكە تشرونى اونتىردى (وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) دىمى بالقى دىگىزگە اوزىنىڭ يولونى عجىب توتىدى (قَالَ ذَلِكَ) حضرت موسى ايتىدى بو بىزنىڭ بالقى يوغاتومز (مَا كُنَّا نَعْمُ) بىزنىڭ استاگان نرسەمزدى چۈنكە بالقىنى يوغالوى مطلوبمىزغە علامندىر اللە تعالى حضرت موسى غە منم مجمع البحریندە سىندىندە عالمەك بىندەم بار دىگىچ حضرت موسى باربى مین آنى بىك تابارمن دىدى اللە تعالى ايتىدى مكنل (سفر طعامى صالندە تورغان نرسە) گە بالقى صال بالقى نىندىن اوردندە يوغاتساڭ اول بىندەم شوندى بولور دىدى (فَأَرْتِنَا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا) بس موسى بىرلن يوشع ايسكى ازلردىن كىرى قايتدىلەر ازلرىندە ايارگانلرى حالندە (فَوَجَدَا عَبِيدًا مِنْ عِبَادِنَا) بس قللارمزدن بىرقلنى تابدىلەر (يعنى خضرەمنى اسمى (بلىيا) آتاسى ملكان (آتَيْنَاهُ

رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) اول قلمزغه حضور مژدان رحمت ببردك يعنى وحى و پيغمبرلك ببردك (وَعَلَّمَانَاهُ
 مِنْ لَدُنَّا عَلِيمًا) دخی بز حضور مژدن اول قلمزغه علم اويراتدك يعنى غيب علملرينى بلدردك (قَالَ
 لَهُ مُوسَى) خضر عه مگه موسى عه ايتدى (هَلْ أَتَّبِعُكَ) اياريمو مين سيكا (عَلَيَّ أَنْ تَعَلَّمَنِي) ميكا
 اويراتوك شرطى اوزرينه (مِمَّا عَلَّمْتَ) اوزنما اويره تلگان نرسدن (رُشِدًا) ايزگولك گه ايرشو
 اياسى بولغان علمنى (قَالَ) حضرت خضر ايتدى (إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) سينك منم برلن برگه
 بولوغه صبرلق قيلوغه كوچلك يتماس يعنى منم برلن برگه يروگه طاقت و قدرت سينك بولماس (وَكَيْفَ تَصْبِرُ)
 ونچك سين صبرلق قيلورسك (عَلَيَّ مَا) شول نرسه اوزرينه (لَمْ تُحِطْ بِهِ خَيْرًا) اول نرسه نى بلو بورندن
 احاطه قيلمادك يعنى سين پيغمبر بولا تروب نچك صبرلق قيلورسن اگرمينده ظاهرى قباحت بولوب
 باطنى سيكا معاوم بولماغان اشار تابولسه (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (سَتَجِدُنِي أَنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا)
 اگر الله تلاسه مينى صبرلق قيلوچى تابارسن (وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا) دخی قوشقان اشك گناه قيلمام
 سيكا يعنى ان شاء الله بوى صونوچى تابارسن (قَالَ) حضر عه ايتدى (فَإِنْ أَتَّبَعْتَنِي) بس اگر
 ميكا ايارساك (فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ) اول چاق اوزنما قباحت كورلگان هيچ نرسه حقنله ميندن صوراما
 (حَتَّى أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ) اول نرسه دن سيكا باشلاغانمه قدر (ذِكْرًا) ذكرنى يعنى اول نرسه نك عله سنى
 ذكر قيلغانمه قدر ميندن نى ايچون بواشنى قيلمادك ديو صوراما زسون حضرت موسى علم اويرانوني نى ايله
 كيلدكى ايچون حضرت خضر نك شرطنى قبول ايتدى (فَأَنْطَلَقَا) بس حضرت خضر برلن حضرت موسى
 ديگگري بانه كيمه استاب كيتديلر (حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ) كيمه گه آطلانغانلارى (اولتورغانلارى)
 زمانده (خَرَقَهَا) خضر عه بالتا برلن كيمه نى يرتدى يعنى كيمه نك ايسكى طاقتاسنى صوردى (قَالَ
 أَخْرَقَهَا) موسى عه ايتدى اى خضر الله كيمه نى يرتكسى (لَتَغْرَقَ أَهْلَهَا) كيمه اهلنى صوغه باترهق
 ايچون (لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا أَمْرًا) تعقيق الوغ ومنكر اش نى كيتوردك (يعنى الوغ اشنى قيلمادك)
 (قَالَ أَلَمْ أَقُلْ) حضرت خضر موسى عه مگه ايتدى مين ايتمادمو سيكا (إِنَّكَ) درستلكه سين (لَنْ
 تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) منم برلن برگه بولوغه صبر قيلوغه كوچلك يتماس ديو (قَالَ) ايتدى حضرت
 موسى اعتذار قيلوب (لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ) اوننقان نرسم سببلى ميكا مؤاخذه قيلما (وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ
 أَمْرِي عُسْرًا) دخی منم اشمن مينى مشقته كوچلامه يعنى صعبت وقتنده منم برلن عفو و جيكسل لك
 برلن معامله قيل (فَأَنْطَلَقَا) بس كيمه دن چقغان نك صوگنده خضر برلن موسى عه مينه كيتديلر (حَتَّى
 إِذَا قِيَا غُلَامًا) كوركام يوزلى اير بالاغه بوامغانلارى زمانده (فَقَتَلَهُ) بس خضر بو بالانى آياغندن
 توتب ديوارغه صوغب اوتردى ياكه ياتقزوب بوغازلادى ديگانار (قَالَ أَقْتَلْتُمْ نَفْسًا زَكِيَّةً) موسى عه
 ايتدى اى خضر گناهمن پاك بولغان نفسنى اوتردكمنى (بغير نفس) اوترونى مباح ايتكان نفسنى
 اوترونن باشقه يعنى بو بالاده اوترونى مباح ايتكان قصاص ده يوق حنده يوق چونكه بو بالا كشى

اوترگانىدە يوق حدنى موجب اينگان ائىدە قىلغانى يوق (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا نَكِرًا) تحقيق سين قىياقت
 اش بران كىلماڭ اون يىشىچى جزء نڭ ترجه سى تمام بولدى (قَالِ الْمَأْمُورُ لَكَ) حضرت
 خضر ايتىدى اى موسى مېن سىڭا ايتمادمو (اِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا) درىستلىكده سين منم بران
 برگه بولوغه صبر ايتوگه كوچاڭ يئماس دبو (قَالِ اِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا) موسى عه ايتىدى
 اگرددە بومرتبه صور اوم سوكنده سىندىن بر نرسه نى صوراسام (فَلَا تُصَاحِبْنِي) بس مېنى اوزڭا بولداش
 قىلماسىن (قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُقْرًا) تحقيق منم طرفىدىن عنىرگه ايرىشكڭ (فَاَنْطَلَقْنَا) بس خضر بران موسى عه
 يئە كىتىدىلر (حَتَّىٰ اِذَا اَتَيَا اَهْلَ قَرْيَةٍ) انطاكيه قريه سى اهلنه كىلگانلرى زمانه (اسْتَطَعْنَا اَهْلُهَا)
 انطاكيه اهلدىن طعام استادىلر (فَاَبْوَا اَنْ يُضَيِّفُوهُمَا) بس انطاكيه اهلى خضر بران موسى عه نى
 ضيافت قىلودان باش تارتىدىلر (فَوَجَدَا فِيهَا) بس انطاكيه شهرنه تابىدىلر (جِدَارًا يُرِيدُ اَنْ يَنْقُصَ)
 جىمىرلوب تشارگه ياقنلاشقان ديوارنى (فَاَقَامَهُ) بس بو ديوارنى خضر عه تورغزدى يعنى عمارت
 قىلدى ياكە تراكلر بران تراندى (قَالِ لَوْ شِئْتَ) حضرت موسى ايتىدى اى خضر اكر تىلاساڭ ايدى
 (لَاتَخْتَلِفَ عَلَيْهِ اَجْرًا) بوجدارنى اصلاح قىلوڭ اوزرىنه خدمت حقى آلور ايدىڭ دبو (قَالِ) ايتىدى
 حضرت خضر (هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) بو وقت منم آرام بران سىنڭى آراڭنىڭ آيرولو وقتى در
 (سَأُتْبِئُكَ) آيرولشماسىن بورون سىڭا تىز خېرىر رومون (بِنَأْوِيلَ مَا) شول نرسه نى تاويل بران
 (لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه گه صبرلىق قىلورغه كوچاڭ يئمادى سىنڭى (اَمَّا السَّفِينَةُ) اماكيه
 يعنى كيمه نى يرطوم نڭى سببى (فَكَانَتْ لِمَسَاكِينٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ) اول كيمه دىڭىگىزده كسب قىلورچى
 مسكىن لىر ايچون بولدى * بعضىلار بو آيت بران بر آز مالى بولغان آدم گه ده مسكىن اطلاق قىلنوغه
 اسىندال قىلغان لار لىكن جوابده ايتورگه ممكن بو كيمه بو مسكىن لىرنڭى ملكى بولمايىنچە اجاره گه
 آلنغان بولور ياكە بوكيمه ايلارى اون قىرداش بولغان لار بىشى دائىمى بولغان آورو ايلارى بولغان
 بىشى سى دىڭىگىزده خدمت ايتب يرگانلر شونڭى ايچون بلارغه مسكىن اطلاق قىلنغان ياكە پادشاه
 آلغانده بىر ماوگه قدرتلىرى بولماي عاجز بولدىقلار نىن مسكىن اطلاق قىلنغان (فَارَدْتُ اَنْ اَعِيْبَهَا)
 بس مېن (خضر) يرطب كيمه نى عىبلاونى تىلادم (وَكَانَ وِرَاءَهُمْ مَلِكٌ) دخى بلارنىڭ آلارنده پادشاه
 بار ايدى بو پادشاه (جَلَدْنِي بِن كِرْكِر) بولغان دىڭانلر (يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا) اول پادشاه هر بر
 سلامت كيمه نى كوچلاب آلادر ايدى (رَأَى الْمَوْلَى) اما مېن اولترگان ايربالا يعنى بالانى اولترومنىڭ
 سببى بالانىڭ اسمى (جيسور) دىڭانلر (فَكَانَ ابْوَاهُ مُؤْمِنِينَ) بو بالانىڭ آتا وآناسى مؤمنلر بولدىلار
 (فَخَشِينَا اَنْ يَرُوهُمْ) بس بو بالانىڭ آتا وآناسى ارتوندىن قورقتى (طُغْيَانًا وَكُفْرًا) آزغونلىق
 وكفرلىك بران چونكە بالاكافر ايدى آتا وآناسى بو بالانى بىك ياراطالار ايدى بس اوسكاج بو
 بالانىڭ آزدروى سببى آتا وآناسى نڭىده آزوى يقىنى ايدى (الله تعالى خضر گه موني بلدىرگان

بولغان (فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا) بس بولالانك آتا و آناسنه ربلرى نك آلامشرويى تلامدك بىر
 (خَيْرَامَنَّهُ) بوبالادان ايزگوراك بالانى (زَكْوَةٌ) پاكلك يوزندن (وَأَقْرَبُ رَحْمَةً) دى رحمت يوزندن
 ياقنراق بولغان بالانى آلامشرويى تلامدك (وَأَمَّا الْجِدَارُ) اما مين تورغزغان ديوار يعنى ديوارنى
 تورغزومنك سببى (بوديوارنى يوز آرشين بيوكلكه ايدى ديوجى مفسرلرده بار) (فَكَانَ لُغْلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ
 فِي الْمَدِينَةِ) بس بوديوار انطاكيه شهرنگى ايكى يتيم ايچون بولدى اسملىرى (اصرم) هم (صريم)
 ديگانلر (وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا) دى بو ديوارنك آستنده بو ايكى يتيم بالا ايچون خزينه بولدى
 بوخزينه فى بعضيلار آلتون كمش ايدى بعضيلار علم كتابلارى ايدى بعضيلار آلتون طاقطا ايدى
 اول طاقطاده بوروشده يازلغان ايدى (عَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْقَدَرِ كَيْفَ يَحْزَنُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالرِّزْقِ
 كَيْفَ يَتَعَبُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْحِمَابِ كَيْفَ يَغْفُلُ وَعَجِبْتُ لِمَنْ يُّؤْمِنُ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ وَعَجِبْتُ
 لِمَنْ يَعْرِفُ النَّبِيَا وَتَقَلَّبَهَا بِأَهْلِهَا كَيْفَ يَطْمَئِنُّ لِأَلِهِ الْأَلَلَّةُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) ديو ترجمه سى عجب لئه ممين
 تقديرگه ايمان كيترگان آدم نچك حسرتلنه ايكان عجب لئه ممين رزق غه ايمان كيترگان كشى نچك
 مشقت، لئه ايكان عجب لئه ممين حساب قه ايمان كيترگان كشى نچك غفلته بولا ايكان عجب لئه ممين اولم گه
 ايمان كيترگان كسه نچك، اولمنى اونوتوب شادلان بىرى ايكان عجت لئه ممين دنياى هم دنيا نك اهلنه
 ايلان بلسگان كشى نك نچك كوكللى قرارلانا ايكان هيچ معبود بالحق يوق مگر الله تعالى هم محمد هم
 الله نك رسولى معناسنه (وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا) بوايى يتيم بالانك آتالارى ايزگو كشى بولدى اسمى
 كاشخ ديگانلر (فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا) بس ربك بوايى يتيم نك عقللارى نك و فكرلر نك كمالنه
 ايرشولر ينى تلامدى (وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا) دى بو ايكى يتيم نك خزينه ارينى چغارونى تلامدى
 (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ربك ن بوايى يتيم گه رحمت يوزندن (وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي) اى موسى سين كورگان
 ظاهر قبامت بولغان اشلر نك برسنيده اوز رأيمن قيلمادم (ذَلِكَ) بوتأويل (تَأْوِيلُ مَا) شول نرسه نك
 تؤولى (بياني) در (لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) اول نرسه اوزرينه صبر قيلورغه كوچك يتار بولمادى سينك
 حضرت خضر برلن حضرت موسى قصه شنه ان حصه لر وفائده لر شولاردر : هيچ بر كشى گه اوزينك عامنه
 عجب ايتماسكه كرك ينده عقلى كوركام كورماگان نرسه فى اويلاماي غنه انكار قيلورغه كرشماسكه
 كرك احتمال اول نرسه ده برحمت و سربولور سينك عقلك ايرشماگان بولور دى علم كمالته كه
 ايرشدى ديو علم ايرانودن توقطاماسقه كرك بلكه هميشه ايرانوكه دوام قيلورغه كرك ينده علم ايرانوكه
 آدم گه معلم برلن حسن ادبى رعايه قيلورغه كرك وسوزينه بوى صونارغه كرك ينده مجرم نك جرمه
 تنبيه ايتو هم عفو ايتو كرك اكر جرمنده دوام ايتسه ترك قيلو كرك بو حصه وفائده لر نك هر برسى
 بو قصه دن آكلاندى فافهم (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقُرْنَيْنِ) اى محمد يهودلر سيندن ذوالقرنين هالنن
 صورالار ذوالقرنين ديو آظالمقنه تورليچه سوز بار بعضيلار دنيا نك ايكى قرنى بولغان مشرق برلن
 مغرب طواف قيلمقنن بو اسم برلن آظالمدى ديگانلر بعضيلار دنيا ده ايكى قرن ياشادكنن بعضيلار

ايكى طلومى اولدقندن بعضيلار تاجنك ايكى موگز اولدقندن بعضيلار ماكلابنك ايكى موگز اولدقندن
 بو اسم برلن آطالدى ديگانلر بعضيلار ذوالقرنين اسم علمى ديگانلر ا كثر مفسرلر ذوالقرنيننى
 اسكندر الرومى ديگانلر لىكن شيكسىز بو سوز خطأ فاضل مرجانى مقممة وفيه الاسلافك بويلاه اينه
 ذوالقرنينك كنيهسى ابوكرب اسمى شمر بن مالك حضرت ابو هريره اينه رسول الله ايندىدى
 ميين بلهيم تبع بيغمبرمى توگل مى هم ذوالقرنينده بيغمبرمى توگل مى هم حدار اهللمرينه كفارتلمى
 توگل مى ديو حديث عبارتى قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم « مَا أَدْرَى أَتَّبِعُ كَأَنَّ نَبِيًّا أَمْ
 لَا وَمَا أَدْرَى أَدُو الْقَرْنَيْنِ كَأَنَّ نَبِيًّا أَمْ لَا وَمَا أَدْرَى الْهُدُودَ كَفَارَاتٍ لِأَهْلِهَا أَمْ لَا » اخرجه عبدالرزاق
 وابن المنذر * حضرت عليمن ذوالقرنين مالن دن صورادقلارنده بيغمبرده ملك ده بولمادى الله نك محبوب
 بندهسى بولدى ديدى حاصل البته ذوالقرنين الله نك ايمان كيترگان ايزگو بندهسى بولغان هم
 عادل بادشاه بولغان وزيرى خضرعهم بولغان هم بيغمبر ديوجيلرده بار اما اسكندر الرومى
 كافر بولغان وزيرى فيلسوف ارسطاطاليس بولغان ذوالقرنين اسكندر الرومى دن ايكى ملك
 يل آرتوق مقم بولغان بس بو ايكسنى بر ديماكده كوب خطأ والوغ بوزوقلق بار ذوالقرنيننى
 اسكندر الرومى غه باشقه ديوجيلر ازرقى سهيلى قرطى ابن كثير وباشقه لار آرتوق تحقيقاتى
 استاگان آدم مقممة وفيه الاسلافكه مراجعت اينسون (قُلْ سَأْتَلُوا عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا) اى محمد ايت
 سين ذوالقرنين حالندن سزگه خبر او قورمز (اَنَا مَكْنَالُهُ فِي الْأَرْضِ) الله تعالى اينه در دستلكه
 بر ذوالقرنيننى بيرده قرارلاندرdq (وَأَتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبِيًّا) دخى ذوالقرنينگه هر نرسه دن
 مقصودينه ايرشدره تورغان سبب بيردك (فَأَتَّبَعَّ سَبِيًّا) بس قياش باطش طرفنه ايرشونى تلادى ده
 قياش باطش طرفنه ايرشدره تورغان سبب كه اباردى (حَتَّى إِذَا بَلَغَ مَغْرَبَ الشَّمْسِ) قياش باطش
 طرفنه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَغْرُبُ) قياشنى باطرتابدى (فِي عَيْنِ حَمَّةٍ) قارا بالحق اياسى بولغان
 چيشمهگه يعنى كوزينه شولاي كورندى (وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا) دخى اول چيشمه ياننده بر قوم تابدى
 بو قوم نك استارنده وحشى حيوان لار نك تيريلرندن بولغان كييملر بولغان طعاملرى ده بالق بولغان
 حاصل بو قوم دين تربيهسى كورماگان آفريقا وحشى لرى كى وحشى كافرلر بولغان لار الله تعالى
 ذوالقرنيننى بو قومنى كفالرى ايچون اولترو برلن ايمان غه انده آراسنده اختيارلى قيلغان
 (قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ) الله تعالى اينه ايتدك بزدى اى ذوالقرنين (أَمَا أَنْ تَعْتَبَ) كفالرى ايچون
 بو قومنى يا عتاب قيلورسن يعنى كفالرى ايچون اوتررسن (وَأَمَا أَنْ تَتَخَفَ فِيهِمْ حَسَنًا) ياكه بو قوم
 ايزگولك توتارسون يعنى اوتررسون بلكه ايمان غه انده رسون شريعت اويراترسن لىكن بو بياضوى
 مطالعهسى بومطالعهده ظاهرده جبر فهم لئه لىكن بياضوى نكده مرادى مدارك مرادى كى بولوى احتمال
 صاحب مدارك بوروشقه مطالعه قيلمش يعنى اول ايمان غه دعوت ايتارسن ايمان غه دعوت صوكنك هميشه
 كفالرندك دوام ايتسه لرا اوتررسون اگرايماننى قبول ايتسه لرشريعت اويراترسن (قَالَ) ذوالقرنين ايندى

(اَمَّا مَنْ ظَلَمَ) اما بوقوم دن ظلم قىلغان لارى يعنى ايمانغه اندهگان صوگنده كفرلرند دوام ايتكانلرى
(فَسَوْفَ نَعْتَبُهِ) بس تيز عذاب قىلورمز آلارنى دنياده (ثُمَّ يَرُدُّ اِلَى رَبِّهِ) مونك صوگنده رىلرینه
قاينارولور آلارنى (فَيُعْتَبُهِ عَذَابًا نُكْرًا) بس رىلرى آلارنى آخرتنه منكر بولغان عذاب برلن عذاب
قىلور (وَاَمَّا مَنْ آمَنَ) دى اول قومدن دعوت صوگنده ايمان كىترگانلرى (وَعَمَلٌ صَالِحًا) دى ايزگو عمل
قىلغان لارى (فَلَهُ جَزَاءٌ اَلْحَسَنَى) بس ايمان كىترى ايزگو عمل قىلغان لارىنه دنيا و آخرتنه ايزگو
جزأ بولور (وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنَا يُسْرًا) دى اول ايمان كىترى ايزگو عمل قىلغان لارىنه بيورغان
نرسه لرمدن جىكل لك اياسى بولغان اشنى ايتورمز يعنى جىكل اش برلن بيورورمز (ثُمَّ اتَّبَعْنَا سَبِيًّا)
مونك صوگنده ذوالقرنين قياش چغش طرفنه ايرشونى قصد قىلدىك قياش چغش طرفينه ايرشدره تورغان
سببكه ايردى (حَتَّى اِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ) قياش چغش طرفينه ايرشكانى زمانده (وَجَدَهَا تَطْلُعُ
عَلَى قَوْمٍ) ذوالقرنين قياشنى چغار تابدى شونداين قوم اوزرينه (لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سِتْرًا) اول
قوم ايچون قياش دن باشقه پرده قىلما دق يعنى كىملىرى و بناآلارى يوق ايدى هم بيورلرى بناقىلور
ايچون ياراقلى توكل ايدى قياش چغغان وقتنه بير آست لارينه كرب تورالار ايدى قياش كوتارلسكاج
كسبلرينه چغالار ايدى (كَذَلِكَ) ذوالقرنين نك امرى بز توصيف قىلغانچه در (وَقَدْ اَحْطٰنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا) و تحقيق
بز ذوالقرنين حضورنه بولغان نرسهنى عسكرلرنى وقورالارنى هم سببلرنى بلويوزندن احاطه قىلدى
(ثُمَّ اتَّبَعْنَا سَبِيًّا) مونك صوگنده ينه مقصودينه ايرشدره تورغان سببلرگه ايردى يعنى جنوب طرفندن
شمال طرفينه كرشكان حالده مشرق برلن مغرب آراسنده بولغان اوچونچى يولغه ايردى (حَتَّى اِذَا
بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ) ايكى سد (طاغ) آراسنه ايرشكان زمانده * بيضاوى صاحبه ايته ايكى سدن ارمينيه برلن
اذربيجان طاغلارى ياكه ارض تركنك منتهاسنه بولغان ايكى بيوك طاغ مراددر ذوالقرنيننك سدى
شول ايكى طاغ آراسنه واقعدى (وَجَدَ مِنْ دُونِهِمَا قَوْمًا) ذوالقرنين ايكى طاغنك آلندن برقوم تابدى
(اَلْيَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا) سوزنى آكلارغه ياقن ده بولماسلار (قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ) بوقومنك مترجملى ايتدىلار
اى ذوالقرنين (اِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ) درستلسكه ياجوج و مأجوج بلارنى نوح عهه نك يافت اسملى
بالالارندن ايكى قبيله ديگانلر بعضيلار ياجوج تركن مأجوج جيل قبيله سندن ديگانلر (مَفْسُودُونَ
فِي الْاَرْضِ) بلار بيورده بوزوقلق قىلورلار (فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا) بس سينك ايچون خراج قىلورمزمى
يعنى ماللارمزدن اجر بيورمزمى (عَلَى اَنْ نَجْعَلَ) سينك قىلوگ اوزرينه (بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا) بز نك برلن
ياجوج و مأجوج آراسنه پردهنى (قَالَ) ذوالقرنين ايتدى (مَا) شول نرسه (هَكَئِنِّي قَدْ رَأَيْتُ رِبِّمِ
اُول نرسه گه قدرتلى وقوتلى قىلدى (خَيْرٌ) منم ايچون سز نك مالوگزدن ايزگودر (فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ)
بس ميكا سز قوتكز بران ياردم بيوركز (اجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ) سز نك برلن ياجوج و مأجوج آراسنه
قىلورمز (رَدْمًا) سزنى صاقلى تورغان پردهنى (اَتُونِي زُبْرًا حَدِيدًا) ميكا تيمر كىساكلرينى كىتركز

(حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) طاعنك ايكي جانى نك آراسى تيگىز بولغان زمانه يعنى ذوالقرنين تيمر
 كيساكلرى توتروب ايكي طاغ آراسى تيگىزلب بترگاني زمانه (قَالَ أَنْفَعُوا) ذوالقرنين عمله كه ايندى
 تيمر ارته تورغان اوچاق لارغه ارگىز ديو (حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا) ارلمش تيمرنى اوط كىي قىلغان زمانه
 يعنى تيمرلر تمام اوط كىي قىزدىلغان زمانه (قَالَ آتُونِي) ذوالقرنين ايندى ميكا ارگان قورغاشين
 كيترگىز (أَفْرَغْ عَلَيْهِ قَطْرًا) اول اوط كىي قىزدىلغان تيمر اوزرينه ارگان قورغاشين نى قىبارمز
 (فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) بس بيوكلكى ايچون اول نرسه (برده) گه ياچوج وماچوج نك نار كه كوچلرى
 يتمادى (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا) دى قاطيلغى ايچون اول سدى تيشار كه كوچلرى يتمادى (قَالَ)
 ايندى ذوالقرنين سد تمام بولغاندى صوك (هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي) بوسدى باصارغه كوچ يتومينم ربمى
 رحمتدر (فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي) بس هر قىچان ربمىك (عدهسى قىامت كيلسه) (جَعَلَهُ دُكَّاءً) ربم اول
 سدى كيساك كيساك ايتب بير برلن تيگىز قىلار ياچوج ماچوج هم چغارلار (وَكُنْ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا)
 دى ربمىك وعدهسى حق بولدى بر آيت ياچوج ماچوج چغونك اشراط ساعتىن بولوبنه دلالت
 قىلا (وَتَرَكْنَا) قويدق يعنى قىلىق (بَعْضُهُمْ) ياچوج وماچوجنك بعضىنى (يَوْمَئِذٍ) اوشبر سدىن
 چقغان لارى كونه (يَوْمَئِذٍ فِي بَعْضٍ) بعضىنه قاطناشور قىلىق يعنى كويلىك لرى ايچون غايت
 طغىلىق سدىن بعضى بعضىنه آرا لاشور (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) قىبلردن قوبارلو ايچون صورغه ارلدى
 (فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا) بس بتن خلقى كامل جيوبىرلن بر اورنغه جيلىق (وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ) دى جهنم نى ظاهر
 قىلىق (يَوْمَئِذٍ) اوشبو قىامت كونه (لِلْكَافِرِينَ) كافرلر كه (عَرَضْنَا) ظاهر قىلماق برلن (الَّذِينَ)
 شونداين كافرلردر آلا (كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَظَاءٍ) اول كافرلرنك كوزلرى پرده ده بولدى (عَنْ
 ذِكْرِي) منم آيتلرمنى ذكردن (وَكَانُوا لَا يَسْتَنصِتُونَ سَمْعًا) دى اول كافرلر آيتلرمنى اشنو كه قادر
 بولماس بولدىلار (أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا) كافر بولغان آدملر ظن قىلدىمو (أَنْ يَنْتَظِرُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي)
 ميندىن باشقه قىلارومنى (عيسى نى هم فرشته لرنى) توتولارونى (أَوْلِيَاءَ) معبودلر توتولارونى ياردچىلار
 ديو ظن قىلدىمو البته بلای ظن قىلماسون لار (إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ) درستلىكده بز كافرلر كه
 جهنم نى حاضرلادك (نُزُلًا) قوناق غه حاضرلىنگان طعام كىي ايتب (قُلْ) ايت سين اى محمد هم كافرلر كه
 (هَلْ نُنَبِّئُكُمْ) خبر بيورىمو سر كه (بِالْآخِرِينَ أَعْمَالًا) عمللر يوزندن ضرر ايتوچىلار برلن (الَّذِينَ)
 شونداين آدملردر عملده ضرر ايتوچىلار (ضَلُّ سَعِيهِمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) كافرلرى ايچون آلارنك دنيا
 تركلىكده توروشولارى ضائع وباطل بولدى (وَهُمْ يَحْسَبُونَ) حالبوكم آلا حساب قىلورلار (أَنَّهُمْ
 يُعْسَفُونَ صُنْعًا) درستلىكده آلا اشنى كوركام قىلورلار يعنى كوركام اش قىلامز ديو حساب
 قىلورلار (أُولَئِكَ) بو قىامت صفتداغى يعنى عمللرى باطل بولغان آدملر (الَّذِينَ) شونداين
 آدملردر (كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) ربلرى نك آيتلرمنى انكار ايتدىلار (وَأَنفَعُوا) دى ربلرينه يولقونى

انكار ايندیلر (فَعَبَطْتَ أَعْمَالَهُمْ) بس بو آدملرنڭ كفرلری سببلی عمللری باطل بولدی (فَلَا نَقِيمُ لَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزِنًا) بس اول كافرلر ایچون قیامت كونه قدر اقامت قیلماز یعنی آلاغه اعتبار
وقدر بولماس یاكه عمللرینی اولچی تورغان میزان تورغزماز معناسنك (ذَلِكَ) امر شول یعنی
عمللری نڭ جویلوی (جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ) بو كافرلرنڭ جزأسی جهنم در (بِمَا كَفَرُوا) كافر بولولاری سببلی
(وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُؤًا) دخی منم آیتلرمنی هم رسوللرمنی خورلاب توتولاری سببلی (أَنَّ
الَّذِينَ آمَنُوا) درستلكده شونداين آدملر ایمان كینتردیلر (وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی ایزگو اشلر
قیلمیلار (كَانَتْ لَهُمْ) اول كشیلر ایچون بولور (جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ) فردوس اوجماخلاری (نَزَلًا) قوناق
طعامی كبی حاضرلانگان حالده (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلارده منگو قالغانلاری حالك (لَا يَبْغُونَ
عَنْهَا حَوْلًا) اول اوجماخلاردان باشقهغه ایلنونی استاماسلر چونكه موندان باشقه موندك كبی جنت یوقدر
(قُلْ) آیت سین ای محمد (لَوْ كَانَ الْبَحْرُ) اگر دیکگز صوی بولسه (مَدَادَ الْكَلِمَاتِ رَبِّي) ربمنڭ سوزلرینی
بازار ایچون قارا بولسه (لَنفَعَ الْبَحْرُ) البته دنیاده دیکگز جنسی بتار (قَبْلَ أَنْ تَنْفَعَكُمُ رَبِّي) ربمنڭ
سوزی بتماسدن بورون چونكه ربمنڭ سوزیه علمی كبی غیرمتناهی در اصلا بته چك توگل در
(وَلَوْ جُمْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا) واگر بو بار بولغان دیکگز كبی دیکگزنی آرتدروب كینترساكك یهودلر
مسلمانلارغه ایندیلر سز اینته سز حكمت بیرلنگان كشی كوب ایزگولك بیرلدی دیو حالبوكم اوزگز حكمتنی
(قرآننی) اوقیسز اوزگزگه بیرلنگان علم آزدیو شول سوزگه جواب بولوب ذكر قیلنغان و ذكر قیلناچق
آیت ایندی (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ) آیت سین ای محمد یهودلرگه آنچاق مین سز نڭ كبی آدم من
ربمنڭ بتن سوزینی بلب بترو احتمال یوق (يُوحَىٰ إِلَيَّ) میكئا وحی قیلنور (أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آنچاق
سز نڭ معبودگز برگنه معبوددر (فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ) بس كمدر ربسنه یولقونی امید اینتار (فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا) بس اول كشی ایزگو عمل قیلسون (وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا) دخی ربسی نڭ عبادتنه
هیچ كمنی اورطاق قیلماسون **كفف سوره سی نڭ ترجمه سی** **بآدی**

﴿ اون توقزنجی سوره - مريم سوره سی مکه ده اینگان توقسان سیکز آیت ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

(كَهَيْعَصَ) بو سوزنمن مرآدینی الله تعالی اوزی گنه بلور (ذَكَرُ رَحْمَةِ رَبِّكَ) بو اوقلغان نرسه
ربك نڭ رحمتن ذكردر (عَبَّه زَكْرِيَّا) قلی زكریا (عهم) غه بولغان رحمتنی (أَذ) شول وقتداغی
رحمتنی ذكردر (نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا) زكریا عهم ربسنه یاشرن ندا قیلو برلن ندا قیلدی
(قَالَ رَبِّ) زكریا عهم ایندی ای ربم دیو (إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي) درستلكك مین منم سیاكلم
ضعیف لندی (وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) دخی قارطاق یوزنمن باشم یالترادی یعنی ساچلارم آغاردی
(وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا) دخی مین ای ربم سیكئا دعا قیلوم سببلی امیدسز ومجروم بولامدم بلسكه

هر دعأ قىلدقمده قبول قىلدك (وَآتَى خَفْتُ الْمَوْلَى) دى مین بنواسرائیل دن اوزمه نسیبه یاقن بولغان
 آدملردن قورقتم یعنی آتام برلن بر توغمه قرداشم نك بالالارندان چونکه یاوز بولغان لار (مَنْ وَرَائِي)
 مینم اولگانم سوکنندان یعنی مین اولگاج اتم ایچنده بخش خلیفه بولا آلماسلار اتم نك دینلرینی
 بوزارلار (وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا) دى منم خاتونم بالا توغدرماس بولدى (فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا)
 بس میكلا اوز حضوركندان ولی عهد بولغان اوغل هبه قیلغای ایدك (يُرْتُنِي وَيُرْتُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ)
 شرع برلن علمنی میندن هم یعقوب نك بالالارندان آلور یاکه علمنی میندن پادشاهلمقنی یعقوب
 بالالارندان آلور (وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا) ای ربم دى اول بالانی اوزم حضوركده راضی بولمش قیلغای ایدك
 (يَا زَكَرِيَّا) دعأسنی قبول ایتم الله تعالی طرفندان ندأ قیلندی ای زکریا (اِنَّا نَبِّشُرُكَ بِغُلَامٍ اَسْمُهُ يَحْيَى)
 بزسیكلا یحی اسملی ایربالا برلن سیونچ بیرهمز دیو (لَمْ نَجْعَلْهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا) موندان الملك بوبالا ایچون
 هیچ اسمدش قیلماقدق یعنی آنك اسمی برلن بوکار قدر هیچ کم تسمیه ایلمادی (قَالَ رَبِّ) حضرت
 زکریا ایتمدی (اِنِّي يَكُونُ لِي غُلَامٌ) نچك منم ایچون ایربالا بولسون (وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا) حالبوکم
 منم خاتونم بالا توغدرمی تورغان بولدى (وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا) دى مین قارتلقدان یاش نك
 نهاییه سنه ایرتمم بووقتک حضرت زکریا یوزیکرمی یاشنک خاتونی توقسان سیکز یاشنک بولغان دیکانلر
 (قَالَ كُنَّا لَكَ) الله تعالی ایتمدی اش شولای دیو (قَالَ رَبِّكَ) ربك ایتمدی (هُوَ عَلِيُّ هَيْئًا) اولاش منم اوزره
 چیکلدر یعنی قارت برلن قارچقدان بالاتوغدریو چیکلدر (وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ) ای زکریا تحقیق مین
 سینى موندان الملك یاراتتم (وَلَمْ تَكُ شَيْئًا) حالبوکم سین هیچ شی بولماذك بلککه صرف یوق نرسه ایدك
 (قَالَ) حضرت زکریا ایتمدی (رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً) ای ربم سیونچ بیرلگان بالانك بولوبینه منم ایچون
 علامت قیل (قَالَ) الله تعالی ایتمدی (آيَتِكَ) سینك علامتك (اَنْ لَا تُكَلِّمَ النَّاسَ) آدملر برلن سیلاشماؤندر
 (ثَلَاثَ لَيَالٍ) اوچ کیچه یعنی اوچ تاوالمک (سُورِيًّا) اعضالارك وتلك سلامت بولغانی حالده (فَخَرَجَ
 عَلٰى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ) بس حضرت زکریا نماز اوقی تورغان اورنی بولغان مهربانلار قومى اوزرینه
 چقى (فَاَوْحٰى اِلَيْهِمْ) بس قومى اوزرینه اشارت قیلدى (اَنْ سَبِّحُوْا) نماز اوقوگز یاکه ربكزنی
 پاکلاژدیو (بُكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرته ده دى کیچه (يَا بَحِيُّ خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ) الله تعالی ایته ایدك بزدی
 ای یحی (عم) تورات کتابنی توروشو برلن توت دیو (وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا) دى بز یحی غه صبى
 وقتنده حکمتنی هم توراتنی آکلاد قوهسنی بپردك (وَحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا) دى اوز حضورمزدان رحمت بپردك
 (وَزَكْوَةً) دى گناهلاردان پاکلکنی بپردك (وَكَانَ تَقِيًّا) دى یحی (عم) گناهلاردان صاقلانوی بولدى
 (وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ) دى آتا وآناسنه ایزگولك قیلوی بولدى (وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا) دى آتا وآناسنه
 رنجتوی الله غه گناه قیلوی بولمادی (وَسَلَامٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ) یحی اوزرینه مکرره ایرشودن توغدرلغان
 کوننده الله دان سلامت قیلودر (وَيَوْمَ يَمُوتُ) دى اولگان کوننده قبر عذابندن سلامت قیلودر

(ويوم يبعث حياً) دخی قېرلردن ترك بولغان حالده قوبارلغان كونه اوطعدا بنين وقيامت قورقولارندان سلامت قىلودر (واذكُر في الكتاب مريم) اى محمد قرآندە مريم قصه سنى ذكر قىل (اذانْتَبَت من اهلها) شول وقتدە اول مريم اهلندن آيرلدى (مكنا شرقياً) بيت المقدس دن شرق طرفندە بولغان اورونغه شونلك ايچوندە نصارا شرق طرفنى قبله ايتگانلر (فَاتَّخَذت من دونهم حجاباً) بس اهلى نللك آرتندان پرده اوردى يعنى اوزى برلن اهلى آراسندە پرده تشردى حيض دن پاكلانغاچ غسل قىلو ايچون (فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا رُوحَنَا) بس اول حضرت مريم گە روحم (جبرائيل عه) نى يباردك (فَتَمَثَل لَهَا بَشراً سَوِيّاً) بس جبرائيل عه حضرت مريم گە اعضاسى تيگىز وسليم بولغان ياش سقالسز ميفى سز جيگت بولوب صورەلنگان حالده كىلدى (قَالَتْ) حضرت مريم ايتدى (أَنى أُعَوِّدُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ) درستلكدە سيندن اللهغه صيينامون (أَن كُنْتُ تَقِيّاً) اگرچه سين اللهدان قورقوچى بولسا كده اللهدان قورقوچى بولماسا ك بىگراك صيينامون معناسنك (قَالَ) حضرت جبرائيل ايتدى (أَمَّا أَنَا رَسُولُ رَبِّكَ) آخىق مين ريكنلك يبارگان ايلچىسى مون (لأَهَبْ لَكَ) سيكا هبه قىلوم ايچون يعنى الله نلك هبه قىلوينه سبب بولوم ايچون (عُلماً زَكِيّاً) گناهلاردان پاك بولغان اير بالانى حضرت جبرائيل حضرت مريم نلك كولاك جيكندن اُرديده شوندان لذت حاصل بولوب حضرت مريم حضرت عيسى غە حامله بولدى ديگانلر (قَالَتْ) حضرت مريم ايتدى (أَنى يَكُون لى عُلَامٌ) منم ايچون نچك بالا بولسون (وَلَمْ يَمَسَّ سِنى بَشَرٌ) حالبوكم مينى هيچ آدم حلال طريق برلندە توتمادى (مباشره قىلمادى) (وَلَمْ أَلِكْ بَغِيّاً) دخی مين زنا قىلوچى دە بولادم (قَالَ كَذَلِكَ) حضرت جبرائيل ايتدى امر اوشنداق يعنى سيندن آتاسز بالا خلق ايتو امرى (قَالَ رَبُّكَ) ربك ايتدى (هُوَ عَلَى هَيْبٍ) آتاسز بالا خلق ايتو ميكا جيكلدر (وَلَنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ) دخی بز بو اشنى قىلورمز اول اشنى (بالانى) آدملر گە علامت قىلورمز ايچون هم كال قمرتمز گە دليل قىلورمز ايچون (وَرَحْمَةً مِنَّا) دخی بنه لر گە اوزمزدن رحمت ايچون (وَكَانَ أَمراً مَّقْضِيّاً) دخی بو اش ازلك حكم قىلنمىس هم لوح المعفوظده تقدير قىلنمىس اش بولدى (فَعَمَلتْهُ فَانْتَبَت بِهِ) بس حضرت مريم حضرت عيسى غە يوكلى بولدى هم حضرت عيسى قورصاغندە حالندە قومندن آيرلدى حمل مدتى سيگىز آى بولدى حضرت عيسى دن باشقه سيگىز آيلق بالا دنياده تركلك ايتمادى ديگانلر (الله اعلم) (مكنا قصياً) قومندن يراق بولغان اورونغه (فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ) طولغاق آوروى حضرت مريم نى صيينردى (ألى جنع النخلة) خرما آغاچينلك تبينه اول آغاچ برلن ارتلو ايچون هم بالا تابقاندە اول آغاچقه تايانو ايچون بو وقت قش وقتى بولغان آغاچنلك اصلا يافراق لارى هم توبهسى بولماغان شول آغاچ تبندە حضرت مريم بالاسنى تابدى بعضيلار حمل هم ولادت بر ساعتدە بولدى ديگانلر (قَالَتْ بِالْيَمِينى مَت قَبَلْ هَذَا) حضرت مريم ايتدى آدملردن اويالوندان وقورقوندان كاشكى بو اشدن لك اولنگان بولساچى (وَكُنْتُ نَسِيّاً مَسِيّاً) ذكرى اونتلوب استالمش بولماغان نرسه بولساچى ديو (فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا) بس حضرت مريم نلك استندان ياكه توبان

اورندان حضرت مريم گه عيسى يا كه جبرائيل ندا قىلدى (الَاتَّحَزْنِي) حسرتلنمه سين (قَدْ جَعَلَ رَبُّكَ
 تَحْتِكَ سَرِيًّا) تحقيق ريك آستكده آغا تورغان يلغه قىلدى (وَهَزَى إِلَيْكَ بَجْنَعِ النَّخْلَةِ) خرما آغاچينىڭ
 تېپىنى اوزگا آوشدرب سلكت (تَسَاقَطَ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا) سينىڭ اوزرگا كامل بېشپ يتىكان چى
 خرما قىيلور ديو شوندىن صوڭ حضرت مريم باشسىز ويىمشىز بولغان خرما آغاچينى سلكسى آغاچ
 شول حالده باشلى بولدى يافراقلانوب يمشلاندى وقتى قش وقتى ايدى (فَكُلِي وَاشْرَبِي) بس
 اى مريم بو آغاچنىڭ يمشىنن آشا هم آستىكده چىققان يلغه نىڭ صوندىن اچ (وَقَرِي عَيْنًا) هم
 نفس يوزنىن خوش بولور يعنى كوڭلىڭنى خوشلاندىر نفسىڭنى قايقوڭنى يبار (فَأَمَّا تَرَيْنَ مِنَ الْبَشَرِ
 أَحَدًا) بس اى مريم آدملىردن بر آدمنى كورساڭ (فَقُولِي) بس ايت سين (أَنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ
 صَوْمًا) درستلىكده الله رىضالىغى ايچون روزه توتونى نذرايتىم چونكه آلاز روزه وقتده سيلاشماگانلر
 يا كه تيك ترونى سيلاشماونى نذرايتىم معناستنه (فَلَنْ أَلْكَمَ الْيَوْمَ أَنْسِيًّا) بس بوكونده (يعنى نذرىن
 خبر بىرگاندىن صوڭ) هيچ آدم بىرلن سيلاشمام (فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ) بس حضرت مريم قومنه بالاسى بىرلن
 بالاسنى كوتارگانى حالده كىلدى (قَالُوا) قومى ايتىدىلر (يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا) اى مريم عجب
 قىلدىش كىتيردىڭ (يَا أُخْتُ هَارُونَ) اى هارون عهمنىڭ قىز قىلدىشى حضرت مريم قىلدىشلىڭ، طبقه سنده
 هارون بىرلن بىرگه بولغان آدمنىڭ اعقابىدىن بولدى دىگانلر يا كه هارون عهمنىڭ نسلدىن بولدى
 گرچه آزالارنىڭ ملكىل قدر بولسده يا كه هارون اسملى بىر رىجل صالح غه عفت ده تشبىه قىلوب ايتىكانلر
 (مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوًّا) سينىڭ آتاڭده ايرنىڭ ياوزى بولمادى (وَمَا كُنْتَ أُمَّكَ بَغِيًّا) دىنى سينىڭ
 آناڭده زناچى بولمادى (فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ) بس حضرت مريم جواب بىرو ايچون حضرت عيسى گه اشاره
 قىلدى (قَالُوا) حضرت مريم نىڭ قومى ايتىدىلر (كَيْفَ نُنْكَمُ) بىزنىڭ سيلاشىڭ (مَنْ كَانَ فِي الْأَهْلِ صَبِيًّا)
 بيشكده صبى بولغان بالابىرلن بيشكده گى صبى نىڭ سيلاشوى معهوداش توڭل دىدىلر (قَالَ أَتَى عَبْدَ اللَّهِ)
 حضرت عيسى ايتىدى درستلىكده مېن الله نىڭ قلىمېن (أَتَانِي الْكِتَابُ) الله مىڭا كتاب (انجىل) بىردى
 (وَجَعَلَنِي نَبِيًّا) دىنى الله مېنى بىيغىمېر قىلدى (وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا) دىنى الله مېنى مبارك (خلىق غه فائده
 بىروچى هم ايز گولك ايراتوچى) قىلدى (أَيْنَمَا كُنْتُ) قايقوغنه اورونده بولسام (وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ
 وَالزَّكَاةِ) دىنى الله مىڭا نماز هم زكوة بىرلن بىوردى اىر مالىنى مالك بولسام يا كه نفسىمنى اشكى
 صفت لاردان پاكلابىرلن بىوردى (مَادَّمْتُ حَيًّا) ترك بولغانم حالده (وَبِرَّابِوَالِدِي) دىنى آناهه ايز گولك
 قىلوچى قىلدى (وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا) دىنى مېنى متكبر هم عاصى قىلمادى يعنى تكبرلنوچى
 هم رېستنه بوى صونماوچى قىلمادى (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ) الله دان مىڭا سلام در توغان كونمه
 (ويوم اموت) دىنى اولىگان كونمه (ويوم ابعث حيا) دىنى ترك بولوب قىلدىن قوبارلغان كونمه
 (ذَلِكَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ) صفتى ذكر قىلنغان ذات مريم اوغلى عيسى در (قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي) اول عيسى
 الله نىڭ شونداين سوزىدر (فيه يمترون) اول سوزده (عيسى ده) شىك قىلورلار حالبوكم اول سوزده

اصلا شیک یوق حضرت عیسی آتا واسطه سندن باشقه الله ننگ (کُن) دیگان سوزی بران وجودکه کیلگان گه کوره (کلمه الله) دیو آطالدی حضرت عیسی ننگ کلمه الله بولونده شیک یوق امانصار الار یهودلر بوسوزده نزاع لشه لر نصارالار بولسه الله ننگ اوغلی دیلر یهودلر ساحر دیگانلر (مَا كُنَّا لَهِ) الله ایچون لائق صفت بولمادی (اَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وُلْدٍ) بالادان توتو یعنی بالا توتو (سُبْعَانَهُ) الله بالا توتودان یراق بولدی (اِذَا قَضَىٰ اَمْرًا) الله براشنی بار قیلونی حکم قیلسه (فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ) آتچق الله اول نرسه گه بار بول سین دیو ایتور (فَيَكُونُ) بس بار بولور اول نرسه (وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ) دخی درستلکده الله منم هم سز ننگ ریکزدر^{۳۵} (فَاَعْبُدُوْهُ) بس اللهغه عبادت قیلوگز یعنی برله گز (هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ) بو مین ذکر قیلغان نرسه (توحید یولی) توغری یولدر بوسوز حضرت عیسی سوزی (فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) یهودلر نصارالار جماعتی آرالارنک عیسی حقنه اختلاف قیلدیلار یهودلر ساحر نصارالار ابن الله دیدیلر یا که نصارالار اوز آرالارنک تورلی حزب (فرقه) بولوب اختلاف قیلدیلار چونکه نصارادن نسطوریه حزبی عیسی ابن الله دیدیلر یعقوبیه حزبی نفس الله بیگره تشب دین ابرائیده صوگره کونک که آشدی دیدیلر ملکانه حزبی عیسی الله ننگ قلی هم پیغمبری دیدیلر (فَوَيْلٌ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا) بس نی اوکنچدر کافر بولغان آدملرگه (مِنْ مَّشْهُوْمٍ عَظِيْمٍ) الوغ کون ننگ حضورندن یعنی قیامت کونی ننگ قورقولاری ننگ حضورندن (اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ) کافرلر ننگ اشنوی وکورو (یَوْمَ) شول کونک (يَا تَوْنٰنَا) کیلورلر بزگه یعنی کافرلر ننگ دنیاده وقت صوقر وچوقراق بولوب قیامت کون کورولری واشتولری تعجب قیلماغه لایقدر (لٰسَكُنَ الظّٰلِمُوْنَ اَلْیَوْمَ) لکن قیامت کوننده ظالملر (فِی ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ) ظاهر بولغان آزعونلر^{۳۶} در (وَاَنْذَرَهُمْ یَوْمَ الْعَسْرَةِ) ای محمد هم کافرلر نی حسرت یعنی قیامت کونندن قورقت (اِذْ قَضَى الْاَمْرَ) شول وقتنه کافرلرگه حسرت بولور اش اوتالمش بولور یعنی کافرلرگه عذاب بران حکم قیلنور (وَهُمْ فِی غَفْلَةٍ) حالبوکم اول کافرلر دنیاده عذابده غفلتده در (وَهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ) اول کافرلر عذابغه ایمان کیترماسلر (اِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ) درستلکده بز بیرنی آلورمز (وَمَنْ عَلَیْهَا) دخی بیر اوزرنده بولغان جان ایالرینی آلورمز (وَاللّٰیِنَّا یُرْجَعُوْنَ) دخی بزگه قایتارلمش بولور هر بر آدم (وَاذْکُرْ فِی الْکِتٰبِ اِبْرٰهِيْمَ) ای محمد قرآنک ابراهیم نی ذکر قیل (اِنَّهٗ كَانَ صٰدِقًا) درستلکده اول ابراهیم راست لقعغه یابشوچی بولدی (نَبِيًّا) پیغمبر بولدی (اِذْ قَالَ) شول وقتنه ابراهیم ایندی (لَا یٰبیه) اوزی ننگ آتاسنه (یٰ اَبَتَ) ای آتام (لِمَ تَعْبُدُ) نی ایچون عبادت قیلاسن (مَا لَا یَسْمَعُ وَلَا یُبْصِرُ) اشتمای تورغان هم کورمی تورغان نرسه گه (وَلَا یَعْنٰی عَنْکَ شَیْئًا) دخی اوزکنن هیچ نرسه نی یبارمی تورغان نرسه گه یعنی حالکنی بلمی تورغان ذکرکنی اشنمی تورغان یالباروکنی کورمی تورغان هم فائده قیلا آلمی وضررنی یباره آلمی تورغان نرسه گه نی ایچون عبادت قیلاسن (یٰ اَبَتَ) ای آتام (اِنِّیْ) درستلکده مین (قَدْ جِآءَنِیْ مِنَ الْعِلْمِ) تحقیق علم دن کیلمدی میکا (مَا لَمْ یَأْتِکَ) سیکا کیلماگان نرسه یعنی سین بلماگان نرسه نی

مین بلم (فَاتَّبَعْنِي) بس میکا ایار (أَهَكَ صِرَاطًا سَوِيًّا) سینی توغری بولغه کوندرین یعنی سینا
 توغری بولغه کوندره تورغان سبیلرنی کورساترین (یا أَبْتَ لِاتَّبِعِدَ الشَّيْطَانَ) ای آتام شیطانغه عبادت
 قیلمه (إِنَّ الشَّيْطَانَ) درستلکه شیطان (كَانُ الْمُرْحَمُونَ عَصِيًّا) اللهغه گناه قیلوچی و بوی صونماوچی
 بولدی بس عاصیغه عبادت قیلوچی عاصی بولا (یا اِبْتِ اِنِّي اَخَافُ) ای آتام درستلکه مین
 قورقامن (اِنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ) سینی اللهدان بولغان عذابنگ توتوندان (فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ
 وَلِيًّا) بس اگر اللهدان عذاب توتسه لعنته شیطانغه یاقن بولورسن (قَالَ اَرَاغِبُ اَنْتَ عَنِ آلِهَتِي
 يَا اِبْرَاهِيمُ) آتاسی آزر ایندی ای ابراهیم سین منم معبودلرمن (صنم لردن) یوز دوندره سنمی
 (لَمَنْ لَمْ تَنْتَه لَارْجَمَنَّكَ) اگر معبودلرم حقنه اشکی سوزلرکنن طیلاماساگ سینی سوگو و خورلاو برلن
 تلم برلن آطارمن یا که اولگانکا قدر طاش برلن آطارمن (وَاَهْجُرْنِي مَلِيًّا) بس صاقلان سین
 مینن هم اوزون زمان مینی قوی یا که منم یانمندان کیتب تور (قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ) ابراهیم عه ایندی
 ای آتام سینک اوزرکا سلامتک بولسون (سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي) سینک ایچون ربمن یارلقاماق
 استارمن یعنی ایمان کیتروگه و توبه قیلوغه اللهنگ توفیق بیروینی صورارمن (اِنَّهٗ) درستلکه
 ربم (كَانُ بِي حَفِيًّا) میکا بیک ایزگولک و شفقت قیلوچی بولدی (وَاَعْتَزُّ لَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 و مین سزدن هم سزنگ اللهدان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرکزدن آبرولورمن (وَاَدْعُو رَبِّي) دخی
 یالغز ربمه عبادت قیلورمن (عَسَى اَنْ لَّا اَكُونَ) بولماسزلغمنی امید ایقارمن (بِمُعَاوَرَتِي) ربمه
 عبادت قیلوم سبیلی (شَقِيًّا) یاوز و امیدسن نذا که سز صنم لرگه عبادت قیلوگز سبیلی یاوز و امیدسن
 بولمگز (فَلَمَّا اَعْتَزَلْتَهُمْ) بس ابراهیم آتاسندان هم قومندان آبرولغان زمانه (وَمَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 دخی آتاسینگ هم قومینگ اللهغه باشقه عبادت قیلغان نرسه لرندن (صنم لرندن) آبرولغان زمانه
 یعنی شامغه هجرت قیلغانی زمانه (وَهَبْنَا لَهُ اسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) ابراهیم گه اسحاقنی هم یعقوبنی هبه
 قیلدی ابراهیم عه شامغه بارورغه چقغاج اول حران گه کیلی آتسه حضرت سارهنی جفت لندی
 آندان اسحاق عه دنیاغه کیلی اسحاق عه صلبندن یعقوب عه دنیاغه کیلی دیگانلر (وَكَلَّا
 جَعَلْنَا نَبِيًّا) دخی اسحاق برلن یعقوبدان هر برسنی پیغمبر قیلدی یا که هر اوچاوینی پیغمبر قیلدی
 (وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا) دخی بو اوچسینه رحمتزدن یعنی پیغمبرلک، ماللار و بالالار هبه قیلدی
 (وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا) دخی بو اوچسی ایچون کورکام ثناتی هر دینه بیوک قیلدی بو اوچسی
 برلن هر دین اهلی افتخار ایقار هم بلارغه کورکام ثنا ایقولر (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى) ای محمد
 قرآنه موسی نی بیان قیل (اِنَّهٗ كَانَ مُخْلِصًا) درستلکه اول موسی عبادتنه شرکنن و ربأدان صافی قیلنمش
 بولدی یعنی عبادتنی محض الله ایچونکنه قیلدی (وَكَانَ رَسُوْلًا نَّبِيًّا) دخی خلقغه دین ایراتر ایچون الله تعالی
 طرفندن بیارلش ایلچی هم پیغمبر بولدی (وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْاَيْمَنِ) دخی بزموسیغه طور طاعیننگ
 اولک یاغندان ندا قیلدی (وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا) دخی بزمناجات قیلغان حاله موسی نی اوزمرگه یاقن

قیلدی یعنی سوزمزی اشتدرو برلن شرافتلك (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا) دخی موسی غه
 رحمتهدن قرداشی هاروننی پیغمبر بولغانی حالده هبه قیلدی (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ) وای
 محمد قرآنده اسماعیل (عم) نی ذکر قیل (أَنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ) درستلكده اسماعیل (عم) راست
 وعدهلی بولدی نتاکه آتاسی نكی بوغازلاوینه صبر قیلو برلن وعده قیلدی هم وعدهسنه وفا قیلدی
 (وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا) دخی اسماعیل (عم) الله تعالی نكی خلق غه دین ایراتر ایچون بیارگان ایلجسی هم
 پیغمبر بولدی * بیضاوی ایاس «بو آیت رسول نكی صاحب شریعت بولوی لازم توگل ایکان لك که
 دلالت قیلا چونکه ابراهیم عم نكی بالالاری ابراهیم عم دیننك شریعتنك بولدیلاردی (وَكَانَ يَأْتُرُ أَهْلَهُ)
 دخی اسماعیل (عم) اهلنه بیورر بولدی (بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ) نماز هم زکوة برلن (وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ
 مَرْضِيًّا) دخی اسماعیل ریبسی حضرتنك سوزلری و اشلری توغری بولدقندان راضی بولنمش بولدی
 (وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ آدْرِيْسَ) دخی ای محمد قرآنده ادريس (عم) نی ذکر قیل اسمی اخنوخ ادريس
 دیو آطلوی کوب درس ایتموی ایچون هم الله تعالی ادريس عم که اون صحیفه ایندرگان قلم ایله
 اول یازویازغان هم حساب ونجوم علمنه اول قاراغان ادريس عم دیگانلر (أَنَّهُ كَانَ صَادِقًا نَبِيًّا) درستلكده
 ادريس (عم) راست لغه لازم بولوی هم پیغمبر بولدی (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) دخی بز ادريسنی
 بلند اورنغه (پیغمبر لك شرافتنه هم الله حضورنك قریت شرافتنه) کوتاردك بعضیلار اوجماخ قه بعضیلار
 آلتوچی بعضیلار دورتنچی قات کوك که کوتارلدی دیگانلر (أُولَئِكَ) بو ذکر قیلنغان پیغمبرلر
 (الَّذِينَ) شوندا این آدملردر (أَنعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله تعالی آلاغه انعام قیلدی یعنی دنیاوی و اخروی
 نعمتلر برلن انعام قیلدی (مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ) آدم عم بالالارندان بولغان پیغمبرلردن بولغوی
 اول الله تعالی انعام قیلغان آدملر (وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَع نُوحٍ) دخی نوح برلن برگه کیمه یوکلان آدملرنك
 بالالارندان بولغوی چونکه ابراهیم عم نوح اوغلی سام نكی نسلندن اما ادريس عم موندان مستثنی
 (وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ) دخی ابراهیم نكی بالالارندان بولغوی اسماعیل هم اسحاق هم یعقوب (عم) کبی
 (وَأِسْرَائِيلَ) دخی یعقوب بالالارندان بولغوی یعقوب عم نسلندن موسی هم هارون زکریا دخی
 یحیی هم عیسی (عم) کبی لر (وَمِمَّنْ هَدَيْنَا) دخی بز حلق غه کوندرگان آدملر جمله سنن بولغوی
 (وَأَجْتَبَيْنَا) دخی بز پیغمبر لك ایچون اختیار قیلغان آدملر جمله سنن بولغوی یعنی الله تعالی نكی
 دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلر برلن انعام قیلغان آدملری شولاردر (إِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ)
 هر قیچان بو آدملر اوزرینه الله نكی آیتلری او قلمش بولسه (خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ)
 قیلغانلاری و یغلانلاری حالده یغلورلار یعنی الله نكی آیتلرینی اشتکانده سزده شولای بولوگز
 معناسنه شونك ایچوندر رسول الله «أَتْلُوا الْقُرْآنَ وَأَبْكُوا فَإِنَّ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكُؤًا» دیگان یعنی قرآن او قوئورده
 یغلاگز اگر اختیار ایله یغلارغه کوچکز بتماسه کوچله نب یغلاگز یعنی کولکگزنی چکه ترکه توروشکز

(فَخَلَّفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفًا) بس اول پیغمبر لر سوکنندان یاوز قوم کیلدی (اَضَاعُوا الصَّلَاةَ) آلاز نمازنی ضائع قیلدیلار یعنی بتونلای قالدر دیلار یا که وقتنن کیچکنردیلر (وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ) دخی نفس آرزولارینه ایاردیلر خمر اچو وگناهارغه چومو هم آناباشقه آتابر بولغان قزنگ نکاحنی حلال گه صایو کبی (فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا) بس بویاوز قوم تیز یاوزلقغه بولقورلار یا که « غی » دن جهنم ده گی برچقره مراد دیگان لر (الا مگر یاوزلقغه بولقما سلاز (مَنْ تَابَ وَآمَنَ) بواشلرننن توبه ایتمک آدم لر هم ایمان کیترگان آدم لر (وَعَمَلْ صَالِحًا) دخی ایزگو عمل قیلغان آدم لر (فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس بوصفتهه بولغان آدم لر اوجماخقه کر لر (وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا) دخی هیچ نرسه ظلم قیلما سلاز یعنی عمل لر نیلک جز آسننن هیچ نرسه کیتملا س (جَنَاتُ عَدْنٍ) عدن اوجماخلارینه کر لر (الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ) شوندا این عدن اوجماخلاری در الله تعالی قملارینه اول اوجماخلارنی وعده قیلدی (بِالْغَيْبِ) اوجماخ آلاز یا که آلاز اوجماخ دن غائب بولغان لاری حالک یا که غائب که ایمان کینرولری سببلی (اِنَّهُ) درستلک الله تعالی (كَانَ وَعْدًا مَّتِيًّا) اول الله نلک وعده سی (اوجماخ) اهلنه کیلوچی بولدی (لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا) اوجماخ اهللری اوجماخه فائز سوز اشماسلر (الْاَسْلَامًا) مگر عیب دن سلامت بولغان سوزنی گنه اشمور لر یا که فرشته لردن سلام بولور یا که بعضی نه بعضسننن سلام بولور شونی اشمور لر (وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا) دخی اوجماخ اهللرینه اوجماخه رزقلاری بولور (بَكْرَةً وَعَشِيًّا) ایرته ده هم کیچه یعنی دنیاداغی عاده که بنایا که بوسوز دن دوام مراد (تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي) بوصفتلی اوجماخنی (نُورُثُ مِنْ عِبَادِنَا) قملارمزدان بیررمز (مَنْ كَانَ تَقِيًّا) کفردن وگناهاردان صاقلانوچی بولغان کشی گه قریشلر بر وقتنه اصحاب کعفی قصه سنی هم ذوالقرنین قصه سنی روحنی رسول الله دان صورادیلار رسول الله جواب بیررگه قادر بولمادی الله دان وحی کیلونی کندی هم وحی بر نیچه کونلر کیچکی بعضیلار اون بش کون بعضیلار قرق کون کیچکی دیگانلر مشرکلر رسی محمدنی تاشلادی هم محمد که آچولاندی دیدیلر شول حقه الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَمَا نُنزِلُ الْاَبَاءَ مِنْ رَبِّكَ) اینمه مز بز مگر ربکنلک امری برلن اینه رمز یعنی بزنگ وقتنا بعد وقت اینومز ربکنلک امری برلندر بو آیت جبرائیل هم سوزننن حکایت (لَهُمَا بَيْنَ اَيْدِينَا) اول ربک ایچوندر بزنگ آلامز ده بولغان نرسه نی (وَمَا خَلَقْنَا) دخی بزنگ آلامز ده بولغان نرسه مز (وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ) دخی آلامز برلن آلامز آراسنه بولغان نرسه یعنی حاضر حالک بولغان اوروونلارمز ووقت لارمز یعنی برادرننن ایکنچی اوروونغه کوچومز هم بروقت اینب بروقت اینماومز البته الله نلک امری وتلاوی بوینچه در (وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا) دخی ای محمد سینلک ربک سیننی اونوتوچی (قویوچی) بولمادی یعنی منم اینمه وم هیچ نرسه دن توکل مگر ربکنلک امر قیلماوندان (رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ) سینلک ربک کولرنگ و بیلرنگ ربسی در (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کولر برلن بیلرلر آراسنه بولغان نرسه لرنگ ربسی در بس شولای بولسه البته اونوتو صفتنی ممتنع بولادر الله ده (فَأَعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ) بس ای محمد ربکا

عبادت قىل ھم ربكڭڭ عبادتى نىڭڭ آغرلىقلارينه صبر قىل وحى نىڭڭ كىچىگوى ومشركلرنىڭڭ خورلاوى سببلى كوكلىڭڭ تشويش لىنمەسن (ھَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا) ربكڭڭ اىچون باشقە اللہ اسمى برلن آطالمش بولوغە مستحق بولغان ذاتنى بلەسونمى البتە يوق بس ربكڭڭڭ مىلى بولماونى ھم ربكڭڭڭ باشقە نىڭڭ عبادت كە مستحق بولماوى ثابت بولسە البتە ربكڭڭڭ امرينە امتثال قىلودن ھم ربكڭڭڭ عبادتى برلن مشغول بولودن ھم عبادت آغرلىقلارينه صبر قىلودن چارە يوق (وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ) دىسى آدم ايتور يعنى كافر آدم (ائذا ماتت) ايا ھر قىچان مەين اولسەم (لَسَوْفَ أَخْرَجُ حَيًّا) بىردن ترك بولغان حالدا چىغارلىش بولورمىن مو دىو (اَوْلَايَتُكَ الْإِنْسَانُ) ايا آدم ايسنە تشرماسمى (اَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ) درستلىككە بىز آدمنى موندىن اللك ياراتتىق (وَلَمْ يَكُ شَيْئًا) حالبوكم آدم ھىچ بار نرسە بولمادى بلىكە صرف عدم ايدى (فَوَرَبِّكَ لَنَعْشُرَنَّهَمْ) بس اى محمد ربكڭڭ برلن قسم ايتىب ايتەمن بعتنى انكار ايتوچىلارنى قوبارورمىز (وَالشَّيَاطِينَ) شيطان لىر برلن بىرگە (ثُمَّ لَنَعْضُرَنَّهَمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ) مونلڭڭڭ صوڭكندە ھەمەسنى جەننم تىراسىندە حاضر قىلورمىز (جَنِّيًّا) تىزلىرى اوزرىنە چوككانلىرى حالدا (ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ) مونلڭڭڭڭ صوڭكندە ھەر بىر دىن اياسى فرقىدن صورورمىز (چىغارورمىز) (اَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا) بو فرقىلردن قايسى اللەغە باطرچىلىق وگناھ قىلمو يوزىنمىن قاطىراقدر شوندىن صوڭڭ بو صفتكە غى فرقىنى اوطقە تاشلارمىز بو آيتكە اشارت بار اللەنىڭڭ اھل عصياندىن كوبىنى عفو قىلويىنە اگرايت كفارگە خاص بولماسە (ثُمَّ لَنَعْنَنَّ أَعْلَمُ) مونلڭڭڭڭ صوڭكندە بىز بىلگوچىراقكەز (بِالَّذِينَ) شول آدملىرىنى (ھُمْ اَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا) اول آدملىر جەننمگە كىرە يوزىنمىن حقلىراقدر يعنى چىغارلىغان فرقىلردن قايسى جەننمگە كىرگە تىيوشلى بىز آنى بلەمىز (وَأَنْ مِّنْكُمْ) وىزدن ھىچ كىم يوقدر (الْأَوَّارِدْهَا) مگر بولدى ايسە جەننمگە كىرەچىدىر ياكە حاضر بولوچىدىر (كَأَنَّ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا) ھەر بىر آدمنىڭڭڭ جەننمگە كىرە ياكە ضرورى رىكىز اوزرىنە حكىم قىلىنغان واجب وثابت بولغان نرسە بولدى بو آيتكە خطاب كافرلرگە بولسە «وَرُودٌ، دُخُولٌ» معناسىندە بولا اگىر خطاب مۇەنلەر برلن كافرلردن اعم بولاسە ورود دخول معناسىندە بولورغەدە يارى چونكە حضرت جابر ايتە بو آيتىدىن رسول اللەدن صورادقمە رسول اللە ايتىدى ورود دخول معناسىندە ھىچ بىر ايزگو وياوز كىشى تەوغيغە كىرمى قالماس لىكەن ايزگولرگە تەوغيغ صالحون بولور آلارنى ياندىماس وسلامت توتار يادىلارنى ياندىردىسى ھم ورود حضور معناسىندە بولورغەدە يارى مۇەنلردە جەننم تىراسىندە حاضر بولورلار لىكەن كىماسلر (كشاف) امام زاهدى بو آيت نىڭڭ نىزول سببىندە بو طرىق ذكر ايتە اللە تعالى نىڭڭ جەننم ھەر آدمنىڭڭ وعدە قىلىنغان اورنى دىگان آيتى اينىگىچ رسول اللە ھم حضرت عائشە و حضرت فاطمە ھم ابو بكر عمر على سلمى ھەر قايسى يىغلادىلار شوندىن صوڭڭ ذكر قىلىنغان آيت اينىگىچ يىنە دەھسرتلىرى آرتدى شوندىن صوڭڭ اللە تعالى منقىللىرى جەننم دن قىتقارونى بيان قىلوب ذكر قىلناچق آيتنى اينىردى بو آيت دلالت قىلادر صراطدن اوتونلڭڭ حق بولويىنە چونكە آدملىرنىڭڭ جەننمگە كىلوى صراطقە كىلو سببلى بولا چونكە صراط جەننم استىندە تارتلىغان بىر كوپر

واول صراطنک استی اوجماخ و آستی جهنم مؤمن بولغان آدم صراطدان قتلوب صراطنک استنده
 بولغان اوجماخه کور کافر بولغان آدم صراطدان اوتا آلمای آستنده بولغان جهنم که تشر (النفوسات
 الاحمدیه) (ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا) مونک صوکنده کفردن صاقلانغان آدملرنی جهنم دن قفقارمز (وَنَزَّلُ
 الظَّالِمِينَ فِيهَا جُنْيًا) وکفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلغان آدملرنی جهنم ده تزلرینه چوکان لری حاله
 قالدرمز (وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيَّمْ آيَاتُنَا) وهر قیچان مؤمنلر وکافرلر اوزرینه آینلرمز اوقلسه (بَيِّنَاتٍ)
 ظاهر بولغان لاری حاله اول آیتلر (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) کافر بولغان آدملر ایندی (لِلَّذِينَ آمَنُوا)
 ایمان کیترگان آدملرگه (أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا) مسلمان لاردان وکافرلردن بولغان ایکی فرقه نک
 قایوسی مرتبه یوزندن ایزگورا کدر (وَأَحْسَنُ نَدْبًا) وقایوسی مجلس وجمعیت یوزندن کورکام را کدر
 دیو یعنی کافرلر غایت نادانلقلارندان دنیا ده اوزلرینه بیرلرگان الشلری برلن آخرته ده هالدرینک
 کورکام بولوینه استلال قیلوب ماقتانشیلار (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) بو مکه کافرلردن الک
 بولغان زمان اهلندن کوبسنی هلاک ایتدک (هُمْ أَحْسَنُ أَثْنَاوَرْتِنَا) بز هلاک قیلغان قوم مکه کافرلردن
 مال ومتاع یوزندن هم کورو (قاراد) یوزندن کورکام را کلر آیدسی یعنی ماللاری ومتاعلری هم
 صورتلری کورکام را ایسی (قُلْ) ایت سین ای محمد هم کافرلرگه (مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ) کدر آزغونلغه
 بولسه (فَلْيَمْدُدْهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا) بس اول کشیگه الله تعالی استدرج ایچون اوزون عمر برلن مهلت
 بیرو برلن مهلت بیرو (حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ) اوزلرینه وعده قیلنغان نرسه فی کورگانلرینه قدر
 (أَمَّا الْعَذَابُ وَأَمَّا السَّاعَةُ) یا که عذابنی یا که قیامتنی کورگانلرینه قدر (فَسَيَعْلَمُونَ) بس تیز بلورلر
 اول کافرلر (مَنْ هُوَ شَرُّكَانًا) اورو یوزندن یاوزراق بولغان آدم کم ایدکنی یعنی مسلمانلاری یا که
 کافرلری اورو یوزندن یاوزراق شونی تیز بلورلر (وَأَضَعُ جُنْدًا) دخی عسکرلر و یاردچیلر یوزندن
 کم ضعیفراک شونی تیز بلورلر (وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا) دخی حلقغه کونلرگان آدملرگه آرتدر الله
 (هُدًى) حلقغه کوندرونی (وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ) دخی منگو قالغوجی ایزگو عمللر مکتب و مدرسه لر
 ووقفلار قالدرو کبی بعضیلار بیش وقت نماز مراد یا که «سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله ا کبر»
 دیگان سوز مراد دیگانلر (خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا) همیشه قالغوجی ایزگو عمللر حضورک ثواب یوزندن
 ایزگورا کدر (وَخَيْرٌ مَرَادًا) دخی قایتاچاق اور بن بولو یوزندن ایزگورا کدر (أَقْرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ) ای محمد
 شوندا این آدم نک قصه سننن خبر بیر (كَفَرَبِ آيَاتِنَا) اول آدم بز نک آینلرمزنی انکار ایندی (وَقَالَ)
 دخی ایندی (لَا تُؤْتِينَ مَا لَوْ لَدَيْكُمْ) قبردن قوبارلغان حاله مال هم بالابیررم دیو بو آیت وائل اوغلی
 عاص حقنه ایندی خباب اسملی صحابه نک عاص ده آلاچاغی بار ایسی شونی بروقتن صورارغه
 کردی عاص ایندی محمد (صلعم) نک پیغمبرلکنه کافر بولساک بیررم دیدی وائل اوغلی عاص که
 خباب ایندی والله منم محمدنی انکار قیلو احتمال بوق ترک حالنه ده هم اولسکجه هم سین قبردن
 قوبارلغچه دیوعاص ایندی آلا بولسه میسن قبردن قوبارلغچ کیلورسون منم اول وقت مالوم ده

بالامه بولور شول وقت سيكنا بيرر من ديدى (اَطَّلَعَ الْغَيْبِ) عاص غيب گه تشنديمو (اَمْ اَتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ
 عَهْدًا) ياكه الله حضور نه عهد توتديمو يعنى غيبنى بلگوجى الله دن عهد آلديمو (كَلَّا) طيبيلسون
 بوفكرنمن البته بوفكرى خطا در (سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ) اول عاص نك ايتنكان نرسه سنى يازارمز
 (وَنُمَلِّهُمُ مِنَ الْعَذَابِ مَا نَدَى) دضى اول عاص قه عذاب دن آرتدورومز يعنى عذاب استنه عذاب آرتدورومز
 (وَنُرِثُهُ مَا يَقُولُ) دضى عاص نك ايتنكان نرسه سنى (مالونى وبالاسنى) آلورمز اوزى اولسگاج (وَيَأْتِينَا
 فَرْدًا) دضى قيامت كوننه بز نك حضور مزغه مالسز وبالاسز يالغز بولغانى حاله كيلور (وَاتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) دضى مكه كافر لرى الله دان باشقه معبودلر توتديلار (لِيَكُونُوا لَهُمْ عَزًّا) اول معبودلرى
 الله حضور نه اوزلرينه شفاعت قيلورچيلار بولسون ايچون (كَلَّا) اول معبودلر نك الله حضور نه شفاعتچى
 بولو احتمالى لرى يوق (سَيَسْجُدُونَ بِعِبَادَتِهِمْ) اول معبودلر كافر لر نك عبادت لرينى البته انكار قيلورلار
 (وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا) دضى اول كافر لر گه معبودلرى دشمن بولورلار (اَلَمْ تَرَ) بلما دكمى سين اى
 محمد (هم) (اِنَّا ارسلنا الشَّيَاطِينَ) در سنلكه بز شيطان لارنى يباردك ايركلى قيلمق (عَلَى الْكَافِرِينَ)
 كافر لر اوزرينه (تَوَّزَّهُمْ اَزًّا) اول شيطان لار كافر لرنى گناه قيلوغه غرور لاند رماق وقوز غاتمق برلن
 غرور لاند رورلار وقوز غاتورلار (فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ) بس كافر لر اوزرينه عذاب اينونى استاو برلن
 آشقمما (اِنَّمَا نَعُدُّهُمْ عِدًّا) آخچق كافر لرنى هلاك ايتونك كونلرينى صاناماق برلن صانارمز يعنى
 كافر لرنى هلاك قيلور برلن آشقمما آلار نك هلاك بولوى ايچون صانالمش كونلر صولولار غنه قالدى (يَوْمَ
 نَعْرُشُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمٰنِ) اى محمد شول كوننى ذكر قيل اول كوننه كفردن وگناهلاردن صاقلانوچيلارنى
 رحمت قيلوچى ربلرينه جيارمز (وَفَدًّا) آطلانغان لارى حاله (وَنَسُوقِ الْمُجْرِمِينَ) دضى كافر لرنى سررمز
 الى جهنم (جهنم گه (وَرَدًّا) صوصاغان لارى حاله (لَأَيْمَلَأُكُونَ الشَّفَاعَةَ) بندهلر شفاعتنى ملك لنماسلر
 (اَلَا مَنْ اَتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمٰنِ عَهْدًا) مگر الله حضور نه ايمان وايزگو عمل سببلى عهد توتقان آدم لر گنه
 شفاعتنى مالك بولورلار (وَقَالُوا اَتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَدًا) دضى يهودلر هم نصارالار الله بالاتوتدى ديديلر
 يهودلر عزيز هم فى نصارالار عيسى هم فى الله نك اوغلى ديديلر (لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا اَدًّا) اى يهودلر
 ونصارالار تحقيق سز الوغ قباحت سوز برلن كيلدكز (تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ) بوقباحت سوز نك
 الوغلقندان كوكلر يارلورغه ياقن بولور (وَتَنشَقُّ الْأَرْضُ) دضى بوسوز نك الوغلقندان بير يارلور
 (وَتَخْرُ الْجِبَالُ هَدًّا) دضى تاغلار كيساك كيساك بولوب صنبتشار يعنى الله بالا توتدى ديگان سوز
 شونداين الوغ قباحت سوز گه اگر بوسوزنى مادى بولغان صورت برلن صورتلندرسه بوسوز گه ذكر قيلنغان
 الوغ جسملر طاقت توتا آلماي تارالورلار ايدى (اِنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَآدًا) كوكلر وييرلر يارلورغه
 وتاغلار كيساك كيساك بولوب تارالورغه ياقن بولورلار كافر لرنك الله غه بالا اندهولرى ايچون
 (وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمٰنِ) والله نك حالنه مناسب بولماس (اِنْ يَتَّخَذُ وَلَدًا) بالاتوتماق (اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ)

کوکرده بولغان عقل ایاسی ذاتلرنیڭ هیچ برسی توگلدر (وَالْأَرْضِ) دخی بیرلرده بولغان عقل ایاسی ذاتلرنیڭ هیچ برسی توگلدر (الْأَآیِ الرَّحْمَنِ عِبَادًا) مگر قیامت کوننده ذلیل قل بولوب الله نئی حضورینه کیلگوجیدر (لَقَدْ أَحْصَاهُمْ) تحقیق هر بر مخلوقنی الله تعالی علمی وقدرتی برلن احاطه قیلدی (وَعِنْدَهُمْ عُدَاتٌ) دخی هر بر مخلوقنی ساناماق برلن سانادی یعنی اوزلرینی وصولولارونی واشلرینی سانادی (وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا) و مخلوقلرنیڭ هر برسی قیامت کوننده الله حضورینه بالغز بولغان حالده کیلگوجیدر (إِنَّ الَّذِينَ) درستلکده شوندا این آدملر (آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتردیلر وایزگوعمللر قیلدیلار (سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وِدًّا) الله تعالی اول آدملر ایچون دوستلر قیلور یعنی اول آدم لرنیڭ کوئلرنده دوستلرنی خلق قیلور (فَأَنَّمَا يُسِرُّنَاهُ بِلِسَانِكَ) بودر باشقه توگلدر ای محمد قرآنی سیننیڭ تلنی (عرب تلنی) برلن ایندروسبیلی جیکل قیلدی (لِنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ) قرآن برلن کفردن صاقلانغان آدملرگه سیونچ بیررک ایچون (وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لِّلَّذِينَ) دخی قرآن برلن باطللیق برلن قچقر شوچیلارنی قورقنوڭ ایچون (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) مکه کافرلرنین بوکون بولغان زمان اهلندن کوبسنی هلاک قیلدی (هَلْ تَحْسَبُ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ) ایبالاردان برسنی بلهسونمی (أَوَتَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا) یاکه آلرنیڭ یاشرن تاوشلارنی اشتهسونمی البته یوق بس آلارنی هلاک ایتومز کی مکه کافرلرینده شولای هلاک قیلورمز ^{۹۵} مریم سوره سی نئی ترجمه سی بتدی

یکرمنچی سوره (طه) سوره سی مکه ده ایننگان یوزده اوتوزبش آیت

بند ————— الله الرحمن الرحيم

(طه) بوسوزندن مرادینی الله تعالی اوزی گنه بلور یا که (طه) ای ایرمعناسنه یا که رسول الله غه امر یعنی ای ایکی آباغلی ایله بیرگه باص معناسنه چونکه رسول الله تهجد نمازنده بر آباغنه غه باصب اوقی ایکن (مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ) ای محمد (عه) سیننیڭ اوزرکا قرآنی ایندرمادک (لِنَشْفِي) سیننیڭ مشقتلنوڭ ایچون یعنی قریش لرنیڭ کفرینه آرتوق قایغروبرلن مشقتلنوڭ ایچون چونکه سینکا واجب بولغان نرسه ایرشدر وگنه یا که آرتوق ریاضت برلن یا که تون بویینی اویاغ تور و برلن مشقتلنوڭ ایچون (الْأَتَذَكَّرَ لِمَنْ يَخْشَى) لکن کوئلنده قورقوبولغان آدمنی وعظ قیلو ایچون ایندرک (تَنْزِيلًا) ایندرمک برلن ایندرلدی اول قرآنی (مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ) بیرلرنی یاراطقان ذات (الله) دن (وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى) دخی بلند کوکلرنی یاراطقان ذاتن (الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى) بدن عالم گه رحمت قیلوچی الله عرش اوزرینه غالب بولدی (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ) اول الله ایچوندر کوکلرده بولغان نرسه لر (وَمَا فِي الْأَرْضِ) دخی بیرلرده بولغان نرسه لر (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخی کوکلر برلن بیرلر آراسنه بولغان نرسه لر (وَمَاتَعَتِ الشَّرَى) دخی بیر آستنه بولغان نرسه لر (وَأَنْ تَجْهَرُ بِالْقَوْلِ) ای محمد اگر ذکرده یا که دعاده سوزنی قچقروپ ایتساک الله سیننیڭ قچقروگندان موکسز (فَأَنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى) بس درستلکده

الله ياشرن سوزنيده هم ياشرن سوزدانده ياشرن نراك بولغان سوزني ده بلور (الله) هربر كوركام
 صفنتي جيغان ذات (لآله الأهو) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر اول الله غنه در (لله الأسماء الحسنى) اول
 الله ايچون كوركام اسمار باردر (وهل أناك حديث موسى) اي محمد (عم) تحقيق سيكا موسى نك سوزي
 (خبري) كيلمي (اذ رأي ناراً) اوط (نور) كورگان وقتلغى سوزي (خبري) حضرت موسى بروقتك
 شعيب عم دان مدين دن مصرغه آناسنه زيارت قيلورغه بارورغه اذن صورادي هم خاتوني ايله مصرغه
 بارورغه چقدى «طوى» اسملى چقرتوغروسنه يتكاج خاتوني بالا تابدى بيك بورانلى قش كو نيك
 كيچي ايدى جمعه كيچ ايدى بولدان ده آداشدى شول وقت طورطاغى ياغندان براوط كوردى (فَقَالَ
 لِأَهْلِهِ امْكُتُوا) بس موسى عم جماعتلرينه ايتدى سز شونده تور وگز (إِنِّي آنَسْتُ نَارًا) درستلكده مين
 اوط كوردم (لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ) شايد مين اول اوطدان سرگه اوط قابزوب كيلورم
 (أَوَأَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى) ياكه اوطياقتلغى اوزرنده توغرى يولغه كوندر وچيني (آدمى)
 تابارمن (فَلَمَّا آتَاهَا) بس حضرت موسى اوط ياننه كيلگان زمانده (ياشل آغاچده يانن تور تورغان آق اوط بولغان)
 (نُودِي يَا مُوسَى) اي موسى ديو ندا قيلندى (إِنِّي أَنَا رَبُّكَ) درستلكده مين اي موسى سينك ربك
 من حضرت موسى غه ندا قيلنغاچ ندا قيلوچى كم ديدى الله تعالى مين ديو جواب بپردى حضرت
 موسى غه ابليس وسوسه قيلدى شايد ندا قيلوچى شيطاندر ديو حضرت موسى ايتدى ميكا ندا
 قيلوچى الله ايدكى مين بلمم چونكه مين بوندانى هرجهتن وهر اعضاء برلن اشنتم ديدى (فَأَخْلَعُ
 نَعْلَيْكَ) بس اي موسى ايكي باشماغنى صال ياكه كوكلگنى اهل دن ومال دن بوش قيل اولگى معناغه
 قاراغانده الله تعالى نك حضرت موسى غه باشماق صالو برلن امر قيلوى تواضع وادب ايچون ياكه
 باشماغنده نجاست بولدى ايچون چونكه باشماغى ايلانماگان ايشاك تيرسندن ياصالغان بولغان (أَنَّكَ
 بِالرَّوَادِي الْمُقَمَّسِ طُورِي) باشماغنى شونك ايچون صال درستلكده سين اي موسى مبارك ياكه پاك
 بولغان (طوى) اسملى چقرده سن (وَأَنَا اخْتَرْتُكَ) وهين سيني بيغمبرلك ايچون اختيار قيلدم (فَأَسْتَمِعْ
 لِمَا يُوحَى) بس اوزگنا وحى قيلنغان نرسه نى ايشت (أَنِّي أَنَا اللَّهُ) درستلكده مين هربر كوركام صفنتي
 جيغان وهر بر نقص صفندان پاك بولغان الله من (لآله إلا أنا) هيچ معبود بالحق يوقدر مگر مينگنه من
 (فَاعْبُدْنِي) بس ميكاغنه عبادت قيل (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) دخى ميني ذكر قيلوايچون نماز او قو *
 ياكه نمازنى ايسكا تشرگانلكك ايچون نماز او قو معناسنده بو معناغه بناه بو آيت نمازنى قضا
 قيلونك مشروع بولويته دليل بولا چونكه ايسكه تشرو اونتقان سوكنده بولا هم رسول الله نك
 «مَنْ نَامَ عَنْ صَلَاةٍ أَوْ نَسِيَهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا» حديثى ده بو آيت كه موافق بولا حديث نك معناسى
 بركىش يوقلاب ياكه اونوتب نمازنى قالدرسه ايسنه تشكاج قضا قيلوب اوقوسون معناسنده
 مدارك صامبي ايته بو آيت توحيد سوكنده ايلك الوغ فرض نماز بولوغه دلالت قولا ديو
 (إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ) درستلكده قيامت شيكسر كيلوچيدر (أَكَادُ أَخْفِيهَا) قيامتنى آدلردن ياشرن

قىلوغە ياقن بولورمن قىامت نىڭ ياقنلىقى آدملىرىگە علامىلىرى بىرلىگىنە ظاھىر بولور ياكە قىامتنى
 ياشرن قىلورنى تىلارمن (لِتَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ) قىامت كىلور ھەر نىفسكە الشى بىرلىسون ايچون (بِمَاتَسَعَى)
 سىنى قىلغان نىرسەس بىرلىرىنە (فَلَا يَصُدُّنَكَ عَنْهَا) بس اى موسى قىامتنى تصدىق قىلوردان دوندىر ماسون^{۱۵}
 سىنى (مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا) قىامتكە ايمان كىتىرماگان آدم (وَاتَّبَعَ هَوَاهُ) دىنى نىفس آرزوسىنە ايارگان
 آدم (فَتَرَدُّى) بس قىامتنى تصدىق دان كافىرنىڭ دوندىرى سىبىلى دونساڭ ھلاك بولورسن (وَمَا تَلَكَ
 بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اوڭ قولدىكە بولغان ھالىدە بونى نىرسە (قَالَ هِيَ عَصَاى) حضرت موسى
 ايتىدى اوڭ قولدىكە بولغان نىرسە طاباغمدىر (أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا) اول طاباغم اوزرىنە طاباينورمن آروغان
 وقتىدە (وَأَهْسُ بِهَا عَلَى غَنَمِى) دىنى اول طاباغم بىرلىن قوبىلارومە آغاچ ياقراقلىرى تشرىمن
 (وَلَى فِيهَا مَا آرَبُ أُخْرَى) ومنم ايچون اول طاباقتە باشقە حاجىتىلردە باردىر (حيوانلار قاولاوازوقلار بىلاو
 ھم طاباقتە كىيىم يابوب اوزىمنى اسسىلىكىن كولاگالو كىيىلر) حضرت موسى اللەنىڭ صوراوندىن
 مقصود طاباقتىڭ حىقىقتىنى بيان ھم طاباقتە بولغان فائىدەلرنى بيان ايدىكىنى ھم قىلىقنىدىن طاباقتىڭ
 حىقىقتىنى ھم فائىدەلرنى بىيان بىرلىن جواب بىردى (قَالَ أَلْقَاهَا يَا مُوسَى) اللە تعالى ايتىدى اى موسى
 طاباقتىنى قولدىن تاشلايدى (فَأَلْقَاهَا فَاذَاهَى حَيْةً تَسْعَى) بس حضرت موسى طاباقتىنى قولدىن تاشلايدى^{۱۹}
 بس شول وقتىدوق طاباقتى جىگىر يورى تورغان الوغ جىلان بولدى حضرت موسى طاباقتىڭ جىلانغە
 ايلنىب جىگىر بىردىكى تاشلارنى و آغاچلارنى بىوتىقنى كورگاچ قورقىدى وقاچىدى (قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ)
 اللە تعالى ايتىدى جىلاننى (طاباقتى) توت قورقمە (سَنُعِيْنُهَا سِيْرَتَهَا الْأُولَى) اول طاباقتى اولىكى
 صىفتىنە قايتارمىز دىو (وَأَضْمُ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ) وقولونى بىلاك آستىدە بولغان جانىڭقا قوش (تَخْرُجُ
 بِيَضًا) قولدىڭ عادىتىن طش آق بولغان ھالىدە چىغار (مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ) آلاقى عىبىتىن باشقە يعنى قىياش
 ياقىلىقى كىبى صافى آق بولوب چىغار (آيَةٌ أُخْرَى) ايكىنچى معجزە بولغان ھالىدە چىغار (لِنُرِيكَ
 مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى) بواشنى قىلىق سىڭا الوغ علامىلر مازدىن بعضىنى كورساتومز ايچون (أَذْهَبُ
 إِلَى فِرْعَوْنَ) اى موسى فرعون گە بار (أَنَّهُ طَغَى) درسىلىكە اول فرعون آزدى (قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي
 اللَّهُ تَعَالَى) حضرت موسى غە فرعون نى دعوت قىلورغە قوشقاچ اللەدان صوراب ايتىدى اى رىب منم كوكورە كىنى^{۲۴}
 راوشان قىل يعنى كوكولمىنى كىلدىڭ قىل قاطىلىق لارغە چىدى تورغان قىل (وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي) داشىنى چىكىل
 قىل (وَأُحِلِّلْ عَقْبَةَ مَنْ لِسَانِي) وتلمىن صاقاولقنى چىش بىر وقتىدە فرعون حضرت موسى نى قولايىنە كوتاردى^{۲۶}
 حضرت موسى فرعون نىڭ سقالتىن توتىپ بولقنى فرعون آچولاندى حضرت موسى نى اوتىرگە امر قىلدى
 حضرت آسىيە ايتىدى اول صىبى بالا ھىچ نىرسە بىلمى ياقوت بىرلىن اوپلى كومرنى آيورنى دىدى
 شوندىن صوڭ حضرت موسى آلدىنە ياقوت بىرلىن اوپلى كومر كىتىردىلر حضرت موسى اوپلى كومرنى
 آلوب آغزىنە قابىدى شوندىن تىلنە ضرر قالىدى قولونى نىڭ آقلىغىدە شول سىبىدىن اولسە كرىك اللە تعالى نىڭ
 اى موسى صورانغان نىرسەڭ بىرلىدى دىگان سوزى بىرلىن تىلنىڭ سلامىلىرىنە استىلال قىلغان لار

بعضيلار حضرت موسى نىڭى حضرت ھارون ھقنەدە اول میندن تلمە فصیح راک دیگان سوزى برلن
 سلامتە ماوینە بارغان لار لکن حضرت موسی تلمە بولغان سقاوالتنىڭ بىزنىلاى بتوینى صورامادى بلكە
 سوزىنى كشی فوم قیلورلق قدر آچق بولونى غنە صورادى دیگان لار نذاکە ذکر قیلناچق سوز شونى
 قوتلى (بیضاوى) (بِقَهْرًا قَوْلِي) اگر تلمە بولغان تویننى چیشساڭ خلق منم سوزمنى آڭلارلار ایدی
 (وَأَجْعَلِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي) ومیکنا اهلەمن وزیر (یاردچی) قیل (ھارون اخی) قرداشم ھاروننى
 (أَشُدُّبِهِ أَرْزِي) آرقامنى قرداشم ھارون برلن قوتلى قیل یا کہ ھارون برلن قوتلى قاطى قیل (وَأَشْرِكُهُ
 فِي أَمْرِي) دخى قرداشم ھاروننى اشمە اورطاق قیل (كَيْ نَسْبَحَكَ كَثِيرًا) سیکنا کوب تسبیح اینومز ایچون
 (وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا) وسینى کوب ذکر قیلومز ایچون (أَنْتَ كُنْتَ بِنَاءِ بَصِيرًا) درسنا کە سین بزنى کورگوجى بولماڭ
 (قَالَ) الله تعالی ایتدى (قَدْ أَوْتَيْتَ سؤْلَكَ يَا مُوسَى) ای موسی تحقیق سیکنا صوران نرسەڭ بېرلىدى
 (وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى) و تحقیق بز سیکنا ایکنچى مرتبه انعام قیلدى (إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ) شول
 وقتە انعام قیلدى سینىڭ آناڭا وحى قیلدى یعنی آناڭنىڭ کولمە الھام قیلدى (مَا يُوحَىٰ) وحى
 برلن گنە بلنە تورغان نرسەنى (أَنْ أَقْدَفَ فِيهِ فِي التَّابُوتِ) موسی نى تابوت کە صال (فَأَقْدَفَ فِيهِ فِي الْيَمِّ) بس
 موسی نى تابوتى برلن نیل درياسنە صال (فَلْيَأْتِكُمْ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ) بس نیل درياسى اول موسی نى تابوتى
 برلن قریغە تاشلار (يَأْتِيَهُمْ عَمَلِي وَعَمَلُهُ) اول تابوتنى میڭا هم موسی نىڭى اوزینە دشمان بولغان كشی
 (فرعون) آلوردیوالله تعالی شول طریق حضرت موسی نىڭى آناسنە وحى قیلغاچ آناسى تابوت یا صاب
 تابوت کە مامق توشادى حضرت موسی نى تابوت کە صالوب تابوتنى یا بوب نیل درياسنە تاشلادى نیل
 درياسندن بر بلغە فرعون نىڭى بائچە سنە آغب کرە درایدى هم تابوت آغوب باروب فرعون نىڭى بائچە سنە
 کردى فرعون برلن حضرت آسیه بائچە دە اوترالار ایدی بو تابوتنى کورگاچ فرعون صودان چغارورنە
 قوشدى تابوتنى چغار دیلار و آچدیلار ایچندن بیك کورکام یوزلى صبى بالا چقىدى فرعون نىڭى کولمە
 الله تعالی بالانى سوکلى کورساتدى (وَالْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي) دخى سینىڭى اوزرڭا اوز طرفمدن اول
 دشمان غە محبتنى تاشلادم شونىڭى ایچون فرعون سینى یاراتدى (وَلَتُصْنَعَنَّ عَلَىٰ عَيْنِي) اول دشمان نىڭى
 کولمە سیکنا محبتنى تاشلادق منم حضورمدە سینى تربیه قیلسون وسیکنا ایزگولک قیلسون ایچون
 (إِذْ) شول وقتە اول دشمان نىڭى کولمە سیکنا محبتنى تاشلادق (تَمْشِي أَخْتُكَ) سینىڭى قز قرداشنىڭى
 مریم یرر بولدى (فَتَقُولُ) بس ایتور بولدى (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ) ایاسزنى بو بالانى تربیه
 قیلوچىغە ایرشدریممو یعنی بو بالانى ایمزرگە سزگە برخاتون تابوب بېریممو دیو فرعونلر حضرت
 موسی نى تابوتنى آلفاندن صولک حضرت موسی هیچ خاتون نىڭى سوتنى ایهمادى شونىڭى صولکندن حضرت
 موسی نىڭى قز قرداشى مریم فرعون گە باروب سوت آناسنى تابوب بېررگە وعە قیلدى هم حضرت
 موسی نىڭى اوز آناسنى کیتردى بالا شول ساعت ایمه باشلادى (فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمَمِكَ) بس ای مرسى
 بز سینى آناڭا قايتاردى (كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا) سیکنا بولغو سببلى آناڭنىڭى کوزى راوشان وکوللى شاد

بولسون ايچون (وَلَا تَعَزَّزْنَ) وسيندن آيرلو سببلى حسرتلنمه سن ايچون (وَقَتَلْتَ نَفْسًا) دخى اى موسى
اسرائيلىنى ياقلاب بر قبطيىنى اوتردك (فَنجَمْنَاكَ مِنَ الْعَمَمِ) بس بز سيني قسايفودن قنتقاردق
يعنى قصاص ايچون اوزكنى فرعوننى اوتروندن (وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا) دخى بز سيني تورلى بلالار
برلن بلالانسدردق (فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) بس مدين اهلى ايچنده نيچه بلالار توردك
(ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى) بونك صوگنده اى موسى بز چيكلانگان چيكلان اوزرينده
كيلدك سين يعنى پيغمبرلك ايچون چيكلانگان چيكلان اوزرينده (قرق ياشنه) حضرت موسى قبطيىنى
اولترب مدينه گه قاچقاندن اون ايكى ياشنده ايدى حضرت شعيب حضورنده يكرمى سيكز يل توردى
صافوره اسملى قزى نك مهورى ايچون اون يل كنو كندى (خازن) (وَأَصْطَفَيْنَاكَ لِنُفْسِي) واوزم نك
مهمتم ايچون سيني اختيار قيلدم (اذْهَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي) منم معجزه لرم برلن اوزگنده هم قرداشك
هارونده بارسن (وَلَا تَنِيَا فِي ذِكْرِي) دخى ميني ذكردن يالقاواق وقصور قيلما كز (اذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ)
هر ايكنز فرعون گه باروكز (اِنَّهُ طَغَى) درستلكده اول فرعون آزدي (فَقَوْلَاهُ قَوْلًا لَّيِّنًا) بس فرعون گه
يومشاق سوز ايتوكز يعنى سينك كفردن پاكلانور گه ميلك بارمى وبز سيني ربكنا ايمان كيترو گه
كوندرمز بس ربكدن قورقارسن ديو يا كه كنيه سي ايله خطاب قيلكز معناسنده فرعون نك اوچ
تورلى كنيه سي ابوالعباس ابوالوليد هم ابومره الله تعالى اوزينك دشمانى بولغان كافرني وعظلاغاننده
يومشاق سوز برلن وعظ قيلوغه قوشقان بس وعظ قيلوچى دين باشلارينه (امام لارغه) غلغنى وعظ قيلغانده
بيگره كه يومشاق سوز ايله وعظ قيلورغه كرك بولا (اَلَعَلَّاهُ يَتَذَكَّرُ اَوْيَخْشَى) فرعون نك وعظلانويى
يا كه الله دان قورقونى اميد ايتكانكز حالده باركز (قَالَا رَبَّنَا اِنَّمَا نَخَافُ) حضرت موسى برلن حضرت
هارون ايتديلر اى ربمز بز قورقامز (اَنْ يَفْرَطَ عَلَيْنَا) فرعون نك بز گه عنابنى آشتدرونندان يعنى
معجزه مز نك ودعوت مز نك تمام بولونندان لك بزنى عناب قيلوغه كوشوندى (اَوْ اَنْ يَطْفَى) يا كه
آزغونلغنى آرتدرونندان يعنى سينك حقكده جنابكنا مناسب بولماغان سوزلرني ايتوندى (قَالَ لَا تَخَافَا)
الله تعالى ايندى قورقما كز (اِنَّنِي مَعَكُمَا) درستلكده مين سز نك برلن ياردمكز ده وسزنى صاقلانده
برگه من (اَسْمِعْ وَاَرَى) سز نك آرا كز ده بولغان سوزنى اشتورين واشنى كورمى (فَاتِيَاهُ قَوْلًا) بس
فرعون گه باركز وايتكز (اِنَّا رُسُلَا رَبِّكَ) درستلكده بزر بكنك ايلچيلرى (فَارْسَلْنَا مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ)
بس بز نك برلن اسرائيل بالالارينى برگه يبار يعنى آلارنى قلمقدان آزاد قيل (وَلَا تَعْتَبَهُمْ) دخى
اسرائيل بالالارونى عناب قيلما* اسرائيل بالالارى قبطيلار قولنده اسير بولغانلار قبطيلارغه خدمت
ايتكانلر هم قبطيلار بلارنك بعض يللاردا اير بالالارونى اوترگانلر بو آيت دلالت قيلادر مؤمنلرني
كافرلر ظلمندن قنتقارونك كافرلرني ايمانغه انده ودينده آرتوغراق بولوبينه (قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكَ)
اى فرعون تمقيق بز ربكدن سيكنا معجزه برلن كيلدك (وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ اَتْبَعِ الْهُدَى) دخى دنيا وآخرتده
سلاملك حق لغه ابارگان آدمگه در (اِنَّا) درستلكده بز (قَدْ اَوْحَى الْيَنَّا) بز گه وحى قيلندى

(اِنَّ الْعَذَابَ) درستلىكده عذاب (عَلَى مَنْ كَتَبَ وَتَوَلَّى) بىز كىتىرگان نرسەنى يالغانغە نوتب
 ھىم بىز كىتىرگان نرسەدن يوز دوندىرگان كىشىگەدر (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمِنْ رَبُّكُمْ
 يَا مُوسَى) اى موسى سىزنىڭ ربكىز كەدر (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (رَبُّنَا الَّذِى) بىزنىڭ رىبىز شونداىن
 ذاتىدر (اَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ) ھەر نرسەگە صورتىنى موافق شىكلىنى بىردى (ثُمَّ هَدَى) مونىڭ موكتەدە دىنپامعشتى
 آخرت سعادىتى اىچون بىرلىگان حاجت نرسەلرىنى بىلدىدى (قَالَ) فرعون ايتىدى (فَمَا بِالْقُرُونِ
 الْأُولَى) اولىكى زمانلاردا اولىگان آدملىرىنىڭ ھاللىرى نىچك يعنى آلاز اىزگولرمى وياوزلارمى دىو
 (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (عَلَّمَهُمْ عَنَّا رَبِّى) اولىكى زمانلاردا اولىگان آدملىرىنىڭ ھاللىرىنى بلواللاھ
 حضورنىڭدر امامىن سىزنىڭ كىبى آدمەن اللھتعالى بىلدىرماگان نرسەنى بىلمىم (فى كتاب) شونداىن كىتابىھ
 (لَوْحٍ مَّحْفُوظَةٍ) ثابتىدر (لَّا يُضِلُّ رَبِّى وَلَا يَنسَى) رىبم ھىچ نرسەنى خطا قىلماس وھىچ نرسەنى اونوتماس
 (الَّذِى) شونداىن ذاتىدر منم رىبم (جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهَدًا) سىزنىڭ اىچون بىرنى توشالىگان نرسە
 قىلدى (وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) دىسى سىزنىڭ اىچون بىردە طاغلار وچقرلار آراسىدە وياپانلاردا يوللار
 قىلدى (وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دىسى سىزنىڭ اىچون كوكتن (بِلُوطِدَانٍ) يغھور صوى اىندىدى (فَأَخْرَجْنَا بِهِ
 أَنْبِيَاءًا) بس اول صوبىرلىن تورلى صىفلىرىنى چىقاردى (مِنْ نَبَاتٍ شَتَّى) تورلى اوسە تورغان نرسەلردىن
 (كَلُّوًا وَأَرْعَؤًا أَنْعَامَكُمْ) اوزگىز آشاگىز ودىوانلارگىزنى اوتلا تىگىدىگانمۇ ھالدا تورلى اوسە تورغان نرسەلرنى
 چىقاردى (اِنَّ فِي ذَلِكَ) درستلىككە بوذكر قىلىنغان نرسەلردە بولغوجىدىر (آيَاتٍ) الوغ عبرتلىر (لِّأُولَى
 النَّهْيِ) باطلگە ايارودن طىياتورغان عقل اىبالرىنە (مِّنْهَا خَلَقْنَاكُمْ) سىزنى بىردىن ياراتتىق يعنى اولىكى
 آتالغىزنى ياكە اولىكى مادەگىزنى بىردىن ياراتتىق (وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ) دىسى اولىگىچ بىرگە قايتارورمىز (وَمِنْهَا
 نُخْرِجُكُمْ) دىسى بىردىن چىقارورمىز (تَارَةً أُخْرَى) اىكەنچى مرتبە يعنى تارالوب توفراق بىرلىن قاطناشقان
 اعضالارگىزنى چىب اولىكى صورتلرىنە قايتاروب جانلارونى كىرتب قىرلىرگىزدىن قوبارورمىز (وَلَقَدْ
 آرَبْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا) وھىقىق بىز فرعونگە آيتلىرىمىزنىڭ كلىسىنى كورساتتىك يعنى موسى غە خاص بولغان
 توقىز تورلى معجزەنى كورساتتىك ياكە ھىر بىر معجزەنىڭ نوعىنى كورساتتىك (فَكَذَّبَ وَأَبَى) بس
 فرعون افراط دشمانلىقىدىن موسى نى يالغانغە توتىدى ھىم ايمان دان واطاعتىدىن باش تارتىدى
 (قَالَ أَجئْتَنَا لِنُخْرِجَنَّكَ مِنْ أَرْضِنَا) فرعون ايتىدى بىزنى بىر مەزدىن (مصر بىرلىرىدىن) چىقارو اىچون
 كىلىدىكىمى بىزگە (بَسْمَرْكٍ) سىمىرك بىرلىن (يَا مُوسَى) اى موسى دىو (فَلَمَّا تَبَيَّنَّكَ بِسْمَرْكِهِ) سىزنىڭ
 سىمىركنىڭ اوغشاشى بىرلىن سىمىركا كىلورمىز (فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا) بس بىزنىڭ بىرلىن اوزىڭ
 آرا كىدە وعدە قىل (لَّا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ) اول وعدەگە بىزدە خىلاپلىق قىلماىمىز وسىندە خىلاپلىق قىلماىمىز
 (مَكَانًا سَوِيًّا) سىزنىڭ بىرلىن بىزنىڭ آرا مەزدا اورطالىق بولغان اورونىدە وعدە قىل يعنى ھىراىكى
 طاققەگە كىلورگە جاىلى بولغان اورونىدە (قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ) موسى ھىم ايتىدى سىزنىڭ جىولو
 وعدەگىز زىنت كونىدىر يعنى عىد كونىگىزدىر (فرعون لىرىڭ ھىر بىلە بىر مرتبە جىولاتورغان كونلىرى

بولغان) ياكە ياكى يىل كونيىر ياكە عاشورە كونيىر (وَأَنْ يُعْشَرَ النَّاسُ ضَعْفٍ) دىكى آدەلەرنىڭ
 جىيولو وقتى ضەئى وقتى در حضرت موسى نىڭ موندای وقتى تەيىن قىلوى حقنىڭ دىقلىقى باطلنىڭ باطللىقى كۆپ
 خلق آراسىدا ظاهىر بولوب اطرافى قەجايلسون ايچوندىر (فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ) بس فرعون حضرت موسى ياندىن
 يوز دوندىر كىتىدى (فَجَمَعَ كَيْدَهُ) بس اوزىنىڭ مكر قىلاتورغان نرسەلەرىنى (ساحرلەرىنى وسەر
 قوراللارىنى) جىيى (ثُمَّ أَنَّى) مونىڭ سوڭىدە وەقە قىلغان اورونغا، كىلىدى (قَالَ لَهُمْ مُوسَى وَيْلَكُمْ) موسى
 (عەم) جىيولغان خلق غە ايتىدى اللە سزگە عذابنى لازم ايتىدى (لَا تَقْنَرُوا عَلَى اللَّهِ كُنْتُمْ) اللە غە يالغان
 افتىرا قىلماڭز يەنى اللەنىڭ معجزەلەرىنى سەر دىو ايتماڭز (فَيَسْعَنَكُمْ بِعَذَابٍ) بس اللە سزنى
 عذاب بىلەن ھلاك قىلور (وَقَدْ خَابَ مَنْ أَقْتَرَى) وتحقىق اللە غە يالغاننى افتىرا قىلغان آدم ضرر ايتىدى
 وھلاك بولىدى (فَتَنَازَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ) حضرت موسى نىڭ سوزىنى اشتىكان نىڭ سوڭىدە سەر چىلەر موسى عەم نىڭ
 امرىدا نىزاع قىلىشىدىلار بەغسى بوسوز سەرچى سوزى توگىل دىدىلەر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى) وآرالارنى غە
 سىرلەرنى ياشىدىلەر يەنى موسى سزگە غالب بولسە ايارىمىز دىگان سىرلەرىنى ياكە نىزاع قىلىشىدىلار (قَالُوا
 إِنَّ هَذَا لَسَاحِرُونَ) ساحرلەر ايتىدىلەر بوايكسى (موسى بىلەن ھارون) البتە سەر چىلەردىر (يُرِيدَانِ
 أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ) سزنى يىرگىزدىن چىقارونى تىلارلەر (بِسَعْرِهِمَا) سەرلەرى بىلەن (وَيَنْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ
 الْمُثَلَّى) دىكى اوزلەرىنىڭ مەھبەلەرىنى اظھار قىلو، دىنلەرىنى استىن قىلو سىبىلى بىن مەھبەلەردىن
 ودىن لىرىن آرتوق بولغان مەھبەلەرنى ودىنكەرنى بىترونى تىلەر (فَأَجْمَعُوا كَيْدَكُمْ) بس مكر قىلاتورغان
 نرسە سزگە بىرگىزدە قالى جىيولوڭز (ثُمَّ أَتَوْا صَفَاً) مونىڭ سوڭىدە سىلەر لانىغانكەز حالە كىلگىز (وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ
 مَنْ اسْتَعْلَى) وتحقىق بو كون استىن بولغان كىشى مطلوبىنە ايرىشىدى (قَالُوا يَا مُوسَى) سەر چىلەر اى موسى
 دىدىلەر (إِنَّمَا أَنْتَ تُلْقَى) ياكە طايىغا كىنى سىن طاشلار سون اۆل (وَأَمَّا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَى) ياكە اۆل طاشلاغان
 كىشى بىز بولورمىز (قَالَ بَلْ أَتَوْا) حضرت موسى ايتىدى بىلكە سىز اۆل طاشلاڭز بس ساحرلەر اۆل طاشلادىلار
 (فَأَذَاهُمَ لَهُمْ وَعَصِيهِمْ) بس شول وقتىدوق ساحرلەرنىڭ طاشلاغان يىلەرى وطايىق لارى (يُخَيَّلُ إِلَيْهِ) موسى غە
 خيال قىلنور بولىدى (مَنْ سَعَرَهُمْ) ساحرلەرنىڭ سەرنىن (أَنَّهُ تَسْعَى) درىستلىكە اول يىلەر دىكى طايىق لار
 يىرى تورغان چىلانلار دىو خيال قىلىدى چونكە ساحرلەر بو يىلەرنى وطايىق لارنى تىرى كەش بىلەن
 بوياغانلار ايسى قىياش قاراغاچ بو يىلەر وطايىقلار سىلكەندىلەر وچىلان كىي كورنىدىلەر حضرت
 موسى چىلان دىو خيال قىلىدى (بىضاوى) (فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَى) بس موسى (عەم) نىفسىدا قورقونى
 ياشىدى (قُلْنَا) اللە تعالى ايتىدى بىزنى (لَا تَخَفْ) اى موسى قورقمە (أَنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى) درىستلىكە سىن
 استىن سون (وَأَلْفَ مَا فِي يَمِينِكَ) دىكى قولسىدە بولغان نرسەنى (طَيِّبَاغَتْنِي) طاشلا (تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا)
 طىباغىڭ ساحرلەرنىڭ قىلغان اشلەرىنى اللەنىڭ قەدرى بىلەن يوتار (إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدٌ سَاحِرٍ) آنچىق ساحرلەر
 سەر چىلەرنىڭ مكرىنى گنە قىلىدىلار (وَلَا يَفْلَحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى) دىكى سەر قىلوچى قاىواوروندى بولسە دە

مقصودينه ايرشماس شونداں صوڭ حضرت موسى طياغنى طاشلادى ساحرلارنىڭ جلانلارونى ھەمەسنى يوتب بتردى (فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سَجْدًا) بس ساحرلار اللھغە سەجە قىلغانلارى حالە يىغلىيلار يەنى حضرت موسى نىڭ معجزەسنى كورب سەجە توڭل ايدىكى بىلدىلدە سەجەگە تشدىلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى) ساحرلر ايتدىلر بىز ھارون بىلەن موسى نىڭ رېسنىە ايمان كىتىردىك دىوساحرلرگە شول حالە كىشى حاصل بولدى سەجەدە وقتلارنىە اوجماخداغى اورنلارونى كوردىلر معامالەدن باشقە مكاشفە حاصل بولدى دىگانلر (قَالَ) فرعون ايتدى ساحرلرگە (آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ) ايمان كىتىرگە سزگە اذن بىرماسىن بورون موسى غە ايمان كىتىردىك (اِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ) درستلىككە اول موسى سەجە علمنىە سزنىڭ الوىڭز واستادىڭزدر (اَلَّذِي) شونداىن الوىڭزدر كە (عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ) سزگە اول سەجەنى ايراتدى (فَلَا قَطْعَانَ اَيْدِيكُمْ) بس سزنىڭ قوللارنىڭنى كىسارمن (وَاَرْجُلُكُمْ) دى آياقلاروڭزنى كىسارمن (مِنْ خِلافِ) خلاف باقدان يەنى اوڭ قوللارنىڭنى وصول آياقلارنىڭنى كىسارمن (وَلَا صَلْبَتَكُمْ فِي جَنُوعِ النَّخْلِ) دى سزنى خرما آغاچنىڭ بوطاقلارنىە آسارمن (وَلَنْ نَعْلَمَنَّ) دى باورسز سز (اَيْنَا) موسى بىلەن بىزنىڭ قايومز (اَشَدُّ عَذَابًا) عذاب يوزنىن قاطىراقدر (وَاَبْقَى) ھم عذاب يوزنىن ھمىشە بولغوجىراقدر (قَالُوا لَنْ نُؤْتِرَكَ) ساحرلر ايتدىلر بىز سىنى اختيار قىلمايمىز (عَلٰى مَا جَاءَنَا) بىزنىڭ اوزىمىزگە موسى كىتىرگان نرسە اوزىرىنىە (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) ظاھر معجزەلردىن (وَالَّذِي فَطَرَنَا) دى اوزىمىزنى ياراطقان اللھ اوزىرىنىە سىنى اختيار قىلمايمىز (فَاَقْضِ مَا اَنْتَ قَاضٍ) بس حكم قىلا تورغان نرسەڭ بىلەن حكم قىل يەنى ايتكان نرسەڭنى اشلە (اِنَّمَا تَقْضِي هُنَا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا) آنچه بو دنيا تركلىگىنىە حكم قىلورسون (اِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا) درستلىككە بىز بىزىمىزگە ايمان كىتىردىك (لِيَعْفُوَ لَنَا خَطَايَانَا) رېمىز خطالارمىزنى (كُفْرًا وَكُنٰهًا لِمِزْنِ) ياراقاسون ايچون (وَمَا) دى شول نرسەمىزنى ياراقاسون ايچون (اَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ) اول نرسە اوزىرىنىە بىزنى كوچلەدك سىن (مِنَ السَّحْرِ) سىنىڭ كوچلاگان نرسەڭ سەجەدن بولغوجى (وَاللّٰهُ خَيْرٌ وَّابَقَى) واللھ تعالى ثواب يوزنىن ايزگوراك وعذاب يوزنىن ھمىشە بولغوجىراقدر (اِنَّهُ) درستلىككە شان (مِنْ يٰتٍ رَبِّهِمْ) كىمىر رېسنىە ياوز بولغان حالە كىلسە يەنى كىمە وگناھ اوزىرىنىە اولسە (فَاِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ) بس درستلىككە اول كىشى ايچون جەننم بولور (لَا يَمُوتُ فِيهَا) اول جەننم دە اولماس اولسە راحتلور ايدى (وَلَا يَحْيٰى) دى فائىدەلى تركلىك بىلەن ترككە بولماس (وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا) وكىمىر رېسنىە ايمان كىتىرگان حالە كىلسە يەنى ايمان اوزىرىنىە اولسە (قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ) تحقيق اول كىشى دنيا دە وقت ايزگو عمللر قىلسە (فَأُولَٰئِكَ) بس بو صىنفە بولغان آدملر (لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلٰى) آلازغە بىلىد درجەلر بولور (جَنَّاتٍ عِنْدَ) عىن (اِقَامَتِ) اوجماخلارى بولور (تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) اول اوجماخلارنىڭ آستلارنىن يىلغەلار (صَوْلًا) آغار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخلار دە منگو قالغانلارى حالە (وَذٰلِكَ جَزَاؤُ مَنْ تَزَكٰى) وبو بىلىد درجەلر كىمە وگناھ كىلدىن پاكلانگان آدملرگە در بو اوج آيت ساحرلر سوزى بولونىنىە ھم اللھ تعالى سوزى بولونىنىە احتمال توتە (وَلَقَدْ اَوْحَيْنَا اِلٰى مُوسٰى) و تحقيق بىز موسى غە ھمى قىلىدق (اَنْ

اَسْرِعْبَادِي (منم قىلاروم برلن سىرقىيل يعنى اسرائيل بالالارىنى مصردن آلوجب ق ديو (فَاَضْرِبْ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا) بس قىلاروم ايچون دىكسىزده قورى يول قىيل (لَا تَخَافُ دُرُوكًا) دشماننىڭ ايرشونىن قورقماغاننىڭ حالده (وَلَا تَخْشَى) دىنى صوغه غرق بولودن قورقماغاننىڭ حالده (فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ) حضرت موسى برلن قومنه فرعون عسكىرى بران اباردى يعنى آرتلارنىن قوروب چىقتى (فَمَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ) بس فرعون لىرى دىكسىزدن ارتكان نرسه ارتدى يعنى فرعونلار صوغه غرق بولوب هلاك بولدىلار (وَاضْلَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ) دىنى فرعون قومنى آزدردى (وَمَا هَدَى) دىنى حق لىقى كوندى (يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) اى اسرائيل بالالارى الله تعالى فرعونلارنى غرق ايتىب اسرائيل بالالارونى قىتقارغاننىڭ صوڭىنىدە بنو اسرائيلگە خطاب قىلوب ايتدى (قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَمَلِكُمْ) تىقىتى سىزنى دشماننىڭ دىن (فرعون دىن هم قومىن) قىتقاردى (وَوَعَدْنَاكُمْ) دىنى سىزگە تورات بىرو بران وعده قىلدى (جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ) طورطاغىنىڭ اوڭ ياغىنىدە (وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى) دىنى تىدە صحرا سىندە سىزگە قىدرت حملواسى هم يىلوه قىشى ايندىردىك (كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ) دىنى ايتىك سىزگە بىز رىزق لاندىرغان نرسهنىڭ لىدىن وحلال بولغان لارنىن آشاڭىزدىو (وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ) دىنى بىز رىزق لاندىرغان نرسهده آرزوناقى قىلماڭىز يعنى كىفران نعمت قىلماڭىز (فَيَجْعَلْ عَلَيْكُمُ غَضَبِي) بس اكر كىفران نعمت قىلساڭىز سىزگە آچوم لازم وواجب بولور دىو (وَمَنْ) وكىدر (يَجْعَلْ عَلَيْهِ غَضَبِي) اول كىشىگە آچوم لازم وواجب بولسه (فَمَقْتَهُوهُ) بس تىقىتى اول كىشى هلاك بولدى ياكە تىموغىدە تىشى (وَأَنَّى لَعْنَةُ لِمَنْ) دىنى مېن شوندىن اين آدمنى يارلقارمىن (تَابَ) اول آدم كىفردىن توبه ايتدى (وَأَمِنْ) دىنى ايمان كىتىرو واجب بولغان نرسهگە ايمان كىتىردى (وَعَمَلُ الصَّالِحَاتِ) دىنى ايزىگو عمل قىلدى (ثُمَّ إِهْتَدَى) موننىڭ صوڭىنىدە ھدايت دە ثابت بولدى (وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَا مُوسَى) اى موسى اختيار قىلغان قومىن (يىتمىش آدم دىن) سىنى نرسه آشقىردى حضرت موسى بنو اسرائيل دىن يىتمىش آدمنى صايلاپ الله تعالى وعده قىلغان اورونىغە طور طاغىنە تورات آلورغە كىتىدى حضرت موسى اللهنىڭ كلامىنى شوقى ايچون قومىن اوزوب كىتىدى قومىنە آرتىمدان قالماڭىز دىدى (قَالَ) حضرت موسى ايتدى (هُمْ أَوْلَاهُ) آلار (قومىن) مېنىن ياقىندىر (عَلَى أُنْثَى) منم آرتىمدان كىلەلر يعنى آرامزدا آرزىغىنە مسافە (وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى) اى رېم سىنىڭ رضالنىڭ ايچون سىڭا آشقىم چونكى امرئنا امتثال قىلوغىدە ھىڭگە وفا قىلوغىدە آشقو سىنىڭ رضالنىڭنى واجب ايتە (قَالَ) الله تعالى ايتدى (فَأَنَّا قَدْ فَنَنَّا قَوْمَكَ) درستلىككە بىز بوزاوغىدە عبادت قىلو برلن قومىننى بلالاندىردى (مِنْ بَعْدِكَ) قومىنىڭ آراسىندان چىغورڭ صوڭىنىدە حضرت ھارون برلن بىرگە قالغان آلتنى يوز ماڭى آدم بوزاوغىدە عبادت قىلغانلار مگر اون ايكى مىڭ آدمگىنە بوزاوغىدە عبادت قىلماغان (وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ) قومىننى بوزاوغىدە عبادت قىلوغىدە ائىدە سىبىلى سامرى آزدردى سامرى موسى اسمىدە بولغان دىگانلار (فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا) بس موسى قومىنە آچولانغان واشلىرىنە قاينىرغان حالده قايتدى يعنى طور طاغىنە قرق

كون توروب توراتنى آلغاندان صوڭ (قَالَ) حضرت موسى ايتىدى (يَا قَوْمِ اَلَمْ يَعْذِبْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدَا
 حَسَنًا) اى قوم سزگه ربكز كوركام وعك برلن وعك قىلىدى يعنى هدايت ونور اياسى بولغان تورات
 بىرو برلن (اَفْطَالَ عَلَيَّكُمْ الْعَهْدُ) ايا سزنىڭ اوزرگزگه عهد اوزون بولدىمۇ يعنى منم سزىدىن
 آيرولوب تورو مدت اوزون بولدىمۇ (اَمْ اَرَدْتُمْ اَنْ يَعْزَلَ عَلَيْكُمْ) ياكه اوزرگزگه لازم وواجب بولويىنى
 تىلاڭزىمى (غَضِبَ مِنْ رَبِّكُمْ) ربكزىدىن آچونىڭ لازم بولويىنى (فَاَخْلَقْتُمْ مَوَّعِدِي) بس وعدهمە خلاڭىق
 قىلىڭزىمىن سزگه اللهغه ايمان كىتىر و برلن والللهنىڭ قوشقان اشلرنىڭ ثابت بولو برلن وعك قىلغان ايدىم (قَالُوا)
 بوزاوغه عبادت قىلغان اسرائىل بالالارى ايتىدىلر (مَا اَخْلَقْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلَكِنَا) سىنىڭ وعكنا اشمزنى
 مالك بولو برلن يعنى اختيارمىز برلن خلاڭىق قىلمادىق يعنى سامرى بىزنى آزدرماغان بولسە وعكنا
 خلاڭىق قىلمىغان بولور ايدىڭ (وَلَكِنَّا هُمَلْنَا اَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) لىكن قىبى قومىنىڭ زىنتلرنىدىن (حلىلرندىن)
 بولكز بولكلا تەش بولدىق بنواسرائىل قىبىلاردىن حلىلر (اَلْتَوْنُ وَكُشُ زِينَتِكُمْ) عارىنىڭكە آلغانلار اول
 حلىلرنى قايتاروب بىرماگانلر مصردىن چىغانلار بىنە قىدر بنواسرائىل قولنىڭ قالغان (فَقَفَّ فَنَاهَا) بس اول
 حلىلرنى اوطقه تاشلادىق (فَكَذَّبَكَ الْقَوِيُّ السَّامِرِيُّ) بس اوشىداق سامرىك اوزنىڭ بولغان حلىلنى اوطقه
 تاشلادى تورات آلورغه بارىمى قالغان اسرائىل بالالارى وعكنىڭ مدنى تمام بولدى دىو حساب قىلىڭلارنى
 زمانە بلارغه سامرى ايتىدى موسى سزنى ميعادكە آلوب بارمادى سزىدە قىبىلارنىڭ حلىلرنى بولغانغە كورە اول
 حلىلر سزگە حرام برچقر قازوب اچىنە اوط ياغىق دە هر قايومىز اول حلىلرنى شول اوطقه تاشلاسون
 دىدى هم سامرى قوشقانچە قىلىدىلار (فَاَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا) بس سامرى بنواسرائىلگە ارگان حلىلردىن
 تىلى بوزاوغا چىغاردى (لَهُ خُورًا) اول بوزاونىڭ بوزاوغا طواشى كىي طواشى باردى (فَقَالُوا) بس سامرى
 هم تابىلدى ايتىدىلر (هَذَا الْهُكْمُ وَاللَّهُ مُوسَى) بوبوزاوغا سزنىڭ هم موسىنىڭ معبودىدىر (فَنَسِيَ) موسى
 اوزىنىڭ معبودىنى اونىڭ شونىڭ اىچون طورطاغىدىن استىدىر (اَفْلَا يَرَوْنَ) بوزاوغا عبادت قىلوچىلار
 بلماسلر مى (اَلَا يَرْجِعُ اَلَيْهِمْ قَوْلًا) درستلىككە بوزاوغا آلارغه سوز (جواب) قايتارماس (وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ) دى
 آلارغه ملك لىنماس بوزاوغا (ضَرَّاءٌ لَانْفَعًا) ضررنى هم فائىدىنى يعنى سىلاشكە دە قىدرنى بولماغان بوزاوغا
 نچك معبود بولسون (وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ) وحقىق بوزاوغا عبادت قىلوچىلارغه هارون (عەم) ايتىدى
 (مَنْ قَبْلُ) موسى (عەم) قايتماسدىن بورون (يَا قَوْمِ اِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ) اى قوم آچىق بوزاوغا برلن فتنە لىنىش
 بولدىڭز (وَإِنَّ رَبَّكُمْ الرَّحْمَنُ) دى درستلىككە سزنىڭ معبودكز رحمت قىلوچى اللەدر باشقە ذات
 توگلدردى (فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي) بس مىكنا اياركز وقوشقان اشمە بوى صونكز (قَالُوا) بوزاوغا عبادت
 قىلوچىلار ايتىدىلر (لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ) بىز بوزاونىڭ عبادتى اوزنىڭ ہميشە تورغوچىمىز (حَتَّى
 يَرْجِعَ اَلَيْنَا مُوسَى) بىزگە موسى (عەم) قايتقانغە قىدر (قَالَ يَا هَارُونُ) موسى (عەم) قايتقاننىڭ صونىڭ
 حضرت هارونغە ايتىدى اى هارون دىو (مَا مَنَعَكَ اِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا) قومنىڭ بوزاوغا عبادت قىلوى سببلى

آزدقلارونى كوردكلىڭ وقتىدە نرسە طيىدى سىنى (الَاتَّبَعْنِي) اللهنك رزالقى ايچون آپوده وكافر بولغان آدم برلن صوغش قىلودە ميكا اياروكنن * بومعناغه بنا (لا) آرتوق بولا ياكە ميكا ايارماوئا نرسە داعى بولدى سيكاونى سببلى ميكا ايارمادك بومعناغه بنا (لا) آرتوق بولدى (افصيت، امرى) دين دە قاطى بولو برلن امرىدە ميكا عاصى بولدىمى (قَالَ يَا ابْنَ أُمَّ) حضرت هارون اعنار قىلوب حضرت موسى غە ايندى اى آنام نك اوغلى بعضيلار حضرت موسى برلن حضرت هارون نك آنالارى بر آنالارى باشقە ديگانلر بعضيلار آنالارىك آنالارىدە برلكن آنانى خاصلاو آنا طرفدە شفقت غالب بولدى ايچون ديگانلر حضرت موسى آچولانب وحميت دينيه سى قوزغالوب حضرت هارون نك اوڭ قولى برلن ساچننن صول قولى برلن سقالننن توتدى شوندىن صوڭ حضرت هارون بوسوزنى ايندى (لَاتَأْخُذْ بِلِعِينِي وَلَا بِرَأْسِي) سقالدىن وباش ساچمىن توتمه (اتى خُشِيْتُ) درستلىككە مین قورقۇم (أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ) اسراييل بالالارى نك آراسنى آيورغان سن ديوكنن (وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي) دى مەن سوزمنى كئمادك ديوكنن شونك ايچون مین آلا آراسندە صوغش آچماد ديو (قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ) شوندىن صوڭ حضرت موسى سامرىگە ايلنن ايندى اى سامرى سىنك اشك نرسە بوقباھنلىكنى قىلوئا سبب نرسە ديو (قَالَ) سامرى جوابكە ايندى (بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ) مین بنواسراييل كورماگان (بلمگان) نرسەنى كوردم (بلىم) حضرت موسى اول نى نرسە ديدى سامرى ايندى فرس حيوتكە آطلانب جبرائيل نك سيكا كىلكنى كوردم جبرائيل آطلانغان آطنك ازندن توفراق آلوچىلىق كوكلمه تشدى شوندىن صوڭ توفراق آلم نيندىن نرسەگە شول توفراقنى تاشلاسامە حاضر ايت وقان وجان اياسى بو اوب اورلدى ديدى (سامرى نك حضرت جبرائيل نى تانوى نك سببى سامرى نك آناسى فرعون نك اوترونن قورقوب سامرىنى بريرىرگە تاشلاغان بولغان سامرىنى حضرت جبرائيل تربيه ايتمش شونك ايچونك شەردە بوروشچە كىلگان

﴿ فَهُوسَى الَّذِي رَبَّاهُ جَبْرِيْلُ كَافِرٌ ﴾ * وَمُوسَى الَّذِي رَبَّاهُ فِرْعَوْنُ مُرْسَلٌ ﴿

يعنى حضرت جبرائيل تربيه قىلغان موسى (سامرى) كافر اما فرعون تربيه ايتكان موسى (عم) پيغمبر (فَقَبَضَتْ قَبْضَةً مِنْ آثَرِ الرَّسُولِ) بس جبرائيل نك آطى نك ازندن براوچ توفراق آلم (فَنَبَتْهَا) بس اول براوچ توفراقنى ارش حلى ايچنە آندم (صالم) (وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِ لِي نَفْسِي) واوشنداق قىلوى نقس ميكا كوركام اينب كورساتدى شونك ايچون بوقباھنلىكنى قىلم ديدى (قَالَ) حضرت موسى سامرىگە ايندى (فَادْهَبْ) موندن ا كيت (فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ) بس درستلىككە ترك بولغان مدتكدە سىنك ايچوندر (أَنْ تَقُولَ) كورگان آدمكا ايتماكلكك (لَأَمْسَأَسَ) ميكا ياقن بولمادىر شوندىن صوڭ سامرى ياپانك شول سوزنى اينب يرر بولغان حضرت موسى سامرىنى كىش برلن قاطناشودان وسىلاشودن طيفغان هم بر آدم برلن قاطناشونى تلاسە حاضر ايكسنە بيرگاك عارض بولايبكان (وَأَنَّ لَكَ مَوْعِدًا)

دخی سینک ایچون آخرتنه وعلی باردر (لَنْ تُخَلَّفَهُ) اول وعلیسه گه خلافتی قیلما سسون یعنی آخرتنه
 سیکنا الله نك عذاب برلن وعلیسی باردر الله اول وعلیسه سنه خلافتی قیلما س اما بو ذکر قیلنغانی دنیا
 عذابی گنه در (وَانظُرْ إِلَىٰ آلِهَتِكَ) دخی معبودکنا (بوراوتنا) قارا (أَلَمْ نَجْعَلِ لَكَ نُجُودًا) شوندا
 معبوددر کم اول معبودنک عبادتنه تورغوچی بولوب اورلنک (لَنَجْعَلَ لَكَ) اول معبودکنی اوطبرلن
 یاندر رمن (ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا) مونک صوکنده معبودکنی دیکنگز گه طاشلاماق برلن طاشلارمن
 (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ) آتقی سز نك معبودگز (اللهُ أَلَمْ نَجْعَلِ) شوندا بین الله در که (لِإِلَهِهِ) هیچ معبود بالحق یوقدر
 (الْآهْوَىٰ) مگر اول الله غنه در (وَسِعَ كُلُّ شَيْءٍ عِلْمًا) دخی اول الله هر نرسه نی بلو یوزندن صیدردی (كَذَلِكَ)
 اوشنداق یعنی موسی قصه سنی ای محمد سیکنا قصه قیلک قمز کبی (نَقَصَ عَلَيْكَ) من انباء ما قد سبق
 اوتکنده گی نرسه لرنک خبر لرنن سیکنا قصه (بیان) قیلورمز (وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا) و تحقیق سیکنا
 حضورمزدن بوقصه لرنی شامل بولغان کذاب بیدرک یا که کورکام ذکر والوغ شهرت بیدرک معناسنه (مَنْ
 أَعْرَضَ عَنْهُ) کمدر سعادت ابدیه ونجات سرمدیه نی چیغان قرآندان یوز دوندرسه یا که الله دان یوز
 دوندرسه معناسنه (فَإِنَّهُ يَعْمَلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رِزًّا) بس درستلکله اول کشی قیامت کوننه الوغ عذاب
 یوگینی یوکلر (خَالِدِينَ فِيهِ) اول الوغ عذاب منگوقالغانی حاله (وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا) قرآنن
 یوز دوندرگان آدم لرا یچون قیامت کوننه یوک یوزندن یوکلر گان عذاب لرنی یاوز بولدی (یَوْمَ) شول
 کوندر اول قیامت کونی (يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) اول کوننه صورغه ارلور (وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا) و قیامت
 کوننه کافر لرنی کوزلی بولغانلاری حاله قوبار رمن * عربار حضورنه ای ک مکر وه بولغان کوز کوز
 بولغان شونک ایچونده روملارنی مکروه کورگانلر شوکنا بناء الله تعالی بوصفت برلن ذکر قیلغان (يَتَخَفَتُونَ
 بَيْنَهُمْ) کورکه کلری قایغوب برلن تولدقنن آرالارنه تاوشلارونی یاشرن قیلورلار (إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا)
 دنیا ده تورمادگز مگر اون تاولک توردگز دیو ایتشلر یعنی دنیا ده تورو مدت لرنی آرزغه صابورلار
 (نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بز کافر لرنک ایتکان نرسه سنی (دنیا ده تورو مدت لرنی) بلگو چیره کمز (اِذْ)
 شول وقتله (يَقُولُ امْتَلُوهُمْ طَرِيقَةً) کافر لرنک فکرده توغر براغی ایتور (إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا) دنیا ده تورمادگز
 مگر بر کون توردگز یعنی قیامت قاطیلقلارونی کورد کلری صوکنده دنیا ده تورو مدت لرنی بیک آرزغه
 صابورلار (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ) ای محمد هم سینن تاغلارنک حالنن صورلار بنو ثقیفن
 برابر رسول الله دن قیامت کوننه تاغلار نی حاله بولور دیو صور اغان (فَقُلْ) بس ای محمد جوابه ایت
 سین (يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا) ربم تاغلارنی قم کبی قیلور مونک صوکنده اول تاغلارغه جیل یبارب تاراتور
 (فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا) بس تاغلار قارارلانغان اورننی یا که بیرنی بوش هم تیگز بولغان حاله قوبار
 یعنی تیب تیگز قیلور (لَاتَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا) اول بیدر ده توبان اورننیه و بیوک اورننیه کورماسسون (يَوْمَئِذٍ
 يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ) تاغلار قم کبی قیلنغان کوننه آدم لرقبر لرنن قوبدقلاری صوکنده الله نك محشر گه
 انده و چیسنه (اسرافیل هم گه) ابار لر (لِأَعْوَجَّ لَهُ) اول انده و چینگ انده لملشرینه آوشو بولماس یعنی

ايارماسكه قدر تلمرى يتماس (وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ) دخى الله دن قورقوا ايچون تاوشلار باصلور (فَلَا تَسْمَعُ
 الْأَهْمَاسُ) بس اى محمد اشتهماس سن سين مگر باشرن تاوشقنه (آياق تاوشلارنى غنه) اشترور سن (يَوْمَئِذٍ بُو كُونَهُ
 ۱۰۸) (قِيَامَتُ كُونَهُ) (لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ) شفاعت فائده بيماس (الْأَمْنُ) مگر شول كشيئك شفاعتى فائده بيمر (أَدْنَى لَهُ
 الرَّحْمَنُ) اول كشيگه الله تعالى شفاعت قيلورغه اذن بيمردى (وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا) دخى بو كشيئك الله حضورته
 مرتبه سى بولدى ايچون شفاعت كى سوزينه راضى بولدى (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى آدمارئك آللارنه
 بولغان نرسه لرنى بلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) دخى آرتلارنه بولغان نرسه لرنى بلور (وَلَا يُعْطُونَ بِهِ عِلْمًا) دخى
 آدملر الله تعالى بلگان نرسه نى بلو يوزنمن احاطه قىلا آلماسلار (اللَّهُ بَلِغَانُ نَرْسِهِ نِي بِلْمَاسِلِرِ)
 (وَعَنْتَ الْوَجْهَ لِلْحَى الْقَيُومِ) هميشه ترك بولغان وعالمئك اشينى تببير قيلوچى بولغان الله غه يوزلر
 ايبلىدى (وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا) و تعقيق ظلمنى بوكلاگان آدم ضرر ايتدى وهلاك بولدى (وَمَنْ
 يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ) و كمدر ايزگو اشلردن بعضسنى قيلور (وَهُوَ مُؤْمِنٌ) مؤمن بولغان حاله (فَلَا يَخَافُ
 ظُلْمًا) بس اول كشى ياورلقلارنه آرتدلمش بولودن قورقماس (وَلَا هَضْمًا) دخى ايزگولكلارنه كيه تلمش
 بولودن قورقماس (وَكَذَلِكَ) دخى بو ذكر قيلغان نرسه لرنى ايتدركان كى (أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) قرآننى
 عرب تلنه بولغان قرآن ايتب ايتدردك (وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ) دخى قرآنك وعيد (عَنَابِ) آيتلارنمن
 قات قات بيان قيلدى (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدملر گناهلاردن صاقلانسونلار ايچون (أَوْ يَحْذَرْتُمْ لَهُمْ ذِكْرًا) ياكه
 اول قرآن آدملرگه وعظنى پيدا قيلور (فَتَعَالَى اللَّهُ) بس الله تعالى ذاتنه هم صفتنده مخلوقلارغه
 اوخشاودن بلنى (بَرَأَقِ) بولدى (الْمَلِكِ) اول الله تعالى خوجه در قوشوى و طيوى يرگوچيدر (الْحَقِّ)
 ذاتنه هم صفتنده ثابتدر (وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ) اى محمد (عَهْمِ) قرآن او قونى آشقدرما (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَقْضَى
 إِلَيْكَ وَحْيُهُ) قرآنك و حيسى سيكا تمام بولودن لك يعنى جبرائيل تبليغ ايتب بوشانماسن لك
 او قرغه كرشمه (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) دخى اى ربم علممنى آرتدر ديوايت يعنى صوررا (وَلَقَدْ عَاهَدْنَا
 إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ) و تعقيق آدم (عَهْمِ) گه موندن بورون معهود آغاچدن آشاما ديوامر قيلدى (فَنَسِيَ)
 بس امره نى اونتى (وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا) و آدمه امر مزاورينه ثباتنى تابمادق ياكه گناهغه قصد قيلونى
 تابمادق بلكه خطالىق برلن قيلدى معناسنه (وَأَذَقْنَا لِلْمَلَأُفْكَةِ) و اى محمد شول وقتنى بيان قيل اول
 وقتك بز فرشته لرگه ايتدك (اسجدوا لآدم) آدمگه سجد قيلسكز ديو (فَسَجَدُوا إِلَّا ابْلِيسَ) بس فرشته لرسجد
 قيلدىلر مگر ابليس سجد قيلمادى (أبى) ابليس سجد قيلودن باش تارتدى ياكه فرشته لرسجد قيلدىلار
 مگر ابليس سجد ايتودن باش تارتدى (فقلنا) بس ايتدك بيز (يَا آدَمُ) اى آدم (إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ)
 درستلكك بو ابليس سيكا هم خاتوگما دشماندر (فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ) بس اول ابليس سزنى جنتدن
 چغارماسن يعنى جنتدن الله نك چغاروينه سبب بولماسون (فَتَشَقَّى) بس بو وقت ياوز بولورسن ياكه
 معاش استاو برلن مشقتلورسن معناسنه اولگى معناگه بنا الله تعالى نك آدم عه منيگنه ياوز بولورسن

ديو خاھملاوى آدم عھمنك ياوز بولوى خاتونى حوانكك ياوز بولويىنى مستلزم بولتى ايچون (ان لك
 الا تجوع فيها) درستلكك سينك ايچون جنتك آچمماسزلق باردر (ولا تعرى) دى كيمدن بالانچاق
 بولماسزلق باردر (وانك لاتظما فيها) دى درستلكك سين اوچماخدا صوصاماسسن (ولا تضحى) دى
 سىكا جنتك قياش اسسيده ايرشماس (فوسوس اليه الشيطان) بس آدمگه شيطان وسوسه قيلدى (قال)
 ايندى شيطان (يا آدم هل ادلك على شجرة الخلد) اى آدم آشاغان آدم اولى تورغان آغاچقه دلالت
 قيايمه مو سيني (وملك لا يبلى) دى كينمى وضعيف بولمى تورغان ملك كه دلالت قيايمه مو (فكلا منها)
 بس آدم برلن هوا ابليس قوشقان آغاچدن (بغداى آغاچندن) آشاديلار (فبنت لهما سو آتوما)
 بس آدم برلن حوانك عورتلرى ظاهر بولدى (وطبقا يخصفا عليهما) دى ارتر ايچون عورتلرينه
 يابشدرغه كرشديلر (من ورق الجنة) اوچماخ آغاچينك يافراقلازندن (انجبر آغاچينك يافراقندن)
 (وعصى آدم ربه فغوى) دى آدم ربسنه گناھلى بولدى هم مطلوبندن آداشدى ياكه توغريلقن
 آداشدى (ثم اجتباها ربه) موتك صوكنك ربسى آدمنى اختيار قيلدى وتوبه گه حمل قيلوبرلن اوزينه
 ياقين قيلدى (فتاب عليه وهدى) بس آدم (عهم) نك توبه سنى الله قبول ايندى هم توبه سنك ثابت
 بولوغه كوندردى (قال اهبطا منها جميعا) الله تعالى ايندى اى آدم وحو جنتن بيرگه جيولغانكز حاله
 تشكز (بعضكم لبعض عدو) بعضكز بعضكزغه دشماندر (فاما يا تيتكم منى هدى) بس اگر سزگه ميندن حقلقغه
 كوندرگوچى (كتاب دى رسول) كيلسه (فمن اتبع هداى) بس كهدر منم حقلقغه كوندرگوچى كنباهه دى
 رسوله ايارسه (فلا يضل ولا يشفى) بس اول كشى دنياده توغرى يولدن آدشماس و آخرتك ياوز بولماس
 (ومن اعرض عن ذكرى) وكهدر منم ذكرمن يعنى مينى ايسكه تشره تورغان ومنم عبادتمه انداى
 تورغان كتاب برلن رسول دن يوز دوندرسه (فان له معيشة صنگا) بس درستلكك اول كشى ايچون تار
 بولغان تركلك بولور (ونعشره يوم القيامة اعمى) دى اول كشينى قياامت كوندك صوقرايتب قوبار رمز
 (قال رب لم حشرتنى اعمى) بوكشى قياامت، كوندك ايتراى ربه مينى نى ايچون صوقرايتب قوباردك
 (وقد كنت بصيرا) وتعقيق مين دنياده وقت كورگوچى ايديم ديو (قال كذلك) الله تعالى جوابك اينور
 اوزك اوشنداق قيلدك (اتتك آياتنا فنسيتها) سىكا ظاهر بولغان آينلرمز كيلدى بس اول آينلرنى
 اونتك يعنى اول آينلرگه اعتبار قيلوب قارامادك (وكذلك اليوم تنسى) اوشنداق بو قياامت كوندك سينك
 اونتملش بولورسن يعنى سىكاده قارالماس صوقر حالكچه قالدردلور (وكذلك نجزي من اسرف) اوشنداق يعنى
 قرآن برلن رسولدن يوز دوندرگان آدمنى جزا قيلمقمز كى نفس آرزولارينه چومو برلن اسراف قيلغان آدمنيه
 شولاي جزا قيلورمز (ولم يؤمن بآيات ربه) دى ربه سينك آينلرينه ايمان كيترومگان آدمنيه شولاي جزا
 قيلورمز (ولعذاب الآخرة) البته آخرت عنابي (اشدوا بى) قاطيراق وهميشه بولوچيدرا قدير يعنى معيشتنك
 تار بولو عنابندن (افلهم يهدلهم) مكه كافرلرينه ظاهر بولماديمو (كم اهلكنا قبلهم من القرون)

مكە كافرلىرىدىن بورون اوتكان زمان اهللىرىدىن كويىنى ھلاك قىلىق (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ) اول مكە
 اھللىرى اوتكان زمان اھللىرىنىڭ تورغاۋ اورونلارنىڭ بوررلىرى ھم آلارنىڭ ھلاكلىق ائىرلىرىنى كوررلىرى
 (ان في ذلك آيات) درىستلىك بو ذكر قىلىنغان نرسەلەردە ھېرتلىرى باردر (لأولى النهى) غفلت دن طيا
 تورغان عقل ايالىرى ايچون (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر رېكەدىن اللىك بولغان سوز بولماسە ايىدى
 يعنى امة محمدنىڭ عىنايىنى كېچكتىرو بىرلن وعده بولماسە ايىدى (لَكُنْ لِرِزَامًا) اوتكان زمان اھللىرىنى
 اينگان عىنايى مكە كافرلىرىنىڭ لازم بولور ايىدى (وَأَجَلٌ مُّسَمًّى) دىنى عىنايى ايچون آطالمىش مدت
 بولماسە ايىدى اوتكان زمان اھللىرىنىڭ اينگان عىنايى بو مكە كافرلىرىنىڭ لازم بولور ايىدى اللھ تعالى
 بش وقت نمازنىڭ وقتلىرى حقنىڭ ذكر قىلىنماقچى آيىنى ايندىرى (فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس اي محمد
 كافرلىرىنىڭ حقنىڭ اينگان سوزلىرىنىڭ صبراق قىل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ) دىنى رېكە ھم اينگان ھالىڭنىڭ
 نماز اوقو (قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ) قىياس طوغماسىدىن بورون يعنى ايرتە نمازىنى اوقو (وَقَبْلَ غُرُوبِهَا)
 دىنى قىياس باطاماسىدىن بورون نماز اوقو يعنى ايكندى نمازىنى (وَمِنْ أُنْجَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ) دىنى كېچىڭنىڭ
 ساعىتلىرىدىن بعضىنىڭ نماز اوقو يعنى آخشام بىرلن يسىع نمازىنى (وَأَطْرَافِ النَّهَارِ) دىنى كۈندىڭنىڭ
 طرفلارنىڭ نماز اوقو يعنى اويلا نمازىنى اويلا نمازى كۈندىڭنىڭ اۆلىڭى يارطىسىنىڭ آخىرى صوئى
 يارطىسىنىڭ باشى بولا (لَعَلَّكَ تَرْضَى) بو وقتلاردا نماز اوقو اللھ ھىزورىدىن نىڭنىڭ راضى بولا ترغان
 نرسەگە ايرىشۇڭنى اميد اينو ايچون (وَلَا تَمَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا) اي محمد ھم ايكى كۈزىڭنىڭ قاراۋىنى
 شول نرسەگە صورما (مَتَّعْنَاهُ آزْوَاجًا مِّنْهُمْ) اول نرسە بىرلن كافرلىرىدىن بولغان تورلى صىنىلارنى فائىللىرىدىن
 (زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا ترىڭلىڭنىڭ زىنىتى بىرلن فائىللىرىدىن يعنى كافرلىرىنى فائىللىرىدىن دنيا
 ترىڭلىڭنىڭ زىنىتىنىڭ ايكى كۈزىڭنىڭ قاراۋىنى صورما (لِنَفْسَيْنِهِمْ فِيهِ) اول فائىللىرىدىن نرسە مۇزدە
 كافرلىرىنى بلا لاندورومز ايچون (وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ) دىنىڭنىڭ آخىرىنىڭ سىنىڭنىڭ ايچون ھاضرلىڭنىڭ
 رىزقى دنيا كافرلىرىگە بىرلىڭنىڭ رىزقىدىن ايزگوراكدر ھم ھېمىشە قالغۇچى راقدر (وَأَمَّا هَلْكَ بِالصَّلَاةِ)
 وای محمد اوزىڭا ايارگان آدملىرىگە نماز بىرلن امر قىل (وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا) دىنى نماز اوزىرىنىڭ دوام ايت
 (لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا) بىز سىنىڭ رىزقىدىن صورامىمىز يعنى اوزىڭنى رىزقلىدىرىنىڭ دە ھم اوزىڭا ايارگان
 آدملىرىنى رىزقلىدىرىنىڭ دە سىنىڭ صورامىمىز (نَحْنُ نَرْزُقُكَ) بىز سىنىڭ دە وآلارنىڭ اوزىمىز رىزقلىدىرىمىز
 (وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ) وماقتالمىش صوئىڭنىڭ ھال تقوالق ايالىرى ايچوندىر (وَقَالُوا) دىنى مكە مشركلرى
 ايتىدىلر (لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ) كاشكى محمد (ھم) رىنىڭنىڭ اوزىنىڭنىڭ حق پىيغەمبەر ايدىكنە دلالت
 قىلغان معجزەلرنى بىزگە كىتىرسە ايىدى دىبو (أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ) ايا اول مشركلەرگە كىلما دىبو (بَيْنَهُ مَا فِي الصُّعْفِ
 الْأُولَىٰ) اولىڭنىڭ كاعىلەردە بولغان نرسەلرنىڭنىڭ ظاھر دىللىللىرى يعنى تورات وانجىل دە وباشقە كىتب
 سماۋىيە دە بولغان اعتقادلىرى ھمكىلەر ھم پىيغەمبەرلىرىنى يالغان توتوسىبىلى ھلاك قىلىنغان قوملرنىڭ خىبرلىرى
 (وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ) واگر بىز مكە مشركلرىنىڭنىڭ محمد (ھم) دن بورون عىنايى بىرلن

هلاک قیلغان بولساق اییدی (لَقَالُوا) البتہ بومشکرکریامت کوننک ایتورلر اییدی (رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ
 إِلَيْنَا رَسُولًا) ای ریمز کاشکی بزگه دین ابراتوچی پیغمبر یبارگان بولساک اییدی (فَتَنْبَعُ آيَاتِكَ) بس
 بزسینک آیتلرگا ایاررایدک (مِنْ قَبْلِ أَنْ نَنْزِلَ) دنیاده اولترلمس واسیر بولو برلن خور
 بولماسهزدان دخی آخرتده تموغغه کرو سبیلی رسوای بولماسهزدان بورن (قُلْ) ایت سین ای همه
 (عم) مکه مشرکرینه (كُلُّ مَثْرَبٍ) بزذن وسزدن هر برمز صوگفی عالی نچک بولاچاغنی کتوچیدر
 (فَتَرَبُّوا) بس صوگفی حالکرنی کتکز (فَسَتَعْلَمُونَ) بس تیز بلورسز (مَنْ أَضْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ)
 کماردر حق وتوغری یولنک ایالری (وَمَنْ أَهْتَدَى) وکماردر آزغونلقدان حق یولغه کونلگان آدمار
 (طه) سوره سی نلک ترجه سی تمام بولدی ¹³⁵ هم اون آلتونچی جزء نلک ترجه سی تمام بولدی
 یکرمی برنجی سوره (انبیاء) سوره سی مکده اینگان یوزده اون ایکی آیت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ) قیامتنی انکار ایتوچی آدملر ایچون حسابلری یاقین بولدی بویاقلق اوتکان گه
 قاراغانده یاکه الله حوزنه یاکه هر کلاچک نرسه نلک یاقین بولوینه بناء (وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مَّعْرُضُونَ) واول
 قیامتنی انکار ایتوچی آدملر حسابدن غفلت دهر هم حساب حقنه فکر قیلودان یوز دوندر وچیلردر
 (مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ) اول قیامتنی انکار ایتوچیلر گه ربلرندن بولغان غفلت یوقوسندان
 اویغاته تورغان ذکر (قرآن) کیلماس (مَعَدَّةٌ) اول ذکر نلک ایندرلوی ولغظی یوقدان بار بولغان
 اییدی (الْأَسْمَعُوهُ) مگر غفلت یوقوسندان اویغاته تورغان ذکر کیلمای ایسه اول ذکرنی قیامتنی
 انکار ایتوچیلر ایشتورلر (وَهُمْ يَلْعَبُونَ) حالبوکم اول ذکر برلن اوینارلار یعنی اول ذکرنی خورلارلار
 ومسخره قیلورلار (لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ) کوکللری غافل بولغان لاری حالده ایشتورلر (وَأَسْرُوا النَّجْوَى)
 وسرلرینی یاشردیلر (الَّذِينَ ظَلَمُوا) ظالم بولغان کشیلردر سرلرینی یاشروچیلر اگر بوسوز (وَأَسْرُوا)
 نلک (واوندن) بدل بولسه یاکه ظالم بولغان آدملر سرلرینی یاشردیلر معناسنه بولوب (أَسْرُوا) گه
 فاعل بولسه (هَلْ هُنَّ) بوسرلری اوشبودر ظالم مشرکلر ایندیلر بوهمم توکلدر (الْأَبْشَرُ مَثَلِكُمْ) مگر سز نلک کی
 آدمدر (أَفَذَاتُ السَّعْرِ) ایاسهرگه ایارسزمی (وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ) حالبوکم اوزکز همم کیترگان
 نرسه نلک سحر ایدکنی بله سز یعنی کافرلر شولر وشچه سراهدیلر حاصل مشرکلر رسول الله نلک آدم بولوی
 برلن پیغمبرک دعواسنه یالغانچی بولوینه استدلال قیلغان لار چونکه مشرکلر اعتقادنه پیغمبر فرشته گنه
 بولا دخی رسول الله نلک کیترگان معجزه لرینک مثلا (قرآن نلک) سحر بولوینه استدلال قیلدیلار (قُلْ)
 ایت سین بو یاشرن سوزلرنی سیلاوچی مشرکلر گه (رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) ریم کوکلگی
 ویدرده گی سوزنی بله کیره ک فچقروب سیلانگان وکیره ک آقرون سویلانگان سوز بولسون (وَهُوَ السَّمِيعُ
 الْعَلِيمُ) واول الله تعالی هر بر طاوشنی ایشتوچیدر وهر بر نرسه نی بلسگوچیدر بس سز نلک سرلرکزنی

وياشرتن سويلانگان سوزگىزنى ده اشتور و بولور (بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ) مشرکلر قرآننى سحرگنه ديب
ایتمادیلر بلکه توشلرنىڭ باطللر برلن قاطناشقانى ديدیلر یعنی محمد عه نىڭ توشنه کورگان باطل
خیال لری ديدیلر (بَلْ أَفْتَرَاهُ) بلکه محمد عه اللهغه قرآننى افتراقیلدى (اوزى چغاردى) ديدیلر
(بَلْ هُوَ شَاعِرٌ) بو سوز لری برلن گنه ده كفایه لنمیدیلر بلکه محمد چرچى سويلانگان قرآنى شعر
(جر) ديدیلر (فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ) بس بزگه محمد عه کینترسن (كَمَا أَرْسَلْنَا نُوحًا) اولگى پیغمبرلر
بیارلگان نرسه نىڭ اوخشاشى یعنی صالح پیغمبرگه بیارلگان توه کبی موسى پیغمبرگه بیارلگان طایباق
و آق قول کبی عیسی پیغمبرگه بیارلگان کوز سوزلرنى کوزلى قیلو و اولکلرنى ترگز و کبی معجزه نى کینترسن
(مَا آمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ) مکه مشرکلرندن الگ بولغان قریه اهللری آیتلر و معجزه لر کینتر دکمز
وقتنه ایمان کینترمادیلر (أَهْلَكْنَاهَا) آلارنى آیت و معجزه لرنى یالغانغه توتولاری سببلى هلاک ایتمک
(أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ) ایا بو مکه مشرکلرى صوراعان آیتلری و معجزه لری کیلگان وقتنه ایمان کینترلری
البته کینترماسلر بس اولگى اتملرگه کیلگان دنیا عذابى بو مشرکلرگه ده کیلور (وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ)
واى محمد سیندن بورون پیغمبر ایتمک بیارمادک (الْأَرْجَالُ) مگر ایبرلرنى گنه بیاردک یعنی
آدملرگه دین ایراتر ایچون هیچ بر وقت پیغمبر ایتمک فرشته بیاردکمز یوق (نُوحَى إِلَيْهِمْ)
اول پیغمبر بولغان ایبرلرگه وحى قیلورمز (فَأَسْأَلُوا أَهْلَ التَّكْوِينِ) بس ای مکه مشرکلری علم
اهلندن صوراکز یعنی اولگى پیغمبرلرنىڭ حالندن آلار آدمى فرشته مى اولمشلار (أَنْ كُنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ) اگر اوزگىز بلماس بولساگىز (وَمَا جَعَلْنَاهُمْ) دخی اولگى پیغمبرلرنى قیامادق بز
(جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ) طعام آشامى تورغان تن (وَمَا كُنُوا خَالِدِينَ) دخی اولگى پیغمبرلر ده
دنیا ده منگو بولمادیلر بو آیت کافرلرنىڭ «نى بولدى بو محمد عه مگه طعام آشى هم بازارده یرى
اوزى مین پیغمبر دیو ایته» دیگان سوزلرینه جواب بولا (ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ) مونىڭ، صوگنده
اولگى پیغمبرلرنى وعده لرنده راست قیلدى یعنی دشمان لارگىزنى هلاک ایتممز و اوزگىزنى قنارامز
دیگان وعده ده (فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ) بس عذابدن پیغمبرلرنى دخی اوزمز تلاگان آدم لرنى
(پیغمبرلرگه ایمان کینترگان و کینتره چک آدم لرنى) قنقاردق (وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ) دخی کفرده و گناه لاردا
اسراف قیلوچیلارنى هلاک ایتمک (لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا) ای قریش کافرلری تحقیق سزگه قرآن
ایندردک (فیه ذکرکم) اول قرآنک سزگه وعظ باردر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ایبا عقلگىزنى صرف قیلوب اویلاب
قارامیسزمى اگر اویلاساگىز قرآنغه ایمان کینترر ایگىز (وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) قریه اهلندن کوبسنى
صندردق (هَلَاكَ آيَاتُكَ) (كَانَتْ ظَالِمَةً) اول قریه اهللى ظلم قیلوچى بولدى (وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا) و اول قریه
اهلنى هلاک ایتمکمز صوگنده آلار اورننه یاراتدق (قَوْمًا آخِرِينَ) ایکنچى قومنى (فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ
بَسَ أُولَئِكَ مِنْهُمْ) اول قریه اهللى عذابمىڭ قاطیلغنى سیزگان لری زمانه (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ) شول وقتندوق

اول قريه اهلى قريه لرندن حيوان لارينه آطلانغان لارى حاله يا كه آطلانغان آدملر كه اوغشاغان لارى
 حاله قاچار بولديلار (لَا تَرْكُضُوا) آلاغه خورلاب ايتلدى قريه لر كزدن قاچماكز (وَارْجِعُوا إِلَى مَا
 دَخَى شَوْل نَرِسَه كِه كيرى قايتوكز (أُتْرَفْتُمْ فِيهِ) اول نرسه ده نعمت لندكز ولد تلندكز (وَمَسَاكِنِكُمْ)
 دخى تورغان اورون لار كزغه قايتوكز (لَعَلَّكُمْ تَسْأَلُونَ) تا كدا قيلغان اشلر كزدن ومال لار كزغه
 اينگان نرسه دن صورالمش بولوكز ايچون ديو (قَالُوا يَا وَيْلَنَا) عذابنى كورب قنلورغه هيچ بروجه
 قالمادقنى بلگكچ ايتديلر اي بزنك اوكنچمز (إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) درستلكه بزنظلم قيلوچيلار بولدىق
 (فَمَارَأَيْتَ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ) بس هميشه بو «ياويلنا» ديگان سوز مشركلرنك دعالارى وتكرار اينگان
 سوزلارى بولدى (حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ مَصِيدًا) اول مشركلرنى اورلغان ايگن كين قيلغا مزغه قدر (خَامِدِينَ)
 سونگانلارى حاله يعنى اولگان لرى حاله يعنى قلعچ برلن اولترلمش بولغان لارينه قدر «ياويلنا»
 ديگان سوزنى تكرار قيلورلار (وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ) دخى بز كوكنى ويبرنى ياراتمادق (وَمَا بَيْنَهُمَا)
 دخى كوك برلن بير آراسنداغى نرسه لرنى ياراتمادق (لَاعِبِينَ) اوين وعبت بولغان لارى حاله بلكه كمال
 قدر مزكه دلالت قيلغان لارى وينه لرمزكه فائىلى بولغان لارى حاله ياراتدىق (لَوَارِدْنَا أِن نَّذَخَّ لَهُوَ)
 اگربز فائىلى نرسه نى (بالانى يا كه خاتوننى) توتونى تلاسك ايدى (لَاتَخْذِنَاهُنَّ لِدُنَا) اوز حضوره زدان
 بولغان لهونى (ولدان لاردان يا كه خورقزلارندان) توتار ايدك (ان كُنَّا فاعِلِينَ) ا كر لهو توتونى قيلوچى
 بولساق بزنك مقمزده بو محال بولدقندان بزنبالا يا كه خاتوننى توتار بولمادق (بَلْ نَقْنُقُ بِالنَّقْ عَلَى الْبَاطِلِ)
 بلكه بزحق (ايمان) برلن باطل (كفر) اوزرينه آطارمز يعنى حقنى باطل كه استن قيلورمز (فَيَذَعُهَا)
 بس حق باطلنى جويار وبتتر (دمغ نك، اصل معناسى مينى صنيرماق) (فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ) بس شول
 وقتى باطل كيتكوجى وهلاك بولوچيدر (زهوق نك اصل معناسى جان نك چغوى ديگان سوز)
 (وَلَكُمْ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ) وى مشركلر نى اوكنچدر سزكه اللهغه درست بولماغان نرسه برلن اللهنى
 صفتلاو كزدن (وَلَهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله نك ملكى ومخلوقيدر كوكلرده هم بيبرلرده بولغان
 نرسه لار (وَمَنْ عِنْدَهُ) دخى الله نك اوزينك حضورنه بولغان ذاتلر (فرشته لر) (لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ)
 الله نك عبادتنن تكبرلنماسلر (وَلَا يَسْتَخْسِرُونَ) دخى عبادته عاجزده بولماسلر (آروماسلار) (يَسْجُدُونَ
 اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخى اللهغه كيچده وكونزده تسبيح ايتورلر (لَا يَقْتُرُونَ) يالقماغانلارى حاله (أَمْ
 اتَّخَذُوا آلِهَةً مِنَ الْأَرْضِ) بلكه مشركلر بيردن معبودلر توتديلار يعنى صنملرنى معبود توتديلر (هُمْ
 يُنْشَرُونَ) اول معبودلر ميتلرنى قهرلرندن قوبارورلار مشركلر آچق صنملر ميتلرنى ترگز ديماسه لرده
 لكن صنملارنى معبود توتولارينه بودعوى لازم بولا شونك ايچون الله تعالى خورلاب بوسوزنى ايندى
 اللهنى برلانك دليلى حقنه ذكر قيلناچق آيت ايندى (لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ) اگركوك
 برلن بيبرده الله دن باشقه معبودلر بولسه ايندى (لَقَسَفْنَا) كوك برلن بير بوزولور ونظام مشاهدن
 چغار ايدى چونكه حاكم نك تعددى وقتنه عالمنك عادتى شولاي بو آيت برلن استدلاله اهل كلام

كتابلارنده دليملر اوزنجه بيان اينلمشدر استادكى آدم مملنه مراجعت قيلور (فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ) بس عرشنى ريسى بولغان الله پاك و يراق بولدى (عَمَّا يُصِفُونَ) مشركلرنىڭ سىقتلاغان نرسه سندن يعنى شريك هم خاتون وبالا توتودن (لَا يَسْتَلُّ عَمَّا يَفْعَلُ) الله تعالى قىلغان اشندن نيك بويله قىلدىڭ ديو صورالمش بولماس چونكه الله تعالى هراشنى تپوشنجه بلب و حكمتكه موافق ايتب قيلور (وَهُمْ يُسْئَلُونَ) وآدملر قىلغان اشلردن صورالورلار چونكه آدم هراشنى تپوشنجه بلدى فكردنه واجتهادنده خطا بولورغه ممكن بو آيت اداره مستقلمنى ابطالگه اشارت بولورغه ياراسه كرك (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) بلكه كافرلر اللهدن باشقه معبودلر توتدىلار (قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) اى محمد (عم) ايت سين كافرلرگه اللهدن باشقه بولغان نرسه لرنىڭ معبود بولويته دليلكزنى كيتركز (هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعَى) بو قرآن ياكه توحيد منم برلن برگه بولغان آدملرنىڭ (مؤمنلرنىڭ) ذكريدر (وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي) دى میندن لك بولغان آدملرنىڭ ذكرى در سماوى كتابلارنىڭ كلسنه قارا كزهر برسند توحيد برلن شركلن طيوبرلن امر بار (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ) بلكه كافرلرنىڭ كويسى حقنى يعنى قرآننى ياكه توحيدنى بلماسلر وحق برلن باطل آراسنى آيورماسلار (فَهُمْ مَّعْرُضُونَ) بس آلاز حقنى بلماكلرى ايچون قرآنندن ياكه توحيددن يوز دوندرلر (وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ) اى محمد (عم) بزينندن لك هيچ بريغمبر يبارمادك (الْأَنْحَى إِلَيْهِ) مگر يباردك ايسه اول پيغمبرگه وحى قيلور بولدى (أَنَّهُ) درستلكده شأن (لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا) هيچ معبود بالحق بوقدر مگر مين گنه من (فَاعْبُدُونِ) بس ميكاغنه عبادت قىلو كز يعنى ميني برله كز فرشته لرنىڭ معصوم بولولار ينى بيانده الله تعالى ذكر قىلناچق آيتنى ايندردى بوذكر قىلناچق آيت خزاعه حقنده اينگان ديگانلر خزاعلر فرشته لر الله نىڭ قزلارى الله تعالى فرشته لرنى بالا ايتب توتدى ديگانلر (وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا) خزاعه كافرلرى الله بالا توتدى ديديلر يعنى فرشته لر الله نىڭ قزلارى ديديلر (سُبْحَانَهُ) پاك و يراق بولدى الله تعالى بالا توتماقدان (بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ) فرشته لر الله نىڭ قزلارى توكل بلكه آلاز حرمتلى قىلارد (لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ) فرشته لر سوزلرى برلن الله غه لك بولماسلار يعنى الله تعالى ايتماسن بورون هيچ نرسه ايتماسلر بلكه الله نىڭ سوزينه ايارلر (وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ) دى فرشته لر الله نىڭ امرى برلن عمل قىلورلار يعنى الله تعالى قوشماغان اشلرنى اشله ماسلر يعنى الله تعالى گه سوز برلن ده و عمل برلن ده لك بولماسلار حاصل بو آيت فرشته لرنىڭ معصوم بولويته يعنى گناهسىز بولويته دلالت قىلا (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ) الله تعالى فرشته لرنىڭ آلالارنى بولغان نرسه نيدك (لك قىلغان عمللرنيدك) بلور (وَمَا خَلْفَهُمْ) دى فرشته لرنىڭ آرطلارنى بولغان نرسه نيدك (كلاچك قىلاچق عمللرنيدك) بلور (وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَى) دى فرشته لر شفاعت قىلاماسلر مگر شفاعت قىلوغه راضى بولغان آدملرگه گنه شفاعت قىلورلار (وَهُمْ مِنْ خَشِيَّتِهِ مُشْفِقُونَ) دى اول فرشته لر الله دان قورقودان و الله نىڭ مهابتىن قالتراوچيلار و تتر اوچيلردن (وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ) و فرشته لردن قايسى ايتور (إِنِّي اللَّهُ مِنْ دُونِهِ) مين الله دان باشقه معبودمن ديو (فَلْيَكُ) بس بوسوزنى

ایتنوچی فرشته (نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ) بو فرشته فی جهنم برلن جز آلامز (كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ) بو جز آلامز
 کبی عبادتنی اورئندان باشقعه قویو سبیلی ظلم قیلوچیلارنی جز آلامز (أُولَئِكَ بِرَأْسِ أُولَئِكَ كَفَرُوا) کافر
 بولغان آدملر بلامادیلر (أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) درستلکده کوکلر برلن بیرلر (كُنَّا رَتْقًا) برسی
 برسنه یابشقان بولدیلار (فَفَتَقْنَاهُمَا) بس هوأ برلن آیردق بز کوکلر برلن بیرلرنی (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ
 كُلِّ شَيْءٍ حَيًّا) وهر بر ترکک ایاسی بولغان نرسه فی صودان یاراتدق بوآیت دن تبلور صوی برلن
 جانسز نرسه لرده ترکک نلک ظهوری ده معلوم بولا (أَفَلَا يَوْمِنُونَ) بو قدر علامتلر ظاهر بولغاچک کافرلر
 ایمان کیترماسلری (وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ) دخی بیرده ثابت بولغان طاغلار یاراتدق (أَنْ تَمَيِّبَهُمْ)
 بیرنلک سزنی سلکتوی مکروه بولغانلقی ایچون (وَجَعَلْنَا فِيهَا جِبَالًا سَلْبًا) دخی بیرده کیلک یوللار یاراتدق
 (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) آدملر سفرلرنه مقصودلرینه کونلسونلر ایچون (وَجَعَلْنَا السَّمَاوَاتِ سَفَاطًا مَعْقُوظًا) دخی کوکبی
 یغلوب تشودن صاقلانمش توبه قیلدق (وَهُمْ عَنْ آيَاتِنَا مَعْزُومُونَ) واول کافرلر کوکنلک علامتلردن (قیاش
 و آی ویلدن لارندان) یوز دوندر گوچیلردر یعنی بو علامتلرده فکر قیلماسلار (وَهُوَ الَّذِي) واول
 الله تعالی شوندا این ذات در (خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) کیچنی دخی کوندزنی یاراتدی (وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ)
 دخی قیاشنی و آینی یاراتدی (كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ) بو قیاش و آی ویلدن لاردن هر برسی کوکک تیزلک
 برلن سیر قیلورلار بو آیت هیئت جدیده که مناقص بولماسه کک قیاشنلکده نوع حرکتنی درست کورمشلر
 جائزدرکه بر اورنده حرکت قیلوریا که کوز کوروندن سیر قیلغان کبی کوروندن الله تعالی شول روشچه
 بیان قیلغان بولور (وَالله اعلم) (وَمَا جَعَلْنَا لِمَشْرَمٍ قَبْلِكَ الْخَلْدَ) و بز سیندن الک هیچ آدم ایچون
 دنیا ده منگوقالوچیلقنی قیلما دق (أَفَأَنْ مَتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ) ایاسین اولسا ک آلامز دنیا ده منگوقالوچیلارمی
 البته آلامز منگوقالوچاق توگلملردر بلکه اوله چکلردر (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هر برجان ایاسی اولم
 آچیسنی تاتوچیدر (وَنَبَلِّغُكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَالنَّيْتَ تَرْجِعُونَ) وسزنی فتنه ایچون یاوزاق و ایزگولک
 برلن امتحان قیلورمز یاوزلقغه صبر قیلوب ایزگولک که شکر قیلورسزمی یا که بیوقمی یاوزلقمن فقیرلک
 و آورو کبی نرسه لرمراد ایزگولکدن سلامتک و بایلق کبی نرسه لرمراد (وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا)
 وهر قیچان ای محمد سینی کافر بولغان آدملر کورسه (أَنْ يَتَخَفُونَكَ الْأَهْزَاءِ) سیننی توتماسلار مگر مسخره قیلنه
 تورغان نرسه ای تب توتارلار هم ای تورلر (أَهَذَا الَّذِي يُدْعُرُ آيَاتِنَا) معبودلر کزنی یاوزاق برلن ذکر قیلوچی شول
 آدمی دیو (وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ) حالبوکم اول کافرلر الله نلک توحید برلن یا که خلقنی حلقغه
 کوندرو برلن ذکرینی انکار قیلورلار (بِسْمِ اللَّهِ) مسخره قیلنورغه اولریری تیوشلیملردر (خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ)
 آدمنی آشفچلقدن یاراتلدی آدمه آشفچاق صفتی افراط درجه ده بولدی ایچون گویا که آشفچلقدن
 یاراطلغان بولا (سَأْرِيكُمْ آيَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُون) دنیا ده دخی آخرتک عنایلمنی سزگه کورساتورمن بس
 عنایله مینی آشفدرما کز (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ) و کافرلر ای تورلر رسول اللهغه هم صحابه لرگه بو عناب
 یا که قیامت وعده سی قایور زمان دیو (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگرسوز کزده راست بولسا کز (لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ

كَفَرُوا) اگر كافرلر بلسه لرايدى (حِينَ لَا يَكْفُرُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارَ) يوزلر ندىن تموغ اوطنى بيارلماگان (طيبالماغان) وقتنى (وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ) دى آرقالار ندىن تموغ اوطنى بيارلماگان (طيبالماغان) وقتنى (وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ) دى عذابن طيبالماغان وقتنى يعنى اوزلر نىڭ شونداين عذابن بولولار نى بلسه لرايدى كافرلر البته عذابنى آشقدر ماسلار ايدى (بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً) بلسكه كافرلرگه عذاب وعدهسى ياكه تموغ ياكه قيامت كينت كيلور (فَتَهْتَمُّهُمْ) بس كافرلر نى حيران قيلور اول عذاب وعدهسى ياكه تموغ ياكه قيامت (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا) بس كافرلر نىڭ عذاب وعدهسى ياكه تموغنى ياكه قيامتنى كيرى قايتاروغه كوچلرى يتماس (وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ) دى كافرلرگه مهلنمه بيدر لاس (وَلَقَدْ اسْتَهْزَى بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ) وتحقيق سيندن الك بولغان بيغمبولردن خورلاننش بولدى بوسوز رسول الله نى تسليه بولا (فَعَاقَ بِالَّذِينَ سُخَّرُوا مِنْهُمْ) بس بيغمبولردن مسخره قيلغان آدم لرگه ايندى (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) خورلاغان نرسه لرى نىڭ جزالارى (قُلْ مَنْ يَكْفُرْ كُمْ) اى محمدعهم خورلاوچيلرغه ايت سزنى كم صاقلار (بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ) كيچك وكوزلر ده الله نىڭ عذابنندن يعنى الله تعالى عذاب قيلونى تلاسه هيچ كم صاقلى آلماس (بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ) بلسكه اول كافرلر ر لرى نىڭ ذكر ندىن (قرآندان) يوز دوندر كوچيلردن (أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا) بلسكه اول كافر ايچون عذابنن طيا تورغان بزدن باشقه معبودلر بارى البته يوق (لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ) كافرلر نىڭ معبود توتقان نرسه لرى نىڭ اوزلر ينده ياردم بيلرگه كوچلرى يتماس بس نچك آلا عابدلر ينده ياردم بيلرسونلر (وَلَا هُمْ مِنْهَا يَصْعَبُونَ) دى اول معبودلر بزنلنىڭ عذابمزدان صاقلانمشك بولماسلار (بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ) بلسكه بز بو كافرلر نى هم آتالارونى دنيا ده فائده لندردك (حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) تا كم اول كافرلرگه عمر اوزون بولدى بس كافرلر دنيا ده اوزون مدت فائده لندولر ينده مغرور بولديلار (أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَا نَأْتِي الْأَرْضَ) كافرلر كورماسلرى درستلكن بز كافرلر نىڭ بيلرلر ينده قصد قيلورمز (نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا) بيلر نىڭ چينلر ندىن كيمتكانمز حاله يعنى كافرلر نىڭ بيلرلر ينده مسلمان لار نى ايركلى قيلورمز بو آيت بيلر نىڭ كيمونى قبول ايتوينده دلالت قيلادر (أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ) ايا مكه مشركلر ي مى غالبلر (استنلر) البته بز غالبلر مز و آلا مغلوبلردن (قُلْ إِنَّمَا أَنْتَرِكُمْ بِالْوَحْيِ) ايت سين اى محمد عهم مكه مشركلر ينده آچقى مين سزنى اوزمه وحى قيلنغان نرسه بولن قورقتان (وَلَا يَسْمَعُ الصَّمُّ الدُّعَاءَ) دى چوقراق آدم اندهونى اشماس (اذا ما يندرون) قورقتلمش بولغان وقتك (وَلَمَنْ مَسَّنْهُمْ نَفَعَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ) واگر كافرلر نى ربك نىڭ عذابنندن آزغنه نرسه توتسه (لِيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ) كافرلر اينور نى اوكنچ بزرگه درستلكن بز ظلم قيلوچيلار بولدى ديو يعنى اوزلر نىڭ ظلم لارى بولن اقرار قيلورلار (وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ) قيامت كونى نىڭ جزاسى ايچون توغرى بولغان ميزان لار قوبارمز اول توغرى ميزان لار بولن بندنلر نىڭ عمللرى اولچانور (فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا) بس هيچ بر نفس كه هيچ ظلم قيلنماس (وَإِنْ كَانَ مِنْ قَالٍ حَبَّةً مِنْ خَرْدَلٍ) اگر عمل ياكه ظلم اولقدان بر كچكنه كيساگى آورلغى بولسه ده (آتينا بها) اول اورلغى

كچكئنه كيساگى آدرلغى بولغان عملنى ياكه ظلمنى ده كيتيرمز وحاضر قىلورمز (وَكَفَىٰ بِنَا حَاسِبِينَ)
وحساب قىلوچى بولو يوزندن بز يتارمز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ) وتحقيق موسى برلن ⁴⁴
هارون عهغه حق برلن باطل آراسنى آيورا تورغان تورات كتابنى بىردك (وَضِيَاءٌ وَذَكَرًا
لِّلْمُتَّقِينَ) دخى نقوالق ايبالرى ايچون نادانلق قارانغولقلارنك ياقئلق بىره تورغان هم
وعظلانا تورغان تورات كتابنى بىردك (الَّذِينَ يَجْشُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ) متقىلر شونداين آدملردر
ربلر نمن غيبده قورقارلار (وَهُمْ مِنَ السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ) دخى اول متقىلر قيامندن قور قوچيلاردر
(وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ) وبو قرآن فائسى كوب بولغان ذكردر بز آنى محمدعهم اوزرينه ايندردك
(أَفَأَنْتُمْ أَهْلٌ مِّنْكُمْ) اياسز كافرلرى شول قرآننى انكار ايتوچى (وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسْمَهُ مِن قَبْلِ)
وتحقيق بز ابراهيم عهغه موسى برلن هارون دن الك حق لقعغه كونلوني بىردك (وَكُنَّا بِعَالَمِينَ) دخى
بز ابراهيم نك بىرگان نرسه مزگه اهل ايدكى بلك (إِذْ) شول وقتده بىردك (قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ)
ابراهيم اوزى نك آتاسنه هم قومنه ايتدى (مَا هَذِهِ إِلَّا تَمَائِيلُ الَّتِي) نيدر شونداين فائس وضرر بىرمى
تورغان جانسز صورتلر (أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ) سز اول صورتلرنك عبادتنك تورغوچى لارسزديو (قَالُوا
وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ) ابراهيم عه نك قومى ايتدىلر بز آتالارمى اول صورتلرگه عبادت قىلوچيلار
تابلق آلاغه ايارب بزده عبادت قىلامز (قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ) ابراهيم ايتدى تحقيق سز
هم آتالارنك بولدكز (فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ظاهر بولغان آزغونلقك (قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ) ابراهيم عه نك
قومى ايتدىلر اى ابراهيم سين بزگه حق سوزنى كيتردكى (أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ) ياكه اويئاوچيلاردن مى
سين يعنى بز نك آتالارمى آزغونلقغه نسبت بىرب بو سوزنى چنلاب ايتسه سونمى ياكه اويئاب
ايتسه سونمى ديدىلر آتالارومز آزغونلقغه نسبت بىرونى غايت يراقغه صايدقلارندن بو سوزنى
ايتدىلر (قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ) حضرت ابراهيم ايتدى بو سوزمنى چنلاب ايتام اويئاب ايتيم جانسز
صورتلر معبودلر توگل بلكه سز نك ربكز (رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرنك وييرلرنك ريسى در
(الَّذِي فَطَرَهُنَّ) شونداين ريدر اول كوكلرنى وييرلرنى ياراتدى (وَأَنَا عَلَىٰ ذَلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ)
دخى مين سزگه ايتكان سوزم (توحيد) اوزرينه شاهلاردن من (وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُمْ) والله
برلن قسم ايتب ايتام صم لارننى واطودا توروشرم (بَعْدَ أَنْ تُولُوا إِلَهِينَ) صم لارنك يانندن
عيدكزه كيتكانكز صوكنده بو سوزنى ابراهيم عه ايچنن كنه ايتدى ديگانلر (فَجَعَلَهُمْ جُنُودًا) بس
ابراهيم عه صم لارنى كيساك كيساك قىلدى (الْأَكْبِرَالَهُمْ) مگر قومينك الوغ صمننى صم رمادى باشقه
صم لارنى هم سنى واتدى بالتانى الوغ صم نك مويئنه قويدى (لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ) شايد بو الوغسنه
قايتورلار ديو ظن قىلدى يعنى صم لارنى نك الوغسنى صم رمادى باشقه صم لارنى كم صم رغان
ديو بو الوغسندن صورارلار ديو ظن قىلدى (قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَذَا بِآلِهَتِنَا) ابراهيم عه نك
قومى عيدلر ندىان قايتقان نك صوكنده ايتدىلر بز نك معبودلر مزگه بو اشنى كم قىلدى يعنى

كم واتى (اِنَّ لَمَنْ الظَّالِمِيْنَ) درستلىككە اول اشنى قىلغان كىشى ظالملىرىدىن دىو (قَالُوا سَمِعْنَا
 فَتَنَّا يَتُوكَرُّهُمْ) ابراهيم (عەم) نىڭ قولى ايتىدىلار بىز مەعبودلىرىمىزنى عىب ايتە تورغان بىر جىگىتنى اشتهمىز
 (يَقَالُ لَهُ اِبْرَاهِيْمُ) اول جىگىت كە ابراهيم دىو ايتىلە (قَالُوا فَاَنْتَ وَابِهٖ عَلٰى اَعْيُنِ النَّاسِ) ابراهيم (عەم) نىڭ قولى
 ايتىدىلار ابراهيمنى آدملىرىنىڭ كوزلىرى حۇررىنە كىتىرىز يەنى خەلق حۇررىنە كىتىرىز (لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُوْنَ)
 شايد آدملىرى بوشنى ابراهيم نىڭ قىلغانلىقىنى گواھلىق بىرىرلىر (قَالُوا اَاَنْتَ فَعَلْتَ هٰذَا بِالْهَيْئَةِ اِيَّا اِبْرَاهِيْمَ)
 ابراهيم (عەم) نىڭ قولى ايتىدىلار اى ابراهيم بىزنىڭ مەعبودلىرىمىزگە بوشنى سىنىمە قىلىدىك يەنى سىنى
 واتىدىكى دىو (قَالِ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيْرُهُمْ هٰذَا) ابراهيم (عەم) ايتىدى مېن بوشنى قىلمايم يەنى زاتىمدا
 بىلىكە بو صىنىم لارنى الوغلىرى واتى (فَاَسْأَلُوْهُمْ اِنْ كَانُوْا يَنْتَقُوْنَ) كىم بوشنى قىلغانلىقىنى اوزلىرىدىن
 صوراكىز اكر سىلاش بولسەلار (فَرَجَعُوْا اِلَى اَنْفُسِهِمْ) بس ابراهيم نىڭ قولى اوزلىرىنە قايتىدىلار
 يەنى عقللىرىنە قايتوب قارادىلار (فَعَالُوْا) بس ابراهيم نىڭ قولى ايتىدىلار بعضى بعضى (اَنْتُمْ اَنْتُمْ
 الظَّالِمُوْنَ) درستلىككە سىز اوزىڭىز ظالملىرىسىز يەنى ضررى وفائىدەسى بولماغان سىلاشنى تورغان
 صىنىم لارغە عبادت قىلوڭىز سېبىلى اوزىڭىز ظالملىرىسىز (ثُمَّ نَكَسُوْا عَلٰى رُءُوسِهِمْ) مۇنڭ صۇڭنىك ابراهيم عەم نىڭ
 قولى باشلىرى اوزىرىنە بوگەلمىش بولدىلار يەنى عقللىرىنە قايتوب استقامەتكە بولدىقلىرى صۇڭنىكە
 تېقىرشوغە ايتىدىلار (لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا هُوَ لَآءُ يَنْتَقُوْنَ) هم ابراهيم عەم گە ايتىدىلىر تېقىق سىنى بومەعبودلىرىڭىز
 سىلاشماوينى بىلىدىكى ئىچون بىزگە اول مەعبودلىرىڭىز صوراكىز دىوبىيوراسىن دىو (قَالَ اَفَتَعْبُدُوْنَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ)
 ابراهيم (عەم) ايتىدى قۇمنى اياسىز اللەدان باشقەغە عبادت قىلاسىزى (مَا لِيْنَفْعَكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ)
 اوزىڭىزگە ھېچ نەرسە فائىدە ايتماگان ھەم ضرر ايتە آلماغان نەرسەگە (مەعبودلىرىڭىز) (اِنِّ لَكُمْ وَّلِمَاتِعْبُدُوْنَ
 مِنْ دُونِ اللّٰهِ) اوزىڭىزگە ھەم اللەدان باشقە عبادت قىلغان نەرسەلىرىڭىزگە (صىنىم لىرىڭىزگە) قىباحتلىك بولسۇن
 (اَفَلَا تَتَّقُوْنَ) اياسىز قىلغان اشكىزنىڭ قىباحتلىكىنى عقلىڭىز بىرلن اويلاپ بىلمىسىزى (قَالُوا حَرِّقُوْهُ وَاَنْصُرُوْا
 آلِهَتَكُمْ) ابراهيم عەم نىڭ قولى دىل بىرلن قارشى كىلۇدىن عاجىز بولغاچ ضررايتى قىلدى بىرلن ايتىدىلار
 ابراهيمنى اوطقە ياندىرىڭىز و آنى ياندىرو سېبىلى مەعبودلىرىڭىزگە ياردىم بىرىڭىز (اِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِيْنَ) اكر
 مەعبودلىرىڭىزگە ياردىم ايتىونى قىلوچى بولساڭىز بىضاوى اياسى ايتوچى ھىنۇن اسىنىڭ قارىڭىز كىرلىرىڭىز
 بىراير ياكە نەمۇد دىگان شۇندىن صۇڭ اتفاق ايلە اوطون جىب اوط ياغىب ابراهيم عەمنى بوغاولاب
 منچىنىق (بوزمان نىڭ طوبى كىبى بىر قورال) بىرلن ابراهيم عەمنى اوطقە آتدىلار (قُلْنَا يٰ اِنَارُ كُونِي
 بَرْدًا وَسَلَامًا عَلٰى اِبْرَاهِيْمَ) اللەتعالى ايتە بىز اوطقە ايتىدىكىدى اى اوط صالقول بول و ابراهيم اوزىرىنە
 سلاملىك بول يەنى ياندىرما اللەنىڭ امرىچە اوطقە ابراهيم عەم نىڭ ھېچ بىرىدىنى يانماغان مگر
 بوغاولارى يانغان و بو وقت ابراهيم عەم اون آلتى ياشنىك ايتى دىگانلىر اوطقە عادەتكە اسىيلىك
 وياندىروچىلىق لازم بولسەدە قىدەر اللەغە نىسبە اوطنىڭ خوش ھوۋ بولوب اورلوى عىبىب اش توڭل
 چونكە مەجرە طرىقى عادت طرىقەنە البتە مخالف اولچاق ياكە اوط اوز حالچە اسىيەك بولور لىكن

الله تعالى ابراهيم عهـم دن اسسيلكنى دفع قيلغان بولور نناكه « سَمْنَدُ قَشِي » اوطك يانمى ديگانلر

شعر * بَدْرِيَا نَخْرَاهُ بَطُّ شُنَّ عَرِيْقٌ ❁ سَمْنَدُ جِهْ دَانْدُ عَذَابِ حَرِيْقِ *

(وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) دخی ابراهيم نك قومى ابراهيم عهـم كه ضرر ايتوده مكرنى تلاديلر (فَجَعَلْنَاهُمْ
 الْأَخْسَرِينَ) بس ابراهيم قومنى ضرر ايتوچيلرنك ايسك ضرر ايتوچسى قيلسك چونكه ابراهيم
 عهـم نك ضررينه توروشولارى عين ابراهيم عهـم نك فائلسنه بولمى چونكه بو واقعه ابراهيم عهـم نك
 حقلقه بولوب اولرينك باطللقه بولوينه بر قطعى دليل بولمى (وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) ويز
 ابراهيم نى دخی آنك هاران اسملى قرداشينك اوغلى لوطنى عراقدان شونداين بيريگه قفقاردق
 (بَارَكْنَا فِيهَا لِلْعَالَمِينَ) اول بيزده بتن عالمگه مباركلكنى بيزدهك يعنى شام بيزرينه شام بيزرينك عام
 بولغان بركنى چونكه بيزميرلرنك كويسى ارض شامك مبعوث بولغان هم دنياوى واخراوى بولغان
 سعادتلرنك مبدالرى بولغان شريعتلرى ارض شامك منتشر بولغان هر بر بيزمير آسيا قطعه سنه
 ظهور ايتكان (وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً) دخی بر بولاك بولغان حاله ابراهيمگه اسحاقنى هم
 يعقوبنى هبه قيلك ياكه صوراعانندان آرتوق بولغان حاله معناسنه ياكه بالانك بالاسى بولغان
 حاله معناسنه بولا بو وقتك نافلة يعقوب عهـمگه خاص بولا (وَوَلَّجْنَا صَالِحِينَ) وبو دورتن (ابراهيم
 لوط اسحاق ويعقوب دن) هر برسنى ايزگولر قيلك (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا) دخی بو دورتنى
 آدملرنى امرمز برلن حقلقه كوندره تورغان اماملار قيلك (وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ) دخی
 بو دورتنه ايزگو اشلر اشلونى وحى قيلك (وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ) دخی نماز اوقونى هم
 زكوة بيرونى وحى قيلك (وَكُنُوا لِلْعَالَمِينَ) وبو دورتنى بيزگه عبادت قيلوچى بولمىلار (وَلُوطًا آتَيْنَاهُ
 حُكْمًا وَعِلْمًا) دخی بيز لوط عهـمگه حكمت هم بيزميرلرگه مناسب بولغان علمنى بيزدهك (وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي
 كَانَتْ تَعْمَلُ الْغَبَائِثَ) دخی لوط عهـم نى عقلا قباحت وشرعا منموم بولغان اشلرنى (لوطنى) قبيلا تورغان
 قريه (سدوم) اهلندن قفقاردق (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا) درستلكك سدوم قريه سينك اهلنى بولغان
 لوط عهـم قومى الله نك طاعتندن چغوچى ياوز قوم بولمىلار (وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا) دخی بيز لوط عهـم نى
 رحمتزگه كرتك (أَنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ) درستلكك اول لوط ايزگولر جمله سنندن در (وَنُوحًا إِذْ نَادَى
 مِن قَبْلُ) دخی اى محمد عهـم نوح عهـم نى ذكر قيل اول نوح بو ذكر قيلنغان بيزميرلردن الك قومنى
 هلاك ايتوبران اللهغه دعا قيلدى (فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ) بس اول نوح (عهـم) نك دعاسنى قبول ايتك (فَنَجَّيْنَاهُ
 وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) بس اول نوحنى دخی اهلنى الوغ قايعودن (طوفانندن) قفقاردق (وَنَصَرْنَاهُ
 مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا) دخی نومنى علامتلمزنى يالغانغه توتقان قومى اوج آلوچى قيلك
 (أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا سَوِيًّا) درستلكك اول نوح قومى ياوز قوم بولمىلار (فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ) بس نوح قومى
 همسنى صوغه غرق قيلك (وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) دخی اى محمد (عهـم) داود بران سليمان (عهـم) نى ذكر
 قيل (إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْعَرْشِ) شول وقتك آلار ايگن حقنه حكم قيلور بولمىلار (إِذْ نَفَسْتُمْ فِيهِنَّ غَمِّ الْقَوْمِ)

شول وقتكە حكىم قىلور بولدىلار اول ايگن گە بر قوم نىڭ قويلارى كىچى برلن كىر اوتلادى يعنى اول ايگننى آشادىلار (وَكُنَّا لَكُمْ هُمْ شَاهِدِينَ) دى بىز سلىمان برلن داودنىڭ حكىملىرىنى بلوچى بولدىق (فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ) بىس حكىمنى سلىمان گە آتلايدىق (وَكُلًّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا) دى سلىمان برلن داود (عەم) دن هر برسەنە حكىمتەم علم بىردىك * مۇنڭ قىسەسى بر وقتكە بر قومنىڭ قويلارى ايگنچى بر قومنىڭ كىچى برلن ايگننە كىر ايگننى آشاغانلار و طابطاغانلار ايكان بوايكى قوم داود عەم گە حكىمگە بارغانلار داود عەم قويلارنى قىمتلەپ قاراغان ايگننىڭ كۆيىمى كىمدىكى حساب ايتكان وايكسىنى برابر طابقان بىس قويلارنى ايگن اياالرىنە بىرگان موندان صوڭ بوايكى قوم داود عەم نىڭ اوغلى سلىمان عەمگە بارغانلار هم داود عەم نچك حكىم قىلدىقىنى سىلاگانلر سلىمان عەم بو وقتكە اون بىر ياشنىڭ ايكان آتام داودنىڭ حكىمى بىك گوزل لىكن مىن ايكى قرە اىچونە فائىدلىراق بولغان حكىم برلن حكىم قىلدىم دىمىش هم قولى اياالرىنى آتاسى داود عەمگە قايتاندىن بىبارمىش قولى اياالرى داود عەمگە بارىپ سلىمان عەم نىڭ سوزىنى حكىت قىلدىمىشلار صوڭرە داود عەم قولى اياالرىنى سلىمان عەمگە بىبارمىش هم اوزىكە كىلدىمىش واوغلىنە ايتىمىش مىن بو قولى اياالرى آراسىندە قىلغان حكىمنى نچك طاباسن دىو سلىمان عەم حكىم نىڭ بىك گوزل دىمىش داود عەم اوزىڭنىڭ حكىم قىلماق نرسە ئىدىن خبر بىردىمى سلىمان عەم ايتىدى قويلارنى وقتلىغىنە ايگن اياالرىنە بىررگە تىيوش سونى وبالالارى برلن فائىدلىق تورسونلار ايگننى قولى اياالرىنە بىرر تىيوش ايگننى اولىكى حالنە كىلگانگە قدر تىرىپەلسىنلر واصلاح ايتسونلر صوڭرە قايتارشلار دىو داود عەم ايتىدى حكىم سىنىڭ حكىم دىو هم سلىمان عەم حكىمى برلن عمل ايتىدى اما بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە ايگن آصلا تولانمى كىراك كوندىز وكىراك تنە بوزىنلار اكر قويلارنىڭ قارا و لچىلارى يانلارنىڭ بولماسە چونكە رسول الله (جَرَحُ الْعَبْرَاءِ جُبَارٌ) دىمىش يعنى حىوان نىڭ جىنايتى بوشىر آنىڭ اىچون تولو بوقدر بوحنفى مەنبى اما شافعى مەنبەندە حىوان ايگننى كىچىك تىلف ايتسە تولو واجب چونكە كىچى برلن مالنى صاقلاو اياسنە واجب كوندىز تىلف ايتسە تولو واجب توگل چونكە كوندىز ايكىنى صاقلاو ايگن اياسنە واجب امام جصاص ايتە داود عەم زماننە ايگننى تولو برلن حكىم قىلدى چونكە قولى اياالرى قويلارنى قىلدا بىبارگانلر ايدىدى قىلدا بىبارگانلر بىزنىڭ شىرىعتىمىزدە هم حكىم شولادى امام جصاص سوزى معقول كورلە چونكە اوتكان پىغمبەرلرنىڭ شىرىعتىنى الله تعالى انكارسىز قىلغانلر بىزگە هم شىرىعت بولا * بىضاوى هم كىشانى اياسى ايتە داود عەم نىڭ حكىمى امام اعظم نىڭ جىنايت قىلغان قىلحقىداغى حكىمى كىي بولا چونكە امام اعظم ايتە قىلدىكى گە جىنايت قىلسە اول قىلنى جىنايت اياسنە بىرلە دىو سلىمان عەم نىڭ حكىمى امام شافعى نىڭ غاصب دان قاچقان عبد مەغصوب حقىداغى سوزى كىي چونكە امام شافعى ايتە بىر كىش قىلنى غصب لاپ آلسە قىل قاچسە خوجاسنە قىلنىڭ قىمتىنى تولى خوجە قىلنىڭ قىمتىنى ايلە فائىدلىنە قىل تابولسە قىلنى قايتاروب آلادا قىمتىنى غصب لاپ آلوچىغە تولى داود عەم برلن سلىمان عەم نىڭ ھىرايكسىنىڭ حكىمى اجتھاد برلن مى ياكە ھى برلن مى اختلاف بعضىلار ھىرايكسىنىڭ حكىمى ھى برلن لىكن داود عەم نىڭ حكىمى سلىمان عەم نىڭ حكىمى برلن نىسخ ايتلىگان دىگانلر بعضىلار سلىمان عەم نىڭ

قىلغان اشى صاح داود عەم نىڭ قىلغان اشى حكم صلح حكەمىن آرتوق دىگانلر بعضىلارى ھرايكسى نىڭ
 حكىمى اجتهاد بىرلن دىگانلر بس بو آيت دن مجتەھىن نىڭ بعض وقت خىطأ قىلوب بعض وقت اصابت قىلو
 مسئلەسى چغارولا البتە سليمان عەم نىڭ اجتهادى صواب بولغاچ داود عەم نىڭ اجتهادى خىطأ بولا اوزون
 بىيان استاگان آدم (التفسيرات الاحمدية) گە مراجعت ايتسون (وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ)
 دىخى بىز داود بىرلن بىرگە تسبيح ايتگانلرى حالده طاغلارنى دىخى قىشلارنى مسخر (يعنى داود عەم
 امرى بويىچە بىرى تورغان) ايتدىك (وَكُنَّا فَاعِلِينَ) دىخى بىز مونىڭ كېى اشلرنى قىلوچى بولدىق
 يعنى موندى اشلر سىزنىڭ قاشىدە عجيب اش بولسىدە بىز دن صدورى عجيب توگل معناسىدە (وَعَلَّمَآه
 صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكُمْ) دىخى داودقە سىزنىڭ فائىدەگىز ايچون صوغىش كولماكى (تيمر كولماك) ياصاوانى او يراتدىك
 (لِنُعَصِّنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ) تيمر كولماك ياصاوانى صنعتى سىزنى دشمانلارگىز بىرلن صوغىش قىلغان وقتىڭىزداغى
 قاطىلقلرگىز صاقلاسون ايچون (فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ) بس سىز بونعمتمە شكر قىلوچىلار توگىمىسىز يعنى
 شكر قىلوگىز (وَلَسَلِيمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً) دىخى قاطى ايسكان حالده سليمان (عەم) ايچون جىلنى مسخر
 قىلدىق (تَجْرَى بِأَمْرِهِ) اول جىل سليمان (عەم) نىڭ قوشوى بىرلن بىرگان حالده (إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي) شوندا بىن
 بىرگە (بَارَكْنَا فِيهَا) اول بىردە مباركلكنى وكوب فائىدەلرنى بىردىك يعنى ارض شامغه (وَكُنَّا بَاطِلًا
 شَيْءٍ عَالِمِينَ) ودىخى بىز ھىر نىسەنى بىلگىچى بولدىق بس جىلنى دە حكمت كە موافق بىر تىرمز (وَمِنَ الشَّيَاطِينِ
 مَنْ يَغْوُونَ لَهُ) دىخى شيطانلاردن سليمان عەم ايچون دريالرغە چوموب انجوار چغاروچىلارنى مسخر
 قىلدىق (وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ) دىخى شيطانلار موندان باشقە اشلرنىڭ قىلورلار (وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ)
 دىخى اول شيطانلارنى سليمان (عەم) نىڭ امرىدىن باش تارتولارندن صاقلانغىچى بولدىق (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى
 رَبَّهُ) دىخى اى محمد ايوب (عەم) نىڭ ايت شول وقتىدە ايوب (عەم) بالالارى نىڭ وماللىرى نىڭ يوقلغى
 وسلامتسىزلىگى سببلى بىسنە نىڭ قىلدى (أَنَّى مَسْنَى الضُّرِّ) درىستلىككە مېنى ضرر (قاطىلق و آورو)
 توتدى (وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ) وسىن اى رېم رحمت قىلوچىلارنىڭ ايكى رحمت قىلوچىسى سن
 حضرت ايوب اسحاق عەم نىڭ عىص اسملى اوغلىنىڭ بالالارنىڭ بولوب رومى بولغان الله تعالى
 اوزىنە بىغمبارك بىرلن بىراىر كوب بالالار وماللار بىرگان الله تعالى ايتلا ايچون ايوب عەم نىڭ
 بالالارنى ھلاك ايتكان (استلر يىنە بىر بىنا آووب تشكان دىگانلر) ھم ماللارى ھلاك بولوب بىر روایت كە
 بىنا اون سىگىز بىلمدى آورغان بعضىلار اون اوچ بىل بعضىلار بىدى بىل دە بىدى آيكە بىدى ساعت
 آوردى دىگانلر (فَأَسْتَجِبْنَا لَهُ) بس بىز ايوب (عەم) نىڭ دعاسىنى قبول قىلدىق (فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرِّ)
 بس ايوبدە بولغان قاطىلقنى آچدىق (بىباردىك) يعنى آورو يىنە شفا بىردىك (وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمَثَلَهُمْ
 مَعَهُمْ) دىخى ايوب عەم گە اھلىنى بىردىك ھم اھلى بىرلن بىرگە مثلنى بىردىك يعنى سلامتلىنگان
 صوڭ بالالارى اولگى گە قاراغاندە ايكى الش بولدى دىگانلر (رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا) حضور مەزدن
 رحمت ايچون بىردىك (وَذَكَرْنَا الْمَعَابِدِينَ) دىخى باشقە عبادت قىلوچىلارغە وعظ بولسنى ايچون بىردىك

یعنی باشقه عبادت قیلوچیلارده ایوب (عم) کبی صبرلق قیلسه لارا ایوب (عم) گه بیدرلگان کبی ثواب
آلارغه ده بیدرلور معنا سنده (وَأَسْمَاعِيلَ وَأَدْرِيْسَ وَذَا الْكُفْلِ) دخی ای محمد (عم) اسماعیلنی هم
ادریسنی هم الله دن الش ایاسی بولغان ایاسنی یا که یوشعنی ذکر قیل (كُلُّ مِنَ الصَّابِرِينَ) بو
اوجسننن هر برسی آغرقلارغه صبرلق قیلوچیدننر (وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا) دخی بو اوجسننی رحمتنه ^{۸۵}
(پیغمبرلک) گه کرتدک (انهم من الصالحين) درستلکده بو اوجسی کامل ایزگولاردنر (وَذَاللُّنُونِ اذْذَهَبَ
مُغَاضِبًا) دخی بالقی ایاسی متنی اوغلی ^{۸۴} یونس (عم) فی ذکر قیل شول وقتده اول بالقی ایاسی یونس
(عم) قومنه آچولانغان حاله کیتدی یعنی قومی اطاعت قیلماولارنه دوام ایتکاج الله نلک امرندن الک
قومندن هجرت قیلوب کیتدی (فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ) بس یونس بزنگی اوزینه طارلق قیلماومزنی
اویلادی (فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ) بس یونس تورلی قارانغولقلار ایچنده بولغان حاله دعا قیلدی یعنی
کیچ قارانغولغی هم دیکز قارانغولغی هم بالقی قورصاغینلک قارانغولغی ایچنده بولغان حاله (أَنْ لَأَلَهُ الْأَ
نْتِ) درستلکده حقائق برلن معبود یوق مگر سینگنهن سن (سُبْحَانَكَ أَنْتَ كُنْتَ مِنَ الظَّالِمِينَ) عاجز بولودن
سینی پاکلایمن درستلکده مین قومندن امرندن الک هجرت قیلوغه آشغوم سبیلی اوزنه ^{۸۷} ظلم ایتوچیلاردن
بوایم رسول اکرم قایغولی آدم بو دعا برلن دعا قیلسه دعاسی مقبول بولور دیمش (بیضاوی)
(فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ) بس یونس نلک دعاسنی مقبول قیلدیق هم آنی قایغودن قنقاردق یعنی
بالقی قورصاغنده دورت ساعت، توردقن صوگره بالقی آنی دیکز قریینه آتدی (وَكَذَلِكَ نَنْجِي الْمُؤْمِنِينَ)
اوشنداق یعنی اخلاص برلن دعا قیلوی سبیلی یونسنی قایغودن قنقاردقه زکیی اخلاص برلن دعا ^{۸۸}
قیلغان باشقه مؤمنلرنیده قایغولارندن قنقاررهز (وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ) دخی ای محمد زکریا (عم) فی
ذکر قیل شول وقتده اول زکریا (عم) ربسنه دعا قیلدی (رَبِّ لَاتُنْزِلْنِي فَرْدًا) ای ربم مینی وارث
بولغان بالادن باشقه بالغز حاله قالدرما (وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ) وسین ای ربم خلقتی فانی بولغان صوگنده
قالوچیلارنلک ایزگوراگی سن یعنی میکا اوزم صوگنده ^{۸۹} قالوچی بالانی بیرماسا کده قایغرمیم (فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَحْسًا طَيِّبًا) بس بز زکریانلک دعاسنی قبول ایتدک هم آنا رغه اوغلی یعیانی هبه قیلدی (وَأَصْلَحْنَا لَهُ
زَوْجَهُ) دخی زکریانلک خاتوننی بالا تابمی تورغان بولدی صوگنده بالا تابوا ایچون اصلاح قیلدی (انهم
كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) درستلکده زکریا هم اهل بیته یا که بوسوره ده ذکر قیلنغان پیغمبرلر ایزگو
اشلرگه آشغور بولدیلار (وَيَسْعَوْنَ رَغَبًا وَرَهَبًا) دخی بزگه ثوابکه قزقغانلاری وعذابدن قورقغانلاری
حالده دعا قیلور بولدیلار (وَكَانُوا النَّاسِ خَيْرِينَ) دخی بزنگی عبادتلمزده توبانچیلکی وقورقرچی بولدیلار
(وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا) دخی حلالدن هم حرامدن عورتین صاقلانغان خاتوننی (مریم عممنی) ذکر قیل
ای محمد (عم) (فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا) بس مریم ایچنده عیسی غه بالغز اوز امرمز برلن گنه بولغان
روحوزدان روح اردک یعنی عیسانی مریم (عم) قورصاغنده ترك قیلدی (وَجَعَلْنَاهَا وَأَبْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ)
دخی بز مریمنی هم اوغلی عیسانی بتن عالمگه علامت قیلدی چونکه حضرت مریم ایله حضرت عیسانلک ^{۹۱}

حالنى كامل اويلاغان هر آدم الله نك كمال قدرتنى بله چك (ان هته امتكم امة واحدة) درستلكده
 بو اسلام ملتى بمرملت بولغان حالده سز نك ملتكزدر (دينكزدر) وسز نك اول ملت او سز نك بولو كز
 واجبدر (وانار بكم فاعبدون) دخی مین سز نك ريكز من ميكاغنه عبادت قیلو كز (وتقطعوا امرهم بينهم)
 دخی آدم لر دين اشلرینى آرالارنك كيساك كيساك قیلد بیلار شول سببلى اوزلریده تورلى فرقه لر
 وتورلى حزبلر بولوب اورلد بیلر (كل الینا راجعون) وبوتورلى فرقه لردن هر برس بزرگه قایتوچیلاردر
 وهر قایوسنه عمللری و فقهچه جزأ بیری ریز (فمن يعمل من الصالحات وهو مؤمن) بس كلردر ایزگو عمللردن
 اللهغه هم رسولنه ایمان كینرگان لری حالده قیلورلار (فلا كفران لسعیه) بس اول كشیلرنك
 توروشولارینى ضائع ایتو بوقدر (واناله كاتبون) دخی بز اول كشیلرنك توروشولارونى عمل دفتارنك
 یازوچیمز هیچ بر ضائع بولو احتمالی بوقدر (وحرام على قرية اهلكناها) دخی بز هلاك قیلغان (هلاك
 قیلورلن حكم قیلغان) قریه اهلنه حرام در یعنی ممكن توگلدر (انهم لا يرجعون) درستلكده بز هلاك
 قیلورلن حكم قیلغان قریه اهلى كفردن اسلام گه قایتو سلا ر یعنی قایتولاری ممكن توگلدر (حتى
 اذا فتحت يا جوج وما جوج) شوكار قدر اسلام گه قایتولاری ممكن توگل هر قیچان یا جوج وما جوج نك
 سدلری آچلمش بولسه (وهم من كل حذب ينسلون) دخی اول یا جوج وما جوج بیرنك هر بیوك اورنلاریدان
 جگر لر بولار یعنی بز هلاك ایتورلن حكم قیلغان قریه اهلى نك كفردن اسلام گه قایتولاری نك
 محال بولوی قیامت علامتلى نك ظهورینه قدر مستمر بولور (واقتررب الوعد الحق) دخی حق بولغان
 وعده (قیامت وعدهسى) یاقن بولدی (فاذا هى شاخصة ابصار للنین كفروا) بس قیامت كوننه كافر بولغان
 آدم لرنك قیامت قورقولا ریدان كوزلرینك قباقلاری کوتار لگوچیدر اصلا یا بلاماس (يا ويلنا قد كنا
 فى غفلة من هذا) نى الوغ حسرت بزرگه تحقیق بز بو كون دن غفلتده بولمق وبو كون نك حق ایدكنى
 بلمادك ديب ایتكانلری هانك كوزلرینك قباقلاری کوتار لگوچیدر (بل كنا ظالمین) بلكه بز اوزمزگه
 ظلم ایتوچیلردن بولمق (انكم وما تعبدون من دون الله) درستلكده سز هم الله دان باشقه عبادت قیلغان
 نرسه لر كز صنم لار و شيطان لار (حصب جهنم) جهنم نك یاندر اچاق نرسه لر بیدر رسول اكرم بو آیتنى
 مشركلرگه اوقعاچ ابن الزبعرى ایتدی یهودلر عزیزگه نصارالار عيساغه بنوملیع فرشته لرگه عبادت
 قیلالار توگلمی بلارنچك جهنم نك یاندر اچاق نرسه لری بولسون لار دیو رسول الله ایتدی آلا ر شيطانغه
 عبادت قیلالار دیو چونكه بومفكورلرگه عبادت قیلوده شيطانغه اطاعت قیلد قیلارندان شيطانغه
 عبادت قیلغان حكمنك بولالار (انتم لها واردون) وسز باطلغه عبادت قیلوچیلار اول جهنم گه كروچیلر
 سز (لو كان هؤلاء آلهة ماوردوها) اگرده بو صنم لار و شيطان لار معبودلر بولسالار ایدى جهنم گه كرماسلر
 ایدى (وكل فيها خالدون) بو عابدلر بران معبودلردن هر برسى جهنمده منگو قالوچیلاردر (لهم فيها
 زفير) اول كافرلر ایچون جهنمده او كرا شو ویغلاو بولغوچیدر (وهم فيها لا یسمعون) دخی اول كافرلر
 جهنمده هیچ نرسه اشتماسلر (ان الذين سبق لهم منّا الحسنی) درستلكده شونلر این آدم لرا اول آدم لارگه

بزدن کورکام مرتبه وسعادت سابق (الك) بولدی (أُولَئِكَ عَنْهَا مُعَذَّبُونَ) بوصفندی اعی آدملر جهنم دن
 یراق قیلنمشلاردر (لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا) اول صفندی اعی آدملر جهنمنگ تاوشنیدک اشماسلر (وَهُمْ فِيهَا
 ۱۰۱
 اَشْتَمَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدِينَ) دخی اول صفندی اعی آدملر نفسلری تلاگان نرسه ده منگو قالوچیلاردر یعنی
 همیشه تنعم ده وتلنذدهدر (لَا يَحْزَنُهُمُ الْفَزَعُ الْأَكْبَرُ) وآلارنی الوغ قورقو (صَوَّغِي صَوْرًا) حسرتیلندرعاس
 ۱۰۲
 وقورقتماس (وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) دخی آلاغه فرشتهلر بولقور (هَذَا يَوْمُكُمْ أَلْتَى كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) بوکون
 سزنگ نواب بیرو برلن وعده قیلنغان کونگز (دیکمانلری حالده (يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ) شول کوننی ذکر
 ۱۰۳
 ایت ای محمد (عم) اول کونک بزکوننی تررمز (كُتِبَ السَّجَلُ لِلْكَتُبِ) کاغدلرنی کوب معنالریازلش
 کتابلار ایچون ترگان کبی یا که سجل اسملی فرشتهنگ عمل دفترلرینی تروی کبی (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
 خَلْقٍ نَعِيدُهُ) اؤل یوقدن بار اییب یاراتمغز کبی قایتادن ده یاراتورمز (وَعَدْنَا عَلَيْنَا) وعده قیلماق
 برلن وعده قیلدی اول وعدهنی فعلیت که چغاروبزگه در (أَنَا كُنَّا فَاعِلِينَ) درستلکک بز وعده قیلغان
 ۱۰۴
 نرسه نی قیلوچیمز (وَأَقَدَّ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ التَّكْوِينِ) تورات صوکننن تحقیق زبورده یازدیق بز
 (أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ) درستلکک شام یا که جنت بیرینی منم ایزگوقللام (مؤمنلر) آلور
 دیو (أَنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ) درستلکک بز ذکر قیلغان خبرلرده، وعظلرده، وعیدلرده اغلاص
 ۱۰۵
 برلن عبادت قیلوچی قوملر ایچون یتارک نرسه باردر (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) وای محمد (عم)
 ۱۰۶
 بزسینی یبارمادک مگر بتن عالمگه رحمت ایتب یباردک چونکه سینگ آنگ برلن یبارلک کی نرسه کبتن عالمنگ
 ۱۰۷
 سعادت ابدیه سنه سبب بعضیلار کفارگه رحمت بولوی صورت آلماشو بیر بوتو کبی عذابلاردن امین بولولاری دیکانلر
 (قُلْ أَنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ) ایت سین ای محمد آتقی میکاوحی قیلنغان نرسه (أَنَّمَا أَلْهَمُوا إِلَهَ وَاحِدٍ) سزنگ ایچون هیچ
 حلقق برلن معبود یوقدر مگر جمیع صفات کاله نی جیغان وجمیع نقصان صفاتلردن یراق بولغان برگنه معبودر چونکه
 رسول اللهنگ پیغمبر بولوب یبارلوندن اصل مقصود توحید که منحصردر (فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) بس میکاوحی
 قیلنغان نرسه گه بوی صنوچی توگلسزم؟ بوی صنوگز معناسنک (فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ) بس اگر
 بوی صنوئودان یعنی توحیددن یوز دوندرسه لر بس ایت سین ای محمد (عم) مین اوزمه امر قیلنغان
 نرسه نی بلمروده برابر بولغانگز حالده بلمردم یعنی هر قایوگزغه تیگز بیان اینتم بیانمنی وبلر رهنی
 ۱۰۸
 خاصلامادم (وَأَنْ أَدْرِي أَقْرَبُ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ) وبلمیم سزگه وعده قیلنغان نرسه (حشر) یا قنمی
 یا که یراقمی (أَنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ) درستلکک اول الله سوزدن ظاهر بولغاننی ده
 ۱۰۹
 وسزنگ یاشرگان سوزگزنیک بله در (وَأَنْ أَدْرِي لَعَلَّه فِتْنَةٌ لِّكُمْ) دخی مین بلمیم شاید سزنگ عذابگزنی
 کیچکترو سزنگ ایچون امتعان بولور یعنی سزنگ نچک عمل قیلوگزنی بلوی ایچون (وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ)
 دخی اوزینگ اراده سی تلاگان وقتقه قدر فائز لندرو بولور یعنی شول روشچه ایت (قَالَ رَبِّ احْكُم
 ۱۱۰
 بِالْحَقِّ) محمد (عم) ایتدی ای ربم حلقق برلن حکم قیل (وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ) وبرزنگ
 ربمز خلقنه کوب رحمت قیلوچیمز هم سزنگ صفنلاغان نرسه گز اوزرینه یاردم استغاثلدر
 انبیا سوره سی نگ ترجمه سی تمام بولدی

﴿ يَكْرُمِي أَيْكَنْجِي سوره حج سورہ سی مکہ دہ اینگان یتمش سیکز آیت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) ای آدملر ربکزدن قورقکیز (إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ) درستاکه
 قیامت نلک بییرنی سلکنوی الوغ قورقچلی نرسه در (یَوْمَ تَرَوْنَهَا) قیامت کونی شوندا این کوندر کوررسن اول
 کوننی (تَنْهَلُ كُلُّ مُرْسِعَةٍ عِمَّا أَرَضَتْ) اول کونده بالاسنی ایمنه تورغان هر بر آنا ایمه تورغان بالاسندان
 غافل بولور (اوتور) (وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتٍ حَمْلَهَا) هم هر یوک ایاسی آنا یوگینی (بالاسنی) قویار
 (صالور) (وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى) دخی آدملر نی ایسرکلر کبی کوررسن (وَمَاهُمْ بِسُكَارَى) حالبوکم حقیقه
 ایسرک توکل لردر (وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) ولکن الله نلک عذابنی قاطیدر عذاب نلک قاطیلفی
 باشلارندان عقلرینی یبارر (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ) و آدملر جمله سندن شوندا این آدم
 باردر الله نلک دیننده هیچ نرسه بلودن باشقه جمل قیلاشور (نزاع لشور و تالاشور) (وَيَتَّبِعُ كُلُّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ)
 دخی قصدی یالغز بوزوقلقی غنه بولغان هر بر شیطانغه ایبارر بو آیت حرث اوغلی نضر حقنه اینگان
 نضر هه یشه باطللق برلن تجقرشقان فرشته لر الله نلک قزلاری قرآن اولگی لرنک یازغان حکاینلری
 اولگاج ترامک یوق دیوا یتنه ایگان نزول سببی نضرغه خاص بولسه ده لفظی عام هر بر نضر صفتنک بولغان
 آدمنی شامل (کُتِبَ عَلَيْهِ) شیطان اوزرینه حکم قیلندی (أَنَّهُ مِنْ تَوَلَّاهُ فَاتَّهَ يَضُلُّهُ) درستلکله شأن کمه کم
 شیطان نی باش اینتب توتسه شیطان اول کشینی آزدور (وَيَهْدِيهِ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) دخی شیطان اول کشینی
 قزدلش تموغغه کوندرر یعنی شیطانغه ایبارگان آدمنی آزدور و تموغغه کوندرر برلن حکم
 قیلندی (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (ان کنتم فی ریب من البعث) اگر سر قبرلردن قوبارلودن شیکه
 بولساگز (فَأَنَا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ) بس درستلکله بز سزنی توفراقسن یاراتدق آدم عه یاکه
 نطفه حاصل بولغان آزقلار توفراقسن یاراطلغان شونلک ایچون توفراقدن یاراتدق دیگان چونکه
 اصامز یاکه اصل مادهمز توفراقدن یاراطلدی (ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ) مونلک صوکنده منی صوندن
 مونلک صوکنده قان کیساکندن یاراتدق (ثُمَّ مِنْ مَضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ) مونلک صوکنده خلقتنی
 (یاراطلوی) تمام بولغان دخی خلقتنی تمام بولماغان ایت کیساکندن یاراتدق (لَنُبَيِّنَنَّ لَكُمْ) بو
 روشقه آقرونلق برلن یاراتدق سرگه کمال قدرتمزنی و حکمتمزنی بیان قیلومز ایچون (وَنَقُرُّ
 فِي الْأَرْحَامِ مَآئِسَاءً) دخی بالانی آنالارنلک بالا قاپچق لارنک تلاگانمز قدر قرارلاندیرمز (إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى)
 معلوم بولغان مدت که (بالاتا بووقتی غه) قدر (ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا) مونلک صوکنده آنالارکزنلک قورصاغندن
 یاش بالا بولغانکیز حالده چغاررمز (ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ) مونلک صوکنده عقلکزنلک وقوتکزنلک کمالنه
 ایرشوکز ایچون تربیه لرمز (وَمِنْكُمْ مَنْ يَبْذُرُ) دخی سزلردن عقلنی نلک وقوتنی نلک کمالنه ایرشکان
 وقتنه اولترلمش بولغانکیز بار (وَمِنْكُمْ مَنْ يَرُدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمُرِ) دخی سزدن عمرنی نلک ایلک نچار
 وقتنه (قارتلق قه) قدر قایتارلمش بولغانی بار (لَكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا) عه نلک ایلک نچارینه

قدر قايتمارو بلسگان ننگ صوكنده هيچ بر نرسه في بلماس بولوب اورلسون ايچون يعنى عقلنك ضعيف لكند و فهم ننگ آز لوغنده بالا وقتنداغى روشينه قايتسون ايچون (وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً) وای محمد عم سين بييرنى اولسگان و كيبگان كوررسن (فَأَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قايچان بيير اوزرينه صوتى ايندرساك (اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ) اولنلر سببلى بيير سلكنور و كوبنور (وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ) دخى هر بر صنف دن كوركام اولنلر اوسدر (ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بو يعنى الله تعالى ننگ تورلى صفت لارده آدمنى ياراطوى و برسى برسنه خلاف بولغان حاللرگه ايلندروى هم اولسگان ننگ صوكنده بييرنى ترگزوى الله تعالى ننگ حد ذاتنده هميشه ثابت بواوى سببلى در (وَأَنَّهُ يُعَى الْمَوْتَى) دخى درستلكه الله تعالى اولكلرنى ترگزر يعنى اولكلرنى ترگزوگه قادر بولوى سببلى در اگر اولكلرنى ترگزوگه قادر بولماسه نطفه في هم اولسگان بييرنى ده ترگزماس ايدى (وَأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دخى درستلكه الله تعالى هر بر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر يعنى هر نرسه گه كوچى يتماگى سببلى در الله تعالى ننگ بعض اولكلرنى ترگزوى مشاهه برلن ثابت بولغاچ هر قايسونى نرگزوگه ده قادر بولوى ثابت بولا چونكه الله تعالى ننگ قدرتى ذاتى ايچون قدرتى ننگ هر نرسه گه نسبتى برابر (وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَّارِيْبٍ فِيهَا) دخى درستلكه قيامت كيلوچيدر و اول قيامت ده (كيلونده) اصلا شيك يوقدر (وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ) دخى درستلكه الله تعالى قبرلارده بولغان آدملرنى قوبارور (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دخى آدملر جهلستن باردر الله ننگ ديننده جدال قيلوچى (فَيَقْرشُوچى) آدملر (بغير علم ولاهدى ولا كتاب منير) علم فطرى دان دخى علم استدلالى دن دخى نورلاندروچى كتاب دان (وحى دن) باشقه چونكه علم بو اوچنك برسى برلن بولا يعنى ضرورت و بداهة بلورگه كيرك ياكه دليل برلن ياكه وحى برلن بو اوچنك برسى بولماغانه بلو بولمى (ثانى عطفه) موينى بورغان (تكبرانسان) حاله جدال قيلشور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) الله ننگ دينندن آزدر و ايچون (لَهُ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ) بولماينچه جدال قيلشوچى آدم ايچون دنيا ده رسوالق بولور (وَنُنِيقَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ الْحَرِيقِ) دخى بو كشيگه قيامت كونده ياندرغوچى تموغنك عذابنى تاتوتورمز (ذَلِكَ بِمَا قَسَمْتَ بِدَاكُ) قيامت كونده بو كشيگه اينور سيكا بو رسوالق و بو عذاب ايكى قولكنك الك قيلغان قباحت عمللرى (كفر و گناهلار) سببلى ديو (وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ) دخى درستلكه الله تعالى قللارغه اصلا جبر و ظلم قيلوچى توكلدر (وَمَنْ النَّاسُ مِنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ) دخى آدملر جهلستن باردر اللهغه دينندن برطرف اوزرينه ثباتسز عبادت قيلوچيلار (فَأَنْ أَضَابَهُ خَيْرٌ) بس اگر اول كشيگه ايزگولك ايرشسه (اطمأن به) اول ايزگولك ده ياكه دينده قرارلنور (وَأَنْ أَضَابَتْهُ فَتْنَةٌ) واگر اول كشيگه فتنه (بلا و قضا) ايرشسه (انقلب على وجهه) يوزى اوزرينه ايلندور يعنى كفرگه قايتور بو آيت مدينه گه كيلسگان اعراب حقنه ايندى ديگانلر چونكه اعراب دان براوسينك تنى سلامت بولسه و بيهسى يخشى قلن توغدرسه هم خاتونى اير بالا تابسه آياقسز و آياقلى ماللارى كوبايسه ايتنه ايسگان

بو اسلام ديننه كردكمن بيرلى هميشه اشم يخشى ديو هم دينه ثابت بولا ايكان اگر اش مونك
 كيرسنجه بولسه ايته ايكان اسلام ديننه كردكمن بيرلى هميشه اشم كبرى كيته ديو هم كفرگه كبرى
 دونه ايكان (خَسِرَ الْمُنْيَا وَالْآخِرَةَ) بو كشي دنيا و آخرت ده اوزينه ضرر ايندى (ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ
 الْمُبِينُ) دنيا و آخرت ده ضرر اينو ظاهر و الوغ بولغان ضرر در (يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ) بو كشي الله دان
 باشقه عه عبادت قيلور (مَالًا يَبْضُرُهُ وَمَالًا يَنْفَعُهُ) اوزينه ضرر بيرى تورغان هم فائده بيرى تورغان نرسه گه
 (صنم لركه) (ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ) مونداين نرسه گه عبادت حقن يراق بولغان آرزونقدر (يَدْعُو لِمَنْ
 ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ) بو كشي ضررى فائده سندن ياقتراق بولغان ذاتكه عبادت قيلور فائده دن مراد كافر نك
 اعتقادنجه صنم گه عبادت سببلى كتلگان شفاعت هم اللهغه ياقتاق، ضرر نسن مراد دنيا ده قاني نك حلال
 بولوى آخرت ده منگو عذابلى بولوى (لَبَسَ الْهَوَىٰ) نى ياوز يارد چيدر اول معبود (صنم) (وَلَبَسَ الْعَشِيرُ)
 دخى نى ياوز يولد اشدر اول معبود (صنم) (إِنَّ اللَّهَ) درستلكه الله تعالى (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 ايمان كينتر به ايزگو عمل قيلغان آدم لرنى كتر (جَنَاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلار ندان بلغه لار
 (صولار) آغا تورغان باقجه لارغه (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ) درستلكه الله تعالى تلاكى نرسه سنى قيلور
 (مَنْ كَانَ يَظُنُّ) كمر گمان قيلسه (أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) الله نك رسولنه دنيا ده دخى
 آخرت ده ياردم قيلماز سلغى يعنى الله تعالى دنيا ده و آخرت ده رسولنه عهد عهد گه ياردم قيلو چيدر كه كه كم
 مونك خلافتى ظن قيلسه (فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبِ إِلَى السَّمَاءِ) بس اول كشي سبب (يب) برلن كوك گه (ابو
 توباسنه) اصلسون (ثُمَّ لِيَقْطَعْ) مونك صوكنده اول يب برلن بو ولسون حاصل اصلوب اولسن (فَلْيَنْظُرْ
 هَلْ يَدْهَبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ) بس عقلنه قايتوب بو كشي او يلاب قاراسن قيلغان بو اشى (اصلنوى)
 آچوينى ياكه آچولانغان نرسه سنى بيارمى؟ (وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) اوشنفاق يعنى اوتكان
 آيتنى ايندر كدمز كى قرآن نك كل سنى ظاهر بولغان آيتلر ايتب ايندر ك (وَإِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ)
 دخى درستلكه الله تعالى تلاكان آدمينى حلقغه كوندر (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) درستلكه ايمان
 كينترگان آدم لر (وَالَّذِينَ هَادُوا) دخى يهود بولغان آدم لر (تورات برلن عمل ايتوچى حضرت موسى
 قومى) (وَالصَّابِئِينَ) دخى نصارى برلن يهود منهنبنن كوجب يلد لارغه عبادت قيلوچيلار (وَالنَّصَارَى)
 دخى نصارالار (انجيل برلن عمل ايتوچى حضرت عيسى قومى) (وَالْمَجُوسَ) دخى دينسز كافر لار (وَالَّذِينَ
 أَشْرَكُوا) دخى اللهغه شريك اثبات قيلوچيلار (إِنَّ اللَّهَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) درستلكه الله (تعالى)
 قيامت كوننده بوتورلى دين ده بولغان خلق لار آراسنى حكم ده آيرر وهر قايبوسنه مناسب جزالارونى
 بدير (إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلكه الله تعالى هر بر نرسه نى بيلگو چيدر (أَلَمْ تَرَ) بلميسونى
 اى عهد (إِنَّ اللَّهَ) درستلكه الله (تعالى) (يَسْجُدُ لَهُ) اول اللهغه سجده قيلور (بوى صنور) (مَنْ
 فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) كوكلرده وييرلرده بولغان عقل اياسى بولغان جان ايالرى (وَالشَّمْسُ
 وَالْقَمَرُ وَالنَّجْمُ) دخى قياس هم آى هم يلد لار سجده قيلور (وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالنَّوَابِ) دخى طاغلار

هم آغاچلار هم بېرىدە بېرى تورغان جان اباسى حيوان لارسىجە قىلور (وَكثِيرٌ مِنَ النَّاسِ) دىكى آدملىردىن
 كۆپىسى سىجە قىلور (وَكثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ) دىكى آدملىردىن كۆپىسى اوزرىنە سىجە وانقىاددىن باش
 تارتىدىغى ايچون عذاب ثابت بولدى (وَمَنْ يَهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ) دىكى كىشىنى خور قىلسە اول كىشىنى
 حرمتلى قىلوچى يوقدر (إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُشَاءُ) درستلىكده، الله تعالى تلادكى نرسە سنى قىلور (هَذَا
 خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ) بوايكى فرقه يعنى مؤمنلر بىرلن كافرلر بىرى بىرسە دشمان لاردىر رىلرى نىڭ
 دىننە ياكە ذات وصفت لارندە دعوى قىلىشىلار بعضىلار مؤمنلر بىرلن يهودلر مراد ديگانلر چونكە
 يهودلر بىز سزدن كىتابدە بورونمز هم بىزنىڭ بىغەبىرئىز سىزنىڭ بىغەبىرئىزدىن بورون در دىو مؤمنلر
 ايتىدىلر بىز محمد غەمگە سىزنىڭ بىغەبىرئىزگە ايمان كىتىدىك هم سىزنىڭ كىتابىغە ايمان كىتىدىك سىز بىزنىڭ
 كىتابىمىزنى ويغەبىرئىزنىڭ بىغەبىرئىزنىڭ بىلە توروب انكار ايتىدىك دىو (فَالَّذِينَ كَفَرُوا) بس كافر بولغان
 آدملىر (قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِنْ نَارٍ) كافر بولغان آدملىر ايچون جفەلرى مقدار نچە اوط دان بولغان كىيىملر
 تقيير قىلتور (چىكلانور) (يُصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُؤُسِهِمُ الْحَمِيمُ) كافرلرنىڭ باشلارى استىدىن اسسى صرلار
 قىيىلور (يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ) اول اسسى صو بىرلن كافرلرنىڭ ايچىلرئىدە بولغان نرسەلرى
 (ايچاكلرى) دىكى تىرىلرى ارتامش بولور (وَلَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ) دىكى كافرلرنى عذاب قىلور ايچون
 اوطدان بولغان قايچىلار (باغايكالار) بولور (كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ) قايوغنە زمان كافرلر
 اوزلرىنە توتاشقان قايغو ايچون تموغ دان چىقارغە تىلاسلر (أَعْيَدُوا فِيهَا) تموغنە كىرى قايىنارلىش
 بولورلار (وَذُوقُوا عَذَابَ الْعَذَابِ) دىكى كافرلرگە ياندىرچى تموغنىڭ عذابىنى تاتوكۇز دىو ايتلور
 (إِنَّ اللَّهَ) درستلىكده الله تعالى (يَدْخُلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ايمان كىتىرىدە ايزگو عمللر
 قىلغان كىشىلرنى كرتىر (جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارندىن صولار آغا تورغان اوجماخ لارغە
 (يُعَلَّقُونَ فِيهَا) اول اوجماخدە زىنت لىنەش بولورلار (مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) آلتون دان بولغان
 بلازكلر دىكى انجولر بىرلن (وَلِبَاسَهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) اوجماخ اهلينىڭ اوجماخداغى كىيگان كىيىملرى جفاك
 بولور (وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ) دىكى سورۇن خوش بولغاننە كوندىرلىش بولورلار (وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ
 الْعَمِيمِ) دىكى ماقتالمش بولغان بولغە كوندىرلىش بولورلار (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) درستلىكده شونداين
 آدملىر كافر بولدىلار (وَيُصَدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) دىكى اللهنىڭ دىننىدىن طيار بولدىلار (وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
 الَّذِي) دىكى شونداين مسجد حرام دان طيار بولدىلار (جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً) اول مسجد حرام نى بىتن
 آدملىر ايچون برابر قىلىق (الْعَاكْفُ فِيهِ وَالْبَادُ) مسجد حرامدە توروجى آدمدە وچىتىدىن كىلوچى
 آدمدە برابر در يعنى كافر بولوبدە الله نىڭ دىننىدىن دىكى مسجد حرامغە كىرودىن طيغان آدملىر
 عذاب قىلىنمىش لاردىر بو آيت حرب اوغلى سفيان نىڭ هم موزنىڭ اصحابى نىڭ رسول اكىرمىنى مكهگە
 كىرودىن طيولارى حقندە اينى اگىردە بو آيتدە مسجد حرام دان اوزى مراد بولسە شافعى رايىنچە
 بو آيت نىڭ معناسى بولادىر مسجد حرام بىتن آدملىرگە قبلە عبادتدە يونالو حقندە هر بىر آدم برابر

معناسنك اگرده حنفي رايئجه مسجد حرام دن مکه مراد بولسه بو آيت مکه بييرلريني ساتو واجاره گه بييرونك درست بولماوينه دلالت قىلا (وَمَنْ يَرُدْ فِيهِ بِالْعَادِ بِظُلْمٍ) وکدر مسجد حرام ده عدالت (اورطالاق) دن کوچکان حالده ظلم سببىلى بر مرادنى نلاسه حاصل گناه قىلونى قصد قىلسه (نَدَقَهُ مِنْ عَنَابِ الْيَمِّ) اول كشيئى رنجت كوچى عناب دان تاتوترمز * الله تعالى بيت الله نى الوغلاو وچنك واجب بولوى ²⁵ وتوه بوغازلاو وآنك ايتنى آشاو و تكارنى كيتارو هم ندرگه وفا قىلو هم طسواف زيارت حقنده ذكر قىلناچق ايتنى ايندردى (وَاذْبُوا نَالِ الْبِرِّ مَكَانَ الْبَيْتِ) اى محمد (عم) شول وقتنى ذكر قىل بزا براهيم (عم) ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان هم عبادت ايچون قايتا تورغان اورون ايتب حاضرلادك بيت الله نى اول آدم هم بنا قىلى صوكره نوح هم طوفاننده بيت الله كو ككه كوتارلى الله تعالى ابراهيم (عم) گه برجىل يباروب بيت الله نك اورنى بلدردى هم ابراهيم (عم) اولگى چه ايتب بنا قىلى ديگانار آيت نك بوقدرسى بيت الله نى الوغلاونى بيان بولدى (اَنْ لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا) اى ابراهيم (عم) سينك ايچون بيت الله اورنى كيچلى تورغان و عبادت ايچون قايتا تورغان اورون قىلىق ميكا عبادت ده هيچ نرسه نى شريك قىلماس سز لنگ ايچون (وَطَهِّرْ بَيْتِي) دخى معم ايومنى صنم لاردان و قنورت لردن پا كلا (لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ) طواف قىلوچيلار هم بيت الله ده توروچيلار ايچون (وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ) دخى بيت الله ده ركوع وسجده قىلوچيلار (نماز او قوچيلار) ايچون (وَاذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ) آدم لر گه حج قىلوغه انده و برلن ندا قىل (يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ) اكر حج گه انده و برلن ندا قىلساڭ سيگا جياو بولغان لارى هم آرق توه لر گه آطلانغان لارى حالده كيلورلر (يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ) اول آرق توه لر هر بر براق بولدان كيلورلر بوقدرسى چنك وجوبى حقنده بولدى (لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ) ²⁶ اوزلرى ايچون بولغان دنيا و آخرت فائده لرينه حاضر بولسون لار (وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) دخى قربان لارنى وهديلرنى بوغازلاغانك الله نك اسمنى ذكر قىلسون لار (فى أَيَّامٍ مَّعْلُومَاتٍ) بيلگولى كونلرده امام اعظم قاشنده ذوالحجه نك اوننچى كوني امامين قاشنده ذوالحجه نك اوننچى اون برنجى اون ايكنچى كونلرى (عَلَىٰ مَارِزَقِهِمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) الله نك اسمنى ذكر قىلورلار الله نك دورت آياقلى حيوان لار نك سيلاشمى تورغان لار ينى (توه صغر صارق نى) بوغازلاونى ايرشدروى وميسر قىلوى اوزرينه آيت نك بوقدرسى توه بوغازلاونى بيانده (فَكُلُوا مِنْهَا) بس بو بوغازلانغان دورت آياقلى حيوان لار نك ايتلر ينى آشاڭز (وَأَطْعَمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ) دخى قاطيلى ايرشكان محتاج آدم گه طعاملندر كز آيت نك بوقدرسى بوغازلانغان توه دن آشاونى بيانده (ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ) حج عمل لرينن دخى حيوان بوغازلاودان بوشانغان صوكنده كرلرينى يبارسونلر يعنى ساچلار ينى كيتارسونلر وترناقلارنى كيسسونلر آيت نك بو قدرسى تكلرنى كيتارونى بيانده (وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ) دخى حجده ايتكان نذرلرينه وفا قىلسون لار آيت نك بو قدرسى نذرلر گه وفا قىلو حقنده (وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ) دخى ايسكى ابوگه طواف قىلسونلار كعبه الله نك ايسكى ابو بولوى چونكه اول بيير يوزنده بنا قىلنغان ابو بيت الله در آيت نك

بوقدرسى طواف زيارت نى بيانىڭ ۞ الله تعالى ھىدىلارنى ذىچ حقنىدە ذكر قىلغانچى آيتنى ايندىردى (ذالك)
 يعنى حج حقنىدە ذكر قىلغان اشلىر بودر (وَمَنْ يُعَظِّمِ حُرْمَاتِ اللَّهِ) وكمدر اللهنىڭ پرده سنى يىرطو حلال
 بولماغان نىرسەلرىنى الوغلا ريعنى آلاغە كرىشما س حرما ت الله دن الله نىڭ ھىر بىر تكليف قىلغان نىرسە سى
 مراد ياكە بىت حرام، مشعر حرام، شەھر حرام، بىلد حرام، مەسجىد حرام مراد (فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ) بس الله نىڭ
 حراملىرىنى الوغلا و الوغلا وچى ايچون رىسى حضور نە ايزگودر (وَأَحَلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامَ) وسرتنىڭ ايچون
 دورت آياقلى حيوان لارنىڭ كلىسى حلال قىلندى (الْأَمْثَلُ عَلَيْكُمْ) مگر سزگە حراملىغى او قىلغانلار يىفنه
 حلال قىلنمادى يعنى اولاكسە دوڭغز بوغاز قانى ھم الله نىڭ اسمىن باشقە اسمىنى ذكر قىلغىنوب بوغازلانغان
 حيوان لار كىبى (فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ) بس صنم لاردن عبارت بولغان نىچساردن باشقە نىچساردن
 صاقلانوكز كىبى صاقلانوكز (وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ) دىنى يالغان سوزدن صاقلانوكز (حُنْفَاءُ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ
 بِهِ) الله ايچون صاف بولغانوكز واللهغە شرىك اثبات قىلماغانوكز حالده (وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ) وكمدر اللهغە
 شرىك اثبات قىلسە (فَكَانَ خَرًّا مِنَ السَّمَاءِ) بس گوباكە اول كىشى ايمان كوگىن كىر چقرىنە تشدى
 (فَتَغَطُّهُ الطَّيْرُ) بس اول كىشىنى تىزلك بران قش كوتارب كىندى بس قشنىڭ اچىنە اعضالارى
 كىساك كىساك بولوب تارالدى (أَوْ تَهْوَى بِهِ الرِّيحُ) ياكە اول كىشىنى جىل اوچرب تشرر (فِى مَكَانٍ
 سَعِيقٍ) يراق اورونغە حاصل معناسى اللهغە شرىك بار دىب اعتقاد قىلغان كىشى اوزىنى ھلاك ايتىدى
 كوگىن يىغلوب تشب قش كوتارب كىنكان كىشىنىڭ ھلاك بولوى كىبى ياكە يراق اورونغە جىل اوچرب
 كىتب طاشلانغان كىشىنىڭ ھلاك بولوى كىبى بس بو آيتنە مرتبە سى نىڭ بىلىنكەنە ايماننى كوككە
 مشركنى كوگىن يىغلوب تشكان آدمگە قباحت نفس ھوالارىنى كوتارب كىنكان قشقە آرزونلىغە
 تشرگان شىطاننى اوچرب كىنكان جىلگە اوخشاتلغان (ذالك) بوشركنىڭ قباحتلىكى حج قىلوچىلارنىڭ
 قىربان بوغازلاوچىلارنىڭ ئوابى ايزگولك برلن بىورو وياوزلقىن طىو يعنى بو اشلىرگە لازم بولوكز
 (وَمَنْ يُعَظِّمِ شَعَائِرَ اللَّهِ) وكمدر اللهنىڭ ھىدىلرىنى الوغلا ر (فَأَنهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ) بس درىستلىكە
 الله نىڭ ھىدىلرىنى الوغلا و كوگىللىرى تقوالق اياسى بولغان آدملىرىنىڭ اشلىرىنىڭ ھىدىلرىنى الوغلا و
 سىمىزە كىنى وبھاسى قىمىترە كىنى اختيار قىلودر (لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) سزنىڭ ايچون اول
 ھىدىلردە بىلىگولى مدت كە (بوغازلاغانغە قدر) فائىدە بولغوجىدەر حاجت وقتىدا آطلانوضرورت وقتىدا
 سوتارىنى صاوب ايچو كىبى (ثُمَّ مَحَلُّهَا إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ) مونىڭ صوكىنە اول ھىدىلرىنى بوغازلاونىڭ
 واجب بولونىڭ وقتى ايسكى ابوگە (كعبة اللهغە) تارالگوجىدەر يعنى حرامگە خاصەر حرام بىت الله
 حكمنە (وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا) سزدن لك ھىر بىر مؤمنلر جماعتى ايچون قان آغرىق و قىربان لار
 بوغازلاماق قىلدىق (لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ) الله نىڭ اسمى گنە ذكر قىلسونلار ايچون (عَلَىٰ مَا
 رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ) دورت آياقلى حيوان لارنىڭ سىلاشمى تورغان لارنىن بوغازلاغان وقتىدا الله نىڭ
 رزقلاندىرغان نىرسە سى (نعمتى) اوزرىنە (فَالَهُكُمْ الْوَحْدُ) بوغازلاغان وقتىدا الله نىڭ اسمى گنە ذكر

قیلوئز آنک ایچون سزنىڭ مەبودئز بىرگنە مەبوددر (فَلَهُ اسْلُمُوا) بس اللەغە بوى صوتئز يعنى ذکرنى
 اللەغە خاسلا ئز (وَبَشِّرِ الْمُخْمِتِينَ) توبانچىلىك قیلوچىلارغە اللەدان قورقوچىلارغە سيونچ بىرسىن
 اى محمد (عەم) (النَّيْنِ اِذَا ذَكَرَ اللّٰهُ وُجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ) توبانچىلىك قیلوچىلار اللەدان قورقوچىلار شونداين
 آدملردر ھرقىچان اللەنى ذکر قىلىنسە، آلارنىڭ كوئىللىرى قورقار (وَالصّٰبِرِيْنَ عَلٰى مَا اَصَابَهُمْ) دىخى
 اوزلرىنە ايرىشكان آغزلىقلارغە صبرلىق قیلوچىلارغە سيونچ بىر (وَالْمُقِيْمِيْنَ الصَّلٰوةَ) دىخى وقتىنە
 نماز او قوچىلارغە سيونچ بىر (وَمَمَارِزَ قَنَاهُمْ يَنْفِقُوْنَ) دىخى بزاوزلرىنە رزق لاندىرغان نرسەدن دىن
 يولىنە صرف قیلوچىلارغە سيونچ بىر * اللە تەئالى ³⁵ بىن (توہ وصغر) بوغازلاو وآلارنىڭ ايتنى آشاو
 ھم صدقە بىر وحقنە ذکر قىلناچق آيتنى اينىردى (وَالْبَنِّ جَعَلْنَا هَالِكُمْ مِّنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ) توہنى سزنىڭ
 قائىدە ئز ايچون ياراتتىق اللەنىڭ مشروع قىلغان دىنىنىڭ، علامتلىرىدىن قىلىق (بىن) لغت اعتبارى بىرلن
 توہگە خاص بولسە دە شرىعتنە حنفى مەھنەك صغرىيەك شامل (لَكُمْ فِيْهَا خَيْرٌ) اول توہ دە سزنىڭ ايچون
 كوب قائىدە لىر باردر (فَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا) بس توہنى بوغازلاغانە اللەنىڭ اسمىنى ذكر قىلوئز (صَوَافِ)
 آياقلىرى استىنە تورغوچى بولغان حالە اول توہ (فَاِذَا وُجِبَتْ جُنُوبُهَا) بس توہنىڭ يانلىرى بىرگە
 تشسە يعنى بوغازلاغاچ اولسە وجانى چقسە (فَكُلُوا مِنْهَا) بس اول توہنى (ايتنى) آشا ئز (وَأَطْعَمُوا الْقَنَاعَ
 وَالْمَعْتَرَّ) دىخى اول توہنىڭ ايتنىدىن اوزى قاشىنە بولغان نرسەگە راضى بولوب صورامى تورغان
 كشىگە ھم صور اوچى كشىگە طعام اينىرئز (كَذٰلِكَ سَخَّرْنَا هَالِكُمْ) اوشىنداق يعنى توہنى آياق اوزرە
 بولغان حالە بوغازلاوونى صفت لاومز كىي توہنى سزگە مسخر (بوى صوتوچى) قىلىق (لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ)
 بىزنىڭ بىرگان نەمتەزگە شكر قىلوئز ايچون (لَنْ يَبْنَالَ اللّٰهُ لُجُومَهَا وَاَوْلَادِمَاتُهَا) اللەنىڭ رضالغنە توہنىڭ صدقە ³⁶
 قىلىنغان ايتلىرى و بوغازلاغانە آغزلىغان قانلىرى ايرىشماس (وَلَكِنْ يَبْنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ) لىكن اللەنىڭ
 رضاسنە سزلىردن كوئىللىرىنىڭ تەقوالغى ايرىشر يعنى ايت ايتلىرى وقان ايتلىرى ايتنى صدقە بىرو
 وقاننى آغزو بىرلن گنە اللەنىڭ رضالغنە ايرىشماس مگر ايزگو نيت و اخلاص ھم تەقوالق شرطلارنى
 رعابسە قىلو سببلى گنە ايرىشر (كَذٰلِكَ سَخَّرْنَا هَالِكُمْ) اوشىنداق اللە سزگە توہنى مسخر قىلىدى
 (لَتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدَاكُمْ) دىن علامتلىرىنە و دىج عمللىرىنە كوندىروى اوزرىنە اللەنى الوغلاوئز
 ايچون (وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِيْنَ) و اى محمد (عەم) ايزگولك قیلوچىلارغە سيونچ بىر (اِنَّ اللّٰهَ يَدْفَعُ عَنِ النَّيْنِ
 آمَنُوا) درستلىككە اللە ³⁷ ايمان كىتىرگان آدملردن مشركلرنىڭ ضررلارونى يبارر (اِنَّ اللّٰهَ لَا يُعِبُّ كُلَّ
 خَوَّانٍ كَفُوْرٍ) درستلىككە اللە تەئالى ھربىر اوزىنىڭ امانتىنە خىانت قىلوچىنى و نەمتنە كفران قىلوچىنى
 دوست كورماس ³⁸ (اُذْنِ الْمُنٰىنِ يُقَاتِلُوْنَ) مشركلر بىرلن صوغش قىلوچى مؤمنلرگە صوغش قىلوغە اذن
 بىرلىدى (بَانَهُمْ ظَلَمُوا) شونىڭ سببلى اذن بىرلىدى درستلىككە مسلمانلار مشركلر طرفىدىن جبرىقلىندىلار
 صعبەلر مشركلر طرفىدىن جبرىلنگاچ قاىوسى قىنالوب قاىوسى جراحىتلىب رسول اللەغە كىلوب اوزلرىنىڭ
 مظلوم اولدقلىرونى سىلادىلر رسول اللە صبر قىلىكئز مىڭا بوكونگە قدر اللە طرفىدىن صوغش قىلو بىرلن

بيورلىغى يوق ديدى * صوغشقا اذن برلن كىلگان آيتارنىڭ اولگىس بو آيت (وَأَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ) دى دى درستلىككە اللہ تەالى مسلمان لارغە ياردەم بىر وگە البتە كوچى يتكوچيدىر (الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ) مشركلار برلن صوغش قىلوچى مسلمان لار شونداين آدملردىر مكدە گى يورطلارنىڭ ھىچ برحقسىز (سببسىز) چغارلىكلار (الْآنَ يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ) مگر چغارونى موجب بولغان حق مسلمان لارنىڭ رېمىز ھر كوركام صفتنى چىغان ذاتىدىر دىولرنى گنە يعنى مسلمان لارنى يورطلارنىڭ چغارونى موجب بولغان نرسە اللہنى برلا ئىلى اللہنى برلا و واقعا يورطلارنىڭ قرارلاندىرغە سبب بولورغە تىوش حاصل مسلمان لارنىڭ چغارونى موجب بولغان توحيدىدىن باشقا عىبلىرى يوق بو آيت (نابغە) نىڭ (وَلَا عَيْبَ فِيهِمْ غَيْرَ أَنْ سَيُوفَهُمْ * بَعْنُ فُلُولٍ مِنْ قِرَاعِ الْكُتَّابِ)

دىگان شعرى قىلىندىن مضمونى بو صوغش قىلوچى بهادرلار دە ھىچ بر عىبلىرى شول كوپ عىبلىرى برلن صوغش قىلىدۇلارنىڭ قىلچىلارنىڭ كىتلىك بار البتە قىلچى كىتلىك ناچە صوغش قىلو عىبلىرىدىن سانالى بىلكە غايىت جىگىتلىك دىن سانالا (وَلَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ) اگر دى اللہ نىڭ آدملىرىنىڭ بىرىنى بىرىگە ايرىكلى قىلو سببلى ضرر لارنى يباروى بولماسە ايدى يعنى مسلمان لارنى مشركلارگە ايرىكلى قىلو سببلى (لَهُمْ مَتَّصُوا مَعِ وَبِيعُوا) مشركلارنىڭ ملت (دىن) ايلارنى غلبەسى سببلى راھب لارنىڭ صومعه لىرى عبادت خانە لىرى ھەم نصارالارنىڭ عبادت خانە لىرى خراب قىلىنور ايدى (وَصَلُّوا تَوَّابُونَ) دى يهودلارنىڭ عبادت خانە لىرى ھەم مسلمان لارنىڭ مسجد لىرى (عبادت خانە لىرى) خراب قىلىنور ايدى يعنى مشركلار خراب قىلو ايدى (يُنذِرُ فِيهَا أَسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا) اول عبادت خانە لردە يا كە مسجد لردە اللہ نىڭ اسمى كوپ ذكر قىلنە ايدى (وَلْيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ) دى البتە اوزىنىڭ دىنبە ياردەم ايتكان آدم گە اللہ ياردەم بىرىر (إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلىككە اللہ تەالى البتە ياردەم بىر وگە قوتى يتكوچيدىر ھەم غالبىر ھىچ كىم ياردەم بىرونىن طيبا آلماس (الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فِي الْأَرْضِ) مكدە گى يورطلارنىڭ چغارلىغان آدملىرى شونداين آدملردىر اگر بىز آلارنى بىردە قرارلاندىرماق (أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ) آلار نماز او قورلار ومال لارنىڭ زكاة بىرىرلر (وَأَمْرًا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْوًا عَنِ الْمُنْكَرِ) دى ايزگو اش برلن بيورورلار ويماش اشنىن طيارلار (وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) ۴۱
اول اللہ اىچوندىر اشلىرىنىڭ صوتى (وَأَنْ يُكْتَبُ بَوَّكُ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ) واگر اى محمد، ھەم سىنى يالغانغە توتسالار قومىڭ صبر ايت تحقيق سىنىڭ قومىڭنىڭ اولگىلردە پىغمبەرلىرىنى يالغانغە توتىلار قوم نوح وعاد و ثمود) نوح ھەم قوم نوحنى ھەم ھود ھەم قومى بولغان عاد ھودنى صالح ھەم قومى بولغان ثمود صالحنى يالغانغە توتىلار (وقوم ابراهيم وقوم لوط) دى ابراهيم ھەم قومى ابراهيمنى ھەم لوط ھەم قومى لوطنى يالغانغە توتىلار (واصحاب مدين وكتب موسى) دى شعيب ھەم قومى بولغان مدين ايلارى شعيبنى يالغانغە توتىلار دى موسى ھەم قىبطى لار طرفىدىن يالغانغە توتىلدى (فَأَمَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ) بس بو پىغمبەرلىرىنى يالغانغە توتوچى كافرلارگە وقتى يتكانگە قدر مەلت

بیردم (ثُمَّ اخْتَتَمُوا) مونڭ صوڭنڭ اول کافرلرني عذاب برلن توتدم (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس نچک بولدی آلاز اوزرینه نعمتی محنت که ایلمندرو سبیلی انکار ایتوم (فَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبِهِ اَهْلَكَنَّهَا) بس کوبمه در بز هلاک قیلغان قریه لردن (یعنی اهللرني) (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قریه (اهلی) ظلم قیلوچی ایدی (فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا) بس اول قریه لردن (دیوارلاری) تویه لری اوزرینه یغلوب تشکوچیدر (وَبِئْسَ مَعْطَلَةٌ) وکوبمه در ایالری هلاک بولو سبیلی بوش قالدلرلغان قیولار (وَقَصْرٍ مَشِيْدٍ) دخی بوش قالدلرلغان بیوک سرای لار یعنی البته بلار کوبیدر (اَفَاَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ) مکه مشرکلری بو هلاک قیلنغان قوملرلنڭ بیئرلرنده سیر قیلما دیلارمو (فَتَكُوْنُ لَهُمْ قُلُوْبٌ يَعْمَلُوْنَ بِهَا) بس اگر اعتبار ایچون سیر قیلسالار ایدی مکه مشرکلری ایچون بلو واجب بولغان نرسه نی (توحیدنی) بلوگه قورال بولغان قلبلر بولور ایدی (اَوْ اَذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا) یایسه اشتو واجب بولغان نرسه نی (وحی وعظنی) اشتوگه قورال بولغان قلاقلار بولور ایدی (فَاَنهَآ لَا تَعْمَى الْاَبْصَارُ) بس درستلکده قصه کوزلر کورودن صوقر بولماسلار (وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوْبُ الَّتِي فِي الصُّدُوْرِ) ولکن کوزلر کورده بولغان کوزلار اعتباردن صوقر بولورلار یعنی کوز کورولرنده ضرر یوق مگر نفس آرزولارینه ایارولری سبیلی قلبلری کورمی (وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعُنَابِ) وای محمد عه م مشرکلر اوزلرینی قورقملغان عذابنی سیندن آشفدرلار (وَلَنْ يُّخْلِفَ اللهُ وَعْدَهُ) البته الله وعده سنه خلافاق قیلماس وقتی یتکاج عذابنی ایندرلکن الله صبر قیلوچی عذابنی آشفدرمی (وَاَنْ يُّوْمَعِنْدَ رَبِّكَ) دخی درستلکده ربک حضورته برکون (کَالْفِي سَنَةِ مَا تَعُدُوْنَ) سرصاناغان بللاردن ملک یل کبیدر (قدردر) (وَكَايِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ) وکوبمه در قریه دن (اهلنن) (اَمَلِيْتُ لَهَا) اول قریه گه (اهلنه) مهلت بیردم (وَهِيَ ظَالِمَةٌ) واول قریه (اهلی) مکه مشرکلری کبی کفر سبیلی ظلم قیلوچی ایدی (ثُمَّ اخْتَتَمُوا) مونڭ صوڭنڭ اول قریه نی (اهلنی) عذاب برلن توتدم (وَاِلَى الْمَصِيْرِ) ومنم حکمه در هر آدم نڭ قایتاچاغی (قُلْ) ایت سین ای محمد آدملرگه (يَا أَيُّهَا النَّاسُ) ای آدملر (اِنَّمَا اَنَا لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) آتچق مین سزنی ظاهر بولغان قورقتو برلن قورقتوچیمن سیونچ بیروچیمن دیگان سوزنی قالدلروده بو آیت نڭ مشرکلر ایچون گنه سرلوینه اشارت بار (فَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر هم ایزگوعمللر قیلدیلار (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيْمٌ) اول آدملرگه الله نڭ یارلقاوی هم الوغر زرق (جنت) بولور (وَالَّذِيْنَ سَعَوْا فِيْ آيَاتِنَا مُعَاجِزِيْنَ) دخی شوندا این آدملر بز نڭ آیتلر مزده اوز اعتقادلارند اوزشقان لاری حالده بوزوقلای برلن سعی قیلدیلار یعنی آیتلر مز نڭ معنالارند طعن قیلو برلن سعی قیلدیلار (اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَعِيْمِ) بوصفتد اغی آدملر یاندلرش اوط ایالریدر (وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِيٍّ) ای محمد (عه م) بز سیندن الک هیچ برکنابلی پیغمبردن هم کتابسز پیغمبردن یبارمادک (الا) مگر یبارساک (اِذَاتَمَّتْ) هر قیچان اول پیغمبر کوزلنڭده نفس آرزو قیلغان نرسه سنی تشرسه یا که اوزینه ایندرگان نرسه نی اوقوسه (اَلْقَى الشَّيْطٰنُ فِيْ اٰمْنِيَّتِهٖ) شیطان آرزو قیلغان نرسه سنه

دنيابرلن شغلمنوني موجب بولغان نرسيه نى طاشلار يادىه او قوينه اوزينه ايندىرماگان نرسيه نى طاشلار
 نى تاكه رسول الله ايتكان « اِنَّهُ لَيَعَانُ عَلٰى قَلْبِي فَاَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِي الْيَوْمِ سَبْعِينَ مَرَّةً » ديو يعنى كوكلمه تورلى
 نرسيه لى ارتلمش و القاء قيلنمش بولا بس هر كونه مين الله دان يتمش مرتبه مغفرت استيم (فَيَسْتَغْفِرُ اللّٰهُ مَا يَلْقَى
 الشَّيْطَانُ) بس الله شيطان پيغمبرلرنى كوكللرينه صالحان نرسيه نى باطل قيللور (ثُمَّ يَعْصِي اللّٰهُ آيَاتَهُ)
 مونىك صونىك الله اوزى نىك آيتلرينى محكم و ثابت قيللور (وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) ⁵⁹ والله تعالى آدملرنىك حاللرينى
 بلگوچيدىر و آلاغه قيلغان اشنىك حكمت اياسيدىر * بعضيلار بو خصوصه شول روشچه روايت قيلغان لار
 رسول الله بروقتىك قريش قومى نىك مجلسلرنىك اوترا در ايدى (والنجم) سورسى ايندى رسول الله بوسوره نى
 او قرغه كرشدى « وَمَنَاتِ الثَّالِثَةِ الْاُخْرٰى » ديگان سوزگه يتكاج شيطان سوسه قيلوب « تِلْكَ الْغُرَانِيقُ
 الْعُلٰى وَاِنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَبٰى » ديدى رسول الله ده بوسوزنى او قودى مشركلار موكار بيك قواندىلار سورهنىك
 آخرينه قدر او قعاج رسول الله سجده قيلدى مؤمنلر و مشركلر هر بىرسى برگه سجده قيلدىلار سو كره
 حضرت جبرائيل بواشنى رسول الله غه بلردى رسول الله بيك قايعردى شوندىن صونىك تعزيبه قيلوب
 الله تعالى ذكرى اوتكان آيتنى ايندىردى ديگانلر * لىكن بوروايت درست توگل چونكه رسول الله نىك
 بوسوزنى قصد بىرلن او قوا حتمالى يوق چونكه بوسوز كفر شيطان نىك هم رسول الله نىك تلىك جبر ايرتوا حتمالى
 يوق چونكه شيطان نىك رسول الله دان باشقه آدم حقنىك هم جبر اقبيلدرغه كوچى يتى چونكه الله تعالى قللامىك
 شيطان نىك ايركلى بولوى يوق ديگان رسول الله حقنىك بيگرا كى ممكن توگل هم بوسوز نىك رسول الله نىك
 تلىك غفلت و يا كلىشلق بىرلن يرو احتماليدىه يوق چونكه بو غفلت و يا كلىشلق و حينى ايرشدر و وقتنىك
 عقلا محال و الاوحى گه اوشانچ قالمى هم نقلاده محال چونكه الله تعالى بزقرآننى باطل قاطناشودن صاقلارمز
 ديو خبر پيىردى بو روايت بر تقدير ثابت بولسه بو طريق ايتورگه ممكن رسول الله « وَمَنَاتِ الثَّالِثَةِ
 الْاُخْرٰى » غه يتكاج سكوت ايتكان بولور رسول الله نىك قرأتنه توتاش ايتب شيطان « تِلْكَ الْغُرَانِيقُ الْعُلٰى
 وَاِنَّ شِفَاعَتَهُنَّ لَتُرْتَبٰى » ديو او قغان بولور خلق نىك بعضى رسول الله او قودى ديوطن قيلغان بولور
 چونكه رسول الله عصرندى شيطان جهرا سيلاشكان نى تاكه احد صوغشنىك « اَلَا اِنَّ مُمَدًّا قُتِلَ » بىر صوغشنىك
 « لِاَغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّي جَارٌ لَّكُمْ » ديو قچقرغان ياكى ايمان ده محكم بولغان آدم بىرلن ايمانىك
 ضعيف آدمنى امتحان ايچون بولور (لِيَجْعَلَ مَا يُلْقَى الشَّيْطَانُ فِتْنَةً) الله تعالى شيطان نىك پيغمبرلرنىك
 كوكلنى صالحان نرسيه سنى صالحو غه قدر تلى قيللور شيطان صالحان نرسيه نى محنت هم ايتلا قيلو ايچون
 (لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) كوكللرنده شىك و نفاق بولغان آدملرگه (وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ) دىكى كوكللرى
 قارا بولغان آدملرگه (وَاِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) دىكى درستلىكك ظلم قيللوجى آدملر البته حقنىك
 بىراق بولغان اوزون خلافتدر (وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ اٰتُوا الْعِلْمَ) دىكى علم بىرلىگان آدملر بلسن ايچون الله
 تعالى شيطان نى قدر تلى قيلدى (اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) درستلىكك قرآن حقدىر الله دن اينگوچيدىر ياكى
 شيطان نىك پيغمبرلرنىك كوكللرينه سوسه صالحوى حقدىر الله دن صادر دى (فِيَوْمٍ مُّوَابِهٍ) بس علم ايلارى

قرآنغه یا که اللهغه ایمان کینتر لر (فَتَّخَبْتَ لَهُ قُلُوبَهُمْ) بس قرآنغه یا که اللهغه بوی صنو سبیلی کوئللری قرارلنور (وَأَنَّ اللَّهَ) دخی درستلکده الله تعالی (لَهُادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) ایمان کینترگان آدملرنی توغری وحی یولغه کوندر وچیدر (وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مَرِيئَةٍ مِنْهُ) دخی کافر بولغان آدملر قرآن دن یا که رسولن یا که پیغمبرلرنکی کوئللرینه شیطان نکی، وسوسه سالوندن همیشه شیکده در (حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً) قیامت اوزلرینه کینت کیلگانگه قدر (أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ) یا یسه فائده سز کون نکی (بدر کونی نکی) عذاب کیلگانگه قدر (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ) کافرلرنکی شیکلری بنه تورغان کون نکی خواجه لغی الله ایچون گنه در (بِحُكْمٍ بَيْنَهُمْ) الله اول کونه مؤمنلرهم کافرلر آراسنه حقیق برلن حکم قیلور (فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بس شونداین آدملر ایمان کینتر دیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار (فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ) نعمتلر اوجماغلارنکه در (وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَاُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) دخی کافر بولوب، بزنی آیتلرمنی یالغانغه توتقان کسه لر باردر، آنسی کشیلرگه اوزلرن خور قیلغوچی عذاب بولغوچیدر. (وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دخی شونداین آدملر الله نکی رضالغی بولنده طوغان یورطلاری بولغان مکه دن مدینه گه هجرت قیلدیلار (ثُمَّ قَتَلُوا أَوْ مَاتُوا) مونکی صونکه کافرلر طرفندن صوغشه اولترلر یلر یا که (حتی انهم) وقت یتب صوغش قیلما یغنه اولدیلر (لِيَرْزُقَهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا) الله آلا رغه کورکام رزقنی (جنتنی) رزقلاندر (وَأَنَّ اللَّهَ لَهُمْ خَيْرٌ رِزْقِينَ) دخی درستلکده الله تعالی البته اول الله تعالی رزق بیروچیلرنکی ایکی ایزگوسیدر حسابسز رزقلاندرغانلغی ایچون (لِيَدْخِلْنَهُمْ مُدْخَلَ رِزْوَانِهِ) دخی الله تعالی مهاجرلرنی اوزلری راضی بولغان اورونغه (جنت که) کرت (وَأَنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ) دخی درستلکده الله تعالی مهاجرلرنکی دنیا و آخرتنگی حاللرینی بلگوچیدر هم مهاجرلر برلن صوغش قیلغان مخالفلرگه عذابنی آشقر ماوده شفقت قیلوچیدر (ذَلِكَ) اش بز سیکنا بیان ایتکانه (وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ) مؤمنلردن بر کشی مشرکلردن برسنه اوزی ظلم قیلنغان قدر ظلم ایتسه قصاص ده آرتدر ماسه (ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ) مونکی صونکه بو کشیگه مشرکلردن قایتادان ظلم قیلنسه (لِيُنصِرَنَّهُ اللَّهُ) البته الله بو کشیگه شیکسز یاردم بیدر (إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ) درستلکده الله تعالی البته مؤمنلردن عفو قیلوچی هم آلا رنی یارلقا وچیدر اوج آلاقلاری ایچون عذاب قیلوچی توکلدر (ذَلِكَ) الله دان بو یاردم (بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اوشبونکی سبیلی در درستلکده الله کیچنی کوندرگه کرت (وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دخی کوندرنی کیچکه کرت یعنی الله نکی شیلرنکی بعضسنی بعضسنه استن قیلوغه قادر بولوی سبیلیدر (وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) دخی درستلکده الله ظلم قیلوچی برلن ظلم قیلنمش نکی هر ایکسینکی سوزلرینی اشدوچی و اشلریکی کور وچیدر (ذَلِكَ) بو قدرتنکی کامللگی هم علم نکی کامللگی برلن وصف (بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَقْبُ) اوشبونکی سبیلیدر درستلکده الله تعالی همیشه ثابتدر (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ) دخی اوشبونکی سبیلیدر درستلکده کافرلرنکی الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لری باطلدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دخی درستلکده الله تعالی هر نرسه اوزرینه استن در هم شریکی بولماقدان

الوعدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ای محمد عه بلامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله کوکن (یوغاریدان) صوفی ایندردی (فَتَصْبِحُ الْاَرْضُ مُخْضَرَّةً) بس اولنلر سبیلی بیر یاشل بولوب اولور (اِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله تعالی نلک لطفی هر نرسهگه ایرشکوچیدر هم ظاهری وباطنی تدبیرلرنی بلگوچیدر (لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ) اول الله ایچون در کوکلرده وپیرلرده بولغان نرسه لر (وَاَنَّ اللّٰهَ) دخی درستلکده الله (لَهُوَ الْغَنِيُّ الْغَمِيذُ) البته اول الله ذاتنک هر نرسه دن موکسزدر هم صفتلاری و اشلاری سبیلی حمدنی واجب اینکوچیدر (اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ) ای محمد عه بلامیسونمی البته بلهسن درستلکده الله سرگه بیرده بولغان نرسه لرنی مسخر ایندی (وَالْفُلُكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ) دخی اوزینلک امری برلن دیکگزده یرگان حالده کیمه فی مسخر ایندی (وَيَمْسُكُ السَّمٰوٰتِ اَنْ تَقَعَّ عَلَى الْاَرْضِ) دخی کوکنی بیرگه تشونن صاقلاب توتار (الْاَبَاذِنَه) مگر کوک بیرگه تشار الله نلک اذنی برلن یعنی قیامت کوننک (اِنَّ اللّٰهَ) درستلکده الله (بِالنَّاسِ لَرُوْفٌ رَّحِيْمٌ) آدملرگه شفقت قیلوچی ورحمت قیلوچیدر (وَهُوَ الَّذِيْ اَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ) واول الله شوندا این الله در سزنی آنالارکنزلک رحمنده ترگذدی مونلک صوکنده اجلرگزیتکاچ اوترر (ثُمَّ يُحْيِيْكُمْ) مونلک صوکنده آخرنده ینه ترگذر (اِنَّ الْاِنْسَانَ لَكَفُوْرٌ) درستلکده آدم الله نلک نعمتلرینی انکار اینکوچیدر (لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسْكَ) هر بر دین ایاسی ایچون شریعت قیلدق (هُمْ نٰسُكُوْهُ) اول دین ایالری اول شریعت برلن عمل اینکوچیلردر (فَلَا يَنٰزِعُنَكَ فِي الْاَمْرِ) بس دین ایالری سینلک برلن دین اشنده نزاعلاشماسونلر (وَاَدْعُ اِلٰی رَبِّكَ) دخی آدملرنی ربکنی برلاوگه هم ربکنلک عبادتنه انده (اِنَّكَ لَعَلٰی هُدٰى مُسْتَقِيْمٌ) درستلکده سین حقلقغه کوندر وچی توغری بول اوزرئهنسن (وَاَنْ جَادُلُوْكَ) واگر دین اشنده سینلک برلن قیقرشسالار (فَقُلْ اللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) بس ایت سین ای محمد (عه) الله سزنیلک قیلغان عملکنزنی بلگوچیدر کدر (اللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) الله قیامت کوننک آراگزده حکم قیلور یعنی مؤمنلرگه ثواب کافرلرگه عذاب برلن (فَيَمَّا كُنْتُمْ فِيْهِ تَخْتَلِفُوْنَ) دنیاده وقتده اختلافی قیلغان نرسه گزده (دین اشنده) (اَلَمْ تَعْلَمَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) ای محمد بلامیسونمی سین البته بلهسن درستلکده الله بلور (مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) کوکلرده وپیرلرده بولغان نرسه فی (اَنَّ ذٰلِكَ فِيْ كِتٰبٍ) درستلکده کوکلرده وپیرلرده بولغان نرسه لرلوح المعفوظه ثابت در ویازلغاندر (اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ) درستلکده هر نرسه فی بلوهم لوح المعفوظه ثابت قیلو اللهغه جیکلدر (وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا) دخی مشرکلر الله دن باشقه شول نرسهگه عبادت قیلورلار (لَمْ يَنْزَلْ بِهٖ سُلْطٰنًا) اول نرسهگه عبادت قیلونلک درستلگی برلن الله دلیل ایندرمادی (وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهٖ مِنْ عِلْمٍ) دخی اول عبادت قیلوچی لار ایچونک اول نرسهگه عبادت قیلونلک درستلگی برلن علم بولمادی (وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ نٰصِيْرٍ) ومونلک کبی ظلمغه کروشوچیلر ایچون هیچ یاردم بیروچی یوقدر (وَاِذَا تَنٰتَلٰی عَلَيْهِمْ آيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ) وهر قیچان مشرکلر اوزرینه ظاهر بولغان لاری حاله آیتلر مز او قلمش

بولسه (تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ) ای محمد کافر بولغان آدملرنڭ يوزلرنڭ انكارني بلورسن
 (يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ) شونداين آدملرنى قينارغه واستلرينه سيكرب چغارغه باقن بولورلار (يَتَلَوْنَ
 عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول آدملر اول كافرلر اوزرينه آيتلرهنى اوقورلار رسول الله هم اصحابى مراد (قُلْ
 أَفَأَنْتُمْ بَشَرٌ مِّمَّنْ ذَلِكُمْ) ای محمد (هم) كافرلرگه ايت بو آچوڭزندنه ياوزراق بولغان نرسه برلن سرگه
 خبر بيرييمو (التَّارُ) اول ياوزراق نرسه تموغدر (وَعَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) الله اول تموغنى كافر بولغان
 آدملرگه وعيد قيلدى (وَبَشَّ الْمَصِيرُ) ونى ياوز اورلاچك اوروندر اول تموغ (يَأَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ
 مَثَلٌ) ای آدملر سرگه عجيب برمثل (حال) بيان قيلندى (فَاسْتَمِعُوا لَهُ) بس اول مثلنى اشكز يعنى
 اخلاصكز ايله طكلاڭز (أَنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلكه الله دن باشقه سزنىڭ عبادت قيلغان
 نرسه لرگز (صنملىر) (لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا) مخلوقلارنىڭ ايلىڭ ضعيفى بولغان چين ياراطوغه ده كوچلىرى
 يتماس (وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ) گرچه چيننى ياراطو ايچون هممى برگه جيولسه لارده (وَأَنْ يَسْأَلَهُمُ
 الذُّبَابُ شَيْئًا) واگر اول معبودلرنىڭ تنلرنن چين بر نرسه نى (زعفران كى بو ياولارنى ياكه
 باشقه زينت لركى نى) آلسه (لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ) اول صنم لار چين آلغان نرسه نى چينن قنقاره (قايتاروب
 آلا) آلماسلار موند اين بتن نرسه نىڭ عاجزى بولغان صنملارنىڭ نچلك معبود بولو احتمالى بولسون
 (ضَعَفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ) صنم گه عبادت برلن فائده استاوجى عابدلر برلن فائده استالمش معبود صنملىر كچمز
 بولديلر (مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مشركلر الله نى حق طانو برلن طانماديلار (أَنَّ اللَّهَ لَقَوَىٰ عَزِيزٌ) درستلكه
 الله تعالى البته بتن ممكناتنى ياراطوغه كوچى يتكوچيدر هم اشك غالبدر (اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا)
 الله تعالى اوزى برلن پيغمبرلىرى آراسىڭ وحى ده واسطه بولسون ايچون فرشته لردن ايلچى لر اختيار
 قيلور (جهراييل عدم وباشقه لار كى) (وَمِنَ النَّاسِ) دى خلق غه دين اويراتر ايچون آدملردن
 ايلچيلر (پيغمبرلر) اختيار قيلور (أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله تعالى آدملرينىڭ سوزلرينى
 اشتوچيدر هم اشلرينى كورگوچيدر (يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ) اول الله تعالى آدملرنىڭ آللارنڭ
 هم آرطلارنڭ بولغان نرسه لرنى بلور (وَالَى اللَّهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) واول الله غه اشلرنى قايتارلمش بولور
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا) ای ايمان كينرگان آدملر ركوع هم سجده قيلوڭز (وَأَعْبُدُوا
 رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ) دى ربكزگه عبادت قيلوڭز وايزگو اشلرنى قيلكز (لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ) منگولك
 سعادت كه ايرشوڭز ايچون بو اشلرنى قيلكز (وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ) دى الله نىڭ دينن استن
 قيلو ايچون الله يولنده چن صوغش قيلو برلن (ماللاركز وجانلاركزنى آياماينچه) صوغش قيلكز
 (هُوَ اجْتَبَاكُمْ) اول الله سزنى دينى ايچون اختيار قيلدى (وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ) دى
 سزنىڭ اوزرگزگه دين ده طارلق و آغرلق قيلمادى يعنى كوچكز يتماسلك اشلر برلن سزنى تكليف
 قيلمادى (مَآءَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ) آتاكز ابراهيم نك ملتته اباركز (هُوَ سَمَّاكُمْ الْمُسْلِمِينَ) اول الله
 سزنى مسلمان لار ديب آطادى (مَنْ قَبُلَ مِنِّي فَقَبِلَ مِنْ قُرْبَانِ اللَّهِ) قرآن دن الك بولغان اولگى كتابلار دادا هم

قرآنەدا (لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ) قىيامت كۈنىدە رسول محمدەم سىزگە وحىنى ايرىشدىرۈپتەنە شاھىد بولسۇن ايچۇن (وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) دىكى سىزنىڭ رسوللىرىڭىز وحىنى امانلىرىنىە ايرىشدىرۈپتەنە آدملىرى اوزىرىنىە شاھىدلار بولۇڭىز ايچۇن (فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) بىس نماز اوڭۇڭىز (وَأَتُوا الزَّكَاةَ) دىكى زىكات بىرگىز (وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ) دىكى ھىراشكۇزىدە بىرلىككە اللەغە توتۇنۇڭىز (هُوَ مَوْلَاكُمْ) اول اللە سىزنىڭ يارىدىم بىرۈچكۇزىدە ھىراشكۇزىدە تصريف قىلۇچكۇزىدە (فَتَنَمَ الْمَوْلَى وَنَعَمَ النَّصِيرُ) بىس نى خوش اشلۇردە تصريف قىلۇچى ونى خوش يارىدىم بىرۈچكۇزىدە اول اللە حجج سۇرە سىنىڭ ھىم اون يىدىنچى جزنىڭ ترجمە سى تمام بولدى .

﴿ يكرهى اوچۇنچى سۇرە مؤمنىن سۇرەسى مكەدە اينگان بوزدە اون سىگىز آيت ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ) تحقىق مؤمنلىرى امىد ايتكان واستاگان نرسەلىرىنىە ايرىشىلار (الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ) شۇنداقىن مؤمنلىرىدە امىد ايتكان واستاگان نرسەلىرىنىە ايرىشكان مؤمنلىرى آلاز نمازلىرىنىە خشوع قىلۇچىلاردە يعنى كۇڭللىرى قورقۇچى اعضالارى تىك تورۇچىلار (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) دىكى شۇنداقىن آدملىرىدە مؤمنلىرى دنيا و آخرت ايچۇن فائىدەسى بولماغان سوزلىرىدىن و اشلۇردىن يوز دوندىرۇچىلاردە (وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ) دىكى شۇنداقىن آدملىرىدە مؤمنلىرى زكوة بىرۈپتى قىلۇچىلاردە (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) دىكى شۇنداقىن آدملىرىدە اول مؤمنلىرى عورتلىرىنى صاقلاغۇچىلاردە يعنى عورتلىرىنى حرامغە صرف قىلماسلار (الْأَعْلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ) مگر عورتلىرىنى صاقلاماسلار ھىم صرف قىلۇرلار خاتونلارى اوزىرىنىە (أَوْ أَمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) يا كە اوڭ قوللارى ملك لىنگان نرسە (كنىزىلار) اوزىرىنىە (فَانَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ) بىس درستلىككە اول مؤمنلىرى عورتلىرىنى خاتونلارىنىە يا كە كنىزىلارنىە صرف قىلمىقلارى ايچۇن شلته قىلمىش توڭللىرىدە (فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ) بىس بىر كىشى خاتونى ھىم كنىزىلارنىە باشقە بىرلىن نفس آرزوسىنى اوتاۋنى تىلاسه (فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ) بىس بۇكشىلر مىلالدىن حرامغە اوتۇچىلاردە مەارك صاحىبى ايتە بو ايتە نكاح متعەنىڭ ھىم قول بىرلىن فائىدەلىنۈڭىز حرام لغنە اشارت باردى (وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ) دىكى مؤمنلىرى شۇنداقىن آدملىرىدە امانتلىرىنى وعەدلىرىنى صاقلاغۇچىلاردە (وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ) دىكى مؤمنلىرى شۇنداقىن آدملىرىدە فرض بولغان نمازلىرى اوزىرىنىە دوام ايتارلار ھىم وقتلارنىە اوقۇرلار (أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ) بۇدۇكر قىلمىغان صفتلارنى جىغان آدملىرى وارثلاردە ميراث آلۇچىلاردە (الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ) شۇنداقىن وارثلاردە فردوس اوچماغىنى ميراث ايتىب آلۇرلار (هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) آلار فردوس اوچماغىنىە منگو قالۇچىلاردە (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سَلَالَةٍ مِنْ طِينٍ) تحقىق بىر آدم (عَم) نى خالص بالچىق بىر اراتىق (ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً) فى قارار كىمىن (مَوْلَاكَ صَوَّبْنَا) بىر آدمنىڭ نىسلىنى صاقلامىش قارارلارنىە اورۇنى (أَنَا لَرَحْمٰنِ) قىلىق اگۇردە انساننىڭ آدم (عَم) نىڭ،

بالالاری مراد بولسه بو وقت آیت نلک، معناسی بوروشجه بولا تحقیق بز آدم بالالارینی بالحق دان (آدم عه م) دن
 صورلمش نطفه دن یاراتیق معناسنه بولا (سلاھ) دن نطفه (طین) دن آدم عه م مراد بولا (ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ
 عَلَقَةً) مونلک صوکنده منی صوینی اویوشقان قان قیلدی یعنی آق نطفه نی قزل اویوشقان قانغه ایبلندردک
 (فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً) بس اویوشقان قاننی ایت کیساگی ایتب یاراتیق یعنی ایت کیساگی ایتب اوردک
 (فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا) بس مونلک صوکنده ایت کیساگی سیاک ایتب یاراتیق یعنی ایت کیساگی
 قاطی سیاک که اوردک (فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا) بس سیاکلرگه ایت کیگزدک بلار هر قایوسی قرق کون
 صوکنده دیگانلر (ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ) مونلک صوکنده آدمنی ایکنچی خلق ایتب یاراتیق یعنی جان بپردک
 امام اعظم بو آیت برلن یومرقانی غصب لاب آلفغانده تولاو واجب بولوغه استدلال قیلغان مثلا برکشی
 یومرقه (کوکای) نی غصب لاب آلسه غاصب قولنده وقت کوکایمن بالاچسه کوکاینی تولی بالانی تولامی
 چونکه بالا ایکنچی خلق بولا هم بو آیت آدمنی خلق قیلونلک کیفیتنده بولدی (فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ)
 تقدیر قیلوچیلارنلک کورکامرهگی بولغان الله نلک قدرتنه و حکمنده شأنی بیوک بولدی (ثُمَّ أَنْتُمْ بَعْدَ ذَلِكَ
 لَمَيْتُونَ) تمام یاراطلوب بنکان نلک صوکنده درسنلکده سز اجللرکز بیتکان وقتده میتلر سز (ثُمَّ أَنْكُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَبْعُونَ) مونلک صوکنده سز قیامت کوننده حساب و جزأ ایچون قبرلرگز دن قوبارلمش
 بولور سز (وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ) و تحقیق سز نلک استگزده یدی یول (کوک) یاراتیق
 کوکلر یلدن لارنلک یا که فرشته لرنلک یولی بولمقندنان کوکلردن یول برلن تعبیر قیلندی دیمش لر
 (وَمَا كُنَّا عَنْ الْخَلْقِ غَافِلِينَ) دخی بز خلقدان کوکلرنی یاراطودن غافلر بولمادق (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
 مَاءً بَقْدَرٍ) دخی کوکلن (یرغاریدان) صونی چیکلاو برلن ایندردک (فَأَسْكَنَاهُ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونی
 بیرده قرارلاندردق (وَأَنَا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لِقَادِرُونَ) دخی درسنلکده بز صونی ایندروگه قادر بولمقمز
 کی صونی یبارو اوزرینه ده قادرمز (فَأَنْشَأْنَا لَكُمْ بِهِ) بس سز نلک ایچون اول صوبلرلن یاراتیق
 (اوسدردک) بز (جَنَاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَابٍ) خرمالاردان ویوزم لردن برلغان باقچه لارنی (لَكُمْ فِيهَا فَاوْرَاقُ
 كَثِيرَةٌ) سز نلک ایچون اول باقچه لارده کوب بيمش لر باردر (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی اول بيمش لردن
 آشارسز (وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ) دخی سیناء اسملی اورون نلک طورطاغندان چقغان آغاچنی
 سز نلک ایچون یاراتیق (اوسدردک) مراد زیتون آغاچی (تَنْبَتُ بِالذُّهْنِ) مای برلن بولغان حالده
 اوسار اول آغاچ (وَصَبْغِ اللَّكْمِينَ) دخی آشادچی لارغه ادم بولغان حالده اوسار اول آغاچ هر بر
 طعام گه قوشلوب آشالا تورغان نرسه گه ادم دیوله (وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً) دخی سز نلک ایچون
 دورت آباقلی حیوان لارده عبرت باردر (نَسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا) سزنی اول دورت آباقلی
 حیوان لارنلک ایچلرنده بولغان نرسه دن (سوت دن) صوغار رمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ) دخی
 سز نلک ایچون دورت آباقلی حیوان لارده کوب فائده لرباردر مثلا جونلاری کی (وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) دخی

اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ اينلارنىڭ اشارىسى (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ) دىخى سفرلەرگە
 قورى بېرىدە دورت آياقلى حيوانلار اوزرىنىڭ سۈدە كېمە لرو پرا خودلار اوزرىنىڭ يوكلانمىش بولورسىز
 (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ) و تحقىق بزىوح (عەم) نى اوزى نىڭ قومىنى بىباردىك (فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ)
 بس نوح (عەم) ايتىدى اى قومى الله غە عبادت قىلىڭلار كىزهم الله نى بىرلا كىز (مَالِكُمْ مِنْ آلِهِ غَيْرُهُ) سىزنىڭ اىچون
 الله دىن باشقە مەبۇد يوقىر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ابا الله دىن قورقەيسىز مېنى الله نىڭ نەمەتنە كىفران قىلىڭلار
 الله نىڭ سىزدىن نەمەتنى آلۇب اوزرىنىڭ⁹³ ھلاك قىلۇنمىن قورقەيسىز مېنى دىو (فَقَالَ الْمَلَائِكَةُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
 قَوْمِهِ) بس نوح (عەم) نىڭ قومىدىن كافر بولغانلار نىڭ الوغلارى عواملرىنى ايتىدىلار (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
 مِثْلُكُمْ) بونوح توڭلار مگر سىزنىڭ كىبى بىر آدمىر (يُرِيدُ أَنْ يَمُنَّ بِكُمْ) سىزنىڭ اوزرىڭىزگە آرتۇقلىقنى
 وخوجە بولۇنى تلىدىر (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِرُ عَلَىٰ مَا يَمْسَرُونَ) و لو شاء الله لآنزل ملائكة⁹⁴ واگر الله پىغەمبەر بىبارونى تىلاسه ايتىدى پىغەمبەر ايتىب
 فرشته لرى بىبار ايتىدى (مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آيَاتِنَا الْأُولَىٰ) بونوح نىڭ پىغەمبەر بولۇپىنى اولىڭى آتالار ماز اىچىندە
 اشتمادىك (ان هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بَشَرٌ مِثْلُكُمْ) بونوح توڭلار مگر شونداىن اىر دىر آنىڭ بىرلن دىوانە لىق بار دىر دىوانە لىغى
 اىچونىڭ بوسوزلرىنى ايتەدەر (فَتَرَبُّوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ) بس دىوانە لىقنىڭمىن آينىغان وقتقە قىر كىڭلار سوزلرىنىڭ
 صبر ايتىڭلار اكر دىوانە لىقنىڭمىن آينماى ھەمىشە شۇل سوزنىڭ دوام ايتىسە اوتىرىسىز آينوسە اوزىڭىز موندى اى
 دعوى قىلماىس وموندى اى سوزلر سىلاماس دىو (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بِنِعْمَتِكَ) نوح (عەم) قومىنىڭ ايمان
 كىتىرونمىن امىدىنى كىسكاچ ايتىدى اى رىم قومى مېنى يالغانغە توتۇلار سىبىلى ھلاك ايتۇ بىرلن
 مىڭا ياردم بىردىو (فَاَوْحَيْنَا إِلَيْهِ) بس نوحقە وحى قىلىق بىز (أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا) بىزنىڭ
 صاقلاومىز ھەم امرىز و اير تومىز بىرلن كىمە يا صادىو (فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا فَأَرَانَا) بس ھرقىچان كىمە گە منو
 بىرلن ياكە عذاب ايتۇ بىرلن امرىز كىلسە دىخى ايكىمىڭمىڭ صوطاشوب چقسە بىضاوى اياسى ايتە
 نوح (عەم) گە بو طرىق ايتىدى ھرقىچان مېچىن صوطاشوب چقسە اوزىڭىڭ و باشقە ايمان كىتىرگان قومىڭىڭە
 كىمە گە منارسىز دىو مېچىن صوطاشوب چقسە باشلاغاچ حضرت نوح خاتوننە خېر بىردى ھەم كىمە گە مندى
 صاحب مدارك ايتە بومىچ آدم (عەم) مېچى ايتى صوڭرە نوح (عەم) گە بولۇب اورلىدى اورنىڭە اختلاف
 بار بعضىلار كوفە مسجدنىڭ بعضىلار شامە بعضىلار ھندە دىمىشلر (فَأَسْلَمْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَاطِنٍ)
 بس بو وقت كىمە گە اوزىڭە كىرەم ھەر بىر جماعتىڭمىن آتالى آتالى ايكى صىغىنى كرت (وَأَهْلَكَ الْأَمْنِ سَبَقَ
 عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ) دىخى خاتونلارنىڭى و بالالارنىڭى كرت مگر اھلىكئىڭمىن الله نىڭ ھلاك ايتۇ بىرلن سوزى
 سابىق (اللك) بولغان منلرنىڭمىن كرتە كنعان اسملى اوغلى ھەم بىر خاتون مراد (وَلَا تَخَاطَبُنِي فِي الدِّينِ
 ظَلَمُوا) دىخى عذابىڭمىن قنقارو بىرلن دعا قىلۇب ظلم قىلغان آدملر حقنىڭمىڭ مىڭا خطاب قىلما يعنى سوز
 اندەشمە (انهم مغرورون) درستلىككە اول ظالملر طوفانندە غرق بولمىشلار دىر يعنى ظالملارنىڭ صوغە باطوب
 ھلاك بولۇلارنىڭمىن ھەم (فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ) بس ھرقىچان سىن اوزىڭ
 ھەم سىنىڭ بىرلن بىرگە بولغان مسلمان آدملر كىمە گە كىر بىر تمام قىرلارنىڭمىن (فَقُلِ الْعَمْدُ لِلَّهِ) شۇل وقتقە

(۱) شور - ايكىمىڭمىڭ مېچى ، بىر بوزى ، ھەم صوقا ئىپاچقان ھەدە چىر صوى جىولان تورغان بىرگە دىيولور اوشانداق بىر ناغە اسمدر ،
 طوفان صویدە مېچىن چىقماى الله عادىدە صو چىقە تورغان بىر دىن چىقىشدر مەنى . ش . ح .

ایت ماقتاوصفتی شونداين اللهغه بولاسونکه (نَجَانًا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) اول اللهبىنى ظام قىلوچى قوملردن
 قنقاردى (وَقُلْ) دخی ایت سین کیمهده (رَبِّ أَنْزَلْنِي مُنْزِلًا مُبَارَكًا) ای رېم مینى فائىلى ومبارک ايندرو
 برلن ايندر (وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ) دخی سین ايندروچيلارنىڭ ايلگ ايزگوسى سن (ان في ذلك لآيات)
 درستلىكده نوح (عهم) گه هم قومنه قىلنغان اشك الوغ عبرتلىر وكوب وعظلا باردر (وَأَنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ)
 ودرستلىكده بز نوح قومنه الوغ بلانى وقاطى عنابنى ايرشدر وچى بولدق (ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا
 آخِرِينَ) نوح قومنى هلاك قىلغاننىڭ صوكندىن ايكنچى زمان اهلنى ياراتتىق عاد ثمود قومى كىيلرنى
 (فَارْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ) بس ايكنچى قرن اهلنه (عاد قومنه) جنسندن بولغان پيغمبرنى (هودعهمنى)
 يباردك (أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ) اول قومگه اللهغه عبادت قىلوگىزهم اللهنى برلاگىزدىو ايتدىك (مَا لَكُمْ مِنْ آلِهِ
 غَيْرُهُ) سزنىڭ ايچون اللهدن باشقه معبود يوقدر (أَفَلَا تَتَّقُونَ) ايااللهدن قورقميسزنى دىوايتدىك (يعنى
 پيغمبر تلى اوزرنده ايتدىك معناسنده) (وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ) دخی هودنىڭ قومندن شونداين
 الوغلارى عواملرينه ايتدىلر (كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيمَانِ الْآخِرَةِ) اول ايتوچيلر كافر بولدىلر هم
 آخرت كوندنه بولغان نرسه لرگه يولغونى يالغانغه توتدىلر (وَأَتَرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دخی
 اول ايتوچيلرنى دنيا تركلىگنده تورلى نعمتلىر برلن نعمتلىرىدىك (مَا هَذَا إِلَّا بُشْرًا لَكُمْ) هود (عهم)
 توگلىر مگر سزنىڭ كىي آدمىر (يَأْكُلُونَ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ) سز نرسه دن آشيسز اولم سزنىڭ كىي اول نرسه دن
 آشيسىر (وَيَشْرَبُونَ مِمَّا تَشْرَبُونَ) دخی سز اچه تورغان نرسه نى اچر يعنى اول نچىك پيغمبر بولسون
 آننىڭ سزدن هيچ آيورماسى يوق (وَلَمَّا أَطْعَمْتُمْ بَشْرًا مِثْلَكُمْ) واگر اوزگىز كىي آدمىگه اطاعت
 قىلساگىز (أَنْكُمْ إِذَا لَخَّيْرُونَ) درستلىكده سز بو وقتده ضرر ايتوچيلرسز واوزگىزنى خورلقغه
 تشر وچيلرسز (أَيَعِدْكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ) سزگه هود وعده قىلامى هر قىچان سزاولسه گىز (وَكُنْتُمْ
 تُرَابًا وَعِظَامًا) دخی توفراقلاى وتارالغان سىاكلر بولسا گىز (أَنْكُمْ مَخْرُجُونَ) درستلىكده سز
 قىلردن چغارلىمش بولورسىز دىو (هَيَّاهُتْ هَيَّاهُتْ لَمَّا تَوَعَّدُونَ) هود طرفتىڭ سزگه وعده قىلنغان
 نرسه نىڭ بولوى يراق! يراق! (أَنْ هِيَ الْأَحْيَاتُ الدُّنْيَا) تركلىك يوقدر مگر دنياده بولغان تركلىكمىزدر
 (نَمُوتُ وَنَحْيَا) دنياده بعضىز اولرىمىز بعضىز ترلرىمىز (آنادن طوارمىز) (وَمَا نَعْنُ بِمُؤْمِنِينَ) وبىز
 قىلردن قوبارلىمشلار توگلمىز (أَنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) هود توگلىر مگر اللهغه
 يالغاننى افترا قىلغان ايردر (وَمَا نَعْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) وبىز هودقه ايمان كيتروچيلر توگلمىز
 بوسوزلرنى هود قومى نىڭ الوغلارى عواملرينه ايتدىلر (قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنْتُ بُونَ) هودعهم
 ايتدى اى رېم قومنىڭ مېنى يالغانغه توتوى سېملى اوزلرينى هلاك ايتو برلن مېكنا ياردم بىر
 وآلاردن اوج آل دىو (قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِيُصْبِحُنَّ نَادِمِينَ) هودعهم غه الله تعالى ايتدى قومنىڭ آرزماندن سېنى
 يالغانغه توتولارينه اوكنوچى بولوب اولورلر يعنى هر قىچان عنابنى كورسهر (فَأَخَذْتَهُمُ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) بس عاد قومنى جبرائيل عهمنىڭ طاوشى حلقى برلن توتدى يعنى جبرائيل عهمنى فقردىسه

كلسى هلاك بولدىلار (فَجَعَلْنَا هُمْ غَنَاءً) بس عاد قومنى طاشو صوى استندهكى چوبلر كى قىلىق
 يا كه قورى اوان كى قىلىق (فَجَعَلْنَا لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ) بس ظام قىلوچى قوم ايچون هلاكك بولسون
 (ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا آخَرِينَ) مونك صوكنده عاد قومندن صوك باشقه قرن اهللربنى خلق
 قىلىق يعنى صالح لوط شعيب و باشقهلار قومنى (مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا) هيچ بر امت هلاكك
 ايچون تعيين قىلنغان وقت دن لك بولماس (وَمَا يَسْتَأْذِرُونَ) دخى اول وقتنن كىچك ماسلرده
 (ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَى) مونك صوكنده بيغمبرلر مزنى برسى آرتندان برسنى يباردك (كَلَّمَا جَاءَ
 أُمَّةً رُسُلُهَا كَذَّبُوهُ) قايوغته زمان بر امت كه دين اويراتوچى بيغمبرلرى كىلسه اول امت لىر
 بيغمبرلرىن يالغانغه توتدىلار (فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا) بس اول بيغمبرلرىن يالغانغه توتوچى
 امتلرىن هلاك قىلودا بعضىنى بعضىنه ايارتدك (وَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) دخى اول امتلرىن تله
 سيلانه و حكاييت قىلنه تورغان سوزلر قىلىق (فَجَعَلْنَا لِقَوْمِ لَآئِيْمُونٍ) بس ايمان كىتر ماگان قوم كه
 هلاكك بولسون (ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا) مونك صوكنده بزموسانى هم قرداشى هاروننى
 معجزه لرمز بران يباردك (وَسُلْطَانَ مُوسَىٰ) دخى ظاهر بولغان حجت بران يباردك (إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
 فِرْعَوْنَ) هم فرعون نك قومنه (فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ) بس فرعونلر موسى بران هارون هم كه
 ايمان كىترودن و ايارودن باش تارتدىلار هم الوغلانوچى قوم بولدىلار (فَقَالُوا إِنَّا نَحْنُ الْبَشَرُ الْمَثَلِينَا)
 بس فرعونلر ايتدىلر اوزم كى ايكى آدم (موسى بران هارون) كه ايمان كىترامزمو البته
 كىترمىمىز (وَقَوْمُهُمْ لَنَا غَابُونَ) حالبوكم موسى بران هارون نك قومى (بنوا اسرائيل) بزرگه
 قللار كى خدمت ايتوچىلر و بوى صونوچىلر ديو (فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ) بس موسى
 بران هارون نى فرعونلر يالغانغه توتدىلر هم اوزلرى هلاك قىلنمش لاردن بولدىلار (وَلَقَدْ آتَيْنَا
 مُوسَى الْكِتَابَ) و تحقيق بز موسى (هم) كه تورات كىتابنى بىردك (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) بنو
 اسرائيلر معرفت لر كه و شريعت حكملرينه كونلسونلر ايچون (وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَآمَةَ آيَةً) دخى
 مريم نك اوغلى (عيسى همى) دخى عيسى نك آناسنى علامت قىلىق چونكه عيسانك آتاسز دنياغه
 كىلوى بز نك تلادكى نرسه مز كه كوچم نك يتوينه دلالت قىلادر اوشنداق عفيفه اولاتروب مريم نك
 ايرسز بالاتوغدروى ده تلادكى نرسه مز كه كوچم نك يتوينه دلالت قىلادر (وَأَوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ
 قَرَارٍ وَمَعِينٍ) دخى بز مريم بران اوغلى عيسانك منزللرىنى قرار و آقغوچى صواياسى بولغان بيوك
 اورونك قىلىق يعنى بيت المقدس بىرندك (يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّمِنَ الطَّيِّبَاتِ) اى رسوللر حلال و خوش
 بولغان طعام لردن آشاگز (وَأَعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ) دخى ايرگوعمللر قىلكز (اتى بِنَاتِعْمَلُونَ عَلِيمٍ) درسنلكه
 مين سز نك قىلغان عمللر كزنى بىلگوچيهن (وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ مِنْ أُمَّةٍ) درسنلكه اسلام ملتى بولمت
 بولغان حاله سز نك ملت كزدر (وَأَنَّا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ) دخى مين سز نك ربكزمن بس ميندن قورقكز

(فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا) بس بیغمبەرلرنیڭ قوملری دین اشلرینی آرالارنیه کیساک کیساک قیلدیلار
(كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ) بوتورلی فرقهلردن هر بیر فرقه اوزی حضورنیه بولغان نرسه (دین) برلن
شادلانوجیدر هم اوزی توتقان دین فی حق دیب اعتقاد قیلوجیدر (فَنَرَهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ) بس ای
محمد (عم) مکه کافرلرینی برآز زمانگه قدر نادانلق لارنیه قالدر یعنی اسلام دیننی قبول ایتولرینه
قدر (أَبْحَسُّونَ أُنْمَانَهُمْ بِهِ) مکه کافرلری حساب قیلولارمی درستلکک بزنلک آلاغه بییرگان نرسه
(مَنْ مَالٍ وَبَنِينَ) مالدان وبالالاردن بولغوجی (نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ) مکه مشرکلری ایچون ایزگولک لرده
آشقدر رمز دیو حساب قیلولارمی البته آلائی حساب قیلماسن لار یعنی مکه مشرکلرینه دنیاده مال
وبالالار بیرومزا یزگولسکنی آشقدر ومزا ایچون توگل بلکه استدرج و قاطی عناب ایچوندر (بَلَّ لَا يَشْعُرُونَ)
بلکه مکه مشرکلری حیوان لار کبی هیچ نرسه بلماسلر شونلک ایچونیه دنیاده مال وبالالار بیرومزا
ایزگولسکک آشقدرو دیو حساب قیلولار (أَنَّ الَّذِينَ) درستلکک شوندا یزگولسکک (هَمَّ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ
مُشْفِقُونَ) آلالر بلری نلک عنابنمن قورقودن ربلریندن قورقوجیلاردر وعذاب فی تیوشلی قیلغان گناهلاردن
صاقلانوجیلاردر (وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمِنُونَ) دخی شوندا یزگولسکک (وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوْمِنُونَ) دخی شوندا یزگولسکک
کیندرلر (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دخی شوندا یزگولسکک (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دخی شوندا یزگولسکک
(وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا) دخی شوندا یزگولسکک (وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ) دخی شوندا یزگولسکک
وَجَلَّةٌ) حالبوکم بییرگانیه الله نلک قبول قیلماونمن کوکللری قورقوجی در (أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ) درستلکک
آلالر بلرینه قایتوجیلاردر یعنی ربلرینه قایتولارینی شیکسن اعتقاد قیلغان لاری حالک بییرلر (أُولَٰئِكَ
يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) و بوذکر قیلنغان صفتلاردا بولغان آدملر ایزگو اشلرگه آشغورلار هم عبادت که
قزغرلار (وَهُمْ لَهُمْ سَابِقُونَ) و اول صفتلی آدملر ایزگواشلری ایچون او جماخقه آلتن کروچیلدر (وَلَا
تُكَلِّفُ نَفْسًا الْوُسْعَهَا) و هیچ بر نغمنی کچله مه مز مگر طاقتی قدرگنه کچله رهز (وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ)
وبزنلک حضور مده حقائق برلن سیله شه تورغان کتاب (لوح المعفوظ) باردر (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) و آدملر عنابنی
آرتدرو و ثوابنی کیمتو برلن ظلم قیلنماسلار چونکه لوح المعفوظ من آرتدرو کیمنمی راستلق برلن او قور
(بَلَّ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هُنَا) بلکه کافرلرنلک کوکللری صافچی فرشته لرنلک یازونمن اوزلرینی ارتکان
غفلت دهر (وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ) دخی کافرلرگه مؤمنلرنلک ذکر قیلنغان عمللرنمن باشقه بولغان
قباحت عمللر باردر (هَمَّ لَهُمْ عَمَلُونَ) اول کافرلر اول قباحت عمللرنی قیلوغه عادتلنوجیلدر (حَتَّىٰ إِذَا
أَخْتَنَّا مُتَرَفِعِهِمْ بِالْعُنَابِ) هر قیچان کافرلرنلک متنعم لرینی و بایلارنی عناب برلن توتساق (إِذَا هُمْ بِجَهَنَّمَ)
عذاب برلن توتقان کونده (مثلا بدر کونی یا که آچلق بولغان یدی یل مراد) یاردم استناگانلری
حالک قیچرلار (لَا تَجَاوَزُ وَالْيَوْمِ) بو کافرلرگه ایتلور بو کونیه یاردم استنا قیچرلر (أَنْتُمْ مَنَالَاتِنَصْرُونَ)
درستلکک سز بزنلک جهنمزدن یاردم بییرلش بولماسسز (فَمَكَانَاتِ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) تحقیق سز نلک اوزرگه
قرآن آیتلر مز او قلمش بولور بولدی (فَكُنْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تُنكصُونَ) بس سز او کچه لرگز اوزرینه

کیریکه طابا قایتور بولمگن یعنی آیتاره زنی اشتودن یوز دوندر دگن (سنتکبرین به سامرا) بیت الله تیراسنه کیچ برلن قرآنک طعن برلن سیلاشوی جماعت بولوب مسلمانلار اوزرینه تکبرلنگانگن حالده قرآن آیتارینی اشتودن یوز دوندر دگن (تهجرون) قرآن حقنک قبادت سوزلر سیلا دگن (اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ) کافرلر قرآننی فکر قیلما دیلارمی اگرده فکر قیلسالار قرآننگ آچق حق بولوینی بلب ایمان کیترلرایدی (اَمْ جَاءَهُمْ مَالٌ بَاطِلٌ اَمْ جَاءَهُمُ الْاَوَّلِينَ) یا که بومکه کافرلرینه اولنگی آتالارینه کیلما گان نرسه کیلمیمه وشوننگ ایچون قورقمیلارمی (اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا سَوْلَهُمْ) یا که اوزلریننگ پیغمبرلرینی (محمدعه منی) راستلق وامینلک برلن بلمادیلرمو البته بلمیلر (فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ) بس مکه کافرلری حسد ایچون اول پیغمبرنی انکار قیلورلار (اَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ) یا که اول پیغمبر بولن دیوانه لاق باردیوایتورلرمی وحالانکه آرالارنگ اول پیغمبرنگ (محمدعه منلک) ایلک عقللی وایلک اشانچلی آدم ایلمکنی اوزلری بله لر (بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ) بلسکه اول پیغمبرمکه کافرلرینه حقلق و توغری یولنی کیتوردی (وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) حالبوکم کافرلرنگ کوبسی حقنی مکروه و دشمن کوروچی اردر مدارک ایاسی اینه بو آیتنه ۷۰ مکه کافرلری نلک بعضس نلک حقنی مکروه کورماوینه دایل باردی ایمان کیترماوی خورلانو ایچون گنه وقوم ارینگ شلته سنن قورقو ایچون گنه دی (وَلَوْ اتَّبَعَ الْعَقْفُ أَهْوَاءَهُمْ) واگر الله تعالی کافرلرنگ آرزو قیلغان نرسه لرینه (صنملارنی معبود اعتقاد قیلولارننه) ایارسه (لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ) البته کولر هم ییلر هم کولر وییلر بولغان عقل ایالری بوزولور و هلاک بولور ایدی (بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ) یا که بز مکه کافرلرینه ذکرلرینی کیتردک یعنی وعظلاری بولغان کبابنی کیتردک (فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مَعْرُضُونَ) بس مکه کافرلری ذکرلرینن یوز دوندر وچیلردر التفات قیلما سالار (اَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا) یا که ای محمد (عه) سین مکه کافرلرینه دین اویراتوگ و پیغمبرلکنی اوتاوگ اوزرینه اجر صورایسوگمی (فَخَرَجَ رَبُّكَ خَيْرٌ) بس ربک نلک اجری (دنیا ده رزق آخرتک ثوابی البته ایزگورا کدر (وَهُوَ خَيْرٌ لِّلرَّازِقِينَ) و اول ربک رزق بیرو وچیلرنگ ایزگوره گیدر (وَأَنْتَ لَتَنْتَعُوهُمْ اِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) دخی درستلک سین مکه کافرلرینی توغری بولغان بولغه (اسلام دیننه) انلک یسن (وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) دخی درستلکک آخرت که ایمان کیتر می تورغان آدملر (عَنِ الصِّرَاطِ لَنَّا كِبْرُونَ) توغری بولمان آوشقوچی لاردر (وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ) واگر بز مکه کافرلرینه مرحمت قیلساق (وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ) دخی مکه کافرلرنگ بولغان نرسه نی (ضررنی یعنی آچلقنی) یبارساک (لَلْجَوَابِ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ) آزغونلق لارنگ متجیر بولغان لاری حالده ثابت و دائم بولورلار (وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْأَعْنَابِ) و تحقیق بز مکه کافرلرینی عناب برلن توتتق (بدر صوغشنک اولتورلورلی کبی) (فَمَا اسْتَكْنٰوْا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ) بس عناب برلن توتتغمز وقتنده ربلرینه بوی صونمادیلار هم یالوارمادیلار (حتی اذ افتحناعلیهم باباذا عناب شدید) هر قیچان مکه مشرکلری اوزرینه قاطی عناب ایاسی بولغان عناب ایسگینی آچساق (آچلقنی) (اِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسِّرُونَ) شول عنابک بولقلاری وقتنک مکه مشرکلری هر بر ایزگولکنن ۷۴

امید کیسو چیلردر (وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ) واول الله شونداين الله در سزنىڭ ايچون ياراتى (السَّمْعُ وَالْبَصَرُ
 وَالْأَفْئِدَةُ) اوزىنىڭ بىرلىكى ايچون تعيين اينگان آينلرنى اشدو و كوروايچون اشدو و كورو قوه لر ينى هم
 اول آيتلارده فكر قىلوايچون كوڭللىرى ياراتى (قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) بونعمتلرگه آزغنه شكر قىلاسز چونكه
 بونعمت لرگه كامل شكر قىلو بونعمتلرنى الله تعالى نى ايچون بىرگان شوڭارغنه صرف قىلو بىرلن بولا (وَهُوَ الَّذِي
 ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ) واول الله تعالى سزنى بىرده ياراتى هم بىرده تورلى نسل ايتب تاراتى (وَاللَّيْلُ تَجَشَّعُونَ)
 واول اللهغه تارالدىڭىز صوڭىدە قىامت كوتىدە جىيلىمىش بولورسىز (وَهُوَ الَّذِي يُعْطِي وَيُمْسِكُ) واول الله شونداين
 صفتلى الله در اولكلرنى ترگىز و تركلرنى اوتىرر (وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) واول الله ايچوندىر كىچ
 وكوندىزنىڭ تورلى بولوى (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلگىزنى صرف قىلوب اويلاپ قارامىسىزمى (بَلْ قَالُوا
 مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ) بىلكە مكە كافرلىرى اولگى كافرلىرى (آتالارى) اينگان نرسەنىڭ اوخشاشىنى
 ايتىدىلر (قَالُوا) مكە كافرلىرىنىڭ اولگىلىرى (آتالارى) ايتىدىلر (ائْتْنَا مِنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا)
 هر قىچان بىز اولساك هم توفراق وايىدىز سىياكلر بولساق (ائْتْنَا لَمَجْعُوثُونَ) شول وقتدە بىز تىرلپ
 قىبىلرمىزدن قوبارلىش بولورمىزمو البته بوش مەكەن توڭل دىيىلر حالبوكم اوزلرى دىنياغە كىلماسلرئىن
 الك توفراق ايدىلر آدم بولوب ياراطلىدىلر (لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ) تحقيق بىزدە
 آتالارمىزدە اولگاننىڭ صوڭىدە قىبىلردىن قوبارولوبىرلن مەكەم كىلماسىن بورون دە وعە قىلىنىق
 (اِنَّ هَذِهِ الْأَسَاطِيرُ الْأُولَىٰ) بو اولگاننىڭ صوڭىدە قوبارلو توڭلدر مگر اولگىلرنىڭ يالغانلاب
 يازغان نرسەلىرىدىر (سوزلىرىدىر) (قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا) اى مەكەم ايتسىن مكە كافرلىرىنە
 بىر دىنى بىردە بولغان عقل ايبالرى كم ايچوندىر وكمىڭ ملكىدىر (اِنَّ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز
 بلارنىڭ خوجەسى كم ايدىكى بىلور بولساڭىز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) اگر مكە كافرلىرىنە بلاى ايتساڭ البته
 ايتورلر بىر هم بىردە بولغان عقل ايبالرى الله ايچوندىر واللهنىڭ ملكىدىر دىو (قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ)
 اگر بو روشچە جواب بىرسەلر ايت سىن مكە كافرلىرىنە ايا وعظ لانمىسىزمى يعنى اگر بىر دىيىردە
 بولغان عقل ايبالرىنى ياراطوجى الله بولسە موندان صفتلى الله البته اولگاندىن صوڭ قىبىلردىن
 قوباروغەدە قادر بولور (قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ) ايت سىن اى مەكەم مشركلرىنە بىدى
 قات كوڭلىڭ رىبسى كم (وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) دىنى الوغ بولغان عرشنىڭ رىبسى كم دىو (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ)
 البته مشركلر جوابلە ايتور بىدى قات كوڭلكە هم الوغ عرش كە خوجە بولوچىلىق الله ايچوندىر دىو (قُلْ أَفَلَا
 تَتَّقُونَ) اى مەكەم اگر بلاى جواب بىرسەلر مكە مشركلرىنە ايت ايا اللهنىڭ عذابىدىن قورقمىسىزمى
 يعنى بىدى قات كوڭلىڭنى الوغ عرشنى ياراطقان اللهغە ئىچك چىن ياراطوغەدە قدرنى بولماغان بعض
 مخلوقلارنى شرىڭ قىلاسز (قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ) اى مەكەم مشركلرىنە ايت هر نرسەگە
 خوجەلىق آننىڭ قولىدە (قدرتىدە) بولغان ذات كەمدىر (وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ) ودىنى اول ذات

تلاگان آدمینه یاردم بیررو اول ذاتغه هیچکم طرفندن یاردم بیرلماس (ان کنتم تعلمون) اگر
 سز بلسه گز یعنی علم اهلندن بولسا گز (سَيَقُولُونَ لِلَّهِ) البته مکه مشرک لری هر نرسه گه خوجه لق و مالک
 بولو چیلق الله ایچوندر دیو اینور لری (قُلْ فَأَنَّى تُسْعِرُونَ) بس اگر بلای جواب بیرسه لرای محمد
 مکه مشرک لرینه ایت هر نرسه گه خوجه لق الله ایچون بولسه فی سبب من الله فی برله ودن هم
 اللهغه بوی صونودن دوندر ایش بولا سز یعنی نیک یوز لری گزنی دوندر سز (بَلْ أْتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ)
 بلکه بز مکه مشرک لرینه حلق فی (توحیدنی وحشر برلن وعده نی) کیتردک (وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ) دخی
 درست لکده مکه مشرک لری حقی انکار ایتد لری ایچون یالغانچیلاردر (مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ)
 الله بالا توتمادی (وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ آلِهِ) دخی الله برلن بر گه هیچ بر معبود بولمادی (إِذَا لُتُّهُبَ كُلُّ
 آلِهِ بِمَا خَلَقَ) الله برلن بر گه معبود بولغانده هر بر معبود اوزینک یاراطغان نرسه سینده بار ایدی یعنی
 هر بر معبود اوزینک خلق ایتکان نرسه سی برلن ایکنچی معبوددن یالغز بولور ایدی وهر برسینک
 ملکی ایکنچسینک ملکندن آیرولور ایدی (وَلَعَلَّآ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ) دخی اول معبود لر آراسنده عماریه
 ونزاع ظاهر بولور ایدی بعضی بعضینه استن (غالب) بولور ایدی نناکه دنیا داغی پادشاهلارنک
 حالی شولای (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ) مشرک لری صفت لغان نرسه دن (بالادن وشریکدن) الله پاک بولدی
 ویراق بولدی (عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) اول الله غائبنی دخی حاضر فی بلگوچیدر (فَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ)
 بس الله تعالی مشرک لرنک الله برلن شریک قیلغان نرسه لرندن بلند بولدی (قُلْ رَبِّ أُمْتَرَيْنِي مَا يَوْعَدُونَ)
 ایت سین ای محمد (عم) ای ربم اگر کافر لری و عده قیلنغان عذابنی میکا کورساتوک چاره سز بولسه
 (رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) ای ربم مینی ظالم قوم لر ایچنه قیلما و ظالم قوم لر گه ایتکان عذاب برلن عذاب
 قیلما (وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ نُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لِقَادِرُونَ) دخی درست لکده بز کافر لر گه و عده قیلنغان نرسه فی (عذابنی)
 سیکا کورساتو اوزرینه قادرمز (ادفع بآلتی هی احسن السیئة) کورگام بولغان طریقه برلن یاوزلقنی
 بیمار یعنی یاوزلق قیلغان کشیدن عفو ایت هم یاوزلقی برابر نده ایزگولک قیل یا که توحید سوزی
 برلن شریک سوزینی بیمار (نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ) بز مشرک لرنک سیننی صفت لغان نرسه لرینی بله مز هم
 آلا رغه جزأ بیرر گه قادرمز (وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ) ای محمد (عم) دخی ایت سین ای ربم سیکا صیینان
 (مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ) شیطانلارنک وسوسه لرندن (وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ) و دخی سیکا صیینان ای
 ربم حال لرندن هیچ بر حاله شیطاننی منم تیر ایه حاضر قیلوکن (حَسْبُ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ) هر قیچان
 مشرک لرنک برسینه اولم کیلسه (قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ) ای ربم مینی دنیاغه کیری قایتار دیو ایتور یعنی
 مشرک لرشول وقت یتکانگه قدر شرک لرنده دوام قیلور لار (لَعَلِّي أَعْمَلُ الصَّالِحَاتِ مَا تَرَكْتُ) شاید مین قالدرغان
 ادرنمه (دنیا ده) ایزگو عمل قیلورن (کَلَّا) دنیاغه کیری قایتو بولا چاق اش تو گل (أَنهَا كَلِمَةٌ هُوَ
 قَائِلُهَا) درست لکده (ای ربم دنیاغه مینی کیری قایتار ایزگو عمل قیلور ایدم دیگان سوز) شوندا این

سوزدر اول سوزنی کافر البته اینکو چیدر (وَمَنْ رَأَاهُمْ بَرَزَخَ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) دنیاغه کیری قایتارونی
 صورغان جماعتنک آلا رنیدن قوبارامش بولغان کونگه (قیامت کوننه) قدر دنیاغه کیری قایتودن طیا
 تورغان پرده باردر (فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ) بس هر قیچان قیامت بولوا بچون صورغه ارلمش بولسه (فَلَا
 أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ) بس سرلگان کونک آدمارنک آراسنک نسبار (یعنی نسبارینک فائده لری) بولماس
 (وَلَا يَتَسَاءَلُونَ) دخی برسی برسندن حاللرنیک صوراشماسلاراما حساب سوکنک یا که اهل جنت جنکک
 اهل جهنم جهنمگه کرگانک سوکنک برسی برسندن حاللرینی صوراشورلار بس بو آیت، قیامت کوننک
 آدمار حاللرینی صوراشورلار دیگان آیت که خلاف بولمی چونک صوراشو حساب سوکنک صوراشماوی
 صور ارلگان وقتده (فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ) بس کشینک اولچانگان ایزگو عمللری آغر بولسه
 (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بس ایزگو عمللری آغر بولغان آدمار منگو بولغان ایزگولکرگه ایزشوپیلردر
 (وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ) و برکشینک یاوزقلاری کوب بولو سبیلی اولچانگان عمللری جیکل بولسه
 یا که عملینی برده اولچاو بولماسه (فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ) بس بو آدمار شوندا این آدماردر
 اوزلرینه ضرر ایتدیلر (فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ) جهنمده منگو قالوچیلاردر (تُلْفَعُ وُجُوهُهُمُ النَّارَ)
 بو آدمارنک (کافرلرنک) یوزلرینی اوط یاندرور (وَهُمْ فِيهَا كَالْحِجَابِ) دخی اول آدمار جهنمده
 یوزلرینی چنقلاندر وچیلاردر (أَلَمْ تَكُنْ آيَاتٍ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ) هم بو کافرلرگه الله تعالی طرفسندن
 ایتلور سزنی اوزرکرگه آیتلرم او قلمش بولمادیمو البته بولدی (فَكُنْتُمْ بِهَا تُكْتَبُونَ) بس
 اول آیتلرمنی یالغانغه توتار بولمکنز (قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا) کافرلر جهنمده ایتورلر
 ای ریمز بزنک اوزرمرگه یاوزلر قمز غالب (استن) بولدی (وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ) دخی بز آرغوچی
 قوم بولدی (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا) ای ریمز بزنی تموغس چغار (فَإِنْ عُدْنَا فَنَا ظَالِمُونَ) بس اگر
 تموغس چغارغاننک سوکنک کفرگه کیری قایتساق بز ظلم قیلوچیلار بولورمز (قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا
 وَلَا تَكَلَّمُونَ) الله تعالی ایتور تموغده تیک توروگز صور او رنی تموغ توگل وعنادینی کوتاروده
 میکاسوز سیلامکنز (أَنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي) درستلکده شاعن منم قالارومدن بر جماعت (مؤمنلر)
 بولدی (يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا) ایتورلر بولدی ای ریمز بز سیکدا ایمان کیتردک بس
 بزنی گناهلارمنی یارلقاغای و بزگه رحمت قیلغای ایدک (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) حالبوکم سین
 رحمت قیلوچیلارنک ایزگوراگی سن دیو (فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سُخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُم ذِكْرِي) بس سز کافرلر
 مینم اول قلالارومنی مسخره ایتب توتکنز مسخره ایتوچرلن شغللنوکز منم ذکرمنی سزدن اوتنرغانغه
 قدر (وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضَعُونَ) هم سز اول قلالارومدان کلار بولمکنز (إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا)
 درستلکده مین اول قلالارومنی بو کونده (قیامت کوننده) سزنی رنجتوکرگه صبر ایتولری سبیلی
 کورکام جزأ بران (جنت برلن) جزأ لادم (أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ) درستلکده اول قلالاروم آلاردر منگولک

سعادت که ایرشوچیلر (قَالَ كَمْ لَبِئْتُمْ فِي الْأَرْضِ) الله تعالی قیامت کوننده کافرلرگه ایتور دنیاده بیرده
 کوبسی توردکیز (عَدَسْنِيْنَ) دنیا یللاری صانی یوزنسن (قَالُوا لَبِئْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ) کافرلر ایتورلر
 دنیاده تورولارونی آزغه صایب دنیاده بر کون یا که بر کون نلک بعضنی توردق دیو (فَاسْئَلْ
 الْعَادِينَ) بس ای محمد عهه بنده ارنلک عمرلرینی صانی تورغان فرشته لردن صوراً یا که حساب
 علمنی بلگان آدم لردن صوراً (قَالَ ان لَبِئْتُمْ الْأَقْبِلَا) الله تعالی تموغ خوجه سی مالک تلی برلن ایتدی
 دنیاده سز تورمادغز مگر آزغنه زمان توردکیز (لَوَأَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلور بولسا کز (أَفَعَسَبْتُمْ
 أَنْمَآخَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا) ای کافرلر حساب قیلا سز می سز بزر نی فائلسز اش قیلغانمز حاله یاراتدی دیو
 (وَأَنْتُمْ الْبِنَاءُ لِتَرْجِعُونَ) دخی درستلکک سز بزر نی اوزرمزگه قاینارلمش بولما سز می یعنی سز بزر نی
 الله تکلیفسز گنه بوشقه یاراتدی دیو هم بزرگه اواکچ قاینما و کز نی حساب قیلا سز می (فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ
 الْحَقُّ) بس خوجه بولغان و همیشه ثابت بولغان الله خلقنی عبث بولغان حاله یاراتودن بلند بولدی
 (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) معبود بالحق یوقدر مگر الله تعالی گنده در (رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ) حرمتلی بولغان عرشینک
 ربسی در اول الله تعالی (وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) و کمدر الله برلن برگه ایکنچی معبودنی اندهر
 (لَابْرَهَانَ لَهُ بِهِ) اول کش ایچون ایکنچی معبودنی اندهرگه اصلا دلیل یوق اییدی (فَأَنَّمَا حَسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ)
 بس آنچق بوکشینک ربسی حضور نده در حسابی یعنی ربسی بوکشینگه تیوشلی جزاسنی بیرر (أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ
 الْكَافِرُونَ) درستلکک شأن کافرلر سعادت که ایرشمازلر (وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ) وای محمد (عهه) ایت سین
 ای ربم منم گناهلارومنی یارلقا و رحمت قیل (وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ) وسین رحمت قیلوچیلارنک
 ایرگوره گیسون مؤمنون سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی

❖ بکر می دورتنچی سوره نور سورده سی مدینه ده اینگان آلتمش دورت آیت ❖

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(سُوْرَةُ انزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا) بوسوره شوندا این سوره در ایندرک بز اول سورده بولغان
 حکملرنی چیکلادک بز (وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) دخی بوسورده ظاهر بولغان آیتلرنی ایندرک بز
 (لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) سز نلک وعظ لانو کز ایچون (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي) شوندا این ایرزنا قیلدی وشوندا این
 خاتون زنا قیلدی (فَاجْلِبُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مَاءً جَلْدَةً) بس ای امام لار زنا قیلوچی ایر برلن زنا قیلوچی
 خاتونن هر برسنی یوز مرتبه صوغکیز اگرده محصن بولماسالار اگر محصن بولسالار طاش برلن
 آطوب اوترکز حنفی منهبندن محصن بولونلک معناسی آزاد مسلمان عقللی و بالغ بولوب نکاح صحیح برلن
 نکاح اینگان خاتونی بولوب ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولو اگرده آزاد یا که مسلمان یا که عقللی
 بالغ بولماسه یا که نکاح صحیح برلن نکاح اینگان خاتونی ایلک آزی بر مرتبه وطی قیلغان بولماسه
 بوغیر محصن بولا (وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ) دخی سزنی الله نلک دیننک و واجب ایتکان حدنی

او تاوده زنا قیلوچی ایر برلن زنا قیلوچی خاتون حقننه شفقت توتماسون (ان کنتم تؤمنون
 بالله والیوم الآخر) اگر سزا اللهغه هم آخرت کونینده ایمان کیتیرر بولساگز (ولیکشف عنابهما طائفة
 من المؤمنین) دخی زنا قیلوچی ایر برلن زنا قیلوچی خاتون نلک عنابی وقتننه مؤمنلردن بر جماعت
 حاضر بولسون (۲) بوجماعت آزی اوج کشی یا که دورت یا که دورتمن قرقغه قدر یا که اون کشی
 دیگانلر بو آیت زنا حدی حقننه بولدی هم الله تعالی زنا قیلوچی ایر برلن زنا قیلوچی خاتون نلک نکامی
 حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (الزانی لاینکح الأزانیة أو مشرکه) زنا قیلوچی ایر نکاحلنماس مگر
 زنا قیلوچی خاتوننی یا که اللهغه شریک قاطوچی مشرک خاتوننی نکاحلنور یعنی زناغه عادتلینگان ایر
 زنادن پاک بولغان ایرگو خاتوننلک نکاحنه قرقماس مگر اوزی کیی زناچی خاتوننلک یا که مشرکه خاتوننلک
 نکاحنه قزغر (والزانیة لاینکحها الأزان أو مشرک) دخی زنا قیلوچی خاتوننی نکاحلانماس مگر زنا قیلوچی
 ایر یا که مشرک ایر نکاحلانور یعنی نکاحلانورگه رغبت قیلور (وحرم ذلك علی المؤمنین) دخی زنانی
 یا که زنا برلن کسب ایتو نیتی برلن زناچی خاتونلارنی نکاحلنونی مؤمنلرگه حرام قیلندی * الله تعالی
 زنا برلن کشینی سوگونلک حدنه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (والذین یرمون المحصنات) دخی
 شوندا این آدملر زنادن سلامت بولغان عقللی بالغه بولغان مسلمان و آزاد بولغان خاتونلارنی زنا برلن
 سوگارلر بوصفتداغی ایرلرنی زنا برلن سوگوده خاتوننی سوگو حکمننه (ثم لم یأتوا بأربعة شهادت) مونلک
 سوکننه بو سوگولمش خاتونلارنلک زنا قیلغاناق لارینه سوگوچیلر دورت شاهد کیتیرماسه لر (فاجلبوهم
 ثمانین جلیئة) بس بو سوگوچیلرنی سکسان قامچی صوغکز (ولاتقبلوا لهم شهادة أبدا) دخی بو سوگوچیلرنلک
 منگو هیچ بر شهادت لرینی قبول قیلماگز (وأولئک هم الفاسقون) دخی بو زنادن پاک بولغان خاتونلارنی
 زنا برلن سوگوچیلر یا اوللاردر الله نلک طاعتنن چغوچیلاردر حاصل برکشی زنادن پاک بولوب مسلمان
 و آزاد بولغان کشینی زنا برلن سوکسه کرک ایر بولسون سوگولمش آدم و کرک خاتون بولسون و زناغه
 دورت شاهد تورغزه آلماسه سوگوچینی سکسان مرتبه صوغارغه تیوش هم سوگوچینلک مونن صولک عدالتی
 ساقط بولوب شهادتی مردود بولاهم فاسقلاردن بولا (الذین تابوا من بعد ذلك) لکن زنا برلن کشینی سوگودن
 توبه قیلغان آدملر فاسق بولماسلار (وَأَصْحَابُوا) دخی عمللرینی ترک قیلغان آدملر (فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
 بس درستلکده الله تعالی توبه قیلوچیلارنلک گناهلارینی یارلقاغوچیلر هم آلا رغه رحمت قیلوچیلر
 الله تعالی (لعان) مسئلهسی حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی بو آیتنلک نزولنه سبب شول قنف
 آیتنی اینگان نلک سوکننه عدی اوغلی عاصم رسول الله دان صورادی وایتدی ای الله نلک رسولی قنف آیتنه
 عجب لنه من اگرده بر ایر اوزینلک خاتوننی نلک یانونه باطا برنی کورسه ا کر بو ایر دورت شاهد ازلو برلن
 شغلنسه باط ایر مونلک خاتوننی برلن اشنی تمام ایتنه چک و اگر شاهد سرگنه بو خاتوننی ایله باط ایرنی
 زنا موجب برلن طلب قیلسه شاهد قویا آلماوی سببلی اوزینه سکسان قامچی اورولاچاق هم اوزی
 فاسق بولوب شهادتی مردود اولاچاق دیدی رسول الله ایتدی شرعنلک حکم قیلغان نرسهسی کورکام بولدی

(۲) حد قیلماده کیشلر بولسون دیگان سوز عبرت ایچون قازاب تورسونلر ایچون ش . ح .

دیو عدی اوغلی عاصم رسول اللہ نلک مجلسندن چغب کینکاج عاصم گہ کی اووی ابن عمر اوغلی عویمر
 کیلمدی وایتدی قزاک (خوله) برلن برگه (شریکنی) کوردم دیو عاصم ایتدی نی حسرت مینکا اوزم صورراغان
 نرسه برلن اوزم مبتلا بولدم دیدی هم رسول اللہ غه بارب قزی خوله نلک قصه سنی سویلادی رسول اللہ
 خوله دن چاقروب صورادی خوله انکار ایتدی شول ساعت ده لعان حقنہ گی آیت ایتدی شوندا ان صوگ
 رسول اللہ ایکندی نمازنی اوقغان دان صوگ عویمرنی هم خاتونی خوله نی چاقردی هم هرایکنسن
 لعان اوقتدردی لعنت غضب لفظلاری ذکر قیلنقنہ آمین دیب توردی (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ)
 دخی شوندا این ایرلر اوز خاتونلارینی زنا برلن سوگالر (وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شَهَادَةٌ) دخی اول ایرلر
 ایچون سوزلری نلک راستلغنه شاهدلار بولماس (الْأَنْفُسُ) مگر اوزلر یکنه شاهد بولورلار (قَشَادَةٌ)
 أَحَدُهُمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) بس خاتونلارینی زنا برلن سوگوچی ایرلر نلک برس نلک شهادتی الله برلن
 دورت مرتبه گواھلق بیرودر (أَنَّهُ لَمَنْ الصَّادِقِينَ) درستلک ایر خاتوننی سوککان نرسه سنه راستلارداندر
 دیو (وَالْحَامِسَةُ أَنْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ) بشنچی شهادت شولدر دیو درستلک الله نلک لعنتی بولسون سوگوچی
 ایر اوزرینه (أَنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) اگر زنا برلن خاتوننی سوگوچی ایر سوگونہ بالغاچییلاردان بولسه
 (وَيَتَرَوُا عَذَابَ الْعَذَابِ) و خاتوندا ان عذابنی (حبسنی) یبارر (أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ) خاتون نلک
 الله برلن دورت شهادت برلن گواھلق بیروی ایله (أَنَّهُ لَمَنْ الْكَاذِبِينَ) درستلک ایر مینی زنا برلن سوککان
 نرسه سنه بالغاچییلارداندر دیو (وَالْحَامِسَةُ أَنْ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهَا) و بشنچی مرتبه خاتون نلک گواھلق بیرویدر
 درستلک الله نلک آچوی خاتون اوزرینه بولسون (أَنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) اگرده ایرم مینی زنا برلن
 سوگونہ راستلاردان بولسه (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) و اگرده سز نلک اوزرگزگه الله نلک فضل
 ورحمتی بولماسه ایدی رسوای بولور ایکنز (وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ) دخی درستلکده الله (تعالی)
 توبه لرنی قبول ایتوچییدر هم اشنه حکمت ایسیدر (أَنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْأَفْكَ) درستلکده
 عائشه (رضی الله عنها) گه الوغ افترا نی کیتورگان آدملر (عَصَبَةٌ مِنْكُمْ) سزلردن برجماعتدر (عصبه
 دیواون دن باشلاب قرق غه قدر بولغان جماعت که ایتله) بوجماعت دن مراد اُبی اوغلی عبد الله رفاعه
 اوغلی زید ثابت اوغلی حسان اثانه اوغلی مسطح جعش قزی حمنه حضرت عائشه ایتنه بنوا المصطلق
 صوغشنه موینمه طاقغان موینچغمنی بوغالتدوم شونی ازلاو سبیلی عسکردن آیرلدم عسکر کوچب
 کیتکاندن صوگ معطل اوغلی صفوان توهسنی چو کدر ب مینی منگرب اوزی توهنی قاولاب باردی
 عسکر اورناشوب یتکاج بزده باروب یتدک دیوشول خصوصه برآزکش افتراً سبیلی هلاک بولغانلار
 قصه سی اوزون بولساده سؤادب اولدی ایچون قصر ایتدک (لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَكُمْ) بو الوغ افتراً نی الله
 حضور نلک اوزگز ایچون یاوزلق دیو حساب قیلماکز (بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) بلکه بو الوغ افتراً الله حضور نلک
 سز نلک ایچون ایزگولکدر بو اوزونک خطاب رسول اللہ غه ابو بکر گه حضرت عائشه گه صفوان گه (لِكُلِّ
 أَمْرٍ مِنْهُمْ مَا كَتَبَ مِنَ الْأَثْمِ) بو افترا قیلغان جماعتدن هر بر ایر ایچون گناهدن کسب قیلغان نرسه سی

بولور (وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ) و بوجواعتمدن شونداين آدم افتراققنك بولغان گناهك الوغسنه مَوَلَّى
 (خوجه) بولدى يعنى حضرت عائشه حقننه بولغان افتراغه چومى وخلق آراسنك فاش قىلىدى عبد الله
 بن ابى كى (لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ) بوكشىگه عذاب نك الوغسى بولور (لَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ) بوافتراغنى اشتكان
 وقتلارنك بولسالارچى (ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَانَفْسِهِمْ خَيْرًا) مؤمن ايرلر برلن مؤمنه خاتونلار
 اوزلرندن (دينندن) بولغان كشى حقننه ايزگو ظن قىلغان بولسالار نى گوزل اش بولغان بولور
 ايدى (وَقَالُوا هَذَا افْكٌ مِّبِينٌ) دى باشك اشتكچده بوحضرت عائشه حقداغى افترا ظاهر افترادر
 ديو ايتكان بولسالارايدى نى گوزهل و كوركام بولور ايدى (لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ) حضرت
 عائشه حقننه زعم قىلغان نرسه لرى اوزرينه دورت شاهد كيترسه لرى (فَادْلَمُ يَأْتُوا الشُّهَدَاءَ)
 بس اكرده شاهدلار كيتره آلماسلار (فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَافِرُونَ) بس بوافترا قىلوچيلار
 الله حضورنده يالغانچيلاردر (وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ) واگر سزگه الله نك فضلى هم رحمتى
 بولماسه ايدى (فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ) دنياده دى آخرتده (لَمَسَّكُمْ فِيمَا افْتَضْتُمْ فِيهِ) سزنى عائشه
 (رضى الله تعالى عنها) حقننه چومغان نرسه كزده البته توتارايدى (عَذَابٌ عَظِيمٌ) الوغ عذاب
 (اذ تَلَقَّوْنَهُ بِالسِّنَنِكُمْ) شول وقتك عذاب توتار ايدى عائشه حقننه غى افتراغنى تىللكز
 برلن بعضكز بعضكزدن آلور بوللكز يعنى بعضكز بعضكزغه سيكا عائشه (رضى الله عنها) خبرى
 ايرشديمو الى ديوسويلا برب فاش قىلكز (وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ) دى تىللكز برلن ايتور بوللكز
 (مَا) شول نرسه نى (لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ) اول نرسه نى سزنى ايچون بلويوق ايدى (وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا
 وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ) دى عائشه حقننه باطلگه چومو كزنى جيكلگه حساب قىلور بوللكز حالبوكم اول
 افترا الله حضورند الوغ اشدر (وَلَوْلَا اِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ) عائشه حقننه بولغان سوزنى اشتكان زمانكزده
 ايتكان بولسا كزچى (مَا يَكُونُ لَنَا اَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا) بوسوزنى سويلاشماك بزرگه درست بولماس ديوب
 كوركام اش بولورايدى (سُبْحَانَكَ) بس اللهغه پاكلك بولسون بيغمبرينك خاتونى نك فاجره بولوندى *
 بيغمبر خاتونى نك كافره بولوى درست بولسه ده (نوح و لوط عليهم السلام خاتونى كى) اما زانيه
 بولوى درست توكل چونكه بيغمبر كافرلرگه دين اويراترايچون يبارلگان بس بيغمبر صحبتنك كافرلرنى
 نفرتلنسه تورغان اش اياسى بولماسقه كرك (هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ) و بو عائشهگه قىلنغان بهتان
 الوغ بو تاندر و آچق يالغاندر (يَعِظُكُمُ اللَّهُ اَنْ تَعُوذُوا بِمِثْلِهِ) عائشهگه افترا كى بولغان قباحت
 اشكه قايتو كزده (يانكى دن ايكنچى مرتبه قىلو كزده) الله سزگه وعظ قىلور (اَيُّهَا) منگو يعنى ترك
 و مكاف بولغان مدت كزده (اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) اگر سز ايمان كيدروچى بولسا كز (وَيَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
 الْآيَاتِ) دى سزگه الله شريعت كه و كوركام ادب كه دلالت قىلغان آيتلر ينى بيان قىلور (وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 حَكِيمٌ) دى الله هر حالنى بلوچيدر و هر تدبيرنك حكمت اياسيدر (اِنَّ الَّذِينَ يُعِيبُونَ) درستلنك
 شونداين آدملر سبارلر (اَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا) قباحت اشك (زنانكى) ايمان كيتركان

الله آلا رغه تيوشلى وحق بولغان جزالارنى بديرر (وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ) دخى بولورلر شيكسر
 درستلىكك الله (تعالى) ذاتنده ثابتدر ومعبودلىكى ظاهر در ديو (الْحَبِيثَاتُ لِلْغَيْبِيِّينَ) قباحت سوزلر
 قباحت آدملر ايچوندر ياكه قباحت خاتونلر قباحت ايرلر ايچون يعنى قباحت ايرلرگه خاتون بولورغه
 قزوغورلار (وَالْحَبِيثُونَ لِلْغَيْبِيَّاتِ) دخى قباحت آدملر قباحت سوزلر ايچوندر ياكه قباحت ايرلر
 قباحت خاتونلار ايچوندر يعنى قباحت واشكى خاتونلارنى آلورلار (وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ) دخى
 خوش ويغشى سوزلر خوش ويغشى آدملر ايچوندر ياكه خوش ويغشى خاتونلار خوش ويغشى ايرلر
 ايچوندر يعنى يغشى ايرلرگه خاتون بولورغه قزوغورلار (وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ) دخى خوش ويغشى
 آدملر خوش ويغشى سوزلر ايچوندر ياكه خوش ويغشى ايرلر خوش ويغشى خاتونلار ايچوندر
 يعنى يغشى وايزگو خاتونلار نكاحلنورگه قزوغورلار (أُولَئِكَ مُبَرَُّونَ مِمَّا يَقُولُونَ) ياكه خوش
 ويغشى آدملر بيغمبرنك اهل بيتى اشكى آدملرنك ايتكان اشكى سوزلرنى ياكه افتراً
 قيلوچيلارنك افتراً قيلوب ايتكان سوزلرنى بيزمشلر و يراق بولمشلاردر (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ)
 يغشى ايرلر ويغشى خاتونلار ايچون اللهنك بارلقاوى هم الوغ رزق (جنت) بولور اذنسز ياط كشينك
 ايويته كرونك درست بولماوى حقنده الله تعالى ذكر قيلناچق آيتنى ايندردى هم بو آيتنك نزولينه
 سبب شول اسلاميتنك اولنده كشي ايويته اذنسز كرو بيك شائع بولغان شول سببلى انصار دن بر
 خاتون رسول اللهغه كيلگان وايتكان اى اللهنك رسولى بزنك كوب وقتده ايولرمزده صافلانمى تورغان
 وقتلارمز بولا بركه برده سيز درمايگنه ياط ايرلر كرب كيله لر بواش ممنوع بولسه ايدى ديدى سوكره ذكر
 قيلناچق آيت ايندى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيتركان آدملر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ) اوز
 ايولر كزى باشقه بولغان ايولرگه كره كز (حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتَسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا) كرو كزنى بلسرگان كزگه
 ياكه اذن صور اغان كزغه قدر هم اول ياط ايولرنك اهلنه سلام بيدرگان كزگه قدر يعنى اذن صور اب وسلام
 بيدر كز (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ) اذن صور اب وسلام بيدر كز سزنى ايچون ايزگودر (لَعَلَّكُمْ
 تَتَذَكَّرُونَ) بو آيتنى سزگه ايندرلدى وعظ لنوكز وعمل قيلوكز ايچون (فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا) بس اكر
 كزگه قصد قيلغان ايوكزده هيچ كمنى طابماسا كز (فَلَا تَدْخُلُوهَا) بس اول ايوكه كزه كز (حَتَّى يُؤْذَنَ
 لَكُمْ) سزنى ايچون كزگه اذن بيدرگانگه قدر يعنى اذن بيدروچى كيلگانگه قدر (وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
 ارْجِعُوا فَارْجِعُوا) واكر سزگه قايتكز ديو ايتلسه (اذن بيدرلمه سه) بس كيرى قايتوب كيتكز (هُوَ أَرْجَى
 لَكُمْ) كيرى قايتوب كيتو كزگه تارتوشب تورودن سزنى ايچون ايزگوره كدر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 عَلِيمٌ) والله تعالى سزنى قيلغان عملكزنى بلسرگوچيدر (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا) سزنى اوزر كزگه
 كرو كزده گناه و ضرر يوقدر (بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ) تورولمش بولماغان ايوكه يعنى هيچ كم تورمى
 تورغان ايوكه (فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ) سزنى ايچون اول ايوكه فائده لنىك باردر يعنى اسسلىكسن ويغموردن
 برده لنىك ياكه راحتنىك حال جيماق كنى ياكه صاقلارغه قويلغان صاتوماللارى كنى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ

مَا تَبُدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ) واللہ تعالیٰ سزىڭنىڭ ظاھىرى قىلغان نىرسە كىزىپە، ياشىرگان نىرسە كىزىپە، بلور * اللہ تعالیٰ اير
 بىرلن خاتونىغە كوڭللىرىنى صاقلاندى ۋە كىر قىلماقچى آيتنى ايندىردى (قُلْ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ يَغْضُؤْنَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ) اى محمد
 مؤمنلىرگە ايت سىن قاراۋ حرام بولغان نىرسەلردىن كوزلىرىنى يومسنىلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 بىرلن وشھوت بىرلن ياط خاتونلارنىڭ يوزلىرىنى قاراماسونلار اما شھوت خوفى بولغاندە دە ھاكىمىڭ شىھىدىڭ
 يىنە نىكاھلاپ آلونىنى بىرلن قاراۋچىنىڭ ، طبىبىڭنىڭ ياط خاتوننىڭ يوزىنى قاراۋى درست دىگانلىرىم
 طبىبى قە ياط خاتوننىڭ آورو بولغان اورننە ضرورت قىلدى قاراۋى درست كىرىك آورو يىنىدىن اورننە
 بولسۇن (وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ) دىخى مؤمن ايرلىرگە ايت عورتلىرىنى زىندان صاقلاندى (ذَلِكَ أَزْكَى
 لَهُمْ) بو كوزنى قاراۋى حرام بولغان نىرسەلردىن دىخى عورتنى زىندان صاقلاندى مؤمن ايرلىرى چوڭ گناھ كىرلىدىن
 پاكلىدى (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ) درستلىكىدە اللہ تعالیٰ مؤمن ايرلىرىڭنى قىلغان اشلارنى بىلىۋېتىدىر
 يعنى قىلدى قاراۋ بىرلن قىلدى قاراۋلارنى (وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ) وى محمد (عەم)
 مؤمنە خاتونلارغە ايت قاراۋ حرام بولغان نىرسەلردىن كوزلىرىنى يومسنىلار (قاراماسونلار) يعنى زىنا قىلدى
 قىلدى بىرلن وشھوت بىرلن ياط ايرلىرگە قاراماسونلار اما ھاكىمە ياكە شىھىدە ياكە بىرچىڭنىكە بارو قىلدى
 بىرلن قاراۋچى خاتوننىڭ ياكە طبىبە خاتوننىڭ ياط ايرىگە قاراۋى درست خوف شھوت بولسە دە (وَيَحْفَظْنَ
 فُرُوجَهُنَّ) دىخى عورتلىرىنى زىندان صاقلاندى (وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ) دىخى خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە
 زىنەت اورنلارنى بىلىمە سونلىرى بىنە بويىغان كىشىنە واپىنىڭ ھەم قوللارنى ياققان خىنا كىبىلىرىنى
 بىلارنى بوياماسونلار دىماك مراد بو اورغە مەك (الْمَاطَهَرُ مِنْهَا) مگر ھەم ۋە قىلدى اظھار قىلدى ظاھىر بولا
 تورغان زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى بىلىمە ضرورى بوزك ياكە بوز داۋچ كىبى مىثلال تەفسىرات
 الاحمىدە دە ايتە بو آيتتىن مقصود ايرنىڭ ياط خاتوننىڭ يوزىنى واۋچىنىن باشقە اورننە قاراۋغە يارامايىنى
 اثباتلىدىكىن بو مقصود تمام بولى مگر بو سوزنى قوشۇپ بىرلن گە اول سوز شول اللہ تعالیٰ اوچ بىرلن يوزنى
 آچۇنى درست قىلدى بس موندىن بىلىدى ياط ايرنىڭ خاتونلارنىڭ اوچلىرى بىرلن يوزلىرىنى قاراۋنىڭ
 درستلىكىدى فافھم (وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ) دىخى بوركاچىكلىرىنى ياقەلارنى ياكە كوكرالىرى
 اوزىنى قويسنىلار چونكى عرب خاتونلارنىڭ ياقەلارى بىك كىڭ بولغان كوكرالىرى آچلۇب ىرى
 ايكان بوركاچىكلىرىنى آرقە سالدىرغانلار كوكرالىرى ھمىشە آچق قالغان اللہ تعالیٰ بوركاچىكلىرىنى
 كوكرالىرى آچق كىلىش ىرمەسەن اېچون آلقە سالدىرغە قوشقان (وَلَا يَبْدِينَ زِينَتَهُنَّ) دىخى مؤمنە
 خاتونلار زىنەتلىرىنى ياكە زىنەت اورنلارنى (بىنفسە ظاھىر بولغانلارنى باشقە سنى) بىلىمە سنىلار (الْأُ
 لْبَعُولَتَهُنَّ أَوْ أَبَائَهُنَّ) مگر ايرلىرىنى ياكە آتالارىنى بىلىرلىر (أَوْ آبَاءَ بَعُولَتَهُنَّ أَوْ أَبْنَاءَهُنَّ) يايىسە
 ايرلىرىنىڭ آتالارىنى ياكە اوزلىرىنىڭ اوغلىرىنى بىلىرلىر (أَوْ أَبْنَاءَ بَعُولَتَهُنَّ أَوْ أَخْوَانَهُنَّ) يايىسە
 ايرلىرىنىڭ اوغلىرىنى (اوگى اوغلىرىنى) ياكە بىر طوغان اير قىرداشلىرىنى بىلىرلىر (أَوْ بَنِي
 أَخْوَانِهِمْ أَوْ بَنِي أَخْوَانَتِهِمْ) يايىسە بىر طوغان اير قىرداشلىرىنىڭ اوغلىرىنى ياكە بىر طوغان قىز

بولونی استارلر (مَمَّا مَكَتَ اِيْمَانِكُمْ) اوڭ قوللارڭز مالِك بولغان نرسه دن (يعنى قوللارڭزدان وكنيزا كلرڭزدان) (فَكَاتَبُوهُمْ اِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا) بس اگرده قل وكنيزا كلرڭزده كسب كه ومالغه قدرتنى يا كه دينده توزكلكنى باساڭز مكاتب قيبلكز يعنى فلان قدر آنچه بپرساڭز آزاد بولورسز ديو قوللارينه يازو بپيرڭز (وَآتَوْهُمْ مِنْ مَّالِ اللّٰهِ الَّذِى اَتَاكُمْ) دخى اى مسلمان لار اول مكاتب لرگه الله نڭ اوزڭزگه بپيرگان مالئمان بپيرڭز يعنى زكوتلرڭزدن الله تعالى كنيزا كلرنى زناغه كوچلاودن نهى قيلولب ذكر قيلناچق آيتنى اينردى هم بو آيت نڭ اينوينه سبب شول اُبى اسملى آدم نڭ اوغلي نڭ آلتى كوركام جاريه لرى بولغان (معاده ، مسيکه ، اميمه ، عمره ، آروى ، قتييله) اسملرنده بو جاريه لرنى مال چيار ايچون زناغه كوچلاگان (حاصل فعش خانه توتماچى بولغان) آلتى جاريه دن ايکسى (معاده برلن مسيکه) رسول اللهغه اُبى اوغلى استنمن شكايث قيلغان لار (وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبَغَاءِ) وای خوجه لار كنيزا كلرڭزنى زناغه كوچله ماڭز (اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا) اگر كنيزا كلرڭز زناذن پاكلكنى تلاسه لار اگر ايتساڭ زناغه كوچلاو هيچ حالده درست توگل بس نچك زنادان عفتنى تلاگان ده كوچلاماڭز ديوقيدلاودرست بولور ديوب جوابده ايتورمز كوچلاونڭ شرطى زناذن عفتنى تلاو والا اوزى زنائى تلاب تورغانده كوچلاو بولى يا كه واقعه سنه قاراب قيدنى ذكر قيلنغان چونكه بو كنيزا كلر عفتنى تلاگان لار (مدارك) (لَتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلگى نڭ عرضى يعنى دنيا مالنى استاواڭز ايچون زناغه كوچلاماڭز (وَمَنْ يُكْرِهِنَّ) وكمدر بو كنيزا كلرنى زناغه كوچلاسه (فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْ بَيْنِ اَكْرَاهِهِنَّ) بس درستلكده الله تعالى كنيزا كلرنى زناغه كوچلاگان نڭ صوتنده (غَفُورٌ رَّحِيمٌ) اول كنيزا كلرنى يارلقاغوچيدر هم آلاغه رحمت قيلوچيدر يا كه اگر توبه ايتسه كوچلاوچينى يارلقاغوچيدر معناسنده (وَلَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ آيٰتٍ مُّبَيِّنٰتٍ) وتحقيق بز سرگه حقنى ظاهر قيلوچى بولغان آيتلرنى اينردك (وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ) دخى سزدن الك اوتكان آدم لرنڭ قصه لارى كى عجيب قصه نى اينردك يعنى حضرت عائشه قصه سنى چونكه حضرت عائشه قصه سى يوسف عهه برلن حضرت مريم قصه سى كبيدر (وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِيْنَ) دخى كفردن صاقلانوچيلار ايچون وعظنى اينردك وعظ هر كم حقمده عام بولسه ده فائده لنوچيلار كفردن صاقلانوچيلار غنه بولغانلىق ايچون الله تعالى وعظنى كفردن صاقلانوچيلارغه حاصلادى (اللهُ نُورُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) الله كوكلرنڭ وبيدرلرنڭ نورلرنڭ نورلاندروچسى در يا كه كوكلرنڭ وبيدرلرنڭ نورلارينى بار قيلوچيدر (مَثَلُ نُورٍ كَمَشْكٰتٍ فِيْهَا مِصْبَاحٌ) الله نڭ ياقتيلىقه شاعنى عجيب بولغان نورى نڭ صفتى ايچنده ياقطى يانا تورغان چراغ بولغان ترهزه كبيدر (الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ) چراغ پيدالا قنديلده در (اَلزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّىٌّ) پيدالاسى گوياكه ياقتورتوچى يلسزدر (يُوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُّبٰرَكَةٍ زَيْتُوْنَةٍ) اول چراغنڭ تيشكى نڭ باشى كوب فائده لى

بولغان زيتون آغاچينىڭ ماينىدان در (لا شَرْقِيَّةً وَلَا غَرْبِيَّةً) زيتون آغاچينىڭ اوسه تورغان اورنى قياش چغش طرفىدە توگل در دى قياش باطش طرفىدە توگل در بلكە مشرق بولن مغربىن اورطالقەدر يعنى شامەدر (يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ) اول زيتون آغاچينىڭ ماينى ياقنور تورغە ياقن بولور (وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ) گرچە اول زيتون آغاچينىڭ ماينە اوپتىماسەدە (نُورٌ عَلَى نُورٍ) نور اوزرنە بولغان نوردر يعنى چراغ نورى زيتون ماينىڭ صفاسى نورلاندرودە آرتىردى اللەنىڭ نورنى منكور صفتلار بولن صفتلانغان مشكات كە تشبىه دە تورلى وجه ذكر قىلغانلار * بعضيلار بو طرىق ايتە ظاهر بولغان آيتلرنىڭ مەلولى بولغان ھىدائى مەلوللرنىڭ راوشان لغنە مشكات موصوفە غە تشبىه قىلغان ديوياكە آدم لرنىڭ ھەملرىنىڭ و خيال لرنىڭ قارانعولقەلارى بولن اماطە قىلغان ھىدىنى مصباح غە تشبىه بولا ياكە اللەنىڭ مؤمننىڭ قلىبى نورلاندرغان نرسەنى (معرفت و علملرنى) مشكات نورينە تشبىه بولا باشقە احتماللردە بىك كوب تفصيل استاگان آدم تفسير بيضاوى غنە مراجعت اينسون (يَهْمِي اللّٰهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ) اللّٰهُ (تعالى) ياقطى نورينە تلاگان آدمينى كوندر (وَيَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ لِلنَّاسِ) دى اللّٰهُ آدملرگە مثللرنى بيان قىلور (وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) واللّٰهُ (تعالى) ھرنرسەنى بىلگوجىدر (فى بَيوتِ) اللّٰھنىڭ ايولرىنىڭ (مسجدلرنىڭ) بعضىدە بولغان مشكات كىيىر اللّٰھنىڭ نورى (اَذِنَ اللّٰهُ اَنْ تَرْفَعَ) اول ايولرنىڭ بنا قىلنولارينە اذن بىردى اللّٰهُ (تعالى) (وَيَذْكُرْ فِيهَا اسْمَهُ) دى اول ايولردە اسمىنىڭ ذكر قىلنوينە اذن بىردى (يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ) اول ايولردە اللّٰھ اچون تسبيح ايتور يعنى نماز اوقور ايرتەلردە و كىچلردە (رَجَالٌ) شونداين ايرلر تسبيح ايتور (لَاتُلْهِيمُهُمْ تِجَارَةً وَلَا بَيْعًا عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ) اول ايرلرنى اللّٰھنىڭ ذكرىن سودا قىلو ھم ساتو ايتو شغلندىرماس (وَأَقَامِ الصَّلَاةَ) و ايتاھ الزكوة (دى نماز اوقودان ھم زكوة بىرودن شغلندىرماس (يَخَافُونَ يَوْمًا) اول ايرلر شونداين كونىن قورقارلار (تَتَّقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ) اول كوندە قورقودان كوكللر و كوزلر تترار (لِيَجْزِيَهُمُ اللّٰهُ اَحْسَنَ مَا عَمَلُوا) اول ايرلر نماز اوقورلار اللّٰھنىڭ اوزلرينە قىلغان اشلرىنىڭ كوركامراگنە جزا بىرور اچون (وَيَزِيدُهُمْ مِّنْ فَضْلِهِ) دى اللّٰھ اوزلرينە فضلنىن آرتىرسون اچون (وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ) واللّٰهُ (تعالى) تلاگان آدمينى رزق لاندر (بغير حساب) حسابىن باشقە (وَالَّذِينَ كَفَرُوا) وشونداين آدملر كافر بولدىلار (اَعْمَالُهُمْ كَسْرَابٍ بَقِيعةً) اول كافرلرنىڭ عملرى نيگىز بىرنىڭ سرايى كىبى سراپ ديو قياشنىڭ ياقىلغىنىڭ تشونىن كون اورطالارندە ياپانندە آقغوجى سو كىبى كورنگان نرسەگە ايتورلر (يَحْسَبُهُ الظَّمَانُ مَاءً) اول سراينى صوصاعان آدم سو ديو حساب قىلور (حَتَّىٰ اِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا) ھرقىچان صودىب گمان قىلغان اورننە كىلسە گمان قىلغان نرسەنىن ھىچ نرسە تابماس (وَوَجَدَ اللّٰهُ عِنْدَهُ) دى اللّٰھنىڭ عىدابىنى اوزى كافر حضورندە تابار (فَوَفَاهُ حِسَابَهُ) بس اللّٰھ تعالى اول كافرگە عملنىڭ جزاسىنى كامل ايتب بىرر (وَاللّٰهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ)

والله (تعالى) نىڭ حسابى تيز بولۇپ چىقىدۇ (أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَعْرٍ لَّجِيٍّ) ياكە كافرلارنىڭ عمللىرى تېرىن دېگەن بولغان قىرانغولقلار كېيىنر (بِغْشَاهُ مَوْجٍ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ) اول دېگەننى طولقون قابلاپ آلور اول طولقون استىن بىنە طولقون باردىر يعنى توتاش بولغان طولقونلار قابلاپ آلور (مَنْ فَوْقَهُ سَعَابٌ) ايكنچى (استىدە گى) طولقون استىن بولۇپ باردىر (ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ) بوقار انغولقلار بىعضسى بىعضسى استىدە بولغان قار انغولقلار (إِذَا أَخْرَجَ مِنْهُ لَمَسًا يَأْتِيهَا) بوقار انغولقلاردا بولغان آدم قوللىنى بالفعال چىقارغاندە كورو توكل قوللىنى كورو گە ياقىدە بولماس (وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا) دېرى كىشى گە الله نور قىلماسە (هدايت بىر ماسە) (فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ) بس اول كىشى گە نور يوقىدۇر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ) بامىسونى سىن اى محمد (عم) درىستلىككە الله (تعالى) (يَسْبِغُ لَهُ) الله گە تسبىح ايتدۇر يعنى الله نىڭ ذاتى هر بر كىمچىلك دن پاكلار (مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلار دە هم بىرلار دە بولغان عقل ايه لرى (وَالطَّيْرِ صَافَاتٍ) دى قىناتلار ونى هوا گە توشاگانلىرى حالە قىشلار تسبىح ايتدۇر (كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ) تسبىح ايتدۇر چىلار نىڭ هر برى اوزى نىڭ دعاسى و تسبىح نى بلور ياكە هر برى نىڭ دعاسى و تسبىحى الله بلور معناسىدە (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ) والله (تعالى) بىنە لار نىڭ قىلغان اىشلىرىنى بلور چىدۇر (وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) و اول الله اىچوندىر كوكلار نىڭ و بىرلار نىڭ مىلكى (بىلار گە خوجەلىق) (وَالِىُّ اللَّهِ الصِّبْرُ) و اول الله گە در قايتاچاق اورون (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَزِجُ سَعَابًا) اى محمد (عم) بىلمىسونى درىستلىككە الله بلو طنى سرر (ثُمَّ يَوَلِّفُ بَيْنَهُ) مونىڭ سوكنەك آراسىنى تركىب ايتار يعنى بىعضىنى بىعضىنى توشىدۇر (ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا) مونىڭ سوكنەك بىعضىنى بىعضىنىه آطلانچى قىلدۇر (فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خَلَالِهِ) بس اى محمد (عم) يغمورنى كوررسن بلو طنىڭ آراسىن چىقار يعنى بلو طنىڭ چىغە تورغان اورونلار نىڭ (وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دى الله (تعالى) يوقار و دان ايتدۇر (مَنْ جِبَالٍ فِيهَا) آندە بولغان طاغلار دن يعنى الوغلىق طاغلار گە اوخشاغان الوغ كىساكردن (مَنْ بَرَدٍ) اول طاغلار بوزلاردن بولغۇچى يعنى الله تعالى كوكە و اق بوزلاردان بولغان طاغلارنى خلق قىلدۇر بىردە قاطى طاغلار خلق ايتىدىكى كىبى ياكە كوب صالقون بوزلار خلق قىلدۇرندىن كىنايه بولور بىضاوى بىيانى بور و شىچە بخارلار (بو-لار) هر قىچان يوقارى آشسەلار اسسىلك بىردە آرا لاشاسە هوانىڭ صالقون طبقة سەنە (بولكىنە) ايرشسەلر و صالقونلىق قوتلىسە شول بخارلار برگە جىيلوب بلوطقە ايلنرلر اگر صالقونلىق بىك قاطى بولماسە يغمور بولوب ياوار اگر صالقونلىق قاطى بولوب بخارلار جىيلماسىدىن بورون اجزاً بخار يەگە ايرشسە قار بولوب تشەرلر اگر جىيلماسىدىن بورون اجزاً بخار يەگە ايرشسە سەلر بوز بولوب تشەرلر (فِيصِيبُ بِهِ مِنَ يَشَاءُ) بس اول بوزلارنى تلاگان آدمىنە ايرشدر (وَيَصْرِفُهُ عَمَّنْ يَشَاءُ) هم اول بوزلارنى تلاگان آدمىنە دوندرر مثلاً بعضى آدم نىڭ اوزىنە ياكە اىگىنە صالقون بوز صوغار بىعضىنى الله تعالى حفظ قىلدۇر (يَكَادُ سُنَا بَرَقَهُ يَنْهَبُ بِالْأَبْصَارِ) بلو طنىڭ باشىنى نىڭ ياقىلغى كوزلرنى يبارر گە (چىقارغە) ياقىن بولور (يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دى الله تعالى كىچىنى و كوندىنى ايلندىر برى سوكنەك برى نىڭ كىلوى

برلن يا كه برسنى كيمتب برسنى آرتدرو بران يا كه اسسيلمك وصالقونلق دخی قارانغولق وياقظيلق
 برلن (ان في ذلك لعبرة لأولي الأبصار) درستلكده بو ذكر قيلنغان اشلرده بصيرت و فكر ايا لرينه الوغ
 عبرت لار باردر (والله خلق كل دابة من ماء) ^{٣٤} والله تعالى بيرده يورى تورغان هر بر حيواننى صودان
 ياراتدى (فمنهم من يمشى على بطنه) بس بيرده يورى تورغان حيوان لاردان قورصاغى اوزرينه شوب
 يورى تورغان لارى باردر جلان كيبيلر (ومنهم من يمشى على رجلين) دخی بيرده يورى تورغان
 حيوان لاردان ايكي آياق اوزرينه بورگانلرى باردر آدملر وقشلار كىي (ومنهم من يمشى على أربع)
 دخی بيرده يورى تورغان حيوان لاردان دورت آياق اوزرينه بورگانلرى بار اطلار صغرلار وباشقه
 دورت آياقلى حيوان لار كىي (يخلق الله ما يشاء) الله تعالى تلاگان نرسه سنى خاق قيلور (ان الله على
 كل شىء قدير) درستلكده الله تعالى هر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر (لقد انزلنا آيات مبينات)
 تحقيق بز حقيقت لرنى تورلى دليل لار برلن بيان قىلا تورغان آيتلرنى ايندردك (والله يهتدى من
 يشاء الى صراط مستقيم) ^{٣٥} والله تعالى تلاگان آدمينى توغرى بولغه كوندرر (ويقولون آمنا بالله وبالرسل
 وأطعنا) ومنافق لار ايتورلر بز اللهغه هم اللهنك رسوله ايمان كيتردك هم هر ايكسنه اطاعت قيلمق
 ديو بو آيت يهودى بران دعوى قيلشغان بشر اسملى منافق حقنده ايندى ديگانلر يهودى حكم
 ايچون رسول اللهغه باريق ديگان بشر اشرف اوغلى كعبكه باريق ديگان (ثم ينوتى فريق منهم
 من بعد ذلك) مونلك صوكنده منافقلاردن برفرقه سى اللهنك هم رسول اللهنك حكمنه بوى صونودن
 بوز دوندرر (وما أولئك بالمؤمنين) وبوايمان كيتردك واطاعت قيلمق ديگان سوزنى ايتوچيلر
 جن مؤمنلر توگلدن يعنى تلملرى برلن ايمان كيتردك ديسه لرده كوكللرى برلن ايمان كيتردگانلرى يوق
 (وأذا دعوا الى الله ورسوله) وهر قىچان بومنافقلارنى اللهغه دخی اللهنك رسولينه انده لسه (ليحكم بينهم)
 اللهنك رسولى بولارنك آرالارند، حقلىق برلن حكم قيلسون ايچون (أذا فريق منهم معرضون) شول وقتدوق
 منافقلاردان برفرقه رسول اللهغه حكم بارودن بوز دوندرلر چونكه رسول الله خيانتلرينه مطلع
 بولوب فائده لرينه حكم قيلو احتمالى يوق (وان يكن لهم العق) واگر حقلىق منافقلار ايچون بولسه
 (يأتوا اليه متعنين) منافقلار رسول اللهغه اطاعت قيلغانلارى حالده كيلورلر چونكه رسول اللهنك بروقت
 فائده لرينه حكم قيلوينى بله لر (في قلوبهم مرض) منافقلارنك كوكللرينده آورو (كفر) بارى (أم ارتابوا)
 يا كه سينده بر اشانچسزلقنى كورب سيندن شيك قىلالارمو (أم يخافون أن يخيف الله عليهم ورسوله) يا كه
 اوزلرينه اللهنك دخی رسولينك حكمده ظلم قىبالارندن قورقالارمى (بل أولئك هم الظالمون) رسول اللهده
 اشانچسزلقنى كورودن بولغان شيك لرى يوق هم حكمده ظلم دانده قورقميلار بلكه اول منافقلار ظالم لردر حاصل
 منافقلارنك حكم ايچون رسول اللهغه بارودن باش تارتولارى عيب اوزلرينه بولدى ايچون يا كه حاكمده
 بولدى ايچون عيب حاكمده بولغانده اول عيب محقق مى محتمل مى رسول اللهده هر ايكسينك بولووا احتمالى
 يوق چونكه رسول اللهنك پيغمبرلك منصبى هم افراط امينلىكى حكمده اوزنده عيب بولودن منع قيللار

قطعاً بس البتہ منافق لارنگ حکم ایچون رسول اللہغہ بارودن باش تارتولاری اوزارنده عیب ونقصان بولدی ایچون بولا (اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ) آتقی مؤمنلرننگ سوزی بولدی (اِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ) هر قیچان اللہغہ هم رسولینسه انده لسه لر (لِيَعْلَمَ بَيْنَهُمْ) اللہنگ هم رسولیننگ آرالارنده حقائق برلن حکم قیلوی ایچون (اَنْ يَقُولُوا سَمْعًا وَاَطَعْنَا) رسول اللہنگ سوزینی اشدک وامرینه بوی صنوق دیوایتولری بولدی یعنی باشقه سوز ایتمادیار (وَاُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) بو صفتلی مؤمنلر منگولک عنابدن قتلوچییلاردر و منگولک سعادتکە ایرشوچییلاردر (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و کمدر اللہغہ هم اللہنگ رسولنه اطاعت قیلسه (وَيُخَشِ اللَّهَ وَيَتَّقَهُ) هم اوتکان گناهلاری اوزرینه اللہدن قورقسه و کیلاچکده گناه قیلودا اللہدن صافلانسه (فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ) بس بو صفتده بولغان آدملر منگولک سعادتکە ایرشوچییلاردر (وَاَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ اِيْمَانِهِمْ) و منافق لار یمینلرننگ غایه سی برله الله برلن یمین ایتمیلر (لَمَنْ اَمَرْتَهُمْ لِيَخْرُجُنَّ) اگر سین ای محمد (عه) برگه (منافق لارغه) صوغشقه چغارغه قوشساک چغارلار دیو یعنی منافق لار اگر برزگه محمد (عه) صوغشقه چغارغه قوشسه چغارمز دیو یمین ایتمیلر (قُلْ لَا تُقْسِمُوا) ایت سین ای محمد (عه) منافقلارغه یالغانغه قسم ایتماکز (طَاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ) سزدن استالمش نرسه معروف و شرعی بولغان بوی صنودر یمین هم نفاق بولن بوی صنونی استالمش توگلدر (اِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلکده الله (تعالی) سزنگ قیلغان اشکنزی ظاهرینی هم باطینی بلگوچیدر (قُلْ اطِيعُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوا الرَّسُولَ) ایت سین ای محمد (عه) منافق لارغه اللهغه اطاعت قیلکز هم رسولگه اطاعت قیلکز (فَاِنْ تَوَلَّوْا) بس اگر اللهغه هم رسولنه اطاعتدن یوز دوندر ساکز محمد (عه) گه ضرر قیامیسز بلسکه اوزکزگه ضرر قیلاسز (فَاِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ) بس آتقی محمد (عه) گه اوزینه یوکلاننگان نرسه گنه (رسوللکتنی ایرشدر و گنه) واجبدر (وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ) و سزگده اوزکزگه یوکلاننگان نرسه (محمد عه م ننگ ایرشدرگان نرسه سی) برلن عمل ایتمو واجبدر (وَاِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَكُوا) و اگر محمد عه م گه قوشقان و طیعغان نرسه سنده بوی صونساکز حقغه کونلرسز (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ الْاَلْبَاحُ الْمُبِينُ) و رسول اوزرینه واجب توگلدر مگر آتقی ایتوب الله قوشقان نرسه نی ایرشدر و واجبدر (وَعَدَّ اللَّهُ) الله وعده قیلدی (الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) سزدن ایمان کیترگان و ایزگو عمل قیلغان آدملرگه (لِيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ) پادشاهلار تصرف قیلغان کبی سزنی کافرلر بیرونه تصرف قیلوچی ایتمو و خلیفه ایتمو قالدر یعنی قالدر رهن دیو وعده قیلدی (كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نتاکه بو مؤمنلردن الک بولغان آدملرنی خلیفه و متصرف ایتمو قالدردی نتاکه جبیره اورنه مصر برلن شامده بنو اسرائیلنی خلیفه ایتمدی (وَلِيَمَكِّنَ لَهُمْ دِينَهُمْ) دخی ایمان کیتر بیکه ایزگو عمل قیلغان آدملر ایچون دینلرینی قرارلانددر یعنی دینلرنه قوی و ثابت قیلور (اَلَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ) شوندین دین کم اول دین (اسلام دینی) آلا رایچون اوزی اختیار قیلدی (وَلِيُبَدِّلَهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اٰمَنًا) دخی ایمان کیتر بیکه ایزگو عمل قیلغان آدملرننگ قورقولاری سوکندن طنچلقغه ایلمندر رسول اکرم واصحاب کرام مکده اون یل مشرکلردن قورقب تور دیلار سوکتره مبینه گه هجرت

قىلمىلار ايرته تورغان دە قوراللانغانلارى كىي كىچى كىرگاندە ھەم قوراللانمى كۈرلەر ايدى صوتۇرە
 اللہ تەئالى وعدە سەنە وفاق قىلمى بىتن عرب لىرگە غالب بولدىلار ھەم مشرق و مغرب طرفىداغى شەھەرلەرنى
 اسلام ايلە مشرف ايتىدىلەر بو آيتىدە رسول اللہ نىڭ نىبوتى نىڭ ئىبوتىدە دلالت بار چۈنكى غىيب دىن بولغان
 روشچە خەبەر بىرلىدى ھەم خىلفاء راشىدىن نىڭ خىلىفە لىكىنە دە دەلىل بار چۈنكى خىلفاء راشىدىن دىن باشقەلار اىچۈن
 موعود بىرلەن موعود علمىيە بىرگە جىولەمادى (بىضاوى) (يَعْبُودُنِي لَا يَشْرِكُونَ بِي شَيْئًا) مىكنا عبادت قىلغانلارى
 ھىچ نىسەنى عبادت دە شرىك قىلماغانلارى حالە وعدە قىلمى اللہ ذكر قىلغان وعدەلەرنى (وَمَنْ
 كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ) و كەمەر بو وعدە صوتۇندە كافر (مرتد) بولسە ياكە كفران نىمەت قىلسە (فَأُولَئِكَ هُمُ
 الْفَاسِقُونَ) بس بو آدمەر فاسق لاردىر چۈنكى ظاھەر علامەتلەر صوتۇندە مرتد بولدىلار ياكە الوغ نىمەت كە
 كفران قىلمىلار (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) دخى نماز او قوڭز ھەم زكوة بىرگىز دىو ايت
 (وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) دخى رسولگە بوى صوتۇنۇز دىو ايت (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قىلنمىش بولۇڭز
 اىچۈن (لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) اى مەھەم كافر بولغان آدمەرنى حساب قىلما (مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ)
 بىردە اللہنى اوزلەرنى ھلاك ايتۇدىن عاجز قىلوچىلار دىو (وَمَا أُولَئِكَ إِلَّا كَافِرٌ لَوْ أَنَّ الْأَرْضَ
 وَمَا عَلَيْهَا فِي يَوْمٍ نَّاصِرٌ لِّمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ) و نى ياوز قايتا چاق اورون در اول تەمۇغ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان
 آدمەر (لَيْسَتَأْتِكُمُ النَّارُ إِلَّا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ) اوڭ قوللارنىڭ مالك بولغان نىسەلرگىز (قللار و كىنيزە كلرگىز)
 سزدىن اىولرگىزگە كررگە اذن اسناسون (وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ) دخى سزىلردىن بولغان احتلام
 (بلوغ) مرتبە سەنە ايرشماگان بالالارگىز اذن اسناسن (ثَلَاثَ مَرَّاتٍ) اوچ مرتبە (اوچ وقتە) (مَنْ قَبْلَ
 صَلَاةِ الْفَجْرِ) ايرتە نمازندان اللك كرگانە چۈنكى ياطقان اورون لاردان تورغان وقت واستلەر آچق وقت
 ھەم كوندىزگى كىيىم لىرنى كىيە تورغان وقت بولا (وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهْرِ) دخى كوندىزنىڭ
 يارطىسىندان قىلۇلە يوقوسى اىچۈن كىيەلرگىزنى قويغان سالغان وقتە كرگانە (وَمَنْ بَعْدَ صَلَاةِ الْعِشَاءِ)
 دخى يىسە نمازى صوتۇندان كرگانە چۈنكى كىيەلردىن صورلغان وقت ويورغانغە اورالغان وقت دە
 (ثَلَاثَ عَوْرَاتٍ لَكُمْ) بو اوچ وقت سزنىڭ اىچۈن اوچ عورتىدەر يعنى اوچ وقتە عورتلارنىڭ رتلمەگان
 وقتى بولدىغىندان قللارغە و كىنيزە كررگە ھەم ياش بالالارغە اىولرگىزگە اذن سز كرولرى درست بولماس
 بو آيت مملوك لىرنىڭ و ياش بالالارنىڭ ايوگە اوچ وقتە اذن صوراب كرولى حقنە بو آيت نىڭ اىنويىنە سەبب
 رسول اكرم برەمەر اسملى انصارى نىڭ مدلىچ اسملى غلامنى اويلە وقتەنە حضرت عمرنى چاقۇرغە بىباردى
 حضرت عمر يوقلاغان ايدى واسنى آچلغان ايدى شوندىن سوڭ حضرت عمر كاشكى بو وقت لار دە اذن سز
 كرودىن نەھى آيتنى كىلسە ايدى دىدى شوندىن سوڭ بو آيت ايدى (لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ)
 بو اوچ وقت صوتۇندە سزنىڭ اوزرگىزگە ھەم كررچىلەر اوزرىنە دە گناھ يوقدەر (طَوَافُونَ عَلَيْكُمْ) قللار
 و خىدمەتچىلەر سزنىڭ اوزرگىزگە طواف قىلوچىلاردر ايو خىدمىتى اىچۈن (بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ)
 بعضىڭز اوزرىنە طواف قىلوچىلەر (كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ) اوشنىداق يعنى بو بىيان قىلۇلە كىي

الله سزگه حکملرنی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکنزنی بلسگوچیدر اشنده
 حکمت ایاسیدر (وَاِذَا بَلَغَ الْاَطْفَالُ مِنْكُمُ الْعُلْمَ) وهرقیچان خسهمنچی، آزاد یاش بالالار بلاغت، که ایریشه لر
 (فَلْيَسْتَأْذِنُوْا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس هر وقتکه ایوگه کرگانده اذن استناسونلر بلاردان بورن
 بالغ بولغان ایرلر هر وقت اذن استادکی کبی، (كُنَالِكَ بَيِّنٌ لِّلّٰهِ لَكُمْ آيَاتُهٗ) اوشنداق یعنی بوبیان
 قیلوی کبی الله سزگه حکملرینی بیان قیلور (وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ) هم الله (تعالی) حاللرکنزنی بلسگوچیدر
 اشنده حکمت ایاسیدر (وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُوْنَ نِكَاحًا) دخی حیض کورودن وببالادان توقطاغان
 نکاح امیدایتمی تورغان قارچق لار (فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يُّضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ) بس اول قارچق لار اوزرینه
 ظاهر کیملرینی قویوده ضرر وگناه یوقدر شال کبی وکمزول کبی نرسه لرینی (غَيْرِ مَتَّبِرَاتٍ بِيْزِيْنَةٍ)
 یاشرو برلن امر قیلنغان زینتلرینی اظهار قیلماغان لاری هالده (وَاَنْ يُّسْتَعْفِفْنَ خِيْرًا لَهُنَّ) دخی ظاهر
 کیملرینی قویودان عفت استاولری قارچق لار ایچون ایرگوراکدر (وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ) دخی الله تعالی
 قارچق لارنک سوزلرینی اشتوچیدر مقصودلارونی بلسگوچیدر * صحابه لردان بعضیلاری ایکی کوزی
 ضعیف هم آقساق دخی آورو آدم برلن برگه آش آشامیلار ایدی شول حقه الله تعالی ذکر قیلنماچق
 آیننی ایندردی (لَيْسَ عَلٰی الْاَعْمٰی حَرَجٌ) ایکی کوزی ضعیف کشی اوزرینه گناه یوقدر (وَلَا عَلٰی
 الْاَعْرَاجِ حَرَجٌ) دخی آقساق کشی اوزرینه گناه یوقدر (وَلَا عَلٰی الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دخی آورو کشی
 اوزرینه گناه یوقدر بس نی ایچون بولار برلن برگه آشادن طیولاسز (وَلَا عَلٰی اَنْفُسِكُمْ) دخی اوزرنگه ده
 گناه یوقدر (اَنْ تَاْكُلُوْا مِنْ بِيْوتِكُمْ) بالالارکنزنی ایولرننن آشاوگزده چونکه بالا ملک آتا ملک
 حکمنده (اَوْ بِيْوتِ اٰبَاؤِكُمْ) یا که آنالارکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ اُمَّهَاتِكُمْ) یا که آنالارکنزنی
 ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ اَخْوَانِكُمْ) یا که ایر قرداشلرکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ اَخْوَاتِكُمْ)
 یا که قرداشلرکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ اَعْمَامِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه ایر
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ عَمَّاتِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه قز
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ اَخْوَالِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه ایر
 قرداشلرکنزنی ایولرننن آشاوگزده (اَوْ بِيْوتِ خَالَاتِكُمْ) یا که آنالارکنز برلن بر توغمه قز قرداشلرکنزنی
 ایولرننن آشاوگزده (اَوْ مِمَّا مَلَكَتْ مِنْكُمْ مَّفَاتِحُهٗ) یا که اچکچ لرینی ملک لنگان نرسه گزدن یعنی قول آستگزده
 تصرفکرده بولغان آدملرنک ایولرننن آشاوگزده وکیللر و قیللار کبی (اَوْ صَبِيْعِكُمْ) یا که دوستلارکنزنی
 ایولرننن آشاوگزده (لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) سزنی اوزرنگه گناه یوقدر (اَنْ تَاْكُلُوْا جَمِيْعًا اَوْ اَشْتَاتًا)
 جیولغانکنز هالده یا که تارالغانکنز هالده آشاوگزده کنانه دن عمرو اوغلی لیث بالالاری حقه اینگان
 آلا ریرنک بالغرغنه آشاوینی گناهسن صانیلار ایکان (فَاِذَا دَخَلْتُمْ بِيْوتًا فَسَلِّمُوْا عَلٰی اَنْفُسِكُمْ) بس
 هرقیچان ذکر قیلنغان آدملرنک ایولرینه آشار ایچون کرساگز اوز جنسکزدن بولغان اول ایولرنک

اهللمرينه سلام بيزكز (تعيه من عند الله مباركة طيبة) الله نك حضورين ثابت بولغان كوب فائدهلى وخوش بولغان سلام برلن سلام بيزكز (كذلك يبين الله لكم الآيات) اوشنداق يعنى بوبيانى كى سزكز اچون حكاملرينى بيان قيلور الله (تعالى) (لعلكم تتقون) عقلكزنى يرتب حق لقنى بلوكز اچون (انما المؤمنون) آتقى كامل مؤمنلر (الذين آمنوا بالله ورسوله) شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كيترديلر (واذا كانوا معي على أمر جامع) وهر قيچان اول مؤمنلر خاق جيولا تورغان اشك پيغمبر برلن برگه بولسهلار جمعه وعيد وصوغشلار ومشاوره لر كى (لم يذهبوا حتى يستأذنه) اذن صور اغانلار ينه قدر پيغمبر يانندن كيتماسلر (ان الذين يستأذنونك) درستلكك شونداين آدملر سيندن اذن استارلر (اولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله) بوسيندن اذن استاگان آدملر شونداين آدملردر اللهغه هم الله نك رسولنه ايمان كيتدرلر (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم) بس هر قيچان مؤمنلر بعض ضرور اشلرى اچون سيندن اذن استاسه لر (فاذن لمن شئت منهم) بس مؤمنلردن تلاگان آدمكا اذن بيزر بو آيت نك ظاهرى برلن بعض احكام نك رسول الله رايه تابشرلغانلغينه استدلال قيلنه (واستغفر لهم الله) دخى اذن بيزرگان نك صوكنك اذن صور اوچيلار اچون الله دان يارلقاماق استه اذن استاو گرچه عذر اچون بولسهده نوع قصور بولغانلقى اچون الله تعالى استغفار برلن امر ايتدى (ان الله غفور رحيم) درستلككده الله تعالى بنده لرنك قصورلارنى يارلقاغوجى هم رحمت قيلوچيدر (لا تجعلوا دعاء الرسول بينكم) آرالار كزدا پيغمبر نك دعاسنى (انده وينى) قيلماكز (كدعاء بعضكم بعضا) بعضكز نك بعضكزغه انده وى كى پيغمبر نك انده وندن اعراض درست توگل يا كه پيغمبر كه نداء قيلوينى بعضكز نك بعضكزغه نداءسى كى قيلماكز يعنى فقرب نداء قيلماكز واسى برلن نداء قيلماكز بلكه انصافى برلن گنه اى الله نك پيغمبرى يا كه اى الله نك رسولى ديولقى برلن نداء قيلكز يا كه پيغمبر نك سر كه دعا قيلوينى بعضكز نك بعضكز اوزرينه دعا قيلوى كى قيلماكز پيغمبر نك دعاسى هر وقت مقبول (قد يعلم الله) تحقيقى بلور الله تعالى (الذين يتسألون منكم لو اذنا) سزدن بعضكز بعضكز برلن ياشرنگان مالد پيغمبر مجلسندن آز آز چغب كينگان آدملر نى (فليحذر الذين يخالفون عن أمره) بس رسول الله نك امرندن خلالق قيلوچيلار صاقلانسون (ان تصيبهم فتنة) اوزلرينه دنياده بلاء ومعنت ايرشودن (او يصيبهم عذاب اليم) ياكه اوزلرينه آخرتده رنجككوجى عذاب ايرشودن بو آيت دن قرينه دن خالى بولغان امر نك وجوب اچون بولوى بانه چونكه الله تعالى دنياده فتنه آخرتده عذاب دن عبارت بولغان قاطى وعيدنى رسول الله نك امرينه خلالق قيلوچيلارغه واجب ايتدى بس موندن امر مطلق نك وجوب اچون بولوى بلندى (الا ان الله) آگاه اولوكز درستلككده الله اچوندر (ما فى السموات والأرض) كوكلرده هم بيزلرده بولغان نرسه لر (قد يعلم ما انتم عليه) تحقيق الله سر آنك اوزرينه بولغان نرسه نى بلور يعنى رسولنه موافقت يا كه مخالفكزنى هم اخلاص يا كه نفاقكزنى (ويوم يرجعون اليه) دخى

اول اللهغه قايتارلمش بولغان كونلرنده (فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمَلُوا) الله آلارنىڭ عمل قىلغان نرسەلىرى بىرلن
 اوزلرىنە خىبر بىرر (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) والله تعالى ھەر نرسەنى بىلگۈچىدۇر . نور سۈرەسى نىڭ
 64
 تەرجەمەسى تامام بولدى .

يەككىرى بىشەنچى سۈرە فرقان سۈرەسى مەكەدە ايتىلغان يەنى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ) بىندەسى (محمد عليه السلام) اوزرىنە ھەق بىرلن باطل
 آراسىنى آيورغۇچى قرآنىنى ايتىدىغان الله نىڭ ايزگۈلكى كۈپ بولدى ھەر نرسە اوزرىنە
 آرتىدى (لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا) قلى اوزرىنە قرآنىنى ايتىدىغان قلى محمد ھەم ياكە قرآن
 بىتن عالمىنى (آدملىرىنى جنلىرىنى) قورقتۇچى بولسۇن ايتىدىغان (الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) قرآنىنى
 ايتىدىغان الله شۇنداقىن الله در اول الله تعالى ايتىدىغان كۈلكىنىڭ ويىرىلدىكى ملكى (وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا)
 دىنى اول الله بالا تۇتمادى (وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ) دىنى اول الله ايتىدىغان بىتن نرسەگە خوجە لىقە
 ھېچ اورطاق ذات بولمادى (وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ) دىنى ھەر نرسەنى تىلاوى بويىنچە ياراتتى (فَفَقَدَرَهُ تَفْقِيرًا)
 بس ھەر نرسەنى چىكىلامك بىرلن چىكىلادى مثلاً آدمنى خاص مادەلردن وصورىلردن ومعلوم شىكلاردن
 ياراتتى ھەم آدمنى علم فەھم فەھم تەبىر ايتىدىغان ھازىر قىلدى (وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً) مشركلر
 الله دن باشقە شۇنداقىن مەبۇدلر توتىدىلار (لِيَخْلُقُونَ شَيْئًا) اول مەبۇدلر ھېچ نرسەنى خەلق قىلورغە
 قادر بولماسلار (وَهُمْ يُخْلِقُونَ) حالبوكم اوزلىرى خەلق قىلنمىشلار (يوقدان بار بولنمىشلار) در
 (وَلَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) دىنى اول مەبۇدلر اوزلىرى ايتىدىغان ضررى ھەم فائىدىنى ملك
 لىنمىسلر نىچك عبادت قىلوجىلارىنە فائىدە وضرر تىرسونلر (وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نَشُورًا) دىنى
 اول مەبۇدلر اولترونى وترگزونى ھەم اولىگان نىڭ صوتىدە قىرىلدىن ترگزونى دە مالك بولماسلار يعنى
 صرف عاجزلردىر بس نىچك مەبۇد بولورغە صالح بولسۇنلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دىنى كافر بولغان
 آدملىر ايتتى (اِنْ هَذَا اِلَّا افْتِرَاءُ) بو قرآن توگلدىر مگر مەمەم اوزى چىغارغان يالغانلىرى
 (وَاعانته عليه قوم آخرون) دىنى بو قرآنىنى چىغارو اوزرىنە محمد صلعمگە ايتىدىغان قوم (يهودلر)
 ياردىم بىردى يعنى يهودلر اوتكاندىكى ايتىلدىغان خىبرلرىنى مەمەمگە سويلادىلار دە اول اوزى عبارت
 ياصاب قرآنىنى چىغاردى دىدىلر (فَتَجَاوَزُوا لَمَّا وَرَوْا) بس تەحقىق قرآنىنى مەمەم اوزى يالغانلاب
 ايتىدىغان قوم نىڭ ياردىمى بىرلن چىغاردى دىيۇچىلر ظلم بىرلن دىنى يالغان بىرلن كىلدىلر چۈنكە مەعجزە
 بولغان قرآنىنى يهودلردىن چوبلانگان سوز دىيولرى ظلم مەمەم اللهغه افترا قىلدى دىيولرى يالغان
 (وَقَالُوا اسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) دىنى بو كافرلر قرآنىنى اولىكى لىر نىڭ يالغانلابغان ھكايتلرى دىدىلر (اَكْتُمَبَهَا)
 يازدى اول ھكايتلرىنى مەمەم ياكە يازدروب آلدى (فَهِيَ تَمَلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا) بس اول

حکایات محمد(ص) اوزرینه حفظ قیلسون ایچون ایرتهده هم کیچمه اولور دیدیلر (قُلْ أَنْزَلَهُ الْأَنْبِيَاءُ)
 ای محمد(ص) بو کافرلرگه ایت سین قرآنی شوندا این الله ایندردی (يَعْلَمُ السِّرْفِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 اول الله تعالی کولکرده ویبرلرده بولغان یاشرن نرسولرنی بلور واول قرآن سزنی فصاحتی سبیلی
 عاجز قیلدی هم کله چکده گی غیب لردن خبرلرنی ایچنه آلسی بس نچک اول قرآن اولگی لرنک
 یالغانلاب یازغان حکایتلری بولسون (اِنَّهٗ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا) درستلکله اول الله تعالی بنده لرنی یارلقاغوچی
 هم آلاغه رحمت قیلوچی بولدی شونک ایچونک بنده لردن عذاب اینوگه تیوشلی بولغان اشلر
 صادر بولسه ده عذابنی آشقدرماس (وَقَالُوا مَا هَذَا الرَّسُوْلُ) دخی کافرلر ایتدیلر بو مین پیغمبرمن
 دیب زعم قیلغان رسول (محمد(ص)) گه نی بولدی (يَا كُلُّ الطَّعَامِ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ) بز آشاغان کبی آشی
 و بز معیشت استاب بازاردا یورد کمز کبی یری اگر پیغمبر بولسه ایدی آنک حالی بز نک حالمز
 کبی اولماس ایدی دیدیلر (لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ مَلَكًا) کاشکی محمد(ص) اوزرینه فرشته ایندرلسه ایدی
 (فَيَكُوْنُ مَعَهُ نَذِيْرًا) بس اول فرشته محمد(ص) برلن برگه قورقتوچی بولور ایدی بس فرشته نکی
 محمد(ص) نی تصدیق قیلوی سبیلی بز گه ده محمد(ص) نکی راستلغی معلوم بولور ایدی (أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كُتُبًا)
 یا که کوکن محمد(ص) گه خزینه طاشلانمش بولسه ایدی بس دنیاده معیشت حاصل ایتوگه محتاج
 بولماس ایدی (أَوْ تَكُوْنُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا) یا که اقلی محمد(ص) گه بر باقچه بولسه ایدی اول باقچه دن
 آشار ایدی باشقه باقچه ایاسی بایلار آشادغی کبی (وَقَالَ الظَّالِمُوْنَ) ظلم قیلوچی قریش کافرلری ایتدیلر
 مؤمنلرگه (ان تَتَّبِعُوْنَ الْأَرْجُلَ الْمَسْحُوْرًا) سزایار میسر مگر سحرلانمش (سحر سبیلی عقلی مغلوب) ایرگه گنه
 ایه رسز دیو (اَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ) ای محمد(ص) اعتبار قیلوب قاراسینک ایچون نچک
 مثلر (اوغشاشلار) بیان ایتدیلر یعنی سینک حقلک نینداین سوزلر ونینداین صفتلار حاللر
 افتراء قیلدیلار (فَضَلُّوا فَلا يَسْتَطِيْعُوْنَ سَبِيْلًا) بس مکه کافرلری حق یولدان آزدیلار بس حق لغه
 کوندره تورغان یولنی طابارغه کوچلری یتماس (تَبَارَكَ الَّذِي) شوندا این الله نکی ایزگولگی کوب
 بولدی (اِنْ شَاءَ جَعَلْ لَكَ) اگر تلاسه اول الله تعالی سینک ایچون دنیاده قیلور (خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ) کافرلر
 اینکان نرسه دن ایزگوره کنی لکن سینکا بیره چکنی آخرت که قالردی آنک ایچون آخرت ایزگوره کدر
 (جَنّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارنسن یلغلر (صولار) آغاتورغان باقچه لار قیلور (وَيَجْعَلْ لَكَ قُصُوْرًا)
 دخی سینک ایچون سرایلار قیلور (بَلْ كَتَبُوْا بِالْسَاعَةِ) بلکه کافرلر قیامتنی یالغانغه توتدیلار
 شونک ایچونک فکرلری دنیانرسه سنه گنه قسقارتلدی هم الله حضورنک حرمتلی بولومال برلن بولادیو
 اولادیلار شوئار کوره فقیرلرکک ایچون سیکاطعن قیلدیلار (وَاعْتَدْنَا لِمَنْ كَتَبَ بِالْسَاعَةِ سَعِيْرًا)
 دخی بز قیامتنی یالغانغه توتقان آدم لرگه قزدرلش تموغنی حاضرلادک (اِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ)
 هر قیچان قیامتنی یالغانغه توتقان آدم لرنی یراق اورونسن اوط کورسه یعنی قارش بولسه
 قاراغوچیلارغه کورنرلک اورونک بولسه (سَمِعُوا لَهَا تَغِيْظًا وَزَفِيْرًا) اول اوطنک قایناوینی وقاطی

تاوشینی اشتور لر (وَ اِذَا اُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا) وهر قیچان اول قیامتنی یالغانغه توتوچیلارنی اوطدن
 طار اورونغه طاشلانمش بولسهلار (مَقْرَنِينَ) قوللارینی موینلارینه یاقسن ایتم بوجازلانغان
 لاری حالده (دَعَا هُنَالِكَ نُبُورًا) بواورنه هلاکلکنی آرزو قیاولار یعنی هلاک بولساق ایسی دیو
 تلارلار هم ای بزنیڭ هلاکلکنم دیو قیقرلار (لِاتَدْعُوا الْيَوْمَ نُبُورًا وَاحِدًا) بوکوندسه بر
 هلاکلکنی گنه آرزو قیلماکنز (وَادْعُوا نُبُورًا كَثِيرًا) وکوب هلاکلکنی آرزو قیلکنز دیو ایتور
 چونکه سزنیڭ عنابکنز تورلی نوع هر نوعسی بر هلاکلک (قُلْ اِذْكَ خَيْرٌ) ایت سین ای محمد (عم) ^{۱۳}
 کافرلرگه بو عناب ایزگومی (اَمْ جَنَّةُ الْغُلَّةِ الَّتِي وَعَدْنَا الْمُتَّقُونَ) یا که کفردن وگناهلاردان صاقلانغان
 آدملرگه وعده قیلنغان منگولک اوجماخ ایزگومی (كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا) اول منگولک اوجماخ
 کفردن وگناهلاردان صاقلانوی آدملر ایچون ثواب بولدی هم قایتاچق اورن بولدی (لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ ^{۱۵}
 خالیدین) اول کفردن هم گناهلاردان صاقلانوی آدملر ایچون جنتده منگو قالغان لاری حالده تلاگان نرسه لری
 باردر (كَانَ عَلَى رِيبِكَ وَعَدَامَتُ سُوْلًا) بو اوجماخ اهللری ایچون بولغان تلاگان نرسه لری ربیڭ اوزرنه
 صورالوغه مناسب بولغان وعده بولدی (وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ) وشول کونده قبرلرینن قوبارر الله (تعالی) کافرلرنی
 (وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دخی الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرینی (صنم لارنی یا که فرشته لرنی
 عیسی عم فی هم عزیز عم فی) (فَيَقُولُ اَأَنْتُمْ اَضَلُّتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ) منم بو قلالارمنی سزمسی آزدردکنز
 دیو ایتور الله (تعالی) معبودارگه (اَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ) یا که بو قلالارم اوزلریمی حق بولدان آزدیلار
 (قَالُوا سُبْحَانَكَ) کافرلر طرفندان معبود بولغان ذاتلار اوزلرینه ایتملگان سوزگه عجب لنب ایتورلر کامل
 پاکلاو برلن سیننی شریک لردن پاکلایمز (مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا) بزنیڭ ایچون درست بولمادی (اَنْ نَّتَّخِذَ
 مِنْ دُونِكَ مِنْ اَوْلِيَاءَ) سینن باشقه اشلار مزده تصرف قیلوچینی توتومز بس نچک بز باشقه لاریغه بزنی
 اشلار کزده تصرف قیلوچی توتوکنز دیو ایتیک (وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَاَبَاءَهُمْ) لکن سین ای ربمز بو کافرلرنی
 هم آتالارنی تورلی نعمتلر برلن فائده لندردکن بس آلا نفس آرزولارینه چوه یلار (حَتَّى نُسْوَا الَّذِیْنَ
 ذَكَرْتُمْ اَوْ نَوْتَقَانَ لَارِيْنَه قمر و تمام ذکرکن غافل بولغان لارینه قدر) (وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا) دخی بلار
 هلاک بولوچی قوم بولدیلار (فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ) الله تعالی غیرگه عبادت قیلوچی کافرلرگه التفات
 قیلوب ایتمدی تحقیق سزنی معبودلرکنز سزنیڭ اوزلرینی معبودلر یا که بزنی آلا آزدردیلار دیگان
 سوز کزده یالغانغه توتدیلار (فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا) بس ای غیرگه عبادت قیلوچی کافرلر
 سزنیڭ اوز کزدن عنابنی دونر وگه ده هم اوز کزگه یاردم بیرو وگه ده کوچکنز یتماس (وَمَنْ يَظْلَمْ
 مِنْكُمْ) وای عقللی وبالغ بولغان آدملر سزدن کملردر شرک سبیلی ظلم قیلسه (نُدَّعَىٰ عَنَابًا كَبِيرًا)
 اول ظلم قیلوچیغه الوغ بولغان عنابنی تاتوتومز (وَمَا اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ) وای محمد (عم) ^{۱۹}
 بز سیننن الک پیغه برلردن یبارمادک (اَلَا اِنَّهُمْ) مگر یباردکن ایسه درستلکه اول پیغه برلر (لِيَاْكُلُوْنَ الطَّعَامَ

وَيَهْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ) البته طعام آشام بولدىلار هم حاجتلىرى ايچون بازارلاردا يرربولدىلار الله تعالى نىڭ
 بو سوزى كافرلىرىنىڭ بو رسول محمدىم گە نى بولدى بىزنىڭ كىيى طعام آشى و بىزنىڭ كىيى بازارده يررى
 ديگان سوزلىرىنە جواب يعنى طعام آشام حاجت ايچون بازارغە يررى بىغمەبىرلىك گە منافى توگىل (وَجَعَلْنَا
 بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً) دخى سىزنىڭ بعضىڭىزنى بعضىڭىزغە فتنە قىلىدۇ يعنى بايلارنى فقيرلىرگە بىغمەبىر بىبارلىگان
 قومى بىغمەبىرلىرگە فتنە قىلىدۇ (اتصبرون) بو فتنەگە صبرلىق قىلورسىزىمى ياكە يوقىمى صبرلىق قىلساڭىز
 اجر بىرلور صبرلىق قىلماساڭىز قايعىڭىزنى آرتىرلور (وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا) وای محمدىم ربىڭ صبر
 قىلوچىنى كورۇچى بولدى اون سىگىز نىچى جزء نىڭ ترجمەسى تمام بولدى (وَقَالَ الَّذِينَ
 لَا يُرْجُونَ لِقَاءَنَا) دخى بىزگە بولقونى اميد ايتمەگان آدملىر ايتدىلىرى يعنى حشرنى انكار ايتوچىلار
 (لَوْلَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةَ) بىزنىڭ اوزىمىزگە فرشتەلىر ايندىرلىش بولساچى اول فرشتەلىر محمدىم نىڭ
 راست بىغمەبىر بولۇى بىرلىن بىزگە خبر بىرلىرى ايتدى (أَوْ نُرِي رَبَّنَا) ياكە رىمىزنى كورساك ايتدى رىمىز
 بىزگە محمدىم گە ابارك دىو امر قىلسە ايتدى (لَقَدْ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ) تحقيق بو سوزنى ايتوچى
 كافرلىر اوز شاعرلىرىنىڭ تىكلىرىلەر (وَعَتَوْا عُتُوًا كَبِيرًا) دخى ظلم دە الوغ اوتوبىرلىن چىكىدىن اوتىدىلار
 (يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ) اى محمدىم شول كوننى ذكر قىل كافرلىر اول كوننى اولم ياكە فرشتەلىرىنى كورلىرى
 (لَابْشَرِي يَوْمَئِذٍ لِّلْمُجْرِمِينَ) فرشتەلىرىنى كورغان كوننى كافرلىر ايچون سىونچ خبر يوقىر (وَيَقُولُونَ هَجْرًا مَّحْجُورًا)
 هم كافرلىرگە بو وقتى فرشتەلىر ايتورلىرى سىزگە سىونچ حرام قىلمىش حرام در دىو (وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ)
 دخى كافرلىرىڭىز دنياده وقت قىلغان ايزگو اشلردىن بولغان اشلرىنە قصد قىلىدۇ (فَجَعَلْنَاهُمْ هَبَاءً مُنْتَثِرًا)
 بس دنياده وقت قىلغان ايزگوللىرىنى قىياش باقتىلغىنە ترەزەدىن توزانغە اوخشاب چىققان نرىسە كىيى
 قىلىدۇ يعنى باطل وفائىدەسىز ايتىدۇك (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا) قرارلاناچاق اورون يوزىدىن ايزگورلىك در (وَأَحْسَنُ مَقِيلًا) دخى راحتلىر ايچون قايتاچاق
 اورون يوزىدىن كورگەرە كدر يعنى ھەمىشە تورا تورغان اورون لارى ايزگودر هم بعض وقت استراحت
 ايتىب تورا تورغان اورون لارى كورگەدر (وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ) وای محمدىم شول كوننى
 ايسكە تشار اول كوننى بلوط چغوسىبىلى كوك بارلور (وَنُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا) دخى فرشتەلىرىنى ايندىرىك
 بىرلىن ايندىرلور (الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِّلرَّحْمَنِ) قىيامت كوننى خوجەلىق الله غەنە ئابدىر باشقە كشىنلىڭى
 ملكى باطل در (وَكَانَ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا) بو قىيامت كوننى كافرلىر ايچون بىك قاطى كون بولدى
 (وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ) وای محمدىم (هم) شول كوننى ايسكە تشار اول كوننى غايت حسرتلىرىن
 وآچوندىن كافر آدم ايكى قولونى تشار يعنى بىك حسرتلىر غايت آچولانور (يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
 مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا) ايتور اول كافر كاشكى مېن حق يولنى رسول (محمدىم) بىرلىن بىرگە توتتقان بولساچى دىو
 (يَا وَيْلَتَا لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا) نى او كىچىك مېڭا كاشكى مېن فلان نى (آزدروچىنى) دوست توتتقان

بولماسام ايتدى (لَقَدْ اَضَلَّنِي عَنْ الذِّكْرِ) تحقيق ميني دوست توتقان ذاتم الله نك ذكرننن ياكه قرآن دان
 آزدردى (بَعْدَ اَدْجَائِنِي) اول ذكر ميكا كىلنگان نك صوكنده (وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلانْسَانِ خُدُولًا) دخى
 شيطان آدم ايچون دوست بولغان صوكنده طاشلى تورغان دوستى بولدى (وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ) دخى
 رسول (محمد عه) دنيا ده ايتدى اى ريم (ان قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا) درستلكه منم قوم
 (قريش لر) بو قرآننى قويلمش و طاشلانمش توتديلار (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ)
 اوشنداق يعنى سيكا قيلمغمز كى هر بر بيغمه برايچون كافر لردن دشمان قيلمق آلا صبر ايتدى كى
 سينده صبر ايت (وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا) دخى سيني كافر لردن اوج آلويولينه كوندرو بوزندن
 هم سيكا ياردم بيرو بوزندن ربك يئار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخى كافر بولغان آدم لر ايتدى (لَوْلَا
 نَزَّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَّاحِدَةً) محمد (عه) اوزرينه قرآن بريولى ايندراسه چى نناكه زبور تورات
 انجيل بريولى ايندر اى ديو (كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ) الله تعالى ايتنه بزاوشنداق ايندر ك يعنى
 قرآننى آيروب آيروب ايندر ك بريولى ايندر مادك آيروب ايندرو سببلى قرآننى حفظ قيلوغه
 قلبك نى بركتو ايچون (وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا) دخى قرآننى سينك اوزرگا آز آيتب اوقدق ياكه آيت
 صوكنده آيت ايتب تقد برايئتك (وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ) دخى كافر لر سيكا باطل سؤال لارندان عجيب بولغان
 سؤالنى كيتورماسلر (الْاَجْنَاثُ بِالْحَقِّ) مگر باطل سؤال لارندان عجيب سؤالنى كيتورسه لر بزاو
 سؤالنى يباره تورغان حلق نى كيتوررمز سيكا (وَاحْسَنَ تَفْسِيرًا) دخى آلارنك سؤالندن معنا بوزندن
 كور كمارك نى كيتوررمز (الَّذِينَ يُعْشِرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ اِلَىٰ جَهَنَّمَ) شونداين آدم لر (مشرك لر) جهنم صارى
 بوزلرى اوزرينه قويلمش بولورلار (اُولَئِكَ شَرْمَكَا وَاَضَلَّ سَبِيلًا) اول صفتداغى آدم لر اورن بوزندن
 ياوزراق لادر ويول بوزندن آزغونراق لادر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ) و تحقيق بز موسى غه كتابنى
 (توراتنى) بيبردك (وَجَعَلْنَا مَعَهُ اخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا) دخى موسى برلن برگه قرداش هارون نى وزير
 (ياردچى) قيلمق (فَقُلْنَا اذْهَبَا اِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا) بس موسى برلن هارون غه ايندك بز
 بز نك آيتلرمز نى يالغانغه توتقان قوم گه (فرعون برلن قومينه) بارگز و قورقنكز (فَمِمَّا نَاهَم تَسْمِيرًا)
 بس اول قوم موسى برلن هارون نى يالغانغه توتديلار ده بس بز آلارنى عجب بولغان هلاك قيلوبر كن
 هلاك قيلمق (وَقَوْمُ نُوحٍ) دخى نوح عه قومينى هلاك قيلمق (اَمَّا كَذَّبُوا الرَّسُلَ) پيغمه برلرنى يالغانغه
 توتقانلارى زمانه يعنى نوح هم ادريس وشيث عليهم السلام لرنى (يالغانغه توتديلار ياكه بر پيغمه برنى
 يالغانغه توتو بتن پيغمه برنى يالغانغه توتو حكمنده (اَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً) نوح قومينى صوغه
 غرق ايتدك هم آدم لر گه عبرت قيلمق (وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا اَلِيمًا) دخى پيغمه برلرنى يالغانغه
 توتو سببلى ظلم قيلوچى قوم گه رنجتوچى عذابنى حاضر له دك (وَعَادًا وَثَمُودَ وَاَصْحَابَ الرَّسِّ) دخى عاد
 قومينى هم ثمود قومينى هم قيوتير هسنده صنم لر گه عبادت قيلوچى شعيب عه قومينى هلاك ايتدك

(وَقَرُّوْنَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا) دى بو ذكر قيلنغان قوملر آراسىده بولغان كوب زمان اهللرىنى هلاك
 قىلدىق مقدارىنى آخىق جناب حق اوزىگنه بلور (وَكَلَّا ضَرْبًا لِّأَمْثَالِ) وهر برسى ايچون اولگىلرنىڭ
 قىلدىق مقدارىنى آخىق جناب حق اوزىگنه بلور (وَكَلَّا تَبَرَّنَا تَبِيرًا) وهر برسىنى كامل هلاك ايتو بولن هلاك
 قىلدىق (وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي) و تحقيق مكه كافرلىرى شونداين قىرىگه (سوم) قىرىسىنى كىلدىلر
 (أَمْطَرْنَا مَطْرًا سَوِيًّا) اول قىرىه اهلينى باوزلق يغمورىنى (طاشلارنى) ياغدىلدى يعنى قىرىشلىر شامغه
 سودا قىلورغه بارغانده بو طاش بولن هلاك قىلنغان قىرىدن كوب مرتبه اوتوب كىتىلدىلر (أَفَلَمْ
 يَكُونُوا يَرَوْنَهَا) بس بو هلاك قىلنغان قىرىنى كورمادىلرمو البته كورسەلر اعتبار قىلوب ايمانغه
 كىلورلر ايدى (بَلْ كَانُوا لَا يَتَدَبَّرُونَ) بلكه بو مكه كافرلىرى قىلردن قوبارلوقى اميد ايتى تورغان
 وانكار ايتتە تورغان قوم بولدىلار شونىڭ ايچون كورولدىن فائىدەلنە آلمايدىلار (وَإِذَا رَأَوْكَ أَنْ
 يَنْجِفُوكَ أَهْزَوْا) اى محمد عه وهر قىچان مكه كافرلىرى سىنى كورسەلر سىنى توتماسلار مگر
 مسخرە ايتتە توتارلار (أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا) الله رسول (پيغمبر) ايتتە بىبارگان كىش شول كىشىنى
 ديو ايتورلر (أَنْ كَادَ لِيُضِلَّنَا عَنْ آلِهَتِنَا) درستلىككە اول محمد عه بىزنى معبودلرىمىزنىڭ عبادتىمىزنى آزىرورغه
 ودوندىرورگە ياقن بولدى (لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا) اول معبودلرىمىزنىڭ عبادتى اوزىرىنە صبرمىز ونق توتتونوم
 بولماسە البته بىزنى معبودلرىمىزنىڭ عبادتىمىزنى دوندىرر ايدى ديو ايتورلر (وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ
 الْعَذَابَ) تىز بلورلر مكه كافرلىرى آخرت عذابىنى كوردىلر وقتكە (مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا) حق يول بوزىمىزنى
 آداشقوچىراق آدمىنى يعنى مؤمنلرىمى حق بولدىن آداشقوچى ياكە اوزلرىمى شونى تىز بلورلر
 (أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ آلِهَهُ هَوَاهُ) اى محمد عه معبودىنى نفسى آرزو قىلغان نرسە ايتتە توتقان آدمىن خبر
 بىر مىكە (أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَذِبًا) سىنىمى اول كىشى اوزىرىنە وكىل بولورسن يعنى نفسى آرزو
 قىلغان نرسەسىنە عبادت قىلوندىن صاقلاندى سىنىمى تصرف قىلوجى (أَمْ تَحْسَبُ) بلكە حساب قىلاسنىمى
 سىن (أَنْ أَكْثَرُهُمْ بِسْمِعُونَ أَوْ يَحْقُلُونَ) درستلىككە كافرلرنىڭ كوبسى حق سوزنى اشتهلر ياكە آيتلرنى
 بلەرلر ديو شونىڭ ايچون آلارنىڭ ايمانىنى طمع قىلاسنىمى (أَنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ) اول كافرلر توغلدر مگر
 دورت آياقلى حيوان كىلدر (بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا) بلكە اول كافرلر يول بوزىمىزنى دورت آياقلى
 حيوانلاردان دە آرزونراقدر چونكە دورت آياقلى حيواندە اوزى ايچون فائىدى بولغان نرسەنى استى
 و ضررى نرسەدن صاقلانما هم اوزىرىنە ايزگولك قىلغان آدمىنى باوزلق قىلغان آدمىن آيورما اما مكە
 كافرلىرى رىلرىنە بوى صونمىلار هم رىلرىنىڭ ايزگولكىمى شيطاننىڭ باوزلقنىمىن آيورمىلار هم ايلنىڭ
 الوغ فائىدى بولغان ثوابىنى استەمىلر هم ايلنىڭ قاطى ضرر بولغان عذابىن صاقلانمىلار يندە دە حيوانلار
 حقنى اعتقاد قىلماغانلارى و ايزگولكىنى كىسب ايتىمادىلرى كىمى باطلنى دە اعتقاد قىلمايدىلار هم
 باوزلقنى دە كىسب ايتىمادىلر يندە دە حيوانلارنىڭ نادانلىقى هيچ كىمگە ضرر ايتىمى اما بو كافرلرنىڭ
 نادانلىقى فتنەگە سبب هم آدمىلرنى حق دان طيوغە باعث يندە دە حيوانلاردە كىمالاتنى كىسب ايتىمىگە

قدرت بولمادقی ایچون آلارده عیب بولمی بس شول وجه لردن مکه کافر لری و اوشنداق باشقه لاری دورت آیاقلی حیوانلاردانده آزغونراق بولالار (اَلَمْ تَرَ اِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظَّلَّ) ای محمد (عم) ربک نلک صنعینه قارامیسونمی نچک ربک کولا گه نی صوزدی یعنی توشه دی طاک طوغاندان قیاش طوغانغه قدر بتن بیدر یوزینی قابلاب آلمان کولا گه مراد دیگانلر (وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا) و اگر ربک تلاسه ایدی اول کولا گه نی همیشه قیلور ایدی یعنی قیاش چغوبرلنده بتمی تورغان ایتمار ایدی (ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَیْهِ دَلِيلًا) مونک صوکنده قیاشنی اول کولا گه اوزرینه دلیل قیلدق چونکه کولا گه قیاش سببلی بلنه قیاش بولماسه بلنه ماس ایدی موندان هر نرسه اوز نیلک ضعیفی برلن بلنوی فهم لنه (ثُمَّ قَبَضْنَاهُ اِلَيْنَا قَبْضًا یَسِيرًا) مونک صوکنده اول صوزلغان کولا گه نی آراز آلوبرلن تلاگان اوزنمزغه آلدق (وَهُوَ الَّذِی جَعَلَ لَكُمْ اَللَّیْلَ لِبَاسًا) و اول الله شوندا این الله در سز نلک ایچون کیچنی کییم کمی رتکوچی قیلدی (وَالنَّوْمُ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا) دخی یوقونی تنلرگز ایچون راحت قیلدی هم کوندزنی ساچلماق ایاسی قیلدی خلق کوندزده همیشه استنار ایچون ساچلورلار * الله تعالی صونک حد ذاتنده پاک بولوب هم باشقه نرسه لرنی پاکلاچی بولوی حقنده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَهُوَ الَّذِی اَرْسَلَ الرِّیَاحَ) و اول الله شوندا این الله در جیللرنی یباردی (بَشْرًا بَیْنَ یَدَی رَحْمَتِهِ) رحمتی آلمنده (یعنی یغمور کیلور آلمندان) سیونچ بیروچی ایتم (وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا) دخی بز کوکنن پاکلاچی صونی ایندرک (اَلنَّعِیْ بِه بَلْمَءَ مِیْمًا) اول صوبرلن اولسگان شهرنی اولنلر چغار و سببلی ترگزومز ایچون (وَنَسْفِیْهِمَا مَخْلُقًا) دخی اول صونی یار اطاقان نرسه لرمزدن صوغارومز ایچون (اَنْعَامًا وَاَنْاسًا کَثِیْرًا) دورت آیاقلی حیوان لارغه هم کوب آدملرگه قریه و شهر خلقی بلغه لار وصولی چقرلار یاننده تورددق لاری ایچون یغمور سزده اوزلرینی صوغارلار شونک ایچونده الله تعالی کوب آدملرنی دیدی (وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَیْنَهُمْ لَیْدًا کَرُورًا) و تحقیق آدملر آراسنده بوسوزنی (بلوط یاراطو یغمورنی ایندرو سوزینی) قرآن ده و باشقه کتابلارده قات قات بیان قیلدق آدملر فکر و اعتبار قیلسونلار و الله نلک نعمتی نلک حقینی تانسونلار ایچون (فَاَبِیْ اَکْثَرِ النَّاسِ اَلْاَکْفُورًا) بس آدملرنلک کویسی باش تارتدی مگر کفران نعمت قیلودن باشن تارتمادی (وَلَوْ شِئْنَا لَیَهْمُنَا فِی کُلِّ قَرْیَةٍ نَبِیْرًا) و اگر تلاساک ایدی هر بر قریه گه بلرب قورقتوچی پیغمبرنی یباردایک (فَلَا تُطِعِ الْکَافِرِیْنَ) بس ای محمد عم کافر لرگه بوی صونما (وَجَاهِدْهُمْ بِه جِهَادًا کَبِیْرًا) دخی کافر لرگه قرآن برلن الوغ صوغش برلن صوغش قیل چونکه ضعیف عقلی آدم لرگه دلیل برلن صوغش قیلو دشمان لارغه قلچ برلن صوغش قیلودن الوغراق (وَهُوَ الَّذِی مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ) و اول الله شوندا این الله در ایکی توتاش بولغان دیکگزنی آیدردی یعنی برسی نلک صوینی ایکنچسینه قوشمادی (هُنَا عِنَبٌ فُرَاتٍ) اول ایکی دیکگز نلک برسی طاطلی صولیدر (وَهَذَا مَلْحٌ اُجَاجٍ) و ایکنچسی توزلی آچی صولیدر (وَجَعَلْنَا بَیْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا) و بو ایکی دیکگز آراسنده پرده قیلوی هم کوزلر کورودن طیبیلمش بولغان ستر قیلدی (وَهُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشْرًا) و اول الله شوندا این الله در

صودن (نطفه دن) آدمنی یاراتد (فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا) بس آدمنی ایکی قسم قیلدی برسی شول
 نسب ایاسی بولغان ایرلر قیلدی مثلا فلان اوغلی فلان یا که فلان قزی فلان دیو ایرلرگه نسبت
 بیره دخی یا قنلق ایاسی بولغان خاتون لار قیلدی یعنی آلارنی ایرگه بیرب قرابت صهریه حاصل
 قیلنه حاصل ایر برلن خاتون ایتب یاراتدی (وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا) دخی ربکی هر نرسه گه کوچی یتکوچی
 بولدی (وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا) دخی مشرکلر الله دان باشقه شول نرسه ارگه عبادت قیلورلار (لَا يَنْفَعُهُمْ
 وَلَا يَضُرُّهُمْ) اول نرسه لر عبادت قیلوچیلارغه فائده ده بیرماسلر هم ضررده بیرماسلر (وَكَانَ الْكَافِرُ
 عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا) دخی کافر اوزینکی ربسینه ناک گناه قیلو اوزرینه یاردم بیروجی بولدی یا که ربسینه کفر
 سبیلی دشه اتلق اوزرینه شیطانغه یاردم بیروجی بولدی (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) وای محمد هم
 بز سیننی یبارمادک مگر مؤمنلرگه سیونچ بیروجی وکافرلرنی قورقتوچی ایتب یباردک (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ
 عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ایت سین ای محمد هم رسوللسکنی ایرشدر اوزرینه (دین اویره تو اوزرینه)
 سزدن یال صورایم (إِلَّا مَنْ شَاءَ أَنْ يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا) مگر ربسینه ایمان و عبادت سبیلی یاقن
 بولوغه یول توتونی تولاگان کشی اجرنی قیلور بو اشنی قیلو مقصود بولدیغندن اجر برلن
 صورتلنگان یا که بیک مالونی صرف قیلو برلن ربسنه یول توتدی تولاگان کشی قیلسون معنا سنه
 (وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الْعَلِيِّ الَّذِي لَأَيُّمُوتُ) دخی ای محمد (هم) اولوم صفتی بولماغان همیشه ترک بولغان
 اللهغه اشلرکنی تابشر (وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ) دخی ربکا کورکام صفتلار برلن نناء اینکانکی حاله ربکنی
 نقصان صفتلار دن یراق قیل (وَكَفَىٰ بِهِ بُدْنُوبُ عِبَادِهِ خَبِيرًا) بندهلری ناک گناهلارینی بلو یوزنمن
 الله کفایه قیلور (الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) شوندا این الله در کولکرنی هم بیرلرنی یاراتدی (وَمَا
 بَيْنَهُمَا) دخی کولک برلن بیرلر آراسنک بولغان نرسه لرنی یاراتدی (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کونک (ثُمَّ اسْتَوَىٰ
 عَلَى الْعَرْشِ) مونکی صوکنک عرش اوزرینه غالب (استن) بولدی (الرَّحْمَنُ فَسَّئَلْ بِهِ خَبِيرًا) اول الله
 تعالی هر بر مخلوق قه رحمت قیلوچیدر اول الله ناک رحمت قیلوچی بولونینی عالم آدم دن صور اول الله ناک
 رحمتنن سیکنا خبر بیرر (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ) وهر قیچان مشرکلر رحمت قیلوچی اللهغه
 سجده قیلکن دیوایتلسه (قَالُوا) مشرکلر ایتمیلر (وَمَا الرَّحْمَنُ) رحمن نی نرسه بز آنی بله میمز بلساک
 سجده قیلور ای دیک (انَسْجُدُوا مَا تَأْمُرُنَا) سینکی (محمد هم ناک) سجده قیلکن دیو امر قیلغان نرسه کا سجده
 قیلور مزمو بله میزچه گنه (وَزَادَهُمْ نُفُورًا) و مشرکلرگه اللهغه سجده قیلو برلن امرایمان دن قاجولارونی
 آرتدردی (تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا) کولک اون ایکی سیر قیلاتورغان یلمزلار ناک منزل لرینی
 خلق اینکان الله الوغ بولدی (وَجَعَلَ فِيهَا سُرَّاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا) دخی کولک چراغ (قیاش) هم نور لاندی روچی
 آی خلق ایتمدی (وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خَلْفَةً) واول الله شوندا این الله در کیچ برلن کوندنی
 برسی اوزنه برسنی توروچی ایتب یاراتدی یا که بر آرتنن برسی کیلوچی ایتب یاراتدی (لَمَنْ)

ارَادَانِ يَنْكَرُ) اللّٰه نىڭ نعمتلىرىنىڭ فېكر قىلغۇنى تىلاگان كىشى اېچون (اَوْ ارَادَ شُكْرًا) ياكە اللّٰه نىڭ
 نعمتلىرىنىڭ شۇكىر قىلغۇنى تىلاگان كىشى اېچون (وَعِبَادُ الرَّحْمٰنِ النَّبِيْنَ) اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (يَمْشُوْنَ
 عَلَى الْاَرْضِ هَوْنًا) اول قىلار بىر اوزىنىڭ وقارو توبىنىڭ بىرلن بىرلر (وَاِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُوْنَ قَالُوْا
 سَلَامًا) ھەر قىچان اول قىلارغە نادانلار مېكروھ بولغان سوز بىرلن خطاب قىلسەلار يعنى باراماز
 سوز بىرلن انداشسەلر سزدن بىزگە سلامتلك بولسون وسزنى طاشلاو بولسون دىوايتىرلر (وَالَّذِيْنَ)
 دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (يَبِيْتُوْنَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا) رىبلىرىنىڭ رىضالى اېچون سىجە قىلغانلارى
 واوباغ تورغانلارى حالە كىچىلرلر يعنى كىچى اوتكارلر (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى
 (يَقُوْلُوْنَ) ايتورلر (رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ) اى رېمىز بىزنى جەننم عذابىنى دوندىر (اِنَّ عَذَابَهَا كَانَ
 غَرَامًا) درستلكە جەننم نىڭ عذابى ھەمىشە بولدى (اِنَّهَا سَاءَتْ) درستلكە جەننم ياوز بولدى
 (مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قرارلانا تورغان وتورا تورغان اوزون بولو يوزىدىن (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن
 قىلغۇنى (اِذَا انْفَقُوْا لَمْ يَسْرِفُوْا وَلَمْ يَقْتُرُوْا) ھەر قىچان ماللارنى صرف ايتسەلر جومار طلق چىگىدىن
 اوتب اسراف قىلما دىلار دى ساران آدم طارلق قىلغان كىشى طارلق دا قىلما دىلار بىعضىلر اسراف حرامغە
 صرف ايتو سارانلق وجىنى طىو دىدىلر (وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا) وبو آدملىرىنىڭ مال صرف ايتولرى
 اسراف بىرلن سارانلىق قىلغۇنى اورطاسنە بولدى (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (لَا يَدْعُوْنَ
 مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ) اللّٰه بىرلن بىرگە ايكىنچى مېبودنى انداماسلر يعنى عبادتە اللّٰهغە ھىچ نرسەنى شرىك
 قىلماسلار (وَلَا يَقْتُلُوْنَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللّٰهُ) دى اللّٰه تەلى اولترونى حرام قىلغان نفسنى اولتورماسلر
 (الْاَبْحَثُ) مگر حق سېلىگنە اولتورلر مثلاً قصاص اېچون ياكە زنا قىلغان بولسە رېم اېچون
 مرتد بولو اېچون (وَلَا يَزْنُوْنَ) دى زنا قىلماسلار (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ اٰثَامًا) وكىمىر بو ذكر
 قىلغان قىباحت وحرام اشلىرىنى قىلسە اول كىشى كىب گناھلارغە يولغور (يُضَاعَفُ اِلَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)
 قىامت كىونىدە اول كىشىگە عذابىنى ايكى الش قىلغور (وَيَجْلَدُ فِيْهِ مِمَّا نَا) دى خور بولغان حالە
 عذابە منگو قالور (اَلَا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمَلَ صَالِحًا) مگر گناھغە يولقماس ھم قىامت كىونىدە
 ايكى الش عذاب بولماس دى عذابە منگو قالماس ھم باشقە گناھلارنىڭ شرىكىن توبە ايتب دە محمد
 عليه السلام گە ايمان كىتىرگان كىشى دى توبەسى سوكنە ايزگو عمل قىلغان كىشى (فَاُولٰٓئِكَ) بس توبە قىلغۇنى
 ايزگو عمل قىلغان كىشىلر (يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ) اللّٰه اول كىشىلرنىڭ ياوزلىق لارونى ايزگولك لىر
 بىرلن آلماشدور (وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَّحِيْمًا) دى اللّٰه تەلى بىندەلرنىڭ گناھلارونى بارلقاغۇچى ھم رحمت
 قىلوچى بولدى (وَمَنْ تَابَ وَعَمَلَ صَالِحًا) وكىمىر گناھلاردىن توبە قىلسە وايزگو عمل قىلسە (فَاِنَّهٗ
 يَتُوْبُ اِلَى اللّٰهِ مَتَابًا) بس درستلكە اول كىشى گناھلارنى رىتكۇچى وثوابنى حاصل ايتۇچى واللّٰه
 حضورندە رىضاً بولغۇنى قايتو بىرلن اللّٰهغە قايتۇچى بولور (وَالَّذِيْنَ) دى اللّٰه نىڭ شۇندىن قىلغۇنى (لَا يَشْهَبُوْنَ

الزُّورِ) بالغان شهادت بیرماسلر یا که یالغانچیلار مجلسنه حاضر بولماسلار (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ) وهر قیچان فائدهسز سوز اهلی یانندان اوتسهلر (مَرُّوا كِرَامًا) اوزلرینی حرمتله گانلری حاله فائدهلی سوز سیلاوچیلردن یوز دوندر ب اوتارلر یعنی آلارنک فائدهسی بولماغان سوزلرینه قاطناشماسلار (وَالَّذِينَ) دخی اللهنک شوندا این قملاری (إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) هر قیچان ربارینک آیتلری برلن وعظلانسهلار (لَمْ يَخْرُوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا) اول آیتلر اوزرینه چوقراق و صوقر بولغانلاری حاله تشمادیلر بلکه اول آیتلرنی اخلاص برلن اشتکانلری و کورگانلری حاله تشدیلر یعنی قرآن آیتلری برلن وعظلانسهلار غایت اخلاصلاری برلن اشتورگه و بلورگه توروشدیلار (وَالَّذِينَ) دخی اللهنک شوندا این قملاری (يَقُولُونَ) ایتورلر (رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا) ای ربهز بزگه هبه قیل خاتونسلارمزدان (وَذُرِّيَاتِنَا) دخی بالالارمزدان (قُرَّةَ أَعْيُنٍ) کوز نورلارینی یعنی خاتونلارمزدان وبالالارمزدان کوزلریمز راوشانلانا تورغان و کوزلریمز نورلانا تورغان ایزگو بولغانلارینی هبه قیل چونکه بندهنک اهل بیتنی اوزی کی بیغشی بولسه البته اول بندهنک کوزلی خوش بولا (وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا) دخی بزنی کفردن و گناهلاردان صاقلانوچیلار ایچون دینده امام قیلل یعنی دین اشنه و باشقه ایزگو اشلرده ایبارلش آدم قیل (أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا) بو کورکام صفتداغی آدملرگه عبادتلرگه صبر ایتولری سببلی اوجماخ چارلاقلاری برلن جزأ بیرلور (وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَعْيَةً وَسَلَامًا) دخی بو صفتلی آدملر اوجماخ چارلاقلارنک فرشتهلر طرفندان راحت عمر سورو برلن هم سلامت لک برلن دعأغه یولقورلار یعنی فرشتهلر شولای دعأ قیلورلار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول چارلاقلارده منگو قالغانلاری حالده یعنی اصلا اولماسلر هم اول چارلاقلاردان چهماسلار (حَسَنَاتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا) قرارلاناچق و تورواچق بولغان ادرن بولو یوزندن فی عجب کورکام یولدی اول چارلاقلار (قُلْ مَا يَعْجَبُوكُمْ رَبِّي) ایت سین ای محمد عه ریم سزنک برلن فی قیلغان بولور ایدی (لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) اگر ربکزرگه عبادت قیلوگز بولماسه ایدی چونکه آدمنک شرافتی معرفت و عبادت برلن والا آدم برلن باشقه حیوانلر برابر (فَقَدْ كَتَبْنَاكُمْ) ای مکه کافرلری رسولمنی یالغانغه توتدکمز (فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا) بس تیزدن عناب سزگه لازم بولور فرقان سوردهسی نک ترجهسی تمام بولدی

بکریمی آلنونجی سوره شعراً سوردهسی مکهده اینگان ایکی یوزده بکریمی یدی آیت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(طسم) بو سوزندان مرادیننی الله تعالی اوزی بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بو سوره یا که قرآن معجز بولوی هم اللهدان ثبوتی ظاهر بولغان کتابنک آیتلریدر (لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسًا) تحقیق سین ای محمد عه نفسکنی اولتروچی سون (أَلَا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ) قومکنک ایمان کیتره اولرندن قورقب یعنی قومکنک مسلمان بولماوینه حسرتکنن نفسکا اولترودن شفقت قیل (لعل اشفاق ایچون) (ان

نَشَأَ نُنَزِّلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً) اگر ایمان لارونى تىلاساك ايدى بىز ایمان كىترماگان كافرلار اوزرىنه
 كوككن ظاهر بولغان آيتلر ايندرر ايدك اول آيتلرنى كورگاچ ایمان كىترلر ايدى (فَطَلَّتْ أَعْنَاقَهُمْ
 لَهَاخَاضِعِينَ) اول كافرلارنىڭ، الوغلارنى وباشلارنى (ياكه موينلارنى) اول آيتلرگه بوى صونوچى (ياكه
 ايبىلوچى) بولوب اولرلر ايدى (وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرِ مِنَ الرَّحْمَنِ مُنْتَهَى) دى كافرلار اوزرىنه اللهدان
 پيغمبرينه وحى برلن ايندرلوى ياكار تلغان وعظ كىلماس (الْأَكْثَرُ أَعْنَهُ مُعْرِضِينَ) مگر كىلمى ايسه
 اول ذكردن كافرلار يوزلرىنى دوندرر بولدىلار (فَقَدَّ كُنُوبَهُمْ) بس تحقيق كافرلار يالغانغه توتدىلار
 (فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا) بس شول نرسه نىڭ خېر لرلى تيز كىسلور اول كافرلرگه (كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
 اول نرسه نى (قيامت عنابنى ياكه بدر كوفى نىڭ عنابنى) اول كافرلار يالغانغه توتدىلار وخورغه
 صايدىلار (أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ) بىردى بولغان عجيب نرسه لرگه قارامىلارمى اول كافرلار (كَمْ أَنْبَتْنَا
 فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) اول بىردى بىز فائىسى كوب بولغان ماقتاولى تورلى صنف لاردان كوب نرسه نى
 اوسدر دك (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلىكك بوتورلى اوسه تورغان نرسه لرلى اوسدر وده اوسدر وچى
 الله نىڭ، كامل قدرتلى وحكمتلى بولوينه علامت باردر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) و آدملرنىڭ كوسى
 علم الله ده ایمان كىتروچى بولمادى شونىڭ اوچون بولوغ آيتلردنك فائده لنه آلمادىلار (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهُوَ
 الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) و اى محمد (عم) درستلىكك سىنىڭ ربكى الهته كافرلردن اوچ آلوغه غالبدرهم اوچ آلمى
 مهلت بىرونك شفقتلى در (وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ) و اى محمد (عم) شول وقتنى ايسكه تشرربك نداء قىلمى
 (مُوسَى أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) اى موسى (عم) كفر سببلى هم اوزلرىنه قل ايتوب توتوسببلى بنو
 اسرائيلگه ظلم قىلغان قومگه رسول بولوب كىل (بار) ديو (قَوْمَ فِرْعَوْنَ) يعنى فرعون قومنه كىل ديو
 (الْأَلْبَتَقُونَ) اللهدان قورقار وقت لارى يتدى ديو قورقتقاننىڭ حاله كىل (قَالَ رَبِّ إِنِّي كُنْتُ مِنَ
 موسى (عم) ايتدى اى ربم مین اوزمنى فرعونلرنىڭ يالغانغه توتوندان قورقام (ويضيف صدى) هم
 آلارنىڭ مینى يالغانغه توتولارى سببلى كوكراگم طارابا (وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي) دى دىن غيرتم
 قورغالمقندان ياكه تلمه توبن بولمقندان تلم كوركام سببلى آلمى (فَأَرْسَلْنَا إِلَى هَارُونَ) بس قرداشم هارون
 (عم) غه جبرائىل (عم) نى بىبارده و آنى پيغمبر ايت (وَلَهُمْ عَلَى ذَنْبٍ) دى قبطىنى اولتروم سببلى
 فرعونلر اوچون منم اوزرعه آلارنىڭ گناه دعواسى بار (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ) بس فرعونلرنىڭ مینى اوترونن
 قورقام (قَالَ كَلَّا) الله ايتدى قورقه سىنى اولترة آلماسلار (فَأَذِهِبَا بآيَاتِنَا أَنْتُمْ مُسْتَمِعُونَ) بس
 بىزنىڭ بىرگان معجزه لرمن برلن بارگىز درستلىكك بىزنىڭ ياردمگىزده مزوسىزنىڭ ايتكان سوزگىزنى
 اشتوچىين يا كه سز اوچگىز (موسى هارون) (عليهما السلام فرعون) برلن برگه مز آراگىزده نرسه بولمقنى
 اشتوچىمز (فَأَعْتَبَا فِرْعَوْنَ) بس فرعونگه بارگىز (فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس فرعونگه
 ايتگىز درستلىكك بىزمتن عالمنى تربيه ايتوچى الله نىڭ سىڭا و قومكا حق دىننى ايراتر اچون بىبارگان

ایلچیسى مز (ان ارسل معنا بنى اسرائيل) بزنىڭ برلن برگه اسرائيل بالالارون بىبار يعنى آلارنى قىلقدان
 قىتقار ديو ايتىڭز (قال الم نربك فينا وليدا) فرعون موسى عه م گه ايتىدى ياكى طوغان بالابولدىڭ
 حالده ايومزده تربيه قىلامادقى سىنى (ولبثت فينا من عمرك سنين) دى بزنىڭ تربيه مزده
 عمرىڭدان كورب بىللار توردىڭ (اوتوز يىل توردى دىگانلار) (وفعلت فعلتك التى فعلت)
 دى قىلغان قباحت اشكىنى قىلىڭ يعنى قبطىنى اوتوردىڭ (وانت من الكافرين) وسىنى نعمتمه
 انكار ايتىوچىلردن سون (قال فعلتها اذا وانا من الضالين) حضرت موسى جوابده ايتىدى مین قبطىنى اوترو
 اشىن قىلدىم اول وقت مین نادان لاردن ايدىم يعنى نادانلار اشىنى اشلا گانم حالده قىلدىم (فقررت منكم
 لما خفتكم) بس مین سىنىڭ اولتروڭدىن قورقغانم زمانده سىندىن مەين گه قاچدىم (فوهب لى ربى حكما وجعلنى
 من المرسلين) بس رىم مىڭا بىغمبرلىكنى هبه قىلدى هم مینى دىن اويراترايچون بىبارلىگان ايلچىلردن
 قىلدى (وتلك نعمة تمنها على) ويومىنى تربيه قىلوڭ شونداين نعمت در اول نعمت بران مىڭا انعام قىلور
 بولدىڭ (ان عبثت بنى اسرائيل بالالاربنى قل ايتب توتوكدر يعنى مینى تربيه
 قىلوڭ ظاهرده مىڭا نعمت بىروڭ بولسده حقيقتده بنى اسرائيلنى قل ايتوكدر هم بنى اسرائيل
 بالالارون بوغازلارغه قصد قىلوڭدر چونكه منم سىنىڭ قولوكا تشومنىڭ سببى هم بنى اسرائيلنى قل
 ايتوك برلن بالالارون بوغازلاون قصد قىلوڭدر (قال فرعون وما رب العالمين) فرعون حضرت موسى غه
 ايتىدى بتن عالم نىڭ تربيه ايدوچسى كم در (قال رب السموات والارض وما بينهما) حضرت موسى ايتىدى
 بتن عالم نىڭ تربيه ايدوچسى كوكلرنى ويپىلرنى هم كوك برلن بىر آراسىڭ بولغان نرسه لرنى تربيه
 ايدوچى الله در (ان كنتم موقنين) اكر سز هر نرسه نى دىلىلى بران شىكسز بلور بولساڭز (قال لمن
 حواه الا سمعون) فرعون اوزىنىڭ تىراسىڭ بولغان آدملىرگه ايتىدى ايا اشتە سزى موسى نرسه ايتىدى
 ديو چونكه فرعونلر كوك برلن بىرنى منگو ديو هم رىبارى يوق ديو اعتقاد قىلالار ايكان (قال ربكم
 ورب آباؤكم الاولين) موسى (عليه السلام) ايتىدى بتن عالم نىڭ رىبى سزنىڭ هم اولىڭى آطالارنىڭ
 رىبى ديو يعنى اوزگزدن باشقه نرسه برلن الله نىڭ بارلوغنه استدلال قىلا آلماساڭز اوزگز برلن
 استدلال قىلوڭز (قال ان رسولكم النى) فرعون ايتىدى درستلىككە سزنىڭ شونداين رسولاڭز (ارسل
 اليكم ليعنون) اول رسولنى سزگە بىبارلىدى البته اول رسول ديوانده میندن باشقه معبود بار ديو
 اعتقاد قىلا (قال رب المشرق والمغرب وما بينهما) موسى (عليه السلام) ايتىدى بتن عالم نىڭ رىبى
 قىياش چغشى طرفىنىڭ هم قىياش باطشى طرفىنىڭ هم بىر ايكى اراده بولغان نرسه لرنىڭ رىبى در (ان
 كنتم تعقلون) اكر سزنىڭ عقلىڭز بولسه (قال لئن اتخذت الها غيرى) غايىت آچوى كىلوب يتكاج
 فرعون ايتىدى اى موسى (عليه السلام) اكر میندن باشقه معبود توتساڭ (لاجعلتك من المستعجبين)
 البته سىنى حبس گه بابلمش آدملىردن قىلورمون (قال اولو جنتك بشى مبین) موسى (عليه السلام) ايتىدى
 حضرت موسانىڭ الله تەلى طرفدىن قىياش ايجون بىبارلىگان بو ايتىدى آڭلاڭان كەسە بولدىڭ حريت طرفدارى بولور
 البته عجبىنەس الله تەلى حريت كە خدمت ايجون بىرولى ايكو يىغىر بىراره ش . ح .

دعوی قیلغان نرسه منڭ راستلغی ظاهر قیلا تورغان نرسه نی (معجزه نی) کیتیرسامه حبس که یابارسونمی دیو (قَالَ فَاتَّ بِه ان كُنْتَمِن الصّٰدِقِیْنَ) فرعون ابتدی اگر دعوی قیلغان نرسه كه راست سوزلیلردن بولسا كز دعوی قیلغان نرسه كنگ راستلغی ظاهر قیلا تورغان نرسه كز (معجزه كز) نی کینردیو (فَالْقَى عَصَاهُ فَاذَاهُ نُعْبَانٌ مُّبِیْنٌ) بس حضرت موسی طایاغنی طاشلادی بس طایاق شول وقتدوق چلانغی ظاهر بولغان الوغ چلان بولدی (وَنَزَعَ يَدَهُ فَاذَاهُ بِيْضًا لِّلْمُنَظَرِیْنَ) دخی موسی (ع ۴م) قولون چیکندن چقاردی بس شول وقت حضرت موسی نڭ قولى كوزلر نی چاغلدرلغی مرتبه ده قاراغوجیلارغه آق بولوب كورندی (قَالَ لِلْمَلَأِ حَوْلَهُ) فرعون تیراسنده گی جماعت كه ابتدی (ان هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِیْمٌ) درستلكده بوموسی (علیه السلام) بیك عالم سحر چیدر دیو (یُرِیْدُ اَنْ یُّخْرِجَكُم مِّنْ اَرْضِكُمْ بِسَحْرِهِ) سحری برلن سزنی مصرییركزدن چقارونی تلیدر (فَمَا اِذَا تَأْمُرُوْنَ) بس موسی (ع ۴م) حقتده میكانرسه قوشاسز ونی مشورت بیره سز دیو (قَالُوا اَرْجِهْ وَاغَاةُ) فرعون نڭ قومی ایتدیلر موسی (ع ۴م) هم قرداشنه (هارون ع ۴م) مهلت بیدر واشلرینی کیچكتر ب تور (وَابْعَثْ فِی الْمَدِیْنَةِ حَاشِرِیْنَ) دخی تورلی شهرلرگه سحر چیلارنی چیوچی لارنی بیمار (یَأْتُوْكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِیْمٍ) اول جیوچیلار سیگنا هر بر بیك عالم سحر چینی کیتیرلر بوساحرلر سحر علمنده موسی (ع ۴م) غه استن بولولار (فَجَمَعَ السَّحْرَةَ لِمِیْقَاتِ یَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ) بس بیلگولی كون نڭ تعیین قیلنغان وقتنده (زینت كونی نڭ ضعی وقتنده) سحر چیلار جیولدی (وَقِیْلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُوْنَ) دخی آدملرگه ایتدی ایاسز جیولغوجیلارمی یعنی تیزراك جیولساكز دیو (لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحْرَةَ اِنْ كَانُوْا هُمُ الْغَالِبِیْنَ) شاید بزا اگر استن بولسالار دین لرنده ساحرلرگه ایار روز ساحرلرگه ایارونی امید ایتلولری ساحرلر نڭ غالب بولوی اعتباری برلن گنه اما اصل مقصودلاری حضرت موسی غه ایار ماو گنه ساحرلرگه ایار وتوگل بس بوسوزنی کنایه طریقه چه ایتگانلر چونکه ساحرلرگه ایار گنده البته حضرت موسی غه ایار اولری بولا (فَلَمَّا جَاءَ السَّحْرَةَ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ) بس ساحرلر کیلگن زمان فرعون گه ایتدیلر (اِنَّ لَنَا لَآجْرًا) ایابرگه اجر بارمی (ان كُنَّا نَعْنُ الْغَالِبِیْنَ) اگر بز موسی غه استن بولساق دیو (قَالَ نَعَمْ وَاَنْتُمْ اِذَا لَمِنَ الْمَقْرَبِیْنَ) فرعون ایتدی بلی سزگه اگر استن بولساكز اجر بار درستلكده سز استن بولمقكز وقتده میكاپاقن بولغان ومنم حضورنده مرتبه لو بولغان آدملردن سز (قَالَ لَهُمْ مُوسٰی الْقَوَا مَا اَنْتُمْ مُّلقُوْنَ) حضرت موسی ساحرلرگه ایتدی (ساحرلر سین اول تاشلی سونمی بزمی اول تاشلیمز دیگان نڭ صوكنده) تاشلی تورغان نرسه كزنی تاشلاكز دیو (فَالْقَوَا حِبَالَهُمْ وَعَصِيْمَهُمْ) بز ساحرلر بیلرینی وطایاقلارنی تاشلا دیلار (یتمش شنگ یب ویتمش ملك طایاق ایدی دیگانلر) (وَقَالُوا بَعْرَةَ فِرْعَوْنَ اِنَّا نَعْنُ الْغَالِبِیْنَ) دخی سحر چیلار ایتدیلر فرعون نڭ الوغلی برلن قسم ایتیب اینه سز درستلكده بز البته استن بولوچیلارمز (فَالْقَى مُوسٰی عَصَاهُ) بس موسی ع ۴م طایاغنی تاشلادی (فَاِذَا هِی تَلْقَقُ مَا یَأْفِكُوْنَ) بس موسی ع ۴م نڭ طایاغی شول وقتدوق ساحرلر نڭ بیلر برلن طایاقلارنی واقعه گی روشلرندن (چلان دیو خیال قیلدرو

بولان) ایلندرگان نرسه لرنی یوتار بولدی (فَالْقَى السَّعْرَةَ سَاجِدِينَ) بس سحر چیلار سجده قیلغانلاری
 حالده طاشلانمش (یغلمش) بولدیلار یعنی حضرت موسی دان صادر بولغان معجزه نی کوردکلری زمانده
 اوزلرینی مالک بولا آماولارندن سجده گه یغلمدیلار چونکه موندای معجزه نلک سحر بولوی ممکن توگل
 ایدکنی بلدیلر (قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالمنلک ربسی بولغان اللهغه ایمان کیتردک دیدیلر
 (رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ) یعنی موسی بولن هارون عهمنلک ربسنه (قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ)
 فرعون ساحرلرگه ایتدی منم سزگه اذن بیروملن بورون موسی غه ایمان کیتردگزمی (أَنَّهُ لَكَبِيرٌ كُ
 الَّذِي عَلَّمَكُمُ السَّحْرَ) درستلسکده اول موسی سزگه سحر ایراتکان آدم گزنیلک الوغسیلر یعنی موسی
 سزگه اوزینلک سحرینلک بعضسنی ایراتدی بعضسنی ایراتمای قالمدی شول سببلی سزه غالب بولدی
 (فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ) بس البته سزاشلاگان اشگرنلک (ایمان کیتروگزنلک) وبالنی وجرأسنی تیز بلورسز
 (لَا قَطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ) البته خلاف یاقدان قوللارگزنی و آیاقلارگزنی کيسارمن
 یعنی اولک قوللارگزنی وصول آیاقلارگزنی (وَلَا ضَلَبْنَكُمْ أُجْمَعِينَ) دخی سزنی جیولغانلر حالده یعنی
 همه گزنی آصارمن (قَالُوا لِأَضْيُرَّ) ساحرلر ایتدیلر سینلک بوقیلاچاق اشکده بزرگه ضرر یوق (أَنَا
 إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ) درستلسکده بز سینلک بووعیدلک سببلی ربمزرغه ایلانگوچیلارمز (قایتوچیلارمز)
 یعنی بزایمانم زده ثابت بولساق وسینلک قیلغان اشکا صبر قیلساق بزنیلک گناهلارمز جویلاچاق و بزگه
 اللهغه یاقنلق حاصل بولاچاق (أَنَا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا) درستلسکده بز ربمرنلک خطالارمزنی
 (گناهلارمزنی) یارلقاوبنی امید ایتهمز (أَنْ كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ) فرعون گه ایارگان آدملردن ایمان
 کیتروچیلرنلک اولگسی بولومز ایچون (وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى) دخی بز موسی عهمنه وحی قیلدی
 (أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي) قللاروم (بنی اسرائیل) بولن سیر قیل (أَنْكُمْ مُتَّبِعُونَ) درستلسکده سز
 ایارلمش سز دیو یعنی آرطگزدان یساوز نیت بولن فرعون هم عسکری ایارلار (قوارلار)
 (فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ) حضرت موسی نلک هم قومی نلک مصردان کیتدکلرندن
 خبر بییرلگچ فرعون تورلی شهرلرگه عسکر جیوچیلارنی بیاردی (أَنْ هَؤُلَاءِ لَشُرَّةٌ قَلِيلُونَ)
 اوزینلک عسکری جیولغان زمانده فرعون ایتدی درستلسکده بلار (بنی اسرائیل) آز جماعتلر
 حضرت موسی نلک قومی آلتی یوز یتمش مک قدر بولسهده فرعون آزغه صایغان چونکه اوزینلک
 عسکری یدی یوز مک بولغان دیگانلر (وَأَنَّهُمْ لَنَا لَغَاظُؤُنَ) دخی درستلسکده بنی اسرائیل بزگه
 آچولانوچیلاردر یعنی بزنیلک آچونی کیتره تورغان اشنی (مصردان چغولارنی) قیلوچیلاردر (وَأَنَا لَجَمِيعٌ
 حَادِرُونَ) دخی درستلسکده بز عادتهمزدن اویغانو وصاقلانو بولغان قومز (جماعتهمز) یعنی بز زیراک
 وصاقلانوچان جماعتهمز (فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) بس بز فرعونلرنی نیل یلغهسی یاننده بولغان
 باقچه لاردن هم چیشمه لردن و آغا تورغان صولاردان چغاردق (وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ) دخی آلتون و کمش
 کبی ظاهر ماللاردان هم کورکام اوزنلاردان چغاردق یعنی بومدکور نعمتلردن چغولارینه داعی بولغان

نرسەنى خالق ايتىدك (كَذَلِكَ) اوشندىق يعنى بونعمتلردن فرعونلارنى چىقاردىمىز كىي (وَآوَرْنَاهَا بَنِي
 اسرايىل) دىي بوذكر قىلىنغان نعمتلارنى اسرايىل بالالارىنە بىردىك چونكى بنو اسرايىل غرق بولودان
 قوتلغاندان سوڭ مصرغە كىرى قايتوب فرعونلارنىڭ بورتلارونى ومالارونى آلدىلار دىگانلر (فَاتَّبَعُوهُمْ
 مُشْرِقِينَ) بس فرعونلر بنو اسرايىلغە قىياش كوتارلىگان وقتدە توتاشدىلار (آرتلارندان كىلوب
 يىتدىلر) (فَلَمَّا تَرَاءُ الْجَمْعَانَ) بس ايكى جماعت قوم موسى (عهه) برلن قوم فرعون برسەن برسە
 كورگانلرى زمانە (قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ) موسى (عهه) نىڭ بولداشلارى (بنى اسرايىل)
 ايتدىلر درستلىككە بىز توتاشلىمىز بىز يعنى آرتىزدان فرعونلر يىتدىلر دىي (قَالَ كَلَّا) حضرت موسى
 ايتدى فرعونلارنىڭ سىزگە توتاشو احتمالى يوق دىي (إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ) درستلىككە رىم مېنى
 صاقلاو براندە مېنى فرعونلردن قىلو بولىنە كوندىر (فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ) بس بىز موسى (عهه) غە وحى
 قىلىدق (أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ) طاباغنىڭ برلن دىنگىز (قازم ياكە نىل مراد) سوق دىي (فَانْفَلَقَ)
 بس حضرت موسى طاباغى برلن دىنگىزگە سوقى دىنگىز اون ايكى بولككە يارلدى هر ايكى بولوك
 آراسىدە يول بولدى (فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ) بس هر بىر بولگى الوغ طاغ كىي بولدى (وَأَزَلَفْنَا
 لِيَمِ الْآخِرِينَ) دىنگىز يارلغان سوڭنە بو اورونغە آيكنچىلارنى (فرعون هم قومى) ياقن قىلىدق يعنى بنى
 اسرايىلنىڭ اون ايكى سبطى دىنگىز دەمادت بولغان اون ايكى بولغان چىب كىتكاچ فرعونلردە آلا
 آرتندان اول بوللارغە كىردىلر (وَأَنْجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ) دىي بىز موسى (عهه) نى هم آننىڭ
 برلن بىرگە بولغان آدملىرىنىڭ (بنى اسرايىلنىڭ) بارچەسىنى دىنگىزدن سلامت قىتقاردىق (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ)
 مونىڭ سوڭنە ايكنچىلارنى (فرعون هم قومى) دىنگىزگە باطردىق يعنى فرعونلر كورگاننىڭ سوڭنە بوللار برسە
 برسەنە قوشلىقىدە شونەدە ھىلاك وئلى بولدىلار (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً) درستلىككە موسى (عهه)
 برلن فرعون گە قىلغان اشە الوغ عبرت باردى (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) قىبىلارنىڭ كوبسى بو
 عبرت كە ايمان كىتىرۇچى بولمادىلار مگر فرعون خاتونى حضرت آسىيە هم آل فرعوننىڭ مؤمنى بولغان
 حضرت خزقىل هم حضرت موسى غە يوسف عليه السلامنىڭ قىبرىنى كورساتكان حضرت مريم بنت
 ماموبيا ايمان كىتىردىلر (وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) دىي محمد عهه درستلىككە سىنىڭ رىڭ دشمانلارندان
 اوچ آلودا استن در اوزىنىڭ دوستلارىنە رحمت قىلوچى در (وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ) دىي محمد عهه
 عرب مشركلرىنە ابراهيم عهه نىڭ خبرىنى او قو (إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه نىڭ شول
 وقتداغى خبرىنى او قو ابراهيم آتاسىنە هم قومىنى ايتدى نرسەگە عبادت قىلاسزدىي (ابراهيم عهه نىڭ
 بو طرىق صورادان مقصودى آتاسىنىڭ هم قومىنىڭ عبادت قىلغان نرسەلرىنىڭ معبود بولوغە مستحق
 بولماولارىنى بىلدردى (قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا) ابراهيم عهه نىڭ آتاسى هم قومى ايتدىلر صنملىرگە عبادت
 قىلامىز دىي (فَغَضِبْنَا لَهُمُوعَابِدِينَ) بس بىز يابشقانمىز حالدە صنملار عبادتىدە ھىيشە بولورمىز (قَالَ هَلْ
 41

يَسْمَعُونَكُمْ اذ تَدْعُونَ) ابراهيم عهه ايتى اول معبود بولغان صنم لرگز دعا قيلغان وقتكزده دعا كزنى
اشته لرمى (او ينفعونكم او يضرون) ياكه عبادت قيلو كز اوز رينه سزگه فائده بيره لرمى ياكه عبادتن
يوز دوندرگان آدم لرگه ضرر قيلالارمى ديو (قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) ابراهيم عهه نك آتاسى
هم قومى ايتى بلر بزنك صنم لرگه عبادت قيلومز دعامزنى اشتولرى ياكه فائده ياكه ضرر قيلولارى ايچون
توكل بلكه بز آتالارمزنى شولاي صنم لرگه عبادت قيلور تابتق آلا رغه اياروب بزده عبادت قيلامز ديدىلر
(قَالَ اَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ) ابراهيم عهه ايتى ميكا خبر بيرگز نرسه گه عبادت قيلور بولكز
(اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ الْاَقْدَمُونَ) سز هم اولگى آتالارگز (فَانْتَهُم عَمَلِي) بس درستلكده سز هم اولگى
آتالارگز عبادت قيلغان نرسه لر (صنم لر) ميكا دشماندر مين آلا رغه عبادت قيلمىم (الْاَرَبُ الْعَالَمِينَ)
لكن بتن عالم نك ربسى بولغان الله مين آكار عبادت قيلامن ياكه هر بر معبود ميكا دشماندر
مگر بتن عالم نك ربسى بولغان الله غنه دشمان توكل در معنا سنده (الَّذِي خَلَقَنِي فَهُو يَهْدِينِ) بتن
عالم نك تربيه قيلوجسى بولغان الله شونداين الله در ميني يوقدان بار قيلدى بس ميني حق يولغه
كوندر (وَالَّذِي هُوَ يُطْعَمُنِي وَيَسْقِينِ) دى شونداين الله در اول الله تعالى ميني طعاملندر وميني
صوغارور (وَإِذَا مَرَضْتُ فَهُو يَشْفِينِ) وهر قيچان آورسام بس اول الله ميكا شفا بيرر (وَالَّذِي
يُمَيِّنُنِي ثُمَّ يُجَبِّبُنِي) دى بتن عالم نك ربسى بولغان الله شونداين الله در ميني اوترر مونك صوكنده
ترگزر آخرتده (وَالَّذِي) دى بتن عالم نك ربسى بولغان الله شونداين الله در (أَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِي
خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ) جزأ كوند اول الله تعالى نك گناهمنى يارلقاوينى اميد ايتمه من
(بوسوزنى حضرت ابراهيم هضم نفس ايچون هم امتلرينه گناهدان صاقلانونى ايراتو ايچون ايتى
(رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا) اى ربه ميكا علمده وعملده كمالت بير (وَالَّذِي خَلَقَنِي بِالصَّلَامِ) دى ميني ايزگولرگه
توتاشدر (وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْاٰخِرِينَ) دى منم ايچون اوز من صو ك كلاك آدم لر آراسنده
كوركام تاوش وشهرت قيل (وَأَجْعَلْنِي مِنْ وِرْثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ) دى ميني نعيم اوجماخينك وارث لورنن
قيلغاي ايدك (وَاعْفِرْ لِي) دى ايمان كيتروگه موفق قيلو برلن آتامنى يارلقاغل (اِنَّهٗ كَانَ مِنْ
الضَّالِّينَ) درستلكده آتام آزغونلار جمل سندن بولى (وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ) دى آدم لر قبرلرندن
قوبارلغان كونده قصوره شله قيلو سببلى ميني رىواى قيلما (يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ) اول آدم لر
قبرلرندن قوبارلغان كون شونداين كوندر اول كونده هيچ آدم نك مالى دى بالالارى فائده بيرماس
(الْاٰمَنَ اِنِّي اللّٰهُ بِقَلْبِ سَلِيمٍ) مگر الله غنه كفردن وگناهغه آوشودان سلامت بولغان كوكل برلن كيلگان
آدم نك مالى هم بالالارى غنه فائده بيرر يعنى مالى ايزگو يوللارغه صرف قيلوب بالالارينه دنيا
وآخرت سعادتته سبب بولغان تربيه نى قيلغان بولسه شول كشينك گنه مالى وبالالارى فائده بيرر
(وَأَزَلَّتْ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ) اوجماخنى كفردن وگناهدان صاقلانوجيلارغه ياقن قيلندى (وَبَرَزَتِ الْجَحِيمُ
لِلْمُنَافِقِينَ) دى تموغنى آزغون وياوزلارغه ظاهر قيلندى (وَقِيلَ لَهُمْ) دى آزغون وياوزلارغه ايتلور

(اَيْنَمَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهغه باشقه عبادت قىلغان نرسه لرگز قايدا (هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ اَوْ يَنْتَصِرُونَ) ايا عنابنى يبارو برلن سرگه ياردم بيرلر ايا كه اوزلرندن عنابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيرلر ايا هته هر ايكسى يوق بلكه سزده هم معبودلرگزده تموغغه كراچك در (فَكَبَّكُوبًا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ) اول معبودلرده هم آزغون عابدلرده تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (وَجَنُودُ ابْلِيسَ اَجْمَعُونَ) دخى ابليس عسكرى (آدم دن وچن دن بولغان اياروچى لرى) نكڭ بارچه سنى تموغغه قات قات يوز توبان يبارلور (قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ) معبودلر هم عابدلر فچقرشقان لارى حالده تموغغه اينورلر (تَاللَّهِ انْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) الله برلن قسم ايتب ايتمه مز بز ظاهر بولغان آزغونلغده بولمق (اِذْ نُسُوبِكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) شول وقتده بز ظاهر بولغان آزغونلغده بولمق سزنى اى صنم لر بتن عالم نكڭ ريسى بولغان اللهغه عبادتلكه برابر قىلور بولمق (وَمَا اضَلَّنَا اِلَّا الْجُمُوعُ) و بزنى آزدردى مگر باش كافرلر مز ياكه ابليس هم عسكرى آزدردى (فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ) بس بزگه مؤمنلرگه بولغان كى شفاعت قىلوچيلار (تَمُودُ اِذْ قَتَلُوا نَبِيَّ رَبِّهِمْ اِبْرَاهِيمَ) بولمادى (وَاصْدِيقَهُمْ) دخى بزگه ياقن درست بولمادى چونكه قيامت كونده دنپاده دوست بولغان آدملر برسى برسته آخرتده دشمان بولورلر مگر كفرن وگناهدان صاقلانوچى دوستلارغنه آخرتده دشمان بولماسلار (فَلَوْ اَنْ لَنَا كُوْرَةٌ فَنَكُوْنُ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ) بس اكر بز نكڭ ايجون دنياغه كبرى قايتو بولسه ايدى بس بز ايمان كيتروچيلردن بولور ايدك (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَايَةً) درستلكه بوذكر قىلنغان ابراهيم (عه) قصه سنه الوغ وعظ باردر اعتبار اياسى آدم ايجون (وَمَا كُنْ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ) ابراهيم قومينك كورسى ابراهيم گه ايمان كيتروچى بولمادى (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ) دخى درستلكه اى محمد (عه) سينكڭ رب نكڭ اوج آلونى آشقدروغه كچى يتكوچيدر مهلت بيروندك مرهمتليدر (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوْحٍ الْمُرْسَلِيْنَ) نوح (عه) نكڭ قومى الله نكڭ دين ايراتر ايجون يبارگان ايلچيلر ينى (يديغه برلر ينى) يالغانغه توتديلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ نُوْحٌ) شول وقتده يالغانغه توتديلار نوح (عه نكڭ) قومى نوح (عه) نى اول وقتده قومنه نوح ايتدى (اَلَا تَتَّقُوْنَ) ايا الله دن قورقميسزى باشقه عبادت قىلوده (اِنِّىْ لَكُمْ رَسُوْلٌ اَمِيْنٌ) درستلكه مين سز نكڭ ايجون دين ايراترگه يبارلگان اوشانچلى ايلچيمن (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوْنَ) بس كفر ايش قىلوده الله دان قورقكز و قوشقان اشمه ميكا اطاعت قىلكز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) و دين ايراتر اوزرينه سزدن خدمت حقى صوراهيم (اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) منم خدمت اجرم توگلمر مگر بتن عالمنى تربيه قىلوچى الله اوزرينه در (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاَطِيعُوْنَ) بس الله دان قورقكز و ميكا بوى سنكڭ (قَالُوا اَنْتُمْ لَكُمْ وَاَتَّبَعَكَ الْاَرْدَلُوْنَ) نوح (عه) نكڭ قومى ايتديلر ايا بز سينكا ايارر مزو حالبوكم سينكا مرتبه و مال يوزندن توبان كشييلر اياردى يعنى سينكا ابارگان آدملر توبان مرتبه لى يارلى كشييلر آلامال طمع قىلوب قنه ايارديلر ديو (قَالَ وَمَا عَلِمِيْ بِمَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ) نوح (عه) ايتدى مين بلاميم آلام نكڭ قىلغان اشلر ينى يعنى آلام اخلاص بران

عمل قیلالاریمی یا که مال طمع قیلوب عمل قیلالاریمی آنسی میکا معلوم توگل، مین ظاهرلارینه اعتبار
 قیلام (ان حسابهم الاعلی ربی) آلارنیڭ ایچلرینک حسابی توگلدر مگر اللهغه غنه در چونکه باطننی اللهغه
 بلور (لوتشعرون) اگر باطننی بلواللهغه غنه خاص ایکانلسگنی باساگز لکن سز بلمیسز و بلماگان
 نرسهگز برآه سیله شه سز (وما انا بطارد المؤمنین) ومین مؤمنلرنی یانمدان قوالاب یباروچی توگامن
 حضرت نوحنک بوسوزنی ایتوینک سببی شول چونکه کافرلرنیڭ سوزلری مؤمنلرنی قوالارنی تلادکلرینی
 بلردی (ان انا الانذیر مبین) مین توگامن مگر عاقل و بالغ بولغان بنه لرنی کفردن و گناهلاردان ظاهر
 قورقوجیمن یعنی قورقور ایچون یبارلشمن کیرک اول آدم لربای و قدر ایاسی بولسونلار و کیرک فقیر
 و خلق آراسنده قدر سز بولسونلار بس نچک بایلارنک تلاوی ایچون فقیرلرنی یانمدان قوالاو منم
 شأنه موافق بولسون (قالوا لمن لم تنته یا نوح) نوح عهمنک قومی ایتدی لری ای نوح اگر سین بو
 سوزلرکن طیبیلما ساک (لتکونن من المرجو مین) البته طاش برلن آطامش لاردان بولورسون (قال
 ربی ان قومی کذبون) نوح عهمنک ای ریم در ستلکده منم قوم مینی یالغانغه توتدی لار (فافتح
 بینی و بینهم فتحا) بس منم برلن قوم آراسنده حکم قیلاماق برلن حکم قیل (ونجینی ومن معی من المؤمنین)
 دخی اوزمنی هم مؤمن لردن اوزم برلن برگه بولغان آدم لرنی قومنک یاوز قصدلار نسدان قنقار
 (فانجیناه و من معی فی الفلک الشعرون) بس بز نوح عهمنی هم نوح برلن برگه بولغان مؤمنلرنی آدم لری،
 حیوان لار، قشلار برلن ایچی طولی بولغان کیمه ده قوتقاردق (ثم اغرقنا بعد الباقین) مونک صوئنده
 مؤمنلرنی قنقارغاندان صوگ نوح قومی نک قالغان قومی صوغه (طوفان صوینه) باطردق (ان فی
 ذلک لآیة) در ستلکده ذکر قیلنغان نوح قصه سنده الوغ عبرت هم وعظ باردر (وما کان اکثرهم
 مؤمنین) نوح عهمنک قومی نک کوبسی نوحغه ایمان کیتروچی بولمادی (وان ربک له العزیز الرحیم)
 دخی در ستلکده ای محمد عهمنک سینک ربک البته دشمن لار نسدان اوج آلوغه قادردر مهلت بیرونده
 شفقتلی در (کتبت عاد المرسلین) عاد قبیله سی پیغه برلرنی یالغانغه توتدی لار (ادقال لهم اخوهم هود)
 شول وقتده هود قومی یالغانغه توتدی لار اول وقتده قرداشلری هود قومنه ایتدی (الا تنقون) ایا
 اللهدان قورقمیسزمی (انی لکم رسول امین) در ستلکده مین سرگه دین ایراتر ایچون یبارلسگان
 اشانچلی ایلچیمن (فاتقوا الله و اطیعون) بس کفر اش قیلوده اللهدان قورقکتر هم قوشقان اشمده
 میکا بوی صونوگز (وما اسألكم علیه من اجر) وسزدن دین ایراتوم اوزرینه یال و خدمت حق صورامیم
 (ان اجری الاعلی رب العالمین) منم اجرم توگلدر مگر بتن عالمنی تربیه قیلوچی الله اوزرینه در
 (اتبنون بکل ربیع آیه تعینون) هر بر بیوک اوزونده او یغانغانکز حالده اوتکوچی گه علامت بولغان بنانی
 بنا قیلورسزمی چونکه هود عهمنک قومی نک بیوک بنالار باصاوی اوتکان آدم لرنی کورب مسخره ایتار
 ایچونکنه بولغان سفرده وقت یوللارنی یاسز برلن استدلال قیلوب تابقانلار یا که ماقتانوشه تورغان
 سرایلارنی بنا قیلورسزمی معناسنده (وتنخنون مصانع) دخی بیر آستنده صوغه تورغان اوزونلار یا که

بيوك سرايلار يا صارسزمي (لَعَلَّكُمْ تَخْلُقُونَ) دنيا ده منگو قالوگوزني اميد اينوگوز ايچون (وَاِذَا بَطَشْتُمْ
بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ) وهر قيچان صوغو يا كه اولترو بولن توتساگوز جبر و ظلم قيلمغانگوز حاله توتارسز يعني كشيئي
صوقساگوز يا كه اولتوساگوز ادب ايراتوقصدي بولن قيلماسسز بواشني بلكه شفقتسز ظلم قصدي بولن قيلولرسز
(فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس بواشلرني قوبو بولن الله دان قورقگوز هم ميكا قوشقان اشمه اطاعت قيلسگوز
(وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي اَمَّاكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ) دخی شونداين الله دان قورقگوز اول الله سرگه اوزگوز بلسگان نرسه بولن
انعام قيلدي (اَمَّاكُمْ بِانْعَامِ وَبَنِينَ) سرگه دورت آياقلى حيوانلار دخی بالالار بولن انعام قيلدي (وَجَنَاتٍ
وَعِيُونٍ) دخی باقچه لاره چيشمه لر بولن انعام قيلدي (اِنِّي اَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) درسنلگه
اگر بونعمتلرگه كفران قيلساگوز سرگه الوغ كوننك (قيامت كونينك) عذابندن قورقامن (قَالُوا سَوَاءٌ
عَلَيْنَا هُوَدٌ (عَم) نَكِّ قَوْمِي اَيْتدیلر بزرگه برابردر (اَوْعَظْتَ اَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ) كيرك بزرگه وعظ
قيل و كيرك وعظ قيلورچيلاردن بولمايعنى سينك وعظكنى قبول قيلمميز (اِنْ هَذَا اَلْاَخْلَاقُ الْاَوَّلِينَ) سينك
بزرگه كيترگان نرسهك توگلدرمگر اولگيلرنك عادتيدرا اولگيلرده سينك كهي سويليلر ايتدي (وَمَا نَعْنُ
بِمُعَذِّبِينَ) و بوز بواش برابرده عذاب قيلنمشلار توگلمز (فَكَتَبُوهُ فَاهْلَكْنَاهُمْ) بس هود (عَم) قومي
هودنى يالغانغه توتدیلار يالغانغه توتولارى سببلى بز آلارنى هلاك ايتدك يعنى قاطى جيل بولن (اِنْ
فِي ذَلِكَ لآيَةٌ) درسنلگه هود (عَم) نك قصه سنه الوغ عبرت باردر (وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وهود قومينك
كوبسى هود (عَم) گه ايمان كيتروچى بولمادى (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) درسنلگه سينك ربك
اى محمد (صلى الله تعالى عليه وسلم) البته دشمانلارندن اوج آلوغه كچى يئكوچيدر مهلت بيرونه
مرحمتليدر (كَتَبَتْ نُورُ الْمُرْسَلِينَ) نمود قبيلهس پيغمبرلرني يالغانغه توتدیلار (اِذْ قَالَ لَهُمْ اٰخُوهُمْ
صَالِحٌ) شول وقتك يالغانغه توتدیلر اول وقتك نمود قبيله سينك قرداشي صالح (عَم) قومنه ايتدى (اَلَا
تَتَّقُونَ) ايا كفر اش قيلوده الله دن قورقميسزمي (اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ اَمِينٌ) درسنلگه مين سرگه الله طرفندن
دين ايراترايچون ببارلگان اشانچلى ايلچي من (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس خلالق قيلوده الله دن قورقگوز
وقوشقان اشمه ميكا اطاعت قيلسگوز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ) ودين ايراتوم اوزرينه سزدن اجر
صورايم (اِنْ اَجْرِي اَلْعَلَى رَبِّ اَلْعَالَمِينَ) منم اجرم توگلدرمگر بتن عالمنى تربيه قيلوچى بولغان الله
اوزرينه در (اَتَتْرَكُونَ فِي مَا هُمْنَا اٰمِنِينَ) ككفرگوزده دوام قيلساگوز بواورنه قرارلاندراغان نعمتلرده
عذابندن امين بولغانگوز حاله قالدرلمش بولورسزمي اول نعمتلرني بيان قيلوب الله تعالى ايتده در
(فِي جَنَّاتٍ وَعِيُونٍ وَزُرُوعٍ) باقچه لارده دخی چيشمه لرده هم ايگنلرده عذابندن ايمين بولغانگوز حاله
قالدرلمش بولورسزمي (وَنَجَلٍ طَلَعَهَا هَافِيمٍ) دخی بوطاقلارى بومشاق بولغان خرما آغاچلارنه قالدرلمش
بولورسزمي يعنى اگر بو قباحتلرگوزده هميشه بولساگوز البته بونعمتلر سزدن آلناچق (وَتَنَحُّونَ مِنَ الْجِبَالِ
بِيُوتَا فَارِهِينَ) هم شادلانغانگوز حاله طاغلاردن ايلور يا صارسز (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دن قورقگوز

وميكًا اطاعت قيلكز (وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ) دخى اسرافى قيلوچيلارنىڭ اشينه ايارماكز (الَّذِينَ
 يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) شونداين اسرافى قيلوچيلاردى بىردە بوز قىلق قيلور وتزكلك قىلما ساسلار
 (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَجَّرِينَ) صالح (عه) نىڭ قومى ايتدىلر آنچى سين معقول بولماغان سوزنى سويلى
 تورغان سحرلانمش آدملردن سن (مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) توگل سن مگر بزنىڭ كىي آدمگنه سن بزدن آرتوق
 توگل سن (فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) بس اگر دعوا كى راست سوز ايا لرندن بولساڭ دعوا كى نىڭ
 راستلغنه دلالت قىلا تورغان معجزه كىتر شوندىن صوڭ صالح عهم دعا قىلمىدە الله تعالى نىڭ اذنى برلن
 قاطى طاشدىن برتوه چقىدى قومىنىڭ صور اغانىدە شول ايدى (قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ) صالح (عه) ايتدى بو
 طاشدىن چىغان نرسە آنا توه در (لَهَا شَرْبٌ وَلَكُمْ شَرْبٌ يَوْمَ مَعْلُومٍ) اول توه ايچون صودن الش
 باروسزنىڭ ايچونە معلوم كونه صودن الش بارسز اوز نوبتكزده صودن بولغان الشكزنى آلورسز توه
 نوبتكە توه گە طارلق قىلما سسز (وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ) وتوه گە ياوزلق برلن (صوغو وبوغازلاو برلن)
 توتونماكز (فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) بس اگر اول توهنى صوقساكز ياكە بوغازلاساكز الوغ
 كونىڭ عذابى توتارسزنى (فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا إِنَّا مُنِيبِينَ) بس صالح (عه) نىڭ قومى اول توهنى بوغازلا دىلار
 بس عذاب اينودن قورقوب بوغازلاولارينه او كىنچى بولوب اورلىلر (فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ) بس صالح
 (عه) قومنى وعك قىلنغان عذاب توتدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً) درستلكە صالح (عه) نىڭ ذكر قىلنغان
 قصه سنە الوغ عبرت بولغوجىدر (وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ) وصالح قومى نىڭ كوبسى صالح (عه) غە
 ايمان كىتروچى بولمادىلار اگردە بوپىغە بىرلرنىڭ قوملردن يارطس ياكە كوبسى ايمان كىترسە عذاب
 اينماگان بولور ايدى نىماكە قرىشلرنىڭ كوبسى نىڭ رسول الله غە ايمان كىتروى بركننە قالغانلارى
 موندان عذابدىن قىلمىلار الله تعالى نىڭ كوبسى ايمان كىترمادى ديگان سوزنە بوپيان غە اشارت بار
 (بِيضَاوَى) (وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) دخى درستلكە سىنىڭ ربكى اى محمد (عه) البتە
 دشمانلردن اوج آلوغە كچى يتكوجىدر هم مەلت بىرونە مرهمتلىدر (كَتَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ الْمُرْسَلِينَ) لوط
 (عه) قومى الله نىڭ دين ايراتر ايچون يبارگان ايلچىلرىنى بالغانغە توتدىلار (اذْقَالْ لَهُمْ آخُوهُمْ لُوطٌ)
 شول وقتە لوط قومى پىغە بىرلرنى بالغانغە توتدىلار اول وقتە قرداشلرى لوط (عه) ايتدى قومنه
 (أَلَا تَتَّقُونَ) ايا كفر وگناه اشلر قىلودە الله دن قورقمىسز مى ديو (اِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ)
 درستلكە مین سزگە دين ايراتر ايچون يبارلگان اوشانچلى ايلچىمىن (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس
 خلالقى قىلودە الله دان قورقكز وقوشقان اشمە ميكًا اطاعت قيلكز (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) ومين
 سزگە دين ايراتوم اوزرينە اجر صور ايم (اِن أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ) منم اجرم توگل در مگر
 بتن عالمى تربيه ايتوچى الله اوزورينه در (أَنَا تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ) ايا اوزرگە باشقە بولغان
 عالم خالقندان آيرولوب ايرلرگە كىله سز مى يعنى ايرلر برلن فامش اش قىلودە باشقە آدملر سزگە
 شريك توگل بواش يالغز سزدن گنه صادر (وَتَدْرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ) ربكز سزنىڭ فائىدە لىكوز ايچون

ياراطقان نرسه لارگزنی قویاسزمی (من از واجکم) خاتون لارگزندان بولغوچی اول نرسه لر (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ
عَادُونَ) بلسکه سز قباحتلکه چیکدن اوتکان قومسز (قَالُوا لَنْ لَمْ تَنْتَهَ بِاللُّوطِ) لوط (عم) نلک قومی ایتدی لر
ای لوط اگر بوسوز لر گمن طیلماسا ک (لَنْ كُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ) البته سز آرامزدان چغارلش آدم لر دن
بولور سز یعنی سینی قاولاب بیارومز (قَالَ اِنِّي لَعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ) لوط (عم) ایتدی درستلکه
مین سز نلک بواشلر گز ایچون آچولانوجیلار دامن سز گه بوقباحت اشلر گز دن طبوده نی قسز جفا قیلسا گز دوا
توقطاو احتمال یوقدر (رَبِّ نَجْنِي وَاَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ) ای ربم اوز منی هم ده اهل منی قوم نلک قیلغان
عمل لری نلک عنابدن قتقار (فَنَجِّنَا وَاَهْلَهُ اَجْمَعِينَ) بس لوطنی هم اهلنی همهنی قومنی
ایرشکان عنابدن قتقاردق (الْاَعْجُوزَا فِي الْغَابِرِينَ) مگر لوط اهلنن لوط خاتونی بولغان قارچقنی
قتقار مادی اول قارچق عنابدن قالوچیلار دامن بولدی چونکه لوط علیه السلام نلک خاتونی لوط قومی نلک
بوقباحت اشلرینه راضی بولغان رضا بولوچیلق عین شول گناهنی قیلو حکمنه بولق قندان عنابدن هم
اورطاق بولغان (ثُمَّ دَمَرْنَا الْاٰخِرِينَ) لوطنی اهل بیتنی ایله عنابدن قتقارغان نلک سوکنه قالغان قومنی
هلاک ایتدی (وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا) اول قوم اوزرینه یغمور یاغدر دق الله تعالی طاش یاغدر دی
دیگانلر (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) الله طرفندان پیغمبر بیارب قورقتلش آدم لرنلک یغموری نی یاوز بولدی
(اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰیةٍ) درستلکه ذکر قیلنغان لوط (عم) قصه سنه الوغ عبرت ووعظ باردر (وَمَا كَانَ
اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ) لوط قومی نلک کوبسی لوط (عم) گه ایمان کیتروچی بولمادی شونلک ایچونده اوز لرینه
عناب ایرشدی (وَاِنَّ رَبَّكَ لَهٗوَ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ) دخی درستلکه سینلک ربک ای محمد (عم)
البته دشمن لارندن اوچ آلوغه کوچی یتکوچیدر هم مهلت بیرونه مرهمنلی در (كَتَبَ اصْحَابُ
الْاٰیةِ الْمُرْسَلِيْنَ) ایکه (ایکه دیو یومشاق آغاچلار اوسه تورغان اورمانغه اینله بواورنده
مدین یاقندهغی شعیب عم قومی تورغان اورمان مراد) ایالری پیغمبر لرنی یالغانغه توتدی لار
(اِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ) شول وقتده ایکه ایالری پیغمبر لرنی یالغانغه توتدی لار اول وقتده شعیب عم
ایکه ایالرینه ایتدی (الْاَتَّقُوْنَ) ایا الله دان قورقه میسزمی کفر وگناه اشلر قیلوده (اِنِّيْ لَكُمْ رَسُوْلٌ
اَمِيْنٌ) درستلکه مین سز گه الله طرفندان دین ایراتر ایچون بیار لگان ایلچیمن (فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَاطِيعُوْنَ) یاوز اشلر گزده الله دان قورقکز وقوشقان اشمه میکا اطاعت قیلکز (وَمَا اَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
مِنْ اَجْرٍ) دین ایراتوم اوزرینه سزدن اجر صورامیم (اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عِلْمِيْ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ) منم اجرم توکلدر
مگر بتن عالمنی تربیه قیلوچی الله اوزرنده در (اَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِيْنَ) اولچاوده کاهل
قیلوب بیرکز وکیتوچیلردن بولماکز (وَرٰنُوْا بِالْقِسْطِ اِلَى الْمُسْتَقِيْمِ) دخی توغری اولچاوه بولن اولچاگز
(وَلَا تَبْخَسُوْا النَّاسَ اَشْيَاَهُمْ) و آدم لرنلک حق لارندان هیچ نرسه نی کیمت ماکز (وَلَا تَعْتَدُوْا فِي الْاَرْضِ مَعْسُوْرِيْنَ) دخی
بیرده کشی اولترو، طالو، یول باسو، کبی بوزوق اشلر نی قیلغانکز حالده برماکز (وَاتَّقُوا
اللّٰهَ خَلَقَكُمْ) دخی اوزگزنی یاراطقان الله دان قورقکز (وَالْحَبِيْلَةَ الْاُولٰٓئِيْنَ) واوز گز دن اولگی لرنلک

خلقى لارنىدان قورقۇز (صافلانگن) (قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ) شعيب عەم نىڭ قولى ايتىدىلار آخىق
 سىن سەھرا نامىش آدملىرىدىن سەن (وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) ¹⁸⁵ دىن توگۈل سون مگر بىزنىڭ كىمى آدم سون
 بىزدىن آرتۇقلىغى بوقدر (وَأَنْ نُّظَنُّكَ لِمَنِ الْكَافِرِينَ) ¹⁸⁶ ودرستلىككە بىز سىنى پىغمبەرلىك نى دعوا كىدە
 يالغانچى لاردان دىوگمان قىلامز (فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ) ¹⁸⁷ بىز بىزنىڭ اوزىمىزگە كوكن كىمىسا كلر
 تشر (إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ) ¹⁸⁸ اكر دعوا كىدە راست سوزلىرىدىن بولساڭ (قَالَ رَبِّ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ)
 شعيب عەم ايتىدى رېم سىزنىڭ قىلغان اشكۇزنى مېنىدىن بىلگۈچىمىز كىمىر وسىزگە مناسب بولغان عىنا بىنى
 اوزى بىل بىل ايتىدىر (فَكَذَّبُوهُ) ¹⁸⁹ بىز شعيب عەم قولى شعيب نى يالغانغە توتىدىلار (فَأَخَذَهُم عَذَابٌ
 يَوْمَ الظُّلَّةِ) ¹⁹⁰ بىز شعيب عەم قومنى بلوط كولاگا كالاگان كون نىڭ عىنا بى توتىدى يعنى الله تعالى يىدى
 كون نى غايت اسسى قىلدى تمام يىلغە صولارى قاينادى شوندىن صوڭ بلوط ظاهر بولدى شول بلوط
 آستە جىولدىلار شوندىن صوڭ الله تعالى كوكن اوط ياغدىدى مەسى يان بىلەك بولدىلار (أَنَّهُ
 كَانَ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ) ¹⁹¹ درستلىككە كولاگا كون نىڭ عىنا بى الوغ كون نىڭ عىنا بى بولدى (أَنَّ فِي ذَلِكَ
 لَآيَةً) ¹⁹² درستلىككە ذكر قىلغان شعيب عەم قەسەندە اعتبار اياسنە الوغ عبرت هم وعظ باردر (وَمَا
 كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ) ¹⁹³ وشعيب قولى نىڭ كوىسى شعيب عەم گە ايمان كىتروچى بولمادى (وَأَنَّ رِيكَ
 لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) ¹⁹⁴ دىي درستلىككە سىنىڭ رىكى اى محمد (صلى الله عليه وسلم) البتە دشمان لارنىدان
 اوج آلوغە كوچى يىتكچىمىز هم مەلت بىرونىڭ شەقتىلىدىر الله تعالى شعراً سورەسندە نىچە پىغمبەرلىرىڭ
 قەسەلارنى رسول اللهغە بيان ايتىدى: پىغمبەرلىرىڭ دىن ابراترايچون قوملىرى طرفىدىن نى قدر اذواجفا
 كورولرىنى هم هر بىرىنىڭ قەسەندە نىچە تورلى بوزق اشلىر بولدىقنى وهر قايسىنىڭ اوزلىرىنە مناسب
 عىنا بىچىك كىرىنى * بويىدى پىغمبەرلىرىڭ قەسەنى بياندىن مقصود رسول الله نىڭ كوگلىنى تسلىيە الله نىڭ
 ياردىمىدىن امىد سىز بولماوى ورسول الله نىڭ قومنى قورقتۇوا گراولگى قوملىرى قىلغان اشلىرىنىڭ مىلنى قىلسالار
 آلاغە ايرىشكان عىنا بىنىڭ رسول الله امتەندە ايرىشچىكى بىلدىرو (فاعتبروا) ¹⁹⁵ (وَأَنَّهُ لَنَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ)
 دىي درستلىككە اول قرآن بىن عالم نىڭ رىسى بولغان الله طرفىدىن ايتىدىرامشدر (نَزَّلَ بِهِ الرُّوحَ
 الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ) ¹⁹⁶ اول قرآننى سىنىڭ قىلىڭ اوزىرىنە وحى اوشانچىلى بولغان روح (جبرائيل عەم)
 ايتىدى بو آيت ذكر قىلغان يىدى تورلى قەسەنىڭ حەقلىقى تەقرىر بولا هم قرآننىڭ معجز بولويىدە
 ورسول الله نىڭ حق پىغمبەر بولويىدە تەبىيە بولا چوئكە بو قەسەلاردىن خىرى بىرو البتە الله دىن وحى بولا چوئكە
 بو قەسەلارنى رسول الله وحىدىن باشقە ھىچ طرىق بىرلن بىلگىنى يوق قىلدىن جان مراد بولسە خاسلاونىڭ
 وجەسى ظاهر اكر قىلدىن مخصوص عضو مراد بولسە قىلدىن خاسلاونىڭ وجەسى چوئكە روحانى بولغان
 معنالار اول جان غە اينە صوگىرە قىل بىرلن جان آراسىدە تەلقى بولدى اچون قىل بىر كىچە آندىن مېنى گە
 آشا بىس قوۋە مەتغىلەنىڭ لومى (طاقطاسى) اول روحانى معنالار بىرلن نەقىش لىنە (بىضاوى) (لِيُكْرَمَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)
 بىلدىر قورقتۇچىلاردىن بولماقنى اچون (بىلسان عربى مېنى) آخىق بولغان عرب تىلى بىرلن بىلدىر
 بىلدىر

قورقتوچيلاردن بولوڭ ايچون ياكه آچق بولغان عرب تلى بىرلن قىلبىڭ اوزرىنه جبرائىل (عه م)
 اينىردى معناسىنى چونكه عجم تىلىدە بولسه عرب قومى فهم قىيلا آلماسلار ايدى بس قورقتوده فائىدە بولسا
 ايدى بس بووقتە قىلبىنى خاصلاونىڭ سببى چونكه عرب تىلىدىن باشقە تىلە اينىرلسە قىلبىڭ اينىرلماي
 تىلگە اينىرلور ايدى چونكه عرب دە عرب بولماغان كىشىنىڭ تىلىنى بىلورگە مۇمكىن لىكن قىلبىدە
 آتاتلى گنە قرارلانا (احمديه) (وَانَّهُ لَفَى زُبُرَ الْأَوَّلِينَ) دىخى درستلىككە اول قرآن اولگىلارنىڭ
 كىتابلارنىڭ ھم ئايتىدۇر يعنى باشقە كىتب سماويەدە قرآن نى ذكر ياردىر ياكە قرآن نىڭ معناسى ئايت در
 معناسىنى ياكە رسول اللەنىڭ صفتى ئايت در معناسىنى ايكنچى احتمالگە (قرآن نىڭ معناسى ئايت بولو
 احتمالنە) بىنا ئە نمازدە فارسى تلى بىرلن قرأت نىڭ درستلىگنە استدلال قىلغانلار چونكه
 قرآن نىڭ معناسى باشقە كىتب سماويەدە ئايت بولسا قرآن دىبو معناسىدە اطلاق قىلنە
 ايكان بس قرآننى باشقە تىلگە ترجمە قىلنغاندە ھم قرآن بولماچونكه البتە باشقە سماوى كىتابلاردا
 قرآن عرب تىلىدە بولدى (زيادە بيان احمديه) حاصل معناسى قرآن اللەدان وحى آنى حضرت
 جبرائىل رسول اللەنىڭ قىلبىنە اينىردى آدملىرىنى آچق عرب تلى بىرلن قورقتوچىچون اگرايتساك محمد
 (عه م) بىتن خلقغە دىن ايراترايچون يبارلىگان بولسا نى ايچون آنىڭ كىتابى عرب تىلىدە اينگان نىڭ
 باشقە تىللردە اينماگان دىبو جوابئە ايتورمىز اللەنىڭ عادىتى چارى بولدى اول بىرامتىنى اصلاح قىلور بىرلن
 صوڭرە بىرامتىنى باشقە امتلرگە علمە ھم عملە مئال قىلدى ھم بو دىن تىرىيەسى بىرلن تىرىيەلنگان امتنى
 باشقە امتلرگە يباردى قرآن نىڭ عرب تىلىدە بولدى تىركلرنىڭ چىن لىرنىڭ ھىندلرنىڭ عرب لىردىنە دىنلرىنە
 تىمىك قىلور بىرلن بىر نچى صلابتىلى مسلمان بولولارنىدان منع قىلدى اللەنىڭ عادىتى شول روشچە بىرگان
 ھم آدملىرنىڭ عادىتىدە شول روشچە چونكه شىرق خلىقن دەايە ومخافظە دعواسىدە بولغان ياوروبيا دولتىلرىدە
 سياستلىرىنى اوزلىرى نىڭ خاص تىللىرى بىرلن تىدبىر قىلالار (صفوة العرفان) (اَوْلَم يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ) ايامكە
 كافىلرى ايچون قرآن نىڭ اللەدان اينىرلىش بولويىنە ياكە محمد صلى الله عليه وسلم نىڭ پىغمبەر بولويىنە
 علامت بولمايدىمۇ (اَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ) بنى اسرايىل عالملىرى نىڭ كىتابلارنىڭ رسول اللەنىڭ
 صفتىنى بىلورلى (وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِيْنَ) واگرىز قرآننى عرب بولماغان آدملىردىن بعضىنە
 اينىرساڭ ايدى ياكە عرب تىلىدىن باشقە تىلدە اينىرساڭ ايدى معناسىنى (فَقرَأَهُ عَلَيْهِمْ) بس اول
 قرآن اينىرلىش عرب بولماغان آدم ، قرآننى مەكە كافىلرىنە اوقىسە ايدى (مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ) مەكە كافىللىرى
 دشمان لىقلارى وتكىرلىك لىرى ايچون اول آدمگە ايمان كىتروچى بولماسلر ايدى (كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ
 فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ) اوشىنداق كافىلرنىڭ كوڭلىرىنە كىرنى كىرتىك بىز (لِأَيُّؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ
 الْأَلِيمَ) رنجىكچى عذابنى كورگانلىرىنە قدر قرآنغە ايمان كىترماسلر (فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ)
 بس قرآنغە ايمان كىترماگان آدملىرگە رنجىكچى عذاب كىنت كىلور حالبوكم آلار عذابنىڭ كىلويىنى
 بىلماسلر (فَيَقُولُونَ هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ) بس عذاب كىلگىچ ايتورلر ايا بىز مەلت بىرلىش توگىلى دىبو
 203

(اَفْبَعْنَا بِنَا يُسْتَعْجِلُونَ) ايا بىزنى آشقورورلارمى اول كافرلر (اَفْرَأَيْتَ اِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ)
 اى محمد (عليه السلام) خبر بىر ميكا اگريز مكه كافرلرينى دنيا فائدهلرى بىرلن كوپ بىللار فائدهلنرساڭ
 (ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ) مونلڭ، صونلڭ اول كافرلرگه وعيد قىلنغان نرسه لرى (عذاب) كىلسه (مَا
 اَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْتَعُونَ) مكه كافرلرندن نرسه نى مونلڭ قىلور فائدهلنلڭان نرسه لرى عذابنى
 يباروده البته هيچ نرسه نى مونلڭ قىلماس ياكه كوپ بىللار فائدهلنولرى عذابنى يباروده
 فائده بىرمادى هم آلاردان مونلڭ قىلمادى معناسنده (وَمَا اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) وبز هيچ قريه دن
 (اهلندن) هلاك قىلمادى (الا لها منذرون) مگر هلاك قىلمادى ايسه اول قريه (اهلى) ايچون
 قورقتوچيلار بىرلى يعنى هيچ بر قريه اهلى اول پيغمبر يباروب دين نى ايراتماسندن بورون
 هلاك قىلمادى (ذكرى) اول قورمى وعظلام ايچون قورقتوچيلار باردى يعنى يباردىك (وَمَا كُنَّا
 ظالمين) دى بىز هيچ بر بنده گه ظلم قىلوچى بولمادى يعنى قورقتوچى يبارماسدن بورون هلاك
 قىلو بىرلن (وَمَا نَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ) وقرآنى شيطانلار ايندرمادى يعنى مشركلر زعم قىلغانچه قرآن
 شيطانلارنىڭ كاهن (غيب دن خبر بىروچى) لرنىڭ كوكللرينه صالحان نرسه لرى قىلنندن توگل (وَمَا
 يَنْبَغِي لَهُمْ) دى شيطانلارغه قرآن بىرلن اينولرى درست بولمادى (وَمَا يَسْتَطِيعُونَ) دى شيطانلارنىڭ
 قرآنى ايندرگه قوتلرينه يتماس (انهم عن السمع لمعزولون) درستلك اول شيطانلار فرشته لرنىڭ
 سوزلرينى ايشتودن صورلش لاردى يعنى ايشته آلاسار چونكه فرشته لى سوزىنى ايشتوارى ايچون
 فرشته لرگه ذاتلرينىڭ صفتلارنىڭ هم اللهنىڭ فيضنى قبولل شيطانلارنىڭ مشارك بولوى شرط شيطانلارنىڭ
 نفس شريهرلرنىڭ فيض حقنى قبولى ممكن توگل (فَلَا تَتَّعِ مَعَّ اللَّهُ اِلٰهَا آخِرَ) بس اى محمد هم الله بىرلن
 ايكنچى معبود اندهمه (فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ) بس اگريكنچى معبود اندهساڭ عذاب قىلنمش لار
 جملهنلن بولورسون (الله تعالى نلڭ رسول اللهغه بو طريق خطاب قىلوى رسول الله نى اخلاصىنى
 آرتدروغه قورغالتو وباشقه بنده لرگه شفقت بولا (وَاَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ) و اى محمد هم ياقن
 بولغان قبيله لركنى عذاب بىرلن قورق (بو آيت اينلڭان صونلڭده رسول الله صفا طاغنه منب هر قاىو
 قبيله سنى چاقردى وهر قاىوسى جبولدىلار رسول الله بلارغه ايتدى اى عبدالمطلب بالالارى اى هاشم
 بالالارى اى عبدمناف بالالارى اى عباس و اى صفيه ميين سزنىڭ حقكزده اللهنىڭ عذابندن هيچ نرسه نى
 مالك توگل من وسزنى اللهنىڭ قاطى عذابى بىرلن قورقمامون دىو (وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
 الْمُؤْمِنِينَ) دى مؤمنلردن اوزنما ابارگان آدملرگه قنطىكنى تونه وجانبىكنى يومشاق قىل يعنى
 شفقتلى بول دىمك (فَاِنْ عَصَاكَ) بس اگري قبيلهڭ سىكنا عاصى بولسار يعنى ابارماسالر (فَقُلْ اِنِّى
 بَرِيٌّ مَّا تَعْمَلُونَ) بس ايت سىن آلاغه ميين سزنىڭ قىلغان اشكزدن بىزگوچىمون دىو (وَتَوَكَّلْ عَلَى
 الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ) دى دشمنلارينه غالب بولوچى دوستلارينه مرحمت وباردم قىلوچى اللهغه
 اشركنى طابشر (الَّذِى يَرَاكَ هِىْنَ تَقُوْمُ) شونداىن اللهغه اشركنى طابشر اول الله سىنى نى بازغه
 تورددىڭ و قنده كورر (وَتَقَلِّبْكَ فِى السَّاجِدِينَ) دى نماز وقتلارنده نماز او قوچيلار

ايچنە آياتى اوزرە باصقان و اولترغان حالە ايلنوگنى كورر يعنى نماز دە تورلى حالە بولوگنى كورر
 (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلىكە اول الله سىنىڭ سوزىگىنى اشقوچىدىر و نيت قىلغان نرسەگىنى بىلگوچىدىر (هَلْ
 اَنْبَسْتُمْ عَلٰى مَنْ نَزَلَ الشَّيَاطِينُ) اياسزگە خىبر بىرىمەمۇ كىم لىراوزەرىنە شىطان لاراينار (تَنْزُلٌ عَلٰى كُلِّ
 اَقَاكٍ اَنۡبِئُكُمْ) شىطان لاراينار ھىر بىر يالغانچى و ياوز كىشى اوزەرىنە مسلىمە الكىتاب و باشقىە يالغانچى
 كاهنلىرىگى (يُلَقَوْنَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ) شىطان لار فرىشە لىردن اشىكان نرسە لىرىنى اوز لىرىنىڭ
 دوستلارىنە سالورلار شىھلان لار رجم (اَطُو) بىرلن طىپىلما سىدان بورون فرىشە لىرىنىڭ سوز لىرىنى ايشقورلر
 ايدى ھىم فرىشە لىردن بەغى نرسە لىرىنى اشىب دوستلارىنە الغا قىلالار ايدى بياكە يالغانچى بياوزلار
 (كاهنلىر) شىطان لار سوزىنە قلاق لارىنى سالوب آلاردان ھىمى نرسە فى آلوب كىشىلىرگە سويلى لىر
 ايدى معناسنە حال بوكم اول شىطان لارنىڭ كوبسى يالغانچىلاردر چونكە فرىشە لىردن تىوشنچە ايشنە
 آلامادىلار بياكە شىطان لار سوزىنى قلاق غە آلمان آدملىرىنىڭ كوبسى يالغانچىلاردر معناسنە (وَالشُّعْرَاءُ
 يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ) جىرچىلار آلا رغه چىكىدن آزغان آدملىر ايار رىس محمد صلى الله عليه وسلم گە اياركان
 آدملىر آزغون لار توگىل بس سول الله دە شاعر توگىل (اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فِى كُلِّ وَاْدٍ يَّهْمُونَ) ايا بىلمىسونى اى
 محمد (ھىم) درستلىكە اول جىرچىلار سوزدن ھىرچى قىردە يعنى ھىر فەنكە بياكە ھىر بىر باطل و لغودە ھىران
 قالورلار چونكە جىرچىلارنىڭ كوب مەقەمە لىرى خىيالى حقىقتى سىزگنە (وَاَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ) دىنى درستلىكە
 اول جىرچىلار جىرولارونە قىلماغان نرسە لىرىنى ايتورلر (اَلَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) مگر
 شونداين شاعرلىرگە آزغون لارا يارس اول شاعرلىر ايمان كىتىردىلر ھىم ايزگوشلر قىلدىلار (وَذَكَرُوا
 اللّٰهَ كَثِيْرًا) دىنى الله فى كوب ذكر ايتدىلر (وَاَنْتَصِرُوا مَنْ بَعْدَ مَا ظَلَمُوا) دىنى كافىرلر طرفىندان قىباحت
 شعرلىرى بىرلن ظلم قىلنمەش بولمىقلارى سوگىندان آلاردان شعر بىرلن اوج آلدىلار بو شاعرلىرىنىڭ مىثال لارى
 رواھه اوغلى عبد الله نابت اوغلى حسان مالك اوغلى كعب كىدىلر بلار رسول اللهنىڭ شاعرلىرىدىر
 (وَسَيَعْلَمُ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا) و ظلم قىلغان آدملىر تىز بىلورلر (اَيُّ مَنۡقَلَبٍ يَّنۡقَلِبُونَ) اولىگاننىڭ سوگىندە
 قايتاچاق اوروننىڭ قايسنە قايتورلار يعنى شول اورون لارنى اولىگىچا البتە بلاچا كلردىر . شعرا
 سوره سىنىڭ ترجهەسى تمام بولدى

بىكرىمى بىنچى نمل سورهسى مكدەدە اينگان توقسان اوج آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طَس) الله تعالى م- مراد بولغان معناسنى اوزى بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ) بو سوره نىڭ آيتلىرى
 قرآن آيتلىرىدىر (وَكِتَابٍ مُّبِينٍ) دىنى ظاھر بولغان كىتابنىڭ آيتلىرىدىر يعنى لوح المحفوظنىڭ
 چونكە لوح المحفوظ ھىر بىر بولاچاق نرسە آچق ايتوب يازدى (هُدًى وَبُشْرًى لِّلْمُؤْمِنِيْنَ) اول آيتلىر
 آزغونلقدن توغرىلىق غە كوندىرگوچى ھىم مؤمنلىرگە سىونچ بولغان لارى حالە (الَّذِيْنَ يَقِيْمُونَ الصَّلَاةَ)

شوند این مؤمنان را آرزو نماز او و قورلار (وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) دخی زکات بپیررار (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ) دخی آلا آخرت کوننه شیکسر او شانورلار (انَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) در سنلکده آخرت کوننه ایمان کیترماگان آدملر (زِينَتُهُمْ أَعْمَالُهُمْ) اول آدملر ایچون قباحث عمللرینی کورکام وزینتلی اینب کورساتدک (فَهُمْ يَعْهَوْنَ) بس اول آدملر اول عمللرنده حیران بولورلار و اول قباحث عمللرینه ابارگان ضرر یا که فائذنی بلماسلر (أُولَئِكَ) بو آخرت کوننه ایمان کیترماگان آدملر (الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ) شوند این آدملر آلا رغه دنیا ده عذابنک یا وزی بولور (بدر صوغشند اولئرلو واسیر بولوکبی) (وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْآخِسُونَ) دخی آلا آخرت کوننه عذابده تیرشلی بولولاری و ثوابین محروم بولولاری سبیلی بیگراک ضرر ایچون آدملر (وَأَنْتَ لَتَلْقَى الْقُرْآنَ) دخی در سنلکده سین ای محمد (عهم) قرآنی بیرلش بولورسون (مَنْ لَنْ حَكِيمٌ عَلِيمٌ) هراشه حکمت ایاسی و هراشنی بلوچی بولغان الله نلک حوزورندن بیضاوی ایاسی ایته بو آیتده الله نلک علم برلن حکمتنی برکه کیتروننی علم عام بولوب حکمتنک اشنی حکم قیلوغه دلالت قیلوی ایچون هم قرآن علملرینک حکمت بولغان لاریده بار (عقاید و شرایط کبی) هم حکمت بولغانلاریده بار (قصه لار و غیبین خبرلر کبی) ایکنچیلکنی بلمدرو ایچوننی مونک صونکده الله تعالی شول علملرنک بعضنی بیان قیلوب ایتدر (اذْقَالَ مُوسَى لِأَهْلِهِ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ذکر قیل اول وقتده موسی اهله (حضرت شعیب قزی بولغان خاتوننه) ایتدی (أَنِّي أَنَسْتُ نَارًا) در سنلکده مین اوط کوردم (سَأْتِيكُمْ مِنْهَا بِغَبْرٍ) اول اوطن سزگه یول خبری برلن کیلورمن حضرت موسی یوله آداشغان بولغان (أَوَاتِيكُمْ بِشِهَابٍ قَبَسٍ) یا که اوطن قابزوب آلتغان اوط شله سی برلن کیلورمن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سرنک اوطده چلنوگزنی امید ایتکانم حالده (فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ بُورِكَ) حضرت موسی اوطده کیلنگان زمانده مبارک بولنمش بولماق برلن نند ایلیندی یعنی الله مبارککنی بیرگای ایدی دیو ایتلیدی (مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا) اوط اورننده بولغان آدم دخی اوطنک تیراسند بولغان عقل ایالری ندا قیلیندی بو آیتنک ظاهری هر برارض شامین بومبارک چقرده هم تیره سنه بولغان عقل ایالریندن عام چونکه بو مبارک چقرهم تیرالری پیغهم برلرنک پیغهم بر ایتب یبارلنگان اورنلاری یا که حضرت موسی برلن چقر تیراسنده حاضر بولغان فرشته لرمراد (وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بتن عالم نلک تربیه قیلوچسی بولغان اللهنی غیرکه او خشاماقین پاکلیمن و براق قیلانم بوسوز نند ایلغان نرسه نلک تمامندن حضرت موسی نلک الله نلک سوزینی اشنونندن اللهنی غیرکه او خشاتو وهم قیلنما سون ایچون الله تعالی ذکر ایتدی (يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) ای موسی در سنلکده شائن مین هراشه استن بولغان و حکمت ایاسی بولغان اللهمن (وَأَلْقَا عَصَاكَ) دخی طایاغکنی طاشلا دیو ندا قیلیندی (فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ) حضرت موسی طایاغنی طاشلا غاچ طایاغنی کویا که تیزیری تورغان جلان کبی سلکنر کورگانی زمانده (وَلِيُّ مُبْرَأٍ وَلَمْ يَعْجَبْ) آرطی برلن بولغان حالده یوز دونردی و کیری طایاغی یاننه قایتمادی (يَا مُوسَى لَا تَخَفْ) الله تعالی ایتدی ای موسی قورقمه (أَنِّي لَا يَخَافُ لَدَى الْمُرْسَلُونَ) در سنلکده منم حضورده (وهی قیلغان وقتده)

پيغمبرلر قورقماس (الْاَمَنَ ظَلَمَ) لىكن اوزىنه ظلم قىلغان آدم (ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بِعُصُوْبٍ) مونلڭ صوڭنىمە
 باوزلقدان صوڭ ايزگول-كىنى آلماشدسە يعنى ايزگولك قىلسە (فَاتَى غَفُوْرٍ رَّحِيْمٍ) بس درستلككە اول
 آدمنى يارلقاغوچىمەن هم آڭاررحمەت قىلوچىمەن (وَادْخُلْ يَدُوكَ فِي جَبِيْكَ) دىنى اى موسى قول-كىنى
 كولماڭنىڭ ياقاسنە كرت (تَخْرُجُ بِيْضًا مِّنْ غَيْرِ سُوِّهِ) آلاق آفتىدىن باشقە صافى آق بولغان حالده
 چغار قوللڭ (فِي تِسْعِ آيَاتٍ) طوقزتورلى معجزە جەلەسندە بولغان حالده يا كە طوقزتورلى معجزە بىرلن
 يبارلگانلڭ حالده اول معجزەلر طوفان جراد (چېكرتكە) قەل ضفادع دم طەسە يىدعصابىنانى اوتكان
 ايدى (اِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ) فرعون گە هم قومنە يبارلگانلڭ حالده (اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ) درستلككە
 اول فرعون لىر الله نلڭ طاعتىدىن چغوجى قوم بولدىلار (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيٰتُنَا مُّبْصِرَةً) فرعون لىرگە موسى
 (عَم) نلڭ كىتىروى بىرلن بىز نلڭ آيتلر مز ظاهر بولغان حالده كىلگانلرى زماندە (قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ
 مُّبِيْنٌ) فرعونلر ايتدىلر بوموسى كىتىرگان آيتلر (معجزەلر) ظاهر سەردر دىو (وَجَعَلُوْا بِيْهَا) فرعونلر
 بىز نلڭ آيتلر مەزنى انكار ايتدىلر (وَاسْتَيْقَنَتْهَا اَنْفُسُهُمْ) حالجوكم اوزلرى بىز نلڭ آيتلر مەزنى شىكەن بىلدىلر
 (ظَلَمُوْا وَعَلُوْا) اوزلرىنە ظلم ايچون وايماندىن تىكەلرئو ايچون انكار ايتدىلر (فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
 الْمُفْسِدِيْنَ) بس اى مەد (عەم) اعتبار قىلوب قارا بوزوقاق قىلوچىلار نلڭ صوڭنى حالى نچك بولدى
 يعنى دنيا دە صوغە غرق بولماق آخرتدە اوطە يانماق (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمٰنَ عِلْمًا) و تەحقىق داود
 هم سليمان (عَلَيْهِمَا السَّلَام) غە شرىعت و سياست علمنى بىردك (وَقَالَا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى) دىنى داود بىرلن
 سليمان ايتدىلر هر بر ماقطاو صفتى شونداين الله غە بولسون (فَضَلْنَا عَلٰى كَثِيْرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِيْنَ) اول الله
 بىزنى مؤمن قىلار ئىدان كوبسى اوزرىنە پيغمبرلك بىرلن آرتوق قىلدى (وَوَرِثَ سُلَيْمٰنَ دَاوُدَ) دىنى
 سليمان (عەم) آتاسى داود (عەم) دان پيغمبرلكنى ياكە علمنى يا كە پادشاھلقنى ميراث ايتب
 آلدى (وَقَالَ يَا اَيُّهَا النَّاسُ) دىنى سليمان (عەم) ايتدى اى آدملر (عَلِمْنَا مَنطِقَ الطَّيْرِ) قش-لار
 سوزىنى آڭلاونى ايراتلمش بولدى يعنى سليمان عەم نلڭ معجزەسى قش-لار سوزىنى آڭلاو و بىلو
 بولدى (وَآوَيْنٰمِن كُلِّ شَيْءٍ) دىنى هر بر پيغمبر بىرلە تورغان نرسەدن بىرلەش بولدى (اِنَّ هٰذَا لَهٗو
 الْفَضْلُ الْمُبِيْنُ) درستلككە بو برگە بىرلگان نرسە البته ظاهر الله نلڭ فضلى در (وَحُشِرَ لِسُلَيْمٰنَ جُنُوْدُهٗ)
 دىنى سليمان غە ابارگان عسكەرلى جىيلەش بولدى (مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ وَالطَّيْرِ) جنلردن هم آدملردن
 دىنى قشلاردان (فَمِمَّ يُّوزَعُونَ) بس آلاز مەس قىلنورلار يعنى اول تمام جىيلەش بولورلار دە مونلڭ
 صوڭنىك سىرلەش بولورلار (حَتّٰى اِذَا اتَّوَا عَلٰى وَاْدِ النَّمْلِ) سليمان عەم جىيلەش عسكەرى بىرلن هر قىچان
 شامداغى قەرسقە چقىرىنە كىلسەلر يعنى كىلگانلرى زماندە (قَالَتْ نَمْلَةٌ) بر قەرسقە ايتدى (يَا اَيُّهَا
 النَّمْلُ ادْخُلُوْا مَسٰكِنَكُمْ) اى قەرسقەلار تورا تورغان اورون لار كىزغە كىرگىز (لَا يَعْطَمُنْكُمْ سُلَيْمٰنُ
 وَجُنُوْدُهٗ) سليمان هم عسكەرى سىزنى طابطاماسون (وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ) حالجوكم آلاز سىزنى بىلماسلر يعنى

بلسه لرب البته طابطاماسلار چوتكه بېغمبرلر الله نك خلقنه ظلم قياميلار لىكن بلمايىنچه طابطاوا احتماللرى
 بار (فَقَبَسَمَّ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا) بس حضرت سليمان قورسقه نك سوزنمن كلگاني حالده آقرونغنه كلدى
 ياكه اول تشارنى گنه كورساتب بلمايىدى صوكره بر آز طاوش ايله كلدى (وَقَالَ رَبُّ أَوْزَعْنِي أَنْ
 أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ) دى سليمان هم ايتىدى اى ربم نعمتك شكر قيلونى قلبمه صال (الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ
 وَعَلَى وَالِدَيَّ) شونداين نعمتك شكر قيلونى قلبمه صال اول نعمت برلن ميكا هم آتامه آتامه انعام
 قيلدك (وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دى اوزك راضى بولا تورغان ايزگو عملنى قيلومنى كوكلمه صال
 (وَأَدْخَلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ) دى رحمتك برلن ميني ايزگو قىللاروك جهله سنه كرت (وَتَفَقَّدَ
 الطَّيْرَ) وبر وقتده سليمان هم قشلارنى تيكشردى آرالارنده همدنى طابمادى (فَقَالَ مَالِيَ لِأَارَى
 الْهُدَى) بس سليمان هم ايتىدى ميكا نى بولدى همدنى كورمىم (أَمْ كُنَّ مِنَ الْغَائِبِينَ) بلكه همد
 غائب لردن مى يعنى سليمان هم همدنى كورماگاني زمانده حاضر بولا تروب كورمى تورغانمون ديو
 ظن قيلدى مونك صوكنده همدنك غائب ايدىكى بلىدى (لَأَعَذَّبَنَّكَ عَبْدًا شَادِدًا) البته همدنى
 قاطى عذاب برلن عذاب قيلورمون يعنى قنطنى يلقارمون ياكه قياش اسسويلكنه صالورمون ياكه
 قورسقه اوياسنه صالورمون ديسدى (أَوْ لَأَذْبَجَنَّهُ) يايسه همدنى بوغازلارمون باشقه قشلارغه
 عبرت بولسون ايچون (أَوْلِيَاءُ تِيْنِي بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) ياكه عندينى آچق بلسره تورغان دليل
 برلن ككيلور ميكا يعنى عندينى بيان قىلا تورغان آچق دليل برلن كيلماسه اولگى
 ايكى وعيد نك برسنى قيلورمون معناسنده (فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ) بس همد شونداين صوكت
 يراق بولماغان زمان غنه توردى يعنى تيز زماندن قايتدى (فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ) بس همد
 ايتىدى اى سليمان (هم) سين تشنماگان نرسه كه تشنم يعنى سين بلماگان نرسه نى بلم يعنى سبأ
 خبرنمن (وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَأٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ) دى مين سيكا سبأ (يهنده برقبيله ياكه شهراسمى) دن شيكسر
 بولغان خبر كيتردم (إِنِّي وَجَدْتُ أُمَّرَأَةً تَمْلِكُهُمْ) درستلكه مين سبأ اهلنه پادشاهلق ايته تورغان
 برخاتوننى تابدم (ريان اوغلى مالك نك اوغلى شراهيل قزى بلقيس) (وَأَوْتَيْتُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ) دى
 اول خاتونغه پادشاهلارغه كيرك بولغان نرسه لردن هر بر نرسه بيليش بولدى (وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ) دى
 اول خاتونك الوغ عرشى (سريرى) باردر (وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اول
 پادشاه خاتوننى هم اول خاتونك قومنى تابدى الله دن باشقه قياشقه سجه قىللار (وَزَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ
 أَعْمَالَهُمْ) دى اول خاتون همده قومينك قباحت عمللرينى شيطان كوركام وزيندى ايتب كورساتدى
 (فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) بس شيطان آلارنى حق وتوغرى يولدن طيدى (فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ) بس آلار حق
 وتوغرى بولغه كوناماسلر (الَّذِينَ يَسْجُدُوا لِلَّهِ) شيطان آلارنى حق وتوغرى يولدن طيدى اللهغه سجه
 قيلماسونلار ايچون (الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) شونداين اللهغه سجه قيلماسونلار ايچون اول
 الله كوكارده هم بيلرلده يغمور برلن اوسه تورغان نرسه لرنى چغار ريعنى كوكلردن (بلوطمن) يغمور

چغار رهم بیرلرده اوسه تورغان نرسه لرنی چغارر (وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) دخی اول الله سرنلک
یاشرگان نرسه لرکزنی هم آشکاره قیلغان نرسه لرکزنی بلور (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) الله هیچ بر معبود بالحق
یوقدر مگر اول الله (تعالی) گنه در. (رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) اول الله الوغ بولغان عرشینلک ربسیدر (قَالَ
سَمْنَطْرٌ) حضرت سلیمان ابتدی خبر بیررگان نرسه لک اویلاب قارارمز (أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ)
راست ابتدکیمی یا که یالغانچیلاردن بولدیکی سین (أَذْهَبَ بَكْتَابِي هَذَا) منم بو کتایم (خطم) برلن بار
(وَأَلْقَاهُ إِلَيْهِمْ) بس بومکتوبه منی (خطم نی) بلقیس که هم قومنه تاشلا (بیر) (ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ) مونلک صوکنده
آلاردن یوز دوندر ویاقن اورنک توقتاب تور (فَانظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ) بس قارا نینداین سوز برلن
قایتورلار یعنی بعضی بعضنه نینداین سوز برلن قایتور حاصل نی سویلاشرلر (قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَئِ
هه هه طرفندن بلقیس که خط بیرلرگان صوکنده بلقیس ابتدی ای جماعت (أَتَى الْقَى إِلَى) درستلرکه
میکن تاشلانمش بوالدی (کِتَابٌ كَرِيمٌ) حرمتلی والوغ بولغان مکتوب (خط) اول حرمتلی خط
کملن دیدیلر (أَنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ) بلقیس ابتدی اول مکتوب سلیمان (عم) دن (وَأَنَّهُ) دخی درستلرکه
اول مکتوب یا که مکتوبنلک مضمونی (بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) در یعنی حضرت سلیمان مکتوبنی الله نلک
ذاتنه هم صفتلارینه دلالت قیلاتورغان بسم الله برلن باشلا دی (أَنْ لَا تَعْلَمُوا عَلَيَّ) منم اوزره تکبرلنمه کز
ینه ده سلیمان عمه قباحت صفتلارنلک آناسی بولغان تکبرلکن طیدی (وَأَتَوْنِي مُسْلِمِينَ) دخی
بویصغناکز حالک میکن کیلرکزینه سلیمان عمه بتن کورکام خلقلرنلک آناسی بولغان اسلام برلن امر
قیلمدی اسلام برلن امر قیلوی اوزینلک پیغمبرلرگنه دلیل قائم بولغاننلک صوکنده (قَالَتْ يَا أَيُّهَا
أَفْتُونِي فِي أَمْرِي) بلقیس ابتدی ای جماعت منم بواشمک میکن فتوی بیررکز و بو حقه اوزرکزنی صواب
کورگان نرسه کزنی سویله کز (مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُون) سرنلک گواهلر بیررکزگه قدر هیچ
اشنی کیسکوجی بولمادم (بو پادشاه خاتون بولسه ده اداره سی مشروطه بولغان ایکن) ینه ده بو هه هه
هم قرمسغه قصه سنندن فهم لنه حیوانلارغه عقلنی هم بلوقوه سنی اول اثبات قیلوجی قرآن ایدکی چونکه
هه هه نلک سوزی و سلیمان علیه السلام که بلقیس حالندن خبر بیروی هم بر قرمسغه نلک یولد اشلارینه نصیحت
قیلوی حیوانلارده عقل و فکر بولوغه آچق دلیل بولا بس حیوانلارده عقل هم فکر بولونی اثباتکه طرشقان
بو زماننلک علماسی نمل سوره سنه دقت برلن قاراسه لار مقصودلرنی بولورلار (قَالُوا نَحْنُ أَوْلُو قُوَّةٍ)
بلقیس نلک قومی جواب بیرر ایندیلر بزقوت ایاسیمز (وَأُولُوا بَأْسٍ شَدِيدٍ) دخی صوغشده قاطی
توتو ایالریمز یعنی بهادیرلارمز (وَالأَمْرُ إِلَيْكِ) واش سیکن تابشرلشدر (فَانظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ) بس
اویلاب قارا بزگه نرسه بیوررسلک صوغشرغه یا که صلح قیلورغه می بزهر ایکنده سیکن ایارمز (قَالَتْ
أَنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا) بلقیس قومینلک صوغش قیلوغه میللرینی سیزب صلح نی معقول
کوردکنی آکلطب قومنه ابتدی پادشاهلار هر قیچان قریه گه کرسه لر اول قریه نی بوزالار و خراب

اینه لر (وَجَعَلُوا أَعْرَۃً أَهْلَهَا أَذَلَّةً) دخی ماللارنی طالو برلن ویورطلارنی خراب قیلو برلن اول قریه
 اهاینک قدرلیرینی قدرسز قیلالار (وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ) وپادشاهلار اوشنداق قیلالار دیدی (وَأَنَّى
 مُرْسَلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ) ودرستلکک مین سلیمان (عهم) هم قومنه هدیه (بولاک) یبارگوچیمن یعنی اوز
 ملکمن هدیه لر برلن ایلچیلر یبارهن (فَنَظَرَةٌ بِمَا يُرْجَعُ الْمُرْسَلُونَ) بس اویلاب قارارمن ایلچیلر
 نرسه برلن قایتورلار شوکاز قاراباش قیلورمز بلقیس حضرت سلیمانکک عمر و اوغلی مندرنی بر قدر آدمگه
 باش ایتم یباردی وکوب هدیه لر یباردی جاریه لر کیمنه ابر بالالار وایر بالالار کیمنه جاریه لر (قزبالالار)
 یباردی وباشقه تیشکسز انجو و تیشگی کا کری بولغان انجی موینچق یباردی بلارنی برصاوت قه قویدی
 اگر پیغمبر بولسه ایولر برلن قزلارنی آیورور هم انجیکه توغری تیشک تیشار و موینچق انجیلرینه
 یب طغار دیدی ایلچیلر حضرت سلیمان نلک مملکتنه کیلگاج عسکرلرینی و سلیمان عه م نلک الوغلقنی
 کورب اوزلرینک کیچیلک لرینی بلیلر ایلچیلر سلیمان عه م حضورینه کیلب توقطادیلار (حضرت
 جبرائیل سلیمان عه م گه یو واقعه نی آلدان بلرگان ایدی) سلیمان عه م ایلچی لردن انجیلر صالغغان
 صاوتنی صورادی و صاوتنه نرسه بارلوغندان خبر بیردی هم آغاج قورطنه (ارضه گه) امر قیلدی
 آغاج قورطی حاضر برتک آلوب انجیکه صابلا دی (کرتدی) آق قورطقه امر قیلدی اول حاضر یب
 آلوب موینچق قه اوتکازدی موندان صو کیترتب جاریه هم غلمان لارغه قوللارونی ویوزلرینی یوارغه
 قوشدی جاریه لر صونی بر قوللاری برلن آلوب ایکنچی قوللارینه صالوب ایکنچی قوللاری برلن
 یوزلرینی یودیلار هم صونی بلا کلری نلک ایچکی یاغنه قیدیلار ایولر صونی بر قوللارینه آلوب
 شولوق قوللاری برلن یوزلرینی یودیلار هم بلا کلرینک طشقی یاغنه صونی قیدیلار شوندان قابسی
 جاریه قابسی غلام ایسکی بلندی مونک صوکنده هدیه نی قایتاروب یباردی (بیک اوزون بیان
 ایدلگان قصه لاریده بار بز فقط بیضاویدان غنه یازدق) (فَأَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ) بس ایلچی یا که هدیه
 قیلنغان نرسه سلیمان عه م گه کیلگان زمانده (قَالَ أَتَمُّونَنِي بِمَالٍ) سلیمان عه م ایتمی میکا مال برلن
 یاردم بیره سزمی (فَأَمَّا أَنَا فَأَيُّ اللَّهِ خَيْرٌ مَّا آتَاكُمْ) بس میکا الله بیرگان نرسه (پیغمبرک هم دنیا ده مثل
 بولماغان ملک) سر بیرگان نرسه دن ایزگورا ککر (بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ) بلنکه سز هدیه کز
 برلن شادلانورسز چونکه سز دنیا ترککندن ظاهرینی گنه بله سز شونک ایچونده هدیه بیر و کز سبیلی باشقه لارغه
 افتخار ایلسز یا که اوزکزه هدیه قیلنغان نرسه برلن مالنی آرتوق سید ککزدن شادلاناسز معناسنک (ارْجِعْ إِلَيْهِمْ
 ای ایلچی بلقیس که هم قومنه کیری قایت (فَلَمَّا تَيَسَّمْوا بِهِمْ بَعَثْنَا) بس بز بلقیس که هم قومنه شوندا این عسکرلر برلن
 کیلورمز (لَأَقْبِلَ لَهُمْ بِهَا) بلقیس هم قومینک اول عسکرلرگه قارشی تورورغه قدرتلری وقوتلری یتماس (وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ
 منها أَذَلَّةً) دخی آلارنی سباشهرین خور بولغانلاری حاله چغارورمز (وَهُمْ ضَاغِرُونَ) حاله کوم آلار خورلانمش
 بولغان اسپرلردر (قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأَةُ) سلیمان عه م ایتمی ای جماعت (أَلَيْكُمْ يَا تُبَيِّئُ بَعْشَهَا) بلقیس نلک سریرینی
 قایو کز کیندر (قَبْلِ أَنْ يَأْتُوَنِي مُسْلِمِينَ) بلقیسلرنک مسلمان بولوب میکا کیلما سارنن بورون چونکه اگر بلقیس
 مسلمان بولسه رضاسندن باشقه آنک مالونی آلو درست توگل (قَالَ عَفْرَيْتُ مِنَ الْجِنِّ) جنلردن قوتلی

وخبىت ذات ايتىدى (اَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ) بلقيس نىڭ سريرىنى اورنىڭدىن تورماسكىن
 بورون سىڭا كىتىرمون (وَآتَى عَلَيْهِ لَقَوَى أَمِينٍ) دىخى درستلىككە مېن اول سريرىنى يوكلاو اوزرىنە
 قوتلى مون واوشانچلى مون ديو (قَالَ النَّبِيُّ عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ) قاشىنە اللەنىڭ كىتابىدىن علمى بولغان
 آدم ايتىدى يعنى سليمان عەم نىڭ وزىرى بر خيا اوغلى آصف ياكە خىزىر ياكە جېرائىل عليهما
 السلام ياكە باشقىلار دىگانلر (اَنَا آتِيكَ بِهِ) مېن بلقيس نىڭ سريرىنى سىڭا كىتىرمون (قَبْلَ أَنْ
 يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ) سىنىڭ كوزىڭ سىڭا كىرى قايتىدوان الك يعنى كوز آچىب يوملماسىدىن بورون
 بو خطاب عفرىت كە ياكە سليمان عەم گە بولا عفرىت كە بولسە آنىڭ كىتىرو مەتنى اوزاق غە
 صايغانلىقدان بولا اگر سليمان عەم گە بولسە اظهار معجزە مقصود بولا (فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقَرًّا عِنْدَهُ) بس
 سليمان عەم بلقيس نىڭ سريرىنى حضورىدە قىرالىغان تابىقانى زمانىدە (قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي) سليمان
 عەم ايتىدى عرشىنى مەنم ايچون بو قدر آز مەدە كىتىرو رېم نىڭ فضلدىن در (لِيُبْلُوَنِي أَشْكُرَ أَمْ
 أَكْفُرُ) رېم نىڭ مېنى امتىحان قىلوى ايچون مېن رېم نىڭ بو نەمەنە شكرانە قىلورمون مو ياكە كفران
 قىلورمون مو (وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وكەدر رېسى نىڭ نەمەنە شكرانە قىلسە آتقىق اوز فائىدەسى
 ايچون شكرانە قىلور يعنى شكرانە قىلوى نىڭ فائىدەسى اوزىنە بولور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ)
 و بر كىشى كفران نەمەت قىلسە بس درستلىككە مەنم رېم آنىڭ شكرىدىن مو كىسىزدر هم آڭگار انعام
 قىلوى سېبىلى جومارطدر (قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا) حضرت سليمان ايتىدى بلقيس كە سريرىنى بلقيس كە
 بامسىز قىلوڭز يعنى سريرى نىڭ صەفتىنى اوزگار تىڭز (نَنْظُرْ أَتَهْتَدِينَ) قارارمز ايا بوخاتون سريرىدىن
 تانوغە كونلرمى (أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ) ياكە سريرىنى تانوغە كونلماڭان آدملىردن بولورمى
 ياكە اللەنى هم اللەنىڭ رسولنى تانوغە كونلرمى ياكە كونلماڭان آدملىردن بولورمى مەناسىدە (فَلَمَّا
 جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكَ) بلقيس كىلگەن زمانىدە ايتىدى سىنىڭ عرشىڭ اوشىناق ايتىمى ديو
 (قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ) بلقيس ايتىدى گويا كە بو عرشى كېى ايتىدى ديو (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مَنْ قَبْلَهَا) دىخى بوخالتىدىن
 ياكە بومعجزەدن الك بىزگە اللەنىڭ قەدرىنى هم سىنىڭ پىغمبەرلىكىڭنى بلو بىرلىدى (وَكُنَّا مُسْلِمِينَ) دىخى
 بىز بوى صونوچىلاردان بولدىق (وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) دىخى بلقيس نى اللەدان باشقىە قىياشقىە عبادت
 قىلوى مسلمان بولوندىن طيىدى (اِنهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ) درستلىككە اول بلقيس كافر قومدىن بولدى
 (قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ) بلقيس گە سرايغە كىردىوايتىلدى (فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً) بس بلقيس سرايىنى كورگان
 زمانىدە اول سرايىنى الوغ صو ديو حساب قىلدىن (وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِيهَا) دىخى ايكى بالتىرىدىن آچىدى
 (قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ) سليمان عليه السلام ايتىدى سىنىڭ صو ديوطن قىلغان نرسەڭ پىلالادان
 ياصالغان نىڭز ، بالتىراوقلى سرايدىر ديو (قَالَتْ رَبِّ اِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي) سرايغە كىرگەندىن صوڭ
 بلقيس ايتىدى اى رېم قىياشقىە عبادت قىلورم سېبىلى نەفسە ظلم قىلدىم (وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ

الْعَالَمِينَ) دخی سلیمان (عه) برلن برگه یتن عالم نلک ریس بولغان اللهغه امر قیلغان نرسه سنه
 بوی صوروم بعضیلار بلقیسنی سلیمان علیه السلام اوزینه جفت لندی دیگانلر بعضیلار همدان
 بادشاهسنه جفت لنردی دیگانلر (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا) وتحقیق بزئمود قومنه قرداشلری
 صالحنی پیغمبر ایستب یباردک (اَنْ اَعْبُدُوا اللَّهَ) اللهغه عبادت قیلکزدیماک برلن یعنی اللهنی
 برله کزدیو (فَاذَاهُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ) بس شول وقتدوق صالح (عه) نلک قومی قیقرشا تورغان
 ایکی فرقه بولدیلار برفرقه سی صالح (علیه السلام) گه ایمان کینردی ویرفرقه سی انکار ایتمدی وهر
 ایکی فرقه بزحماقده دیودعوی قیلادر (قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ) صالح (علیه السلام) قومنه
 ایتمدی ای قومنی ایچون یاوزلقنی (عذابنی) آشقدراسز (قومی بزگه قورقتا تورغان عذابکنی
 کیتر دیگانلر) (قَبْلِ الْحَسَنَةِ) ایزگولک (توبه) قیلماسان بورون (لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ) کاشکی
 کفرکزدن عذاب اینماسدن بورون اللهدان بارلقاوا استاسا کز ایتمدی (لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ) رحمت قیلنمش
 بولو کز ایچون (قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَعَكَ) صالح (عه) نلک قومی صالح (عه) غه ایتمدیلر بزسینلک
 برلن هم سیکنا ایبارگان آدملر برلن شو منانامز یعنی سز نلک شوملغکز دا بزگه قاطی آورتلار برسی آرتندان
 برسی کیلوب تورا (قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ) صالح (عه) ایتمدی شو منانامز (یعنی توری قاطیلق لارغه
 دوچار بولو کز نلک) سببی الله حضورنده در (بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَفْتَنُونَ) بلکه سز شادلق وحسرتلرنلک برسی آرتندان
 برسینلک کیلوی برلن امتعان قیلنمش وفتنه لنمش قومسز (وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ) وئمود قومی نلک
 شهرنک توقز کشی بولدی (يَفْسُدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ) بیرده بوزوقلق قیلور بولدیلار وتوزکلک
 قیلماس بولدیلار یعنی اشلری فقط بوزوقلق قیلوا ایتمدی (قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ) الله برلن قسم ایتمشکانلری
 حالده بعضی بعضسنه ایتمدیلر (لِنَبِيِّنَا وَأَهْلِ) البته صالح (عه) فی هم اهلنی کیچک اوتررمز (ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
 لَوْلَايَهٗ) مونلک صونلک صالح نلک قان (قصاص) دعواسنک وایسی بولغان آدم گه ایتمورمز (مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ)
 بز صالح نلک اهلنی هلاک قیلنغان اورونک یا که هلاک قیلوغه حاضر بولماق هم اوزینی ده اوترما دک (وَأَنَا
 لَصَادِقُونَ) دخی درستلکک بز سوزمزه راستلارمز دیوا ایتمورمز (وَمَكْرُومِكُمْ) وصالق قومی نلک بوزوق لاری
 صالح (عه) حقنک حیلله قیلو برلن حیلله قیلدیلار (وَمَكْرُومِكُمْ) ویزد حیلله قیلماق برلن مکر قیللق یعنی مکرارینی
 هلاک بولولارینه سبب قیللق (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالهوکم صالح (عه) قومی بز نلک مکرمز فی بلماسلر (فَاَنْظُرْ كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ) بس ای محمد (عه) اعتبار قیلوب قارا نمود قومینک بوزقلارینک مکرارینک
 صونکی بولغان حالچک بولدی (أَنَا دَمْرُنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ) درستلکک بز اول توقز کشینی هم
 آلارنک ایبارگان قومارینی همسنی هلاک قیللق (فَتِلْكَ بَيُوتُهُمْ خَاوِبَةٌ بِمَا ظَلَمُوا) بس بلار نمود
 قبیله سینک ظلم لاری سببلی بوش بولغان یا که جیمرلسگان حالهگی ایولریدر (اَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ)
 درستلکک بو نمود قومینک قصه سنده عبرت باردر (لَقَوْمٌ يَعْلَمُونَ) بله تورغان قوم ایچون (وَأَنْجَيْنَا

الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كىتىرگان آدملىرىنى (صالح (عەم) نى ھەم مۆمىنلىرىنى) ھىلاك بولۇدىن قىتقاردىق
 (وَكَاذِبًا يَنْتَقُونَ) دى كىفردىن دىگناھلاردىن ساقلانۇچى بولغانلارنى ھىلاك بولۇدىن قىتقاردىق (وَلَوْطًا) دى
 لوطنى يىباردىك (اذْقَالَ لَقَوْمِهِ) پىغىمبىرايتىب يىباردىكىمىز ۋەقىتتە لوپ (عەم) اوزىنىڭ قومىنى ايتىدى (اِنَّاتُونَ
 الْفَاعِشَةَ وَاَنْتُمْ تَبْصُرُونَ) ايافاعىش اشكە كىلەسىز (بىنى لوپتە قىلاسزىمى) ھالبۇكىمىز سزاۋل اشنىڭ فاحىش
 ايدىكىنى كوڭل كورۇدىن بلەسىز (اِنَّكُمْ لِنَاتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً) اياسىزىمى شەۋت اىچون ايرلىرگە كىلەسىز
 يعنى ايرلىر بىرلن اش قىلاسز (من ذون النساء) خاتونلارغە كىلۇدىن باشقە ھالبۇكىمىز خاتونلارنى شەۋت
 اوتارا اىچون ياراطلىغان ايدى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ تَهْتَلُونَ) بىلكە سىزىلدىن قوم سىز شونىڭ اىچون لوپتەنىڭ
 قىباحتلىكىنى بلماگان آدمنىڭ اشىنى قىلاسز (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس لوپ (عەم) قومىنىڭ بوسوزگە
 ھىچ جوابلارى بولمادى (الآن قالوا) مگر جوابلارى ايتولدى بولدى (اَخْرَجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ)
 لوپ (عەم) نىڭ اھلىنى قىرىپ كىزدىن چىقارغىز (اِنَّهُمْ اِنْسَانٌ يَنْتَهَرُونَ) درستلىككە لوپنىڭ اھلى (ايارگان
 قومى) بىزنىڭ قىلغان اشلىرىمىزنى ياكلىكىنى استى تورغان آدملىرى (فَانَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ) بس بىز لوپ (عەم) نى
 ھەم اھلىنى عىلدىن قىتقاردىق (الا امرأتَهُ) مگر لوپنىڭ كافر خاتونىنى عىلدىن قىتقارمادىق (قَدَرْنَا هَا مِنْ
 الْغَابِرِينَ) لوپ (عەم) نىڭ خاتونىنىڭ عىلدىن قالوچىلاردىن بولۇپتىن تىقىرىقلىق (وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا)
 دى لوپنىڭ كافر بولغان قومى اوزىنى تىقىرىقلىق بولغان يىغۇرىنى ياغىدىق (فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ) بس
 پىغىمبىرلىرىلرلر قورقۇلمىش بولغان قومنىڭ يىغۇرى عىب بياوز بولدى اللە تعالى كىمال قىلدى ۋە شانىنىڭ
 الوغلىقنى دلالت قىلا تورغان قىسىلارنى ھەم پىغىمبىرلىرىنى خاسلاغان الوغ معجزەلرنى ھەم دشمانلارنىدىن
 اوج آلونى بىيان قىلغاننىڭ سوڭىدىكى رسول اللەغە ھىمد ايتىۋىلدىن بىيوردى نىناكە ايتەدى (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ اى
 محمد (عەم) ھەمماقتاۋ اللەغە بولسۇن دىۋايت (وَسَلَامٌ عَلَى النَّبِيِّنَ اصْطَفَى) دى اللەنىڭ سلامى
 اختىيار قىلغان قىللىرى اوزىنى بولسۇن دىۋايت (اللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ) ايا عبادت قىلغان آدم
 اىچون اللەمى ايزگو ياكە مشركلرنىڭ اللەغە شرىك قىلغان نىرسەلىرىمى ايزگو البتە مشركلرنىڭ اللەغە
 شرىك قىلغان نىرسەلىرىمى ايزگولك يوق بوسوزنى اللە تعالى مشركلرنى الزام قىلو ۋە خورلاۋا اىچون ايتىدى

اون توقۇنچى جزىنىڭ تىرجەمىسى تمام بولدى

(أَمِنْ خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اياغىلۇق لارنىڭ اصللارى ۋە قىللىرىنىڭ باشى بولغان كوكلرنى دىنى يىلرلرنى
 ياراطقان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول اللە ھىچ نىرسەنى ياراطۇغە قىلدى بولماغان باطل معبودلردىن
 ايزگو (وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى اول اللە سىزنىڭ اىچون كوكىن صونى ايتىدى (فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ
 ذَاتِ بَهْجَةٍ) بس بىز صوبىلرلر كورگەملىك اياسى بولغان باقىچىلارنى اوسىردىك (مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تَنْبِتُوا شَجَرَهَا)
 سىزنىڭ اىچون اول باقىچىلارنىڭ آغاچنى اوسىرۋىمىكىن بولمادى (اللَّهُ مَعِ اللَّهُ) اللە بىلرلر ايتىچى معبود بارمى
 البتە يوق (بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْمَلُونَ) بىلكە سىز قىلغان توحىدىدىن آۋشۇچى قومسىز (أَمِنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا)
 ايا بىلرلرنى تىگىز قىلغان مىن (اللە) ايزگوراكىمى البتە اول عاجىز بولغان صنملىرىدىن اللە ايزگودىر (وَجَعَلَ

خَلَّاهَا أَنْهَارًا) دخی اول الله بیدرنیڭ اورطالارنده بلغه لار یاراتدی (وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي) دخی اول بیدر ایچون
 الوغ طاغلار یاراتدی (وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا) دخی توزلی صولی دینگن بزلن طاطلی صولی دینگن آراسنده
 پرده یاراتدی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله بزلن ایکنچی معبود بارمی البته یوق (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه
 آدملرنیڭ کوبسی حقلقنی بلماسلر (أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ) ایباعجز آدم نیڭ دعا قیلدی وقتنده
 دعاسنی قبول ایتمکن (من الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگوردر (وَيَكْشِفُ السُّوءَ) دخی اول الله آدمدن
 ضررنی آچر (یبارر) (وَيَجْعَلْكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ) دخی سزنی بیدرده خلیفسه لر قیلور یعنی آلکزدان
 بولغان قوملرنیڭ تور اچاق اورون لارنی سزگه بیدرر (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایسا الله بزلن ایکنچی معبود
 بارمی البته یوق (قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ) الله نیڭ نعملرنیڭ آزغنه ذکر قیلور سز (یعنی برده ذکر قیلور سز)
 (أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) ایاسزنی قوری بیدرنیڭ و دینگن نیڭ قرانغولقلارنده توغری بولغه
 کوندره تورغان من (الله) ایزگوراکمی البته اول الله ایزگوردر هیچ نرسه گه قدرتی بولماغان صنم لردن
 (وَمَنْ يُرْسِلِ الرِّيَّاحَ بِشَرِّائِينَ بَدِي رِيحَتِهِ) دخی رحمتی (یغمور) آلدن دان جیل لرنی سیونچ ایتمک
 یبارر البته الله تعالی (جیل نیڭ حصولنه سبب گرچه هو انیڭ طولقنلانوی بولسه ده البته بوسیمنی یاراطوچی هم هواده
 طولقنلانرغه قابیتمنی یاراطوچی الله تعالی (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله بزلن ایکنچی معبود بارمی البته یوق (تعالی
 الله عما شركون) الله تعالی مشرکلرنیڭ عبادتیه شریک قیلغان نرسه لردن بلیک بولدی (أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ
 ثُمَّ يُعِيدُهُ) ایخالقنی باشدا یاراطوبیک صوکره قیامت کوننده قایمادان یاراطقان من (الله) ایزگوراکمی
 البته اول الله یاراطو صفتنه اصلا قدرتی بولماغان صنم لردان ایزگو (وَمَنْ يَرْزُقْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ)
 دخی سزنی کوکمن و بیدر دن بولغان سببلر بزلن کم رزق لاندردر البته الله تعالی
 (أَلَا مَعَ اللَّهِ) ایبالله بزلن موندای اشکه قادر بولغان ایکنچی معبود بارمی البته یوق
 قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) ای محمد هم ایکنچی معبود نیڭ بواشکه قادر بولوینه دلیلکرنی کیترکز دیومشرکلر گه
 ایبت (ان کنتم صادقين) اگر اللهغه باشقه نرسه لرنی شریک قیلوکرده راست لردان بولسا کر
 (قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ) ای محمد هم ایبت سین مکه مشرکلرینه کوکرده و بیدر لرده
 بولغان عقل ایبالری غیبنی بلماس (أَلَا اللَّهُ) لیکن الله تعالی بلور (بو تقدیر استثنأ انقطاع ایچون
 بولا مستثنی نیڭ مرفوع بولوی لغته تهیمیه گه بنا بولا یا که کوکرده و بیدر لرده بولغان منن مراد الله نیڭ
 علمی متعلق بولغان ذاتر مراد بولور بو تقدیرده استثنأ اتصال ایچون بولا) (وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ
 يُبْعَثُونَ) ومکه مشرکلری قایو زمانده قبرلرننن قوبارلمش بولولارینی بلماسلر (بَلْ إِذَا رَأَى عِبَادَهُمْ
 فِي الْآخِرَةِ) بلکه مکه مشرکلری نیڭ آخرت حقلقنه بلولری نیڭ سببلری کامل بولدی شولای بولسه ده
 آخرتنی ده تیوشنچه بلما دیلر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا) بلکه مکه مشرکلری آخرتنن شیکه در (بَلْ هُمْ مِنْهَا
 عَمُونَ) بلکه مکه مشرکلری نیڭ آخرتنی بلودن کوکللری صوکردر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر

بولغان آدملىر ايتىدى (ائنا كُنا ترابا و آباؤنا) هر قىچان بز توفراق بولساق هم آتالارمز توفراق
 بولسەلار (ائنا لمُخَرَجُونَ) بز ترلوب قېرلرمزدن چغارولمىش بولورمزمى البته بوش يوق ديو
 ايتىلر (لَقَدْ وَعَدْنَا هَذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ) تحقىق بز قېرلردن قوبارلو برلن وعده قىلدىق
 (قورقلىق) هم بزدن الك آتالارمزده وعده قىلدى (ان هَذَا الِأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) بو قېرلردن
 قوبارلو وعدهسى توگلدر مگر اولگىلرنىڭ يازغان بالغان حكايىلر بىر (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ) اى
 محمد عم بعثنى انكار ايتوچىلرگه ايت بىرده سىر قىلىڭز (فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ) بس
 اعتبار قىلوب قاراڭز بعثنى انكار ايتوچى كافرلرنىڭ صوغقى حالى نچك بولدى (وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ)
 و اى محمد عم كافرلرنىڭ اوزكىنى يالغانغە توتولارينه قاىغرمە (وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ) دخى
 كافرلرنىڭ حەقكده مكر قىلغان نرسەلرنىن تارلقده بولما الله سىنى آلارنىڭ مكرىنن صاقلار (وَيَقُولُونَ
 مَتَى هَذَا الْوَعْدِ) دخى بعثنى انكار قىلوچى كافرلر ايتورلر بو عناب وعدهسى قاىو زمان بولور ديو
 (ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز عناب برلن وعده كزده راست سوزلرلردن بولساڭز (قُلْ عَسَى أَنْ
 يَكُونَ رَدْفٌ لَكُمْ) سزگە توتاشقوچى بولماق ياقىن بولدى ديو ايت (بَعْضُ الَّذِي تَسْتَعْجِلُونَ)
 سز آشقەرغان نرسەنىڭ (عنابنىڭ) بعضسى نىڭ (وَاِنَّ رَبَّكَ لَنُورٌ فَضَّلَ عَلَى النَّاسِ) دخى
 درىستلىكده سىنىڭ ربكى اى محمد عم آدملىر اوزرىنه رحمت و شفقت اياسىدر (وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
 يَشْكُرُونَ) لىكن آدملىرنىڭ كوبسى بو نەمتكە شكر قىلماسالار (وَاِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) دخى
 درىستلىكده اى محمد عم سىنىڭ ربكى آدملىرنىڭ كوكرا كلرنده ياشرگان نرسەلرنى بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ)
 دخى كوكرا كلرنده آشكاره قىلغان نرسەلرنىڭ (دشمانلقلارنى) بلور و تىوشلى جزاسى بىرر (ر
 فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) دخى كوكلرده و بىرلرده هېچ بر ياشرن نرسە يوقدر (الّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ) مگر اوزده
 يازلغان نرسەنى ظاهر قىلوچى كىتابده (لَوْحٍ مَحْفُوظَةٍ) در (اِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَنْقُصُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ)
 درىستلىكده بو قرآن اسرايىل بالالارينه بيان قىلور (أَكْثَرَ الَّذِي) شول نرسەنىڭ كوبسىنى (هُمْ فِيهِ
 يَخْتَلِفُونَ) آلاز اول نرسەده اختلاف قىلورلار يعنى اللهنىڭ هېچ نرسەگە اخشامادقنى شرىكن يراقلىغى
 اوجماخ و تموغ حاللرىنى عيسى و عزىر عەمنىڭ هېچ برىنىڭ الوهيت صفتى يوقلىغى (وَاِنَّهُ لَهٗتَى
 وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) دخى درىستلىكده اول قرآن حەقلىغە كوندروچىدر و ايمان كىنروچىلرگە رحمتدر
 (ان رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ) اى محمد (عم) درىستلىكده سىنىڭ ربكى اسرايىل بالالارى آراسىده
 اوزى نىڭ حكىمى برلن حكىم قىلور (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) و اول سىنىڭ ربكى اشنىڭ استن در و هر نرسەنى
 بلىگوچىدر (فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) بس سىن اشلىرگىنى اللهغە تابشر (اِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ) درىستلىكده
 سىن ظاهر بولغان حق لىقە سن (اِنَّكَ لَأَتَّسِعُ الْمُوتَى) درىستلىكده سىن اولكلرگە حەقلىقنى اشىدرە آلماس
 سن يعنى اشىنكان نرسەلرنى برلن فاىقەلنماوده اولكلركى بولغان مشركلرگە حەقلىقنى اشىدرە آلماس سن

(وَلَا تَسْمَعُ الصَّامُ الدُّعَاءَ) دخی چوقراق لارغه یعنی چوقراق حکمنه بولغان مشرکلرگه اندهونی اشتره
 آلماسون (اِذَا وَاكَلُوا مِنْ بَيْنِ) هر قیچان آرطلاری برلن بولغان لاری حالده یوز دوندرسه لر (وَمَا اَنْتَ
 بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنِ ضَلَالَتِهِمْ) کؤکلملری حقنی بیلدن صوقر بولغان آدملرنی آزرغونلقلارندن حق لقفه
 کوندروچی توکل سون (اِنْ تَسْمَعُ الْاٰمِنُ يَوْمَئِذٍ) فائده لی نرسه فی اشتره آلماسون مگر بیزنک
 آیتلر مزگه ایمان کینترگان آدم لرگه گنه اشتره رسون (فَهَمْ مُسْلِمُونَ) بس بیزنک آیتلر مزگه ایمان کیدروچی
 آدملر الله فی برلاولری سبیلی اخلاصلی لادر (وَاِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) وهر قیچان آدملر اوزرینه آچو
 وعذاب نك واقع بولوی یاقین بولسه یعنی امر معروفنی نهی عن المنکر فی قویوسبیلی (اَخْرَجْنَاهُمْ دَابَّةً
 مِنَ الْاَرْضِ) اول آدملر ایچون بیزدن برتورلی حیوان چغارورمز (تَكَلَّمُهم اِنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
 لَآيِقِينَ) اول حیوان آدملرگه سویلاشر درستلرکله آدملر بیزنک آیتلر مزگه ایمان کیتیرماسلر دیوبعض
 عالملر و مفسرلر بو آیت برلن دابة الارض چغوبنک قیامت یاقن لغینه علامت بولوینه استنلال ایتنکلر
 هم دابة الارض چغوغه بو آیت دلیل دیگانلر مسجد حرام دان آلتمش آرشین اوزونلقل برتورلی حیوان
 قیامت یاقننک چغار دیگانلر امام فخرالدین الرازی ایته بو آیتنک دابة الارض چغوغه دلالت یوقدی
 بعضیلار (تکلمهم) فی تفعیل بابندن اوقمای ثلاثی مجرددن اوقغان لار (تَكَلَّمُهم) دیومعناسی بولادور اول
 دابه آدملر فی جراحتلر معناسنک بس بودابه دن بوکوننک بیزده معهد بولغان حیوان نلک طهوری مراد
 بولور جلان وچیان کبی خلقنی چاغاتورغان برتورلی حیوان ظاهر بولور (اِنَّ النَّاسَ لَخ) سوز باشی
 بولور (صفوة العرفان) (وَيَوْمَ نَخْشُرُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ فَوْجًا) قیامت کوننک هر بر پیغمبرنک امتندن برگروهنی
 قوبارر مز (مِمَّنْ يَكْتَبُ بِآيَاتِنَا) آیتلر زنی یالغانغه توتقان آدملردن (فَهَمْ يَوْمَئِذٍ) بس اول امتلری
 جیولوب بتکان لرینه قدر حبس قیلنور (حَتَّىٰ اِذَا جَاؤَا) هر قیچان بو آیتلر فی یالغانغه توتقان امتلر
 مشرگه کیلسه لر (قَالَ اَكْتَبْتُمْ بِآيَاتِي) الله ایتور ایا منم آیتلر منی یالغانغه توتکنزمی (وَلَمْ تُعِطُوا
 بِهَا عِلْمًا) وها لپوکم اول آیتلر فی بلویورنن چلغاب آلمادکز یعنی آیتلر منک حقیقتنی بلما اینچه ظاهر
 قار او برلن گنه یالغانغه توتکنز (اِمَّا اِذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) یالغانغه توتودان باشقه نرسه عمل قیلکنز (وَوَقَّعَ
 الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ) آیتلر فی یالغانغه توتوچیلار اوزرینه وعل قیلنغان عذاب ایندی (بِمَا ظَلَمُوا) یالغانغه
 ترتوبرلن ظلم قیلولاری سبیلی (فَهَمْ لَا يَنْطِقُونَ) بس اول یالغانغه توتوچیلار عذاب برلن مشغول بولولاری
 سبیلی اعتدال قیلوب سویله شه آلماس لار (اَلَمْ يَرَوْا اَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ) ایا بو آیتلر منی یالغانغه توتوچیلار
 بلما دیلر مر درستلرکله بیز کیچنی یاراتدق (لَيْسَ كُنُوفِيهِ) یوقلاوو استراحت ایتوبرلن کیچک قرار لانسون لار
 ایچون (وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا) دخی کوندزنی یاقتر توچی بولغان حالده یاراتدق یعنی کوندزنی یاراتدق
 کوندزده کسب طریقلارونی کورسونلر ایچون (اِنَّ فِي ذٰلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُونَ) درستلرکله بر ذکر قیلنغان
 نرسه لرده ایمان کینترگان قوملر ایچون الله نلک قدرتنه کوب علامتار باردر (وَيَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ) وای

محمد (عم) شول كوننى ذكر قیل اول كونه ضرغه ارلش بولور (اسرافیل علیه السلام تصرفند بولغان
 برموگزدیگانلر جان لارنىڭ جیولغان اورنى) بعضیلار بوسوزدان اولكلرنىڭ قهر دن قوبارلوینى اودین
 (موزیقه) سبیلی عسكرنىڭ جیولوینه تمثیل دیگانلر (بیضاوی) (فَزَعٌ مِّنْ فِى السَّمَوَاتِ وَمِنِ الْأَرْضِ)
 بس صورارلگان صوکندا قورقودان كوكنه و بیبرده بولغان عقل ایالری هلاک بولورلار (الْأَمِنْ شَاءَ اللَّهُ)
 مگر هلاک بولما اولارون الله تلاگان عقل ایالریگنه هلاک بولماسلار جبرائیل عزرائیل اسرافیل
 میکائیل علیهم السلام لار کبی باکه حورقزلاری و جنت صافچیلاری کبی یا که باشقه لار (وَكُلُّ أُمَّةٍ
 دَاخِرٍ لِّبَن) و هر برس غایت توبانچیلکلی بولغان لاری حاله موقف که کیلورلار (وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدًا)
 وای محمد (عم) سین طاغلارنى اورونلارنىڭ قرارلانیچى لار كوررسن (وَهُنَّ تَمْرٌ مَّرَّ السَّعَابِ)
 حاله بولور اول طاغلار بلوطلار برگان کبی برلرمونى مفسرلر نغمه وقتند، ديسب آلغان لار لکن
 فاضل شهاب الدین المرجانی (مقدمه و فیه الاسلاف) ده بو آیت بیدرنىڭ توگاراك بولوب حرکت، ایته وینه
 اشارت دیگان چونکه بو آیتنىڭ صوکندهغی (صنع) لفظی بو اشارتنى قوتلی دیگان چونکه صنع بر نرسه نى
 محکم ایتنب قیاماق قیامت وقتند الله نىڭ فعلنه صنع دیولمی بلکه اهلاک و افساد دیوله دیگان هم قیامت کوننه
 بولسه طاغلار قرارلانغان کبی کورنمی بلکه تتولسگان جن کبی هواده اوچقان بولوب کورله چك نفاکه
 موگار قاره سورسى دلیل. تفصیل استاگان آدم مرجانینىڭ کتابنه مراجعت بیورسزن (صنع الله) الله بولاشنى
 محکم قیلوبلرن محکم قیلدى (الَّذِي اتَّقَنَ كُلَّ شَيْءٍ) شوندا این الله درکه هر نرسه نى محکم قیلدى (أَنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
 تَفْعَلُونَ) درستاسک الله سرنىڭ قیلغان اشكرنىڭ طشینی و اچینی بلسگوچیسر (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا)
 کملدر قیامت کوننه الله حضورینه ایزگولک (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بران کیلسه لر اول کشیلرگه بو ایزگولک جهتنن
 ایزگولک (جنت) حاصل بولور (وَهُمْ مِنْ فِرْعَ يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ) و اول کشیلر بو قیامت کونینىڭ قورقولارندن
 طنچلاردر (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ) و کملدر قیامت کوننه الله حضورینه یاوزلق (کفر)
 برلن کیلسه لر بس اول کشیلرنىڭ یوزلری تموغه توپان قیلنور یعنی تموغه یوز توپان کیتارلر (هَلْ
 تَجَزُونَ الْأَمَّاكُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) الش بیدرلمش بولماسسز مگر عمل قیلغان نرسه کز برابرله الش بیدرلمش بولورسز
 یعنی عملکنز ایزگوبولسه ایزگولش بیدرلور و اگر عملکنز یاوز بولسه یاوزالش بیدرلور (أَمَّا أُمَّرْتُ)
 آخچ بیدرلمش بولدمین (أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ) بو شهرنىڭ (مکه مکرمه) نىڭ ریسنه عبادت قیلما قلغم
 برلن (الَّذِي حَرَّمَهَا) شوندا این مکه مکرمه نىڭ ریسگه اول مکه نى ریسى طنچ بولغان حرم قیلدى یعنی اول شهرده
 هیچقان توکماک ظلم قیلماق و اول شهرلرنىڭ اولارنى اولاماق حرام بولور حاصل الله تعالی شول روشچه
 ایتورگه رسول اللهغه امر قیلدى (وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ) و اول الله ایچوندر هر بر نرسه (وَأَمْرُتُ أَنْ أَكُونَ
 مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی بوی صنوچیلاردن بولماقم برلن امر قیلندم (وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ) دخی قرآن
 او قوغه ذوام قیلوم برلن امر قیلندم (فَمَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ) بس کمدر میکا ایارو سبیلی
 حلقغه کونلور البته اوز فائسى ایچون کونلور یعنی حلقغه کونلوینىڭ فائسى اوزینه بولور

(وَمَنْ ضَلَّ) وكمدر ميكا مخالفت قىلو سبىلى حق بولدىن آداشور (فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنذِرِينَ) بس ايت سين اى محمد (عه) حق بولدىن آداشقان آدملرگه آچق مين حلقنى بيان قىلوب قورقتوچيلاردن من آزغان آدمنىك آزغونلقينىك ضررى ميكا توگل اوزينه گنه در (وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) دخى ايت سين هر ماقتاو الله غنه در (سِيرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا) بس اول الله سزگه آيتلرينى كورساتور بس سز اول آيتلرني بلورسز لكن بلورسز فائده سز وقتده اش او تكلچ بولور (وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) وای محمد عه سينىك ربكى سزنىك قىلغان عملكزدن غافل توگل در .
نمل سوره سينىك ترجمه سى تمام بولدى .

بكرى سيكزنجى سوره قصص سوره سى مكده اينگان جمعى سگشان سيكز آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(طَسَمَ) مرادىنى الله اوزى بلور (تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ) بسوره نىك آيتلرى آچق بيان ايتوچى قرآن نىك آيتلر بدر (نَتْلُو عَلَيْكَ) اى محمد عه سينىك اوزرگا اوقرمز (جبرائيل اوقرى بران) ياكه ايندر رمز معناسنىك (مِنْ نَبَأِ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ) موسى عه هم فرعون خبرندن (بِالْحَقِّ) حلقق بران اوقورمز (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كيترگان قوم ايچون چونكه ايمان كيترگان قومگنه فائده لنه چك (إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ) درستلكده فرعون مصر بيدرنده الوغلاندى (وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيْعًا) دخى مصر بيدرى نىك اهلنى اوزينه ابارگان فرقه لر قىلدى (يَسْتَضَعِفُ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ) مصر اهلندن برجماعتنى (بنواسرائيلنى) ضعيف اندرر و جبرلر بولدى (يُنْبِئُ بِنِسَاءِهِمْ وَيَسْتَجِيبُ نِسَاءَهُمْ) ياكى طوغان اير بالالارينى بوغازلاتور بولدى وقز بالالارينى ترك حالنچه قالدرر بولدى . فرعون زماننده مصر كاهن (كلاچاكسن خبر بيدروچيلر) ندىن برسى ايندى بنواسرائيل ايچنده بر بالا طووار ملكنىك كيتويينه شول بالا سبب بولور ديو فرعون بوسوزگه اوشاندى لكن فرعون نىك بوسوزگه اوشانوى غايت احمق لقندان چونكه كاهن نىك سوزى درست بولسه اول بالانى اولترو برلن فرعون قنولا آلى اگر بالغان بولسه اول بالانى اولتروگه سبب يوق (إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ) درستلكده اول فرعون بوزوقلق قىلوچيلاردان بولدى (وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ) الله تعالى ايتده در بز تليمز انعام قىلوى (عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعَفُوا فِي الْأَرْضِ) فرعون طرفندان مصر بيدرنده جبرلنمش آدملرگه (بنو اسرائيلگه) (وَنَجْعَلُهُمْ أُتَمَّةً) دخى بز آلارنى امام لار (ايارلش آدملر) قىلومزنى تليمز (وَنَجْعَلُهُمُ الْوَارِثِينَ) دخى فرعوندىن وقومندى قالغان نرسه لرنى آلوچيلار قىلومزنى تليمز (وَنَمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ) دخى اسرائيل بالالارينى مصر بيدرنده قرالاندر ومزنى تليمز (وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ) دخى اسرائيل بالالارى طرفندان فرعون هم وزيرى هامانغه هم بو ايكسى نىك ابارگان آدملرينه (قبطيلارغه) كورساتومزنى تليمز (مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ) صاقلانا تورغان وقورقا تورغان نرسه لرينى يعنى بنو اسرائيلدن بولغان بر بالا سببلى دولتلرينىك كيتويينى وهلاك بولولارينى (وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ) وبز موسى (عليه السلام) نىك آناسنه الهام ياكه

تش بولسۇن وحى قىلىدۇق (اُن اَرَضِعِيْهِ) مەكەن بولغان قىدر ياشرتىن موسى ئەمەنى ايمىز دىيەر
 (فَاِذَا خَفْتِ عَلَيْهِ) بىس ھەرقىچان اول بالالار بىنە فرعون لىرنىڭ اوترونىدىن قورقساڭ (فَالْتَعِيْهِ فِي الْيَمِّ) بىس
 اول بالانى دىنگىزگە تاشلا (وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي) دىخى اول بالانىڭ ضائع بولوندىن قورقما دىخى اول بالادان
 آيىرولۇڭ اىچون ھىسرتلىمە (اِنَّا رَاٰوَهُ الْيَمِّ) درستلىككە بىز اول بالانى سىڭا قايتارۇچى مز (وَجَاعَلُوهُ
 مِّنَ الْمَرْسَلِيْنَ) دىخى اول بالانى دىن ايراتىر اىچون بىمارلىش ايلچىلەر (پىغمبەرلەر) دن قىلوچىمىز (فَالْتَقَطَهُ
 اَلْفِرْعَوْنُ) بىس اول بالانى فرعوننىڭ خىدمەتچىلەر آلدى سودان (لِيَكُوْنَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا) اوزلىرىنە
 دشمان وھىسرت بولسۇن اىچون بىنى عاقىبتىنە اوزلىرىنە دشمان وھىسرت بولدى اىچون گويىكە
 شونىڭ اىچون آلغان لار بولا (اِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُوْدَهُمْ كَانُوْا خٰطِئِيْنَ) درستلىككە فرعون دىخى ھامان
 ھىم بىلارغە ايارگان آدملەر خىطاقىلوچى بولدىلار (وَقَالَتْ اِمْرَاَتُ فِرْعَوْنَ) حضرت موسى نى سودان آلوب
 تابوتدان چىقارغان وقتى فرعوننىڭ خاتونى (اَسِيْهَرْضِي اللّٰهَ عَنْهَا) فرعونگە ايتىدى (قُرْتُ عَيْنِيْ لِيْ وَلَكَ)
 بوبالامىڭا ھىم سىڭادە كوزىمىڭنى نورىدىر چۈنكە حضرت موسانى تابوتدان چىقارغايچە ھىرايكىسىنىڭ
 ھىمتلىرى تىشى (لَا تَقْتُلُوْهُ عَسٰى اَنْ يَنْفَعَنَا) بوبالانى اوتروماڭىز بوبالانىڭ بىزگە فائىدىلى بولۇى امدىدەر
 (اَوْ نَنْفَعُوْهُ وَوَلَدًا) ياكە بوبالانى اوزىزگە بالا ايتىب توتارمىز (وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ) حالجۇم موسى نى سودان
 آلوچىلار موسى نىڭ كىم ايدىكىنى بىلماسلار (وَاَصْبَحَ فُوْاْدَا مُمْرِسًا) دىخى موسى نىڭ، آناسىنىڭ كۆڭلى عىقلدىن
 بوش بولۇپ اورادى چۈنكە حضرت موسى نىڭ آناسى بالاسىنىڭ دشمان بولغان فرعون قولىنە تىشىدىكى
 ايشىنكەچ غايىت قايدىردى وعقلى كىتارگە ياقىنلاشدى (اِنَّ كٰدَاتُ لَتَبْدِيْ) درستلىككە حضرت موسى نىڭ
 آناسى حضرت موسى نىڭ ايشىنى وقىسەنى ظاھىر قىلورغە ياقىن بولدى (لَوْلَا اَنْ رَّبَّنَا عَلٰى قَلْبِهَا) اكر
 موسى (۴۴) نىڭ آناسىنىڭ كۆڭلىنە صىبرلىقنى بىلاومىز بولاسە ايدى (لَتَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ) موسى (۴۴) نىڭ
 آناسىنىڭ كۆڭلىنە صىبرلىقنى بىلادىك الله نىڭ وعىسىنى تصدىق قىلوچىلاردىن بولسۇن اىچون (وَقَالَتْ لِأَخْتِهِ
 قَصِيْهِ) دىخى موسى نىڭ آناسى قىز قىرداشىنە (مَرِيْمَ اِسْمٰلِي) ايتىدى موسانىڭ خىبرىن تىكىش دىيو (فَجَبْرَتْ بِهٖ
 عَنْ جَنْبِ) بىس حضرت موسانىڭ آناسىنىڭ قىز قىرداشى مەرىم حضرت موسانى يىراقدان كوردى (وَهُمْ لَا
 يَشْعُرُوْنَ) حالجۇم فرعونلەر مەرىم نىڭ حضرت موسانى ازىب يوردىكى ياكە حضرت مەرىم نىڭ مەرسى عليه
 السلام نىڭ قىز قىرداشى ايدىكىنى بىلماسلار (وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ) دىخى بىز مەرىم موسانىڭ خىبرىنى
 تىكىش بىر بورماسدىن لك موسى (۴۴) اوزىرىنە ايمچاڭ ايمزە تورغان خاتون لارنىڭ ايمچاڭلىرىدىن ايمونى
 حرام قىلىدۇق بىنى حضرت موسى ھىچ بىر خاتوننىڭ ايمچاڭلىرىدىن سوت ايمماگان (فَقَالَتْ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى
 اَهْلِ بَيْتِ) حضرت مەرىم فرعونلەرگە باروب ايتىدى مەدىن سىزنى شوندا بىن ايونىڭ اھلىنە دلالت قىلىمىز
 (يَكْفُلُوْنَہٗ لَكُمْ) اول ايونىڭ اھلى سىزنىڭ اىچون بو بالانى تىرىبە قىلورلار (وَهُمْ لَهُ نٰصِحُوْنَ) دىخى بو ايونىڭ
 اھلى بوبالا اىچون ايزگولك تىلا گوچىلەر دىر بىنى بوبالانىڭ تىرىبە سىنە كىمچىلىك قىلماسلار بو واقىدە دە
 بوروشچە بىيان قىلغان لار بو خىبرىنى ھامان ايشىنكەچ ايتىدى بو خاتون (مەرىم) بوبالانىدە ھىم بالانىڭ آناسى دە

بله در بوخاتوننى توتوگوز بوواقعەنى سويله سن ديدى حضرت مريم ايتدى منم اول ابو اهلى فائىه تلا گوچيلر
 ديگان سوزمن مرادم پادشاه (فرعون) گه فائىه تلا گوچيلر ديگان سوزم ديدى شوندى صوگ فرعون
 حضرت مريم گه ايتدى بو بالانى تربيه قىلاچق خاتوننى مونە آلوب كىل ديدى حضرت مريم حضرت
 موسانىك ايتدى كىنردى حضرت موسى فرعون قولدى يغلاب تورادرايدى آناسى كىل گىگچە حاضر يالا
 آناسينىك ايسنى سىزب يغلابوندى توقنادى هم ايمچه گنى ايمه باشلادى فرعون ايتدى سين بو بالانىك
 كى بولاسن نى قدر ايمچاك ايمزه تورغان خاتونلار كىنردك هيچ برسنىك ايمچا گنى ايممادى حاضر سىنىك
 ايمچا گنى قبول قىلدى ديدى حضرت موسى نىك آناسى ايتدى مين خوش ايسلى وخوش سوتلى
 خاتونمن منم ايمچاك سوتمنى هر بالا قبول ايتە در ديدى شوندى صوگ فرعون اجره برلن بو بالانى
 آناسينه ايمزگه بىردى آناسى شول كونه تربيه قىلورغه بالاسنى اوزايوينه آلوب كىتدى (فاعتبروا
 يا اولى الالباب) (فَرَدَدْنَا هٰٓ اِلٰى اُمِّهٖ كِي تَقَرَّعِيْنَهَا) بس بز موسى نى آناسنه كىرى قايتاردق آناسينىك بالاسبىلى
 كوزى راوشانلانسون وكوكلى طنچلاسون ايچون (وَلَا تَعْرَن) دى بالاسندن آيرلو سبىلى آناسى
 قايرماسن ايچون (وَلَتَعْلَمَنَّ اَنَّ وَعَدَّ اللّٰهُ حَقًّا) دى آناسى كوز برلن كورب بلسون ايچون درسنلكە
 الله نىك وعدهسى حق درديو (وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكندملرنىك كوبسى الله نىك وعدهسىنىك حق
 ايدكى بلماسلر (وَلَمَّا بَلَغَ اَشُدَّهُ) دى مرسى (عم) عقلينىك وقوتينىك كمالنه ايرشكان زمانه (يعنى اوتوزدن
 قرقغه قدر بولغان ياشكه) عقلنىك كماله ايرشوى شول وقت بولادىمشلر شونىك ايچونه هر بر بىغمبر
 قرق يلىنىك باشنه بىغمبر بولدى ديگانلر (واستوى) دى بوتىگىز بولغان زمانه (آتينا ه حكمة واعلمنا) موسى
 (عم) غه بىغمبرلك هم دين عامى بىردك يا كه حكمت علمى دى باشقه عاملر نى بىردك معناسنه (وكذلك
 نَجَرى المومنين) اوشنداق يعنى موسى غه هم آناسنه قىلدمز جىرا كى باشقه ايزگولك قىلوچى آدملىرىنه
 جىرالارمز (وَدَخَلَ الْمَدِيْنَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ اَهْلِهَا) دى موسى (عم) فرعون سرايندى مصر شهرينه كوردى
 شهر اهلندن غفلت وقتنه يعنى شهرگه كشىنىك كرى كىلماگان وقتنه قىلواه وقتنه ديگانلر (فوجد فيها
 رَجُلَيْنِ يَمْتَنِلَانِ) بس شهرده ايكى صوغشه تورغان ايرلر نى تابدى (اوچراتدى) (هذان من شيعته وهذان
 عدوه) بو بر اير دينه اوزينه ايارگان كشىدى (اسرائىلى) وبو بر اير دينه اوزينه خلاف بولغان
 دشماندى (قبطى) (فاستغاثه الى من شيعته) بس دينه اوزينه ايارگان آدم (اسرائىل بالاسى) حضرت
 موسى دن ياردم استادى (على الى من عدوه) دينه اوزينه خلاف بولغان دشمانى (قبطى) اوزينه
 (فوكزه موسى فقتى عليه) بس موسى (عم) دشماننه (قبطيغه) يوزرق برلن صوقدى بس قبطىنى
 اوتردى لىكن مقصودى اوترو توكل ايدى (قال هذا من عمل الشيطان) الله تعالى ايتدى اى موسى بوشانىك
 (كشى اوترو) شيطان عملندى چونكه بو وقت حضرت موسى كافىر ايرلر صوغش قىلو بىرلن بىورلش
 بولدى يوق ايدى (انه عدو مذل مبين) درسنلكە اول شيطان آذرغوچى ظاهر دشماندر (قال رب انى
 ظلمت نفسى) مرسى (عم) ايتدى اى رىم درسنلكە مين قبطىنى اوتروم سبىلى نفسمه ظلم ايتدم (فاغفرلى)

بىس مېنى يارلقاغل (فَغْفَرَاهُ) بىس رېسى موسى (عهم) نى يارلقادى (انّه هو الغفور الرحيم) درستلىككە اول
 الله گناھلارنى يارلقاغوجىدەر هم رحمت قىلغوجىدەر (قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ) موسى (عهم) ايتىدى اى
 رېم مىكنا انعام قىلوڭ بىرلن قسم ايتىپ ايتىدەن (فَإِنْ أَكُونَ ظَهيرًا للمُجْرِمِينَ) موندن صرڭ كافرلىرگە ياردم
 بىروچى بولمامن (فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى (عهم) قصاصنى كىتكەن حالده قورقپ مصر
 شەرىندە تاڭغە كىردى (فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ) بىس شول وقتكە او تىكان كىچكە ياردم استاگان
 اسرا ئىلى بولكون بىندەدە ايكىنچى قىبلى بىرلن صوغوشوندن موسى (عهم) دن ياردم استار (قَالَ لَهُ مُوسَى)
 بولاسرا ئىلىگە موسى (عهم) ايتىدى (أَنْتَ لَعُوفٌ مُّبِينٌ) درستلىككە سىن ظاهر آرزون و ياوزىسن او تىكان كىچكە
 بىر كىشى اوترومە سبب بولدىڭ بولكون بىندە بىر كىشى بىرلن صوغوشەن دىبو (فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْبَاطَ) بىس موسى
 (عهم) قاطى توتونى تىلاگان زمانەكە بىنى حضرت موسى نىڭ غىرت دىنبىھەسى قورقالبوب بىندەدە اسرا ئىلى
 اىچون قىبلىنى صوغوماقچى بولدى (بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا) موسى بىرلن اسرا ئىلىگە دشمان بولغان قىبلىنى قاطى
 توتونى تىلاگان زمانەكە قىبلىنى ھەھەسى بىنى اسرا ئىلىگە دشمان بولغانلار (قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَمُوتُنِي)
 قىبلى ايتىدى اى موسى مېنىكە اوترونى تىلىسونمى (كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ) نىكاكە او تىكان كىچكە بىر كىشىنى
 اوتىرگان ايدىڭ ياكە بوسوزنى اسرا ئىلى ايتىدى چونكە سىن ظاهر آرزونىسون دىگىچ موسى مىكنا قىبلى
 دىبوطن قىبلى (أَنْ تُرِيدَ) اى موسى (عهم) سىن تىلا مىسلىڭ (الآن تَكُونُ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ) مگر بىر دەدە ظلم
 قىلوچى بولوكنى تىلىسلىڭ (وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ) دىسى سىن آدملىر آراسى تىرك
 قىلوچىلاردن بولوكنى تىلا مىسلىڭ (وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ يَسْعَى) دىسى مصر شەرىنىڭ بىراق
 طرفىندن آشقەن حالده بىرا بىر كىلى (قَالَ يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَأَءَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ) بولار ايتىدى اى موسى
 درستلىككە جماعت فرعونلر سىنىڭ ھىككە مشاورە كىكاش قىلالار (لِيَقْتُلُوكَ) سىنى قىبلى قصاصى
 بىرا بىرندە اوترو اىچون (فَأَخْرَجَ أَيْ لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ) بىس اى موسى (عهم) مصر شەرىندىن چىق
 درستلىككە مېن سىكنا فائىدە و اىرگولك تىلا گوچىلاردن مېنى بوسوزمى سىكنا فائىدە اىچون ايتام (فَخَرَجَ مِنْهَا
 خَائِفًا يَتَرَقَّبُ) بىس موسى عھم مصر دان دشمان لارنىڭ آرتىندىن يتونى كىتب قورقغان حالده چىقىدى
 (قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ) موسى عھم ايتىدى اى رېم مېنى ظلم قىلوچى قومىن قىتقار (وَلَمَّا
 تَوَجَّهَ تَلْقَاءَ مَدْيَنَ) دىسى موسى عھم مېدىن شەرى جانېنە يونالسىگان زمانەكە (مدین بىرلن مصر آراسى
 سىكز كونلك يول بولغان) (قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي) حضرت موسى ايتىدى رېم نىڭ كونسىرما كى
 امىدەر (سَوَاءَ السَّبِيلِ) بولنىڭ توغرىسنە (وَلَمَّا وَرَدَمَا مَدْيَنَ) دىسى موسى عھم مېدىن شەرىنىڭ صوى
 (قىبوسى) ياننە كىلىگان زمانەكە (وَجِبَ عَلَيْهِ أُمَّةٌ مِنَ النَّاسِ يَسْعُونَ) اول قىبو تىراسى اوزىرىندە تورلى
 آدماردن بىر جماعتنى حيوان لارونى صوغارغان لارى حالده تابىدى (وَوَجِبَ مِنْ دُونِهِمْ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ)
 دىسى اول حيوان لارونى صوغارا تورغان جماعتلرنىڭ اوروون لارندان توبان راك اورووندە قويلارونى
 صوغارودان طىبىلوب تورا تورغان اىكى خاتون تابىدى (بىلار شەيب عھم نىڭ اىكى قىزى) (قَالَ مَا

خَطْبُكُمْ) موسى عهه بو ايكى خاتونغه ايتدى نيسر سزنىك شَانَكْز قويلاركنى صوغاريمىز ديو
 (قَالَتَا لَنْسُقِي حَتَّىٰ يُصَدَرَ الرَّعَاءُ) بو ايكى خاتون ايتدىلر بىز قويلارمىزنى صوغاريمىز مال كتوچىلرى
 (ايالرى) ماللارونى صوغاروب قيو يانئىدان دونرگانلرىنه (آلوب كيتگانلرىنه) قىدر ديو
 (وَابَوْنَاهُمَا كَبِيرًا) وبىزنىك آتامىز الوغ قارىدر اوزى نىك مال صوغاررغه كىلورگه كوچى بىنى
 شونىك ايچون بىز كىلىك دىدىلر (فَسَقَى لَهُمَا) بس موسى عهه بو ايكى خاتونغه شفقت ايچون قويلارونى
 صوغاردى (ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ) مونىك صونىك كولاگه گه دوندى (فَقَالَ رَبِّ اِنِّى) بس موسى عهه ايتدى
 اى رىم درىنلىكده مېن (لَمَّا اُنزِلَتْ اِلَىٰ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرًا) اىزگولكىن يا كه طعمدن مېكا ايتدىرگان
 نرسهكا محتاجمن يا كه مېكا دىنك اىزگولكىن ايتدىرگان نرسهك²⁴ ايچون مېن دنياده فقير بولوب اورلىم
 معناسىده (فَجَاءَتْهُ اٰمِدَاهُمَا تَهْمِسُ عَلَيْهِ اسْتِحْيَاءً) بس بو ايكى خاتون (قىز) نىك برى اوبالماق صفتىده
 بىرگان حالده حضرت موسى غه كىلدى (صَفُورًا اِسْمًا) الوغ قىزى يا كه كچك قىزى كىلدى دىگانلر
 (قَالَتْ اِنَّ اٰبِي يَدْعُوكَ) بو قىز ايتدى درىنلىكده آتام سىنى چاقرادر (اِيحْزِيكَ اِحْرَامًا سَقِيَتْ لَنَا) بىزنىك
 ايچون قويلارمىزنى صوغاروك اجرىنه سىكا مكافات (اىزگولك كه قارشى اىزگولك) قىلور ايچون
 حضرت موسى بلارنىك آتالارى شعيب عليه السلامنى كورب تىركلانو ايچون بو قىزنىك دعوتى قبول
 ايتدى (فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ) بس حضرت موسى شعيب عهه گه كىلگان زمانده هم حضرت
 شعيب كه اوزىنىك باشئىدان اوتكان قصه لارونى بيان قىلغان زمانك (قَالَ لَا تَخَفْ نَجَّوْتُمْ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ)
 شعيب عهه ايتدى اى موسى قورقما ظلم قىلچى قوملردن قىلىدىك ديو (قَالَتْ اٰمِدَاهُمَا يَا اٰبَتِ
 اسْتَأْجِرْ) شعيب عهه نىك ايكى قىزى نىك برى (حضرت موسى نى چاقروب كىلگانى) ايتدى اى آتام
 بو آدمىنى قويلار كىنارگه خدمت كه ياللا ديو (اِنَّ خَيْرَ مِّنَ السَّائِجِرَاتِ الْقَوِيَّ الْاٰمِيْنَ) درىنلىكده سىنىك
 قويلار كىنارگه اجاره كه آلىغان آدمىنىك اىزگوسى اوشانچىلى قوتلى آدمىر حضرت شعيب
 قىزىندان صورادى بو آدم نىك قوتلى اوشانچىلى ايدكىنى قىدىان بلىك ديو قىزى آتاسىده حضرت موسانىك
 قيو اسنىده قويلغان ضرر طاشنى آلوب تاشلادىنى همده چاقرىرغه بارغاج حضرت موسانىك باشىن
 توبان ايبىب قىزغه اوزىنىك آرتىدىان باروغه امر قىلدىنى سويلادى (قَالَ اِنِّى اُرِيْدُ اَنْ اُنْكِحَكَ) شعيب
 عهه ايتدى درىنلىكده مېن سىكا نكاح لىدىرونى تلىمن (اِحْدَى اِبْنَتِي هَاتِيْن) بو ايكى قىزىنىك برىنى
 (عَلَىٰ اَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حَجَجٍ) سىكىز بىل مېكا قوى كتو بران خدمت ايتوچى بولماقلىغى شرتى اوزرىنه
 (فَاِنْ اَتَيْتَ عَشْرًا) بس اكر اون بىلنى تمام ايتساك يعنى اون بىل خدمت ايتساك (فَمِنْ عِنْدِكَ) بس
 اول اون بىلنى تمام ايدو اوز حضورىدىان يعنى سىكا سىكىز بىل خدمت ايتونى لازم ايتام اون بىل
 خدمت ايتساك بىك خوش آنوسىده اوز اختىبارك (وَمَا اُرِيْدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَيْكَ) اون بىل خدمت ايتونى
 لازم ايتو بران سىكا آغرىقىنى تلامىم (سَتَجِدُنِي اِنْ شَاءَ اللّٰهُ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ) كوركام معامله قىلوده اكر الله
 تىلاسه مېنى اىزگولرده طابارسون (قَالَ ذٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ) موسى عهه ايتدى سىنىك عهد قىلغان نرسهك²⁵

مېنىم بىرلن سېنىڭ آراڭدە در ان شأ الله سېنىڭ عھدكەن چىقام (اَيْمَا الْاَجَلَيْنِ قَضَيْتُ) ايكى مدت نىڭ
 (سېمىز بىل بىرلن اون يىلنىڭ) كىراك قايسنى اوتاسام (فَلَا عُدْوَانَ عَلَيَّ) بس منم اوزر مە سېگىز يىلدىن
 يا كە اون يىلدىن آرتۇقنى استاۋ بىرلن ظلم قىلماسسون (وَاللّٰهُ عَلٰى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) والله تعالى بىزنىڭ
 ايتكان نرسەمز (شرطمز) اوزرىنە شاھد در بو آيت بىرلن قولى كەتۈنڭ مەھر بولورغە ياراۋىنە استىلال
 قىلنە چۈنكە الله تعالى شەيب عەم نىڭ شىرىعتنى بىزگە انكار سز قىلغان بىزدن مەقم بولغان پىغمبەرلرنىڭ
 شىرىعتنى الله تعالى انكاردان باشقە بىيان ايتسە بىزگە دە شىرىعت بولاۋانڭ ايلە عمل لازم بولا شۇندىن
 صرڭ حضرت موسى شەيب عەم گە اون بىل قولى كەتكەن ھم صفورا اسملى قىزىنى آلغان دىگانلر ايكىنچى
 قىزى صفيرا اسمندە بولغان ايمش (فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ) موسى عەم خىدمەت مدتى اوتاگان زماندە
 (وَسَارَ بِأَهْلِهِ) دخى خاتونى بىرلن مەدىن دن مصرغە سىر قىلغان زماندە (اَنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا) طور
 طاغنه ياقن بولغان طرفدان بىر اوط كوردى (قَالَ لَأَهْلِهِ امْكُثُوا اِنِّي اَنْتُمْ نَارًا) موسى عەم خاتوننە
 ايتىدى سز شۇندە تورۇگىز مېن بىر اوط كوردىم (لَعَلِّي اْتِيكُمْ مِنْهَا بِخَبَرٍ اَوْ جَنُودٍ مِّنَ النَّارِ)
 شايد مېن اوط ياقىسى سىندان سىزگە يول خېرىنى كىتتۇر مېن ياكە اوطدان بىر آغاچ غە
 قابىزوب اوط كىساكى كىتتۇر مېن (لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ) سىزنىڭ اوطدە جىلنوگىز اىچون
 (فَلَمَّا اتَاهَا نُودِيَ) بس موسى عەم) اول اوطقە كىلگان زماندە مۇساغە ندا قىلىندى (مِنْ شَاطِئِ الْوَادِى
 الْاَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ) مبارك اورۇنە بولغان موسى عەم) نىڭ اوك ياغنه بولغان چىقرنىڭ طرفندان
 (مِنَ الشَّجَرَةِ) يوزم آغاچى طرفندان (اِنْ يَأْمُوسَى اِنِّي اَنَا اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بۇرۇشچە ندا قىلىندى
 اى موسى عەم) درستلىكە مېن بىتن عالمى تىرىبە قىلوچى الله مەن (وَاَنْ اَلْقَى عَصَاكَ) دخى طاياغىنى
 بىرگە تاشلادىو ندا قىلىندى (فَلَمَّا رَاَهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌ) حضرت موسى طاياغىنى تاشلادى طاياق الوغ
 جىلان كېسى سلىكە تاشلادى بس موسى عەم) طاياغى نىڭ صورتە يا كە جىنە دە الوغ جىلان كېسى سلىكەنگانى
 كورگان زماندە (وَوَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ) قورقۇندىن آرطى بىرلن بولغان ھالە جىلاندان يوز دونىردى يعنى
 جىلان يانندان كىندى كىرى قاينمادى (يَا مُوسَى اَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ اِنَّكَ مِنَ الْاٰمِنِينَ) بىنە دە حضرت موسىغا
 ندا قىلىندى اى موسى جىلانغە قارشى ايلان وقورقۇمە درستلىكە سىن قورقۇنچىلاردان تىنچلىق بولغان آدملردن
 سىن (اَسْلَفُ يَدَاكَ فِي جَيْبِكَ) قولگىنى كولماك ياقاڭا ياكە كولماك كارت (تَخْرُجُ بِيضًا مِّنْ غَيْرِ سَوْءٍ)
 قولگى آللىق عىبندىن باشقە صافى آق بولغان ھالە چىغار (وَاضْمُمُ الْيَدَ الْيُمْنَىٰ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ) دخى
 قورقۇاچون توشالمش ايكى قولگىنى قوش يعنى قورقۇنغان آدم كېسى اوك قولگىنى صول بلاگى آستنە
 وصول قولگىنى اوك بلاگى آستنە كرت لىكن بوسوزنىڭ كىنايە بولماقى آرتۇغراق يعنى طاياغىڭ جىلانغە
 ايلان بىل سلىكەنگان وقتە قورقۇمە ثابت ومھكم بول معناسىندە (فَذَانِكَ بُرْهَانَانَ مِنْ رَبِّكَ اِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ)
 بس بو طاياق ايلە آق قول فرعون گە ھم قومنە رىكەن بىباراگانلرى ھالە دىلداردر (اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
 فَاسِقِينَ) درستلىكە فرعون ھم قولى الله نىڭ طاعتىدىن چىغۇچى قوم بولدىلار (قَالَ رَبِّ اِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ

نَفْسًا) موسى (عهم) ايندى اى رېم مېن فرعونلردن (قبطيلاردان) بركشى، اوتردم (فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ)
 بس اول كشىنىڭ قصاصى ايچون اوزمنى اوترولرندن قورقامن (وَأَخَى هَارُونَ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي
 لِسَانًا) وقرداشم هاروننى بېمار اول مېنن تل برلن بېاندى، كوركامراك (فَأَرْسَلَهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي)
 بس قرداشم هاروننى منم برلن بېرگه بېمار مېنى تصديق قىلا تورغان ياردېمى اينىب يعنى سوزده
 مېنن ماھر بولوى برلن ميكا ياردم قىلا تورغان اينىب بېمار (إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَيِّدُوا) درستلىكك مېن
 فرعونلردن مېنى يالغانغه نىسبت بېرولرندن قورقامن (قَالَ سَنَنْشُدُ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ) الله تعالى موسى
 (عهم) گه ايندى اى موسى قرداشنىڭ برلن بلاككىنى قوتلى قىلورمن يعنى قرداشنىڭ برلن سېنى
 قوتلورمن (وَنَجْعَلُ لَكَمُؤْتًا فَلَإِيصَلُونَ إِلَيْكُمْ) دى سىزنىڭ ايچون استىلك قىلورمن بس سىزگه
 فرعونلر استىلك بېرلن ايرشا آلماسلار (بِآيَاتِنَا) بىزنىڭ آيتلر مېز برلن بار وگىز (أَنْتُمْ وَمَنْ آتَبَكُمْ الْغَالِبُونَ)
 سىز ايكسىز سىزگه ايارگان آدملر فرعونلرگه غالب (استن) لرسىز (فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ) بس
 فرعونلرگه موسى (عهم) بىزنىڭ ظاھر و آچق بولغان معجره لور مېز برلن كىلگىنى زماندى (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
 مُّبِينٌ) فرعونلر ايندىلر موسى كىترگان نرسه توگىلر ملر افتراء قىلنمىش سىزدر (وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا
 الْأَوَّلِينَ) وىز بوسىجرنى ياكه يىغم بىرلىك دعواسى اولسى آتالار مېز ايچىندە اشتمادىك (وَقَالَ مُوسَى رَبِّي
 أَعْلَمُ بِمَنْ) دى موسى (عهم) ايندى رېم شول كشىنى بلدر (جَاءَهُ بِالْهُدَى مِنْ عِنْدِهِ) اوزى حضورىنن حلقىغه
 كوندرگىچى نرسه نى كىتردى (وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ) دى رېم شول كشىنى بلدر اول كشى ايچون
 يورطنىڭ صوڭغى ماقتالمىش حالى بولور چونكه يورطن دنيا يورطى مراد آننىڭ صوڭىندىغى حالت البته
 چىندر (أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ) درستلىكك شانى ظلم قىلوچىلار دنيا دى حلقىغه آخىرتىدە جنت كە ايرشا مسلر
 (وَقَالَ فِرْعَوْنُ) دى فرعون ايندى (يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ) اى جماعت (مَا عَلَّمْتُ مَالَكُم مِّنْ آلِهَ غَيْرِي) سىزنىڭ ايچون
 مېنن باشقىه معبودنى بلمادم (فَأَوْقِنِي يَا هَامَانَ عَلَى الطَّيْنِ) بس اى همان منم ايچون بالچق اوز رىنه اوط
 ياق يعنى يانغان كىر بچلر حاضرله (فَأَجْعَلِي صَرْحًا) بس منم ايچون بىوك سراى قىل (بِنَاءً قِيْلِدِر) (لَعَلِّي
 أَطَّلِعُ إِلَى آلِهَ مُوسَى) شايد مېن موسى (عهم) نىڭ معبودىنه تشنرمن چونكه فرعون غايت نادانلىقتىن موسى
 (عهم) نىڭ معبودىنى كوكك دىو اويلادى وكوككە آشماقچى بولدى (وَأَنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ) دى
 درستلىكك مېن موسى نى يالغانچىلاردن دىوگمان قىلامن (وَأَسْتَكْبِرُ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ)
 دى فرعون هم آننىڭ ايارگان آدملىرى بېردە حىسز تىك بولدىلر (وَوَظَنُوا أَنَّهُمُ الْبَيْنَا لَنُجْعِلَنَّهُمْ) دى فرعونلر
 گمان قىلدىلار درستلىكك آلار بىزگە قىامت كوندى قايتماش بولماسلار يعنى بىزنىڭ حضور مېزگە كىلماونى
 گمان قىلدىلر (فَأَخَذْنَا هُوَ وَجُنُودَهُ) بس بىز فرعوننى هم آكار ايارگان آدملىرىنى عذاب بىرلن توتدىق (فَنَبَّهْنَاهُمْ
 فِي النَّيْمِ) بس آلارنى دىنسىزگە آتدىق (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ) بس اى محمد اعتبار قىلور قارا
 ظالم بولغان آدملىرىڭ صوڭغى حاللىرى نچك بولدى (وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً) وىز فرعونلرنى آرغونلىقك باشلار قىلدىق

(يَتَّبِعُونَ إِلَى النَّارِ) دنياده آدملرني اوطقه كروني واجب ايته تورغان نرسه لر (كفرو گناهارلار) گه انلر لر
(وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يُنصَرُونَ) دخى قيامت كونه عذابنى يبارو برلن اوزلرينه ياردم بيرلمش بولماسلار
(وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةُ اللَّهِ الْكُفْرَانِ) دخى فرعونلرگه بودنياده لعنت ايارتلك (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحِينَ)
دخى قيامت كونه اول فرعونلر رحمتدن سرلمش لدر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) و تحفيق بز موسى (عهم) گه
تورات كذاي بيردك (مَنْ بَعَثْنَا مِنْهُمُ آيَاتِنَا الْأُولَى) اولگى زمان خلقلارني هلاك قيلغانه ز صوكنده
يعنى نوح، هود، صالح، لوط (عهم) قوملريني هلاك قيلك قمز صوكنده (بِصَاوِرٍ لِلنَّاسِ) آدملرني كوئللرينه
نورلار بولغان حاله اول نورلار برلن حق برلن باطل آراسنى آيورورلار (وَهِيَ وَرَحْمَةٌ) دخى اول تورات
اللهنك يولى بولغان شريعتلرگه كونرگوچى و رحمت بولغان حاله (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملر و عظلائسون لار
ايچون يعنى شول فائده لربلن تورات كتابنى موسى (عهم) گه بيردك (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ) و اى
محمد (عهم) سين چقرنك قياش باطش طرفنه بولمادك يعنى حاضر بولمادك (إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ)
موسى (عهم) گه شريعت اشيني حكم ايتد كمز و بلدر دكمز وقتنه (وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ) دخى موسى
(عهم) گه وحى قيلك قمز وقتنه حاضرلر جمله سننده بولمادك (وَلَكِنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا) لکن بز سيكا بولاشلارني
وحى قيلكق آنك ايچون موسى صوكنده تورلى زمان خلقلاروني ياراتدق (فَتَطَاوَلُ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ) بس
آلار اوزرينه عمرلر اوزون بولدى بس يالغان خبرلر چغارديلار اللهنك ديننى اوزگارديلر خلقنى
نادانلق باصدى شونك ايچون سيكا وحى قيلكق يعنى ديننى ياكارتدق ايچون واللهنك حدلريني اوتامك
ايچون (وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ) دخى سين اى محمد (عهم) مدين اهلى (شعيب عهه هم آثار
ايمان كيترگان آدملر) ايچنده تورغوچى بولمادك (تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) آلار اوزرينه بزنيك آيتلر موزني
قسه قيلغان قوملرني خبرلريني ايرانب اوقور ايدك يعنى آلار دن اوقدقك البته يوق (وَلَكِنَّا كُنَّا
مُرْسَلِينَ) و لكن بز سينى دخى بزنيك آيتلر موزدن سيكا خبر بير و چيلرني يبارر بولدىق (وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ
الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا) دخى بزنيك موسى (عهم) غه ندا قيلك قمز وقتنه طور طاغى ياننده بولمادك (وَلَكِن
رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ) لکن بز سيكا موني بلدر دك وسينى يباردك ريكن رحمت يوزندن (لَتُنذِرَنَّهُمْ قَوْمًا) شونك اين
قومنى قورقتوك ايچون (مَا أَنَا هُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومگه سيندن الك قورقتوچى (پيغمبر) كيلمادى
يعنى مكه قومنى قورقتوك ايچون چونكه سينك برلن عيسى (عهم) آراسنه فتره زمانى واقع بولدى حضرت
عيسى برلن رسول الله آراسنه بش يوز ايللى يل قدر پيغمبر بولمى تورغان (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) سينى پيغمبر
ايتب يباردك سينك قورقتوك برلن مكه خلقى و عظلائسون لار ايچون (وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمُ مُصِيبَةٌ) و اگر مكه
خلقنه عذاب ايرشماسه ايدى (بِمَا قَدَّمْتِ أَيْدِيَهُمْ) قوللارني الك قيلغان نرسه لرى (يا اوز عمللرى)
سببلى (فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا) بس عذاب اينگان وقتنه مكه كافرلرى ايتورلر ايدى اى ربموز
كاشكى بزگه دين ايراتر ايچون پيغمبر يبارگان بولساك ايدى (فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ) بس بز سينك آيتلرگا

ایارگان بولور ایديك (وَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) دئی آیتلرگا ایمان کیترو و چیلردن بولور ایديك دیویعنی کافرلرگه عذاب ایریشان وقتده بوسوزنی آیتولری کفرلری و گناهلاری سببلی بولماسه ایدی بزسینی پیغمبر ایتب یبارماس ایديك بزسینی یباردك آلارنك عذرلرینی بنرو ایچون و آلارنك ضررینه دلیلنی الزام ایچون (فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا) بس بزنگ حضورمزدان مکه کافرلرینه حق (قرآن یا که رسول الله) کیلگان زمانه (قَالُوا لَوْلَا آتَانَا) مکه کافرلری ایتبیلر کاشکی محمد (عم) گه بیلمش بولسه ایدی (مِثْلَ مَا آتَانَا) کیلگان موسی (عم) گه بیلمش بولسه ایدی هم موسی غه بیلمش طایاق و آق قول کی معجزه محمد (عم) گه ده بیلمش ایدی شول وقت بز محمد (عم) گه ایمان کیترو ایديك دیو (أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا آتَانَا) ایامکه کافرلرینک فکرده و منهبله جنسد اشلری موندن الک موسی (عم) گه بیلمش نرسه فی (توراتنی و باشقه معجزه لرینی) انکار قیلما دیلارمو (قَالُوا سِحْرَان تَظَاهَرَا) موسی (عم) زماننکغی کافرلر ایتبیلر موسی برلن هارون (علیهما السلام) حقنک برسی برسنه یاردم بیرشه تورغان سحر ایالری دیو (وَقَالُوا إِنَّا بِلِكْفَرُونِ) دخی بز موسی برلن هارونن هر برسنی یا که بتن پیغمبرنی انکار اینو چیلر مز دیو (قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ) ای محمد (عم) مکه کافرلرینه ایت شوندا این کتابنی الله حضورنن کیترگز دیو (هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا) اول کتاب موسی (عم) برلن میکا ایندرلگان نرسه دن (تورات برلن قرآنن) حقلغه کوندرگو چیراک بولسون (اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اول کتاب قه ایارمن اگر سز بزنی سحر چیلار دیگان سوزگزده راستلاردن بولسا کز (فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ) بس اگر سینک شوندا این صفلی کتابنی کیترو که انده و کنی قبول قیلماسه لار (فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُتَّبَعُونَ أَهْوَاءَهُمْ) بس بل سین ای محمد (عم) آچق مکه کافرلری نفس آرزولارینه ایارلر (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ) و نفس آرزوسنه ایارگان آدمنک آرزونراق کم بارالبتنه هیچ کم یوق (بِغَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ) الله دن حق لغه کوندرو دن باشقه بولغان حالک چونکه بعض وقت نفس آرزوسینک حق غه موافق بولغانیده بولا (إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) درستلک الله تعالی نفس آرزولارینه ایاروسببلی اوزلرینه ظلم قیلوچی قوعنی حق لغه کوندرماس (وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ) و تحقیق، مکه کافرلری ایچون قرآن سوزلرینی ایندروده بعضنی بعضنه ایارتدک و عظ توتاشدن بولسون ایچون (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) مکه کافرلری و عطلانسونلار ایچون و صوکره اول قرآنغه ایمان کیترو نلر ایچون (الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ) شوندا این آدملر باردر آلاغه قرآنن الک کتاب (تورات یا که انجیل) بیدرک (هم به یؤمنون) اول آدملر اول کتابغه ایمان کیترو و چیلردن اهل کتابنک مؤمنلری حقنک اینگان یا که اهل انجیلن کرقی کشی حقنک ایندی دیگانلر اوتوز ایکی حضرت جعفر برلن حبشه دن ایمان کیترب کیلگانلر سیگری شامن (وَإِذِ ابْتَلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ) و هر قیچان بو آدملر اوزرینه قرآن او قلمسه قرآننک الله دن بولوینه ایمان کیتردک دیورلر (أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا) درستلک اول قرآن ریمز حضورنن ثابتدر (إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ) درستلک بز قرآن اینماسدن اولسه بوی صونو چیلار و الله فی برلا و چیلر بولتی (أُولَئِكَ يَوْمَئِذٍ

اَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا (بوصفتلى آدملىرگە ايمانلارنىڭ صبر قىلۇلارى و ئات بولۇلارى سببلى بىكى مەرتىبە
 اجرلىرى بىرلور بىر اجرى اوزلرىنە ايندىرلىگان كىتابقە ايمان كىتىرولرى ايچون و بىر اجرى قرآنغە
 ايمان كىتىرولرى ايچون (وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ) دى بى صفتلى آدملىر ايزگولك (طاعت) بىرلن
 ياوزلقنى (گناهنى) بىبارلر (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دى بىز اوزلرىنە رزقلاندىرغان نرسەدن
 (ماللارندان) ايزگو بوللارغە صرف قىلۇرلار (وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ) وەر قىچان بى صفتلى آدملىر
 فائىدەسز سوزنى اشتهسلر اول سوزدن يوز دوندىرلر (وَقَالُوا لِنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) دى لغو
 سوز سىويلا و چىلرگە ايتورلر بىرگە اوز عمللرمز بولور و سىزگە دە اوز عمللرگىز بولور (سَلَامٌ عَلَيْكُمْ)
 سىزنىڭ اوزرگىزگە سلام بولسون (يعنى بىرگە سىزنىڭ بىرلن صحبتنى قوشماق لازم بولسون) (لَا تَبْتَغِي
 الْجَاهِلِينَ) نادانلار بىرلن صحبتنى استامىمىز (إِنَّكَ لَأَنْتَهُى مِنْ أَحِبِّبَتِ) درستلىككە سىن اى محمدەم
 اوزنىڭ سىگان آدملىرىنى حق لقغە (ايمانغە) كوندىرە آلماسسون يعنى اسلام دىننە كىرگە كوچك يىتماس
 (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدَى مَنْ يَشَاءُ) ولىكن الله تعالى تىلاگان آدمىنى حق لقغە (ايمانغە) كوندىرر (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِالْمُهْتَدِينَ) واول الله تعالى ايمانغە كوندلرگە حاضرلىنگان آدملىرىنى بلەدر كىوب مفسىرلر بى ايتىنى
 حضرت ابوطالب حقنە ايتىدى دىگانلر ابوطالبنىڭ مەنصر حالندە رسول اكىرم كىلوب اى آتا
 بىر توغمە قىرداشم ايمان كىمە سنى ايت قىيامت كوندى شفاعت قىلور من دىگان حضرت ابوطالب
 ايتگان اى قىرداشم عبد اللهنىڭ اوغلى تىحقىق بلەن سىن حق بىغىمىر سون لىكن خلقنىڭ ابوطالب
 اولىن قورقۇقنە ايمان كىتىردى دىولرىنى مكره كوره من دىدى ابوطالبنىڭ ايماننە مەتلىق
 روايتلرنى يازغان ايدىك تىكرار يازلمادى (وَقَالُوا إِنْ نَتَّبِعِ الْهُدَى مَعَكَ) دى قىرىشلر ايتىلر اى
 محمدەم اىگر بىز سىنىڭ بىرلن حق لقغە كوندىرگىچى دىنگە (اسلام دىننە) ابارساك (نَتَّخِطُّ مِنْ
 أَرْضِنَا) بىيرىزدن چىغارلىش بولورمىز دىو قىرىشلر بىر وقت رسول اللهغە ايتىلر اى محمد بىز سىنىڭ
 حق بىغىمىر ايدىككىنى بلەمىز لىكن بىز قورقامىز اىگر سىكا ابارساك عربلرگە مخالف قىلساڭ بىزنى
 مەكە بىيرىدن قوالاب چىغارولر و نادى دىو الله تعالى بوسوزلرىنى رد قىلوب ذكىر قىلماچق ايتىنى
 ايتىردى (أَوْ لَمْ نَمَكِنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا) ايا بىز قىرىشلرگە امىنلىك اياسى بولغان حرم بىيرىنى اورون
 قىلما دىقى يعنى اورونلارونى حرم بىيرى قىللىق (يُجِبُنِي إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ) اول حرم بىيرىنە هر
 طرفدان هر نرسەنىڭ بىمشلىرى چىولمىش و تارتلمىش بولور يعنى مەكەگە تورلى طرفدان فائىدەلر كىلور
 (رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا) حضورمزدان مەكە اهلنە رزق بولسون ايچون (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ)
 ولىكن مەكە خلقىنىڭ كوىسى مونى بلەمىسلر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ) و كىوبمە قىرىە اهلندىن
 هلاك قىللىق (بَطَرْتُمْ مَعِيشَتَهَا) اول قىرىە اهلى مەشىتلرنە ياوز بولدىلار واللهنىڭ حقنى صاقلامادىلار
 يعنى اولكى هلاك قىلنغان قىرىە خلقىنىڭ حالىدە طنچلىقە و دولتى مەكە خلقىنىڭ حالى كىبى كوركام بولدى
 سوكرە آرزولقلارى سببلى الله تعالى آلارنى هلاك قىلدى سىزنىڭ شولار كىبى هلاك قىلور (فَلْيَكُ مَسَاكِنُهُمْ) بس

بو خراب بولغان اورونلار آلارنىڭ تورغان اورونلار يدر (لَمْ تَسْكُنْ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا) اول قريه لردە
 هلاك قىلنغان اهلى صوگنندان توتولمادى مگر آزغنه كشى توتلى مى مثلا مسافرلر واوتب باروچيلارغنه
 (وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ) اول هلاك بولغان قومى اورونلارونى بز آلوجى بولدى (وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ
 الْقُرَى) واى محمد ^ص عه سىنىڭ ربكى قريه (اهل) لرنى هلاك ايتوجى بولمادى (حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمَمَارِئِهَا) ^{٥٨}
 اول قريه لرنىڭ اصلى والوغسنىه پيغمبر يبارگاننه قدر (يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا) اول پيغمبر قريه لرنىڭ
 اصلى والوغسنىڭ اهلنه بزنىڭ آيتلارمىنى اوقور (وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى) دى بز قريه لرنى هلاك
 قىلوجى بولمادى (الْأَوَّاهِلُهَا ظَالِمُونَ) مگر هلاك قىلور بولدى اول قريه لرنىڭ اهللىرى ظلم قىلوجى
 بولسەلار (وَمَا أَوْتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسە كم دنيا سببلرنىن سزگە بىرلىدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا)
 بس اول نرسە دنيا تركلىڭى نىڭ فائده لنه تورغان نرسە سىدىر هم زىننى در (وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى)
 والله حضورنده بولغان فى نفسە دە ايزگودر هم هميشە قالوجىراقدر (أَفَلَا تَعْقِلُونَ) ايا عقلكزنى يرتب
 قاراب بلەيسزى دنيا نرسە سنى الله حضورنده بولغان نرسە بىرلن آلماشد راسز (أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعَدًّا حَسِينًا)
 ا ياشول آدم بز اول آدم گە كوركام بولغان وعده (جنت) نى وعده قىلىق (فَهُوَ لَا يَفِيهِ) بس اول آدم اول وعده گە
 بولغوجىدىر (كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلىڭى نىڭ فائده لنه تورغان نرسە سى بىرلن فائده لندىرە
 تورغان آدمز كى برابر مى البته بوايكسى برابر توگل در اولگسى نىڭ مثالى مسلمان ايكنچسى نىڭ مثالى كافر كى
 (ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ) مونىڭ صوگنده دنيا تركلىڭى نىڭ متاعى بىرلن فائده لندىرگان آدمز
 قيامت كوندە عناب يا كه حساب ايچون حاضر قىلنمش لاردان در (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) وشول كوننى اى
 محمد عه ذكر قىل اول كوندە الله كافرلرگە ندا قىلور (فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس
 ايتور الله تعالى سزنىڭ منم شريكلم ديو زعم قىيلغان شريكلم قىدا ديو (قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ) حقلارنده جهنم نى آدملر وجنلر بىرلن توتورورىن ديگان سوزم ثابت بولغان آدملر ايتور
 (رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا) اى رىمى بز آلارنى آزدىرغان آدملر اوشبولاردى (أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا)
 بز آلارنى آزدردى (يعنى آزغونلغە انه دىك) آلارده بز اختيارمىز بىرلن آزدقمىز كى اختيارلارى بىرلن آزدىلار
 (تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كُنَّا إِيَّانَا يُعْبَدُونَ) بز آلاردان هم آلارنىڭ اختيار قىلغان كفرلرنىن سىنىڭ صارى بىزدىك
 آلار بزگە عبادت قىلور بولمادىلار بلكە آلار نفس آرزولارينه عبادت قىلور بولدىلار (وَقِيلَ ادْعُوا
 شُرَكَاءَكُمْ) دى الله طرفندن كافرلرگە ايتورلر الله نىڭ عبادتە شريكى دىب زعم قىلغان نرسە لرنى
 (صنم لار كزنى) انه كز ديو (فَدَعَوْهُمْ) بس كافرلر غايت حيران بولدىقلارندان صنم لارغە انه لرلر
 فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ) بس اول صنملار انه وچى كافرلرگە جواب بىرماسلر (وَرَأَوْا الْعَنَابَ) دى مشركلر
 معبودلرى ايچون عنابنى كورلر (لَوَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ) اگراول معبودلر دنياده حقلغە كونلىگان
 بولسەلار ايدى آخرتە عنابنى كورماسلر ايدى ديوايتورلر (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) واى محمد (عه) شول كوننى

ایسکه تشر اول کوننه کافر لر لرگه الله (تعالی) ندأ قیلور (فَیَقُولُ مَاذَا أَحَبْتُمْ الْمُرْسَلِينَ) اوز گزگه یبارلمش پیغمبر لردن نرسه قبول ایتمک گز دیوا اینور (فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ) بس قیامت کوننه کافر لر اوز رینه خبر لر بلمسز ویاشرن بولور (فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ) بس اول کافر لر ننگ بعضی بعضسندن جواب صور اشماسلار چونکه بلموده همه سی برابر ایدی هر قایوسیننگ معلومی (فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) بس اما شوندا این آدم کفردن توبه ایتمدی دخی ایمان کینردی وایز گو عمل قیلدی (فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ) بس اول آدم اوزیننگ تموغدان قتلوچیلاردن بولوبینی امید ایتمسون (وَرَبِّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) وای محمد (عه) سیننگ رب ننگ تلاگان نرسه سنی خلق هم اختیار قیلور (مَا كَانَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ) کافر لر ایچون هیچ نرسه ده اختیار بولمادی (سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله نی کیمچیلکلردن پاکلایمن هم اول الله تعالی مشرکلرننگ الله غه شریک قیلغان نرسه لر نین بلند بولدی (وَرَبِّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ) وای محمد (عه) سیننگ رب ننگ کافر لر ننگ کوکر کلرنه یاشرگان نرسه لر بینی (سینکادشمانلق لارنی) بلور (وَمَا يَعْلَمُونَ) دخی سیننگ حقله آشکاره قیلغان نرسه لر بینی (قباحت سوز لر بینی) بلور (وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) واول الله عبادتکه مستحق در عبادت که مستحق هیچ ذات یوقدر مگر اول الله تعالی گنه در (لَهُ الْعَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ) اول الله ایچوندر دنیاده هم آخرتک هم یعنی مؤمنلر الله ننگ بیرگان نعمتلری اوز رینه دنیاده حمد ایتمد کلری کبی آخرتک هم حمد ایتمور لر (وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) دخی حکم اول الله ایچوندر هم قیامت کوننه اول الله غه قایتارلمش بولور سز (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عه) مکه اهلنه میکا خبر بیرگز دیوا بت (انْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا) اگر الله سرگه قارانغو کیچنی همیشه قیلسه وسز ننگ ایچون هیچ یاقتیلق بولماسه (الی یوم الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَضِيًّا) الله دن باشقه سرگه یاقتیلقنی کینره تورغان نیندا این معبود بار البته یوق (أَفَلَا تَسْمَعُونَ) ایا بو وعظنی تفکر برلن ایشتهمیسز می (قُلْ أَرَأَيْتُمْ) ای محمد (عه) مکه اهلنه میکا خبر بیرگز دیوا بت (انْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا) اگر الله سرگه یاقتنی کونزنی همیشه قیلسه و هیچ قارانغولق بولماسه (الی یوم الْقِيَامَةِ) قیامت کوننه قدر (مَنْ أَلَّهِ غَيْرَ اللَّهِ يَأْتِيكُم بَلِيًّا) الله دن باشقه سرگه کیچنی کینره تورغان نیندا این معبود بار (تَسْكُنُونَ فِيهِ) اول کیچنه راحتلن بقرارلار نور سز البته یوق (أَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایا عبرت برلن قاراب کور میسز می (وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ) دخی الله اوزیننگ بنگ لرگه رحمتندن کیچنی هم کونزنی یاراتدی (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) کیچنی یاراتدی کیچده قرارلار اوز اچون (وَلَتُبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دخی کونزنی یاراتدی الله ننگ فضلندن استا و گز ایچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دخی الله ننگ نعمتلرینه شکر قیلو گز ایچون (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ) دخی ای محمد عه شول کوننی ایسکه تشر اول کوننه الله مشرکلرگه ندأ قیلور (فَیَقُولُ آيِنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ) بس الله تعالی ایتمور سز ننگ منم شریکلرم دیو زعم قیلغان شریکلرم قیدا دیو (وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا) وهر بر امتندن اوز لرینه شهادت بیره تورغان شاهد چغاردق اول شاهد شول

امتنك پیغمبریدر (فَعَلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ) بس امتلرگه ایتدک بز توتقان دینکرنک درستهکنه دلیل
 کینرگز دیو (فَعَلُوا اِنَّ الْحَقَّ لَلَّهِ) بس امتلر بیلر بووقته درستهکنه معبود بولوده حق لقی اللهغه
 ثابت در هیچ کم معبودلکنه اللهغه اورطاق بولماس (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ) دخی امتلردن افترا
 قیلغان نرسه لری (باطل لری) غائب بولدی (اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى) درستهکنه قارون موسی
 عه نلک قومندن بولدی حضرت موسی نلک آتاسی بران بر توغمه قرداشی بصهر بن قاهت نلک اوغلی
 ایسی بصهر حضرت موسی غه ایمان کینرگان آدملردن (فَبَغَى عَلَيْهِمْ) بس قارون موسی عه نلک قومنه
 آرتوقلغنی استادی وکلسی نلک اوزینک امرینه بوی صونولارونی استادی یا که موسی قومنه ظلم قیلدی
 معناسنده (وَآتَيْنَاهُمُ الْكِنُوزَ) دخی بز قارون غه خزینه اردن بیردک (مَا اَنْ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوَّ بِالْعُصْبَةِ اُولَى
 الْقُوَّةِ) شول قدر مال بیردک اول مال نلک اچاچلرینی بولکلاو قوت ایسی بولغان کوب جماعت که ده آغر
 بولور (اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ) شول وقتده موسی نلک ایمان کینرگان قومی قارون غه ایتدی مال نلک
 کوبلگی بران شادلانما و ماقتانما (اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ) درستهکنه الله تعالی شادلانوچیلارنی
 دوست کورماس (وَاتَّبَعْ فِيمَا آتَاكَ اللهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ) دخی ⁴⁶ الله اوزکنا بیرگان نرسه ده (بابلقده) آخرت
 یورطنی اسمته یعنی الله نلک اوزکنا بیرگان مالندان الله یولینه صرف ایت (وَلَا تَتَسَّنَّ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا)
 دخی دنیا دان بولغان الشکنی اونوتمه یعنی اوزکنا بتارک قدر آلوب قال (وَاحْسَنَ كَمَا احْسَنَ اللهُ
 الْيَتِيمَ) دخی الله نلک بنده لرینه الله اوزکنا ایزرگولک قیلغان کبی ایزرگولک قیل (وَلَا تَتَّبِعِ الْفَسَادَ فِي
 الْاَرْضِ) دخی بیرده بوزوقلغی استامه یعنی ظلم که و تکبرلک که سبب بولغان اشلر بران خلق غه امر
 قیلمه (اِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ) درستهکنه الله تعالی برزوقلغی قیلوچیلارنی دوست کورماس (قَالَ
 اِنَّمَا اُوْتِيْتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي) قارون ایتدی ⁴⁷ میکا بو ماللارنی بیرلش بولدی اوزم نلک حضورمه بولغان
 علم اوزرنده بولغانم حالده یعنی مین تجارت علمنی کامل بلم یا که کیمیا علمنی یا که تورات علمنی
 معناسنه حضرت موسی نلک قومی ایچنه توراتنی ایلغی زیاده بلوچی قارون بولغان دیگانلر (اَوَلَمْ يَعْلَمْ اَنَّ
 اللهُ قَدْ اَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِمُ الْقُرُونَ) ایا قارون بلمادیمو درستهکنه الله تعالی قارون دان الک نی قدر زمان
 اهلرندن هلاک ایتدی (مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً) قارونندان قوتده قاطیراق بولغان آدملرنی (وَاکْثُرُ
 جَمْعًا) دخی مال جیوده کوبراک بولغان آدملرنی یعنی قارونندن قوتلیراک و بایراق آدملرنی (وَلَا يُسْمَلُ
 عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ) دخی یاوز کافرلر گناهلارندن صورالمش بولماسلار بلکه توغری تموغه بیمارلورلر
 یعنی الله تعالی کافرلرنک حالنه مطلع اولمقندن بلو ایچون صورالماس یا که شلته ایچون صورالماس بلکه
 دفعی عذاب قیلنورلار (فَجَرَّحَ عَلَيَّ قَوْمَهُ فِي زِينَتِهِ) بس قارون تورلی زینتی ایچنه کوب آدملر برلن قومی
 اوزرینه چقدی (قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) دنیا ترکسگی گنه تلی تورغان ضعیف آدملر ایتدی
 (يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا اُوْتِيَ قَارُونَ) کاشکی بزگه قارونغه بیرلسگان مال نلک اوخشاشی بولسه ایتدی (اِنَّهٗ لَنُوحِظُ

عظيم) درستلىككە اول قارون دنيان الوغ الش اياسيدرديو (وَقَالَ النَّبِيُّ اُوْتُوا الْعِلْمَ) دى آخرت حاللارنى بلو بېرلىگان آدملىرىنى (وَيَلِكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ) الله سزگە هلاكلىكنى لازم ايتسە ايدى اللهنىڭ، آخرتتىكى ئوابى ايزگورا كدر قارونغا بېرلىگان نېسە دن (لَمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا) ايمان كېتىرىپ، ايزگو عمل قىلغان آدم ايچون (وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ) وبونواب (جنت) كە يولقماس ايرشماس مگر عبادتلىرگە هم گناھلاردن صبر ايتوچىلىرگە يولغور⁸⁰ (فَخَسَفْنَا بِهِ وَبَنَاتِهِ الْأَرْضَ) بس بىز قارون هم يورطنى وماللىرىنى بېردن يوتىردىق مونىڭ، قصەسى قارون موسى (عەم) نى غايىت رنجىتىن كان حضرت موسى قرداشى بولدى ايچون قارونغا مەنارە قىلە ايگان زكات فرض قىلغىچا حضرت موسى قارون بىرلن ھەر بىر مۇكىن بىر بىر بىرلە (مئلامىڭ سومغە بىر سوم بىر بىرلە) صلح قىلغان قارون مالنى حساب قىلۇپ قاراغاندە بىك كۇب مال چىچاقچ بولغاچ مۇكىن بىرنى بىر وگە دە راضى بولماغان شوندىن سوڭ قارون بىنى اسرائىل ايچىنە حضرت موسى نى رسواى واوياتلى ايتار ايچون بىر زانىپە وھاملە خاتوننى كۇب مال بىرلن ياللاغان موسى نىم بىرلن زىناقىلدى بوبالا موسى دن دىوايت دىگان عىد كۈنىنە حضرت موسى جمع عظيم ايچىنە غىظە او قغان (وعظ سويلاگان) كەمە كم مال او غىلا سە قولنى كىسامز كەمە كم خاتونلى بولاتروب زىناقىلسە طاش بىرلن بەرلن اوتىرەم خاتون سىز بولاتروب زىناقىلسە يوز قامىچى صوغامز دىو قارون ايتىن كان اى موسى اگىر زىناقىلوچى اوزىڭ بولسا كەمە بو حىكم بىر تەھى دىو حضرت موسى ايتىن كان بلى اوزم بولسا مە شولاي اللهنىڭ ھكىمى بىر بىر دىگان قارون ايتىن كان بىنى اسرائىل سىنى فلانە خاتون بىرلن زىناقىلغان دىو زىم قىلار دىگان حضرت موسى اول خاتوننى چاقىرتقان و راست سويىلە دىگان خاتون قاروننىڭ مال بىر بىرلە ياللا دىقنى سويلاگان حضرت موسى قاروننىڭ بولاشدىن الله غە شكايت قىلغان حضرت موسى غە الله تعالى وحى قىلغان بىرگە تىلاگان نرسەڭ بىرلن امر قىل دىو حضرت موسى ايتىن كان اى بىر قاروننى توت دىو قارون تىزىنە قدر بىرگە باطقان بىرگە حضرت موسى يىنە توت دىگان قاروننى بىلەنە قدر توتقان يىنە توت دىگان موينە قدر توتقان يىنە توت دىگان قارون بىتونلاى بىر توبىنە كېتىن كان شول مالىق قارون ھمىشە حضرت موسى غە يالبارغان حضرت موسى غايىت آچوى كىلىك كىن شىقت قىلماغان الله تعالى حضرت موسى غە وحى قىلغان قارون نى قدر يالباردى مەرھىم قىلما دىڭ اگىر مىكنا بىرگە مرتبە دعا قىلغان بولسا ايدى قبول قىلغان بولور ايدىم دىو موندىن سوڭ بىنى اسرائىل موسى (عەم) قاروننى بېردن يوتىردى ماللىرىنى ويورتلارنى اوزىنە آلور ايچون دىگانلر سوڭرە الله تعالى قاروننىڭ يورطنى وماللىرىنى بېردن يوتىرغان (بىضاوى) (فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) بس قارون ايچون الله دن باشقە ھىچ ياردم بىرە تورغان جماعت بولمادى (وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنتَصِرِينَ) دى قارون بوعدا بىن (بىر يوتودن طىلغۇچىلاردىنە بولمادى) (وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ) دى اوتىن كان كىچىك قاروننىڭ منزلە سنى آرزو قىلغان آدملىرى ايتور بولۇپ اورلىلر (وَيَكْفُرُ اللَّهُ بِبَسْطِ الرِّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ) عجب لىنە من مېن گوبىكە الله تعالى قىلارنىدىن تىلاگان آدمنە رىزقىنى توشى (كىلىك قىللا) وتىلاگان آدمنە طار قىللا (وى) تعجب كەمەسى اتعجب مەنسانىكە ياكە (وى) خطاغە اويغانووقتىنە ايتلە

تورغان سوز یعنی قوم قارونغه بیدرلگان مالنک مثلنی آرزو قیلولارنک بولغان خطالارینی بلمیلرهم اوکندیلمر معناسنک یا که (ویکان) بلمیسونمی کورمیسونمی سین معناسنک (لَوْلَا اَنْ مِّنَ اللّٰهِ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا) اگریده آرزو قیلغان نره هزدن کوکلمزنی دوندر و برلن الله بزگه انعام قیلغان بولماسه ایدی قارون کبی بزنیکی بیدر یوتقان بولور ایدی (وَيَكَاَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ) وعجب لنه من مین گویا که شأن الله نکی نعمتی انکار ایتو چیلر مقصودلارینه ایرشماسلر (تِلْكَ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ) بو آخرت یورنی (نَجْعُلُهَا لِلْمُنٰیۡنِ) بو آخرت یورتنی شوندا این آدملر ایچون قیلورمز (لَا يُرِيدُوْنَ عُلُوًّا فِی الْاَرْضِ وَلَا فُسَادًا) اول آدملر بیدره الوغلقنی و بوزلقنی تلاماسلر (وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِیۡنِ) دخی ماقتالمش بولغان عاقبت (جنت) الله راضی بولماغان اشلردن صاقلان و چیلارغه در (مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا) برکش یازگولکنی کیترسه اول کشیگه اول ایزگولکنی ایزگوراک بولور یعنی اون الش ایزگولک بولور (وَمَنْ جَاءَ بِالسَّیِّئَةِ) و برکش یاوزلقنی کیترسه (فَلَا يُجْزِیۡ اِنَّهٗنَّ عَمَلُوۡا السَّیِّئٰتِ) بس یاوزلقلارنی قیلغان آدملرگه جزا بیدرلماس (الْاَمَّا کَانَوَا یَعْمَلُوۡنَ) مگر قیلغان عمللرینک جزا بیغنه بیدرلور یعنی بر یاوزلقغه برگنه الش یاوز جزا بولور (اِنَّ الَّذِیۡ فَرَضَ عَلَیْکَ الْقُرْاٰنَ) ای محمد (عهم) درستلکده سیکا قرآنی او قونی و قرآنک بولغان نرسه برلن عمل ایتونی واجب ایتکان الله (لَرَادُکَ اِلَیۡ مَعَادٍ) قایتاچق اورنغه (مکه گه) سینی کیری قایتار و چیدر نتا که فتح مکه کوننک قایتارغان یا که قیامت کوننک ماقتالو اورنغه قایتارغو چیدر معناسنک (قُلْ رَبِّیۡ اَعْلَمُۢمَنْ جَاءَ بِالْهُدٰی) ای محمد (عهم) ایت سین منم ربم بلسگو چیرا کدر کم حقلقنی کینرگانلکنی یعنی کمنک حقلقنه ایدکنی (وَمَنْ هُوَ فِی ضَلٰلٍ مُّبِیۡنٍ) دخی ظاهر آرزونلقغه بولغان آدمنیره حقلقنه بولغان آدم دن رسول الله اوزی مراد آرزونلقغه بولغان آدمن مشرکلر مراد (وَمَا کُنْتُمْ تَرْجُوۡنَ) وای محمد عهم سین امید ایتار بولمادک (اَنْ یُّلْقٰی اِلَیْکَ الْکِتٰبُ) اوزنکا قرآن نکی طاشلانمش (بیرلمش) بولوینی (الْاَرْحَمَۃً مِنْ رَبِّکَ) لکن ربکی سیکا قرآن فی طاشلادی (بیردی) اوزندن رحمت یوزندن (فَلَا تَكُوۡنَنَّ ظَهِیۡرًا لِّلْکٰفِرِیۡنَ) بس ای محمد عهم کافرلرگه مداره قیلو برلن و طلب لرینی قبول ایتو برلن یاردم بیروچی بولما (وَلَا یُصَدِّقُکَ عَنِ اٰیٰتِ اللّٰهِ) دخی ای محمد عهم سینی الله نکی آیتلرینی او قودان بو کافرلر طیماسون یعنی آلاردان قورقب الله نکی آیتلرینی (قرآنی) او قودان طیولما (بَعْدَ اِذْ اُنزِلَتْ اِلَیْکَ) قرآن آیتلری سیکا ایندرلگانک صوننده (وَادْعُ اِلَی رَبِّکَ) دخی ربکی برلاوگه وربکنک عبادتنا خلقنی انده (وَلَا تُشْعِرُوۡنَ مِنَ الْمُشْرِکِیۡنَ) دخی کافرلرگه مساعده و یاردم بیرو سبیلی مشرکلردن بولما (وَلَا تُدْعُ مَعَ اللّٰهِ اٰلٰهًا اٰخَرَ) دخی الله برلن ایکنچی معبودنی اندهمه بو ایکی آیتنه ظاهرده خطاب رسول اللهغه بواساده حقیقه خطاب رسول الله دیننده بولغان آدملرگه یا که معصوم بولو چیلق نهی قیلوغه منافی توکل (لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ) هیچ معبود بالحق یوقدر مگر بر الله غنه در (کُلُّ شَیْءٍ هٰٓءَالِکَ الْاَوْجِهَۃِ) هر بر نرسه هلاک بولو چیدر مگر الله تعالی اوزیگنه هلاک بولماس (لَهُ الْعِضْمُ وَالْیَه تَرْمَعُونَ) اول الله غنه در حکم هم اول اللهغه قیامت کوننده قایتارلمش بولورسز .

قصص سوره سی نکی ترجمه سی تمام بولدی .

يكرمى توقزىچى سوره عنكبوت سورەسى مكەدە اينگان جمعى آلتەش توقز آيت

بىدە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(آلم) بو سوزىن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يَتَّكِرُوا) ايا آدملىر قالدىلىش بولولارىنى حساب قىلورلارمى (أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا) ايمان كىتىردىك بز ديو ايتولرى ايچون (وَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ) حالبوكم آلا ايمان لارىنىڭ حقيقى ايكانلىكى بران امتحان قىلنماسلار يعنى آدملىر بالغز بز ايمان كىتىردىك ديگان سوزلرى ايچون گنه چن ايمان برلن امتحان قىلنباغان لارى حالده قالدىلىش بولولارىنى حساب قىلورلارمى آلاى حساب قىلماسن لار بلكە الله تعالى آدملىرىنى آغر تكليف لىر برلن امتحان قىلور چونكە بالغز ايمان گرچە اخلاص برلن بولسەدە توغدان بىنولاي قتلونى تسلامى مىگو قالودان قتلونى غنه تلى بو آيت نى مشركلرنىڭ جېرىدىن شكايىت قىلغان بعض صحابه لىر حقنىدە ايندى ديگانلىرى (وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) وحقىقى بز بو امت دن الك بولغان آدملىرىدە فتنە لىدىكى و بو اش ايسكى عادت بىتن امت حقنىدە بولدى (فَلْيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا) البتە الله بلور ايمانده راست بولغان آدملىرىنى (وَلْيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ) دى ايمانده بالغانچى لارنى بلور (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْبِقُونَا) يا كە ياوز عمللىرىنى قىلغان آدملىر بىزگە ثابت بولولارىنى حساب قىلىدىدە يعنى ياوز عمللىرى برابرندە بىزنىڭ جزأ بىرورگە قدرتەزنى فوت قىلدىرونى حساب قىلدىلارمى (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) اكر بلاى حساب قىلسەلار حك ايتكان نرسە لىرى نى ياوز بولدى (مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ) كەمىر الله نىڭ ثوابنه يولقونى اميد ايتار بولسە (فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ) بس درستلىككە الله نىڭ اوزىنىڭ ثوابنه يولقو ايچون تعيين ايتكان وقتى البتە كىلوچىدىر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) واول الله بىندە لىزنىڭ سوزلىرىنى اشتوچىدىر اعتقادلارونى و عمللىرىنى بىلگوچىدىر (وَمَنْ جَاهَدْ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ) و بىر كشى عبادتلىردە صبر قىلو و گناھلاردان طيپىلۇدە نفسى برلن صوغش قىلسە آخىق اول كشى اوز فائىدەسى ايچون صوغش قىلور يعنى فائىدەسى اوزىنە بولور (إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ) درستلىككە الله تعالى بىتن عالمىن البتە موگىسىزدر بىندە لىزنىڭ عبادتنە محتاج توگىلدر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دى شۇندىن آدملىر ايمان كىتىردىلر هم ايزگو عمللىر قىلدىلار (لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) اول آدملىردن كىفرنى هم گناھلارونى ارتىرمىز يعنى ايمان سىبىلى كىفرنى عبادت سىبىلى گناھلارنى يارلقارمىز (وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) دى اول آدملىرگە عمل قىلغان نرسە لىزنىڭ ايلك كوركام جزأسى برلن جزأ بىررىمىز (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا) دى آدمگە آنا و آناىنە ايزگولك (اطاعت) قىلماق برلن بىوردىق (وَأَنْ جَاهِدْ إِيَّاكَ لِتُشْرِكَ بِي) و اى آدم اكر سىكنا آنا و آناڭ مىكنا شريك قىلو برلن تكليف ايتسە لىر (مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سىنىڭ اول نرسە نىڭ معبود بولۇپىنى بىلماگان نرسە نى شريك قىلو برلن (فَلَا تَطَعُهُمَا) بس آنا و آناڭغا بو اشلرنىدە بوى صونما آلا سوزى بويىنچە مىكنا شريك قىلما چونكە الله غە گناھ بولغان

اشده بنده گه اطاعت قیلو درست توگل بو آیتده اشارت بار درستلگی معلوم بولماغان نرسه گه ایارونک
 درست توگولمکنه گرچه باطل ایدکی معلوم بولماسه ده (اِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ) قایتاچاق اورنکیز میگذر یعنی
 سزنیق ایمان کیترگانسکرده وشرک قیلغانسکرده آتا و آناسنه اینزگولک قیلغانسکرده هم آتا و آناسنی
 رنجتکانتکرده همه گز میکا قایتاچاقسز (فَأَنْتَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس سزنیق عمل قیلغان نرسه گز
 برابرنده جزأ بیرو برلن سزگه خبر بیررمن (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این
 آدملر ایمان کیتردیلر هم اینزگو عمللر قیلدیلار (لَنُدْخِلَنَّهُمُ فِي الصَّالِحِينَ) البته آنسدا این
 آدملر نی اینزگولر جمله سته کرترمز (وَمَنْ النَّاسُ مَنِ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ) دخی آدملر جمله سندن
 شوندا این آدملر باردر اللهغه ایمان کیتردک دیو ایتورلرنا (فَأَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ) بس هر قیچان
 اول آدملر اللهغه ایمان کیترو لری اوزرینه کافرلر طرفندان رنجتمش بولسالار (جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ
 كَعَنَابِ اللَّهِ) بنده لر طرفندان ایمان دان دوندروده ایرشکان فتنه نی (رنجتونی) اللهنیق عنادی کبی قیلورلار
 (وَلَمَّا جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ) واگر ربکن (غنیمت و بر شهر نی فتح قیلو کبی) یاردم کیلسه (لَيَقُولَنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ)
 بوضعیق ایمانلی آدملر یا که منافقلار مسلمانلارغه ایتورلر بزرنگ برلن دینه برگه بولدی دیو (اَوَلَيْسَ
 اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ) ایالله اوزینه باشقه بولغان عالمنک (بنده لرنک) کوکرا کلرنده بولغان
 نرسه لرینی (اخلاص و نفاقلار نی) بلگوچی توگلمی (وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا) دخی البته الله (تعالی)
 چن کوکللری برلن ایمان کیترگان آدملر نی بلور (وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُتَنَفِّقِينَ) دخی طشدنغنه ایمان کیترگان
 آدملرنیده بلور وهر برینه قیامت کوننده تیوشلی جزاسنی بیرر (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّذِينَ آمَنُوا) دخی
 کافر بولغان آدملر ایمان کیترگان آدملرگه ایتدی (اتبعوا سمیلنا) بزنیق دین یولمرغه ایارکز (وَلَنَحْمِلَ
 خَطَايَاكُمْ) دخی بز سزنیق گناهلارکزی یوکلارمز (وَمَا هُمْ بِعَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ) دخی کافرلر و مؤمنلرنک
 گناهلارندن هیچ نرسه نی یوکلوچی توگلدر (انهم لکاذبون) درستلکه اول کافرلر گناهلارکزی یوکلرمز
 دیگان سوزلرنده بالغانچیلاردر (وَلَيَعْلَمَنَّ انْقَالَهُمْ) دخی اول کافرلر اوزلرنک آغر یوکلرینی (الوغ
 گناهلار نی) یوکلوچیلردر (وَاِنْقَالَهُمْ) دخی اوزلرنک آغر یوکلری برلن برگه آزدرغان آدملرنک
 آغر یوکلرینی (الوغ گناهلار نی) یوکلوچیلردر (وَلَيَسْئَلَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَاكِفَانُوا يَقْتُرُونَ) دخی کافرلر
 قیامت کوننده افترا قیلغان نرسه لرندن (آدملر نی آزدرغان باطلقلارندن) صورالمش بولورلار (وَلَقَدْ
 ارسلنا نوحا الى قومه) و تحقیق بز نوح (عه) نی قومه دین ایراترا یچون پیغمبر ایتب بیاردک (فَلَبِثَ فِيهِمْ
 اَلْفَ سَنَةٍ اَلْاِخْمَسِينَ عَامًا) بس نوح (عه) قومی ایچنک ایلملی یلغته کیمهک بیل توردی یعنی توقز یوز ایلملی
 بیل توردی حضرت نوح قرغنچی بیل باشنده پیغمبر بولدی قومی توقز یوز ایلملی بیل دین گه انده دی و مع
 ذلك بیک آرنغه آدم ایمان کیتردی طوفانندن صوگ آلتش بیل عمر سوردی دیگانلر بوقصه دن مقصود
 رسول الله نی تسلیمهم آغر لقلارینه چداملی بولوینه برکنو آدم بالالارنده ایکی یوز بیل عمر سوروده معهود

بولماسه ده حضرت نوحنك ملك يلغه قریب عمر اینوی قدره الله غه نسبة یراق توگل چونکه پیغمبر لر حقنده
آدم عقلی ایرشمی تورغان خارق العاده (عادتدن طشقی) اشلر بولغان (فَاَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ)
بس نوح (عهم) قومنی طوفان صوی توتدی حالبوکم آلا رکفر سبیلی اوز لرینه ظلم قیلوچیلار ایسی (فَانَجَّيْنَاهُ
وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ) بس بزطوفاندن نوح (عهم) نی هم کیمه ایالرینی (نوح عهم که ایمان کیترب کیمه که
کرگان آدملرنی) قنقاردق (وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ) دخی بز نوح واقعه سنی بتن عالم که عبرت قیلدق
(وَأَبْرَاهِيمَ) دخی بز دین ایراتر ایچون ابراهیم (عهم) نی یباردک (اذْقَالَ لِقَوْمِهِ) شول وقتده ابراهیم (عهم)
قومنه ایبتدی (اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ) الله غه عبادت قیلکوز و الله غه خلافتق قیلودن قورقکوز دیو (ذَلِكُمْ خَيْرٌ
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اگر سز بلسا کوز سز نك ایچون الله غه عبادت قیلو کوز هم الله غه خلافتق قیلودن
قورقکوز اوز کوز نك بولغان اشکزدن ایزگودر (إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا) آنجق سز الله دن باشقه
صنملار غه عبادت قیلورسز (وَتَخْلُقُونَ أَفْكَارًا) دخی صنملار نی معبود دیسب، آطاوده یالغاننی ایتورسز
واچکزدن چغارسز (إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) درستلسکده سز نك الله دن باشقه عبادت قیلغان
نرسه لر کز (لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا) سز نك ایچون رزقنی ملک له نمسلر (فَابْتَغُوا عِنْدَ اللَّهِ الرِّزْقَ) بس الله
حضور نك رزق استا کز (وَأَعْبُدُوهُ وَأَشْكُرُوا لَهُ) دخی الله غه عبادت قیلکوز دخی الله نك نعمتنه شکر قیلکوز
(إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) اول الله غه قایتارلمش بولورسز (وَأَنْ تَكْفُرُوا فَقَدْ كَتَبَ أُمَّمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ) واگر سز میننی
یالغان غه توتسه کز بس تحقیق سزدن لك بولغان امتلرده پیغمبر لرینی یالغان غه توتدیلار آلار نك یالغان غه
توتولاری هیچ پیغمبر لرینه ضرر قیلما دی اوشنداق سز نك یالغان غه توتو کزدن میکا هیچ ضرر بیوق بلکه
ضرری اوز کز که گنه (وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) و پیغمبر اوزرینه واجب بولماس مگر آچق حقنی
ایرشدرو گنه واجب بولور (أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ بَدَأَ اللَّهُ الْخَلْقَ) ایامکه کافر لر ی بلمادیلر می الله نچک خلقنی
باشده یاراطور (ثُمَّ يُعِيدُهُ) مونك صوکنده قیامت کوننده نچک قایتادن یاراطور (إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ)
درستلسکده خلقنی باشده هم قایتادن یاراتو الله اوزرینه جیکلر (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ای محمد (عهم)
مکه کافر لرینه ایت بیرده بیر کز بوسوز ابراهیم (عهم) نك قومنه ایتکان سوزی بولسه ده الله تعالی بوسوزنی
ایتوبرلن رسول الله غه وحی قیلغان (فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ) بس اعتبار قیلوب قارا کز الله خلقنی
تورلی جنس و تورلی حالده ایتب نچک یاراطورنی باشلادی (ثُمَّ اللَّهُ يَنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ) مونك صوکنده الله
آخرعی ترکلسکنی نچک بار قیلور (إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلسکده الله تعالی هر نرسه اوزرینه
کوچی یتکوچیدر (يُعْتَبَبُ مِنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ) الله تلاگان آدمیننی عذاب قیلور و تلاگان آدمنه
مرحمت قیلور (وَالِيَهُ تَقَلِّبُونَ) و اول الله غه قایتارلمش بولورسز (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ)
دخی سز بز کزنی اوز کز که ایرشودن بیرده ده هم کوکده ده عاجز قیلوچی توگل لرسز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
مَنْ وَلِيَ وَلَا نَصِيرٌ) دخی سز نك ایچون الله دن باشقه دوستنده و یار دچییده یوقدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا

بآيات الله ولعاقبه) دخی شونداين آدملر الله نك آيت لرينى هم الله غه يولغونى انكار ايند بيلر
(اُولَئِكَ يَسُؤُوا مِنْ رَحْمَتِي) بسو صفتنه غى آدملر منم رحمته من اميد كيسى بيلر (وَاُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی بو صفتنه غى آدملر آلا رغه رنجتكو چى عذاب بولور (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس
ابراهيم (عه) قومينك ابراهيم گه جوابي بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ اَوْ حَرِّقُوهُ) مگر ايتولرى بولدى
ابراهيم نى اوتوگزي ياكه او طقه صالحه بيا ندرگزيديو (فَاَنْجَاهُ اللهُ مِنَ النَّارِ) ابراهيم (عه) نى او طقه صالحه قلا رنه
بس الله ابراهيم نى او طدان قنقاردى (اِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ) درستلكه ابراهيم نى او طدان ياندر مى
قنقاروده الوغ عبرتار بولغوجيدر (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ايمان كيترگان قوم ايچون (وَقَالَ اِنَّمَا اتَّخَفْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ اَوْ نَانَا) دخی ابراهيم عه ايتدى آتق سز الله دان باشقه صنم لارنى توتكز (مَوَدَّةَ بَيْنِكُمْ
فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنيا تركلگنده آراگزده دوستلق غه سبب ايتب (ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ)
مونك صونكده قيامت كوننده بعضكز بعضكزنى انكار ايتار (وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا) دخی بعضكز بعضكز غه
لعنت او قور (وَمَا يُكْمِلُ النَّارُ) دخی هر قابوگزنك باراچاق اورنكز تموغدر (وَمَالِكُمْ مِنْ نَاصِرِينَ)
دخی سزنك ايچون عدايدان قنقاره تورغان ياردچيلر يوقدر (فَاَمَنْ اِه لُوطٌ) بس ابراهيم عه گه
قرداشي نك اوغلى لوط عه ايمان كيتردى وايلك، اول ايمان كيترگان آدم لوط عه بولغان (وَقَالَ اِنِّي
مُهَاجِرٌ اِلَى رَبِّي) دخی ابراهيم عه ايتدى درستلكه ميسن ريم قوشقان اورونغه هجرت قيلوجيهن
(كَوْجِبَ بَارُوجِي مِنْ) ديو (اِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) درستلكه ريم هر اشته استندر وهر
بر اشنده حكمت اياسيدر يعنى مينى دشمان لار ضررندان صاقلار وكنده مناسب بولغان اش برلن
ميكا امر قيلور (وَوَهَبْنَا لَهُ اسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) دخی بز ابراهيم عه گه اسحاق هم يعقوب عليهما السلام نى
هبه قيلدى (وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ) دخی بز ابراهيم عه نك بالالارى ايچنده بيغه برك
قيلدى هم كتاب قيلدى (يَبَارِكُ) (وَآتَيْنَاهُ اُجْرَهُ فِي الدُّنْيَا) دخی ابراهيم عه گه بز نك قوشقان اورنمزه
هجرت قيلوى برابرينه دنيا ده اجرينى بيدرک (وَاِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ) دخی درستلكه اول
ابراهيم آخرنده البته ايزگولر جمله سندنر (وَوَلُوطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ) دخی بز بيغه بريتب لوط عه نى
يباردك شول وقتنه اوزى نك قومنه ايتدى (اَنْكُمْ لَتَنَاطُونَ الْفَاحِشَةَ) ايا درستلكه سزمى غايت
قباحت اشكه كيله سز يعنى لوطه قيلاسز (مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ الْعَالَمِينَ) بو قباحت اشته بتن عالم دن
سزگه هيچ آدم الك بولمادى يعنى موندان قباحت اشنى سزگه قدرلى هيچ كم قيلدى يوق (اَتُّنَّكُمْ
لَتَنَاطُونَ الرِّجَالَ) ايا سزمى ايرلرگه كيله سز (وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ) دخی كشى اولترو برلن ومال طالب
آلو برلن يول كيسا سز ياكه نسل بولونى كيسا سز (وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ) دخی
جلسلرگزده قباحت اشكه كيله سز جماع وجيل يبارو كى اشلرگه (فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ) بس لوط
عه نك قومى نك جوابي بولمادى (اَلَا اَنْ قَالُوا ائْتِنَا بِعَذَابِ اللَّهِ) مگر جواب لارى ايتولرى بولدى

بزگه الله نك عذابنى كىتىر (ان كُنتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ) اگر بواشمىزنى قىباحت كه صايوكده راستلاردان
 بولساك (قَالَ رَبِّ اَنْصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ) ²⁹ لوط عهم ايتىدى اى رىم بو قىباحت اشنى چغارو
 سببلى خالقنى بوزوچى قوم اوزرىنه عذاب ايندىر و بران ميكا ياردم بىر (وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرَى)
 دى بزنگه اياچى فرشته لرمز ابراهيم گه سيونچ خبر بران كىلگان لرى زمان ده (قَالُوا اِنَّمَا هُمْ كُفَّارٌ اَهْلُ
 هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) فرشته لرى ايتىلر درىنلكه بز بو قريه (سدوم قريه سى) اهلى هلاك ايتوچىمهز (ان
 اهلها كانوا ظالمين) درىنلكه بو قريه اهلى كفر و تورلى گناهار سببلى ظالم قىلوچى بولدىلار (قَالَ
 اِنَّ فِيْهَا لُوطًا) فرشته لرى بو قريه اهلى هلاك ايتهمز ديگاج ابراهيم عه ايتىدى اول قريه ده لوط عه
 بار دىدى (قَالُوا نَعْنُ اَعْلَمُ بِهِنَّ فِيْهَا) اياچى فرشته لرى ايتىلر بز اول قريه ده بولغان آدم لرى بلهمز
 (لَنُنَجِّيَنَّهُ وَاَهْلَهُ) البته بز لوط عه مى همك اهلى هلاك بولودان قنقارورمز (الْاَمْرَ اِنَّهٗ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِيْنَ)
 مگر خاتوننى قنقارمىمز خاتونى عذابده قالوچى لاردان بولدى (وَلَمَّا اَنَّ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا) ³² و اياچى
 فرشته لرمز لوط عه مگه كىلگان لرى زمانده (سِءٌ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا) بو ايلچىلر سببلى لوط عه مگه
 قايغو كىلدى هم بو ايلچىلر سببلى كوكراك يوزندن طار ايدى حاصللى قورقوندىن كىفى كىتىدى وطنى
 بىدى (وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ) دى فرشته لرى لوط عه نك قورقغنى بىلگاج ايتىلر اى لوط قورقمه
 وقايغرم (اِنَّمَا نَجُوْكَ وَاَهْلَكَ) درىنلكه بز سىنى واهلىكنى عذابدان قنقاروچى لارمز (الْاَمْرَ اِنَّكَ
 كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِيْنَ) مگر خاتونكى عذابدان قنقارمىمز اول خاتونك عذابده قالوچىلاردان بولدى
 (اِنَّمَا نَزَّلْنَا عَلَىٰ اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ) درىنلكه بز بو قريه اهلى اوزرىنه ايندىر وچىلرمز (رَجَزًا مِّنَ
 السَّمٰوٰتِ) كوكن عذابنى (بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ) الله نك طاعتندن چغولارى سببلى (وَلَقَدْ تَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً
 بَيِّنَةً) و تحقىق بز لوط عه قريه سندن ظاهر علامت قالدردق يعنى مشهور حكايىلرىنى يا كه خراب
 بولغان يورطلارى نك ائرلرىنى (لَقَوْمٌ يَّعْقُلُوْنَ) اعتبار قىلوده عقللرىنى يرتكان قوم ايچون (وَاِلٰى
 مَدْيَنَ اٰخَاهُمْ شُعَيْبًا) و دى مدين خلقنه قرداشلرى شعيب عه مى پىغمبر ايتب يباردك (فَقَالَ يَا قَوْمِ
 اعْبُدُوا اللّٰهَ) بس شعيب عه ايتىدى اى قوم اللهغه عبادت قىلوگىز (وَاَرْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ) دى آخرت
 كوفى نك ثوابنى اميد ايتگىز يعنى ثوابنى اميد ايتوگه سبب بولغان اشلرى قىلگىز (وَلَا تَعْتَوْا فِى الْاَرْضِ
 مَفْسِدِيْنَ) دى ييرده بوزو قلف قىلوچى بولغانگىز حالده يرمگىز (فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ) بس مدين
 خلقى شعيب عه مى يالغانغه توتىلر بس آلارنى قاطى بىر سلىكنو عذابى يا كه جبرائىل عه مى طاوش
 توتىدى (فَاصْبِرْ وَاِىُّ دَارِهِمْ جَائِمِيْنَ) بس مدين خلقى تزلرىنه چوككانلرى حالده يورطلارنده اولكلر
 بولوب اورلىلر (وَعَادًا وَاِثْمُوْدَ) دى عاد و ثمود قومنى هلاك قىلدىق (وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ)
 و تحقىق سزگه بو هلاك قىلنغان قوملر نك تورغان اورونلارندىن بعضى ظاهر بولدى يعنى هر
 قىچان بو اورونلاردان اوتكان وقتده عبرت بران قاراساگىز (وَزَيْنٌ لَّهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمٰلُهُمْ) دى

بو هلاك قيلغان قوملرگه شيطان ياوز عمللرينى كوركام وزينتملى ايتب كورساتدى (فَصَدَّهُمْ عَنِ
 السَّبِيلِ) بس آلارنى شيطان اللهنىڭ حق يولدىن (دىننىدىن) طيىدى (وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ) دىنى آلارنىڭ
 وبصيرت، كه قدرتملى بولدىلارومع ذلك فكر قىلما دىلر ياكه عذابنىڭ اوزلرگه توتاشوينى شيكسىز بىلور
 بولدىلار (وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنُ وَهَامَانَ) دىنى قاروننى هم فرعوننى وهاماننى هلاك ايتدىك ياكه بلارنى ذكر
 قىل معناسىندە (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقيق موسى (عهم) بو اوچسىنە ظاھر بولغان معجزەلر بىلر
 كىلمدى (فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ) بس بو اوچسى بىرىدە الوغلىق استنادىلر (وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ) دىنى اللهنىڭ
 امرىنىڭ ايرشوينى اوتكاروچى بولما دىلار بىلكە اللهنىڭ عذاب بىلرلىن امرى اوزلرگه ايرشىدى (فَكُلًّا
 أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ) بس بو ذكر قىلغان قوملردىن هر بىرسى گناھسى سببلى عذاب بىلرلىن توتدىق (فَمَنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا
 عَلَيْهِ حَاصِبًا) بس بو عذاب بىلرلىن توتلغان آدملردىن شونداين آدملر باردر اول آدملرگه واقطاشلى ايسكىچى
 جىل بىباردىك (لوط قومی كىبى) (وَمَنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ) دىنى بو آدملردىن شونداين آدملر باردر آلارنى طاوش
 عذابى توتدى (مدین هم ثمود قومی كىبى) (وَمَنْهُمْ مَّنْ حَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ) دىنى اول آدملردىن شونداين آدملر
 باردر اول آدمنى بىردىن بوتىردىق (قارون كىبى) (وَمَنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا) دىنى اول آدملردىن شونداين آدملر
 باردر آلارنى صوغه غرق ايتدىك (نوح قومی هم فرعوننىڭ اوزى هم قومی كىبى) (وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ)
 بلارنى عذاب قىلو بىلرلىن الله (تعالى) بلارغه ظلم قىلور بولما دى (وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) ولكىن
 بلار اوزلرگه اوزلرى ظلم قىلور بولدىلار (مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ) اللهدىن باشقە قائىلر بىنى
 اميد ايتب واشلر بىنى تابشرب دوستلار وباشلار توتقان آدملرنىڭ صفتى يعنى صنملارنى معبود توتقان
 آدملرنىڭ صفتى (كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بِعَبَابٍ) ايوياصاغان اورما كوچ صفتى كىبىدر (وَأَنْ أَوْهِنَ الْبُيُوتِ
 لَبَيْتِ الْعَنْكَبُوتِ) دىنى درستلىكده ايولرنىڭ ايلگى ضعيفى البته اورما كوچ اويدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر
 بىلسەلر صنملارده شونىڭ كىبى چوتكە اورما كوچ اوياسى اسسىللىكدىن وصالقوندىن ضررنى بىبارە آلماعان
 وفائده بىرە آلماعان كىبى صنملارده عبادت قىلوچىلار بىنە فائده بىرە آلمىلار هم ضررنىدە بىبارە آلمىلار
 (إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ) درستلىكده الله كافرلرنىڭ اللهدىن باشقە عبادت قىلغان نرسەلر بىنى
 بلەدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالى اشندە غالبدر وحكىمت اياسىدر اما جانسىز صنملار بوق نرسە
 حكمنەدر (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبوذكر قىلغان مثللرنى آدملرگه بيان قىلورمىز (وَمَا يَعْقِلُهَا
 إِلَّا الْعَالَمُونَ) وبومثللرنى بىلماس مگر عالملرگنە بلور (خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ) الله (تعالى)
 كوكلرنى وبىرلرنى حلق بىلرلىن بارا تىدى (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ) درستلىكده كوكلرنى وبىرلرنى بارا توده
 ايمان كىتروچى آدملر ايجون اللهنىڭ قدرتنە دلالت قىلا تورغان الوغ علامتلر باردر بىكر منچى
 جزءنىڭ ترجه سى تمام بولدى
 (أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) اى محمد (عهم) اوزىڭا وحى قىلغان نرسەنى (قرآننى) اوقو (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ)

دخی نمازنی اوتته (اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰی عَنِ الْفَعۡشَاءِ وَالْمُنۡكَرِ) درستلکله نماز فامش و قباحت اشلردن طیار
(وَلَنُكۡرُ اللّٰهَ الْاَكۡبَرُ) دخی البته الله ننگ ذکرینی اچنه آلغان نماز باشقه عبادت لردن الوغرا قدر (وَاللّٰهُ
يَعۡلَمُ مَا تَصۡنَعُونَ) والله (تعالی) سزنگ نمازدن و باشقه عبادت لردن قیلغان اشلرگزنی بله در و هر قایوسی
برابرنده کورکام جزا بیره چکدر (وَلَا تُجَادِلُوا اَهْلَ الْکِتَابِ) وای مؤمنار کتاب اهلی (یهود و نصاری) برلن
جدال قیلشماگز (دعوی لاشماگز) (الْاَبَالۡتٰی هِيَ اَحْسَنُ) مگر کورکام طریق برلن گنه جدال قیلشکمز (الْاَلۡدِیۡنِ
ظَلَمُوۡا مَوۡمِنَهُمْ) مگر اهل کتابدن دشمانلقده افراط کیتو برلن ظلم قیلغانلاری برلن گنه جدال قیلشکمز حاصل
اهل کتابنگ قاتی سوز لرینه یومشاقی سوز برلن مقابله قیلشکمز مگر آرتق دشمانلارینه صوغشو و جزیه تولاتو
کبی قاتی معامله قیلشماگزده ضرر یوق (وَقُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ اُنۡزِلَ اِلَیۡنَا) دخی کتاب اهلنه ایتکمز اوز مرگه
ایندر لگان نرسه گه (قرآنغه) ایمان کیتردک دیو (وَاُنۡزِلَ اِلَیۡکُمۡ) دخی سزگه ایندر لگان نرسه گه (تورات
برلن انجیل گه) ایمان کیتردک دیو (وَالۡهٰنَا وَالۡهٰکُمۡ وَاٰحَدٌ) و بزنگ هم سزنگ معبود کز بردر (وَنَحۡنُ لَهُ مُسٰمِعُونَ)
و بز همه سزنگ معبودی بولغان الله غنه بوی صنوچیمز اما سزنگ کبی عالم لرنی و راهب لر نیده تربیه
ایتوچی دیو اعتقاد قیلیمز دیو (وَکُنَّا لَکَ اَنْزِلۡنَا اِلَیۡکَ الْکِتَابِ) دخی اوشن اقی یعنی باشقه کتب
سماویه نی ایندر دکمز کبی سیکاده کتاب (قرآن) ایندر دک (فَالَّذِیۡنَ اٰتٰیۡنَاهُمُ الْکِتَابَ) بس شوندا این
آدملر بز آلا رغه کتاب ببردک یعنی سلام اوغلی عبد الله هم آلا رغه ایارگان آدملر کبیلر (یُؤۡمِنُونَ بِهِ) قرآنغه
ایمان کیتر لر (وَمَنۡ هُوَ اِلَّا مَنۡ یُّؤۡمِنُ بِهِ) دخی بومکه عربلرننده قرآنغه ایمان کیترگانلری باردر (وَمَا
یَجۡعَدُ بَاۡیَاتِنَا اِلَّا الْکٰفِرُوۡنَ) و بزنگ آیتلر مزی انکار قیلماس مگر کافر لر گنه انکار قیلور یعنی کفر گه
چوموچیلار غنه (وَمَا کُنۡتُمْ تَتْلُوۡا مِنْ قَبۡلِهٖ مِنْ کِتَابٍ) ای محمد (عه) دخی سین قرآن اینماسدن بورون کتاب
او قور بولمادک (وَلَا نَخۡطُهٗ بِیَمِیۡنِکَ) دخی اوک قولک برلن یازو یازار بولمادک (اِذَا لَرۡتَابَ الْمِطۡلُوۡنَ)
بو وقتنه یعنی اگر کتاب او قغان و یازو یازغان بولساک باطل غه چوموچیلار قرآننگ الله حضورندن بولوینه
شیک قیلور لرایدی و ایتور لرایدی محمد (عه) قرآننی ابرهنسی و باشقه سماوی کتابلاردن جیدی دیو
(بَلۡ هُوَ اٰیٰتٍ بَیِّنٰتٍ) بلکه اول قرآن ظاهر بولغان آیتلردر (فِی صُورِ الَّذِیۡنَ اُوۡتُوا الْعِلۡمَ) علم بیلر لگان
آدملرنگ کوکرا کلرنده حفظ قیلنمشدر هیچ کمنک قرآننی اوز گار توگه کچی یتماس (وَمَا یَجۡعَدُ بَاۡیَاتِنَا
اِلَّا الظَّالِمُوۡنَ) و بزنگ آیتلر مزی انکار یتماس مگر ظلم غه چوموچیلار غنه انکار ایتار (وَقَالُوا لَوۡلَا اُنۡزِلَ
عَلَیۡهِ اٰیۡةٌ مِّنۡ رَّبِّهِ) دخی مکه کافر لری ایتیلر کاشکی محمد (عه) اوزرینه ربسنن باشقه پیغمبر لر گه
ایندر لگان معجزه لر کبی معجزه ایندر لسه ایدی دیو یعنی صالح (عه) ننگ توهسی موسی (عه) ننگ طایاغی
عیسی (عه) ننگ مائسی کبی (قُلۡ اِنَّمَا الْاٰیٰتُ عِنۡدَ اللّٰهِ) ایت سین مشرکلر گه ای محمد (عه) آتیق معجزه لر
الله حضورنده در الله اول معجزه لرنی تلاگان روشنچه ایندر لر مین سز صور اغان معجزه نی کیترر گه قادر
توگل من (وَاِنَّمَا اَنَا نَذِیۡرٌ مُّبِیۡنٌ) و آتیق مین اوزمه بیلر لگان آیتلر برلن آتیق قورقتوچی من (اَوۡلَمۡ

يَكْفَهُمْ) ايا معجزه بولورغه مکه مشرک لرینه ينمادي، و (اَنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ) درستلکده بزسيکنا قرآن ايندرک (يَتْلَى عَلَيْهِمْ) اول قرآنى مکه مشرک لرینه هميشه او قلمور (ان في ذلك لرحمة وذكرى لقوم يؤمنون) درستلکده بو معجزه لگى قيامت کوننه قدر دائم بولغان قرآنده ايمان کيترگان قوم ايچون رحمت هم وعظ بولغوجيدر (قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا) ايت، سين اي محمد هم مکه مشرک لرینه منم راست بيغمبر بولومه منم آرامده شاهد بولو يوزندن الله يتار (يَعْلم ما في السموات والأرض) اول الله کولکرده هم بييرلرده بولغان نرسه ني بلور بس اول اللهغه منم حالنده وسزنگ حالکزده ياشرن بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ) دخى باطلگه ايمان کيترگان آدملر (وَكَفَرُوا بِاللَّهِ) دخى اللهغه کافر (منکر) بولغان آدملر (أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) بو صفتده بولغان آدملر کفرنى ايمان برلن آلامشدرولارى سببلى ضرر ايتوجيلردر (وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى بزگه کوکدن طاش ياغدر ديگان سوزلرى برلن سيندن عذابنى آشقدرولار (وَلَوْ لَأَجَلَ مَسْمُومٌ لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ) واگرده هربر عذاب ايچون تعيين قيلنغان مدت بولماسه ايدى البته مکه مشرک لرینه عذاب كيلور ايدى (وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغِيْةٌ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) دخى اول مکه مشرک لرینه عذاب كيلور حالبوکم آلا عذاب ننگ كيلوينى بولماسلر (يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ) اي محمد هم مکه مشرک لرى سيندن عذابنى آشقدرولار (وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ) دخى درستلکده جهنم قيامت کوننده کافرلرنى اوطن برلن چلغاب آلوچيدر (يَوْمَ يَغْشَى هُمُ الْعَذَابُ) شول کوننده جهنم کافرلرنى چلغان آلوچيدر اول کافرلرنى عذاب ارتر (مَنْ فَوْقَهُمْ وَمَنْ تَحْتَهُمْ أَرْجُلُهُمْ) کافرلرنگ استندن دخى ده آياق استلارندان (وَيَقُولُ دُوُّوُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) دخى الله تعالى ايتور کافرلرگه عمل قيلغان نرسه کوزنگ جزأسنى تاتوگز ديو (يا عبادي الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان کيترگان قلام (اِنَّ اَرْضِيْ وَاسِعَةٌ فَايَايَ فَاَعْبُدُونِ) درستلکده مينم بيرم كيلگدر بس ميکاغنه عبادت قيلگز يعنى بر بيرده سرگه ميکا عبادت قيلو ايچون آغرلق بولسه واول بيرده دينگزاچون نقصانلق بولسه قايو اوروندك ميكا عبادت قيلوگزاچون جيكللك ودينگزاچون حريت (ايركلك) بولسه شول اورونغه کوچگز منم بيرم كيلگدر معناسنك (كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ) هربر جان اياسى تلاسه نينداين اوروندك بولسه ده اولنى تاتوچيدر (ثُمَّ الْيَنَّا تَرْجِعُونَ) مونك صوكنك بزگه جزأ ايچون قايتارباش بولورسز (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخى شونداين آدملر ايمان كيترديلر وايزگو عمللر قيلديلار (لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا) اول آدملر ايچون جنتدن بلند اورونلار حاضرلرمز (تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول بيوك وبلند اورونلارنگ استلارندان يلغه (صو) لار آغار (خَالِدِينَ فِيهَا) اول بلند اورونلارده منگو قالغانلارى حاله (نَعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ) ني خوش بولدى عمل قيلوچيلارنگ اجرى بولغان جنت (الَّذِينَ صَبَرُوا) شونداين عمل قيلوچيلار مشرکلرنگ رنجتوينه وهجرت آغرلقنه صبرلق قيلديلار (وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخى ربلرى اوزرينه اشلرينى طابشرر بولديلار (وَكَانَ مِنَ

مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا) وکوبمه بیرده یوری تورغان حیوان ضعیف لکی ایچون رزقنی یوکل
 آلماس (اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَأَيَّاكُمْ) الله اول حیواننی ده دخی سزینده رزق لاندیرر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)
 واول الله سزنیڭ سوز کزنی اشک کوچی وکوکله کزده بولغان نرسه نی بلگو چیدر (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سین ای محمد هم مکه مشرکلرندن کولکرنی وپیرلرنی کم یاراتدی دیو صوراساڭ
 (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دخی قیاشنی و آینی کم مسخر قیلدی دیو صوراساڭ (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته کولکرنی
 وپیرلرنی الله یاراتدی هم قیاش برلن آینی الله مسخر قیلدی دیب ایتورلر (فَأَنَّى يُؤْفِكُونَ) بس
 بوسوز برلن اقرار قیلدقلاری سوکنده نچک الله نڭ برلکندن دونرلش بولالار (اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ) الله قیلارندان تلاگان کشی سی ایچون رزقنی کبک قیلور و تلاگان کشی سی ایچون
 رزقنی طار قیلور (إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلکده الله هر بر نرسه نی بلگو چیدر (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ
 مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) واگر مکه مشرکلرندن صوراساڭ سین ای محمد هم کوکن صوتی کم ایندردی دیو (فَأَحْيَا
 بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا) بس بیر کیبو سبیلی اولگان نڭ سوکنده شول سو برلن بیرنی کم ترگزدی دیو
 (لَيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته مکه مشرکلری بیرگه کوکن صوتی الله ایندردی هم اول سو برلن بیرنی الله
 ترگزدی دیو ایتورلر (قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ) ای محمد مونداین آزغونلق دان صاقلای او زرينه اللهغه حمد
 بولسون دیو ایت (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) بلکه مشرکلرنڭ کوبسی عقللرینی یرتب قاراماسلار شونڭ
 ایچونده هر نرسه نی یاراطوچی الله دیو اقرار قیلسه لارده اللهغه صنملارنی شریک قیلورلار (وَمَا هَذِهِ
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) وبو حقیر دنیا نڭ ترکلگی توکلدر (الْأَلْهَوُ وَالْعَبَثُ) مگر فائده سز وایون اشدر (وَأَنَّ
 الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ) دخی درستلکده آخرت یورطی البته چن ترکلکدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر مونی بلسه لر
 البته چن ترکلک یورطی بولغان آخرت یورطنه حقیر و فانی بولغان دنیا نی اختیار قیلما سلا (فَأَذَارُكُمْ فِي
 فِي الْفُلْكِ) بس هر قیچان مشرکلر کیمه گه آطلانسه لار (او ترسه لار) (دَعَا اللَّهُ مَخْلَصِينَ لَهُ الدِّينَ) دیننی خالص
 الله ایچون قیلغانلاری حاله اللهغه دعا قیلورلار (فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ) بس هر قیچان اول مشرکلرنی دیکنگز
 قورقوندن قوری بیرگه چغاروب قفقار ساق (إِذْ هُمْ يُشْرِكُونَ) شول وقتوق باطل معبودلرینی اللهغه شریک
 قیلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بز اوزلرینه بیرگان قورقودان قفقارو نعمتنه کفران قیلسون لار ایچون
 (وَلِيَتَمَنَّوْا) دخی صنملار عبادتنه جبولولاری برلن فائده لانسولر ایچون الله تعالی نڭ بوامری قورقتو
 ایچون (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس بواشلمرینک آخرینک قباحتلگنی تیز بیلورلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا)
 ایامکه اهلی بلامادیلر مو درستلکده بز مکه شهرینی طنچلق اباسی بولغان حرم بیرنی قیلدی یعنی مکه اهلی
 طالانودن واولتربلودن وظلم قیلنودن امین قیلدی (وَيَتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ) حالبوکم مکه تیره اریزن
 آدملر طالانمش واسیر آلمش بولورلر یعنی بعضی طالارهم اسیر ایتار امامکه بواشلمردن طنچلقده
 (أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ) ایامکه اهلی باطلغه ایمان کیتدرلرینی والله نڭ نعمتنه کفران

قيلورلامى (وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) دى اللهغه يالغاننى افترا قيلغان آدمىنى ظالمرا كى
كشى بارى البتہ يوق (أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ) ياكه حلق كىلگىگىنىڭ صوڭنىده حقنى يالغانغه توتقان
آدمىنى ظالمرا كى كشى بارى البتہ يوق (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) اياجهنمده كافىرلرگه باراچاق
اورن يوقى البتہ بار (وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا) وشونداين آدمىلر بىزنىڭ حقىمىزده طرشد يىلار (لَنَهَبْنَهُمْ مَّسْجِدَنَا)
البتہ اول آدمىلرنى اوزىزگه ايرشو يوللار بىنه كوندىر مىز بىزنىڭ اجتهاد زمانىڭى منقرض توگىل ايدىكە
دلالت قىلادىر بومسئله حقنىده طرىقه محمدىه ترجمه سنىده يازمىش ايدىك (وَأَنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ) دى درستلىكە
الله تعالى البتہ دىن گه ياردىم بىر و بىرلن ايزگولك قىلوچىلار بىرلن بىرگه درىعنى دىن گه ياردىم بىر و چىلرگه
ياردىم بىر و چىلر (عَنْكَبُوتِ سُوْرَةِ سَيْنِكِ تَرْجَمَه سِى تَمَام بُولدِ .

اوتوزىچى سوره روم سوره سى مكه ده ايتىگان آلتىش آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْم) بوسورتىن مرادىنى جناب حق اوزى بلور ياكه الله بىرلن رسولى آراسنىده بىرسىدر (غَلَبَتِ الرُّومُ
فِي أَدْنَى الْأَرْضِ) اهل كىتابىن روم لار عرب بىرىنىڭ اوزلر بىنه ياقن بولغان بىرىندىه مجوسى بولغان فارس لار
طرفىن صوغشده جىكلىلر (وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ) واول روملار فارس لار طرفىن جىكلىلر
صوڭنىده فارس لارگه غالب بولورلار بىعنى جىكارلر (فِي بَضْعِ سَنِينَ) بىر نىچى يىللار اىچىندى (بَضْعِ) دىب ايتىه اوچ
يىلن اون يىلغه قدر مونىڭى قىسى اذىعات بىرلن بىرى آراسنىده اهل كىتابىن روم بىرلن مجوسلردن فارس لار
صوغش قىلغانلار فارس لار روملارغه غالب بولغانلار بى وقت فارس لارنىڭ پادشاهسى كسىرى ابرو بىزنام
كەسە بولغان روملارنىڭ فارس لار طرفىن مغلوب بولو خىبرى مكه گه اشنلىگىچ بو خىبر رسول اللهغه هم
مؤمىنلرگه آغىر طوبىلغان چونكه فارس لار مجوس روم لار كىتابى بولغان مشركلر شادلانغانلار و ايتىگان لىر
سىز مسلمانلار هم نصارا اهل كىتابسىز بىز هم فارس لار كىتابسىز مجوسىز بىزنىڭ قىرداشلىرىمىز سىزنىڭ قىرداشلىرىمىز
غالب بولدىلار بىزده سىزگە تىزدن غالب بولاچاقمىز دىوشوندىن صوڭ بو آيت ايتىگان ابوبىكر مشركلرگه
ايتىگان والله روملار فارس لارگه بىر نىچى يىل اچىندى غالب بولاچاقلار دىگان ابى بىن خلىف يالغان ايتىسەن
ايدىكە سىز نىزاعلىشمىز هر بىرىمىزده اون توه بىر بىرىندى دىگان مىتنى اوچ يىل ياصاغانلار اوچ يىل اچىندى روملار
فارس لارگه غالب بولسالىر خلىف اوغلى ابى ابوبىكر الصدىقغه اون توه بىراچك بولغان اكر غالب بولا
آلماسالىر ابوبىكر الصدىق ابى گه اون توه بىراچك بولغان ابوبىكر الصدىق بو واقعه دن رسول اللهغه خىبر
بىردىكە رسول الله ايتىگان مىتنى بىراغراق قىل توه لىرىنى آرتىرا توش دىوشوندىن صوڭ مىتنى توقىز يىل توه لىرىنى
بوز ياصاغانلار خلىف اوغلى ابى مىتىن بوزون وفات بولغان حىبىبىه كوندى روملار صوغش بىر نىچى فارس لارنى
جىكلىگىنلر حضرت ابوبىكر خلىف اوغلى ابى نىڭى بالالارنىدان بوز توه نى آلىغان رسول الله بو بوز توه لىرىنى صدقه
بىردىو ابوبىكر الصدىقغه امر ايتىگان بو واقعه رسول اللهنىڭى حق پىغمبىر بولوىنە قرآننىڭى الله حضورنىدان
بولوىنە ظاهر دلىل بولا چونكه بوغىبىن خىبر امام قىتاده ايتىه بو واقعه بىرلن اسنىلال قىللوب امام اعظم

برلن امام محمد دار حربك عقود فاسك نك (بوزوق معامل لرنك) درستلكنه بارديلاردى مثلا مسلم برلن
 كافر آراسنه دار حربك ربادرست بولوكمى اوشنداق باشقه معامل لرده رباحقنه حديث هم بار رسول الله
 ايتكان (لَارِبُوا بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْحَرْبِ فِي ذَارِ الْحَرْبِ) ديو معناسى مسلمان برلن حربى آراسنه دار حربك
 ربايوق ديگان سوز بس بو آيت مسلمان برلن حربى آراسنه عقود فاسك نك درست بولوينه دلالت
 قىلا اوشنداق ايكى مسلمان آراسنده ده درست ديويچيلر بار دار حربك (اللَّهُ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ بَعْدُ)
 روملارنك غالب بولولارندان الكنه (مغلوب بولغانلارى وقتنده) اش الله ايچوندر هم روملارنك
 مغلوب بولولارندان صوكره (غالب بولمقلارى وقتنده) اش الله ايچوندر (وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ
 بِنَصْرِ اللَّهِ) روملار فارسلىرگه غالب بولغان كونه الله نك ياردمى سببلى مؤمنلر شادلانورلار (يَنْصُرُ مَنْ
 يَشَاءُ) الله (تعه) تلاگان آدمنه ياردم بيرر يعنى فارسلىرگه بروقتنه ياردم بيرسه ايكنچى وقتنه
 روملارغه ياردم بيرر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) واول الله هر اشك غالبدر وهم رحمت قىلغوجيدر (وَعَدَّ اللَّهُ
 اللَّهُ يَارِدُ مَنْ وَعَدَ قَيْلَمَاقِ بَرَلِنِ وَعَدَهُ قَيْلَمَاقِ) (لَا يَخَافُ اللَّهُ وَعَدَهُ) الله وعده سنه خلافت قىلماس (وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) لكن آدملرنك كويسى الله نك وعده سنه خلاف قىلويين بلماسلر (يَعْلَمُونَ
 ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) آدملرنك كويسى دنياه تركلكندن ظاهرينى گنه بلورلر يعنى كوزلرينه
 كورتگاننى گنه (وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ) واول آدملر آخرتن غافلدر يعنى دنيا نك غايه سى و دنيا دن
 مقصود بولغان آخرتنى بلماسلر (أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ) ايامكه مشركلرى اوزلرينك اشلرنده فكر
 قىلماديلارمو (مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعالى) كوكلرنى وييرلرنى ياراتمادى (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخى
 كوكلر برلن بييرلر آراسنده بولغان نرسه لرنى ياراتمادى (الْأَبَاطِحُ وَأَجَلُ مَسْمَى) مگر حلق برلن وبيلگولى
 مدت برلن ياراتدى (وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ لَكَافِرُونَ) دخى درستلكنه آدملرنك كويسى
 ربلرينك جزاسنه يولغونى البته انكار ايتدويچيلردر (أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ايامكه كافرلرى بييرده سير
 قىلماديلارمو (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اگر سير قىلسالار ايدى اوزلرنى بورون
 بولغان ياوز قوملرنك صوكرغى حاللرى نيچك بولمقنى قارارلار ايدى (كَانُوا أَشْتَمَ مِنْهُمْ قُوَّةً) مكه كافرلرنى
 بورون هلاك قىلنغان ياوز قوملر بلاردن قوه يوزنمن قاطيراق بولمىلار يعنى قوتليراك بولمىلار
 (وَأَنَارُوا الْأَرْضَ) دخى بييرنك استنى صولارومعندلر چغار ايجون ايلندر ربولمىلار (وَعَمَرُوا هَا أَكْثَرَ
 مِمَّا عَمَرُوا هَا) دخى مكه كافرلرنك عمارتنىن كوبراك بييرنى عمارت قىلور بولمىلار (وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ) دخى مكه كافرلرنىن بورون بولغان كافر قوملرينه پيغمبرلرنى ظاهر معجزه لرنى برلن كيترديلر (فَمَا
 كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِمَهُمْ) بس الله آلاشه ظلم قىلور بولمادى (وَأَلَكُنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلَمُونَ) ولسكن پيغمبرلرنك
 امرلرينى توتما دقلارى سببلى اوزلرينه اوزلرى ظلم قىلور بولمىلار (ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ آسَؤُوا
 السُّؤَى) مونك صوكرنه ياوزلق قىلغان آدملرنك صوكرغى حالى ياوز بولغان عذاب بولدى (أَنْ كَتَبُوا

بآيات الله) الله نك آيتلر ينى يالغانغه توتولارى سببلى (وكانوا بهايسته زون) دى الله نك آيتلر ينى
 خورغه صاياوچى بولولارى سببلى (الله بيب الخلق ثم يعيده) الله خلقنى باشده ياراطور مونك صوكتده
 قيامت، كوننده قايتادن ياراطور (ثم اليه ترجعون) مونك، وكتده جرا ايچون اللهغه قايتارلس بولورسز
 (ويوم تقوم الساعة يبلس المجرمون) وقيامت قائم بولغان كونده كافرلر ايمسز وحيران بولغانلارى
 حالده تيك تورلار (ولم يكن لهم من شركائهم شفعاء) دى كافرلر ايچون اللهغه عبادتده شريك ايتوب
 توتقان نرسه لرندن (معبودلرندن) ياردمچيلر بولماس (وكانوا بشركائهم كافرين) دى مشركلر اللهغه
 عبادتده شريك ايتكان نرسه لر ينى (معبودلر ينى) انكار ايتوچى بولورلار (ويوم تقوم الساعة يومئذ
 يتفرقون) وشول كونكم قيامت قائم اولسه اول كونده مؤمنلر وكافرلر آيرولورلار (فاما الذين آمنوا
 وعملوا الصالحات) اما شونداين آدملر ايمان كيترديلر دى ايزگو عمللر قيلميلار (فهم في
 روضة يجبرون) بس آنداين آدملر جنت باقچه سنده يوزلر ينى ياقترتقان شادلق برلن
 شادلانورلار (واما الذين كفروا) اما شونداين آدملر كافر بولميديلار (وكتبوا باياتنا ولفاء
 الآخرة) دى بزك آيتلر ينى هم يرگه يولقونى يالغانغه توتيديلار (فاولئك في العذاب محضرون) بس
 آنداين آدملر عذاب كه حاضر قيلنمش بولورلار (فسبحان الله حين تمسون وحين تصبحون) بس اللهغه تسبيح
 ايتكز (نماز او قكز) كيچكه كردككز وقتده دى تاكغه كردككز وقتده يعنى آخشام ويسيع هم ايرته نماز
 او قكز (وله الحمد في السموات والأرض) واول الله ايچوندر كوكلرده وييرلرده هرماقتا (وعشياً) دى
 كوندنك آخرنده تسبيح ايتكز يعنى ايكندى نماز ينى او قكز (ودين تظهرون) دى اويله وقتده
 كردككز وقتده تسبيح ايتكز يعنى اويله نماز ينى او قكز بو آيت بش وقت نماز نك مشروع بولوى
 حقتده در. حضرت ابن عباس ايمه بو آيت بش وقت نمازنى جامع دى نماز ايچون بو وقتلارنى تخصيص چونكه
 بو وقتلارده الله نك نعمتلرى متجدد بولا (يخرج الحي من الميت) اول الله اولو كمن تركنى چغارور
 (منى صونداين آدمنى، يومرقه دان حيواننى چغار دق كى) (ويخرج الميت من الحي) دى تركمن
 اولو كنى چغارور (منى صوينى آدممن، يومرقانى (كوكاينى) حيوانداين چغاروى كى) (ويعى الأرض
 بعتموتها) دى كىبو سببلى اولسكان نك صوكتده اولنار اوسدرو برلن ييرنى تركز (وكذلك
 تخرجون) اوشنداق يعنى بو چغارولار كى قهرلر كزندن چغارلش بولورسز (ومن آياته ان خلقكم من
 تراب) دى عالمنى ياراطوده بولغان علامتلر جمله سنندى سزنى توفراقندان ياراطوى (ثم اذا انتم
 بشر تنتشرون) مونك صوكتده هر قىچان آدم بولساكز ييرگه ساچلر سز (ومن آياته ان خلق لكم
 من انفسكم ازواجاً) دى الله نك كمال قدرته دلالت قيلاتورغان علامتلر جمله سنندى سز نك ايچون
 اوز جنسلر كزندن خاتونلار كزنى ياراطوى ايكنچى جنسدى ياراطوماوى ياكه نفس اوز كزندن ياراطوى
 چونكه حوا آنامز آدم عليه السلام دن باشقه خاتونلار ايرلر منيبندن ياراطولغان (لتسكنوا اليها)

اللہ نىڭ خاتون لارنى اوز جنسكردن ياراطوى اول خاتونلار اوزەرىنە مېل قىلوڭز والقت لىنوڭز اوچون
 (وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً) دى سزنىڭ آراڭزىدە يەنى ايرلر بىرلن خاتونلار آراسىدە ياكە مطلقا
 آدملىر آراسىدە دوستلىق و شىقت لولك قىلىدى بو دوستلىق و شىقت لولك باشقە حيوانلار آراسىدە يوق
 اللہ تە نىڭ بو طرىق قىلوى آدم بالالارى بىرسنە برى ياردم بېرىشون لىر ايچون و شىقت قىلىشونلار
 ايچون (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نرسە لىردە فكىرلى قوم ايچون
 الوغ عبرتلىر باردر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان
 علامتلىر جملەسندىر اللہ نىڭ كوكلىرى و بىرلىرى ياراطوى (وَاٰخْتَلَفُ الْاَسْنَتِكُمْ وَالْوَالِدَاتُكُمْ) دى
 تىللىرىنىڭ و تىللىرىنىڭ تورلى بولوى (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ) درستلىككە بو تىللىرىنىڭ تورلى بولونى
 علم ايلارى ايچون الوغ عبرتلىر باردر (وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە
 دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر قىوۋە نىفسانىيە ھەمدە قىوۋە طبيعىيە لىرگىزنى راھىتلىدىر ايچون
 كىچەك و كوندزىدە يوقلاوڭز (وَابْتَغَاوْكُمْ مِّنْ فَضْلِهِ) دى كىچەك و كوندزىدە اللہ نىڭ فضلدىن معاش استاۋگە
 ياكە كىچەك يوقلاوڭز و كوندزىدە اللہ نىڭ فضلدىن معاش استاۋگىز (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ)
 درستلىككە بو ذكر قىلىنغان نرسەدە اعتبار بىرلن سوزنى اشىكان قوم ايچون الوغ عبرتلىر باردر (وَمِنْ
 آيَاتِهِ يُرِيْكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر
 باشن صوغودان قورقغانىڭز دى يىغورنى اميد ايتىكانىڭز حالىدە اللہ نىڭ سىزگە ياشنى كورساتوى
 (وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دى اول اللہ كوكىن صونى ايندىر (فَيَعْبِيْ بِهَ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) پس اول صو
 بىرلن اولىگان نىڭ صوكىدە بىرىنى ترگىز (اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ) درستلىككە بو ذكر قىلىنغان
 نرسە لىردە عقللىرىنى بىرتب قاراغان قوم ايچون الوغ عبرتلىر بولغوجىدىر (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنْ تَقُوْمَ السَّمٰوٰتُ
 وَالْاَرْضُ بِأَمْرِهِ) دى اللہ نىڭ كمال قىدرتنە دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملەسندىر كوكىڭى و بىرىنىڭ
 كورلىشى تراكىن باشقە اللہ نىڭ امرى بىرلن توروى (ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْاَرْضِ) مونىڭ صوكىدە
 ھەر قىچان اللہ سىزنى قېرلىرىڭىز قوبارلىرىڭىز ايچون اى اولكلر قېرلىرىڭىز چىڭىز دىو بىر اندە بىرلن
 اندەسە (اِذَا اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ) شول وقتىق سىز قېرلىرىڭىز چىغارسىز بولدى اللہ نىڭ كمال قىدرتىنىڭ
 علامتلىرىدىر (وَلَهُ مَنَ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) دى اول اللہ نىڭ ملكىدىر كوكلىرىدە و بىرلىرىدە بولغان عقل
 ايلارى (كُلُّلَهُ قَانُوْنَ) بىلارنىڭ ھەر برى الوغ بوى صونوچىلاردىر (وَهُوَ الَّذِيْ يَبْدِئُ الْخَلْقَ ثُمَّ يَعِيْدهُ)
 اول اللہ شوندا بىن اللہ در خلىقى باشدا ياراتور ھەم قىامت كوندە قايتادان قاراطور (وَهُوَ اَهْوَنُ
 عَلَيْهِ) و قايتادان ياراطو باشدا ياراطودان اللہ اوزرىنە سىزنىڭ قىياسىڭىز قاراغاندە جىڭلىر اكر (وَلَهُ
 الْمَثَلُ الْاَعْلٰى) و اول اللہ تعالى ايچوندىر شانى عجب و بلىدى بولغان وصف (فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلىرىدە
 و بىرلىرىدە (وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْعَكْبُرُ) و اول اللہ تعالى ھەر اشكە كوچى يتىكوجىدىر ھەم ھەر اندەدە حكمت
 اياسىدىر (ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ) اللہ سىزنىڭ ايچون اوز حالىڭىزنىڭ مىثللىرى بىدان ايتىدى

(هَلْ لَكُمْ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ) اوك قولار كز ملك لنگان نرسه دن (قللار و كنيزه كلر كز دن)
 سز نلگ ايچون اورطاق آدملر بارمى (فِيمَا رَزَقْنَاكُمْ) بزلنك سز گه رزق لاندريغان نرسه مزده (ماللار كز ده)
 (فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ) بس سز بزر زقلاندريغان نرسه ده مملوكلر كز برلن برابر بولور سز بزر زقلاندريغان نرسه ده
 سز نلگ كى مملوكلر كز ده تصرف قيلور البته بواش يوق وحالاتكه سز مملوكلر كز همه كز آدملكه برابر سز (تَخَافُوهُمْ
 كَخِيفْتُمْ أَنْفُسَكُمْ) اول مملوكلر كز نلگ اورطاق بولوب ماللار كز ده تصرف قيلوندىان قورقار سز اور كز نلگ (آزاد
 آدملر نلگ) اورطاق بولوب ماللار كز ده تصرف قيلوندىان قورقور كز كى بس ايندى آدم بولوچيلقنه اورطاق
 بولاتروب مملوكلر كز سز گه ماللار كز ده اورطاق بولماسه لار نچك بتونلاي باشقه بولغان الله نلگ بعض مملوكلر ينى
 اللهغه شريك قيلاسز (كَذَلِكَ نَقُصُّ الْأَيَّاتِ) اوشنداق يعنى بو آچف بيان كى آيتلرني آچف بيان
 قيلورمز (لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) عقللار ينى استعمال قيلغان قوم ايچون (بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ)
 بلكه شرك سببلى ظلم قيلغان آدملر بلما گانلرى حالده نفس آرزولارينه يارديلر (فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ
 اللَّهُ) بس الله حقن آزدريغان كشيلى حق يولغه كم كوندرر يعنى هيچ كم كوندره آلماس (وَمَا لَهُمْ مِنْ
 نَاصِرِينَ) دخى حق بولدن آداسقان آدملر ايچون آرزونلقدن قتقاره تورغان يار دچيلر يوقدر (فَأَقِمْ
 وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا) بس اى محمد (عم) دين گه آوشقان حالده يوز كنى دين گه يونالدر (فَطَرَهُ اللَّهُ الَّذِي
 فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا) الله نلگ شوندىان ياراطوى اوزرينه يابشكر الله اول فطره اوزرينه آدملرني ياراتدى
 يعنى خرافاتدن يراق بولغان دين فطرى اوزرينه يابشكر (لِاتَّبِعِدِلَّيْهِ لِيَخْلُقَ اللَّهُ) الله نلگ ياراتقان دين
 فطرىنى آلماشماق ممكن بولماس (ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ) بودين فطرى توغرى ديندر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
 لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملر نلگ كوبسى بودين فطرى نلگ توغرى ايدكنى بلماسلر (مُنِيبِينَ إِلَيْهِ) الله نلگ ديننه
 يابشكر اللهغه قايتقانلر حالده (وَاتَّقُوهُ) دخى الله دن قورقغانلر حالده (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ) دخى نماز اوقغانلر
 حالده (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ) دخى اللهغه شركت قيلوچيلاردن بولما كز (مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ
 دِينَلرني تورلى گه آيرغان آدملردن بولما كز (وَكَانُوا شِعَابًا) دخى دينلرينى تورلى گه آيروچيلار
 آزدروده امام بولغان آدملرينه ايارگان فرقه لر بولدىلار (كُلُّ حِزْبٍ بِمَالِدَيْهِمْ فَرِحُونَ) هر برطائفه
 اوز حضورنده بولغان نرسه برلن شادلانوچيلاردر و هر برسى اوزى توتقان مسلكنى حق ديوظن
 قيلور (وَإِذْ أَمْسَسَ النَّاسَ ضُرًّا) و هر قيچان آدملرني آغرلق وقاطيلق توتسه (دَعَوْا بِهِمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ)
 ربلرينه قايتقانلارى حالده ربلرينه دعا قيلورلار (ثُمَّ إِذَا آذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً) مونلگ صوكنده آدملر گه
 ربلرى اوزنمن رحمتنى تاتوتسه (إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَيْهَمَ يَُشْرِكُونَ) شول وقتدوق آدملردن برجماعت
 ربلرينه شركت قيلورلار (لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ) بزاوزلرينه بيرگان نرسه نى انكار قيلسونلار ايچون
 (فَتَمَتَّعُوا فِسْوَافٍ تَعْلَمُونَ) بس دنيا ده فائده لانگز وتيز فائده لانگز نلگ عاقبتنى بلور سز (أَمْ أَنْزَلْنَا
 عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا) ايا بزمشركلر اوزه رينه دليل ايندر دكمى ياكه دليل اياسى فرشته ايندر دكمى

(فَهُوَ يَتَكَلَّمُ) بس اول دليل سويله شرمى، ياكه دليل اياسى فرشته سويله شرمى (بَمَا كَانُوا بِهِ يَشْرِكُونَ)
 مشركلرنىڭ اللهغه شريك قىلغان نرسه لرى بران ياكه شريك قىلمولارى بران (وَإِذَا أَدَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً
 فَرِحُوا بِهَا) وهر قىچان آدملىرگه رحمتنى تاتوتسه ده اول رحمت سببلى شادلانولار (وَأَنْ تَصِيبَهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا
 قَدَّمَتْ أَيْدِيَهُمْ) واگر آدملىرگه قوللارى الك قىلغان نرسه (ياوز عمللرى) سببلى ياوزلق ايرشسه
 (إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ) شول وقتدوق آدملىر اللهنىڭ رحمتىنن اميد كىسارلر (أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
 لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) ايامشركلر بىلما دىلرمى درستلىكك الله تىلاگان آدمى اىچون رزقىنى كىڭ قىلوروتلاگان
 آدمى اىچون طار قىلور (أَنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلىككده بوذكر قىلنغان نرسه لرده ايمان
 كىزگان قوم اىچون الوغ عبرتلىر باردر الله تعالى ذوى الارحام نىفقه سىنىڭ واجب بولوى هم ربانىڭ حرام بولوى
 حقننه ذكر قىلناچق آيتنى ايندردى (فَاتَّذِرْنَا الْقُرْبَى حَقَّهُ) بس اى محمد (عم) يا قىلغى اياسى قىردىكك حقنى
 بىر (وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ) دى مسكىن گه هم بول اوغلىنه (مسافرگه) حقنى بىر (ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ
 يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ) بو آدملىرنىڭ حقلىرى بىر واللهنىڭ رضاغنى استاگان آدملىر اىچون ايزگودر (وَأُولَئِكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ) دى بوصفتلى آدملىر منگولك سعادتك ايرشكوقچىلدر (وَمَا آتَيْتُم مِّن رَّبًّا) وشول نرسه كم
 آرتقىلغىنى آنى بىردىكز يعنى سزنىڭ معاهلده حرام بولغان آرتقىلغىنى بىرگان نرسه كز ياكه كوب و آرتوق
 مكافاتنى اميد ايتوب بىرگان هدىه وهبه كز (لِيُرَبُّوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ) بىروچى آدملىرنىڭ ماللارننه آرتدو
 اىچون (فَلَا يُرَبُّوا عِنْدَ اللَّهِ) بس الله حضورننه بو بىرگان نرسه كز مبارك بولماس (وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ) وشول
 نرسه كم زكاتىن سزنى بىردىكز (تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ) اللهنىڭ رضاغنى استاگانانكز حالده (فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعَّفُونَ)
 بس اللهنىڭ رضاغنى استاب زكات بىروچىلر آلا در ثوابلارنى قات قات قىلوچىلار (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ
 سزنى ياراتقان ذات الله در (ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يَمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ) ياراتقاننىڭ صوكنده اول الله سزگه رزق
 بىردى مونىڭ صوكنده سزنى اوتورر مونىڭ صوكنده قىامت كوندنه سزنى ترگزربو اشلرنىڭ همه سنى قىلغان
 ذات الله در (هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ) اياسى مشركلرنىڭ اللهغه شريك ايتوب توتقان نرسه لىرگزىدن (معبودلىرگزىدن)
 بارمى (مَنْ يَفْعَلْ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ) بوذكر قىلنغان اشلرگزىدن (ياراطودن، رزق، بىرودن، اوترودن
 وترگزودن) برسىنى قىلغان ذات البته يوق (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) الله كىمچىلكرىدن
 پاك ومشركلرنىڭ شريك قىلغان نرسه لىرنىن بلىن بولدى (ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ) قورى بىرده
 ودىكزده بوزلق (آچلق وبا، پاژار كىبى آفتلر) ظاهر بولدى (بَمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ)
 آدملىرنىڭ قوللارى كسب قىلغان بوزق عمللرى سببلى (لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا) آدملىر عمل قىلغان
 نرسه لىرنىڭ دنياده بعض جزالارنى تاتسونلار اىچون اماكامل جزانى تاتولارى آخرىتده بولاچاق (لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ) اللهنىڭ جزالارنىڭ بعضىنى تاتوى ياواشلرنىن قايتسونلار اىچون (قُلْ مِمَّنْ رَوَا فِي الْأَرْضِ)
 اى محمد (عم) مكه مشركلرىننه ايت بىرده سىر قىلكز (فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ) اوزىرگزىدن

بورن اوتكان ياوز قوملرنىڭ صوڭغى حالرى نچك بولدى شونى اعتبار قىلوب قارا كز ديو (كان اكثرهم
 مشركين) اوتكان قوملرنىڭ كوبسى اللهغه شركت قىلوچى بولايلا (فاقم وجهك للمدين القيم) بس
 42
 اى محمد (عم) توغرى وحق بولغان دين ايچون يوزكنى تورغز (يونالدر) (من قبل ان ياتي يوم)
 شونداين كون (قيامت كون) كىلماسدان بورن (لامردله من الله) اول كونى الله دان كىرى قايتارو
 يوقدر چونكه الله نىڭ ارادهسى اول كون نىڭ كىلويىنه متعلق بولغان (يومئذ يصدعون) اول كونده
 آدملىر ايكى گه آيرولورلار بربولگى اوچماخه بربولگى تموغده بولورلار (من كفر فعليه كفره)
 (العياذ بالله) بركشى كافر بولسه كفى نىڭ ضررى اوزينه در (ومن عمل صالحا فلانفسهم يمهون)
 وكملدر ايزگو عمل قىلسالار اوزلرى ايچون جنت ده اورون حاضرلر (ليجزى الذين آمنوا وعملوا
 الصالحات من فضله) ايزگو عمل قىلغان آدملرنىڭ قيامت كونده جنت ده اورون حاضرلار لرى الله نىڭ
 اوزينىڭ فضلندن ايمان كىتربى ايزگو عمل قىلغان آدملرنى جز اولولرى ايچون (انه لا يحب الكافرين)
 درستلىكك اول الله كافرلرنى دوست كورماس (ومن آياته ان يرسل الرياح مبشرات) والله نىڭ كمال
 45
 رحمتنه دلالت قىلاتورغان علامتلىر جملة- سندندر يغمور برلن سيونچ بىرگانلىرى حاله الله نىڭ
 جىللىرى يباروى يعنى سيونچ بىرسونلر ايچون (وليد بقكم من رحمته) دى اوزينىڭ رحمتندن
 (يغموردان) سزگه تاتوتماقلىغى ايچون شمال جىلى (قارانغى تن طرفندن ايسكان جىلى) صبا جىلى
 (قياش چغش طرفندان ايسكان جىلى) جنوب جىلى (قبله طرفندان ايسكان جىلى) بواوچىسنه رحمت
 جىلى دىلر اما دبور جىلى (قياش باطش طرفندان ايسكان جىلى) عناب جىلى ديمشلىر (ولتجرى
 الفلك بامرهم) دى الله (تعه) جىللىرى يبارر اوزينىڭ امرى برلن كىمهلىر يرسون ايچون (ولتبتغوا
 من فضله) دى دىك- گزده سودا ايتو برلن الله نىڭ فضلندن استاؤكز ايچون (ولعلكم تشكرون) دى
 الله نىڭ جىللىردى بولغان نعمتنه شكر قىلوكز ايچون (ولقد ارسلنا من قبلك رسلا الى قومه) وتحقيق بز
 46
 اى محمد (عم) سىندن الك اوز قوملرينه يغمبرلر يباردك (فجاؤهم بالبينات) بس اول يغمبرلر
 قوملرينه ظاهر بولغان معجزهلىر برلن كىلمىلر (فانتقمنا من الذين اجرؤا) بس يغمبرلرنى يالغانغه
 توتقان كافرلردن هلاك ايتو برلن اوج آلىق (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) دى بزنىڭ اوزمرگه
 مؤمنلرگه ياردم بىر وحق بولدى (الله الذى يرسل الرياح) الله فائىلى جىللىرى يبارر (فتخبر سعايا)
 47
 بس اول جىللىر بلوطنى قوزغاتور (فيبسطه فى السماء) بس بره مرتبه توتاش دان كوك گه (يوغارىغه)
 توشار الله تعه اول بلوطنى (كيف يشاء) تلاكانى روشنچ (ويجعله كسفا) دى الله تعه ايكنچى مرتبه
 بلوطنى كىساك كىساك قىلور (فترى الودق يخرج من خلاله) بس يغمورنى بلوطنىڭ اورطاسندان چغار
 كوررسون (فاذا اصاب به من يشاء من عباده) بس هر قىچان الله (تعه) يغمورنى بنىلردن تلاكان آدمنه
 يعنى آدملرنىڭ شىرلرينه هم بىرلرينه ايرشدرسه (اذا هم يستبشرون) شول وقتك بنىلر طوقلىق
 48

يل كېله ديو شادلانورلار (وَانْ كُنُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْسِينَ) ودرستلكه آدملا
 اوزلرينه يغمور ايندرلمش بولودان بورون اميدلرينى كيسوچى بولدىلار (فَانظُرْ إِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ)
 بس اى محمد (عم) الله نك رعمتى (يغمور) نك ائرلرينه (اولنلر، آغاچلار، وتورلى يمشلرگه)
 اعتبار قيلولوب قارا (كَيْفَ يُعَى الْأَرْضُ بَعْمَوْتِهَا) نچك الله كيسو سببلى اولسگان نك صوكنه ييرنى
 ترگز (انْ ذَلِكَ لَمَعْنِ الْمَوْتِ) درستلكه اولك ييرنى ترگزگه قادر بولغان الله البته قيامت كونده
 اولكلرنده ترگز چونكه الله نك حضورنده ييرنى ترگزونك سببى بولغان كى اولكلرنى ترگزونك
 سببده بار (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله تعه نك هر نرسه اوزرينه كوچى يتكوچيدر (وَلَمَنْ
 أَرْسَلْنَا رَيْحًا) واگر بضررلى جيلنى ببارساك (فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا) بس اول جيل نك ائرلرى ياكه بلوطنى
 صارى كورسلا (لَطَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ) اول جيل نك ائرلرى صايلغى صوكنه الله نك نعمتى انكار
 ايتوچى بولوب اولرولر (فَأَنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْمَوْتِ) بس درستلكه سين اى محمد (عم) اولك حكمنده
 بولغان كافرلرگه حق سوزنى ايشتمده آلمازسن (وَلَا تَسْمَعُ الصَّمَّ الدُّعَاءَ) دضى چوقراق حكمنده بولغان
 كافرلرگه حق غه اندهونى ايشتمده آلمازسن (إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ) هر قيچان آرطلارى برلن بولغانلار
 حالده يوز دوندرسلا (وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَى عَنْ ضَلَالَتِهِمْ) وای محمد (عم) سين صوقر حكمنده
 بولغان ياكه كوكللرى صوقر بولغان كافرلرنى آزغونقلارندن حق بولغه كوندرگوچى توگاسن (انْ
 تُسْمِعُ الْأَمَنُ يَوْمَ بَيَاتِنَا) حقلقنى قبول ايتو روشنچه ايشتمده آلمازسن مگر بزنك ايتلر بزرگه ايمان
 كيترگان آدملرگه گنه ايشتمدرسن (فَهُمْ مُسْلِمُونَ) بس بزنك ايتلر بزرگه ايمان كيترگان آدملر بزنك
 امر بزرگه بوى صنوچيلاردر (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ) الله سزنى باشده ضعيفلكدن ياراتدى يعنى
 باشدا سزنى ضعيف ايتب ياراتدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً) مونك صوكنه ضعيفلكدن صوك قوت
 قيلدى يعنى سزنى قوتليلر قيلدى (ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً) موندن صوك قوت صوكندان
 ضعيفلك وقاتلق قيلدى (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) تلاگان نرسه سنى ياراتور (وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ) واول الله
 (تعه) هر نرسه نى بلگوچيدر وهر نرسه گه كوچى يتكوچيدر (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ) قيامت بولغان
 كونده (يَقْسَمُ الْمُجْرِمُونَ) كافرلر يمىن ايتارلر (مَالِئُوا غَيْرَ سَاعَةٍ) برساعتن باشقه (آرتوق)
 دنياده ياكه قبرده تورماديلار ديسو يعنى كافرلر دنياده ياكه قبرده تورولارنى آزغه صايب
 يمىن ايتارلر (كَذَلِكَ كَانُوا يُؤْفَكُونَ) اوشنداق يعنى قيامت كوننده راستلقدان وحقلقدان
 كافرلر دوندرلگانلرى كى دنياده هم حقلقدان وراستلقدان دوندرلمش بولدىلار (وَقَالَ الَّذِينَ
 أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ) دضى علم هم ايمان بيلرلگان آدملا ايتدى (لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ) تحقيق
 الله نك علمنده ياكه قضا سنده توردئز (إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ) قبرلردن قوبارلغان كون گه قدر (فَهَذَا يَوْمَ
 الْبَعْثِ) بس بوكون سز انكار ايتكان قبرلردن قوبارلو كونيدر (وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) لكن

سز قېرلردن قوبارلونڭى حق ايدىكى بىلماس بولمىز (فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْنَرَتَهُمْ) بس بوقىامت
 كوننده دنياده قېرلردن قوبارلوني انكار ايتو سببلى ظلم قىلغان آدملىرىڭى عندرلىرى فائده بىرماس
 (وَلَا هُمْ يَسْتَعِينُونَ) دى بو صفتلى آدملىرگه قىامت كوننده توبه قىلو بىرلىن رىبىگىنى راضى قىلسىز
 ديوده ايتلماس ياكه دنياده اندهلكى كى توبهگه وعبادت، كه اندهلماس معناسنه (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ
 فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ) وحقىق بىز بو قرآنده آدملىر ايچون هر بىر كىراكلى مثلدن بىان قىلىدق مثلا
 قىامت كوننده بولاچاق صفتلارنى وباشقهلارنى بىان ايتدىك (وَلَمَنْ جَاءَهُمْ بَأْيَةٌ) واى محمد هم اگر
 سىن كافرلىرگه قرآن آينلردىن بر آيتنى كىترساك (لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) البىنه كافر بولغان آدملىر
 ايتور (ان انتم الاميطلون) سز (رسول الله هم مؤمنلر) توگلسىز مگر باطللقده سز ديو (كذلك يطع الله
 على قلوب الذين لا يعلمون) اوشنداق يعنى بو طبع كى الله تعالى بىلماگان (نادان) آدملىرىڭى كوئىللىرىنه
 طبع قىلور (مهرلر) يعنى قارالق مهرىنى باصار (فأصبران وعد الله حق) بس اى محمد هم مشركلرىڭى
 رىجتوىنه صبر قىل درىستلكده اللهنىڭ دىنىكىنى بىن دىن گه استىن قىلو بىرلىن وعدەسى حق در (وَلَا
 يَسْتَخْفَتُكَ الَّذِينَ لَا يُوقِنُونَ) دى سىنى آخرت كوننه شىكسىز اشانماغان آدملىر يالغانغه توتولارى
 بران عقلىڭى جىكل لىكته وياوز دعا قىلوغه يوكله ماسون روم سوردهسى نىڭ ترجهسى تمام بولدى

اوتوز برىچى سوره لقمان سورەسى مكدەه اينگان اوتوز دورت آيت

بىمده ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(الهم) بو سوزىدىن مرادىنى الله تعالى اوزى گنه بىلور (تلك آيات الكتاب الحكيم) بوسوزنىڭ آيتلىرى
 حكمت اياسى بولغان قرآن آيتلىرىدر (هدى ورحمة للمحسنين) بو آيتلىر حق لىقغه كوندرگوچى هم
 ايزرگولرگه رحمت بولغانلارى حالده (الذين يقيمون الصلوة) ايزرگولر شونداىن آدملىر در نماز
 اوقىرلار (ويؤتون الزكوة) دى زكات بىررلر (وهم بالآخرة هم يوقنون) دى ايزرگولر آخرت
 كوننه شىكسىز اشانورلار (اولئك على هدى من ربهم) بو صفتده بولغان ايزرگولر رىبلىرىدىن بولغان
 هدايت (حق لىقغه كوندرلو) اوزرىنه در (واولئك هم المفلحون) دى بو صفتده بولغان ايزرگولر مقصودلىرىنه
 ايرىشكوچىلردر چونكه بو صفتلى آدملىر حق اعتقاد بىرلىن ايزرگو عملنى جىدىلار (ومن الناس من يشتري
 لهو الحديث) آدملىردن بعضىلار سوزنىڭى فائدهسىنى ساتوب آلورلار يعنى قرآن اوقوبىرلىن آلماشدورلار
 اصلسىز حديثلر اعتبارسىز حكايىلر وفائدهسىز آرتوق سوزلر كى (ليضل عن سبيل الله) اللهنىڭ
 دىنىدىن آزدر و ايچون (بغير علم) بىلورنى باشقه يعنى ساتوب آلغان نرسەسىنىڭى حالنى بىلورنى باشقه
 (ويتخذها هزوا) دى اللهنىڭ دىنىنى مسخره ايتب توتو ايچون (اولئك لهم عذاب مهين) بوقباحت
 صفتده بولغان آدملىرگه خورلاوچى عذاب بولور (واذا تلى عليه آياتنا) وهر قىچان موندان كافر
 اوزرىنه بىزنىڭ آيتلىرىمىز اوقلسه (ولى مستكبراً كان لم يسمعها) آيتلىرىنى اشتماگان آدم كى تكبىرلىنگانى

حاله یوزینی دوندر (کَانَ فِي أُذُنَيْهِ وَقَرَأَ) گویا که ایکی قلاغنده آغرلق (چوقراقلق) باردر (فَبَشَّرَهُ
 بِعَذَابِ أَلِيمٍ) بس ای محمد هم بوصفتلی آدم گه رنجنکوچی عذاب برلن سیونج (خبر) بیدر (اِنَّ الدِّينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلکده شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلر
 (لَهُمْ جَنَّاتُ النَّعِيمِ) اول آدملر گه نعمتلر اوچماخلاری بولور (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوچماخلارده
 منگو قالغانلاری حاله (وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا) الله تعالی اوچماخنی حق بولغان وعده برلن وعده قیلدی
 (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله تعالی هر اشد استن در وحکمت ایاسیدر (خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ
 تَرَوْنَهَا) الله کولکرنی سز کوره تورغان تره کسز بولغان حاله یاراتدی کیراک بتونلای تره کسز
 بولسون وکیراک تره گی بولوبده کوزگه کورنماسون ایکی تقدیرده ده بوسوز راست بولا (وَالْقَى
 فِي الْأَرْضِ رَوَاسِي) دخی الله بیدر گه بیوک طاغلارنی طاشلادی (اَنْ تَمِيدَ بِكُمْ) بیدرنک سزنی سلسکتوی
 مکروه بولغانلق ایچون (وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ) دخی الله بیدر گه هر بر یوری تورغان حیوان دان ساچدی
 (وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) دخی کولکن (یوقاریدان) صونی ایندرک (فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ) بس
 بیدر هر بر صنف دان کوب فائده لی اولنلر (اوسه تورغان نرسه لر) اوسدرک (هَذَا خَلْقُ اللَّهِ) بوذکر
 قیلنغان نرسه لر الله نک یاراطقان نرسه لریدر (فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) بس ای مکه اهلی
 میگا خبر بیدر کز الله دان باشقه بولغان معبودلر کزنی نرسه یاراتدی (بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) بلکه
 ظالملر ظاهر بولغان آرزونلقده در (وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ) وتحقیق بز لقمان هم گه حکمت علمنی
 بیدرک لقمان علیه السلام حضرت ایوب نک قز قدداشی نک اوغلی آزر نک بالالارن دان باعوراً
 اوغلی در داود علیه السلام زمانه قدر تورغان هم داود علیه السلام دان علم اویره ننگان کوب
 عالملر لقمان علیه السلامنی حکیم ایسی پیغمبر توگل دیگانلر علم برلن عملنی طاقه بشریه نک صوگ
 درجه سنه قدر کامل ایتکان آدم گه حکیم دیلر لقمان هم نک حکمتلری جمله سننن داود هم گه بر نیچه
 آیلار صحبت قیلغان حضرت داود صوغش کیدی یی یی ایکان لقمان حکیم نرسه یاصی سن دیو اصلا
 صور اماغان کولما کنی یی صاب بترگاچ داود هم کیگان ونی خوش صوغش کولما کنی کیوچی دیگان
 لقمان حکیم (الصمتُ حکم وقلیل فاعله) دیگان وبر وقتده داود (هم) لقمان حکیم گه قوی بوغازلاب ایکی
 خوش بولغان ایت کیسا گنی کیتردیواهر ایتکان لقمان حکیم تل برلن قلبنی کیترگان وبر آزدن صوگینه
 قوی بوغازلاب ایگ قباحت ایکی ایت کیسا گنی کیتر دیگان لقمان حکیم یینه ده تل برلن قلبنی کیترگان
 داود (هم) مونک حکمتنن صور اغان لقمان حکیم ایتکان تل برلن قلب یغشی بولسالر بلاردن خوش
 بولغان نرسه یوق وا گر بلار نسه کی بولسه لار بلاردن قباحت نرسه یوق دیگان (اَنْ اشکر لله) لقمان
 (هم) گه حکمت بیدرک الله غه شکر قیل دیو (وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ) وکمدر الله نک بیدرگان نعمته
 شکر قیلور بس اول کشی اوز فائده سی ایچون شکر قیلور (وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) وبر کشی الله نک
 بیدرگان نعمته کفران قیلسه بس درستلکده الله آنک شکر ندن موکسردر هم ماقبلش بولماغانده

ماقتدا لوعه لایقدر (وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ) وای محمد (عمه) شول وقتنی ایسکه تشر لقمان (عمه) اوزینک، اوغلنه ایتمدی (وَهُوَ يَعْظُمُ) حالبوکم لقمان (عمه) اوغلنه وعظ قیلادر ایتمدی یعنی وعظلاگان حالده ایتمدی (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ) ای سوکلو کچک اوغلموم اللهغه شرک قیلما (إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) درستلکده شرک الوغ ظلمه لقدر (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ) دخی بز آدمگه، آتاو آناسنه ایزگولک قیلوب برلن بیوردق (حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ) آدمنی آناسی ضعیف لک استننه بولغان ضعیف لک اوزرنده بولغانی حالده کوتاردی (وَفَصَّالَةٌ فِي عَمِيْنٍ) دخی بالانی ایچاکنن آبرو ایکی یل مدنی اوتکانده در یعنی ایکی یل تمام ایچاکنن ایهمز (أَنْ أَشْكُرَ لِي وَلِوَالِدَيْكَ) آدمگه بز امر قیلدیق میکانهم آتاو آنا کاشکر قیل دیو (إِلَى الْمَصْبِرِ) میکاندار اوله چک اورنکز الله تعالی آتاو آناغه کفر برلن وگناه اشلر برلن بیوردق نده اطاعت تیوش توکل لگی حقننه وباشقه، اشلرده اطاعت واجب بولوهم آتا و آناغه ایزگولک قیلو حقننه ذکر قیلناچق آیتنی اینسردی (وَأَنْ جَاهِدْكَ) واگر سیننی ای آدم آتاو آناک تورشسه لار (کچله سه لار) (عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي) میکانشرکت قیلو ک اوزرینه (مَالَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ) سینک اول نرسه ک معبودلک که مستحق بولوینی بلماگان نرسه کنی شرکت قیلو ک اوزرینه کچله سه لار (فَلَا تَطْعَمُهُمَا) بس بواشه آتاو آنا کابوی سنمه فارشیلق قیل بو آیتنک نزولنه سبب شول ابووقاص اوغلی سعد مسلمان بولغان زمانده آناسی قیاش اسلسکندن کولاگه که کرمهم طعام آشامام اوغلموم اسلام دینندن کیری دونگاننه قدر دیو یمین ایتمدی شولای آناسی اوچ کون توردی حضرت سعدهونی رسول اللهغه سویلادی شوندا ان صوگ ذکر قیلنغان آیت ایتمدی (وَصَادِحُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا) دخی ای آدم دنیا ده آتا و آناک برلن شریعت راضی بولاتورغان معروف بولغان صعبت برلن صعبت قیل (وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ) دخی دنیا ده توحید هم عبادتته اخلاص برلن میکان قایتقان کشینک بولنه ایار (ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) مونک صوکننه میکاندار هم، کوننک (ای آدم سینک هم آتا و آناک نک) قایتدی (فَأَقْبَسْتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس مین سرگه قیامت کوننه دنیا ده قیلغان عملکز برلن خبر بیررمن ای آدم بالاسی سینک ایمانک اوزرینه جزأ بیررمن آتا و آناک کفری اوزرینه جزأ بیررمن (يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ) ای کچک اوغلموم یاوز خصلت یا که ایزگو خصلت اگر بولسه (مَثَقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ) کچکنه اوراق آغرلغی بولسه ده (فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ) کیراک اول یاوز اش یا که ایزگو اش قاطی طاش ایچننه (یاشرن اورنده) بولسون (أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ) یا که کولکرده یا یسه بیرلرده بولسون (يَأْتِ بِهَا اللَّهُ) الله اول خصلتنی (اشنی) قیامت کوننده کیتیرر وحاضر قیلور هم اول اش برابرنه حساب قیلور (إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ) درستلکده الله بربر یاشرن نرسه فی بلگوچی هم هر نرسه نک حقیقتننن خبرداردر (يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ) ای کچک اوغلموم نماز اوقو (وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ) دخی ایزگو اش برلن خلقغه امر قیل ویاوز اشمن خلقنی طی (وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ) دخی اورنکا ایرشکان قاطیلق لارغه صبرلق قیل (إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) درستلکده بو صبرلق

يا كه ذكر قیلنغان اشلر اللهنىڭ قطعا واجب قیلغان اشلرنىڭ (وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ) دىنى اى
 اوغلوڭم آدملىرگە ياڭاڭىنى تولىچە آوشدۇرما يعنى متكىر آدملىر كىيى آدملىردىن يورۇننى دوندىرمە (وَلَا
 تَدَسُّ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا) دىنى بىردە تىكىرلىنىپ شادلانغاننىڭ حالده بىرمە (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)
 درستلىككە اللهتە ھىر بىر اوزىنە ايسى كىنىپ بىرى تورغان ھم خلققە ماقتانا تورغان آدمنى دوست ^{۱۸}
 كورماس (وَأَقْصِبْ فِي مَشْيِكَ) دىنى بىر وڭكە اورطاچە بول يعنى آرتوف چاوب بىرمە وبىك آقروندە بىرمە
 (وَأَغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ) دىنى تاوشكىدان كىمەت يعنى آقرون سويلاش (إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْعَمِيرِ)
 درستلىككە تاوشلارنىڭ ايكى قىياحتى البتە ايشاكر تاوشىدر (أَلَمْ تَرَوْا) ايا اى مخاطبلر بلەيمىزمى ^{۱۹}
 (إِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) درستلىككە الله تعالى سزگە كوكلردە وبىرلردە
 بولغان نرسەنى مسخر (بوى صونوچى) قىلدى يعنى سزگە كوكلردە وبىرلردە بولغان نرسەلر
 بىرلن فائىدەلەنۇنى ميسر قىلدى (وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً) دىنى الله سزگە نعمتلىرىنى
 ظاھر بولغان (كوزگە كورنگان) حالده ھم ياشرن (معنوى) بولغان حالده كامل قىلدى (وَمَنْ النَّاسِ
 مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ) دىنى آدملىر جملەسندن شوندا بىن آدملىر باردر اللهنىڭ بىرلىگىنىڭ وصف لارنىڭ ئىچىرىشورلر
 (بغير علم ولا ھدى ولا كتاب منير) دليل دن آلنغان بلودن دىنى رسول اللهغە قايتا تورغان حق لىقە
 كونسىرودن دىنى الله دان ايندىرلىگان نورلاندىرغۇچى كىتابىدان باشقە يعنى ھىچ بىر سىبىسز
 ئىچىرىشە (وَأَذِاقِيلُ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) واگر مکه مشر كرىنە ايتلىمش بولسە اللهتە ايندىرگان نرسەگە
 (قرآنغە) اياركز ديوو (قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا) مکه مشر كرى ايتورلر ايدى يوق بزالله ايندىرگان نرسەگە
 ايارمىمىز بلكە شول نرسەگە (دىن گە) ايارمىز (وَجَنَّا عَلَيْهِ آبَاءَنَا) اول نرسە (دىن) اوزنىڭ آتالارىنى
 تابىق بىز (أُولَئِكَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ السَّعِيرِ) اكر شيطان آلارنى قىزىلمىش تموغنىڭ عنابىنە
 تىوشلى قىلاتورغان نرسەگە (اعتقاددە كشىگە ايار وگە يا كه اللهغە شركت قىلوغە) اندەسە ايدى البتە
 آلار ايارلر ايدى (وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ) وكىمىز يوزىنى (اشىنى) اللهغە طابشر (وَهُوَ حَسَنٌ)
 حال بوكم اول كشى عملندە ايز گولك قىلوچىدر (فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى) بس تحقيق اول كشى
 اوشانچلى توتقاعە توتىدى (وَالَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ) واول اللهغە قايتوچىدر اشلرنىڭ صوكغى حالى
 (وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ) وای محمد (ەم) كىمىز كافر بولسە آنلىڭ كفى سىنى قايبوغە تشرماسون
 يعنى سىڭا آنلىڭ كفى دنيا دە ھم آخرتە ضرر قىلمىدر (الْيُنَامُ رُجُومًا) دنيا دە و آخرتە قايتناچاق
 اورنلارى بىزگە در (فَتَنْبِيهِمْ بِمَا عَمِلُوا) بس اول كافرلرنىڭ عمل قىلغان نرسەلرى بىرلن خىر بىررمىز
 يعنى كفرلرى ايچون دنيا دە ھلاك ايتارمىز و آخرتە عناب قىلورمىز (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِنُتِ الصُّدُورِ)
 درستلىككە الله كوكراك ابالرىنى (كوكراك دە گى سرلرنى) بلىگوچىدر (نَمَتَّعَهُمْ قَلِيلًا) اول كافرلرنى ^{۲۰}
 آز فائىدەلندىر بىرلن يا كه آرزمان فائىدەلندىررمىز يعنى بتاچك نرسە ھميشە بولغان نرسەگە نىسبە آز

(ثُمَّ نَضَّطَرُّهُمْ إِلَىٰ عُنَابٍ غَلِيظٍ) مونك صوكنده اول كافرلرني آغر عناب كه كروگه اختيارسز قيلورسز
 (وَأَمَّن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ) واگر سين اي محمد (عم) مکه كافرلرني كوكلرني وييرلرني
 كم ياراتدى ديوصوراساك (لِيَقُولُنَّ اللَّهُ) البته آلا الله ياراتدى ديواينورلر (قُلِ اللَّهُمَّ اللَّهُ) اي محمد
 (عم) ايت سين كافرلرنيك اعتقاد قيلغان نرسه لرى نك باطل بولوينى واجب ايتتورغان نرسه برلن
 اقرار اوزرينه اختيارسز قيلوى اوزرينه اللهغه حمد بولسون ديو (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلكه مکه
 كافرلرنيك كويسى بواقرارنك اوزلرينه لازم بولوينى بلماسلر (اللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) كوكلرده
 وييرلرده بولغان نرسه لر الله ايچون ملكدر (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَنَى الْحَمِيدُ) درستلكه الله (تعه) همه ايتوچى
 لرنك حمدندن موگسزدر وحمد ايتلماسه ده حمد ايتوگه مستحق در (وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ)
 واگر برتقدير بيدرده بولغان آغاچلر قلملر بولسه لار (وَالْبَحْرُ يَمُّهُ) دضى ديكگز قاره بولسه (مَنْ
 بَعْدَهُ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ) اول ديكگز صوكنده ينه يدى ديكگز قاره بولسه يعنى بحر محيط شعبه لرى برله قاره
 بولسه (مَا نَفَعَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ) شول قاره لار برلن يازلسه الله نك سوزلرى (بَلِّغْهُنَّ نَرْسَهُ لِرَى) بتماس
 (إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) درستلكه الله هر اشك استن در وحكمت اياسيدر (مَا خَلَقْنَاكُمْ وَلَا بَعَثْنَاكُمْ إِلَّا
 كَنَفْسٍ وَاحِدَةً) سزنى ياراطو هم قبرلردن قوبارو توگلدر مگر برنفسنى ياراطو وقبردن قوبارو كيدر
 (إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلكه الله (تعه) هر برايشته تورهان نرسه نى اشتوچى وهر بر كوره تورهان نرسه نى
 كوروچى در (أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اي خطاب آلنمش آدم بلميسونمى سين درستلكه
 الله (تعه) كيچنى كونزگه كرتر (وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دضى كونزنى كيچكه كرتر (وَسَخَّرَ الشَّمْسُ
 وَالْقَمَرَ) دضى قياشنى وآينى مسخر قيلدى (كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) قياش برلن آيدان هر برس
 بيلگولنمش مدت كه قدر يرر (وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دضى درستلكه الله (تعه) سز نك قيلغان
 عملكردن خبرداردر يعنى حقيقتنى بيلگوچيدر (ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ) بوالله (تعه) نك هر نرسه نى
 بلوى وهر نرسه گه كوچى يتوى وعجب اشلى بونك سببلى در درستلكه الله حد ذاتنه ثابتدر
 (وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ) دضى اوشبونك سببلى درستلكه سز نك الله دان باشقه انده گان
 (عِبَادَتِ قِيلِغَانِ) نرسه لرگز باطلدر (وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ) دضى درستلكه الله (تعه) بلندر
 وهر نرسه اوزرينه بلندر وايركيدر (أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ) بلميسونمى سين
 اي خطاب قيلنمش آدم درستلكه كيمه ديكگرده الله نك نعمتى (سببلرني حاضرلاوده بولغان ايزگولكى)
 برلن يرر (لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ) الله نك سزگه قدرنى نك علامتلىرىنى كورساتوى ايچون (إِنَّ فِي ذَلِكَ
 لآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) درستلكه بودكر قيلنغان نرسه لرده هر بر آغرلقلارغه صبراق قيلوچى
 والله نك نعمتلىرىنه شكرلك قيلوچى آدم ايچون الوغ عبرتلىر باردر (وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلْمَلِ) وهر قيچان
 كافرلرني طاغ لار كى طولقون لار ارتسه (دَعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) كافرلر ديننى الله ايچون خالص

قىلغان لارى حالده اللهغه دعا قىلورلار (فَلَمَّا نَبَّأَهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَهُمْ مَقْتَصِدٌ) بس الله اول كافر لارنى
 دىگگزدن قورى بىرگه قنقارغانى زمانده كافر لردن اورطا يولده (توحيد يولنده) بولغان لارى باردر
 ياكه كفرده اورطاجه بولغان لارى باردر معناسنك (وَمَا يَجْعَدُ بآيَاتِنَا) وبىزنىڭ آيتلارمىزنى انكار قىلماس
 (الْأَكْلُ خُبْرٌ كَفُورٌ) مگر هر بر فطرى بولغان عهدىنى بوزو سببلى آلد اوچى هم اللهنىڭ نعمتلر ينه
 كفران قىلوچى آدم گنه ³² انكار قىلور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ) اى آدملر ربگىزگه خلافت قىلودان
 صاقلانگىز (وَأَخْشَوْا يَوْمًا) دىنى شونداين كوندن قورقگىز (لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ) اول كوند آتا
 بالاسى طرفندان الش لنماس (وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَالِدِهِ شَيْئًا) دىنى بالا آتاسى طرفندان هيچ نرسه نى
 الش آلور ايماس (إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) درستلىكده اللهنىڭ ثواب وعذاب برلن بولغان وعدهسى حقىر
 (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا) بس سزنى اللهنىڭ عبادتندن دنيا تركلىگى آلد اماسون (وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ
 بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دىنى اللهنىڭ عبادتندن سزنى آلد اوچى (شيطان) ياكه دنيا اميدى آلد اماسون الله تعه بش
 تورلى نرسه نىڭ غيب نرسه لردن بولوب الله دان باشقه نىڭ بلماوى حقنك ذكر قىلناچق آيتنى ايندر دى
 هم اول آيت نىڭ نزولنه سبب شول عمر اوغلى حارث بر وقت رسول اللهغه كىلمى وايتنى ميكا
 قيامتن خبر بىر قىچان بولاچاق ديو ينده مين ايگن ساچم يغمور قىچان ياواچاق شونداين خبر
 بىر ينده منم خاتونم يوكلى قورصاغنداغى بالا ايرمى قزمى شونداين خبر بىر ينده اوتكان كيچده
 قىلغان اشمنى بله كلاچك كوند نى قىلاچاقمن شونداين خبر بىر ينده مين طوغان بىرمنى بله
 دفن قىلناچاق واوله چهك بىرم قايدا شونداين خبر بىر دىدى شونداين صوك ذكر قىلناچاق آيت ايندى
 (إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ) درستلىكده الله حضور نىڭ قىيامتنىڭ قىچان بولوينى بلو موگار هيچ آدم نىڭ
 فرشته نىڭ هم جن نىڭ علمى ايرشميدر (وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ) دىنى يغمورنى الله ايندرر هيچ كم يغمورنىڭ
 قىچان ياواچاغنى بلميدر (وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ) دىنى خاتون لارنىڭ قورصاق لارنىڭ بالانى الله بله در
 ايرمى قزمى سلامتى ضعيف مى ايدكنى باشقه هيچ كم قطعاً بلميدر (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا)
 دىنى هيچ بر نفس تاكداينى كسب ايده چاگنى بلميدر ايزگو اش قىلورمى ياكه ياواز اش قىلورمى
 چونكه آدم كوب وقت تاكدا ايزگو اش قىلورغه قصد قىلادر ياواز اش قىلوب قويا وكوب وقت
 ياواز اش قىلورغه قصد قىلادر ايزگو اش قىلوب قويا در (وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ) دىنى هيچ
 بر نفس قايو بىرده اوله چه گنى بلميدر شونىڭ ايچون ده رسول الله (مَفَاتِحُ الْغَيْبِ خَمْسٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ)
 ديگانده صوكره بو آيتنى اوقغان بو آيت كه غيب دن خبر بىره تورغان منجم لار برلن اعتراض كىلمى
 چونكه يغمور وقتنده وباشقه غيب لردن خبر بىره تورغان منجم قياس برلن همه طالعغه قاراو برلن خبر
 بىره دليل برلن بلىنگان نرسه غيب بولمى ينده منجم نىڭ خبر بىرگان نرسه سى ظن غنه علم توكل ياكه
 منجم لارنىڭ وطيب لارنىڭ بلوى اثرى بتبده علمى خلق ده قالغان پيغمبرنىڭ علمنه مطلع بولمى قىلارندان
 بولور (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) درستلىكده الله تعالى هر نرسه نى بلوچيدر هم هر نرسه نىڭ ظاهرىنى بلوى
 كى باطنى ده بلوچيدر ³⁴ لقمان سوره سىنىڭ ترجمه سى تمام بولدى .

اوتوزايکنچی سوره سجد سورهسی مکده ايننگان اوتوز آيت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(آلم) الف لام ميم سورہسى (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) كتابنك ايندرامشيدر (لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول كتابنك، بتن عالمى تربيه ايتوچى الله طرفندان ايندرامش بولونده شيك يوقدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ايا مكه مشركلرى محمد (عم) قرآننى افتراء قيلدى (اوزى چغاروب الله كلامى ديدى) ديو ايتورلرمى (بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) بلكه قرآن ربكندن ثابتدر (لَتَنْذِرُ قَوْمًا) سينك شونداين قومنى قورقتوك ايجون (مَا آتَاهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ) اول قومكده سننن اليك قورقتوچى بيقمدر كيلمادى چونكه مكه قومى رسول الله كيلماسدن بورون فترت زمانده بولغانلار (لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ) سينك قورقتوك سببلى حقايقه كونلسونلر ايجون (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ) الله (تعه) كوكلرنى وييرلرنى ياراتدى (وَمَا بَيْنَهُمَا) دى كوكلر بىرلن بييرلر آراسنك بولغان نرسه لرنى ياراتدى (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتى كونك ياكه برسى صوكنك برسى بولغان اوزون آلتى دورده چونكه الله حضورنك ملك بيلغه بركون ديوايتله (ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ) مونك صوكنك الله عرش اوزرينه غالب بولدى (مَالِكُمْ مِنْ دُونِهِ مَنْ ذُوهُنَّ مِنَ الْوَالِدِ وَالْذَّيْفِ) سزنگ ايجون الله دان باشقه ياقين ده وشفاعت قيلوچيده يوقدر (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ايا وعظلانميسزى (صَفْوَةَ الْعَرَفَانِ) (يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ) دنيا اشينى اثرلرى بييركه ايننگان كوكلن بولغان سببلر بىرلن تدبير قيلور اول الله كوكلن باش استمده بولغان نرسه مراد توگل بلكه استملك وآستلق بىرلن صفت لانماغان عالم علوى مراد ديگانلر (ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ) مونك صوكنك الله نك تدبير اش شونداين كونك كوككه آشار (كَانَ مَقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ) اول كون نك مقدارى سرصافى تورغان كونلردن ملك بيل قدرى بولدى يعنى اوزون زمانه آشار معناسته (ذَلِكَ عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) عالمنى ياراطوچى وتدبير ايتوچى الله غيبنى وحاضرنى بلوچيدر حكمنه موافق عالم نك اشينى تدبير قيلور (الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) اشنه استن در اول الله تعه هم بنده لرينه تدبير قيلونده مرحمتلى در (الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ) شونداين الله در اول الله تعه هر نرسه نى ياراطوينى كوركام قيلدى (وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ) دى آدمنى (آدم عه منى) ياراطونى بالچقدان باشلادى يعنى باش آدمنى بالچقدان ياراتدى (ثُمَّ جَعَلْنَا مِنْ مَاءٍ مَهْيَبِينَ) مونك صوكنك آدم نك نسلنى (بالالارينى) ضعيف وخور بولغان صوت (منى صوتى) نك نطقه سننن قيلدى (ثُمَّ سَوَّاهُ) مونك صوكنك آدم نك اعضاسنى كامل ايتب تيگزلهدى (وَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا) دى آدمكه اوزى نك خلق قيلغان شريف روحندن جان اردى (وَجَعَلْنَا لَكُمْ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ) دى سزنگ ايجون ايشتوقوه منى (قلاقنى) وكورو قوه منى (كوزنى) وبلوقوه منى (قلب نى) ياراتدى (قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ) بونعتلر كه آرزغه شكر قيلاسز (وَقَالُوا أَإِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ) دى قيامتنى انكار ايتوچيلر

ایندیلر هر قیچان بز اولوب بیرده بیر توفراغی بران قاطناشقان توفراق بولوب اوراساڭ (اٰثِنَالْفِیْ خَلْقِ جَدِید) ایا بز یا کادان یار اطلوده بولورمزمو دیو (بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) بلکه اول قیامتنی انکار ایتوچیلر رب لرینه یولقونی انکار ایتوچیلردر (قُلْ یَتُوفَّاكُم مَّلَکُ الْمَوْتِ) ای محمد (عہم) بعننی انکار ایتوچی کافرلرگه ایت سین سزنی اولم فرشته سی اوترر یعنی جانکزی آلور (اَلَّذِی وُكِّلَ بِكُمْ) شوندا این اولم فرشته سی کم اول فرشته جان لارکزی آلور بران سزگه تابشرلی (ثُمَّ اِلٰی رَبِّکُمْ تُرْجَعُونَ) مونک صوکنده حساب و جزا ایچون ربکزگه قاینارلمش بولورمز (وَلَوْ تَرَى اِذَآ اَلْمُجْرِمُونَ نَا کِیْسُوا رُؤْسَهُمْ) وای محمد (عہم) اگر سین کافرلرناڭ باشلارینی ایگان (توبان صالحان) زمانلارینی کورساڭ ایدی (عِنْدَ رَبِّهِمْ) رب لری حضورنده (رَبَّنَا اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا) ای زبمز بزگه وعده قیلغان نرسه کنی کوردک دخی پیغمبرلرکنی راستغه توتونی سیندن اشدک دیوایتکان حالک (فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) بس ای زبمز بزنی دنیاغه کیری قایتار (اِنَّا هُوَ قُنُونٌ) درستلسکده بز شیکسز قیامت که اشانوچیلارمز حاضر آصلا شیگمز قالمادی یعنی ای محمد (عہم) کافرلرنی رب لری حضورنده باشلارنی توبان صالحوب شول سوزلرنی ایتکان حاللرنده کورساڭ ایدی الوغ و قورقنچلی اش کوررایدک بنده ایچون اصاح بواغان نرسه فی اللهغه بیرو واجب بولوب اوحقنده ذکر قیلناچق آیت ایدرلی (وَكَلِمَاتِنَا لَتِيْنًا كَلَّمَ نَفْسَ هٰذَا) و اگر بز تلساڭ ایدی هر بر نفس که ایمانغه و ایزگو عملگه کونله تورغان نرسه فی بیدر ایدک و هر بر نفس ایمانغه و ایزگو عملگه کونلور ایدی (وَلٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي) و لکن میندن سوز (حکم هم وعیم) ثابت بولدی (لَامَلْنٰ جَهَنَّمَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ) جهنم فی جنلردن و آدملردن بارچه سیندن توتررم دیگان سوز (فَذُوقُوا اِیْمَانَتِنَا لِقَاءِ يَوْمِكُمْ هٰذَا) بس بو کونکرگه (قیامت کوننه) بولغونی اونتوئز سبیلی عذابنی تاتوئز (اِنَّا نَسِيْنٰكُمْ) درستلسکده بز سزنی اونتیق یعنی عذابنه قالدردق (وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ) دخی همیشه و منگو بولغان عذابنی تاتوئز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل قیلغان نرسه کز برابرنده (اِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِيْنَ) آچق بزنگ آیتلرمزگه شوندا این آدملرگنه ایمان کیترر (اِذَا ذُكِرُوا بِهَا) هر قیچان اول آدملر بزنگ آیتلرمز برلن و عطف قیلنسه لار (خَرُّوا سُجَّدًا) اللهنگ عذابندن قورقوا ایچون سجده قیلغانلاری حالده بیدرگه یغلورلار (وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ) دخی رب لرینک حمدینه یا بشقانلاری حالده رب لرینی جنابنه لایق بولماغان نرسه دن پاکلادیلر (وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ) حالبوکم اوزاری ایمانندن و عبادتدن تکبرلانماسلر (تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ) اول صفتلی مؤمنلرناڭ جانبلری یوقلی تورغان اورنلاردن و توشاکلردن یراق بولور (يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا) عذابندن قورقغانلاری و رحمتنی امید ایتکانلری حالده رب لرینه دعا قیلورلار (وَمَا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی الله اوزارینه رزقلاندرغان مالدن الله یوانه صرف قیلورلار (فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ) بس هیچ بر نفس کورندن یا شرن قیلنغان نرسه فی بلماس کزک فرشته و کزک پیغمبر بولسون شونک ایچونده رسول الله ایته الله تعالی ایتدی دی مین ایزگو قیللارم

ايچون كوز كورماگان قلاق اشناگان هم آدمنىڭ كوكلىغە خطور دە قىلماغان نعمتىلەر حاضر لەدىم دىو (جزاۋە
 بىماكانوا يعمَلون) عمل قىلغان نىسەلەرى بىر بىرىدە بولغان جزا بىلەن جزا لىنىش بولدىلار ياكە ياشىرن
 قىلىنۇى عملەرى بىر بىرىدە جزا ايچون مەناسىدە چۈنكى بونعمتىلەرنى ياشىرن قىلۇوبونعمتىلەرنىڭ شۇنى الوغ بولدىقى
 ايچون (أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا) ايامۇمن بولغان آدم (كَمَن كَانَ فَاسِقًا) ياوز بولغان آدم كىبى موالىتە توگل
 (لَا يَسْتَوُونَ) مؤمن بولغان آدم بىلەن ياوز (كافر) آدم بىر بىر بولماسلار (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ)
 اما ايمان كىتىرىدە ايزرگوعملەر قىلغان آدملەر (فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى) بس اول آدملەرگە حەقىقى قايىناچاق اورن
 بولغان اوچماخلار بولۇرىا كە ماوى اسملى اوچماخ بولۇر مەناسىدە (نَزَلْنَا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلۇلارى
 سېلى قوناق ضىافتى ايتىب حاضر لىنىش بولغانلىرى حالده (وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا) اما شۇندىكىن آدملەر اللەنىڭ
 طاعتىدىن چىقىدىلار (فَمَا وَهُمْ نَارُ) بس آلانىڭ باراچاق اورنى تەوغدىر (كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا)
 قايدوغە زمان اول فاسقلەر تەوغدىن چىقۇنى تىلاسلەر (أَعْبُدُوا فِيهَا) اول تەووغغە كىرى قايىنار لەش بولۇرلار
 (وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي) دى اول فاسقلارغە ايتلۇر تەووغنىڭ شۇندىكىن عذابى تاتۇر (كُنْتُمْ
 بِهِ تَكذِبُونَ) اول عذابى يالغانغە توتار بولۇر دىو (وَلَنْ يُقَنَّهَمُ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى) دى اول فاسقلارغە
 دىيادە توبان بولغان عذابىدىن (دنيا عذابىدىن) تاتۇر تەووغ (دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ) الوغ عذابى تاتۇدىن
 باشقە يعنى آخرت عذابى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) آخرت عذابى تاتۇر تەووغ كىرەن ايمانغە قايتىسونلار ايچون
 (وَمَنْ أَظْلَمُ) وكمىر ظالمىراك (مَنْ ذُكِرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ) رېسىنىڭ آيتلىرى بىلەن وعظىلگەن كىشىدىن (ثُمَّ أَعْرَضَ
 عَنْهَا) وعظىلانغاننىڭ سوكتىدە رېسىنىڭ آيتلىرىدىن يوز دوندىرى يعنى بو كىشىدىن ظالم هېچ كىم يوقىر (أَنَا
 مِنَ الْمَجْرُمِينَ مَنفَعُونَ) درىستلىكە بىر مشركلردىن اوچ آل وچىمىز بس نىچىك ھىر بىر ظالم دىدە ظالمىراك بولغان
 كىشىدىن اوچ آلامىز (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) وتەحقىق بىز اى محمد (عەم) سىڭا قۇرآن بىردىكىمى كىبى موسى
 (عەم) گە دە كىتاب (تورات) بىردىكى (فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَائِهِ) بس اول كىتاب (قرآن) نىڭ او زكايولغوندىن
 شىكىدە بولماي ايا كە موسى نىڭ كىتابىدە يولغوندىن ياكە اورنىڭ موسى (عەم) گە يولغۇن شىكىدە بولما مەناسىدە
 (وَجَعَلْنَا هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ) دى موسى غە ايتىلش كىتابى اسرايىل بالالارنى حەققغە كوندىر وچى
 قىلىق (وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِآيَاتِنَا) دى اسرايىل بالالارنىڭ آدملىرى امرى بىلەن تورات كىتابىدە
 بولغان نىسە گە (حكمت و حكملىرگە) كوندىر وچى اماملار قىلىق (لَمَّا صَبَرُوا) اسرايىل بالالارنىڭ عبادتە
 صىبرلىق قىلۇلارى زمانىدە (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يوقونون) دى اسرايىل بالالارى بىزنىڭ آيتلىرىمىزگە شىكىسىز
 اشانور بولدىلار (أَنْ رَبِّكَ هُوَ يَفْصَلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) اى محمد (عەم) درىستلىكە سىنىڭ رىبىڭ قىيامت
 كۈنىدە بىغەبىرلەر بىلەن ايتلەر ياكە مؤمنلەر آراسىدە آيرىب حكىم قىلۇر يعنى حەققغە بولغان آدمنى
 باطللىقغە بولغان آدمدىن آيرۇى سېلى حەقىق باطلدىن آيرىر (فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) بىغەبىرلەر بىلەن
 ايتلەرنىڭ ياكە مؤمنلەر بىلەن مشركلەرنىڭ اختلاف قىلغان نىسەلەرنىدە يعنى دىن اشنا (أُولَئِكَ يَهْتَدُونَ) ايا اللە مە

اهلنه بيان قيلماديمو (كَمِ اَهْلَكُنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ) مکه اهلندن بورن بولغان زمان اهللرندن
 كوپمى هلاك قيلمق بز (يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ) اول مکه اهلى اوزلرندن بورن بولغان زمان اهللر بىنك
 تورغان اوزلارنه يررلر يعنى صاتوايتوب يردكلر نه^{۲۵} اوتب كيتارلر البته الله موني مکه اهلنه بيان ايتدى (ان
 فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ) درستلكه بوذكر قيلنغان نرسه لرده الوغ عبرتلىر باردر (اَفَلَا يَسْمَعُونَ) ايا مکه خلقى
 بو عبرتلىرى وعظلائو طريقي برلن اشتهاسلرمى (اَوَلَمْ يَرَوْا) ايا مکه خلقى بلاماديلرمو (اِنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ
 اِلَى الْاَرْضِ الْجُرُزِ) درستلكه بز صونى (يَغْمُرُونِ) سورمز اولنلرى كيسلسگان يديرگه (فَنَخْرُجُ بِهِ زُرْعًا)
 بس اول صو برلن ايگنلرني چغارورمز (تَأْكُلُ مِنْهُ اَنْعَامُهُمْ وَانْفُسُهُمْ) اول ايگندن دورت آيساقلى
 حيوانلارى دخی اوزلرى اشارلار (اَفَلَا يَبْصُرُونَ) ايا مکه خلقى موني كورماسلرمى اگر كورسالر بو
 اشمز برلن بزنى قىرتمزگه هم رحمتزگه استلال قيلورلار ايتدى (وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ) دخی
 مکه مشركلرى ايتورلر اى محمد (عهه) هم مؤمنلر بوياردم سرگه قايبوزمان بولور (ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر سرز ياردم برلن الله بزگه وعده قيلدى ديگان سوزكزده راستلاردان بولساكز (قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ) اى
 محمد (عهه) مکه مشركلرينه ايت الله نك بزگه ياردمى ايرشكان كونده (لَيَنْفَعَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اِيْمَانَهُمْ)
 اول كونده كافر بولغان آدملرگه ايمانلارى فائده بيرماس (وَاَلَهُمْ يُنظَرُونَ) دخی اول كونده كافر
 بولغان آدملرگه مهلت ده بيرلماس (فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ) بس اى محمد (عهه) مکه مشركلرندن يوز دوندر
 يالغانغه توتولارى ايچون حسرتلنمه (وَاَنْتَظِرُ اَنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ) دخی اول كافرلرگه عتاب نك ايتونى
 كت درستلكه كافرلرده سيكنا استن بولونى كتارلر^{۳۰} سجده سوره سينك ترجمه سى تمام بولدى

اوتوز اچونچى سوره احزاب سوره سى مدينه ده اينگان يتمش اوج آيت

بسمه ————— - الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ) اى آنداين پيغمبر الله دان قورقونكده هميشه ثابت بول (وَلَا تَطْعَمُ الْكَافِرِينَ
 وَالْمُنَافِقِينَ) دخی كافرلرگه هم منافق لارغه بوى صونما (اِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) درستلكه الله (تعه)
 فائده لرنى وضررلرنى بيلگوچى بولدى هم حكمنه حكمت اياسى بولدى بروقتك رسول الله غه ابوسفيان
 هم ابوجهل اوغلى عكرمه هم ابوالاعور السلمى برنيچه خلق برلن كيليلر و ايتديلر اى محمد (عهه)
 سين بزنى معبودلرمنى ياوزلق برلن ذكر قيلونكى قوى و بزنى معبودلرمنك شفاعتى بار ديو ايت
 بزده اوزكاده ومعبودكاده سوز تيرومزنى قويارمز ديو شوندان صوك ذكر قيلنغان آيت ايتدى (وَاتَّبِعْ
 مَا يُوحَىٰ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ) دخی ربك اوزكنا وحى قيلنغان نرسه گه ايار (اِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا)
 درستلكه الله سزنى قيلنغان عملركزنى ظاهرينى هم باطننى بلوچيدر (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ) دخی اشكنى الله غه
 طابشر (وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا) واش تابشرلش بولو يوزمن الله يتار الله تعالى ظهار (خاتونك اعضاسنى آناسينك
 آرقاسنه اوخشاتو) قيلنغان آنانك آنا بولماوى هم اوغلى غه آلنغان بالانك چن اوغل بولماوى حقنه ذكر

قیلند اچاق آیتنی ایندردی (مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَابَلَيْنِ فِي جُوفِهِ) الله برابر ابر چون ایچند ایکی قلب (کول)
 قیلمدادی چونکه قلب نفس انسانی گه متعلق بولغان روح حیوانی نلک اورنی آنک ایکی بولوی ممکن
 توگل (وَمَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمْ اللّٰثِي) دخی شوندا این خاتونلار کزنی الله قیلمدادی (تَطَاهِرُونَ مِنْهُنَّ) اول
 خاتونلاردان ظهار قیلورسز یعنی اول خاتونلار کزغه سز میکا آنام نلک آرقاسی کبی دیو ایندورسز
 (اُمَّهَاتِكُمْ) اول ظهار قیلغان خاتونلار کزنی آنالار کز قیلمدادی (وَمَا جَعَلَ اَدْعِيَاءَكُمْ اَبْنَاءَكُمْ) دخی
 اوغلمز دیو انه گان بالالار کزنی چن بالالار کز قیلمدادی اولسگی آیت نلک نزولنه سبب شول منافق لار
 محمد عم نلک ایکی قلبی بار برسی بز نلک بران بر گه برسی صحابه اری بران بر گه دیگانلر یا که
 منافق لاردان برسی اینه ایکن منم ایکی قلبم بار برسی قوشوب تورا برسی طیب تورا دیو یا که عربلر
 بیک عالم بولوب ادبلی بولغان کشی گه ایکی قلب بار دیو زعم قیللار ایکن شونلک ایچوند آرالار نه
 عقللی بولغان ابوالمعمر گه ایکی قلب ایسی (ذوالقلمین) دیگانلر ایکنچی آیت نلک نزولنه سبب
 شول هر قیچان عربلر خاتونلارینی آنالارینه اوخشاتسه لار اول خاتوننی آنا بولوب اورلمی دیلر
 ایکن اوچونچس نلک نزولنه سبب عربلر بر یاط بالاغه اوغوم دیو انه سه و اول بالانی اوغل لقه
 آلسه حقیقی اوغل بولدی دیو صابی اوغللارینه میرانده شریک قیللار ایکن هم اوزاری سوکنده
 خاتونلاری نلک اول اوغلمقه آنلغان ابر بالاغه نکاحی حرام دیو زعم قیللار ایکن (ذَاکُمْ قَوْلُکُمْ
 بِاَفْوَاهِكُمْ) بوذکر قیلغان نرسه لر کز (سوز لر کز) آغزلار کز بران اینکن قوری سوز لر کزدر (وَاللّٰهُ
 یَقُولُ الْحَقَّ) والله تعالی حق سوزنی ایندور (وَهُوَ یَهْدِی السَّبِیْلَ) و اول الله حق یولغه کوندور (اَدْعُوهُمْ
 لِاَبَائِهِمْ) اوغلمقه آنلغان بالالارنی آنالارینه نسبت بیتر کز (هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ) آتالارینه نسبت بیرو
 الله حضورنده عدله کدر یعنی راستراقدر (فَاَنْ لَّمْ تَعْلَمُوْا اَبَاءَهُمْ) بس اگر سز اوغلمقه آنلغان
 بالالار نلک آنالارونی باماسا کز (فَاَخْوَانُکُمْ فِی الدِّیْنِ) بس اول بالالار سز نلک دینده قرداش لر کزدر
 (وَمَوَالِیْکُمْ) دخی دینده مولی لر کزدر (دوستلار کزدر) بس ای قرداشم ای مولام دیو اینکز (وَلَیْسَ
 عَلَیْکُمْ جُنَاحٌ) وسز نلک اوزر کز گه گناه یوقدر (فِیْمَا اَخْطَاْتُمْ بِهِ) خطأ قیلغان نرسه کزده یعنی خطای
 بران قیلغان اشکزده یعنی بو آیت اینماسدن بورون یا که اینگان سوکنده بو سوزلرنی خطای
 بران یا که اونتوب یا که تلدن اختیار سز صادر بولو بران ایتو کزده گناه یوقدر (وَلَکِن مَّا تَعَمَّدَتْ
 قُلُوْبُکُمْ) ولکن گناه بولور کوللر کز قصد قیلغان نرسه ده (وَکَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِیْمًا) دخی الله تعالی
 گناهلارنی بارلقا غوچی و رحمت قیلوچیدر ذوالارحام نلک میراث آلوی حقنده الله تعالی ذکر قیلنه چق
 آیتنی ایندردی (اَلنَّبِیُّ اَوَّلٰی بِالْمُؤْمِنِیْنَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ) پیغمبر هر بر اشد مؤمنلر گه اوزلرندن
 آرتوغراقدر چونکه پیغمبر اهلرینه بخششی اش بران گنه امر قیله ویمان اشلرینه اصلا راضی
 بولمی (وَاَزْوَاجُهُ اُمَّهَاتُهُمْ) دخی پیغمبر نلک خاتونلاری مؤمنلر نلک آنالاری منزلده در نکاحلری
 حرام بولوده هم الوغلاونلک واجب بولونک بو آیت نلک نزولنه سبب شول رسول الله بوروچلی بولوب

اولىگان آدم حەقنە بىك دقت اينىكان حتى برآدمنىڭ، جنازە سەنە كېلسە مۇنىڭ بورۇچى بارمى دېيۈسۈرى
 ايكان اگر بورۇچى بار دېسەلەر جنازە او قىلغان اگر بورۇچى يوق دېسەلەر جنازە او قىلغان بىرۈقتە
 انصاردان بىر اونىڭ جنازە سەنە حاضر بولغان يولداشلىرىنىڭ بورۇچى بارمى دېيۈسۈرلەر بىكى درەم
 بورۇچى بار دېگەنلەر تولارگە بىتارلىك قالغان مالى بارمى دېگان يوق دېگانلەر رسول اللە جنازە او قىلغان
 كېرى كېتەمە كېچى بولغان حضرت على اى اللەنىڭ رسولى اول بىكى درەمنىڭ، اداسى منم دەمەدە دېگان
 سوڭرە جنازە او قىلغان شول خەسەسە بو آيت اينىگان (وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ) مېت، كە
 ياقىلغان اياسى بولغان آدم، لىرىنىڭ، بېغىسى بىرلەن مېراث آلوشودا اللەنىڭ كىتابىنىڭ آرتوغرا قىلەر
 يعنى لوح المحفوظدە اسلامنىڭ ظەورىنىڭ باشىنىڭ ھىجرت سەببىلى مېراث آلوشقانلار سوڭرە قىرايت
 اعتبارى بىرلەن مېراث آلشۇنى اللە تەھە بىدان اينىكان ذوالارحام مېت، كە ياقىلغان بولۇپ بىر فرض اياسىدە
 عەبەدە بولماغان آدملەر (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ) اول مېت، كە ياقىلغان اياسى بولغان آدملەر مۇمىنلەر
 دىن مەھاجرلەر جىنىسەن بولغانلارنىڭ (الآن تَفَعَّلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا) لىكىن دە دېنە دوست
 بولغان مۇمىنلەر بىرلەن مەھاجرلەرگە مەرووف اشنى قىلوڭز درىستەر يعنى اولىگان ۋەقتە بىر نەرسە بىرلەن
 ۋەسىت ايتوڭز درىست بو ۋەسىت بولامېراث بولمى (كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا) بو بىكى آيتىدە ذكر
 قىلغان نەرسە لوح المحفوظدە يازىلمىش بولمى (وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ) ۋاى مەھم (عەم) شول
 ۋەقتىنى ايسىكە تىشر بىر پېغەمبەرلەردىن رسالىنى ايرىشەر بو بىرلەن دىن گە اندە بو بىرلەن ھەملىرىنى
 آلدق (وَمَنْكَ وَمَنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ) سېنىدىن دىن نوح دان دىن ابراهيم دن (عەم) (موسىٰ وَعِيسَىٰ
 بَن مَرْيَمَ) دىن موسىٰ دان ھەم مېرىم اوغلى عيسىٰ دان (عەم) ھەملىرى اللە تەھالىنىڭ بو پېغەمبەرلەرنى
 خاسلا بىر ذكر قىلدى بو پېغەمبەرلەر شىرىعت ايلالرىنىڭ مەشھورلىرى بولغانلىقى اېچون رسول اللەنى
 الك ذكر قىلدى تەھىم ۋە تەھىم اېچون (وَإِذْ أَخَذْنَا مِنْهُم مِيثَاقًا غَلِيظًا) بو بو ذكر قىلغان پېغەمبەرلەردىن شۇنى
 الوغ بولغان يا كە يەمىن بىرلەن بىر كىلىگان آغىر ھەد آلدق (لَيْسَ السَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ) بو مېثاق
 آلومز ھەملىرىندە راست بولغان پېغەمبەرلەرنىڭ ھەملىرىندە راست بولولارنىدان اللەنىڭ قىامت كۈنىدە
 صىراۋى اېچون (وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا) دىن اللە (تەھە) كافرلەرگە رىختەكۈچى عذابنى حاضرلادى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كېتىرگان آدملەر (اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ) اللەنىڭ اوزۇڭزگە بېرىگان
 نەمەتنى ايسىڭزگە تىشرىڭز (اذْجَاءتْكُمْ جُنُودًا) شول ۋەقتە بېرىگان نەمەتنى اول ۋەقتە سىزگە تورلى حزب عىسكەرلەر
 كېلىدى يعنى قىرىشلەر غۇلغانلارنى قىرىشە بىرلەن قىرىشە بىرلەن قىرىشە بىرلەن قىرىشە بىرلەن قىرىشە بىرلەن
 كېلىدىلەر (فَارْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا) بىس اول عىسكەرلەر اوزىرىدە، صېجا بىلەن (قىياش چىقىش طرفىدىن ايسىكان جېل)
 بىباردىك (وَجُنُودًا لَّم تَرَوْهَا) دىن سىز كۈرىش تورغان عىسكەرلەرنى (قىرىشە بىرلەن) بىباردىك رسول اكرەم كافرلەرنىڭ
 تورلى ھىزىدىن جىيولوب صوغۇشقا كېلىۋالدى بىلگىچ مەيىنە تېرە سەنە خىنىق قازدى اوچ مەك مۇسلمان بىرلەن
 صوغۇشقا، چىقىش مۇسلمانلارنىڭ تىشى ياغىدە مۇسلمانلار اچكى ياغىدە توردىلار قىلچ بىرلەن صوغۇشقا،

اوقلار و تاشلار بىرلن گننه آطشوب بر آى وقت اوتدى شوندىن صوڭك الله تعالى قش كونيڭك صالحون كىچىند
 بىك صالحون چىل بىباردى بىتن عالم توزان بىرلن طولدى كافرانىڭك يوزلرى توفراقغه بويالوب بىتى اوتلارنى
 چىل سوندىدى چا طرلارنى جىمردى عسكرتىرە سىندە فرشته لىر دىلر خويلىك الاسدى اوغلى طليحە ايتىدى
 آگاه اولوڭز محمد (عم) سزنى سىرلادى نىڭك بولسەدە قتلور غە كرك دىدى شول وقت صوغش قىلمى
 عاجز بولوب قايتوب كىنىلەر (وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى الله سزنىڭ قىلغان عملىڭزنى (خنىق
 قازوڭزنى) كور وچى بولدى (ادجائوكم من فوقكم) شول وقتدە احزاب سزگە استىڭزدن (مشرق طرفىدىن
 چىقارنىڭ بىلىدىغاندىن) كىلىلەر بللارنى بنى غطفان (وَمَنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ) دى سزنىڭ توبان باغىڭزدن (قىياش
 باطش طرفىدىن چىقارنىڭ توبان باغىدىن) كىلىلەر بللارنى قىرىشلر (وَأَذْرَأْتِ الْأَبْصَارُ) دى شول وقتدە
 كوزلر عادتە كى تىڭز قارا اولارنىدىن آوشدىلار (وَبَلَّغْتَ الْغُلُوبَ الْعَنَاجِرَ) دى قورقودن كوڭلەز بوغارلارغە
 ايرىدى چونكە بىك قانى قورقودن وقتدە اوبىكە قابار ايكان اوبىكە كوتار اوبىرلن قىلبە كوتار اى (وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
 الظُّنُونًا) دى الله غە تورلى گمانلار قىلور بولدىڭز ايمانە اخلاصلى آدملىر الله تعالى قىلغان وعدە سىندە
 راست بولور دىنىنى استىن قىلودە بىزگە ياردەم بىرر دىوون قىلىلەر ضعيف ايمانلى آدملىر دىنى منافقلار
 الله هم رسولىڭ بىزگە وعدە قىلغان نرسە سى باطل وعدە دىوون قىلىلەر (هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ) بو صوغش
 وقتدە مؤمنلر امتحان قىلىلەر اخلاصلى آدم منافقلاردىن ايمانى كامل آدم ضعيف ايمانلىدىن ايرىلدى
 (وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا) قورقونىڭ قاتىلغىدىن مؤمنلر قانى سىكتو بىرلن سىكتىدىلەر يعنى بىر كلىرى قانى
 حركت لىدى (وَأَذِيقُوا الْمُنَافِقُونَ) وشول وقتدە منافقلار ايتور بولدى (وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) دى
 كوڭللىرىندە اعتقادنىڭ ضعيف بولو آوروى بولغان آدملىر ايتىدى (مَا وَعَدْنَا اللَّهُ رَسُولَهُ الْأَعْرَابَ) الله هم
 اللهنىڭ رسولى بىزگە وعدە قىلمادى مگر باطل وعدە بىرلن وعدە قىلىدى بوسوزنى ايتوچى قشپىر اوغلى معتب
 دىگانلر محمد (عم) بىزگە فارس بىرلن رومنى فتح قىلامز دىووعە قىلا ما لىبوكم بىزنىڭ بىر مزالغىز ايرىلوب
 حاجت طبعىيە سنى اوتارگە بارغەدە قورقودە دربووعە توڭل مگر باطل وعدە دىدى (وَأَذْقَالَتْ طَائِفَةٌ
 مِنْهُمْ) واى محمد (عم) شول وقتنى ايسكە تشر منافقلاردىن برجماعت (قىطى اوغلى اوس هم آڭار ابارگان
 آدملىر) ايتىدى (يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا) اى مدينە اهللى سزنىڭ اىچون تور اتورغان اورن يوق
 منزللىڭزگە كىرى قايتىڭز دىو بىا كە سزنىڭ اىچون محمد (عم) دىنىندە تور غە اورن يوق كفرگە كىرى قايتىڭز
 معناسندە (وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ) دى منافقلاردىن برجماعت كىرى قايتور اىچون بىغە بىردىن اذن
 صورلار (يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ) بىزنىڭ ايلورمىز عورتدر (صاقلانغان توڭلدىر) ايلورمىز دە صاقلوچىلارمىز
 يوقدر دىو (وَمَا هِيَ عَوْرَةٌ) حالبوكم ايلورى صاقلو سىز توڭلدىر بىلكە صاقلانمىشدر (ان يريدون الأفراراً)
 منافقلار تلاماسلر مگر صوغشدىن قاچونى تىلارلر (وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ آقْطَارِهَا) دى اكر مدينە گە ياكە
 منافقلارنىڭ ايلورمىز مدينەنىڭ جانبلرىدىن كىلمىش بولسە يعنى تورلى حىزىدىن عبارت بولغان عسكەرلر
 منافقلارنىڭ شىرلىرىنە ياكە ايلورمىز كرسە لىر (ثُمَّ سَمُّوا الْفِتْنَةَ) مونىڭ صوڭكە منافقلار فتنەدىن (كفرگە

قایتودن و مسلمانلار برلن صوغش قیلوندن صورالمش بولسه لار (لَاتَوَّهَا) بوفتنه گه کیلورلرهم بوفتنه نی
 قیلورلار ایدی (وَمَاتَلْبَثُوا بِهَا الْأَيَّامَ) بوفتنه نی قبول ایتو برلن تورماسلار مگر آرزغه زمان تورلار
 ایدی یعنی صور او آرتنده ده توقفسز جواب بیرلر یا که مرتد بولولاری صوکنده مدینه ده تورماسلار مگر
 آرزغه زمان تورلار ایدی چونکه الله تعالی آلا رنی هلاک قیلور (وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا لَإِلَهِهِمْ مِنَ قَبْلُ) و تعقیف
 منافقلار (بنی حارثه) خندق صوغشندن اللک احد صوغشندن اللهغه عهد قیلغانلار ایدی (لَا يُولُونَ الْأَدْبَارَ)
 صوغشندن قاچب آرتلارنی دوندرماسکه یعنی مرندن قاچمامز صوکندیو عهد قیلغانلار ایدی (وَكَانَ عَهْدُ
 اللَّهِ مَسْمُوعًا) دخی الله نلک عهدی وفا قیلو برلن صورالمش (استالمش) بولدی (قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ)
 ای محمد (عه) منافقلارغه ایت سین سرگه اگر اجل ایرشکان بولسه صوغشندن قاچوفائده بیرماس (ان فررتم
 مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ) اگر سزا اولمن یا که اولترلمش بولونن قاچسا گز باری بر اوله چاک سز (وَاذِ الْأُمَمُتُونَ
 الْأَقْلِيَّاتِ) وقاچقانلر وقتده دنیا ده فائده لانمش بولماس سز مگر آرزمانغه فائده لانمش بولور سز یعنی عمر گز
 بتکاچه گنه یعنی بر تقدیر اجل گز يتماگان بولسه عمر گز بتکاچه فائده لانور سز اجل گز يتکان بولسه
 قاچو گز ده بتونلای فائده بوق (قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ) ای محمد (عه) ایت سین منافقلارغه الله نلک
 تلاگان نرسه سنی ایندرودن سزنی کم صاقلار (ان أراد بكم سوء) اگر الله سرگه یا وزلقنی ایرشدرونی تلاسه
 (أَوْ أَرَادَ بكم رَحْمَةً) یا که سرگه رحمتنی ایرشدرونی تلاسه یا که الله نلک عنابندن کم صاقلار اگر الله سرگه
 یا وزلقنی تلاسه یا یسه سرگه کم یا وزلقنی ایرشدر را اگر الله سرگه رحمتنی تلاسه معناسنه (وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ
 دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا) دخی منافقلار او زلری ایچون الله دن باشقه فائده بیره تورغان دوستنی هم ضررنی
 یباره تورغان یار دم چینی تابماسلر (قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ) الله سز لردن رسولی نلک یار دمندن
 خلقنی شغللندر و چیلرنی و کیچک کتیر و چیلرنی بلور یعنی منافق لارنی (وَالْقَائِلِينَ لِآخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا) دخی
 قرداشلرینه (مدینه ده گئی انصارغه) بزگه اوز گزنی یا قین قیلکن و محمدنی قویو گز دیو چیلری بولور (وَلَا يَأْتُونَ
 الْبَأْسَ الْأَقْلِيَّاتِ) و منافق لار صوغشقه کیلماسلر مگر آرز کیلو برلن گنه (ریا ایچون گنه) یا که آرزمانغه
 کیلور لر (أَشْعَّةٌ عَلَيْكُمْ) سز نلک اوزر گزگه یار دم بیروده یا که الله بولنده مال صرف قیلوده ساران
 بولغان لاری حالده کیلور لر (فَأَذَابُ الْخَوْفِ) بس هر قیچان صوغش وقتنده منافق لارغه قورقو کیلسه
 یعنی کافر لرنلک غالب بولو قورقوی (رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) کورسون سین ای محمد (عه) اول منافق
 لارنی سیکا قارار لار (تَدْوُرُ أَعْيُنُهُمْ كَأَنَّهَا يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولم ایسر کلکنندن قورقب هوشی
 کیتکان آدم نلک قارادی کبی کوزلری ایلمنور یعنی کوزلرنی ایلمنرب و آقایتب قارار لار (فَأَذَابُ
 الْخَوْفِ) بس هر قیچان صوغش قورقوی کینسه و غنیمت ماللاری جیولسه (سَلَمُوكُمْ بِالسَّنَةِ هَادٍ) اوتکن
 تلر برلن سرگه خطاب قیلور لار (أَشْعَّةٌ عَلَى الْخَيْرِ) ایز گولک (مال) اوزرینه ساران بولغان لاری
 و عریص بولغان لاری حالده (أُولَئِكَ لَمْ يُولَمُوا) بو منافق لار اخلاص برلن ایمان کیتروچی بولمادیلار

(فَأَحْبَبَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ) بس الله اول منافق لارنڭ عمللرينى جويىدى يعنى عمللرنڭ باطللغنى ظاهر قىلدى (وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) دى منافق لارنڭ عمللرينى باطل قىلو الله اوزرينه جيكل بولدى (يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا) منافق لار غايت قور قاقلىق لارى ايچون احزابنى جيكلب كتماديلر ديو حساب قىلورلار حالبوكم احزاب جيكلب كيتديلر (وَأَنْ بَاغَتِ الْأَحْزَابُ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه صوغشقه كىلسه ار (يُودُوا أَلْوَا أُنْهَمُ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ) منافق لار آرزو قىلورلار كاشكى بزمدينه دن باديه گه چغى بدوى عربلر ايچنده بولساق ايدى ديو (يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَاءِكُمْ) هر بر مدينه طرفندان كىلوچى سزنى صوغشماغى خبرلرگىنى صورارلار ايدى (وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ) واگر احزاب ايكنچى مرتبه كىلگان تقديرده منافق لار سزنى ايچكزده بولسه لار ايدى مدينه گه كىرى قايتماغان بولسه لار ايدى احزاب برلن سزنى آراگزده صوغش بولسه ايدى (مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا) احزاب برلن صوغش قىلماسلار ايدى مگر آزغنه صوغش قىلورلار ايدى (يعنى ربا ايچون گنه وسوگودن قورقبنه) (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ) تحقيق سزنى ايچون رسول الله ده (محمد عهده) كوركام بولغان خصلت بولدى (صوغشده قورقماي ثابت بولو وقاطىلق لارغه چداملى بولو كى) (أَمِنْ) شول كى ايچون كوركام خصلت بولدى (كَانَ يَرْجُو اللَّهَ) اول كى الله نڭ ثوابنى اميد ايتار بولدى (وَالْيَوْمَ الْآخِرُ) دى صوغش كون نڭ (قيامت كوني نڭ) اوجماخ نعمتلرينى اميد ايتار (وَذَكَرَ اللَّهُ كَثِيرًا) دى الله نى كوب ذكر ايتار اول كى يعنى شونداين صغتملى كى ايچون كوركام خصلت بار (وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ) ومؤمنلر احزاب نڭ (كافرلردن بولغان تورلى جماعت نڭ) صوغشقه كىلورلرينى كورگانلرى زمانده (قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ) مؤمنلر ايتديلر بو احزابنى كورو بزگ. الله نڭ هم رسول نڭ وعده قىلغان نرسهسى ديو (وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ) دى الله هم رسولى وعده سنه راست بولدى (وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا) ومؤمنلرگه احزاب نڭ چىلوب كىلورلى آرتىمادى مگر الله نڭ وعده سنه ايماننى وامرينه بوى صونونى آرتىردى (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ) مؤمنلردن شونداين ايرلر باردر (صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) الله غه عهد قىلغان نرسه لرى (رسول الله برلن صوغشده ثابت بولولارى) اوزنده راست بولديلر (فَمَنْهُمْ مَنْ قَضَى نَجْبَهُ) بس مؤمنلردن بعضى نذرینى اوتادى يعنى شهيد بولغانچه صوغش قىلدى حضرت حمزه عمير اوغلى مصعب نصر اوغلى انس رضی الله عنهم كبيلر (وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ) دى مؤمنلردن بعضى شهيد بولونى كتار حضرت عثمان وحضرت طلحه رضی الله عنهما كبيلر (وَمَا بَدَلُوا تَمِيلًا) والله نڭ عهدىنى هيچ بر اوزگار تو برلن اوزگار تىماديلر وآلماشدرماديلر (لِيَجْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ) مؤمنلرنڭ الله نڭ عهدىنى اوزگار تىماولرى ومنافقلار نڭ اوزگار توى عهدلرنڭ راست بولغان آدملرگه عهدلرنڭ راست بولوى سببلى الله نڭ كوركام جزأ بيروى ايچون (وَيُعْتَبِ الْمُنَافِقِينَ إِنْ شَاءَ) واگر تىلاسه توبه قىلماسالار منافق لارنى عتاب قىلوى ايچون

(اَوْتُوبَ عَلَيْهِمْ) ياكە اگر توبە ايتسالر منافق لار اوزرينه توبە لرينى قبول ايتو بولن قابتوى
 ايچون (اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا) درسته لکه الله توبه ايلار ينىڭ، گناھلارونى بارلق- اغوجى هم
 رحمت قیلوجى بولدى (وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی الله کافر بولغان آدملرنى (احزابنى)
 صوغوشمان قايتاردى (بَغِضْتَهُمْ) آچولانغان لارى حالده (لَمْ يَنْأَلُوا خَيْرًا) مؤمنلرگه استن
 بولوغه ايرشماگانلرى حالده (وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ) دخی الله مؤمنلرنىڭ احزاب بولن
 صوغوشونده چيل وفرشته لر بولن يتكوجى بولدى (وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيمًا) دخی الله تولاگان
 نرسه سين بار قیلوغه قوتلى وهر بر نرسه اوزرينه غالب بولدى (وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ)
 دخی الله (تعالی) كذاب اهلنن احزابكه باردم بديرگان آدملرنى (بنى قريظه نى) اينىردى (مِنْ صَيَاصِيهِمْ)
 قلعه لارنن (وَقَتَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ) دخی آلارنىڭ كركللمرينه قورقونى طاشلادى (فَرِيقَاتٌ يَنْقَلِبُونَ وَتَأْسُرُونَ
 فَرِيقًا) بنى قريظه دن برفرقه سنى او ترگانكز و برفرقه سنى اسير ايتب آلغانكز حالده حضرت جبرائيل
 احزاب مغلوب بولغان كيجنىڭ ايرته سنده رسول الله غه كىلى و ايتى فرشته لر قىلچلارنى قويغانلارى
 يوق الله تعالى بنى قريظه غه سیر قیلورغه قوشه و مین بنى قريظه غه قص قیلوچي من صحابه لركه ايت ايتى
 نمازینى بنى قريظه ايچنده او قورلار دى شوندى صوڭ رسول الله بارب بنى قريظه نى يكرمى بركون
 برر و ايتى يكرمى بش كون محاصره قیلوب توردى بو محاصره بنى قريظه غه بيك آغر بولدى رسول الله ايتى
 حکم آستنه كركز ديو بنى قريظه باش تارتى رسول الله ايتى آلاى بولسه معاذ اوغلى سعیدنىڭ حکمنه
 كركز دى بنى قريظه لار راضى بولدىلار حضرت سعید صوغوش قیلغانلارنى اوترو بولن بالالارنى
 و خاتونلارنى اسير ايتو بولن حکم قىلى رسول الله تكبير ايتى هم اى سعید تحقيق اللهنىڭ حکمى بولن
 حکم قىلىڭ دى آلتى يوزلب مقاتل (صوغوش قیلوجى عسکر) نى اوتولدى بى يوز قدر آدمنى اسير
 آلدىلار (وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ) دخی الله سرگه بنى قريظه نىڭ بييرلرينى و يورتلارنى و ماللارنى
 ميراث ايتب بىردى رسول اکرم بنى قريظه نىڭ بييرلرينى مهاجرلرگه بىردى انصار گرچه بر آرزو زگه
 كرشه لرده رسول الله سز اوز بييرگنده تور اسز ديگاج سكوت ايتدىلر (وَأَرْضًا مَّم تَطْمُوهَا) دخی سزنىڭ اياقلاركز
 باصه اغان و تابنا ماغان بييرنى سرگه ميراث ايتب بىردى فارس و روم بييرى كبييلرنى (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
 قَدِيرًا) دخی الله تعالى نىڭ هر بر نرسه اوزرينه كچى يتكوجى بولدى الله تعالى اير خاتوننى اختيارلى قیلغانده
 خاتون ايرينى اختيار ايتسه خاتوننىڭ طلاق بولماوى حقنه ذكر قیلناچق آيتنى اينىردى پيدمير (عم) نىڭ
 ازواج مطهره سى بروقتى رسول الله دن زينت ايچون كيونه تورغان كيما ارهه آرتوق نفقه استناديلر رسول
 حقنه ذكر قیلناچق آيت ايندى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ) اى آنده اين پيدمير خاتونلارگه ايت (اِنْ كُنْتُمْ
 تُرَدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا) اگر سز دنيا تركلگنى تلاسارگز (دنيا ده) و كىلى لگنى ايركن نعمتنى (وَزِينَتَهَا)
 و دنيا نىڭ زينتنى تلاسارگز (فَتَعَالَيْنَ) بس كىلسارگز (أُمَّتُكُمْ وَأَسْرَحُكُمْ سَرَّاحًا مَيْلًا) سزگه طلاق متعه سنى
 (بركانچك باش ارتوسى شال و كولماك) كى نرسه لر بييرن دخی سزنى جبر قىلماى كوركام طلاق قیلو بولن طلاق

قیلورمن (وَأَنْ كُنْتُمْ تَرْضَوْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْأَرْضَ الْآخِرَةَ) واگر سز الله نلڭ دخی رسولی نلڭ رضالغنی هم
 آخرت یورطنی تلار بولساڭز (فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ) بس درستلمکمه الله تعالی سزلردن
 ایزگو اشلر قیلغانسڭزغه حاضرلادی (أَجْرًا عَظِيمًا) الوغ نوابنی بو آیت اینگاچ رسولک الله اول حضرت
 عائشه فی چاقردی ایکی اش آراسنده اختیارلی قیلدی حضرت عائشه ایسکنچی امری یعنی الله هم
 رسول الله رضالغنی اختیار قیلدی مونلڭ صوکنده باشقه خاتون لارونی چاقروب اختیارلی قیلدی
 باشقه خاتون لاریده حضرت عائشه اختیار قیلغان نرینه فی (یعنی الله هم رسولینک رضالغنی) اختیار
 قیلدی یلار شوندا ان صوڭ الله تعالی ازواج مطهره دن ممنون بولوب (لَا يَجِلُّ لَكَ النَّسَاءُ مِنْ بَعْدِ) آیتنی
 ایندردی یعنی حاضرگی خاتون لارکندا ان صوڭ سیکا خاتون آلو حلال بولماس معناسنده بو آیتسن
 مقصود شول الله تعالی ازواج نبی نلڭ دنیا فی تلالولرینی رسول الله فی تلالولرینه مقابسل ایتمدی بس
 موندان بلندی ایری طرفندان اختیارلی قیلغان خاتون ایرینی اختیار ایتمسه طلاق بولی ایکاچمیک
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مِنْ بَاطِنٍ بِفَاحِشَةٍ مَبِينَةٍ) ای پیغمبر خاتون لاری سزلردن قابوڭز قباحتمگی ظاهر
 بولغان الوغ گناهنی کیتدر یعنی قیلور (يَضَاعِفُ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ) اول قباحتمگی ظاهر بولغان
 الوغ گناهنی قیلغان پیغمبر خاتونینه باشقه خاتونلارنلڭ گناهنسن ایکی الش قیلنور (وَكَانَ
 ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا) عذابنی ایکی الش قیلور الله اوزرینه جیکل بولدی (يَكْرُمِي بِرُحْمِي
 جَزَاءَ نَفْسٍ تَرْجَمُهَا سَبِيحًا)

(وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ جَاءَ بِغَضَبٍ عَظِيمٍ) وسزلردن قابوڭز الله نلڭ هم رسولینک رضالغنی ایچون طاعتکه دائمه چیلدی
 قیلور (وَتَعْمَلُ صَالِحًا) دخی ایزگو اش قیلور (نُؤْتَاهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ) اول خاتوننک اجرینی ایکی مرتبه
 بیر مرتبه سز طاعتی اوزرینه ایکنچی مرتبه سز آرزغه قناعت قیلور بولن رسول الله نلڭ رضالغنی استاوی
 برابرته (وَأَعْتَمْنَا الْبَهْرَ لَهَا) دخی اول خاتونغه جنته اجریندن آرتوق الوغ رزق حاضرلادک رسول اکرم
 خاتونلارنی باشقه خاتونلارغه تفصیل حقنه هم اهل بیتنک مناقبی حقنه الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی
 (يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ) ای پیغمبرنک خاتونلاری سز فضلک و شرفک باشقه خاتونلار جماعتنسن
 بر جماعت کبی توگلسز (اِنْ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَغْضَبُنَّ بِالْقَوْلِ) اگر سز الله نلڭ حکمنه و رسولی نلڭ رضاسنه خلافت
 قیلورن قورقساڭز ایرلرگه ایبولسگنکوز و یومشاق سوزلی بولغانکوز حاله جواب بیرماڭز (فَيَطْمَعُ الَّذِي
 فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ) بس کوگنلنه بوزوقلف آرووی بولغان آدم امید قیلور (وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا) دخی
 کورکام بولغان شیکسن براق بولغان سوزنی اینکز (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ) دخی ایولرکوزده توروتقه لازم
 بولورکوزده و ایولرکوزدن چقماڭز (وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى) اولگی جاهلیت کونلرنه گی خاتون
 لارنک زینلرینی اظهار قیلوب قلوب یورولری کبی بیرماڭز جاهلیت اولی آدم هم بولن نوح
 هم آراسنه بولغان زمانه بولغان جاهلیت یا که ابراهیم هم طوغان زمانه گی جاهلیت چونکه ابراهیم
 هم زمانه خاتون لار انجی کولما کلر کیب یول اور تاسنه ابرارگه اوزلرینی عرض قیلوب یوریلر ایکن

جاهلیت اخری عیسی عم برلن محمد، عم آراسنه بولغان زمانه گی جاهلیت، (وَأَقِمَنَّ الصَّلَاةَ وَآتَيْنَ
الرَّكُوعَ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری نماز اوقکز همه زکوة بیرگز (وَأَطَعَنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) دخی
اللهه هم رسولنه اطاعت قیلکز بودکر قیلنغان آیتلردن ازواج نبی نلک، باشقه خاتون لاردان آرتوقلغی
بلنه (إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ) آچق الله سزدن یوز صوکزنی کرلندر تورغان گناهنی
بیارونی تلیدر (أَهْلَ الْبَيْتِ) ای پیغمبر نلک ایواهللی (وَيُطَهِّرْكُمْ تَطْهِيرًا) دخی سزنی گناهلاردان
کامل پاکلاو برلن پاکلاونی تلیدر بو آیتدن اهل بیت نلک، مناقبی بلنه (وَأَذْكَرَنَّ مَابِتَلَىٰ فِي بُيُوتِكُمْ)
دخی ای پیغمبر خاتون لاری ایولر کزده اوقلغان نرسه فی ذکر قیلکز (مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ) الله نلک
آیتلردن دخی رسول نلک حدیثندن (إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا) درستلکدن الله (تعه) باشرن اشلر فی
بلوچی و دینه تیوشلی بولغان نرسه فی تدبیر ایتوچی بولدی شونلک ایچنه سزنی اختیارلی قیلدی
هم سزگه وعظ قیلدی (إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ) درستلکده الله نلک، حکمنه بوی صونوچی ایرلر
همه خاتون لار (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دخی ایمان کیتدرگه تیوشلی بولغان نرسه گه ایمان کیتدروچی
ایرلر همه خاتون لار (وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ) دخی طاعت که دوام قیلوچی ایرلر هم خاتون لار
(وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ) دخی سوزده هم عملک راست بولوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالصَّابِرِينَ
وَالصَّابِرَاتِ) دخی عبادت لرگه هم گناهلاردان صبر ایتوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْحَاشِعِينَ وَالْحَاشِعَاتِ)
دخی کوئللری هم اعضالاری برلن اللهغه توبانچیلک قیلوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ)
دخی ماللارنه واجب بولغان نرسه برلن صدقه بیروچی ایرلر هم خاتون لار (وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ)
دخی فرض روزه فی توتوچی ایرلر هم خاتون لار (وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ) دخی عورتلرینی
زنأدان صاقلاوچی ایرلر همه خاتون لار (وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ) دخی الله فی
کوب ذکر قیلوچی ایرلر هم خاتون لار (أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا) بودکر قیلنغان صفتنه بولغان ایرلر
برلن خاتونلارغه الله یارلقاونی هم الوغ اجر فی حاضرلادی الله تعالی نلک امر نلک وجوب ایچون بولوی هم
اختیار نلک ثابت بولوی قل آراد ایتونلک مشروع بولوی هم اوغلقغه آلنغان ایربالانلک خاتونینلک اوغلقغه
آلغان آدم گه نکامینلک حلال بولوی حقنه ذکر قیلناچق آیت کیلدی (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ) مؤمن
ایرگه و مؤمنه خاتونغه درست بولمادی (إِذْ أَقْضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا) هر قیچان الله هم الله نلک رسولی بر اش برلن
حکم قیلسه (إِنَّ يَكُونُ لَهُمُ الْخَيْرُ مِنْ أَمْرِهِمْ) اوزلری ایچون اشلردن بر نرسه فی اختیار قیلولاری درست
بولمادی بلکه اوزلرینلک اختیارلاری الله هم الله نلک رسولینلک اختیارینه ایاروچی قیلولاری واجب (وَمَنْ
يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و کمدر اللهغه هم رسولنه گناهلی بولور (اطاعت قیلماس) (فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا) تحقیق
اول کشی ظاهر بولغان آزو برلن حق یولدن آزدی (وَأَذْكَرَنَّ النَّبِيَّ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ) و ای محمد (عم) شول
وقتنی ایسکه تشر الله آنلک اوزرینه مسلمان بولوغه توفیق، بیرو برلن انعام قیلغان کشی اوزرینه

(حارث اوغلى زیدکه) ایتورسن سن (وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ) دخی اول كشی اوزرینه آزاد قیلو برلن سینده انعام قیلدك اول كشیگه ایتورسن سین (أَمْسَكَ عَلَيْكَ زَوْجَكَ) خاتونکنی (زینب نی) نکاحکن توت دیو (وَأَتَى اللَّهَ) دخی خاتونك زینب حقنیه الله دان قورق و آنی ضرر قصدی برلن طلاق قیلمه (وَتَخَفَى فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ) دخی ای محمد عم الله ظاهر قیلغان نرسه نی اوزكده (قَلْبَكُنْه) یاشره سن یعنی حارث اوغلى زید جعش قزی زینبنی طلاق قیلغانده نکاحلنمه چاغکنی (وَتَخَشَى النَّاسَ) دخی شلنه قیلنوده آدملردن قورقاسن (وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ) حالبوکم زینب نی نکاحلنوده قورقرغه تیوش اش بولسه سینك قورقوك ایچون الله حقیرا كدر یعنی الله دان قورقارغه تیوشرا كدر (فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا) زید بن حارثه جعش قزی زینب دن حاجتی اوتاگان زمانه زیدنك زینب ده حاجتی قالماغان زمانه دخی زید زینبنی طلاق قیلوب زینب نك عدتی اوتكان زمانه (زَوْجًا كَهَا) زینبنی سیکنا جفتلندر دك (لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ) مؤمنلر اوزرینه مشقتلنو وگناه بولماسن ایچون (فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَاهُمْ) اوغلقغه آلغان ایر بالالاری نك خاتون لارونی نکاحلنوده (إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا) هر قیچان اول اوغلقغه آلنغان آدملر خاتون لارندان حاجتی اوتاسه لر یعنی طلاق قیاسه لار و خاتون لارینك عدت لیری اوتسه یعنی بز سیکنا زینبنی جفت لندر دك مؤمنلر اوغلقغه آلنغان بالانك خاتوننی نکاحلنو درست ایدکنی بلسونلر ایچون (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا) دخی الله نك تلاگان امری قیلنمش بولدی بو ذکر قیلنغان ایکی آیت نك اولسگی حضرت زینب نك زید برلن نکاحی حقنیه ایکنچی زیدنك حضرت زینب نی طلاق قیلوی هم رسول الله نك زینب نی نکاحلنوی حقنیه مونك قصه سی شول روشچه حارث اوغلى زید بنوكلاب قبیله سنن بولغان مونی عربلر توتوب مكه گه كکینترب حضرت خدیجه گه صاتقان لار رسول اکرم حضرت خدیجه نی جفت لنگاچ حضرت خدیجه بستن مالونی رسول الله غه هبه قیلغان حضرت زینب ده برگه هبه قیلغان بر آز زمان اوتدکن صوكره بنوكلاب دن بر قوم صاتو قیلور ایچون مکه گه کیلسگان لر زیدنك رسول الله نك حضورته بولوندان خبر بیراگانلر زیدنی رسول الله دان صاتوب آلماقی بولغان لار رسول الله زیدگه اختیار بیرگان زید آتاسنه باشقه قرداشلرینه قایتوغه قاراغانده رسول الله صعبتنده قالونی آرتیق کورب کیتماگان رسول الله زیدنی آزاد قیلوب اوزینه اوغل (مَتَّبَعِي) ایتکان صوكره رسول الله زینب نی زیدکه جفت لندرگان زینب اوزیده هم قرداشی عبد الله ده راضی بولماغان لار صوكره اولسگی آیت اینگان زینب ده قرداشی عبد الله ده راضی بولغان لارینه ده بو آیت برلن اصول علماسی امرنك وچوب ایچون بولوینه استدلال قیلغان چونکه الله هم رسول الله بر امر برلن حکم قیلغانده مؤمن ایر برلن مؤمنه خاتونغه اول امرنك خلافنده اختیار بولماسه البته اختیار بولماو واجب ده گنه بولادر هم بو آیت دن بلندی بنسده لرگه الله هم رسول الله امر قیلغان نرسه نی اختیارلاری بولوچیلقی اما الله هم رسولی امر قیلماغان نرسه نی گنه اختیار یوق (مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ) پیغمبر اوزرینه گناه بولمادی (فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ) الله نك

پيغمبرينه قسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسيه سنده (سنة الله في الدين حلوا من قبل) الله تعالى اوزىنىڭ
 قسمت قىلغان و تقدير قىلغان نرسيه سنده پيغمبرلار يىنه گناھ يوقلىقنى موندان الك بولغان پيغمبرلارنىڭ
 سنت (عادت) قىلدى (وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا) واللہنىڭ امر قىلغان نرسيه سى محكم و قطع قىلنمىش
 حکم بولدى (الَّذِينَ يُبَايِعُونَ رَسُولَ اللَّهِ) اول پيغمبرلر شونداين آدملردر اللہنىڭ اوزلار يىنه بىراڭگان
 ايلچىلىك ارينى امتار يىنه ايرشدرلر (وَيَخْشَوْنَهُ) دى اللہدان قورقارلار (وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ)
 وهىچ كمدن قورقماسلار مگر اللہدان غنه قورقارلار (وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا) مخلوقلار غه
 حساب قىلوچى بولو يوزنسن الله كفايه قىلدى بس اللہدان باشقه دان قورقماسقه تيوش
 رسول اکرم نىڭ پيغمبرلارنىڭ صوغىسى بو اوى حقنسه الله تعالى ذكر قىلناچى آيتنى
 ايندردى (مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ) محمد (عليه السلام) سزنىڭ بلاغت كه ايرشكان
 ايرارگردن هىچ كمنىڭ حقيقى آتاسى بو امدى اماطاهر، قاسم، ابراهيم غه آتا بولاسه ده آلار صى و قتلارنىڭ
 اولدكلرنىڭ آلار رجل (اير) دى بو ايتلمى چونكه ايراسمنى آلور غه بلاغت كه ايرشوكريك (وَلَكِن رَسُولَ اللَّهِ
 وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) لکن محمد (صلى الله عليه وسلم) اللہنىڭ دين اويره تر ايچون بىراڭگان ايلچىسىد رهم
 پيغمبرلارنىڭ ايلڭ صوغىسىد (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَاطِمًا) دى الله هر بىر نرسيه نى باگوچى بولدى بس
 نيندى كىش برلن پيغمبرلارنىڭ تمام قىلو تيوش ايدكىنى بلور بو آيتنى الله تعالى مشركلرنى رد قىلور
 ايندردى مشركلر محمد (عم) اوغلى زىنىڭ خاتونى (زينب نى) آلدى دى بىلر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
 ايمان كىتىرگان آدملر (اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا) اللہنى كوپ ذكر قىلور بران ذكر قىلگىز (وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً
 وَأَصِيلًا) دى اللہنى كىمچىلىك لردن يراق قىلگىز كوندىڭ اولنسه ده هم آخرنده ده (هُوَ الَّذِي يُصَلِّي
 عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ) اول الله شونداين الله در سزگه رحمت قىلور دى اول اللهنىڭ فرشته ارى سزنىڭ ايچون
 بارلقاماق استارلر (لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) سزنى كفو گناھ قارا نغولقلارنىڭ ايمان و طاعت
 نورلار يىنه چغاروى ايچون (وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا) دى اول الله مؤمنلرگه رحمت قىلورچى بولدى (تَعْلِيمُهُمْ
 يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامًا) اللہدن مؤمنلرگه تعيه (ثنا) اولوب ياكه قىلور دى چغب الله غه يولقغان كوندى هر بىر
 كوكلگه خوش بولماغان نرسيه دن سلامت بو اوبورلن خبر بىرودر (وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا) دى الله مؤمنلرگه
 الوغ اجر نى (اوجماخنى) حاضرلادى (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا) اى آنداين پيغمبر بىز سىنى امتارگه
 شاهد ايتوب بىبارك يعنى امتارگنىڭ اوزگنى راستقه توتولارى ياكه يالغانغه توتولارى برلن گواھلق
 بىرودى ايتوب (وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) دى ايمان كىتىرگان آدملرگه اوجماخ برلن سيونچ بىرودى ايتوب ايمان
 كىتىرگان آدملرنى توموغ برلن قورقوچى ايتوب بىبارك (وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ) دى اللہنىڭ اذنى برلن
 ايمانغه اندوچى ايتوب بىبارك (وَسِرَاجًا مُنِيرًا) دى نادانلىق قارا نغولقلارنىڭ ياقترتوچى و عام بران
 نورلاندرودى چراغ ايتوب بىبارك (وَبَشِيرًا لِّلْمُؤْمِنِينَ) دى اى محمد (عم) مؤمنلرگه سيونچ بىر (بِأَنَّهُمْ
 مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَثِيرًا) اوشبونىڭ برلن سيونچ بىر درستلىكده سىنىڭ امتكىن بولغان مؤمنلرگه باشقه پيغمبرلارنىڭ

امتلرینه قاراغانده الوغ آرتوقلف باردر (وَلَا تَطْعَمُ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ) دخی کافر لرگه همه منافقلارغه بوی صونمه (وَدَعَاۡهُمْ) دخی کافر لرنگ، منافقلارنگ اورنگی رنجولرینی قوی یعنی رنجولرینه صبر قیل (وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ) دخی اشکنی الله اوزرینه تابش (وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكَيْلًا) داش تابش لرش بولویورنننن الله یقار الله تعه نکاح صوکنه دخول بولماغان خاتوننی ایبری طلاق قیلغان صوکنه اول خاتونغه عدت واجب بولماو حقننه ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (اِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) هر قیچان سزمؤمنه خاتون لارنی نکاحلانساکیز (ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ) موننگ صوکنده اول خاتون لارنی طلاق قیلساکیز (مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ) اول خاتون لارنی جماع قیلماسدان یا که خلوة صعیجه دن بورون (فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدَةٍ تَعْتَدُوْنَهَا) بس سزنگ ایچون اول خاتونلار اوزرینه عدتی (صاننی) کامل قیلا تورغان عدت بوقدر (فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَّرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلاً) بس اول جماع قیلودان بورون طلاق قیلنغان خاتون لارغه طلاق منعسنی (یعنی کولماک برکاتچک، شال) بیرگز دخی آلا رنی ایولرگز دن جبرلمای وسوکمای کورکام چغارو برلن چغارگز (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ) ای آنداین پیغمبر (اِنَّا اٰحْلَلْنَا لَكَ) درسنلکه بزسینگ ایچون حلال قیلدی (اَزْوَاجِكَ اللَّاتِيْ آتَيْتَ اٰجُوْرَهُنَّ) مهرلرینی بیرگان خاتون لارنگی) (امام کرخی بو آیتنگ ظاهری برلن اجاره لفظی برلن نکاحنگ منعقد بولوینه بارغان لکن مدارک صاحبی ایته اجاره لفظی برلن نکاح منعقد توکل چونکه نکاحنگ شرطی مؤبد بولمق اجارهنگ شرطی موقت بولمق دیو (وَمَا مَكْتَبُ يَمِيْنِكَ) دخی اوک قولنگ ملک لنگن نرسه نی (کنیزه کلرنگی) سیکاحلال قیلدی (مَّا اِنَّا لِلّٰهِ عَلِيْكَ) الله تعالی سیننگ اوزگا غنیمت ایتمب بیرگان نرسه لردن (حضرت صفیه و حضرت جویرییه (رضی الله عنهما) لر کبی رسول الله بلارنی اول آزاد ایتمکان صوکره نکاحلنگن (وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ) دخی سیکابزحلال قیلدی آتاک برلن برتوغمه ایر قرداشنگنگ قزلارونی دخی آتاک برلن برتوغمه قز قرداشلرنگنگ قزلارونی (وَبَنَاتِ خَالَكَ) دخی آتاک برلن برتوغمه ایر قرداشنگنگ قزلارونی حلال قیلدی (وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ) دخی آتاک برلن برتوغمه قز قرداشنگنگ قزلارونی حلال قیلدی (اللّٰثِيْ هٰجَرْنَ مَعَكَ) شوندا این قزلار کم سیننگ برلن مدینه منوره گه هجرت قیلدی لار (وَأَمْرًاۗةً مُّؤْمِنَةً) دخی شوندا این مؤمنه خاتوننی سیکاحلال قیلدی (اِنْ وَّهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ) اگر اول خاتون اوزینی پیغمبرگه هبه قیلسه (اِنْ اَرَادَ النَّبِيُّ اَنْ يَّسْتَنكِحَهَا) اگر پیغمبر اول خاتوننی نکاحلونی تلاسه بو طریق اوزینی هبه قیلوچی خاتون لار حارث قزی میمونه یا که حکیم قزی خوله یا که جابر قزی ام شریک حزیمه قزی زینب (خَالَصَ لَكَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ) خاتون اوزینی هبه قیلغانده اول خاتوننگ حلال بولوی سیکاحلال باشقه مؤمنلرگه حلال بولودان باشقه، چونکه مؤمنلرگه هبه قیلو برلن گنه حلال بولماس یا که بو آیتنگ معناسی بزسینگ خاتون لارونگی حلال قیلدی خاتون لار سینگ ایچون خالص بولغانلاری هاله یعنی پیغمبرنگ خاتونلارینگ نکاحی باشقه لارغه حلال بولماس معناسنه بومعنا گه بناء آیت هبه لفظی برلن نکاحنگ درستلگنه دلالت قیلادر چونکه خصائص نبیین بولماغان نرسه ده

پيغمبەر بىرلىن امتى برابر (قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ) تحقىتى بىر خاتونلارنىڭ مەھرى ھىقنە ايرىلر
 اوزرىنە چىكىلاگان نىرسە مەزنى بىلىك لىكن بو آيت مەھرى ھىقنە مەھل بولار بىر سول اللەنىڭ اون درھەمىن كىم
 مەھرىق دىگان سوزنى بىيان بولايلا ھە خاتونلارى ھىقنە ھىقنە شەرىللارنى وتىگىزلاونىڭ واجب بولويىنى ياكە
 وطى قىلغاندە مەھرىنىڭ واجب بولويىنى بىلىك مەناسىدە (وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ) دىخى ايرىلرنىڭ اوڭ قوللارى
 ملك لىنگان نىرسە (كىنيزەكلەر) ھىقنە چىكىلاگان نىرسە مەزنى بىلىك (لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ) مەھرى سىز خاتون
 اوزىنى ھەبە قىلغاندە اول خاتوننىڭ سىكىغانە ھىلال بولوى سىنىڭ اوزىرگانىكە تارلىق بولماسون اىچون
 (وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا) دىخى اللە تەعالى صاقلا نو آغىر بولغان نىرسەنى يارلىق اغوچى ھەم تارلىق اوزىلارنىدە
 كىلكك قىلوسىبىلى رحمت قىلوجى بولوى (تُرْجَى مِنْ تَشَأْنِ مَنْهَنْ) اول خاتونلاردىن تىلاگانىكى كىچكىنر سون
 وآننىڭ بىرلىن بىرگە يوقلاونى قوبارسىن (وَتَوَى إِلَيْكَ مَنْ تَشَأْنِ) دىخى اول خاتونلاردىن تىلاگانىكى اوزىرگانىكى
 وآننىڭ بىرلىن بىرگە يوقلارسىن ياكە تىلاگانىكى نىكاحىكە توتارسىن وتىلاگانىكى طلاق قىلورسنى مەناسىدە (وَمَنْ
 ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ) واگرسىن اوزىدىن كىچكىنر (بىرگە يوقلاونى قوبو) بىرلىن آيورغان خاتونلارنىدىن ياكە
 طلاق رجعى بىرلىن طلاق قىلغان خاتونلارنىدىن بىرسىنى استىساڭكى بىرگە ياتورغە چاقىرساڭكى (فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ)
 بس سىنىڭ اوزىرگانىكە يوقىدەر (ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقْرَأَ عَيْنَاهُنَّ) بو خاتونلارنىڭ ھىقنە غى اشنى سىكى تاشىرو
 خاتونلارنىڭ كوزلىرىنىڭ راوشان بولويىنە بىرگە كوزلىرىنىڭ راضى بولويىنە ياقىراقىدەر (وَلَا يَحْزَنُ) دىخى
 ھىسرتلانىماسىزلىككە ياقىراقىدەر (وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْنَهُنَّ كُلَّهُنَّ) دىخى كلىسىنىڭ سىنىڭ بىرگە نىرسە ئاراضى
 بولولارنىنە ياقىراقىدەر اگىر خاتونلارنىڭ ھىقنە غى اشنى سىكى تاشىرونى اللەدىن دىب بىلسەلەر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي
 قُلُوبِكُمْ) اللە تەعالى كوزلىرىگىزدە بولغان نىرسەنى بىلور (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا) دىخى اللە تەعالى كوزى كە
 بولغان نىرسەلەرنى بىلوجى وعدا بىنى آشقىدەر ماودە شىققىلى بولوى (لَا يُعَلِّقُ لَكَ النَّسَاءَ مِنْ بَعْدِ) بو توقىز خاتون
 صوكنىدە سىكى خاتون آلو ھىلال بولماس چونكى رسول اللەنىڭ خاتونلارنىڭ نىصابى توقىز بولغان امتىنىڭ
 خاتونلارنىڭ نىصابى دورت بولدى كىبى (وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ) دىخى بو توقىز خاتون بىرلىن باشقە
 خاتونلارنى آلاشىدروڭكى ھىلال بولماس بىرگە بو توقىز خاتوندىن بىرسىنى آيرىب اىكىنچى بىر خاتوننى جىقنلانوىڭ
 ھىلال بولماس رسول اللە وفات بولغاندە اوزىدىن قالغان توقىز خاتون حضرت عائشە حضرت ھىقنە حضرت
 ام ھىبىيە حضرت سودا حضرت ام سلمە حضرت صفىيە حضرت مەيمونە جىش قىزى حضرت زىنەب حضرت
 جویریە (ولو اعجبك حسنهن) گرچە اول آلاشدىرلغان خاتونلارنىڭ كوركاملىكى سىنى عىجب لىدەرسە دە
 (الأمم مَلَكَتْ يَمِينُكَ) مگىر بو توقىز خاتوندىن صوڭ اوڭ قوللى ملك لىنگان نىرسە (كىنيزەكلەر) ھىلال بولور
 بعضىلەر بو آيتنى منسوخ دىگانلەر چونكى رسول اللەغە اولىگانچە تىلاگانى قىدەر خاتون آلو ھىلال دىگانلەر
 (وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا) دىخى اللە تەعالى ھەر بىر نىرسەنى صاقلا غوچى بولوى بس اللەنىڭ تەبىرىن
 قىلغان چىگىدىن اوتماگىز خاتونلارنىڭ ايرىلردىن مەھرى بولوى ھىقنە اللە تەعالى ذكر قىلناچق آيتنى اىندىردى
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كىتىرگان آدملەر (لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ) پيغمبەرنىڭ ايرىلرىنە كورماگىز (الْأَ

ان يُوْتَنَ لَكُمْ اِلَى طَعَامٍ) مگر پيغمبرنىڭ ايولرىنە كىرگىزىشكە طعام اوزرىنە اذن بىيرامش بولغان وقتە
 (غَيْرَ نَاطِرِينَ اِنَّهُ) طعامنىڭ پشكان وقتىنى كىتماگانكىز حالده (وَلَكِنْ اِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا) ولىكن طعام
 آشارغە اندە امش بولساڭىز پيغمبرنىڭ ايولرىنە كىرگىز (فَاِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا) بس هر قىچان پيغمبر ايونە
 طعام آشاساڭىز ساچلىكز (تَارَالُوْكُمْ) (وَلَا مُسْتَأْسِبِينَ اِحْدَيْتُمْ) دى بعضكز بعضكزنىڭ سوزىنى ياكە اهل
 بيتنىڭ سوزىنى اشتور ايچون مونس بولماغانكىز حالە كىرگىز (اِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ) درستلىككە
 سىزنىڭ طعام آشاغان سوگىندە تارالى توروگىز پيغمبرنى رنجتور (فَيَسْتَحْيُ مِنْكُمْ) بس پيغمبر سىزدىن
 (چىغارودن) اويالور (وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيُ مِنَ الْحَقِّ) واللّه (تعالى) حقدىن اويالماس يعنى سىزنى چىغاروتىوشلى
 اش تىوشلى اشدىن اويالماسكە كىرگىز رسول اكرم حضرت زىنبىنى نكاحلانغاچ ضيفات ياصادى حضرت انسكە
 خلقنى اندەرگە قوشدى حضرت انس اندەدى هيچ بر آدمنى قالدىرمادى خلقى گروه گروه بولوب كىلىلر
 طعام آشاب بىترگاچ خلقى همەس تارالى مگر اوچ آدم سويلاشوب قالدىلار حضرت زىنبى او تورغان
 ايندى بلار بىك اوزاق توردىلار رسول اللّه چىماسلار مىكان دىو اورنىدىن توردى چىرەلرندە يردى
 وخاتونلار يىنە سلام بىردى ايلنپ كىلىدى بولوب كىشى هميشە سويلاشوب تورالار رسول اللّه غايت ادبلى
 بولدىقىدىن بلارغە چىڭك دىوگە باطر چىلىق قىلمادى آلايدە بلاردىن يوزىنى دوندىرى بلارده سىزى چىڭ
 كىتىدىلار (وَإِذَا سَأَلْتَهُمْ مِّنْ شَيْءٍ قَالُوا لَا نَدْرِيْ) هر قىچان پيغمبرنىڭ خاتونلاردىن كىراكلى نرسەنى صوراساڭىز (فَأَسْأَلُوْهُنَّ
 مِنْ وَّارَاءِ حِجَابٍ) پردە آرقلى صوراساڭىز (ذٰلِكُمْ اَطْهَرُ لِقُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ) بس سىزنىڭ حاجت نرسەڭىزنى
 پردە آرقلى صوراساڭىز اوزڭىزنىڭ كوڭللىرىڭىز ايچون دى پيغمبرنىڭ خاتونلارنىڭ كوڭللىرى ايچىندە
 پاكر كىر بولمايتنىڭ نىزولنە اختلاف بعضىلار ايتكانلر حضرت على رسول اللّه غە ايتدى اى اللهنىڭ
 رسولى سىزنىڭ حضورڭا ايرىگو آدمە وياوز آدمە كره خاتونلاروڭا ياشىرنو بىرلن امر قىلساڭ ايندى
 دىو شوندىن سوڭ بولمايت ايندى دىگانلر بعضىلار بىر وشچە ذكر قىلغانلار بىر وقتە رسول اللّه
 صعبەلرندە بىرلن آشپىر ايندى آشاغانلر بولمايتنىڭ قولى حضرت عائشەنىڭ قولنە تىپدى
 رسول اللهنىڭ كوڭلنە بولمايتنىڭ شوندىن سوڭ بولمايت ايندى دىگانلر بعضىلار بىر وشچە
 ذكر قىلغانلار بىر وقتە حضرت عمر اوتب بارا ايكان رسول اللهنىڭ خاتونلارى باشقە خاتونلار بىرلن
 بىرگە مسجدە ايكانلر حضرت عمر ايندى سىزنىڭ ايرىگىز (محمدم) باشقە ايرلردن آرتوق بولغان
 كىبى سىزدە باشقە خاتونلاردان آرتوقسىز سرگە ياشىرنو تىوش دىو شوندىن سوڭ بولمايت ايندى
 دىگانلر بولمايت ايندى رسول اللهنىڭ خاتونلارىنىڭ ايرلردن قاچوى حقنە بعض مفسىرلر بولمايت ايندى
 موردى ازواج النبىگە خاص بولسا دە لىكن حكىمى هر بىر خاتوننى شامل دىگانلر لىكن نورسورە سىندان
 شەوتىن امىن بولغان دە بوزگە اوچقە قاراونىڭ درستلىكى بلىدى امام طىبىب شاھى قاضىنىڭ شەوتىن
 امىن بولماغانلر هم قاراوى درست بولمايت ايندى ازواج النبىگە خاص بولدى
 (التفسيرات الاحمدية) (وَمَا كَانَ لَكُمْ اَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللّٰهِ) وسىزنىڭ ايچون اللهنىڭ رسولى رنجتور

درست بولمادی (وَلَا اَنْ تَنْكِحُوا اَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ اَبْدًا) دخی الله نلک رسولی (محمد معہم) اولسگاندن
 صوڭ منگو آنک خاتون لارونی نکاحلنوگنر درست بولمادی (اَنْ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا) درستلکده
 سز نلک پیغمبرنی رنجتوگنر هم پیغمبر اولسگاندن صوڭ خاتون لارونی نکاحلنوگنر الله حضورنده الوغ
 گناه بولدی (اِنْ تَبَيَّنَّ شَيْئًا) اگر سز بر نرسه دن ظاهر قیلساگنر یعنی اولسگان دن صوڭ رسول
 الله نلک خاتون لارنی آلونی آچق تللمرگزده پرتساگنر چونکه صعبه لرنلک بعضی اگر رسول
 الله اولسه حضرت عائشه نی نکاحلنور ایتم دیو صریح ایتم اینسکان (اَوْ تَخْفُوهُ) یا که بر نرسه نی
 کوکرا کلرگزده یا شرساگنر ننا که بعض صعبه لرن کوکللمرن دن رسول الله اولسگاچ خاتون لارونی
 آلونی اویلاب یرگانلر (فَاِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) بس درستلکده الله هر بر نرسه نی بلگوچی
 بولدی بس سز نلک آشکاره قیلغان نرسه گز نیک، یا شرون قیلغان نرسه گز نیک بلور حجاب آیتنی اینسگاننلک
 صوڭنده رسول الله خاتون لارینه ایرلردن یا شرنو برلن امر قیلدی رسول الله نلک خاتون لارینلک آتا
 وبالالاری ویاقن قرداشلری ای الله نلک رسولی بزده شولای پرده طشندان غنه سوبلا شاه زمو دیدیلر
 شوندا صوڭ الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (لِاجْنَابِ عَلِيَّهِنَّ) خاتون لار اوزرینه یا شرنونی
 قویوده گناه یوقدر (فِي اَبَائِهِنَّ) آتالارنده (وَلَا اِبْنَائِهِنَّ) دخی اوغللارنده (وَلَا اَخْوَانِهِنَّ) دخی ایر
 قرداشلرنده (وَلَا اِبْنَاءَ اَخْوَانِهِنَّ) دخی ایر قرداشلرینلک اوغللارنده (وَلَا اَبْنَاءَ اَخْوَاتِهِنَّ) دخی قز قرداشلرینلک
 اوغللارنده (وَلَا نِسَائِهِنَّ) دخی مؤمنه لرنلک خاتون لارنده (وَلَا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهِنَّ) دخی اوڭ قوللاری
 ملک اینگان نرسه لرده (قِلَلار وکنره کلرده) یعنی پیغمبر خاتون لارینه بو ذکر قیلنغان آدم لردن
 یا شرنما اولرنده گناه یوقدر (وَاتَّقِينَ اللَّهَ) دخی ای پیغمبر خاتون لاری الله نلک امر قیلغان نرسه سنده
 الله دان قورقگنر (اِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا) درستلکده الله تعالی هر بر نرسه اوزرینه حاضر
 بولدی الله غه یا شرن هیچ نرسه یوقدر رسول الله غه صلوات ایتونلک مؤمنلر اوزرینه واجب بولوی
 حقند، الله تعالی ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (اِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتُهٗ) درستلکده الله هم آنک فرشته لری
 (یُصَلُّونَ عَلٰی النَّبِیِّ) پیغمبر اوزرینه صلوات ایته لرن (يَا اَيُّهَا الَّذِیْنَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان آدم لرن
 (صَلُّوا عَلَیْهِ) پیغمبر اوزرینه صلوات ایتمگنر (وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا) دخی سلام ایتمک برلن سلام ایتمگنر
 یعنی (اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد وسلم) دیو اینگنر صلوات عبارتی تورلیچه حاصل امر وجوب
 ایچرن بس رسول الله غه صلوات واجب بولا عمرده بر مرتبه واجب می یا که رسول الله نلک اسمی ذکر
 قیلنغان هر مجلسده واجب می اول قدرلیسی اختلافی (اِنَّ الَّذِیْنَ یُؤَدُّونَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ) درستلکده
 شوندا این آدم لرن الله نی هم رسولنی رنجترلر یعنی کفر وگناهلار سببلی (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ)
 اول کشیلرگه دنیا، و آخرتده الله نلک لعنتی (رحمتندن سرلو) بولدی (وَاعْتَلَمَ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا) دخی
 الله اول کشیلرگه خورلا غوچی عذاب حاضر لادی (وَالَّذِیْنَ یُؤَدُّونَ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ) دخی شوندا این
 آدم لرن مؤمن ایرلرنی و مؤمنه خاتون لارنی رنجترلر (بِغَیْرِ مَا اِكْتَسَبُوْا) کسب قیلغان جنایتلرن دن

(عیبلرنن) باشقه (فَفَعِدْ اِحْتَمَلُوا بِهٖنَا وَ اِثْمًا مِّمَّینَا) بس تحقیق اول کشیلر یالغاننی و ظاهر گناهنی
 بولکلدیلر بو آیت حضرت علینی رنجتکان منافقلار حقنه ایندی دیگانلر (یا ایها النبی) ای آنداین
 پیغمبر (قُلْ لَّا رِوَا جُکَ وَ بِنَاتُکَ وَ نِسَاءَ الْمُؤْمِنِینَ) خاتونلار و کما دخی قزلار و که هم مؤمنلرنک خاتونلارینه
 ایت (یٰذِیْنِ عٰلِیْہِمْ مِّنْ جَلَا بَیْہِمْ) ماجه طبیعیه لرینی اوتارگا بارغان یابنا تورغان نرسه لر
 برلن یوزلرینی و تنلرینی ارتسونلر (ذٰلِکَ اَدْنٰی اَنْ یَّعْرَفَنَّ) بس بوروشچه ارتولری کنیزه کلردن و مغنیه
 (اویونچی خاتونلار) دن آیرلش بولولارینه یاقنراقدر (فَلَیُّؤَدِّیْنِ) بس یاوز آدملرنک هیللی برلن رنجتمش
 بولماسلار (وَ کَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَّحِیْمًا) دخی الله اوتکانگی گناهلارنی یارلقاغوچی هم بندنه لرینه فائده لرینی
 رعایه قیلوب برلن مرحمت قیلوچی بولدی (لَسْنَا لَمْ یَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ) اگرده منافقلار نفاقلارندن طیلماسالار
 وَ الَّذِیْنَ فِی قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ) دخی کوکللرنک ایمان ضعیفگی نك آورو ی بولغان آدملر دینک شیک لرندن
 طیلماسالار (وَ الْمُرْجِفُونَ فِی الْمَدِیْنَةِ) دخی مدینه ده مسلمان عسکرندن یاوزو یالغان خبرنی یرتوچیلر
 بواشلرندن طیلماسالار (لَنُغْرِبَنَّکَ بِہِم) سیکا آلا برلن صوغش قیلورعه امر قیلورمز یا که سیننی آلا رعه
 ایرکلی قیلورمز (ثُمَّ لَا یُجَاوِرُوْنُکَ فِیہَا الْاَقْلِیْلًا) مونک صونکده آلا مدینه ده سیکا کورشی بولماسلار دگر
 آرنغه زمان کورشی بولولار (مَلْعُونِیْنَ) الله نك رحمتندن سرلامش بولغانلاری حاله گنه کورشی بولولار
 (اَیْنَمَا نَقُوْا اُخْذُوا وَ قَتَلُوا قَتِیْلًا) بواج تورلی صنف آدملری قایوغنه اورنه بولسه لارده توتولمش بولولار
 دخی قاتی اولترمک برلن اولترممش بولولار (سُنَّۃَ اللّٰهِ فِی الَّذِیْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ) الله (تعالی) پیغمبر لرگه
 منافلق قیلغان آدملرنک اولترمش بولوینی بلاردن الک اوتکان منافقلارده هم عادت قیلدی (وَ لَنْ تَجِدَ
 لِسُنَّۃَ اللّٰهِ تَبْدِیْلًا) دخی ای محمد (عم) الله نك عادته آلماشونی تابماسسون (یَسْئَلُکَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ)
 ای محمد (عم) آدملر سینن خورلاب یا که امتحان ایتمک قیامت نك وقتندن صورالار (قُلْ اِنَّمَا عَلَّمَہَا عِنْدَ اللّٰهِ)
 ایت سین صور اوچیلارغه قیامت نك قاپچان بولوینی بلو آچق الله حضورنده درباشقه هیچ کم بلماس (وَ مَا
 یُذْرِیْکَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُوْنُ قَرِیْبًا) ونی نرسه بلدرر سیکا قیامت نك قایوزمان بولوینی یعنی سین آنی
 بلمیسون تحقیق قیامت یاقن نرسه بولور یا که قیامت نك بولوی تیزدنن عرب اصطلاحنده هر برکلچک
 نرسه گه یاقن دیوایتله قیامت نكده یاقنلغی شول معنی برلن قیامت یاقن بولور اوزی بولما اینچه دنیا اینچه
 ملک یللار تورر منافت بوق (اِنَّ اللّٰهَ لَعَنَ الْکٰفِرِیْنَ) درسنلکده الله (تعالی) کافرلرنی رحمتندن
 یراق قیلدی (وَ اَعَدَّ لَهُمْ سَعِیْرًا) دخی کافرلر ایچون قزدلرمش اوطنی حاضرلادی (خَالِدِیْنَ فِیہَا اَبَدًا)
 اول قزدلرمش اوطده منگو قالغانلاری حالده (لَا یُجَدُّوْنَ وَلِیًّا وَلَا نَصِیْرًا) کافرلر اوطن اوزلرینی
 صاقلی تورغان دوستنی هم عنابنی یباروده یاردم بیروچینی تابماسلار (یَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوْهُہُمْ فِی النَّارِ)
 قیامت کوننده کافرلرنک یوزلری اوطده برطرقدان ایکنچی طرفه ایلندلرمش بولور (یَقُوْلُوْنَ یٰلَیْتَنَا
 اَطَعْنَا اللّٰهَ وَ اطَعْنَا الرَّسُوْلًا) کافرلر ایتورلر کاشکی بز اللهغه هم رسولنه اطاعت قیلغان بولساق ایدی

بو عذاب برلن مبتلا بولماغان بولور ايدك ديو (وَقَالُوا رَبَّنَا اِنَّا اطعنا ساداتنا و كبرائنا) دخى كافرنلڭ،
 ايارگان لرى و توبان مرتبه ليلرى ايتورلر اى ريمز بيز باشلامزغه والوغلارمزغه اياردك (فاضلونا
 السبيل) بس بيزنڭ باشلامز والوغلارمز بيزنى توغرى بولمان آزدرديلار (رَبَّنَا آتِهِمْ ضَعْفَيْنِ مِنْ
 الْعَذَابِ) اى ريمز باشلامزغه والوغلارمزغه عذاب دن ايكى الش بيزر چونكه آلاز اوزلر بده
 آزدديلار بيز نيمه آزدرديلار (وَالْعَنَهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا) دخى باشلامزنى والوغلارمزنى رحمتكنن الوغ براق
 قيلو برلن براق قيل ديو (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كينترگان آدملر (لَاتَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى)
 موسى عهمنى رنجتكان آدملر كى بولماكز (نتا كه قارون بر خاتوننى قوترتب موسى عهمنى منم برلن
 زنا قيلدى ديوايتردى (فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا) بس موسى عهمنى رنجتكان آدملرنڭ ايتكان نرسه سندن
 (تهمت لرنندن) موسى عهمنى الله پاكلادى يعنى موسى عهمنىڭ معصوم ايدكنى بيلردى (وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ
 وَجِيهًا) دخى موسى عهمنى الله حضورنده ياقنلق و مرتبه اياسى بولدى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى
 ايمان كينترگان آدملر اللهنڭ ياراطماغان اشينه كرشوده الله دان قورقوكز (وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا) دخى
 توغرى سوزنى ايتكز (يَصْلَحْ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) الله سزنىڭ عملركزنى قبول ايتو برلن تروك قيلور
 (وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ) دخى سزنىڭ گناهلاركزنى يارلقار (وَمَنْ يَطْعَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ) و كمدر قوشقان و طيغان
 اشلرنده اللهغه هم رسولنه اطاعت قيلور (فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا) بس تحقيق اول كشى الوغ سعادت كه
 ايرشدى يعنى اول كشى دنيا ده ماقتالاش بولور آخرتنه ايزگو بولور (اِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ) درستلكده
 بيز تكليف لرنى يا كه عقلنى عرض قيلدىق (كورساتدك) (عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ) كوكلر همه
 بيلر دخى طاغلار اوزرينه (فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا) بس بو امانتنى يوكلادن كوكلر ، بيلر ، طاغلار
 باش تارتديلار (وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا) دخى بو امانتن قورقديلار (وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ) دخى بو امانتنى آدم
 يوكلادى (اِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا) درستلكده آدم بو امانتنڭ حقينى رعايه قيلماوى سببلى ظلم قيلوچى
 هم امانتنڭ عاقبتنى بلماوى سببلى نادان بولدى بعضيلار امانت دن طاعت مراد ديگانلر بيضاوى
 اياسى ايتو بو آيتنڭ معناسى بويله دى اگر بو امانتلر شانلرى الوغ بولمقدان كوك و بيلر همه
 طاغ كى الوغ جسم لرگه عرض قيلنسه ايدى و اول امانت عرض قيلنغان الوغ جسم لر ادراك (بلو)
 اياسى بولسه لار ايدى البته بو امانتنى يوكلادان باش تارتورلار و قورقارلار ايدى اما آدم كچك بر مخلوق
 بولاتروب بو امانتنى يوكلادى بس شيكسز بو امانتنڭ حقينى رعايه قيلغان آدم دنيا و آخرتنڭ
 سعادتنه ايرشه چك معناسند، ديو بعضيلارى بو طريق بيان ايتكانلر الله تعه كوكلرنى و بيلرلرنى
 و طاغلارنى ياراطقان سوكنده بلارغه فهم بيلردى و ايتدى مين كوب نرسه لرنى فرض قيلم شول فرض
 لارنى اوتانوده ميكا بوى صونغان آدم لرگه اوچماخ ياراتم و بوى صونماغان آدم لرگه تموغ ياراتم
 ديو كوكلر و بيلر و طاغلار ايتديلر بيز مخلوق لارك قولنده مسخرلر بوز فرض لارنى يوكلى آلميمز
 هم بيز نوابك استاميمز عذابك استاميمز ديديلر صوكره الله تعه بو امانتنى آدم (عه مگه) عرض قيلدى

آدم عەم بومانتىنى يوكلادى آغراشنى يوكلاوى سببلى اوزىنە ظلم ايتوچى بولدى بواشنىڭ عاقىبتىنىڭ
 آغراشنى بىلماوى سببلى نادان بولدى امانت دن تكليف يا كە عقل مراد بولوى قىرىب امانتىنى كوكلارگە
 وييرلرگە وطاغلارغە عرض دان بلارنىڭ استعدادلارىنە اضاڧە بىرلن امانتىنى اعتبار مراد بلارنىڭ
 بومانتىنى يوكلاودان باش تارتولارنىڭ بومانتىلرنى گنە يوكلاوگە لايىق ومستعد بولماولارى مراد آدمنىڭ
 يوكلاوندىن بومانتىلرنى يوكلاوگە آدمە لياقت هم استعداد بولوچىلىق مراد آدمنىڭ ظالم و نادان بولوى
 آچو قوھسى بىرلن شەوت قوھسى نىڭ غالب بولوى ايچون (بىضاوى) (لِيُعْتَبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ)
 بومانتىنى آدمنىڭ يوكلاوى اللهنىڭ منافق ايرلر بىرلن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون
 (وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ) دىنى مشرك ايرلر بىرلن مشركە خاتونلارنى عذاب قىلوى (وَيَتُوبُ اللَّهُ
 عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دىنى اللهنىڭ مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلار اوزرىنە توبەلرىنى
 قبول ايتوبىرلن قايتوى ايچون (وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا) دىنى الله (تە) گناھلارنى يارلقارغوچى هم رحمت
 قىلوچى بولدى احتزاب سورەسى نىڭ تەرجمەسى تمام بولدى

✽ اوتوز دورتنچى سورە سبب سورەسى مكدەدە اينگان ايللى دورت آيت ✽

بسم الله الرحمن الرحيم

(اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ) شونداين اللهغە ھرماقتا بولسون (لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ) اول الله ايچوندىر
 كوكلردە ھەمدە ييرلردە بولغان نرسەلر بس دنيا دە كمال قدرتى ايچون ونىمى نىڭ تمامى اوزرىنە
 اللهغە ھەمد بولسون (وَاَلِهٖ الْحَمْدُ فِى الْاٰخِرَةِ) دىنى آخرتدە ھرماقتا بولسۇن چونكىكە آخرتدە
 بولغان نرسەلردە اللهنىڭ نىمى (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ) واول الله دنيا و آخرت نىڭ اشىنى ھەكم قىلوچى در
 ھەم ھىر نرسە نىڭ طشىنى وايچنى بىلوچىدىر (يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِى الْاَرْضِ) اول الله (تە) ييرگە كىرگان
 نرسەنى بىلور يىغمور كىي يىرنىڭ بىر اورتىدىن كىر ايكىنچى اورتىدىن چىشمە بىرلوب آغوب چىقار دىنى خزىنە
 وكوملىگان نرسەلر واول كىر كىي الله تەالى بلارنىڭ ھرقايسىنى بىلور (وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا) دىنى يىردىن چىقغان
 نرسەنى بىلور حيوانلار، اولنلر ھم جواھر ارضىيە، وچىشمە صولارى كىي (وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ) دىنى يوقارىدىن
 اينگان نرسەنى بىلور فرشتەلر، كىتابلار، تقدىرلر، رزق لار، ياشن تاوشلارى كىي (وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا) دىنى
 يوقارىغە آشقان نرسەلرنى بىلور فرشتەلر، بىندەلرنىڭ عمللرى، بخارلار، تىنولر كىي (وَهُوَ الرَّحِيمُ الْعَفُورُ)
 واول الله بىندەلرگە رحمت قىلوچىدىر ھەم نىمى شىكر قىلۇدە كىمچىلك قىلغان آدملىرىنى يارلقارغوچىدىر (وَقَالَ
 الَّذِيْنَ كَفَرُوْا) دىنى كافر بولغان آدملىرىنى (لَأَنَّا تَبَيَّنَا السَّاعَةَ) بىرگە قىامت كىلماس دىيوعىنى قىيامتنىڭ
 كىلۇىنى انكار ايتدى (قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّى لَأَنَّا تَبَيَّنَكُمُ) ايت سىن اى ھەمد (ھەم) قىيامتنى انكار ايتوچىلرگە بىلى رىم
 بىرلن يەين ايتوب ايتەن سىرگە قىامت كىلور (عَالَمِ الْغَيْبِ) رىم غىبىنى بىلوچىدىر (لَّا يَعْزُبُ عَنْهُ مَقَالٌ ذَرَّةً)
 رىمدىن (علمىدىن) قىزل قىر مىسقە آغراش نرسە دە غائب بولماس (فِى السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) كوكلردە ھەم ييرلردە

(وَلَا أَصْغُرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ) دخی کچکنه قزل قمرسقه دن کچکنه راک بولغان نرسه ده یوقدر دخی الوغراق بولغان نرسه ده یوقدر (الافی کتاب مبین) مگر ظاهر بولغان کنایه (لوح المحفوظه) یازلم شدر (لیجزی الذین آمنوا و عملوا الصالحات) قیامت سزگه کیلور الله نلک ایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان بنده لرگه جزا بیروی ایچون (أولئک لهم مغفرة ورزق كريم) بوا ایمان کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدم لرگه الله نلک یارلقاوی هم الوغ رزق (اوجماخ) بولور (وَالَّذِينَ سَعَوْا) دخی شوندا این آدم لر تور رشید یلار (فی آیاتنا) بز نلک آیتلر مننی باطل قیلوده (معجزین) بزنی عاجز قیلولارنی ظن قیلغانلاری مالده (أولئک لهم عذاب من رجز الیم) بوقباححت صفتده غی آدم لرگه عذاب نلک یاوزندن بولغان رنجتکوچی عذاب بولور (ویری الذین أوتوا العلم) علم بییرلرلر آدم لر بیلور (الذی أنزل الیک من ربک) ربکن سنکا ایندرلرلر نرسه نی (قرآنی) (هو الحق) ربکن سنکا ایندرلرلر نرسه حقردیو بلور (ویهدی الی صراط العزیز الحمید) دخی ماقتالمش بولغان وهر بر اشنده استن بولغان الله نلک یولنه کوندر اول قرآن (وقال الذین کفروا) دخی کافر بولغان آدم لر بعضی بعضنه ایتهی (هل نذکم علی رجل) ایاسزنی شوندا این ایزرگه (محمد عم) گه اولاشد ریف مو (ینبئکم) اول ایزر سزگه ایلک عجب نرسه برلن خبر بییرر (اذا مرقتم کلاً ممرق) هر قیچان سز نلک تنلرگز بتن تارالو برلن تارالمش بولسالار وچرب توفراق بولوب بتسه لر (انکم لقی خلق جدید) درستلکده سز یا کادان یاراتلوده سز دیو یعنی تنلرگز چرب تارالوب بتکاچ یا کادان ترله سز دیو خبر بییرر (أفتری علی الله کنباً أم به جنه) بو سوزی برلن اول ایر محمد عم اللهغه یالغانی افترأ قیلایمی یا که اول ایرده دیوانه لقی بارمی (بل الذین لایؤمنون بالآخر) بلکه آخرت که ایمان کیتروما گان آدم لر (فی العذاب والضلال البعید) عذابده در دخی حقدان یراق بولغان آرزو نلقده در (أفلم یروا الی ما بین یدیهم وما خلقهم) ایا بو قیامتنی انکار ایتوچیلر آنلارنده دخیده آرتلارنده بولغان نرسه گه قارامادیلار مو (من السماء والأرض) کوکن دخی بییردن (ان نشأنا نخسف بهم الأرض) اگر تلاساک بز آلارنی بییردن یوتدروروز (أونسقط علیهم کسفان السماء) یا که آلاز زینه کوکن بر کبسا کنی تشر رمز (ان فی ذلک) درستلکده کوک برلن بییرگه قاراوده هم بلارده تفکر قیلوده بولغوچیدر (لآیه لکل عبء منیب) دلالت وعلامت بولغوچیدر هر بر اللهغه قایتوچی قل ایچون (ولقد آتینا داود منا فضلاً) و تحقیق اوزمزدن بز داود عمغه باشقه بییغمه برلردن آرتوقلف بییردک (یا جبال اوبی معه) دخی ایبتک بز ای طاغ داود برلن برگه تسبیح ایت هم داود گناهسی اوزرینه یغلاسه سینده برگه یغلا دیو (والطیر) دخی قشلا رغه داود عمه برلن برگه تسبیح ایت دیو ایبتک (والناله الحدید) دخی بز داود ایچون تیه رنی یومشاق قیللق (ان اعمل سابعات) تیه ردن کیلک کولما کلر یاصا دیو امر قیللق (وقدر فی السرد) دخی اول کولما کلرنی تیگز ایتب طوقی (واعلموا صالحاً) دخی ای داود هم اهلی ایزگو اش قیلکز (انی بما تعملون بصیر) درستلکده

مین سزنىڭ قىلغان عملىڭنى كورگۈچى من (وَاسْلَيْمَانَ الرِّيحَ) دىنى سليمان عەم گە جېلىنى مسخر
 قىلىق (غُدُوهاشەرورواحها شەر) جېلىڭنى كوندىڭنىڭ اولئىدە يىروى بىر آيلىق بولدى دىنى كوندىڭنىڭ
 آخىرىدە يىروى بىر آيلىق بولدى تاڭدان توش آوشقان وقتىغە قىر غدوۋە توش آوشقاندىن قىياش
 باطقانغە قىر عىشى دىلىر (وَاسْلَنَااهُ عَيْنَ الْقَطْرِ) دىنى سليمان عەم ايچون باقىر چىشمەنى ارتىڭ
 (آغزىدىق) صو آقغان كىبى اوچ كون آقغان دىگانلىر (وَمَنْ الْجَنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) دىنى جن لردن
 سليمان عەم نىڭ آلئىدە عمل قىلا تورغان جنلىرىنى مسخر ايتىڭ (باذن ربّه) سليمان نىڭ رېسى نىڭ
 اذنى بىرلن (وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا) وجنلردن قايسوس بىزنىڭ امرىزدن خلافتە آوشسە
 يعنى سليمان (عليه السلام) گە اطاعت قىلە ساسە (نُنُقَهُ مِنْ عَنَابِ السَّعِيرِ) اول جن گە قىزدىلمىش
 اوط عىتابىدىن (آخرت عىتابىدىن) تاتوترمز (يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ) جنلىر سليمان (عليه السلام)
 ايچون تىلاگان نىسەنى قىلورلار (من محاريب و تمانيل و جقان كالجواب) بىوك سرايلاردن وشريف
 اورنلاردن دىنى فرشتەلر و پىغمبەرلرنىڭ صورتلىرىدىن دىنى الوغ كولىرىكى طاباقلاردن (وَقُدُورِ رَاسِيَاتِ)
 دىنى سىلكىمى تورغان قازانلاردن (اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا) دىنى ايتىڭ بىزاي داودنىڭ اھلى بونعمىلرنىڭ
 شكر آناسى ايچون اللەغە عمل قىلىڭزدىو (وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ) دىنى منم قىلاردىن كەم شكر
 قىلوچىلار آزدىر (فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ) بس سليمان (عەم) اوزرىنە اولم بىرلن حكىم قىلغانىمىز مانىدە
 (مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ) سليماننىڭ اولوى اوزرىنە جنلىرىنى اولاشدىرمادى يعنى جنلرگە بىلمىمادى (الْأَدَابَةُ
 الْأَرْضِ) مگر بىرنىڭ حيوانى (آغاچ آشى تورغان قورت عربچە آرضە دىلىر) گنە بىلدى (تَأْكُلُ مِنْسَاتِهِ)
 اول قورت سليمان (عەم) نىڭ حيوان قاولى تورغان طاباغنى آشار بولدى (فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ) سليمان
 (عەم) يىغلوب تشكاننىڭ صوڭىدە جنلر آچق بىلدىر يعنى اولسگانلىگىنى (أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ)
 دىستلىكە جنلر اگر غىيبنى بىلسەلرايدى (مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) خورلىق اياسى بولغان عىتابە
 تورماسلار ايدى يعنى اگر جنلر غىيبنى بىلسەلرايدى سليمان (عەم) نىڭ اولسگاننى دە بىلورلرايدى اگر
 سليمان (عەم) نىڭ اولسگاننى بىلسەلرمسخرە بولوب عىتابە تورماسلار ايدى اللە تەعالى سليمان (عەم) گە
 اولم بىرلن حكىم قىلغاچ سليمان (عەم) طاباغنە طابانغان حالئەدە و نمازادوقغان حالئەدە اولدى جنلر اولسگاننى
 بىلمىنچە ھىمىشە خىمىلرنىدە دوام ايتىدىلر صوڭرە آغاچ قورتى سليمان (عەم) نىڭ طاباغنى آشادى سليمان
 (عەم) يىغلوب توشدى جنلر اولسگان ايكان دىوبىلدىلر بىرىل مقدارى طاباغنە طابانغان حالئەدە توردى
 دىگانلر اوزون قىسەنى استاگان آدم تفسىرلرگە مراجعت ايتسون (لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ)
 يشجب اوغلى سېباننىڭ بالالارىنىڭ تورغان اورنلارنىدە اللەنىڭ بارلىغى ھەم عجىب اشلرگە قادر بولويشە
 علامت بولدى (جَنَّاتٍ عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ) شەرلرنىڭ اوڭ و صول طرفلاردىن ايكى باغچە بولدى (كُلُوا
 مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ) اول سبا بالالارىنە ايتىلدى رىڭنىڭ بىرگان رىزقىدىن آشاڭىز دىنى
 رىڭنىڭ شكر آنا قىلىڭزدىو (بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبِّ غَفُورٌ) سزنىڭ رىزقلىغان شەرڭىز خوش شەردىر و سزنىڭ

رزقلاندرغان رېگز گناھلارنى يارلقاغوجى رب در (فَأَعْرَضُوا) بس سېا بالالارى شكردن يوز
 دوندر ديلر (فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرْمِ) بس سېا بالالارى اوزرينه قاطى يغمورنى (يا كه چقرنك
 صوينى) يباردك (وَبَدَّلْنَا هَمَّ بَعْثَتِهِمْ) دى سېا بالالارى نك باقچەلارنى آلماشدر دق بز (جَنَّتَيْنِ
 ذَوَاتِ كُلِّ خَمَطٍ وَأَنْثَلِ) اچى جيمش اياسى بولغان دى ايلغون آغاچينك اياسى بولغان ايسكى باقچە
 برلن (وَشَىءٌ مِنْ سَدْرِ قَلِيلِ) دى ازسدر آغاچيندان برآز نرسه اياسى بولغان باقچە برلن سدر
 آغاچينك جيمشنه بنق ديواھه آنك جيمش اشار ايچون اندتلى ديگانلر شوگار كوره الله تعه آزلق
 برلن صفت لاغان (ذَلِكَ) بو طريقى فائىلى باقچەلارنى فائىسىز باقچەلار برلن آلماشدر و جزأسى (جَزِيئًا
 هُمْ بِمَا كَفَرُوا) سېا بالالارنى كفران نعمت قىلوولارى سببلى بو جزأ برلن جزأ لادق (وَهَلْ نَجَازَى الْآ
 الْكُفُورِ) ^{۱۶} و بز جزأ امامز مگر كفران نعمت قىلووچىنى جزأ لامز (وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا
 فِيهَا) دى سېا بالالارى نك آراسى برلن (يَمْنًا بُولُغَانَ لَارِ) كيك نك برلن مېاركلك نى بېرگان قريه
 آراسنك قىلدق بز (مَرَادِ شَامِ) (قُرَى ظَاهِرَةٍ) يمنه شامغه قدر برسى برسنه توتاشوب ظاهر بولوب
 توراتورغان قريه لرنى (وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ) دى اول قريه لرده سىرى بيلگولى مقدار اوزرينه
 چيكلادك يمنن شامغه يتكان گه قدر مسافر ايرته برلن بر قريه ده بولسه ايكنچسنه يتب كيچلر يولدا
 قونارغه توغرى كيلماس (سَيَّرُوا فِيهَا الْيَأَى وَأَيَامًا) اول قريه لرده كيچلر وكوندز لرده حاصل تلادككز
 وقتك سىر قىلكز ديو ايتنك (آمْنِينَ) طنچ بولغانكز حاله (فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا) بس سېا
 بالالارى ايتديلر اى رېمز شامغه قدر سفرارمزنك آراسنى يراق قىل ديويولك راحتلب يررايدك
 صاتولارمزه فائى ايتار ايدك ديوالله نك نعمته كفران قىلديلار (وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ) دى اوزلرينه
 ظلم ايتديلر (فَجَعَلْنَا هُمْ أَحَادِيثَ) بس سېا بالالارونى تله سويله نه تورغان حكايترلر قىلدق (وَمَرَقْنَا هُمْ
 كُلَّ مَمْرُقٍ) و اولاد سېانى بتن تاراتو برلن تاراتق (إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ) درستاكك دكر قىلنغان
 نرسه لرده الوغ عبرتلر باردر (لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) هر بر گناھلاردان صبرلق قىلوب نعمتلرگه شكرلك
 قىلووچىغه (وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ اِبْلِيسُ ظَنَّهُ) و تحقيق ^{۱۷} كافرلر هم سېا بالالارى اوزرينه ابلېس گماننى حقلادى
 (فَاتَّبَعُوهُ) بس بلار ابلېس كه ابار ديلر (الْأَفْرِيْقَانِ الْمُؤْمِنِينَ) مگر مؤمنلردن بولغان جماعت
 ابلېس كه ايارمادى (وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ) دى ابلېس ^{۱۸} ايچون گماننى حق لاغان يا كه راست
 تابقان آدملر اوزرينه ايركليك بولمادى (أَلَا لَنَعْلَمَ مَنْ يُوْمِنُ بِالْآخِرَةِ) مگر ابلېس ايچون اول كشيملر اوزرينه
 وسوسه قىلوده ايركليك بولدى بز نك آخرت كه ايمان كينرگان آدمنى آيروب بلومز ايچون (مَمَّنْ هُوَ مَنهَا فِي شَكِّ)
 آخرتدن شيكك بولغان كشيمن آيروب بلومز ايچون حاصل آخرت كه ايمان كينرگان كشى آخرت شيكك
 بولغان كشيمن آيبرلسون ايچون (وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ) و اى محمد (عه) سېنك ربك هر بر نرسه
 اوزرينه صافچى در (قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اى محمد عه مشركلرگه ايت سين الله دان
 باشقه معبودلر ديو زعم قىلغان نرسه لرگزنى اندكز (لَا يَمْلِكُونَ مَقْصَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ)

اول معبودلر دیو زعم قیلغان نرسه لرگز کوکلرده همه بییرلرده کچکنه قزل قرمسقه آدرلغی ایزرگولکنی
 هم یاوزلغنی ده ملک لئمه اسلر (وَمَا لَهُمْ فِيهِمْ مِنْ شَرِكٍ) دخی اول معبود گمان قیلغان نرسه لرگز ایچون
 کوکلرده و بییرلرده یار اطوده هم خوجه لقه اللهغه اورطاقلق یوقدر (وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ) دخی الله
 ایچون سزنگ معبودلرگز دن کوکلرنی و بییرلرنی تدبیر اینوده یاردم بیروچی ده یوقدر (وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ
 عِنْدَهُ) دخی الله حضورنده شفاعت فائده بیرماس کافرلرنگ معبودلرمز شفاعت قیلا دیگان سوزلرینی
 رد بولا (الْاَلَمَنْ اَذِنَ لَهُ) مگر شول کشی گه شفاعت فائده بییرر الله تعالی اول کشی ایچون شفاعت
 قیلورغه اذن بیردی (حَتَّىٰ اذْفَرَعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ) هر قایچان اذن بیرو برلن شفاعت قیلوچی لارنگ دخی
 شفاعت قیلنمش لارنگ کوکل لرنن قورقونی آچلمش (بیارلمش) بولسه (قَالُوا مَا اِذَا قَالَ رَبُّكُمْ) بعضی
 بعضنه ایتورلر شفاعت حقنه ربکز نرسه ایندی دیو (قَالُوا الْحَقَّ) جوابده ایتورلر الله تعالی حق
 سوزنی ایندی یعنی اوزی راضی بولغان آدملرگه شفاعت برلن اذن قیلدی (وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ)
 واول الله بلندلک والوغلق ایاسیدر فرشته ایچنده پیغمبر ایچنده قیامت کوننده اللهنگ اذندن
 باشقه سیلاشو ممکن بوماس (قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 سزنی کوکلردن یغمور برلن و بییرلردن اوسه تورغان نرسه برلن کم رزقلاندر (قُلْ اللهُ) ای محمد
 عه الله رزقلاندر دیو ایت چونکه شوندان باشقه جواب یوق (وَاِنَّا اَوْ اِيَّاكُمْ لَعَلٰى هٰدِي) دخی بز
 یا که سز توغری یول اوزرنده (اَوْ فِي ضَلٰلٍ مُّبِينٍ) یا که ظاهر بولغان آرزونلقده یعنی موحدلر برلن
 مشرکلردن بولغان ایکی فرقهنگ برسی حقلقن ان و آرزونلقدان بولغان ایکی امرنگ برسنددر کم ار
 حقلقده و کم ار آرزونلقده بولوچیلغده دلالت قیلغان نرسه نی ذکر صوکنده الله تعالی ننگ کملرنگ
 حقلقده و کم لرننگ آرزونلقده بولوی برلن تصریح قیلماوی کنایه برلن ایتوی اذیرلیراک بولا چونکه
 بو سوز انصاف صورتنده یرتلگان سوز (قُلْ لَا تَسْئَلُونَنَا عَمَّا اَجْرُنَا) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 بزنگ قیلغان گناهمزدان سز صورالمش بولماسسز (وَلَا نَسْئَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ) دخی سزنگ عمل قیلغان
 نرسه گز دن بز صورالمش بولماسز (قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبَّنَا) ای محمد عه مشرکلرگه ایت سین
 قیامت کوننده ربمز سزنگ برلن بزنگ آرامزنی جیار (ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ) موننگ صوکنده
 بزنگ آرامزده حقلق بران حکم قیلور (وَهُوَ الْفَتٰحُ الْعَلِيمُ) واول حکملرده آیروب حکم ایتوچیدر
 هم نچک حکم قیلورغه تیوش ایدکنی بلوچیدر (قُلْ اَرُونِي النَّبِيْنَ الْعَقْمَ بِشُرَكَاءِ) ای محمد عه مشرکلرگه
 ایت سین اللهغه عبادتده شریکلر ایتوب توتاشدرغان معبودلرگزنی میکا بلدرگز قایو صفت بران
 توتاشدرغانلرگزنی مین بلورون (كَلَّا) طیلکزم معبودزعم قیلغان نرسه لرگزنی عبادتده اللهغه شریک قیلودن
 (بَلْ هُوَ اللهُ الْعَزِيْزُ الْعَلِيْمُ) بلکه اول الله هر اشنده استن و حکمت ایاسی بولغان اللهدر اماسزنگ معبودلرگز
 عاجز و علمدن محروم مخلوقلاردر بس نچک عبادتده اللهغه شریک بولسونلار (وَمَا اَرْسَلْنَاكَ الْاَكْفَاةَ
 لِلنَّاسِ) وای محمد عه بزسینی بیارمادک مکر بتون خلقغه پیغمبر ایتوب بیاردک (بشیرا و نذیرا) ایمان

کیترگان آدم لرگه اوجماخ برلن سیونچ بیروچی ایتوب، ایمان کیترماگان آدم لر نی تموغ برلن قورقنچی
 ایتوب بیاردک (وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولکن اکثر الناس لا یعلمون) ولکن آدم لر ننگ کوبسی مونی بلماسلر ونادانلق لارنمن
 سیکنا خلافتی قیلورلار (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هٰذَا الْوَعْدُ ^{۲۱}) دخی کافرلر افراط نادانلقلارنمن ایتورلر بو سیونچ
 اوجماخ وعدہسی برلن وقورقنلغان تموغ وعدہسی قایوزمان بولا (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز محمد (عہم)
 ہم مؤمنلر سورگزده راست بولسا کز دیو (قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ) ای محمد (عہم) قیامتنی انکار ایتوچی
 کافرلرگه ایت سز ننگ ایچون شول کورننگ وعدہسی باردر (لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ) سز اول
 وعدہ قیلنغان کورنمن بر آرزمان کیچکما سزده دخی آشقور و برلن اول کورنگه السکده بولماسسز (وَقَالَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدم لر ایتدی (لَنْ نُؤْمِنَ بِهٰذَا الْقُرْآنِ) بو قرآنغه ایمان کیترمیمیز (وَلَا
 بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ) دخی بو کتابننگ آندندہ بولغان کتابلارغده یعنی محمد (عہم) ننگ صفتنی بیان ایتنکن
 کتابلارغده ایمان کیترمیمیز مکہ کافرلری رسول الله حقندہ اهل کتابنمن صورادیلار اهل کتاب اوزلریننگ
 کتابلارندہ رسول الله ننگ صفتنی ذکر قیلنغانلقنمن خبر بیری دیلر مکہ کافرلری شول وقتندہ بوسوزنی ایتدیلر
 (وَلَوْ تَرَىٰ اِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ) ای محمد (عہم) اگر سین کفر سببلی اوزلرینہ ظلم قیلوچیلارننگ
 ریلری حضورندہ توقتاغان زمانلارنی کورسا ک ایدی (يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ اِلَىٰ بَعْضِ الْقَوْلِ) اول ظالم لر ننگ بعضی
 بعضنہ سوزنی قایتارلار اول ظالم لر نی شول حاللرندہ کورسا ک ایدی البتہ عجب اش کورر ایدک (وَيَقُولُ
 الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) باشلاری طرفنمن ضعیف لاندلر لمش (جبرلانمش) کافرلر ایتور یعنی ایاروچیلر
 (الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تکبرلاننگان کافرلرگه یعنی باشلارینہ و ایارلر مشلرینہ ایتورلر (لَوْلَا اَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ)
 اگر سز ننگ بزنی آزدروکز دخی ایماننمن طیبو کز بولماسه ایدی بز محمد عہم گه ایارو سببلی ایمان
 کیتروچیلردن بولور ایدک دیو (قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) تکبرلک قیلوچی باش کافرلر ایتورلر (لِلَّذِينَ
 اسْتَضَعُّوا) ضعیف قیلنمش ایارگان کافرلرگه (اَنْعَنْ صِدْقِكُمْ عَنِ الْهُدَىٰ) ایا بزنی سزنی توغریلقمان
 و ایمان دان طیبق (بَعْدَ اِذْ جَاءَكُمْ) هدایت سزگه کیلنگان ننگ موکندہ البتہ طیمادق (بَلْ كُنْتُمْ
 مُجْرِمِينَ) بلکه سز اوز کز کافر قوم بولدکز یعنی باش کافرلر اوزلرینہ ایارگان کافرلر نی ایمان دان
 طیبولارونی انکار ایتارلر هم اوزاریننگ اختیارلاری برلن ایمان دان طیبولولارونی اثبات ایتارلر
 (وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا) دخی ضعیف قیلنمش ایارگان کافرلر ایتور (لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا) دنیاده
 تکبرلنگان باش کافرلرگه (بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) بز ننگ ایمان دان یوز دوندرومز سز ننگ ایمان دان
 طیبغانلقکزدان توگل بلکه سز ننگ ایرتہ و کیچده (حاصل دئما) بزگه حیلہ قیلو کزدن یعنی مکر کز برلن
 بز ننگ فکرمزنی بوزدکز (اِذْ تَأْمُرُونَنَا) بزگه بیور و کز وقتندہ (اِنْ نَّكَفَرُ بِاللَّهِ) اللهغه کفر اش قیلومز
 برلن (وَنَجْعَلُ لَهُ اَنْدَادًا) دخی اللهغه عبادتہ شریک لر قیلومز برلن (وَاَسْرُوا النَّبَاةَ اِمْرًا وَاَلْعَنَابَ)
 عناینی کورگانلری زمانده هر ایکی طائفہ اوکئولریننی یاشرلرلر آزدروچی لار آزدرولاری اوزرینہ
 بولغان اوکئونی و ایارب آزغانلار آزدولاری اوزرینہ بولغان اوکئونی یاشرلرلر (وَجَعَلْنَا الْاَعْيَالَ

فِي أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملرنیڭ موبنلارنده بوغاوار قیلیق (هَلْ يُجْزَوْنَ الْأَمَّاكُنَاوَا
 يَعْمَلُونَ) هیچ برسی جزالانماس لار مگر اشلاگان اشلرینلک جزاسی برلن جزالانورلار (وَمَا أَرْسَلْنَا فِي
 قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيرٍ) ویز هیچ بر قریه اهلنه قورقنوجی پیغمبر یبارمک (الْأَفْأَلُ مَتْرُفُوها) مگر یباردک ایسه
 اول قریه نلک دنیا نعمتلری برلن صیلانب یاطوجی باشلاری ایتدی لر (إِنَّا بِمَا أَرْسَلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ)
 درستلکده سز آنلک برلن یبارلسگان نرسه نی (دینی هم پیغمبرلکنی) انکار قیلوجیلارمز (وَقَالُوا لَنَنْ
 أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا) دخی ایتدی لر پیغمبرلرگه بز سزدن ماللار وبالالار یوزندن کوبرا کمز یعنی
 بز نلک ماللارمز وبالالارمز کز بریز بز اگر سز دعوی قیلغان نرسه (پیغمبرلک) ممکن بولسه
 آتی بزگه دعوی قیلورغه تیوش (وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ) ویز عذاب قیلنمش توگلر بز چونکه
 عذاب آطلی نرسه یوق اگر بولا ایکن الله بزنی ماللار وبالالار برلن حرمتلادی بزنی
 عذاب برلن خورلاو احتمالی یوق (قُلْ) بسو طریق ایتوجی کافرلرگه ایت سین ای
 محمد (علیه السلام) (إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ) درستلکده منم ربم تلاگان
 آدمی ایچون رزقنی توشی (کیک قیلا) (وَيَقْدِرُ) وتلاگان آدمی ایچون طارقیلا (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولسکن آدملرنلک کوبسی مونی بلمیلر شونلک ایچون مالنلک کوبلگی برلن شرافت که
 استدلال قیلالار حالبوکم مالنک کوب بیرلوی استدراج ایچون وقاطی عذاب ایچون بولورغه ممکن
 (وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ) دخی سز نلک بالالار کز توگلدر دخیه ماللار کز توگلدر (بِالَّتِي تَقْرُبُكُمْ
 عِندَنَا زُلْفَى) بز نلک حضورمزغه یاقن بولورغه سزنی یاقن قیلا تورغان نرسه لر توگلدر (الْأَمَنَ آمَنَ
 وَعَمَلَ صَالِحًا) مگر ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدمنلک ماللاری وبالالاری الله حضورینه یاقین
 قیلور یعنی هیچ کمنلک مالی ایاسنی اللهغه یاقین قیلماس مگر مالونی الله یولینه (مکتب ومدرسه لرگه)
 صرف قیلغان ایزگو مؤمن نلک مالی غنه ایاسنی اللهغه یاقین قیلور اوشاندای هیچ کمنلک بالاسی آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلماس مگر بالاسنه علم وادینی وشرعا تیوش تربیه نی قیلغان آدمنلک بالاسی غنه آتاسنی
 اللهغه یاقین قیلور (فَأُولَئِكَ لَهُمْ جِزَاءُ الضَّعْفِ بِمَا عَمِلُوا) بس بوصفتک بولغان یعنی ایمان کیتربیک ایزگو
 عمل قیلغان حاصل مالنی الله یولینه صرف قیلوب بالاسنی دنیا و آخرت عبادت که سبب بولغان تربیه برلن تربیه
 قیلغان آدملر آلا رغه عمل قیلغان نرسه لری سببلی ایکی الش ثواب دان اون غه قدر جزأ بولور
 یعنی الله تعه آلار نلک بر ایزگولکری بر ابرنک اون الش ثواب بیدر (وَهُمْ بِالْغُرُفَاتِ آمِنُونَ) دخی
 بوصفتلی آدملر جنت چارلاق لارنده کونملرینه خوش کیلماگان نرسه لر دن طنچلاردر (وَالَّذِينَ
 يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ) وشوند این آدملر بز نلک عاجز بولومزنی گمان قیلغان لاری حاله بز نلک
 آیتلرمزنی باطل قیلوده توروشلار (أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ) بوقباح صفتدای آدملر عذاب که
 حاضر قیلنمش بولورلار (قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) ای محمد (هم) ایت سین آدملرگه
 درستلکده منم ربم تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیک قیلور (وَيَقْدِرُ لَهُ) دخی تلاگان آدمی ایچون طارقیلور

(وَمَا نَقَمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ) وشول نرسە كم سز آنى الله يولىنە صرف قىلىڭىز بس الله تە اول نرسەنى
 خلقلىرى يەنى صرف قىلغان نرسەڭىز اوزرىنە دىيادە ياكە آخرتتە عوضنى بىرر (وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ)
 واول الله رزق بىرر وچىلارنىڭ ايلكى ايزگوسىدىر اللهنىڭ رزقىنىڭ ايرشويىنە سبب بولغان نرسەلەرگە دە
 رزق بىرر وچى دىيولسە دە حقىقە رزق بىرر وچى الله تەگنە يولىقدان الله تە رزق بىرر وچىلارنىڭ
 ايلكى ايزگوسى بولا (وَيَوْمَ يَجْزِيهِمْ جَمِيعًا) دىخى الله (تە) قىامت كۈنىدە جىيولغانلارنى حالسە
 مشركلرنى (باش بولوب آزدروچىلارنى ھەم ايارب آزغانلارنى) قەبرلرندىن قوبارر (ثُمَّ يَقُولُ
 لِلْمَلَأِكَةِ) مونىڭ سوڭىدە فرشتەلەرگە ايتور الله (تعالى) (أَهْوَلًا أَيْتَاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ) سزگە عبادت
 قىلغان كافرلر اوشبولارمى دىو (قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلَيْتْنَا مِنْ دُونِهِمْ) فرشتەلر ايتورلرسىنى كىدە چىلكردن
 كامل پاكلر بىرلن پاكلەمىز سىن بىزنىڭ دوستمىز آلا بىرلن بىزنىڭ آرامزىدە دوستلىق يوقىدىر حاصل فرشتەلر
 بوسوزلرى بىرلن اوزلرىنە عبادت قىلغان كافرلارنىڭ عبادتتە راضى بولماولارنى بيان ايتارلر (بَلْ كَانُوا
 يَعْبُدُونَ الْجِنَّ) مشركلر بىزگە عبادت قىلما دىلار بىلكە آلا شىطانلارغە عبادت قىلور بولدىلار (أَكْثَرُهُمْ
 بِهِمْ مُؤْمِنُونَ) مشركلرنىڭ كۈبسى (كلسى) شىطانلارغە ايمان كىتتەر بولدىلار يەنى ايتكان سوزلرىدە
 شىطانلارنى چن كوڭللىرىدىن راستقە توتدىلار (فَالْيَوْمَ لَأَيْمَلُكَ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا) بس بو كۈندە
 (قىامت كۈنىدە) آلا رنىڭ بىعضى بىعضىدە فائىدە نىدە ھەمدە ضررىدە ماللك بولماس چۈنكە قىامت كۈنىدە
 ھراش الله اىچوندىر (وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) دىخى كفر سببلى ظالم بولغان آدملىرگە ايتورمىز (ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ
 الَّتِي شِئْتُمْ) شۈندىن تەمۈغنىڭ عىداينى تاتىڭىز (كُنْتُمْ بِهَا تَكْتَبُونَ) اول تەمۈغنى يالغانغە توتار بولىڭىز (وَإِذَا
 تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٌ) ھەر قىچان مە مشركلرىنە ظاھر بولغانلارنى حالك قرآن آيتلردىن اوقلسە
 (قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ) مە مشركلرى ايتدىلر بو محمد (صلى الله عليه وسلم) توڭلىرىمىڭ شۈندىن ايردر
 (يُرِيدَانِ يُصَدِّقَكَ) سزنى طيۈنى تلىدىر (عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُكُمْ) آتالارنىڭ عبادت قىلغان نرسەدن يەنى
 صنملارغە عبادت قىلدىن (وَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا فِكْ مَقَرِّي) دىخى مە مشركلرى ايتدىلر بو قرآن توڭلىرى
 مگر الله غە افتراقىلغان يالغاندىر دىو (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّحَقُّ) دىخى حلقنى (اسلامنى ياكە پىغەمبەرلىك
 اشىنى) انكار ايتوچى آدملىر ايتدى (لَمَّا جَاءَهُمْ) حلق اوزلرىنە كىلگەننىڭ سوڭىدە (إِنَّ هَذَا إِلَّا سَعِيرٌ
 مُبِينٌ) بو حلق دىگان نرسە توڭلىرىمىڭ سحر ايدكى ظاھر بولغان سحر دىو (وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ
 يَدْرُسُونَهَا) دىخى بىز مە مشركلرىنە كىتابلار بىر مادك اول كىتابلارنى اوقورلار ايدى بىرگان بولساق (وَمَا
 أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ) دىخى مە مشركلرى اوزرىنە سىنن بىر قورقۇنۇچى پىغەمبەر بىر مادك
 بس نچك آلا سىنى يالغانغە توتالار (وَكُتُبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مە مشركلرى سىنى يالغانغە
 توتدىقلارى كى مە مشركلرنىڭ اول بولغان كافرلردە پىغەمبەرلىرىنى يالغانغە توتدىلار (وَمَا بَلَّغُوا مَعَشَارَ
 مَا آتَيْنَاهُمْ) دىخى مە مشركلرى اوزلرىن بىر ورنىڭ كافرلەرگە بىرلىگان نرسەنىڭ (قوت اوزون

عمر كوب مال ننگ (اوندان برينه ده ايرشما ديلر (فَكْتَبُوا رُسُلِي) مکه مشرکلرندن بورون بولغان
 کافرلر پيغمبرلرمنى يالغانغه توتدیلار (فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ) بس منم آلا رنی هلاك ايتو بران انكارم
 نچك بولدی بس مکه مشرکلرینه آلا ر کبی بولودان صاقلانسون لار (قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ) ای محمد
 عم مکه مشرکلرینه ایت مین سزنی برگنه تورلی اش برلن وعظ قیلانم اگر شول وعظ منی توتساگز
 حتی لقعغه ايرشرسز (اَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلِي وَفِرَادَىٰ ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا) اول بر وعظ شولدر سز ننگ الله رضالغی
 ایچون منم مجلسه من ايكشار ايكشار تارالغانكز دخی يالغز يالغز تارالغانكز حالده تورماقكز مونك
 صوگنده منم اشمه هم منم الله حضورندان كيترگان نرسه منی تفكر قیلكز شوندا صوگ منم حق
 پيغمبر ايدكمنی بلورسزده حقغه ايرشرسز و منگولك عذابدان قتلورسز (مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جَنَّةٍ) سز ننگ
 يولداشكزده (محمد عم ده) ديوانه لقی يوقدر یعنی فكر قیلساگز يولداشكزده ديوانه لقی يوقلغنی
 بلورسز (اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ) يولداشكز توگلدر مگر سزنی قورقتوچيدر (بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ)
 آخرتده كلاچك قاطی عذاب دن الك (قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ) ای محمد مکه مشرکلرینه ایت مین
 سز دن دين ايراتو اوزرينه اجر دن قايو نرسه صورادم (فَهَوَ لَكُمْ) اول نرسه سز ننگ ایچون ایدی
 یعنی سز ننگ ملككزده بولغان نینداين نرسه فی صورادم البته صورادقم هيچ نرسه يوق (اِنْ اَجْرِي اِلَّا
 عَلَى اللَّهِ) منم اجر م توگلدر مگر الله اوزرينه در (وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) و اول الله هر بر نرسه
 اوزرينه شاهد در منم راستاقمنی ونینم ننگ درستاقگنی بلور (قُلْ اِنْ رَبِّي يَقْنِفُ بِالْحَقِّ) ای محمد عم
 مکه خلقنه ایت سین درستاقكده منم ربم حلقنی بنده لرندن تلاگان آدمنه آطار (طاشلار) (عَلَامُ
 الْغَيْبِ) منم ربم غيبلرنی بلسگوچيدر (قُلْ جَاءَ الْحَقُّ) ای محمد عم حلق (اسلام) كیلدی دیو ایت
 (وَمَا يُبْدِيءُ الْبَاطِلَ وَمَا يُعِيدُ) دخی باطل باشلابده كيلماس وقايتادان ده كيلماس یعنی شرك بتدی
 آنك اثریده قالما دی (قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ) ای محمد عم ایت سین اگر مین حلقندان آرسام (فَأَنَّمَا اضِلُّ
 عَلَىٰ نَفْسِي) بس آنچه مین اوزمنك ضرره آزارن (وَاِنْ اِهْتَدَيْتُ) و اگر مین حق لقعغه كونلسام
 (فَبِمَا يُوحِي اِلَيَّ رَبِّي) بس ربه ننگ ميگنا وحی قیلغان نرسه س برلن كونلر من (اِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ)
 درستاقكده منم ربم هر بر آزغان وحق لقعغه كونلگان كشی ننگ سوزینی اشتوچی در هم
 ياقندر هر سوزنی بلور (وَلَوْ تَرَىٰ اِذْ فُزِعُوا) و اگر سین ای محمد عم مشرکلر ننگ اولم وقتنده
 ياكه قبرلر دن قوبارلغان وقتنده قايغرو لارونی كورساك ایدی الوغ قورقولى اش
 كورر ايدك (فَلَا فَوْتَ) بس اول مشرکلر ایچون بز ننگ عذاب زدن اوتو بولماس (وَآخِذُوا
 مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ) دخی مشرکلر فی ياقن اور وندا توتولمش بولور یعنی بيراستندن بيرا آستنه ياكه موقی دان
 تموغغه يبارلمش بولور (وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ) دخی مشرکلر بز محمد كه ايمان كيتردك دیدیلر (وَاَتَىٰ لَهُمُ
 التَّنَاوُسُ مِنْ مَّكَانٍ يَبْعُدُ) و مشرکلر گه نچك يراق اور وندن جيكل بولغان آلوبرلن ايمانی آلوبرلور

(وَاللّٰهُ تَرْجِعُ الْأُمُورَ) دخی اللهغه اشلرني قايتارلمش بولور (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ) ای آدملر
 درستلمکده الله نلک حشر بران وعده سی مقدر (فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْعَيْوَةُ الدُّنْيَا) بس سزنی دنیا ترکلگی
 آلدماسن (وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ) دخی الله نلک مهلت بیر ونده سزنی آلداوچی شیطان آلدماسن
 (إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ) درستلمکده شیطان سزگه دشماندر (فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا) بس اول شیطاننی
 اعتقاد لار کزده و عمللر کزده دشمان توتو کز (انَّمَا يَدْعُو حُزْبَهُ) آتچق شیطان اوزینلک حزبنه (اوزینه ایارگانلر
 جمله سنه) اندر (لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ) اوزینه ایارگان آدملر قذرلمش تموغ ایالرندن بولسونلار
 ایچون (الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) شوندا این آدملر کافر بولدیلار آلا رغه قانی عذاب بولغوچیدر
 (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلار
 (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) اول آدملر ایچون گناهلارنی یارلقا و همه الوغ اجر (جنت) بولغوچیدر (فَمَنْ
 زَيْنَ لَهُ سَوْغَمَلَهُ) ابا شوندا این آدم کم آنلک ایچون یاوز عملی زینتلی قیلندی نفس آرزوسی عقلنه
 غالب بولدی قندن رأبی بوزلوب یاوز عملنی کورکام گه صایادی (فَرَأَاهُمْ سِنًا) بس یاوز عملنی کورکام دیب
 بلدی یعنی شوندا این آدم یاوز عملی زینتلی قیلنماغان آدم کبیمه البته تو گل (فَأَنَّ اللَّهَ يَضِلُّ مَنْ يَشَاءُ) بس
 درستلمکده الله (تعالی) تلاگان آدمیننی آزددر (وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ) دخی تلاگان آدمیننی حلقغه کونددر
 (فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ) بس ای محمد (عه م) اول کافرلرنلک آرزونلقلارنی و اوزکننی یالغانغه توتولاری
 اوزرینه حسرتلرک ایچون نفسلک کتمه سن یعنی اوزکننی هلاک ایتمه (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ) درستلمکده الله
 کافرلرنلک قیلغان اشلریننی بلوچیدر (وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ) الله جیللرننی ییاردی (فَتَنْفِثُ سَحَابًا)
 بس اول جیللر بلوطلارنی اوردون لارندان قوزغاتور بولدیلار (فَسَقَنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَمِيَّةٍ) بس اول بلوطنی
 (بلوطدان اینگان یغورنی) بز اولنلری کیبو سبیلی اولسگان شهر گه صوغاردق (فَأَحْيَيْنَاهُ بِالْأَرْضِ)
 بس اول بلوطدان اینگان یغور برلن ییرنی ترگزدک (بَعْدَ مَوْتِهَا) اول ییر اولسگان نلک (کیبکان نلک)
 صوکنده (كَذَلِكَ النُّشُورُ) اولسگان ییرلرننی ترگزو کبیدر قبرلردن ساچلوده (قوبارلوده) (مَنْ كَانَ يَرِيْدُ
 الْعِزَّةَ) کمدر الوغلقنی و شرافتنی تلاسه (فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا) بس بتن الوغلق و شرافت الله ایچوندر
 بس اول کشی الله حضورندان اسناسن (إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ) اول اللهغه خوش و کورکام سوز آشار
 یعنی الله تعالی کورکام و خوش سوزنی قبول قیلور خوش سوزدن مراد الله نلک برلگنی بلمدره تورغان
 (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) دیگان سوز (وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ) دخی ایزگو عملنی الله تعالی کوتارر یعنی قبول اینار
 (وَالَّذِينَ يَمَكُرُونَ السَّيِّئَاتِ) دخی شوندا این آدملر یاوز حیللرنی حیلله قیلورلار بومکردن مراد قریش
 کافرلرنی نلک دارالندوه (مشورت یورطی) ده رسول اکرمنی حبس قیلو یا که اولترو یا که شهردن قور
 حقنه بولغان مکرلری مراد (لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) بو یاوز مکرلرنی قیلوچیلارغه قاطی عذاب باردر
 (وَمَكْرٌ أَوْلَئِكَ هُوَ يَبُورُ) و بو قریش کافرلرنلک مکرلری هلاک و بوزوق بولور و هیچ بر فائده

بېرماس (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ) واللّٰه تعالى سزنى توفراقدان مونلڭ صوڭئندە منى صوندان
 ياراتدى (ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا) مونلڭ صوڭئندە سزنى جفتلر (ابرلر و خاتونلار) قىلدى (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ
 إِنِّشَى وَلَا تَضَعُ الْأَبْعَامَهُ) وبالا تابوچيلار بالاغە يوكلى بولماس دى بالاسنى قويماس (تابماس) مگر
 اللّٰه نلڭ بلوى بران يوكلى بولور دى بالاسنى قويار يعنى بلارهمەسى اللّٰهغە معلوم (وَمَا يَعْمُرُ مِنَ
 مَعْمَرٍ) دى اوزون عمرلى آدم نلڭ عمرئندە آرتىرلماس (وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عَمْرِهِ) دى قسقه عمرلى آدم نلڭ
 عمرئندە كيمتماس (الْأَفَى كِتَابٍ) مگر آرتىرلسە ياكە كيمتملسە اللّٰه نلڭ كىتابئندەدر يعنى علمئندەدر
 ياكە لوح المحفوظە يازلغاندر (إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) درستلىكە بو آرتىرو و كيمتمو اللّٰه اوزينە
 جيكلدر (وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ) ودى ايكى دېڭىز برابر بولماس (يعنى كافر بران مسلمان برابر
 بولماس) (هَذَا عَذَابٌ فَرَاتٌ سَاتِعٌ شَرَابُهُ) بو دېڭىز نلڭ صوى طاطلى در و اچملىكى بوغازدان جيكل
 اوتوچىدر (وَهَذَا مَلْحٌ أجاج) و بو دېڭىز نلڭ صوى تولىدر و اچكانئندە آغزنى تولىلىغى بران
 ياندر و چىدر (وَمَنْ كُلَّ تَأْكُلُونَ لَعْمًا طَرِيًّا) دى و بو دېڭىز لرنلڭ هر برسئندە چى ايت (سؤبىزى)
 يعنى بالق اشارسى (وَتَسْتَخْرِجُونَ حَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا) دى هر برسئندە اوزكز كيه تورغان زىنتلرنى
 چغارورسى يعنى بو ايكى دېڭىز بعض فائدهلردە برابر بولسەلارده لکن اوزلرنئندە بولغان صودان
 مقصود بولغان نرسەلردە برابر توگلر چونكە بو ايكى دېڭىز نلڭ برسئ نلڭ صوينە بوزا تورغان نرسە
 قاطناشدى هم فطرتئندە چغاردى شونلڭ كىبى مؤمن بران كافرده جومار طلق و بهادرلق كىبى بعض
 صفتلارده برابر بولسەلارده لکن بلار الوغ خاصيتده تورلى بولدىلار برسئ اصلى بولغان فطرتئندە
 (اسلاميتئندە) قالدى برسئ نلڭ فطرة اصلية سنى (اسلاميتئنى) بوزا تورغان نرسە (كفر كسىبى) قاطناشدى
 (وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ) دى اى محمد عەم بو ايكى دېڭىز دن هر برسئندە كيمەنى آغزوى بران
 صونى يارور كوررسن (لَتَبْتَ قَوَامٍ فَضَاهُ) بو كيمە نلڭ يروى بران صونى ياروى سز نلڭ كيمەلردە يروى
 اللّٰه نلڭ فضلئندە (سودا فائدهلرنئندە) استا و كز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دى اللّٰه نلڭ اوزكزگە
 قىلغان انعاملارينە شكر قىلو كز ايچون (يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) اول اللّٰه كىچنى كوندزگە كرت (ويُولِجُ
 النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) دى اول اللّٰه كوندزنى كىچكە كرت (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دى اول اللّٰه قياشنى
 وآينى مسخر (امرينە بوى صونوچى) قىلدى (كُلُّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى) قياش بران آيدان هر برسئ
 بىلگولمگان كون ايچون (قيامت كوني ايچون) برلر (ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ) سز نلڭ بو صفتئندە بولغان
 اللّٰه كز ربكزدر (لَهُ الْمُلْكُ) اول ربكز ايچون در خوجه لىق (وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ) دى سز نلڭ
 اللّٰه دان باشقە اندە گان ذاتلار كز (معبودلر كز) (مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ) خرما تشى نلڭ استئندە بولغان
 آق نقطە ياكە نچكە تيرسى قدر نرسەنى دە مالسك بولماسلار (إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَائِكُمْ) اگر
 سز اللّٰه دان باشقە معبود توتقان نرسەلر كزگە اندە ساكز آلاز سز نلڭ اندە و كزنى اشتماسلر چونكە

جانسوزلار (وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ) واگر بر تقدیر انده وگزنی اشتهه لرده سزنی انده وگزنی قبول
 قیلماسلار چونکه آلارنی سزگه فائده بیررگه قدرتلری یوق (وَیَوْمَ الْقِیَامَةِ یُكْفَرُونَ بِشِرْکِکُمْ)
 دخی اول معبودلرکز قیامت کوننده سزنی اوزلرینی اللهغه عبادتده شریک قیلوگزنی انکار ایتملر
 وبوشریک قیلوگزنی باطللی بران اقرار قیلورلار (وَلَا یُنْبِتُکُمْ مِثْلَ خَبِیرِ) دخی ای محمد عم سیکنا
 بلب خبر بیروچی الله کبی هیچ کم خبر بیره آلماس (یَا اَیُّهَا النَّاسُ اَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ) ای آدملر
 سزلو اللهغه محتاج لارسز (وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الرَّحْمِیْمُ) والله تعالی خلق دان موکسزدر هم ماقتالمشدر
 (اِنْ یَشَاءُ یُنْهَبْکُمْ) اگر الله تـسلاسه سزنی یبارر (بتدر) (وَیَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِیدِ) دخی یسائی
 خلقنی (ایکنچی قومنی) کیتدر (وَمَا ذَلِکَ عَلَی اللّٰهِ بَعِزِیْزِ) دخی اللهغه سزنی بتدر اورنگزغه ایکنچی
 قومنی کیتدر و اگر توگلدر (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰی) دخی هیچ بر گناهلی نفس ایکنچی
 نفسنی گناهسنی یوکلماس (وَاِنْ تَدْعُ مِثْلَهُ اِلٰی حَمْلِهَا) واگر گناه سببلی آور بولغان
 نفس اوزیننی گناهسنی یوکلارگه ایکنچی نفسنی اندهسه (لَا یَعْمَلُ مِنْهُ شَیْءٌ) اول گناهسن هیچ نرسه یوکلانمش
 بولماس یعنی هیچ کم یوکلماس (وَلَوْ کَانَ ذَا قُرْبٰی) واگرچه گناهنی یوکلارگه انده لمش کشی یاقینلیق
 ایسی قدداش بولسه ده مثلا آتا اوغلمنی اوغل آتاننی گناهسنی یوکلماس (اِنَّمَا تُنَدِرُ الْاَنۡبِیَآءَ یَخۡشَوۡنَ
 رَبَّہُمۡ بِالْغَیۡبِ) ای محمد (عم) آنچه سین عنابندن غیب بولغانلاری حالده ربلرندن قورقغان آدملرنی گنه
 قورقتورسن (وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ) دخی نماز او قغان آدملرنی گنه قورقتورسون چونکه قورقتوبرلن بوصفتدغی
 آدملرگنه فائده لاندور (وَمَنْ تَرٰکَی فَاِنَّمَا یَتَرٰکَی لِنَفْسِہِ) وکدر گناهلار کونندن پاکلانسه بس آنچه اول
 کشی اوز فائدهسی ایچون پاکلاندور (وَاِلٰی اللّٰهِ الْمَصِیۡرُ) دخی اول الله صاریدر اورلمک (وَمَا یَسْتَوِی الْاَعْمٰی
 وَالْبَصِیۡرُ) دخی صوفر آدم برلن کورگوچی آدم برابر بولماس یعنی کافر برلن مؤمن یاکه صمه لار برلن
 الله (تعالی) (وَلَا الظُّلُمٰتُ وَلَا النُّوۡرُ) دخی قارانغولقلار برلن نور برابر بولماس یعنی ایمان برلن کفر
 باطل بران حق (وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْعُرُوۡرُ) دخی کولاگه بران اسسملک برابر بولماس یعنی جنت برلن تهرغ
 دخی ثواب بران عناب برابر بولماس (وَمَا یَسْتَوِی الْاَحْیَاءُ وَلَا الْاَمْوَاتُ) دخی ترکر برلن اولکر برابر
 بولماس یعنی مؤمنلر برلن کافرلر برابر بولماس (اِنَّ اللّٰهَ یَسْمَعُ مَنْ یَّشَآءُ) درستلکه الله (تعالی) تلاگان
 آدمنه حقلقنی اشددر یعنی مؤمنلرگه (وَمَا اَنْتَ بِمُسْمَعٍ مِّنۡ فِی الْقُبُوۡرِ) دخی سین ای محمد (عم) قبرلرده
 بولغان آدملرگه یعنی اولک حکمنده بولغان کافرلرگه حقلقنی اشددره آلماسسون (اِنَّ اَنْتَ الْاَنْبِیَآءَ) سین
 توگلسن مگر بلدرب قورقتوچیسن یعنی سیکنا واجب بلدرب قورقتوغنه اما قبول ایتمدرو سیکنا واجب توگل
 (اِنَّا اَرْسَلْنَاکَ بِالْحَقِّ) درستلکه ای محمد (عم) بزسینی پیغمبر ایتمد حقلق بران یباردک (بشیرا وندبیرا)
 ایمان کیتدرگان آدملرگه او جماخ برلن سیونچ بیروچی ایتمد هم ایمان کیتدرمه گان آدملرنی تهرغ بران قورقتوچی
 ایتمد (وَاِنَّ مِنْ اُمَّةٍ اَخْلَافِیۡہَا نَبِیۡرٌ) وهیچ برامت یوقدرکه مگر بولسه اول امتنی قورقتوچی پیغمبر یاکه
 عالم اوتدی (وَاِنْ یُکْفَرُوۡکَ) واگر سینی ای محمد (عم) مکه شرکلری یالغانغه توتسه لار (فَقَدْ کَتَبَ الْاٰلِیۡنَ

مِنْ قَبْلِهِمْ) بىس تەقىق مەكە مشرۇكلرىدىن الك بولغان كافرلار دە پىغەمبەرلىرىنى يالغانغە توتىپلار (جائزەم
 رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ) اول مەكە مشرۇكلرىدىن الك بولغان كافرلارنىڭ پىغەمبەرلىرى ظاھىر بولغان مەجىزەلرنى كىتەردىلەر
 (وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ) دىخى ابراهيم (عەم) صحفى كىن صەيفەلرنى (دەيب حكملرى يازغان
 كەغدىلرنى) ھەم نورلاندىرۇچى كىتابنى كىتەردىلەر (تورات ھەم انجىل كىن) (ثُمَّ اخَذَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا) مونىڭ
 سوڭنە (پىغەمبەرلىرىنى يالغانغە توتقانلارى سوڭنە) كافر بولغان آدملىرىنى عذاب بىلەن توتتىق (فَكَيْفَ
 كَانَ نَكِيرِ) بىس مەن انكارم نچك بولدى (الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً) ايا بىلە بىسنى اى محمد (عەم)
 درىستلىككە الله يوغارىدىن سونى (يغەمورنى) اينىردى (فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ نَمْرَاتٍ مُتَمَلِّفَاتٍ لَوَانِهَا) بىس بىز اول سون
 بىلەن بىردىن تىسلرى (جىسلرى وەسەنفلارى) تورلى بولغان بىشلرنى چىغاردىق (وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ
 وَحُمْرٌ مُتَمَلِّفٌ لَوَانِهَا) دىخى طاغلاردىن باردىر تورلى تىسە بولغان آق و قىزىل سىزىق و يول ايالىرى بولغان
 طاغلار (وَعَرَابِيٌّ سَوْدٌ) دىخى قارە قارغە كىن غايت قارە بولغان سىزىق و يول ايالىرى بولغان طاغلار
 باردىر (وَمِنَ النَّاسِ وَالْأَنْعَامِ مُتَمَلِّفٌ لَوَانُهُ) دىخى آدملىردىن ھەر بىر بىردە بىرى تورغان جان ايالىرىدىن
 دىخى دورت اياقلى ھىوانلاردىن تورلى تىسە كىللىرى باردىر (كَذَلِكَ) اوشىنداق بىشلەر و تاغلار تورلى
 بولغان كىن، آدملىردە تورلىدەر ھەر بىرى اللەدىن قورقۇمىدەر (انَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ) آخىق اللەدىن
 قىللىرى ايجىدىن عالملىرىگە قورقار يعنى اللەنى تىوشىنچە معرفت قىلغان آدملىرىگە (انَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ)
 درىستلىككە الله (تعالى) اشىنە غالىبەر ھەم گناھلارنى يارلقاغۇچىدەر (انَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ) درىستلىككە
 شوندا بىن آدملىر اللەنىڭ كىتابىنى (قرآنىنى اوقۇرلار) (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دىخى نماز اوقۇپلار (وَأَنْفَقُوا مِمَّا
 رَزَقْنَاهُمْ) دىخى بىز اولزىرىنە رىزىقلاندىرغان نىرسەدىن اللە يولتە سىزىق قىلدىلار (سِرًّا وَعَلَانِيَةً) ياشىرن و آشكارە
 سىزىق قىلدىلار ياكە نەفل سىزىقنى ياشىرن واجب سىزىقنى آشكارە سىزىق قىلدىلار مەنسانىنە (يَرْجُونَ تِجَارَةً
 لَنْ يَبُورَ) ضرر ايتومىنتى بولغان سودانى امىد ايتىنكلىرى حالە (لِيُوقِفَهُمْ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ)
 آلارنىڭ سودالرىدىن ضررنىڭ مەنتى بولۇپ سودالرىنىڭ اللە حضورنىڭ رواجلى بولۇى آلاغە اللەنىڭ
 ھەمملىرىنىڭ اجىرلىرىنى كامىل بىرۇى ايجون ھەم آلاغە اللەنىڭ اوز فضلدىن آرتىرۇى ايجون (انَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 شَكُورٌ) درىستلىككە اول اللە آلارنىڭ كىمچىللىرىنى يارلقاغۇچىدەر ھەم عبادتلىرىنە نواب و جزا بىرۇچىدەر
 (وَالَّذِينَ أُوحِيَنا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ) وشول نىرسەكم بىز سىڭاۋى قىلىق يعنى قرآن (هُوَ الْحَقُّ) اول قرآن
 حەقىر (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اوزىنىڭ آلدىنەغى بولغان نىرسەلرنى (باشقە اللەدىن اينىرلىگان
 كىتابلارنى) راستلاۋى بولغانى حالە (انَّ اللَّهَ بَعِبَادَهُ لَجِيبٌ بَصِيرٌ) درىستلىككە اللە بىنەلرىنىڭ ايجىلرىنى
 ھەم تىشلارنى بىلگۇچىدەر يعنى ايجىلرىنى بىلۇچى تىشلارنى كورۇچىدەر (ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ) مونىڭ
 سوڭنە بىز قرآنى مېراث ايتىۋ بىردىك يعنى قرآننىڭ سىندىن مېراث بولۇپ قالۇى بىلەن ھەمم
 ايتىك (الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا) قىلارمىزدىن اختىيار قىلغان (صايلانغان) آدملىرىمىزگە يعنى امىڭنىڭ
 عالملىرىنە ياكە بىتون امىڭنا (فَمَنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ) بىس اول بىز اختىيار قىلغان آدملىردىن قرآن بىلەن

عملده کیمچیلک قیلو سبیلی اوزینه ظلم قیلوچیلاری بار (وَمَنْهُمْ مَّقْنَصِدٌ) دخی اول آدملردن عملده اورطاجه بولغانلاری بار یعنی کویبراک وقتده قرآن برلن عمل قیلغانلاری بار (وَمَنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِإِذْنِ اللَّهِ) دخی اول آدملردن اللهنک اذنی برلن ایزگولکلرده الک بولغانلاری بار یعنی قرآن برلن اوزی عمل قیلوبده باشقه لارعه ده قرآنی ایراتب قرآن برلن عملگه کوندروچیلری بار یا که ظالم دن نادان اورطاجه دان علم ایرانوچی سابق دان عالم مراد (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) بو قرآنی امانلرگه میراث ایتب قالدرو یا که اللهنک اول قلملارنی اختیار قیلوی الوغ آرتوقلف و سعادتسر (جَنَّاتٌ عَن يَمِينٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) عدن اوجماخلاری اول عدن اوجماخلارینه بو اوج تورلی آدملر کررلر (يُعَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا) اوجماخلارده اول آدملر آلتون دان بولغان بلازکلر هم انجولر برلن زینت لشمش بولورلر (وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ) دخی اول آدملرنک اوجماخلاری کیمیلری جفاک بولور (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي) دخی اوجماخقه کرگاننک صوکنده بو آدملر ایبتورلر شونداین اللهغه حمد بولسون (أَذْهَبَ عَنَّا الْعَرْزَ) اول الله بزدن قایغونی بهاردی (إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ) درستلرک بزنک ریمز البته گناهلارنی یارلقاغوچیدر هم طاعت قیلوچیلارغه جزاً بیروچیدر (الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ) بزنک ریمز شونداین الله در بزنی اوزینک فضلندن منگو توراجاق اورونغه (جنت که) ایندردی (لَأَيِّمَسْنَا فِيهَا نَصَبٌ) اول منگو توراجاق اورون بولغان جنتده بزنی مشقت توتماس (وَلَا يَمَسُنَا فِيهَا الْعُوبُ) دخی آنده بزنی آروماق توتماس یعنی اول یورطده مشقت لنب آرو بوماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ) دخی شونداین آدملر کافر بولدیلار اول آدملرگه جهنم اوطی بولور (لَا يَقْضِي عَلَيْهِمْ فِيْمُوتُوا) اول کافر بولغان آدملرگه ایکنچی مرتبه اولو برلن حکم قیلنماس اگر حکم قیلنسه اولرلر اییدیه راحتلورلر اییدی (وَلَا يَخْفَى عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا) دخی اول کافرلردن جهنم عذابندن جیکلله قیلنماس (كَذَلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ) اوشنداق یعنی بو جزاً کبی هر بر کافرنی یا که هر بر کفران نعمت قیلوچینی جز آلامز (وَهُمْ يَصْطَرَّخُونَ فِيهَا) دخی اول کافرلر جهنمده یاردم استاب نچقورورلر (رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا) ای ریمز بزنی جهنم دن چغار ایزگو عمل قیلورمز (غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ) اولک قیلغان عملمزدن باشقه بولغان ایزگو عملنی قیلورمز دیو نچقورورلر (أَوَلَمْ نَذَرِكُمْ مَا يَدْعُنَ كُفْرًا مِنْ تَدَكَّرَ) الله تعالی جواب بیرر شول قدر سزگه عمر بیرمادمو اول وقتده وعظلانغان آدمگه وعظلانورلق وقت بار اییدی (وَجَاءَكُمْ النَّبِيُّ) دخی سزگه قورقتوچی پیغمبر کیلدی بو وقتدان مراد تفکر قیلورغه هم وعظلانورغه قدرت بولغان وقت مراد یا که یکرمی یاشدن آلتمشقه قدر بولغان وقت مراد دیگانلر (فَذُوقُوا الْعَذَابَ لِمَنْ لَمْ يَتَّخِذْ مِنَ اللَّهِ حِزْبًا) من نصیر) بس جهنم نلک عذابنی تاتوگز کفر سبیلی اوزارینه ظلم قیلوچی آدملرگه یاردچی یوقدر (إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) درستلرک الله (تعه) کولکرده و بیبرلرده بولغان غیبنی بلسگوچیدر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلرک اول الله کویبراک ایالری نلک کویبراک داگی سرلرینی بلسگوچیدر (هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ) اول الله شونداین الله در سزنی بیرده خلیفه ار قیلدی یعنی سزگه

بیرده تصرف قیلوغه ایرک بیردی یا که برکز صوکنده برکزی کیلگوجی قیلدی (فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ) بس برکش کافر بولسه کفری نك جزاسی اوزینه در (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ) دخی کافرلرگه کفرلری ربلری حضورنده آرتدیرماس (الْأَمْثَلُ) مگر آچونی آرتدیرر (وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرَهُمْ) دخی کافرلرگه کفرلری آرتدیرماس مگر ضرر اینونی گنه آرتدیرر (قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ) ای محمد (عهم) مکه مشرکلرینه ایت سین اللهغه عبادتک شریک قیلغان شریک لرگزدن میکا خبر بیرکز (تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اللهدان باشقه اول شریک لرگزه انده رسز یعنی شوندا این شریک لرگزدن خبر بیرکز (أَرُونِي مَاذَا مَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) میکا خبر بیرکز بیرنک قایوجزندن (قَابِوْجَزَيْنِي) یاراتدیلار (أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ) یا که اول معبودلرکز ایچون کوکلرنی یاراطودا اللهغه اورطاقاق بارم (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا) یا که اول مکه مشرکلرینه صنملارنی اللهغه شریک توتولاری بران سویلاشه تورغان کتاب بیردکم (فَوَهُمْ عَلَى بَيْنَةٍ مِنْهُ) بس اول مشرکلر صنملاری ایچون اللهغه شریک بولودا اول کتابدن دلیل اوزرنده مو البته بلارنک هیچ برسی یوق (بَلْ أَنْ يَعْدِلَ الظَّالِمُونَ) بلکه ظالم لر وعه قیلدیماس (بَعْضُهُمْ بَعْضًا) یعنی ظالم لر نك (کافرلر نك) بعضی بعضنه وعه قیلدیماس (الْأَعْرُورَ) مگر باطل وعهنی وعه قیلور (إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا) درستلسکک الله (تعه) کوکلرنی و بیلرلرنی آوشولاری مکروه کورلگنلسگی ایچون صاقلاب توتار (وَلَسْنَا نَالِفًا) واگر کوکلر برلن بیلرلر آوشسه لار (أَنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِ) الله صوکندن (یا که آوشقان صوکندن) کوکلر برلن بیلرلرنی هیچ کم صاقلاب توتدیماس یعنی توتوغه کوچی ینماس (أَنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا) درستلسکک اول الله شفقتملی هم گناهلارنی یارلقاغوجی بولدی (وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ) مکه مشرکلری یمین لری نك غایهس (چیکس) الله بران قسم ایتدیلر (لَسْنَا جَاءَهُمْ نَذِيرًا) اگر اوزلرینه قورقتوجی پیغمبر کیلسه (لِيَكُونُوا أَهْدَى مِنَ الْاٰحَدِي الْأُمَّمِ) البته ایکی امتدن (یهود برلن نصارادان) حق لقعغه کونلگوجی کیرا کی بولورلار دیو قریشلرگه اهل کتاب نك پیغمبرلرینی یالغانغه توتو خبرلری ایرشکچ قریشلر ایتدیلر یهود برلن نصاراغه الله نك لعنتی بولسون اگر بزگه پیغمبر کیلسه ایدی بز یهودلر برلن نصاری نك برسندن حق لقعغه کونلگوجی کیرا بولور ای نك یعنی پیغمبرمزننی یالغانغه توتدیماس ای نك دیو یمین ایتدیلر (فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرًا) بس مکه مشرکلرینه قورقتوجی پیغمبر (محمد عهم) کیلگان زمانده (مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا) مکه مشرکلرینه اول قورقتوجی آرتدیرمادی مگر حقدان یراقلغنی آرتدردی یعنی شوکار سبب بولدی (اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ) یعنی مکه مشرکلرینه بیرده تکبرلکینی آرتدردی دخی یاوز مکرلرینی آرتدردی (وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا بِأَهْلِهِ) دخی یاوز مکر چلغاب آلماس مگر اهلنی گنه (یاوز مکر قیلوجی پیغمبر) چلغاب آلور تناکه بدر صوغشند شولای بولدی (فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ) بس مکه مشرکلری کتدیماس مگر اولگی امتلر نك حقدنه بولغان الله نك عادتنی کنارلر (یعنی عنابنی) (فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ

الله تَبْدِيلًا) بس ای محمد عم الله نك سننه آماشدر وني طابماسون (وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا) ⁴³
دخی الله نك سننه ایلندر وني طابماسون (أولم یسیروا فی الأرض) مکه مشرکری بیره شامغه
عراقغه یمن گه سیر قیلما دیلارمو البته قیلدیلار (فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) بس
اوزلرندن الك بولغان کافرلرنك صوغی حاللری نچك بولدی اعتبار قیلوب قارامادیلارمی (وكانوا
أشدهم قوّة) حالبوکم اوزلرندن الك بولغان کافرلر مکه کافرلرندن قوت یوزندن قاطیراق بولدیلار
شولای بولا تروب الله تعالی بیغمبرلرینی یالغانغه توتو سبیلی هلاک ایتدی (وما کان الله لیعجزه من
شیء) دخی اللهنی عناب قیلوندن عاجز قیلا تورغان هیچ نرسه بولمادی (فی السموات والأرض)
کولرده دخی ده بیلرلرده (انه کان علیما قیبرا) درستلکده اول الله هر نرسه نی بلوچی وهر نرسه گه
کوچی یتکوچی بولدی (ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا) ⁴⁴ واگر الله آدملرنك کسب قیلغان نرسه لری
(گناهلاری) سبیلی عناب برلن توتسه ایدی (ما ترک علی ظهرها من دابة) بییرنك آرقاسی (استی)
اوزرنده بیره ییری تورغان جان ایاسنی فالدرماس ایدی یاکه هیچ بر آدم بالاسنی فالدرماس
ایدی معناسنه (ولکن یؤخرهم الی أجل مسمی) لکن آدمارنی بیلگولی بولغان مدت که (قیامت، کونته) قدر
کیچکتر (فأذا جاء أجلهم) بس هر قیچان آدملرنك مدت لری (قیامت کونی) کیلسه (فان الله کان بعباده بصیرا)
بس درستلکده الله تعالی بنده لرینی کورگوچی بولدی هر قابوسی نك عملنه مناسب جزاسنی بییر ⁴⁵
(ملائکه سورده سی نك ترجمه سی تمام بولدی) .

اوتوز آلتونچی سوره یاسین سورده مکه ده اینگان سکسان اوچ آیت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(بس) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آراسنه برسر یا که طی تلنچه ای آدم دیمک معناسنه (والقرآن
العکیم) حکمت ایاسی بولغان قرآن برلن قسم ایتب ایتمان (انک لمن المرسلین) درستلکده سین ای
محمد (عم) البته دین ایراترا بچون بیارلنگان ایلچیلردن سن (علی صراط مستقیم) توغری وحق یول
اوزرنده سن (تنزیل العزیز الرحیم) اول حکمت ایاسی بولغان قرآندان هراشه استن بولغان رحمت
ایاسی بولغان الله نك ایندرلشنی قصد قیلامن (لتنفر قوما) اول قرآننی ایندرلدی شوقداین قومنی
قورقنوڭ ایچون (ما انذر آباؤهم) آتالاری قورتلمش بولمادی اول قومنك (فهم غافلون) بس اول
قوم ایماندان غافلردر (لقد حق القول علی اکثرهم) تحقیق جهنمی آدملر هم جنلر برلن تولتررمز
دیگان سوزمز اول قومنك کوبرا گنه ثابت بولدی (فهم لا یؤمنون) بس اول قومنك کوبرا گنی ایمان
کیترماسلر (انا جعلنا فی اعناقهم أغلالا) الله تعه بوقومنی اوخشاتوب ایتده در درستلکده بزقورقتو فائده
بییرماگان قومنك موین لارنده بوغاولار قیلدیق (فهی الی الذقان) بس اول بوغاولار ایاکلرینه قدر
ایرشکوچی در (فهم مقمقون) بس اول قوم باشلارونی کوناروچیلر هم کوزلرینی جوموچیلاردر (وجعلنا

من بین ایدیههم سدا) دخی بزاوول قومنگ آلالرندان برده قیلدی (ومن خلفهم سدا) دخی آرتلارندان
 برده قیلدی (فاغشیناهم فهم لا یبصرون) بس اول قومنگ کوزلرینی ارتدک بس آلا کورماسلر
 یعنی گویا که مکه کافرلری ترزه سز بیر آستنه بولغان حبس خانه گه یابلغان آلدینی و آرطینی کورسی
 تورغان آدملر کبی آیتلرده و دلایللرده فکر قیلودان طیبلمش لارد (وسوا علیهم) دخی مکه کافرلری
 اوزرینه برابردر (اأنفرتهم ام لم تنفرتهم) کیرک قورقتسین آلا رنی یا که قورقتماسین آلا رنی (لایؤمنون)
 آلا ایمان کیتوماسلر (انما تنذر من اتبع الذکر) آخچ قورقتورسون سین قرآنغه اویلاوهم عمل
 قیلوبیرلن ایارگان آدمنی (وخشی الرحمن بالغیب) دخی غیبده رحمت قیلوچی اللهدان (عنابندن)
 قوقوچی آدمنی (فبشره بمغفرة واجر کریم) بس آنداین کورکام صفتلی آدم گه یارلقاماق وهم الوغ
 اجر (جنت) برلن سیونچ بیر (انانعن نعی الموتی) درستلسکک بز حقیقه اولسگان آدملرنی قیبرلرندن
 قوبارو برلن یا که نادانلق سببلی حکما اولسگان آدملرنی هدایت و علم برلن ترگزرمز (ونکتب ما قفوا
 وانارهم) دخی اوزلری نلک قیلغان ایزگو عمللرینی دخی یاوز عمللرینی هم ده اوزلرندن صوگ
 قالغان ایزگو اثرلرینی (ایراتب قالدرغان علم هم تربیه لی بالا ، وقف قیلوب قالدرغان مکتب و مدرسه
 و مسجدلر هم ماللار کبی) هم یاوز اثرلرینی (باطل اشنی فاش قیلوب قالد و تربیه سز بالالار قالدرو
 کبی) همه سنی یارارمز (وکل شیء احصیناه فی امام مبین) و هر برترسه نی لوح المعفوظک صاقلادق بز (واضرب
 لهم مثلا اصحاب القرية) ای عهد (عه) مکه مشرکلرینه قریه (انطا کیه شهری) ایالرینی مثل قیل (اذ جاءها
 المرسلون) شول وقتک اول انطا کیه قریه سی نلک ایالرینه عیسی (عه) نلک ایلچیلری کیلوی یعنی
 یعنی هم یونس اسمنه گی ایلچیلری (اذ ارسلنا الیهم اثنین) شول وقتک بز انطا کیه اهلینه ایکی ایلچی
 (یعنی هم یونس) یباردک (فکتبوهما) بس انطا کیه خلقی بو ایکی ایلچینی یالغانغه توتدیلا (فعزنا
 بثالث) بس بز بو ایکی ایلچینی او چونچسی برلن (شمعون برلن) قوتلادک (فقالوا انا الیکم مرسلون)
 بس بو اوچ ایلچی ایتدیلا بزرگه (انطا کیه خلقته) دین ایره تراچون یبارلمش ایلچیلر سز دیوانطا کیه
 خلقی صنمغه عبادت قیلوچی خلق بولغان حضرت عیسی باشه انطا کیه خلقته ایکی ایلچی یبارگان بو ایلچیلر
 انطا کیه شهرینه یاقنلاشقاچ قوی کتب یری تورغان حبیب النجار اسملی آدمنی کورگانلر حبیب النجار
 بو ایلچیلردن حاللرینی صوراشقان بلار اوزلرینلک نینداین خدمت برلن بر دکلرندن خبر بیرگانلر حبیب
 النجار سز نلک ایلچی بولوب کیلوکوزگه دلیلکوز باری خلقنی نچک اوشاندیر سز دیگان بلار ایتکانلر بزر
 آورولارنی سلامتلندره هم آنادن کوز سز طوغانلارنی و آلا تنلیلرنی سلامتلندره مز دیگانلر حبیب النجار نلک
 بر آورو بالاسی بار ایکان شونی بلارغه کورساتکان بلار قوللاری برلن سیباغانلار بالاشول حالده سلامتلنگان
 حبیب النجار ایمان کیترکان و بو خبر خلق آراسنه فاش بولغان و کوب آورولار بلاردن فائذ لانغانلر هم
 بلار نلک خبری پادشاهغه ده اشلنگان پادشاه بلارنی چاقرتوب صور اغان بزنلک معبودلر مذن باشقه ایکنچی
 بر معبود باری دیگان بلار ایتکانلر بلی سینی هم سینک معبودلر کنی بار قیلغان بر الله بار دیگانلر پادشاه

سزنىڭ، حقكۆزده فېكر قىلۇپ قارىم الى دىب بلارنى حبس خانەگە يابقان سوكره حضرت عيسى شمعوننى بىبارگان حضرت شمعون اوزىنى تانتماينچە غنە انطاكيە شەرنەك بىرگان انطاكيە خلقى بىرلن كوپ صعبت قىلغان تمام دوستلاشقانلار هم شەرگە موندابن بىغشى آدمنىڭ كىلوندىن پادشاهغە دە خىبر بىرگانلار پادشاه بىرلن دە تمام ايلاشوب دوستلق حاصل ايتكان حضرت شمعون تمام الفتلب بىنكاج پادشاهغە ايتكان مېن اشته من سېن ايكى آدمنى بىسكە يابقانسن ايكان آلارنى نى سېبلى يابىڭك و ايتكان سوزلرىنى اشتمىكى و دعوى قىلغان اشلرىنى بىلمىكى دىگان پادشاه بوق دىگان هم بو ايكى ايرنى بىسدىن چاقىرغان شوندىن سوڭ حضرت شمعون بلماگان بولوب بو ايكى ابردىن صورا شە باشلاغان سزنى موندە دىن ابرە تر اىچون كم بىباردى دىگان بلار هر بىر نرسە نى يار اتوبەك شرىكى بولماغان الله بىباردى دىگانلار حضرت شمعون اول الله نى بىرگە قصەلق بىرلن گنە صفتلاب كورسا تىكز دىگان بلار ايتكانلار اول الله نىڭ، صفتى شول تىلاگان نرسە سنى قىلور و تىلاگان نرسە سى بىرلن حكىم قىلور دىگانلار حضرت شمعون ايتكان دىن ابرە تر اىچون الله طرفىدىن ايلچى بو اوب بىبار لو كزگە دليل كىز بارمى دىگان بلار ايتكانلار بار پادشاه نرسە تلى شونى قىلامز دىگانلار پادشاه بىتونلاى ايكى كوز بىك بولماغان بىر اير بالانى كىتير تىكان بلار الله غە دعا قىلغانلار حضرت شمعون اىچىدىن آمىن دىب تورغان شوندىن سوڭ كوز اورنى يارلغان بلار ايكى توگاره ك نرسە آلوب كوز قىباقلار بىنك، اىچنە قوبىغانلار بالانىڭ كوزى سلامتلىگان حضرت شمعون پادشاهغە ايتكان سېندە مېبودلر كىدىن صورا بلار قىلغان اشنى قىلسەلار اوز كادە مېبود كادە شرافت بولور دىگان پادشاه ايتكان اى شمعون سېندىن ياشىرن سىر بوق ايتىدى بىزنىڭ، مېبودلر مزم اشتمىلر دە كورمىلر دە ضرر دە فائىدە اىنە آل مىلار دىگان مونك، سوڭنە حضرت شمعون ايتىدى اكر مېبود كىز اولسگان آدمنى تر كزسە ايمان كىتيرە مزم دىو حاضر بىدى كون بورن اولسگان بالانى كىتير كىز دىگان هم بىدى اوچماخ ايشكلرى آپلىدى بىر كور كام جگت كوردم (حضرت عيسى) بو اوچسە (شمعون، يعى، يونسقە) شفاعت قىلار دىو بو بالانىڭ سوزى پادشاهغە ائرا ايتكىنى بىلگىچ حضرت شمعون پادشاهغە نصيحت قىلور غە كرشىدى هم پادشاه كوپ جماعت بىرلن بىرگە ايمان كىتيرسا گانلرىنى الله تعالى حضرت جبرائىل تاوشى بىرلن هلاك ايتىدى (قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا) بو ايلچىلرگە انطاكيە خلقى ايتدىلر سز توگلسز مگر بىزنىڭ كىبى آدم سز دىو (وَمَا أَنْزَلْنَا الرَّحْمَانَ مِنْ سَمَاءٍ) دىخى رحمت قىلوچى الله سزگە و حىمىن و ايلچىلرگە دن هېچ نرسە ايتىرمادى (انْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْفُيُونَ) سز توگلسز مگر ايلچىلرگە دعا سىنك يالغانچىلار سز دىو (قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا لِنَا الْإِسْلَامَ الَّذِي بَعَثْنَا فِي نَبِيِّنَا وَإِنْ نَحْنُمْ إِلَّا مَنكُومٌ) حضرت عيسى نىڭ، ايلچىلرى ايتدىلر بىز بىر بلە در دستلىككە بىز سزگە دىن ابرە تر اىچون بىبارلىش^{۱۵} ايلچىلر بىز (وَمَا عَلَّمْنَا إِلَّا الْبَلَاغَ الْمُبِينِ) و بىزنىڭ اوز بىزگە واجب توگلدىر مگر ايلچىلرگە مزم نى ظاهر ايرىشدىر (قَالُوا أَنْتَ طَيْرٌ مِثْلَنَا) انطاكيە خلقى ايتدىلر بىز سزنىڭ سېبلى شوملانامز (لَمَنْ أَمْ تَنْهَوهُمَا لَنْ رَجَعَنَّكُمْ) اكر سز بودىن گە انده و دن طيلماسا كىز البتە

سزنى تاش برلن آتارمز (وَلَيْمَسَنَّكُمْ مِنْ عَذَابِ الْيَمِّ) دى بىزنىڭ طرفدىن سزنى رىختكوجى عذاب توتار
 (قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ) حضرت عيسى نىڭ ايلچىلىرى ايتىدىلر شوملانوزنىڭ سببى (بوزق اعناق دلازنىڭ
 وياوز عمللرگىز) اوزنىڭ بىرگە در (اِنَّ دُكْرْتُمْ) اگر بىزنىڭ سوزىمىز بىرلن وعظلمانمىش بولسا گىز ابدى
 شوملانور ايدىگىزى (بَلْ اَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ) بىلكە سز اسراف قىلوچى (گناھك چىكىن اوتوچى) قومسز
 (وَجَاءَ مِنْ اَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى) دى انطاكيە شەرىنىڭ بىراق بىرىدىن آشەغانى حالە بىراير كىلدى
 يعنى حبيب النجار (قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ) بواير ايتدى اى قوم دىن ايرە تر ايجون كىلگىن
 ايلچىلەرگە ايارگىز (اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْتَلْكُمْ اَجْرًا) دىن ايرە تو برابرندە اجر صورامى تورغان آدملەرگە
 ايارگىز (وَهُمْ مُّهْتَمُونَ) دى اول ايلچىلەر حلقەگە كونلەمشلردىر (وَمَا لِيَ لَا اَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي) دى
 حبيب النجار ايتدى مىكافى بولدى اوزمىن ياراتقان اللە غە عبادت قىلماقە (وَالَيْهِ تَرْجِعُونَ)
 دى اول اللە غە سز دە قايتارلمىش بولورسىز (اَلَا تَتُخَّ مِنْ دُونِهِ آلِهَةٌ) ايسا مېن اللە دن باشقە
 معبودلر توتارمىن مو البتە توتەيم (ان يردن الرحمن بضر) اگر اللە مىكافى ضرر كيترونى تىلاسه (لَا تُغْنِ
 عَنِّي شِفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول معبودلرنىڭ شفاعتلىرى مېندىن هېچ نرسەنى بىارماس يعنى آلارنىڭ شفاعتلىرى
 فائدە بىارماس (وَلَا يَنْفَعُونَ) دى اول معبودلر ياردم بىرو بىرلن مېنى اللەنىڭ تىلاگان ضررىدىن
 قىتقارماسلار دە (انى اذالقي ضلال مبين) درستلىككە مېن بو وقتكە (اللەدان باشقەنى معبود توتقان وقتكە)
 البتە ظاهر بولغان آرزو نىلقە مەن (انى آمنت بربىكم فاسمعو) درستلىككە مېن سزنى ياراطقان رىكزگە
 ايمان كىتەردم بس مەن ايمانەنى اشتىگىز ياكە بوسوزنى ايلچىلەرگە ايتگان بولور (قيل ادخل الجنة)
 حبيب النجارنى قومى اوتىرگان نىڭ صوكتەك حبيب النجارغە سىونچ بىرب اوجماخقە كر سىن دىو ايتلىدى
 (قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ) حبيب النجار ايتدى كاشكى مەن قوم بىلسەلر ايسى (بِمَا غَفَر لِي رَبِّي) رىبىنىڭ
 نى نرسە سببلى مېنى يارلقاوينى (وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ) دى نى نرسە سببلى مېنى حرمتلانمىش
 آدملردن قىلوينى (يىكرمى ايكىنچى پارە نىڭ ترجمەسى تمام بولدى).

(وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ) وحبيب النجارنى هلاك قىلدىقلارى صوكتەك قومى اوز رىنە ايندىرمادك بىز
 (من جنك من السماء) كوكتن عسكىرنى (وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ) دى بىز ايندىروچىدە بولماق يعنى كوكتن
 عسكىر ايندىرو حكمتەزگە قاراغاندە درستە بولماق (ان كانت الا صبيحة واحدة) حبيب النجار قومى نىڭ
 عقوبتى بولماق مگر بىر نچقرو بولدى (فاذا هم خامدون) بس حضرت جبرائىل نىڭ نچقروى وقتندوق
 حبيب النجار قومى سونگان اوط كىن اولوچىلر بولدىلار (يا حسرة على العباد) اى قىللار اوز رىندە
 بولغان حسرت ياكە اللەدان بىندە لرگە حسرت معناسندە (ما يأتىهم من رسول) قىللار اوز رىنە دىن
 ايراتوچى ايلچى (بىغەمبىر) كىلماش (الا كانوا يستهزؤن) مگر كىلدى ايسە اول ايلچىنى (بىغەمبىرنى)
 خورلار بولدىلار البتە دنيا و آخرت نىڭ سعادتلر رىنە ايرشوگە سبب بولغان نصيحتلر بىرلن نصيحت

قیلوچی بیغه بولرنی خورلاوچیلار البته حسرتلی بولوغه لائق لاردر (اَلَمْ يَرَوْا كَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ
 الْقُرُونِ) ایا مکه کافرلری بلما دیاریمی بز آرادان الک زمان اهللریندن کوبمسنی هلاک ایتدک (اَنَّهُمْ
 اليَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ) درستلکده هلاک قیلنرچی لار یالغانغه توتوچیلارغه قایتماس لار یعنی قایتماو لارینی
 بلما دیلرمو (وَاَنْ كُلُّ لُحْمًا يَبْعُ لَدَيْنَا مُحْضَرُونَ) درستلکده خلق لارنک هر برس جیولمش بولورلار و بز نک
 حضور مزده جزأ ایچون قیامت کوننده حاضر قیلنمش بولورلار (وَاَيَّةٌ لَهُمُ الْاَرْضُ الْمَيْتَةُ
 اَحْيَيْنَاهَا) دخی آدملر ایچون قبرلردن قوبار لونک بارلغنه اولگان بیر دلیلدر بز اولگان
 بیرنی ترگز دک (وَاَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا) دخی اولگان بیردن اورلقلار چغاردق (فَمَنْهُ
 يَأْكُلُونَ) بس اول اورلقدان آشارلار (وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ) دخی بز بیرده
 خرما آغاچلارندان همه یوزم آغاچلارندان باغچلار یاراتدق (وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ) دخی
 بز بیرده چیشمه لر یاروب چغاردق (لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ) بو ذکر قیلنغان آغاچلارنک بوشندن آشاسون لار
 ایچون (وَمَا عَمَلَتْهُ اَيْدِيهِمْ) دخی قوللاری یاصاغان نرسه لردن آشاسون لار ایچون یا که اول بوشنی
 قوللاری یاصامادی معناسنه یعنی اول بوشلر محض الله نک یاراطوی بران بنه لرنک فعلی بران توگل
 معناسنه (اَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا بونعمتلرگه شکر قیلما سلارمو (سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْاَزْوَاجَ كُلَّهَا) تورلی
 صنفلارنک کلسنی یاراتقان الله نقصان صفاتلاردن یراق بولدی (وَمَا تَنْبِتُ الْاَرْضُ) بیراوسدرگان نرسه لردن
 یعنی اوسوینه بیرسبب بولغان نرسه لردن (وَمَنْ اَنْفُسَهُمْ) دخی بنه لرنک اولرنندن تورلی صنفلار (ایلر
 و خاتونلار) یاراتدی (وَمَا لَا يَعْلَمُونَ) دخی بنه لرنک بلمی تورغان نرسه لردن تورلی صنفلار یاراتدی
 (وَاَيَّةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ) دخی بنه لرا ایچون بز نک الوغ قدر تیزگه کیچ علامتدر اول کیچدن کوندزنی
 صورمز (فَاذَاهُمْ مُظْلَمُونَ) بس شول وقتک آدملر قارانغولغنه کرلر (وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرًّا) دخی
 قیاش کونک اورتاسنک عمرینک آخرینه ایرشه تورغان تعیین قیلغان چیک که قدر یرر اوزینک قرارلانا
 تورغان اورننه ایرشکانگه قدر عملندن بوشانغان آدم عملندن بوشانغان صوکنه قرارلانغان کبی قیاش
 حرکت عمری تمام بولغاننک صوکنه قرارلانور بعضیلار (لَامَسْتَقَرًّا) دیو او قغانلار بوسوزگه قاراغانه
 معناسی قیاش بوشلق تعبیر قیلنغان فضا ده یرر هیچ نرسه ده مرکوز بولماغان معناسنه (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
 الْعَلِيمِ) بو قیاشنک یروی هر نرسه نی بلوچی و هراشه غالب بولغان الله نک تقدیر یرر (وَالْقَمَرُ قَرْنَاهُ
 مَنَازِلَ) دخی آی آنک سیرنی بکر می سیگیز منزله چیکلادک (حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ) ایسکی خرما
 صاباغی (ترمه زی) یا که یوزم صالق می (صاباغی) نک کاکری بوتاغی کبی بولغانغه قدر (لَا اَلشَّمْسُ يَنْبَغِي
 لَهَا اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) بس قیاشقه آیغه ایرشوب آیغه طغزاق بیروی درست بولماس (وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ)
 دخی کیچنک کوندزگه الک بولوی درست بولماس بلسکه کیچ کوندز نک محله کیلور (وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ)
 و بولارنک کلس کوک سیر قیلورلار یعنی قیاشلار و آیلار یا که قیاش بران آینی ذکر یلنر لارنی
 بلمرگانلگی ایچون یلنرلار سیر قیلوچی معناسنه بولور بو اورنده شوندن آرتق سوبلارگه قوتندن

كېلىمادى مفسىرلىرى بىنانچە تورلى سوزلار بار استاگان آدم مراجعت قياور (وَأَيَّةٌ لَهُمْ) دىخى آدملار ايجون
 بزنىڭ قدرىمىزگە علامىتىر (أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلِّ الْمَشْهُورِ) درىستلىكىدە بز آدملارنىڭ سودا قىلورغە
 ئىبارگان بالالارنى اچى طولى بولغان كىمەدە يوكلاڭك (وَوَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ) دىخى آدملار ايجون
 كىمەنىڭ اوخشاىشىدىن آتلان توراغان نرسەلرىنى (توھنى) بارا تىق چونكى توھ قىرى بىرنىڭ كىمەسى كىي
 ياكە براخوطلارغە وباشقە ماشىنلارغە اشارت بولور (وَأَنْ نَّشَانُغِرَاقَهُمْ) واگر تىلاساك بز آدملارنى دىكزىدە
 غرق قىلورمز (فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ) صوغە باتقاننىڭ صونكىنىڭ آدملار ايجون باتودن قىتقارە تورغان
 بار دىچىدە بولماس هم صوغە باتوب اولودن قىتملىشىدە بولماسلار (الْأَرْحَمَ مَنَاءً مِّنَّا إِلَىٰ حِينٍ) مگر قىلورلار
 بزىدىن رحمت ايجون هم بىر وقىتقە قىر دىن تىركلىكى بىرن فائىدە لاندروم ايجون (وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا) وھر
 قىچان كافرلىگە قورقۇز دىو ايتلىسە (مَابَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ) آلمىكزىدە بولغان نرسەدىن (اوتىكان
 واقعە لىدىن) دىخى آرتىكزىدە بولغان نرسەدىن (آخِرَتِ عَنَّا إِنَّمَا) (لَعَلَّكُمْ تَرْجِعُونَ) رحمت قىلىنىشى بولوكزىنى
 امىدە ايتوكز ايجون يعنى شول روشقە ايتلىسە يوز دوندىر لىر (وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ) كافرلىگە
 رىلرىنىڭ ايتلىرىدىن بىر آيت كىلماس (إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ) مگر كىلىكى ايسە اول آيتىدىن يوز دوندىر لىر
 (وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ) وھر قىچان مكە كافرلىرىنە مسلمانىلار طرفىدىن ايتلىسە (انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ) اورىكزىگە
 رىقلاندىرغان نرسەدىن صرف قىلىكز دىو (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَلَّذِينَ آمَنُوا) كافر بولغان آدملار ايمان
 كىتىرگان آدملىگە ايتىدىلر (انْطَعِمُوا) ايا بىز شول آدمنى طعاملىدىر رىمى (لَوْ شَاءَ اللَّهُ أَطَعَمَهُ) اكر الله
 تىلاسد اول آدمنى طعاملىدىر رىدى (إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِى ضَلَالٍ مُّبِينٍ) سىز (مسلمانلار) توگلىسىز مگر ظاھر آرغونلىقىدە
 سىز يعنى بزىگە اللهنىڭ تىلاوينە خلاف بولغان اش بىرن بىورەسىز (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدِ) دىخى كافرلىر
 مؤمنلىگە ايتورلىر بوقىلردىن قوبارلىر وعدىسى قىچان (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اكر سىز راست سوزلىلردىن
 بولسا كز (مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا الصِّعَّةَ وَارْحِمَنِي) كافرلىر كىتماسلىرى مگر بىر تاوشنى (أَسْرَافِيلُ عَمَّ نَكَ) اولىكى صورىنى
 كىنارلىر (تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ) اول بىر تاوش كافرلىرىنى توتار ھالوكم اول كافرلىر ئىقىرشە تورغان بولورلار
 يعنى ساتو آلورلارنىدە وباشقە معاملەلرنىدە ئىقىرشە تورغان بولورلار قىيامت بولوى كوكىللىرىنە كىلماگانىدە
 بولور (فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً) بس اشلردىن بىر اشكە قوشارغەدە كچلىرى يتماس (وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ)
 دىخى ايوجماعىلرى ياننەدە قايتا آلماسلار بلىكە شول اورنىڭ اولدىر لىر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دىخى ايكىنچى
 مرتبە صورغە ارلىش بولور صورغە اروجانلىرىنى حىرا ايجون چاقىرودن كىنايە بولادىر (فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ
 إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ) بس شول وقتىدوق قىردەگى آدملار قىلردىن رىلرىنە آشغىلار (قَالُوا يَا وَيْلَنَا مَن بَعَثَنَا
 مِنْ مَرْقَدِنَا) آدملردىن كافر بولغانلار ايتورلىرىنى حىسرت بزىگە بزىنى بوقىلاغان اورنىلارەزدىن (قىلردىن)
 كم قوباردى (هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ) فرشتەلر ياكە مؤمنلر ايتورلىر كافرلىگە جواب بىرىب
 ياكە كافرلىر اولدىرى اقرار قىلوب ايتورلىرى بوقىلردىن قوبارلىر اللهنىڭ وعدى قىلغان نرسەسى دىخى بىغىمىرلىرىنىڭ

راست سویلاگان نرسه سیدر دیو (ان کانت الا صیعة واحدة) بوایکنچی صور بولمادی مگر بر تارش بولدی (فاذا هم جمیع لدینا معضرون) بس هر قیچان ایکنچی صور بولسه بتن آدم-لمر جییلمشلا در هم بزنگ حضور مزغه حاضر قیلنمش لادر (فالیوم لاتظلم نفس شیئا) بس بتون آدم الله حضور بنه حاضر قیلنغان کونده هیچ بر نفس که هیچ نرسه ظلم قیلنماس (ولاتجزون الا ما کنتم تعملون) دخی هیچ بر نفس که جزاً بیرلماس مگر عمل قیلنغان نرسه سی ننگ جز اسی بیرلور یعنی ایزگو عمل قیلنغان بولسه ایزگو جزاً یاوز عمل قیلنغان بولسه یاوز جزاً بیرلور (ان اصحاب الجنة الیوم) درستلکده بوکونده، اوجماخ ایالری (فی شغل فاکهون) مشقتسز اشلرده در هم نعمت لر برلن لنتلنوجیلدر (هم وازواجهم فی ظلال) اوجماخ ایالری هم خاتون لاری کولاگه لرده در (علی الاراک متکئون) زینتلی سریرلر اوزرنده طابانوب توروجیلادر (لهم فیها فاکهة ولهم ما یدعون) اوجماخ ایالری ایچون اوجماخده انتلی یه مشلر باردر دخی آلا رایچون دعوی قیلنغان و آرزو قیلنغان نرسه لری باردر (سلام قولامن رب رحیم) رحمت قیلوچی ربلرندن ایتلو یوزندن آلا رغه سلام باردر یعنی الله تعالی اوجماخ ایالرینه بالذات یا که فرشته لر آرقلی سلام ایتور (وامتازو الیوم ایها المجرمون) ای کافرلر بوکونده (قیامت کوننده) مؤمنلردن آیرلوگز (ألم اعهد الیکم یا بنی آدم) ای آدم بالالاری سرگه عهد قیلمادمو یعنی سرگه الله دان باشقغه عبادت قیلماو ایچون دلیللر تعیین قیلمادمو البته قیلدم (ان لاتعبوا الشیطان) شیطان غه عبادت قیلنماس سراق (شیطان سوزی بوینچه یرماس سزلیک) برلن (انه لکم عدو مبین) درستلکده اول شیطان سزنگ ایچون دشمانلغی ظاهر بولنغان دشماندر (وان اعبدونی) و میکا عبادت قیلکنز دیو عهد قیلمادمو (بیرمادمو) (هنا صراط مستقیم) میکا عبادت قیلو توغری وحق یولدر (ولقد اضل منکم جبلاً کثیراً) و تحقیقی شیطان سزدن کوب خلق-نی آزدردی (افلم تکونوا تعقلون) ایاسز عقل-کنزنی یرتب قاراب شیطان ننگ دشمانلغی بلور بولما دکنمو (هته جهنم الئی کنتم توعدون) بوکوزگزه کورنگان نرسه سرگه وعده قیلنغان جهنمدر (اصلوها الیوم بما کنتم تکفرون) بوکونده دنیا ده انکار قیلوگز سبیلی جهنم گه کرگز واسی لکنی تاتوگز (الیوم ننجتم علی افواهم) بوقیامت کوننده آدم لرننگ آغزلارینی مهرانمز یعنی آغزلارونی سویلاشودن طیارمز (وتکلمنا ابدهم) و بزگه آدم لرننگ قوللاری سویلاشر (وتشهد ارجاهم) دخی آباقلاری گواهلغ بیرر یعنی قوللارنده و آباقلارنده گناه اثرلری ظاهر بولور یا که قوللاری و آباقلاری قیلنغان گناهلاری اوزرینه دلالت قیلور (بما کانوا یكسبون) کسب قیلنغان نرسه لری برلن (ولونشاء لطمسنا علی اعینهم) واگر تلاساک بزکوزلری اوزرینه مسح قیلورمز یعنی کوزلرینی بتونلای بترب صوقر قیلورمز (فاستبقوا الصراط) بس عادت ایبتکان یوللارینه آشغورلار (فانی ببصرون) بس کوزسز یولنی نچک کورلر (ولونشاء لمسعنا علی مکانتهم) واگر تلاساک باصقان اوزون لارنده صورتلرینی آلا مشرمز (فما استطاعوا مضیا ولا یرجعون)

بس بارور غده کوچلری یتماس دخی قایتور غده کوچلری یتماس (وَمَنْ نَعْمَرَهُ نَنكسَهُ فِي الْخَلْقِ)
و کمدر اول کشیگه اوزون عمر بییرساك اول کشینی یاراطلوده اشین ایلندرمز یعنی اول کشیگه
قوت اورننه ضعیف لک یا شملک اورننه قارتلق کیلور همیشه ضعیف لگی آرتور وقوتی کیمی
بارور (أَفَلَا يَعْقُلُونَ) بس کافرلر بلماسلرمی یعنی بواشلرگه قادر بولغان الله نچک قیبلردن قوباروغه
قادر بولماسون کافرلر محمد (صلعم) نی جرچی دیدیلر الله تعه شونی رد قیلوب ذکر قیلناچاق آیتنی
اینردی (وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ) وبز محمد (عم) گه قرآن ابراتومز برلن شعر ابراتمادک چونکه قرآن
برلن شعرنک لفظلاریده معنالاریده باشقه (وَمَا يَنْبَغِي لَهُ) دخی محمد (عم) گه شعر مناسب ده بولمادی
(اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ) بز نك محمد (عم) گه ابرتکان نرسه مز توگل در مگر وعظدر دخی
ظاهر بولغان قرآندر و عبادت خانه لرده او قلاتورغان سماوی برکتا بر (لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا) ترك
(عقللی) بولغان آدمنی قورقتسون ایچون اول قرآننی ایندرلدی غافل آدم میت حکمنه بولغانلقی
ایچون الله تعه ترك آدمنی دیدی (وَيَعَقِّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ) دخی کفرلر نه دوام ایتمک آدم لر
اوزرینه عذاب سوزی واجب بولسون ایچون (اُولَئِم بِرَوَا) ایا کافرلر بلمادیلرمی (اَنَا خَلَقْنَا لَهُمْ
مِمَّا عَمَلْتُمْ اَيَّدِينَا اَنْعَامًا) درستلک بزار ایچون اوزم نك قدرت قوللارمز بار قیلغان نرسه لردن
دورت آياقلى حیوانلار یاراتسق (فَمَهُمْ لَهَا مَا لَكُون) بس اول کافرلر اول دورت آياقلى
حیوانلار غه خوجه لادر (وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ) دخی بز اول دورت آياقلى حیوانلار نی اول کافرلر گه
بوی صونوچی قیلسق (فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ) بس اول دورت آياقلى حیوانلار دان در
آتلا ناچاق حیوانلاری دخی اول حیوانلار نك ایتلر ندن آشالار (وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) دخی اول کافرلر ایچون
اول دورت آياقلى حیوانلارده فائده لار باردر جونلاری و تیریلری کبی (وَمَشَارِبٌ) دخی اچملک لر
باردر (سوتلری و قاتقلاری کبی) (أَفَلَا يَشْكُرُونَ) ایا بوقدر نعمتلرگه شکر قیلماسلاری (وَاتَّخَذُوا مِنْ
دُونِ اللَّهِ آلِهَةً) کافرلر الله نك شول قدر کامل قدرتنی و ظاهر نعمتلرینی کوره توریده الله دن باشقه معبودلر
توتدیلار (لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ) معبودلری طرفندن یاردم بیرو لرینی امید ایتمکلری حاله (لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَهُمْ) معبودلری کافرلر گه یاردم بیرو گه قادر بولماسلار (وَهُمْ لَهُمْ جَنَّةٌ مَّحْضَرُونَ) حاله بوقم اول کافرلر معبودلر نی نك
یاردمی ایچون حاضر قیلنمش عسکرلردر یعنی معبودلر مز صاقلار و یاردم ایتار دیو حاضر لانب تورالار
(فَلَا يَعْزُبُكَ قَوْلُهُمْ) بس ای محمد (عم) کافرلر نك الله نك شریگی باردیگان سوزلری سینی قایغرتماسن
(اِنَّا نَعْلَمُ مَا يَسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ) درستلک بزار کافرلر نك یاشرن قیلغان نرسه لرنیده همه آشکاره قیلغان
نرسه لرنیده بله مز هر قایوسی برابر نده تیوشلی جزا بیرو ریز حشرنك حقلغنی اثباته الله تعالی ذکر قیلناچاق
آیتنی اینردی هم اول آیتنك نزولنه سبب شول خلف او علی ابی برو قنده قولنه قورغان سیاک توتوب
رسول الله غه کیلمی هم اول سیاکنی قوی برلن تاراتوب کورساتدی و ایتدی ای محمد (عم) الله بوقرب
وتارالوب بتکان سیا کنیده ترگره دیو اعتقاد قیلانمنی دیدی رسول الله ایندی بلی شولای اعتقاد قیلان

الله بوسيا كنيده ترگزرم سينيده، ترگزرو جهنم گه كوتر ديدى (اولم بر الانسان) ايا آدم (خلف او على
 ابى) بلماديمو (انا خلقناه من نطفة) درستلكمكه بر آدمنى منى صوندىن ياراتق (فاذا هو خصيم مبين)
 بس شول وقتده آدم بزرگه ظاهر وقاى دعوى برلن دعوى قيلشو چيدى اوزينى منى صوندىن ياراتقان الله نك
 قايتادن ياراطوينى، انكار ايتنه (وضرب لنا مثلاً) وقورغان سيك برلن بزرگه مثل بيان ايندى (ونس خلقه)
 دضى اوزينك نجس منى صوندىن ياراتلويى اونتدى (قال من يحيى العظام وهى رميم) اول آدم ايندى
 بوسيا كنى كم ترگزرم حالبوكم بوسياك چرگان وتارالغان ديويغنى بوسيا كنى چرب وتارالوب بتكانك
 صوگنده اولگى حالتنه كم قايتار ديو (قل يعيبها النى انشاءها اول مرة) اى محمد (عم) بوكشيگه ايت سين
 بوسيا كنى اول مرتبه ده بوقدىن بار قيلغان الله ترگزرم (وهو بكل خلق عليم) واول الله بتون خلقنى آيرب
 آيرب بلوچيدى ونچك ياراتاچاغنيده بلور (الذى جعل لكم من الشجر الاخضر نارا) شونداين الله در
 اول الله سرنك ايچون جاشل صولى آغاچدىن (مرخ برلن عفار آغاچى) اوط چغارر (فاذا انتم منه توقون
 بس شول وقتده سزا اول جاشل آغاچدىن صوغب اوط چغارر سزيعنى بو آغاچدىن چقان نرسه نك اوط بولونك
 شيك قياميسز بس جاشل آغاچدىن اوط چغاررغه قادر بولغان الله نچك اولكرنى ترگزرم قادر بولاسن
 حالبوكم جاشل آغاچده اوتنك ضدى بولغان صوده بار (اوليس النى خلق السموات والارض بقادر)
 ايا الوغ بولغان كوكلرنى دضى بييرلرنى ياراتقان الله نك كچى يتكوى توگلمى (على ان يخلق مثلهم)
 آدملرنك ذاتك صفتنه مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه ياكه كوكلرگه وييرلرگه نسبة كچكنه لىكده وحقير لىكده
 آدملرنك مثلى بولغان آدملرنى ياراتوغه قادر توگلمى معناسنده (بلى) بلى الله قادر در (وهو الخلاق العليم)
 واول الله كوب مخلوقلار ياراتوچى وكوب بلوچيدى يعنى الله نك مخلوقى ومعلومى كويدى (انما امره اذا اراد
 شيئاً) آنجق الله نك امرى بر نرسه نك بار بولويى تلاگان وقتنه (ان يقول له كن) اول نرسه گه بار بول
 سين ديما كيدر (فيكون) بس اول نرسه بار بولور (فسبغ الله بيه ملكوت كل شىء) بس قدرتنده
 هر نرسه نك ملكى بولغان الله غه مشركلرنك صفتلاغان نرسه لرنىن يراقلق باردر (واليه ترجعون) دضى
 اول الله غه هم، نكز قايتارامش بولور سز يس سورده سى نك ترجمه سى تمام بولدى 84

اوتوز ينجى سورة صافات سورسى مكه ده اينگان يوزده سكسان ابكى آيت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(والصافات صفاً) عبادتده صاف بولغان مؤمنلرنك نفسلرى برلن قسم قيلوب ايتامن ياكه عبوديت مقامنه
 صاف بولغان فرشته لربلن قسم ايتب ايتنه من معناسنده (فالزاجرات زجراً) دضى كفردن وبوز قلقلاردن
 طيفرچى نماز بولن ياكه بلوطلارنى قورقتوب سروچى فرشته لربلن قسم ايتوب ايتنه من (فالتاليات
 ذكراً) دضى الله نك ذكرينى (قرآنى) اوقوچى نفسلربلن قسم ايتوب ايتنه من (ان الهكم لواحد)
 درستلكمكه سرنك معبودكز البته بردر (رب السموات والارض) اول معبودكز كوكلرنك

هم بپرلرنڭ تربيه ايتوجسى در (وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ) دخی ڪوڪلر برلن بپرلر آراسنده بولغان نرسه لرنڭ تربيه ايتوجسىدرهم قياشنگڭ ظاهر بولاتورغان هم غائب بولاتورغان اورنلارينڭ ربسى در (اَنَا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا) درستلىكده بزرگه ياقين بولغان ڪوڪنى زينت لادك (بزينة الكواكب) يلنلار زينتى برلن (وَحَفِظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ) دخی بويلنلرنى هر بر اللهنڭ طاعتندن چقغان شيطانندن يالقونلار آطوبرلن صاقلادق (لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى) شيطانلار اشتورگه يلنل بولغان جماعت كه (فرشته لارگه) قلاق صالماسلار يعنى فرشته لار سوزينى اشتماسلار (وَيُقَدِّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا) قاولاب يبارو ايچون كوكنڭ هر يباغندن يلنلردان حاصل بولغان اوط اوچقون لارى بران آطلمش بولورلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ وَأَصِيبٌ) دخی اول شيطان لار ايچون موندان باشقهده هميشه بولغان عذاب (آخرت عذابى) باردر (الْأَمْنِ خَطْفَى الْخَطْفَةِ) مگر شيطان لاردان فرشته لار سوزينى اشتورلار فرشته لار سوزينى كينت اورلاب آلغان شيطان لارغنه (فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ نَّاقِبٌ) بس اول شيطانغه ياقطى يلنل اوطى نڭ اوچقونى ابارر بودكر قيلنغان نرسه لرده واقعگه هم حسن گه اصلاخلافاق يوق چونكه هيچ كم يلنلار عالم نڭ بزنڭ عالمزگه باشقه بولغان برعالم بولوينى انكار قيبلا آلميدر هم يلنلار عالمينڭ بزنڭ عالمزدن آرتوق قوه روحانيه كمالات علميه بران زينت لنگان بولغانلغنى ده انكار ايتنه آلمى چونكه بويلنلار عالمى ڪوزكورونك بزدن يوغارى هم وجودده بزدن الك البته وجودكه ابارگان كمالاتك بزدن استن بولالار ايندى قوه روحانيه سفليه دن بولغان شيطان لارنڭ آدم نوعسندن دوستلار توتوب آلاغه غيب نرسه لردن خبرلر كيترو ايچون قوه روحانيه علويه دن علم لار اورلاويده هم الله نڭ آلارنى يلنل اوچقون لارى بران آطويده عقلگه يراق توگل اگر اينساڭ بويلنلارنڭ اوچقون لارى نڭ تشوينه طبيعى سبب بار شيطان لار مندى ايچون توگل ديوجوابده اينورمز اجسام ناريه دن بولغان شيطان لارنڭ بويلنلر كى كورنگان اوچقون لارغه توغرى كليوى وقتنك شول اوچقون لارنڭ تشوينه سبب طبيعى موجود بولور نتا كه تيليفون وتيليوگرام بيلرى نڭ ساچلوى وقتنك بلوط داغى ايليكترىق (كهرباغه) تأثير حاصل بولاونتاك ايليكترىق بيلرى اوزى اوتب كيتنكان هوا اورطاسنه كوزگه كورنگان اوزگارشنى پيدا قيبلا بس يغمورلاردان وصاعقه دان عادنن طش نرسه لرتشه شونڭ كى شيطان لارنڭك هوا اورطاسنه اوتوى بو اوچقون لارنڭ حركتنك بورتورلى انقلابنى پيدا قيلورده اول انقلاب اوچقون لارنڭ تشوينه سبب بولور اگر شيطان نرسه ديوسؤال قيلساڭ الله نڭ خلقندان بر مخلوق بزنى اول كوره بز آنى كورمىمز ديوجواب بپررمز علوم طبيعىه علماسى مادهگه باشقه عوالم عقليه اثبات قيبلا بس عالم محسوسن باشقه عوالم عقليه بولوجائز بولغاچ بواشلرده عقلگه خلاف نرسه يوق (صفوة العرفان) (فَأَسْتَفْتَهُمْ) بس اى محمد (عه) آدم بالالارندان فتوى وخبراسته (أَهْمُ أَشَدَّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا) يار اوطو بوزندن آلا قاطيراقمى ياكه بز يار اطقان منلرمى يعنى ڪوڪلر ويپرلر هم ڪوك بران بپر آراسنده بولغان نرسه لار فرشته لار يلنلار ياقطى اوچقون لار (أَنَا خَلَقْنَا هُمْ مِنْ طِينٍ لِأَرْبِ)

درستلکە بز آدم لرنی یابشقوچی بالحقمن یاراتیق (بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ) بلسکه ای محمد (عم) سین الله نگی قدرتمن کافر لرنک بعثنی انکار قیلولارنن عجب لندک و کافر لر سیناکی عجب لنوکنن و بعثنی سویلاوکنن مسخره قیلالار (وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَتَذَكَّرُونَ) هر قیچان وعظلانمش بولسه لار بر نرسه برلن وعظلانمیلار یعنی قبول ایتمیلر (وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ) وهر قیچان ای تو چی نگی راست لغینه دلالت قیلا تورغان معجزه کورسه لر بیک آرتوق مسخره قیلالار (وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ) دخی ایته لر بو بز نگی کورگان نرسه مز (معجزه) توگل در مگر سحر لغی ظاهر بولغان سحر در دیو (اِنَّآ اَمْتَنَّا) ایبا بز هر قیچان اولساک (وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) توفراق وچرگان سیاکلر بولساق (اِنَّآ لَمَبْعُوثُونَ) ایبا بز قبار مزدن قوبارلمش بولور مزمو (اَوْ اَبَاؤُنَا الْاَوْلُونَ) هم اولگی آتالار مزده قوبارلمش بولور لار مو (قُلْ نَعَمْ وَاَنْتُمْ دَاخِرُونَ) ای محمد هم جوابده ایت سین بلی قوبارلمش بولور سز و حال بوکم سز خورلار بولور سز یعنی خور در سوای بولغانکز حالده قوبارلمش بولور سز (فَاَنْمَاهِي زَجْرَةً وَّاحِدَةً) بس آخچ قبارلردن قوبارلو بر مرتبه فچرودر باشقه نرسه توگل در (فَاِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ) بس شول وقتده (یعنی بر مرتبه فچرلغان وقتده کافرلر قبارلرنن تبرک بولغان لاری حالده تورلارده اوزلرینه کلاچک نرسه لرنی کورلر یعنی اوزلرینه قیلناچق نرسه لرنی کنارلر (وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَذَا يَوْمُ الدِّينِ) دخی ای تورلار نی حسرت بزگه عمللرمز برابرنده جزألانا تورغان کونمز بوجزأ کونیدر دیو (هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ) فرشته لر کافرلرگه جواب بیرب ای تورلر بوکون حلق بولن باطل آراسنی آبرو کونیدر (الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكْتَبُونَ) شوندا این حق برلن باطل آراسنی آبرو کونیدر سز اول کوننی یالغانغه توتار بولدکز (اَحْسِرُوا الَّذِيْنَ ظَلَمُوا وَاَزْوَاجَهُمْ) الله تعالی فرشته لرگه امر قیلوب ایته در کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلغان آدم لرنی همده خاتون لارونی یا که اوزلری کیبی صنمگه عبادت قیلوچی یولداشلارونی اورون لارندان قوبارکز (وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) دخی آلارنکی الله دان باشقه عبادت قیلغان نرسه لرنی یعنی صنم لارنی (فَاَهْدُوهُمْ اِلَى صِرَاطٍ لِّجَعِيمٍ) بس همه سنی جعیم تموغینکی یولینه کوندرکز (وَقَفُوْهُمْ اَنْهُمْ مَسْئُوْلُونَ) دخی آلارنی موقوفه توقناتکز درستلکده آلا راعتقاد لارندان همده عمللرنن صورالمش بولورلار (مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ) نی بولدی سزگه بعضکز بعضکزغه یاردم قیاشمیسز دیو ایتلور (بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ) بلسکه آلار بو کونده (قیامت کوننده) باش تار تودان عاجز ملک لری ایچون بوی صونمشلاردر (وَاَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلٰی بَعْضٍ يَّتَسَاءَلُونَ) قیامت کوننده کافر لرنکی بعضی بعضنه (ایبارلمش لری ایباروچیلرینه) شلته قیلشوب صوراشقان لاری حالده یوزلرینی قارش قیلورلار (قَالُوا اَنْكُمْ كُنْتُمْ تَاْتُوْنَآ عَنْ الْيَمِيْنِ) ایبارگان کافرلر ایبارلمش لرنه ای تورلر درستلکده سز بزگه جهتلرنکی اوکندان یعنی قوتلیراگنن کیله در ای دگز شول سبیلی بزرگه ایباردکه هلاک بولدی دیورلر گویا که بزگه ایبتکاندی بیریدر ای دگز (قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِيْنَ) ایبارلمش کافرلر ای تورلر بزرگنی آذرمداق بلسکه سز اوزکز

ایمان کیتروچی بولمادئز شول سببلی اوزئز آردئز (وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ) و بزئنگ ایچون آزدروغه سزئنگ اوزرگزگه اختیار بولمادی یعنی بزئنگ سزنی کفر اوزرینه کچلرگه اختیارمز بولمادی (بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طَٰغِيّٰنَ) بلکه سز اوزرگز آرزونلغنی اختیار قیلغان قوم بولدئز (فَعَفَّ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا) بس بزئنگ اوزرگزگه رب بزئنگ جهنمی آدملر ، جنلر برلن توتوررمن دیگان سوزی ثابت بولدی (اِنَّا لَنَّا ثِقْوَن) درستلکده بز عذابنی همه مز تاتوچیلارمز (فَاغْوَيْنَاكُمْ اِنَّا كُنَّا غَاوِيْنَ) بس بز سزنی آزدردق یعنی آرزونلغنه انه دك آنك ایچون درستلکده بز اوزمز آزوچیلاردن بولدق (فَاَنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) بس درستلکده ایاروچی کافرلر ایارلر مشلرده قیامت کوننده عذابده اورتاقلاردر یعنی آرزونلغنه اورتاق بولدقلاری کبی (اِنَّا كُنَّا نَدْعُكَ نَقْعًا بِالْمُجْرِمِيْنَ) درستلکده بز اوشانلق یعنی بلارغه قیلومز کبی قیلومز مشرکلرگه (اِنَّهُمْ كَانُوْا) درستلکده اول مشرکلر بولدیلار (اِذَا قِيْلَ لَهُمْ) هر قیچان اول مشرکلرگه ایتلسه (الْاِلَهَ الْاِلَٰهَةِ) هیچ معبود بالحق یوق مگر الله (تعالی) گنه دیو (يَسْتَكْبِرُوْنَ) بواللهنی برلی تورغان سوزدن تکبرله تر بولدیلار (وَيَقُولُوْنَ اٰنَا لَتَارِكُوْا آلِهَتِنَا) دخی مشرکلر ایتور بولدیلار ایابز معبودلر مزنی قویغوچیلارمی (لشاعر مجنون) دیوانه بولغان جرچی ایچون یعنی محمد (عهم) ایچون دیو (بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِيْنَ) بلکه محمد (عهم) حقنی (توحیدی) کیتردی دخی رسوللرنی تصدیق قیلدی یعنی محمد (عهم) نك کیترگان توحیدی حقدر ودلیل برلن ثابتدرهم بوتوحیدده محمد (عهم) گه باشقه بیغمبرلرده موافق بولدی (اَنْكُمْ لَنَّا قَوْمٌ الْعَذَابِ الْاَلِيْمِ) درستلکده سزرنچنکوچی عذابنی تاتوچی سز (وَمَا تُجَزَوْنَ الْاَمَّاكُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ) دخی سز جزالانماسز مگر عمل قیلغان نرسه گزئنگ جزاسی برلن گنه جزالانورسز (الْاَعْبَادَ لِلّٰهِ الْمُخْلِصِيْنَ) لکن الله نك عبادتده اخلاصلی قللاری (اُولٰٓئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُوْمٌ) الله نك عبادتده اخلاصلی قللاری ایچون بیلسگولی بولغان رزق بولغوچیدر (فَوَاكِهِ وَهُمْ مَكْرَمُونَ) لنتلنه تورغان یمشلمر بولغوچیدر اول یمشلمر نك مشقتسز ایرشوندده عبادتده اخلاصلی قللار حرمتلانمشلردر (فِي جَنَّاتٍ النَّعِيْمِ) نعمتلر اوجماخلارنده در آلاز (عَلَى سُرُرٍ مُّتَقَابِلِيْنَ) برسی برسنه قارشى بولغانلاری حالده سریرلر اوزرنده در (يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكُؤُوسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ) اول عبادتده اخلاصلی قللار اوزرینه کوزلرگه ظاهر بولغان اچملکدن کاسه لر برلن طواف قیلنمش بولور (بَيضَاءُ لَّذَّةٍ لِلْمُشَارِبِيْنَ) اول کاسه لر آقلاردرهم اچوچیلرگه لنتلیلردر (لَا فِيهَا غَوْلٌ) اول کاسه ده (اچملکنده) عقللارنی بوزو یوق در (وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ) دخی اوجماخ اهللری اول کاسه دن اچب ایسرماسلرده (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِيْنَ) دخی اوجماخ اهللری حضورنده کوزلری ایرلرینه گنه قسقلر تلغان الوغ کوزلی ماتور قزلار باردر (كَانَهُنَّ بَيضٌ مَّكَوْنٌ) گویا که اول قزلار صافلقی ده و آقلق ده توزانسن و آرزغنه ده صاریلق برلن قاتناشودن صاقلانمش بولغان توه قشینك یومرقاسی کبیدرلر (فَاَقْبَلْ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَّتَسَاءَلُوْنَ) اچملك اچکان وقتنده اوجماخ اهللری بعضس بعضسنن صوراشقانلاری حالده یوزلرینی قارشى قیلورلار یعنی برسی ایکنچسنه یوزینی یونالدردر (قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّي كَانَ لِي قَرِيْبٌ) اچملك اچکانده سویلاشكانده اوجماخ اهللرنسن برایتوچی

ايتور درستلىككە منم دنيادە بىر دوستم بار ايدى (يَقُولُ اِنَّكَ لَمِنَ الْمُصْبِقِينَ) اياسين بەئنى تصديق
 قىلوچىلاردىن مى ديو مېنى شىئە قىلوب ايتە در ايدى (اَفْئَامَتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) ھرقىچان بىز اولساك
 ھم توفراق وچىرگان سىياكلر بولساق (اِنَّا لَمَبِيُونٌ) ايا بىز شوندىن سوڭ تىلب جزالانىمىش بولورمىز مودىو
 ايتە در ايدى (قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُطَّلَعُونَ) بو ايتوچى اوچماخلىغى يولدىشلار يىنە ايتىدى اياسىز تەمۇغ اھلىنە قارارىسى
 دنيادەغى دوستمى سىزگە كورساتور ايدىم بىزنىڭ اورىمىز نىنىدىكە آنلىڭ اورنى نچك ايدىكى بولور ايدىڭىز
 (فَاَطَّلِعْ فَرَاةً فِي سِوَاءِ الْجَعِيمِ) بس بو ايتوچى تەمۇغلىغى دوستىنە قارادىكە دوستى جىمىنىڭ اورتاسىنىڭ كوردى
 (قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كُنْتَ لَتُرْدِينِ) بو ايتوچى ايتىدى اللە بىرلن قىم ايتوب ايتە من درستلىككە سىن مىكياياق سىن
 بولدىڭ مېنى آزدور بىرلن ھلاك قىلدىڭ اىچون (وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّى لَكُنْتُ مِنَ الْمُهْزَبِينَ) واگر مىكار بىمنىڭ
 ھى ايت نەمى ايرشماگان بولسە ايدى البتە مېن سىنىڭ بىرلن بىرگە جىمىدە ھاضر قىلنەمشىلاردىن بولور ايدىم
 (اَفَمَنْ اَنْعَمْنَا بِمِيتَتَيْنِ) بس بو ايتوچى دوستى ايتىدى ايا بىز اوچماخە منگو قالوب بىردە اولمىمىز (الْاَمْوَتْنَا
 الْاُولٰٓئِى) مگر دنيادە بولغان اولگى اولم بىرلن اولمىمىز (وَمَنْ اَنْعَمْنَا بِمِيتَتَيْنِ) دى بىز عذاب قىلنەمشە
 توگلمىمى بوسوزنى اوچماخەغى بىر آدم جىمى تەمۇغلىغى دوستى تەقرىب اىچون واللەنىڭ بىرگان نەمىنە
 عجب لاندۇ اىچون ايتىدى ھاصل مەناسى شول مۇمىنلر جىننەتتە آصلا اولمى كورمىلر مگر دنيادەغى اولگى
 اولمىرىنى گنە كوردىلر اما كافرلر تەمۇغە ھىر ساعىتە اولمى آرزو قىللالر (اِنَّ هٰذَا هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)
 درستلىككە بونەمەت ھى جىننەتە منگو قالو وعذابىن قىلو البتە الوغ سعادىتكە ايرشودر بوسوز من كور
 ايتوچىنىڭ سوزى ياكە اللە تعالى سوزى (اَمْثَلْ هٰذَا فَاَلَيْعَمَلِ الْعٰمِلُونَ) مونىڭ كىمى الوغ نەمىلرگە ايرشو
 اىچون ھىل قىلوچىلارنىڭ ھىل قىلوى واجب بولور اما مھىز دنيانە نەمىلرىنە ايرشو اىچون گنە ھىل قىلماسقە
 تىوش (اِذْ لَكَ خَيْرٌ نَّزَلًا مِّنْ شَجَرَةِ الرُّقْمِ) قوناق ضىافتى (صِبُو) ايتوب ھاضرلاندو يوزىدىن بوذكر قىلنغان
 نەمىلر ايرگومى ياكە زقوم آغاچىنىڭ يەشى ايرگومى (اِنَّا جَعَلْنٰهَا فِتْنَةً لِّلْمُظَلِمِينَ) درستلىككە بىز زقوم
 آغاچىنى كىفر سىبىلى اوزلرىنە جىر قىلوچىلارغە دنيادە مھىت آخىرتە عذاب قىلىق چونكە تەمۇغە
 زقوم آغاچى بار دىگىچ كافرلر نچك اوت اىچىنە آغاچ تۇرسون اوت آغاچى ياندە دىوانكار ايتىدىلر
 اللەنىڭ اوت بىرلن صوتى بىر آغاچە جىوغە قادر ايدىكى بىلمادىلر البتە اوت بىرلن صوتى بىر آغاچە
 جىوغە قادر بولغان اللە اوتىن آغاچى صاقلارغە دە قادر (اِنَّا شَجَرَةً تَخْرُجُ فِيْ اَصْلِ الْجَعِيمِ) درستلىككە
 اول زقوم آغاچى جىمىنىڭ تويىنە اوسوب چىغان بىر آغاچدر (طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رِئَسُ الشَّيَاطِينِ) گوياكە
 اول زقوم آغاچىنىڭ يەشىلرى كوز كوروندى قىباحتلىككە شىطانلارنىڭ باشلارى كىيىر بىر گورگام نرسەنى
 فرىشتەگە اوخشاتلغان كىمى بىك قىباحت نرسە نىدە شىطانغە اوخشاتولسە مونىڭ كىيىلرگە (تەھرىلات لسانىيە)
 دىلر نىناكە امرى القىسنىڭ (اَيَقْتُلْنِىْ وَالْمُشْرِكِىْ مَضَاجِعِىْ * وَمَسْنُونَةَ زُرِّىْ كَانِيَابِ اَعْوَالِ) دىگان قولندە
 مضمونى زىنا قىلغان خاتوننىڭ ايرى مېنى اوتتە آلورمى مىكاعرىلر قاشنىدە بىر نچى درجە دە مەتبەر بولغان
 (مشارف) قىرىلرىنە نىسب بىرلىگان شورھلى تىشى كىمى يالدىراوقلى اوتكىن قىلچىلار لازم بولدىق ھالە

معناسىنىڭ ياكە شىطاندىن مەراد كوز كوروندى قىياحت بولغان قورقنچى جىلان مەراد (فَأَنَّهُمْ لَأَكُونُ مِنْهَا)
 بىس، دىستىلىككە كافرلار اول زقوم آغاچىدىن (بىشىدىن) آشاغۇچىلاردى (فَمَا لَثُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بىس
 اول زقوم آغاچىدىن آشاغۇچىلارنى قورساق لارنى طوطرۇچىلاردى (ثُمَّ أَنْ لَّهُمْ عَلَيْهَا لَشُوبًا مِنْ حَمِيمٍ) مۇنۇڭ
 صۇكۇندە اول كافرلارگە زقوم آغاچى استىنە (آشاغۇ استىنە) اسسى صوبۇرلن قاتناشۇرلغان اچمىك باردىر
 (ثُمَّ أَنْ مَرْجِعُهُمْ لَإِلَى الْجَعِيمِ) مۇنۇڭ صۇكۇندە اول كافرلارنىڭ قايتاچاق اورۇنلارى البىتە جىمىم صارىدىر (أَنَّهُمْ
 أَلْفُوا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ) دىستىلىككە اول كافرلار اول زۇلۇمىنىڭ آتالارنى آرزغانلار تابىدىلار (فَوَيْلٌ عَلَى الْآثَرِ
 يَهُودِ) بىس اول كافرلار آتالارنى آرزغانلار تابىسالارده آتالارنىڭ ازىرىندە جىگرمىش بولۇرلار بىنى
 آتالارنىڭ آرزغونلۇقىدە بولۇپ بىس بىلە تىرۇبىدە آتالارىنە ابارلار (وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرَ الْأَوَّلِينَ)
 وتىقىق مەكە كافرلاردىن الكىدە اولگى لىرىنىڭ كىوبسى خى بولدىن آزدى (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَهُمْ
 مِّنْذُرِينَ) وتىقىق سىنىڭ قومىدىن اولگى كافرلارگەدە قورقتۇچى بىغۇمىرلار بىباردىك (فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
 عَاقِبَةُ الْمُنتَذِرِينَ) بىس اى مەمى (عەم) اعنىبار قىلوب قىسارە بىغۇمىرلارى طىرفىدىن قورقتىلمىش
 كافرلارنىڭ صۇكۇنى خالىرى ئىچك بولدى بىنى نىندىن قاطىلىق لارغە ونىندىن بىس رسوالق لارغە تشىدىلار
 (الْعِبَادَ اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ) مگر صۇكۇنى خالىرى قاطىلىق رسوالق بولمادى اللەنىڭ عبادىتىنى اخلاص بىرلن
 قىلغان ھىم بىغۇمىرلارنىڭ قورقتۇى سىبىلى غىلتىدىن اوبانغان قىلارى غىنە (وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ) وتىقىق
 بىرگە قىرىدىن امىد كىسكىن زمانىدە نوح دعا قىلدى (فَلَنَعْمَ الْمُجِيبُونَ) بىس بىز نوح (عەم) نىڭ دعاسىنى
 كوركام قىبول اىنۇبىرلن قىبول ايتىدىك قىسم ايتىب ايتىسە نى خوش قىبول ايتىدۇچىلارمىز بىز (وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ
 مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ) دىنى بىز نوح (عەم) ھىمە اھلىنى الوغ قايغۇدان (صوغە باطۇدان ياغۇد قۇمى نىڭ
 رىنجىتىدىن) قىتقاردىق (وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ) دىنى نوح (عەم) نىڭ بالالارىنى سلامت قالىدۇچىلار
 قىلدىق بىتن دىنياداغى خلىق نوح ھىم نىڭ بالالاردىن تارالغان كىمە دە نوح ھىم نىڭ بالالاردىن ھىم بالالارى
 نىڭ خاتون لارنىدىن باشقە كىشى ھىمە سى اولدى دىگىنلر (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دىنى نوح اوزرىنە
 اوزىدىن صۇكۇغىلار اچىندە كوركام ئىنا قالىدۇق (سَلَامٌ عَلَى نُوْحٍ فِي الْعَالَمِينَ) اول كوركام ئىنا شول
 بىتن عالم دە بولغان خلىقنىڭ نوح (عەم) قە سلام بولسۇن دىگىن سوزلرى (إِنَّا كُنَّا نَعْبُدُكَ يَا نُوْحُ)
 دىستىلىككە بىز ايزگولك قىلوچىلارنى شولاي جز آلارمىز (إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) دىستىلىككە اول نوح
 (عەم) بىزنىڭ ايمان كىتىرۇچى قىلارمىزدان در (ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ) مۇنۇڭ صۇكۇندە ايكىنچىلرىنى (نوح
 ھىم اھلىدىن باشقە لارنى) غرق قىلدىق (وَأَنَّ مِنْ شَيْعَتِهِ لَابْرَاهِيمَ) دىنى دىستىلىككە نوح نىڭ ايمان دە
 ھىم اصول دىندە ابارۇچىلاردىن ابراهيم (عەم) در نوح ھىم بىرلن ابراهيم ھىم آراسىدە ايكى مەكە
 آلتى بوز قرق بىل بولۇب آرالارندە ايكى بىغۇمىر (ھود وصالح ھىم) كىلىب كىتىكانلر (اذْجَأْرَبَهُ
 بِقَلْبِ سَلِيمٍ) اى مەمى (عەم) شول وقتىنى ايسكە تىشر ابراهيم رىنە كوئىل آفت لىرىدىن سلاىت بولغان
 صافى كوئىل بىرلن كىلدى (اذْجَأْلَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا يُعْبُدُونَ) شول وقتىدە ابراهيم (عەم) آتاسىدە ھىم قومىدە

سزنى نرسه گه عبادت قىلاسز دىدى (اَفْكَآ آلهةٌ دُونَ اللّٰهِ تُرِيدُونَ) افترا⁸⁶ اېچون الله دان باشقه
 معبودلرنى تليسىزمى (فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ) بس بئىن عالمنىك تربيه قىلوچسى حقننه نيدر سزنىك
 گمانىكز يعنى معبود بولورغه لائق بولغان بئىن عالمنىك تربيه ايدوچسى بولغان اللهنىك عبادتنى قوباسز
 والله عه عبادتنه عاجز بولغان معبودلر كزنى شريك قىلاسز بوخصوصه گمانىكز نرسه (فَتَنْظُرُونَ نَظْرَةَ فِي السَّمَاوَاتِ
 اِبْرَاهِيمَ عَمَّ نَظَرَ قَوْمِي عَيْدِ لِرَبِّهِمْ بَرَگه بارونى اوتنىلرده بس ابراهيم عه يلىزغه برمرتبه قارادى (فَقَالَ
 اِنِّى سَقِيمٌ) بس ابراهيم (عه) يلىزغه قاراغاچ ايتدى مېن آور من ديو يعنى نجوم علمى برلن اوزىنىك
 آور بولويته استلال قىلدى ابراهيم عه قومى منچملر ايدى اكثر آورولارى طاعون (خاليرا) ايدى
 ابراهيم عه قومىنىك عىد كونلرند عبادت خانهلارينه چقماس اېچون قومنه اوزىنىك آور ايدكى
 يلىردى بو آورونىك بغوندىن بيك قورقارلر ايدى (فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ) بس قومى ابراهيم عه دن
 آرطلارى برلن بولغانلارى حالده يوز دوندر ديلر چونكه ابراهيم ده بولغان آورونىك اوزلرینه
 بغوندىن قورقديلر (فَرَاغَ اِلَىٰ آلِهِمْ) بس ابراهيم عه قومىنىك معبودلرى يانسنه ياشرتن گنه
 كيتدى (فَقَالَ اَلَا تَأْكُلُونَ) بس ابراهيم عه صنملرگه خورلاب ايتدى ايا طعام آشاميسىزمى (مَا لَكُمْ
 لِاَنْتَقِفُونَ) نى بولدى سزگه سويلاشمىسىز ومنم سوزمه جواب بىرمىسىزدى (فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ)
 بس ابراهيم عه صنملرگه اوك قولى برلن صوغو يوزننن ياشرتن ميل ايتدى ياكه صنملر كزنى
 واطرمن دىگان يمىن سببلى ميل ايتدى معناسنه حاصل ابراهيم عه صنملارنى واطسدى قومى
 صنملارنىك واطلويى كورگاچ كم واطقان لقتى تىكشرديلر ابراهيم واطقاندر ديو ظن قىلدىلر (فَاقْبَلُوا
 اِلَيْهِمْ يَزْفُونَ) بس آشقانلارى حالده ابراهيم (عه) گه يونالدىلر (قَالَ اَتَعْبُدُونَ مَا تَدْعُونَ) ابراهيم
 (عه) قومنه ايتدى اياسز اوز قولكز برلن ياصاغان صنملرگه عبادت قىلاسزمى (وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا
 تَعْمَلُونَ) حالبوكم الله سزنىده هم سزنىك اشله گان نرسه كزنىده ياراتدى (قَالُوا اِبْنُوا لَهُ بُنْيَانًا) ابراهيم
 قومى بعضى بعضنه ايتدىلر ابراهيم اېچون برىنانى بنا قىلكز (فَالْقَوْمُ فِي السَّمْعِيمِ) بس ابراهيمنى
 اسسى اوطقه طاشلاكز (فَاَرَادُوا بِهِ كَيْدًا) بس اوطقه طاشلاو برلن ابراهيم گه مكر قىلوني تله ديلر
 (فَجَعَلْنَاهُمْ اِلْسَافِيْنَ) بس مكر قىلوچى ابراهيم (عه) نىك قومىنى حيله لرىنى باطل قىلو برلن خور
 وتوبان مرتبهلى قىلدىق (وَقَالَ اِنِّى ذَاهِبٌ اِلَىٰ رَبِّى) دى ابراهيم (عه) ايتدى درستلكده مېن رېم
 قوشقان اورونغه (شامغه) باروچىه (سَيِّئِينَ) رېم مېنى مقصومه كوندر رىا كه دىنم ده تزك بولغان
 نرسه گه كوندر (رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصّٰلِحِيْنَ) اى رېم ميكا ايزگولردن بولغان بالامنى هبه قىل (فَبَشَّرْنَاهُ
 بِغُلَامٍ حَلِيمٍ) بس بز ابراهيم گه شفقت اياسى بولغان اير بالا اسماعيل (عه) برلن سيونچ بىردك
 (فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ) بس اول بالا ابراهيم (عه) برلن برگه بررگه ايرشكان زمان ده (اودن اوج ياشنده
 ايدى دىگان لى) (قَالَ يَا بَنِيَّ) ابراهيم (عه) ايتدى اى كچك سيوكلى اوغلام (اِنِّى اَرَىٰ فِى الْمَنَامِ
 اِنِّى اَذْبَعُكَ) درستلكده مېن تشمه كوره من درستلكده مېن سىنى بوغاز لىمن يعنى تشمه سىنى

بوغازلاونی کورەمن ابراهیم علیہ السلام ذوالحجہ آیینی سیکزنجی کیچە سنە تش کوردی تشنە براد
 ایندی ای ابراهیم الله سیککا بالاکئی بوغازلاو برلن امر قیلادر دیو ابراهیم علیہ السلام یوقوسندان
 اویانغاچ تشنە شیک قیلدی بوتش الله دانمی یا که شیطاندان می دیو ذوالحجہ نلگ توقزنجی کیچە سنە
 ینە شول تشنی کوردی شونلگ صوکنە بلدی بوتش الله دان ایکان ذوالحجہ نلگ اونونجی کیچە سنە
 ینە شول تشنی کوردی شوندان صوکنە اسماعیل عه منی بوغازلارغە قصد قیلدی شونلگ ایچونە ذوالحجہ نلگ
 سیکزنجی کوننە ترویه توقزنجی کوننە عرفه اونونجی کوننە نحر دیوله در بعضیلار اسماعیل عه منی
 ذبیح الله دیگانلر (فَانظُرْ مَاذَا تَرَى) بس ای اوغلو م فکر قیلوب قارا نیندی رأی (فکر) بیدرسن
 (قَالَ يَا بَيْتَ آفَعْلَ مَا تُوَمَّرُ) اسماعیل عه منی ای آتام نرسه برلن بیورلنک شونی قیل (سَجَبْتَنِي أَنْ
 شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ) اگر الله تلاسه مینى بوغازلاوغه صبرلق قیلوچی لاردان طابارسن (فَلَمَّا أَسْلَمَا)
 بس ابراهیم برلن اوغلی اسماعیل علیهما السلام الله نلگ امرینە بوی صونغان لاری زمانە یعنی
 ابراهیم عه اوغلنی بوغازلارغە اسماعیل عه بوغازلانورغە راضی بولغان لاری زمانە (وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ)
 دخی آتاسی اسماعیل عه منی ماگلای اوزرینە یغان زمانسە یعنی ابراهیم عه اسماعیل عه منی
 یانی اوزرینە یقیدیه اسماعیل عه ماگلای نلگ بر جیتی اوزرینە تشدی (وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا اِبْرَاهِيمُ)
 بز ندأ قیلدی ای ابراهیم (قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا) تحقیق تشکنی راستلادک (اِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي الْمُحْسِنِينَ)
 درستلکده بز ایزگولک قیلوچیلارنی شولای ایزگو جرأ برلن جزالارمز (اِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ)
 درستلکده بالانی بوغازلاو برلن امر قیلو البته اخلاصلی آدمنی اخلاصسز آدمن آیروچی ابتلادر
 (وَفَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ) دخی بز بوغازلاو برلن بیورلمشنى یعنی اسماعیلنی الوغ گاوده لی بوغازلانا
 تورغان حیوان (تکه) برلن فدیه لدرک بو آیتلر دلالت قیلادر بالاسنی بوغازلاو برلن ندر اینکان
 کشیکه قوی بوغازلاو واجب بولوغە (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ) دخی بز ابراهیم اوزرینە اوزندن صوکنی
 خلق ایچنە کورکام ثنا قالدردق (سَلَامٌ عَلَيَّ اِبْرَاهِيمَ) اول کورکام ثنا شول اوزندن صوکنی لارنلگ
 ابراهیم گه سلام بولسون دیگان سوزلری (كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) ایزگولک قیلوچیلارنی شولای
 جزالارمز (اِنَّهٗمَنْ عَبَادَنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلکده اول ابراهیم عه بز نلگ ایمان کیتروچی قللامزدان در
 (وَبَشَّرْنَاهُ بِاسْحَاقَ) دخی بز ابراهیم عه گه اسحاق برلن (اسحاق علیه السلام نلگ دنیاغە کیلوی
 برلن) سیونچ بیردک (نَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ) پیغمبرلکی برلن مکم قیلنمش ایزگولردن بولوی
 تقدیر قیلنمش بولغان حاله (وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَى اسْحَاقَ) دخی بز ابراهیم اوزرینە
 بالالاری ایچنە دخی اسحاق اوزرینە صلبنن بنو اسرائیل پیغمبرلرینی چغارو برلن
 مبارککئی بیردک (وَمَنْ ذُرِّيَّتَهُمَا مُعْسِنٌ) دخی ابراهیم برلن اسحاق نلگ بالالارندان
 ایزگولری باردر (وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ) دخی اوزینە ظلم قیلوی ظاهر بولغان ظالم لری ده باردر
 (وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ) تحقیق بز موسی برلن هارون (عه) اوزرینە انعام قیلدی یعنی آلاغە

پیغمبرلك همده دنیا و آخرت فائده لرینی بیردك (وَنَجِّنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ) دخی موسی ¹¹⁵
 برلن هاروننی هم قوملرنی الوغ قایغودان یعنی فرعوننك غلبه سنندن یا که صوغه غرق بولودان
 قنقاردق (وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ) دخی بزموسی، برلن هارون غه هم قوملرینه یاردم بیردك
 بس آلا فرعون گه هم قوملرینه استن بولدیلار (وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ) دخی موسی برلن ¹¹⁶
 هارون (عهم) گه بیك کورکام بیان ایته تورغان کتابنی (توراتنی) بیردك (وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) ¹¹⁷
 دخی موسی برلن هاروننی حلق غه ایرشدره تورغان بولغه کوندرك (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْأَخْرَبِ) ¹¹⁸
 دخی موسی برلن هارون اوزرینه اوزلرندن صوگغیلار ایچنده کورکام ثناتی قالدردق (سَلَامٌ عَلَى ¹¹⁹
 مُوسَى وَهَارُونَ) واول کورکام ثنا اوزلرندن صوگغی آدملرنك، موسی برلن هارون غه سلام بولسون
 دیگان سوزلریدر (اِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي الْمُحْسِنِينَ) درستلکده بزایرگولك قیلوچیلارنی شولای جزالارمز ¹²⁰
 (اِنَّهُمْ اَمَنَّا بِعِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) درستلکده موسی برلن هارون بزنگ ایمان کیتروچی قملارمزدان در ¹²¹
 (وَاِنَّ الْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی درستلکده الیاس (عهم) البته دین ایراتر ایچون یبارلگان ¹²²
 ایلچیلردندر (اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ الْاَتَقُونَ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه تشارول وقتده الیاس (عهم) ¹²³
 قومنه ای قوم ایباللهنك عذابندن قورقمیسزمی دیدی (اَتَتَعَوْنَ بِعُلَاقَتَرُونَ اِحْسَنَ الْخَالِقِينَ) ایسز ¹²⁴
 بعل اسمی صنم گه عبادت قیلاسزمی دخی یاراطوچیلارنك ایلك کورکام بولغان الله غه عبادت قیلوننی ¹²⁵
 قویاسزمی بعل دیوبعلک برلن آتالغان شامدغی برشهرنك خلقنك عبادت قیلغان صنملارینه
 ایتورلر خلقنه بك خلقی دیگانلر حاضر بعلک خلقی دیوله (اَللّٰهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ اَبَائِكُمُ الْاَوَّلِينَ) الله ¹²⁶
 سزنگ هم سزنگ اولگی آتالارکنزنگ ربسی در (فَكُنْتُمْ لَهُ فِئَمًا مَّحْضَرُونَ) بس الیاس (عهم) نك قومی ¹²⁷
 الیاس (عهم) نی یالغانغه توتدیلار بس درستلکده اول قوم البته عذاب که حاضر قیلنمش بولورلار
 (الْاَعْبَادَ لِلّٰهِ الْمُغْلَصِينَ) مگر اللهنك اخلاصلی قملاری عذاب که حاضر قیلنمشاسلار (وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي ¹²⁸
 الْاَخْرَبِ) دخی بزالیاس اوزرینه اوزندن صوگغی لار ایچنده کورکام ذکر قالدردق (سَلَامٌ عَلَى الْيَاسِ) ¹²⁹
 اول کورکام ذکر شول اوزندن صوگغی لارنك الیاس اوزرینه سلام بولسون دیولری (اِنَّا كُنَّا لَنَجْزِي ¹³⁰
 الْمُحْسِنِينَ) درستلکده بزایرگولك قیلوچیلارنی شولای جزالارمز (اِنَّهُمْ اَمَنَّا بِعِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) ¹³¹
 درستلکده اول الیاس بزنگ ایمان کیتروچی قملارمزدان در (وَاِنَّ لُوْطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دخی ¹³²
 درستلکده لوط (عهم) البته دین ایراتر ایچون یبارلگان ایلچیلردن در (اِذْ نَجَّيْنَاهُ وَاَهْلَهُ ¹³³
 اَجْمَعِينَ) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه تشر بزلوطنی هم اهلنی بارچه سنی عذابدان قنقاردق ¹³⁴
 (الْاَعْجُوزَ فِي الْغَابِرِينَ) مگر لوطنك خاتوننی (قارغنی) قنقارادق اول عذابده قالوچیلاردن بولدی (ثم ¹³⁵
 دمرنا الآخرین) مونك صوگنك ایکنچیلرنی یعنی قومندن قالغان کافرلرنی هلاک قیلدی (وَاِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ ¹³⁶
 عَلَيْهِمْ مَّصْبِعِينَ) دخی درستلکده سزای مکه خلقی سفرگزده تاگغه کردککز وقتده آلارنك شامغه سودا ¹³⁷

ايبارگه بارغان منزللرئىن اوتارسز (وبالليل) دى كىچىك اوتارسز (أَفَلَا تَعْقَلُونَ) اياسزنىڭ لوط قومىنىڭ
 حالنى اعتبار قىلۇپ قارارق عقلگىز بوقى (وَأَنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) دى ^{۱۳۸} درسنلىكك يونس (عم)
 البتە دىن ايراتر ايچون يبارلگان ايلچىلردندر (أَذَابُكَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ) اى محمد (عم) شول
 وقتنى ايسكە توشريونس قومئىن ريسىنىڭ اذىنىن باشقە خلق بىرلن اچى ^{۱۴۰} طولى بولغان كىمەگە قاچىدى (فَسَاءَ مَا
 فَكَانَ مِنَ الْمُنْحَضِينَ) بس يونس كىمەدەگى خلق بىرلن قىرغە (شباغە) صالدىك بس يونس (عم) قىرغە
 صالوسىبلى جىگەمشلردن بولدى يونس (عم) قومنى اللەنىڭ عذابى بىرلن قورقتاندىن صوڭ قومى اچىدىن
 چغوب اللە امر قىلماسىن بورن بىر كىمەگە بارب اوتوردى كىمەدە خلق كوب ايدى كىمە توقنادى
 كىمەدەگى خلق مونە قاچقان قل بولورغە كىرك دىبىلر شوندىن صوڭ قىرغە صالدىلار قىرغە يونس (عم) گە
 چىدى وايدى قاچقان قل مین دىدى هم اوزىنى صرغە آتدى (فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ) بس يونس (عم) نى
 بالق بوتىدى حالبوكم يونس (عم) اوزىنى شلتە قىلوچىدىرىنى يونس (عم) اللەنىڭ اذىنىن بورن
 قومى آرسىدىن قاچوب كىمەگە منوى اوچون اوزىنى شلتە قىلور (فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) بس اگىردە
 يونس (عم) تسبيح ايتوچىلردن بىنى اللەنى كوب ذكر ايتوچىلردن بولماسە ايدى (لَلَّيْلِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ
 يُبْعَثُونَ) قىرلردن قوبارلمش بولاتورغان كونگە (قيامت كوننە) قدر بالق قىر صاغىندە ترك حالندە تورر
 ايدى (فَتَبَيَّنَّا لَهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ) بس بزيونس (عم) نى آغاچسىز اورنغە آتتى حالبوكم يونس بالق
 قورصاغىندە توروى سببلى آدرو ايدى (وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ) دى بزيونس اسىندە كولاگەر
 ايچون بىر يوزىنە ساچلىگان آغاچىن بر آغاچ اوسىردىك بو اوسىرلىگان آغاچنى قاباق دىگانلر
 يونس (عم) نى يافراقلارى بىرلن ارتوب چىندىن صاقلانغان نىكاكە رسول اللەدن قاباقنى ياراتاسونى دىب
 صوراقدە بلى ياراتام قاباق قىر داشم يونس نىڭ آغاچى دىگان (وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مَادْيَةَ إِلَى أُوَيُزَيْدُونَ)
 دى بزيونسنى اوزى قاچقان يوزمىڭ خلقغە پىغمبىر ايتوب بىباردىك يعنى نىنوى خلقنە ياكە قاراودە
 يوزمىكەندە آرطىلار موندىن كويلك بىرلن صىفتلاومراد حصر توگىل (فَأَمَّا مَنُونَا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ) بس يونس
 (عم) نىڭ قومى يونس قە ايمان كىتردىلر بس بىز آلارنى بر وقتقە قدر (عم) لرى بىتكانگە قدر) دنيا
 تركلىگى بىرلن فائىدە لاندرك (فَاسْتَفْتَهُمُ الرَّبُّ بِالنَّبَاتِ وَالْهَمِّ الْبُنُونِ) اى محمد (عم) مكە كافرلردىن
 خىر استە اياسىنىڭ رىلنى ايچون قىلار بولوب آلار ايچون اير بالالار بولورمى چونكە مكە كافرلىرى
 فرشته لرنى اللەنىڭ قىلارى دىگانلر (أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ) ياكە بىز فرشته لرنى
 قىلار ايتىب ياراتتىموز وبىزنىڭ ياراطقان وقتىمىزدە آلار حاضرلرموز (الآنهم من افكهم ليقولون) آگە
 اولىكز درىستلىككە مكە كافرلىرى افرالارنىدان ايتورلر (وَلَدَّ اللَّهُ) اللە بالا توغىردى دىبو يعنى فرشته لر
 اللەنىڭ قىلارى دىبو (وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ) دى درىستلىككە اول مكە كافرلىرى يالغانچىلاردر (أَصْطَفَى النَّبَاتِ
 عَلَى النَّبِيِّينَ) ايا اللە قىز بالالارنى اير بالالار اوزىرىنە اختيار قىلدىموز البتە بىوق (مَا لَكُمْ كَيْفَ
 تَعْبَهُونَ) نى بولدى سىزگە عقل راضى بولماغان نرسە بىرلن نچىك حكىم قىلاسز (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ايا

الله نك بالادان يراق ايديكى ايسكزگه تشرميسزى (ام لکم سلطان مبین) ياكه سز نك ايچون
 فرشته لرنك الله نك قزلارى بولويته دلالت قىلا تورغان كوكن اينگان دليل بارى (فأتوا بكتابكم
 ان كنتم صادقين) اگر دعوا كرده راستلاردان بولسا كز اوزكزگه ايندرلگان كتابنى كيتركز (وجعلوا
 بينه وبين الجنة نسبا) دى مكه كافرلى الله بولن فرشته لار آراسنده نسب قىلدى لار (جنه اسم جنس
 بولوب فرشته گه هم اطلاق قىلته) (ولقد علمت الجنة انهم لم يحضرون) و تحقيقى فرشته لار بلدى درستلكده
 بومكه كافرلى عذاب كه حاضر قىلنمش بولورلار (سبحان الله عما يصفون) مكه كافرلى صفت لاغان
 نرسه دن (بالا ونسب دن) الله غه بلنلك و يراقلف بولدى (الأعباد الله المخلصين) مگر الله نك عبادته
 اخلاصلى قللارى عذاب كه حاضر قىلنمش بولماسلار (فانكم وما تعبدون) بس درستلكده سز هم
 سز نك عبادت قىلغان نرسه لركز (معبود لركز) (ما انتم عليه بقاتنين) سز الله اوزرينه آدملرنى آزدرو
 بولن بوزغوى توگلسز (الا من هو صالح الجحيم) مگر تموغغه كروچىنى گنه آزدروب بوزغوى سز
 يعنى الله نك عامنده تموغ اهلندن بولوى ثابت بولغان آدمنى آزدورسز باشقه هيچ كمنى آزدرا
 آلماسسز (واماننا الاله مقام معلوم) وفرشته لار قىللى بولن اقرار قىلوب ايتورلر بزلردن هيچ كم بوق
 مگر بولدى ايسه آكار الله نى تانوده هم عبادته بلسگولى اورون بار (وانا لنحن الصافون) دى
 درستلكده عبادتنى اوتاوده و خدمت اورون لارنده صافى لارمى يعنى خالص الله ايچون عبادت قىلورمى
 و خدمت ايتارمى (وانا لنحن المسبحون) دى درستلكده بى البته الله نى جنابنه مناسب بولماغان صفتلاردن
 يراق قىلويچىمى (وان كانوا ليقولون) دى درستلكده مكه كافرلى ايتور بولدىلار (لو ان عندنا
 ذكرا من الاولين) اگرده بزنك قاشمزه اولگى امتلرگه ايندرلگان كتابلاردان (بر كتاب)
 بولسه ايدى (لكنا عباد الله المخلصين) البته بى الله نك اخلاصلى بولغان قللارندن
 بولور ايدى يعنى صافى الله ايچون گنه عبادت قىلور ايدى اولگى امتلر كى الله نك امرينه
 خلاف قىلماى ايدى ديو (فكفروا به فسوف يعلمون) بس مكه كافرلى ذكرا نك ايلك شريفى بولغان
 ذكرنى يعنى كوكن ايندرلگان كتابلارنك ايلك شريفى بولغان كتابنى انكار ايتدىلر بس انكار
 ايتورلرنك عاقبتنى تيز بولورلار (ولقد سمعت كلمتنا اعبادنا المرسلين) و تحقيقى بزنك دين ايره ترايچون
 يبارگان ايلچيلرمى ايچون سوزمى (ياردم و غلبه بولن وعده م) اوتدى (انهم لهم المنصورون) اول سوزمى
 شول درستلكده دين ايره ترايچون يبارگان ايلچيلرمى بزنك طرفدن ياردم بيلرلمشكدر (وان جنمنا لهم
 الغالبون) دى بزنك عسكرمى يعنى مسلمانلار عسكرى البته آلاستقن لردر (فنقول عنهم حتى حين)
 بس اى م م م (عه م) بر آرزمانغه (بى صوغشى كونه ياكه فتح مكه كونه) قدر اول مكه مشركلردن يوز
 دوندر (وابدبرهم فسوف يبصرون) دى مكه مشركلرينه ايرشان نرسه گه قاره بس آلارده بزنك سيكاهكم
 قىلغان نرسه مرنى (دينكنى قوتلاونى و ياردم بيلرومى هم آخرته ثواب بيلرومى) البته كورلر

(اَفْبَعْنَا بَنِي سَمُودَ لِقَوْمِ آلِ عَادِ) ايماكه مشركلرى بىزنىڭ عذابىمىزنى آشقۇرۇلارنى يەنى مەكە مشركلرى رسول اللەغە سىنىڭ بىزنى قورقتىغان عذابىڭ قابوزمان بولماق دېيوسۇال قىلىدىلار شۇندىن سوڭ بو آيت اينىدى (فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ) بس ھرقاچان عذاب مەكە مشركلرىنىڭ ايو آللارىنە اينسە يەنى مەكە مشركلرىنە عذاب اينسە (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْتَدِرِينَ) بس قورقتامش مەكە مشركلرىنىڭ تاڭلارى ياوز بولور (فَقَوْلًا عَنْهُمْ هَتَّىٰ حِينٍ) بروقتە قىر مەكە مشركلرىدىن يوز دونىر (وَأَبْصُرُ فَسُوفَ يَبْصُرُونَ) دخى مەكە مشركلرىنە اينىگان نرسەگە قارە بس آلار دە بىزنىڭ سىڭا حك قىلغان نرسەمىزنى كوررلر (سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ) اى محمد (عم) الوغلىڭنىڭ رىسى بولغان سىنىڭ رىڭ مشركلرنىڭ صفاتلاغان نرسەلرىدىن يىراق بولدى (وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ) دخى دىن ايرە تراچون يبارلىگان (پيغەمبەرلر) اوز رىنە سلام بولسون (وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دخى بتون عالمىڭ رىسى بولغان اللەغە ھر ماقتاوا صفتى بولسون

صافات سورەسى نىڭ ترجمەسى تمام بولدى

اوتوز سىڭىز نېجى سورە (ص) سورەسى مەكە دە اينىگان سىڭىز آيت

بىمە ————— ۛ ————— اللہ الرحمن الرحيم

(ص) سورە اسمى ياكە اللە بىرلىن رسولى آرسىنە بىرسر (وَالْقُرْآنُ ذِي الذِّكْرِ) بيان وشرافت اياسى بولغان قرآن بىرلىن قسم اينتوب ايتەمن (بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ) قرآننى انكار ايتوچىلر قرآننى قصور تاپىدقلىرى اچون توگىل بىلكە قرآننى انكار ايتوچىلر حقدىن تكبرلىك دە ھم اللەغە دخى رسول اللەغە مخالفلىك دە يەنى شونىڭ اچون گنە انكار ايتىدىلر (كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ) مەكە كافرلىرىدىن اللك زمان اھلىدىن كويىنى ھلاك قىلىق (فَنَادُوا وَآلَاتٍ حِينَ مَنَاصٍ) بس ياردم استاوا اچون ياكە توبە اچون ئىچىر دىلار ھالبوكم اول ئىچىرغان وقتلارى قىتولا تورغان وقت توگىل ايدى (وَعَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْتَرَمِهِمْ) دخى مەكە كافرلىرى اوزلردىن يەنى اوزلرى كىبى آدمىن ياكە اوزلرى كىبى اوقو ويازو بلماگان آدمىن قورقتوچى پيغەمبەرنىڭ كىلموندىن عجب لىدىلر (وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَامِرٌ كَذَّابٌ) دخى مەكە كافرلىرى ايتىدى بو محمد عم اظھار قىلغان معجزەسندە سەرچىدىر واينىگان سوزنىڭ يالغانچىدىر ديو (اجعل الآلهة الهاواحدًا) ايا محمد (عم) كوب معبودلرنى بىر معبود قىلىدەو (ان هذا لشيء عجاب) درستلىكە بو كوب معبودلرنى بىر معبود قىلو البتە بىك عجب نرسە دە چونكە بو اش اتالارمىزنىڭ اتفاقنە اوزمىزنىڭ مشاھەدەمىزگە خلاف چونكە بىز دات كوب نرسەنى بىلمى ھم كوب نرسەگە قادر بولمى دىدىلر حضرت عمرايمان كىترگاچ قىرىش كافرلىرى بىك خفالىدىلر ھم چىلوب ابوطالب كە باردىلر وايتىدىلر اى ابوطالب سىن بىر قارطەمەز وفوجەمەز سىن بو آحق لارنىڭ (ايمان كىدىرگان آدملىرىنىڭ) نىلر قىلغاننى بلەسون بىز سىڭا بىزنىڭ بىرلىن قىرداشىڭ عبد اللەنىڭ اوغلى محمد (صلعم) آراسىنە حك قىلوگنى اوتىب كىلىك ديو ابوطالب رسول اللەنى چاقىرتىدى ھم ايتىدى بلار سىنىڭ قومىڭ سىنىدىن سوراچاق

نرسەلەرى بار دىيورسولاللاھ قىرىشلەرگە قاراپ ايتىدى نرسە صورىسىز صوراكىز دىيورقىش كافرلىرى
ايتىدىلەر سەين بىزگە ھەم مەعبودلارمىزگە تىيوكىنى قولى بىزدە سەين دە ھەم مەعبودكىنى دە قويايمىز دىيورسولاللاھ
ايتىدى اكر مەين سىزنىڭ سۇالسىزنى قىبول ايتسام مەن سىزدىن صوراجاق بىرگە سوزم بار شول سوزمىنى
قىبول ايتارمىسىز قىرىشلەر ايتىدىلەر بىرسوزكىنى توگىل اون سوزكىنى قىبول ايتارمىز دىيورسولاللاھ ايتىدى
(لا اله الا الله) دىيورايىنكىز بوسوز سەبىلى عربىلەرنى ھەم عەجملەرنى قولغە آلورسىز دىيوروشوندىن سوك قىرىشلەر
كوب مەعبودنى بىر مەعبود قىلماقچى بولايىكان دىيورابوطالب مېلىسنىن تارالدىلەر (وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأَ مِنْهُمْ)
قىرىشنىڭ الوغلارنى ابوطالب مېلىسنىن كىتىدىلەر (أَنْ أَمْشُوا وَأَضْبِرُوا عَلَى الْهَيْكَلِ) بەغىس بەغىسە
بىرگىز دىيور دىيورلەرگىزنىڭ عبادىتىدە ثابت بولسىز دىيگانلەرى ھالە (ان هَذَا لَشَيْ يُرَادُ) درىستلىككە
بوش بەغىنى توحىد دعواسى ياكە عربىلەرنى ھەم عەجملەرنى قولغە آلورھەركەمنىڭ تىلانمىشى در آنى ھەربىر
تلىمىز (مَا سَمِعْنَا بِتِلْكَ الْآخِرَةِ) مەم (عەم) نىڭ ايتىكان سوزىنى (توحىد دعواسى) آتالارمىز ايرىشكان
سوكىغى مەلت دە ياكە عىسى (عەم) مەلتىدە اشمادىك چۈنكە نىسارالار دە سوكىرە توحىد بولماغانلار
(ان هَذَا الْأَخْتِلَاقُ) بومەم (عەم) نىڭ ايتىكان سوزى (توحىد كەمەسى) توگىل در مگر اوزى نىڭ
چىغارغان بالغانىدىر (أُنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا) ايا بىزنىڭ آرا مەزدان مەم (عەم) اوزى نىدە
ذكىر (قرآن) ايتىدىلەردىمۇ ھالبوكىم اول بىزنىڭ كەبى آدم ياكە بىزدىن دە توبانرا ك دىيور (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي) بىلكە مەكە كافرلىرى مەنم ذكىر مەن (قرآندىن) شكدە در (بَلْ لَمَّا يَبْلُغُوا عَذَابَ) بىلكە مەكە
كافرلىرى مەنم عذابمىنى تاتومادىلەر ھەرقاچان عذابمىنى تاتوسەلار شىكىلەرى بىتار ايتىدى (أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ) ياكە اى مەم عەم اول كافرلارنىڭ ھىزۈرىدە ھەراشە استىن بولغان تىلاكان آدمىدە
رحمىتى ھەبە قىلوچى بولغان رەببىنىڭ رحىتى نىڭ خىزىنەلەرى بارمى اول رحىمت خىزىنەلەردە تىلاكانچە
تصرف قىلۇب رحىمتى تىلاكان آدملىرىدە بىرۇب تىلاكان آدملىرىدىن آلالارمى بىس شولاي بولسە
آلار بىيغەبىرلىكىدە آلالارنىدىن تىلاكان آدملىرىدە بىرۇرلەر ايتىدى لىكىن بوھقوق آلاغە بىرلىكى
بوق چۈنكە نەبۈ (بىيغەبىرلىك) اللەنىڭ رحىتى اللە آنى اوزى تىلاكان آدمىدە بىرۇر (أَمْ لَهُمْ مَلِكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) ياكە مەكە كافرلىرى ايجون كوكلەرگە ھەم بىرلەرگە دىيور كوكلەر بىرلەن بىرلەر آراستە
بولغان نرسەگە خوجەلىق بارمى (فَلْيَرْتَفَعُوا فِي الْأَسْجَابِ) بىس اكر اول مەكە كافرلىرى ايجون كوكلەرگە
بىرلەرگە خوجەلىق بولسە كوك باچقىلار بىدە آشسونلار بەغىنى كوككە مەنسونلەر آندىن عرشىگە
آشسونلار عالەمنىڭ اشىنى تەمشا قىلسنلار اوزلەرى مەناسب كورگان آدمىگە ھەم ايتىدىرسنلەر بىس ايتىدى
اكر دە اللەنىڭ رحىمت خىزىنەلەرىنىڭ بىر كىساكى بولغان عالەم جىسمانى دە تصرف قىلوغە قوتىلەرى
كىلاماسە بىس نچك نەبۈ (بىيغەبىرلىك) دە تصرف قىلوغە قوتىلەرى بىتسەن (هُنَّ مَا هُنَّ الْكَمُ هُزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ)
بىس اول مەكە كافرلىرى سەينى بالغانغە توتقان اورونلارندە بىيغەبىرلەرگە قارشى كىلە تورغان فرقهلەردىن

تيزدن مغلوب بولا تورغان بىر عسكردىر بس نېك آلارغە تىدا بىر الھىيە بولسۇن و نېك آلا ر امور رىبانىيە دە تصرف قىلسۇن لار (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ نُوحٍ) مەكە كافرلىرىنىن اللك بېغە بىرلرنى يالغانغە توتىدى نوح قومى (وَعَادَ وَفِرْعَوْنَ ذُو الْأَوْتَادِ) دىنى عادلر هم قاداتق لار بىرلن بىر كىنلىگان ملك اياسى بولغان فرعون (وَنُوحًا وَقَوْمَ لُوطٍ) دىنى ئىمۇدلىر هم لوط عەم قومى (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ) دىنى اورمان اياسى بولغان شەيب عەم قومى (أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ) مەكە كافرلىرىنىڭ حزبى بو ذكر قىلنغان حزبلىردن (جماعت لردن) بىر حزبىر (ان كُلُّ الْأَكْتَبِ الرُّسُلِ) بو حزبلىردن كلس ايماس در مگر بولدىلار ايسە بېغە بىرلرنى يالغانغە توتدىلر يعنى بو ذكر قىلنغان حزبلىردن هر بىرى بىر بېغە بىرلرنى يالغانغە توتىدى (فَعَقَّ عِقَابٌ) بس حزبلىردن هر بىرسىنە منم عىنايم ثابت بولدى (وَمَا يَنْظُرُ هُوَ إِلَّا صَيْعَةً وَاحِدَةً) دىبو مەكە كافرلىرى كىماسلر مگر بىر مرتبە ئىقرونى كىنارلر يعنى صور ارسىگانلىكىنى (مَا لَهُمْ مِنْ فَوْاقِ) اول ئىقروغە آرزىغە مقىدارە توقتاو يوقىر (فَوْاقِ دىبو ايكى ايمچا كىن سوتىنى ايكى مرتبە صورو آراسىنە بولغان توقتاو زمانى نە ايتورلر موندە آزلوقىدان كىنايە) (وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قَطْنَآ) دىنى مەكە كافرلىرى خورلاب ايتىدىلر اى رىمىز بىزنىڭ اىچون عىنايدىن بولغان الشىمىنى آشقىر (قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قىامت) كوندىن اللك دىبو (اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ) اى محمد عەم مەكە كافرلىرىنىڭ ايتىگان قىامت سوزلىرىنە صىبرلق قىل (وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدًا ذَا الْأَيْدِ) دىنى دىندە قوت اياسى بولغان قىلمىز داودنىڭ قىصەسىنى ايسىگە تىشرب كافرلىرگە سىيولە (اِنَّهُ اَوْابٌ) درىستلىكە اول قىلمىز داود عەم اللەنىڭ رضاسىنە قايتىچىدىر يعنى مەكە كافرلىرىنە كىناھنى الوغ ايتىب كورساتو اىچون داود قىصەسىنى ذكر قىل چونكى داود (عەم) نىڭ اللە حضورنىڭ مرتبەسى الوغ بولاتروىدە بىر كىچىككە كىنە زىلتنىڭ صدورى سىبىلى مرتبەسىدىن توپان تىشردى فرىشتەلر شىلتە قىلدىلار شوندىن صوڭ اللەدان استىغفار قىلدى (اِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَّ) درىستلىكە داود بىرلن بىرگە تىسبىح ايتىگانلىرى ھالە طاعلارنى داودكە مسخر قىلدى (بِالْعَشِيِّ وَالْاشْرَاقِ) كىچىك دىنى قوباش يالتراب كوتارلىگان وقتى (وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً) دىنى ھىر جانىدىن جىولغان ھالە داودكە قىشلارنى مسخر قىلدى (كُلُّ لَهٗ اَوْابٌ) طاعلار بىرلن قىشلاردان ھىر بىرى داودنىڭ تىسبىحى اىچون تىسبىح ايتىرگە قايتىچىلاردىر (وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ) دىنى ياردىم بىرلن وعسكىرنىڭ كوبىلىگى بىرلن داود (عەم) نىڭ مىلىكىنى قوتلادىك (وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخُطَابِ) دىنى بىز داود (عەم) گە ھىكەمنى بېغە بىرلىكىنى ياكە علم بىرلن عملنى ھىكم قىلدى (بىردىك دىنى ھىقنى باطلدىن آيرو بىرلن دعوىلارنى آيرو ھىكم ايتىدى بىردىك (وَهَلْ اَتَاكَ نَبَاُ الْخَصْمِ) اى محمد (عەم) اياسىگە ايكى خصم نىڭ داودكە ھىكم گە كىلولىرىنىڭ خىبرى كىلدى بو آيت حضرت داوددان صادر بولغان زىلت (كىمچىلىك) خصمىنىڭ حضرت داودنىڭ بىر وقتى اوريا اسملى آدمنىڭ خاتونىنە اتقاق كوزى تىشى و قىلبىنە ھىبت اثر ايتىدى بس اورىدان خاتونىنى طلاق قىلدى صورادى اوريا حضرت داودنىڭ سوزىنى قايتارورغە باطرچىلىق قىلا آلاموندىن خاتونىنى طلاق قىلدى حضرت داود بو خاتونىنى ھىقتىلىدى بو خاتون حضرت سلىمان نىڭ آناسى بولا

هم بواش انصارده بولسقى كىبى داود (عهم) زمانندك بتونلاى عادت ايدى ديگانلارى داود عهم اوزى
 كونلرينى دورت، كه بولسگان ايگان بركونى عبادت ايچون بركونى حكم ايچون بركونى اوزينلڭ
 خاص خدمتلرى ايچون بركونى وعظ ايچون خاص اينتكان الله تعه امتعان ايچون حضرت داود قه
 دعوالاشقان برسى برسنه ظلم قيلشقان ايكى آدم صورتندك ايكى فرشته يباردى (اذتسوروا للمخرب)
 شول وقتندك بودعواچيلار داود (عهم) نلڭ چارلاغينلڭ بوغارغى ديوارينه منديلر (اددخولوا على داود)
 شول وقتندك داود قه كرديلر (ففرغ منهم) بس داود (عهم) نلڭ حكم كونندن باشقه كونندك كرگانلسكلرى
 ايچون همك ايشكندن كرمى استنن كردكلرى ايچون بلاردان قورقىدى (قالوا لا تخف) دعوالاشب
 كروچيلر قورقمه ديديلر (خصمان بغى بعضنا على بعض) بز دعوى برلن كىلگان ايكى فرقه مز
 بز نلڭ بعضمز بعضمزغه ظلم قيلدى (فاحكمم بيننا بالحق ولا تشطط) بس سين اى داود (عهم) بز نلڭ
 آرامزده حلق برلن حكم قيل و حكمه برمرگده ظلم وجبر قيلما (واهدنا الى سواء الصراط) دى سين
 بزنى بولنلڭ توغريسنه كوندرشوندان صولڭ بوايكي خصم برسى ايكنچسنه اشارت قيلوب مقصودلارونى
 سويلاديلر بس برسى ايندى (ان هذا الحى) درستلسكك بومنم ديندك دى دوستلقلق قرداشم در (له تسع وتسعون
 نجه) اول قرداشمنلڭ توقسان توقز صارغى (خاتون دان كنايه قيلنه) بار (ولى نجه واحده) دى
 منم بر صارغم بار (فقال اكفانيها) بس منم توقسان توقز صارقلق قرداشم ميكا ايندى بردن بر صارغى
 ميكا ملكلاندر (ميكا بيزر) ديو (وعزني في الخطاب) دى، بو توقسان توقز صارقلق قرداشم بردن بر صارغمى
 دعواده (فجرحشوده) ميكا غالب بولدى (قال لقد ظلمك بسؤال نعجتك الى نعاجه) داود (عهم) جوابقه كرشوب
 ايندى تحقيق سينلڭ توقسان توقز صارقلق قرداشلڭ اوزينلڭ كوب صارقلارينه قوشلغان حالده بردن بر
 صارغى صور او برلن سيكا ظلم قيلدى (وان كثير من الغلطاء) دى درستلسكك شريك (اورتاق) لردن
 كويسى (ليبغى بعضهم على بعض) بعضسى بعضلرينه ظلم قيلور (الا الذين آمنوا و عملوا الصالحات) مگر
 ايمان كيتربك ايزگو عمللر قيلغان شريكلرنلڭ بعضسى بعضسنه ظلم قياماس (وقليل ما هم) وبوظلم قيلدى
 تورغان شريكلر عجب آزدن بوسوزنى اينكچه بو دعوالاشوب كىلگان آدملر غيب بولديلار (وظن
 داود) دى داود (عهم) ظن قيلدى (انما فتناه) درستلسكك بز نلڭ اوريا خاتونى حقندك اوزينى امتعان
 قيلقمزنى (فاستغفر ربه) بس داود (عهم) ربستنن بواشى حقندك يارلقاماق استادى (وخررا كعوا و اناب)
 دى سجده قيلغان حالده بيزرگه يغلدى دى اللهغه قايندى ركوع سجده كه مبدأ بولغانلغى ايچون سجودنى
 ركوع برلن تسميه قيلندى شونلڭ ايچونده بو آيت برلن تلاوت سجده سنى اوقغان صوكنده توقفسز سجده
 قيلسه كفايه قيلنوبينه استدلال قيلغانلار (فغفرنا له ذلك) بس داود (عهم) نلڭ يارلقاماق استاگان گناھسنى
 يارلقادق (وان له عندنا الزلفى) دى داود (عهم) ايچون بز نلڭ حضور بزده ياقنلق باردر (وحسن ما ب)
 دى جنندك قايناچاق اورنلڭ كوركامى باردر (يا داود انا جعلناك في الارض خليفة) اى داود (عهم) درستلسكك
 بز سىنى بيزده خليفه قيلدى (فاحكمم بين الناس بالحق) بس آدملر آرسنه حلق برلن حكم قيل (ولا

تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ) دخی نفس آرزوسنه ایارمه (فَيُضِلُّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) بس نفس آرزوسنه ایارو سینی
اللهنک یولندن آزدردر (إِنَّ الَّذِينَ يَضُلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) درسنلکله الله دینندن آزرغان آدمدر (لَهُمْ
عَذَابٌ شَدِيدٌ) اول آدمدرگه قاتی عذاب باردر (بِمَا نَحْنُوا يَوْمَ الْحِسَابِ) حساب کوننی اوننولاری سبیلی
(وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا) دخی بزکوکنی هم بیبرنی هم کونک برلن بیبر آراسنه بولغان
نرسه نی حکمتسر و فائده سر باطل یاراطو برلن یاراتمادق (ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا) کونکی هم بیبرنی
هم آلا آراسنه بولغان نرسه نی حکمتسر و فائده سر باطل یاراطو برلن یاراتدی دیوکافر بولغان آدمدرنک
ظنیدر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ) بس کافر بولغان آدمدر ایچون اوتدن کیلسگان نی اوکنچدر یعنی
بو باطل گمانلاری سبیلی نی اوکنچ کیلمور (أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایبیز ایمان کیتربده
ایزگو عملر قیلغان آدمدرنی قیلورمزمو (كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ) بیبرده بورقلاق قیلوجیلار کیس (أَمْ
نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ) یا که کفردن و گناهلاردن صاقلانوجی آدمدرنی کافرلر کیس قیلورمزمو البته
بلارنی برابر قیلمامز (کتاب انزلناه الیک مبارک) ای محمد (عم) سیکما ایندرلگان کتاب (قرآن) کوب
فائده لیدر (لِيُبَيِّنَ آيَاتِهِ) اول کتابنی سیکما ایندرلدی اول کتابنک آیتلرینی تفکر قیلسونلار ایچون
(وَلِيُبَيِّنَ كَرَامَاتِهِ) دخی اول کتاب برلن صاف عقل ایالری و عطلانسونلار ایچون (وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ
سُلَيْمَانَ) دخی بزداود (عم) ایچون سلیمان (عم) نی هبه قیلدی (نعم العبد انه اواب) درسنلکله اول
سلیمان نی خوش توبه برلن اللهغه قایتوجی بنه در (ادعُضْ عَلَيْهِ بِالْعَشَى الصَّافِنَاتُ الْجِيَادُ) شول
وقته اللهغه قایتوجیدر اول سلیمان (عم) اوزرینه اویله صوکنده ماقتاوی جگرک آتلار کورساتلمش
بولدی سلیمان (عم) بروفته صوغش قیلوب ماگ یغشی آط غنیمت ایتوب آلدی سلیمان (عم) اویله او قغان
صوکنده کرسی سنه اوتردی بو آتلار نی سلیمان (عم) گه تکرار کورساتیلر بو آتلار نی قاری قاری قیاش باتوب
کیتدی سلیمان (عم) ایکندی نمازینی اوقومی قالدی (فَقَالَ اِنِّي اَحَبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ) بس سلیمان (عم)
ایتدی درسنلکله مین مال سیونی تلادم (یعنی آتلار سیونی) (عَنْ ذَكَرْتَنِي) ربمنک ذکرندن یعنی ربمنک
ذکرینی ایکندی نمازینی سیوگه مال سیونی اختیار قیلدم (حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ) قیاش پرده برلن ارتلگانگه
قدر یعنی قیاش باتقانغه قدر (رُدُّوْهَا عَلَيَّ) اول آتلارنی میکا قایتار کردیدی (فَطَقَّ مَسْجَابَ السُّوقِ بِالْأَعْنَاقِ)
بس سلیمان (عم) قلیج آلب آتلارنک بالترولارینه و موینلارینه قلیچنی سیپارغه کرشدی یعنی قلیج برلن
بالترولارنی و موینلارنی کیسدی حاصل همه سنی قربان ایتدی (وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ) و تحقیق بز سلیمان
(عم) نی بالابرلن فتنه لاندردک (وَالْقَيْنَاعَ عَلَيَّ كُرْسِيَهُ جَسَدًا) دخی سلیماننک کرسیسی اوزرینه اول بالانی
اولسگان حاله تاشلادق سلیمان (عم) نلک بر بالاس دنیاغه کیلککنه سلیمان (عم) بو بالاسنه آفت
ایرشدن بیک قورقدی هم واجب قدردن آرتق صاقلادی و بو بالاحقنه اشینی اللهغه تابشرمادی بو بالانی
شیطانلار اوترب اولسگان حالنه کرسیسی اوزرینه کیترب تاشلادیلار سلیمان (عم) مونی بلمادی
(ثم اناب) بو بالانی کرسیسه اولک حالنه کورگاننک صوکنده سلیمان (عم) اللهغه قایتدی یعنی اشینی اللهغه

تابشرب توبه قیلدی (قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي) سلیمان (عہم) ایتمدی ای ربمینی یارلقاغل (وَهَبْ لِي مَلَكًا)
 دخی میکا شوندا این ملک بیر (لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) اول ملک میندن صوگهیچ کم گه مناسب بولماسون
 یعنی جیکللك برلن حاصل بولماسون چونکه بوملك منم حالهه مناسب معجزه بولسون (أَنْتَ أَنْتَ
 الْوَهَّابُ) درستلکده سین هبه قبلوچی سن یعنی تلاگان نرسه کنی تلاگان آدمکا بیروچی سن
 (فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ) بس بزلیمان (عہم) ککه جیلنی سلیمان (عہم) قوشقاچه یری
 تورغان ایتب مسغر قیلدی (رُخَاءٌ حَيْثُ أَصَابَ) سلیمان (عہم) قصه قیلغان اورونغه یومشاق
 وفوش بولغان حالده یری تورغان (ایسه تورغان) ایتب مسغر قیلدی (وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ
 وَغَوَّاصٍ) دخی هر برعجیب بنالار بنا قیلوچی انجو و چغارر ایچون دیکگزلرگه چوموچی هر بر
 شیطاننی مسغر قیلدی (وَأَخْرَجْنَا مَقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ) دخی بوغاولاردا برس برسنه یاقن قیلنغان
 ایکنچی شیطان لارنی مسغر قیلدی (هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ) بوملك لر بزنگ سیککا بیرگان
 نرسه مزدر بس بزنگ بیرگان نرسه مزدرن تلاگان آدمکا بیریا که بیرمه (بغير حساب) بیروکنده
 هم بیرماوکنده حساب قیلنماغاننک حالده (وَأَنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزْلُقَى) دخی سلیمان (عہم) ایچون بزنگ
 حضور مزده یاقنلق باردر (وَحَسَنَ مَا بَ) دخی جنت ده قایتناچاق اوروننگ کورکامی باردر (وَأَذْكَرُ
 عَبِيدَنَا أَيُّوبَ) وای محمد (عہم) قلمز ایوب (عہم) نی ایسکه تشر (اذْنَادِي رَبِّي) شزل وقتک قلمز ایوب
 (عہم) ریسنه دعا قیلدی (اِنِّي مَسْنِي الشَّيْطَانَ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ) درستلکده مینی شیطان مشقت هم عذاب
 (رنجو) برلن توتدی یعنی شیطان وسوسه سی اللهنگ مشقت هم عذاب برلن توتوینه سبب بولدی
 چونکه حضرت ایوبدن بر مظلوم بروقتک یاردم استادی حضرت ایوب یاردم بیرمادی یا که حضرت
 ایوب شیطاننگ وسوسه سی بوینچه بروقتک مالیننگ کوبیلگی نه عجب لندی (اُرْكُضْ بِرِجْلِكَ) ای
 ایوب آیباغنگ برلن بیرگه تیب دیوایتنگ بز (هَذَا مَغْتَسَلٌ بِأُرْدٍ وَشَرَابٌ) ایوب (عہم) آیباغی برلن
 بیرگه تیبدی بیردن پیشمه آغب چقدی بس ایوب (عہم) گه ایتمنگی بوضو یونولا تورغان و اچله
 تورغان صالحون صودر دیویعنی بوضودان یوون هم ایچ طشکنک اچکنک سلامت بولور معناسنک شوندان
 صوگ حضرت ایوب تمام سلامت لندی (وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ) دخی بزایوب (عہم) گه اهلنی هبه قیلدی
 (تَارِقَانَ صَوَّكُنَّ جِيْدَقِ دَخِي اِهْلِيْنَاكَ مِثْلِنِي اِهْلِي بَرْلَن بَرَكَه هَبَه قِيلْدَقِ يَعْنِي اَوْلْگِي گَه قَارَاغاننك
 اهلنی ایکی الش بولدی (رَحْمَةً مِّنَّا) اوزمزدن ایوب (عہم) گه رحمت ایچون (وَذَكَرِي لِأُولِي
 الْأَلْبَابِ) دخی صافی عقل ایالربنه وعظ ایچون حضرت ایوبنگ خاتونی ایوب (عہم) آورغان
 وقتکد بر حاجت ایچون کینب کیچگب قایتدی حضرت ایوب سلامت لنسام یوز مرتبه صوغار ایدم
 دیوبمین ایندی الله تعه شول حقه ذکر قیلناچاق آیتنی ایندردی (وَخَذَ بِيَدِكَ ضَعْفًا) دخی ای ایوب
 عہم قولسکا بر اوچ پچان آل (فَأَضْرَبَ بِهِ وَلَا تَعْنَتْ) بس بر اوچ پچان برلن صوق یومینکنده حانت
 بوله یعنی یومینکنی بوزما هم حضرت ایوب یوز دانه پچان آلوب بر مرتبه صوقدی حضرت ایوبنگ

خاتوننى يعقوب عەم نىڭ قىزى (لىيا) دېگەنلەر بەزىلەر يوسىف عەم نىڭ افرائىم اسمى اوغلى نىڭ قىزى
 رەھىمە دېگەنلەر (اَنَا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا) درىستلىككە بىز ايوب عەم نىڭ آورلىق لارغە صېرىلىق قىلوچى تاپىق
 (نَعَمَّ الْعَبْدُ أَنَّهُ أَوَّابٌ) نى خوش قىلدىر اول ايوب درىستلىككە اول ايوب اللەغە قايتوچىدەر (وَادْكُرْ
 عِبَادَنَا) واى محمد عەم بىز نىڭ قىلارمىزنى ذكر قىل (اِبْرَاهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ) يعنى ابراهيم هم اسحاق
 دىنى يعقوب عەم نىڭ (اُولَى الْاَيْدِي وَالْاَبْصَارِ) اول قىلاروم عبادتتە قوت ايلالرى هم معرفت، ايلالرى
 (اَنَا اَخْلَصْنَا هُمْ بِغَالِصَةِ ذِكْرِى الدَّارِ) درىستلىككە بىز آلارنى اوزمىز ايچون خالص قىلىق شونداين
 صاق خصلت بىرلن اول خصلت آخرت يورطىنى ذكر قىلولايدىر اونتماولايدىر (وَانَّهُمْ عِنْدَنَا لَمَنْ
 الْمُصْطَفَيْنِ الْاٰخِيَارِ) دىنى درىستلىككە اول قىلاروم بىز نىڭ حضورمىزدە اختيار قىلىنىشىمىزنىڭ قىلاردر
 (وَادْكُرْ اِسْمَاعِيْلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكُفْلِ) اى محمد عەم اسماعىل نى همە اليسىنى هم ذوالكفل عەم نىڭ
 ذكر قىل (اليسىع اخطوب اوغلى حضرت ادريس آنى بنى اسرائىلگە خليفە اينىكان سوڭرە
 اللەتعالى آكار بيغىمىزلىك مرتبەسىنى بىرگان ذوالكفل يسع عەم نىڭ آتاسى بىرلن بىر توغمە
 قىزىشىنىڭ اوغلى ياكە ايوب عليه السلام نىڭ بىش اسمى اوغلى دېگەنلەر) (وَكُلٌّ مِنَ الْاٰخِيَارِ)
 بىش مەنكورلردن ھەر بىرىمىز ايزگولردن در (هَذَا ذِكْرٌ) بو قرآن ذكر در (وَانَّ لِلْمُتَّقِيْنَ لِحَسَنَ
 مَّآبٍ) دىنى كىرەن وگناھلاردان صاقلانغان آدملىر ايچون اوجماخە قايتىناچاق اورون نىڭ كوركامى
 باردر (جَنَّاتٍ عِنْدَ مَقْتَعَةٍ لَهُمُ الْاَبْوَابُ) يعنى عىن اوجماخ لارى بولغوجىدەر آلار ايچون ايشكلىرى
 آچىلمىش بولغان حالدە (مُتَّكِيْنَ فِيْهَا) اول اوجماخلاردرە سىرىلر اوزرىنە طايانغان لارى حالدە
 (يَتَدَعُونَ فِيْهَا بَاقِيَةَ كَثِيْرَةٍ وَّشَرَابٍ) اول اوجماخلاردرە كوپ بىشلىرىنى هم اچىلمىشنى اندەلر (چاقىرلار)
 (وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ اِتْرَابٍ) دىنى آلار حضورندە كوزلىرى ايلرىنە كىنە قىسقارتىلغان اوزلىرى
 بىرلن تىلىڭ بىر باشداكى قىزلار بولغوجىدەر (هَذَا مَا تُوْعَدُوْنَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ) بو ذكر قىلىنغان
 نەمىلەر حساب كونى (قىامت كونى) ايچون وعەدە قىلىنغان نەرسەلردر (ان هَذَا لِرِزْقِنَا) درىستلىككە
 بو نەمىلەر بىز نىڭ رىزقىمىزدەر (مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ) بو رىزق لار ايچون بىش بوقىدەر يعنى بو رىزق لار
 ھىمىشەدر (هَذَا) مؤمىلەر ايچون ذكر قىلىنغان نەرسە بىش (وَانَّ لِلطَّاعِيْنَ لَشَرَّ مَّآبٍ) دىنى
 درىستلىككە ياوزلار ايچون قايتىناچاق اورون نىڭ ياوزى بىشدر (جەننم يىشونھا) اول
 قايتىناچاق اورن جەننم در آرزونلار اول جەننمگە كىرلەر (فَبِئْسَ الْمَهَادُ) بىش نى ياوز توشالمىش اورىدەر
 ياكە نى ياوز توشا كىر اول جەننم (هَذَا فُلْيَدُوْهُ) بىش عىناب بودر بو عىنابنى تاتوسونلار (حَمِيْمٌ وَّعَسِيْقٌ)
 اول عىناب اسسى صودر دىنى تىمىغ اھلى نىڭ صارى صولارىدەر (وَآخِرُ مِنْ شَكْلِهِ اَزْوَاجٌ) اولسى
 عىنابنىڭ مىثلدىن ايكىنچى عىناب تورلى صىغىلاردر (هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَدِمٌ مَّعَكُمْ) بوگروھ سىز نىڭ بىرگە
 تىمىغە كىرە تورغان گروھدر آرزونلىقە باش كافرلەر تىمىغە كىرگەنلىڭ صوگىندە آرزونلىقە آلارغە ايلارگان
 آدملىرىنى كىرتىلگەنلىڭ صوگىندە ھىكايەت يوزىدىن باش آرزونلارغە اينىلگەن سوز (لَامْرَحِبَابِهِمْ) آرزونلىقە

باش کافرلر ایبار و چیلرینه ایتورلر آلا راوزرینه کیلک بولماسه ایدی دیو (انهم صالوا النار) درستلکه
 اول بزگه ایبار و چیلر بزنگ کیی یاوز عمللری سببلی تموغه کرو چیلردر (قالوا بل انتم لامرحبا بکم)
 آزعونلقه ایبار و چیلر ایبارلشلرینه ایتورلر بلکه سز اوزنگزنگ ایتکان سورنگزه مناسبراکسز یعنی
 بزگه کیلک بولماسون دیگان سورنگزه بیگراک اوزنگزاهلسز یعنی سزگه کیلک بولماسون (انتم قتمتموه
 لنا) سز بزگه آزدرونگز سببلی عذابنی آلمهزغه کیتردنگز (فبئس القرار) بس نی یاوز قرار لاناچاق اورن
 بولدی اول جهنم (قالوا ربنا من قدم لنا هذا) یزه ده آزعونلقه ایبار و چیلر ایتورلر ای ربمز بو عذابنی
 کمد بزنگ آلمهزغه کیتردی (فزده عذاباضعفانی النار) بس اول کشیگه تموغدن ایکی الش عذابنی
 آرتدر (وقالوا مالنا لئلا نری رجالا) دخی آزعون آدملر قیامت کوننده ایتورلر بزگه نی بولدی بز تموغه
 شوندا این ایرلر نی کورمیز (کنانعههم من الاشرار) بز آلارنی دنیاده یاوزلاردن صانیدر ایسک بو
 ایرلردن مراد دنیاده کافرلر طرفندن مسخره قیلنغان فقیر مسلمانلار (انحنناهم سخریا) بز اول ایرلر نی
 دنیاده وقتده مسخره ایتوب توتقان ایسک (ام زاعت عنهم الابصار) یا که اول ایرلردن کوزلر مز چیتکه
 آوشدیمو شونک ایچون آلارنی کورمیزمو دیو ایتورلر (ان ذلك لحق تغاضم اهل النار) درستلکه
 بزنگ کافرلردن حکایت قیلغان نرسه مز البته حق چاره سز کافرلر بوسوز برلن قیامت کوننده سویلاچاکلر
 هم اوت اهلینک فچرشویدر بوسوز (قل انما انا منذر) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت آتچق مین
 سزنی قورقتوچیمن اللهنگ عذابی برلن سزنی قورقتانم (وما من اله الا الله الواحد القهار) وهیچ برحقق
 برلن معبود یوقدر مگر اور تاقلقنی قابل یولماعان برگنه بولغان هراشند غالب بولغان اللهغه در
 (رب السموات والارض وما بينهما) اول الله کولرنگ و بیبرلرنگ هم کولر برلن بیبرلر آراسنده بولغان
 نرسه لرنگ ربسیدر (العزیز الغفار) اول الله هراشده استندر هم گناهلارنی یارلقاغوچیدر (قل هو
 نهای عظیم) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت منم سزگه خبر بیبرگان نرسه م (یعنی اوزنگ اللهنگ عذابندن
 سزنی قورقتوچی بولووم دخی اللهنگ معبودلکه بربولوی) الوغ خبردر (انتم عنه معرضون) سز اول
 الوغ خبردن یوز دوندر وچی سز (ماکان لی من علم بالملاء الاعلی) منم ایچون بلند جماعتنی (فرشته لر نی)
 بلو بولادی (اذ یختمون) فرشته لرنگ آدم (عم) حقنک سویلاشکانلری وقتله بس منم فرشته لرنگ آدم
 حقنک سویلاشولورنن هم آدم برلن فرشته لر آراسنده بولغان واقعه دن ایشتما اینچه هم کتاب مطالعه ایتما اینچه
 خبر بیبروم البته وحی برلن بولا (ان یومی الی) میکاوحی قیلماس (الا انما انا نذیر مبین) مگرو حی قیلنور
 و آتچق مین ظاهر قورقتوچیمن دیوگنه (اذ قال ربک للملائکة) ای محمد (عم) شول وقتنی ایسکه تشر
 اول وقتده ربک فرشته لرگه ایتدی (انی خالق بشران طین) درستلکه مین بالچقندن آدم یاراتانم
 (فاذا سویته ونفخت فیه من روحی) بس شول زمان آدمنگ اعضاسنی تیگز قیلساق هم آدم گه شریف
 روحه زدن جان ارساک (ففعواله سامعین) بس آدم گه الوغلا وسجده سی برلن سجده قیلغاننگز حالده آدم گه

ايولكز (فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ) بس فرشته لرنك هر برس بر بولى آدم كه سجه قيلد بيلار (الْأَيْبَلِيسَ) مگر ابليس كنه سجه قيلمادى (اسْتَكْبَرُ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) ابليس تكبرلاندى دخی كافرلردن بولوب اورلدى (قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس سینی سجه قيلماقسن نرسه طیدی (لَمَّا خَلَقْتَ بَدَنِي) اوز قدرتم برلن گنه ياراتقان نرسه گه (آتاسز آناسز ياراتقان آدم گه) (أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ) اى ابليس تيوشسز تكبرلانك ياكه بلنك بولغان مخلوقلاردن بولدىمى (قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ) ابليس ايندى مين آدملن ايزگومن ديو (خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ) آنك ايجون سين مینی اوتدن ياراتك آدم (عم) نى بالچقندن ياراتك (قَالَ فَأَخْرَجَ مِنْهَا فَاوَّكَ رَجِيمًا) الله (تعالى) ايندى اى ابليس جنتدن چق درستلسكده سين رحمتدن سرلشلردن صوك (وَأَنَّا عَلَيْنَا لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ) دخی درستلسكده منم لعنتم جزا كونه قدر سينك اوزر كادار (قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ) ابليس ايندى اى ريم قبرلردن قوبارلش بولغان كونگه قدر ميكا مهلت بير (قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ) الله (تعالى) ايندى اى ابليس درستلسكده سين مهلت بيرلشلردن سين (إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ) بيلگولى وقتنك كوننه (قيامت كوننه) قدر (قَالَ فَبِعَرَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ) ابليس ايندى اى ريم سينك الوغلك بولن قسم ايتوب اينده من آدملرنك همه سنى حق بولمن آزدر من (الْأَعْبَادُكَ مِنْهُمْ الْمُغْلَبِينَ) مگر شونداين قلالرگنى آزدر من آلاردن اخلاصلى بولغانلارى باردر يعنى الله آلارنى اوزينك طاعتى ايجون خالص قيلوبده آرغونلقدن صاقلانغانلارنى غنه آزدر من (قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ) الله (تعالى) ايندى بس مين حقنى حقلار من هم حقنى ايتور من (لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ) البته جهنم نى سيندن يعنى سينك بالالاروك بولن توتورور من (وَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ) دخی سيكا آدملردن ابارگان كشيلىرنك بارچه سنندن توتورور من (قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ) اى محمد عم ايت سين آدملرگه مين قرآننى ايراتو ياكه وحينى ايرشدر اوزرينه سزدن اجر (خدمت حقى) صوراميم (وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) دخی مين اوزمه اهل بولماغان نرسه برلن تكلف لنوچى (قيلنوچى) توگل من منم موند اين آدم توگل ايدكنى حاله قاراب اوزرگنده بلهسز (أَن هُوَ الْأَذْكَرُ لِلْعَالَمِينَ) اول قرآن توگل در مگر بتن عالم گه وعظدر (وَلَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ مِيقَاتِهِ) دخی اى مكه كافرلى قرآن نك خبر بيرگان نرسه سنى نك حقلغنى بر آز زمان صوكنده (اسلام غلبه تابقاچ ياكه اولگاچ) بلورسز . (ص) سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى .

(اوتوز توقزنجى سوره زمر سوره سى مكده اينگان يتمش بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(تنزيل الكتاب من الله العزيز الحكيم) بو قرآن كتابنك ايندرلمشيدر هر اشته استن وحكمت اياسى بولغان الله دان در (أَنَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ) درستلكده بى اى محمد عم سيكا كتابنى (قرآننى) حقلق برلن ايندرك (فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) بس اى محمد عم ديننى الله ايجون خالص قيلغانك

حالده اللهغه عبادت قیل (اَللّٰهُ الدّٰیْنُ الْخَالِصُ) آگاه اولسکز شریکن هم ده ریادان صاف بولغان
 دین الله ایچوندر (وَالَّذِیْنَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِیَاءَ) وشوندا این کافرلر اللهدان باشقه معبودلر توتدیلار
 (مَا نَعْبُدُهُمْ اِلَّا لِيَتَّخِذُوْنَا اِلَى اللّٰهِ زُلْفٰی) اول کافرلر اینورلر بز اول معبودلرگه عبادت قیلیمیز مگر اول
 معبودلر مز بزنی اللهغه یاقین قیلماق برلن یاقین قیلسون لار ایچون گنه عبادت قیلماز یعنی اللهعه
 یاقن بولوغه آلارنی سبب گنه ایتمهز (اِنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ بَیْنَهُمْ) درستلکده الله تعالی اول کافرلر آراسنده
 حکم قیلور (فِی مَا هُمْ فِیْهِ یَخْتَلِفُوْنَ) اول کافرلرنک اختلاف قیلغان نرسه لر نکه (دینک) یعنی حلقه بولغانلارنی
 اوجماخقه کرتز باطللقه بولغانلارنی تموغغه کرتز (اِنَّ اللّٰهَ لَا یَهْدِیْ مَنْ هُوَ کَاذِبٌ کَفّٰرٌ) درستلکده الله
 تعالی بالغانچی هم کافر بولغان آدملرنی حق بولغه کوندرماس (لَوْ اَرَادَ اللّٰهُ اَنْ یَّتَّخِذَ وَلَدًا) اگر الله بالاتوتونی
 تلاسه ایدی (لَاصْطَفٰی مَّا یَخْلُقُ مَا یَشَاءُ) اوزی باراطقان نرسه لر نکه تلا گاننی اختیار قیلور ایدی (سُبْحٰنَهُ
 هُوَ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ) الله بالا توتماقدان یراق بولدی اول الله بردر هم هر اشک غالبدر (خَلَقَ السَّمٰوٰتِ
 وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ) الله کولکرنی و بیبرلرنی حلقه برلن یاراتدی (یُکَوِّرُ اللَّیْلَ عَلٰی النَّهَارِ) کیچنی کوندز اوزرینه
 اورار (یَابَارُ) (وَیُکَوِّرُ النَّهَارَ عَلٰی اللَّیْلِ) دخی کوندزنی کیچ اوزرینه اورار (یَابَارُ) یعنی کیچ برلن
 کوندزدن هر برسنی ایکنچی برلن ارتز (وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ) دخی الله قیاش برلن آینی مسخر قیلدی
 کُلُّ یَجْرِیْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی) قیاش برلن آیدان هر برسی بیلاگولی بولغان چیکلاننگان وقتقه قدر یرر
 (الْاَهْوَالُ الْعَظِیْمُ الْغَفَّارُ) آگاه اولسکز اول الله هر برنرسه گه کوچی یتکوچیدر هم هر نرسه گه غالبدر
 هم گناهلارنی باراقا کوچی در (خَلَقْکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ) الله سزنی بر نفس دن (نفس آدم دن) یاراتدی
 (ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا) مونک صوکنده اول بر نفسدن آدم (عه) نلک خاتوننی یاراتدی (وَاَنْزَلَ لَکُمْ
 مِنَ الْاَنْعَامِ ثَمَانِیَةَ اَزْوَاجٍ) دخی سزنی فایله کز ایچون دورت آیاقلی حیوان لاردان سیکز صنف (جفت) نی
 یاراتدی (توهنی صارق صغر کجه ایرکا کلرنی هم تشیلرنی) (یَخْلُقْکُمْ فِی بُطُونِ اُمَّهَاتِکُمْ) سزنی الله
 آنالرنک قورصاق لارنک باراطور (خَلَقَا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ) برمرتبه باراطقان صوکنک باراطماق برلن
 یعنی اول نطفه حالنچه بولور سز آنندان اویوشقان قان ایتب باراطور آنندان صوک ایت کیساگی
 ایتب باراطور آنندان صوک بالغاچ سیاک ایتب باراطور آنندان صوک ایتنلی سیاک ایتب باراطور
 آنندان صوک کامل حیوان ایتب باراطور (فِی ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ) اوج قارانغولقلار ایچنده باراطور رحم
 (بِالْاَقْبَیْجِی نَلْک) قارانغولغی قورصاق قارانغولغی هم بالانی چلغاب آلغان نچکه تیبری قارانغولی (ذَلِکُمْ
 اللّٰهُ رَبُّکُمْ) اشلری اوشبو بولغان الله سزنی نلک ربکزد (اَلِهَ الْمَلٰٓئِکَ) اول الله ایچوندر خوجهلف (لَا اِلٰهَ اِلَّا
 هُوَ) حلقه برلن هیچ معبود یوقدر مگر بر الله غنده در (فَاَنۢی تَصْرِفُوْنَ) بس نچک سز الله نلک عبادتنن
 شرکک که دوندرلش بولاسز (اِنْ تَکْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عِنۡی عِنۡکُمْ) اگر سز کافر بولسا کز درستلکده
 الله سزنی ایمانکزدن موکسزد (وَلَا یَرْضٰی لِعِبَادِهِ الْکُفْرَ) دخی الله قلالرنی نلک کفرینه راضی

بولماس (وَأَنْ تَشْكُرَ وَابْرَضَهُ لَكُمْ) واگر الله نىڭ بېرگان نعمتنه شکر قىلسا نىڭ الله سىزگە راضى بولور (وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى) دىنى بىرگناھلى، نفس ايکنچى نىفسنىڭ گناھىنى يوكلاماس (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ) مونسىڭ صوڭنىدە رېڭىزگە در قايتاچاق اورنىڭى (فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بس الله سىزگە عدل قىلغان نرسە لىرگىزدن خېرىر (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذُنُوبِ الصُّدُورِ) درستلىكده اول الله كوكراك ايلالرىنى يعنى كوكرا كىلگى سرلىرىنى بىلگىچىدەر بو آيت الله نىڭ خېرگە راضى بولوب شرگە راضى بولماويندە دلالت قىلادر (وَأَذَامَسَ الْإِنْسَانَ ضُرًّا) وهر قىچان آدمنى ضرر (آورو يا كه فقيرلك) توتسە (دَعَارِبَهُ مَنِيْبًا إِلَيْهِ) ريسنە قايتقانى حالده دعا قىلور (ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ) مونسىڭ صوڭنىدە ريسندن انعام ايچون نعمت بىرلسە (نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ) موندان لك اللهغه يالبارغان نرسەسنى (فقيرلىكنى يا كه آوروينى) اونور (وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْبَاءًا) دىنى اللهغه عبادتە شريكلىر اعتقاد قىلور (لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) الله نىڭ دىنندن خلقنى آزدر و ايچون (قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا) اى محمد عم بوقباحت صفتى كافرگە ايت كىفرىڭ بىرلن آرزغە زمان دنياده فائده لىن (إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ) درستلىكده سين اوت ايلالرىدىن سن (أَمَّنْ هُوَ قَائِمٌ آتَاءَ اللَّيْلِ) ايا كىچە نىڭ بتون وقتلارندە عبادت قىلورچى آدم (سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْفَظُ الْآخِرَةَ) آخرت كوندن قورقغانى حالده سجدە قىلغانى هم آياق اوزرە بولغانى حالده (وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّهِ) دىنى رېسى نىڭ رحمتنى اميد ايتكىن حالده كىچە نىڭ بتون وقتنى عبادت بىرلن اوتكاروچى آدم مونسىڭ كىرسىچە يوقلاب كىچە نى اوتكارگان آدم كىمە وىوايكى آدم برابرلىرى البتە توكل (قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اى محمد (عم) مكه مشركلرىنە ايت ايا بىلگان آدملىر بىرلن بلماگان آدملىر برابر بولورلارمى دىو (إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ) آخىق بو بيانلار بىرلن صاف عقل ايلالرى گنە و عطلانور و فائده لائور (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا) اى محمد (عم) ايت سين اى ايمان كىتىرگان قللار (اتَّقُوا رَبَّكُمْ) رېڭىزغە خلافاق قىلودن قورقۇدو (الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً) بودنپاده ايزگواشارنى قىلغان آدملىرگە آخرتە كوركام ثواب باردر (وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ) والله نىڭ بىرى كىلدىرا گر بىر بىردە تورغاندە اللهغه عبادت قىلودە تارلق بولسە ايكنچى بىرگە هجرت قىلىڭىز (إِنَّهُ يُوَفِّي الصَّابِرِينَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ) آخىق عبادت مشقتلىرىنە صبرلىق قىلوچىلرغە اجرلىرى حسابدىن باشقە بىرلور (قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ) اى محمد (عم) ايت سين مشركلرگە درستلىكده مین اللهغه غنە عبادت قىلوم بىرلن بيورلىم (مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) دىنى الله ايچون شرىكن صافى قىلغانم حالده (وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ) دىنى مین خالص اللهغه غنە عبادت قىلوم بىرلن بيورلىم مسلمانلارنىڭ اولگسى بولوم ايچون يعنى دنياده و آخرتە اللهغه بوى صنوچىلارنىڭ ايكى آلداغسى بولوم ايچون (قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي) اى محمد (عم) مكه مشركلرىنە ايت درستلىكده اگر رېمە گناھلى بولسام (بوى صناسام) قورقامن (عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ) الوغ كوندىڭ عذابدىن (قُلْ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ) اى محمد (عم) الله ايچون

دینم فی صافی قیلغانم حالده اللهغه عبادت قیلان دیوایت (فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ) بس سز اللهدن باشقه تلاگان نرسه لرگه عبادت قیلکنز (الله تعالی رسول اللهغه بو سوزنی کافر لرنی قورقتور ایچون اینورگه امر قیلغان) (قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ) ای محمد (عم) مکه مشرکلرینه ایت درستلکده ضرر ایتوچیلر (الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قیامت کوننده اوزلرینه آرزو نلق بران هم اهللرینه آزدرو بران ضرر ایتوچیلردر (الَّذِينَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ) آگاه اولکنز بو ضرر ظاهر بولغان ضرردر (لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلْمٌ مِنَ النَّارِ) بو اوزلرینه هم اهللرینه ضرر ایتوچیلرگه استلرندن اوتدن بولغان کولاگه (طبعه) باردر (وَمَنْ تَعْتَمِدْهُمْ ظُلْمٌ) دخی آستلرندن اوتدن بولغان کولاگه لر باردر (ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهَ بِهِ عِبَادَهُ) بو عذاب شوندا این عذابدر بو عذاب برلن الله قلالارنی قورقتور (يا عبادِ فَاتَّقُونِ) ای قلالار منم عذابدن قورکنز (وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا) وشوندا این آدملر آرزو نلقنک چيگنه ابرشکان نرسه گه (شیطانغه) عبادت قیلودن صاقلاندىلار (وَأَنبِئُوا إِلَى اللَّهِ) دخی بتونلاى اللهغه قايتدىلار (لَهُمُ الْبُشْرَى) اول آدملرگه سيونچ باردر (فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ) بس ای محمد (عم) شوندا این قلالارمه سيونچ بيير (يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ) اول قلالارم سوزنی اشتورلرده بس اول سوزنک کورکامرا گنه اياررلر (أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ) بو صفنده غی قلالار اللهنک حلقغه کوندرگان قلالاريدر (وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ) دخی بو صفنده غی قلالار صافی عقل ايارلريدر (أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ) ايا عذاب سوزی آنک اوزرینه نابت بولغان کشی (أَفَأَنْتَ تَنْقُذُ مَنْ فِي النَّارِ) ايا سينمه ای محمد (عم) اوتده غی کشینی قنقار رسون یعنی آلارنک اشلرینه سينمه خواجه بولورسن وبرکشیکه عذاب تيوشلی بولسه سينمه آنی قنقار رسون البته يوق (لَسَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ) لسکن ريلرندن قورقان آدملر (لَهُمْ غُرْفٌ) اول آدملر ایچون بييرك چارلاقلار باردر (مَنْ فَوْقَهَا غُرْفٌ مَبْنِيَةٌ) اول بييرك چارلاقلارنک استندن ينه بنا قیلنغان بييرك چارلاقلار باردر (تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) اول چارلاقلارنک استندن يلاغلار (صولار) آغار (وَعَدَّ اللَّهُ) الله بو چارلاقلارنی وعده قیلور برلن وعده قیلدی (لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ) الله وعده لرگه خلافق قیلدی (الْمُتَرَبِّصِينَ) ان الله انزل من السماء ماءً ايا بله سينمی سين ای محمد (عم) درستلکده الله کوکن صونی ايندردی (فَسَلَكَهُ يَنَابِيعُ فِي الْأَرْضِ) بس اول صونی بييرده بولغان چيشمه لرگه کوردی (ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زُرْعًا يُخْتَلَفًا أَلْوَانُهُ) مونلک صوکنده اول صوبورلن تورلی تسلی بولغان ايگنلرنی چغاردی (ثُمَّ يَهِيحُ فَيَتْرَاهُمْ أَصْفَرًا) مونلک صوکنده اول ايگن کيبه ريس سين آنی صاری تسده کوررسن (ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا) مونلک صوکنده الله اول ايگننى (اوسکان نرسه نی) تارالغان نرسه قیلور یعنی کيبب اوچب بتار (ان في ذلك لندکرى لأولى الألباب) درستلکده بو کوکن صونی ايندروده هم بييردن تورلی تسده گي ايگنلرنی چغاروده صافی عقل ايارری ایچون الوغ عبرتلر وعظلمر باردر (أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ) ايا الله مسلمان بولوی ایچون کوکرا کنی راوشان قیلغان آدم، کوکره گي تار بولوب کوکلی صوقر بولغان آدم کيمه البته توگل (فَهُوَ عَلَى

نُورٍ مِنْ رَبِّهِ) بس الله کو کرا گئی راوشان قیلغان آدم ربینن نور اوزر زنده در (فَوَيْلٌ لِلْعَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ
 ذِكْرِ اللَّهِ) بس الله ننگ ذکرینن کوئللمری قاره بولغان آدملرگه نی اوکنچدر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ)
 کوئللمری الله ننگ ذکرینن قاره بولغان آدملر ظاهر بولغان آرغونلقمه در (اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْعَدَبِ)
 الله سوزننگ کورکامرا گئی (قرآنی) ایندردی (کتاباً مُتَشَابِهًا مَثَانِي) کورکاملرگه ومعجزلرگه جزلریننگ
 برسی ایکنچسینه اوخشاغان لندی ایچون بعض جزلری ایکیشارقات ذکر قیلنغان کتابنی ایندردی (تَشْعُرُ مِنْهُ)
 بو کتابدن وعیدلریننی ذکر وقتنده قانتار (جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ) ربلرینن قورقغان آدملرننگ
 تیریلری (ثُمَّ تَلَيْنَ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبَهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ) موننگ صوکنده تیر یاریده (تذاریده) هم کوئللمریده
 الله ننگ ذکر صاری قرارانور (ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ) بو کتاب الله ننگ بندلریننی حلقغه کوندره تورغان
 کتابیدر (بِهِ هُدًى مِنْ بَشَائِخِ) اول کتاب برلن الله تلاگان آدمیننی حلقغه کونددر (وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ) وکدر
 اول کشینی الله آذر سه (فَمَالَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول کشینی حلقغه کوندروچی بوقدر (أَفَمَنْ يَتَّقِ بِوَجْهِهِ
 سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ایاقولی موینه باغلی بولقنن بوزی برلن گنه قیامت کوندنه الله ننگ عذابیننگ
 یاوزنن صاقلانغان آدم الله ننگ عذابینن امین بولغان آدم کبیمه البته توکل (وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا)
 دخی کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلوچی آدملرگه ایتملی سز تانکر (مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) کسب قیلغان
 نرسه گزنی دیو یعنی کسب قیلغان نرسه گزنگ جزاسنی (كُتِبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) مکه کافرلرینن بورن
 بولغان کافرلر بیغمبرلریننی بالغانغه توتدیلار (فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ) بس آلاغه عذاب کیلمی (مَنْ حَيْثُ
 لَا يَشْعُرُونَ) بلماگان (کوئللمرینه خطور قیلماغان) لری جهنمن (فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْغَزَى) بس الله آلاغه
 رسوالقنی تاتوتدی (فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) دنیا ترکلیگنده (وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ) هم البته آخرت عذاب
 دنیا عذابینن الوغراقدر (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) اگر آخرت عذابیننگ الوغ ایکنی بلسه لر (وَلَقَدْ ضَرَبْنَا
 لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ) وتعیق بز آدملر ایچون بوقرآنده بیان ایتمک (مَنْ كَلَّمْتَهُ) هر بر دین اشنده
 کیراکلی بولغان مثلن (لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) آدملر وعظلاتسونلر ایچون (قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ)
 معناسنده کاکرلک ایاسی بولماغان عرب تلنده بولغان حالده اول قرآن بز اول قرآند، هر بر دین ایچون
 کیراکلی بولغان مثلنی بیان قیلدیق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) آدملر الله دن قورقسونلار ایچون (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 رَجُلًا) الله موحد برلن مشرککه مثال یوزنن برابرنی بیان قیلدی (فِيهِ شُرَكَاءُ مَتَشَاكِسُونَ) اول ایرده
 یاوز خلقلاری ایچون نزاعلاشه تورغان شریکلر باردر (وَرَجُلًا سَلَمًا الرِّجُلِ) دخی بر ایرایچون خالص
 بولغان ایکنچی ایرنی بیان ایندی یعنی مثلا مشرکننگ مثالی مشرکننگ معبودلرینن هر برسی اوزینه
 عبادت قیلونی دعوی قیلاهم اوزلرینه عبادت قیلا تورغان ایر حقنده نزاع قیلشه لار مذکور ایرننگ
 کوکلینی تورلیچه تاراتالار وهر برسی اوزیننگ دعوی قیلغان نرسه سنده حلققنی دعوی قیلا موحدننگ
 مثالی خالص بر کشیگه خدمت ایته تورغان ایر ایکنچی آدمنگ دعوی قیلوینه بتونلای یول بوق

(هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا) مثل يوزندن بوايكي اير برابر بولولارمى البته برابر توگلمر (الْحَمْدُ لِلَّهِ) هر ماقتا و صفاتي الله غنه در (بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) بلکه آدم لر نك كوبسى حقلنى بلما سار شونك ايچونده عبادته الله باشقه نرسه نى شريك قيلولار (أَنْتَ كَمِيتٌ وَأَنْتُمْ مَمِيْتُونَ) اى محمد درستلكه سين اولسكن يعنى بو عالم دن ايكنچى عالم گه كوچه چك سن دخى درستلكه امترلكه ميتلردن يعنى بو عالم دن ايكنچى عالم گه كوچوچيلاردر (ثُمَّ أَنْتُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ) مونك صوكنده قيامت كونده ربكز حضورنده دعوى قيلشاجاق سز يعنى سينك حقلده بولغانلك ومشرك لر نك باطللقده بولوى ظاهر بولاچاق .

(يِكْرَمِي اوچونچي ياره نك، ترجمه سى تمام بولدى)

(فَمَنْ أَظْلَمُ) بس كمدر ياوزراق (مَنْ كَذَّبَ عَلَى اللَّهِ) الله اوزرينه يالغاننى نسبت بيريگان آدم دن يعنى الله نك شريكى بار بالاسى بار ديو يالغاننى نسبت بيرودن (وَكَذَّبَ بِالصَّدَقِ إِذْ جَاءَهُ) دخى راستق كيلسگان زمانده راستقنى (محمد عم الله حضورندان كيترگان نرسدن) يالغانغه نسبت بيريگان آدم دن يعنى بو آدم دن ياوز آدم اصلا يوقدر معناسنده (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ) ايا جهنم ده كافرلر ايچون قايتاچاق اورون يوقمى (وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ) وراستقنى كيترگان آدم لر (بيدومبرلر) (وَصَدَّقَ بِهِ) دخى راستقنى راستقه توتقان آدم لر (مؤمنلر) (أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) بو صفتداغى آدم لر آلاردر الله دان قورقوچيلار (لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول آدم لر ايچون ربلى حضورنده تلاگان نرسه لرى باردر (ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ) بو جزا ايزگولك قيلوچيلار نك جزا سيدر (لِيُكَفَّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ) الله نك ايزگولك قيلوچيلار دان اروتماكلكى ايچون (أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا) عمل قيلغان نرسه لرى نك ياوزراغنى (وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ) دخى آلاغه اجرلرينى بديرماكلگى ايچون (بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قيلغان نرسه لرى نك ايك كوركامى برابرنده (أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ) ايا اوزينك بنده سنه (محمد عليه السلام گه) ياردم قيلوده يتكوچى توگلمى البته يتكوچيدر (وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وای محمد (عليه السلام) سيني الله دان درجه ده توبان بولغان نرسه لرى برلن (صنم لار برلن) قورقتورلار قريشلر رسول الله غه ايتكانلر اى محمد عليه السلام سين بز نك معبودلر مزننى خورلپسن لكن بز قورقامز بز نك معبودلر مزنك نفسى سيني توتماغاي ايدى ديو (وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ) وكمدر اول كشينى الله توغرى بولمان آذرور (فَمَالَهُ مِنْ هَادٍ) بس اول كشى ايچون توغرى بولغه كوندر وچى يوقدر (وَمَنْ يَهْدِي اللَّهُ) كمنينگنه الله توغرى بولغه كوندرسه (فَمَالَهُ مِنْ مُضِلٍّ) بس اول كشى ايچون آذر وچى بولماس (أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ) ايا الله دشمان لارندان اوچ آل وچى هر اشك غالب بولغان ذات توگلمى البته شولاى (وَلَمَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) وای محمد (عمه) اگرسين مکه مشرك لر نك كوكلر نى هم بديرلر نى كم ياراتدى ديوصوراساك (لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته الله ياراتدى ديورلر (قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ) اى محمد (عمه) مکه مشرك لر نك ايت ميكا خبر بديركز ديو (مَاتَعُونُ مِنْ دُونِ اللَّهِ) سز نك الله دان باشقه عبادت قيلغان نرسه لركز (صنم لركز) (أَنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ)

اگر الله میکا ضرر ایرشدرونی تلاسه (هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ) ایاول معبودلرگز الله ایرشدررگه تلاگان ضررنی آچوقچیلارمی (یباروچیلارمی) البته یوق (اَوْ اَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ) بیاکه اگر الله میکا رحمت ایرشدرونی تلاسه (هَلْ هُنَّ مَمْسُكَاتُ رَحْمَتِهِ) ایاسزنگ معبودلرگز الله ایرشدرونی تلاگان رحمتنی طیوچیلارمی البته یوق (قُلْ حَسْبِيَ اللهُ) ای محمد (عه) اگرد کافرلرنگ معبودلری الله ایرشدررگه تلاگان ضررنی یباره آلماسه لار هم الله ایرشدررگه تلاگان رحمتنی طیا آلماسه لار ایت سین الله میکا یتار دیو (عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ) اوزرینه اش تابشروچیلار اشلرینی تابشرسن لار (قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَيَّ مَكَانَتَكُمْ) ای محمد (عه) ایت سین ای قوم اوزرنگ حالکرگه مناسب عمل قیلرگز دیو (اِنِّي عَامِلٌ) درستلرکده مین حاله مناسب عمل قیلوچیم (فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ) بس تیز بلورسز شول کشینی اول کشیگه عذاب کیلور (یخزیه) اول عذاب اول کشینی رسوای قیلور (وَيَعْمَلُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّهِمٌ) دخی اول کشیگه همیشه بولغوچی عذاب اینار (اِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ) ای محمد (عه) درستلرکده بز آدم لار ایچون (یعنی آدم لرننگ دنیا ودین فائده لری ایچون) سیننگ اوزرنگ حقیق برلن کتاب (قرآن) ایندرک (فَمَنْ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ) بس کمدرق لغه کونلسه اوز فائده سی ایچون در حق لغه کونلوی (وَمَنْ ضَلَّ فَأَنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا) وکمدرق یولمان آزه بس آچق اول کشی اوزرنگ ضررینه در آزوی (وَمَا آتَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ بَكِيْلٍ) وسین آدم لراوزرینه اشلری تابشرلمش آدم توگل سن باری سین دیننی ایرشدرو برلن گنه بیورلمش سن (اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا) اولگان وقت لارنگ الله نفسلرنی آلور یعنی تنلردن تعلق لارونی کیسار هم تصرف لارون بتدر ظاهراده باطناده آلور حقیقه اولگانده یا که ظاهرا گنه آلور یوقلاغان وقتده (وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا) دخی اولگان نفسلرنی ظاهرا گنه آلور یوقلاغان وقتلارنگه یعنی یوقلاغان آدم لرده اولگان آدم لر کبی هیچ نرسه بلماسلر (فِيهِمْ سَكُوتٌ لِّمَنْ قَضَىٰ عَلَيْهِمُ الْمَوْتَ) بس آننگ اوزرینه اولم برلن حکم قیلغان نفسلرنی توتار تنلرینه قایتارماس (وَيُرْسِلُ الْأَخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) دخی ایکنچی توری نفسلرنی (یوقلاغان نفسلرنی) بیلگولی منتکه قدر تنلرینه یبارر (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ) درستلرکده بوذکر قیلنغان نرسه لرده یعنی نفسلرنی آلوده برتورلسنی تنلرینه کیری قایتارب برتورلسنی قایتار اوده و فکر قیلا تورغان قوم ایچون الوغ عبرتلر باردر (اَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ) بلسکه قریش کافرلری الله دن باشقه اوزرینه شفاعت قیلاتورغان شفاعت قیلوچیلارنی توتدیلامی (قُلْ اُولُو كَانُوْا لَا يَمْلِكُوْنَ شَيْئًا) ای محمد (عه) قریش کافرلرینه ایت شفاعت قیلوچیلارگز فائده و ضرردن هیچ نرسه فی مالک بولماسه لارده شفاعت قیلورلارمی دیو (وَلَا يَعْلَمُوْنَ) دخی هیچ نرسه فی بلماسه لرده شفاعت قیلورلارمی دیو (قُلْ لِلّٰهِ الشُّفَاعَةُ جَمِيعًا) ای محمد (عه) شفاعتنگ همه سی الله ایچوندردیو ایت (لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول الله ایچوندرد کرکلرنگ ویدرلرنگ خواجه لغی (ثُمَّ الْاِيَةُ تُرْجَعُوْنَ) مونک سوکنده اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَاِذَا دُكِّرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ) وهر قیچان یالغز بولغانی حاله اللهنی ذکر قیلنسه یعنی مشرکلرنگ معبودلرین باشقه غنه

اَشْمَاءُ زَتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ) آخِرَت كونه ايمان كيترما كان آدملرنىڭ كوكللىرى اتىرلور
 ونفرتلانور (وَاذْذَكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ) وهر قىچان اللهغه باشقه بولغان مشركلرنىڭ معبودلىرى ذكر قىلىنسه
 (اِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ) شول وقتدوق مشركلر شادلانورلار (قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) اى محمد ايت
 سين اى كوكلرنى وبييرلرنى باراطوچى الله (عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) غيبنى هم حاضرنى بلوچى الله (اَنْتَ
 تَعْلَمُ بَيْنَ يَدَيْ عِبَادِكَ) سين قللارنىڭ آراسنده حكم قىلورسن (فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسه ده حكم
 قىلورسون اول نرسه ده قللارنىڭ اختلافى قىلور بولدىلار (وَلَوْ اَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) واگر كفر سببلى
 اوزلر يته ظلم قىلغان آدملر ايچون بولسه ايدى (مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا) بىرده بولغان نرسه لرنىڭ
 بارچەسى (وَمِثْلَهُ مَعَهُ) دخى بىرده بولغان نرسه لر برلن برگه ينده ده آننىڭ اوخشاشى بولسه ايدى
 (لَأَقْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قيامت كوننده بولغان عذابنىڭ ياوزلغىدىن اول ملكلرنده
 بولغان نرسه برلن فديهلر لرايدى يعنى عذاب اورننه شول قدر بتون ملكلرنده بولغان ماللارنى
 بىيرلر ايدى (وَيَبْتَئِلُهُمُ مِنَ اللَّهِ) دخى قيامت كوننده مشركلر ايچون ظاهر بولور (مَا لَمْ يَكُونُوا
 يَحْتَسِبُونَ) حسابلايدە قازار بولماغان نرسه لرى (عَذَابِ الْيَوْمِ) (وَيَبْتَئِلُهُمُ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) دخى
 مشركلر ايچون كسب قىلغان نرسه لرىنىڭ ياوزلقلارى ظاهر بولور يعنى ياوز عمللىرى ظاهر بولور
 (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) دخى مشركلرنى دنيا ده وقت خورلاغان نرسه لرىنىڭ جزاسى چلغاب
 آلور (فَأَذَامَسَ الْإِنْسَانَ ضِرْدَعَانًا) آدمنىڭ عادنى شولدر هر قىچان آدمنى ضرر (آورو يا كه فقيرلك)
 توتسه بزگه يالواروب دعا قىلور (ثُمَّ إِذَا حُولُنَا نِعْمَةً مِّنَّا) مونىڭ، صوگىنده هر قىچان آدمگه اوزمزدن
 نعمت بىرساڭ (قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ) آدم ايتور بو نعمتنى مڭا بىرلدى كسب طريقلارونى بلوم
 اوزرينه (بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ) بلكه اول نعمت آڭار فتنه در (امتعاندر) بو نعمت كه شكر قىلور بو دبو
 (وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) لىكن آدملرنىڭ كويسى بو نعمتنىڭ، فتنه ايدىكى بلماسلر (قَدْ قَالَهُمُ الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِهِمْ) تحقيق بوسوزنى (كسب نى بلوم اوزرينه بونعمتنى ميڭا بىرلدى ديگان سوزنى بو امتلردن)
 بورون بولغان كافرلرده ايتدى مثلا قارون هم قومى كى (فَمَا آغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس آلردان
 كسب قىلغان نرسه لرى موگىز قىلمادى (فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) بس بوسوزنى ايتىكان آدملرگه
 كسب قىلغان نرسه لرىنىڭ ياوزلقلارى (يعنى ياوز عمللرىنىڭ جزاسى) ابرشىدى (وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
 هَؤُلَاءِ) بو مكه مشركلرنىڭ ظالم بولغان آدملر (سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا) آلاغه كسب قىلغان ياوز
 عمللرىنىڭ جزاسى تيز ابرشر (وَمَأْتُهُمْ بِهِمْ جَزَائِهِمْ) دخى آلار بزنىڭ جزامىنى اوتكاروچى توگلردر
 (أُولَئِكَ يَعْلَمُونَ) ايا مكه، مشركلرى بلمادىلرى (أَنَّ اللَّهَ يَمْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) درستلىكده الله تعه
 تلاگان آدمنه رزقنى كىڭ قىلور (اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) درستلىكده بو ذكر قىلغان نرسه لرده
 ايمان كىتىرگان قوم ايچون الوغ عبرتلر باردر (قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ اسْرَفُوا عَلَىٰ انْفُسِهِمْ) ايت سين اى
 محمد هم الله تعالى ايتهدر دبو اى منم نفسلرىنه گناهلارده اسرافى قىلو بران آرتوق جنايت، قىلغان

قَللاروم (لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ) الله نىڭ رحمتىدىن اميد كىسمائىز (أَنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا) درىستلىكىدە
 الله بىن گناھلارنى يارلقار (أَنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) درىستلىكىدە اول الله گناھلارنى بىك يارلقاغوجىدىر
 ھم رحمت قىلغوجىدىر بو آيت نىڭ اينويىنە سەبب شول مەكە خلقى بىر وقتدە ايندىلەر محمد ھەم ايندەر
 بىر كىشى صنمگە عبادت قىلسە ھم ھەقسىز كىشى اوتىرسە اول كىشىنىڭ گناھسى يارلقانمى دىو نچك بلاى
 بولسون بىز ھەرتدە قىلماقتى صنملرگە عبادت قىلماقتى و كىشىدە اوتىردىك دىو شوندىن صوڭ
 بو ذكر قىلغان آيت ايندى بو آيتدە الله نىڭ قىللىرى اوزىىنە اضافەسى مؤمنلرگە خاص بولوغە
 دلالت قىلادى (وَأَنْبِئُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوهُ) وای قىلاروم رىكزگە قايتوڭز ھم رىكزگە بوى صونڭز
 (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ) اوزىكزگە عذاب كىلماسدىن بورون (ثُمَّ لَا تَنْصُرُونَ) عذاب
 كىلگەننىڭ صونڭدە ياردىم بىرلەشم بولماسسىز (وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ) دىشى
 رىكزدىن اوزىكزگە ايندىرلىگان نىرسە نىڭ كوركامراگنە ايارىڭز (مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً) اوزىكزگە
 كىنىت عذاب كىلماسدىن بورون (وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) حالبوكم سىز عذابنىڭ كىلويىنى بلماسسىز (أَنْ تَقُولَ
 نَفْسٌ نَفْسَارِنَا ائْتَوَى يَارَامَاس نىرسە بولغانلىقى اىچون (يَا حَسْرَتَى عَلَى مَا فَرَّطْتُ فِي جَنبِ اللَّهِ) الله نىڭ
 ھەقتدە (طاعتىدە) كىمچىلىك قىلوم اوزىىنە مىڭا حسرتىر دىو (وَأَنْ كُنْتَ لَمَنِ السَّافِرِينَ) دىشى
 درىستلىكىدە مەن الله نىڭ دىنىنى وكتابىنى مسخرە قىلوچىلاردان بولمى دىو (أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي) ⁵⁶
 ياكە نفس نىڭ ائتوى ياراماس نىرسە بولغانلىقى اىچون اگر الله مەننى ھق دىن گە كوندىرسە ايندى
 (لَكُنْتُ مِنَ الْمُنْتَقِينَ) مەن كىردىن وگناھلاردان صاقلانوجى بولور ايدىم دىو (أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ) ⁵⁷
 ياكە نفس نىڭ عذابىنى كورگان وقتدە ائتوى ياراماس نىرسە بولغانلىقى اىچون (لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً) اگر
 مەن اىچون دىياغە اىكەنچى مرتبە قايتو بولسە ايندى (فَأَكُونُ مِنَ الْمُحْسِنِينَ) بس مەن ايزگولك
 قىلوچىلاردان بولور ايدىم دىو (بَلَى قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي) الله تعالى كافرلىڭ سوزىنى رد قىلوب ايندەر
 بلى تحقيق سزگە آيتلرم (قرآن آيتلىرى) كىلدى اول آيت لىردە آرزونلىقدان ھق لىقغە كونلورن
 باطل يولدىن ھق يولنى آيرونى بيان قىلدىم ھم سىنى ھدايتىنى آرزونلىقغە ھقى باطلگە اختيار
 قىلوغە قىرتلى قىلدىم (فَكَذَّبْتَ بِهَا) بس اول آيتلرنى يالغانغە توتىڭز (وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ
 الْكَافِرِينَ) دىشى تىكەرلىك قىلدىڭز واول آيتلرنى انكار ايتوچىلاردىن بولدىڭز ھدايت اوزىىنە
 آرزونلىقنى ھق اوزىىنە باطلنى اختيار ايتىڭز بس الله مەننى ھق لىقغە كوندىرسە مەن كىردىن
 وگناھلاردان صاقلانوجىلاردان بولور ايدىم دىگان سوزىڭ يالغان مەن سىڭا ھر قاىوسنى بيان قىلدىم
 سىن مەن قوشقان اشنىڭ خىلافى بىرلەن شىغللىڭ مەناسىدە (وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ) دىشى قىيامت كونىدە (تَرَى
 الَّذِينَ كَانُوا عَلَى اللَّهِ) الله اوزىىنە يالغان لاغان آدملىرىنى كورسىن سىن اى محمد ھەم (وَجُوهَهُمْ
 مُسْوَدَّةٌ) اول الله اوزىىنە يالغان لاغان آدملىرىنى يوزلىرى قارا بولور (أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ)
 اياتكەرلىك قىلوچىلارغە جەننەدە اورون يوقمى (وَيَنْجَى اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ) الله تعالى كىردىن

صاقلانوجیلارنی مقصودلارینه ایرشولری سببلی جهنم دن قنقارر (لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ) آلارنی یاوزاق
 توتماس (وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) دخی آلا حسرتلنوردی ایماسلر (اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) الله هر نرسه نی یاراطوچیلر
 (وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ) واول الله هر بر نرسه اوزرینه وکیل در یعنی هر اشک تصرف اللهغه
 تابشلمشدر (إِنَّ مَقَالِيدَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کولکر نلک و بیبر لر نلک خزینه لری نلک
 اچکچلری کولکر نلک و بیبر لر نلک خزینه لردی تصرف قیلوغه هیچ کمنلک قدرتی بولماس (وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ) دخی شوندا این آدملر الله نلک قدرته هم کولکر و بیبر لر اشکنه مستقل اداره قیلوینه
 دلالت قیلغان علامتلرنی انکار ایتمیلر (أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) بو صفتده بولغان آدملر ضرر
 ایتموچیلردر (قُلْ أَغْيِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ) ای محمد مکه مشرکلرینه ایت سین ایاسز میکا
 اللهدان باشقعهغه عبادت قیلو برلن بیوراسزمی مین اللهدان باشقعهغه عبادت قیلامن مو ای نادان لار
 مکه مشرکلری بروقتده ای محمد هم بز نلک معبودلر مزلنک بعضسنی قبول ایت برده سینلک معبودنکا
 عبادت قیلورمز دیدیلر شوندا ان صولک ذکر قیلنغان آیت ایندی (وَلَقَدْ أَوْحَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِكَ) وای محمد هم سیندن الک بولغان پیغمبرلرگه وحی قیلندی (لَمَنْ اشْرَكَتَ
 لِيَجْبِبَنَّ عَمَلُكَ) بر تقدیر سین اللهغه عبادتده باشقلارنی اورطاق ایتمساک الینه سینلک قیلغان ایرگو
 عملرک باطل بولور (وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ) دخی سین ضرر ایتموچیلردن بولورسن (بَلِ اللَّهُ فَاعِلٌ
 وَكُنُ مِنَ الشَّاكِرِينَ) بلکه سین ای محمد هم اللهغهغه عبادت قیل دخی الله نلک اوزنکا انعام قیلوی
 اوزرینه شکر قیلوچیلاردن بول (وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ) مشرکلر اللهنی حق الوغلاو برلن الوغلامادیلر
 یعنی اللهغه عبادتده شریک لرا اثبات قیلدیلار هم اللهنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لار برلن
 صفت لادیلار (وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ) دخی بیبر بتونلایی قیامت کوننده الله نلک قدرته
 و مالکنده توتلمشدر یعنی اوچ برلن بر مرتبه توتغان کبی گنه توتلمشدر (وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ)
 دخی کولکر الله نلک قدرته جیولمشلاردر (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ) نقص صفات لاردان یراق
 بولدی الله تعالی هم مشرکلر نلک اللهغه عبادتده شریک قیلغان گرسه لر نندن بلنک بولدی (وَنَفْخُ فِي
 الصُّورِ) دخی اول مرتبه صورغه ازلور (فَصَعَقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ) بس کولکرده و بیبر لردی
 بولغان جان ایالری اولک بولوب یغلورلار (إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ) مگر الله تعالی اولماولرینی تلاگان ذات
 لرگنه اولک بولوب یغلماسلر (جبرائیل، میکائیل، اسرافیل یا که عرشنی کوتارگان فرعته لر کبی لر) (ثُمَّ نَفْخُ فِيهِ
 أُخْرَى) مونلک سوکنه ایکنچی مرتبه صورغه ازلور (فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ) بس شول وقتدوق بتن جان ایالری
 (آدملر) قیبرلر نندن یاق یاق لارینه قاراغان لاری حالده تورورلار (وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا) دخی بیبر
 ربسی نلک اوزنده تورغغان عدللك نوری برلن یالترار (دَوَّعَ الْكِتَابُ) دخی حسابنی و جزانی قویلور
 یعنی حساب قیلنه تورغان و جزا بیبره تورغان آدملر نلک آلدینه (وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ) دخی
 امتلرینه شهادت بیبره تورغان پیغمبرلرنی هم پیغمبرلرگه شهادت بیبره تورغان فرشته لرنی کیترلور (وَقُضِيَ

بَيْنَهُم بِالْحَقِّ (دخی آدملر آراسنده حقلق برلن حکم قیلنور (وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) واول آدملر نوابلارنی
 کیمنلو وگناهلارنی آرتدلو برلن ظلم قیلنمه اسلار بو آیت صورهم حساب دخی جزانک حق بولوی حقنه
 (وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمَلَتْ) دخی هر نفس که عمل قیلغان نرسه سینک جزاسنی کامل بیرلور (وَهُوَ أَعْلَمُ
 بِمَا يَفْعَلُونَ) واول الله بنده لر نیک قیلغان اشلرینی بلسگو چیدر (وَسَيَقُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُرًّا)
 کافر بولغان آدملرنی گروه گروه اینوب جهنم گه سرلور (حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهَا فَتَحَتْ أَبْوَابُهَا) هر قیچان اول
 کافرلر جهنم گه کیلسه لر جهنم نیک ایشکلری آچلور (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا) دخی کافرلر گه جهنم نیک صافچیلاری
 شلته قیلوب ایتورلر (أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ) ایاسر گه اوز جنسکزدن پیغمبر کیلما دیمو (يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ
 آيَاتِ رَبِّكُمْ) اول پیغمبرلر سر گه ربکرنک آیتلرینی اوقور بولدیلار (وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا)
 دخی سز نیک بو کونکر گه (تموعغه کرر وقتکزغه) بولغو کز برلن سزنی قورقتور بولدیلار (قَالُوا بَلَىٰ)
 کافرلر ایتورلر بلی پیغمبرلر بزر گه ربمزنک آیتلرینی اوقور بولدیلار هم بزنی بو کونه ز گه بولغو
 برلن قورقتور بولدیلار (وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ) ولکن عذاب سوزی (یعنی
 ربمزنک عذابلی بولومز برلن حکمی) کافرلر اوز ربینه ثابت بولدی (قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ) کافرلر گه
 الله طرفدن ایتلی جهنم نیک ایشکلرینه کرکز (خَالِدِينَ فِيهَا) اول جهنم ده منگو قالغان کز حالده دیو (فَبَشِّرْ
 مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ) بس ایمان کیترو دن تکبرلانوچ لر نیک اورنی بولغان جهنم نی یاوز بولدی (وَسَيَقُ
 الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُرًّا) دخی ربلر نین قورققان آدملرنی (مؤمنلرنی) گروه گروه اینوب
 اوجماخه سرلمش بولور (حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا) هر قیچان مؤمنلر جنت که کیلسه لر آلا رغه الوغ
 کرامتلر بولور دخی جنت نیک ایشکلری آچلور (وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ) دخی جنت نیک صافچیلاری
 مؤمنلر گه ایتورلر سر گه یاراماس نرسه لردن سلامتک بولور موندن سر گه هیچ کونکر گه خوش بولماغان
 نرسه ایرشماس (طِبْتُمْ فَادْخُلُوا هَاهُنَا خَالِدِينَ) سرگناه کرلر نین پاک بولدی کز بس اوجماخه منگو قالغان کز حالده
 کرکز (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدُّهُ) دخی اوجماخه کرگان نیک صوکنده مؤمنلر ایتورلر وعده سنی
 بزر گه راست قیلغان الله اوز ربینه هر ماقتا بولسون (وَأَوْرَثْنَا الْأَرْضَ) دخی الله بزر گه جنت بیرینی بیردی
 (نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ) جنت دن تلاگان اوز ربمزنی تور اچاق اوزن قیلورمز (فَنَعْمَ أَجْرَ الْعَامِلِينَ)
 بس عمل قیلوچیلار نیک اورنی بولغان جنت نی خوش بولدی (وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ)
 دخی سین ای محمد (عه) فرشته لرنی عرش تیره سنده طواف قیلوچیلار کورسون (يَسْبَحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
 ربلر نیک حمدی برلن تسبیح ایتکانلری حالده (وَقَضَىٰ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ) دخی بنده لر آرسنده حقلق برلن
 حکم قیلنور یعنی بعضیلارنی جنت که بعضیلارنی تموعغه کرتلور (وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) دخی هر
 ماقتا (آرا مژده حقلق برلن حکم قیلوی اوز ربینه) اللهغه بولسون دیو ایتلی زمی سوره سینک
 ترجمه سی تمام بولدی

« قرغنجی سوره مؤمن سورہسی مکہ دہ اینگان سکسان بش آیت »

بسمه ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(حم) بوسوزندن مرادینی الله اوزی بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) اول قرآن هر اشده غالب بولوب وهر نرسه نی بلوچ بولغان الله دن ایندرلش کتابدر (غَافِرُ الذَّنْبِ وَقَابِلُ التَّوْبِ) اول الله گناهلارنی یارلقاغوچی وتوبه لرنی قبول ایتوچیدر (شَدِيدُ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ) عذابی قاتی بولوچیدر اول الله ننگ هم کیلک انعام ایاسیدر اول الله (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هیچ بر حلقی برلن قلفق قیلنمش ذات بوقدر مگر اول الله (تَعَالَى) گنه در (الْبَيْتِ الْمَقْدِسِ) اول الله غه در اورا چک اورن (مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ) الله ننگ آیتلری حقنه فچقرشماس (الَّذِينَ كَفَرُوا) مگر کافر بولغان آدم لر گنه فچقرشور (فَلَا يَغْرُرُكَ تَقْلِبُهُمْ فِي الْبِلَادِ) بس ای محمد (عم) کافر لر ننگ تورلی شهر لر ده سودا ایتو برلن تصرف قیلولاری غرور لاندن ماسون (آلذاه اسون) سیننی چونکه آلا رغه کفر لر ی ایچون تیزدن عذاب کیله چک (كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ) مکه کافر لرندن یورن نوح (عم) قومی پیغمبر لر نی یالغانغه توتدی (وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ) دخی نوح (عم) قومی سو گنده پیغمبر لرینه قارش کیلگان تورلی جماعت پیغمبر لرینی یالغانغه توتدی یار (وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرِسْوَالِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ) دخی هر بر اتم اوز لر ننگ پیغمبر لرینی اسیر ایتونی (اوترونی یا که عذاب قیلونی) قصه قیلدی (وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ) دخی هر بر اتم باطل برلن فچقرشدی یار (لِيُنْحَضُوا بِهِ الْعُقَى) اول باطل برلن حقنی یبارو (بترو) ایچون (فَأَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ) بس مین اول امتلر نی عذاب برلن توتدم بس منم عذابم نچک بولدی (وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ) دخی اوشنق ای محمد (عم) ربک ننگ سوزی (وعیدی یا که عذاب برلن حکم ایتوی) ثابت بولدی (عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا) کافر بولغان آدم لر اوزرینه (أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ) درستلکه اول کافر لر تموغ اونی ننگ ایالریدر (الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ) دخی عرشینی کوتارگان فرشته لر دخی عرش تیره سنه بولغان فرشته لر (يَسْبَعُونَ بِعَمْرِ رَبِّهِمْ) رب لر ننگ حمی برلن تسبیح ایتور لر (وَيُؤْمِنُونَ بِهِ) دخی رب لرینه ایمان کیتر لر (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا) دخی ایمان کیترگان آدم لر ایچون یارلقاماق استار لر (رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا) دخی ایتور لر ای ربم ز سین هر نرسه نی رحمت هم بلو برلن صیدردک یعنی رحمتک هم علمک هر نرسه نی صیدردی (فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا) بس توبه ایتکان آدم لر نی یارلقاغل (وَاتَّبِعُوا سَبِيلَكَ) دخی دین یولوکا ایارگان آدم لر نی یارلقاغل (وَهُمْ عَذَابَ الْجَعِيمِ) دخی توبه ایتبده دین یولوکا ایارگان آدم لر نی جعیم تموغینک عذابندن صاقلاغل دیو (رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ) دخی ایتور لر ای ربم اول صفتلی آدم لر نی اوزک آلا رغه وعده قیلغان عدن اوجماخلارینه کرت (وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ) دخی اول صفتلی مؤمن لر ننگ آتالارندن هم خاتون لارندن هم بالالارندن ایزگو بولغان لارونی عدن اوجماخلارینه کرت (أَنْتَ الْغَزِيصُ الْحَكِيمُ) درستلکه سین هر اشده غالب سن وحکمت ایلی سن (وَهُمْ السَّيِّئَاتِ) دخی ای ربم اول

كشيلىرىنى عنابلاردان ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدان صاقلاغل (وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ)
 وكملىرىنىدىر قىيامت كۈنىدە عنابلاردان ياكە ياوز عمللىرىنىڭ جزالارنىدان صاقلاساڭ بىس تحقيق اول
 آدملىرىگە رحمت قىلىدۇڭ سىن (وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) ⁹ وبوسىنىڭ رحمت قىلىدۇڭ الوغ بولغان سعادتىر
 (ان الذين كفروا ينادون) درستلىكىدە كافر بولغان آدملىرى قىيامت كۈنىدە نداقىلىنورلار (لَبَقْتُ اللَّهُ
 أَكْبَرُ مِنْ مَقْدِكُمْ أَنْفُسَكُمْ) هم آلاغە اينىلور اللهنىڭ سزگە آچوى سزنىڭ ياوزلىق بىرلن بىورغوى
 نىفسىزگە آچوكىزدان الوغراقىر (اذتبعون الى اليمان فتنكفرون) شول وقتداغى اللهنىڭ سزگە آچوى
 الوغراقىرسىز اول وقتدە ايمانغە اندەلمىش بولمىڭىزدە بىس كافر بولور بولمىڭىز (قالوا ربنا ائمتنا ائمتين)
 بعثنى انكار ايتوچىلىرى ايندىلىرى اى رىمىز بىزنى ايكى مرتبه اوتردىڭ يعنى بىزنى اول اولكىر اينىب
 ياراتدىڭ مونىڭ سوڭىدە اجلمىز يتدىكە يىنەدە اولكىر اينىب اوردىڭ (واحييتنا ائمتين) دىخى بىزنى ايكى
 مرتبه ترگزىدىڭ بىرسى دىنياداغى تركلىك ايكىنچىسى قىيامت كۈنىدەگى تركلىك (فَاعْتَرَفْنَا بِئَنبِيَانَا)
 بىس بىز اوزمىزنىڭ گناھلارمىز بىرلن اقرار قىلىدۇ (فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِنْ سَبِيلٍ) بىس اياپىزگە تىموغىدان
 چىغوغە يول بارمى (ذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ) سزنىڭ حاضردە بولغان عنابىڭىز مونىڭ
 سىبىلى در ھىرقىچان يالغىز اللهنى انىمەلمىش بولسى سزانكار ايندىڭىز (وَإِنْ يُشْرِكْ بِهِ تُؤْمِنُوا) واگر اللهغە
 شريك قىلىنسى اول شريك قىلىرغە اوشانىڭىز (فَالْحُكْمُ لِلَّهِ) بىس حىكم بوكونىك الله اىچوندىر (الْعَلَى
 الْكَبِيرِ) اول الله بىلىدۇ والوغ بولغوى در (هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ) اول الله شونداين الله در سزگە
 توحىدكە هم باشقە بىلورگە واجب بولغان نرسەلىرىگە دلالت قىلا تورغان آيتلىرىنى كورساتىر
 (وَيُنزِلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا) دىخى سزگە كوكن رىزقغە سىبب بولغان نرسەلىرىنى (بىغمورلارنى)
 ايندىرر (وَمَا يَتَذَكَّرُ الْأَمَنُ يَنْبِيُ) وبو آيتلىرى بىرلن وعظلاماس مگر اللهغە قايتقان كشىگنە وعظلامور
 (فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) بىس دىنىنى الله اىچون صاف قىلغانىڭىز حالىدە اللهغە دعا قىلىڭىز
 (وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ) گرچە كافرلىرى سزنىڭ اخلاصىڭىزنى مكروه كورسەلىردە (رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ
 ذُو الْعَرْشِ) اول اللهنىڭ درجهلىرى بىوك در هم عرش اياپىدىر (يُلْقَى الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ) اول الله
 اوزىنىڭ امرىدىن وحىنى تاشلار (عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) قىلارنىدان تىلاگان آدمى اوزرىندە (لِيُنذِرَ
 يَوْمَ التَّلَاقِ) جانلار وتىلىرى يولقشە تورغان كۈنىدىن (قىيامت كۈنىدىن) قورقتو اىچون (يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ)
 اول قىيامت كۈنى شونداين كۈندىر اول كۈندە آدملىرى قىبىرلىرىدىن چىغوجىلاردىر (لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمُ شَيْءٌ)
 الله اوزرىندە آدملىرىنىڭ ذاتلىرىدىن وعمللىرىدىن هم حاللىرىدىن ھىچ نرسە ياشىرن بولماس (لَمَنْ الْمُلْكُ
 الْيَوْمَ) بو كۈندە خوجەاق كم اىچوندىر (لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ) خلىقنە غالب بولوجى بىر الله اىچوندىر
 الله تعالى قىيامت كۈنىدە نىچك صورچاق لغىدىن ونىچك جواب بىرە چك لىگىدىن حكايت اىچون بو
 سوزنى ذكر ايتدى (الْيَوْمَ تَجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) بو كۈندە (قىيامت كۈنىدە) ھىر نىفس كسب

قيلغان نرسهسى برلن جز الانور (لا ظلم اليوم) بو كونده ظلم قيلو يوقدر (ان الله سريع الحساب)
 درستلكه الله نك حسابي تيز بولوچيدر (وانذرهم يوم الآزفة) دخى اى محمد عه م ياقين بولغان قيامت
 كوننن آدملرنى قورقت (اذ القلوب لى العناجر) قيامت كوننده الله نك عنابندن قورقودان
 كوكلار بوغازلار حضورنده بولور يعنى كوكلار اورون لارندان كوچب بوغازلارغه يابشورلار (كاطمين)
 قايغو برلن طولغان لارى حالده اول كوكلار (مال الظالمين من حميم) كفر سببلى اولر ينه ظلم قيلوچيلار
 ايچون هيچ بر ياقين آدم يوقدر (ولا شفيع يطاع) دخى شفاعتى قبول قيلنمش آدم يوقدر (يعلم
 خائفة الاعين) اول الله كوزلرنك غيانت قيلوچيسن يعنى شهوت برلن حرامغه قاروچيسن بلور (وما
 تخفى الصدور) دخى كوكلار نك ياشرگان نرسه سن (سرلرن) بلور الله تعالى (والله يقضى بالحق) والله
 تعالى حقاى برلن حكم قيلور (والذين يدعون من دونه لا يقضون بشئ) ومشركلرنك الله دان باشقه
 انده گان (عبادت قيلغان نرسه لرى هيچ نرسه برلن حكم قيلماسلار چونكه آلا جانسز نرسه لرى (ان
 الله هو السميع البصير) درستلكه الله هر نرسه نى اشوچى وهر نرسه نيه كورگوچيدر (اولم يسيروا
 فى الأرض) ايا مكه مشركلرى بيبرده سير قيلماديلارمى (فينظروا كيف كان عاقبة الذين كانوا من قبلهم)
 بس اولرندن بورون بولغان پيغمبرلرنى يالغانغه توتقان آدملرنك صوغى حاللرى نك بولغانينى
 قارارلار (كورلار) ايدى (كانوا هم اشد منهم قوة) مكه كافرلرنن بورون بولغان كافرلر مكه كافرلرنن
 قوت يوزننن قاطيراق بولديلار (واناروا فى الأرض) دخى بيبرده اثرلر يوزننن كوبراك بولديلار يعنى بيبرده
 بيوك قلعه والوغ شهرلر بنا قيلديلار (فاخذهم الله بنورهم) بس آلارنى الله گاهلارى سببلى عناب
 برلن توتدى شونك كين مكه كافرلرينيك عناب برلن توتار (وما كان لهم من الله من واق) دخى آلار ايچون الله نك
 عنابندن صاقلاغوى بولمادى (ذلك) بو او تكان امتلرنى عناب برلن توتو (بانهم كانت تأتيمهم رسلاهم بالبينات)
 اوشبونك سببلى در درستلكه اول او تكان امتلرگه پيغمبرلرى ظاهر معجزه لرى برلن كيلور بولديلار (فكفروا) بس
 اول امتلر اول پيغمبرلرنى انكار ايتديلر (فاخذهم الله) بس آلارنى الله عناب برلن توتدى (انه
 قوى شديد العقاب) درستلكه اول الله نك تلاگان نرسه سنه غايت كوچ يتو برلن كوچى يتكوچيدر
 هم عنابي قاطى بولغوچيدر (ولقد ارسلنا موسى باياتنا) وتحقيف بز موسى عه مى معجزه برلن يباردك
 (وسلطان مبين) دخى ظاهر بولغان دليل برلن يباردك (الى فرعون وهامان وقارون) فرعون گه هم آنك
 وزبرى هامان گه هم قارون غه (فقالوا ساهر كتاب) بس بلار موسى عه مى سهرچى هم يالغانچى
 ديديلر (فلما جاءهم بالحق من عندنا) بس موسى عه مى بز نك حضور موزدان حق نى كينرگان زمانده (قالوا
 اقتلوا ابناء الذين آمنوا معه) فرعون هم قومى ايتديلر موسى عه مى برلن برگه ايمان كينرگان آدملرنك
 بالالارونى اولده گى كينى يتهده او ترگز ديو (واستنجوا نساءهم) دخى قز بالالارونى ترك قالدركز
 ديو (وما كيد الكافرين الا فى ضلال) كافرلرنك مكرى توكل در مگر ضائع بولوده در (وقال فرعون ذرونى
 اقتل

اَقْتُلْ مُوسَى (دخی فرعون قومنه ایتدی مینی اختیارمه قویکوز موسی عه منی اوتره من دیوقبیطیلار
 فرعوننی موسی عه منی اوترودن طیالار ایدی وسیکنا موسی دان قورقارغه تیوش توگل چونکه اول
 سحرچی دیو اگر سین آنی اوترساڭ موسی نلڭی قومی فرعون دلایل برلن قارشى تورودان عاجز
 بولمقدان اوتردی دیورلر ایدی فرعون آزغنه سبب ایچون قان توکسه ده حضرت موسی نلڭی پیغمبر
 ایدکی شیکسز بلمکندن یا که اوترو میسر بولماس دیو ظن قیلکندن حضرت موسی نی اوتررگه
 باطرچیلق قیلا آلمادی (وَلْيَدْعُ رَبَّهُ) موسی عه ربسنه دعا قیلسن منم اوترومن ربسی نلڭی طیویونی
 تلب (اِنِّي اَخَافُ اَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ) اگر موسی عه منی اوترماسام درستلکمه مین موسی عه منلڭی سز نلڭی دینکزی
 آلماشدرون دان قورقامن (اَوَّانٌ يُّظْهِرُ فِي الْاَرْضِ الْفُسَادَ) یا که بیرده دینکزی بورا تورغان نرسه نی
 ظاهر قیلوندمان قورقامن (وَقَالَ مُوسَى) فرعون نلڭی بو سوزینى ^{تلب} اشتکان نلڭی سوکنده موسی عه قومنه
 ایتدی (اِنِّي عَدْتُ رَبِّي وَرَبِّكُمْ) درستلکمه مین اوزم نلڭی هم سز نلڭی ربکزرگه صییندم (مَنْ كَلَّمَكَ
 لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ) حساب (قیامت) کوننه ایمان کیتیرماگان هر بر الوغلا نوچی آدم من
 (وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ) دخی فرعون نلڭی یاقنلارندان بر ایمان کیتیروچی ایر
 ایتدی (يَكْتُمُ اِيْمَانَهُ) اول ایر ایمانی یاشره در ایدی بو ایر قبطی لاردان برس بولا یا که
 فرعون لردن ایمانی یاشره تورغان بر ایر ایتدی معناسنده بو وقت بو ایر اسرائیلی بولا
 (اتَّقُوا رَجُلًا اِنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللهُ) ایا سز ربم یالغز بر الله دیگانلکی ایچون ایرنی اوتره سزم
 (وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ) وتحقیق اول ایر سزگه اوزی نلڭی راست پیغمبر ایدکنه دلالت قیلا
 تورغان کوب معجزه لر و کوب دلایلر کیتردی (مَنْ رَبِّكُمْ) سز نلڭی ربکزدن (وَاَنْ يَّكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ)
 واگر اول ایر یالغانچی بولسه بس یالغانلاوینلڭی ضرری اوزینه بولور (وَاَنْ يَّكُ صَادِقًا) واگر اول ایر
 دعواسنده راست بولسه (يَصِبْكُمْ بِبَعْضِ اَلَّذِي يَعِدُكُمْ) ایلڭی آزی سزگه آنلڭی وعید قیلغان نرسه لرینلڭی
 بعضی ایرشر (اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ سَرِفٌ كِتَابٍ) درستلکمه الله (تعالی) اسراف قیلوچی یالغانچی
 حق لغه کوندرماس بس اگر موسی اسراف قیلوچی ^{تلب} یالغانچی بولسه ایدی الله آنی بومعجزه لرگه کوندرماس
 و آنی بومعجزه لر برلن قوتلماش ایدی یا که الله رسوای وهلاک قیلغان ایرنی اوتروده نی معنا بار چونکه اگر
 موسی یالغانچی بولسه الله نلڭی رسوای قیلغان قلی بولا معناسنده (يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْاَرْضِ)
 ای قوم مصرییرنه استن و بلمک بولغانکزه حاله بو کونه خواجه لڭی سزگه (فَمَنْ يَنْصُرُنَاهُمْ بَأْسَ اللّٰهِ اَنْ جَاءَنَا)
 بس اگر برگه الله نلڭی عنابی کیلسه الله نلڭی عنابندن قتلوغه بزرگه کم یاردم بیرر بس ای قوم اشکزی
 بورماکزه موسی (عه) نی اوترو سببلی الله نلڭی عنابنه کرشماکزه چونکه بزرگه الله نلڭی عنابی کیلسه اول
 عنابنی هیچ کم طیا آلماس (قَالَ فِرْعَوْنُ مَا اُرِيكُمْ اِلَّا مَا اَرَى) فرعون ایتدی ای قوم مین سزگه اشارت
 یا که مشورت قیلیم مگر اوزم اشارت قیلغان نرسه نی اشارت (مشورت) قیلام یعنی موسی (عه) نی

اوترونى يعنى هيچ نرسه فى صواب كوريم مگر موسى نى اوترونى صواب كوريم (وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ
 الرَّشَادِ) دى بوقكرم برلن سزنى كوندريم مگر توغريلق يولينه كوندريم (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا يَا قَوْمِ
 فرعون نك ياقين لرندن ايمان كينرگان آدم ايندى اى قوم (إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ) درستلكه
 مين سزنى اوزرگزگه اوتكاندى گى املرنك كونلرى نك واقعه لرى نك مثل نك ايرشوندن قورقان (مِثْلَ
 دَابَّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَنُوحٍ) نوح دى عادهم نمود قومى نك عادتى بولغان جزانك مثل نك ايرشوندن
 قورقان (وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ) دى بلاردن صوگفى قوملرنك عادتى بولغان جزانك سزگه ايرشوندن قورقان
 (وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ) دى الله بنده لرگه ظلمنى تلاوچى توگلدريس الله تعالى گناهسز هيچ كمنى
 عذاب قيلماس و ظالم بولغان آدمنى اوج آلمى قالدرماس (وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ) و اى
 قوم درستلكه مين سزنى اوزرگزگه آدملرنك بعضى نك بعضى اوزرينه ندا قيلشه تورغان
 كونندن (قيامت كونندن) قورقان (يَوْمَ تُولَوْنَ مُدْبِرِينَ) قيامت كوني شونداين كوندن اول كونه
 موقف دن تموغ صارى آرتلارى برلن بولغان لارى حالده كافرلرنى دوندرامش بولور (مَالِكُمْ
 مِنَ اللَّهِ مَنْعًا) سزنى ايچون قيامت كوننده الله نك عذابندن صاقلانچى بوقدر (وَمَنْ يُضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ
 مِنْ هَادٍ) و كيدر اول كشيلى الله حق يولدان آذر سه اول كشيلى حق يولغه كوندروچى بوقدر
 (وَإِذْ جَاءَكُمْ يُونُسُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ) و تحقيق سزگه موسى عه م دن الك معجزه لر برلن يوسف عه م
 كيلدى (فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ) بس سز هميشه شيكه بولكز (مَأْجَاءَكُمْ بِهِ) يوسف عه م نك سزگه كينرگان
 نرسه سندن (دينندن) بو يوسف دن يعقوب عه م اوغلى يوسف عه م مراد ياكه يعقوب عه م نك اوغلى
 يوسف عه م نك اوغلى ابراهيم نك اوغلى يوسف مراد (حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلُوبُكُمْ) يوسف عه م اولگان نك
 صوگند سز اينكز (لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مَنْ بَعْدَهُ رَسُولًا) يوسف عه م صوگندان الله ايكنچى ييغمبرنى يبارس
 ديو (كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله اسراف وشيك
 قيلوچىنى آزدور (الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ) شونداين آدملر الله نك آينلرنده
 اوزلرينه كيلگان دليل دن باشقه فچقرشورلار (كَبُرَ مَقْنًا عِنْدَ اللَّهِ) الله حضورنده بو فچقرشو آچو
 يوزندن الوغ بولدى (وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كينرگان آدملر حضورنده آچو يوزندن الوغ
 بولدى (كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ) اوشنداق يعنى بو آزدرو كى الله مهرلر (عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُنْكَرٍ جِبَارٍ) هر بر
 جبر قيلوچى تكبرلك قيلوچى آدم نك كوگلى اوزرينه (وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صِرْحًا) فرعون
 وزيرى هامان غه ايتدى اى هامان منم ايچون بيدوك سراى بنا قيسل (لَعَلِّي أَبْلُغُ
 الْأَسْبَابَ) شايد مين يوللارغه ايرشرم (أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ) كوكلرگه ايرشدره تورغان يوللارغه (فَاطَّلَعَ
 إِلَى آلِهِمُوسَى) بس مين موسى نك معبودينه تشنرم (وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا) دى درستلكه مين موسى عه م نى
 يالغانچى ديب گمان قيلامن (وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوْعَمَلِهِ) و بو زينتلار كى فرعون گه ياوز عملى

زیننلی قیلندی (وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ) وفرعوننی حلقق یولندان طیلمدی (وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ) ^{۳۷}
 وفرعوننک مکرری توکلدر مگر ضرر ایتودهدر (وَقَالَ الَّذِي آمَنَ) دخی فرعوننک یاقینلارندان
 ایمان کیترگان آدم ایتدی (يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ) ای قوم میکا ایارکز (أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ) سزنی توغریلق
 وحلقق یولینه کوندردمن یعنی سزگه توغریلقغه کوندروچی یولنی کورساترمن (يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ ^{۳۸}
 الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ) ای قوم آنچه بو دنیا ترکلکی آرزائدهلنه تورغان نرسهدر (وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ
 الْقَرَارِ) دخی درستلکده آخرت منگولک تور اچاق یورطدر (مَنْ عَمَلَ سَيِّئًا فَلَا يُجْزَى إِلَّا ^{۳۹}
 مِثْلَهَا) بر کشی یاوز عمل قیلسه اول کشی گه جزأ بیرلماس مگر یاوز عملنک مثلی برلن گنه جزأ
 بیرلور (وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنَّثَى) و بر کشی ایزگو عمل قیلسه کپرک اول ایزگو
 عمل قیلوچی ایر و کیرک خاتون بولسون (وَهُوَ مَوْمِنٌ) حالهوکم اول ایزگو عمل قیلوچی ایمان کیتروچی
 آدم بولسه (فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) بس مؤمن بولوبده ایزگو عمل قیلغان آدملر اوچماخقه کررلر
 (يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ) و اول جنتده حسابدان باشقه رزقلانمش بولورلار (وَيَا قَوْمِ مَالِي أَدْعُوكُمْ ^{۴۰}
 إِلَى النَّجْوَى) وای قوم نی بولدی مکا مین سزنی عنابدان قتلوغه اندیم (وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ) و سز
 مینی تموغ اوطنه اندیمسز (تَدْعُونَنِي لَأَكْفُرَ بِاللَّهِ) سز مینی اللهغه کافر بولوومه اندیمسز (وَأَشْرِكُ بِهِ ^{۴۱}
 مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ) دخی منم ایچون بلو بولماغان نرسه نی اللهغه شریک قیلومه اندیمسز (وَأَنَا أَدْعُوكُمْ ^{۴۲}
 إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ) و حالهوکم مین سزنی گناهلارنی یارلقاغوچی و هر اشد غالب بولوچی الله اوزرینه
 اندیم (لَأَجْرَمَ إِنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) شیکسز حق بولدی سزنی آنک عبادتنه مینی انده گان نرسه لرکز
 (صنم لرکز) (لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ) اول سزنی عبادتنه انده گان نرسه لرکز ایچون دنیا ده
 هم آخرتده اوزلرینک عبادت لرینه انهو یوقدر چونکه آلا جانسزلاردر معبود بولونی تلاگان
 نرسه آلا ده یوقدر (وَإِنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ) دخی شیکسز حق بولدی درستلکده بزنی قایتومز اللهغهدر
 (وَإِنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ) دخی درستلکده آرزونلقده اسراف قیلوچیلار اوط ایالریدر
 (فَسَتَنْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ) منم سزگه ایتکان نرسه منی (حق سوزلرمنی) عنابنی کوردکگزده البته
 ایسکزگه تشررسز (وَأَفْوُضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ) دخی مین اشمنی اللهغه تابشرامن (إِنَّ اللَّهَ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ) ^{۴۳}
 درستلکده الله تعالی بندهلرنی کورگوچیدر (فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَّا مَكُرُوا) بس فرعوننک یاقینلارندان ^{۴۴}
 ایمان کیترگان آدمنی الله فرعونلرنک مکرلرنک یارلارندان یعنی قاطی مکرلریندن صافلادی
 (وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ) دخی فرعوننی هم قومنی عنابنک یاوزی چلغاب آلدی اهل السنة
 و الجماعتنک عناب قبری اثبات که استدلال قیلغان آیتلری ذکر قیلنه چق آیتدر (النَّارُ يُعْرَضُونَ ^{۴۵}
 عَلَيْهَا) اوطقه فرعوننی هم قومنی عرض قیلنور یعنی فرعونلرنی اوط اوزرنده یاندرلمش بولور
 (غُدَا وَعَشِيًّا) ایرته ده و کپچه البته موندان دنیا یورلنداغی عناب مراد بس بو آیت برلن ثابت

بولمى دنيا يورطنده آل فرعون نكڭ عذاب قيلمنوى (ويوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) دى
 قيامت قائم بولغان كونه فرشته ارگه اينلور آل فرعوننى دنيا عذابندن قاطيراق بولغان عذاب كه كرتكز
 ديو (يعنى جهنم عذابنه) البته بوايكى عذاب آراسنك باشقه لق ثابت بولمى آل فرعوننك دنيا ده عذاب
 قيلمنولارى البته خصوصى ذاتلىرى ايچون توكل بلكه بيغمه بر سوزينه اطاعت قيلماي گناهللى اولد قلارى ايچون
 بس كافرلرنك هر برسندنك قبرده عذاب قيلمنوى ثابت بولا اما گناهللى مؤمنلر حقتنه قبر عذابى بولوز آيندن
 چقى لسكن حديث اردن بلنه مؤمنلرگه ده قبر عذابى بولور (واذ يتعاجون فى النار) وائى محمد (عم)
 كافرلرنك تموغه دعوالاشقان (تقرشقان) وقتلارنى ايسكه تشر (فيقول الضعفاء للذين استكبروا)
 بس دنيا ده ضعيف بولغان كافرلر الوغلانوب يرگان كافرلرگه ايتورلر (اناكناكم تبعاً) درستلسكده
 بز دنيا ده سرگه ابارگوچى بولمى (فهل انتم مغنون عذابي من النار) بس اياسز بزدن اوتدن برالش
 عذابنى يبارگوچيلرميسز (قال الذين استكبروا) دنيا ده الوغلانوب يرگان كافرلر ضعيف ارگه ايتورلر
 (اناكل فيها) درستلسكده سزوبزنك همه مز اوتده در بس بزچك سزدن اوت عذابنى يباريك ديو
 (ان الله قد حكم بين العباد) درستلسكده الله تحقيق بنده لر آراسنده حكم ايتدى اوچماخقه تيوشلى
 آدمنى اوچماخقه كرتدى وتموغه تيوشلى آدمنى تموغه كرتدى (وقال الذين فى النار لخرن جهنم)
 دى تموغه بولغان آدملر جهنم صانچسینه اينديلر (ادعوا ربكم يخفف عنا يوماً من العذاب) بزك
 ايچون ربكزگه دعا قيلكز بزدن ربكز بركون قدرلى عذابندن بر آزنرسه نى چيكل قيلسون ديو (قالوا)
 اولم تك تاتيكم رسلكم بالبينات) جهنم صانچى لارى ايتورلر اياسزگه معجزه لر برلن بيغمه لر كز
 كيلماديمو ديو (قالوا بلى) جهنم ده گى آدملر (كافرلر) ايتورلر بلى كيلمى ديو (قالوا فادعوا) بس جهنم
 صانچيلارى ايتورلر اوزكز عذابنى چيكل قيلونى صوراب دعا قيلكز بزگه سزك كس ياوزلار ايچون
 صورارغه اذن يوق ديو (وما دعاء الكافرين الا فى ضلال) وكافرلرنك دعاسى توكلر مگر ضائع بولوده در
 (اننا لننصر رسلنا والذين آمنوا) درستلسكده بز بيغمه لر بزگه همه بيغمه لرگه ايمان كيترگان آدملرگه
 دليل برلن ومقصودلارينه ايرشوبلرلن ياردم بديرمز (فى الحيوه الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) دنيا تركلگنه
 دى شاهدلر قائم بولغان كونه يعنى قيامت كونه (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم) قيامت كوني شونداين
 كوندر اول كونه ظالم لرگه عنرلرى فائز بيرماس (ولهم اللعنة ولهم سوء النار) دى اول ظالم لرگه
 لعنت بولور هم آلا رغه يورت نكڭ ياوزى (جهنم) بولور (ولقد آتينا موسى الهدى) وت تحقيق بز موسى
 (عم) غه آنك برلن دين گه كونه تورغان نرسه لر نى (معجزه لر نى وشريعت لر نى) بيدرك (واورثنا بنى
 اسرائيل الكتاب) دى بز موسى صوكنندن تورات كتابنى اسرائيل بالالارينه قالدر دق (هدى وذكرى
 لأولى الألباب) صافى عقل ايلارينى اول كتاب حق لق غه كوندروچى هم وعظ قيلوچى بولغانى حاله (فأصبر
 ان وعد الله حق) بس اى محمد (عم) مشركلرنك رنجتوينه صبر قيل درستلسكده الله نكڭ ياردم برلن وعسى

حقدىر (وَاسْتَغْفِرُ لِنَفْسِكَ) دى گناھىڭ ايچون يعنى آرتوغراق اشنى قالدىرغانلىغىڭ ايچون يارلقاماق
 استى ودين اشكا اقبال قيل (وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ) دى رېكىڭىڭ حمدى بىرلن كېچەدە ھم
 ايرتە لردە تسبيح ايت (إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ) ^{۵۵} درستلىككە شونداين آدملىر اللەنىڭ آيتلىرىنى
 ئېقىرشورلار (بغیر سلطان اتاھم) اوزلارینە كېلىگان دېلىلدىن باشقە (ان فى صدورهم الأكبر) اللەنىڭ
 آيتلىرىنى دېلىسز ئېقىرشقان آدملىرىنىڭ كوكراكلرنى يوقدر مگر تكبرلىككە (ماهم ببالغية) اول ئېقىرشقان
 آدملىر اللەنىڭ آيتلىرىنى يېاروگە ايرىشكۇچى توگىلردىر (فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ) بس اى محمد (عم) اللەغە
 صيبون (انّه هو السميع البصير) درستلىككە اول اللە سزنىڭ سوزلر كىزنى اشتوچىدىر و اشلر كىزنى بلوچىدىر
 (لَخَالِقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ) ^{۵۶} البتە كوكلرنى ھم بېرىلرنى ياراطو آدملىرى ياراطودان
 الوغراقىدىر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) ولىكن آدملىرىنىڭ كوكبىس موئى بىلماسلر البتە
 اصلسز الوغ بولغان كوكلرنى و بېرىلرنى ^{۵۷} اول ياراطوغە قادر بولغان اللە البتە اصلدىن ايكنىچى
 مرتبە آدمنى ياراطوغە قادر بولا لىكن آدملىر افراط غفالتلىرى و نفس آزرولارینە ابارولرى ايچون
 فكر قىلمىلاردا موئى بىلمىلر (وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ) دى صوقر آدم بىرلن كوكورۇچى
 آدم برابر بولماس يعنى غافل آدم بىرلن بصيرت اياسى آدم برابر بولماس (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
 الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيئِينَ) دى ايمان كىتىرىدە ايزگو عمل قىلغان آدم بىرلن ياوزلىق قىلوچى
 آدم برابر بولماس (قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ) اى آدملىرىا كە اى كافرلر آزغە و عطلانو بىرلن و عطلانورسز
 (إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا) ^{۵۸} درستلىككە قىامت البتە كېلىگۇچىدىر اول قىامتدە شىك يوقدر (وَلَكِنَّ
 أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ) ولىكن آدملىرىنىڭ كوكبىس قىامت كە اشمانماسلار (وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ)
 دى سزنىڭ رېكىز ايتىدى اى مؤمنلر مېكنا عبادت قىلىكز مېن سزنىڭ عبادت كىزنى قبول قىلورمەن يعنى
 عبادت كىز برابرندە ثواب بېرىمەن (إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي) درستلىككە شونداين آدملىر
 مەنم عبادت مەنم تكبرلىك قىلورلار (سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) اول عبادت مەنم تكبرلىك قىلوچىلار خور
 ورسواى بولغان لارى حالدە جەننمگە كىرلر (اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ) ^{۶۰} اللە شونداين ذاتىر سزنىڭ
 فائىدە كىز ايچون كىچىنى ياراتدى (لَتَسْكُنُوا فِيهِ) اول كېچە قرارلانوكز و راحت لىنوكز ايچون (وَالنَّهَارَ
 مُبْصَرًا) دى كوندىزنى ياقطرتوچى ايتوب ياراتدى (إِنَّ اللَّهَ لَنُورٌ فَضَّلَ عَلَى النَّاسِ) درستلىككە اللە
 آدملىر اوزرىنە شفقت و رحمت اياسىدىر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ) ولىكن آدملىرىنىڭ كوكبىس
 بونعمتارگە شكر قىلماسلار (ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ) معبود بولونى تلى ^{۶۱} تورغان اشلرگە خاص بولغان اللە
 سزنىڭ رېكىزدىر (خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ) اول اللە ھەر بىر نرسەنى ياراطوچىدىر (لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) حقائق بىرلن معبود بولغان
 ذات يوقدر مگر اول اللە غەندە (فَأَنِّي تُوفِّكُون) بس نېك سز اللەنىڭ عبادت مەنم باشقە عبادت قىلوغە
 دوندرلەسز (دوناسز) (كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ) ^{۶۲} اوشنداق يعنى اللەنىڭ عبادت مەنم باشقە غە دوندرلىگان

كىي شونداين آدملىرىنى حققان دوندىرلور (كأنوا بآيات الله يَجْعَلُونَ) اول آدملىرى اللهنىڭ آيتلىرىنى انكار
 قىلور بولدىلار (الله الذى جعل لكم الأرض قراراً) ⁶³ الله شونداين ذاتىرى سىزنىڭ ايچون قرارلانا
 تورغان اورون قىلدى (والسمااء بناء) دى كوكنى بنا (توبه) قىلدى (وصوركم فاهسن صوركم) دى
 سىزنى كم صورتلادى بس صورتلارنى كوركام قىلدى يعنى سىزنى توغرى بويلى وچونسىز تىلى وتىگىز
 اعضالى ايتوب ياراتدى (ورزقكم من الطيبات) دى سىزگە لىنىف طعام لردن رزقلاندى (ذلكم الله ربكم)
 بوصفلى الله سىزنىڭ ربكىزدر (فتبارك الله رب العالمين) بس بتون عالمىڭ رىسى بولغان الله مبارك
 بولدى (هو الحى) اول الله ذاتىدىن كىلىگان تركك بىران منگو ترك بولدى (لا اله الا هو) هيچ خلق
 بىرلن معبود يوقىر مگر اول الله غنىدر (فادعوه مخلصين له الدين) بس الله غە عبادت قىلىگىز الله ايچون
 دىنىنى خالص قىلغان كىز مالده (الحمد لله رب العالمين) هر بىر ماقطاو بتون عالمىڭ رىسى الله غە بولسون
 دىگىنكىز حالده (قل اتى نهيأت ان اعبد الدين) اى محمد (عم) مشركلرگە ايت سىن مېن شونداين
 معبودلرگە عبادت قىلومىدان طىيلىمىش بولدىم (تدعون من دون الله) سىز اول معبودلرگە الله دان باشقە
 عبادت قىلورسىز (لما جاءني اليينات من ربي) ميكا رىمىدىن ظاهر دليل لىر كىلىگان نىڭ صوكىنى (وامرت
 ان اسلم لرب العالمين) دى بتون عالمىڭ رىسى بولغان الله غە بوى صوتىم قىلغىم بىرلن بىيورلمىش
 بولدىم دىوايت (هو الذى خلقكم من تراب) اول الله شونداين الله در سىزنى (آتاكىز آدمىنى) تو فرقان
 ياراتدى (ثم من نطفة) مونىڭ صوكىنى سىزنى مىنى شونداين ياراتدى (ثم من علقة) مونىڭ صوكىنىدە اويوشقان
 قاندىن ياراتدى (ثم يخرجكم طفلاً) مونىڭ صوكىنىدە سىزنى آنالارنىڭ قورصاغىدىن ياش بالالار بولغانكىز
 حالده چىقارور (ثم لتبلغوا اشككم) مونىڭ صوكىنىدە سىزنى عقلىڭىزنىڭ وتىڭىزنىڭ كىمالت كە ايرىشكاننە قدر
 قالدىر (ثم لتكُونوا شيوخاً) مونىڭ صوكىنىدە قارت بولغانكىزغە قدر قالدىر (ومنكم من يتوفى من قبل)
 دى سىزدىن قارتلىغىغە بىكە كىمالت كە ايرىشمايدىن بورون اولىگانكىز بار (ولتبلغوا اجل مسمى) دى
 الله سىزگە بواشىنى قىلور سىزنىڭ دىنباده تركك قىلور كىز بىيلگولى مدت كە ايرىشوركىز ايچون (ولعلكم تعقلون)
 دى بواشى بولغان عبرتلىرىنى عقلىڭىزنى صرف قىلور بىلوركىز ايچون (هو الذى يعنى ويميت) اول الله شونداين ⁶⁴
 الله در اولكارنى ترگىز و تركلارنى اوتىر (فاذا قضى أمراً) بس هر قىچان بىر نرسە نىڭ بولويىن تىلاسه
 (فانما يقول له كُن فيكون) بس آچىق اول نرسە گە بول سىن دىيور بس اول نرسە بولور (الم ترالى
 الذين يجادلون في آيات الله) اى محمد (عليه السلام) ايا شونداين آدملىرگە قارامىسونمى اول آدملىر
 اللهنىڭ آيتلىرىندە قىچىشورلار (انى يضر فون) اول آيتلىرگە ايماندىن نچك دوندىرلىمىش بولالار (الذين
 كذبوا بالكتاب) شونداين آدملىر قىرآنىنى يالغانغە توتدىلار (وبما) دى شول نرسە نى (باشقە
 كتابلارنى ياكە وچىنى ياكە شرىعتلىرىنى) يالغانغە توتدىلار (ارسلنا به رسلاً) اول نرسە
 بىرلن بىر رسوللارنى يباردىك (فسوف يعلمون) بس اول آدملىر تىز بولورلار اول نرسە نىڭ يالغانغە

تو تولار بىڭك جزاسنى (اِذَا الْاَغْلَالُ فِي اَعْنَاقِهِمْ) شول وقتده يالغانغه تو تولار بىڭك جزاسنى بلورلر اول وقتده بوغاولار موينلارنده بولور (وَالسَّلَاسِلُ يُسْعَمُونَ فِي الْحَمِيمِ) دخى چلبىرلار برلن جهنم گه اسدرالمش بولورلار (ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ) مونك صرگه⁷¹ و طنه ياندرلمش بولورلار (ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ) مونك صرگه⁷² آلا رغه ايتلور (اَيْنَمَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) الله دان باشقه الله غه عبادتده شريك قىلغان نرسه لر كرز (معبودلر كرز) قيدا ديو (قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا) بو الله نك كىتابلار و نى يالغانغه تو تقان كافرلر ايتورلر معبودلر مزبىز دن غيب بولدىلار ديو (بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا) بلكه بزموندان بورون هيچ نرسه گه عبادت قىلماغانمز ايكان يعنى بزرگه حاضر بلندى بزم معبودلر مزگه عبادت قىلومز برلن هيچ نرسه گه عبادت قىلغان توكلمز ايكان چونكه بىز نك معبودلر مز اعتبارلى شى (نرسه) توكللر ايكان (كَذَلِكَ يَضِلُّ اللّٰهُ الْكٰفِرِينَ) بو كىتابلارنى يالغانغه تو توچيلارنى آذرغان كىبى الله تعالى كافرلرنى آذرور (ذَلِكُمْ) سزنى بو آذرور (بَمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْعَقْلِ) حق سز بىرده تكبرلك قىلو كرز سببلى در (وَبَمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ) دخى شادلقه كىكايىب برو كرز سببلى در (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها) جهنم ده منگو قالغانكز هالده جهنم نك ايشكلرينه كرز ديو ايتلور (فَبُئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ) بس تكبرلك قىلوچى لار نك اورنى بولغان جهنم نى ياوز بولدى (فاصبر ان وعد الله حق) بس اى محمد عم كافرلر نك رنجتويينه صبر قىل در سىلكده الله نك كافرلرنى هلاك ايتو برلن وعدهسى حقدر و شيكسز بولاچاقدر (فَاَمَّا نُرُيْبِكَ بَعْضَ الَّذِي نَعُدُّهُمْ) بس اكر سىكنا كافرلرگه وعده قىلغان نرسه مز (عذاب مز) نك بعضنى كورساتساك بىك خوب بولور (اَوْ نَتَّوَقَيْنَكَ فَالَيْنَا يَرْجِعُونَ) ياكه سىنك كافرلرگه وعده قىلغان عذاب نك بعضنى كورماسكلىن لك جانكلىن آلساق بس اول كافرلر قىامت كوننده بزرگه قايتارلمش بولور شول وقتده كورس بىز آلارنى قاتى عذاب برلن عذاب قىلورمز ياكه معناسى كرك بىز اول كافرلرنى سىنك ترك وقتكده عذاب قىلىتى و كرك قىامىق بارى بىر قىامت كونند، بزرگه قايتاچاق لار آلارنى بىز قىامت كوننده قاطى عذاب برلن عذاب قىلورمز معناسنده (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ) و تحقىق بىز اى محمد (عليه السلام) سىنن بورون دين ايراتر ايچون اياچيلر (پيغمبرلر) بىبارك (مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ) اول پيغمبرلردن سىكنا بيان قىلغانلار مز ده باردر (وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ) دخى اول پيغمبرلردن سىكنا بيان قىلماغانلار مز ده باردر بس بو آيتنن پيغمبرلر نك سانى يقينا معلوم توكل ايدكى بلنده در (وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ اَنْ يَأْتِيَ بِاَيَّةٍ) دخى رسول ايچون معجزه نى كيترو ممكن بولمادى (اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ) مگر الله نك اذنى برلن گنه كيترو ممكن بولدى چونكه معجزه كسى توكل بلكه محض الله نك بر نعمتى تلادكى آدمنه گنه بىرر آنى كسب برلن تابو ممكن بولماس (فَاِذَا جَاءَ اَمْرُ اللّٰهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ) بس هر قىچان الله نك دنيا ده ياكه آخرتده عذاب برلن امرى كىلسه حق لى برلن (يعنى حقلده بولغان آدمنى عذابن قىتقارو برلن و باطللقه بولغان آدمنى عذاب قىلو برلن) حكم قىلنور (وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْتَطِلُونَ) و بو وقتده باطللقه بولغان آدملر اوزلرينه

ضرر اينتلر (اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْاَنْعَامَ) الله شونداين ذاتدر سزنىڭ فائىڭ كز ايچون دورت
 آياقلى حيوانلار ياراتدى (لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ) اول دورت آياقلى حيوانلاردان بعضينه
 آطلانوڭز ايچون دى اول دورت آياقلى حيوانلارنىڭ بعضىنىدان آشارسز چونكه دورت آياقلى
 حيوانلاردان فقط آشالاتورغانلار باردر سارق و كچه كبيلىر هم دورت آياقلى حيوانلاردان آشالادا
 و آطلانولاده تورغانلارى باردر توه صغر كبيلىر (وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ) وسزنىڭ ايچون دورت آياقلى
 حيوانلاردا باشقه فائىڭلرده باردر سوتلىرى و جونلارى كىبى (وَلَتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ) دى
 اول دورت آياقلى حيوانلار اوزرنىڭ كوكراكلر كزده بولغان محتاج نرسه لر كزگه اير شوڭز ايچون
 ياراتدى يعنى يوكلر كزنى صالوب بر شهردن ايكنچى شهرگه سفر قىلوڭز ايچون (وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ
 تَحْمَلُونَ) دى سزدوروت آياقلى حيوان دى كيمه لر اوزرنىڭ يوكلانمىش بولورسز (وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ)
 دى الله سرگه اوزى نىڭ قدرتى نىڭ و رحمتى نىڭ كمالنه دلالت قىلاتورغان آيتلرنى كورساتور (فَاِىَّ
 آيَاتِ اللّٰهِ تُنْكِرُونَ) بس الله نىڭ آيتلرنىن قايسىنى انكار اينارسز يعنى بو آيتلر ظاهر بولدى ايچون
 انكار قىلمورغه يول يوق (اَفَاَمَّ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ) ايامكه كافرلىرى بىرده سىر قىلمادىلارمو (فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس اكر سىر قىلسالار اوزلرنىن بورون بولغان باوز قوملرنىڭ صوڭغى حاللرى
 نىڭ بولدى شوڭار قارارلار ايدى (كَانُوا اَكْثَرًا مِنْهُمْ) مكه كافرلرنىن بورون بولغان كافرلر بلاردان
 كوبراك بولدىلار (وَاَشَدَّ قُوَّةً وَّاَثَارًا فِي الْاَرْضِ) دى آلا قوت يوزننن قاطىراق و بىرده بولغان انلر
 (بنالار و هنرلر) يوزننن قاطىراق بولدىلار (فَمَا اَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بس مكه كافرلرنىن
 بورون بولغان كافرلردن كسب قىلغان نرسه لرى الله نىڭ عذابىنى بىارمادى (فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
 بِالْبَيِّنَاتِ) بس مكه كافرلرنىن بورون كافرلرگه طاهر معجزه لر برلن پيغمبرلرى كىلگن زمانه (فَرُجُوا
 بِمَا عٰمَدْتُمْ مِنَ الْعِلْمِ) اوزلرنىڭ حضورنده بولغان نرسه (علم) برلن شادلاندىلار يعنى اوزلرنىڭ
 باطل اعتقادلارى برلن پيغمبرلرنىڭ علمنى خورغه صايدىلار (وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) دى
 اول كافرلرنى خورلاغان نرسه لرى نىڭ (نادانلىقلارنىڭ) جزاسى چىلغاب آلدى (فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا)
 بس اول كافرلرنىڭ عذابمىزنى كورگنلرى زمانه (قَالُوا آمَنَّا بِاللّٰهِ وَحَدَّ) يالغز بولغان اللهغه ايمان
 كىنردك ديوايتدىلر (وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ) دى آنىڭ بران اللهغه شركت قىلغان نرسه مىزنى
 (صنملارنى) انكار قىلدى دىلر (فَلَمْ يَكْ يَنْفَعَهُمْ اِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا) بس بىزنىڭ عذابمىزنى كورگان
 وقتى كىنرگان ايمانلارى اوزلرىنه فائىڭ بىرمادى چونكه اول وقتى ايمان مقبول توگل (سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِي
 قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ) الله بواشنى بنده لرنىڭ اوتكان سنت قىلدى يعنى عذابىنى كورگانده كىنرگان ايمان نىڭ
 مقبول بولمادى الله نىڭ اوتكان عادتى بولدى (وَخَسِرْتُمْ اَلْاٰلَافَ الْكٰفِرُونَ) و عذابىنى كورگان وقتى كافرلر
 اوزلرىنه ضرر ايتدىلر و خراب بولدىلار (مَوْءِنٌ سُوْرَةٌ سَيُنْفِثُكَ تَرْجَمَةً سِى تَمَام بولدى)

« فرق برنجی سوره فصلت سوره سی مکده اینگان ایلی دورت آیت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(هم) سوره اسمی یا که الله برلن رسولی آرسنده برسر (تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ) دنیاو آخرتده رحمت قیلوچی الله دن ایندرلمشدر بوقرآن (سوره) (کِتَابٌ فَصَّلَتْ آيَاتُهُ) آیتلری لفظی هم معناسی اعتباری برلن آیرلمش کتابدر بوقرآن (قُرْآنًا عَرَبِيًّا) بوکتابدن عرب تلمنه بولغان قرآنی قصد قیلامن (لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ) عرب تلمینی بلسگان یا که علم و فکر ایاسی بولغان قوم ایچون ایندرلمشدر (بَشِيرًا وَنَذِيرًا) اول قرآنی ایندرلوی اوزی برلن عمل قیلوچیلارغه سیوچ بیروچی اوزینه خلایق قیلوچیلارنی قورقتوچی بولغان حالده (فَاعْرَضَ أَكْثَرَهُمْ فَمَ لَا يَسْمَعُونَ) بس آدملرنیڭ کوبسی قرآنی قبول ایئودن یوز دوندردی بس آلا قرآنی اویلا و اطاعت قیلو اشتوی برلن اشتماسلر (وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مَّا نَسْمَعُ نَا إِلَىٰ) دخی قرآنی قبول ایئودن یوز دوندرگان آدملر ایئدیلملر بزلرنیڭ کوللملر من سینگی آنیڭ اوزرینه انه گان نرسه گدن (قرآندن) پرده لر ایچنه در (وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ) دخی بزنیڭ قلاقلارمده آغرلق (چوقراقلق) باردر (وَمَنْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ حِجَابٌ) دخی بزنیڭ برلن سینگی (محمدعه) آرا گنه پرده باردر اول پرده آرا مزده دوستلقدن بزنی طبار (فَاعْمَلْ إِنَّا عَامِلُونَ) بس سین اوز دینگده عمل قیل درستلسکه بز اوز دینمده عمل قیلوچیلارمز (قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ) ای محمد (هم) مکه مشرکلرینه آیت آخچ مین سرنیڭ کبی آدم من فرشته یا که جن توگل من مین سزنی عقلدن یراق بولغان نرسه گه انه میم بلسکه توحید (اللهنی برلاو) گه هم عملده توغری بولوغه اندیم (يُوحَىٰ إِلَىٰ) میکا الله طرفندن وحی قیلنه در (إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ) آخچ سرنیڭ معبودکز برگنه معبوددر (فَاسْتَقِيمُوا إِلَىٰ) بس اشلرگزده اللهغه یونالگانکز حالده توغری بولکز (وَاسْتَغْفِرُوا) دخی بسوزوق اعتقادلارکزده الله دان یارلقاماق استاگز (وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ) ونی حسرتدر اللهغه شریک قیلوچیلار ایچون (الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ) شوندا این مشرکلرگه نی اوکنچدر آلا سارانلق لاری هم خلقغه شفقتسزلکری ایچون زکوة بیرماسلر سارانلق وخلقغه شفقتسزلک صفاتلرنیڭ ایکی قباحتی در صاحب بیضاوی ایته بو آیتده کافرلرنیڭ فروع برلن مخاطب بولولارینه دلیل باردی یا که زکوة بیرماسلرنیڭ معناسی اوزلرینی یا کلی تورغان اشلرنی (ایمان و اطاعتنی) قیلماسلار معناسنده (وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ) دخی اول مشرکلر آخرت کوننی انکار ایئوچیلدر یعنی مشرکلرنیڭ زکوة بیرمالوری دنیانی استاواگه چومولاری و آخرتنی انکار ایئولری ایچون در (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) درستلسکه شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلدیلملر (لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) ایمان کیتریده ایزگو عمل قیلغان آدملرگه منت قیلنمی تورغان یا که بتمی تورغان ثواب باردر (قُلْ أَنتُمْ كَافِرُونَ) ای محمد هم مکه مشرکلرینه آیت سین ایا سزمی انکار اینه سز (بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ) ایکی کون

مقدارنده یا که ایکی نوبته بیبرنی یاراطقان اللهنی بیضاوی ایاسی ایته بیبردن توبانلک جهتی مراد بیبرنی ایکی کون مقدرنده یاراطودان مراد بیبر ایچون بیبر مشنرک بولغان اصلنی یاراتدی مونلک صوکنده بیبر ایچون تورلی صورتلر یاراتدی شول صورتلر برلن بیبر تورلی نوع بولوب اورلدی دیو کافرلنک اللهنی انکاردان مراد اللهنک بارلوعنی انکار توگل بلمکه اللهنک ذاتنه هم صفتلارنده حق دان باطلگه آوشولاری (بیضاوی) (وَتَجْعَلُونَهُ أُوتَادًا) دخی سز مشرکلر الله ایچون عبادته شریکلر قیلورسز (ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ) بیبرنی ایکی کون مقدارنده یاراطقان الله بتن عالمنک ریسدر (وَجَعَلَ فِيهَا رِوَاسٍ مِّنْ فَوْقِهَا) دخی اول الله بیبرده بیبرنک استمن کونارب طاعلار یاراتدی (وَبَارَكْ فِيهَا) دخی اول بیبرده کوب ایزگولکلر بیبردی یعنی بیبرده تورلی اوسه تورغان نرسه لر وحیوانلار یاراتدی (وَقَدَّرَ فِيهَا اَقْوَاتَهَا فِي اَرْبَعَةِ اَيَّامٍ) دخی بیبر اهلی نلک آزلارونی بیبرده دورت کون تمامنه چیکلادی (سَوَاءٌ لِّلرَّسَّالِیْنَ) بودرت کون تیگز بولوبرلن تیگز بولدی شوندان آرطماسه کیمه ماسه بویاراطولارنی آلتی کونگه بولو بیبرنی هم بیبرده بولغان نرسه لرنی یاراطودان صوراغوجیلار ایچوندر (ثُمَّ اسْتَوَى اِلَى السَّمَاءِ) مونلک صوکنده کوك طرفنه قصد قیلدی الله تعه (وَهِيَ دُخَانٌ) حالبوکم اول کوك برفارانغو نرسه ایدی (فَقَالَ لَهَا وَلِلْاَرْضِ اِئْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا) بس الله کوكه هم بیبرگه ایتمدی بوی صونغانکز حاله یا که کوچلانگه کز حاله کیلکز یعنی مین اوزگزده یاراطقان تأثیر (اثر بیبر) تأثیر (اثر قبول ایتمو) برلن کیلکز هم منم سزده قویغان نرسه لرمنی اظهار قیلکز (قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ) کوك برلن بیبر حال تلی برلن ایتمیلر بوی صونغانمز حاله کیلک دیوموندان مقصود اللهنک کولکرده و بیبرلرده بولغان قدرتی نلک اثر ایتمینی هم کوك بران بیبرنک اللهنک قدرتی نلک اثرینی قبول ایتمولرینی تصویر هم کوك بران بیبرنی بوی صونلمش نلک امری برلن بوی صونوچی نلک اول امرنی قبول ایتمونه تمثیل (فَغَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ) بس اللهنک کولکرنی ایکی کون مقدارنه یدی کوك ایتم یاراتدی لکن بوکونلردن مراد الله تعه کونلر دیو آطاغان اوزون مدتلر چونکه الله حضورنه کرن دیومنک بیل قدر وقت قه ایتمه یا که آندان ده اوزونراق وقتقه ایتمه مثلبرکون ایلملی ملک بیل مقدارینه اطلاق قیلنه نناکه موکار دلیل (وَاِنَّ يَوْمَئِذٍ رَبُّكَ كَالْفِ سَنَةِ مَمَاتَعِدُونَ) آیتنی برلن (فی یوم کان مقداره خمسین الف سنه) آیتنی (الله اعلم بالصواب) (وَاَوْحَى فِي كُلِّ سَمَاءٍ اَمْرًا) دخی اللهنک هر بر کوك کوك کونلک اشیمه وحی قیلدی یعنی کونکی اوزینی اصلاح قیلا تورغان نرسه گه یوکلادی هم کوك که خاص قابلیت بیبردی یا که اهلنه امرلری برلن وحی قیلدی معناسنه (وَزَيْنًا السَّمَاءِ التُّنِيًا بِمَصَابِيحٍ) دخی بز بیبرگه باقین بولغان کونکی یلمزلار برلن زینت لادک (وَحَفْظًا) دخی کولکرنی کامل صاقلاو برلن صاقلادق (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) بوذکر قیلنغان اللهنک اشلری قدرنه هم علمه کامل بولغان اللهنک تقدیریدر (فَاَنْ اَعْرَضُوا فَقُلْ اَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً) بس اگر بو بیان صوکنده داکه کافرلری ایمان دان یوز دوندرسه لر بس ای محمد (عم) آلاغه ایت سین مین سزنی باشن کبی قاطی عنات

برلن قور قىيامن (مَثَلُ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ) عاد هم ئمود قومی نىڭ ياشن كىبى بولغان قاطى عىابلرى
 شىكىلى بولغان عىاب برلن دىو (اذْجَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ اَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ) عاد برلن ئمود قومی نىڭ قاطى
 عىابلرى بلارغە آللارنىدان دىخى آرپلارنىدان رسوللر كىلگەن حالە بولدى (اَلَا تَعْبُدُوا اَللَّهَ) سز
 عبادت قىلماڭز مگر اللەغەغە عبادت قىلماڭز دىدىلر اول رسوللر (قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا عَادَ بَرْلَن ئمود
 قومی ايتدىلر اگەر بىز پىغمبەرلر بىبارونى تىلاسه ايدى (لَانزَلْ مَلَايِكَةً) پىغمبەرلر ايتىپ فرشتەلر ايندرر
 ايدى (فَاِنَّا بِمَا رُسُلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ) بس درستلىكە بىز زمكزده آنىڭ برلن بىبارلىك دىگان نرسەڭزنى
 انكار قىلوچىلارمىز چونكى سزده بىزنىڭ كىبى آدم سىزنىڭ بىزدن آرتوق بىر كىز يوق (فَاَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا
 فِي الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) بس اما عاد قومی بىدرە حقىز تىكبرلندىلر (وَقَالُوا مَنْ اَشَدُّ مَنَاقِبَةً) دىخى بىزدن قوت
 بوزىدىن كم قاطىراق دىدىلر (اَوْلَمْ يَرَوْا) ابا عاد قومی بىلمادىلر (اَنَّ اللّٰهَ الَّذِى خَلَقَهُمْ) درستلىكە عاد
 قومىنى بىبارلىقان اللە (هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً) اول اللە عاد قومىدىن قوت بوزىدىن قاطىراقىر يعنى قوتلىرىا كىر
 (وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) و عاد قومی بلە تورب ايتلر بىزنى انكار قىلور بولدىلر (فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا
 صَرْصَرًا) بس بىز عاد قومىنى صالحونلغى برلن هلاك قىلا تورغان بىك صالحون جىل بىبارلىك (فِي اَيَّامٍ
 نَعْسَاتٍ) مبارك بولماغان كونلردە (شِوَالِ اَيِّ نَىڭ صَوڭغى چىهار شىنبە كونىدىن ايكىچى چىهار شىنبە كونى
 قىر وەر بىر قومنىڭ عىابى چىهار شىنبە كون بولغان دىگانلر) (لِنُعْزِبَهُمْ عَنَّا الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا)
 بوسالغون جىلنى بىبارومىز دىنيا تىركلىگىنى عاد قومىنى رسالغى عىابىنى تاتوتماقلىغىز اىچون (وَكَعَذَابٍ
 الْاٰخِرَةِ اٰخِزْيَ) والبىتە آخىرت عىابى بىگىرەك رسواى قىلوچىدىر (وَهُمْ لَا يَنْصُرُونَ) دىخى اول عاد قومی
 عىابىنى بىبارلور بىبارلار ياردىم قىلماسالار (وَاَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ) اما ئمود قومی آلارغە حلقىغە كوندىر وىوللارنى
 كورسانىڭ (فَاسْتَجَبُوا لِعَمِي عَلَى الْهُدَى) بس آلار حلقىغە كوندىرلور اوزرىنە صوقىلغىنى (آرزغونلغىنى)
 اختيار قىلدىلر (فَاَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ) بس ئمودلرنى خورلاوايسى بولغان عىابىنىڭ ياشنى
 توتدى يعنى آلارغە كوكىن عىاب ايتىدىك كىسنى هلاك ايتدى (بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) ئمود قومىنىڭ كىسب
 قىلغان نرسەلرى (آرزغونلغىنى اختيار قىلولارى) سبىلى (وَنَجَّيْنَا الَّذِيْنَ) دىخى عاد قومىدىن شوندا بىن
 آدملرنى هلاكتىن قىقاردىق (آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ) اول آدملر ايمان كىتدىلر دىخى بو عىابىدىن قورقار
 بولدىلر يعنى اللەدن قورقدىلر (وَيَوْمَ يَحْشُرُ اَعْدَاءُ اللّٰهِ اِلَى النَّارِ) واى محمد (عه) شول كونى ايسكە
 تشر اول كونە اللەنىڭ دشمانلارى تموغ صارى قوبارلىمش بولورلار (فَهُمْ يُوْزَعُونَ) بس اول اللەنىڭ
 دشمانلارىنى تارالماسونلار اىچون حبس قىلىنور يعنى جىولوب بىتكىچە بىرىدرە توقىتالنور (حَتَّى اِذَا مَا
 جَاؤَهَا) هر قىچان تموغە كىلسەلر (شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَاَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ) اول اللەنىڭ دشمانلارىنىڭ
 ضررىنە قىلاقلارى و كوزلرى هم تىرلرى گواھلىق بىدر (بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نرسەلرى برلن
 يعنى اللە تعالى شول اعضالاردىن سويلاتر ياكە شول اعضالارنىڭ قىلغان عمللرىنىڭ اثرلرىنى بىلدر

(وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لَمْ شَهِدَتْكُمْ عَلَيْنَا) دخی اللهنك دشمانلاری (كافرلر) شلته قیلوب تیریلرینه اینورلر
 نیک بزنگ، ضرر مزغه گواھاق بیردگز دیو (قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ) تیریلری اینورلر
 بزنی هر نرسه نی سویلاترگه قادر بولغان الله سویلاتدی بز اوز اختیار مز برلن سویلامادك دیو (وَهُوَ خَلَقَكُمْ
 أَوَّلَ مَرَّةٍ) واول الله بزنی اول مرتبه ده یاراتدی (وَالِيَهُ تَرْجَعُونَ) واول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَمَا
 كُنْتُمْ تَسْتَفْتُونَ) دنیاده وقتده قباحت اشلرنی قیلغانك رسوای بولودن قورقوب آدملردن یاشرنور
 بولنگز (اِنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ) حالبوكم ضررگزغه گواھاق بیرونی ظن قیلماذكز (سَمِعَكُمْ وَلَا اَبْصَارَكُمْ
 وَلَا جُلُودَكُمْ) قلاقلارگزنگ هم كوزلرگزنگ دخی تیریلرگزنگ (وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ) ولسكن سزگمان قیلنگز
 (اِنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ) درستلككه الله سزنگ قیلغان اشكزدن كویسنی بلماس دیو (وَذَلِكُمْ
 ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ) وسزنگ بوگمانكز (یعنی الله بزنگ قیلغان اشمرنگ كویسنی بلمی دیگان
 گمانكز) ربكزغه گمان قیلغان گمانكزدر (اَرْدِيكُمْ فَاصْبِعْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ) بوگمانكز سزنی هلاك ایتدی بس
 سز بوگمانكز سببلی ضرر ایتوچیلردن بولوب اورلنگز چونكه دنیا و آخرتک سعادت ایچون باغشلاغان نرسه لری
 دنیا و آخرتک یاوز بولولارینه سبب بولدی (فَاَنْ يَصْبُرُوا فَالْخَارِئَةُ لَهُمْ) بس اگراول كافرلر عذابقه
 صبر ایتسه لری بس اوت آلاز ایچور باراچاق اورندر (وَاِنْ يَسْتَعْجِبُوْا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَجِبِينَ) واگراوزلرینك
 سویگان نرسه لرینه کیری قایتونی صوراسه لاریس آلاز صورایغان نرسه لرینه جواب بیرلمش و صوراولارنی
 قبول قیلنمش توگلملردری یعنی رضا بولنمش توگلملردر (وَقَيِّضْنَا لَهُمْ قُرَنَاءَ) دخی كافرلر ایچون شیطانلاردن
 بولغان دوستلارنی تقدیر قیلدی (فَزَيَّنَّا لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ اَيْدِيَهُمْ وَمَا خَلَقَهُمْ) بس اول شیطانلاردن بولغان
 دوستلارنی كافرلرگه آللارنك بولغان نرسه نی (دنیا اشلرینی ونفس آرزولارینه ایارونی) هم آرتلارنك
 بولغان نرسه نی (آخرت اشینی هم آخرتنی انكار ایتونی) زینتلی ایتوب كورساتدیلر (وَحَقَّ عَلَيْهِمُ
 الْقَوْلُ) دخی اول كافرلر اوزرینه عذاب سوزی ثابت بولدی (فِيْ اُمَّمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ) اوزلریندن بورن
 اوتكان امتلر ایچنك (مِنَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ) مكه كافرلریندن بورن اوتكان امتلر جنلردن هم آدملردن بولغوچی
 (اَنْهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ) درستلككه مكه كافرلری هم بلاردن بورن بولغان امتلر اوزلرینه ضرر ایتوچی
 بولدیلر (وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا) دخی كافر بولغان آدملر ایتدی (لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ) بوقرآنی
 اشتماكز یعنی قلاق صالمماكز (وَالْعَوَاقِبِ) دخی بوقرآنی او قیلغانك اغوسوزلر برلن سوز اهكز باشقه لارغه ده
 اشتماسون (لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ) تحقیق سزقرآنی او قوغه استن بولورسز یعنی باشقه لارغه هم او قوچیغه
 اشتماسسز (فَلْيَنْذِرِ الَّذِيْنَ كَفَرُوا) بس كافر بولغان آدملرگه تاتوترمز (عَذَابًا شَدِيدًا) قاتی عذابنی
 (وَلَنْجَزِيَنَّهُمْ اَسْوَأَ الَّذِيْ كَانُوا يَعْمَلُونَ) دخی آلارنی قیلغان عملارینك یاوزینك جزاسی برلن جزا بیررمز
 (ذَلِكَ جَزَاءُ اَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارِ) بو یاوز جزا اللهنك دشمانلارینك جزاسی بولغان اوتدر (لَهُمْ فِيْهَا دَارُ الْاٰلِئِ
 اللَّهُنك دشمانلاری ایچون اوتك منگولك بورنی باردر (جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ) بزنگ آیتلرمزنی

(قرآن آیتلربینی) بله ترب انکار قیلولاری سببلی جزالانماق برلن جزالاندیلار (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا) دخی کافر بولغان آدملر ایتور قیامت کوننکه (رَبَّنَا ارْتَابْنَا الَّذِينَ اضْلَانًا مِنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ) ای ربمجزنلردن و آدملردن بزنی آزدرغان ایکی تورلی شیطاننی برگه کورسات (نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا) بو ایکی تورلی شیطاننی آیباق آستلارمزده قیلورمز یعنی آیباق آستلارمزغه صالحوب تابتارمز (لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ) اورن و خورلق یوزنمن توبانلردن بولسونلار ایچون بو ایکی آزدروچی شیطان (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلسکده شوندا این آدملر ربمزالله در دیوایتدیلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونک صوکنده عمله توغری بولدیلار یعنی الله امر قیلغانجه عمل قیلدیلار (تَنْزِيلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ) آنداین آدملر اوزرینه یاردم ایچون یا که قورقونی بیمار ایچون یا که اولسگان و قتلارنک فرشته لراینار (الآتَخَفُوا وَلَا تَحْزَنُوا) آلتکرده بولغان نرسه دن قورقما گزو آرتکرده قالغان نرسه گه حسرتلارنمه گز دیورلر (وَأَبْشُرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ) دخی دنیا ده اوزنگره وعده قیلنغان اوجماخ برلن شادلاننگز الله تعالی بو آیتده اول اسلام ننگ معناسنی ³⁰ بیان ایتدی اسلام شزل بولا آدم ننگ ربم الله دیب مونک صوکنده علمده هم عملده توغری بولوی ربم الله دیواعتقاد قیلوی برلن اوزینی هر برخیالی هم هوائی بولغان معبودلر ننگ اسارتنن آزاد ایتده علمده و عملده توغری بولوی برلن الله ننگ یولینه کونله در (نَعْنُ أَوْلِيَاءُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ) بز سز ننگ دنیا ترکلنگنده هم آخرتده یاردچیلر گزمز یعنی دنیا ده سز ننگ کونلکرگه حقنی تشرر و سزنی ایزگولک که یوکلمز آخرتده سرگه شفاعت قیلورمز (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُی اَنْفُسُكُمْ) و سز ننگ ایچون اوجماخده نفسلر گز آرزو قیلغان نرسه لر باردر (وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ) دخی سز ننگ ایچون اوجماخده استاگان نرسه لر گز باردر (نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ) اول نعمتلر گناهلارنی یارلقاغوچی هم رحمت قیلوچی الله دن قوناق ضیافتنی کبی اینوب حاضرلنگان حالکده (وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا) سوز یوزنمن کمدر کورکامراک (مَنْ) شزل کشیدن (دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا) اول کشی الله ننگ عبادتنه انده دی دخی اوزی ایزگو عمل قیلدی (وَقَالَ اَنْتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دخی ایتدی درستلسکده مین الله ننگ امرینه بوی صنوچیلاردن دیو یعنی بو کشیدن سوزده کورکامراک ³³ آدم بارمی البته یوق (وَلَا تَسْتَوِي الْعَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ) دخی جزاده ایزگولک و یاوزلق برابر بولماس (ادفع بالنی هی احسن) یاوزلقنی کورکام بولغان خصلت (ایزگولک) برلن یبار مثلا آچونی صبرلق برلن کشیدنک یاوزلقنی عفو برلن (فَاِذَا النُّبَى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ) بس ایزگولک برلن یاوزلقنی یبار دکک وقتده سینک برلن آنک آراسنده دشمانلق بولغان آدم اورلر (كَانَهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ) گویا که یاقن شفقتلی دوست کبی بولوب (وَمَا يُلْقَاهَا الاَّ الَّذِينَ صَبَرُوا) و بو کورکام طبیعت که (یاوزلقغه قارش ایزگولک قیلوغه) یولقماس مگر صبرلق قیلغان آدملر گنه یولغور (وَمَا يُلْقَاهَا الاَّ ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ) دخی بو کورکام طبیعت که یولقماس مگر ایزگولسکن الوغ الش ایساس بولغان آدم گنه یولغور (وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ) واگر سینسی شیطاننن

بولغان دونسرو ياوزلقنى ايزگولك برلن يبارودن دوندرسه (فَاسْتَعْنُ بِاللَّهِ) بس شيطان نك
ياوزلغندن اللهغه صيون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلكده اول الله سينك صيونكى اشتوچيدر
هم نيتمكى بلسگوچيدر (وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ) الله نك قدرتنه و حكمتنه دلالت، قىلا تورغان
علامتندر كيچ هم كوندر (وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ) دى قياش و آي (لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ) قياشقه
و آيغه سجده قىلما كز چونكه آلارده سز نك كى مخلوق لار (وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ) دى كيچه نى
و كوندرنى هم قياشنى و آينى ياراطقان اللهغه سجده قىلما كز (اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ) اگر سز اللهغه غنه
عبادت قىلور بولسا كز (فَاِنْ اسْتَكْبَرُوا) بس اگر يالغز بولغان اللهغه سجده قىلور دان آدم لار
تكبرلنسه لار (فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ) بس اى محمد عه م ربك حضورنده بولغان ذاتلر (فرشته لار) (بِسْمِجُونَ
لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) كيچه و كوندرده يعنى هميشه اللهغه تسبيح ايتورلر (وَهُمْ لَا يَسَاءَلُونَ) حالبوكم اول
فرشته لار الله نك تسبيحنن يالقماسلار (وَمِنْ آيَاتِهِ اَنَّكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً) دى الله نك قدرتنه
دلالت، قىلا تورغان علامتلردن درستلكده سين اى محمد عه م بييرنى اولنسر قورى حالده كوررسن
(فَاِذَا انزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ) بس هر قيچان بيير اوزرينه صوفى ايندرساك (اهْتَرَّتْ وَرَبَّتْ) بيير زينتلور
هم اولن لار برلن كوينور ويوغارى آشار (اِنَّ الَّذِي اَحْيَاهَا لَمُعَى الْمَوْتِ) درستلكده بييرنى ترگزگان
الله البته اولك لرنيمه ترگزگوچيدر (اِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) درستلكده اول الله هر بر نرسه اوزرينه
كوچى يتكوچيدر (اِنَّ الَّذِينَ يُلْحِقُونَ فِي آيَاتِنَا) درستلكده شونداين آدم لار بزنك آيتلرمزده طعن
قىلو برلن توغريلقدان آوشورلار (لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا) بزنك اوزرمزگه باشرن بولماسلار يعنى آلار نك
بو قباحت اشلرينه جزأ بييررمز (اَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ) ايا تموغ اوطينه تاشلانغان آدمى ايزگو
(اَمْ مَنْ بَأْتَى آمَنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ياكه قيامت كوننده بزنك حضورمزه عناب دن امين بولغان حالده
كىلگان كشى ايزگومى (اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ) اى كافرلر تلاگان نرسه كزنى اشلار كز (اِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ)
درستلكده اول الله سز نك قىلغان عملكزنى كورگوچيدر (اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ) درستلكده
قرآننى انكار ايتوچى آدم لار (لَمَّا جَاءَهُمْ) قرآن اوزلرينه كىلگان زمانه بو آدم لار هلاك بولوچيلاردر
(وَاِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ) دى درستلكده اول قرآن كوب فائده لى كتابدر (لآيَاتِهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)
اول قرآن نك آلتندان باطل كىلماس (وَلَا مِنْ خَلْفِهِ) دى اول قرآن نك، آرتندان باطل كىلماس
يعنى قرآنغه هيچ بر جهتمن باطللى عارض بولماس (تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) اول قرآن اشنه
ماقظالمش و حكمت اياسى بولغان الله دان ايندرلمشدر (مَا يُقَالُ لَكَ) اى محمد عه م قومك طرفندان
سيكا ايتلماس (الْأَمَاقَةُ قِيلَ لِلرَّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ) مگر سينن الك بولغان ييغدرلرگه قوملرى طرفندان
ايتلگان نرسه گنه ايتلور (اِنَّ رَبَّكَ لَنُورٌ مُغْفِرٌ) اى محمد عه م درستلكده سينك ربك يارلقاو اياسيدر
دوستلارونى (وَذُو عَقَابٍ آلِيمٌ) دى رنجكوچى عناب اياسيدر دشمانلارينى (وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَمِيًّا)

كافرلر كاشكى قرآن عجم تىلنىڭ ايندىرلىگان بولسه ايدى ديدىكلرنىڭ الله تعالى بوجوابنى بىردى واگر بىز
 قرآننى عجم (عربدىن باشقه) تىلنىڭ قىلساق ايدى (لَقَالُوا لَوْلَا فَصَّلَتْ آيَاتُهُ) البته كافرلر ايتورلر ايدى
 كاشكى قرآننىڭ آيتلىرى بىز آكلى تورغان تل بىرلن بىيان قىلنغان بولسه ايدى ديو (اَعْجَمِي وَعَرَبِي)
 اياحاطب عرب بولغانىڭ عجم تىلنىڭ بولغان سوز بولورمى يعنى پىغمبىر عرب بولغان آكار عجم
 تىلنىڭى قرآن ايندىرلرمى (قُلْ هُوَ الَّذِيْنَ آمَنُوا هُدًى وَشَفَاقًا) اى محمد (عه) مكه مشركلرىنىڭ ايت
 سىن اول قرآن ايمان كىتىرگان آدملىرىنى حلقىڭە كىرگىزىڭە هم آلارنىڭ كۆڭللىرىنىڭ بولغان
 آورولارىنىڭ شفاڭ (وَالَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُونَ فِيْ آذَانِهِمْ وَقُرْ) دى شونداين آدملىر ايمان كىتىرماسلر
 آلارنىڭ قىلاقلىرىڭە آغزلىق (چوقراقلىق) باردر (وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمِي) واول قرآن كافرلر اوزرىنىڭ صوقرلىق
 (قارارغولقىڭ) شونىڭ اىچون كافرلر قرآننى اشتهماسلردە هم آكلاماسلارده (اُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ
 بَعِيْدٍ) بوصفتىڭە كافرلر بىراق اورىدىن نىڭ قىلنورلار يعنى كافرلر قرآننى اشتهماولرىنىڭ بىراق اورىدىن
 نىڭ قىلنغان آدم كىيىرلر (وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) وتعتيف بزموسى (عه) اوزرىنىڭ كىتاب (تورات)
 بىردىڭ (فَاخْتَلَفَ فِيْهِ) بس اول كىتابدە اختلاف قىلندى قرآننىڭ اختلاف قىلنغان كىيى يعنى اول كىتابنى
 بعضىلار تصدىق قىلدىلار بعضىلار يالغانغە نسبت بىردىلر (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ) واگر بىكلىن
 الكى اوتكان سوز بولماسە ايدى يعنى حسابنى قىامت كونه قدر كىچكىتر و وعدهسى اوتماگان بولسه
 ايدى (لَقَضَى بَيْنَهُمْ) كافرلر آراسىڭە دنيا دوق عذاب بىرلن حكىم قىلنور ايدى (وَانَّهُمْ لَفِيْ شَكٍّ مِنْهُ
 مُرِيْبٍ) دى رستلىكە اول كافرلر (يهودلر ياكە ايمان كىتىرماگان آدملىر) حيران بولونى واجب ايتە
 تورغان شىك بىرلن توراتىن شىكە دلرلر (مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) بىر كىشى ايزگوعىل قىلسە اوز فائىسى
 اىچوندىر (وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلِيَهَا) وبىر كىشى ياوزلىق قىلسە بس اوز ضررىنىڭە در (وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيْدِ) واى
 محمد (عه) سىنىڭ ربكىڭ بىڭە لىرگە ظلم قىلوچى توگىلدر

« يىكرومى دورتنىچى پارەنىڭ تىرجهسى تمام بولدى »

(اَلَيْسَ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ) قىامتنى بىلونى اللهغە قايتارلىشى بولور يعنى اكر قىامتىن صورالسى قىامتنى
 بىلونى اللهغە قايتارلا چونكى اللهدن باشقه قىامتنىڭ قىچان بولونى ھىچ كىم بىلەيدىر (وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَةٍ مِنْ
 اَكْمَامِهَا) دى اويالارنىڭ (صاوتلارنىڭ) يەش چىماس (وَمَا تَعْمَلُ مِنْ اَنْثَى وَلَا تَضَعُ) دى آنا حيوان
 يوكلى بولماس دى يوكىنى بىراورنىڭە قويماس (اَلَا بَعْلَمُه) مگر بواشلىر اللهنىڭ بىلويىنە يا قىين بولغان
 حاللىڭە هم اللهنىڭى علمى متعلق بولغان حاللىڭە واقىع بولور يعنى يەشنىڭ اوياسىدىن چىغوى هم مؤنث ذاتىنىڭ
 يوكلى بولوى هم يوكىنى (بالاسنى) تابوى ھەمەسى اللهغە معلوم اللهنىڭ كونلىرىنى وساعتلىرىنى هم بالاننىڭ
 كامل ياكە ضعيف ايدىكى بىلور (وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ اَيْنَ شُرَكَائِيْ) واى محمد (عه) شول كوننى ايسكە تىشراول
 كوتە الله مشركلرگە نىڭ اقىلور سىزنىڭ زىمىڭە نىڭ بولغان نىرسە لىرم قايلە ديو (قَالُوا اَدْنَاكَ مَا مَتَّانٍ شَهِيدٍ)

مشركلر ايتورلر اى الله بىز سىڭا بىلرەمىز بىزلردىن ھېچ كىم اول مەبۇدلارنىڭ سىڭا شىرك بولۇپ بىرلن شھادت بىرۈچى يوق بىز اول مەبۇدلاردىن بىزدىك ايندى دىيو (وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ) مۇنداق ئۇلك دىيادە عبادت قىلغان نىسەلرى (مەبۇدلرى) كافرلاردىن غىب بولۇپ يعنى مەبۇدلرى فائىدە بىرەدى ياكە مەبۇدلرىنى كورماسلر مەناسىدە (وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّعِيصٍ) دىكى كافرلر شىكسىز بىلدىلر كە اوزلرىنە عذابدىن قاچارغە اورون يوقىر (لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دَعَا الْخَيْرِ) آدم اىزگولسىنى (نەمتە كىلگىلىكىنى) استاودن يالقماس (وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَسْأَلْ قَنُوطًا) واگر آدمنى ياوزلىق (فقيرلك) ياكە آورو توتسە بس آدم اللەنىڭ فضلەندىن ورحمتىدىن امىد كىسكۈچىدىر ھم امىد كىسۈينىڭ اثرىدە ظاھر بولۇچىدىر (وَلَمَنْ آذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا) واگر بىن اوز طرفەزدان آدمگە رحمت تسانوتساق يعنى بىلىق وسلامتىك بىرساك (مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَتْهُ) آدمنى توتقان ضرر (فقيرلك و آورو) سوگىدە (لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي) البتە آدم ايتور بوررحمت منم اىچوندىر يعنى مېن بوررحمتىكە عمل سببلى مستغف من (وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً) ومېن قىيامتىنى قائم بولور دىب ظن قىلمىم (وَلَمَنْ رَجَعْتُ إِلَى رَبِّي) واگر مېن برتقىدىر رېمە قايتارلمش بولسام (أَنْ لِي عِنْدَهُ لِلْحَسَنَى) درستلىكىدە منم اىچون رېمە حضورىدە البتە كوركام مئوبىت (اوجماخ) باردىرچونكە بو آدم اوزىنە اىرشكان دنيا نەمتىنى استىغناقم اىچون دىيو اعتقاد قىلدقندىن بونەمت برده مېندىن آىرلماس دىيو گمان قىلادر (فَلَمَّا نَبْهَتِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا) بس بىز كافر بولغان آدملرگە دنيا دە عمل قىلغان نىسەلرىنىڭ حقىقتلرى بىرلن خىبر بىرۈر ھم دنيا دە اعتقاد قىلغان نىسەلرىنىڭ كىرسىنى كورساتىمىز (وَلَمَّا يَتَقَفُوهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ) دىكى آلاغە قاسلى عذابدىن تاتوتتۈرۈز (وَأَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ) ھەر قىچان بىز آدمگە نەمت بىرساك (أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ) آدم اول نەمتىدىن يوز دوندىر دىكى تىكېرلىنىب اول نەمتىدىن (شىكرىدىن) جانىنى بورور يعنى اول نەمتىدىن بىتونلاى يىراق بولور (وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ) ھەر قىچان آدمنى ياوزلىق توتسە (فَتَدْعُوا دُعَاءَ عَرِيضٍ) بس اول آدم كوب دعا اياسى بولور (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) اى محمد (ەم) مشركلرگە ايت سېن اكر قرآن اللە حضورىدىن اىنگان بولسە (ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ) مۇنىڭ سوگىدە سىز فىكرلمايگنە ھم دىلېلسىزگنە قرآننى انكار قىلساكر (مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ) حق دان بىراق بولغان خلافتە بولغان كىشىدىن كەدر آرزونىراق بولور يعنى سىزدىن آرزون آدم بولورمى البتە ھېچ كىم يوق (سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ) بىز آدملرگە بىرلىك قىلارنىڭ (تولى ياقلرىدە) بولغان آيتلارمىزنى (كىلاچكىدە بولغان واقىلارنى واوتكان اثرلارنى دىكى اللەنىڭ پىغەمبىرىنە ھم خلىفەلرگە مېسر ايتكان كوب شەرلارنى اسلام بىرلن مشرف ايتولرىنى ھم شرق وغرب مەملىكتلرىنە غالب بولولارنى) دىكى اوزلرىدە بولغان آيتلارمىزنى (يعنى مكە اھلى آراسىدە ظھور ايتكان نىسەلرىنى ھم آلاغە اىنگان نىسەلرىنى ياكە آدمنىڭ تىنىدە بولغان اللەنىڭ كمال قدرتنە دلالت قىلغان عىبىب اشلىرىنى)

کورساتر رمز (حَتَّىٰ يَبَيِّنَ لَهُمْ) آدملرگه ظاهر بولسون ایچون (أَنَّهُ الْمَقِيُّ) درستلرکله اول قرآن حقدر
اللهدان ایندرلرمشدر یعنی قرآن نلک حق بولوی ظاهر بولسون ایچون یا که رسولنک حق بیغمبر
بولوی یا که توحید ظاهر بولسون ایچون معناسنه (أَوْلَمَ يَكْفِي بِرَبِّكَ) ای محمد (عهم) ربک کفایه
قیلمادیمی یعنی ربک برلن کفایت حاصل بولمادیمو (أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) درستلرکله اول ربک
هر نرسه اوزرینه تشنکوچیدر (أَلَا أَنَّهُمْ فِي مَرِئَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ) آگاه اولرکله درستلرکله مکه مشرکلری
ربلرینه بولقودان شیکله در (أَلَا أَنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ) آگاه اولرکله درستلرکله اللههر بر نرسه نی آیروب
بلرگوچیدر. « فصلت سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی »

﴿ قرق ایکنچی سوره شوری سورده اینگان جمعی ایمللی اوج آیت ﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(جیم عسقی) بوسوزندن مرادینی جناب حق اوزی بلور یا که سوره اسمی (كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ) بوسوره ده بولغان معنالارنی وحی قیلغان کبی سیکلا ای محمد (عهم) هم سیندن الک
بولغان بیغمبر لرگه وحی قیلور (اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) هر اشک غالب بولغان وحکمت ایاسی بولغان
الله وحی قیلور (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله ایچوندر کولکرده و بیبرلرده بولغان نرسه لر
(وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) و اول الله نلک شانی بلندر هم مرتبه سی الوغدر (تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْقَطِرُنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ)
کولکرده استلکی جهتلریندن الله نلک الوغلدندان یاقین بولورلار (وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ)
دخی فرشته لر ربلوی نلک حمدی برلن تسبیح ایبورلر (وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ) دخی فرشته لر
بیبرده بولغان آدملر ایچون اللهدان بارلقاماق استارلر (أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) آگاه اولرکله
درستلرکله الله آدملرنلک گناهلارونی بارلقاغوچیدر هم خلقنه رحمت ایتموچیدر (وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ
أَوْلِيَاءَ) دخی شوندا این آدملر اللهدان باشقه شریکلر توتدیلار (اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ) الله اول کافرلرنلک
حالدرینه و عملدرینه صانچیدر هم آلاغه عملدری برابرنده تیوشلی جز آنی بیبرر (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بِوَكِيلٍ) وای محمد (عهم) سین اول کافرلر اوزرینه وکیل (اشلری تابشرلرشمش آدم) توگل سن
(وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ) ای محمد (عهم) بوسوره ده بولغان معنالارنی وحی قیلومز کبی سیکلا وحی قیلدیق
(قُرْآنًا عَرَبِيًّا) عرب تلنک بولغان قرآننی (لَتَنْتَنِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ) اول قرآن برلن قریه لر نلک آناسی
بولغان مکه خلقنی قورقتوکل ایچون (وَمَنْ حَوْلَهَا) دخی مکه تیراسنده بولغان عربلرنی قورقتوکل
ایچون (وَتَنْتَنِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لِأَرْبَبٍ فِيهِ) دخی شیکسز بولغان خلقلار جیولاتورغان قیامت کونی برلن
آدملرنی قورقتوکل ایچون (فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ) آدملر قیامت کوننک اول جیولورلارده صوکره
تار اتلورلار برفرقه سی (جماعتنی) اوجماخلک بولور و برفرقه سی قزدرلش تموغک بولور (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً
وَاحِدَةً) و اگر الله تلاسه ایدی بتن آدمنی حق لغغه کونلرگن یا که حلقمدان آرزغان برامت قیلور ایدی

وَلَكِنْ يَنْزِلُ مِنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ) وليكن الله تعالى تلاگان آدمینی رحمتنه کرتتر (وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ
 وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) دخی کفر سبیلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلار آلارغه عذابنی یباره تورغان دوستده
 هم یاردچییده یوقدر (أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ) بلکه کافرلر اللهدان باشقه دوستلار (معبودلر)
 توتدیلار (قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ) بس اگر کافرلر حق یاردچی تلاسهلر بس الله حق یاردچییدر (وَهُوَ يَبْصُرُ
 الْمَوْتَى) واول الله اولکلرنی ترگزدر (وَهُوَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله هر نرسه اوزرینه قادردر (وَمَا
 اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه کم دنیا یا که دین اشلرندن اول نرسهده سز (مسلمانلار دخی کافرلر)
 اختلافی قیلدیگز (فَجُكِّمُهُ إِلَى اللَّهِ) بس اول اختلافلی نرسهذکی حکمی اللهغه تابشرامشدر الله یاردم
 بیرو برلن یا که ثواب وعذاب برلن حقلقه بولغان آدمینی باطللقده بولغان آدمین آیرودر (ذَلِكُمْ
 اللَّهُ رَبِّي) ای محمد هم آدملرگه ایت سین ادرشبو صفتنه بولغان الله منم ربمدر (عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ
 أَنْيَبُ) اول الله اوزرینه هر بر اشمی تابشردم مین ومشکل اشلرده اول اللهغه قایتورم مین (فَطُورُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله کولکرنی ویدرلرنی یاراطوچیدر (جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا) الله سزنگ
 ایچون اوز جنسگزدن خاتونلار یاراتدی (وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا) دخی دورت آیاقلی ایبرکک حیوانلار
 ایچون اوز جنسلرندن خاتونلارونی (مؤنثلرنی) یاراتدی (يَفْرَأُكُمْ فِيهِ) الله بو تدبیرده (یعنی
 سزنی وحیوانلارنی ایر برلن خاتون ایتو تدبیرنه) سزنی کوبایستور (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ) اللهنگ
 ذاته مناسب ومشابه هیچ نرسه یوقدر (وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) واول الله هر بر اشله تورغان نرسهنی
 اشتهوچیدر وهر بر کورله تورغان نرسهنی کوروچیدر (لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچوندر
 کولکرننگ ویدرلرننگ خزینهلریننگ اچکی یعنی وجود خزینهلری همه سی اللهنگ ملکیدر (يَبْسُطُ
 الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) الله تلاگان آدمی ایچون رزقنی کیدنگ قیلور وتلاگان آدمی ایچون طار
 قیلور (إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلکه اول الله هر نرسهنی بلگوچیدر بس رزقنی کیدنگ قیلورغه
 تیوشلی آدمنگ رزقنی کیدنگ قیلور وطار قیلورغه تیوشلی آدمنگ رزقنی طار قیلور (شَرَعَ لَكُمْ
 مِنَ الدِّينِ) الله سزنگ ایچون دینه مشروع قیلدی یعنی بیان قیلدی (مَا وَضَىٰ بِهِ نُوحًا) آننگ برلن
 نوح همگه بیورغان نرسه سی یعنی سزگه دیندن نوح هم دیننی مشروع قیلدی (وَاللّٰهُ اَوْحَيْنَا
 إِلَيْكَ) دخی ای محمد هم الله سیکلا وحی قیلغان نرسه سنی مشروع قیلدی یعنی محمدصلی اللهتعالی علیه
 وسلمنگ دیننی مشروع قیلدی (وَمَا وَضَيْنَا بِهِ اِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ) دخی آننگ برلن ابراهیم هم
 موسی دخی عیسی همگه امر قیلغان نرسه سنی مشروع قیلدی یعنی اللهتعالی نوح هم برلن محمدصلی الله
 علیه وسلم آراسنگ بولغان شریعت ایاسی بولغان پیغمبرنگ دینلرینی سزگه مشروع قیلدی (أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ)
 مشروع قیلوی اسلام دینی اوتاکزدیمکی یعنی مشروع بولغان نرسه شول تصدیق واجب بولغان نرسه گه ایهمان
 کیتروهم اللهنگ حکملرینه اطاعت قیلو (وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ) دخی اول دینک آیرلشماگز یعنی اصول شریعتنه

بربولوگیز اما شریعتنک فرعلرنده اختلافي درست (كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ) مشركلر اوزرينه سينك (محمد عهمنك) آنك اوزرينه انده گان نرسهك (توحيد) الوغ بولدى (اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ) اى محمد (عه) الله سينك انده گان نرسهك يعنى توحيد اوزرينه تلاگان آدمينى تارتار (وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ) دخى الله توحيد اوزرينه قايتقان آدمنى كوندر (وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) اوتكانلگى اتملردينده آيورلماديلار مگر اوزلرينه آيرلونك آزغونلف ايدكنى بلوكيلگانك صوكندهغه آيورلديلار (بَغِيًّا بَيْنَهُمْ) آرالارنده دشمانلى ايچون ياكه دنيايى استاولرى ايچون (وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى) وای محمد (عه) اكرده بيلگولى بولغان مدتكه (قيامت كوننده) قدر مهلت بيرو برلن ربك سوز الك بولماغان بولسه ايدى (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) دينده آيورلغان آدملرنك آراسنده دنياده عذاب برلن حكم قيلنور ايدى (وَإِنَّ الَّذِينَ أُوذُوا السَّكَنَاتِ مِنْ بَعْدِهِمْ) دخى درستلكه اوتكانلگى اتملر صوكنده كتاب بيرلگان آدملر يعنى رسول الله زماننده بولغان اهل كتاب (لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ) حيرتكه تشروچى شيك برلن كتابلارندن شيكه در يعنى تيوشنچه كتابلارنى بلماسلر ياكه قرآنندن شيكه در معناسنده (فَلَنْ لَكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ) بواهل كتابنك دينه آيرلوى ايچنك حق بولغان ملتكه اتفاق اوزرينه انده دخى الله طرفندن نچك بيورلماك شول روشچه انده وده توغرى بول (وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ) دخى اهل كتابنك باطل بولغان نفس آرزولارينه اياره (وَقُلْ آمَنَّا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ) دخى الله ايندركان بتمن كتابه ايمان كيتردم ديوايت كافرلر كى بعضنه ايمان كيترب بعضنى انكار قيلوچيلاردن بولمه (وَأَمَرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ) دخى سزنك آرا كزده شريعتلرني ايرشدروده هم حكملرده توغرى بولوم برلن بيورلدم ديو (اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ) الله بزك هم سزنك ربكدر (لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) بزك ايچون اوز عمللرمز بولور هم سزنك ايچون اوز عمللركز بولور وهر آدم اوز عملى برابرنده جزالانور (لِأَحْجَةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ) بزك برلن سزنك آرا كزده دعوى لاشرگه اورن يوق چونكه حق ظاهر بولدى ونزاعه يول قالمادى (اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا) الله قيامت كوننده آرالارمى جيار يعنى همه مرنى برگه جيار (وَالْإِلَهَ الْمَصِيرُ) دخى اول اللهغه در حكم ايچون هر كمنك قايتناچاق اورنى * بيضارى اياسى ايتنه بو آيتده كافرلرني بتونلاي اوز اختيارلارنده قالدروغه دلالت قيلغان نرسه يوق شونك ايچون ده بو آيت صوغش حقنده عى آيت برلن منسوخ بولمى در (وَالَّذِينَ يُعَاجُونَ فِي اللَّهِ) دخى شونداين آدملر اللهنك ديننده نزاع قيلشورلار (مَنْ بَعْدَ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ) اول ديننى قبول قيلنغان صوكنده يعنى آدملرنك اول ديننى قبول ايتوب كرددكلرى صوكنده (حُجَّتْهُمْ دَاحِضَةٌ عَنْ رَبِّهِمْ) دينده نزاع قيلوچى (فَمَقْرَشَوْحَى) آدملرنك دليللرى ربلرى حضورنده باطلدر (وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دخى اول دينده نزاع قيلوچى آدملر اوزرينه اللهنك آچوى بولور هم آلازغه كافرلرى اوزرينه قاني عذاب بولور (اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكَنَاتِ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ) الله شونداين

ذاتدر حقائق برلن کتابلر ایندردی دخی حقلار اولچانه تررغان و آدمار آراسنده حقلاری تیگزانه
 تورغان شرعی ایندردی (وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ) تحقیق قیامت سیکما یاقتدر وسین قیامت
 بلمی قالورسن بس سین عمللرک اولچانه تورغان و جزاک کامل بیرراه تورغان کون کینت کیلماسن
 بورون قرآنغه ایار و شریعت برلن عمل قیل و عدالت که دوام ایت (يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
 بِهَا) قیامتکه ایمان کیتمرماگان آدملر قیامتنی آشقدورلار (وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا) دخی
 ایمان کیترگان آدملر قیامتسن قورقوجیلارد (وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ) دخی درستلکده اول قیامت
 حق دیب بلورلر (الْآنَ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ) اگاه اولکذر درستلکده قیامت، حقده فخرشورچی
 آدملر (لَقِيَ ضَلَالًا بَعِيدًا) البته حقدان یراق بولغان آزعونلقددر (اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ) الله قللارینه
 ایزگولرینه ویاورلارینه کوب ایزگولک قیلوچیدر فهم ابرشمی تورغان تورلی ایزگولکلر برلن
 تربیه قیلور (يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) تلاگان آدمنی رزقلاندورور بنده لرندن هر برسنی اوزینه خاص
 برتورلی ایزگولک برلن الشلر (وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ) واول الله کامل قدرتلیدر هم هر اشک استندر
 (مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ) کمدر آخرت ایگنن (ثوابین) تلار (نَزَّلَهُ فِي حَرْثِهِ) اول کشینک ثوابینه
 آرتدوررمز یعنی بر ایزگو اشی برابرند اوندن باشلاب یدی یوزگه قدر هم آسانده آرتوق ثواب
 بیدررمز (وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا) وکمدر دنیا ثوابین (فإِنَّ سِنِي) تلار (نُؤْتَهُ مِنْهَا) اول کشیگه
 دنیادن الش بیدررمز (وَمَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ) واول کشیگه آخرتک الش بولماس یعنی آخرت
 اوزرینه دنیانی اختیار قیلوب دنیا برلن گنه قناعتنسه اول کشیگه آخرتده الش یوق معناسنده
 چونکه عمل نیت برلن گنه بولا هم هر ایرگه نیت قیلغان نرسه سیگنه بولا البته یالغز دنیانی نیت
 قیلغان کشیگه ده دنیا نوابی گنه بولوب آخرتده ثوابدن محروم بولا (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ) ایا اول مشرکلر
 ایچون شریکلر بارمی یعنی شیطانلاری بارمی (شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ) اول شریکلری کافرلر ایچون
 دیندن زینتلب بیان ایندیبلر (مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ) آنک برلن الله اذن بیروماگان نرسه نی یعنی شرکن
 قیامتنی انکارمز هم دنیا ایچونکنه عمل ایتومز یا که شریکلردن صنملار مراد بولور صنملار کافرلرک
 آزولرینه سبب بولدی ایچون شرعی آلاغه اضاغه قیلغان بولور (وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ) اگرده عذابنی
 کچکتدرو برلن الک بولغان حکم بولماسه ایدی (لَقَضَىٰ بَيْنَهُمْ) کافرلر آراسنده دنیا دوق عذاب برلن
 عذاب قیلنور ایدی (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی درستلکده کفر سببلی اوزلرینه ظلم
 ایتوجیلر آلاغه رنجتکوچی عذاب بولور (تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا) ای محمد (عه)
 کفر سببلی اوزلرینه ظلم قیلوچیلارنی کسب قیلغان نرسه لرندن (یاوز عمللرندن) قیامت کوننک قورقوچی
 تابارسن (وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ) واول یاوز عمللرینک جرأسی کافرلرگه بتشکوچیدر کرک قورقسونلار وکرک
 قورقسونلر (وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی شوندا این آدملر ایمان کیتردیبلر هم ایزگو عمللر
 قیلدیبلر (فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ) اول آدملر او جماغلارک باقچه لارنددر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ) اول

آدملرگه رباری حضورینه تلاگان نرسه لری بولور (ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ) مؤمنلر ایچون بونعمتلر الوغ بولغان فضل (رحمت) در (ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهَ) بو ثواب شوندا این ثوابلر الله اول ثواب برلن سیونچ بیبر (عِبَادَةُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) ایمان کیتربیه ایزگو عمل قیلغان قملارینه (قُلْ لَا إِسَاءَةَ لَكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا) ای محمد (عهم) آدملرگه ایت سین مین سزدن وحینی ایرشدروم دخی سیونچ بیبروم اوزرینه اجر صورامیم (الْأَلْمُودَةَ فِي الْقُرْبَى) مگر اوزگزگه یاقین بولدقم ایچون مینی دوست کور وگزی صوریم یا که اللهغه یاقین بواوده دوستلغنی صوریم معناسنه (وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً) وکدر ایزگولسکنی کسب قیلور (نَزَدَهُ فِيهَا حُسْنًا) اول کشی ایچون ایزگولسکنه ایزگولسکنی آرتدرمز یعنی ثوابنی آرتدرمز (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ) درستلسکده الله گناهلارنی بارلقاغوچیدر بسوی صونغان آدمگه ثواب بیروچیدر (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا) بلکه کافر لر محمد (عهم) پیغمبرلک دعواسی برلن اللهغه یالغاننی افتراً قیلدی دیواقتورلرمی (فَإِنْ يَشَاءِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ) ای محمد (عهم) اگر الله سینی رسوای قیلوینی تلاسه کوکلک اوزرینه قارلقنی مهرلر اللهغه افتراً قیلوغه باطرقیلقی قیلدقک ایچون الله نلک بوآیتی رسول الله کبی حق پیغمبرنلک اللهغه افتراً قیلوی نلک عقلگه یراق ایدکنی بلدره در چونکه اللهغه افتراً قیلادر کوکلی قارلق برلن مهرلنبدده ربسنی بلماگان آدمگنه ابا بصیرت ومعرفت ایاسی نلک افتراً قیلو احتمالی یوق (وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُعِظُ الْحَقَّ) دخی الله باطلنی جو یار وحقنی حقلار (بکلماته) اوزینلک سوزلری وحیلری یعنی رسول الله اگر اللهغه یالغاننی افتراً قیلمه ایسی اللهتعه بو یالغاننی بترر ایسی چونکه الله نلک عادتندن وحیلری برلن باطلنی بترمک وحقنی ثابت قیلماقی (إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) درستلسکده اول الله کوکراک ایالری نلک کوکراکده گی سرلرینی بلوچیدر (وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ) واول الله شوندا این الله در قملارندن توبه نی قبول قیلور (وَيَغْفِرُ عَنِ السَّيِّئَاتِ) دخی باوزلق لاردان عفو قیلور (وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ) دخی سز نلک قیلغان اشلرگزی بلور (وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) دخی الله ایمان کیتربیه ایزگو عمل قیلغان آدملر نلک دعاسنی قبول قیلور (وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ) دخی آلا رغه الله فضلندان صور اغان نرسه لرینه آرتدر (وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ) دخی کافرلر ایچون قاطی عذاب باردر (وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ) واگر الله پنسه لری ایچون رزقنی توشاسه (کیلک قیلسه) (لَبَغَوْنَا فِي الْأَرْضِ) البته بیبرده تکبرلنورلر و بوزوقلق قیلورلار ایسی یا که بعضی بعضنه ظلم قیلور معناسنه (وَلَٰكِنْ يَنْزِلُ بِقَدَرِ مَا يُشَاءُ) ولکن الله تلاگان نرسه سنی تقدیر چیکلاو برلن ایندر (أَنَّهُ بِعِبَادِهِ قَبِيرٌ بَصِيرٌ) درستلسکده اول الله قملاری نلک یاشون و آشکاره اشلرینی بلوچیدر بس قملاری نلک شان لرینه مناسب بولغان نرسه نی تقدیر قیلور (وَهُوَ الَّذِي يَنْزِلُ الْغَيْثَ) واول الله یغمورنی ایندر (مِنْ بَعْدِهِمْ قَنَطُوا) یغموردان بنه لر امیدلرینی کیسکان سوکنده (وَيُنشِرُ رَحْمَتَهُ) دخی الله هر بر نرسه گه (جقرلارغه و طاغلارغه

اوسه تورغان نرسه لرگه وحيوان لارغه رحمتنى ساچار (وَهُوَ الْوَلِيُّ الْعَمِيدُ) واول الله مؤمنلرگه ايزگولك
 قيلوچيدرهم مؤمنلرگه ايزگولك قيلوي اوزرينه حمد كه مستحققر (وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) دخی الله نك
 بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قيلانورغان آيتلرجه له سنمندر الله نك كوكلرني وييرلرني ياراطوي (وَمَا بَشَأٌ فِيهِمَا مِنْ
 دَابَّةٍ) دخی كوكلر برلن يرلرده يري تورغان حيوانلردن ياراطوي آدملر نك يرده يروي كيمي كوكلر يري تورغان
 حيوان لارني ياراطو الله نك قدرتنه قاراغانده بعيداش توكل بعضيلار فيهما ماضه يريني يالغز بييرگه گنه قايتارغانلار
 (وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ) واول الله تلاكى وقتك حشر ايچون خلقنى جيبوغه قادردر (وَمَا أَصَابَكُمْ
 مِنْ مُصِيبَةٍ) وشول نرسه كم ايرشكوي واقعه لردن (قَائِعٌ بِلَاءٍ هُمْ قَضَاءٌ) سزگه ايرشدى (فَبِمَا كَسَبَتْ
 أَيْدِيكُمْ) بس اول ايرشكان نرسه قوللار كز كسب قيلغان نرسه سببلى در يعنى گناهلار كز سببلىدر
 (وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ) دخی الله گناهلار كز نك كو بسندن عفو قيلور (وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ) وای
 مشركلر سز الله نك بيرده اوز كزگه حكم ايتكان نرسه لرني اوتكار گوي توكل سز يعنى الله نك سزگه
 تقدير ايتكان نرسه سى البته سزگه ايرشور قاچوب قتلو آلماس سز (وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا
 نَصِيرٍ) دخی سز نك ايچون الله دان باشقه الله نك عنايى يباره تورغان دوست ده هم ياردميده يوقدر
 (وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) دخی الله نك بارلوغنه وكمال قدرتنه دلالت قيلانورغان آيتلر
 جه له سندن در طاغلار كيمي ديگكز لرده يري تورشان كيمه لر (إِنْ يَشَاءُ يُسَكِّنِ الرِّيحَ) اگر الله تلاسه
 جيلنى توقناتر (فَيَظْلِمُنَّ رَوْادِكُمْ عَلَىٰ ظَهْرِهِ) بس اول يري تورغان كيمه لر ديگكز نك آرقاسنده
 (استنده) تيك توروي بولوب اورلورلر (إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ) در ستملكه بو ذكر
 قيلغان نرسه لرده هر بر همتنى الله نك آيتلر نده فكر قيلوغه تابشورغان ونفسنى الله نك آيتلر نده
 فكر قيلوغه قصر ايتكان كشي گه الوغ عبرتلر باردر ياكه هر بر كامل مؤمن گه الوغ عبرتلر باردر
 معناسنده چونكه ايمان نك بر يارطسى صبر و بر يارطسى شكر ديگانلر (أَوْ يُوقِعَهُنَّ فَمَا كَسَبْنَ) ياكه
 الله يري تورغان كيمه لرني كسب قيلغان نرسه لرني (گناهلارني) سببلى قاطى جيل يبارو برلن
 هلاك قيلور (وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ) وكويسى نك گناهسى عفو قيلور بس جيل برلن هلاك قيلماس (وَيَعْلَمُ
 الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا) ويز نك آيتلر زده فقيرشكان آدملر بلسن ايچون يعنى الله تعالى نك ديگكز لرده
 كيمه لرني صوغه باتروي برلن خلقنى هلاك قيلور آلاردان اوچ آلو ايچون دخی بزنك آيتلر زده فقيرشكان
 آدملر بلسن ايچون (مَالَهُمْ مِنْ مَّحِصٍ) آلا اوزرينه قاچا تورغان اورون يوقدر يعنى اوزلرينه (الله هلاك
 ايتوني تلا گانه) قاچا تورغان اورون نك يوقلغنى بلسنلر ايچون (فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ) وشول نرسه كم سزگه
 بيرلدى (فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) بس اول سزگه بيرلگان نرسه دنيا تركل كيمي نك فاقه لنه تورغان نرسه سيدر (وَمَا عَسَىٰ
 اللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ) دخی الله حضور نك بولغان نرسه (آخِرَتْ ثَوَابِي) دنيا ده بيرلگان نرسه دن ايزگورا كدر هم هميشه
 قالغوچيراقدر (لِلَّذِينَ آمَنُوا) شونداين آدملر ايچون الله حضور نك بولغان نرسه ايزگورا كدر هميشه قالغوچيراقدر
 اول آدملر ايمان كيترديلر (وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ) دخی ربلرني اوزرينه اشرلرني تابشور بولويلار

(وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثَمِ) دخی الله حضورنده بولغان شوندا این آدملر ایچون ایزگودر اول آدملر
 گناهنک الوغلارندن صافلانورلار (وَالْفَوَاحِشِ) دخی حدنی واجب ایته تورغان فاحش اشلردن صافلانورلار
 (وَإِذَا مَا عَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ) وهر قیچان آچولانسهلار آلا آچولارندن اوتارلر یعنی آچولارنی اچلرینه
 سکرلر (وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ) دخی الله حضورنده بولغان نرسه شوندا این آدملر ایچون ایزگودر
 آدملر بلرینه انده ونی قبول قیلورلار بو آیت انصارحقنک ایندی انصارنی رسول الله ایمانغه انده دکک
 قبول ایتمیلر (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ) دخی نماز او قدیلا (وَأَمَرَهُمْ سُورَى بَيْنَهُمْ) دخی اشلری آرارنده
 مشورتلی بولونی هیچ کم کیکلش اینمی اوز فکری برلن گنه اش قیلما دی (وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) دخی
 بزاوزلرینه رزقلاندرغان نرسه دن ایزگو یوللارغه صرف قیلور بولدیلار (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ
 هُمْ يَنْتَصِرُونَ) دخی الله حضورنده بولغان نرسه شوندا این آدملر ایچون ایزگودر اول آدملر گه هر قیچان
 بره و طرفندن ظلم ایرشسه اوج آلور بولدیلار عاجز آدم ننگ ظلم دن عفوی ماقتالمش بولسه ده کوچ یته
 ترب اوج آلموشرعا قباحت چونکه ظالم نی ظلمنده قرارلاندر بولا (وَجَزَاءٌ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا) ویاوزلنک
 جزاسی اوزی کی یاوزلقدر یعنی سیکلبره و یاوزلق قیلسه سینده اول کشیگه شول قدر یاوزلق قیلورسن
 آرتغی درست بولماس (فَمَنْ عَفَى وَأَصْلَحَ) بس برکش دشمانندن کیلگان ظلمنی عفوقیلسه هم اوزی
 برلن دشمان آره سنده اصلاح قیلسه دشمانلغنی بترسه (فَاجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) بس اول کشینک اگری الله
 اوزرنددر (إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) درستلکده اول الله باشلاب ظلم قیلوچیلارنی دوست کورماس هم
 اوج آلوده چیکن اوتوچیلارنی دوست کورماس (وَلَمَنْ أَنْتَصِرْ بَعْدَ ظَلْمِهِ) دخی ظلم قیلنغان سوکنده
 اوج آلمان آدملر (فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ) بس بو ظلم قیلنغان یعنی جبرلانگان سوکنده اوج
 آلوچیلارغه شلمته قیلو اوزرینه یول بوقدر (إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلَمُونَ النَّاسَ) آتخ شلمته گه
 یول بولور آدملر گه باشلاب ظلم قیلنغان آدملر گه (وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ) دخی بیرده حقسن
 تکبرلانگان و بوزلق قیلنغان آدملر گه (أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) بو باشلاب ظلم قیلوچیلارغه هم بیرده
 حقسن تکبرلانوچیلر گه و بوزلق قیلوچیلارغه رنجتکوچی عذاب بولور (وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ) وشول آدم که
 رنجتوگه صبرلق قیلدی و ظالم ننگ ظلمنی عفو قیلدی (إِنَّ ذَلِكَ لَمَنْ عَزَمَ الْأُمُورَ) درستلکده رنجتوگه
 صبر قیلو برلن ظالم ننگ ظلمنی کیچو شرعا استالمش اشلردندر بو آیت جنایتلرنک هم مقصوبنک
 جزاسی حقنک (وَمَنْ يَظْلِمِ اللَّهَ) و کمدر اول کشینی الله حق بولدن آزرسه (فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ) بس
 الله آزرغاننک سوکنک اول کشینی حلقغه کوندره تورغان هیچ ولی (یا قین) بوقدر (وَتَرَى الظَّالِمِينَ
 لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ) دخی ای محمد (هم) عذابنی کورگانلری وقتنک ظالم لرنی (کافر لرنی) کورسن سین
 (يَقُولُونَ هَلْ أَلِئْنَا إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) اول ظالملر اینورلر ایابزگه دنیا ده قایتورغه یول بارمی (وَتَرَاهُمْ
 يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا) دخی کوررسون سین اول ظالملرنی اوطقه کرتلمش بولورلار یعنی اوط اوزرنده
 یاندرلش بولورلار (خَاشِعِينَ مِنَ النَّارِ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرَفٍ خَفِيٍّ) خورلقنک توتاشونندان توبانچیلکلی

وکیملکه بولغان لاری حاله اوطه یاندر لمش بولولار اوطقه ضعیف بولغان قاراودان قارارلار یعنی
 اولتر لورگه حاضر قیلنغان آدم نکی قلیقه قارادی کبی اورلانونب قنه قارارلار (وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا)
 دخی ایمان کینترگان آدم لر ایتور لر (اِنَّ الْخٰسِرِيْنَ) درستلکه ضرر ایتوچیلر (الَّذِينَ خَسِرُوا
 اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ) شوندا این آدم لر در قیامت کوننک اوز لرینه هم ایوجماعتلرینه ضرر ایتدی لر
 (اَلَا اِنَّ الظَّٰلِمِيْنَ فِيْ عَذَابٍ مُّقِيْمٍ) آگاه اولکز درستلکه ظالم لر همیشه بولغان عذابده در (وَمَا كَانَ
 لَهُمْ مِنْ اَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُوْنَهُمْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ) دخی ظالم لر کافر لر ایچون الله دان باشقه عذابنی یباروده یاردم
 بیره تورغان یاقین لار (دوستلار) بولمادی (وَمَنْ يُّضَلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيْلٍ) وکمد اول کشینی الله
 آزدسه بس اول کشی که حقلقه کونلوگه یول یوقدر (اسْتَجِیْبُوا لِلرّبِّكُمْ) ربکزنکی انده گان نرسه سنی
 توحیدنی قبول ایتکز (مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَ يَوْمٌ) شوندا این کون نکی کیلوننن الک (لِامْرَدًا مِنْ اللّٰهِ) اول
 کون نکی کیلوی برلن الله حکم قیلغاننکی صوکنده اول کوننی الله دان کیری قایتارو یوقدر (مَا لَكُمْ
 مِنْ مَّلَاجٍ يَوْمَئِذٍ) اول کونده سز نکی ایچون قیچا تورغان اورون یوقدر (وَمَا لَكُمْ مِنْ نٰكِرٍ) دخی
 سز نکی ایچون گناهلار کزنی انکارده یوقدر یعنی انکارده قیلا آلمیسز چونکه عمل دفتورلر کزده یازلغان
 (فَاَنْ اَعْرَضُوْا فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا) بس اگر ای محمد (عه) کافر لر سینکی انده گان نرسه گنن
 (ایمان دان) یوز دونرسه لر بز سینی اول کافر لر اوزرینه عمل لرینی صاقلی تورغان صاچی ایتب
 یبارمادک (اِنْ عَلَيَّكَ اِلَّا الْبَلٰغُ) سینکی اوزرکا واجب بولماس مگر وحینی ایرشدر و واجب بولور وسین
 وحینی تیوشنچه ایرشدرک (وَاِنَّا اِذَا اَذَقْنَا الْاِنْسَانَ مَنَٰرِحِمَآ) دخی درستلکه بزهر قیچان آدم گه اوز مردن
 رحمتنی تاتوتساق (فَرِحَ بِهَا) آدم اول رحمت برلن شادلانور (وَاِنْ تَصَبَّوْهُمْ سَيِّئَةً بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَهُمْ) واگر
 آدم لر گه قوللاری الک قیلغان نرسه (یاوز عمل لر) سبیلی یاوزلق (آچلق و آورو) ایرشسه (فَاِنَّ الْاِنْسَانَ
 كَفُوْرٌ) بس درستلکه آدم نعمت که کفران قیلوچیدر (لِلّٰهِ الْمُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ) اول الله ایچون در
 کولر نکی ویدر لر نکی خوجه لغی (يَخْلُقْ مَا يَشَآءُ) الله (تعه) تلاگان نرسه سنی یبارطور (يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ
 اِنَاثًا) تلاگان آدمنه قزبالارنی هبه قیلور (وَيَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ التَّكْوِيْرَ) و تلاگان آدمنه ایربالارنی
 هبه قیلور (اَوْ يَزُوْجَهُمْ ذَكَرًا وَاِنَاثًا) یا که تلاگان آدم لرینه ایربالار برلن قزبالارنی برگه قیلور
 یعنی ایکسنی ده بیدر (وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيْمًا اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ) دخی اول الله تلاگان آدمنی بالاسز
 قیلور چونکه الله تعالی هر نرسه نکی حکمتنی بلگوچی وهر نرسه گه کوچی ینکوچیدر بعضیلار بو آیتنی
 پیغه برلر حقنک ایندی دیگانلر چونکه الله تعالی شعیب (عه) برلن لوط (عه) گه قزلار هبه قیلدی ابراهیم
 (عه) گه ایربالار هبه قیلدی محمد (عه) گه قزلارده ایرده هبه قیلدی یعنی (عه) برلن عیسی (عه) نی
 بالاسز عقیم قیلدی الله تعالی وحینکی تفصیل لرینی بیانده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ
 اَنْ يَّكَلِمَهُ اللّٰهُ) آدم ایچون الله برلن سویلاشوده درست بولمادی (الْاَوْحِيَّا) مگر وهینی (یاشرن سوزنی)
 سویلاشودرست بولدی یعنی الله تعالی نکی آدم نکی کوکننه الهام قیلوی درست بولدی (اَوْ مِنْ وَّرَآءِ حِجَابٍ)
 یا که برده آرقلی سویلاشوی درست بولدی یعنی بنده الله نکی سوزینی اشتورده الله نی کورعاس (اَوْ يَرْسُلُ

رَسُولًا) ياكە بىنەنەنك الله بىرلن سويلاشوى درست بولدى الله نك ايلچى بىرلن (فَيُوحَىٰ بِأَذْنِهِ مَائِشَاءً) بس اول ايلچى مئلاجبرائيل (عم) الله نك اذنى بىرلن الله نك تلاگان نرسە سنى آدم نك كوكتلنە تاشلار (انَّهُ عَلَّمَ حِكْمًا) درستلىككە اول الله مخلوقلار صفتىن بىلندىرهم اشندە حكىم اياسيدىر حاصل كلام الله تعالى بىندە بىرلن سويلاشماس مگر بىندە نك كوكتلنە الهام قىلور ياكە پردە آرقلى سويلاشرىا كە فرشتە بىباردە اول فرشتە الله نك تلاگان نرسە سنى آدم كە (بېغەم بىرگە) سويلاشىر بو آيت نك نزولنە سبب شول يهودلر بىر وقتكە رسول الله غە ايتىدىلر اى محمد (عم) نى اىچون سىن الله بىرلن واسطە سىزغە سويلاشمىسىن اگرسىن دى بېغەم بىرلن سولاسك موسى (عم) كىبى الله بىرلن واسطە سىزغە سويلاش دىدىلر شونك صوكتنە بو آيت ايتىدى بىنى بېغەم بىرلن دىن هېچ بىرسى واسطە سىز الله نى كورب سويلاشمادىلر بىلكە وحى بىرلن ياكە پردە آرقلى ياكە جبرائيل (عم) واسطە سى بىرلن سويلاشدىلر معناسنە (وَكُنَّا لَكَ آوْحِينَ الْيَكْرُوحًا مِنْ أَمْرِنَا) اوشندىق بىنى باشقە بېغەم بىرلرگە وحى قىلورمىز كىبى اى محمد (عم) سىكادە امرىزدن وحى قىلغان نرسە مرنى وحى قىلدىق وحى قىلغان نرسە نى روح (جان) دىوتسمىيە قىلغان چونكە جان بىرلن تنلر ترلگان كىبى وحى بىرلن قىلدىلر ترلەدر ياكە روحىن جبرائيل (عم) مراد اول وقتكە بىز سىكنا جبرائيل (عم) نى وحى بىرلن بىباردك معناسنە بولادر (مَا كُنْتُمْ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ) سىن وحىدىن بورن قرآن نرسە هم ايمان (قرآن نك شرىعتلىرى) نرسە ايتكىنى بىلمىدىلر ايتك بىضاوى اياسى ايتەدر بو آيت رسول الله نك بېغەم بىر بولودن بورن بىر شرىعت بىرلن دە عبادت قىلوچى بولماو بىنە دلالت قىلادى بويا كە ايماندىن مراد اشتماي ترب عقل بىرلن گنە بىلنى تورغان نرسە لىر مراد دىگانلر (وَلَسْكَنَ جَعَلْنَاهُ تَوْرًا) ولسكن بز اول وحى قىلغان نرسە مرنى ياكە ايماننى ياكە كىتابنى نور قىلدىق (نَهْمِي بِهِ مَنْ نَشَأُ مِنْ عَبَادِنَا) اول نور بىرلن قىلارمىزدن تلاگان آدملىرىمىزنى حقايقكە كوندىرمىز (وَأَنَّكَ لَتَهْتَدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) دىنى درستلىككە سىن اى محمد (عم) ايتلر كىبى توغرى يولغە اندىرسن بىنى ايتلر كىبى اسلام يولىنە كوندىر بوللارنى كورساترسن (صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي) اول اسلام يولى شوندىن اين الله نك يولىدىر (لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) اول الله اىچوندىر كوكلردە هم بىرلردە بولغان نرسە لىر (أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ) آگاه اولسكز اول الله صارى اشلر اولور بىنى هر بىر اش بالذات الله غە قايتور بو آيتنە بوى صونوچى لارغە ايرگو وعدە بوى صونماغان آدملىرگە وعيد (ياوز وعدە) بار . « شورى سوره سى نك ترجمە سى تمام بولدى » .

(قرق اوچونچى سوره زخرف سوره سى مكە دە ايتگان سكرمان توقز آيت)

بىنە ————— الله الرحمن الرحيم

(حم) بوسوزنىن مرادىنى الله تعالى اوزى گنە بلور (وَالْكِتَابُ الْمُبِينُ) حقايقكە كوندىر و طرىقلارونى هم شرىعت نك حاجت نرسە لىرىنى ظاهر قىلوچى قرآن بىرلن قسم ايتىب ايتنە من (إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا) درستلىككە بىز قرآن نى عرب تلىنە بولغان قرآن قىلدىق (لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) قرآن نك معناسنى عربلىر آكلاسنلار اىچون (وَأَنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ) دىنى درستلىككە اول قرآن كىتاب لار نك اناسى

بولغان اوح المعفوظ كنب سماويه نك اصلى بولمقندى ان ام الكتاب ديب آطالغان (لَدَيْنَا) بزنك
 حضورم زده اوزگار تلودن صاقلانم شدر (لَعَلِّي حَكِيمٌ) اول قرآن نك باشقه كنب ساويه لر ايچنده شانى
 بلنددر هم حكمت ايا-ييدر (اَفَنَضْرَبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا) سزنك يوز دوندروكز ايچون ايا بز
 قرآننى سزدن يراق قيلورمزمو (اَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ) سزنك اسراف قيلوچى (نادانلقره افراط
 بولوب آرزونلقد، چيكنن اوتوچى) قوم بولوگز ايچون يعنى اى كافرلر سزنك اسراف قيلوچى قوم
 بولمقكز ايچون سزگه قرآن ايندرونى هم قرآن برلن سزگه دليل لازم اينتونى قويازمزمو البته بوق
 (وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ) اولگى امتلرگه سيننن الملك نى قدر بيغمبرلر بيدرك (وَمَا يَأْتِيهِمْ
 مِنْ نَبِيٍّ) واولگى امتلرگه هيچ بيغمبر كيلمادى (إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ) مگر كيلمى ايسه سينك امتلرك
 سيني خورلاغان كى اولگى امتلرده بيغمبرلرينى شورلار بولمىلار (فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا) بس
 بز اسراف قيلوچى بولغان سينك قومكمن توتوده قاطيراق يعنى قوتليرك بولغان لارنيده هلاك قيلمق
 (وَمِثْلَ الْأَوَّلِينَ) وقرآنك اولگى امتلرنك عجب بولغان قصه لارى اوتدى بو آيتك رسول اللهغه وعه
 كافرلرگه وعيدبار (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واگر سين اى محمدعم كوكلرني وييرلرني كم ياراتدى
 ديو مكه كافرلرندن صوراسك (لِيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ) البته كوكلرني وييرلرني هر اشك غالب بولغان
 وهر نرسه نى يلوچى بولغان الله ياراتدى ديو ايتورلر (الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا) كوكلرني وييرلرني
 ياراطقان الله شونداين اللهدر بيدرى سزنك ايچون توشالساگان نرسه قيلمى سز اول بيدره قرارلانورسز
 (وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا) دخى سزنك ايچون اول الله بيدره يوللار قيلمى اول يوللاردا يررسز (لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَبُونَ) مقصودلار كزغه كونلوگز ايچون ياكه فكر قيلو برلن الله نك حكمتنه كونلوگز ايچون (وَاللّٰهُ
 نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بَقَرًا) دخى كوكلرني وييرلرني ياراطقان الله شونداين اللهدر كوككن (يوغاريدان)
 ضرر قيلمى تورغان فائلى مقدار برلن صوفى ايندردى (فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْمًا) بس اول صوبلرلن بز
 اولساگان شهرنى ترگزك يعنى اوسه تورغان نرسه لرى كيمب بتكان شهرنك اوسه تورغان نرسه لرىنى
 اوسدرك (كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ) اوشنداق يعنى بزنك اولساگان شهرلرني ترگزومز كى قيرلرگزدن
 چغارلمش بولورسز (وَاللّٰهُ خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا) دخى كوكلرني وييرلرني ياراطقان الله شونداين اللهدر
 بتن مخلوقلارنك تورلى صنفلاريني ياراتدى (وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الظُّلُكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ) دخى سزنك
 فائده كز ايچون كيم، لردن هم دورت آياقلى حيوانلاردان آطلانا تورغان نرسه لرى ياراتدى (لَتَسْتَوُوا
 عَلَى ظُهُورِهِ) آطلانا تورغان نرسه، لركزنك استلرنك قرارلانوكز ايچون (ثُمَّ تَنْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ) مونك صوكنك
 ريكزنك نعمتنى ذكر قيلوگز ايچون (إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ) هر قيچان آطلانا تورغان نرسه لركز استند
 قرارلانساكز (وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا) دخى ايتوگز ايچون بو آطلانا تورغان نرسه لرىنى
 بزرگه بوى صنوچى قيلغان اللهنى هر برر كيمچيلكردن پاكليمز ديو (وَمَا كُنَّا لَهْمُ مُقْرِنِينَ) ويوبرك، الله مسخر
 قيلغان نرسه (مركوب) گه بز طاقت توتوچى بولمادق يعنى آلارنى بوى صوندريغه بزنك قوتمزدن

كيليميسر (وَأَنآلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ) دى درستلىكك بزر بزمگه قايتوچيلارمز نو آيتنىڭ آلدينه مناسب
 بولوى شونىڭ ايچون چونكه البته^{۱۴} آطلانو براورنيدان كوچو ايچون بولا البته الوغ كوچو اللهغه قايتودر
 (وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا) مشركلر كولكرنى ويپيرلرني الله ياراتدى ديو اقرارلرى صوگندهدا الله ايچون
 بنده لرئيدن بالا قيلديلار يعنى فرشته لرني الله نىڭ قزلارى ديسيلر (أَنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُّبِينٌ)
 درستلىكك آدم الله نىڭ نعمته ظاهر ككفران قيلو برلن ككفران قيلوچيسر (أَمْ اتَّخَذَ مَا يَخْلُقُ
 بَنَاتٍ) ايا الله اوزى يار اطقان مخلوقلاردان قزلار توتدويمو (وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ) دى سزنى
 اير بالاالار برلن خالص قيلدويمو البته بوق (وَإِذَا بَشَّرْنَا أَحَدَهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا) وهر قيجان
 مشركلرنىڭ برسنه اللهغه اوغشاش ايتب بيان قيلغان نرسه سى برلن (قزبالانىڭ دنياغه كيلوى برلن چونكه
 بالا اتاغه مثل بولا) سيونچ بيلرسه (ظَلَّ وَجْهَهُ مَسْوَدًا) اول سيونچ بيلرلگان كشىنىڭ يوزى خورلقان قارا
 بولوب اورلور (وَهُوَ كَظِيمٌ) حالبوكم كوكللى قايفو برلن طولغاندىر (أَوْ مِنْ بَيْنِ شَاغِي فِي الْحَلِيَةِ) ايا مشركلر اللهغه
 زينت ايچنده تربيه لنگان من نى (قزبالانى) بالا قيلديلارمى ياكه زينت ايچنده تربيه لنگان من نى
 (قزبالانى) بلاتوتدويمو معناسنك (وَهُوَ فِي الْغُصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ) و حالبوكم اول قزبالا مجادله لرده (دعوى لرده)
 دليل اظهار قيلوچى و فصيح سوزلى توگلكر (وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ) دى مشركلر شونداين فرشته لرني
 قيلديلار (هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ) اول فرشته لر الله نىڭ قزلارى ايدى (انائنا) مؤنث لر (قزلار) ديو اعتقاد
 قيلديلار (أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ) ايامشركلر الله نىڭ فرشته لرني ياراتدى وقتده حاضر بولديلارمى (سَتَكُنُّنَّ
 شَهِادَتَهُمْ وَيُسْئَلُونَ) مشركلرنىڭ فرشته لر اوزرينه بيلرگان شهادتلىرى يازلور دى قيامت كوندده اول
 شهادتلىرىنىڭ صورالمش بولورلار (وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ) دى مشركلر ايتديلر اكر الله بىزنىڭ
 فرشته لرگه عبادت قيلماومزنى تلاسه ايدى بىز فرشته لرگه عبادت قيلماس ايدىك (مَا لَهُمْ بِدَالِكٍ مِنْ عِلْمٍ)
 مشركلر ايچون بوسوزلرئيدى (الله بىزنىڭ فرشته لرگه عبادت قيلومزغه راضى دىگان سوزلرئيدى) بلويوقدر
 (أَنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ) مشركلر هيچ نرسه ايماسلر بوسوزلرئيدى مگر يالغانلارلار (أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ) ياكه
 بىز مشركلرگه قرآندىن لك سوزلرئيدى درستلىكنى بلدره تورغان كتاب بيلردكمو (فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ) بس
 اول مشركلر بوكتابغه توتونالارمى البته بوق (بَلْ قَالُوا) مشركلرنىڭ بودعوى لرئيدى (يعنى الله بىزنىڭ^{۱۵}
 فرشته لرگه عبادت قيلومزغه راضى دىگان دعوى لرئيدى) هيچ دليل بوق بلكه اول مشركلر ايتديلر
 (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ) درستلىكك بىز آتالارمى بىز دىن اوزرئيدى تابدق (وَأَنآعَلَىٰ آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ)
 دى درستلىكك بىز آتالارمىڭ ئزلرى اوزرينه كونلوچيلرمى يعنى آتالارمى توتقان دىن گه ايارمىز
 ديو (وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ) اى محمد (عه) او شىناق بىز سيندىن بورن هيچ بر
 قريه گه قورقتوچى بيغمبر بيارمادىك (الْأَقَالُ مَتَرَفُوهَا) مگر بياردىك ايسه اول قريه نىڭ تورلى نعمتلىرده
 صيلاندى ياتوچى بايلارى ايتدى (إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ) درستلىكك بىز آتالارمى بىز دىن اوزرئيدى
 تابدق (وَأَنآ عَلَىٰ آثَارِهِمْ مُقْتَدُونَ) دى درستلىكك بىز آتالارمىڭ ئزلرئيدى ايارگوچيلرمى ديو يعنى

آتالارنى توتقان دىنىنى توتامزدىو ايتىلىر (قَالَ اُولُو جُنُودِكُمْ بِاَهْنِي) اول قورقئوچى بىغمبر ايتىدى
 اى قومم اياسز آتالارنىغە ايارەسىمى اگرمىن سىزگە حقلغە كوندىرگۈچىدەك دىننىنى كىتىرسامدە (مما
 وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ) آتالارنىنى آنىنى اوزىنىكە تابقان دىننىكىدىن بىنىنى آتالارنىنى دىننىنى آرتق دىننىنى
 كىتىرسامدە آتالارنى دىننە ايارەسىمى دىو (قَالُوا اِنَّا بِمَا اُرْسَلْتُمْ بِهِ كَاْفِرُونَ) بو قورقئوچى بىغمبرنىكى قوسى
 ايتىلىر درستلىككە بىزنىنى بىرلن بىبارلىگان دىننىنى انكار ايتوچىلارمىز گرچە اول دىن بىزنىكى دىننىزگە
 قاراغاندە حقلغە كوندىرۈچىدەك بولسەدە دىو (فَاَنْتُمْ مَنَا مِنْهُمْ) بىس بىز دىننىدە عذاب قىلو بىرلن اول
 كافرلارنى اوچ آلتق (فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْفِبِينَ) بىس اى محمد (عەم) اعتبار قىلو ب قارە بىغمبرلارنى
 يالغانغە توتوچىلارنىكى صوكتىنى حالى نىك بولدى (وَاذْقَالَ اِبْرَاهِيْمُ لَابِيهٖ وَقَوْمِهٖ) و اى محمد (عەم) شول وقتىنى
 ايسكە تشر اول وقتىدە ابراهيم (عەم) آتاسنە هم قومىنە ايتىدى (اننى بَرَاءْتُمْ مَّا تَعْبُدُونَ) درستلىككە مېن سىزنىكى
 عبادت كىزىدىن ياكە عبادت قىلغان نىرە لىك كىزىدىن (معبودلار كىزىدىن) بىزنىكى مېن (الَاللّٰهُ فُطْرَتِي) مگر اوزىمى
 ياراتقان اللهنىكى عبادتتىن بىزنىكىم (فَاَنْهٖ سَيِّهٖدِي) بىس درستلىككە اوزىمى ياراتقان اللهنىكى توغرىلىق
 اوزىنىكە ثابت قىلو (وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهٖ) دىنى ابراهيم ياكە الله توحيد كلمەسى اوزى صوكتىكە
 بىنىنى بالالارى ايجىنە قالغۇچى سوز قىلىدى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) بالالارى شىركىن توحيدكە قايتىسونلار
 ايجون (بَلْ مَتَّعْتُ هٗٓؤُلَآءَ وَاٰبَاءَهُمْ) بىلكە بىز محمد (عەم) گە عىزدىش بولغان كافرلارنى هم آتالارنى عىر بىر
 ونىمت بىر فائىلنىكى شوكتار غىرورلانىب نفس آرزولارىنى چومدىلار (حَتّٰى جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ
 مُّبِيْنٌ) آلاغە توحيدكە انەو ياكە قرآن دىنى بىغمبرلىكى ظاهر بولغان بىغمبر كىلگانىكە قدر (وَلَمَّا
 جَاءَهُمُ الْحَقُّ) دىنى بو كافرلارگە دىنى (قرآن) كىلگان زماندە (قَالُوا هٰذَا سِحْرٌ وَاثَابٌ بِهٖ كَاْفِرُونَ) بو قرآن سىردىر
 وىز بو قرآننى انكار ايتوچىلارمىز دىلىر (وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هٰذَا الْقُرْآنُ) دىنى بومكە كافرلارنى ايتىلىر
 كاشكى بو قرآن ايتىلرەمىش بولسە ايتىدى (عَلٰى رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْشِيْنَ عَظِيْمٍ) ايكى قريشە دن (مكە بىرلن طائفىدن)
 بولغان الوغ (باى و مرتبەلى) اير اوزىنىكە مرادلارى مغىرە اوغلى وليد بىرلن مسعود القفقى اوغلى عىرە
 (اَهُمْ يَقْسِمُوْنَ رَحْمَتَ رَبِّكَ) اى محمد (عەم) ايامكە كافرلارمى رىكنىكى رحمتىنى (بىغمبرلىكىنى) بولەرلر (نَعْنُ
 قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيْشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا) بىز اول كافرلار آراسىندە دنيا تركلىگىدە بولغان معىشتلارنى بولدىك
 آلا دنيا معىشتىن تىبىردىكە عاجزلار ايتىدى بىس نىك آلا اللهنىكى رحمتى بولغان بىغمبرلىك حقلە تىبىر
 قىلو لار (وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ) دىنى آلا رنىكى بىغىسى بىغىسى استىكە كوب درجەلر كوتاردىك
 بىنىنى آلا رنىكى رىكە باشقە نرسەدە تورلىچە قىلىق (لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرَآءً) بىغىسى بىغىسى حاجتلارنىكە
 مسخر (منقاد) ايتوب توتسون ايجون بىس بو وقت آلا رنىكى الفت حاصل بولورهم بو الفت بىرلن عالمنىكى
 نظامى تىك بولور (وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ) و اى محمد (عەم) رىكنىكى رحمتىنى (بىغمبرلىك) مشركلارنىكى
 جىغان نرسەلرندىن (دنيا نرسەلرندىن) ايرگورا كىر (وَلَوْلَا اَنْ يُّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً) اگردە آدملىرىكى
 برامت (كفرامتى) بولوى مكرهه بولسە ايتىدى بىنىنى كافرلارنى كىلكى لىكە كوردكە آدملىرىكى برامت

بولوغه قزغولاری بولماسه ایسی (لَجَعْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ) الله فی انکار قیلوچیلار (کافرلر) ایچون قیلور
 ایسک (لَبِئْسَ مَا يَشْكُرُونَ) ایچون کمشدن توبالرقیلور ایسک (وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ) دخی
 کمشدن باجقچیلار قیلور ایسک اول باجقچیلار بران ایوتوبالرینه آشارلار ایسی (وَأَبْيُوتُهُمْ أَبْوَابًا وَسُرُورًا)
 دخی ایولری ایچون کمشدن ابشکلر و سربلر قیلور ایسک (عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ) اول سربلر اوزرینه تاییانورلار
 ایسی (وَنُحْرَفًا) دخی ایولری ایچون تورلی زینتلر قیلور ایسک (وَأَن كُلَّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا) و بودکر
 قیلنغان نرسه لر نکی هیچ برسی توکلر مگر دنیا تیرک لگی نکی فاؤله لنه تورغان نرسه سیدر (وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
 لِلْمُتَّقِينَ) و ای محمد (عم) ربکی حضورنه آخرت کفردن و گناهلاردان صاقلانوچیلار ایچون در (وَمَنْ
 يَعِشْ عَنِ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ) و کمدر الله نکی ذکرندن یوز دوندر (نَقِيضٌ لَهُ شَيْطَانًا مَّهْوَلُهُ قَرِينٌ) اول
 کشیگه شیطاننی ایرکلی قیلورمز بس اول شیطان اول کشیگه یاقین بولداش بولور آکار³⁶ و سوسه
 قیلور هم آنی حق بولدان آزدور (وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ) دخی درستلکده اول شیطانلار
 الله نکی ذکرندن یوز دوندر و چی لر نی الله نکی بولندان (دینندن) طیارلار (وَيَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ)
 دخی الله نکی ذکرندن یوز لرینی دوندرگان آدملر اوز لرینی حق لغه کونلوچیلر دیو حساب قیلورلار
 (حَتَّى إِذَا جَاءْنَا) تا کم هر قیچان الله نکی ذکرندن یوز دوندر و چی بزگه کیلسه (الله حضورینه بارسه)
 (قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ) کاشکی منم بران سینکی (شیطان نکی) آراک قیاش چغشی نکی
 قیاش باطشندان براقلی قدر بولسه ایسی دیوایتور (فَبَسَّسَ الْقَرِينُ) بس ای شیطان سین فی یاوز
 بولداش سن دیوایتور (وَلَنْ يَنْفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ) و سرنکی ایچون بوکونه بو آرزو کز فائده بیرماس
 آنکی ایچون سز دنیاوه وقتله اوز کزگه ظلم قیلرکز (أَنكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ) درستلکده سز
 هم دوستلر شیطانلار عذابله اورتاق لارسز نتا که دنیاوه عذاب نکی سپنده اورتاق ایسکز (أَفَأَنتَ
 تُسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى) ای محمد (عم) ایاسینه، چوقراق حکمنه بولغان کافرلرگه حقلقنی ایشندر رسن
 یا که صوقر حکمنه بولغان بولدان آداشقان کافرلر نی توغری بولغه کوندر رسن رسول اکرم قومینی
 دینگه انده برلن اوزینی بیک مشقتلی در ایسی قومی همیشه آزغونلقنی غنه آرتدرادر ایسی
 شول حقه بو آیت ایندی (وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) دخی ظاهر آزغونلقه بولغان آدملر نی سینمه حق لغه
 کوندر رسن (فَأَمَّا أَنذَرْنَاكَ) بس اگر ای محمد (عم) بزسینی دنیاوان یبارساک یعنی اول کافرلر نکی
 عذابنی کورساتماسدن بورون سینکی جانکنی آلساق (فَأَنذَرْنَا لَهُمْ مَنَقِمًا) بس درستلکده بز اول
 کافرلر دنیاو آخرت عذاب قیلو بران اوچ آلورمز (أَوْتَرِيكَ النَّدَى وَعَذَابُهُمْ) یا که اگر تلاساک
 بزسیکا اول کافرلرگه و عه قیلغان عذابنی کورساترمز (فَأَنذَرْنَا عَلَيْهِمْ مَقْتَدِرُونَ) بس درستلکده بز اول
 کافرلر اوزرینه یعنی آلاغه عذاب قیلوغه قادرلرمز (فَأَسْتَمْسِكُ بِالْأُنْجِيِّ أَوْحَى إِلَيْكَ) بس ای محمد
 (عم) اوزکا وحی قیلنغان نرسه گه یابش یعنی آیتلرگه و شریعت لرگه (أَنكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ)
 درستلکده سین ای محمد (عم) توغری بولغان یول اوزرنه سن (وَأَنَّهُ لَنفَعِرَنَّكَ وَنَقُومَنَّكَ) دخی درستلکده

اول سيكنا وحى قيلنغان نرسه سينك ايچون هم قومك ايچون شرافت در (وَسَوْفَ تَتِمَّتُونَ) هم قيامت
 كوننك سيكنا وحى قيلنغان نرسه دن هم آنك برلن عمل قىلدون صورالمش بولورسز (وَاسْتَلَّ مِنْ أَرْسَلْنَا مِنْ
 قَبْلِكَ مَنْ رُسُلُنَا) وای محمد (عہم) اورکنن بورون يبارگان رسوللرمزدن صورا يعنى آلانك حاللر ينى
 تيكشرب قارا ياكه اول رسوللرنك امتلارتنن دخى دين عالملرندن صورا (أَجْعَلْنَاهُمْ دُونَ الرَّحْمَنِ آلِهَةً
 يُعْبَدُونَ) ايا بزلله دان باشقه معبود بولغان معبودلر قىلدقمو يعنى صنم لرگه عبادت قىلدوبلرلن حكيم قىلدقمو
 (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا) وتحقيق بز موسى (عہم) نى معجزه لر يىز برلن يباردك (اِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ)
 فرعون گه هم آنك قومنه (فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ) بس موسى عہم ايتدى درستلككه مين بتن
 عالملك ربسى بولغان اللهك دين ايراتر ايچون يباراسگان ايلچيسى من ديو الله تعالى بو سوزى
 برلن رسول اللهغه تسليه نى اراده قىلغان بولورغه كريك (فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا) بس موسى عہم فرعون گه
 هم قومنه بزلك معجزه لرمز برلن كيلگان زمانده (إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ) شول وقتدوق معجزه لر يىز
 كلر بولدىلار يعنى معجزه لرمز نى اول كوردكلرى وقتده اويلا مسدان بورون كلدىلر (وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ
 آيَةٍ) وكورساتور بولمادق معجزه دن فرعون گه هم قومنه (الْإِلَهَىٰ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتَيْهَا) مگر كورساتك ايسه
 اول معجزه قرداشى بولغان ايكنچى معجزه دن الوغراق بولدى (وَاخْتَنَاهُمْ بِالْعَنَابِ) دخى بز آلارنى
 طوفان وچيكرتكه كى عذاب برلن توتدى (لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) كفرلرندن قايتسنلار ايچون (وَقَالُوا
 يَا أَيُّهَا السَّاحِرُ) عذابنى كوردكلرى سوكونده فرعونلر حضرت موسى غه ايتدىلر اى سحرچى (ادع
 لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ) ربكك حضوركده عهد قىلغان نرسه سى (يبيغمبرلكك) برلن بزلك ايچون
 عذابك كوتارلوى برلن ربكك دعا قيل (إِنَّا لَمُهْتَبُونَ) درستلككه بز حق لقهه كونلوچيمز (فَلَمَّا
 كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَنَابَ) فرعونلردن عذابنى آچدقمز زمانده (إِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ) شول وقتدوق فرعونلر
 عهدلر ينى بوزار بولدىلار (وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ) قومينك جيولغان بيرنده قرعون ندا قىلدى
 (فَجَادَىٰ) (قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ) فرعون ايتدى اى قوم ايا منم ايچون مصرنك پادشاهلغى
 يوقمى (وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِي) وبو نيل يلغه لارى منم سرايمنك آستندان آقيمي (أَفَلَا
 تَبْصُرُونَ) ايا سز بلارنى كورميسزمى ديدى يعنى فرعون الله تعالى عذابنى آچدقدان سوكره بو
 معجزه نى كورب قومى نك بعضى نك ايمان كينروننن قورقب بو سوزلرنى ايتدى (أَمْ أَنَا خَيْرٌ) ايا
 بوقدر دولت لرگه خوجه بولوبده مين ايزگو توگلمى (مِنْ هَذَا النَّدى هُوَ مِهين) بوخور وضعيف بولغان
 رئيس بولوغه لايق بولماغان آدمين (مرادى حضرت موسى) (وَلَا يَكَادُ بَيْنِي) وسوزى ظاهر بولورغه
 وآكلانورغه ياقين بولماغان آدم دن (حضرت موسى نك تلنه ضعيف لك بولدقندان بو سوزنى ايتكان)
 بس سوزى آكلانورلى بولغاغاچ اول نك بيغمبر بولسن (فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ) كاشكى موسى اوزرينه
 تاشلانمش بولسه ايدى (اسورة من ذهب) آلتوندان بولغان بلازكلر چونكه فرعونلرنك عادتنده قولغه
 آلتون بلازك كيبو موينغه آلتون باو طاغوبولغان (أَوْجَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقْتَرَبِينَ) ياكه ياقين بولغانلارى

ھالەتتە موسى بىرلەن بىرگە ياردەم ايتە تۇرغان فرشتەلەر كېلىسە ايتى اول وقت پېغمبەر بولوى راست بولور
 ايتى (فَأَسْتَخَفَّ قَوْمَهُ) بس فرعون قومنى اوزىنىن قورقغانلىقىغا ھەل قىلىدى ياكە قومىنىن اطاعت قىلۇدە جىگەللىكىنى
 استىدە (فَأَطَاعُوهُ) بس فرعوننىڭ قولى قوشقان اشەك فرعونگە بوى سۈنۈدىلار (انھم كانوا قوما فاسقين)
 درستلىككە اول فرعون قولى اللەنىڭ طاعتىنىن چىقۇچى يىاوز قوم بولدىلار شۇنىڭ اىچۇندە فاسق
 بولغان فرعونگە اياردىلار (فَلَمَّا آسَفُونَا) بس فرعون ھم قولى گناھدا چىكىدىن اوتۇلارى سېبىلى
 بىزنى آچىقلاندىرغانلارى زمانىدە (انتم قمتنا منهم فاعرقناهم اجمعين) بس بىز فرعوندىن ھم قومىنىن اوج
 آلتى ھم ھەممەنى سوغە باطردىق وھلاك ايتىدىك (فجعلناهم سلفا ومثلاً للآخرين) بس بىز فرعون ھم
 قومنى الك بولغان عبرت ھم سۈكۈنچىلار اىچۇن وعظ ياكە عجب بولغان قىسە قىلىدىق (ولما ضرب
 ابن مريم مثلاً) مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) مثلاً قىلىنغان زمانىدە (اذا قومك منه يصدون) اى
 محمد (عەم) شۇل وقتتە سىنىڭ قومنىڭ (مكە مشركلىرى) بومىلدىن كلب تاوش كوتارار بولدىلار ھم رسول اكرم
 قىرىشلار اوزىرىنە اللە تەئەنىڭ (انكم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) آيتىن اوقغان زمانىدە (معناسى
 اى كافرلىرىنىڭ اللەدان باشقە عبادت قىلغان مەبۇدلىرىز جەننم اوطونىدىر معناسىدە) قىرىشلار رسول اللەغە
 آچۇلدىلار ھم آرالارنىدان ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد بوخطاب بىزگە ھم بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزگە گنە
 خاصى ياكە بىتن امتىكە عامى دىو رسول اللە ايتىدى بوخطاب سىزگە ھم مەبۇدلىرىمىزگە ھم بىتن امتىكە
 دىو شۇندىن سۈكۈنچى ابن الزبەرى ايتىدى اى محمد (عەم) سىن مريم اوغلى عيسى (عەم) نى پېغمبەر دىو
 گمان قىلمى سىمىنى ھالبۇكم عيسى (عەم) غە ھم آناسىنە ايزگو ئىنا ايتىلە واوزىدە بلەسن نصارالار
 عيسى بىرلەن مريمگە عبادت قىلالار ھم عزىرگە اوشىداتى فرشتەلەرگە عبادت قىلنە اگر بولار جەننەم
 بولسەلار بىز اوزىمىزنىڭ ومەبۇدلىرىمىزنىڭ بلار بىرلەن بىرگە بولۇپنە راضى بولىدىق دىدىلار ابن الزبەرىنىڭ
 بوسوزىنە شادلاندى كلىلەر رسول اللە جواب بىرمى تىك توردى شۇندىن سۈكۈنچى اللە تەئەلى (ان الذين
 سبقتم لهم من آلحسنى اولئك عنها مبعدون) آيتىنى ايتىدى آيتىنىڭ معناسى بولا ابن الزبەرى
 مشركلىرىنىڭ مەبۇدلىرىنە مريم اوغلى عيسى (عليه السلام) بىرلەن مۇل قىلغان زمانىدە ھم نصاراننىڭ
 عيسى (عەم) غە عبادت قىلوى بىرلەن رسول اللە بىرلەن جىدال قىلىشقانى زمانىدە معناسىدە (وقالوا آللهتنا
 خير ام هو) دى مشركلەر ايتىدىلار اى محمد (عەم) ايا بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىز ايزگومى ياكە عيسى (عەم)
 ايزگومى بس اگر عيسى تەمۇغە بولسە بىزنىڭ مەبۇدلىرىمىزدە آننىڭ بىرلەن بىرگە تەمۇغە بولسۇنلار (ماضربوه
 لك الاجملاً) قىرىشلار بومىلدىنى (مريم اوغلى عيسى عەم بىرلەن مىلنى) سىكە قىلمادىلار مگر ئىچىرىشۇ اىچۇن
 وسوزدە استىن بولوا اىچۇنكى قىلىدىلار ھق بىرلەن باطلنى آيرور اىچۇن قىلمادىلار (بل ھم قوم خصمون)
 بىلكە اول قىرىشلار قاطى خصومت قىلۇچى قومىر يعنى اورتىسىز ئىچىرىشۇنى سۈبە تۇرغان قومىر (ان هو
 الاعبىد) مريم اوغلى عيسى (عەم) تۈگۈلەر مگر بىرىنەدر (انعمنا عليه) آننىڭ اوزىرىنە بىز پېغمبەرلىك
 بىرلەن انعام قىلىدىق (وجعلناه مثلاً لىبنى اسرائيل) دى بىز اول عيسى (عەم) نى بنو اسرائيل اىچۇن

عجیب مثل قیلدق (وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ) واگر بیز تلاساک عیسی عه منی آتاسز توغدرغان کعبک ای ایولر سزدن ده قیلورمز یعنی توغدرمز (مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ) بیرده فرشته لار توغدرمز (يَخْلُقُونَ) اول فرشته بیرده سز نلکی اورنگزغه قائم بولورلار یعنی عیسی عه نلکی آتاسز دنیاغه کیلو حالی عجیب بولسه ده الله تعالی موندان عجب راک اشکده قادر فرشته لرده ممکن بولغان ذات بولولارنک سز نلکی کبیر الله تعالی آلارنی توغدرمی خلقی قیلوغه قادر بولغان کبی توغدروب خلقی قیلوغه ده قادر در یا که سز نلکی اورنگزغه بیرده فرشته لرنی خلق قیلورمن معناسنده (وَأَنَّهُ لَعَلَّمُ الْمَسَاعِدَ) دخی درستلکده اول عسی نلکی نزولی قیامت نلکی یاقین بولوینی بلودر این عباس قرآتنه قاراغانده لام نلکی استی برلن اولقان اول وقتده قیامت نلکی یاقین بولوینه علامتدر معناسنده بولا (فَلَا تَمْتَرْنَ بِهَا) بس قیامت ده شیک قیلماگز (وَاتَّبِعُونِي) دخی منم شریعتمه ایارگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) منم سزنی آنلکی اوزرینه انده گان نرسه توغری بولدر بو آیت حضرت عیسی نلکی قیامت یساقین بولور آللندان اینوینه دلالت قیلادر تفصیل قصه سی تفسیر لرده مذکور در استاگان آدم مراجعت ایتمسون (وَلَا يَصْنَعُ الشَّيْطَانُ) دخی سزنی شیطان الله نلکی دیندن طیماسون (إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ) درستلکده اول شیطان سز نلکی ایچون دشمانلغی ظاهر بولغان دشماندر (وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ) دخی عیسی (عهه) ظاهر معجزه لر برلن کیلگانی زمانده یا که انجیل آیتلری برلن یا که ظاهر شریعتار برلن معناسنده (قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ) عیسی (عهه) ایتمدی ای قوم تحقیق سزگه حکمت (انجیل یا که شریعت) برلن کیلیم (وَلَا بَيْنَ لَكُمْ) دخی سزگه بیان قیلوم ایچون کیلیم (بَعْضُ النَّاسِ) شول نرسه نلکی بعضمنی (یعنی دین اشندان بولغان نرسه نی) (تَخْتَلَفُونَ فِيهِ) اول نرسه ده (دین اشندک) سزاختلاف قیلور بولدگز اما دنیاغه متعلق نرسه نی بیان قیلما دی چونکه پیغمبر لر دنیا اشینی بیان ایچون بیار لمدیلر شونلکی ایچون رسول الله دنیا اشگزنی اوزگز بله سز دیدی (فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا) بس الله دان قورقگز هم قوشقان اشمه میکا اطاعت قیلکگز (إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبُّكُمْ) درستلکده اول الله منم و سز نلکی ربکزددر (فَاعْبُدُوهُ) بس اول اللهغه عبادت قیلکگز (هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) بو الله دان قورقو هم اللهغه عبادت قیلو توغری بولدر حضرت عیسی نلکی سوزی بو اورنده تمام بولدی (فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ) بس عیسی (عهه) صوکنده نصارا قومی آراسندان تورلی جماعتلر اختلاف قیلدیلر یعنی یعقوبیه نسطوریه ملکانیه شمعونیه لر (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا) بس بو عیسی (عهه) صوکنده اختلاف قیلشقان اوزلرینه ظلم قیلغان آدم لرگه نی اوکنچدر (مَنْ عَنَدَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ) قیامت کونی نلکی رنجتکوچی عنابندن (هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ) قریشلر یا که اوزلرینه ظلم قیلغان تورلی جماعتلر کنماسلر مگر قیامتنی کنارلر (أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) یعنی قیامت نلکی کینت کیلوینی کنارلر (وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ) حالبوکم آلار قیامتنی بلماسلر دنیا اش برلن مشغول بولولاری سببلی قیامتدن غافل بولورلار (الْأَخْلَاقُ يَوْمَئِذٍ بِغَضٍّ عَنَدَ) دنیا ده دوست بولغان آدم لرنلکی بعضی بعضسنه قیامت کوننده دشمان بولورلار (الْأَلْمُتَّقِينَ) مگر

كفردن و گناهمن صاقلانغان دوستلارغنه قیامت كوننك دشمن بولشامسلار چونكه آلارنك دوستلاری
 الله بولنده بولدی ایچون منگو بنماس (يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ) ای قلالرم سزنىك اوزرگزگه
 بوكونده (قیامت كوننده) قورقو بوقدر (وَلَا أَنْتُمْ تَعْزَنُونَ) دخی سز حسرتلنوجیده توگلستر (النَّبِیْنَ
 آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ) اول قورقوسز وحسرتسز قلالر شونداين قلالردر آلار بزنىك آیتلرگزگه
 ایمان کیتردیلر دخی امرزگه اطاعت قیلوچی بولدیلار (ادخلوا الجنة انتم وازواجکم تجبرون) ای
 قلالرم سزهم مسلمان بولغان خاتونلارگز بوزگزده اثری ظاهر بولغان شادلق برلن شادلانغانگز
 حالده اوجماخه كرز (يَطَّأُوْنَ عَلَيْهِمْ بِصَعَفٍ مِنْ ذَهَبٍ وَاكْوَابٍ) اول اوجماخ اهللری اوزرینه
 آلتون دان بولغان طبقلار هم توتقاسز صاوتلار برلن طواف قیلنور (وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْاَنْفُسُ وَتَلَذُّ
 الْاَعْيُنُ) دخی اول اوجماخده نفسلر آرزو قیلغان نرسه لر هم كورب كوزلر لذتله تورغان نرسه لر
 (نعمتلر) باردر (وَاَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) دخی سز اول اوجماخده منگو قالوچیلارسز (وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي
 وِیو اوجماخ شونداين اوجماخدر (اُورثتموها) اول اوجماخنی آلتگز سز (بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) عمل
 قیلغان نرسه گز برابرنده (لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ) سزنىك ایچون اول اوجماخده كوب
 جیمشدر باردر سز اول جیهشدرن آشارسز (اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّهِينٍ خَالِدُونَ) درستلكده كافرلر
 جهنم عذابنده منگو قالوچیلارد (لَا يُفْتَرِعُهُمْ) عذابنی كافرلردن جیكل قیلنماس (وَهُمْ فِيهِ مُّبْتَلُونَ)
 دخی كافرلر اول عذابده قتلودان امید کیسوچیلردر (وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ) وبز اول كافرلرگه جبر قیلماقدق
 (وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ) ولسن اول كافرلر كفرلری سببلی اوزلرینه جبر قیلور بولدیلار (وَنَادُوا
 يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ) دخی اول كافرلر جهنمده نداء قیلورلار ای مالك ربكمن صورا ربك بزنىك
 اوزرمزگه اولم برلن حكم قیلسون دیو (قَالَ اَنْتُمْ مَائِكُونَ) مالك ایتور درستلكده سز جهنمده
 تورغوچیلارسز سزگه آندان قتلو بوق دیو (لَقَدْ جِئْتَكُمْ بِالْحَقِّ) تحقیق بز پیغمبر یبارو بران هم
 قرآن ایندرو بران حقنی سزگه کیتردك (وَلَكِنْ اَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ) ولسن سزنىك كوبگز حقنی
 مكروه كوروچیلرسز (اَمْ اَبْرءُوا اَمْرًا) حقنی بالغانغه توتوده مکه كافرلری اشنی محكم قیلدیلارمو (فَاَنَّا
 مَبْرءُونَ) بس درستلكده بز آلاغه جزأ بیزوده اشنی محكم قیلوچیلارمز (اَمْ يَحْسَبُونَ) یا كه مکه
 كافرلری حساب قیلورلارمی (اِنَّا لَنَسْمَعُ سُرُوحَهُمْ وَنَحْوَاهُمْ) درستلكده بز مکه كافرلرینك نفسلرینك سويلاشوینى
 دخی آلالارندغی سرلرینى اشتمامز دیو یعنی بزنىك اشتمامزنى حساب قیلورلارمی (بَلَى وَّرَسُولُنَا الَّذِي هُمْ يَكْتُمُونَ)
 آلاى حساب قیلماسن بلی بز اشتورهم بزنىك آلالر برلن برگه بولغان ایلچیلرهم (صافى فرشته لر) آلارنىك
 یاشرن نفس سوزلرینى هم سرلرینى یازارلار (قُلْ اِنْ كَانَ الْمَرْحُومُونَ) ای محمدعه مکه مشركلرینه ایت سین اگر
 برتقدیر الله ایچون بالا بولسه (فَاِنَّا اَوَّلُ الْعَابِدِينَ) بس مین اول یالاغه عبادت قیلوچیلارنىك سزدن
 اولسگى سی بولور ایتم چونكه رسول اللهنى هم الله نرسه گه صالح بولاونرسه گه صالح بولى شونی باشقه لاردان
 آرتوغراق بله هم اللهنى كامل الوغلاو نرسه نی الوغلاو برلن بولاچاق آنیك كامل بله البته آتانی تعظیم

بالانی تعظیم دن باشقه بولمی بو آیت دن اللهغه بالابولونلڭ هم اول بالاغه عبادت قیلونلڭ درستلکى لازم توگل چونکه
 بر محالنى ایکنچی محالنى مستلزم بولوی درست یا که آیت نلڭ معناسى ای مشرکلر سرگمان قیلغاچمه اللهغه بالا
 بولسه مین مکه اهلندن اللهنى برلاوچیلر نلڭ ایك اولگسى مون معناسنده (سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 کولر نلڭ و بییرلر نلڭ ربسى بولغان اللهنى پاکلايمون (رَبِّ الْعَرْشِ) عرش نلڭ ربسى بولغان اللهنى پاکلايمون
 (عَمَّا يَصِفُونَ) مشرکلر نلڭ صفت لاغان نرسه سنندن (بالاتو تماقدان) (فَرَّهُمْ يَخْوُضُوا وَيَلْعَبُوا) بس ای
 محمد (عم) مکه مشرکلرینى ایرکلرینه قوی باطل لرینه چومسون لار و دنیا لارنده اویناسن لار (هَتَّى
 يَلْأَقُوا يَوْمَهُمُ النَّارَ يَوْمَ عُبُدُونَ) وعده قیلنغان کونلرینه (قیامت کوننه) بواقغانلارینه قدر (وَهُوَ الَّذِي
 فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ) واول الله شونداين الله در کولده معبوددر دخى بییردهده معبوددر
 یعنی کولده و بییرده معبود بولوغه مستحق در (وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ) واول الله اشناک حکمت ایاسیدر هم هر نرسه نى
 بلسگوچیدر (وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولر نلڭ و بییرلر نلڭ خوجهسى بولغان الله
 الوغ بولدی (وَمَا بَيْنَهُمَا) دخى کولر برلن بییرلر آراسنده بولغان الله الوغ بولدی (وَعِنْدَهُ عِلْمُ
 السَّاعَةِ) دخى اول الله حضور نلڭدر قیامتنى بلویعنى قیامت قائم بولاترغان ساعتنى بلوی (وَالَّذِي تَرَى جَعُونَ)
 واول اللهغه قایتارلمش بولورسز (وَلَا يَمْلِكُ النَّبِيُّ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ) مشرکلر نلڭ الله دان
 باشقه انده گان نرسه لری (معبودلری) شفاعتنى مالک بولماس لار نتا که مشرکلر معبودلر مرز الله
 حضور نلڭ بزگه شفاعت قیلماچاق لار دیوزعم قیلنغان لار ایدى (الَّذِينَ شَهِدُوا بِالْحَقِّ) مگر الله حضور نلڭ شفاعتنى
 مالک بولور حق (توحید) برلن گواھلق بییرگان آدملر (وَهُمْ يَعْلَمُونَ) حال بوکم آلا تلملری برلن
 گواھلق بییرگان نرسه لرینى کوللملری برلن بولورلر بو آیت گرچه شفاعت و توحید بابنه کیلسگان
 بولسه ده لیکن شهادت ایچون شهادت بییرگان نرسه نى شاهد نلڭ بلوی شرط ایکنچیلک که دلالت قیلادر
 (وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ) واگر سین ای محمد (عم) صنم لرگه عبادت قیلوچى مشرکلر دن صوراساڭ
 یا که معبودلر نلڭ صوراساڭ آلارنى (سزنى) کم یاراتدی دیو (لِيَقُولَنَّ اللَّهُ) البته بزنى الله یاراتدی
 دیب اینورلر (فَأَنى يُوَفِّكُونَ) بس نچک الله نلڭ عبادتنلڭ باشقه عبادتنلڭ دونلرلمش بولورلار (وقيله
 يَا رَبِّ إِنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ) دخى الله حضور نلڭدر محمد (عم) نلڭ سوزینى بلواول سوز اوشبودر
 رسول الله ایندی ای ربم درستلکله بومکه کافرلری ایمان کیترمى تورغان قوم در دیو (فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ
 وَقُلْ سَلَامٌ) بس ای محمد (عم) مکه کافرلرینى (ایمان کیترو لرنلڭ امیدنى کیسگان بولساڭ) دین
 اند و دن یوز دوندر و سزدن تاشلاشو بولسون دیوایت (فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ) بس اول مکه کافرلری اوزلرینه
 اینه چک نرسه نى تیز بولورلر (زخرف سوره سینلڭ ترجمه سى تمام بولدی)

« فرق دورتنچی سوره دخان سورہسى مکده اینگان جمعی ایلملى توقز آیت »

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(حم) بوسوزنلڭ مرادینى الله اوزى بلوریا که سوره اسمی (وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ) حلالنى و حرامنى ظاهر

قیلا تورغان کتاب (قرآن) برلن قسم ایندوب اینته من (اَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ) درستلکده بزاوول
 قرآننى مبارک بولغان کیچهده ایندردک یعنی قدر کیچه سنده یعنی قرآننى ایندرونلک باش قدر
 کیچه سنده بولدی یا که لوح المعفوظین دنیا کوکنه بر بولی قدر کیچه سنده ایندردلدی معناسنده موزلک
 سوکنده رسول الله بولک بولک بولوب ایندردلدی قدر کیچه سینلک مبارک بولوبده اول کیچهده قرآن
 ایندردلوی ایچون چونکه قرآن نلک اینوی منافع دینییه و منافع دنیاوییه گه سبب یا که قدر کیچه سینلک مبارک
 بولوی اول کیچهده فرشته هم رحمت اینلکی ایچون دخی نعمتلر بولنکی و حکم لر آیرلدی ایچون
 (اِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ) درستلکده بزاوول قرآن برلن قورقتوچی بولدی (فِيهَا يُفَرَّقُ كُلُّ اَمْرٍ حَكِيمٍ) اول
 قدر کیچه سنده هر بر حکمت ایاسی بولغان یا که محکم بولغان اش آیرلش و یازلش بولور یعنی بنده لرنلک
 رزقلاری و اجل لری یازلش بولور (اَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا) اول حکمت ایاسی یا که محکم بولغان اش من حکم بولنلک
 تلاوی بویچه اوز حضور مژدن حاصل بولغان قصد قیلامن یا که اول حکمت ایاسی بولغان اش اوز
 حضور مژدن حاصل بولغان اش بولغانی حالده معناسنده (اِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ) درستلکده بزدین ایراتر
 ایچون پیغمبرلر یباروچی بولدی (رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ) ای محمد (عم) بزدین ایراتر ایچون پیغمبرلر
 یباردک ربکندن بنده لرگه رحمت ایچون (اِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) درستلکده اول الله بنده لرنلک سوزلرینی
 اشتوچیدر و حاللرینی بلوچیدر (رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا) وسینلک ربک کوکلرنلک و بیبرلرنلک
 هم کوکلر برلن بیبرلر آراسنده بولغان نرسه لرنلک ربسیدر (اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ) اگر سز الله نلک کوکلرنلک
 و بیبرلرنلک ربسی بولوبینی شیکسز بلوچی بولسا کز (لَا اِلَهَ اِلَّا هُوَ) هیچ حقلی برلن معبودیوقدر مگر اول
 الله تعالی گنده در (يُحْيِي وَيُمِيتُ) اول الله (تعه) اولکلرنی ترگزرد و ترکلرنی اوتردر (رَبِّكُمْ وَرَبِّ آبَائِكُمْ
 الْاَوَّلِينَ) اول الله سز نلک هم اولگی آتالار کز نلک ربسیدر (بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ) بلکه کافرلر شیکده
 اوینارلر (فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ) بس ای محمد (عم) کافرلر ایچون شول کوننی کت اول
 کونده کوک ظاهر بولغان تتن فی (قَاتِي آچلغنی) کیترر چونکه آچ کشینلک کوزینه هواقتن کبی کورنه یا که
 آچاق وقتنده یغمورلر بولماغانلغی ایچون و هوالارده توزان کوب بولدی ایچون هواقتن کبی کورنه
 یا که عرب لر هر بر کچلی بولغان یاوز نرسه فی دخان دیب آتاغانلر البته عربلرده بر وقتنده
 قوتلی آچاق بولغان حتی ات اولاکسه لرنی آشاغانلر بعضیلر کون دن مکه فی آچو کونی دخان دن
 مکه فی آچو کوننده بتون هوانی قابلاب کوتارلگان توزان دیگانلر بعضیلر دخان دن قیامت
 علامتلرندن سانالغان دخان مراد دیگانلر کونسن هم دخان ظاهر بولغان کون مراد دیگانلر چونکه
 رسول الله اشرط الساعة نلک اولگسی دخان دیگان رسول الله دن دخان نرسه دیب صورالمدقه شول
 آیتنی او قغان و اینکان دخان مشرق برلن مغرب آراسنه طولار قسرق تاوولک دوام اینار مؤمن آدم
 طومارلاغان آدم کبی بولور کافر ایسک آدم کبی بولور اول دخان کافر نلک بورون تیشکلرننن قلاغنن
 هم دبیرننن چغار دیگان (يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ اَلِيمٌ) اول دخان آدملرنی اورتدر (قابلاب آلور)

و بودخان رنجتکوچی عنابدرد (رَبَّنَا كَشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ) ای ریمز بزدن عنابنی آج (آل)
 درستلکده بزایمان کیتروچیلریمز اگر عنابنی آلساکڭ یعنی شول طریقہ کافرلر ایتورلر (اِنِّیْ لَهُمُ
 التَّكْوِيْنُ) اول مکہ کافرلرینه بودخان سببلی گنه وعظلائو وائرلنو قایدان کیلسون (وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ
 مُّبِيْنٌ) وتحقیق اول مکہ کافرلرینه آچق بیان قیلا تورغان پیغمبر (محمد علیه السلام) کیلیدی (ثُمَّ تَوَلَّوْا
 عَنْهُ) مونڭ سوکنده اول رسولمن (محمد علیه السلام) یوز دوندردیلر (وَقَالُوا مَعْلَمٌ مَّجْنُوْنٌ) دخی
 ایتدیلر بو محمد (عه) کشی طرفندان ابراتله شدر هم دیوانه در دیو یعنی بعضی ایتدی محمد (عه) گه
 بنو ثقیف دن برعجم بالاسی ابراتدی دیو بعضی دیوانه دیدی (اِنَّا كَاشَفُوْا الْعَنَابَ) درستلکده بز
 رسول دعاسینڭ برکنده عنابنی آچوچیمز (بیمار وچیمز) چونکه رسول الله دعا قیلغاچ مکہ خلقتدان
 آچاق کوتارلدی دیگرلر (قَلِيْلًا) آز آچو برلن یا که آرزمان آچدق (اَنْتُمْ عَائِدُوْنَ) درستلکده
 سز عنابنی آچقانڭ سوکنده قاینادان کفرگه قایتوچیسز دخاندان اشراط ساعتدن بولغان دخان مراد
 دیگران آدملر ایتدیلر دخان واقعه سی بولغاچ کافرلر دعا قیلوب الله دان یاردم استارلر قرق کون
 دوام ایتدیکن سوکره الله تعه دخانی بترر سوکره یینه کافرلر ارتداد ایتارلر یعنی اولگی کافرلرینه
 قایتورلر (یَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرٰی) شول کونده (قیامت یا که بدر کوننده) بز کافرلرنی قاطی
 والوغ توتو برلن توتارمز (عناب قیلورمز) (اِنَّا مُنْتَقِمُوْنَ) درستلکده بر کافرلردن اوج آلورمز (وَلَقَدْ
 فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ) وتحقیق بز مکہ مشرکلرندن بورون فرعون قومنی فتنه لندردک یعنی موسی (عه) نی
 بیمار و برلن امتعان قیلدق یا که مهلت بیرو و رزقنی کیلڭ قیلو برلن آرالارینه فتنه تشردک (وَجَاءَهُمْ
 رَسُولٌ كَرِيْمٌ) وتحقیق فرعونگه هم قومنه الله اوزرینه یا که مؤمنلرگه درمتلی بولغان پیغمبر (حضرت
 موسی) کیلیدی (اِنْ اَدْوَا اِلٰی عِبَادِ اللّٰهِ) ای اللهنڭ قملاری دعوتمنی قبول ایتو برلن میکا اللهنڭ حقنی
 (ایماننی) اوتارمز (اِنِّیْ لَكُمْ رَسُولٌ اَمِيْنٌ) درستلکده مین سز نڭ ایچون دین ابراتر ایچون بیمارلگان
 اوشانچلی ایلچیمن (پیغمبرمن) دیدی (وَاَنْ لَا تَعْلُوْا عَلٰی اللّٰهِ) دخی اللهغه وحینی دخی رسولنی خورلاو
 برلن تکبرلک قیلماگز (اِنِّیْ اَتٰیْكُمْ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ) درستلکده مین سزگه پیغمبرلکمنی ظاهر قیلا
 تورغان دلیل برلن کیلوچیمن (وَاِنِّیْ عُنْتُ بَرِّیْ وَرَبِّكُمْ اَنْ تَرْجَمُوْنَ) دخی درستلکده مین ریمه
 وسز نڭ ربکزگه (اللهغه) سز نڭ صوغب یا که سوگب رنجتوگردن یا که اولتروگردن صیینتم هم اللهغه
 توکل قیلیم (وَاَنْ لَّمْ تُوْمِنُوْا لِيْ فَاَعْتَرٰوْنِيْ) واگر سز میکا ایمان کیترماساگز مینسن آیرلسگز
 یعنی بر چیتده تورگز میکا فائده ده و ضررده قیلماگز (فَدَعٰرِبِهٖ اَنْ هُوَ لَا يَوْمُومٌ) بس
 قومی یالغانغه توتقان نڭ سوکنده موسی (علیه السلام) ریسنه ندا قیلیدی درستلکده بس قوم کافر
 قومدر دیو (فَاَسْرِبْ عِبَادِيْ لِيْلًا) بس ای موسی اگر اش شولای بولسه قملارم (بنور اسرائیل) برلن
 کیچده سیر قیل یعنی مصردان کیتب (اَنْتُمْ مُنْتَعِبُوْنَ) درستلکده سز ایارلمش سز یعنی آرتوغزدان
 قوالاب فرعون هم قومی چغارلار (وَاَتْرٰكُ الْبَحْرَ رَهْوًا) دخی ای موسی اوز نڭ هم قوم نڭ چغب کیتکچ

دېڭىزنى الوغ آچقلاق اياسى بولغان حالده قالدرر (انهم جند مغر قون) درستلىكده اول فرعون هم قومى دېڭىزگه غرق بولاچاق عسكردر يعنى آلارنىڭ غرق بولولارينه كونلك قارالاسن (كم تركوا) كويمى قالدر ديلار فرعون هم قومى (من جنات و عيون و زروع و مقام كرىم) باقچىلاردان هم آغا تورغان چيشمه لردن وايگنلردن و كوركام اورون لاردان (و نعمة كانوا فيها فاكهين) دىنى نعمتلردن كه اول نعمتلرده فرعون هم قومى نعمت لنور بولمىلار (كذلك و اورثناها قوما آخرين) بوچقار و كېمى فرعونلرنى چقاردق بىز بو نعمتلردن دىنى بو ذكر قىلنغان نعمتلرنى ايكنچى قوم گه (بنوا اسرائيل گه) بىردىك (فما بكت عليهم السماء و الارض) بس فرعون هم قومى اوزرينه كوكلر و بىرلر بىغلامادى يعنى فرعونلرنىڭ هلاك بولوى بىرلن عالم وجودكه نقصان كىلامادى نناكه آلارنىڭ رچودى بىرلن آرتوقاق كىلماگان ايدى بلكه فرعون لىر كىته تورغان آدمىلرنىڭ يولىنه كىتىدىلر (وما كانوا منظرين) دىنى ايكنچى وقتقه قدر فرعونلر مهلت بىرامشده بولمادىلار ياكه فرعون لرنىڭ هلاك بولوينه كوك و بىراھالمرى قاىغرمادى معناسنده (و لقت نجينا بنى اسرائيل من العذاب الهمين) و تحقيق بىز اسرائيل بالالاردى خورلق اياسى بولغان عذابدن (فرعوننىڭ قل ايتوندىن هم اير بالالاردى اوترونسنى) قنقاردق (من فرعون انه كان عاليمان المشرفين) يعنى فرعوننىڭ عذابدىن قنقاردق درستلىكده اول فرعون تكبرلنچى هم آرزو نلقه چىكىن اوتوچى بولدى (و لقت اخترناهم على علم على العالمين) و تحقيق بىز بنوا اسرائيلنى بىتن عالم اوزرينه اختيار قىلوغه حقلارى بار ايدىكى بىلگىنمىز حالده اختيار قىلدىق شونىڭ ايچونده بنوا اسرائيلده پىغمبىرلر كوب بولدى (و آتيناھم من الآيات ما) دىنى اول بنوا اسرائيل گه آيتلردن شول نرسه لرنى (دېڭىز يارلوى تىه صحراسنده اسسى لىكىن بلوطنىڭ كولا گه لاوينى من بىرلن سلوى ايدىر و نى) بىردىك (فيه بلا مبین) اول نرسه لرده ظاهر بولغان نعمت ياكه امتحان باردى (ان هؤلاء ليقولون) درستلىكده بو قىرىش كافرلرى ايتورلر (ان هى الاموتتنا الأولى) بىزنىڭ عاقبتمىز واشمىزنىڭ نھايىتى توگىلدر مگر دنيا تركلىگىنى بىپاره تورغان اولوگى اولومىز گنهدىر بىز ايكنچى مرتبه اولچىك توگىلدىمىز (و ما نحن بمشرفين) و بىز قىرلرەزدن قوبارلاچاق توگىلدىمىز (فأتوا بنا بآئنا ان كنتم صادقين) بس اكر قىيامت بولا دىگان و عاكزده راست بولسا كىز بىزنىڭ آتالارمىزنى تركىز كىتىركىز دىو (اھم خىرام قوم تبع) قوتىك و عسكردىڭ كوبلىگىنى قىرىشلر اىزگومى ياكه تبع قومى اىزگومى (آرتوقمى) تبع عەمنى بىعضىلار پىغمبىر بىعضىلار اىزگواير دىگانلر تبع دىو بىمىن پادشاسنده ايتورلر تبع نىڭ قومى كافر بولغانلار آلارنى اللە تعالى هلاك ايتكان ماللارى و قوتلرى بىرلن هلاك بولودن قىتولا الماغانلار (و الذين من قبلهم اهلكناهم) دىنى تبع قومىدىن اللە بولغان كافرلرنى (عادئود قوملرى كېمى) بىز آلارنى هلاك ايتدىك (انهم كانوا مجرمين) شونىڭ ايچون هلاك ايتدىك درستلىكده اول تبع قومىدىن اللە بولغان قوملر كافر بولغان قوم بولدىلار (و ما خلقنا السموات و الارض و ما بينهن الا عيبين) دىنى بىز كوكلرنى و بىرلرنى همە كوكلر بىرلن بىرلر آراسنده بولغان نرسه لرنى بوش و فادىسىز بولغان اش قىلغانمىز حالده ياراتمادىق (ما خلقناهما الا بالحق) كوكلرنى و بىرلرنى

ياراتمادق بزمگردليل تلاگان حق (ایمان هم اطاعت یا که باعث و جزا) سببلی گنه یاراتمدق (ولکن
 أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) ولکن آدملرنک کوبسی فکدرلرنک آزلغی ایچون مونی باماسلر (انَّ يَوْمَ الْفُصْل
 مِيقَاتِهِمْ أَجْمَعِينَ) درستلرکده حق بران باطل آراسنی یا که حقائقه بولغان آدم بران باطللرکده بولغان آدم
 آراسنی جزا بران آبرو کون بتن آدمنک و عه قیلنغان وقتیدر (يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا) اول آبرو
 کونی شوندا این کوندر اول کونک هیچ بریا قین آدم اوزینک باقنندن عذابدن هیچ نرسه نی بیاره آلماس
 (وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ) دخی اول باقینلارغه یاردمده بیرلمش بولماس یعنی عذابدن طیامش بولماسلار
 (الْأَمِنْ رَحْمَ اللَّهِ) مگر الله رحمت قیلغان آدملرگنه (یعنی) گناهلارنی عفو قیلو و شفاعتلرنی قبول بران
 الله رحمت، قیلغان مؤمنلرگنه بعضسی بعضسنه شفاعت قیلور (انَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ) درستلرکده اول الله
 هراشه استندر یعنی عذاب قیلونی تلاگان آدمندن هیچ کم عذابنی بیاره آلماس هم رحمت قیلورغه
 تلاگان آدمنه رحمت قیلور (ان شَجَرَتِ الرَّقُومِ طَعَامُ الْأَثِيمِ) درستلرکده جحیمده اوسکان بیلک آچی زقوم
 آغاچی کوب گناهلی آدملرنک (کافرلرنک) طعامیدر (كَالْمُهْلِ يَغْلَى فِي الْبُطُونِ كَغَلَى الْجَعِيمِ) زیتون
 مای نلک چوپورسی کبیدر اول زقوم آغاچی اسمی صوقایناغان کبی اچلرده قاینار (خُدُوهُ فَاعْمَلُوهُ إِلَى
 سَوَاءِ الْجَحِيمِ) زبانیلرگه ایتمش بولور توتوگز اول کوب گناهلی آدمنی (کافرنی) دخی آنی جحیم نلک
 اورتاسنه اسدراگز (ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ) دخی آنک باشی استنه اسمی صودن عبارت
 بولغان عذابنی یعنی اسمی صونی قیوگز (ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) کوب گناهلی آدمگه (کافرگه)
 ایتلور خورلاو طریقچه عذابنی تاتو آنک ایچون سین قومک حضورنده الوغ و حرمتلی ایدک (ان هذا
 مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ) درستلرکده بو عذاب شوندا این نرسه در سزا اول عذابک شیک قیلور بولرگز (ان
 الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ آمِنٍ) درستلرکده کفردن و گناهندن صاقلانغان آدملر (مؤمنلر) آفتدن طنچ بولغان
 اورنلدر (فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ) باقچهلارده و چیشمه لرده در (يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَأَسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ)
 اول نورشلارنک برس برسنه قارش بولغانلاری حاله نچکه و قالون جفا کدن بولغان کیملرنی کیمکانلری
 حاله یعنی شول حاللرنک باقچهلارده و چیشمه لرده در (كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ) اوشبونلک کبی
 نعمتلرنی ببردک اول متقیلرگه دخی آلارنی الوغ کوزلی حور قزلاری بران چفتلندر (يَتَدَعُونَ فِيهَا
 بِكُلِّ فَاكَّةٍ آمْنِينَ) ضرردن طنچاقده بولغانلاری حالده اوجماخده هر برلنتلی جیمشلرنی استارلر (لَا
 يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ الْأُولَى) جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلر بلکه دائما ترك بولورلار مگر
 دنیادهغی اولمگی اولمنی گنه تاتورلار یا که (الْأَبْعَدُ) صوکنده یعنی دنیا داغی اولمگی اولمنی
 تاتوغان صوکنده جنتده هیچ اولمنی تاتوماسلار معناستند، (وَوَقَّاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ) دخی ایمان
 کیتربده ایزگو عمل قیلغان آدملرنی الله جعیم عذابندن صاقلار (فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ) ایمان کیتربده
 ایزگو عمل قیلغان کشیلرگه بو نعمتلر بیرلندی ربکنن فضل و رحمت یوزنندن (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ)
 بو نعمتلر الوغ سعادتدر (فَإِنَّمَا يَسْتَرْئَاهُ بِلِسَانِكَ) بس آچقی بز ای محمد عم قرآننی سینک (عرب

لغتى) سببلى ايندرو برلن جيكل قيلق (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) عربلر اول قرآننى آڭلاسنلار ايچون
 اگر ايتساڭ قرآن عرب قومى نڭ آڭلاوى ايچون عرب تلى برلن ايندرلسگان بولسه رسول الله نڭ
 رسوللڭ نڭك عام بولا ديو جوابده ايندورمز الله نڭ بئن امنده عادتى عام بولوب يردى يعنى امتلر
 آراسندن بر امننى اختيار قيلوب وحى برلن تربيه قيلاده مونڭ صوڭنده اول تربيه قيلغان امننى
 بئن عالم نى تاديب قيلورغه وحقغه اندرگه يباره (فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ) بس اى محمد عه كافرلرگه
 اينه چك نرسه نى كت درستلكده اول كافرلرده سيڭا اينه چك نرسه نى كنجياردر .
 (دخان سورده سى نڭ ترجمه سى تمام بولدى) .

(قرق بشنچى سورده جائيه سورده سى مکه ده اينگان اوتوز يدى آيت)

ليده ————— الله الرحمن الرحيم

(حَمِّ) يو سوزندن مرادىنى الله تعالى اوزى بلور (تَنْزِيلُ الْكِتَابِ) قرآننى ايندرو (مِنْ اللَّهِ الْعَزِيزِ
 الْحَكِيمِ) هر اشده غالب و حكمت اياسى بولغان الله داندر (أَنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ)
 درستلكده كوكلرده هم بييرلرده مؤمنلر ايچون الله نڭ قدرته وبرلڭنه علامتلر باردر (وَفِي خَلْقِكُمْ
 وَمَا يَبُتُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٍ) دخى سزنى ياراطوده هم هر بر بييرده يرى تورغان حيوانلاردان بييرده تورلى
 نوع ايتب تاراتوده علامتلر باردر (لِقَوْمٍ يُرْقِنُونَ) بعث كه شيكسز اشانغان قوم ايچون (وَإِخْتِلَافِ
 اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ) دخى كيجنڭ وكوندنڭ تورلى بولونده (اوزونلق قسقه لق ياقطيلق قارانغولق
 برلن) (وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ) دخى الله نڭ يوغاريدان ايندرگان نرسه سنده يعنى
 رزقغه سبب بولغان يغمورده بولغوجيدر (فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا) بس الله اول يغمور برلن
 اولگان نڭ (كيميكاننڭ) صوڭنده بييرنى ترگزدى (وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ) دخى جيللر نى تورلى جهنارگه
 وتورلى حاللرگه دوندروده بولغوجيدر (آيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ) عقللى بولغان وعقللرى ايله اويلغان قوم
 ايچون عبرتلر وعلامتلر بولغوجيدر (تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِيلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ) اى محمد عه بوذكر قيلمغان آيتلر
 الله نڭ آيتلر يدر بو آيتلر نى سيناڭ اوزر كاحقلىق برلن اوقورمز (فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعَدَ اللَّهُ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ) بس كافرلر
 الله نڭ سوزى (قرآنى) دخى الله نڭ اوقلغان دليللرى صوڭنده نيندى سوزگه ايمان كيتلرلر البته ايمان
 كيترماسلر (وَيَلِّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ) هر بر بالغانچى كوب گناهلى كشيگه نى اوكنچدر (يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ
 تُنَلِّى عَلَيْهِ) اوزينه اوقلغان الله نڭ آيتلر نى اشور (ثُمَّ بَصُرْ مُسْتَكْبِرًا) مونڭ صوڭنده اول آيتلرگه
 ايمان كيتروندن تكبرلنگ نلرى حالده كفرينه دوام قيلور (كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهُ) گويا اول آيتلر نى اشتماگان
 كى يعنى آيتلر نى اشتماگان كى بولغانى حالده كفرينه دوام قيلور (فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ) بس سيزن اى
 محمد (عهم) اول كشيگه كفرينه دوام قيداوى اوزرينه رنجتكوجى عذاب برلن سيونچ (خبر) بيير (وَإِذَا عَلِمَ
 مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا) وهر قيچان بوصفتلى كافر برنڭ آيتلر نى برنرسه نى باسه يعنى آيتلر نى اول كافرگه
 برنرسه ايرشسه اول نرسه نى آيتلر نى ديب بلسه (اتَّخَذَهَا هُزُوًا) اول آيتلر نى مسخره ايتوب توتار

(أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ) بوصفتنه بولغان كافرلر آلا رغه خوراق اياسى بولغان عذاب بولور (من ورائهم جهنم) آلا رنك آلا رنن جهنم باردر چونكه آلا رجهنم طرفنه يونالورلر ياكه آرتلارنن جهنم باردر چونكه جهنم آلا رنك اجلملرى صوكنده (وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا) دى اول صفتلى كافرلر دن كسب، قيلغان نرسه لرى (ماللارى وبالالارى) الله نك عذابنن هيچ نرسه نى يبارماس (وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَلِيَاءَ) دى الله دان باشقه معبود ايتب توتقان باقين لارى (معبودلرى) الله نك عذابنن هيچ نرسه نى يبارماس (وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ) دى اول صفتلى كافرلر كه الوغ عذاب باردر (هنا هدى) بوقران حلق غه كوندر گوچيدر (وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ) دى شونداين آدملر ربلرى نك آيتلرى نى انكار ايتيلر (لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ الْهَيْمِ) اول الله نك آيتلرى نى انكار ايتوچيلر كه قاطى عذاب دن رنجتمكوچى عذاب باردر (اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ) الله شونداين ذات در سز نك ايچون ديكسگزنى مسخر ايتدى (لِنَجْرِى الْفُلْكَ فِيهِ بِأَمْرِهِ) اول ديكسگزه الله نك امرى برلن كيمه لرى برسون ايچون (وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ) دى تجارت وبالق آولاو برلن الله نك فضلنن استاوگز ايچون (وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) دى بونعمتلر كه شكرانه قيلوگز ايچون (وَسَخَّرَ لَكُمْ مَنِ السَّمَوَاتِ وَمَنِ الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ) دى الله كوكلرده وييرلرده بولغان نرسه لرى سز نك ايچون مسخر قيلدى همه سى اوزنن صادر بولغانى حاله الله تعه بونرسه لرى مسخر ايتدى نك معناسى بونرسه لرى بزرگه فائلى ايتب خلق ايتدى معناسنده بس بز الله تعه ياراتقان نرسه لرى اوز فائلى لر مزده خدمت ايتدره مز البته يقينا ومشاهده معلوم كه الله تعه ياراتقان نرسه لرى فائلى لنوى كوب بولغان ملت نك تركلگى ده كوركام هم حاللر يه بخشى بس بزرگه الله تعه فائلى مز ايچون ياراتقان نرسه لرى هر بر وجه دن بلو وعمل قيلو وجه لرى نى فائلى لى بزرگه توروشماق لازم لىكن يالغز دنيا ايچون ومنفعت شخصيه ايچون گنه توروشرغه كيراكمى بلىكه انسانده وجودى ممكن بولغان كمالت كه ايرشو ايچون توروشو لازم البته الله نك فائلى ايچون مسخر قيلغان نرسه لرى خدمت ايتدروده توروشماغان ملت نك حياتى ناقص برحيات بولونده شبهه يوقدر هم توروشقان ايكيچى برملت نك آستنده ملت محكوم بولوب قالونده ده شبهه يوقدر (ان فى ذلك لايات لقوم يتفكرون) درستلىكه بوذكر قيلنغان نرسه لرى الله نك اشلر نك فكر قيلغان قوم ايچون الوغ عبرتلر باردر (قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا) اى محمد (عم) ايمان كيترگان آدملر كه ايت، عفو ايتكز ديو آلا ر البته سين ايتكچ عفو ايتارار (لِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ) الله نك دشمان لارينه بولغان واقعه لرى نى كتماگان ياكه الله نك مؤمنلر كه ياردم وثواب بيرو ايچون تعيين ايتكان وقتلار نك اويلا ماغان آدملر نى بو آيت نى حضرت عمر نى بنوغفار قبيله سى نك مشركلر نى بر اير حقاتر قيلغاچ ايتدى ديگانلر حضرت عمر بو اير نى جز آلاماچى بولغان ايكان الله تعه عفو ايتار كه قوشقان (لِيَجْزَى قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) الله نك مؤمنلر قومنى مغفرتنى كسب قيلولارى بر اير نك جز آلا سن ايچون عفو ايتسونلر ياكه كافرلر نى ياوزلقنى كسب قيلولارى بر اير نك جز آلا سن ايچون ياكه

هرايكسنی كسب قیلغان نرسه لری برابرینه جزالاسن ایچون معناسنك (مَن عَمَلٍ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ) برکش
 ایزگو عمل قیلسه اوز فائدهس ایچون در (وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا) وبركشی یاوز عمل قیلسه اوزی نك
 ضررینه در (ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ) مونك صوكنك ربكزگه قایتارلمش بولورسن وهرقا یوگزغه ربكز
 عملی اوزرینه جز ابیرر (وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ) وتحقیق بز یعقوب (عه) نك بالالارینه ببردك
 (الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ) تورات كتابنی هم حكمنی دخی بیغمبر لسنی (وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ)
 دخی اسرائیل بالالارونی حلال بولغان لذتلی نعمتلردن رزق لاندرك (وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ) دخی
 اول اسرائیل بالالارونی اوزلری نك زمانداغی بتن عالم اوزرینه آرتوق قیلدی یعنی باشقه لارغه
 بیر ماگان نرسه لری آلا رغه ببردك (وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ) دخی اول اسرائیل بالالارینه دین
 اشنه ظاهر بولغان دلیلر ببردك (فَمَا اخْتَلَفُوا الْأَمْنَ بَعْدَ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) بس اول اسرائیل بالالاری
 دین اشنه اختلاف قیلما دیلر مگر اوزلرینه حالنك حقیقتنی بلو کیلگانك صوكنك غنه اختلاف قیلدیلر
 (بَغْيًا بَيْنَهُمْ) اختلاف قیلولاری آرالارنك دشمانلق و كوچیلك ایچون بولدی (إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ) ای محمد (عه) درستلكك سینك ربك اسرائیل بالالاری آراسنه قیامت كوننك حك
 قیلور (فَيَمَّا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) شول نرسه ده حكم قیلور اول نرسه ده دین اشنه اختلاف قیلور بولدیلر
 (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ) ای محمد (عه) مونك صوكنك بزسینی دین اشندن برطریقه یول اوزرینه
 قیلدی (فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ) بس سین ای محمد عه اول دین دن بولغان طریقغه ایار
 بلماگان آدملرنك نفس آرزولارینه ایارمه یعنی نفس آرزولارینه ایارگان قریش لرنك نادان
 باشلارینه ایارمه (أَنَّهُمْ لَنْ يَغْنَوْا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا) درستلكك اول نفس آرزولارینه ایارگان قریشلرنك
 نادانلاری سیندن الله نك تلاگان نرسه سنندن هیچ نرسه فی بیاره آلماسلار (وَأَنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ) دخی درستلكك كافر لر بعضی بعضسنه یا قینلر و یاردچیلردر (وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ) دخی الله كفردن
 گناهلردن صاقلانوچیلارغه یاردچیلر و دوستلر بس شونك ایچونده ای محمد (عه) كافر لركه دوستلق
 قیلما بلكه متقیلرگه دوستلق قیل (هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ) بو قرآن یا كه شریعت كه ایار و آدملرگه مقصوده
 ابرشو بوللارنی كورساتوچی دلیللردر (وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ) دخی یقین فی (بعث كه شیکسز او شانونی)
 استاگوچی قومنی حلقغه كوندرگوچیلر هم اول قومگه رحمت در (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ)
 ای یا اولقلارنی كسب قیلوچیلار گمان قیلدیمو (أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) بز نك
 اوزلرینی ایمان کیتربك ایزگو عمللر قیلغان آدملر کبی قیلومزنی (سَوَاءٌ مَعِيَاهُمْ وَمَا تَدْعُوا) تركلک لری
 واولکلری برابر بولغان حاله البته بلار آلاى حساب قیلما سونلار چونكه یاوزلق لارنی كسب قیلغان
 آدملرنك مؤمنلر کبی تركلک لری واولک لری البته برابر بولماس (سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ) یاوزلق لارنی
 كسب قیلغان آدملرنك (كافر لرنك) بو حکملری فی یاوز بولدی (وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ)
 دخی الله کوکلرنی و بیلرلرنی حلقق بران یاراتدی بس حلقق بران یاراتو البته عدالتنی تلیدر عدالت مظلوم نك

ظالم دن اوج آلوینی هم ایرگولک قیلغان آدم برلن یاوزلق قیلغان آدم آراسنی، آیرونی تلیمر البتہ بواوج آلو
 و آیرو و ظالم نلک، ترک حالندہ بولماسہ اولم حالندہ بولور (وَأَنْجِزِي كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ) الله (تعه) کوکلرنی
 و بیدرلرنی کمال قدرتنہ دلالت قیلسون ایچون دخی هر نفس کہ کسب قیلغان نرسہ سی برلن جزا بیدرلسون
 ایچون یاراتدی (زَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ) و اول نفسلر ثوابلارنی کیمتلو و گناہلارنی آرتدرلو سببلی ظالم
 قیلنماسلار (أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ اللَّهُ هَوَاهُ) ای محمد (عہم) شول کشیدن خبر بیدر سین اول کشی نفس
 آرزوسنی (نفسی تلاگان نرسہنی) معبود ایقبوب توتدی یعنی نفس آرزوسنہ ایاروگہ میل ایقبوب
 حقغہ ایارونی قوبدی (وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ) دخی آزاچاغنی و جانینک بوزق ایبتکنی بلو اوزرینہ الله
 اول کشینی حقمن آزدردی (وَوَخَّمتَ عَلَيَّ سَمْعَهُ وَقَلْبَهُ) دخی الله قلاغی هم کوکلی اوزرینہ مہرلادی بس
 و عظملرنی قبول قیلماس و آبتلردہ فکر قیلماس بولدی (وَجَعَلَ عَلَيَّ بَصَرَهُ غِشَاوَةً) دخی کوزی اوزرینہ
 یردہ قیلدی بس اعتبار کوزی برلن قاراماس (فَمَنْ يَهْتَدِ بِهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ) بس الله (تعه) آزدراغاندلک صوکندک
 اول کشینی کم حق بولغہ کوندرر البتہ ہیچ کم کوندرہ آلماس (أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ) ای بابوسوزلر برلندہ و عظلمنمیسزمی
 (وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا) دخی قیامت بولونی انکار قیلوچیلار ایبتیلر ترکلک بوقدر مگر حاضرده
 بولغان دنیا ترکلگمزد (نَمُوتُ وَنَحْيَى) نطفہ بولغانمز ہم ہیچ نرسہ بولماغانمز حالک اولکلر بولورمز
 و موندن صوکل ترکلر بولورمز یا کہ اوزلرمز اولارمز بالالارمز ترک بولوب قالورلار موندان باشقہ بزنگ
 ایچون ترکلک بوقدر (وَمَا يَهْدِيكُمْ إِلَّا الدَّهْرُ) و بزنی هلاک قیلماس مگر زماننک اوتویگنہ هلاک قیلور
 (وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ) و بوقیامتنی انکار قیلوچیلار ایچون ایبتکن سوزلریننی بلو بوقدر (أَنْ هُمْ إِلَّا
 يَظُنُّونَ) آلا توکللدرد مگر گمان قیلورلار آنک ایچون آلازلک ایبتکن سوزلریننہ دلیللری بوقدر
 مگر آتالاریننہ ایارب کنہ ایبتورلر (وَإِذَا تَتَلَوْا عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ) و هر قیچان مشرکلر اوزریننہ
 بزنگ مشرکلرنک اعتقادلارینک خلافنہ دلالتلری ظاهر بولغان آیتلرمزنی اوقلسہ (مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا
 أَنْ قَالُوا) مشرکلرنک توتونغان دلیللری بولمادی مگر ایبتورلری بولدی (إِنَّهُمْ يَأْتُونَ آيَاتِنَا أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ)
 اگر قیامت بولاچاق دیگان سوزگزدہ راست بولساگز بزنگ آتالارمزنی ترکلر ایبت کیترگز دیو
 (قُلِ اللَّهُ يَحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ) ای محمد (عہم) مشرکلرگہ ایت الله سزنی اوترر ہونک صوکندہ ترگز
 (ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَرْبَبَ فِيهِ) مونک صوکندہ سزنی شیکسز بولغان قیامت کوننہ جیار الله (تعه)
 چونکہ البتہ باشدا یاراطوغدہ کوچی یبتکن الله نک قاینادان یاراطوغدہ کوچی یبتہ حکمت قیامتکہ خلقنی
 جزا بیدر ایچون جیونی تلی آیتلر برلن راستلانغان وعدہ قیامتک بولوینہ دلالت قیلادر بس
 مشرکلرنک آتالارون حاضر کوننہ ترگزو ممکن بولا لکن حکمت جزا ایچون قیامت کوننہ ترگزونی
 تلیسر (وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ) واسکن آدملرنک کوبس فکرلرینک آزلغی ایچون ہم
 فکرلری کورگان نرسہ لریننہ گنہ قسقلر تلنغانلغی ایچون قیامتنی بلماسلر (وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ)
 و اول الله ایچوندر کوکلرنک و بیدرلرنک خوجہلغی (وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَ تَخْسِرُ الْمُطْلُونَ) و قیامت

قائم بولغان کونده باطللقده بولغان آدملر (کافرلر) ننگ ضرر ایتولری ظاهر بولور (وَتَرَكَ كُلَّ امَّةٍ
 جَانِيَةً) وای محمد (عه) سین هر بر امتنی قیامت کونده جیولغوچی یا که ترلنب اوتروچی کوررسن
 (كُلُّ امَّةٍ تَدْعِي اِلَى كِتَابِهَا) هر بر امتنی اوزیننگ کتابنه (عمل دفترینه) انده لمش بولور (الْيَوْمَ تَجْزُونَ
 مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) بوقیامت کونده عمل قیلغان نرسه گز برابرینه جزاً بیرلمش بولورسز دیو ایتلمش
 بولور (هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ) بو عمل دفترلری بزنگ کتابمزدر سزنگ اوزرگزگه حقلق
 برلن سویلاشر یعنی سزنگ قیلغان عملگز برلن آرتدی کیمتی شهادت بیدر (اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ
 مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) درستلکده بز سزنگ عملگزنی فرشته اردن یازدور بولوق (فَاَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) اما شوندا این آدملر ایمان کیتردیلر دخی ایزگو عمللر قیلیلار (فَيَدْخُلُهُمْ
 رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ) بس اول آدملرنی ربلی رحمتنه (جنتیکه) کوتر (ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ) بوجنتیکه
 کرو ظاهر بولغان سعادتکه ایرشودر (وَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) اما کافر بولغان آدملر (اَفَلَمْ تَكُنْ
 (آيَاتِي تَتْلُو عَلَيْهِمْ) کافر بولغان آدملرگه ایتلور ایا سزگه منم آیتلرم او قلمادیمو (فَاسْتَكْبَرْتُمْ
 وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ) بس سز آیتلرمزگه ایمان دان تکبرلنمگز هم کافر بولغان قوم بولدگز دیو (وَاِذَا
 قِيلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) وهر قیچان ای کافرلر سزگه درستلکده الله ننگ وعده سی شیکسز حقر دیو ایتلسه
 (السَّاعَةَ لَارِيْبٌ فِيهَا) دخی درستلکده قیامت اول قیامت ده شیک بوق دیو ایتلسه (قُلْتُمْ مَا نَنْتَرِي
 مَا السَّاعَةُ) سز ایتدگز بز قیامت نرسه ایدکنی بلمیمز دیو (اِنْ نَّظُنُّ الْاٰظُنَّ) بز توگلمز مگر ظن برلن
 ظن قیلورمز یعنی قیامت حقنده بزنگ گمان دان باشقه نرسیمز بوق (وَمَا نَحْنُ بِمَسْتَيْقِنِينَ) وبز قیامت
 کیلور دیو یقین قیلیمیمز یعنی کوگلمز برلن اشانیمیمز (وَبَدَّ لَهُمْ سَيِّئَاتِ مَا عَمِلُوا) وشرکلرگه عملریننگ
 یاوزلقلاری ظاهر بولور یعنی قیلغان عمللری ننگ قباحتلگنی و صوگی فادسز ایدکنی یقینا بلرلر
 قیامت کونده (رَحَاقٌ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) دخی اول شرکلرگه خورلاغان نرسه لری ننگ جزأسی
 ایندی (وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسَاكُمْ) دخی شرکلرگه ایتلسی بو کونده (قیامت کونده سزنی اونتورمز دیو
 یعنی اونوتلغان آدم قالدرلغان کبی عنابه قالدرمز دیو (كَمَا نَسَيْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا) نتا که سز
 بو کونگزگه (قیامت کونده) یولفوگزنی اوندگز (وَمَا وَاكُمُ النَّارُ) وسزنگ باراچاق اورنگز او طبر
 (تموغدر) (وَمَا لَكُمْ مِنْ نَّاصِرِينَ) وسزنگ ایچون او طدان قنقاره تورغان یاردچیلر بوقدر (ذَلِكُمْ
 بِاَنِكُمْ اَتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا) ای شرکلر سزنگ بو جزأ گز اوشبوننگ سببلی در درستلکده سز الله ننگ
 آیتلرینی مسخره وخور ایتب توتدگز واول آیتلرده فکر قیلما دگز (وَغَرَّتْكُمْ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا) وسزنی
 دنیا ترکلگی غورلاندردی (آلبادی) وسز دنیا ترکلگندن باشقه ترکلک بوق دیو حساب قیلدگز
 (فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا) بس بو کونده شرکلر او طدان چغارلمش بولماسلار (وَلَا هُمْ يَسْتَعْتَبُونَ) دخی
 شرکلردن وقتی اوتدکی ایچون ربلرینی راضی قیلونید، استالمش بولماس (فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ) بس اول
 الله ایچوندر هر مافتاو صفتی چونکه بتم نرسه الله ننگ نهمتی در هم کمال قدرته دلالت قیلوچیلر

(رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) اول الله كوكلرنيك ربيس در هم بييرلرنيك ربيس در وبتن
 عالمنيك ربيس در (وَرَبِّ الْعَالَمِينَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول الله ايچرندر كوكلرده وبييرلرده الوغلق
 باشقه هيچ كم كه بو الوغلق يوقدر (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشده غالب و حكيم در بس
 شونيك ايچونده اول اللهغه هم ايتوكز هم اول اللهني الوغلاگز واول اللهغه اطاعت قيلكز .
 (جاييه سوردهسي نيك هم يكرمي بشنچي پاره نيك ترجمه سي تمام بولدي) .
 (فرق آلتويچي سورة احقاف سوردهسي مكدهه اينگان جمعي اوتوز بش آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(حَمِّ) سورة اسمي ياكه الله برلن رسولي آراسنده بر سر (تَنْزِيلِ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ)
 قرآني ايندرو هر اشده غالب هم حكمت اياسي بولغان الله دندر (مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا)
 بزكوكلرني وبييرلرني هم كوكلر برلن بييرلر آراسنده بولغان نرسه ني ياراتماق (الْأَبْلَحَ وَاجَلَ مَسَمَى)
 مگر حقني برلن وبييلگولي مدتنى تقدير برلن ياراتماق (وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أَنْتَرُوا مَعْرُضُونَ) دخي
 كافر بولغان آدملر قورقتلغان نرسه لرندن (قِيَامَتِ كُونِيكَ قُورَة و لارندن) يوز دوندروچيلردر (قُلْ
 أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ) اي محمد (عَم) مشركرگه ايت ميكا الله دن باشقه عبادت قيلغان نرسه لرنيك
 (مَعْبُودَاتِكُمْ) حالندن خبر بييركز ديو (أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ) ميكا خبر بييركز معبودلرنيك بييردن
 ني نرسه ياراتمىلار (أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فِي السَّمَوَاتِ) ياكه معبودلرنيك ايچون كوكلرني ياراتوده اللهغه اورتاقلق
 بارمى يعنى معبودلرنيك حالنده اويلا ب ميكا خبر بييركز عالم نيك جز نرندن بر جز يني (كيساگني)
 الله نيك ياراتونده اورتاقلقلاري وكرشلى بارمى بولماسه نيك آلا عبادتده اللهغه اورتاق بولالار
 (اَيْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا) بوقرآندن الملك بولغان كتابني ميكا كيتركز (أَوْ آثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ) ياكه
 اولگيلرنيك علمندن قالغان اثرني كيتركز اول كتابده دخي قالغان اثرده صنم لارنيك معبود بولولارينه دلالت قيللا
 تورغان نرسه بارمى (اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگردده سز راست سوزليلردن بولسه كز (وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ)
 وكمدر آرغونراق اللهغه باشقه دن انلگان (مَعْبُودَاتِكُمْ) كشيمن (مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ) انلگانده لرني اشتمى
 تورغان ذاتنى يعنى هر نرسه ني بلسگان وهر نرسه كه كچي يانكان الله نيك عبادتنى قويوب دعا قيلغانده دعالارني
 قبول قيلمى تورغان معبودلرگه عبادت قيللاتورغان مشركلردن هيچ آرغون آدم بوق معناسنده (اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)
 قيامت كونه قدر دعالارني اشتمى تورغان ذاتنى يعنى شونداين معبودلرگه عبادت قيلغان آدممن
 آرغون آدم بوقدر (وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ) دخي اول معبودلرنيك عبادت قيلوچى مشركلرنيك دعاسندن
 غافلردر چونكه اول معبودلر جانسز ذاتلردر ياكه الله نيك ضعيف بنه لريدر (وَادْحَشَرَ النَّاسِ كَانُوا لَهُمْ
 أَعْدَاءُ) وهر قيچان آدملرني قيرلرندن قوبارلمش بولسه اول معبودلر عبادت قيلغان آدملرينه دشمن
 بولورلار يعنى عبادت قيلغان آدملرينه ضرر قيلورلار وفائده قيلماسلار (وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ)
 دخي اول معبودلر عبادت قيلوچى آدملرنيك عبادتنى انكار قيلوچى بولدىلار (وَإِذْ أَنْتَلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا)

بَيِّنَات) وَهَر قَيْچَان مَكَّة اهلته ظاهر بولغانلارى حاله آيتلر ماز اولسه (قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّعَنُ حَقْنِي
 (قرآنى) انكار قىلوچى آدملر ايتور (لَمَّا جَاءَهُمْ) اول حق (قرآن) اوزلرينه كىلگن زمانه (هَذَا سِحْرٌ
 مُّبِينٌ) بو قرآن باطللىغى ظاهر بولغان سحر در ديو (أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ) ياكه مکه اهلى محمد (عمه) قرآنى
 اللهغه افترا قىلدى (يعنى اوزى چغارب الله دن ايتدى) ديو ايتورلرهم (قُلْ ان افْتَرَيْتُهُ اى محمد
) عمه (مکه خلقته ايت اكر مين بر تقدير قرآنى افترا قىلسام) (فَلَا تَمْلِكُونَ لى مِنَ اللَّهِ شَيْئًا)
 بس اكر مېنى افترام ايچون عذاب قىلوني تلاسه سز مينم ايچون الله نىك عذابندن هيچ نرسه نى
 مالك بولماسسز يعنى يباره آلماسسز بس نيك مين اللهغه باطير قىلغى قىلوب اوزمىنى عذاب كه
 تيوشلى قىلیم (هُوَ اعْلَمُ بِمَا تُفْعِلُونَ فِيهِ) اول الله سزنىك آنارده چومغان نرسه كزنى (يعنى الله نىك آيتلر نده
 قدح قىلو كزنى) (بَلْ كُفُّوا عَنَّا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ) منم برلن سزنىك آرا كزده شاهد بولو
 يوزندن اول الله تعالى يتار يعنى الله منم اوزهمه راستلىق برلن ووحىنى ايرشدر و برلن وسزنىك
 اوز كزگه يالغانلىق كز وانكار كز برلن شهادت بيرر (وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) واول الله توبه قىلوب ايمان
 كىترگان آدمى يارلقاغوجى هم اول آدم كه رحمت قىلوچدر (قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مَنِ الرَّسُولِ) اى محمد عمه
 مشركلر كه ايت مين بيغمبرلر جهله سندن مثلى بولغان ياكى نرسه بولمادم يعنى بيغمبرلر انده مە گان
 نرسه كه سزنى انده ميم (وَمَا أَدْرِى مَا يُفْعَلُ بى وَلَا بِكُمْ) دخ مين باميم دنيا و آخرته اوزمه هم سز كه
 نرسه قىلنور چونكه ميكا غيبى بلو يوق (ان اتبع الامايوحى الى) مين ايارمى مگر اوزمه وحى قىلنغان
 نرسه كه ايارهم وشوندان او تميم الله تعالى نىك بوسوزى كافرلر نىك رسول اللهغه وحى قىلنماغان غىبلردن
 صور اولارينه جواب ياكه مسلمان لار نىك مشركلر نىك جبرندن تيز قتلونى صور اولارينه جواب (وَمَا اَنَا
 الا نذير مبين) ومين تو گلمن مگر الله نىك عذابندن شاهدلار ومعجزه لر برلن ظاهر بولغان قورقتو برلن
 قورقتوچى من (قُلْ اَرَأَيْتُمْ اَن كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ) اى محمد عمه مشركلر كه ايت اكرده قرآن الله حضور ندىان
 ايندرلگن بولسه (وَكَفَرْتُمْ بِهِ) واول قرآنى سز انكار ايتسا كز (وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنى إِسْرَائِيلَ عَلَى
 مَثَلِهِ) دخى اسرائيل بالالار ندىان بر شهادت بيروچى قرآن نىك مثلى اوزرينه شهادت بيرسه يعنى
 تورات كتابته بولغان قرآن نىك رسول الله نىك حقلغنى راستلاغان نرسه اوزرينه شهادت بيرسه معنا سنده
 بو شاهد دن سلام اوغلى عبد الله ياكه حضرت موسى ديگانلر (فَأَمَنَ وَأَسْتَكْبَرْتُمْ) بس بوشاهد قرآنغه
 ايمان كىترسه وشز ايمان دان يوز دوندر ساكز بو وقتك سز ظالملر بوايمى سزمى (ان الله لا يهتدى القوم
 الظالمين) درستلكك الله تعالى ظلم قىلوچى قوملر نى حق لغغه كوندرماس (وقال الذين كفروا للذين
 آمنوا) دخى كافر بولغان آدملر ايمان كىترگان آدملر كه ايتدى (لو كان خيرا ما سبقونا اليه) اكر ايمان
 ياكه محمد عمه كىترگان نرسه ايزگو بولسه ايدى ايمان كىترگان آدملر اول ايزگولك ده بز كه الك
 بوايماسلار ايدى حاله كوم اول ايمان كىترگان آدملر جيون طاشلاندىق لار چونكه آلار نىك كويسى فقيرلر
 مال قاراوچيلار هم كندوچيلر ديو بو سوزنى قریش كافرلرى ياكه جهينه، مزينه، اسلم، غفار مسلمان

بولغاننىڭ سوڭىنىڭ بىنوعامر، غطفان اسد، اشجع قىبىلە لرى ايتىدى ياكە سلام اوغلى عبد الله هم آننىڭ تابىلىرى ايمان كىتىرگان سوڭىنىڭ يهودلر ايتىدى (وَأَذَلَّمْ يَهُودَ وَايَهُ) بوسوزنى ايتىرچىلرنىڭ قرآن بىرلن حىلقىغە كونىلما دىكلرى زمانىڭ دشمانلىقلارى ظاهر بولدى (فَسَيَقُولُونَ هَذَا الْفَلَكُ قَدِيمٌ) بس مشركلر تىز ايتىرلر دشمانلىقلارنىدان بو قرآن ايسكى يالغانلر دىو (وَمَنْ قَبْلَهُ كِتَابٌ مَرْسَى) دى قرآننىڭ آلدىندان در موسى عەم نىڭ كىتابى (إِمَامًا وَرَحْمَةً) اللهنىڭ دىنىنىڭ امام هم ايمان كىتىرگان آدمگە رحمت بولغان حالده اول تورات كىتابى (وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ) وبوقرآن اوزىنىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاوچىلر (لِسَانًا عَرَبِيًّا) عرب تىلىدە بولغان حالده اول كىتاب (قرآن) (لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) اول قرآننىڭ آلدىنداغى كىتابلارنى راستلاوچى بولوى ظلم قىلغان آدملرنى اللهنىڭ ياكە رسول اللهنىڭ قورقتوى اىچون (وَبُشْرَى الْمُحْسِنِينَ) دى ايزگولك قىلوچىلارغە سىونچ بولسون اىچون (إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ) درستلىككە شونداين آدملر رىبەز الله در دىبىلر (ثُمَّ اسْتَقَامُوا) مونىڭ سوڭىنىڭ عبادت اوزرىندە توغرى بولدىلر يەنى علم نىڭ خلاصەسى بولغان توحىد بىرلن عملنىڭ منتهىسى بولغان اشلردە استقامت آراسىنى جمع قىلىدىلر (فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) بس آنىداين آدملر اوزرىندە قورقو يوقلر هم اول آدملر حسرتلىنوجىدە توگىلدر (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا) بو صفتلى آدملر اوجماخ ايسالرىدر اوجماخدا مىڭو قالغانلارى حالده (جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) عمل قىلغان نرسە لرى برابرلىڭ بولغان جزا بىرلن جزالانمىش بولورلر الله تعالى بالانى ايمىزو مىنى ايسكى بىل ياروم بولو حقنىڭ ذكر قىلناچق آيتنى ايتىردى (وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنًا) وبىز آدمگە آتا و آناسىنى ايزگولك قىلو بىرلن بىوردق (حَمَلَتْهُ أُمُّ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا) آدمنى آناسى مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالده قورصاغنىڭ كوتاردى هم مشقت و آغرىق اياسى بولغانى حالده قوبىدى (تابىدى) آنا بالانىڭ تىرىدە سىندە آغرىق مشقتلىرىنى يوكلادىكى اىچون هم بالانى توغىرودە وصاقلادە قاطى مىنتلىرىنى يوكلادىكى اىچون الله تعالى آنانى خالصلا بىكىنچى مرتبە ذكر ايتىدى آيتنىڭ بوقىرسى آتا آناغە (بىگرا كە آناغە) ايزگولك قىلو بىرلن مأمور بولو حقنىڭ (وَحَمَلَهُ وَفَصَّالَهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) دى بالانىڭ حملنىڭ و ايمچا كىن آيرو بىنىڭ مىنى اوتوز آيدىر (ايكى بىل يارمىدر) امام اعظم بو آيت بىرلن رضاع (ايمچا ك ايمىزو) مىتىنىڭ كوبى ايكى بىل يارم بولوغە استىلال قىلادر چونكى الله تەئە نىڭ (ثلاثون شهرا) دىگان سوزى حمل بىرلن فصال نىڭ هر بىرىنىڭ خىر بولادر بس حمل مىتىدە اوتوز آي فصال مىتىدە اوتوز آي معناسىدە بولا بس بو آيت حمل بىرلن فصال مىتىنىڭ كوبىنى بىيان بولا لىكىن حمل مىتىنى اوتوز آيدان كىمىتوچى حضرت عائشە، روايت قىلغان حدىث بار حضرت عائشە ايتە (لَا يَبْقَى الْوَلَدُ فِي الْبَطْنِ أَكْثَرَ مِنْ سِتِّينَ) دىبوعىنى بالا آنا قورصاغنىڭ ايكى يىلدىن آرتوق قالماس معناسىدە رضاع مىتىنى كىمىتو حقنىڭ حدىث يوق اول اوز حالنچە قالاشوننىڭ اىچونىڭ امام اعظم حمل مىتىنىڭ كوبى ايكى بىل رضاع مىتىنىڭ كوبى ايكى بىل يارم دىبو حكىم قىلغان اما امام ابو يوسف هم امام محمد و امام شافعى رضاع مىتىنىڭ كوبى ايكى بىلغە دىگانلر چونكى الله تەئە نىڭ (ثلاثون شهرا)

دېگان سوزى حمل بىرلن فصالنك مجموعىدىن خېر بولايىنى حمل بىرلن بالا ايمىزۇ مىنى نك مجموعى
 اوتوز آي معناسىدە بس حمل حقتەدە رضاع حقتەدە مەقدارنى بېلىگولاي بىلمىسز بولا اللە نك ايكىنچى
 اورۇدە (وفصالة فى عامين) دېگان سوزى هم (حولين كاملين) دېگان سوزى رضاع مىنى نك ايكى يىل
 بولويىنى بيان بولاقالغان آلنى آي حمل مىتىنى بيان بولايىس بوامام لارسوزىنە قاراغاندە بو آيت حمل
 مىنى نك آزينى رضاع مىنى نك كويىنى بيان بولا امام اعظم (وفصالة فى عامين) بىرلن (حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ)
 دېگان آيتلىرىنى نك ايمىزويىنە واجره آلويىنە مھمولدى يعنى آناغە ايكى يىلمىن آرتوق ايمىزواجرىسى
 آلورغە يارامى معناسىدە بومسئەدە تفصيل استاگان آدم النفسيرات الاحمديسە گە مراجعت قىلسون
 (حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ اُسْدَهُ) ھرقىچان عقلى وقوقى كمالنە ايرىشسە يعنى عقلى وقوقى كامل بولوب يتسە (وَبَلَغَ
 اَرْبَعِينَ سَنَةً) دىخى قوقى ياش كە ايرىشسە (قَالَ رَبِّ اَوْزِعْنِي) آدم ايتوراى رېم ميكا الهام قىل يعنى كوكلە
 صال (اِنَّ اَشْكُرُ نِعْمَتَكَ الَّتِي اَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ) ميكاھم آتا و آناھم انعام قىلغان نعمتك اوزرىنە
 شكر قىلوني (وَ اَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ) دىخى اوزك راضى بولا تورغان ايرگوعمل قىلومنى كوكلەھ صال
 (وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي) دىخى منم اېچون بالالارم اېچندە تىزكلىكى سىرايت ايدوچى (يغشوقچى) قىل
 (اِنِّي تَبَتُّ إِلَيْكَ) درستلىككە مېن راضى بولماغان نرسە كىن سىكا قايتىم (وَ اِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ) دىخى
 درستلىككە مېن سىكا خالص اطاعت قىلوچىلاردن من ديو ايتور بعضىلار بو آيتنى ابوبكر الصديق
 رضى الله عنه حقتە ايندى دېگانلر چوتكە مهاجرلردن هم انصارلاردن ابوبكر الصديقن باشقە اوزىدە
 آتا و آناسىدە بالالارىدە اسلام بىرلن مشرف بولغانلارى بولمادى هم ابوبكر الصديقنك قىزى حضرت
 عائشە رسول اكرم نك الوغ خاتونلارندن بولدى (اُولَئِكَ الَّذِينَ نَقَّبَلُ عَنْهُمْ) بوسوزلرنى ايتوچى
 آدملىر شونداين آدملىردىر آلاردن بىز قېول قىلورمىز (اَحْسَنَ مَا عَمَلُوا) ع.ل قىلغان نرسە لىرىنك
 (طاعتلىرىنك) كوركامنى (وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ) دىخى آلارنك ياوز عمللىرىن كېچەرمىز (عفو قىلورمىز)
 (فِي اَصْحَابِ الْجَنَّةِ) بو آدملىر جنت ايلارى آراسىدە بولورچىلاردىر (وَعَدَّ الصَّدَقَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ)
 الله (تەھ) بو صفتلى آدملىرنك طاعتلىرىنى قېول ايتو و ياوز عمللىرىنى عفو ايتو بىرلن دنياھە آلاغە
 وعده قىلغان راست وعده بىرلن وعده قىلىسى (وَالَّذِي قَالَ لُو لُو اَلَيْه) وشونداين آدم آتا و آناسىدە ايندى
 (اِنَّ لَكُمْ) سىز ايكىكزگە قباھتلك بولسون يعنى سىزدن تارايمان وسىرنك بواشكزنى مكروه كورەھن
 معناسىدە (افى كلمەسى بىر نرسە نى مكروه كورلگان وقتە كوكل تارايبوب ايتلە تورغان سوز) (اتعداننى
 اَنْ اُخْرَجَ) ميكا سىز قېردن چىقارلمىش (قوبارلمىش) بولوم بىرلن وعده قىلاسزى (وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ
 مِنْ قَبْلِي) وتحقىق مېنىن الكنى قدر زمان لار خلقى اوتىدى ھېچ بىرسى قېردن چىغوب قايتىدىق يوق
 (وَهُمَا يَسْتَفِيئَانِ لِلَّهِ) واول بالانك آناسى بىرلن آناسى اللەدان بالالارىنە ايمان كېتىر وگە توفىق بىروى
 بىرلن ياردم استارلر (وَيَلِكْ آمَن) وسىنك هلاكلىككە يعنى هلاك بولدىق قېردن چىغوغە ايمان كېتىر
 بوسوزدن مقصد حقيقة هلاك بولو توگل بىلكە ايمانغە قىزىقرو (اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ) درستلىككە اللە نك

قبرلردن قوبارلو برلن وعدهسى حقدري (فَيَقُولُ مَا هَذَا) بس بوبالا اينور بوقبرلردن قوبارلو سوزى
 توگلدري (اَلْاَسَاطِيرُ الْاُولَيِّنَ) مگر اولگيلرنىڭ يازوب قالدرغان يالغانلاريدري ديو بو آيت سوزنى
 ايتكان هربر آدمنى شامل امام حسن بعثنى انكار قيلوب آتا و آناسنى رنجتكان كافر حقنه ديگان
 بعضيلار ابوبكر الصديقنىڭ اوغلى عبدالرحمن حقنه ديگانلر مسلمان بولوندان اَلِك بو آيت ايتكان
 ديگانلر بيضاوى صاحبيده شولاي ديگان لىكن مدارك صاحبي مونىڭ بطلاننى معاويهنىڭ يزيده بيعت
 بيريگه خلقنى انده ديو مروانغه يازغان مکتوبى برلن اثبات قيلغان يزيده بيعت حقنه ابوبكر
 الصديق اوغلى عبدالرحمن برلن مروان آراسنده سوز چغب مروان عبدالرحمنغه الله تعالى سينيڭ
 حقنك (والذى قال لوالديه افلكما) ديب ايتدى ديدى حضرت عائشه بوسوزنى اشتب بىك آچيفلاندى
 والله بو آيتده عبدالرحمن مراد توگل ديدى اگر تلاسك كم ايكانن ايتورمن لىكن الله تعالى سين
 آتاكنىڭ صلبنك (آرقاسنك) نطفه بولدىڭ و قنك آتاكما لعنت قيلدى سين الله لعنت قيلغان آدمنىڭ
 بركيساگى ديدى نچك بولسه ده سببىڭ خصوصى تخصيصنى واجب ايتتى عمومگه منافي توگل (اُولَئِكَ
 الَّذِينَ هُمْ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ) بو قباحته صفتنه بولغان آدملر شونداين آدملردر آلاز اوزرينه تموغ
 اهلنن بولوبرلن سوز ثابت بولدى بيضاوى اياسى ايتنه بوسوز اوتكان آيتنىڭ ابوبكر الصديق اوغلى
 عبدالرحمن حقنك اينوينى ابطال قيلادر چونكه اول صوكره اسلام برلن مشرف بولغان (فِي اُمَّمٍ قَدْ خَلَّتْ مِنْ
 قَبْلِهِمْ) اوزلرننن لك اوتكان امتلر ايچنك يعنى آلاز برگه اوط اهلنن بولوبرلن سوز ثابت بولدى
 معناسنك (مِنَ الْجِنِّ وَالانْسِ) اول اوتكان امتلر جنلردن هم آدملردن بولغوجى (اِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ)
 درستلىكك آنداين آدملر اوزلرينه ضرر ايتوجى بولدىلار (وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مَّا عَمِلُوا) مؤمنلر برلن
 كافرلردن عمل قيلغان نرسه لرتينن جزا مرتبه لرى باردر (وَلِيُوفِيَهِمْ اَعْمَالَهُمْ) دى عمللر بىڭ جزاسنى الله آلازغه
 كامل بيريسون ايچون (وَهُمْ لَا يَظْلِمُونَ) دى آلاز ثوابلارى كيمتلو وعدايلرى آرتلرلو برلن ظلم
 قيلماسنلار ايچون عمللرى مقدار نچه جزالرى تقدير قيلدى (وَيَوْمَ يَعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ)
 وشول كافر بولغان آدملر نى اوط اوزرينه عرض قيلغان كونك يعنى اوط برلن عذاب قيلغان كونك (اَذْهَبْتُمْ
 طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا) آلازغه اول كونك ايتلور سز دنيا تاركلىگنك لذتلى طعاملر كرنى وباشقه لرنى
 يباردكز (بتردكز) (وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا) دى اول لذتلى طعاملر وباشقه لار برلن فائده لىككز سزنىڭ
 ايچون لذتلنورگه بوكونك هيچ نرسه قالمادى (فَالْيَوْمَ تُجْرَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ) بس سز بوكونك (قيامت
 كونك) خورلى اياسى بولغان عذاب برلن جزا لامش بولور سز (بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْاَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ) بيريده حق سز تكبرلك قيلوكز سببلى (وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ) دى اللهنىڭ طاعتننن چغوكز
 سببلى (وَاذْكُرْ اَخَاعَادَ) و اى محمد (عه) عادنىڭ قرداشينى (هودعهمنى) ذكر قيل (اذ انذر قومك
 بالاحقاف) شول وقتك هود (عه) قوهنى بيوك اوزايب كيتكان قملق بيريده اللهنىڭ عذابننن قورقتدى
 هود عهمنىڭ قومه يمن دن شهر ديگان اورونك قملق بيريده تورغانلار (وَقَدْ خَلَّتِ النَّارُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ)

بیرمادك معناسنده (وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَابْصَارًا وَافْتَدَىٰ) دخی اول هود (عهم) قومی ایچون ایشته تورغان قوه (قلاق) دخی کوره تورغان کوزلر و آکلی تورغان کوکملر یاراتتیق (فَمَا اغْنَىٰ عَنْهُمْ) بس اول هود (عهم) قومندن موکسز قیلما دی (سَمْعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا افْتَدَتْهُمْ مِنْ شَيْءٍ) ایشته تورغان قوه لری (قلاق لری) دخی کوزلری همه کوکملری موکسز قیلودان هیچ نرسه نی موکسز قیلما دی (اذْكَانُوا يَجْعُدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ) الله نك آیتلرینی انکار قیلور بولدقلاری وقتک موکسز قیلما دی یعنی الله نك تقدیر ایتدیکی عذاب ایندی (وَحَاقَ بِهِمْ) دخی هود (عهم) قومنه ایندی (مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ) خورلاغان نرسه لری نك جزاس (عذاب) بو آیتک مکه کافر لرینه قورقتو بارینه الله تعالی آرتوغراق قورقتب ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (وَانْقَادَ أَهْلَكُنَا مَأْوَلِكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ) و تحقیق بز ای مکه اهلی سز نك تبرا گزده بولغان قریه لردن هلاک ایتدیک ثمود قومه نك حجری ولوط (عهم) قومه نك قریه لری کبی (وَصَرَفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) دخی کافرلر ایزرینه دلیللرینی و کوب عبرتلرینی قات قات بیان قیلدی کفرلرندن قایتسونلار ایچون (فَلَوْلَا نَصْرُهُمْ) کاشکی اول کافرلرگه یاردم بیرسه ایدی یعنی کافرلرینی هلاک کمن طیسه ایدی (الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ) الله دان باشقه توتقان نرسه لری (قُرْبَانًا آلِهَةٍ) الله غه یاقنلغغه سبب بولغان معبودلر ایتب توتقان نرسه لری چونکه کافرلر صنملارنی الله حضورنده بزگه شفاعتچیلر دیدیلر البته یساردم بیرمادیلر (بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ) بلکه اول معبودلری عابدلرندن عذاب اینگان ده غیب بولدیلار (وَذَلِكَ أَفْكَهُمُ) و کافرلر نك الله غه باشقه نی (صنملارمز) الله غه یاقنلغغه سبب بولغان معبود ایتب توتولاری یالغانلاریدر (وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ) دخی افترا قیلغان نرسه لری یا که افترا لاریدر جن نك ایمانینک فائده سی گناهلارندان الله نك یارلتاوی بولوینه دلالت قیلا تورغان آیتنی الله تعالی ذکر ایتدی و ایندی (وَآذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ) وای محمد عهم شول وقتنی ذکر قیل سیکا جن لردن برگروهنی (اوندان کیم گه نفر دیلر جمعی انفار کبله) آوشدردی و دوندردی (یَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ) قرآننی ایشتکلرینی حالک، رسول اکرم ونبی محترم صلی الله تعالی علیه وسلم برکیچه ده طائف دن بطن نخله دیگان اورونغه باروب تهجد نمازی او قودی و نماز نك قرآن او قودی الله تعالی جنلردن برگروهنی رسول الله طرفنه آوشدردی (یباردی) (فَلَمَّا حَضَرُوا قَالُوا أَنْصِتُوا) بس جنلر رسول الله غه یا که قرآنغه حاضر بولغانلاری زمانده بعضی بعضنه ایتدیلر تیک تورکز و قرآننی دکلا کزدیو (فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْزَرِينَ) بس رسول الله قرآننی او قوب بوشانغان زمانده جنلر همه سی ایمان کیتردیلرهم اولرینک قوملرینه قورقتوچی بولغانلاری حالده یوز دوندردی یعنی اشتکان نرسه لری برلن قوملرینی قورقورغه کیتدیلر (قَالُوا يَا قَوْمِ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا) دخی جنلر قوملرینه ایتدیلر ای قومز درستلکده بز شونک این کتاب (قرآن) اشتک (أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَىٰ) اول کتابنی موسی صوگند، ایندر ایدی (جنلر حضرت عیسی نی اشتما دکلرندن یا که یهودی بولدقلارندان بو سوزنی ایتدیلر) (مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ) اول کتاب موسی عهم آلدنده

بولغان نرىسەنى (اۆلگى كىتابلارنى) تصديق قىلوچى بولغان حالده ايندىرلدى (يَهْدِي إِلَى الْعَقِّ) اول
كىتاب حىغە (اعتقادلارغە) كوندىر (وَالِى طَرِيقٌ مُسْتَقِيمٌ) دىخى توغرى بولغان يولغە (شريعەت لىرگە)
كوندىر (يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ) يىنەدە جنلر قوملرىنە ايندىلار اى بزىنك قومز اللهنك دىن گە
اندى وچسىنى (رسول اللهنى) قبول قىلسكز (وَأْمُنُوا بِهِ) دىخى اول دىن گە اندى وچىگە ايمان كىتىركز
(يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ) الله سزىنك گناھلار كزىدان بعضىنى يارلقار يعنى الله حقى بولغان لارونى
اما بىنە حقلارى ايمان برلان گنە يارلقانمى (وَيُجْرِكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) دىخى سزىنى الله رىختكوجى
عذابىن قىتقارر و بو جنلر ايمان كىتىرگان كىچەدە رسول الله نبىندە (خرما صغندسى) برلان طهارت
آلدى دىو ابن مسعود روايت قىلادر امام اعظم شونك اىچوندى نبىندە بران طهارت آلونك
درستلىگى برلان اينگان امام محمد طهارتدە آلور تىم گنە صوغاردى امام ابويوسف خرما صغندسى
بولغاندى طهارت آلورغە درست توگل تىم گنە صوغارغە كرك دى چونكە جن قصەسى مكەدە اينگان
تىم آيتى مەينەدە اينگان بس تىم آيتى جن قصەسى حقىندەغى آيتىنى ناسخ بولادى الله اعلم لىكن
صاحب ھدايە جن آيتى برگنە مرتبە اينمادى مكەدەدە ايندى مەينەدەدە ايندى بس منسوخ بولوى
معلوم بولى دىو امام ابويوسف دىلالتى رد قىلادر بو آيتىن بىنەدر جنلردە آدملىرىن ايكى فرقه ايكى
بر فرقهسى كافرار بىن علمانك اتقاي بران تموغدە كافر آدملىرىن منگوقالالار بودايل قطعى برلان
نايت چونكە الله تعالى جەنمى آدملىردن جنلردن طوطر رەن دىگان بىر فرقهسى مسلمانلار جنلرنك مسلمان
بولغان فرقهسىندە علما اختلاى قىلغانلار امام مالك، ابن ابى لىلى، امام ابويوسف و امام محمد جنلرنك مسلمان
بولغانلارى بىنە مسلمان بولغان آدم كىن او جەماخە كرهلر دىگانلر چونكە او جەماخە كرونك سىبى
بولغان ايمان برلان طاعت جنلردە تابولادر امام ضحاك جنلر آدملىرىن او جەماخەدە آشيلاردا اچەلردە
دىگان چونكە الله تعالى نك خور قولارنى او جەماخ اھلىدىن بورن آدمە جىنە توتمادى دىگان سوزى
جنلرنكە آدملىرى كىن خور قولارىنى توتولارىنە دلالت، قىلادر بعضىلار آدملىرى جىنە نەمىنلر برلان
لىتلىگانلرى كىن جنلر دكر تىسبىج برلان لىتلىنە دىگانلر بعضىلار جنلر جىنكە كرمى جىنە تىراسىنك گنە
برى دىگانلر امام اعظم ايتە جنلر جىنكە كرمى لىكن جنلرنك ايمانلارىنك فائىسى عذابىن قىلو
و گناھلارىنك يارلقانوى غنە دىگان الله اعلم بالصواب (وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ) و كمدىر الله نك دىن گە
اندى وچسىنك اندى وىنى قبول قىلماس (فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ) بس اول كشى اللهنى بىردە عاجز
قىلوچى توگلىر چونكە الله دن قاجوب قىلو مكن توگل (وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ) دىخى اول كشى اىچون
الله دن باشقە عذابىن منع قىلا تورغان باقىنلار و دوستلاردا بوقدر (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ) بو الله نك
دىن گە اندى وچسىنك اندى وىنى قبول قىلماغان آدملىر ظاهر بولغان آرغوناقدەدر (أَوَلَمْ يَرَوْا) ايا
بعنى (قبرلردن قوبارلونى) انكار ايتوچى آدملىر بىلما دىلرمى (أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)
درستلىكە كوكلىرى بىرلرنى ياراتقان الله (وَلَمْ يَعْى بِخَلْقِهِنَّ) دىخى كوكلىرى بىرلرنى ياراتوبىرلن

عاجز بوا ماغان الله (بقادر على ان يعين الموتى) اولكلى ترگزوگه كچى يتكوىچى ايدكى بلماديلرمى
 (بلى) بلى الله (تعه) اولكلى ترگزوگه قادر در (نه على كل شى قدير) درستلكده اول الله هر نرسه
 اوزرينه قادر در بس اولكلى ترگزوگه ده قادر بولادر (ويوم يعرض الدين كقروا على النار) دى
 كافرلى تموغ اوطنه عرض قيلنغان (عذاب قيلنغان) كونده كافرلىگه ايتلور (اليس هذا بالعق) ايا
 بو عذاب حق توگلى ديو (قالوا بلى وربنا) كافرلى ايتورلى بلى ريمز بران قسم ايتوب ايتمه مز بو عذاب
 حق ديو (قال فذوقوا العذاب بما كنتم تكفرون) الله ايتور كافرلىگه دنيا ده غى كفرلى سبلى عذابى
 تاتوكز ديو (فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل) بس اى محمد (عهم) قوملكلى رنجتوينه پيغمبرلردن
 ثبات واجتهاد ايلرى صبر ايتكان كى صبر قيل اولوا العزم دن شريعت اياس بولغان پيغمبرلر مراد
 آلا شريعتنى تيگزللاوده وقرارلاندروده بيك تورشديلار هم شريعتده بولغان مشقتلرنى يوكلاوگه هم
 شريعتده طعن قيلوچيلارلك دشمانلغنى يوكلاوگه صبر قيلديلار بلارلك مشهورلرى نوح، ابراهيم،
 موسى عيسى (صلى الله وسلم عليهم) بعضيلار اولوا العزم دن اللهلك بلسنه صبر قيلغان پيغمبر مراد
 ديگانلر قومينلك رنجتوينه صبر قيلغان نوح (عهم) كى هم نمروداوتنه وبالاسنى بوغازلاوغه صبر قيلغان
 ابراهيم عليه السلام كى هم بوغازلاوغه صبر قيلغان اسماعيل ياكه اسحاق عليهم السلام كى دى
 بالاسينلك وكوزينلك يوق بولوينه صبراق قيلغان يعقوب (عهم) كى دى قيوده وحيسنه صبرلق قيلغان
 يوسف عليه السلام كى دى قاطى آوروغه صبراق قيلغان ايوب عليه السلام كى دى فرعون
 وقبطيلار جبرينه صبر قيلغان موسى عليه السلام كى دى خطاسنه قرق ييل يغلاغان داود عليه السلام
 كى دى يهودلر جبرينه صبر قيلغان عيسى عليه السلام كى (ولا تستعجل لهم) دى قريش كافرلىرى
 ايچون عذابنى آشقدرما چونكه عذاب وقتى يتكاج اينه چيك (كانهم يوم يرون ما يوعدون) گويا كه
 اول كافرلى اوزلرينه وعده قيلنغان نرسهنى (آخرت عذابنى) كورگانلرى كونده (قيامت كونده)
 (لم يلبثوا الا ساعة من نهار) دنيا ده تورماديلار مگر كوندن بر آز زماننى غنه تورديلار يعنى گويا كه
 دنيا ده آزغنه تورغان كى دنيا ده تورو مدتلىرىنى آزغه صابورلار (بلاغ) بوسرگه وعظ قيلنغان
 نرسه سزنىك ايچون وعظده يتكويچى ياكه سزگه رسول دن ايرشدرودر (فهل يهلك الا القوم
 الفاسقون) عذابنى كورگانك هلاك قيلنماس مگر اللهلك طاعتندن چقغان قومكده هلاك قيلنور

(احقاف سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى)

(قرق ينجى سوره محمد صلى الله تعه عليه وسلم) يا كه قتال سورسى مدينه ده ايتگان جمعى اوتوز آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) شونداين آدملر كافر بولديلار هم اسلام ديننه كرودن طيلديلار
 يا كه خلقنى اللهلك دينندن طيلديلار (اضل اعابوهم) الله آلازلك عمللىرىنى باطل قيلدى ويوقغه
 چغاردى بدر صوغشنه طعاملردن كافرلى يا كه قريش شيطانلارى كى (والذين آمنوا وعملوا

الصالحات) دخی شوند این آدم‌لر ایمان کیتردیلر و ایزگو عمللر قیلدیلر (مهاجرلر ، انصارلار ، اهل کتابدان هم باشقه لاردان ایمان کیترگان آدم‌لر) (وَأَمَّنُوا بِمَا نَزَّلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ) دخی محمد (صلعم) گه ایندرلگان نرسه گه (قرآنغه) ایمان کیترگان آدم‌لر الله تعه محمد صلعم گه ایندرلگان نرسه نی (قرآننی) (شأننی تعظیم ایچون هم قرآنغه ایمان کیترودن باشقه ایمان ننگ تمام بولادقی ایچون هم ایمان ده اصل قرآنغه ایمان بولدقی ایچون) خاصلاب ذکر قیلدی (وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ) واول قرآن آلارنگ ریلرندن ثابتدر (كَفَرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ) ایمان کیتربد ایزگو عمللر قیلغان کشیلرنگ هم محمد (عه) گه ایندرلگان نرسه گه ایمان کیترگان کشیلرنگ ایمان لاری و ایزگو عمللری سبیلی یاوزلقلارونی ارندی هم توفیق بیروبرلن دین ده هم دنیا ده حاللرینی تزوک قیلدی (ذَلِكَ) بواش یعنی کافرلرنگ عمللرینی باطل قیلو مؤمنلرنگ گناهلارونی ارتو و حاللرینی تزوک قیلو (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبِعُوا الْبَاطِلَ) اوشبوننگ سبیلی در درستلکده کافر بولغان آدم‌لر باطل گه (شیطانغه) ایاردیلر (وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ) دخی اوشبوننگ سبیلی در درستلکده ایمان کیترگان آدم‌لر ریلرندن ثابت بولغان حقغه (قرآنغه) ایاردیلر (كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ) اوشبو بیان کبی الله آدم‌لرگه حاللرینی و صفتلارونی بیان قیلور یعنی کافرنگ عملی باطل بولور مؤمننگ گناهیسی یارلقانور (فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) بس هر قیچان سز صوغشده کافر بولغان آدم‌لرگه بولقساگز (فَضْرَبِ الرِّقَابِ) بس صوقماق برلن موینلارینه صوغکیز یعنی اوتراکز آدهنی اوترو کوب وقتنه مویننه صوغو برلن بولدقی ایچون الله تعالی اوترودن موینغه صوغو برلن تعبیر قیلغان (حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنْتَهُمْ) هر قیچان سز کافرنی اوترونی کوب قیلساگز (فَشُدُّوا لِرَبِّهِمُ الْوُثَاقَ) بس کافرلرنی اسیر ایتب آلوغزده اول کافرلرگه اسیرلر یوغاولی تورغان بوغاولی بیلاگز اچقنب قاچماسن لار ایچون (فَأَمَّا مَنَّا بَعْدَ) بس ای مؤمنلر کافرلرنی اسیر ایتب آلغانکیز صوگنده بوش بیمارو برلن بیمار سز (وَأَمَّا فَنَاءُ) یا که مال برلن یایسه مسلمان اسیرلری برلن فدیه لمک برلن فدیه لرسز یعنی مال آلوب بیمار سز یا که مسلمان اسیرلری برلن آلماشدر رسز (حَتَّىٰ تَضَعَ الْعَرْبُ أَوْزَارَهَا) صوغش اهللی صوغش قورالارونی قویغان لارینه قدر صوغش قیلور سز و کافرلرنی اسیر آلور سز یعنی کافرلرنگ قوتی بتب صوغش بتکانگه قدر یا که صوغش اهللی صوغشو گناهلارونی قویغانغه قدر یعنی کافرلر کفرلرینی قویب همه سی مسلمان بولغانغه قدر یوسی حضرت عیسی اینگان وقتنه بولا دیگانلر چونکه رسول الله امتننگ صوگنی صوغش دجال برلن بولور دیگان (الله اعلم) امام شافعی و امام احمد بن حنبل ایته مسلمان پادشاهیسی کافر اسیرلری حقنه دورت نرسه آراسنده اختیاری دیو یعنی اول اسیرلرنی اوترو یا که قل ایتب توتار یا که بوش آزاد قیلور یا که مال برلن یایسه مسلمان اسیرلری برلن آلماشدر امام اعظم قاشنده کافر اسیرلری حقنه امام ایکی نرسه آراسنده غنه اختیاری یعنی اوترو برلن قبل ایتب توتو آراسنده امامن برلن فدای یعنی بوش بیمارو برلن آلماشدر و برأت سوراسنده گی آیت برلن منسوخ لکن بعضیلار من برلن فدائی منسوخ

توگل بلکه بدر صوغشنداغی کافرلرگه مخصوص دیگانلر هم امام طعاوی امام اعظم دان روایت قیلادر
 بو روشجه من (بوش یبارو) فدأ (آلماشدرو) منسوخ توگل دی چونکه من دن مراد اوترماو هم قل
 اینونی اختار قیلو یا که بوش یبارو یا که جزیه آلودی فدأ دان مراد مسلمان اسیرلری برلن گنه
 آلماشدرو دی بس بو وقت آیت عام بولوب قالادر هم امامین سوزیده اوشنداغی دی تفصیلی شیخ
 احمد نك التفسیرات الاحمدیه سنه آنده مراجعت ایدلسن (ذلک) کافرلرگه بو ذکر قیلنغان اشلرنی
 قیلکمز (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْتَصِرَ مِنْهُمْ) واگر الله تلاسه کافرلردن دنیا ده عناب قیلو برلن اوج آلور (وَلَكِنْ
 لِيُجْلُوا بِبَعْضِكُمْ بَعْضٌ) وَلَكِنْ الله سزگه کافرلر برلن صوغشردنه امر قیلادر بعضکمزنی بعضکمز
 برلن یعنی مؤمنلرنی کافرلر برلن و کافرلرنی مؤمنلر برلن امتحان قیلو ایچون بس مؤمنلر الوغ
 ثواب که مستحق بولورلار و کافرلرنی مؤمنلر قولنده عناب قیلور اگر چن اخلاص برلن دین
 ایچون صوغش قیلساگز (وَالَّذِينَ قَتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ) وشونداین آدملر الله یولنده اولترلدیلر
 یعنی الله نك دیننی وسوزیننی استن قیلور ایچون شهید بولدیلار (فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ) بس الله
 اول کشیلرنك عمللریننی ضائع قیلماس (سَيَهَيِّئُهُمْ وَيُصَلِّحُ بِاللَّهِم) الله اول کشیلرنی دنیا ده و آخرت
 فائده لی نرسه لرگه کوندور دخی دنیا و دینده حاللاریننی تزو ک قیلور (وَيَهَيِّئُ لَهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ)
 دخی الله تعالی اول کشیلرنی اوجماخغه کرتت اول اوجماخنی دنیا ده اول کشیلرگه عاشق بولوب عمل
 قیلسونلار ایچون بلدرگان ایدی یا که هر کم اوز مرتبه سنی بلورلک ایتب آلاغه بیان قیلغان ایدی
 (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (ان تَتَّصِرُوا لِلَّهِ يَتَّصِرْكُمْ) اگر سز الله نك دیننه هم
 رسولنه یاردم بیرساگز الله سزگه دشمانلارغزغه استن بولوغه یاردم بیرر (وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ) دخی
 اسلام حقلارنی اوتاوده هم کافرلر برلن صوغش قیلغانده آیاقلارکمزنی برکتت و محکم قیلور (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا فَتَعَسَّلَهُمْ) دخی شونداین آدملر کافر بولدیلار بس آلاغه هلاکک و امیدسزک بولور (وَأَضَلَّ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله آلارنك عمللریننی باطل ویوق قیلدی (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ) کافرلرنك
 هلاککده بولوی هم عمللرینك باطل بولوی اوشبونك سبیلدر درستلکده اول کافرلر الله نك
 ایندرگان نرسه سنی (قرآنی) مکروه کوردیلر چونکه قرآنده آلا بار اتماغان توحید هم آلارنك
 عادتلنگان ونفساری تلاگان نرسه گه خلاف بولغان تکلیفلر بار (فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله آلارنك
 عمللریننی باطل قیلدی (أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ) ایا مکه کافرلری بیرده سیر قیلما دیلاری (فَيَنْظُرُوا
 كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) بس سیر قیلسالار اعتبار قیلوب قارارلار ایدی اوزلرنن اُلک
 بولغان امتلرنك پیغمبرلرنی یالغانغه توتو صوکنده بولغان حاللری نچک بولدی (دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) الله
 آلا اوزرینه (اوزلرینه وبالالارینه هم ماللارینه) دنیا عنابنی یباردی وهمه سنی دنیا عنابی برلن
 هلاک قیلدی (وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا) دخی و بو سینك قومکن بولغان کافرلرگه ده اولسگی امتارگه بولغان
 عقوبت (عنابنك) اوخشاشلاری بولور (ذلک) اوشبو یعنی مؤمنلرگه یاردم بیرر و کافرلرنك صوغشی

حالينك يـاـوز بولوى (بَانَ اللّٰهُ مَوْلَى النَّبِيِّنَّ آمَنُوا) اوشبونك سببيلدر درستلكده الله تعالى ايمان
 كينرگان آدملرنك ياردچميسدر (وَاَنَّ الْكٰفِرِيْنَ لَا مَوْلَى لَهُمْ) دخى اوشبونك سببيلدر درستلكده اول
 كافرلر آلارايچون ياردچمى يوقدر (اِنَّ اللّٰهَ) درستلكده الله تعالى (يَدْخُلُ النَّبِيُّنَّ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ)
 ايمان كينر بده ايزگوعمل قيلغان آدملرنى كرتدر (جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ) آستلارندان يلغه لار
 (صولار) آغا تورغان اوجماخلارغه (وَالَّذِيْنَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ) دخى كافر بولغان آدملر دنيا ده
 فائده انه تورغان نرسه لر بسرلن فائده لمرلر (وَيَأْكُلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعَامُ) دخى دنياغه
 مريض بولغانلارى و آخرتدن غافل بولغانلارى حاله حيوانلار آشاغان ككى آشارلار (وَالنَّارُ
 مَثْوًى لَهُمْ) دخى او طول كافرلرنك تور اچاق اورونلاريدر (وَكَآيِنٌ مِنْ قَرْيَةٍ) وكوبى قريه اهلندن
 (هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ) اول قريه (اهلى) قوت يوزندن اى محمد (عهه) سينك قريه كمن (مكه اهلندن)
 قاطيراق و آرتوغراق ايدى (الَّتِي اَخْرَجْتِكَ) شونداين قريه اهلندن قوتلير اكا ايدى اول قريه (اهلى)
 سيني چغاردى (اَهْلِكَ نَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ) بس بزا اول قوتلى بولغان قريه اهللرينى تورلى عذاب برلن
 هلاك قيلدق بس آلارايچون عذابنى بباره تورغان ياردچمى بولمادى (اَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّهِ)
 ايار بسى حضورندن دليل اوزرنده (قرآن ياكه دليل نقلى وعقلى اوزرنده) بولغان كشيابر رسول الله
 هم مؤمنلر كى (كَمَنْ زَيْنَ لَهُ سُوًى عَمَلِهٖ) ياوز عملى (شرك و گناهلارى) شيطان طرفندن زينتملى
 كورساتلگان آدملر كيمه (وَاتَّبَعُوا اَهْوَاءَهُمْ) دخى نفس آرزولارينه ايارگان آدملر كيمه البته بوايكى
 تورلى آدملر برابر توگللر (مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ) كفردن و گناهلاردن صاقلانغان آدملرگه وعده
 قيلنغان جنتنك اى محمد (عهه) سيكا بيان قيلنغان نرسه ده بولغان عجيب صفتى (فِيهَا الْاَنْهَارُ مِنْ مَّاءٍ غَيْرِ
 آسن) اول جنت ده طعمى (تمى) اوزگارمى تورغان صودن بولغان يلغه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرِ
 طَعْمُهٗ) دخى تمى اوزگارمى تورغان سوتدن بولغان يلغه لار باردر (وَاَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِيْنَ) دخى
 اچوچيلرگه لذتلى بولغان خمردن بولغان يلغه لار باردر اول خمرده اشكى ايس و باش آورتدر و يوقدر
 (وَاَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى) دخى صافى بالدان بولغان يلغه لار باردر (وَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ) دخى
 اوجماخ اهللرى ايچون اوجماخه هرتورلى جيمشلردن باردر (وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ) دخى اوجماخ اهللرى
 ايچون ربلرندن اوجماخه كرماسدن بورن گناهلارنى يارلقاو باردر (كَمَنْ هُوَ خَالِكٌ فِي النَّارِ) ايا بو
 نعمتلرده بولغان آدم تموغه منگو قالوچى آدم كيمه (وَسُقُوٰمًا حَمِيْمًا) دخى تموغه غى آدملرگه اوجماخه غى
 لذتلى اچمك لر اورننه اسسى وقابناغان صوبرلن صوغارلمش بولور (فَقَطَّعَ اَمْعَاءَهُمْ) بس اول اسسى
 صوغايت اسسى لگنندن تموغ اهللرينك قارنلارنده بولغان نرسه لرينى كپسار هم دبزلرندن چغار
 (وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ اِلَيْكَ) وكافرلردن بعضى (يعنى منافقلارى) سينك سوزكنا قلاق صالورلار (اشتورلر)
 (حَتّٰى اِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ) هرقيچان منافقلار سينك حضوركمن چقسه لار (قَالُوا لِلَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ) علم
 بيلرلگان آدملرگه (معايله لرنيك عاللمرينه) ايتورلر (مَاذَا قَالَ اَنْفَا) بوساعتمه گنه محمد (عليه الصلوة

والسلام) نرسه ايتنى الى ديب بوسوزنى خورلاب ايتورار ياكه اخلاص بران دكلامادقلارى ايچون بلور ايچون ايتورار يعنى منافقلار رسول الله حضورنه اولتورب سوزينى اشتهار ايتى رسول الله حضورندن چقچاق نرسه ايتنى الى ديو صوريلار ايتى (اُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ) بس منافقلار شونداين آدملا در الله آلازلنى كوكللرينه قارالقه مورن مه رله دى (باصدى) (وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ) دى نفس آرزولارينه ايارديلر شونكى ايچونكه رسول الله نكى سوزينى خورلاديلار (وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى) دى شونداين آدملا حلققه ككونلديلر الله آلارغه رسول الله سوزى بران حلققه كوندرونى آرتدردى (وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ) دى آلارغه تقوالقلارى اوزرينه ياردم بيدردى (فَيَلْبَسُونَ الْأَسَافَةَ) بس منافقلار كئماسلا مگر قيامت واقع بولاتورغان ساعتنى ياكه نفس قيامتنى كئارلر (أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً) يعنى قيامت نكى كينت كيلوينى كئارلر (فَفَجَاءَ أَشْرَاطُهَا) بس تحقيق قيامت نكى علامتلرى كيلدى يعنى ظاهر بولدى رسول كرم نكى صوگنى بيغمبر بولوب كيلوى و آى يارلوى كى (فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ) بس نچك اول منافقلارغه وعظلانولارى بولور قيامت كينت كيلگانه بووقت وعظلانوغه بوشانماسلا بوشانسالاردا وعظلانولارى فائده بيرماس (فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) بس اى محمد (عه) هر قيچان سين مؤمنارنى ايزگو وكافلارنى ياوز ايدكى بلساك بس بلسين درستلكه شأن حلق بران معبود بولغان ذات يوقدر مگر برالله (تعه) گنده در يعنى وحدانيت اعتقادكه ثابت بول (وَاسْتَقْفِرْ لِنَفْسِكَ) دى گناهلك ايچون يارلقاماق استه يعنى نفسكنك حائلرينى واشلرينى اصلاح قيلو وصندرو بران كامل قيلوكنه ثابت بول ياكه رسول اللهغه گناهكنى يارلقاوتى استه ديب الله نكى خطاب قيلوى يارلقاماق استاوغه امتلرى عادتلىنسون ايچون بولور- (وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) دى مؤمن ايرلر بران مؤمنه خاتونلار نكى گناهلارونى الله نكى يارلقاوتى استه يعنى مؤمنلر ايچون دعا قيلهم آلارنى گناهلارى نكى يارلقاوتى سبب بولغان اشلرگه قزقذر (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَقَالِكُمْ وَمَثْوَاكُمْ) دى الله نكى دنياده معيشتلر كز وسوده لر كزده تصرف قيلو تورغان اورونلار كزنى هم آخرته تورچاق اورونلار كزنى بله در بس شولاى بولسه الله دان قورقز هم گناهلار كزنى يارلقاوتى استاگز و آخرتكز ايچون حاضرلنكز (وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا) دى ايمان كيترگان آدملر ايتور (لَوْلَا نَزَلَتْ سُورَةٌ) كاشكى صوغش حقنه برسوره ايندرلسه چى ديو (فَأَإِذَا نَزَلَتْ سُورَةٌ مُكَمَّمَةٌ) بس هر قيچان ظاهر بولغان سوره ايندرلسه (وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ) دى اول سورهده صوغش قيلو ذكر قيلنسه (رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ) اى محمد (عه) كوكللرنه دينه ضعيفلك ياكه نفاق آوروى بولغان آملرنى كوررسن (يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ) سيكا قارارلار (نَظَرَ الْمَغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ) اولدن قورقو ايچون هوش كينكان آدم نكى قاراوى كى (فَأَوَلَى لَهُمْ) بس آلار ايچون نى او كئچدر (طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ) بوى صونو وكوركام سوز ديو آلار ايچون ايزگو ايتى (فَأَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرَ) بس هر قيچان اش موجود بولسه بصوغش قيلونكى فرضلغى آلارغه لازم بولسه (فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ) بس اكر اللهغه ايمانده

واطاعتك راست بولسەلار ايدى (لَكٰنْ خَيْرَ الْهَمِّ) البته بوراستلىقى آلاز ايچون ايزگو بولور ايدى (فَهَلْ
 عَسَيْتُمْ اَنْ تَوَلَّيْتُمْ) بس اكر سز آدملىرىنىڭ اشرىنىڭ تصريف قىلوچى بولسەكز وباش بولسا كز سزدن كىلورمى
 يعنى اى مومىنلر اكر الله سزنى امتنى تاديب ايچون اختيار قىلسە وسزنى باش ايتسە سزدن كىلورمى (اَنْ
 تَنْسَوِا فِي الْاَرْضِ) سزنىڭ بىردە بوزوقلىق قىلوڭزنى (وَتَقَطُّعُوا اَرْحَامَكُمْ) دى رحىملىرىنى كىسوڭزنى يعنى
 قرداشلىرىڭز بىرلن باش بولو ايچون دشمانلاشوڭزنى البته كتلماس معناسىنىڭ باشقە تورلى مطالعه لىرىڭ
 بار لىكن بوز بومطالعه نى اختيار قىلىدق هم ايكنچى تورلى مطالعه سى بوروشچە يعنى سز اكر اسلام
 دىننىڭ يوز دوندرساكز سزدن جاهليت زمانىداغى عادتكزگە (كشى تالوڭغە وقرداشلىرىنى اولتروڭغە)
 قاينوڭزنى اميد ايتلورمى حاصل آلازنىڭ دىننىڭ ضعيفلىگى ايچون ودىنباغ، حربىلىقلارى ايچون آلازنى
 بوقباحتلىقنى كىنوڭغە يول باردر معناسىنىڭ (اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) بويىردە بوزوقلىق قىلوب قرداشلىقلىرىنى
 كىسكىن آدملىرى شونداين آدملىرى بواشلىرى ايچون الله آلازغە لعنت قىلىدى (فَاَصَمُّوْهُم وَاَعَمَّى اَبْصَارَهُمْ)
 بس الله آلازنىڭ قلاقلىرىنى حقنى ايشنودن چوقراق قىلىدى وكوزلىرىنى حقنى كورودن صوقر قىلىدى
 شونىڭ ايچون آلاز حقنى اشماسلىرى وحقنى كورماسلىرى (اَفَلَا يَتَذَكَّرُوْنَ الْقُرْآنَ) ايا آلاز قرآننى يعنى
 قرآننى بولغان وعظلىرىنى وقورقتولارنى فكرلىق وتىكشرب قارامىلارنى اكر قاراسەلار گناھلارغە
 باطرجىلىق قىلماسلار ايدى (اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا) بلىكە اول منافقلارنىڭ كوڭلىرى اوزىنىڭ يوزاقلىرى
 باردر يعنى كوڭلىرى غايت قارالغانلىقتان كوڭللىرىنىڭ ذكر كرمىدر هم قرآننى فهم قىلمىلار ياپسە
 معناسى ياكە بعضىلارنىڭ كوڭللىرىنىڭ يوزاقلىرى (پىردەلىر) باردر معناسىنىڭ (اِنَّ الَّذِيْنَ اَرْتَدُّوا عَلٰى اَدْبَارِهِمْ)
 درستلىككە شونداين آدملىرى آرطلارى اوزىرىنى (يعنى ايسكى كىرلىرىنىڭ) كىرى قايتىلار (مَنْ بَعَثْنَا
 نَبِيًّا مِنْهُمْ اَلَمْ يَكُنْ لَهُمُ الْاٰيَاتُ اَوْ اَمْ عَلٰى قُلُوْبٍ اَقْفَالُهَا) اوشان دىلىلر وظاهر معجزەلىر بىرلن ظاهر بولغانلىقنى
 صوڭنىڭ (الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَاَمَلَى لَهُمْ) شيطان آلازغە الوغ گناھلارنى قىلورنى جىكل قىلىدى هم آلازغە
 اميدلىرىنى اوزون قىلىدى (ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا) بواش يعنى شيطاننىڭ الوغ گناھلار قىلورنى جىكل قىلوب
 اميدلىرىنى اوزون قىلورنى اوشونىڭ سببلىرى درستلىككە ايسكى كىرلىرىنىڭ كىرى قايتىقان آدملىرى
 (مِنَافِقِلِر) ايتىلار (لِلَّذِيْنَ كَرِهُوا اَنْزَلَ اللّٰهُ) الله ايتىلارنىڭ نرسەنى مكره كورگان آدملىرىگە (يەهودلىرىگە)
 (سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْاَمْرِ) سزگە اشرىنىڭ بعضىنىڭ بوى صونارمىز مثلاً صوغشقىچى قالو كىبى اشته
 (وَاللّٰهُ يَعْلَمُ اَسْرَارَهُمْ) و الله تعالى منافقلارنىڭ باشورلىرىنى بلور (فَكَيْفَ اِذَا تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ) بس
 منافقلارنىڭ اش قىلورلار وچىك حىلە قىلورلار هر قىچان آلازنىڭ فرشته لىر جانلارنى آلسەلار (يَضْرِبُوْنَ
 وُجُوْهُهُمْ وَاَدْبَارَهُمْ) يوزلىرىنىڭ ودىر (آرتلارنىڭ) صوغقانلارنىڭ حالى (ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ اتَّبَعُوْا مَا اسْخَطَ اللّٰهُ)
 بواش يعنى فرشته لىرىنىڭ بوزوشچە منافقلارنىڭ جانلارنىڭ آلورلارنى اوشونىڭ سببلىرى درستلىككە اول
 منافقلار اللهنى آچولاندىرغان نرسەگە (كفرگە ورسول الله صفتىن ياشروڭغە ورسول اللهغە اطاعت قىلماوڭغە)
 اياردىلار (وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ) دىنى اللهنىڭ راضى بولغان نرسەنى (ايماننى وباشقى عبادتلىرىنى) مكره

كوردیلر (فَأَحْبَبَ أَعْمَالَهُمْ) بس الله تعالی منافق لارنڭ عمللرینی باطل قیلدی (أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
 مَرَضٌ) یا که کورلارنده نفاق و کفر آورو بولغان آدم لر حساب قیلایلارمو (أَنْ لَنْ يَخْرُجَ اللَّهُ
 أَضْغَانَهُمْ) الله نڭ رسول اللهغه بولغان قلبه صاقلاغان دشمنلقلارونی چغارماسسزلغنی (بلدرماسسزلیگنی)
 (وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكُمْ) وای محمد عم اگر بز تلاساک اول منافق لارنی کوردکڭ وقتده تانی تورغان
 دلیل لر برلن تانتورمز (فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسَيِّئَاتِهِمْ) بس سین اول منافق لارنی علامتیلری برلن تانورسن
 (وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ) دخی سین اول منافق لارنی سوزلری نڭ طریقته تانورسن یعنی منافق لار
 سینڭ حضورکده سوبلاسه لرسوزلری نڭ اشاره سنن بلورسن منافق ای دکلرینی لحن نڭ صواب بولغانی
 بار خطاً بولغانی بار صواب بولغانی شول سوزنی آچق ای تب ای تودن کنایه گه دوندرو بو بلاغت
 جهتنن ماقطاولی شونڭ ایچونده رسول الله (فَلَعَلَّ بَعْضُكُمْ مِنَ الْجُنِّ بِعِجَتِهِ مِنْ بَعْضٍ) دیگان ایکنچسی یعنی
 خطاً بولغان لحن شول اعرابنی بوزوب سوزنی صواب دان خطاغه دوندرو (وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ) والله
 تعالی سز نڭ عملرکزی بیلور بس نیت گزه گه قباراب جزا بیلر (وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ مَعْنَى نَعْلَمُ الْمُجَاهِدِينَ
 مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ) دخی سزنی صوغش قیلو برلن دخی باشقه آغر تکلیف لر برلن امر قیلوب امتحان
 قیلررمز سز لردن صوغش قیلغان آدم لرنی دخی صوغش آغر لفته صبر قیلغان آدم لرنی علم ظهور
 برلن بلسگانه زگه قدر (وَنَبَلُّوا أَخْبَارَكُمْ) دخی سر لرکزی ظاهر قیلغان مزغه قدر امتحان قیلورمز
 یعنی قایولارکز صوغشده اطاعت قیلور قایولارکز اطاعت قیلما س (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
 اللَّهِ) درستکده شوندا این آدم لر کافر بولدی لار دخی الله نڭ دیننن خلقنی طیبیلار (وَشَاقُوا الرَّسُولَ)
 دخی رسول اللهغه خلافت قیلدی لار (مَنْ بَعَثْنَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى) اوزلرینه هدایت (حقلق) ظاهر
 بولغان صوکنده بو آدم لر قریظه برلن نضیرلار یا که بدر صوغشده اطعام قیلوچیلار (لَنْ يَصُرُوا اللَّهُ
 شَيْئًا) بو آدم لر کفرلری هم الله نڭ دیننن طیلولاری سببلی اللهغه هیچ نرسه ضرر قیلما س لار (وَسَيَجْطِ
 أَعْمَالَهُمْ) دخی الله اول کشیلر نڭ عمللرینی بوق قیلور (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینرگان
 آدم لر (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ) اللهغه اطاعت قیلکز دخی الله نڭ رسولنه اطاعت قیلکز (وَلَا
 تُبْطَلُوا أَعْمَالَكُمْ) دخی کافر لر باطل ای تکان نرسه لر برلن مثلا کفر نفاق عجب رباء اذی (رجتو)
 کبی نرسه لر برلن عملرکزی باطل قیلما کز (أَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ)
 درستکده شوندا این آدم لر کافر بولدی لار دخی الله نڭ دیننن خلقنی طیبیلار (ثُمَّ مَاتُوا) مونڭ
 صوکنده اولدی لار (وَهُمْ كُفَّارٌ) اول آدم لر کافر لردر (فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ) بس اول آدم لرنی
 الله یارلقاماس بو آیت هر بر کفری اوزرنده اولسگان آدم حقنه عام گرچه خاص آدم لر حقنه غنه
 نازل بولغان بولسه ده دخی بو آیت نڭ مفهومی دلالت قیلدر کفر اوزرنده اولما گان آدم نڭ باشقه گناه لارونی
 الله نڭ بیض وقت یارلقا وینه (فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ) بس صوغشده ضعیف لنما کز دخی بالباروب
 کافر لرنی صلح قه انده ما کز (وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ) سز کافر لر گه غالب لرسز (وَاللَّهُ مَعَكُمْ) دخی الله سرگه یاردم

برلندر (وَأَنْ يَتَرَكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ) دخی الله سزنى عملر كزنى ضايع قياماس (اِنْبَاءُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لَعِبٌ
 وَلَهْوٌ) آخى دنيا تر كلگى اويوندر و فائده سزدر (وَأَنْ تُوْمِنُوا وَتَتَّقُوا) واگر سز ايمان كينر ساكز
 والله دان قورقسا كز (يُوْتِكُمْ اُجْرَكُمْ) الله سزگه اجر لر كزنى بديرر يعنى ايمان كز و تقوال كزنى
 نوابنى بديرر (وَلَا يَسْأَلُكُمْ اَمْوَالَكُمْ) دخی الله سزدن بدن ماللار كزنى صوراماس بلكه زكوتنه اون
 دان برنى دورتن برينى عشرده اوندن برنى گنه صورار يعنى بديررگه قوشار (اِنْ يَسْأَلْكُمْ مَوْهَابًا فَيَجْعَلْكُمْ
 تَبٰخُلُوْا) اگر الله بتن ماللار كزنى صوراسه (بديررگه امر قيلسه) سزنى آورايتور ايدى سز بتن مالى
 بديرر برلن سارانلق قيلور ايدكز بيره آلماس ايدكز (وَيُخْرِجُ اَضْعَانَكُمْ) دخی بتن ماللار كزنى
 صورادان رسول اللهغه حاصل بولغان دشمانلق لار كزنى الله چقارر (ظاهرا قيلور) ايدى لکن الله نلى
 حكمتى موفى تلامادى بس سزنى طاقنكزده بولماغان نرسه برلن تكليف قيلمادى (هَا اَنْتُمْ هٰؤُلَاءِ) اى
 مخاطبلار سز بو ذكر قيلنه تورغان صفت لار برلن صفت لانغان آدملر سز (تَتَّبِعُونَ لَتَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ)
 الله نلى بولنده ماللار كزنى صرف قيلوغه انده لمش بولور سز يعنى مال لار كزنى صرف قيلوغه انده لگان آدملر سز
 (فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْغُلُ) بس سزدن الله يولينه مال صرف قيلوغه ساران بولغان لار كز بار (وَمَنْ يَبْغُلْ
 فَاِنَّمَا يَجْعَلْ عَن نَّفْسِهِ) وكمدر الله يولنه مال صرف قيلوغه سارانلق قيلور آخى اوزينك ضررينه سارانلق
 قيلور يا كه اوزندن ناشى بولغان سبب برلن سارانلق قيلور چونكه مال صرف ايتونلك فائدهسى
 و سارانلقى نلى ضررى اوزينه قايتور (وَاللّٰهُ الْغَنِيُّ وَاَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ) دخی الله تعالى سزنى مال صرف قيلور كزدان
 موكسزدر وسز اللهغه محتاج لار سز بس الله نلى سزگه مال صرف قيلور برلن امر قيلوى اوز فائده كز ايچون
 اگر الله نلى سوزينى توتسه كز فائدهسى اوز كزگه توتما ساكز ضررى اوز كزگه (وَاَنْ تَتَّوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ
 قَوْمًا غَيْرَكُمْ) واگر سز الله نلى طاعتندن هم رسولى نلى طاعتندن هم الله يولنده مال صرف قيلودان
 يوز دوندر ساكز الله سزنى سزگه باشقه قوم برلن آلماشد رور يعنى سزنى اورتكزغه باشقه قومنى
 قوبار (ثُمَّ لَا يَكُوْنُوْا اَمْثَالَكُمْ) مونك صوكنده اول قومى يوز دوندر وده سزنى كى بولماسلار بلكه
 اللهغه قوشقان اشنده اطاعت قيلور لار « محمد صلى الله عليه وسلم نلى سورده سينك ترجهه سى
 تمام بولدى »

« قرق سيكز نچى سوره فنج سوره سى مدينه ده اينگان بكرمى توقز آيت »

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِيْنًا) اى محمد (صلى الله عليه وسلم) در ستملكه بزينك ايچون مكه شهرينى
 ظاهر آچو برلن آچارمز ياكه كلاچك يلمه مكه نى آچو برلن سينك ايچون حكم قيللىق معنا سنده
 (لِيَقْفَرَلَكَ اللّٰهُ) مكه شهرينى آچو برلن حكم قيللىق الله نلى سينى (كافر لر بران صوغش قيلوك
 كفرنى بتروده والله نلى سوزينى استن قيلوده تور شوك سببلى) يارلقاوى ايچون (مَا تَقَدَّمْ مِنْ
 دُنْيِكَ وَمَا تَاخَّرَ) گناهندن (كيمچيلگكندن) الك بولغان نرسه نى همده صوك بولغان نرسه نى حاصل

بئس كيمچيلكرگنى يارلقاۋ ايچون (وَبِئْسَ نَمِطَةٌ عَلَيْكَ) دى سىنىڭ اوزرگا (دىنىنى استىن قىلو بىرلن
 هم سىنىڭ پىغمبىرلىككا ملكنى قوشو بىرلن) نعمتى تمام قىلو ايچون (وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دى
 وحىنى ايرشدروده هم رىاست اشلىرىنى اوتاۋده سىنى توغرى بولغە كونسرو ايچون (وَيُنصِرُكَ اللَّهُ
 نَصْرًا عَزِيمًا) دى اللەنىڭ سىڭكا غالب بولغان ياردم بىرلن ياردم بىروى ايچون (هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ
 فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ) اول اللە شونداين اللەدر مؤمنلرنىڭ كوكللىرىنى ثباتنى وقرارلانوى اينىردى كافرلرنىڭ
 كوكللىرىنى قورقو تشكان وقتە مؤمنلرنىڭ كوكللىرىنى اصلا قورقوتشمادى (لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ)
 مؤمنلر بىقن لرى اوزرىنى يقيننى آرتىرسونلار ايچون يعنى اعتقادلارى كوكللىرىنى تمام اورناشس
 هم شول اعتقادلارنىڭ كوكللىرى تمام قرارلانسون ايچون ياكە اللەغە دى آخرت كونه ايمانلارى
 آرتسون ايچون (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) واول اللە ايچونلر كوكلرنىڭ ويىرلرنىڭ عسكەرلىرى يعنى
 ھرقا يوسى نىڭ اشىنى تىبىر قىلور بعض وقت بعضىنى بعضىنى ايركلى قىلور بعض وقت آرالارنى
 صلح تشرىبا كە دىننە ياردم بىرونى تىلاسه بىراھلنن باشقەلار بىرلن دە (فرشتەلر بىرلن دە) ياردم بىرر
 معناسنە (وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) دى اللە (تە) بىلەلرنىڭ مصلحت لرىنى بىلچى هم تىبىر نە حكمت
 اياسى بولدى (لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) مؤمن ايرلر بىرلن ومؤمنە خاتونلارنى كرتوى ايچون
 (جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) آستلارنىڭ بىلغەلار (صولار) آغاتورغان اوجماخ لارغە (خالدىن فىھا)
 اوجماخ لار دە منگوقالغان لارى حالە يعنى اللە تعالى مؤمن لرنى كافرلر اوزرىنى ايركلى قىلو تىبىرىنى
 قىلدى مؤمنلر بو تىبىردە بولغان نعمت لرنىڭ قدرىنى بىل ب و بونعمت لرگە شكرانە قىلوب اوجماخ قە كرسونلر
 ايچون (وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ) دى مؤمن ايرلر بىرلن مؤمنە خاتونلار دن ياوزلق لارنى ارتو ايچون
 (وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا) دى بواش يعنى اوجماخ قە كرتو بىرلن ياوزلق لارنى ارتو اللە حضورندە
 الوغ سعادت كە ايرشو بولدى چونكە بىلەلرنىڭ مطالب لارنىڭ نھايىتى دە شولدر (وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ
 وَالْمُنَافِقَاتِ) دى اللە (تە) مؤمنلرنى كافرلر اوزرىنى ايركلى قىلو تىبىرىنى قىلدى منافق (طشدىن
 مسلمان اچىن كافر) ايرلر بىرلن منافقە خاتونلارنى عذاب قىلوى ايچون (وَالشُّرَكَاءِ
 وَالْمُشْرِكَاتِ) دى مشرك (عبادتە اللەغە شريك بار دىوچى) ايرلر بىرلن مشركە خاتونلارنى
 عذاب قىلوى ايچون (الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ) اول منافق ومناققەلار دى مشرك ومشركەلر اللەغە
 ياوز گمان بىرلن گمان قىلوچىلار دى اللە ورسولنە هم مؤمنلرگە ياردم بىرماس دىو گمان قىلوچىلرد
 (عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ) اول منافقلار ومشركلر اوزرىنى دە ياوز گمانلارنىڭ دى مؤمنلرگە كىتكان
 نرسەلرنىڭ دائىرسى يعنى عذاب وهلاكت منافقلار بىرلن مشركلرنى چىلغاب آلوچىلر باقىلارغە
 اوتماس (وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ) دى اللە اول منافقلار ومشركلر اوزرىنى آچولاندى هم آلاغە لعنت
 قىلدى يعنى آلارنى رحمتىن بىراق قىلدى (وَاعَدَ لَهُمْ جَهَنَّمَ) دى آلار ايچون جەننەنى حاضر لادى
 (وَسَاءَتْ مَصِيرًا) اورا چك اورن بولو يوزننننى ياوز بولدى اول جەننم (وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ)

واول الله ايچونىر كوكلارنىڭ ويىرلارنىڭ عسكەرلىرى (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا) دىنى الله ملكنىڭ غالب
 اشنىڭدە حكمت اياسى بولدى (اِنَّا ارسلناك شاهداً وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا) درىستلىكىدە بىز سىنى اى محمد (عم)

ايتنىڭ اوزرىنە شاھد ايتىپ ھم طاعت اوزرىنە سىۋىچ بىرۈچى ايتىپ گناھ اوزرىنە قورقتۇچى ايتىپ
 يباردىك (لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) سىزنىڭ (رسول اللهنىڭ ھم ۋە ئىمانلىرىڭىزنىڭ گناھ معناسىنىڭ) اللەغە ھم اللەنىڭ رسولنە
 ايمان كىتىرۈڭىز ايچون (وَتَعَزَّوْهُ وَتَقَرُّوْهُ) دىنى دىننى ورسولنى قوتلاۋ بىرلن اللەنى قوتلاۋڭىز ايچون
 ھم اللەنى الوغلاۋڭىز ايچون (وَتَسْبِعُوهُ بِكُرَّةٍ وَاصِيلًا) دىنى اللەنى كىمچىلىك صىفتلاردان ايرتەدە و كىچەدە
 پاكلاۋڭىز ايچون ياكە ايرتەدە و كىچەدە اللە ايچون نماز او قوڭىز ايچون (اِنَّ الدِّينَ بِمَا يُعْبَدُ) اى
 عم (عم) درىستلىكىدە شوندا بىن آدملىر سىڭا بىعت بىرلر (رضوان بىعتى مراد) (اِنَّمَا يُعْبَدُ اللَّهُ)
 آخىق اول آدملىر اللەغە بىعت بىرلر (يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ) اللەنىڭ قىدرى مۇھ لىرنىڭ بىعت بىرلر
 قوللارى استىدەدر يعنى اللەتعالى آلارنىڭ بىعت بىرلرىنە مطلع در (فَمَنْ نَكَثَ فَاِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى
 نَفْسِهِ) بس بىر كىشى عىدىن بوزسە بس آخىق اول كىشى عىدىنى اوزىنىڭ ضررىنە بوزار يعنى عىدىنى
 بوزونىڭ ضررى اوزىنە قايتور (وَمَنْ اَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اَللَّهُ) و كىمىر آنىڭ اوزرىنە اللەغە عىد
 قىلغان نرسە سىنە وفا قىلسە يعنى بىعت بىروننە وفا قىلسە عىدىنى بوزماسە (فَسِيَّوْتِيْهِ اَجْرًا عَظِيْمًا)
 بس اول كىشىگە اللە الوغ اجرى بىرر (يعنى جىننى بىرر) (سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْاَعْرَابِ) اى
 عم (عم) حدىبىدە قايىد قىلدىڭىز سوڭىدە مەدىنە تىرەسەنەڭى بىدوى عربلردى سىنىڭ صىجىڭىڭىزنىڭ قالدىرىش
 آدملىر سىڭا ايتورلر (اسلم، جەننە، مزىنە، غفار اعرابلارى كىيلر) (شَعَلْتُنَا اَمْوَالُنَا وَاَهْلُوْنَا) بىزلىرىنى
 سىنىڭ بىرلن بىرگە چغودان بىزنى ماللارمىز و ابو جماعتلىرىمىز شىغلىدىردى دىوايتورلر (فَاسْتَغْفِرْ لَنَا) بس
 بىزنىڭ چىقى قالو گناھمىز ايچون اللەدان يارلقاماق استە دىوايتورلر يعنى حدىبىدە بىلنىڭ رسول اكرم
 اعرابىن اوزى بىرلن بىرگە مەككە بارونى استادى اعرابلار بىرگە بارمادىلار ماللار و اھلىرىمىزنى
 قاراۋچى يوق دىدىلر اما آلارنىڭ قالولارىنە سىب اعىتەدالارىنىڭ ضىقىلىڭى ھىم قىرىشلارنىڭ
 صوغش قىلوندان قورقو ايدى ماللار و اھلىرى شىغلىنى يالغاندىنغە سىب ايتىدىلر رسول اللەنىڭ
 مقصودى صوغشقا باروتونل ايدى بىلكە عمرە حجى ايچون ايدى (يَقُولُونَ بِاَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ)
 اعرابلار كوكلىرىدە بولماغان نرسەنى تىللىرى بىرلن ايتورلر اللەتعالى بو سوزنى اعرابىنى اعتىدار ھىم
 استىغفار قىلولارىدە يالغانچى ايتىلر بىلدى ايتىدى (قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا) اى محمد
 (عم) اعرابىكە ايت سىزنىڭ ايچون اللەدان بىر نرسەنى كىم ملكنور يعنى اللەنىڭ تىلاۋىدىن و قىياسىدىن
 سىزنى كىم طىيا آلور (اِن اَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا) اگر اللە سىزگە ضررى تىلاسه يعنى رسول اللە بىرلن مەككە
 مارى قالوڭىزغە جىز ايتىپ اولتىرلساڭىز ياكە مغلوب بولساڭىز ياكە مال كىزغە و اھلى كىزگە ضرر ايرىشسە
 بولاشلىرىنى اللە سىزگە تىلاسه، كىم سىزدىن بولاشلىرىنى طيار ايتە ھىچ كىم طىيا آلماس اللەنىڭ مرادى بولور
 (اَوْ اَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا) ياكە اللە سىزگە فائىدە تىلاسه اول فائىدەنى سىزدىن كىم طىيا آلور (بَلْ كَانَ اللّٰهُ بِمَا

بزرگه بیرماوئز الله بیرماسکه قوشقانلقی ایچون توگل بلمکه سز بزرگه غنیمت مالندک اورطاق بولومزغه حسد قیلار سز (بَلْ كَانُوا لِأَيِّقَهُونَ الْأَقَابِلَا) بلمکه اول اعراب لار دین دن آکلاماسلار مگر آزغنه آکلاو برلن آکلار لار یعنی دنیا اشنه گنه آکلار لار یعنی اعراب که خیبر غنیمتندن بیرماو مؤمنلرنک حسدی ایچون توگل (قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ) ای محمد عم اعرابدان حدیبیه گه بارمی قالوجیلارغه ایت (سْتَدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ بَأْسٌ شَدِيدٌ) سز بوکون صوغشقه چقمی قالسا کزده سز گه شوندا این زمان کیلور اول زمانک منم وفاتم سوکنک خلیفه لرم طرفندان قاطی ضرر (عذاب) ایاسی بولغان قوم گه انده لیش بولور سز یعنی مسالمه نلک اصحابندن بنوحنیفه قومی برلن ابوبکر الصدیق رضی الله عنه محاربه قیلغان مرتد لار برلن صوغش قیلورغه انده لور سز (تَقَاتَلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ) اول قومنی اولتررسز یا که مسلمان بولور لار بو آیت دلالت قیلادر عرب مشرکلرندن دخی مرتد لردن اسلام برلن قلیچ قنه قبول قیلنوغه یعنی آلا مسلمان بولور لار یا که اولتر لور لار اما باشقه اهل کتابدن بولغان کافر لردن هم عجم مشرکلرندن هم مجوس لردن جزیه ده قبول قیلنه یعنی آلا رنی مسلمان بولماسه لار جزیه تولار گه یا صاب اولترمی قالدر و درست بولا یا که بو قاطی قوت ایاسی بولغان قوم دن فارس برلن روم مراد بو آیتنه ابوبکر الصدیق برلن حضرت عمر نلک خلافتنه دلیل بار چونکه حضرت عمر آلا رنی دین گه دعوت ایتدی (فَأَنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا) بس اگر سز صوغشقه انده و چینی قبول قیلسا کز الله سز گه کورکام اجر بیدر (وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ) واگر سز صوغشقه انده و چینی انده و نندن یوز دوندر سا کز ننا که موندان بورون یعنی رسول الله زمانندک یوز دوندر کز ایدی (يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) الله سزنی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور چونکه سز بو وقت ایکی مرتبه صوغشندان قالغان بولاسز (ضعيفلر گه صوغشقه چغو واجب بولماو حقندک الله تعالی ذکر قیلنا چق آیتنی ایندردی (لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ) صوقر کشی اوز رینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ) دخی آقصاق کشی اوز رینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ) دخی آورو کشی اوز رینه صوغشقه چقماوده گناه یوقدر (وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) و کمدر اللهغه هم الله نلک رسولینه اطاعت قیلور (يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) الله اول کشینی آستندن بلغه لار (صولار) آغاتورغان او جماخ لارغه کرتدر (وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا) و کمدر الله نلک هم رسولینک قوشقان اشدن یوز دوندر الله اول کشینی رنجتکوچی عذاب برلن عذاب قیلور بو آیت نلک نزولنه سبب شول صوغشندن تخلف قیلغان آدم لار حقندک قورقتو برلن آیت اینگناچ صوغشقه چغارغه کچلری بیتماگان ضعیف لار او یلادیلار بزرگه ده صوغشقه چقمی قالدمهز ایچون قاتی عذاب والوغ شلته بولور دیوشونندن صوگ حضرت جبرائیل بو ذکر قیلنغان آیتنی ایندردی مریض جمله سنه بیزگا ک آوری باش ایچ آوری کبی آورولار کره در هم صوقر لار اوشنق آیا قسولار قولسزلارده آقصاق لارده کره در چونکه مریض دیو آلا تلیری واسباب لری سلامت بولوبه آورو ایاسی بولغان آدم گه ده ایتله هم آلا تلیری اسباب لری بولماغان کشی گه ده ایتله ایکنچی احتمال گه بناء عطف دن

تخصیص صوتکده تعمیم مراد بولادر (لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ) تحقیق الله مؤمنلردن راضی بولدی
 (أَذْيَابًا يَعُونَكَ تَحْتِ الشَّجَرَةِ) آغاچ آستندک سیکابیدعت بیردکلری وقتک رسول اکرم حبیبیه یلنک مدینه دن
 چغوب حبیبیه دیگان اورنغه بارب تشکاج امیه اوغلی خراشنی قریشلرگه یباردی قریشلر خراشنی
 کورگاچک اولتررگه قصد قیلدیلار لکن خراشنی اوتروندن بعض برآدملر منع قیلدندن خراش
 سلامت قتلوب قایدی صوتره رسول الله حضرت عمر مصلحتی ایله حضرت عثماننی یباردی حضرت
 عثماننی قریشلر قبول ایتدیلرهم اوزکاطواف قیلورغه رخصت دیدیلر لکن حضرت عثمان رسول اللهغه
 طواف قیلورغه رخصت ایتماسا کزطواف قیلیم دینی قریشلر حضرت عثماننی حبس ایتدیلر مؤمنلرگه
 قریشلر حضرت عثماننی اوترگانلر دیگان خبر اشدلدی رسول الله ایتدی بولای بولغاچ برگه صوغشو
 لازم دیو صحابه لرنی جیدی رسول الله سمره آغاچی آستند اولتورغانی حالده صحابه لرگه ایتدی قریشلر
 برلن صوغشورغه اصلاً قاچماسقه بیعت بیرکز دینی صحابه لر همه سی بردن بیعت بیردیلر (فَعَلِمَ مَا فِي
 قُلُوبِهِمْ) بس الله (تعه) مؤمنلرنک کؤکللرنده بولغان نرسه نی (اخلاص لرنی) بلسی (فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ)
 بس مؤمنلر اوزرینه قرارنی وثباتنی ایتدی (وَأَنَابَهُمْ فَتَنَّا قُورَيْبًا) دخی مؤمنلرنی یاقین بولغان آچو
 برلن (خیبرنی یا که مکه نی آلوبرلن) ثرابلادی (وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) دخی کوب غنیمتلر (خیبر
 غنیمت لری) برلن ثواب لادی (الشلادی) اول غنیمت لرنی مؤمنلر آلورلار (وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا)
 دخی الله هراشدک غالب وحکمتنی رعایه قیلوجی بولدی (وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا) الله سرگه
 خیبر غنیمتندن باشقه کوب غنیمتلر وعده قیلدی اول غنیمتلرنی سر آلورسز (فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ)
 بس الله سرگه بوغنیمت نی (خیبر غنیمت نی) آشقردی (وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ) دخی سزدن
 آدملرنک (خیبر اهلنک هم اهل خیبرگه یاردم بیررگه ککیلگان بنی اسد و غطفان
 قبیله لری نکی یا که قریشلرنک) قوللارونی طیبی و کؤکللرینه قورقو تشردی (وَأَتَّكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ)
 بو آدملرنک قوللارنی سزدن طیبو یا که آشقورلغان خیبر غنیمتلرنی مؤمنلر شکرانه قیلسنلار یا که
 آلسنلار ایچون هم مؤمنلرگه علامت بولسن ایچون مؤمنلر اول علامت برلن بواشک الله دن بولوینی
 بلورلر (وَيَهْدِيكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا) دخی الله نکی سزنی توغری یولغه کوندروی ایچون یعنی الله نکی
 فضلنه اوشانسو هم اللهغه اشنی تابشور یولینه (وَأَخْرَى لَمْ تَقْرُوا عَلَيْهَا) دخی سز نکی ایچون ایکنچی
 غنیمتلر بار اول غنیمت لرگه همیشه قادر بولمادکنز آلی (قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا) تحقیق اول غنیمت لر برلن
 سرگه استنکک بیردی اول هوازن یا که فارس غنیمتلری یعنی اول غنیمتلرده تیزدن سرگه بولاچاق
 معنا نده (وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا) دخی الله هر بر نرسه اوزرینه کوچی یتکوجی بولدی (وَلَوْ
 قَاتَلْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا) واگر مکه اهلندن کافرلر حبیبیه یلنک سز نکی برلن صوغش قیلغان بولسه
 ایتدیلر صلح قیلماسه لار ایدی (لَوْلَا الْأَدْبَارُ) البته آرت لارونی دوندرگان لر بولور ایدی یعنی
 جیکل گانلر بولور ایدی (ثُمَّ لَا يَجِبُونَ وِلْيًا وَلَا نَصِيرًا) مونک صوتکده اوزلرینی صاقلی تورغان یاقیننی

ھەمدە ياردەم قىلغۇچىنى تابىماسلار ايدى (سُنَّتَ اللّٰهِ الَّتِي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلُ) موندان الك اوتكان امتلارده
 بىغەمبەرلەرنىڭ صوغشە استىن بولولارونى اللّٰه ايسكى واوتكان سنت قىلمى (وَأَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبَدُّلاً)
 ۲۳ وای ھەمد ەم سىن اللّٰه نىڭ سنتى (عادى) ايچون اوزگار تاونى تابماس سن اللّٰه تعالى مكدنك قەر
 وغلە بەرلەن صوغشوب آچلوى حەندە صالح بران آچلاماوى حەندە ذكر قىلناچىق آيتنى اينىردى
 (وَهُوَ الَّذِي كَفَىٰ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ) اى مۆمىنلەر واول اللّٰه شونداين اللّٰه در مکه اھلى نىڭ قوللارونى سزدن
 طيىدى (وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ) دى سىزنىڭ قوللار وگىزنى مکه اھلىدىن طيىدى (بِطَنِّ مَكَّةَ) مکه نىڭ ايچىندە
 (مَنْ بَعْدَ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) سىزنى مکه اھلى اوزرىنە قىرتلى وايركلى قىلغاننىڭ صوگىندە قىرتلى
 وايركلى قىلو البتە قەر وغلە بەرلەن آچلدى دىگان سىزىنە دلالت قىلادىر امام شافعى مکه
 شەرى صالح برلەن آچلدى دى بو واقە حەبىبەدە بولدى دى چونكە ابوچول اوغلى عكرىمە بش
 يوز عسكر برلەن حەبىبەگە كىلمى رسول اللّٰه آكار قارشى برقىر عسكر برلەن ولید اوغلى خالد
 رضى اللّٰه عنہنى يباردى حضرت خالد عكرىمە نىڭ عسكرىنى چىكىدى ھەم مکه دىوارلارنى قووب
 كىرتى صوگرە اوزى كىرى قايتىدى ھەم بو سوره فتح مكدەن بورون اينىدى دى (بيضاوى)
 لىكن بو حەكملەر ھەمەسى ھامى صىغەسى برلەن ذكر قىلمى بس بو حەكملەر اظھار غىب دە رسول اللّٰه غە
 ۲۴ ەجىزە بولور امتىن خەبەر بولور ھەم تفسىر حەسەن دە ايتە بو واقە حەبىبەدە بولدى دى چونكە كافرلەردن يىتمىش
 قىر آدم صەبابەلەرنى اولترو نىتى برلەن تاك وقتىدە حەبىبەگە كىلمىلەر صەبابەلەر بىلارغە غالب بولوب بىلارنى
 توتىب آلدىلەر رسول اللّٰه آزاد قىلوب يباردى دى (اللّٰه اعلم بالصواب) (وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا) دى
 اللّٰه سىزنىڭ قىلغان ئەمەللىرىنى كورۇچى بولدى (هُمَ الَّذِينَ كَفَرُوا) اول مکه كافرلىرى شونداين
 آدملەردى كافر بولدىلەر (وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) دى سىزنى مسجد حرامدان (طواف قىلودان)
 طيىدىلەر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا الصَّافِرِينَ إِذْ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا) (مَنْ بَعْدَ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ) بوغازلانا
 تورغان اورننە ايرىشونىن طيىلمىش بولغان حال دە اول ھەدى ھەدى نىڭ بوغازلانا تورغان اورنى (منى) بس
 بو آيت حەجىن منع قىلغان آدمنىڭ ھەدىنى بوغازلى تورغان اورنى حەجىنە خاص بولويىنە دلالت قىلادىر
 لىكن صاحب بيضاوى ايتە معروف اورنى منى معناسىدە باشقە اورنە بوغازلارغە يارامى دىگان سوز
 توگل والا رسول اللّٰه حەجىن منع قىلغان اورننە بوغازلاماس ايدى دىو حەقى نىڭ دىلمى ردى قىلادىر
 (وَلَوْلَا جِئَالُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ) اگردە مكدە مۆمىن ايرلەر برلەن مۆمىنە خاتونلار مشركلەر برلەن
 قاطش موجود بولماسلار ايدى (لَمْ تَعْلَمُوهُمْ) سزاوول مۆمىن ايرلەر بران مۆمىنە خاتونلارنى مشركلەر
 برلەن قاطناشقانلىقلارى ايچون ايمان صەقى برلنگىنە بلور بولمادىز ايدى يعنى سىز بىلمى وتانىمى
 تورغان مۆمىن ومۆمىنەلەر مکه بولماسە ايدى (أَنْ تَطَّوَّهُمْ) اول مۆمىن ايرلەر برلەن مۆمىنە خاتونلارنى
 طابطا وگىزنىڭ (هَلَاكُ الْبُتُوكِزِ) مكر وھلگى بولماسە ايدى (فَتَصِيْبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةٌ) بس اگردە هلاك
 قىلسا گىز آلار طرفىدان سرگە گناھ وقايطلىق (كفارت دىت وحسرت كىيلەر) ايرىش ايدى (بغىر علم)

بلودن باشقه بولغانكز حالده هلاك قیلوگزنك مکر وهلگی بولماسه ایدی یعنی مشرکله آراسنده
 تورا تورغان مؤمنلرنی تانوماينچه هلاك قیلوگزنك آلارنی هلاك قیلو بران اوزگزه گناه وقاطیلقنك
 ابرشونك قباحتلگی بولماسه ایدی مکه اهلندن سزك قوللارگزنی طیبیلماغان بولور ایدی معناسنده
 (لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ) مکه ده بولغان مؤمنلرنی صافلاو ایچون مکه کافرلرندن اللهك سزك
 قوللارگزنی طیبیوی اللهك رحمتنه تلاگان آدمینی کرتوی ایچوندی (لَو تَزَيَّلُوا) اگر مؤمنلر کافرلردن
 آیرلغان بولسا لار ایدی (لَعَنَّا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) مکه اهلندن کافر بولغان آدملرنی
 رنجنکوچی عذاب بران عذاب قیلور ایديك (اذْجَعَلْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا) ای محمد (عهم) شول وقتنی ایسکه
 تشر اول وقتنه کافر بولغان آدملر قیلکیلار (فِي قُلُوبِهِمْ) کوکللرئنه (الْمَمِيَّةُ حَمِيَّةُ الْجَاهِلِيَّةِ) حقنی بلودن
 طباتورغان نادانلق غیرتی بولغان غیرتنی و عارلنونی (فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ)
 بس الله تعالی رسولنه هم مؤمنلرگه ثباتنی و وقارنی ایندردی رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حدیبیگه
 کیلگچ قریشلر آرالارندن صایلاب عمر و اوغلی سهیلنی عبد العزی اوغلی حویطبنی حفص اوغلی
 مکرزنی یباردیله محمد (عهم) گه ایتمک بویل مدینه گه کیری قایتوب کینسون کلاچک یلغه اوچ کون
 مکه گه کیلوب طواف قیلورغه رخصت اینتمز دیو رسول اللهغه شول طریق ایتمیلر رسول الله راضی
 بولدی آرالارنده عهدنامه یازماق بولمیلر رسول الله حضرت علی گه یازارغه قوشدی « بسم الله
 الرحمن الرحيم » دیو باشه یازدی قریشلردن بو اوچ کشی بز بسوزنی بلمیمز « باسمك اللهم » دیو
 یازدی یئنه رسول الله ایتمدی ای علی « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ أَهْلَ مَكَّةَ » دیویاز دیندی یئنه
 بو قریش ایلچیلری ایتمیلر اگر بز سینی اللهك رسولی دیو بلساک ایدی بیت الله ده طواف قیلودان
 سینی طیماس ایديك هم سینك برلن صرغشه قیلماس ایديك دیدیلر « هَذَا مَا صَلَّحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
 أَهْلَ مَكَّةَ » دیویاز دیدیلر رسول الله ایتمدی ای علی آلا تلا گانچه یاز « فَأَنَا أَشْهَدُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا
 مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ » دیندی مسامان لارنك بو اشدکه غیرتلی کیلمدی و صوغشماقی بولدی لار الله تعه
 کوکللرینه یومشاقلق و قرار ایندردی (وَاللَّزْمُ كَلِمَةُ النَّقْوَى) دخی مؤمنلرگه الله تقوالق سوزینی
 لازم ایتمدی یعنی شهادت کلمه سنی یا که حلق کلمه سنی یا که بسم الله الرحمن الرحيم محمد رسول الله
 دیگان سوزینی (وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا) دخی مؤمنلر بو تقوالقغه سبب بولغان سوزگه لایق راق
 و اهلراك بولدی لار باشقه لاردان (وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا) دخی الله (تعه) هر ترسه نی بلوچی بولدی بس
 هر ترسه گه، نرسه اهل ایديکنی ده بلور الله تعه عمره حجنت تکلرنی کینتارو شرط بولور حقنه ذکر قیلناچق
 آیتنی ایندردی (لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا) تحقیق الله اوزینك رسولی نك تشینی راست قیلوی
 (بِالْحَقِّ) کامل حکمت برلن کورگان تشنه راست قیلوی اول حکمت شول ایمانی قوی بولغان آدم
 برلن ایمانی ضعیف آدمنی آبرونی قصد قیلور (لَقَدْ خَلَقْنَا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ) قسم ایتمد اینته من مسجد
 حرامغه کیلاچک بلك کر رسز (اِنْ شَاءَ اللَّهُ) اگر الله کر وگزنی تلاسه (آمِنِينَ مُخْلِطِينَ رُؤْسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ

امين بولغانىكز حالده دىشى باش ساچلارنى كىتىرگانىكز دىشى قىسقارتق نىكز حالده (لَاتُغَاوُونَ) قورقماغانىكز
 حالده (فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا) بس الله نىكز سزىلماگان نرسه نى (مكه گه كرونى برىل كىچىك نىكز بولغان
 حكمتنى) بلوى (فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَعَاقَرْنَا) بس الله مكه نى آچودان يا كه مكه گه كرودى باشقه
 ياقىن آچونى (خيبرى آلونى) تقدير قىلوى بو آيت نزلنه سبب شول رسول الله بروقتىك تشنه
 اوزى نىكز هم صحابه لرى نىكز امين بولغان لارى قورقماغان لارى حالده مكه گه كرونى كوردى هر قابوسى
 ساچلارونى كىتاردىلار وقىسقارتىلار بوتىشى صحابه لىرگه سويلادى صحابه لىر شادلاندىلار هم بو واقعه
 بوىل بولادى بوگمان قىلدىلار رسول اكرم حدىبىه گه بارغاج مشركلر نىكز طوانى دان منع قىلولارى سببلى
 كىلاچك يلقه قدر مشركلر برلن صلح قىلوب قايتدى (صلح حدىبىه شول) شوندىن صوڭ صحابه لرى نىكز
 بعضى ايتىلر الله برلن قسم ايتب ايتهمز ساچلارنى كىتارماكك قىسقارتماقك بيت الله نى كورماكك
 دىدىلر شوندىن صوڭ بو ذكر قىلنغان آيت ايتىدى يعنى رسول الله نىكز تشى راست لىكن سز تاويله
 خطا قىلدىكز بوتىشىكز موجبى بوىل بولادى بوطن قىلدىكز معنا سنده الله تعه اسلام شرافتى واسلام دىنى نىكز
 بىتن باشقه دىن لىرگه استن بولوى هم صحابه لرى نىكز فضىلنى حقنكز ذكر قىلناچق ايتىنى ايتىدى (هُوَ الَّذِي
 أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ) اول الله (تعه) شوندىن الله در اوزى نىكز رسولنى حلق برلن هم حق
 بولغان دىن (اسلام دىنى) برلن بىباردى (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ) اسلام دىنى بىتن دىن اوزى نىكز استن
 قىلوى ايچون يعنى باشقه دىنلر نىكز حق بولغان لارنى نسخ قىلو (آلامش رو) برلن وباطل بولغانلارنى
 باطل قىلو برلن بىتن دىن اوزى نىكز استن قىلوى ايچون (وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا) دىشى وعده قىلغان نرسه سىنىكز
 شىكسز بولوينه يا كه رسول الله نىكز بىغمبر بولوينه شاهد بولويورتىن الله ايتىدى مونىكز صوكنده الله تعالى
 رسولنى بيان قىلوب ايتهم در (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ) محمد (صلى الله تعه عليه وسلم) الله نىكز دىن ايراتر ايچون
 بىبارگان اياچسىدىر وبىغمبر بىر الله تعالى صحابه لرى نىكز مناقب لرىنى وفضىلنلرىنى بيان قىلوب ايتهم در
 (وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) دىشى محمد (عه) برلن بىرگه صحىبىش بولغان آدملىر (يعنى بىتن
 صحابه لىر) كافرلر اوزى نىكز قاتىلاردر شىقتىسز لىردر (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) اوز آرالارنىك شىقتىللىلر و مرهمتىللىلردر
 بوسى صحابه لرى نىكز بىنه لىر برلن بولغان مناقب لرى اما الله تعه برلن بولغان حاللىرى (تَرَاهُمْ رُكَّعًا
 سُجَّدًا) اول صحابه لرى كورسون سىن ركوع قىلوچىلار وسجده قىلوچىلار (يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا)
 الله دن فضلنى دىشى رضالغنى استاگانلرى حالده (سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ) اول صحابه لرى نىكز
 سجده ائرنىن بولغان حالده يوزلرنده در يعنى ماكللاى لارنىكز حاصل بولغان علامت سجده ائرنىندىر
 بو آيت بىتن صحابه لرى نىكز مناقب لرى حقنكز لىكن بعض مفسرلر هر لفظى دورت خايغه دن برسنه اشارت
 دىگانلر مثلا (وَالَّذِينَ مَعَهُ) ابوبكر الصديق غه اشارت چونكه ابوبكر رسول الله برلن جبل نوردى كى چقرده
 بىرگه بولدى هم سفرده وحضرده كوب وقت بىرگه بولدى (أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) حضرت عمر بىرگه اشارت چونكه
 حضرت عمر كافرلرگه بىك قاتى بولدى (رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ) حضرت عثمان غه اشارت چونكه حضرت عثمان

غایت شفقت لی و ادبلی بولدی (تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا) حضرت علی گه اشارت چونکه حضرت علی عابد و زاهد راکع و ساجد بولدی لکن بو کورگام صفت لار هر بر صعبه ده تا بلمتی ایچون هر برسی حقننه بولوی مناسبراک (ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ) بودکر قیلنغان صفت لار صعبه لر نلک تورانه گی صفت لاریدر (وَمَثَلُهُمْ فِي الْاَنْجِيلِ) دخی صعبه لر نلک انجیل ده گی صفت لاریدر (كَزَّرَعٍ اَخْرَجَ شَطْمَهُ) یافراق اوچینی چغارغان ایگن کبیر (فَاَزَارَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوْقِهِ) بس اول ایگن نچکه یافراغنی قوتلادی بس اول یافراق قالونایدی صوگره صابی اوزرینه توغری باصوب توردی (يُعْجَبُ الزَّرَّاعُ) اول ایگن قویلیغی هم قوتی و قالونلغی هم قاراوده کورکاملگی سببلی ایگن ساچوچیلرنی عجب لندیرر شونلک کبی صعبه لرده اسلام نلک باشنده بیک آز ایدیلر صوگره کویایدیلر و قوتلانیدیلر اشلری ترقی ایتدی بتن آدم عجب لندی (لِيُعْظِبَهُمُ الْكُفَّارُ) الله تعالی صعبه لر نی آرتولارنده و ترقی ایتولرنده ایگن گه اوخشاندی صعبه لر گه کافر لارنی آچولاندیر و ایچون (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ) الله (تعه) صعبه لر جنسنن ایمان کیتربیک ایزگو عمل قیلغان آدم لر گه وعد قیلدی (مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيمًا) یارلقاونی دخی الوغ اجرنی (اوچماخنی) (فتح سوره سینک ترجمه سی تمام بولدی)

(فرق توقزنجی سوره حجرات سورہی مہینہ دہ اینگان اون سیکر آیت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدم لر (لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ) اشلردن هیچ بر اشنی الله هم رسول الله حضرتنک الک قیلماکز یعنی الله هم رسول الله حکم قیلماسدان بورون بر اشنیده قطع قیلماکز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دخی حکمنه خلالق قیلوده الله دن قورقکز (اِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) درستلکک الله نلک سوزلرکزنی اشلرکزنی بلوچیدر بو آیتنک نزولنه سبب شول امام حسن نلک روایتنه بنا بروقتن قربان عیدی کوننک خلقی عید نمازندن بورون قربانلارنی بوغازلادیلر شوندان صوگ بو آیت ایندی رسول الله خلقه قربانلارونی قاینادان بوغازلاو برلن امر قیلدی یعنی ایکنچی قربان بوغازلاکز دبی خلقنک عید نمازندن الک قربانلارنی بوغازلاولاری فطر صدق سنه قیاس برلن ایدی چونکه فطر صدق سنه عید نمازندن بورن بیرو مستحب بس بو روایتگه بنا بو آیت امام اعظم نلک شهرده عید نمازندن بورن قربان بوغازلاو درست توگل دیگان سوزینه دلیل بولادر اما قریه لرده درست اما حضرت عائشه نلک روایتنه بنا بو آیتنک نزولنه سبب حضرت مسروق ایته شک کوننده حضرت عائشه قاطنه کردم حضرت عائشه جاریه سنه ایتدی بو آدمگه بال اچر دیو مین روزنه دیلم حضرت عائشه ایتدی بو شک کونینک روز سندن الله تعالی طیدی هم بو حقنه آیت ایندردی دیو حضرت عائشه سوزینه قاراغانده بو آیت شک کونی نلک روز سندان نهی حقننه بولادر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدم لر (لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ الْمَنِيِّ) پیغمبر نلک تاوشی استنه تاوشلارکزنی کوتارماکز یعنی پیغمبر برلن سویلاشسا کز آنک تاوشندان آرتق فچقروب سویلاشماکز

(وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ) دخی پیغمبرگه سوز برلن فچرماگز (كَجَهْرٍ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ) بعضکرنلک بعضکرنغه فچر وی کبی بلکه سویلاشکانده تاوشلارگرنی پیغمبر تاوشندن آقردون راق قیلکگز یا که رسول اللهغه اسمی برلن (محمد دیو) دخی کیدسی برلن (ابوالقاسم) دیو ندأ قیلماگز بلکه پیغمبر یا که رسول دیو ندأ قیلکگز معناسنده (أَنْ تَعْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) عملرکرنلک یوقغه چغوندا ان قورقو ایچون حالبوکم سز عملرکرنلک یوقغه چغوینی بلماسسز قیس اوغلی ثابت نلک قلاغی آور اشته در ایدی اوزی بیگ فچر و ب سویلیدر ایدی بو آیت اینگاچ رسول الله حضورینه بارماس بولدی رسول الله ثابت نی ازلاتدی هم چاقرتدی ثابت کیلگاچ ایندی ای الله نلک رسولی سینکا بو آیت ایندی مین فچر و ب سیلاشه تورغان ایرمن ا گر سینک حضورکا کیلسام فچر و ب سویلاشسام عملرکرنلک باطل بولوندن قورقامن شول سببلی حضورکا کیلمی یریم دیدی رسول الله ایندی بو آیت تختنه سین کره یسن سین ایرگولک برلن ترکلک قیلاسن ایرگولک برلن اوارسن هم سین اوجماخ اهلندن سن دیدی موندن فهم لندی رسول الله حضورنده خورلاو طریق برلن یا که رسول الله فی استغفاف طریق برلن فچر و ب سویلاونلک یاراماوی (إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ عَنَّا رَسُولَ اللَّهِ) درستلکده شوندا این آدملر رسول الله حضورنده ادب صاقلو ایچون یا که الله نلک طیوندا ان قورقو ایچون تاوشلارونی توبان آقردون قیلورلار (أُولَئِكَ الَّذِينَ أَمَّعَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لَمَّا تَقَوَّى) بوصفنده بولغان آدملر الله کوئلرینی تقوالف ایچون صافی قیلغان آدملردر یا که الله کوئلرینی تقوالف ایچون امتحان قیلغان آدملردر معناسنده (لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ) اول صفتلی آدملرگه الله دان یارلقاو دخی الوغ اجر باردر (إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ) درستلکده شوندا این آدملر سینکا حجره لر نلک طشندان فچر و رلار (أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ) اول آدملرنلک کویسی عقللی بولماسلار چونکه عقل حسن ادبنی تلی بیگراکده پیغمبرلک منصبنده بولغان آدم برلن بو آیت بنوته یم نلک بعض اشرافی حقنده ایندی آلا یر یتمشلب آدم برلن قیلوله وقتنده رسول اللهغه کیل یلر رسول الله خاتون لاری نلک بعضی نلک حجره سنلک ایدی حجره طشندان قاطی طاوش برلن رسول اللهغه فچر دیلار (وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ) واگر حجره طشندن فچر و چی لار سینک اوزلرینلک یاننه چقغان وقتکا قدر صبرایتب تورسالار ایدی (لَئِنْ خَبِرْنَا لَبَدَّ لَنَا فَسَوْفَ نَعْتَبُكَ فَسَوْفَ نَكْتُمُكَ فَسَوْفَ نَكْتُمُكَ فَسَوْفَ نَكْتُمُكَ) ایچون صبرایتو ایرگوراک بولور ایدی (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) والله (تعه) گناهلارنی یارلقاغوچی هم رحمت قیداغوچیدر یعنی رسول الله فی الوغلاونی قویب ادب سز لک قیلوچیلارنی ده نصیحت قیلوی برلن گنه کفایه لندی الله تعه فاسق (یاوز آدم نلک) خبر بیدروی وقتنده تیکشرو تیوش بولوحقنده ذکر قیلناچق آیتنی ایندردی (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ) ا گر سزگه یاوز آدم بر خبر کیترسه کرک نیندی یاوز آدم بولسون و کرک نیندی خبر بولسون (فَتَّبِعْنَا) بس اول فاسق نلک خبرینی تیکشرگز و حال ظاهر بولغانغه قدر توقتاب توروگز (أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ) نادانلک برلن برقومگه ایرشوگز مکروه بولغانلغی ایچون یعنی برقومنلک حاللرینی بلماینچه اول قومگه یاوزلق قیلورغه

قصد قیلوئز یاراماس اش بولغانلقى ایچون (فَتَّصَبُّوا عَلٰی مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ) بس قیلغان نرسه گزرگه
 اوکنوچیلر بولوب اورلرسز بو آیت نزولنه سبب شول رسول اکرم بروقتده عقبه اوغلی ولیدنی
 بنوالمصطفی غه واجب صدقه لارونی آلدرغه یباردی عقبه اوغلی ولیدنک بنوالمصطفی غه قیلغان جنایتی
 بار ایندی عقبه اوغلی ولید بنوالمصطفی غه بارعاج الوغلاب قارش آلدیلا لکن ولید اوزی نك
 جنایتی سببلی اولترگه کیله لر دیوقورقدی شوندان صوڭ صدقه لارونی صورامای ونی ایچون کیلدىکنی ده
 ایتمای رسول الله غه کیری قایتدی هم رسول الله غه یالغانلادی زکوة صدقه سنی بیرومادیلا اوزلری
 مرتد بولغان لار مینی اوتروما کچی بولدیلا ریدی رسول الله بنوالمصطفی بران صوغشونی قصد قیلدی
 شوندان صوڭ بو آیت ایندی رسول الله واقعه نی تیکشردی ولید اوغلی حضرت خالدنی یباردی
 حضرت خالد باروب تیکشردی همه سی دینلرنده ثابت زکوة لارونی بیردیلر (وَأَعْلَمُوا أَن فِیْكُمْ
 رَسُولَ اللَّهِ) دخی بلسکز درستلکده سز نك اچکرده الله نك رسولی باردر (لَوْ یَطِیْعُكُمْ فِی کَثِیْرٍ
 مِنَ الْأَمْرِ لَرَعْنْتُمْ) اگر الله نك رسولی اشلردن کوبسنده سزگه اطاعت قیلسه یعنی سز نك فکرکز بوینچه
 اش قیلسه سز آغرلق غه وهلاکلاک گه تشرر ایڈکز یعنی صحابه لر نك بعضی بنوالمصطفی برلن
 صوغش قیلو فکرینی هم عقبه اوغلی ولیدنک سوزینی تصدیق قیلوینی رسول الله آکلانیدیلا
 الله تعالی شونی رد قیلوب بو آیتنی ایندردی (وَلَکِنَّ اللَّهَ حَبِیْبُ الْاِیْمَانِ) ولکن الله سزگه ایماننی
 سیوکلی قیلدی (وَزَیْنَهُ فِی قُلُوْبِكُمْ) دخی ایماننی کوئللرکزده زینتلی کورکام قیلدی (وَکَرِهَ الْاِیْمَانُ
 الْکُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْیَانَ) دخی سز نك اوزرکزگه کفرنی دخی الله نك اطاعتندن چغونی دخی
 گناهلارنی مکروه قیلدی الله تعالی بو آیتده بنوالمصطفی برلن صوغشونی عقبه اوغلی ولیدنک
 سوزینی تصدیق قیلونی معقول کورگان صحابه لر نك عنرینی بیان ایندی یعنی صحابه لر نك ایماننی
 افراط سیولری وکفرنی آرتق مکروه کورولری بنوالمصطفی بران صوغشنی ولید سوزینی تصدیقنی
 معقول کوروگه یوکلادی (اُولٰٓئِکَ هُمُ الرَّاشِدُوْنَ) بو صفتده بولغان صحابه لر آلار حق یولغه ایرشوجیلر
 (فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً) بو ایماننی محبتلی قیلو وکفرنی مکروه قیلو الله دن فضل ایچون دخی انعام ایچوندی
 (وَاللَّهُ عَلِیْمٌ حَکِیْمٌ) دخی الله مؤمنارنک حاللرینی بلوچیدر دخی فضلنده وانعامنده حکمت ایاسیدر
 الله تعالی حقلقه بولغان امام دن باش تارتوچی آدمنی اولترو نك واجب بولوی حقنده ذکر قیلناچق
 آیتنی ایندردی (وَأَن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِیْنَ اِقْتَتَلُوْا) واگر مؤمنلردن ایکی جماعت صوغش قیلسالار
 (فَأَصْلَحُوا بَیْنَهُمَا) بس بو ایکی جماعت آراسنی اصلاح قیلکز یعنی وعظلاکز الله نك حکمنه چاقرکز
 اگر قبول ایتسه لر بیک بیغشی (فَأَن بَغَتْ أَحَدَاهُمَا عَلٰی الْأُخْرٰی) بس اگر وعظنی هم الله نك حکمنه
 چاقرونی قبول قیلماسه اگر ایکی جماعت نك ایکنچسنه ظلم وجبر قیلسه (فَقَاتِلُوا الَّتِی تَبْغِیْ حَتّٰی تَفِیْءَ
 اِلٰی أَمْرِ اللَّهِ) بس سز ظلم وجبر قیلغان جماعتنی اوترکز الله نك قوشقان اشینه و حکمنه قایتقان لارینه
 قدر (فَأَن فَاغَتْ فَأَصْلَحُوا بَیْنَهُمَا بِالْعَدْلِ) بس اگر ظلم وجبر قیلوچی جماعت صوغشقان نك صوکنده

الله نڭ قوشقان اشينه و حکمنه قاينسه بس بوايكي جماعت، آراسني توغريلق برلن اصلاح قيلسکز
 يعني الله نڭ حکمنه موافق وهيچ بر جماعت که ضرر قيلماي اصلاح قيلسکز (واقسطوا) دخی هراشه
 توغري بولوکنز (ان الله يعب القسطين) درستلکده الله توغريلق قيلوچيلارني دوست کورر بو آيتنڭ
 نزولنه سبب شول رسول اکرم بر وقتنه انصاردان بعضس نڭ مجلسنه باروب ايشاڭ اوزرينه
 آطلانغان حالده توقتادي رسول الله نڭ ايشاڭي بول ايندي ابي اوغلي بورنني توتدي ايشاڭکني
 يبار بولي نڭ قباحتم ايسي بزني رنجته ديسي رواحه اوغلي عبدالله ايتسي والله رسول الله نڭ
 ايشاڭي نڭ بولي سينڭ مسك ايسکننده خوشراق ديسي رسول الله اوتب کيندي رسول الله کينکاج
 سوز کوبايدي سوغشيلر و ققرشيلار ابي برلن عبدالله بن رواحه نڭ قومي يعني اوس برلن خزر ج
 قبيله لري کيلدي بيک قاطي صوغشيلار يعني طاباقلار برلن ياکه قوللاروباشماقلار برلن صوغشيلار رسول الله
 کيري قايتوب آرالارني اصلاح قيلدي حقلقده بولغان امام نڭ اطاعتندن چقغان آدم گه باغي ديلر
 بس بو آيتنه باغيني قتل نڭ وجوبنه دلالت بار بيشاوي اياسي ايتنه بو آيتنه باغينڭ مؤمن بولوينه
 هم صوغشندن توقتاسه اولتررگه تيوش بولماوغه دلالت باردی کشان اياسي بوروشچه بيان ايتنه مسلمانلاردن
 بولغان ايکي جماعتنڭ صوغشوي ظلم طريقتنجه بولور ياکه آرالارنده برشبهه ايچون بولور اگر ظلم
 طريقتنجه بولسه آرالارني اصلاح تيوش اگر اصلاحني قبول قيلماسه لار صوغشو تيوش اگر آرالارنده
 بولغان شبهه ايچون بولسه اول شبهه ني دليللر برلن يبار و تيوش شبهه ني يبار گاجده توقتاماسه لار صوغشو
 تيوش دي امام حقن مراد عادل و عاقل بالغ و آزاد بولوب قريش نسلندن بولغان امام مراد امامتي
 رسول الله دن فن بران ياکه اوزينڭ آلندن اغي امام دن ياکه بيعت برلن ثابت بولورغه کيرک باغي نڭ
 حکم لري فقه کتابلارنده مذکور آندن قارالسون بر تورلي تفسيردن تيوشلي قدرسني چوبلاب يازدق
 (انما المؤمنون اخوة) آچق مؤمن لره بربرسي قردشلردر يعني بتن مؤمن نڭ آراسنده آناه کمنده بولغان
 بر اصلغه (حيوة ابدية ني موجب بولغان ايمان غه) منسوب بولولاري جهنندن قردشلك بار (فأصلحوا
 بين اخويکم) بس قردشلرکز آراسني تزيك قيلسکز (واتقوا الله) دخی حکمنه خلافتق قيلوده الله دن قورقکز
 (لعلکم ترحمون) الله دن قورقکز اوزرينه رحمت قيلنمش بولوکنز ايچون (يا ايها الذين آمنوا) اي
 ايمان کيترگان آدملر (لايسخر قوم من قوم) بر قوم ايکنچي قوم دن مسخره قيلماسون (عسى ان يکونوا
 خيرا منهم) الله حضورنده مسخره قيلنمش قوم نڭ مسخره قيلوچي قومدن ايزگوبولولاري ياقين در (ولانسائ
 من نساء) دخی خاتونلار خاتونلاردن مسخره قيلماسون (عسى ان يکن خيرا منهن) مسخره قيلونمش
 خاتونلار نڭ الله حضورنده مسخره قيلوچي خاتونلاردن ايزگوبولوي ياقين در يعني مؤمن ابرلر نڭ و مؤمنه
 خاتونلار نڭ بعضسي بعضسندن مسخره قيلماسن چونکه مسخره قيلنمش آدم بعض وقتنه الله حضورنده
 مسخره قيلوچي دن ايزگوبولور (ولاتلمزوا انفسکم) دخی اوزکزني عيبلاما کز يعني مؤمنلر بعضسي بعضسني
 عيبله ماسن بتن مؤمن برجان و برتن حکمنده (ولاتنابزوا بالالقباب) دخی بعضکز بعضکزني ياوز لقب برلن

(قوشام آت) برلن انده ماگز (بَسُّ الْأَسْمِ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ) ايمانغه كردكلاری وایمان برلن شهرت تابندهقلاری صوگنده بوزقلق برلن ذکر قیلنمش بولولاری مؤمنلر ایچون نی یاوز ذکردر مؤمنن مراد مؤمنلرگه کفرنی نسقنی نسبتنک قباحت بولوینی بلدر و بو آیتنی حین قزی حضرت صفیه حقننه ایندی دیگانلر حضرت صفیه بروقتلر رسول اللهغه کیلمدی وایتدی ای الله نلک رسولی میکاها تونلر ایکی یهودیین طوغان یهودیه (جبری قزی) دیوایتله لر دیدی رسول الله ایتدی سین خاتونلارغه منم آتام (هارون) آتام برلن بر توغمه قردشم (موسی) ایوم محمد (عم) دیوایتما دگمی دیدی (وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) وکاملردر الله طیفغان اشلردن توبه قیلماسلار اول کیشیلر ظالملردر یعنی طاعت اورننه گناهنی قویو سیبلی ظلم قیلوچییلاردر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ) ظن نلک کوبسننن صاقلانکز یعنی ظن دن بر چیتنه بولانکز تأمل برلن اول ظن نلک نیندی قبیلهدن بولوی بلنگانگه قدر یعنی ظن حرام می حلال می چونکه ظن نلک ایارو واجب بولغانی بار مثلاً عملیاتنه دلیل قطعی بولما دغنه ظن برلن عمل قیلنه دخی اللهغه حسن ظن کبی هم ظن نلک حرام بولغانی بار اعتقادلارده ظن گه ایارو کبی دخی دلیل قطعی گه مخالف بولغان ظن گه ایارو مؤمنلرگه یاوز ظن قیلو کبی دخی ظن نلک مباح بولغانی بار دنیا اشلرننگی ظن کبی (ان بَعْضُ الظَّنِّ اِثْمٌ) درستلکده ظن نلک، بعضی گناهدر (وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا) دخی مسلمانلار نلک عیب لرنن تیکشورما گز دخی بعضکز بعضکزنی غیبت، قیماسن یعنی بعضکز بعضکزنی آرتنده یاوزلق برلن ذکر قیلما گز (أَيُّبٌ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَعْمَ أَخِيهِ مَيْتًا) ایاسرنلک برکز قرداشی نلک ایتنی اولاکسه بولغانی حاله آشاونی بار اتورمی (فَكَرِهْتُمُوهُ) قرداشکرنلک ایتنی اولاکسه بولغان حاله آشاکز دیو آلدکزغه کینترسه الیمه مکروه کورسز هم مکروه کور و کزنی انکارده قیلا آلماسسز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) طیفغان نرسه سنه الله دان قورقکز (ان الله تَوَّابٌ رَّحِيمٌ) درستلکده الله طیفغان نرسه سنده قورقغان و گناهسننن توبه قیلغان آدم نلک توبه سنی قبول قیلوچیدر هم آثار رحمت قیلوچیدر (يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّخَذْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى) ای آدملر بززنی ایر برلن خاتوندان (آدم عه م برلن حواء عه م دان) یاراتلق یا که هر برکزنی آتا برلن آنادان یاراتلق معنا سنه بس نسب برلن ماقتان شوکزغه سبب یوق (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ) دخی سزنی بر اصلغه منسوب بولغان الوغ جماعتلر قیللق هم قبیلهلر قیللق نسب طبقه لاری آلتی ایلک بیوکی شعیب آنلک ایچنه کوب قبیلهلر کره آنندان توبن راگی قبیله آنلک ایچنه کوب عمارهلر کره آنندان توبن راگی بطن آنلک ایچنه کوب فخذلر کره آنندان صولک ایلک توبان فصیله بس رسول الله بابالارندان خزیمه شعب بولا کنانه قبیله بولاقریش عماره بولاقصی بطن بولاهاشم فخذ بولا حضرت عباس فصیله بولا (لَتَعَارَفُوا) الله سزنی شعبلر و قبیلهلر قیلوی تانوشما قیلگز ایچون یعنی بعضکرنلک بعضکزنی تانوی ایچون ماقتانوشو ایچون توکل (ان اکرمکم عند الله اتقاکم) درستلکده سرنلک الله حضورنه حره تلیرا ککز الله دان قورقوچیرا گزدر چونکه نفسلرنلک کمالته ایرشوی آدم لرنلک

بىرسى نىڭ ايكنچىسىدىن آرتوقلىقى البتە تقوالق سببى بولا شونىڭ ايچوندى رسول الله (مَنْ سَرَّهُ أَنْ
 يَكُونَ أَكْرَمَ النَّاسِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ) دېيىش يەنى بىر كىشىنى آدملىرىنىڭ حىرمتلىرىغا بولوشادانلا نىرسە
 اول كىشى اللەدان قورقسون مەناسىنى (أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ) دىستلىكىدە اللەنىڭ ظاھىرىنى ھەم باطنىنى
 بلوچىدىر (قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا) بىدوى عربلىرى ايتىدىلەر بىزچەن كوكلىرىمىز بىرلەن ايمان كىتىردىك
 دىوبو آيت بنواسى قىيىلەسەندىن بىرگىرە آدملىرى حقىقەتە ايندى آلا آچلىق يىلىنى مەينەگە كىلەپ رسول اللە
 حضورنىڭ كەلمە شەھادت او قودىلار دىخى رسول اللەغە ايتىدىلەر بىز سىڭا يوكلىرىمىز وبالا وخاتونلارمىز بىرلەن
 كىلىدىك وبىز فلان بالالارى كىيى سىنىڭ بىرلەن صوغىش قىلما دىق دىدىلەر حاصل صدقە صورادىنى آكلاتىد
 بىلەر وصوغىش قىلماولارى ومىسلمان بولسولارى بىرلەن مەنت قىلىدىلەر (قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا) اى محمد
 (عەم) بوبىدىلەرگە ايت سىز ايمان كىتىرما دىڭز چونكى ايمان چەن كوكلىدىن اوشانوىچەن كوكلىدىن
 اوشانوسىزگە حاصل بولما دى اگەر چەن كوكلىدىن اوشانوسىزگە حاصل بولسا ايدى رسول اللەغە مىسلمان
 بولوڭز وصوغىشما دىڭز بىرلەن مەنت قىلما س ايدىڭز دىو (وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا) لىكىن سىز ظاھىردە بوى
 صىدىق دىوايتىڭز چونكى اسلام بوى صىنو وصلحغە كىرە شەھادت كەلمە سىنى بىلدىڭز وصوغىش قىلويىنى
 قوبوڭز ظاھىردە بوى صىنوڭزغە غەنە دلالت قىلادى چەن ايماننىڭ بىلدىمىدىر (وَلَمَّا بَيَّنَّ لِلْإِيمَانِ فِي قُلُوبِكُمْ)
 وبوكونگە قىدىرسىڭىز كوكلىڭىزگە ايمان كىرما دى موندىن صوغىش سىزدەن ايمان امىد ايتىلەر (وَأَنْ تُطِيعُوا
 اللَّهَ وَرَسُولَهُ) واگرسىز اخلاص بىرلەن ومناقق لىقنى قوبوبىرلەن اللەغە ھەم اللەنىڭ رسولىنە اطاعت قىلساڭىز
 (لَا يَلْبَسْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا) اللە سىزنىڭ عمللىرىڭىزدەن (اچىرلىدىن) ھىچ نىرسە نى كىمتماس (أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
 رَحِيمٌ) دىستلىكىدە اللە (تەھ) اطاعت قىلوچىلارنىڭ كىمچىلىكلىرىنى يارلقاغۇچىدىر ھەم آلا رەھمەت قىلوچىدىر
 (أَنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ) آتچىق مؤمىنلەر شوندا بىن آدملىرىگە در (يەنى باشقىلار چەن مؤمىن توگلىمىدىر) (آمَنُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ) اللەغە ھەم اللەنىڭ رسوللىرىنە چەن كوكلىرىدىن اوشاندىلەر (ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا) مونىڭ صوغىش
 ايمانلارنىڭ شىك قىلما دىلەر (وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) دىخى اللەنىڭ يولنىدە (دىنى اىچون)
 ماللارى واوزلىرى (جانلارى) بىرلەن صوغىش قىلىدىلەر يەنى اللەنىڭ دىنىنى استىن قىلور اىچون ماللارنى وجانلارنى
 صرف ايتىدىلەر ھىچ بىرسىنى قىزغانما دىلەر (أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ) بو صىقىدە بولغان مؤمىنلەر آلا رەھنە در
 ايمانلارنىدە راستلار (باشقىلارنىڭ ايمانلارى نىچك بولا تورغاندىر البتە راست بولمىلار دىگەن سوز)
 بو آيتتە حىر اىچون بولغان (أَنَّمَا) كەلمە سى ايلە (ھەم) كەلمە سىدە فىكر قىلورغە تىدوش (قُلْ أَتَعْلَمُونَ اللَّهَ
 بِبَيْنِكُمْ) اى محمد (عەم) ايت سىدىن بىدوى عربلىرىگە ايا اللەغە دىيىڭىزنى ايراتە سىزى يەنى بىز ايمان كىتىردىك
 دىگەن سوزنىڭ بىرلەن اللەغە دىيىڭىزدەن خىبر بىرە سىزى (وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) ھالبوكىم
 اللە كوكلىردە دىخىدە بىرلىردە بولغان نىرسە لىرى بىلور (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) دىخى اللە ھەر نىرسە نى
 بىلگۇچىدىر اللەغە باشىرن نىرسە يوقىر شوندىن صوغىش بىنى اسى قىيىلە سىنىڭ بىدوىلرى رسول اللەغە كىلەپ
 ھق مؤمىن ايدىلرى بىرلەن بىمىن ايتىدىلەر صوغىرە ذكر قىلماچىق آيت ايندى (يُؤْمِنُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا)

قیلوب اللهه قایتوچی بنده ایچون (وَنَزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا) دخی کوکدن (بلوطدان کوب فائلی صونی (یغمور صوینی) ایندرک (فَانْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَمِيدِ) بس اول صوبرلن بز باغچه لارنی دخی اورولا تورغان ایگنلرنک اورلقلارونی اوسدرک (وَالنَّخْلُ بِسَاتَاتِ) دخی اوزون بولغان لاری یا که جیمشله برلن یوکل بولغان لاری حالده خرما آغاچلاری اوسدرک (لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ) اول خرما آغاچی نلک برسی استنه برسی آطلانغان جیمشله برلن (رَزَقًا لِلْعِبَادِ) بونرسه لرنی اوسدرک بنه لرگه رزق بولسون ایچون (وَأَحْيَيْنَاهُ بِلُحْمَةِ مَيْمَنَةٍ) دخی اول یغمور صوی برلن اولسگان (اوسه تورغان نرسه لری کیبکائی) شهرنی ترگزدرک (كَذَلِكَ الْخُرُوجِ) اوشنداق یعنی اولسگان شهرنی ترگزو کبیدر قیبلردن اولسگان نلک صوکنده تراب چغوکنردا (كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ) ای محمد (عه) سینک املرکنن بورون پیغمبرلرنی بالغانغه توتدی نوح (عه) قومی (وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودٌ) دخی صنم لرگه عبادت قیلاتورغان قیوایه لری دخی ثمود قومی صالح عه قومی (وَعَادٌ وَفِرْعَوْنٌ وَأَخْوَانُ لُوطٍ) دخی عاد قومی هرد عه قومی هم فرعون قومی هم فرعون نلک اوزی دخی لوط (عه) نلک قرداشلری (یعنی قومی) (وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ) دخی اورمان ایاس بولغان قوم (یعنی شعیب عه قومی) دخی یمن ده پادشاه بولغان قومینی اسلام دیننه انده گان تبع عه قومی (كُلُّ كَذَّابٍ الرَّسُلُ) بوذکر قیلنغان قوملردن هر برسی پیغمبرلرنی بالغانغه توتدی (فَحَقَّ وَعِيدُ) بس منم یاوزلی برلان وعده (عنابم) آلاغه ایندی (أَفَعَيَّبْنَا بِالْأَوَّلِ) ایابز عالمنی اؤل یاراطوده عاجز بولدقمی البته عاجز بولمادق بس نچک قایتادان یاراطوده عاجز بولدیق (بَلَّوْهُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ) بلکه اول کافرلر یا کی یاراطودان (قیبلردن ترگزودن شبهه ده در یعنی کافرلر بز نلک باشدا یاراطوغه قدرتمزنی انکار ایتمیلر بلکه ایکنچی مرتبه یاراتومزنی غنه انکار ایته لر (وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ) وتحقیق بز آدمنی یاراتیق (وَنَعْلَمُ مَا) دخی بز شول نرسه نی بله مز (تَوَسَّوْا بِهِ نَفْسُهُ) اول نرسه برلن آدم نلک نفسی سویله شریعی بز آدم نلک کوکلنه خطور قیلغان نرسه سنی بله مز وسوسه دیویا شرن طاوش قه اینله (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ) دخی بز آدم گه موین تامرین ده یاقینراق مز یعنی آدم نلک حالنی موین طامرین یاقین بولغان آدم نلک آرتوغراق بله مز ورید دیوموین نلک ایکی یاغنداغی طامرغه ایته الله نلک ذاتی نلک یاقین بولونین علمنی نلک یاقین بولوی مراد (اذِيتَلَقَى الْمَتَلَقِيَانِ) اَلْیَمِینُ وَعَنِ الشَّمَالِ قَعِيْدٌ) ای آدم شول وقتنی ذکر قیل یا که الله آدم نلک حالنی شول وقتده بلور آدم نلک سویله شکان سوزینی و عملینی صاقلی تورغان ایکی فرشته بنه نلک سوزینی و عملینی آلورلار و یازارلار شول وقتده اول ایکی فرشته بنه نلک اولک یاغندان دخی صول یاغندان اوطروچی لاردر یعنی بنه نلک اوکنه وصول نه اوطرغان لاری حالنه بنه نلک سوزینی و عملینی یازوب صاقلارلار (مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ) آغزندان بنه سوزنی آطماسن یعنی سویله ماس (اَللَّهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ) مکر سویلادی ایسه بنه نلک حضورنده حاضر بولغان صاقلی باردر حدیث ده بوروشچه کیلگان ایزگو عملرنی یازا تورغان فرشته

ياوز عمللرنى يازوچى فرشته باشد بئنه هر قېچان ايزگوعمل قىلسه ايزگولك يازوچى فرشته شول
 ساعتده اول ايزگولكنى اون الش ايتوب بازار اما بئنه هر قېچان ياوز عمل قىلسه ايزگولكنى
 يازوچى اوڭ ياقاغى فرشته ياوزلقنى يازوچى مول ياقاغى فرشته گه يدى ساعت كيچكتررگه ويازمى
 توررغه امر قىلور احتمال توبه قىلماسمى ديو (وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ) دخى اولم ايسرگاسكى
 هعلق برلن كيلور شول وقتك قيامت بولاچاقنى بلورلر (ذَلِكَ) بواولم (مَا كُنْتُمْ مَنَّهُ تَجِدُّ) اى آدم سينڭ
 آناردن قاچقان نرسه ئدر (وَنُفِخَ فِي الصُّورِ) دخى قىلاردن قوبارلوايچون صوررغالور (ذَلِكَ يَوْمَ الْوَعْدِ)
 بوموررغه ارلگان وقت كافرلر ايچون ياوزوعده متحقق بولغان كوندر (وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ) دخى هر بر
 نفس واول قيامت كوننده هر نفس محشرگه كيلور (مَعَهَا سَاقِقٌ وَشَهِيدٌ) اول نفس برلن برگه آدمنى سرب
 كيلوچى بر فرشته بولور دخى قىلغان عملى برلن گواھلق بيروچى بر فرشته بولور يا كه سر و برلن گواھلق
 بيروچى صفتنى چيغان فرشته بولور معنا سنده سروب كيلوچى فرشته دن ياوز عمللرنى يازوچى مول
 ياق فرشته سى مراد گواھلق بيروچى فرشته دن ايزگولكلرنى يازوچى اوڭ ياق فرشته سى مراد (لَقَدْ
 كُنْتُمْ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا) اى آدم تحقيق سين قيامت كوننده باشكا كيلاجك نرسه دن غافللكده بولدىڭ
 (فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ) بس بر سيندن آخرت اشارندن طيغان پرده گنى (غفلتنى) آچىق (فَبَصُرُكَ
 الْيَوْمَ حَدِيدٌ) بس بوقيامت كوننده سينڭ كوزڭ اوتكدر دن ياده انكار قىلغان نرسه لر كنى كورر (وَقَالَ
 قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي) دخى آدمنىڭ ياقينى بولغان فرشته (يعنى موكل فرشته) ايتور بومين آنڭ
 اوزرينه تابشرلغان نرسه منم حضورعده يازامش و حاضر بولمش نرسه در (أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ
 عَنِيدٍ) اى سرويچى برلن شاهد بولوچى فرشته لر هر بر حقنى انكار قىلوچى كافرنى جهنم گه تاشلاڭز
 ديو ايتلور (مَتَاعٌ لِلْخَيْرِ) فرض بولغان حقلارندن مالى كوب طيوچينى يا كه اسلامن طيوچينى
 جهنم گه تاشلاڭز چونكه بو آيتنى مغيره اوغلى وليد حقننه ايندى ديگانلر اول قرداشينڭ بالالارنى
 مسلمان بولودن طيغان (مَعْتَدٌ مُّرِيبٌ) هر بر الله ده هم ديننده شك قىلوچى ظالمنى تاشلاڭز (أَلَيْسَىٰ
 جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ) شونداين الله ده هم ديننده شك قىلوچى آدمنى اول آدم الله برلن عبادتده
 ايكنچى معبود اعتقاد قىلدى (فَالْقِيَاءُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ) بس موندابن قباعت صفتلى آدمنى
 (كافرنى) قاتى عذابقه تاشلاڭز (قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطَّغَيْنَاهُ) كافرڭ ياقين بولغان شيطاني يعنى كافرگه
 ايركلى بولغان شيطان ايتور اى ربمزمين اول كافرنى آذرمدام (وَلَسَكُنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ولكن
 اول كافر اوزى ظاهر بولغان آزرغونلقده بولدى (قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدُنِّي) الله (تعالى) ايتور بسو
 كافر برلن ايركلى بولغان شيطاننه منم حضورعده نچقرشماڭز يعنى حساب اورتنده چونكه حاضر موند
 نچقرشونڭ فادىسى يوق (وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ) و تحقيق من سزڭ اوزرڭرگه ياوزلق برلن
 وعده منى (هذابنى) الك قىلدم يعنى آزرغونلارغه بولغان عذابمى كتابلارمده هم پيغمبرلرم آرقلى
 بيان قىلدم حاضر سزڭ ايچون دليل قالمىدى ديو (مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلَ لَدِي) منم حضورعده سوزنى

اوزگار تلاماس بس میندن وعیدمنی اوزگار تومنی امید قیلماگز اما بعض گناهلری مؤمنلرنک بعض
 سبیلر ایچون گناهلارونی عفو سوزنی آلماشدرو توگل چونکه عفو دلیل لری وعیدنی تخصیص که
 دلالت قیلادر (وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ) ومین قیلارغه ظلم قیلوچی توگل من (یوم نقول لجهنم) شول کونسی
 ذکر قیل اول کونده بز جهنم که اینوریز (هَلْ آمَنَّا) ایا تولدگی دیو (وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ) وجهنم
 اینور تحقیق تولدم مینده بوش اورون قالمادی موندان آرتوقنی صیغدر آلمیم دیو یاکه جهنم
 بوسوزنی آرتدرونی استاب اینور (وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ) دخی اوچماخنی کفردن وگناهلاردن
 صاقلانغان آدمار ایچون یراق بولماغان اورونده بولغان حالده یاقین قیلندی (هَذَا مَا تُوْعَدُونَ)
 اوچماخ اهلنه اینلور بو ثواب سرکه وعه قیلنغان نرسدر (لِكُلِّ آوَابٍ حَفِيفٍ) اوچماخنی یاقین قیلنور
 هر بر اللهغه قایتوچی اللهنک شریعت چیکلارینی صاقلانغوچی کشی که (مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ)
 اوچماخنی یاقین قیلنور غیبده اللهدان قورقغان کشی که (وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ) دخی اللهغه قایتوچی
 کوکل برین اللهغه کیلنگان کشی که (ادخلوها بسلام) کفردن وگناهلاردان صاقلانغان کشیلر که اینلور
 جنت که عذاب ونعمتلرنک بنوندن سلامت بولغانکز حالده کوکلر دیو (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ) اوچماخ که
 کرو حاصل بولغان کون منگو تورونی تقدیر قیلنغان کوندر (لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا) اوچماخه کرگان
 کشیلر که اوچماخده تلاگان نرسه لری باردر (وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ) ویزنک حضور مریده استاگانلرنین آرتق
 نعمتلرده باردر یعنی بنده لرنک کوزلری کورماگان و قلاق لاری اشتهماگان هم کوزللمرینه ده خطور
 قیلماغان نعمتلر باردر (وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ) ویز مکه کافرلرنین بورون بولغان زمان اهلنن
 کوبسنی هلاک قیلدیق (هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا) اول بز هلاک قیلغان آدمار (اوتکان امنلر) عاد نمود
 فرعون قوملری کبی مکه کافرلرنین قوت یوزنن قاطیراق ایدیلر (فَتَقَبَّوْا فِي الْبِلَادِ) تورلی شهرلرده
 تصرف قیلدیلار و تیکشردیلر یا که اولم که باشقهغه هر نرسده مجال تابدیلار مگر اولم ننگنه قتولا آلمادیلار
 معناسنده (هَلْ مِنْ مَحِيصٍ) ایا اللهدان یا که اولم دن قاچا تورغان اورون بارمی البت یوق (اَنْ فِي
 ذَلِكَ لَذِكْرٍ) درسناکده بو سوره ده ذکر قیلنغان نرسه لرده وعظ باردر (لَمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ) آنک ایچون
 چن کوکل بولغان کشی که (اَوَّلَقَى السَّمْعَ وَهُوشِهَيْتٍ) یا که ذهنی بران حاضر بولغانی حالده قلاق صالحان
 یعنی اخلاص برلن دکلاغان کشی که بو آیتده فکرسز قلبلی بولو برلن قلبسز بولونک برابر بولوینه
 اشارت بار (وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا) وتحقیق بز کوکلرنی ویدیلرنی هم کوکلر برلن
 ییدلر آراسنه بولغان نرسه لرنی یاراتدیق (فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ) آلتی کون قدرلرده (وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ)
 ویزنی عاجز بولو وعشقت لرو توتمادی بو آیت یهودلرنی رد بولایهودلر ایتهلر الله تعه یکشنبه کون
 یاراتاباشلاب جمعه کون تمام ایتدی شنبه کون استراحت ایتدی دیلر وعرش اوزرینه چالقان یاتدی
 دیلر (بیضاوی) (فَأَجْرُ عَلَى مَا يَقُولُونَ) بس ای محمد (عهم) مشرکلرنک ایتکان نرسه لرنه (بعثنی انکار
 قیلولارینه) صبرلر قیل البته بتن عالمنی مشقتلانمی وعاجز بولمی یاراتوغه قادر بولغان اللهنک بعثنی

انکار ایتموچی کافرلرنی قبرلرندن قویاروغه هم آلارن اوج آلوغده قدرتی یته (وسیح بحمد ربک) دخی
 ربکنک حمدی برلن تسبیح ایت یعنی ربکا حمد ایتکنانک حالدر یکنی ممکن بولغان نرسه دن عاجز بولودن
 دخی تشبیه تی واجب ایتته تورغان نرسه برلن صفتلاودن براق قیل (قَبَلُ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبَلُ الْغُرُوبِ)
 قیاش توغماسدن بورن دخی قیاش باتماسدن بورن یعنی تاك وقتنده دخی ایکندی وقتنده تسبیح ایت
 (وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ) دخی کیچنک بعضنک ربکا تسبیح ایت (وَأَذْبَارِ السُّجُودِ) دخی سجد (نماز صوکنده)
 ربکا تسبیح ایت یا که شول وقتلارده نماز او قومعناسنه یعنی قیاش توغماسدن بورن ابرته نمازینی قیاش
 باتماسدن بورن اوله برلن ایکندی نمازینی دخی کیچم آخشام براه یسیع نمازینی دخی تهجد نمازینی
 فرض نمازلار صوکنده نفل نمازلارنی یا که یسیع صوکنده غی وترنی (وَأَسْتَمِعْ) دخی ربکا سیکنا خبر بیدرگان
 نرسه لرنی (قیامت حاللرینی) ایشته (يَوْمَ ينادى الْمُنَادى مِنْ مَّكَّانٍ قَرِيبٍ) یا قین اورندن (هر کم گه
 تاوش اشنلورک اورندن) ندا قیلوچی ندا قیلغان کونده ایشته بوندا قیلوچی اسرافیل (عم) یا که
 جبرائیل (عم) در شول روشه ندا قیلور (أَيَّتِهِنَّ الْعِظَامُ الْعَالِيَةُ وَالْمُحُومُ الْمُمْتَرِقَةُ وَالشُّعُورُ الْمَتَفَرِّقَةُ إِنَّ اللَّهَ
 بِأَمْرِكُنَّ أَنْ تَنْجَمَ عَنْ الْفُضْلِ الْقَضَاءِ) دیویعنی ای چرب بتکان سیاکر وتارالوب بتکان ایتلر وپرا کنده
 تاغلغان تکرالله سرگه آیرب حکم قیلوا یچون جیلو کوز برلن امر قیلادر معناسنه (يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ
 بِالْحَقِّ) اول قجرغوچی قجرغان کون شول کوندر اول کونک اسرافیل (عم) ننگ حلقی برلن بولغان ایکنچی
 (تاوشینی) (صورینی) اشنورلر (ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ) بوکون قبرلردن چغو کونیدر (أَنَا نَعْنُ نَعْيٍ وَنَمِيَتْ
 وَأَيُّنَا الْمَصِيرُ) درستلکله بز دنیا ده ترگزرمز داوتررمز دخی آخرتده جزا ایچون قایتاچاق اورن بزنگ صاریدر
 (يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سَرَاعًا) اول ندا قیلنغان کون شوندا این کوندر اول کونده آدملردن بیدر
 یار اور همه سی قبرلرندن آشغان لاری حالده چغارلار (ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَا سِير) بو اولگان ننگ
 صوکنک ترلو حشردر بو حشر بزنگ اوزرمزگه جیکلدر (نَعْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ) بز قریش کافرلرینک
 ایتکان نرسه لرنی بله مز (بوسوزد، رسول الله تسلیه مکه کافرلرینه تهید بار) (وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ)
 دخی ای محمد عم سین مکه کافرلرینه ایرکلی توگل سن یعنی آلارنی کوچلاب ایمانغه کیتره آلماسن
 یا که آلاغه تلاگان نرسه کنی قیلا آلماسن آنچی سین آلارنی دین گه انده وچی سین (فَنَكَّرْ
 بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعَبِيد) بس ای محمد عم سین قرآن برلن منم یاوز وعدم دن (عنا بامن) قورقغان
 کشتی وعظلا چونکه عنا بدن قورقماغان آدم وعظلاو برلن قائده لنمی .

(ق سوره سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی)

(ایلملی برنجی سوره الذاریات سوره سی مکه ده اینگان آلتمش آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالذَّارِيَاتُ ذُرَّوَاتٍ) دخی توفراق لارنی وباشقه نرسه لرنی اوچرغوچی جیللر برلن قسم ایتب ایتنه من
 یا که بالالارنی ساچوچی بالا توغدره تورغان خاتونلار برلن یا که خلیقنی ساچه تزرغان سبیلر

(فرشته لار) برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْحَامِلَاتِ وَقَرًا) دخی یغمور یوکلرینی یوکلر گوی
بلوطلار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که بلوطنی یوکلر جیل لار برلن یا که یوکل خاتون لار یا که
بلارنک سبیلری برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْحَارِيَاتِ يُسْرًا) دخی دیکگزلرده جیکل یرو
برلن یروچی کیمه لار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که ایسه تورغان اورون لارنه یری تورغان جیل لار
برلن یا که منزل لارنه یری تورغان یلم لار برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (فَالْمَقْسَمَاتِ أَمْرًا) دخی
یغمور ورزق اشلرینی بوله تورغان فرشته لار برلن قسم ایتب ایتنه من یا که اشلرینی بولو سبیلری
برلن یا که یغمور لارنی بوله تورغان جیل لار برلن قسم ایتب ایتنه من معناسنده (أَنَّمَا تُوْعَدُونَ لَصَادِقٍ)
درستلکه سزگ، وعده قیلنغان نرسه (قبر لردن قوبار و) البته راستدر (وَأَنَّ الَّذِينَ لَوْ قُوعُوا) دخی
درستلکه جزأ البته حاصل بولوچیدر حاصل الله تعالی طبیعت تلاوینه خلاف بولغان عجیب نرسه لرنی
یاراطوغه قادر بولوی برلن وعده قیلنغان جزأ ایچون قبر لردن قوباروغه قادر بولوینه دلیل کورساتدی
(وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْعُبُكِ) بوللار ایاسی بولغان کوك برلن قسم قیلوب ایتنه من (أَنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلَفٍ)
ای مکه کافر لری درستلکه سز محمد عه م حقنده تورلی سوزده سز بر مرتبه جرچی بر مرتبه سحرچی
بر مرتبه دیوانه دیسر (يُؤْفِكُ عَنْهُمُ الْفُكُ) رسول دن دوندر لگان کشینی دوندر لمش بولور یا که ایزگولکن
دوندر لگان کشینی ایمان دن دوندر لور (قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ) تورلی سوز ایاسی بولغان یالغانچیلارغه لعنت
قیلندی (الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ) شوندا این یالغانچیلاردر آلاز اولز لرنی تمام ارتکان نادانلق ایچنه
امر قیلنغان نرسه لردن غافل لردر (يَسَاءُونَ أَيَّامَ يَوْمِ الدِّينِ) آلاز پیغمبر دن خورلاب جزأ کونی قیچان
دیو صور لار (يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُقَننون) اول جزأ کونی شوندا این کون در اول کونک یالغانچیلارنی
اوط اوزرنده یاندر لمش بولور (ذُوقُوا فَتَنَّتْكُمْ) آلازغه اینولور فننه کزنی (عذاب کزنی) تاتوگز
(هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ) بو عذاب شوندا این عذاب در سز آنی دن یاده وقت آشفورور بولمگز
(أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعِيُونَ) درستلکه کفر دن وگناه لاردان صاقلانوی آدلر اوچماخلاردا هم
چیشمه لرده در (آخنین ما اتاهم ربهم) رب لری بیرگان نرسه نی آغان لاری حاله (أَنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ
مُحْسِنِينَ) درستلکه اول متقی لار موندان الک (اوچماخقه کرماسلرنن الک) ایزگو عملر قیلوچی
بولیلار (كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ) کیچمن آزغنه الشنه یوقلار بولیلار بوتق بیره (ما)
آرتوق بولا یا که یوقلار لاری کیچمن آزغنه الشنه بولدی معناسنده بوتق بیره (ما) مصریه بولا
(وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ) دخی آلاز سحر وقت لارنه الله دان یارلق افاق استار بولیلار (وَفِي أَمْوَالِهِمْ
حَقٌّ لِلْسَّائِلِ وَالْمَجْرُومِ) دخی اول متقی لرنک مال لارنه صور اغوچی کشی گه ده دخی اوبالوب صور اماغان
کشی گه ده الش باردر (وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِلْمُوقِنِينَ) دخی شیکسز اوشانوی آدلر ایچون بیره
(طاعلارده صولارده آغاچلارده وچیمش لرده و تورلی معین و حیوان لاردا) الله نکی قدرتنه هم علمنه و رسمتی
نک کوب لکنه تورلی دلیل لار باردر (وَفِي أَنْفُسِكُمْ) دخی اوز کزده هم الله نکی قدرتنه هم علمنه

هم رحمتی نلگ، کوبلگنه تورلی دلیل لر باردر چونکه اویلاب قاراغانه آدملرده تورلی عقل غه صیمی
 تورغان هنرلرگه و تورلی کمال لرگه دلیل باردر (اَفَلَا تَبْصُرُونَ) ایبا اعتبار قیلوب قاراب قدر تلی بولوینی
 کورمیسزمی (وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ) دخی سز نلگ رزق کز (یعنی سببی) کوکده در یا که
 رزق کز غه سبب بولغان یغور بلوطه در معناسنه دخی سز گه وعده قیلنغان نرسه (ثواب) کوکده در
 چونکه جنت نی ییچی قات کوک استنده دیگانلر یا که عمللر هم عمللر نلگ ثواب لاری کوکده تقبیر
 قیلنمشدر معناسنه (فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ) بس کوکنک و بیبر نلگ ربسی برلن قسم اینب ایته من
 (اِنَّهُ لَحَقُّ) درستلکده سز گه وعده قیلنغان نرسه حقدر (مَثَلُ مَا اَنْتُمْ تَنْطِقُونَ) سز نلگ سویلا شوکز
 کبی یعنی اوز کز نلگ سویلا شوکزده شککز بولماغان سز گه وعده قیلنغان نرسه دهده شککز بولماسته
 تیوش (هَلْ اَنْتَ كَاذِبٌ ضَلَفٌ اِبْرَاهِيمَ الْمَكْرُمِیْنِ) ای محمد (عهه) ایبا سیکما ابراهیم (عهه) نلگ حرمتلی
 قوناق لاری نلگ خبری کیلمیمو یوفرشته لر ابراهیم عهه مگه قوناق صورتنه کیلم کلری ایچون الله تعه
 قوناق دیوا آطاغان جمعی اون ایکی فرشته ایسی دیگانلر بعضیلار اوچ فرشته ایسی دیگانلر یعنی
 جبرائیل میکائیل اسرافیل (عهه) (اَدْخَلُوا عَلَیْهِ) شول وقتداغی خبری کیلمیمو اول وقتده قوناق لار
 (فرشته لر) ابراهیم (عهه) گه کردیار (فَقَالُوا سَلَامًا) بس فرشته لر ابراهیم (عهه) گه سینلگ اوزرکا
 سلام بیردهز دیدیلر (یعنی نَسَامُ عَلَیْكَ سَلَامًا) دیدیلر (قَالَ سَلَامٌ) ابراهیم (عهه) علمیکم سلام دیبی
 (قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ) سزمینی تانومی تورغان قوم سز دیبی چونکه ابراهیم (عهه) بوفرشته لر نی آدم
 بالاسی دیوبلمی اوزلرینی تانمادی (فَرَاغَ اِلَى اَهْلِهِ) بس ابراهیم (عهه) یاشرتن گنه اهل بیینی
 قاتینه کیتدی چونکه قوناق صیلاوچینلگ ادیندن قوناقغه طعامنی آشقرو (فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِیْنٍ) بس
 ابراهیم (عهه) سیمز بوراوا ایتی کینردی چونکه ابراهیم (عهه) نلگ مالی نلگ کوبراگی صغر
 بولغان (فَقَرَّبَهُ اِلَیْهِمْ) بس ابراهیم (عهه) بوراوا ایتنی قوناق لارغه یاقین قیلدی یعنی آللارینه
 قوبدی (قَالَ اَلَا تَأْكُلُوْنَ) ابراهیم (عهه) قوناق لار نلگ طعام گه قول صور مادقلارنی کورگاچ ایاسز
 آشامیسزمی دیبی (فَاَوْجَسَ مِنْهُمْ خِیْفَةً) بس ابراهیم (عهه) قورقدی لکن قورقوینی یاشردی
 چونکه آشاماغاچ بوزق غرض برلن کیلسگانلر در دیوا اویلادی (قَالُوا لَاتَخَفْ) فرشته لر ابراهیم (عهه) نلگ
 قورقوینی بلسگاچ ایتمیلر قورقهه درستلکده بز الله نلگ ایلمچیلریمز دیوا (وَبَشَّرُوْهُ بِغُلَامٍ عَلِیْمٍ) دخی
 بوفرشته لر ابراهیم (عهه) گه بلاغت، که ایرشد که کامل عالم بولاچاق ایربالا برلن سیونچ بیردیلر (فَاَقْبَلَتْ
 اَمْرَاتُهُ فِی صُرَّةٍ) بس ابراهیم (عهه) نلگ خاترنی (حضرت ساره) فچقرغانی مالده ایوبینه یونالسی بچماقده
 فرشته لرگه قاراب تور اتورغان بولغان (فَصَكَّتْ وَجْهَهَا) بس ابراهیم (عهه) نلگ خاتونی بوزینه (ما اُتِلَیْنِه)
 عجب له نب بارماق باشلاری برلن صوقدی (وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِیْمٌ) دخی مین بالاتوغدیمی تورغان قارچق من
 بس نچک مین بالاتوغدیریم دیبی (قَالُوا كَذَلِكِ قَالَ رَبُّكَ) فرشته لر ایتمیلر بزی سیکما سیونچ بیرگانچه
 رب نلگ ایندی دیوا ایتمیلر بزی سیکما رب نلگ ایتمکان نرسه دن خبرگنه بیردهز دیدیلر (اِنَّهُ هُوَ الْحَكِیْمُ الْعَلِیْمُ)

درستلکده اول ربانگ هر اشدنه حکمت ایاسیدر وهر نرسه نی بلسگوچیدر بس البته اول الله ننگ سوزی
 حق و اش حکمتلی بولور دیدیلر (یکر می آلتچی پاره ننگ ترجمه سی تمام بولدی)
 (قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ) بس ابراهیم (عم) بوقوناقدر فرشته ار ایدکنی بلسگاج ایندی ای ایلیچیلر
 نیدر شانگزدیو (قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ) فرشته لر ایندی لر درستلکده بز کافر قوم لر گه بیباردک
 (لوط عم قومنه) دیو (لَنْرْسَلَ عَلَيْهِمْ حَجَارةً مِنْ طِينٍ) اول کافر قوم اوزرینه بالچقندن قزدرلغان تاشلار
 بیارومز ایچون (مَسُوْمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُؤْسِرِينَ) آرزونلقده چیکدن اوتوچیلر ایچون ربانگ حضورینه
 علامتلیگان حالده اول تاشلار (فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) بس بز لوط (عم) قریه لرده بولغان
 آدم لردن لوط (عم) غه ایمان کینرگانا ربنی چغاردق (فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا) بس بز لوط (عم) قریه لرنده
 تابمادق (غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ) مسلمانلاردن لوط (عم) اهل بیتنه باشقه نی بو آیتنه الله تعالی
 لوط قریه سنده بولغان مؤمنلر نی چغارغان ننگ صوگنده لوط (عم) قومنی هلاک قیلونمن خبر بیبره در یعنی
 بز اول لوط قریه سنده بولغان مؤمن و مسلم نی چغاردق صوگره لوط عم قومنی هلاک قیلدق معناسنده
 بو آیت ایمان برلن اسلام ننگ بر نرسه بولوینه دلالت قیلا چونکه الله تعالی بر قوم غه اول مؤمن لفظنی
 صوگره مسلم لفظنی اطلاق قیلدی لکن بیضاوی ایاسی ایتد لوط قومنه مؤمن برلن مسلم ننگ صدق
 ایمان برلن اسلام ننگ ماهیت لری ننگ بر بولوینه دلالت قیلما دی چوتکه ایمان برلن اسلام آراسنده
 عام خاص من وجه بولغانده بر اوروتده جیولولاری ضروردی ایمان برلن اسلام ننگ بر بولوی ننگ
 معناسی بز ننگ شریعت مزده بر کشی گه مسلم دیب حکم قیلنسه مؤمن دیب ده حکم قیلنه هم بر آدم گه مؤمن دیب
 حکم قیلنسه مسلم دیب ده حکم قیلنه معناسنده بومعنی برلن بر بولولاری البته ضرور (وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً) دخ
 بز لوط عم قریه لرنده علامت قالدردق (لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَنَابَ الْاَلِيمَ) رنجتکوچی عنابدن قورقوچی آدم لر
 ایچون (وفي موسى) دخ موسى عم قصه سنده علامت قیلدق (اذ اَرْسَلْنَاهُ اِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ) شول
 وقتده علالت قیلدق بز موسى عم فی ظاهر بولغان معجزه لر برلن بیباردک (فَقَوْلَى بَرِكْنَه) بس فرعون
 جانبنی دوندردی یعنی فرعون ایمان دان یوز دوندردی یا که فرعون قوّه حاصل اینده تورغان عسکری
 برلن ایمان دان یوز دوندردی (وَقَالَ سَاهِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ) دخ فرعون ایندی اول موسى سعرجیدر
 یا که دیوانه در (فَاخْتَنَاهُ وَجَنَدَهُ) بس بز فرعوننی هم قومینی عناب برلن توتدق (فَنَهَبْنَا هُمْ فِي الْيَمِّ)
 بس بز فرعوننی هم قومینی دیکگزرگه آتدق یعنی غرق ایندک (وَهُوَ مُلِيمٌ) حالبوکم اول فرعون اوزینه
 شلته قیلنه تورغان اش برلن (کفر و دشمانلیق برلن) کیلوچیدر (وفي عاد) دخ عاد قومنده علامت
 باردر (اذ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ) شول وقتده بز عادیلر گه فائده توغدرمی تورغان هلاک قیلا
 تورغان جیلنی بیباردک (مَا تَنْدُرُ مِنْ شَيْءٍ اَنْتَ عَلَيْهِ) اول جیل آننگ اوزرینه کیلگان (اوتکان) هیچ
 نرسه نی قالدرماس (اَلَا جَعَلْنَاهُ كَالرَّمِيمِ) مگر قالدرسه چرب تارالغان نرسه کی قیلور یعنی اول جیل
 تیگان نرسه سنی کل کی ترزدرر (وفي ثمود) دخ ثمود قومنده عبرت و علامت باردر (اذ قیل لَهُمْ

تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ مِيقَاتِ شَوْلٍ وَقَتِهِ تَمُودِيَلِرْگَه صَالِحِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَزَلَتْ تَوْهَسُنِي بُوغَازِلَاغَانِ دَانِ صَوْتُكَ اِيْتَلِي
 بِرِ آزِ وَقَتِهِ (اوج كون گه) قَدَرِ دُنْيَا تَرْكَلِكِي بَرَلِنِ فَايْدَه لَنْكُزِ دَبُو (فَعَتُّوْا عَن اَمْرِ رَبِّهْم) بِسِ
 تَمُودِيَلِرْ رِيَلِرِي نَزَلَتْ اَمْرِنْدِنِ تَكْبِرْلِنْدِيَلِرْ (فَاخَذَتْهُمْ الصَّاعِقَةُ وَهَمْ يَنْظُرُوْنَ) بِسِ تَمُودِيَلِرِنِي اوجِ
 كُونِ دِنِ صَوْتُكَ هَلَاكِ قِيَلَا تَوْرَغَانِ تَاوَشِ عِنَابِي تَوْتِي حَالِبُوْكُمْ اَوْلِ تَمُودِيَلِرْ اَوْلِ عِنَابِ كِه قَارَابِ
 تَوْرَالَارِ اِيْدِي چُونَكِه تَمُودِيَلِرْگَه بُو عِنَابِ كُونْدَزِ كُوْرِنْگَانِ حَالِدِه كِيَلِي (فَمَا اسْتَطَاعُوْا مِنْ قِيَامِ) بِسِ
 تَمُودِيَلِرْ اُوْرُوْنِ لَارِنْدَانِ تَوْرُوْغِه قَادِرِ بُو اَمَادِيَلِرْ (وَمَا كَانُوْا مُتَّصِرِيْنَ) دَخِي عِنَابِ دَانِ
 طِيَلِغُوْجِيْدِه بُو اَمَادِيَلِرْ (وَقَمَّ نُوحٌ مِنْ قَبْلِ) دَخِي بُو ذِكْرِ قِيَلِنْغَانِ قَوْمَلِرْدِنِ بُوْرُوْنِ نُوْحِ (عَهْم) قَوْمِيْنِي
 هَلَاكِ اِيْتَدِكِ (اَنْهَمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ) دَرِ سِتْلِسْكَه اَوْلِ نُوْحِ (عَهْم) قَوْمِي اللّٰهْ نَزَلَتْ طَاعِنْدِنِ چَغُوْجِي قَوْمِ
 بُو اَمَادِيَلِرْ (وَالسَّمَاۗءُ بِنِيْنٰهَا بَايْدِ) دَخِي بَزْ كُوْنِي قُوْتِ بَرَلِنِ بِنَاءِ قِيَلِيْقِ (وَاِنَّا لَمُوسِعُوْنَ) دَخِي دَرِ سِتْلِسْكَه
 بَزْبِنْدِه لَرِنِي نَفَقَه لَنْدِرُوْ اُوْرِيْتِه قَادِرْمَزِ يَا كِه كُوْنِي يَا كِه كُوْكِ بَرَلِنِ يِيْرِ آرَاْسِنِي كِيَلِي قِيَلُوْجِيْمَزِ
 مَعْنَاْسِنِكِ (وَالْاَرْضُ فَرَشْنَاهَا) دَخِي يِيْرِنِي آدَمَلِرْ اِسْتِنَكِ قَرَارِ لَانْسُوْنِ اِيْچُوْنِ تَوْشَادِكِ (فَنَعَمَّ الْمَاهِدُوْنَ)
 بِسِ نِي خُوْشِ تَرِشَاوْجِيْمَزِيْزِ (وَمَنْ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجِيْنَ) وَهَرِ بَرِ جَنَسِنِ اِيْكِي نُوْعِ يَارِ اِتْدَقِ (لَعَلَّكُمْ
 تَذَكَّرُوْنَ) سَزْنِكِ وَعِظْلَانُوْگِزِ اِيْچُوْنِ (فَفَرُّوْا اِلَى اللّٰهِ) بِسِ اِيْمَانِ ، تَوْحِيْدِ هَمْ طَاعَتِ سَبِيْلِي اللّٰهْ نَزَلَتْ
 عِنَابِنْدِنِ قَاچْكَزِ (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) دَرِ سِتْلِسْكَه مِيْنِ كَفْرِيَا كِه گِنَاهِ قِيَلِنْغَانِ آدَمَلِرْ اِيْچُوْنِ حَاضِرْلِنْگَانِ
 عِنَابِ دِنِ سَزْنِي ظَاھِرِ بُوْلِنْغَانِ قُوْرَقْتُوْ بَرَلِنِ قُوْرَقْتُوْجِيْمِيْنِ (وَلَا تَجْعَلُوْا مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا اٰخَرَ) دَخِي سَزِ اللّٰهْ بَرَلِنِ
 عِبَادَتِه اِيْكِنْچِي مَعْبُوْدِنِي قِيَلِمَاكُزِ (اِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ) دَرِ سِتْلِسْكَه مِيْنِ سَزْنِي اللّٰهْ نَزَلَتْ عِنَابِنْدِنِ
 ظَاھِرِ قُوْرَقْتُوْ بَرَلِنِ قُوْرَقْتُوْجِي مِنْ (كِنْدَالِكِ) اَوْشِنْدَقِ بَعْنِي سِيْنِكِ قَوْمَلِكِ نَزَلَتْ سِيْنِي يَالْغَانْغِه تَوْتُوْ
 سَعْرَجِي يَا كِه دِيْوَانِه دِيْبِ آطَاوِي كِيِي (مَا اِنِّي اِلٰهِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رُّسُوْلٍ) سِيْنِكِ قَوْمَلِكِنِ اِلْكِ بُوْلِنْغَانِ
 قَوْمَلِرْگَه دِيْنِ اِيْرَاتُوْجِي يِيْغَمْبِرِ كِيَلِمَادِي (الْاَقَالُوْا سٰحِرًا وَّمَجْنُوْنًا) مَگَرِ كِيَلِي اِيْسِه اَوْلِ قَوْمَلِرْ (اَوْلٰغِي
 اَمْتَلِرْ) يِيْغَمْبِرْلَرِيْنِه سٰحِرِ يَا كِه دِيْوَانِه دِيْدِيَلِرْ (اَتَوَّا صَوَابِه) اِيَا اَوْلٰغِي اَمْتَلِرْ بَرَلِنِ صَوْتُكِي اَمْتَلِرْ نَزَلَتْ
 بَعْضِي بَعْضِنِه بُو سُوْرِنِي اِيْتُوْبِرْلِنِ اَمْرِ قِيَلِيْشِيْلَارِمِي بَعْنِي هَمْ سِي بَرِ آغَزْدَانِ يِيْغَمْبِرْلَرِيْنِه سَعْرَجِي
 يَا كِه دِيْوَانِه دِيْدِيَلِرْ (بَلْ هُمْ قَوْمٌ طٰغُوْنَ) اَلْبِتِه اَوْلٰغِي اَمْتَلِرْ بَرَلِنِ صَوْتُكِي اَمْتَلِرْ نَزَلَتْ بَعْضِي بَعْضِنِه
 بُو سُوْرِنِي اِيْتُوْبِرْلِنِ بِيُوْرُوْشْمَادِيَلِرْ چُونَكِه آرَالَرِنْدَاغِي مَدْتِ بِيْكِ يِرَاقِ بِلْسَكِه بُو سُوْرِنِي اِيْتُوْجِي اَمْتَلِرْ
 آزْغُوْنِ قَوْمَلِرْدِرِ بَعْنِي اَوْلٰغِي اَمْتَلِرْ بَرَلِنِ صَوْتُكِي اَمْتَلِرْ آزْغُوْنَلِقَه اُوْرَطَاقِ بُوْلِقَلَارِنْدَانِ هَمْ سِي
 بُو سُوْرِنِي اِيْتَدِيَلِرْ (فَتَوَلَّوْا عَنْهُمْ فَمَا اَنْتَ بِمَلُوْمٌ) بِسِ اِيْ هَمْ (عَهْم) مَكِه كَاْفِرْلَرِنْدِنِ يُوْرُ دُوْنْدِرِ بَعْنِي آلَارِ
 بَرَلِنِ جِدَالِ قِيَلِشْمَا بِسِ سِيْنِ طَاقْتَلِكِنِي صَرَفِ قِيَلُوْبِ قَاتِ قَاتِ دِيْنِ گِه اِنْدِه گَانْگِ صَوْتُكِه اَلَارْدَانِ يُوْرُ
 دُوْنْدِرُوْگِ اُوْرُگَا شَلْتِه قِيَلِنْمِشِ نُوْگَلِ سِنِ (وَذَكَرْنَا لِلذِّكْرِى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِيْنَ) دَخِي اِيْ هَمْ (عَهْم) سِيْنِ
 اَمْتَلِكِنِي وَعِظْلَاوِنِي قُوْرِيْمَا بِسِ دَرِ سِتْلِسْكَه وَعِظْلَاوِ اِيْمَانِ كِيْتَرْگَانِ آدَمَلِرْگَه يَا كِه اللّٰهْ نَزَلَتْ اِيْمَانِ كِيْتَرُوْجِي
 تَقْدِيْرِ قِيَلِنْغَانِ آدَمَلِرْگَه فَايْدِه بِيْرِرِ (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْاِنْسَ اِلَّا لِيْعْبُدُوْنَ) دَخِي مِيْنِ جِنِ لَرِنِي وَآدَمَلِرِنِي

بار اتمادم مگر اوزمه عبادت و طاعت قیلسون لارا ایچون بار اتمدم (مَا أُرِيدُهُمْ مِنْ رِزْقٍ) مین آدملردن رزقنی تلامیم یعنی رزقمنی حاصل ایتوده سزنی تصرف قیلدرونی تلامیم (وَمَا أُرِيدُ أَنْ يَطْعَمُونِ) دخی مینی طعام لندرولرینیمه تلامیم یعنی منم قلملارم برلن بولغان شأنمه بنده بولغان خواجه لارنك قلملاری برلن بولغان شأنلری کبی توگل چونکه بنده بولغان خواجه لارنی قلملارنی اوزلرینك معیشتلرینه یاردم بیرسونلر ایچون مالک بولالار یا که آلاردن قلملارمنی طعاملندرونی تلامیم معناسند، یا که رسول اللهغه شولای ایت دیو خطاب بولور (قُلْ) کلمه سی تقدیرده بولور (إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ) درستلکده الله هربر رزقغه محتاج بولغان جان ایاسنی رزقلندروچیدر هم محکم بولغان قوت ایاسیدر (فَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا) بس درستلکده بالغانغه توتو سبیلی رسول اللهغه ظلم قیلغان آدملرگه عذابدن الش باردر (مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ) یولداشلارینه (یعنی تیگ لری بولغان اوتکان امتلرگه) بولغان عذاب الشی کبی (فَلَا يَسْتَعْتَبُونَ) بس میندن عذابنی آشقدرماسلار (آشقدرماسونلار) اگر قیامت کوننه قدر عذابلارنی کیچکترسام بوسوز کافرلرنك عذاب قیچان بولاچاق دیگان سوزارینه جواب (فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا) بس کافر بولغان آدملرگه فی قاتی عذابدر وهلاکندر (مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ) اوزلرینه عذاب برلن وعده قیلنغان کونلرنندن (قیامت کونندن یا که بدر کونندن) « ذاریات سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی »

(ایملی ایکنچی سوره طور سوره سی مکده اینگان قرق توقز آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالطُّورِ) طور سیناء طاغ برلن قسم ایتوب ایتمه من طور سر یانیه چه طاغ معناسنده بو اوردنه موسی (۴۴م) الله نك سوزینی اشتکان مدین ده گی طور سیناء تاغی مراد دخی طور وجوددن عدم گه یا که عالم غیبدن عالم شهادت که اوچقان نرسه معناسنده کیله (وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ) دخی یازلمش کتاب (قرآن) برلن قسم ایتوب ایتمه من یا که الله نك لوح المعفوظه یازغان نرسه سی یا که موسی (۴۵م) نك تورات تاقنلاری برلن قسم ایتوب ایتمه من معناسند (فِی رَقٍّ مَّنشُورٍ) ساچلمش تیریده یازلمش کتاب برلن قسم ایتوب ایتمه من (وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ) دخی حاجیار برلن زینت لنگان کعبه الله برلن قسم ایتوب ایتمه من یا که دورتنچی قات کوکده بولغان بر اوردن اسمی (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) دخی یوغاری کوتارلمش توبه (کوك) برلن قسم ایتوب ایتمه من (وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ) دخی صوب برلن طولی دیکگنز (بحر محیط) برلن قسم ایتوب ایتمه من (ان عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ) ای محمد (۴۶م) اوشبو ذکر قیلنغان نرسه لر برلن قسم ایتوب ایتمه من درستلکده ربك نك عذابی اینگوچیدر (مَالَهُ مِنْ دَافِعٍ) اول عذابنی هیچ بریباروچی بوقدر (يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا) شول کونده عذاب اینگوچیدر اول کونده کوك سلکنهك برلن سلکنر (وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا) دخی تاغلار سیر قیلماق برلن بیبر یوزندن سیر قیلور وهباء بولوب ادرلر (فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) بس بوکونده پیغمبرلرنی بالغانغه توتوچیلارغه نی اوکنچ ونی عذابدر (الَّذِينَ هُمْ فِي غَوْضٍ

يَلْعَبُونَ (شونداين پيغمبرلارنى يالغانغه توتوچيلاردىر آلا ر اوينغانلارى حالده باطل گسه چومودادىر
 (يوم يدعون الى نار جهنم دعاء) اول كوك سلسكنگان كونه پيغمبرلارنى يالغانغه توتوچيلار جهنم گه
 قاطيلىق بىرلن يبارلمش بولورلار^{۱۳} يعنى قوللارنى موينلارينه بىلاب وماكلای ساچلارنى آياقلارينه
 قوشوب جهنمگه يبارلورلر (هذه النار التي كنتم بها تكذبون) هم بلارغه اينلور سزنىڭ دنياده
 وقت يالغانغه توتقان اوطكز بواو طدر ديو (افسح هذا أم انتم لاتتصرون) ايا بوكوز كز گه
 كورنگان عذاب سحرى ياكه سز كورميسزى يعنى دنياده وقتكزده عذاب بىرلن كىلگان^{۱۴} وحىگه سحر
 ديگان اينكز حاضر ايندى كوزكزگه كورنگان عذاب سحرى اينكز ياكه دنياده عذابك دلالت قيلغان
 نرسه نى كورميدر اينكز ئلمه حاضرده كورميسزى (اصلوها فاصبروا اولاتصبروا) كركز بو اوطقه كرك
 صبر قيلكز و كرك صبر قيلماكز يعنى صبر قيلودان ياكه صبر قيلماودان نيندى وجه اوزرنه
 بولسا كزده كركز بو اوطدان حاضرگه قاچارغه اورن يوق (سوا عليكم) سزنىڭ اوزركزگه صبر قيلو
 بىرلن صبر قيلماو برابر (انما تجزون ما كنتم تعملون) آخى سز عمل قيلغان نرسه كزنىڭ جزاسى بىرلن
 جزالانمش بولاسز يعنى عملكز برابرندك جزا توش بولغاچ^{۱۵} صبر قيلوكز بىرلن قيلماوكز برابر ايكسيك
 عذابنى يباروده فائز بىرى (ان المتقين فى جنات ونعيم) درستلكك كفردن و گناهلاردان صاقلانويچيلار
 جنتلرده هم نعمتلرده در (فاكهين بما اتاهم ربهم) رىلرى بىرگان نرسه بىرلن نعمتلنگانلرى و نك تلمنگانلرى
 حالده (ووقاهم ربهم عذاب الجحيم) دخى كفردن و گناهلاردن صاقلانغان آدملىرى رىلرى توموغ عذابندن
 صاقلادى (كلوا واشربوا هنيئا) دخى اوجماخده كفردن و گناهلاردان صاقلانغان آدملىرگه اينلور
 بوغاز كزردان جيكل اوتكافى حالده آشاكز هم اچكز ديو (بما كنتم تعملون) قيلغان عملكز سببلى
 (متكئين على سرر مصفوفة) بعضى بعضى ياننده صاقلانغان سرىلر اوزرنك طايانغانلارى حالده
 اوجماخلاردا و نعمتلرده بولورلار (وزوجناهم بعور عين) دخى بز اوجماخ اهللىرىنى الوغ كوزلى حور
 قزلارى بىرلن باقين قيلورمز (والذين آمنوا) دخى ايمان كىترگان آدملىر بىرلن باقين قيلورمز يعنى
 بولداشلارى حور قزلارى دخى مؤمنلر بولور (واتبعوهم ذريتهم بايمان) دخى اوجماخداغى آتالارغه
 بالالارى ايمانك ايارر (الحقنا بهم ذريتهم) اوجماخداغى آتالارغه جنتك كروده ياكه درجه ده بالالارنى
 توتاشدردق (وما اللناهم من عملهم من شيء) بالالارنى آتالارينه جنتك كروده ياكه درجه ده توتاشدرو
 سببلى آتالارينك عمللرندن هيچ نرسه نى كىمتماذك (كل امرئ بما كسب رهين) هر بىر اير كسب
 قيلغان نرسه سى (عملى) برابرندك الله حضورنده حبس قيلنمشدر يعنى اگر ايزكو عمل قيلسه الله آزاد
 قيلور و اگر ايزكو عمل قيلماسه الله هلاك قيلور بو آيت مؤمنلرنىڭ بالالارينك ايمانده و اوجماخده
 كروده آتالارينه اياروينده دلالت قيلادر گرچه عمل قيلماسه لارده حاصل كلام دنيا حكملرىنى بىرتوحنقنه
 مؤمنلرنىڭ ياش بالالارى مؤمنلر كافرلرنىڭ ياش بالالارى كافر بوسى بالاتفاق اما آخرت حكمنه اختلافلى
 لىكن كوب عالمىر بالالار كرك مسلمان بالالارى و كرك كافر بالالارى بولسون دنيا حكمنه آتالارينه ايارگانلرى

كېي آخىرت حكمنده هم آتالارينه ابارهلر بعض عالمر كافر بالالارى تموغغه كرمى ديگانلر نئاكه امام محمد
 شولر وشچه ايتكان چونكه الله تعالى هيچ كنى گناهلر عناب قيلمى ديگانلر باش بالانك كافر بالاسى
 بولسه ده گناهلر يوق بعضيلار كافر بالالارنى جنتنگى مسلمانلارغه خىمتچى بولا ديگانلر بعضيلار بالالار
 هر قايوسى دى ديوانلار تموغغه ده هم او جماخقه ده كرمى ديگانلر امام اعظم توفى ايتكان يعنى
 كافرلر نك بالالارى نك او جماخقه يا كه تدوغغه كرولر ينى بلهيم ديگان (تفصلى تفسيرات احمد به ده)
 (وامدناهم بغا كهة و احم مايشتهون) دى او جماخداغى آدملرگه بر وقت صوكنده نفسلرى استاگان
 نرسه لردن جيمش لرنى وايت لرنى آرتدرق بسز (بِتَنَزَّاعُونَ فِيهَا كَأَسَا) جنت ده اچملك لى كاسه لرنى
 آرالار نده برسى برسنه بير شرار (لَا لَعْوُ فِيهَا وَلَا تَأْتِيمُ) او جماخده اچملك نى اچكان ده لغو سوز هم
 گناهلر سوز سويلاشماسلر (وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غَامَانٌ لَّهُمْ) دى او جماخداغى آدملرگه اوزلرينه خاص
 بولغان كچك وقتده اولگان بالالارى طواف قىلور (كَانَهُمْ لَوْلَوْ مَكْنُونٌ) گوبيا كه اول بالالار آقلفده
 وصافلى ده صاقلانغان انجو كبيدلر (وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ) دى او جماخ اهللرى
 بعضى بعضنه حاللرندن وعمللرندن صوراشقان لارى حالده يوزگه يوز ايلانشرلر (قَالُوا إِنَّا كُنَّا
 قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ) او جماخ اهللرى ايتورلر درستلكده بز موندان الك اهللر ايچنده (دنياده)
 اللهغه گناه قىلودان قورقوچى بولوق (فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْنَا) بس الله بز نك اوزرمزگه رحمت يا كه توفيق
 برلن انعام قىلدى (وَوَقَانَا عَنَابَ السَّمُومِ) دى بزنى تندهگى كچك تيشكلرگه اوته تورغان اوط
 عنابندن صاقلادى (إِنَّا كُنَّا مَنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ) درستلكده بز موندان الك (دنياده) اللهغه عبادت قىلور
 بولوق يا كه تموغ اوطندان صاقلاونى اللهدان صورار بولوق (إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ) درستلكده اول الله
 ايزگولك قىلوچيدر هم كوب رحمت قىلوچيدر (فَذَكَرْنَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ) بس اى محمد عم قومكنى
 وعظ قىلوكدى دوام ايت بس سين ربك نك انعام قىلوى سببلى توگل سن (بگاهن ولا چنون) كافرلر ايتكناچه
 كلاچا كنگى غيب دن بلماينچه خبر بيروچى توگل سن هم ديوانه توگل سن (أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ) بلكه
 كافر قو نك سيني جرجى ديو ايتورلر (نَتَرَبَّصُّ بِه رَبِّبِ الْمُؤْمِنِينَ) اول شعرچى غه (محمد صلى الله عليه
 وسلم گه) نفسلرنى تترته تورغان زمان نك واقعه لرينى يا كه اولمى كتارمز نئاكه موندان اولسكى
 شاعرر شولاي هلاك بولدى بوده هلاك بولور ديو ايتورلر (قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ)
 اى محمد عم مشركلرگه ايت سين منم هلاك بولومنى كنگز درستلكده مينده سز نك برلن بررگه
 سز نك هلاك بولوگزنى كتوچيلردن من (أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَاهُمُ بِهِنَا) يادكه بو برسى برسنه خلاف بولغان
 سوزنى ايتورلن مشركلرگه عقللرى امر قىلبيمو چونكه كاهن اوتكن فكرلى كشى بولا ديوانه عقلسز آدم
 بولا شاعر خيالده بولغان وزنلى سوز اباسى بولا ديوانه آدم نك كاهن بولو هم شاعر بولو احتمالى يوق
 (أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ) بلكه اول مشركلر حقنى انكار قىلوده چيكن اوتكان قوملردر (أَمْ يَقُولُونَ تَقُولُهُ)
 يا كه مشركلر محمد (عم) قرآننى اوز طرفندان سويلادى يعنى اوزى چغاردى ديوا ايتورلر مى (بَلْ لَأَيُّؤْمِنُونَ)

بلسکه اول مشرک کر قرآنغه ایمان کینتر ماسلر شونک ایچونده طعن قیلورلار (فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ)
 بس اگر مشرک کر محمد (ع) قرآننی اوزی چغاردی دیسه لر قرآننک مثلی بولغان سوزنی کیترسونلر
 (ان کأنوا صادقين) اگره بوز عملرند راست بولسالار چونکه مشرک کر آراسنده دا کوب و تکن و فصاحت
 ایاسی آدملر بار (ام خلقوا من غیر شیء) یا که مشرک کر هیچ بریار اوطوچیدن باشقه یاراتلک یسلارمی
 (ام هم الخالقون) یا که اوزلرینی اوزلری یاراتوچیلارمی (ام خلقوا السموات والارض) یا که کولکرنی
 دخی بیرلرنی یاراتیلارمی (بل لا یوقنون) بلسکه مشرک کر اللهنی شیکسر بلسه لر ایسی اللهنک
 عبادتندن یوز دوندر ماسلر ایسی (ام عندهم خزائن ربک) یا که مشرک کر حضورنده اللهنک رزقنک
 یا که علمنک خزینهلری بارمی البته یوق بولسه ایسی پیغمبرلکنی اوزلری تلاگان آدم گه بیرلر
 ایسی یا که اللهنک حکمتی اختیار قیلغان کشینی پیغمبرلک ایچون اختیار قیلورلار ایسی (ام هم
 المصيطرون) یا که اول مشرک کر نرسه لر اوزرینه ایرکلی لرمی اگر ایرکلی بولسه لار هر نرسه ده
 تلاگانرچه تصرف قیلورلار ایسی لکن آلاغه اول ایرک یوق (ام لهم سلم يستمعون) اول مشرک کر
 ایچون کولگه آشاتورغان قورال بارمی کولگه آشوب فرشته لر سوزینی هم فرشته لر گه غیب علمندن
 وحی قیلنغان نرسه لرنی اشته لرمی اشته لر بولاچاق اشلردن خبر بیرلر ایسی لکن بوخصلت لار
 مشرک کرده یوق یعنی کولکده آشالمیلار فرشته لر سوزینده اشته آلمیلار (فليأتوا فستمعوا بسطان
 مبین) بس فرشته لر سوزینی هم فرشته لر گه وحی قیلنغان غیب علملرنی اشته لرمی دعوی قیلوچلاری
 اشته لرمی راستلی تورغان ظاهر دایل کیوسن (ام نه البينات ولکم الننون) یا که الله ایچون قزلار
 بولوب مشرک کر ایچون ایربالالار بولورمی بو آیتده الله تعه مشرک کرنک عقلسزلق لارونی کورساته
 چونکه مشرک کر قزبالالارنی اوزلری مکروه کورسه لرده فرشته لرنی اللهنک قزلاری دیلر بس بوقدر قباحت
 فکری آدملر عقلی آدملردنک سانالمیلار بلارغه قید اعالم ملکوتیکه آشوب غیبنی بلو قوه سی بولسون
 (ام تساءلهم اجرا) یا که ای محمد (ع) اللهنک وحینی ایرشدرک اوزرینه مشرک لردن سین اجر (یال)
 صورادکمی (فهم من مغرم مثقلون) بس مشرک کر اول اجر تولاونی استلرینه آلودن آورایالارمی وشونک
 ایچونده سیکلایارودن یوز دوندره لرمی (ام عندهم الغیب) یا که مشرک کر حضورنک غیبیلر یازلغان لوح
 المحفوظ بارمی (فهم یکتبون) بس اول مشرک کر لوح المحفوظغه یازالارمی البته بو اشلر برسی ده یوق
 (ام یریدون کینا) یا که اول مشرک کر سینی هلاک قیلورغه میله تلیلمی بوکیدن دارالندوه (مشورت
 یورنی) ده رسول اللهغه قصد قیلغان مکرلری مراد (فالذین کفروا هم المکینون) بس کافر بولغان آدملر
 آلادر مکر قیلنمشلار یعنی مکرلرینک وبالی اوزلرینه قایتور (ام لهم اله غیر الله) یا که مشرک کر ایچون
 الله دن باشقه عندیدن طیا تورغان معبودلر بارمی (سمعان الله عما یشرون) الله مشرک کرنک شریک
 قیلوندن یراق بولدی یا که مشرک کرنک شریک قیلغان نرسه لرینه شریک بولکون یراق بولدی بو اورنلارده
 ام برلن استفهام مشرک کرنی قباعتلاوهم شلته قیلوا ایچون (وان یروا کسفا من السماء ساقطا) واگر مشرک کر

كوكدن تشكوجى كىساكنى (عنابنى) كورسەلەر (يقولوا سبحان ربك عظيم) بىرى بىرىسى آرتىدىن بولغاچ بلوط
ديوايتورلر يعنى غايت آرزونلقلارنىدىن مشركلر كوكدن اولزىرىنە تشە تورغان كىساكنى (عنابنى) بلوط
ديوايتورلر نىكاكە بىزگە كوكسەن عنابدىن بولغان كىساكنى تشەردىدىلەر (فترهم حتى يلاقوا يومهم) بس اى
محمد (عەم) كافىلر نى شوندا اين كونلر يىنە يولەمش بولغانلار يىنە قىر قوى (اللى فيه يصعقون) اول كوناك آلا
اولمش وھلاك بولەمش بولورلار يعنى والسكى صورارلسگانكە قىر كافىلر نى قوى (يوم لا يغنى عنهم كيدهم شيئاً)
صورارلسگان كوناك كافىلر نى مكرلرى عنابنى قايتار و دە ھېچ بىر موكتىز قىلو بىرلەن موكتىز قىلماس يعنى اول
كونەك مكرلرى اصلا عنابنى بىبارە آلماس (ولاهم ينصرون) دى آلا اللە نى عنابدىن تىپولمش بولماسلار
(وان للمؤمن ظموا عن ابادون ذلك) دى درستلىككە ظلم قىلوچى آدمارگە آخرت عنابدىن باشقە بولغان
عناپ (قبر عناپى ياكە دنيا دەغى بىر صوغشى كونى نىكە ياكە بىدى يىل آچاق نىكە عناپى) باردر (ولسكن
اكثرهم لا يعلمون) ولسكن اول كافىلر نى كوبسى اول عناپى بىلماسلەر (واصبر لحكم ربك) واى محمد
(عەم) رىك نىكە كافىلرگە مھلت بىر و بىرلەن وسىنى آلا رايچنەك اغرىلەك قالدر و بىرلەن بولغان حكى ايچون
صبرلق قىل (فانك باعيننا) بس درستلىككە سىن اى محمد (عەم) بىز نىكە صاقلار و مز دەسن بىز سىنى كورب
تورامز (وسبح بحمى ربك حين تقوم) تور دىكە وقتە ياكە يوقوكتىن نمازغە تور دىكە وقتە رىك نىكە حمى
بىرلەن تسبيح ايت (ومن الليل فسبحه) دى كىچىك بەغىسنىكە رىك تىسبيح ايت چونكە كىچىككى عبادت نفس كە
اغرىراق ھەم رىادن يراغرىق شونىكە ايچون اللە تعالى كىچىنى خاىلاب ذكر ايتىكەن (وادبار النجوم) دى
يىلرلار باتقاننىكە سوكتە تسبيح ايت يعنى كىچىك آخىرنەك تسبيح ايت « طور سور دەسى نىكە

ترجمەسى تمام بولدى »
« ايللى اوچنچى سوره نجم سورەسى مكدەدە اينگان جمعى آلتىمش ايكى آيت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالنَّجْمِ اِذَا هَوٰى) يىلرلار بىرلەن قىسم ايتوب ايتامەن ھەرقىچان يىلرلار غائب بولسە ياكە طوغسە
(ماضى صامىكەم و ماغوى) اى قىرىشلەر يولداشكز محمد (عەم) حق يولدىن باطلغە آوشمادى و كوچمادى
ھەم باطلنى اعتقاد قىلمادى (وما ينطق عن الهوى) دى قرآننى نفس آرزوسىدىن سوبىلاىس (ان
هو الا وحى يوحى) اول محمد (عەم) نىكە سوبىلاشكان نىرسەسى يعنى قرآن توگىل درمگر اللە طرفىدىن وحى قىلغان
وحىدر (علمه شديد القوى) قرآننى محمد (عەم) گە قوۋەلرى مھكم بولغان فرشتە (جبرائيل عليه السلام)
ايراتىدى (ذو مرة فاستوى) اول فرشتە عقلنە و فكرنەك مھكمك اياسىدر بس اول فرشتە اللە خلق ايتىكەن
حقيقى صورتنە توغرى توردى حضرت جبرائىلنى اللە خلق ايتىكەن (حقيقى) صورتنەك پىغەمبەرلردىن ھېچ
بىرەسى كورمادى مگر رسول اللە عمرنەك ايكى مرتبە (بىر مرتبە كوك بىر مرتبە بىردە) كوردى دىگانلەر (وهو
بالأفق الأعلى) و اول جبرائىل (عەم) بىرك بولغان كوك تىرالىرنە ايدى (ثم دنا فنزل) مونىكە سوكتەك
جبرائىل (عەم) رسول اللەغە ياقىن بولدى بس رسول اللەغە توتاشدى (فكان قاب قوسين أو أدنى) بس

جبرائيل (عهم) ارق آطا تورغان ايكي يايه مقدارى ياكه آندانه ياقينراق بولدى يعنى سزنىڭ ياقنلقه
 تقد بىرگزجه ايتكانده بوسوز حضرت جبرائيل نىڭ رسول الله غه غايىت ياقين بولدىنى تمثيل هم رسول الله نىڭ اوزرىنه
 وحى قىلنغان نرسه سنى ايشتونى تحقيق (فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ) بس جبرائيل (عهم) الله نىڭ قلىنه
 (رسول الله غه) وحى قىلغان نرسه سنى وحى قىلدى ياكه الله اوزىنىڭ قلىنه وحى قىلدى معناسنده وحى
 قىلنغان نرسه نىڭ شأنى بلىند بولغانلقى ايچون الله تعالى ذكر قىلامادى بو وحى قىلنغان نرسه نى بعضيلار
 بوسوز ديگانلر يعنى الله تعالى ايتدى اى محمد (عهم) سىن كرماسىن بورن بىغمه بىرلرگه او جوماخ حرام
 وسىنىڭ اتمىڭ كرماسىن بورن باشقه اتملرگه او جوماخ حرام ديو (مدارك) ياكه حكمت اياسى بولغان
 آيتلرنى وحى قىلدى معناسنده (صفوة العرفان) (مَا كُنْتُ الْفَوَّادُ مَا رَأَىٰ) محمد (عهم) نىڭ قلب كوزى
 بران كورگان نرسه سنى (جبرائيل عهم صورتىن) يالغانلامادى (اَفْتَمَارُ وَنَهْ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ) اى كافرلر
 محمد (عهم) برلن كورگان نرسه سى اوزرىنه جدال قىلشاسى (وَلَقَدْ رَأَىٰ نَزْلَةَ الْخُبْرَىٰ) و تحقيق محمد (عهم)
 جبرائيل (عهم) نى ايكنچى مرتبه كوردى (عند سدرة المنتهى) خلقلارنىڭ عمللرى و علملرى منتهى بولا
 تورغان نبق آغاچى حضورنده بو آغاچنى يدنچى قات كوكه ديگانلر (عند جنة المأوى) اول نبق
 آغاچى حضورنده در متقىلرنىڭ ياكه شهيدلرنىڭ جانلارى قايتا تورغان او جوماخ (اذ يفتش السِّتْرَةَ مَا
 يَفْتَشُ) شول وقتده محمد (عهم) جبرائيل (عهم) نى كوردى اول وقتده نبق آغاچنى ارتكان نرسه ارتر
 بولدى يعنى اول آغاچنى قابلاب آلغان نرسه لرنى توصيف مكن توگل معناسنده ياكه سدرة المنتهى
 حضورنده الله غه عبادت قىلا تورغان فرشته لر قابلاب آلدى معناسنده (مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ) محمد
 (عليه السلام) نىڭ كوزى كورگان نرسه سىننن آوشمادى هم كورگان نرسه سىننن اوتامادى بلسكه
 كورگان نرسه سىننه ثابت بولدى (لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ) الله تعالى ايتهدر قسم ايتب
 ايتهمندى محمد (عهم) رىمىنىڭ الوغ علامتلرنىنن و عجايبلرنىنن كوردى يعنى حضرت جبرائيل معراج
 كىچه سىننه رسول الله نى عالم ملكوتكه آشردى رسول الله سدرة المنتهى نى كوردى جنة المأوى نى كوردى و باشقه
 الله نىڭ الوغ آيتلرنىنى كوردى البته كورگان كشى بيان ايتكان كى بو كورلسگان نرسه لرنى بىرگه تفصيلا
 بيان مكن توگل چونكه بلار روحانى اشلر رسول لار غه غنه حاصل - و معلوم بولاتورغان اشلر الله تعه
 بىزنىڭ عقللرمزگه مناسب بولغان قدرىنى بيان ايتدى شونىڭ برلن كفايه لنو تىوش (أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ
 وَالْعُزَّىٰ وَمَنَاةَ الثَّمَالِثَةَ الْأُخْرَىٰ) اى مشركلر الله دان باشقه عبادت قىلاتورغان لات عىزى دى او چونچى
 بولغان منات ياكه مرتبه ده صوڭ بولغان او چونچى بولغان منات صنم لارنىدان بىرگه خبر بىرگز ايا
 آلارنىڭ الله تعه ده بولغان قدرت، والوغلى كى قدرتلرى والوغلى لارى بارى بو اوچ صنم مشركلرنىڭ
 عبادت قىلاتورغان صنم لارى لات طائفى ده بنو ثقيق لرنىڭ ياكه نخلده ده قريشارنىڭ عبادت قىلاتورغان
 صنم لارى برابىر صورتده بولغان عىزى غطفان قىيله س نىڭ عبادت قىلاتورغان صنم لارى سمره آغاچى
 رسول الله وليد اوغلى خالدنى يباروب اول آغاچنى كىسدرگان منات هزىل و خزاغه قىيله س نىڭ

عبادت قىلاتورغان صنم لارى بولغان طاش مشركلرنىڭ فرشتەلەر اللەنىڭ قىزلارى دىگان سوزلارنى
 اللەتە رد قىلۇپ ايتەدەر (الْكُمُ النَّكْرُ وَلَهُ الْاَنْثَى) اياى مشركلەر سىزنىڭ اىچون ايربالالار بولۇپ
 اللە اىچون قىزلار بولۇرمى (تلك اذاقسمة ضيزى) ايربالالار سىزنىڭ اىچون بولۇپ قىزلار اللە اىچون
 بولغانىكە سىزنىڭ بولۇڭز ظلم بولغان بولۇدەر چۈنكىكە اوزكز ياراتماغان قىزلارنى اللە اىچون قىلدۇڭز
 (ان هى الاسماء) بوسنملار توڭلدر مگر اسملدر يعنى معبود بولۇپ اعتبارى بىرلن بوسنملار اسملرگە دە
 سىزگە آلاڭر معبود دىوايتە سىز اول صنملار دە معبودلك معناسى اصلا يوق (سَمِيئُوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ)
 نفس آرزولار كىز سىبىلى اول معبودلارنى سىز هم آتالار كىز معبود اسمى بىرلن اسملەر دۇڭز (ما اَنْزَلَ اللّهُ
 بها مِنْ سُلْطَانٍ) اول صنملارنى معبود دىوايتە بىرلن اللە دلىل اىندىرادى (ان يَتَّبِعُونَ الْاَلْطَنَ) مشركلەر
 صنملارغە عبادتلىرىكە ايارمىلر مگر وهم گە گنە ايارلەر (وَمَا تَهْوَى الْاَنْفُسُ) دىنى نفسلرى آرزو قىلغان
 نرسە گە گنە ايارلەر (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهَدَى) وتحقىق اول مشركلەرگە رىلرلن دىنى كوندروچى
 (رسول يا كه قرآن) كىلدى لىكن اول مشركلەر دىنى كوندروچىنى قويدىلار (أَمْ لِلْاِنْسَانِ مَا تَمَنَى)
 ايا آدم اىچون ھىر بىر امىد ايتىكەن نرسە سى بولۇرمى البتە بولماس موندان مقصود مشركلرنىڭ معبودلرلن
 اللە حضورنىڭ شفاعت لرىنى طمع قىلۇنى نى ايتىمۇ (فَلِللّهِ الْاٰخِرَةُ وَالْاَوَّلَى) بس اللە اىچوندىر آخىر ھىم دنيا
 يعنى اللەتە دنيا دان و آخىر تىن تىلا گان نرسە سى تىلا گان آدمنە بىرر (وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ)
 كوكلردە بولغان فرشتەلردن كوسى (لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا) اول فرشتەلرنىڭ شفاعتى عذابدىن ھىچ
 نرسە نى موڭسىز قىلماس و شفاعت لارى ھىچ فائىدە بىر ماس (الَّذِينَ يَبْعَثُ اللّهُ لَمَنْ يَشَاءُ) مگر شفاعت
 قىلۇرغە تىلا گان كىشى سىنە اللەنىڭ اذن بىرۇى صوڭنىڭ غنە موڭسىز قىلۇر و شفاعتى فائىدە بىرر (وَبِىرْضَى)
 دىنى شفاعت قىلۇپتە راضى بولغان نىڭ صوڭنىڭ غنە شفاعتى موڭسىز قىلۇر و فائىدە بىرر بس نىڭ صنملار
 عابدلرلرنە شفاعت قىلسنلار و نىڭ شفاعت لرى فائىدە بىرسن حال بوكم شفاعت اللەنىڭ اذن بىررگان
 و شفاعت قىلۇرغە راضى بولغان مخلوق طرفىدان غنە بولا (ان الذين لا يؤمنون بالآخرة) درستلىككە آخىر تە گە
 ايمان كىترما گان آدملر (لِسَمَوَاتِ الْمَلَائِكَةِ تَسْمِيَةُ الْاَنْثَى) فرشتەلردن ھىر بىرسى خان اسمى بىرلن
 (قىزلار) دىر اسم لىلر (وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ) و بو آخىر تە كە ايمان كىترما گان آدملر اىچون ايتىكەن نرسە لرىنى
 بلو بوقىر (ان يَتَّبِعُونَ الْاَلْطَنَ) و بو ايمان سىزلار بو اسملا ولرندە ايارماسلر مگر ظن گە گنە ايارلر
 (وَأَنَّ الظَّنَّ لا يَصِلُ إِلَى الْحَقِّ شَيْئًا) دىنى درستلىككە ظن حقدان ھىچ نرسە نى موڭسىز قىلماس چۈنكى حقىنى
 علم بىرلن گنە بىنە ظن بىرلن بىلمى ظن گە اعتقاد دە اعتبار يوق عمل دە گنە اعتبار (فَاعْرَضَ عَنْ تَوَلَّى
 عَنْ ذِكْرِنَا) بس اى محمد ھىم بىزنىڭ دىكرمزدن يوزدوندىرگان كىشىدىن يوزدوندىر (وَلَمْ يَرِدْ اِلَّا اَنْجِيمُوهَ
 اللّٰهِيَا) دىنى اول كىشى تلامادى مگر دنيا تركلىگى گنە تىلادى شول كىشىدىن يوزدوندىر (ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ
 مِنَ الْعِلْمِ) بو دنيا تركلىكى و دىنيانى استاوا آلارنىڭ علمدىن چىك لرىدىر يعنى اللەدن غاڭىل بولغان
 واللەنىڭ دىكرىدىن يوزدوندىرگان ھىم محض دىنيانى غنە تىلا گان و بىلگەن نرسە سى دە دنيا غنە بولغان كىشىنى

دعوت قیلودان یوز دوندر چونکه اول کشیگه دعوتدن فائده کیلماس همیشه دشمانلغی غنه آرتور
 (ان رَبِّكَ هُوَ أَعْلَمُ) درستلمکده ای محمد (عمه) سینک ربک بلسگوچیرا کدر (بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ) اوزینک
 دین یولندان آداشقان آدمنی (وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ اهْتَدَى) واول الله دین یولنه کونلنگان آدمنی ده
 بیك بلسگوچیدر یعنی ای محمد عمه الله سینک دعوتکنی کم قبول ایته چک وکم قبول ایتمه چک
 شونی بله در بس دعوتنی قبول قیلمی تورغان آدملرنی دین گه دعوت قیلو برلن اوزکنی مشقت لمه
 چونکه سیکا دیننی ایرشدر وگنه واجب (وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) واول الله ایچوندر
 کولکرده دخی بیرلرده بولغان نرسه لر (لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا) الله عالمنی یاراتدی وجزاً ایچون
 همه سنی برابر قیلدی یاوزلق قیلغان آدم لر گه عمللری سبیلی عناب برلن جزاً بیرو ایچون (وَبِجْزَى
 الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى) دخی ایزگولک قیلغان آدم لر گه ایزگو جزاً برلن (جنت برلن) جزاً بیروی
 ایچون (الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشِ) شوندا این آدملردر ایزگو عمللر قیلغان کشیلر
 گناهلارنک الوغلارندان یعنی خصوصنه وعید کیلسنگان لرندن دخی گناهلارنک فاحش لرندن صاقلانورلار
 (إِلَّا اللَّمَمَ) لیکن کچکنه گناهلاردن صاقلانما سالدوده الوغ گناهلاردان صاقلانوسبیلی آلا ریده یارلقانمش بولور
 (ان رَبِّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ) ای محمد م درستلمکده سینک ربک یارلقاوی کیلک بولغوچیدر الوغ گناهلاردان صاقلانو
 سبیلی کچکنه گناهلارنی یا که تلاسه نیندی بولسن گناهلارنی یارلقار (هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ) اول الله
 سزینک حاللرکننی اوزکزدن آرتوغراق بلوچیدر (إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ) شول وقتده
 بلسگوچیرا کدر اول وقتده سزنی بیردن (توفراقمان) یاراتدی (وَإِذَا أَنْتُمْ أُمَّةٌ فِي بَطْنٍ مِنْ أُمَّةٍ)
 دخی شول وقتده بلسگوچیرا کدر سز اول وقتده آنالارکننک قورصاغنه دنیاغه کیلماگان بالالار بولدکنر
 یعنی الله تعالی سزینک حاللرکننی باشه توفراقمن آتاکنر آدمنی یاراتقان وقتدوق هم سزنی آنالارکننک
 رحملرنه (بالا تورا تورغان اورنلارنک) صورتلنگان وقتدوق بلدی (فَلَا تَزْكُوا أَنْفُسَكُمْ) بس اوزکننی
 عملکننک پاکلگی هم ایزگولسکننک کوبلگی یا که گناهلاردن واشکی خلقلاردن پاکلک برلن
 ماقتاما کنر (هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ أَنْقَى) اول اوزندن قورققان آدمنی سزدن بلسگوچیرا کدر یعنی سزینک قایوکنر
 متقی قایوکنر متقی توکل ایدکنی آدم (عمه) نک آرقاسندن چقما ساکندن اولوک بلور (أَفَرَأَيْتَ الَّذِي
 تَوَلَّى) ای محمد (عمه) ایاشول آدمنی بلسکمی اول آدم حقغه ایارودن وحقلقک ثابت بولودن یوز دوندردی
 (وَاعْطَى قَلِيلًا وَكَذَّبَ) ومالسن آزونی غنه بیردی وقالغاننی آدملرندن قاتیلغی قیلوب طیبی (بیرمادی
 کوب عالم لر بو آییننی مغیره اوغلی ولید حقنه ایندی دیگانلر مغیره اوغلی ولید رسول الله غه ایارگاننک
 صوکنه مشرکلرنک بعضی شلته قیلدی قارتلار و آتالار دیننی قویسک آزدک دیسو ولید الله نک
 عنابندن قورقامن دیدی مشرکلردن بعضی ایندی فلان قدر مال بیرساک عنابکنی اوزم استمه
 آلام کیری مرتد بول دیدی ولید مرتد بولدی شرط قیلغان مالنی بعضمنی بیردی قالغاننی بیرمادی (أَعْتَبَهُ
 عِلْمَ الْغَيْبِ) ای اول آدم (ولید) حضورنک غیبنی بلوباری (فَهُوَ يَرِي) بس اول آدم بله می عنابنی باشقه
 کدر

آدم نىڭ يوكلاوينى (اَمْ لَمْ يَنْبَأْ بِمَافِي صُفْحِ مُوسَى) اياھوسى (عەم) نىڭ كاغزلىرىنى (تورات) يازلغان نرسەلەر
 بىرلن خەبىر يېزىلمايدىمۇ (وَاِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَى) دىكى ³⁶ استىنە آلغان اشنى كامىل قىلغان ابراهيم (عەم) نىڭ كاغزلىرىنى
 يازلغان نرسە بىرلن خەبىر يېزىلمايدىمۇ واللہ تەئالى نىڭ ابراهيم (عەم) نى تەخسىص قىلدى باشقىلار تەھمىل ايتىمەگەن
 نرسەنى تەھمىل قىلدى ايچون مىثلا نەمرو داوتنە صەبر قىلدى بالاسنى بوغازلاوغە راضى بولدى كىي اشلىر
 موسى (عەم) نى الك قىلدى چۈنكى موسى (عەم) نىڭ كىتابى مشر كىر قاشنىك مشهور بولغان (اَلْأَنْزُرُ وَالرَّوَزُرُ
 اٰخِرِي) موسى بىرلن ابراهيم (عەم) كاغزلىرىنى (كىتابلارنى) يازلغان نرسە شول درستلىككە ھېچ بىر يوكلاوچى
 كىشى ³⁸ ايكىنچى كىشىنىڭ گناھىنى يوكلاماس يەنى ھېچ كىم ايكىنچى آدم نىڭ گناھىنى بىرلن عتاب قىلمىمەس
 (وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ الْاِمَاةُ) دىكى درستلىككە آدم ايچون يوقدەر مگر اوزىنىڭ تورىشقان نرسەسى بولور
 يەنى بىر آدم ايكىنچى آدم نىڭ گناھىنى بىرلن عتاب قىلمىمەگەن كىي ايكىنچى آدم نىڭ اشى بىرلن ئوابلانمەسە
 اما صدقە بىرلن حجەك مېت كە فائىدە بولدى صدقە بىرلن حجەك نېت ايتىوچى آدم مېت اورتىنە تورغانلىقى ايچون
 (وَاَنْ سَعِيهٖ سَوْفَ يَرِي) دىكى درستلىككە آدم اوزىنىڭ طرىشقان نرسەسىنىڭ جىزاسىنى البتە تېزى آخرتە كورر
 (ثُمَّ يَجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْاَوْفَى) مونىڭ سوڭىنىڭ بىنەك اوزىنىڭ طرىشوى بىرايىرىنىڭ كامىل جىزى بىرلن جىزىلانمەش بولور (وَاَنْ
 اِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى) واى محمد (عەم) درستلىككە رىبىڭى صارىدەر خىلقلارنىڭ چىڭگى وقاينىوى (وَاِنَّهُ هُوَ اَضْحَكُ
 وَاَبْكِي) دىكى درستلىككە كلارىگان (شادلاندىرغان) ذاتىدە ويغلاتقان (قاينىرتقان) ذاتىدە اول
 رىبىكەر (وَاِنَّهُ هُوَ اَمَاتٌ وَاَحْيٰ) دىكى درستلىككە اولنىرگان ھەم ترگرگان ذاتىدە اول رىبىكەر (وَاِنَّهُ خَلَقَ
 الزَّوْجَيْنِ النَّكَرَ وَالْاُنثَى) دىكى اول رىبىڭى اير بىرلن خاتوندىن ايكى صىغنى يار ايتىدى (مِنْ نُّطْقَةٍ اِذَا
 تَمَنَّى) ەنى صونىدىن يار ايتىدى ەنى صوى آنالار رحىمەنە آتلىغان وقتىدە (وَاَنْ عَلَيْهِ النَّشْأَةُ الْاٰخِرَةُ)
 دىكى درستلىككە آخرغى تركلك يەنى اولىگاندىن ترگرزو اللہ اوزىرىنە در (وَاِنَّهُ هُوَ اَغْنٰى وَاَقْنٰى)
 دىكى درستلىككە باي قىلغان وصاقلاب قوبارىلق مەسال يىرگان اول رىبىكەر (وَاِنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرِ)
 شعرى يولدىزىنىڭ رىبىسى اول رىبىكەر شعرى دىور رسول اللہ نىڭ بابالارىدىن ابو كىشە نىڭ (صنمگە عبادت
 قىلۇدە قىرىشلىرگە خىلافيق قىلۇب) عبادت قىلغان يىلدىزىنە ايتورلر يەنى عبور يىلدىزى باقتىلۇدە
 غەمىصا يىلدىزىدىن باقتىراق بو ايكى يىلدىزغە بىرگە (شعرىان) دىوالە اللہ تەئالى نىڭ شعرىنى تەخسىص
 قىلدى رسول اللہ گرچە باباسى ابو كىشە گە صنمگە عبادت قىلماودە موافىق بولسەدە لىكن يىلدىزغە عبادت
 قىلۇدە ابو كىشە گەدە مۇخالفلىر شونى بىلدىرو ايچون تەخسىص قىلغان (وَاِنَّهُ اَهْلَكَ عَادًا الْاُولٰى) دىكى
 درستلىككە اى محمد (عەم) سىنىڭ رىبىڭى ايسكى عادنى ھلاك قىلدى چۈنكى نوح عليه السلام قومى سوڭىنىدە
 ھلاك قىلغان امتلارنىڭ عادىلر ايكى اولىگىسى بەضىلار اولىگى عادى ھود عليه السلام قومى ايكىنچى
 عادى ارم دىگانلر (وَتَمُوْدًا) دىكى سىنىڭ رىبىڭى ھود قومىنى ھلاك قىلدى (فَمَا اَبْقٰى) بس عاد قومى
 بىرلن ھود قومىنى قالدىرمايدى (وَقَوْمَ نُوْحٍ مِّنْ قَبْلُ) دىكى عاد بىرلن ھود قومىدىن بورون نوح (عەم)
 قومىنى ھلاك قىلدى (اِنَّهُمْ كَانُوْا هُمْ اَظْلَمَ وَاَطْفٰى) درستلىككە نوح (عەم) قومى عاد قومى بىرلن ھود

فومنن ظالمراك و آرزونراق بولدیلار (وَأَلْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى) دخی لوط(عم) نڭ قریه لرینی کوتارگانڭ
 صوڭنده آستن استڭه قابلا دی مؤتفکه ایلانوی معناسنده الله تعالی لوط علیه السلام نڭ قریه لرینی
 اهللری برلن بوغاری کوتارب ایلندرب تشردکی وقابلادقی ایچون اول قریه لرگه مؤتفکه دیولگان
 (فَقَشَاهَا مَأْغَشَى) بس اول قریه لرنی ارتکان نرسه ارتدی یعنی الله تعالی اول قریه لر نڭ استلرینه
 طاش یاغردی (فَبَأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى) بس ای محمد(عم) ربك نڭ نعمتلرینك قابولارنك شیک
 قیلورسن بو آبتلرده ذکر قیلنغان نرسه لر نڭ بعضی نعمت بعضی عذاب بولسه ده لکن هر قابولسند
 عبرتله وعظلم هم بیغمبرلر ایچون دشمانلاردان اوچ آلو بولدی ایچون همه سی نعمت حکمنده
 بولا (هُنَالِ تَذِیْرٌ مِّنَ النَّارِ الْأُولَى) بو قرآن اولگی قورقتولار جمله سندن بولغان قورقتودر یا که بو
 بیغمبر (محمد علیه السلام) اولگی قورقتوی بیغمبرلر جمله سندن بر قورقتوی بیغمبرد معناسنده
 (أَزَفَتِ الْأَنْفِقَةَ) یا قینلق برلن صفیلانغان قیامت یاقین بولدی (لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ) اول
 قیامت ایچون الله دان باشقه هیچ آچوی (قاپچان بولوینی بیان ایتوی) نفس بوقدر یعنی قیامت
 واقع بولسه هیچ نفس نڭ قیامتنی آچوغه قدرتی یتماس مگر الله نڭ قدرتی یتار (أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ
 وَتَضْحَكُونَ) ای کافرلر ایابوسوزدن (قرآندن) می عجب لئرسز دخی کلسز (وَلَا تَبْكُونَ) دخی گناهلار نرغه
 قایغرب یغلاماسسز (وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ) حالبوکم سز غافللسز (فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَعَابِدُوا) بس الله غه سجده
 قیلکز و عبادت قیلکز صنملرگه سجده و عبادت قیلما کز « نچم سورده سی نڭ ترجمه سی
 تمام بولدی »

« ایلی دورتنچی سوره قمر سورده سی مکده اینگان جمعی ایلی بش آیت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ) قیامت یاقین بولدی دخی آی یارلدی مشرکلر بروقنده رسول الله دن
 معجزه استادیلر بس رسول الله نڭ الله دن صورای بوینچه آی یارلدی بعضیلار کیلاچا کده یارلور
 معناسنده دیگانلر حاصل قیامت نڭ یاقین بولوی نڭ علامتلرندن آی یارلوی حاصل بولدی معناسنده
 (وَأَنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا) و اگر قریش مشرکلری رسول الله نڭ معجزه سنی کورسالر اول معجزه ده
 اویلاودن و اول معجزه گه ایمان کینرودن یوز دوندرلر (وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ) دخی بو همیشه بولا
 تورغان سعردر دیورلر بوسوز دلالت قیلادر قریشلر نڭ آی یارلودن بورن باشقه معجزه لرنی
 رسول الله دن تکرار کوردکلرینه (وَكُنُوبُهُمْ) قریش کافرلری ایسکی عادت لر نڭ
 معجزه کورگاچده رسول الله فی بالغانغه توتدیلار دخی نفس آرزولارینه (حق ظاهر بولغان صوڭنده
 حقنی انکار قیلوغه) شیطان نڭ کورگام ایتوب کورساتوی بوینچه ایاردیلر (وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ) و هر بر
 اش چیگنه ایرشوچیدر وشول چیگنده قرارلانویچیدر یعنی دنیاده رسوای بولو یا که نصرت ده بولو
 آخرتده یاوز بولو یا که ایزگو بولو همه سی غایه سته ایرشوچیدر و بر نرسه چیگنه ایرشسه شول بیکده

قرارلانور (وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ) ودخى قرآنده قىرىشلىرگه اوتكان امتلارنىڭ ياكە آخرتنىڭ خىبرلرندىن
 كىلىدى (مافيه مزدجر) شونداين خىبرلر كىلىدى اول خىبرلرده قاطىلىق باردىر عناب قىلو وهلاك ايتو
 خىبرلرى كىي (حكمة بالغه) اول خىبرلر توغرىلىقنىڭ غايەسنە (چىگنە) ايرشوجى بولغان حكمتلردىر (فَمَا
 تُغْنِي النَّارُ) بس مكە كافرلرىنە قورقتوچىلار فائىدە بىرماس (فَقَوْلَ عَنْهُمْ) بس اى محمد (عەم) قورقتو
 فائىدە بىرماوئىنى بىلىكك، ايچون اول مكە كافرلرىنە يوز دوندر (يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ نَّكَرٍ) نفسلر
 كوردكى يوقلىقتىن انكار قىلا تورغان نرسەگە (قيامت قورقولاينە) اندە وچى (اسرافيل عەم) اندە گان
 كوندە (خُشَعًا أَبْصَارُهُمْ) قيامت قورقولايندىن كوزلرى قورققان حالده يعنى ضعيف وذلبل بولغانلارى
 حالده (يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ) اول كوندە قورققانلارى حالده آدملىر قىبرلرىنە چىغارلار (كَانَهُمْ جَرَادٌ
 مُنْتَشِرٌ) گوياكە اول آدملىر كويلىكك و طولقونلانوده هم تورلى اورتلارغە ساچملولرىنى تارالغان چىكرتكەلر
 كىيىلر (مُهْطَعِينَ إِلَى الدَّاعِ) اندە وچى صارى موينلارنىنى صوزب جىگىرگانلرى حالده قىبرلرىنە
 چىغارلار (يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسِرَ) كافرلر بوكون آغر وچىتىن كون ديوايتورلر (كَتَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمَ
 نُوحٍ) اى محمد (عەم) سىنىڭ قومى بون نوح قومى پىغمبرلرىنى يالغانغە توتىلار (فَكَذَّبُوا وَعَبَدُوا
 وَأَقَالُوا مَجْنُونٍ) بس نوح (عەم) قومى قلمز نوح (عەم) نى يالغانغە توتىلار هم ديوانە ديوايتىلر
 (وَأَزْدَجِر) دخى قلمز نوح (عەم) دىنگە اندە ودىن تورلى رنجتولر بولن طيبلىش بولدى (فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي
 مَغْلُوبٌ فَانْتَصِر) بس نوح (عەم) رىنە درستلىككە مەن قوم طرفىدىن جىكلىمش من منم ايچون قومىن
 اوچ آل ديودعا قىلىدى بوياوز دعانى قىلوى قومىنىڭ ايمان كىتىروندىن اميد كىسكانى صوگنە بولدى
 اولدە قومى ايچون ايزگو دعا قىلادى ايدى حتى قومىنىڭ بعضى يولده نوح (عەم) نى بووب تاشلادى
 هوشسىز بولوب يىغلى هوشنى كىلگىچ يارىم قومىنى ياراقا آلار منم پىغمبر ايدىكەنى بىلمىلر دىدى
 (فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ) بس بزكوك ايشكلرىنى آچتىق (بِمَاءٍ مَّهِمٍ) قاطى قويولو بولن قويولغوجى صو
 بولن بوسوز يىغمەرنىڭ كويلىگى وقاتى قويولوى ايچون تمثيل بولا (وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا) دخى بز بىرنى
 چىشمەلر ايتوب ياردق يعنى بىرن يوزى يارلوب چىققان چىشمە كىي بولدى (فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى
 أُمَّرْقَتَيْهِ) بس كوك صوى بران بىر صوى اللەنىڭ ازلدە تقىر قىلغان حالى اوزرىنە برسى برىنە
 يولقىدى (وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُورٍ) دخى بز نوح (عەم) نى تاقىتالاروقداقلار اياسى بولغان كىمە
 اوزرىنە يوكلادى (تَجْرَى بِأَعْيُنِنَا) بزنىڭ كوز آلدىمزدە بورگانى حالده اول كىمە يعنى بزنىڭ صاقلانمىز
 بولن صاقلانمىش بولغانى حالده (جَزَاءً لِمَنْ كَانَ كُفْرًا) اللەنىڭ نوح (عەم) قومىنى صوغە غرق قىلوى
 اللەنىڭ نعمتى بولغان نوح (عەم) گە كفران قىلغان آدملىرگە جزا ايچون چونكە هر بر پىغمبر اللەنىڭ
 نعمتى هم امتكە رحمتى (وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدْبِرٍ) و تحقىق بز اول كىمە نى ياكە نوح (عەم)
 قومىنى قىلغان اشمزنى قالغانلارغە عبرت ايتوب قالدىرىق ايا اعتبار قىلوچى بارمى (فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي
 وَنُذُرٍ) بس منم عنابم و قورقتوم نچك بولدى (وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلنَّاسِ) و تحقىق بز قرآننى وعظلمانو

ایچون جیکل قیلدی و حاضر اهدک یعنی قرآنک تورلی وعظ و عبرتار بیان ایتدک (فهل من مکر) بس
 ایا وعظلانوی بارمی (کذبت عاد وکفی کان عذاب وندر) عاد قومی پیغمبرلری هود (عم) نی
 یالغانغه توتدیلار بس عذاب قیلندیلار بس بزنگ آلارنی عذابمز و قورقتومز نچک بولدی (انا ارسلنا
 علیهم ریحاً صرصراً) درستلکده بز عادیلر اوزرینه صالحون یا که قاتی تاوشلی جیل یباردک (فی یوم
 نحس مستور) شوملغی همیشه بولغان کوند (تنزع الناس کانهم اعجاز نخل منقعر) اول جیل آدملرنی
 صورر بولدی (جیلدن قورقوب عادیلر ینالار وچقرلارغه قاچقانلار و برسی برینه یایشقانلار ایسی)
 گویا که اول عادیلر اوترتلغان اوزنندن صورلوب بیرگه تشکان خرما آغاجینک تامورلاری کبیر
 (فکفی کان عذاب وندر) بس نچک بولدی عادیلرنی منم عذابم و قورقتوم (ولقد یسرنا القرآن للذکر)
 و تحقیق بز قرآنی وعظلانوی ایچون جیکل قیلدی و حاضر اهدک (فهل من مکر) بس ایا وعظلانوی
 بارمی (کذبت ثمود بالندر) ثمود قومی کوب قورقتولارنی هم وعظلارنی یالغانغه توتدیلار یا که
 قورقتوموی پیغمبرلرنی خصوصاً اوزلرینک پیغمبرلرندن صالح (عم) نی یالغانغه توتدیلار (فقالوا ابشرا
 منا واحدا نتبعه) دخی ثمود قومی ایتدیلر ایا بز اوز جنسمزدن بولغان بر آدم گه ایارمزمی (انا اذا لفی
 ضلال وسعر) بز درستلکده اوز جنسمزدن بولغان بر آدم گه ایاردکمز و قننده البته آزونلقد دخی
 دیوانه لقد بولساق کرک یا که قزدرلمش اوتلارده بولساق کرک (اللقى الذکر علیه من بیننا) ایا بزنگ
 آرامزدن صالح (عم) اوزرینه کذاب یا که وحی تاشلانیمو (بل هو کذاب اشر) بلکده اول صالح
 (عم) یالغانچیلر تکبرلنوجیلر (سيعلمون غدا من الکتاب الاشر) ثمود قومی البته تاکده (عذاب
 اینگان وقتده یا که قیامتده) کم یالغانچی تکبرلنوجی ایدکنی بلورلر (انارسلوا الناقة) درستلکده بز
 آنا توهنی یبار وچیمز (چغار وچیمز) (فتنة لهم) ثمود قومنه قننه (امتنعان) ایچون (فارتقبهم واصطبر)
 بس ای صالح قومکنی کت نیشلر اول توه گه قاراب تور دخی آلارنک رنجتوینه صبر قیل (ونبهم ان
 الماء قسمة بینهم) دخی ای صالح (عم) قومکا خبر بیدر درستلکده صوقومک برلن توه آراستک بولنمشدر
 اول صوبرکون قومک ایچونر و برکون توه ایچونر (کل شرب محضر) صوالشی نک هر برسی حاضر
 قیلنمشدر یعنی صوغه اوزنوبتند قومک برلن توه دن هر برسی حاضر بولور اول صودن قومک برکون ایچار
 برکون توه ایچار بو آیت برلن صونی قسمت نک درست بولوینه استلال قیلغانلار چونکه بز دن بورون بولغان
 پیغمبرلرنک شریعتی بز گه ده شریعت بولا الله تعالی یا که رسول الله اول شریعتنی انکارمز بز گه بیان
 قیلسه (فنادوا صاحبهم) بس صالح (عم) قومی بولداشلارینه (سالی اوغلی قوار گه) فچقردیلار (فتعاطی
 فعفر) بس بولداشلاری (سالی اوغلی قوار) بس توهنی اوتروگه باطر جیلدی قیلدیسه بس توهنی
 اوتردی یا که قلچینی آلمیدک توهنی اوتردی معناسنک (فکفی کان عذاب وندر) بس منم صالح (عم)
 قومی عذابم هم آلارنی عذاب برلن قورقتوم نچک بولدی (انا ارسلنا علیهم صیحة واحدة) درستلکده
 بز صالح (عم) قومنه برتاوش یباردک یعنی آلا رغه حضرت جبرائیل بر مرتبه فچقردی (فکانوا کهشیم

اَلْمُحْتَضِرُ (بس اول صالح (عهه) قومی حیوانلار یابارغه مال ایوی یاصی تورغان آدم نلڭ صونغان
 وقوری آغاچلاری کبی بولدیلار یا که قش کوننده ماللارغه آزق حاضرلی تورغان آدم نلڭ بیغان
 قوری بیجانی کبی بولدیلار معناسنده (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) و تحقیق بز و عطلانو ایچون قرآنی
 جیکل قیلدی و حاضرله دک (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس ایا و عطلانوی باری (كَتَبَتْ قَوْمٌ لُوطَ النَّارِ) لوط
 (عهه) قومی قورقتولارنی دخی و عطلرنی یا که قورقتوی بیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (اَنَا ارْسَلْنَا
 عَلَيْهِمْ حَاصِبًا) درستلکده بز لوط (عهه) قومی اوزرینه تاشلار برلن آتا تورغان جیل یبار دک
 (اَلْآلُ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسُحْرِ) مگر لوط نلڭ ایو جماعتی اوزرینه (ایکی قزی مراد دیگانلر) تاشلی
 جیل یبارمادک بس بز لوط (عهه) نلڭ اهل بیتنی سحر وقتندک عذابدن قنقاردق (نِعْمَةٌ مِّنْ عِنْدِنَا)
 حضورندن انعام ایچون عذابدن قنقاردق (كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ) بسو انعام کبی نعمتمزگه
 ایمان و عبادت برلن شکرانه قیلوچینی جزالارمز (وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتْنَا) و تحقیق لوط (عهه) قومنی بز نلڭ
 عذاب برلن توتومز برلن قورقتدی (فَنَمَارُوا بِالنَّارِ) بس قنقرشقان لاری حالک لوط (عهه) قومی
 قورقتولارنی و عطلارنی یا که قورقتوی بیغمبرلرنی بالغانغه توتدیلار (وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ) و تحقیق
 لوط قومی لوط (عهه) نلڭ قوناقلرندان فاحش اشنی استادیلر یعنی قوناقلرینه فاحش اش برلن یاوزلق
 قیلونی قصد قیلدیلار (فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ) بس بز لوط (عهه) قومی نلڭ کوزلرینی بتونلای بتردک و یوزلری
 برلن تیگر قیلدی لوط عهه نلڭ قومی قوناقلر یانینه جبر و قهرا کردکلری زمانده حضرت جبرائیل
 یوزلرینه قنطلی ایله صوقدیله همه سی کوزسز بولدیلار (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس بز لوط قومنه
 عذابمزنی قورقتوچیلارنی بالغانغه توتوکنز نلڭ جزأسنی تاتوکنز دیوایتدک (وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بِكْرَةَ عَذَابٍ
 مُّسْتَقَرًّا) و تحقیق لوط (عهه) قومنه کوندز نلڭ اولنده طاک و قننده همیشه قرارلانغان عذاب کیلدی
 (فَتَوَقَّوْا عَذَابِي وَنُذُرِي) بس منم عذابمنی هم قورقتوچیلارمنی بالغانغه توتوکنز نلڭ جزأسنی تاتوکنز دیو
 ایتدک (وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ) و تحقیق بز قرآنی و عطلانو ایچون جیکل قیلدی و حاضر قیلدی
 (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) بس ایا و عطلانوی باری الله تعه هر قصه سوکنده بوسوزنی تکرار ذکر ایتدی
 هر بیغمبرنی بالغانغه توتوعدناب نلڭ کیلوینی تلی ایکانچیلکنی دخی هر قصه فی اشتوقصه برلن و عطلانوی
 و فائلهلونی تلی ایکانچیلکنی بلدرو ایچون هم غفلت غالب بولماسن ایچون غفلت دان باشدان او یغاتو
 ایچون بس الرحمن سوره سنده گی (فَبَأَى آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) دیگان سوزنی هم مرسلات سوره سنده گی
 (وَيَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ) دیگان سوزنی تکرار ذکر قیلونلڭ سببی ده شول ذکر قیلنغان سبب در (وَلَقَدْ
 جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النَّارُ) و تحقیق فرعون گه هم قومنه تورلی معجزه لر برلن قورقتولار کیلدی (كَانُوا
 بِآيَاتِنَا كُفَّارًا) بس فرعون هم قومی بز نلڭ ایتلر مز نلڭ (توقز تورلی معجزه مز نلڭ) هر برسنی انکار
 ایتدیلر (فَأَخَذْنَا مِنْهُمُ اخْتِذَاً عَزِيزًا مُّقْتَدِرًا) بس فرعونیلرنی قوتلی بولغان هیچ برنرسه عاجز قیلاتورغان
 آدم نلڭ توتوی کبی عذاب برلن توتدی (أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْلَائِكُمْ) ای عرب کافرلری ایاسز نلڭ

کافر لرگز می بود که قیلنغان کافر لردن قوتده و صانده یا که مرتبه ده و دین ده ایزگو (اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ) یا که سزنگ ایچون کوکن ایندر لگان کتابلاردان عتابن بیزو (اللّٰهُ تَنَزَّلَتْ عَنَّا بِنَسْنِ اَمِين بُولُو) یازلغان کتاب بارمی (اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ) یا که عرب کافر لری بزدشمان لاردان اوج آلاتورغان و هیچ مغلوب بولمی تورغان جماعتلریمز دیوایتورلریمی یا که بعضی بعضی بجزم بعضی بجزم یاردم بیرشه تورغان جماعتی معناسنه (سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيَوْلُونَ الذُّبُرَ) کافر لر جماعتی جیکلمش بولور دخی آلا آرطلارونی ایندر لر یعنی قاجارلار ننا که بدر واقعه سنه شولای بولغان حضرت عمر ایته بو آیت اینگاننگ سوکنده بو آیت نرسه اینکنی (معناسنی) بلمادم دی بدر واقعه سی کونته رسول الله فی کوردم صوغش کییمی کیه در ایسی هم (سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ) دیدی شونن صوگ بو آیت ننگ معناسنی آگلادم دی (بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ) بلکه قیامت کافر لرنگ عتابلری و عتاب قیلنغان اورندر (وَالسَّاعَةُ آدَهی وَاْمِرٌ) دخی قیامت عتاب بوزندن دنیا عتابنن قاتیرا قدر هم عتابنی تاتو بوزندن دنیا عتابنن آجیرا قدر (اِنَّ الْمُجْرِمِيْنَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ) درستلسکده کافر لر دنیا ده حقن آدا شودا در دخی آخرته قزدر لغان اوتلارده در (يَوْمَ يَسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ) قیامت کوننی شوندا این کوندر اول کونده کافر لر نی اوتقه یسوزلری اوزرینه استرالمش بولور (ذُو قُوَا مَس سَقَر) کافر لر گه اینلمش بولور تموغنگ اسیلسکنی واپیسی تاتوگوز (اِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلْقْنَاهُ بِقَدَرٍ) درستلسکده بیز هر نرسه فی حکمتی بزرگه موافق چیکلانمش ایته یاراتدق (وَمَا اَمْرُنَا اِلَّا وَاَحَدَةٌ) ویز ننگ امرمز توگل در مگر بر اشکنه در (هیچ کننگ یاردمین باشقه بار قیلور در) یا که برسوزگنه در یعنی بول دیگان سوزدر معناسنده (كَلَّمَج بِالْبَصْرِ) اول اشنگ بولوی تیزلسکده و چیکلسکده کوز بر لرن تیزگنه قاراو کییبر (وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا اَشْيَاعَكُمْ) و تحقیق بیزای کافر لر کفرده سز ننگ کییلر نی (سز دن بورون بولغان کافر لر نی) هلاک قیلدق (فَهَلْ مَنَعَكَ) بس ایوا و عطلانوی بارمی (وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي اَنْبُرٍ) و هر نرسه کم بنده لر آنی قیلبلار اول نرسه صافی فرشته لر ننگ کتابلار نه یازلمشدر (وَكُلُّ صَغِيْرٍ وَّكَبِيْرٍ مُّسْتَطِرٌّ) و هر بر کچکنه دخی الوغ عمل لوح محفوظ ده سطر لانمش (یازلمشدر) (اِنَّ الْمُتَّقِيْنَ فِيْ جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ) درستلسکده کفر دن و گناهلاردان صاقلانوی آدملر اوجماخ لارده و یلغه لاردادر یعنی اوجماخ لار ننگ یلغه لار ندان صو، بال، سوت، خمر اچار لر (فِيْ مَعْقَدٍ صَدَقَ عَنْهُمْ مَلِكٌ مُّقْتَدِرٌ) هر اشکه کوچی یشکوچی خوجه بولغان الله حضورینه بولغان راضی بولنش اورونده در « قمر سورده سی ننگ ترجمه سی تمام بولدی » « ایملی بشنچی سوره (الرحمن) سورده سی نزولی اختلافی بعضیلار مکده بعضیلار مدینه ده ایندی دیگانلر جمعی یتمش سیکر آیت »

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

(الرَّحْمٰنُ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ) دنیا ده و آخرته رحمت قیلورچی الله تلاگان آدمنه قرآنی ایراتدی بلسدی بوسوره دنیاوی و اخروی بولغان نعمتلر نی ذکر ایتوگه قصر قیلنغان زمانه الله تعه بوسوره نی (الرحمن)

دېگان سوز بىرلن باشلادى ھم نعمت دىنيھ نىڭ اصلى والوغسى بولغان قرآن نعمتى (ايندروينى
 وبلىدروينى) الك ذكر قيلدى چونسكه قرآن دىن نىڭ نىگىزى شريعت نىڭ باشى وحى نىڭ ايڭ الوغسى
 وكتب سماويەلر نىڭ ايڭ عزىزى (خَلَقَ الْإِنْسَانَ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ) الله تعالى آدمنى ياراتتى ھم آدم گە
 كوڭلنمە بولغان نرسە دن تەبئىر (بىلدرو) روشنى ابراتتى (الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ) قىياش ھم آي
 چىكلانگان معلوم حساب بىرلن بىرلەر (وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ) دىي بىردن ياكى ظاھر بولغان صابىر
 اولن ھم صابىلى اولن الله غە بوى صنورلار (وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا) دىي الله تەھ كوكنى اورونلا ھم تەبە دە بيوك ايتوب
 ياراتتى (وَوَضَعَ الْمِيزَانَ) دىي عدللىكنى قويدى يعنى ھر بىر استعدادلى آدم گە تىوشلى نرسە نى بىردى
 ھم بىردى اياسنە حقنى بىردى شونىڭ سببلى دە عالم نىڭ اشى منتظم وتوغرى بولدى رسول اكرم ايغە
 عدللىك بىرلن كوكلر ويىرلر توردى ديو ياكە ميزانن شى لرنىڭ مقدارلارى بلنە تورغان نرسە مراد
 يعنى ميزان عرفى (الْأَتْفُؤَانِي الْمِيزَانَ) عدالت دە چىكىن اوتەسانلر ايچون يعنى انصافن چىت كە
 كىتماسون لىر ايچون (وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ) دىي ميزان نى توغرىلىق بىرلن اوتاكز يعنى توغرى
 اولچا كز (وَلَا تَخْسَرُوا الْمِيزَانَ) دىي اولچا ونى كىمتما كز (وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنْبَاءِ) دىي الله بىردى
 مخلوق لار ايچون توپان ايتوب توشادى (فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ) اول بىردە لىتلىو
 ايچون آشى تورغان تورلى جىمىشلر دىي خرما صاوت (اورن وبونچە) لارنىڭ اياسى بولغان خرما
 آغاچلارى باردر (وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْبَانُ) دىي يافراق (صالام) اياسى بولغان اورلىق لار
 (فَبَأَى آرِيَا آرَشٍ ، صُلَى كَيْبَى لِر) ھم خوش ايسلى جىمىشلر ياكە رزق لار باردر معناسنە (فَبَأَى
 آلاءَ رَبِّكُمَا تَكْتَبِيَانِ) اى آدم بىرلن جن ربكز نىڭ نعمت لرى نىڭ قايسنى يالغانغە توتاسز (خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ) الله آدمنى اوت بىرلن ياندر لغان بالچق كىي بولغان قورى بالچقن
 ياراتتى (وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ) دىي جن نى ياكە جن لىر آتاسنى اوتن بولغان صاف
 تنن دن ياراتتى (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تَكْتَبِيَانِ) بس اى آدم بىرلن جن ربكز نىڭ نعمت لرى نىڭ قايسنى
 يالغانغە توتاسز (رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ) اول ربكز قشنىڭ قىياش چغشى طرفى بىرلن جاينىڭ
 قىياش چغشى طرفى نىڭ ھم قشنىڭ قىياش باطش طرفى ايلان جاينىڭ قىياش باطش طرفى نىڭ رىسى در
 (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تَكْتَبِيَانِ) معناسى اوتتى (مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ) اول ربكز صوى توزلى دىيگز
 بىرلن صوى تاتلى دىيگزنى برسى برسنە كورشى بولغان لارى حالسە بباردى يعنى ايتلىرى برسى
 برسنە بھر ھىطدە يولقشرلار (بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ) اول ايكى دىيگز آراسنە الله نىڭ قدرتنن
 ياكە بىردن بىردە بارد قاتشو و خاصىتنى بوزوسببلى برسى ايكنسچىنە ظلم قىلاماس يعنى برسىنىڭ
 صوى ايكنسچىنىڭ صوينە قاطناش اس (فَبَأَى آلاءَ رَبِّكُمَا تَكْتَبِيَانِ) معناسى اوتتى (يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ
 وَالْمَرْجَانُ) بو ايكى دىيگزدن الوغ انجى ابلە كچك انجىلر چغار انجىنىڭ اكر توزلى صولى دىيگزگزدن گنە
 چغرى ثابت بول

Handwritten notes in the bottom left corner, including the number 158 and other illegible characters.

Handwritten notes in the bottom right corner, including the number 202 and other illegible characters.

بولور ياكه ايكسى برگه جيولغانلقدان گوياکه ايکى دينسگز بردينسگز حکمنك بولادا برسندن چققان نرسه گوياکه ايکسنندنه پققان نرسه مکمنك بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ) اول ريبك ايچوندر دينسگزده تراکرى بوقارى کوتارلسگان الوغلقمه طاغلار کي بولغان آقغوجى (جروجى) کيده لىر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى اوتدى (كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ) وهر بر بىر اوزرنسده بولغان جان اياسى ياکه آدم بران جنلردن بولغان جان ايالرى هلاک بولوجى وبتوجيدر (وَبَيِّضَى وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) دغى اى محمد(عم) الوغلق وحرمت اياسى بولغان ريبكنك ذاتى گنه هلاک بولى قالور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (يَسْئَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) کولگرده وييرلرده بولغان عقل ايالرى نك هربرسى اللهدان حاجت نرسه لرىنى صورارلار (كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ) هرکونك اول الله اشده در يعنى هر وقت الله تعه ازلمگى حکمنه موافق تورلى ذاتلار پيدا قىلور وتورلى حاللر ياکارتور رسول الله ايتنه الله نك هر وقتده شأنى اش گناهلارنى يارلقاماق قايقولارنى بترمك بر قومنى بيوك درجه گه کوتارمك ايکنچى قومنى توبان درجه گه تشرمك ديو هم بو آيتنه يهودلرنك الله تعه شنبه کون حکم قىلمى ديگان سوزلرىنى رد بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (سَنَفَعُ لَكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَانِ) اى آدم بران جن قىامت کوننده سوزنك حسابكز وجزا كز ايچون بوشانورمز يعنى يالغز سوزنك حسابكز وندا بکز بران عشغول بولورمز چوتکه قىامت کوننده الله تعه حساب برلن جزادان باشقه اشنى قىلمى (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى اوتدى (يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ) اى آدملر برلن جن لرگروهسى (ان اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُتُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اگر کولکرنك وييرلرنك چيت لرنندان الله نك قضا سندان قاچقانكز حالك چغارغه کوچكز يتسه (فَانفُتُوا) بس قاچب چغكز (لَا تَنْفُتُونَ الْأَرْضَ) قاچب چغارغه کوچكز يتماس مگر قوت برلن گنه يتار اول قوت سزده يوق ياکه کولگرده وييرلرده بولغان نرسه لرنى بلوگز ايچون کولکرنك وييرلرنك چيتلرندن چغوغه کوچكز يتسه چغكز لکن چغا آلماس سز هم کولگرده وييرلرده بولغان نرسه لرنى بله آلماس سز مگر الله تعه تعيين قىلغان بينه (دليل) بران چغارسز وبلورسز بس فکر لرگز بران کولگرگه آشار سز چونکه الله تعه کولگرگه آشاتورغان عقلى ونقلى باچقچلار تعيين قىلمى بس اول باچقچلار بران بسى قات کولکرنك استنه آشوگز ممکن ايکنچى معنا گه بنا بو آيتنه علم گه نى قدر تعريض بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) معناسى اوتدى (يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظٌ مِّنْ نَّارٍ وَنَعَاسٌ) اى آدم بران جن سوزنك اوزرگزگه اوتدن بالقون دغى يالقن سز تنن بيارلمش بولور (فَلَا تَتَّبِعِرَانِ) بس سز اول بالقن بران تنن سزنى مشرگه سرر (آلاءِ رَبِّكُمَا تُكْفِرَانِ) (فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ) بس هر قيچان قىامت لسه بس كوك ارگان زيتون ماى ياکه قزل سخنيان کي قزل گل کي بولوب (تُكْفِرَانِ) (فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْئَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌ) بس كوك يارلغان جنلردن المش گناهلى بولولارى علامتلى برلن

بلند بويو صور اولنك يوقلغى قهرلرندن چغوب ممشرگه بار دقلارى وقتك امان مشرده حساب وقتك گناهلارندن
 صورالولارى ايكنچى آيت برلن ثابت (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيْمَاهُمْ)
 كافرلرني قيامت كوندنه علامتلرى (قايفولى بولولارى ياكه يوزلرينك قارا بولولارى) برلن
 بلنمش بولور (فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأُقْبَامِ) بس كافرلرني تموغه ايلتكندنه ما كللى ساچلارندن دخی
 آياقلارندن توتلمش (استرالمش) بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (هُنَّ جَهَنَّمَ النَّارُ) كافرلرگه
 اينلور بو شونداين جهنم در (يُكْتَبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ) بو جهنم ني كافرلر يالغانغه صايور بولدیلار
 (يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمِ آن) كافرلر تموغ برلن اسسيلكده چيك گه ايرشكان اسسى صو آراسنده
 طواف قيلولار يعنى تموغنه ياندرامش بولولار واستلرينه غايت اسسى صو سيلمش بولور ياكه
 صوصاب صو صور اقلارنده غايت اسسى صوبرلن صوغارامش بولولار معنا سنده (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا
 تُكَذِّبَانِ) (وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ) دخی برسى حضورنده بنده لر حساب ايچون توقناب تورا تورغان
 اورنك تورودن قورقغان كشي ايچون بولور (جَنَّتَانِ) ايكي اوجماخ برسى آدمين بولغان قورقوجيغه
 وبرسى جندين بولغان قورقوجيغه ياكه هر برسنه ايكي بولور برسى اعتقادي ايچون ايكنچسى عملی
 ايچون ياكه برسى عبادتلرني قیلوی ايچون ايكنچسى گناهلارني قویوی ايچون ياكه برسى روحانی
 اوجماخ ايكنچسى جسمانی اوجماخ بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (ذَوَاتَا أَفْتَانِ) اول ايكي اوجماخ
 تورلی آغاچلار وجيمش لر ايلالريدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) معناسى اوتدی (فِيهِمَا عِثْمَانِ تَجْرِيَانِ)
 بس اول ايكي اوجماخده آغا تورغان ايكي چيشمه باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بس ای آدم
 برلن جن ربكزنك نعمتلرينك قايسنى يالغانغه توتارسز (فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكْهَةٍ زَوْجَانِ) اول ايكي
 اوجماخده هر بر جيمش دن ايكي نوع باردر برسى عرفه گي كبی برسى عجيب ياكه برسى قوری
 وبرسى چي (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (مَتَّكَيْنِ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقِ) اوجماخ اهللری
 اوجماخده ايچلری قالون جفاكسن بولغان توشاكلر اوزرنده تايانغانلاری حالده نعمتلرلر (وَجَنَّا
 الْجَنَّتَيْنِ دَانِ) وبوايكي اوجماخنك جيمش لری ياقيندر اولتورغان حالدهده ياتقان حالدهده آلورغه
 مكن بولور (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ) اول اوجماغلارده كوزلری ايرلرينه گنه
 قسقاتلغان (يعنى محبتلری يالغز ايرلرنده گنه بولغان حور قزلاری باردر) (لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْفَ قَبْلَهُمْ
 وَالْجَانِ) اول حور قزلارني ايرلرندن بورن آدملر ايچون بولغانلارني آدملر جنلر ايچون بولغانلارني
 جنلر توتماديلار بو آيتدن جنلر ايچونده حور قزلاری بولوبلننه در (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (كَانَهُنَّ
 الْيَاقُوتَ وَالْمُهَيَّجَاتِ) اول قزلار گوياكه يوزلری قزلمقند وتلر ينيك آقلمنده هم صافلمقند ياقوت
 هم مرجان كيبدرلر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ) عملده ايرگولسكنك
 جزاسى توگللردر مگر ثوابده ايرگولسكدر يعنى اوجماخدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (وَمِنْ دُونِهِمَا
 جَنَّتَانِ) دخی بو ايكي اوجماخدان باشقا ديما ايچون توقطى تورغان اورونده الله نك حضورنده

توقطاردان قوروقچيلار ايچون ايكي اوجماخ باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (مَنْ هَامَتَانِ) اول ايكي اوجماخ غايت جاشل لردر غايت جاشل لك لردنن كوزگه قارا كبي كورنرلر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيهِمَا عَيْنَانِ نُضَاحَتَانِ) اول ايكي اوجماخده صولاري قايناب چغه تورغان ايكي چيشمه (فَانْتَالِ) باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيَوْمَ أَفَاكُوفُونَ نَحْلُورِمَانِ) اول ايكي اوجماخده لنتلنور ايچون آشالا تورغان تورلي جيمشأر هم خرما هم رمان (انار) جيمشي باردر امام اعظم بو آيت برلن خرما برلن رمان نلگي فاكهه بولماوينه استدلال قيلغان چونكه نخل برلن رمان في الله تعالى فاكهه گه عطف ايتكان عطف باشقه بولوني تليدر شونلگ ايچونده امام اعظم قاشنده فاكهه آشامام ديو يميين ايتكان آدم خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولمي لكن امامين هم امام شافعي نخل برلن رمان في فاكهه گه عطف نخل برلن رمان نلگي آرتوقلاروني بيان ايچون ديگانلر بس گوياكه نخل برلن رمان آرتوقلاري ايچون فاكهه دن ايكنچي جنس حكمنه بولالار شونلگ ايچونده فاكهه آشامام ديو يميين ايتكان بلار قاشنده خرما هم رمان آشاو برلن حانت بولا (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (فِيَهُنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانِ) دعي اول اوجماخلارده صورتلاري وخالقلاري كوركام ايزگو خاتونلار باردر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ) اول صورتلاري وخالقلاري كوركام بولغان ايزگو خاتونلار چاطرلارغ، يابلغان وارتلگان حور قزلاريدر (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) (لَمْ يَطْمِئِنَّ أَنْسَ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانِ) اول حور قزلاريني اوجماخ اهللرندن بورون آدمده چنده توتماذي (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) اي آدم برلن چن ربگزنلگي نعمتلرلگي قايسني يالغانغه توتاسز (مَتَكَيِّنَ عَلَى رَفْرَفٍ حُضْرٍ وَعَبْقَرِي حِسَانِ) اوجماخ اهللري اوجماخده نعمتلنورلر جاشل اورندقلار وعجيب كوركام سكيلر قالون پالاسلار اوزرنده طايانغانلاري حاله (فَبَايَ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) بوسوزني بوسورهده اوتوز بر مرتبه ذكر قيلنغان (تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ) واي محمد (عهم) الوعلق وحرمت اياسي بولغان ربكلك اسمي مبارك بولدي (الرحمن) سورد سينيگ ترجمه سي تمام بولدي

(ايللي آلتونچي سوره واقعه سوره سي مكهده اينگان توقسان آلتني آيت)

بسم الله الرحمن الرحيم

(اِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ) هر قيچان وقوعسي شيكسز بولغان قيامت واقع بولسه (لَيْسَ لَوْعَتُهَا كَأَذِيَّةٍ) قيامت واقع بولغان وقتك اللهغه يالغانلاوچي ياكه قيامتنى يوق ديود يالغانلاوچي هيچ نفس بولماس (خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ) اول قيامت برتورلي قومنى توبان درجه گه تشروچيدر وبرتورليسنى بوغاري مرتبه گه كوتاروچيدر (اِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا) هر قيچان بير اوستنده گي نرسه لريني جيمرلك ايتب قاطي سلكتو برلن سلكتلسه (وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا) دعي طاغلار كامل تاراتلو برلن تاراتلسه (فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا) بس طاغلار تررلي طرفقه ساچاگان توزان بولاسلار (وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً) وسز الله نلگي قمللاري اوج صنف بولسا كز (فَاصْبَابُ الْمَوْتَمِنَةِ) بس اوج صنفلكي برس مبارك ايليدر ياكه عمل دفترلري

اوڭ قوللارینه بیرلرگان آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ) مبارکک ایالری یاکه عمل دفترلری اوڭ
 قوللارینه بیرلرگان آدملر کملردر (وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) دخی ایکنچی صنفی شوملق ایالریدر یاکه
 عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلرگان آدملردر (مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ) شوملق (مبارکک-زلیک) ایالری
 یاکه عمل دفترلری صول قوللارینه بیرلرگان آدملر کملردر (وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ) اوچونچی صنفی
 کمالترده فضیلتلرده الک بولغان آدملردر یاکه دخی ظاهر بولغاننڭ صوکنک توقفسز ایمان کیتورده
 الک بولغان آدملردر آلاز جنت کهده الک کروچیلردر اولگی معناگه بناآ سابقلاردن بیغمبلر هم
 اللهنڭ باشقه دوستلاری مراد ایکنچی معناگه بناآ ایزگوامتلر مراد (أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ)
 کمالترده فضیلتلرده یاکه ایمان و عبادتک الک بولغان آدملر درجهلری یاقین قیلنغان و مرتبهلری
 بلند قیلنغان آدملردر هم آلاز نعیم اوچماخلارندادر (ثَلَاثَةٌ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَانُوا يَتَّقُونَ) اول درجهلری
 یاقین قیلنغان و مرتبهلری بلند قیلنغان آدملر اولگی امتلردن (آدم هم زمانندان رسول اللهغه قدر
 بولغان اوتسکان امتلردن) کوب جماعتدر صوکنی امتلردن (رسول الله امتندن) آز آدملردر
 بو آیت رسول اللهنڭ منم امتلرم باشقه امتلردن کوب بولور دیگان سوزینه مخالف بولمی چونکه
 رسول اللهنڭ اصل امتی باشقه امتلردن کوب بولورده لکن باشقه امتلرنڭ ایمانده و طاعتده
 یاکه کمالت و فضیلتلرده الک بولغانلاری رسول الله امتینڭ بو صفتده الک بولغانلارندن کوببرک
 بولور و بو امتنڭ تابعلری باشقه امتلرنڭ تابعلرندن کوب بولور (عَلَى سُرُرٍ مَوْضُونَ) آلتون
 برلن توقلغان انجی و یاقوت برلن برکنلسگان سریرلر اوزرندهدر (مُتَّكِنِينَ عَلَيْهَا مَتَقَابِلِينَ) برسی
 برینه قارش بولغانلاری حالده اول سریرلر اوزرنده تاییانوچیلاردر (يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّبُونَ)
 آلاز اوزرنده منگوتک بولوب قالا تورغان بالالار خدمت ایچون طواف قیلورلار اوزلرندن بورن
 اولسگان بالالاری (بَأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ) اچکان حاللرنده توقلسز و بورنسز صاوتلار برلن هم توقالی
 و بورنلی صاوتلار برلن طواف قیلورلار (وَكَأْسٌ مِنْ مَعِينٍ) دخی خمردن بولغان صاوت برلن طواف قیلورلار
 (لَا يَصْنَعُونَ غِنَاهَا وَلَا يَنْزِفُونَ) اول خمرنی ایچودن اچوچیلرگه باش آورتوو عقلنڭ کیتوی حاصل بولماس
 (وَفَاكِهَةٌ مِمَّا يَنْخَبِطُونَ) دخی اوزلری اختیار قیلغان نرسه دن تورلی جیمشدر برلن طواف قیلورلار
 (وَلَعْمٌ طَيْرُهُمْ يَشْتَهَوْنَ) دخی نفسلری آرزو قیلغان نرسه لردن قش ایتلری برلن طواف قیلورلار
 (وَخُورَعِينَ) دخی آلاغه الوغ کوزلی حور قزلاری بولغوجیدر یاکه دنیادهغی خاتونلاری بریاشده
 و یاکنی تنده بولوب قایتادن یاراتلمش بولوب حورلار اسمنده بولورلار (كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ)
 اول حور قزلاری صافلقده و آقلقده صاوتنده صاقلانغان انجیلر کبیدر (جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ)
 اوچماخدهغی آدملرگه بوانعاملری قیلنور دنیاده قیلغان عمللری برابرند، جزا یوزندن (لَا يَسْمَعُونَ)
 فیها لغوا و لاتأثیما) اوچماخ اهللری اوچماخ باطل سوزنی هم برسنی برس گناهغه نسبت، بیره تورغان
 (یعنی گناهلی بولمکزدیگان) سوزنی اشتماسلر (الْأَقْلِيَاءَ سَلَامًا-لِأَمَّا) مگر سلام دیگان سوزنی اشتورلر
 ۹۷

بوذکر قیلنغان درجه لر ونعمتلر سابقلار ایچون اما آندن بر درجه توبان اصحاب الیمین نك مالنی
 الله تعالی کلاچکده ذکر قیلاچاق (وَأَصْحَابُ الِیْمِیْنِ مَا أَصْحَابُ الِیْمِیْنِ) دخی اوڭ قول ایالری یعنی
 مبارکلك یا که عمل دفترلری اوڭ قوللارینه بیرلرگن آدملر کملردر اول یمین ایالری (فی سدر
 مَغْضُودٍ وَطَلَعٌ مِّنْضُودٍ) اول یمین ایالری چانچکلری کیسلرگن بنق آغاچنده در هم جیمشی توبانندن
 اچینه قدر برسی استنه برسی قویلغان خوش ایسلی موز آغاچنده در (وَظَلَّ مَمْنُونٌ وَمَاءٌ مَّسْكُوبٌ) دخی
 صورلغان کولا گه ده هم همیشه آغب تورا تورغان صوده در (وَفَاكِهِةٌ كَثِیْرَةٌ لَّامَقْطُوعَةٌ وَلَا مَمْنُوعَةٌ) دخی
 هیچ بروقتنه کیسلی تورغان هم آلوجینن هیچ بروجه برلن طییلمی تورغان کوب جیمشله در
 (وَفَرُّشٌ مَّرْفُوعَةٌ) دخی بیوک توشا کلرده در یعنی شول ذکر قیلنغان تورلی نعمتلرده حضور قیلورلار
 (اِنَّا اَنْشَاْنَاهُمْ اَنْشَاءً) درستلکده بز اصحاب یمینلرنك خاتونلارنی کامل یاراتو برلن یاراتدق یا که
 یاژدان یاراتو برلن یاراتدق بو خاتونلار یا که حور قزلاری یا که دنیا ده غی خاتونلاری بیضاوی
 ایاسی ایته رسول الله ایتدی دی بو خاتونلار دنیا دن قارچق بولوب اوتکان خاتونلار الله تعالی همه سنی
 بریاشده با کره ایته یاراتدی دیو (فَجَعَلْنَاهُمْ اَبْكَارًا عُرْبًا اَنْرَابًا) بس اول خاتونلارنی با کره لر
 ایته ایرلرینه سیوکلر ایته هم همه سنی بریاشده ایته (اَوْتُوْرًا وَّجَیْبًا) یاشنده ایته (یاراتدق بز
 لِأَصْحَابِ الِیْمِیْنِ) بو خاتونلارنی بر صفتنه یاراتدق یمین ایالری ایچون (ثَلَاثَةٌ مِنَ الْاَوَّلِیْنِ وَثَلَاثَةٌ مِنَ الْاٰخِرِیْنِ)
 اول یمین ایالری اولگی املردن کوب جماعتلر دخی صوڭغی املردن (رسول الله املندن) کوب
 جماعتلردر (وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشَّمَالِ) دخی شوملق ایالری یا که عمل دفترلری صول قوللارینه
 بیرلرگن آدملر کملردر اول شمال ایالری (فی سهوم و همیم) اول اصحاب الشمال تنلری نك تیشکلرینه
 اوتنه تورغان اسسی اوطده هم غایت اسسی صودادر (وَظَلَّ مِنْ یَجْمُومٍ) دخی قارا تن دن بولغان کولا گه ده در
 (اَلْبَارِدِ وَالْكَرِیْمِ) اول کولا گه باشقه کولا گه لر کبی صالحونده توگل در دخی فائده لیمه توگل در (اَنْهَمُ
 كَانُوا قَبْلَ ذٰلِكَ مُتْرَفِیْنَ) درستلکده اول اصحاب الشمال (کافرلر) موندان الملك (دنیا ده) نفس آرزولارینه
 چوموچیلار بولدیلار بوعدا بلار آلا رغه شونك ایچوندر (وَكَانُوا یَصْرُوْنَ عَلٰی الْحَنَثِ الْعَظِیْمِ) دخی اول
 شمال ایالری دنیا ده وقت الوغ گناهغه (کفرگه) دوام قیلور بولدیلار (وَكَانُوا یَقُولُوْنَ) دخی شمال
 ایالری دنیا ده وقت ایقور بولدیلار (اِنَّا اَمْتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) ایا بز هر قیچان اولساك دخی چرب
 توفراق هم تارالغان سیاکر بولساق (اِنَّا لَمَبْعُوثُوْنَ) ایا بز قبرلر زدن قوبارلمش بولور مزمو (اَوْ اَبَاؤُنَا
 الْاَوَّلُوْنَ) دخی اولگی اولرگن آتالارمز قوبارلمش بولورلارمز (قُلْ اِنَّ الْاَوَّلِیْنَ وَالْاٰخِرِیْنَ لَهٗ جُوهُورٌ)
 ای محمد هم بعثنی انکار ایتنوچی کافرلرگه ایته درستلکده اولگی املر دخی صوڭغی املر ایته
 جیولمش بولورلار (اِلٰی مِیْقَاتِ یَوْمٍ مَّتْلُومٍ) الله حضورنده بیلگولی بولغان کون نك وقتنی ایچون یعنی
 الله تعالی چیکلا گن کونده جیولورلار (ثُمَّ اَنْتُمْ اِیْهَا الضَّالُّوْنَ الْمَکْتَبُوْنَ) مونك صوڭغی ای مکه اهلی
 سز ای آرغونلر وبعثنی بالغانغه توتوچیلار (لَا کُلُوْنَ مِنْ شَجَرَةٍ مِنْ زَعْمَرٍ) زقوم آغاچینك جیمشندن

آشاغوچىلارسىز (فَمَا لَتُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ) بس زقوم آغاچندان (جيمشنى آشاودان) قورصاق لارگىزنى
 تولتىر وچىلارسىز (فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ) بس غايت صوصادقگىزدان آشاغان زقوم استنه اسسى
 سودان اچوچوچىلارسىز (فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهَمِيمِ) بس اول اسسى صوتى صوصاغان توهنگى اچوى كىبى
 اچوچىلارسىز (هَذَا نَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ) بو زقوم آغاچى بران اسسى صوصاغان لارنگى جزأ كوننده
 حاضرلىنگان ضيافت لىرىدر بس تموغده قىرارانىب يىنكاج نىنداين صىلار بولوى حقنىكى نى ظن ايتىهسن
 البته آنسى بىگىراك آغر وقاطى در معناسنده (نَعْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ) بس سزنى يوقىدان بار
 ايتىب ياراتىق كاشكى قىرلردن تىرلب قوبارلوغه اوشانساگىز ايدى (اَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ) خاتون لارنگى
 (بالاياراتلا تورغان قاپچى لارىنه) آتقان نرسهگىزدن (نطفه لردن) خىبرىرگىز (اَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ
 الْخَالِقُونَ) اياسىزى اول خاتون لارنگى رحملرىنه آتقان نرسه لىرگىزنى (نطفه لرىنى) كامل آدم ايتىب
 ياراتىرسىز ياكه اول نطفه لرىنى كامل آدم ايتىب ياراطوچى بىزى البته بىز (نَعْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ)
 بىز سىزنى آراگىزده اولمىنى تقدىر قىلىق وهر بىرگىزنى اولوئى بىلىگولى وقت بىرلن وقتلاىق
 (وَمَا نَعْنُ بِمَسْبُوحِينَ) وبىزالىك بولىمىش توگىلەبىز هىچ بىرگىز بىزگه الك بولا آلماس شونىكى اىچون
 اولمىنده قاپچى قىولا آلماس (عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ) بىز آراگىزده اولمىنى تقدىر قىلىق سىزنىكى
 اوخشاشلارگىزنى آلماشدرومىز اىچون بو اورونده (على) لام تىللىل معناسنده (وَنَنْشُكُّكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ)
 وسىزنى سىز بىلى تورغان صىفت لارده ياراطومىز اىچون (وَلَقَدْ عَلَّمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى) و تىقلىق سىز اول
 ياراطونى بىلىگىز هىچ يوقىدان سىزنى ياراطوم (فَلَوْلَا تَتَذَكَّرُونَ) كاشكى اولده ياراطومه قىياس قىلوب
 منم قايتادان ياراطوغه ده قادر ايدىكىمى ذكر قىلساگىز وبىلساگىز ايدى بو آيت ده قىياس بىرلن اسىندلال
 نىكى درسىلىگىنه اشارت بار چونكه الله تىه قايتادان ياراطونى اول ياراطوغه قىياس قىلونى قوبوده
 بىعثنى انكار ايتوچىلرىنى نادانلارغه نىسبت بىردى (اَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ) بىرگه ساچكان نرسهگىزدن
 (اورلقلاردان) خىبرىرگىز مىكنا (اَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ) اياسىزى اول ساچكان نرسه لىرگىزنى
 (اورلقلارنى) اوسىرسىز ياكه بىزى اوسىررمىز البته بىز اوسىررمىز (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا) اكر بىز تىلاشاك
 سىزنىكى ساچكان نرسهگىزنى قورى وبوش اوتن قىلورمىز (فَظَلَّمْتُمْ تَفَكَّهُونَ) بس سىز بواشكه عجب
 لنور ياكه تور شوگىزنىكى بوش كىتوبىنه اوكنور بولوب اورلىرسىز (اِنَّا لَمُغْرَمُونَ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ) دى
 ايتورسىز درسىلىگىنه بىز اىگىن ساچو سىبىلى آلدانمىشىمىز ياكه اىگىمىزنىكى هلاك بولوى سىبىلى هلاك
 بولمىشىمىز بىلكه بىزىز قىدان محرومىز دىوايتورسىز (اَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ) شونىداين سودان
 (اچوگه صالح بولغان طاطلى سودان) مىكنا خىبرىرگىز اول صوتى سىز اچارسىز يعنى اچه تورغان شوگىزدان
 خىبرىرگىز (اَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ) اياسىزى اول صوتى بىلوطىدان ايتىردىگىز (تشرىدگىز) (اَمْ نَحْنُ
 الْمُنزِلُونَ) ياكه بىزى اول صوتى ايتىروچى البته بىز ايتىروچى (لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ آجَاثًا) اكر بىز
 تىلاساك اول صوتى توزلى و اچى قىلورمىز (فَلَوْلَا لَاتُشْكِرُونَ) كاشكى مونىكى كىبى الوغ نىعنىلرگه شكر

قیلساگز ایدی (اَفْرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ) چاغب اوط چغاره تورغان اوطدان میکا خبر بیرکز (اَأَنْتُمْ
 اَنْشَاءُ تُمْ شَجَرَتَهَا) ایاسزمی اول اوط چغه تورغان آغاچنی (مرخ، غفار، کلج آغاچلاری کیی) یاراتدکز
 اَمْ نَعْنُ الْمُنْشُونَ) یا که اول اوط چغه تورغان آغاچنی بز می یاراطوچی البته بز یاراطوچی (نَعْنُ
 جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ) بز اول اوط چغه تورغان آغاچنی قبرلردن قوبارلو حقنده تبصره یا که جهنم
 اوطینه اورناک هم صحری لارده بولوچی آدم لرگه فائده قیلدیق (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای
 محمد هم الوغ بولغان ربکناک اسمنی ذکر برلن تسبیح ایت یعنی سبحان ربک العظیم دیو ایت
 یا که ربکنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لاردان یراق قیل اولگی معناغه بناء بو آیت برلن رکوع
 تسبیحی ثابت بولا هم رسول الله بو آیت اینگاچ بو تسبیحنی رکوع لرگه ده ذکر قیلوگز دیدی امر استجاب
 ایچون بس بو آیت برلن رکوع تسبیحنی ناک مستحب بولوی ثابت بولا اوشنداق رسول الله (سَبِّحْ اسْمَ
 رَبِّكَ الْأَعْلَى) آیتنی اینگاچ بو تسبیحنی سجد لرگه ده ذکر قیلکز دیدی بس اول آیت برلن سجد تسبیحنی ناک
 مستحب بولوی بلنه بو ایکی آیت اینماسدن بورون صحابه لر رکوع لرگه ده (اَللّٰهُمَّ لَكَ رُكْعَتٌ) دیو
 سجد تسبیحنده (اَللّٰهُمَّ لَكَ رُكْعَتٌ) دیو ایتنه لر ایدی (فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ) بس مین یلدن لار ناک
 تشه تورغان اورون لاری برلن قسم ایتمیم چونکه قسم ایتمی ده ذکر قیلناچق اش ظاهر یا که قسم
 ایتنه من معناسنک بو وقتک (لَ) کلمه سی آرق بولا (وَاِنَّهٗ لَقَسَمٌ لِّوَتَّعْلَمُونَ عَظِيمٌ) دخی یلدن لار ناک تشه تورغان
 اورون لاری برلن قسم ایتمو اگر سز بلساگز البته الوغ قسم در چونکه قسم ایتموده قدرت ناک
 الوغلقنه و حکمت ناک کمالنه و رحمت ناک کوبلکنه دلالت بار البته الله ناک رحمتی بنده ناک عندا بسز
 و ثواب سز مکلف بولمی مهمل قالدرلماوینی تلیدر (اِنَّهٗ لَقُرْآنٌ کَرِیْمٌ فِی کِتَابٍ مَّکْنُونٍ) قسم ایتمب ایتنه من
 درستلکنه اول قرآن فائده سی کوب بولغان قرآن در صاقلانمش کتابه (لوح المحفوظه) یازلمشدر
 (لَایْمُسُّهُ اِلَّا الْمَطَهَّرُونَ) اول صاقلانمش کتابنی (لوح المحفوظنی) توتماس (یعنی لوح المحفوظه بولغان
 نرسه لرگه عطلم بوا ماس) مگر آدم لک دن کیلگن کیمچیلک اردن پاک بولغان فرشته لرگنه توتار
 (مطاع بولور) یا که قرآننی توتماسن مگر طهارت سز لکردن پاک بولغان آدم لرگنه توتسن معناسنه
 (نفی نهی معناسنک بولا) ایکنچی معناغه بناء بو آیت جنب کشیگه قرآننی توتونلک درست توگل ایکنه
 دلالت قیلادر یا که قرآننی استماس مگر کفردن پاک آدم لرگنه استار معناسنه (تَنْزِیْلٌ مِّنْ
 رَبِّ الْعَالَمِیْنَ) اول قرآننی بتن عالمنی تربیه ایووچی الله دان شیکسز ایندرلماک برلن ایندرلدی
 (اَفْبِهَذَا الْحَدِیثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ) ای مکه کافر لری ایا سز بو سوزنی (قرآننی) خورغه و جیسکلگه
 صابوچی لار میسز (وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ) دخی رزق سز ناک شکرینی قیلاسزمی (اَنْتُمْ تَكْفُرُونَ)
 درستلکنه سز قرآننی یالغانغه توتاسز یعنی قرآن نعمتنه شکر قیلوگزنی قرآننی
 یالغانغه توتونی قیلاسزمی (فَلَوْلَا اِذَا بَلَغَتِ الْاِحْلَامَ) بس کاشکی هر قیچان جان بوغازغه
 ایرشسه (وَاَنْتُمْ حِیْنَتُمْ تَنْظُرُونَ) حال بوم سز (اولارگه یاقینلاشقان آدم یاننده حاضر بولغان آدم لر)
 ۸۴

اول وقتک اولارگه یاقینلاشقان آدمگه قارارسز (وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ) وصالبوکم بیز اولارگه حاضرلنگان آدمگه سزدن یاقینراقمز یعنی آنکڭ حالنی سزدن آرتوق بلهمز (وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ) ولکن سز اولارگه حاضرلنگان آدم اوزرنده بولغان نرسه نی کورمیسز یعنی حقیقتنی بلمیسز (فَلَوْلَا أَنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ) کاشکی اگر سز قیامت کوننده دنیاده قیلغان عملارگز برابرنده جزالانمش بولماساگز ایدی (تَرْجِعُونَهَا) بوغازغه ایرشکان نك صوکنده جاننی تنگه کیری قاینارساگزچی (أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز یعنی انکارده راست سوزلیاردن بولساگز یعنی سوزگذرده راست بولساگز جاننی بوغازغه ایرشکان نك صوکنده کیری تنگه قاینارگز (فَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) بس اگر اولنگان آدم اللهغه یاقین قیلغان آدملردن یعنی ایمان وعبادتک اللک بولغان آدملردن (اولسگی صنفدان) بولسه (فَرُوحٌ وَرَبَّاعٌ وَجَنَّةٌ نَعِيمٌ) بس اول کشیگه راحت لنو هم کورکام رزق ونعمت اوجماخلاری بولور (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) و اگر اولنگان آدم هبارکک ایالردن یا که عمل دفترلری اوک قوللارینه بیرلنگان آدملردن (ایکنچی صنفدان) بولسه (فَسَلَامٌ لَّكَ مِنَ أَصْحَابِ الْيَمِينِ) بس ای یهین ایاسی سیکن یهین ایاسی بولغان قرداشلرگسن سلام باردر یعنی سیکن سلام ایبتورلر (وَأَمَّا أَنْ كَانُ مِنَ الْمُكْتَسِبِينَ الضَّالِّينَ) اما اگر اولنگان آدم قیامتنی بالغانغه توتوچی توغری بولسدان آداشقان لاردان یعنی اصحاب شمال بولغان اوچوچی صنفدان بولسه (فَنَزَّلْنَا مِنْ حَمِيمٍ وَتَصَلَّىٰ حَجِيمٍ) بس اول کشیگه حاضرلنگان نرسه (ضیافت) اسسی صودان در دخی حجیم تموغسنه کوردر (أَنْ هَذَا هُوَ حَقُّ الْيَقِينِ) درستلکنده بوسورهده ذکر قیلنغان نرسه لر یا که بو اوچ صنف حقنده ذکر قیلنغان نرسه لر البته شیکسز بولغان خبر برلن ثابت در (فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) بس ای محمد عم ربکنی جنابنه مناسب بولماغان صفت لاردان الوغ بولغان اسمنی ذکر برلن براق قیل واقع سورده سی نك ترجمه سی تمام بولدی

(ایلملی یلنچی سوره (حاید) سورده اینگان جمعی یکریمی توقز آیت)

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) الله ایچون کورکرده دخی بیبرده بولغان نرسه لر تسبیح ایتمدی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشنه استن در هم حکمت ایاسیدر (لَهُ الْمُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) اول الله ایچون در کورکر نك و بیبرلر نك خوجه لغی (یعنی ویمیت) اول الله اولکلرنی ترگزروتکرلرنی اوترر (وَهُوَ عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) واول الله اولتروندن وترگزودن هر نرسه اوزرینه کچی ینکوچیدر (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ) اول الله هر نرسه دن اول در بس الله دن اللک هیچ نرسه بوقدر دخی هر نرسه دن صوگذر بس الله دن صوگ هیچ نرسه بوقدر (وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ) واول الله قدرنی نك اثرلری برلن ظاهر در (بیلسگولیدر) ذاتی نك حقیقتنی برلن یاشرندر یادکه وجودی ظاهر در حقیقتنی بیلسگولی توگل در چونکه الله نك ذاتنی اوزندن باشقه هیچ کم بلماس

لارغە اوجماخ بىرلن سىۈنچ بىرلىگان هم آلارنىڭ آللارنىدان اوڭلارنىدان نور بىرگان كوندە منافق
 (طشندان ايمان اظهار قىلۇپ اچىنن كافر بولغان آدملىر) ايرلر بىرلن منافقە خاتونلار ايتورلر
 (لَلَّذِينَ آمَنُوا) ايمان كىتىرگان آدملىرگە (انظرونا نقبوس من نوركم) بىزنى كىتكىز نور كىزىدىن بىزدە الش
 آلورمىز دىۈچۈنكى مۇمىنلرنى اوجماغە آشقىدروب آلوب بارلور ياكە بىرگە طابا قارا كىز معناسندە
 چۈنكى مۇمىنلر منافق لارغە يۈزلرى بىرلن قارشى بولغاچ منافق لار مۇمىنلرنىڭ آللارنى بولغان نورلارنى
 كۈرۈ سېلى ياقىلىقى حاصل قىلورلار (قيل ارجعوا ورائكم) منافق لارغە ايتلور آرتو كىزغە (دنياغە)
 كىرى قايتو كىز (فالنمساوا نورا) بس اللهنى معرفتىنى هم كوركام خلق لارنى حاصل ايتو بىرلن نور استا كىز
 چۈنكى نور بىلاردان حاصل بولادىر ياكە موقى كىرى قايتو كىز نور آندە آلنور معناسندە ياكە تىلاگان
 اورن كىزغە كىرى قايتو كىز ايكىنچى نور استا كىز بونورنى سىزگە بىررگە يول يوق معناسندە (فصرب
 بينهم بسورله باب) بس مۇمىنلر بىرلن منافق لار آراسندە بىر دىوار صوغلور اول دىوارنىڭ مۇمىنلرگە
 كىرگە ايشكى بولور (باطنه فيه الرحمه) اول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ اچىندە رحمت باردر چۈنكى
 جنتگە ياقىن (وظاهر من قبله العناب) واول دىوارنىڭ ياكە ايشكىنىڭ طشى اول طشى جەتنى طرفندان
 عناب باردر چۈنكى تەو غغە ياقىن در (ينادونهم ألم نكن معكم) منافق لار مۇمىنلرگە بىز سىزنىڭ بىرلن
 دىن دە بىر بولما دىقى دىۈندە قىلورلار مقصدلارنى ظاهردە بىر بولو (قالوا بلى) مۇمىنلر منافق لارغە
 ايتورلر بلى بىزنىڭ بىرلن دىن دە ظاهرا بىر بولىمىز (ولكنكم فتننم انفسكم) لىكن سىز منافق لىق
 سېلى اوز كىزنى فتنەگە تىشردىك (وتربصنم واربتنم) دىقى مۇمىنلرگە تورلى بلالار ايرشونى كىندىك
 ودىن دە شىك قىلىمىز (وغرتكم الاءانى حتى جاء امر الله) دىقى سىزنى دنيا امىدلرى (مثلا عمرنىڭ
 اوزون بولوى كىبى) اللهنىڭ امرى (وام) كىلىگان گە قدر سىزنى آلدادى (وغرتكم بالله الغرور)
 دىقى سىزنى آلدادى (شيطان ياكە دنيا) اللهنىڭ يارلقا غوچى بولوى بىرلن و عناب قىلما وچى بولوى
 آلدادى يعنى شيطان ايتىدى گناهنى قىلسا كىمە قورقمە اللهنى يارلقار و عفو قىلور دىو وسوسە قىلىدى
 (فاللوم لا يؤخذ منكم فدية) بس بو كوندە (قيامت كوندە) سىزدن منافق لاردان فدا آلتماس يعنى
 عذاب كىزنى ايكىنچى نرسە بىر بىر آلماشىرا آلماسىز (ولامن الذين كفروا) دىقى طشندان و اچىنن كافر
 بولغان آدملىردن دە فدا آلتماس (مأواكم النار) سىزنىڭ باراچاق اورن كىز اوط در (هى مولاكم) اول
 اوط سىزنىڭ جىنا بىكزە تىۈشلى و مناسب در ياكە اول اوط سىزگە ياقىن در معناسندە (وبشس المصير)
 ونى باوز اورلە چىك اورون در اول اوط (الم بيان للذين آمنوا) ايا ايمان كىتىرگان آدملىرگە وقت
 بولما دىمو (ان تخشع قلوبهم لذكر الله) اللهنىڭ ذكرى اچىنن كوكىللىرىنىڭ قورقوبىنە بو آيت مهاجرلر
 حقتىدە ايتىدى دىگانلر چۈنكى مۇمىنلر مكدە دە وقت بىك آچ بولغان لار مدينەگە ھىجرت قىلغاچ مۇمىنلرگە
 رزق لار و نعمتلر ايرىشىدى هم اولگىگە قاراغاندە ھمتلرى ضعيف لىدى (ومانزل من الحق) دىقى
 اللهدان ايتگان نرسە (حقدان بولغوچى) يعنى قرآن اچىنن كوكىللىرىنىڭ قورقو و قىنى كىلما دىمو

ویتما دیمو (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ) دخی مؤمنلرگه موندان (قرآن دان) اللک کتاب
 بیدارگان آدملر کبی بولماس سزلقغه وقت یتما دیمو یعنی مؤمنلرگه یهودلر و نصارالارغه اوخشاماس سزلقغه
 وقت یتما دیمو (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَلُ فَنَسُوا قُلُوبَهُمْ) بس اول یهودلر و نصارالار اوزرینه عمرلری یا که
 امیدلری اوزون بولتی ایچون زمان اوزون بولدی بس آلازلک کوزلملری قارالدی (وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
 فَاسْقُونَ) دخی اهل کتابدان کویسی الله نلک طاعتندن چغوچیلاردر یعنی کوزلملری نلک آرتوق
 قارالغندان دینلرندن چغوچیلاردر هم کتابلارنده بولغان حکملرنی قویوچیلاردر (اعلموا ان الله یعی
 الأرض بعد موتها) ای آدملر بلکیز در سنلکه الله تعالی کییوسبیلی اولگان نلک صوکنده اولنلر
 اوسدرب بیرنی ترگزوچیلر بو بیرنی ترگزو قارا کوزلملرنی ذکر برلن دخی قرآن اوقو
 برلن ترگزوگه، یا که اولکلرنی قیبرلرندن ترگزوگه تمثیل بولادر (قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ) تحقیق
 بز سزگه بیرنی ترگزوگه قادر ایلمکمزگه دلالت قیلا تورغان آیدلر اینسردک (لَعَلَّكُمْ
 تَعْقِلُونَ) عقلکیز کامل بولوب اورلسون ایچون (ان المصدقین والمصدقات) در سنلکه الله
 رضالغی ایچون صدقه بیروچی ایرلر دخی صدقه بیروچی خاتونلر (واقترضوا الله قرضاً حسناً) دخی
 اللهغه کورکام بوروچقه بیروچی ایرلر هم خاتونلار یعنی ثواب امید ایتمک الله بولنده ماللارونی
 صرف قیلوچیلار کیرک ایرلر و کیرک خاتونلار بولسون (یضاعف لهم ولهم اجر کریم) اول آدملرگه
 اجرلرینی قات قات قیلنور هم آلازغه حد ذاتده الوغ بولغان اجرده باردر (والذین آمنوا بالله
 ورأه) دخی شوندا این آدملر اللهغه هم الله نلک دین ایراتر ایچون یبارگان ایلمچیلرینه (پیغمبرلرینه)
 ایمان کیتردیلر (اولئک هم الصدیقون والشهداء عند ربهم) بو صفتده بولغان آدملر آلادر ربلمری
 حضورنک صدیقلار دخی شهیدلر منزلنده بولغان آدملر یا که ربلمری حضورنک آلادر بیک اوشانوچی لار
 وشاهدلار معناسنده چونکه بو صفتداغی آدملر اللهغه ایمان کیتردیلر هم الله نلک دخی پیغمبرلرینلک
 بتن خبرلرینی تصدیق ایتمیلر هم آلا قیامت کوننده الله ایچون پیغمبرلرنی یالغانغه توتقان
 امتلرگه شاهد بولورلار (لهم اجرهم ونورهم) اول آدملرگه صدیق لارنک هم شهیدلرنک اجرلری هم
 نورلاری کبی اجرلر ونورلار بولور (والذین کفروا وکذبوا بآياتنا) دخی شوندا این آدملر کافر
 بولیلار هم بز نلک آیتلرمزنی یالغانغه توتدیلار (اولئک اصحاب الجحیم) بو قباحت صفتده بولغان
 آدملر جحیم تموغینلک ایالریدر بیضاوی ایاسی ایتمه بو آیت تموغده منگو قالونلک کافرلرگه خاص
 بولونده دلالت قیلادردی چونکه بو آیت نلک ترکیبی اختصاص فی بلده صعبیت عرفده لازم بولوغه
 دلالت قیلادی (اعلموا انما الحیوة الدنیا) ای آدملر بلکیز آنجق در سنلکه دنیا ترکلیگی (لعب و لهو
 وزینة) اویوندر وفائده سز اشدر وزینت لنودر (وتفاخر بینکم وتکادرو فی الاموال والاولاد) دخی
 آرالارکیزده ماقطانوشو هم ماللارده وباللارده کویا بشودر الله تعالی آخرتده مؤمنلر برلن منافق لارنک
 حاللرینک نچک بولاچاغنی بیان ایندکدن صوکره دنیا اشلرینک حقیر نرسه لر ایلمکنی بیان ایتمدی

دنیا اش دبو اول اش برلن آخرتده گی سعادتکه ایرشو بولماغان اشنی ایتورلر الله تعالی دنیا اشینی شول طریق بیان ایته دنیا اشلری خیالی بر اش فائدهسی آز وبتوی تیز چوندکه دنیا اشلری صبی لارنلک اویناغان وقتده فائدهسز مشقت لنوی کبی آدم لرنلک اوزلرینی مشقتلی تورغان اویون دان عبارت هم آخرت مقصودلارندان شغللندره تورغان بوش اشلردن عبارت هم کورکام کییملر ویغشی آطلار وکورکام بنالار ونسللر ومالار برلن ماقطانشو کبی بولغان زینت دن عبارت دبو (کَمَلٌ غَیْثٌ اَعْجَبَ الْکُفَّارَ نَبَاتُهُ) دنیا ترکلی نلک مثالی اوسه تورغان نرسه لری ایگن ساچوچیلارنی عجب که قالدره تورغان یغمور کبیدر ایگن ساچوچیلار بیر آستنده اورلسق لارنی ارتکانلکری ایچون (کُفَّارٌ) دبو آطلالغان کفار ارتوچیلر معناستده یاکه کفاردان الله فی انکار اینوچی جن کافرلر مراد چونکه کافرلرنلک دنیا ترککنه عجب لنوی مؤمن لرنلک عجب لنوندن آرتوغراق شونلک ایچون کافرلرنی حاصلانغان یندهده مؤمن نلک بر عجب نرسه فی کوردکی وقتنده فکری اول عجب نرسه فی قیلوچی الله نلک قدرتنه کوچه اما کافر نلک فکری کوزی کورگان نرسه دن آرتوقه کوچی بس کافر نلک عجب لنوی آرتوغراق بولا (ثُمَّ یَهِیجُ فِتْرَاهُ مُصَفَّرًا) مونلک صوکنده اول اوسه تورغان نرسه کیمبار بس سین آنی صاری تسده گی حاله کوررسن (ثُمَّ یُکُونُ حُطَّامًا) مونلک صوکنده اول اوسه تورغان نرسه جیل اوچرطا تورغان طارالاتورغان نرسه بولوب اورلور بو آیتدن مقصود تیز بتونده وفائده سینلک آزلغنه دنیا ترککن ایگن ساچوچیلرنی اوسه تورغان نرسه لری عجب لندرگان یغمورگه تمثیل (وَفِی الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ شَدِیْدٌ) دخی دنیانی آخرتگه اختیار قیلغان آدملرگه آخرتک قاطی عذاب باردر بو آیت دنیاغه چومودان نفرتلندرو آخرتک حرمنلی بولونی موجب بولغان نرسه گه قرقررو بولا (وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانٌ) دخی دنیانی آخرتک اختیار قیلماغان آدملرگه الله دان بارلقاو هم رضالق باردر (وَمَا الْحَیٰوةُ الدُّنْیَا اِلَّا مَتَاعٌ الْغُرُوْرُ) دنیا ترکلیگی توکلدر مگر آلدی تورغان فائده لنه چک نرسه گنه در یعنی دنیاغه غنه یوزینی دوندرب دنیا برلن آخرتنی استاماگان آدم ایچون (سَابِقُوْا اِلٰی مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّکُمْ) ربکزدن بولغان مغفرته (گناهلارنی بارلقاوغه) میدانک اوزوشه تورغان آدم آشقغان کبی آشقکنز (وَجَنَّةٌ عَرْضُهَا کَعَرْضِ السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ) دخی کیلک لگی کولکر برلن ییدرلرنلک کیلک لگی قدر بولغان اوچماخقه آشقکنز (اُعِدَّتْ لِلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ) اول جنتنی اللهغه دخی الله نلک رسوللرینه ایمان کیترگان آدملرگه حاضرلندی بو آیت اوچماخنلک حاضر مخلوق بولوینه دخی اوچماخقه کروگه مستحق بولوده بالغز ایمان نلک کفایه قیلوینه دلالت قیلادر (ذٰلِکَ فَضْلُ اللّٰهِ یُوْتِیْهِ مَنۢ یَّشَآءُ) بروعهده قیلنغان اوچماخ الله نلک فضلی در الله بو فضلنی تلاگان آدملرینه بیدر (وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ) دخی الله الوغ فضل یاسیدر بس الله نلک اوچماخ برلن انعام قیلوی براق اش توکلدر (مَا اَصَابَ مِنْ مُّصِیْبَةٍ فِی الْاَرْضِ) بیدره ایرشکوچی هیچ نرسه دن (اَچلق وباشقه بلالر کبی) ایرشما دی (وَلَا فِی اَنْفُسِکُمْ) دخی اوزلرگزگه ایرشما دی آدر ولار وباشقه آفتلر کبی (الْاٰفِی کِتَابٍ مِّنۢ قَبْلِ اَنْ نَّجْرَاهَا) مگر ایرشدی ایسه اول نرسه فی بزخلف ایتودن الک اول نرسه لرواح المحفوظه یارلشدر الله نلک

علمندە، ثابت در (اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرٌ) درستلىكك اول نرسە فى لوح المحفوظك يازو الله اوزرىنه
 جيكل در (لَكَيْلًا تَأْسُوْا عَلٰى مَا فَاَتَكُمْ) الله تعالى اول ايرىشكان مصيبتنى لوح المحفوظك يازدى دنيا نعمة ملرنىن
 اوتكان نرسە اوزرىنه قايرما وگزاچون (وَلَا تَفْرَحُوْا بِمَا آتَاكُمْ) دى الله نك دنيا نعمة ملرنىن بىرگان نرسە لرىنه
 سز نك شادلانما وگزاچون چونكه هر بىر نرسە نك الله نك تقدىرى ايله بولوىنى بلىگان آدم البته دنيا
 نعمتلرى نك كىتوبىنه دەھم كىلوىنە دەھم قايرغوم (وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُوْرٍ) دى الله اوزى بىرگان نعمتلرى بىرلن
 تكبرلن وچىنى هم آدملىرگە ماقتانوب بىر وچىنى دوست كورماس (^{۲۳} اَلَّذِيْنَ يَبْخُلُوْنَ وَيَبْهَرُوْنَ النَّاسَ
 بِالْبُهْلِ) تكبرلن وچى و ماقتانوب بىر وچى آدملىر شونداين آدملىر الله بىرگان نرسە بىرلن اوزلىرى
 سارانلق قىلورلار هم آدملىرگە دەھم ساران بولو بىرلن بىرورلار (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الرَّحِيْمُ)
 وكمىر الله بىرگان مالنى دين يولىنە صرف قىلودن يوز دوندىر الله غەھىچ ضررىوق بس درستلىكك
 الله اول كشىنك مالنى صرف قىلونىن موگسىزدرهم حد ذاتندە ماقتالمشدر بس اول كشىنك نعمت كە
 شكردن يوز دوندىر وى الله غەھىچ ضرر قىلماس (لَقَدْ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنٰتِ) و تحقىق بىر يىغىمىرەزنى ظاهر
 دليل لىرهم معجزەلر بىرلن يباردك (وَاَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتٰبَ وَالْمِيزَانَ) دى آدملىر بىرلن بىرگە حقنى بيان
 قىلسن هم عملنك صوابنى خطاسنىن آيرىن اچون كىتاب ايندىردك دى هر كىمك حق تىگىزلىنىن
 وعدالت ىرتلسن اچون ميزان ايندىردك (لِيَقُوْمَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ) آدملىر عدللك وتوغرىلق بىرلن
 تورسنلار اچون ميزاننى ايندىرودن ميزان نك سببلرىنى ايندىر و مراد (وَاَنْزَلْنَا الْحَدِيْدَ) دى تىمىرنى
 ايندىردك (ياراتىق) بعضىلار آدم (عه) بعض تىمىر قراللىرى جىننىن آلوب چقىدى دىگانلر (فىه
 بَأْسٌ شَدِيْدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ) اول تىمىرە قاتى قوت هم آدملىرگە كىوب فائدهلر باردر چونكه صوغش
 قراللىرى تىمىردن باصالا هم هر برصنعتنك قرالى تىمىردن بولا (وَلَيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ)
 الله تعالى تىمىرنى ياراتىدى آدملىر فائدهلانستلر اچون دى الله نك مشاهدە بىرلن دشمانلار بىرلن
 صوغش تىمىر قراللىرى استعمال قىلور بىرلن اوزىنك (دىننە) ياردم قىلغان آدمىنى دى بىغىمىرلرىنە
 ياردم قىلغان آدمىنى غائب بولغانلارى حالە بلسن اچون (اِنَّ اللّٰهَ قُوًى عَزِيْزٌ) درستلىكك الله هلاك
 قىلورغە تىلگان آدمنى هلاك قىلورغە قادر درهم هر اشك اسنىنر غىرىنك ياردمنە محتاج بولماس اما
 صوغش بىرلن امر قىلوى آدملىرنك اوز فائدهلرى اچون (وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا نُوحًا وَاِبْرٰهِيْمَ) و تحقىق بىر
 بىغىمىر ايتوب نوح هم ابراهيم (عه) نى بباردك (وَجَعَلْنَا فِيْ دُرِّيْنَهُمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ) دى نوح هم
 ابراهيم (عه) بالالارنە بىغىمىرلك هم كىتاب قىلىق يعنى بوايكە سىنك بالالارنى بىغىمىر قىلىق هم
 آلارغە كىتابلار وچى قىلىق بعضىلار كىتابىن ياز و مراد دىگانلر (فَمَنْهُمْ مَّهْتَدٌ وَكَثِيْرٌ مِنْهُمْ فٰسِقُوْنَ) بس
 نوح بىرلن ابراهيم (عليهما السلام) نك بالالارنن مقلغە كىونلگانلرى باردر لىكن اول بالالاردن
 كىوبسى الله نك طاعتندىن چغىچىلاردر (ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰى آثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا) مونك صوگندە نوح و ابراهيم هم
 بلاردن باشقە اوتكان بىغىمىرلرنك ازلىرىنە (آرتلارىنە) دىن ابراتر اچون ببارگان ابلچىلرمىنى

(پيغمبرلرمزنى) ايارتدك (وَقَفَيْنَا بِعَيْسَى بْنِ مَرْيَمَ) دى مريم (عليها السلام) اوغلى عيسى (عم)نى
ايارتدك يعنى عيسى (عليه السلام) غه ايرشكانگه قدر هر بر پيغمبر صوكنده ايكنچسنى ايارتدك
(وَأَتَيْنَاهُ الْأَنْجِيلَ) دى عيسى (عم)گه انجيل ببردك (وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً) دى عيسى
(عم)گه ايارگان آدملىزنى كوكللمزنده شفقت قيلدق (وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً) دى رحمت هم بيبك آرتوق
قورقوچيلىقنى قيلدق (رهبانيت ديوعبادتكم هم رياضتكم آرتوق توروشوچيلىق هم آدملىزنى بنونلاي
كيسلوچيلىك، گه ايتلور بوصفت اياسنه راهب ديورلر (ابتدعوها) اول آرتوق صوفيلقنى عيسى گه
اياروچيلىق اوزلرى طرفندان چغارديلار (مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ) اول رهبانيتنى بزآلارغه فرض
قيلماق (الْأَبْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ) لىكن آلاز اول رهبانيت (آرتوق صوفيلق)نى چغارماديلار مگر
اللهنى رضالغنى استاء ايچون گنه چغارديلار (فَمَارَعَوْهَا حَقَّ رِعَابَتِهَا) بس اول رهبانيتنى چن رعابه
قيلوبىران رعابه قىلا آلاماديلار چن صاقلو بىران صاقلى آلاماديلار بلىكه اول رهبانيتكه تثلث
(معبود اوج نرسه ديمك)نى هم اول اوج نرسه نى جيتارىگنه باشقه بولزب ذاتى بربولوچيلىقنى
ورسول اللهنى انكار وباشقه قباحتمك لىرى قوشد يبار (فَاتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ) بس عيسى عم گه
ايارگان آدملىزنى الله قوشقاچه ايمان كيتىرگانلىزىنه اجرلىزىنى ببردك (وَكَثِيرٍ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ) دى عيسى
(عم)گه ايمان كيتىرگان آدملىزنى كويسى اللهنى طاعتنى چغوجيلىزنى (يَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى
اولى پيغمبرلرگه ايمان كيتىرگان آدملىزنى (اتَّقُوا اللَّهَ وَآمَنُوا بِرُسُولِهِ) طيغان نرسه سنه الله دان قورقۇز
دى اللهنى رسولى (محمد عم)گه ايمان كيتىرگىز (يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ) اگر الله دان قورقسا كىز
ورسولته ايمان كيتىرسا كىز الله سىزگه رحمتنى ايلى الش بىر بر الشى رسول الله غه ايمان كيتىرگىز
ايچون وبىر الشى رسول الله دان اولى پيغمبرلرگه ايمان كيتىرگىز ايچون (وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ)
دى سىزنى ايچون نور قيلور كه اول نور بىران بىر سىز يعنى الهامى بولغان هدايت بىرر اول هدايت
سىزنى ترك وقتىزدا هم اولى گان نى صوكنده حق يولغه كوندىرر (وَيَغْفِرْ لَكُمْ) دى الله سىزنى
گناهلارنى يارلقار (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) دى الله گناهلارنى يارلقاغوى هممه بنده لىرگه رحمت
قيلوچيلىق (لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلُ الْكِتَابِ) كتاب اهلى بلسونلر ايچون (لا كلمه سى آرتوق) (الْأَبْقَرُونَ
عَلَى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللَّهِ) درستلىك اول كتاب اهلى اللهنى فضلند ان هيچ نرسه گه قادر بولماسلار يعنى كتاب اهلى
ذكر قيلنغان اللهنى فضلند ان هيچ نرسه گه ايرشماسلر هم اللهنى فضلنه ايرشوگه كوچلىرى ده يتماس چونكه
آلاز اللهنى رسولينه ايمان كيتىرماديلر اللهنى فضلنه ايرشونى شرطى رسولينه ايمان كيتىرودر (وَأَنَّ الْفَضْلَ
بِئَدْنِ اللَّهِ) دى درستلىك اللهنى فضلنى اوزملىكنده در ديوبلسونلر ايچون (يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ) الله فضلنى
بنده لىزنى تلاگان آدملىزىنه بىرر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) دى الله الوغ فضل اياسيدر (لا) كلمه سى آرتوق
توكل در بو وقتك بو آيتنى معناسى بولادر اهل كتاب، پيغمبر هم پيغمبرگه ايمان كيتىرگان آدملىز
اللهنى فضلند ان هيچ نرسه گه قادر بولماسلار هم ايرشماسلر ديوعتقاد قيلماسونلار ايچون معناسنه

حدید سوره سى لىك ھمدە يكر مى يدنچى پاره نىك تر ھمەسى تمام بولدى

(ايللى سىكز نچى سوره مجادلە سورەسى مەينەدە اينگان يكر مى ايكى آيت)

بسمه ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي) تحقيق الله شونداين خاتوننىڭ سوزىنى اشئدى (تَجَادَلْكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي
 إِلَى اللَّهِ) اى محمد ەم اول خاتون ايرى حقنە سىنىڭ بىرلن (جدال) قىلشور يعنى دعوى ە شر ھم
 بواشە الله ە شكايت قىلور (وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَعَاوُرَ كَمَا) دخى الله اى محمد ەم سىنىڭ اول خاتون بىرلن
 سوزنى قايتاروشوب سويلاوگزنى اشئور الله تعالى بو آيندە اول خاتوننىڭ رسول الله بىرلن ايرى
 حقنە مذاكرە قىلشويىنى ھم الله ە شكايتنى بيان ايتدى (اِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ) درستلىكە الله تعالى
 ھر سوزنى اشئوچى ھر نرسەنى كوروچى در (اَلَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ) شونداين ايرلر
 سزلردن (خاتونلارنىدان) اظهار قىلورلار يعنى خاتونلارونى آنالارنىنە اوخشاتورلار (مَا هُنَّ اُمَّهَاتِهِمْ)
 اول خاتونلار حقيقە اوزرىنە ظھار قىلوچى ايرلرنىڭ آنالارى توگلدر (اِنَّ اُمَّهَاتِهِمْ اِلَّا اللَّائِي وَلَيْسَ لَهُنَّ)
 اول ايرلرنىڭ حقيقە اوزرىنە آنالارى ھېچ كىم توگلدر مگر اوزلرىنى طوغدرغان خاتونلارغنە در
 بس اول ايرلرگە خاتونلارونى حرام بولو حقنە آنالارغە اوخشاتو درست بولماس مگر آنالارغە
 اوخشاتو درست بولور حرام بولو حقنە الله تعالى آنالارغە توتاشدرغان ايمچاك ايمزگان خاتونلارنى
 ھم رسول الله خاتونلارونى (وَاَنْتُمْ لَيَقُولُنَّ مِنْكُمْ رَا مِنْ الْقَوْلِ وَزُورًا) دخى درستلىكە اول ظھار قىلوچى
 ايرلر شارح انكار قىلغان قېامت ھم يالغان سوزنى ايتورلر چونكە خاتوننىڭ ھېچ چەندىن آناغە
 اوخشاوى مەكەن توگل الله تعالى بو آيندە ظھارنىڭ يالغان وباطل سوز ايدكىنى بيان قىلدى (وَاِنَّ اللَّهَ
 لَعَفُوٌّ غَفُورٌ) دخى درستلىكە الله اوتكاندەگى گناھلارنى عفو ايتوچى ھم يارلقاغوجىدر بو آيتنىڭ
 اينويىنە سەبب شول درستلىكە صامت اوغلى اوس بىر وقتدە خاتوننى ئەلبە قزى خولەگە جماع قىلورنى قصد
 قىلدى خاتوننى كىفى ياكە اقتضاس اولمادقندىن ايرىنى منع قىلدى آچوى كىلوب ايرى خاتوننە
 (اَنْتِ عَلَيَّ كَظْهَرٍ اُمِّي) ديدى يعنى سەين مەيكا آنامنىڭ آرقاسى كەيى مەناسىنە جاھلىت زمانىدە
 بو سوز طلاق ايدى بس خولە رسول الله ە باردى وايرى بىرلن ايكى آرادە بولغان قەسەنى بيان
 ايتدى ھم بو حەقە رسول الله دان فتوى استىدى رسول الله جاھلىت زمانىدە بولغان حەقە بىرلن (خاتوننىڭ ايرىدىن
 آيرلورى بىرلن) حەقە قىلدى حاضر سەين ايركا حرام بولدىك ديدى خولە ايتدى اى اللهنىڭ رسولى ايرم اوس
 مەينى طلاق لفظى بىرلن آيرمادى ديدى رسول الله مەين سىنىڭ حەقەك ھېچ نەرسە ظن قىلمەيم مگر ايركا حرام
 بولوكنى ظن قىلام ديدى بس خولە بالالارىنىڭ كويلىگىنى ومالىنىڭ يوقلىغىنى ونىچە يىل عمر ايتكان بولدى اشئدى ان
 آيرلورنى اويلاپ بىلك قايفردى رسول الله ە ايتكىچى مرتبە كىلەمە فتوى صورادى ھم رسول الله ايتكىچى
 مرتبە سەندە اولگىچە جواب بىردى بس شونداين صوڭ كوك صارى يونالپ اى الله بو حەقە سىكا
 شكايت قىلام ديدى شونداين صوڭ الله تەتە توتاشدىن دورت آيت ايتىردى اولگىسەندە خولەنىڭ

قصه سنی ایکنچسندہ ظہارنک باطل سوز ایکنی بیان ایتمدی اوچونچی دورتنچسندہ ظہارنک کفارتینی بیان ایتمدی نتاکہ ایته در (وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ) دخی شونداین آدملر خاتونلارندان ظہار قیلورلار یعنی خاتونلارنی آنالارینه اوغشاتورلار (ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا) مونک صوکنده ایتمکان سوزلرینی بوزوغه یاکه حرام قیلغان نرسه لرینی حلال ایتموگه کیری قایتورلار یعنی خاتونلارندان فائده لئونی مباح قیلونی استارلر گرچه قزغب قاراو برلنگنه بولسه ده بوامام اعظم منہبی شافعی قاشنہ عود آیرولو ممکن بولغان زمان قدرلی خاتوننی نکاحہ توتو امام مالک قاشنہ جماع گه قصد قیلو امام حسن قاشنہ بالفعل جماع قیلو (فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا) بس ظہار قیلغان ایرگه ایتمکان سوزینی بوزونی قصد قیلغانده برقل آزاد ایتمو واجب بولو کرک مؤمن و کرک کافر بولسون لکن ظہار قیلغان ایربرلن ظہار قیلنمش خاتوننک جماع برلن یاکه شهوت برلن توتو برلن فائده لئماسن بورون (ذَلِكُمْ تَوْعُظُونَ بِهِ) سرگه بوذکر قیلنغان نرسه کفارت برلن حکمدر اول حکم برلن وعظ قیلنورسز (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دخی اللہ سزنگ قیلغان نرسه گزنگ طشینی واجینی بلگوجیدر (فَمَنْ لَمْ يَجِدْ) بس بر کشی قلنی تابماسه (فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ) بس اول کشیگه توتاشدان ایکی آی روزه توتو فرضدر (مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسًا) ظہار قیلغان ایربرلن ظہار قیلنمش خاتوننک جماع یاکه شهوت برلن توتوکسی اشلر برلن فائده لئوارندن بورون (فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ) بس بر کشینگ آورو یاکه قارتلق یاکه نفس آرزوسینگ غلبه سی ایچون ایکی آی توتاشدان روزه توتوغه کوچی یتماسه (فَأَطْعَامٌ سِتِّينَ مَسْكِينًا) بس آلمش مسکیننی طعام لئندرو واجب بولور اول کشیگه یعنی هر مسکینگه بغدايدان بیرگانده یارطی صاع آریادان بیرگانده بر صاع (سِيكْرًا قَسَاوًا) بیرر (ذَلِكَ لِمَنْ آمَنَ وَرَسُولَهُ) بوروشچه ظہار کفارتینی بیان یاکه بوروشچه احکامن ایراتو سزنگ اللہغه هم رسولینه ایمان کیتروکر ایچون (وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ) وبو ذکر قیلنغان حکملر اللہنگ چیکلاگان چیکلریدر (وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخی کافرلر ایچون رنجتکوچی عذاب باردر (إِنَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كَبُتُوا) درستلکده اللہغه هم اللہنگ رسولینه دشمانلق قیلغان آدملر رسوای یاکه هلاک قیلنمش بولورلار (كَمَا كُتِبَ لِلَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ) نتاکہ مکہ کافرلرندن الک بولغان کافرلر رسوای یاکه هلاک قیلنغان ایدی (وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) و تحقیق بز پیغمبرنک هم کیترگان نرسه سینک راستاغنه دلالت قیلا تورغان ظاهر دلیللر ایندرک (وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ) دخی کافرلر ایچون خورلاغوچی عذاب باردر (يَوْمَ يَبْعَثُ اللَّهُ جَمِيعًا) شول کونده خورلاغوچی عذاب باردر اول کونده اللہ کافرلرنی چیلغانلاری حالده قبرلرندن قوبارر (فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا) بس اللہ اول کافرلرنگ عمل قیلغان نرسه لری برلن خبر بیرر (أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ) کافرنگ قیلغان عمللرینی اللہ صان یوزنمن ضبط قیلدی یعنی هر قایوسنی بلدی اما کافرلر اوزلرینک قیلغان عمللرینی اونتمیلار (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) دخی اللہ هر بر نرسه اوزرینه شاهددر اللہنگ علمندن هیچ نرسه غائب بولماس (أَلَمْ تَرَ

اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ) ايا بلمادكمى سين اى محمد (عم) درستلكمه الله بلور (مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ)
 كوكلرده هم بپيرلرده بولغان نرسه لرنى (مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ) اوج كشينك سىرلشوندىن بولماس
 (الْأَهْوَابُ بِهِمْ) مگر بولدى ايسه الله آلارنك دورتنچسيدر يعنى الله آلارنك سىرلرينى بلور (وَلَا خَشْفَةَ
 الْأُهْوَادِ سَادِسُهُمْ) دخی دورت كشينك سىرلشوندىن بولماس مگر بولدى ايسه الله آلارنك آلتنچسيدر الله
 تعالى نك اوج عدد برلن بش عددنى خاصلاوى خصوص واقعه ايچون چونكه بو آيت منافقلارنك رسول الله
 حقنده سىرلشولرنده كيلگان ياكه الله اوزى وتر (تاق) بولوب وترنى سويديكندندر چونكه عدد
 وترلرينك اياكى اولگسى اوج ياكه مشاوره ايچون ايك آزى اوج كشى ضرور بولغانغه كوره
 چونكه مشاوره كه نزاعلاشوجى آدملىر كى بولسونلار ايچون اول ايكى كشى كرك ينه آرالارنك واسطه
 بولغان بركشى كرك (وَلَا آدَنِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ الْأَهْوَامِعِهِمْ) دخی اوجدىن كيم نك (ايكينك ، برنك)
 سىرلشوى بوقدر دخی بشدىن آرتقنك (آلتينك ، يدينك) سىرلشوى بوقدر مگر بولدى ايسه الله آلار
 بولن برگه در آرالارنك بولغان نرسه نى بلور (اينما كانوا) سىرلشكان وقتنه نينداين گنه اورنك بولسه لارده
 چونكه الله نك بلوى اورنك ياقينلغندن بولمادقندن اورنك تورلى بولوى برلن بلوى تورلى
 بولدى (ثُمَّ يَمُوتُ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ) مونك صوكنده اول سىرلشوجى آدملىر نك قيامت كونده عمل
 قيلغان نرسه لرى برلن اوزلرينه خبر بپيرر (اِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) درستلكمه الله هر بر نرسه نى
 بلسگوجيدر چونكه بلوى تلاگان ذاتينك هر نرسه كه نسبتى برابردر (اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ نُهُوا عَنِ النَّجْوٰى)
 اياقارامادكمى سين اى محمد (عم) شونداين آدملىر كه اول آدملىر نى سىرلشودان طيولدى (ثم يعرودون
 لما نهوا عنه) مونك صوكنده طيولغان نرسه لرينه كيرى قايتور بولدىلار بو آيت يهودلر، منافقلار
 حقنده اينگان آلار آرالارنك مؤمنلر حقنده سىرلشولر ايكان هم مؤمنلرنى كوردكلرنده كوزلرى برلن
 اشارت قللار ايكان رسول الله آلارنى بواشلىرىدىن طيوى مونك صوكنده ينه شول اشلىرىنى قايتادان
 قيلور بولدىلار (وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْأَلَمِ وَالْعَتُونِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ) دخی اول يهودلر هم منافقلار گناه
 بولغان نرسه برلن دخی مؤمنلر كه دشمنلىق برلن هم رسول اللهغه بوى صوتماو برلن امر قىلشوبرلن
 سىرلش بولدىلار (وَإِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا) وهر قىچان اول يهودلر دخی منافقلار سىكا كيلسه لرى سىنى
 شونداين نرسه برلن سلاملر بولدىلار (لَمْ يَحْبِبْكَ بِهِ اللّٰهُ) اول نرسه برلن الله سىنى سلام لامادى يعنى
 رسول اللهغه كيلگاج (السام عليك) ديدىلر يعنى سىكا اولم بولسون معناسنك الله سىنى (وسلام على
 عباده الذين اصطفى) ديوسلاملادى (وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ) دخی اوزلرى نك آرالارنك ايتور بولدىلار
 (لَوْلَا يَعْتَبِرْنَا اللّٰهُ بِمَا نَقُولُ) اگر محمد (عم) حق بپيغمبر بولسه ايدى الله بىزنى بوسوزنى ايتومز سببلى
 عتاب قىلماس ميدى البته عتاب قيلور ايدى ديو (حسبهم جهنم) اول يهودلر برلن منافقلارغه
 عتاب يوزندن جهنم يبار (يَصَلُّونَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيرُ) اول يهودلر دخی منافقلار جهنم كه كرلر بس نى
 ياوز اورله چك اورون در اول جهنم (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اى ايمان كيترگان آدملىر (إِذَا تَنَاجَيْتُمْ)

بس هر قیچان آرا ارکزدا سرلشساگز (فَلَا تَتَّبِعُوا بِالْآثِمِ وَالْعَوَّانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ) بس گناهلی نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشماناتی برلن هم رسول اللهغه بوی صونماؤ برلن بیورشو برلن سرلشساگز (وَتَتَّجِرُوا بِالْبَرِّ وَالتَّقْوَى) دخی مؤمنلرگه ایزگولک برلن هم رسول اللهغه بوی صونماؤدان قورقو برلن سرلشگز (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشُرُونَ) دخی شونداین اللهدان قورقکز اول اللهصاری قوبارلمش (جیولمش) بولورسز (إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ) آتق گناهلی نرسه برلن هم مؤمنلرگه دشمانلیق برلن سرلهشو شیطانندر چونکه بوسرلشوی زبندلی ایتمب کورساتوچی هم بوسرلشوگه سبب البته شیطاندر (لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا) ایمان کینترگان آدملرنی قابغرطو ایچون (وَلَيْسَ بِضَارِهِمْ شَيْئًا) اول شیطان یا که سرلهشو مؤمنلرگه هیچ نرسه نی ضرر ایتموچی توگلدر (الْأَبْذُنُ لِلَّهِ) مگر ضرر ایتمار اللهنک تلاوی برلن گنه (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) دخی الله اوزرینه مؤمنلراشلمرینی تابشرسونلار و منافق لارنک سرلهشولرنین قورقماسونلار (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ) هر قیچان سزگه مجلسلرده کیگایکیز دیوایتلسه (فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ) بس کیگایکیز اللهسزنگ ایچون تلاگان نرسه لبرکزد، (اُورون ووزقاه) کیگایک قیلور (وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا) وهر قیچان کیلوچیلرگه اوزون بیرو ایچون توروگز دیوایتولسه یا که رسول الله قوشقان ایزگو اشلرنی اوتاوگه توروگز دیوایتلسه معناسنک (فَانشُرُوا) بس توروگز (يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ) اللهسزدن ایمان کینترگان آدملرنی کوتارر یعنی دنیاده یاردم وکورکام ذکرده قیلور آخرتده جنت چارلاقلارنک قیلور (وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ) دخی خاصه علم بیبرلرگان آدملرنی (عالملرنی) کوتارر (دَرَجَاتٍ) بلند درجه لرگه یعنی عالملر علم برلن عملنی جیدقلارنمان الله آلارنی آرتوغراق درجه لرگه کوتارر چونکه علمنک اوزینکده درجه سی بلند عمل برلن برگه بولغاچ البته آرتوق درجه نی تلمیدر شونک ایچونده عالمگه اشنده وسوزنده اقدأ قیلنه هم رسول الله (فَضَّلَ الْعَالَمَ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضَّلَ الْقَمَرَ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ) دیگان یعنی عالم کشینک عبادت قیلوچی آدمین آرتوقلغی اون دورتنچی کیچه سننگی آینک باشقه یلمزلارغه قاراغانداغی آرتوقلغی کبیر (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دخی اللهسزنگ قیلغان عملکزنک طشیننی و اچینی بلگوجیدر (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کینترگان آدملر (إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ) هر قیچان رسول (مَمَعَهُمْ) برلن سرلشساگز (فَفَقَهُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةٌ) بس سرلشوگردن بورون صدقه بیرونی الک قیلوگز اللهنک صدقه بیرو برلن امر قیلوی رسول الله فی الوغلاو و فقیرلرنی فاقه لندرو رسول اللهدان آرتوق سوز صراودان طیدر اخلاصلی آدم برلن منافقنی آیرو هم آخرتنی دوست کوروچی آدم برلن دنیانی درست کوروچی آدمنی آیرو ایچوند بو صدقه مستحب می یا که واجب می اختلافی بعضیلار بو آیننی کلاچا که گئی آیت برلن منسوخ دیگانلر حضرت علی ایته بو آیت برلن میندن باشقه هیچ کم عمل قیلما دیسی هر قیچان رسول الله برلن سرلشسام آلندنان بردرهم صدقه بیردمی بوسوز بو صدقهنک واجب بولوبنه منافی توگل چونکه بو آیت اون یا که برگنه ساعت

معمول بولدی دیگانلر اول مدتده گنه رسول الله برلن بایلاردان مناجات قیلرچی بواغانلر (ذَلِكْ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ) بو صدقه بیرو سزنىڭ ایچون ابزگودر هم کوکلیگزگه پاگلاوچیرایدن (فَاِنْ لَمْ تَجِدُوا) بس اگر صدقه بیررگه مال تابماساگز (فَاِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بس درستلسکده الله صدقه بیررگه تابماغان آدمنى یارلقاغوچیدر هم صدقه سزده رسول الله برلن مناجات قیلورغه رخصت بیروونسده مرحمتلى در (ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تَقْتُلُوْا بَيْنَ يَدَيِ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ) ایسا سز بیغمبر برلن سرلشووگزدن بورون صدقه لارنى السك قیلوگز (بیررگز) فقیر بولووگزدان قورقماگزمى (فَاذْ لَمْ تَفْعَلُوا) بس اگر صدقه بیرونى قیلاماساگز (وَتَابَ اللّٰهُ عَلَیْكُمْ) دخی الله صدقه بیرماوگه رخصت ایتو برلن سزنىڭ اوزرگزگه قیایتى (فَاَقِمْوْا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ) بس نماز اوقسز و زکات بیررگز بو ایكسنى اوتاوده قصور قیلماگز (وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) دخی اللهغه هم اللهنىڭ رسولینه اطاعت قیلگز (وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ) دخی الله سزنىڭ قیلغان عمللرگزنىڭ طشینى واچینى بلسگوچیدر (اَلَمْ تَرَوْا اِلَى الدّٰیْنِ تَوَلَّوْا قَوْمًا) ای محمد (عم) ایاسین شوندا این آدملرگه (منافقلارغه) قارامیسنى آلار شوندا این قومنى (یهودلرنى) دوست توتدیلار (غَضَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ) الله اول قوم اوزرینه آچولاندى (ماهم منکم ولا منهم) اول منافقلار سزدن (مسلمانلاردن) ده توگلردخی آلاردن (یهودلردن) ده توگل بلسکه ایكى آراده آیدراب قالغانلاردر (وَیَخْلَفُوْنَ عَلٰی الْکُنْبِ وَهُمْ یَعْلَمُوْنَ) واول منافقلار بالغانغه (اسلام دعواسنه) یمین ایتارلر حالبوکم اوزلرینک یمین ایتکان نرسه لرینک (اسلام دعوالرینک) یالغان ایدکنى بلورلر (اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِیْدًا) الله اول منافقلارغه قاتی عذابنى حاضرلادی (انهم ساءما کانوا یعملون) درستلسکده اول منافقلارنىڭ عمل قیلغان نرسه لرى یاوز بولدى (اتخذوا ایمانهم جنّة) اول منافقلار یمینلرینى قانلارینه و ماللارینه پرده ایتوب توتدیلار (فَصَبْرًا عَنِ سَبِيلِ اللّٰهِ) بس اول منافقلار آدملرنى اللهنىڭ دینندن طیدیلار (فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِیْنٌ) بس اول منافقلار ایچون خورلاغوى عذاب بولغوچیدر (لَنْ نَغْنَى عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ) اول منافقلاردن ماللارى موگسز قیلماس (بیارماس) (وَلَا اَوْلَادُهُمْ) دخی بالالارى بیارماس (من الله شیئاً) اللهنىڭ عذابندن هیچ نرسه نى (اولئک اصحاب النار) و بومنافقلار تموغ اوتینک ایالریدر (هم فیها خالدون) اول منافقلار تموغ اوتنده منگو قالوچیلاردر (یوم یبعثهم الله جمیعاً) ای محمد (عم) شول کوننى ایسکه تشر اول کوندا الله بتن منافقلارنى قهرلرندن قوبارر (فیخلفون له) بس اول منافقلار بزحق مسلمان دیواللهغه یمین ایتارلر (کما یخلفون لکم) نساکه دنیا ده وقتده بزمسلمان دیو سزگه (مومنلرگه) یمین ایتهلر ایدى (ویحسبون انهم علی شیء) دخی منافقلار یالغان یمین ایتولرنک اوزلرینى فائذلى نرسه ده دیو حساب قیلورلار چونکه منافقلارنىڭ کوکلرنده نفاقنىڭ قرارلانى یالغان یمین نلک دنیا ده فائده بیروى کبی آخرتده ده فائده بیرر دیو خیالارینه کیتره (اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْکٰذِبُوْنَ) آگاه اولسکز درستلسکده اول منافقلار آلاردن غایت یالغانلاوچیلر (استحوذ علیهم الشیطان) اول منافقلار اوزرینه شیطان غالب بولدى (فَاَنسَاهُمْ

ذَكَرَ اللَّهُ) بس شيطان منافق لارنك، اللهنى ايسكه تشرولر بىنى اونتمردى (أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ) ¹⁹
 بو منافق لار شيطان عسكەرلر بىر وشيطان غه اياروچيلردر (الآن حِزْبُ الشَّيْطَانِ هُمُ الْغَاسِقُونَ) آگاه
 اولسكز درستلكده شيطان عسكەرلى وشيطان غه اياروچيلر آلاردر ضرر اينوچيلر چونكه آلا
 شيطان غه ايارولرى سببلى منگولك نعمتنى قوللارندان بياروب اوزلر بىنى منگولك عذاب گه گرفتار
 ايندیلر (انَّ الَّذِينَ يُعَادُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) درستلكده شونداين آدملر الله غه هم الله نك رسولينه دشمانلق
 قيلولار (أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ) بو آدملر الله نك خلقى نك خورلارى ايچنكدر يعنى الله نك خلقى نك ايلك
 قباحتلرى جملهنسنددر (كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي) الله لوح له محفوظه يازدى البته دليل برلن
 مين هم رسوللرم استن بولورمز (انَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ) درستلكده الله بيجمهرلرينه ياردم ببيروده
 قوتلى در هم تلاگان اشده استنددر (لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اي محمد عم سين
 الله غه هم آخرت كونيته ايمان كيترگان قومنى تايماسسون (يُؤَادُونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ) الله غه
 هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملرني دوست توتوچيلار تايماسسون يعنى الله غه هم رسولينه
 دشمان بولغان آدملرني مؤمنلر گه دوست توتو مناسب اش توگلدر (وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ) ²⁰
 گرچه اول الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملر مؤمنلر نك آتالارى ياكه اوغمللارى
 بولسه ده (أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ) ياكه اير قرداشلرى ياكه ياقين قرداش اروعلارى بولسه ده حاصل
 تلاسه نينداين ياقين قرداشلرى بولسون الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان آدملرني مؤمنلر گه
 دوست توتو تيوش توگل (أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ) الله غه هم الله نك رسولينه دشمان بولغان
 آدملرني دوست توتماغان آدملر الله اول آدملر نك كوكللر نك ايماننى بركتنك آدملردر بو آيت
 عمل نك ايمان مفهومه كرماويته دلالت قيلادر چونكه عمل ايمان نك جزئى بولسه ايمان قلبه ثابت
 بولغاچ عملده ثابت بولور اينى مالبوكم اعضاً برلن بولغان عمل قلبه ثابت توگل (وَأَيُّهُمْ
 بِرُوحٍ مِّنْهُ) دخى الله اوز حضورندان قلب ياكه قرآن نوري بران قوتلاگان آدملردر ياكه
 ايمان دن بولغان روح بران قوت لاگان آدملردر معناسنك چونكه حقيقى ايمان قلب نك تركلگنه سببدر
 (وَيَدْخُلُهُمْ جَنَاتٌ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) دخى الله اول آدملرني استلارندان يلغلار (صولار)
 آغا تورغان اوجماخ لار غه كرتر (خَالِدِينَ فِيهَا) اول اوجماخ لارده منگو قالغان لارى حالده (رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ) آنداين آدملردن الله راضى بولدى هم اول آدملر الله دان راضى بولدىلار (أُولَئِكَ
 حِزْبُ اللَّهِ) بو صفتلى آدملر الله نك عسكەرلر بىر هم ديننه ياردم ببيروچيلر بىر (الآن
 حِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) آگاه اولسكز درستلكده الله نك عسكرى وديننه ياردم ببيروچيلرى آلادر
 دنيا و آخرت سعادتنه ايرشوچيلردر مجادله سوره سى نك ترجمه سى تمام بولدى
 (ايللى توقزنجى سوره حشر سوره سى مدينه ده اينگان بكرمى دورت آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ) كوكلارده دىيىرلرده بولغان هر بر نرسه لىر الله نى نقص صفاتلاردن براق قىلىدى و پاكلادى (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) واول الله هر اشده استن بولغوجىمىر و حكمت اياسىمىر رسول اكرم مدينه گه كىلگان نىك صوكنىمىر، بنى النضير بىرلن صالح قىلىدى يعنى بنى النضير نىك رسول الله اشينه كرىماسىرلىكى اوزرىنه فائده سنه ده هم ضررىنه ده بىر صوغشى واقع بولوب مسلمانلار غالب بولغاچ بنى النضير ايتىمىلر اول محمد (عم) توراتده الله طرفىنن ياردىمى بولوبىرلن صفتلانغان پىغمبىر دىمىلر احد صوغشىننه مسلمانلار مغلوب بولغاچ بنى النضير شىك كىمىر تشىمىلر هم عهدارىنى بوزدىلار اشرف اوغلى كعب قرق آتلى عسكر بىرلن مكى گه بونالىدى كعبه حضورىنه ابوسفيانغى يىمىن ايتىمىلر رسول الله كعب نىك ايمچاكش قرداشى محمد بن مسلمة الانصارى دىگن آدم گه كعب نى اوترو بىرلن امر قىلىدى بس كعب نى ايمچاكش قرداشى اوتردى شونىن صوكنى رسول الله كوب عسكر بىرلن بارب بىرلن بىر كون محاصره قىلىدى عرب جزىرە سننن چغولارى شرطى اوزرىنه رسول الله بنى النضير يهودلرى ايله صالح قىلىدى كوىسى شامغه كىتىمىلر برطائفه سى خىبىرده حىرە ده قالدىلار شونىن صوكنى الله تعالى بوسورە نى (والله على كل شىء قدير) گه قىدر ايتىمىلر (هُوَ الَّذِى اَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ) اول الله شونىن الله در كىتاب اهلنىنن كافر بولغان آدمىرى بورتلارنىنن چغاردى (الْاَوَّلِ الْحَشْرِ) عرب جزىرە سننن چغولارىنىك اولنىنن چونكه يهودلرگه مونىن لك بو قىدر ذلت كىلگانى يوق ايدى اما صوكنى حشرلرى حضرت عمر نىك خىبىردن شامغه چغاروبىر (مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَخْرُجُوا) اى مؤمنلر اول يهودلر نىك قوتلرىنن و عسكرلرىنىك كوبىلگىننن سز آلارنىك چغولارىنن ظن قىلما دىگىز (وَظَنُّوا اَنْهُمْ مَانَعَتْهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللّٰهِ) دىيى اول بنى النضيرلار الله نىك عنابىنن قلعهلارنىنن طىغوجى دىو ظن قىلىمىلار (فَاَتَاهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا) بس حساب ايتماگان اورنلارنىنن آلارى الله نىك عنابى كىلىدى (وَقَفَّيْ فِى قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ) دىيى الله آلارنىك كوكىللىرىنه قورقونى تاشلادى (يَخْرُبُونَ بِيُوتَهُمْ بِاَيْدِيهِمْ) آلار مسلمانلارغه قالماسن دىو اوز اوبولرىنى اوز قوللارى بىرلن خراب قىلور بولدىلار (وَاَيْدِى الْمُؤْمِنِينَ) دىيى مؤمنلر نىك قوللارى بىرلن چونكه مؤمنلر ده صوغشى اورنى كىك ايسون اىچون اوبولر نىك ظاهرلرىنىنن جىمىردىلر (فَاعْتَبِرُوا يَا اُولِى الْاَبْصَارِ) بس اى عقل ايبالرى بويىنن نضير نىك حاللرى بىرلن وعظلانكز بس آلد اما كز هم الله دان باشقه غه طابانما كز دىيى بنو النضير نىك هلاك بولولارى نىك سىبىلر نىنن صاقلانكز والا آلارى كىلگان جزأ سز گه ده كىلور بو آيت قىياسنىك حجت بولوىنه دلالت قىلادى چونكه اعتبار اتعاظغه دلالت قىلا هم شىنىنن تىكىنه قايتاروب قار اوغده ده دلالت قىلادى بس بو آيت نىك دلالتى بىرلن ياكى عبارت بىرلن قىياسنىك دليل شرعى بولوى ثابت بولا بس قىياسنىك حجت بولوىنى اثبات عقلى ده نقلى ده بولا يىنه ده قىياسنىك حجت بولوىنى اثبات قىلا تورغان دليل نقلى جمهه سننن جىل اوغلى معاذدن روايت قىلمىنغان حدىث رسول اكرم حضرت معاذنى يىن گه ماكم ايتىب يبارگان اى معاذ يىن گه بار دىكده نرسه بىرلن

حکم قیلورسن دیدی حضرت معاذ اللہ نلک کتابی (قرآن) برلن حکم قیلورمن دیدی اگر بر حکمتی
 اللہ نلک کتابندہ تابماساڭ نی برلن حکم قیلورسن دیدی رسول اللہ حضرت معاذ رسول اللہ نلک سنتی برلن
 حکم قیلورمن دیدی اگر بر حکمتی حدیثدہ تابماساڭ نی برلن حکم قیلورسن دیدی رسول اللہ حضرت
 معاذ اوز رأیم برلن اجتہاد قیلورمن (یعنی آیتندن حدیثدن اورننہ قاراب حکم چغارورمن) دیدی
 رسول اللہ حضرت معاذ نلک سوزیننہ تحسین قیلوب (اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِهِ بِمَا يَرْضَى بِهِ رَسُولُهُ) دیدی
 اگرده مسائلنی قیاس برلن چغارو بولماسه ایسی آدملر آراسندہ معاملہ ایشکی باعلانور ایسی
 چونکہ معاملہ لرنلک کوبسی قیاس برلن ثابت زمان اوزگارگان صابن معاملہدہ اوزگارہ شونلک ایچوننہ
 قیاس برلن عمل قیامت کہ قدر بنیچک توگل شوگا کورہدہ بعض عالملر (الاجتہاد فرض دائم وحق قائم
 الی قیام الساعة) دیگان ہم افاضلدن محمد بن عبدالکریم الشهرستانی النهوض منہایة والوقایع
 غیر منہایة (وَمَا لَا يَتَنَاهَى لِأَيُّضِبْطُهُمَا يَتَنَاهَى فَالْقِيَّاسُ وَالْاِعْتِبَارُ وَاجِبٌ حَسْبِي يَكُونُ بَعْدَ كُلِّ
 حَادِثَةٍ اجْتِهَادٍ) دیگان بس بعض متعصب لرنلک محض اللہ نلک رحمتی بولغان اجتہاد زمانی ہم
 مجتہدلر ہجرتندن بش یوز یلمہ بنتی دیگان سوزلری صرفی تعکم وخالص تعصب در اللہ نلک رحمتی
 ہجرتندن فلان یلمہ بنتی دیماگہ عبارتدہ گنہ باشقہ بولوب مضموندہ بردر (وَلَوْلَا اَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَیْهِمُ
 الْجَلَاءَ) واگر اللہ بنوالنضیر یہودلرننہ یورطلارنندن چغولارونی حکم ایسکان بولماسه ایسی
 (لَعَنَّا بَهُمْ فِي الدُّنْيَا) البتہ آلا رنی بنو قریظہنی عذاب قیلغان کبی دنیادہ اولترلمش واسیر قیلنمش
 بولو برلن عذاب قیلور ایسی (وَلَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ النَّارِ) دخی آخرتدہ آلا رنہ اوط
 عذاب باردر یعنی اگر دنیا عذابندن قتلسہ لاردہ آخرت عذابندن قتلو آلامسار ایسی (ذٰلِكَ
 بِاَنَّهُمْ شَاقُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) بودنیادہ ہم آخرتدہ بولغان عذاب اوشبونلک سببلی در دستلکدہ بواہل
 کتابسن کافر بولغان آدملر (بنوالنضیر یہودلری) اللہغہ ہم اللہ نلک رسولینہ خلافتی قیلو بیلار
 (وَمَنْ يُشَاقِ اللّٰهَ) وکندر اللہغہ دخی اللہ نلک رسولینہ خلافتی قیلور (اللہغہ خلافتی قیلو رسولینہ
 خلافتی قیلو برلن برابر بولدقندن رسولگہ مخالفتنی ذکر قیلنمادی) (فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ) بس
 درستلکدہ اللہ عذاب قاطی بولغوجیدر اللہتہ کافرلرنلک یورطلارونی جیمرونلک آغاچ لارینی کیسونلک
 درست بولوی حقندہ ہم غنیمت مالونی بولو رسول اللہغہ خاص بولوب تلادکی اورونغہ تعیین قیلوی
 درست بولو حقندہ ذکر قیلنناچ آیتنی ایتردی ہم اول آیت نلک ایتموننہ سبب شول رسول
 اکرم کافرلرنلک خرما آغاچلارونی کیسوبرلن صحابہ لرگہ امر قیلغاچ کافرلر ایسبیلر ای محمد (عم)
 اوزنک بیردہ بوزوقلغی قیلودان بزنی طیار ایدک بزنی آغاچلارمزی کیسو بیردہ بوزوقلغی قیلو
 بولممو دیدیلر شونندان صوڭ بو آیت ایسی (مَا قَطَّعْتُمْ مِنْ لَیْمَةٍ) خرما آغاچندن نیند این غنہ نرسدی
 کیسساکنز (اَوْ تَرَکْتُمْوهَا قَائِمَةً عَلٰی اَصْوْلِهَا) یا کہ خرما آغاچلارندن نیند این غنہ نرسدی (آغاچنی)
 تامورلاری اوزرنده تورغان حالہ قالدر ساکنز یعنی کیسما ساکنز (قَبَاذِنُ اللّٰهِ) بس بواشکنز ہر ایکس

الله نك امری برلندر (وَلْيَجْزَى الْفَاسِقِينَ) دخی الله نك كافر نك آغاچلارونی كیسو برلن اذن بیروی
 اوز نك طاعتنن چقغان آدمارنی رسوا قیلوا ایچوندر (وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ) دخی بنوالنضیردن
 الله نك رسولی اوزرینه قایتارغان نرسه سی (ماللاری) (فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ) اول الله نك
 بنوالنضیردن رسولینه قایتارغان (غنیمت ایتم ادرگان) نرسه نی (مانلارنی) حاصل ایتموا اوزرینه
 سز آطلاردان دخی توه لردن جگرتب یرتمادکز یعنی آطلارغه وتوه لرگه آطلانب مشقت لب آلمادکز
 چونکه بنوالنضیر نك قریه لری مدینه دن ایکی میل (سیکز مك آدوم) گنه بولمقدان صحابه لر اول
 ماللارنی جیاو باروب آغانلار اما رسول الله توه گه آطلانغان بولغان (وَلَكِنَّ اللَّهَ يَسْطُرُ لَهُ) لکن
 الله بیغم برلرینی ایر کلی قیلور (عَلَى مَنْ بَشَاءُ) تلاگان آدمار اوزرینه نفا که بنوالنضیر نك کوکلیمه
 قورقو صالوب رسول الله نی آلا رغه ایر کلی قیلدی (وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) دخی الله هر بر نرسه
 اوزرینه کوچی یتکو چیدر (مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى) قریه اهل لرنن الله نك رسولینه قایتارغان
 (غنیمت ایتم بیرگان) نرسه سی، (فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا) بس اول نرسه (غنیمت مالی)
 الله ایچوندر دخی الله نك رسولی ایچوندر دخی رسول نك یاقین قرداشلری ایچوندر (وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ
 وَابْنَ السَّبِيلِ) دخی یتیم لر هم مسکین لر دخی مسافر لر ایچوندر (كَيْلَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ)
 غنیمت مالنی بوروشچه بولمك غنیمت مالی سزاردن بایلار آراسنه دوران و متداول بولغان نرسه بولماسون
 ایچون جاهلیت زمانده غنیمت مالنی بولماك بولسه لار اول الوغلا ری دورتنن بر الشینی آلا ایکان
 سوگره قالغاننی خلقه بولنه ایکان اول خلق ایچنن ینه ده بایلار کوبسنی آلا ایکان فقیر لرگه بیك
 آزغه قالدرالار ایکان شول جاهلیت زمانده گی عادت لرینه قاراب رسول الله زمانده ده غنیمت مالنی
 بولماك بولغانلار خلق رسول الله عه ایتمکلر دورتنن برینی اول آل بز قالغاننی بولهرمز دیگانلر الله
 تعه بو حکمنی نسخ ایتم غنیمت مالنی بولونی رسول الله عه تابشرغان (وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ) وشول
 نرسه کم رسول الله سزگه بیردی یعنی رسول الله نك بیرگان غنیمت مالنی (فُخِّوهُ) بس آلکز سز اول
 نرسه نی (غنیمت مالنی) چونکه رسول الله بیرگان نرسه سزگه حلال یا که رسول الله نك سزگه بیرگان
 (قوشقان) امرینی آلوگز (توتوگز) چونکه رسول الله امرینه اطاعت قیلو واجب معاسنه (وَمِنْهَا كُمْ
 عَنْهُ فَانْتَهُوا) وشول نرسه کم رسول الله اول نرسه نی آلودان یا که بیرو دن طیدی اول نرسه نی آلودن
 یا که بیرو دن طیلکز (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دخی رسولینه خلا فلق قیلوده الله دان قورقکز (إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ)
 در ستلک الله نك عنابی قاطیدر (لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ) شوندا ین مکه دن مدینه گه هجرت قیلنغان
 رسول الله عه یاقینلری ایلاری بولغان فقیر لرگه در الله نك رسولینه قایتارغان نرسه سی (غنیمت ماللاری)
 (أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ) اول فقیر مهاجر لرنی یورطلارنن ماللارنن چغارلش بولدی لار
 چونکه مکه کافر لری مدینه گه هجرت قیلنغان صحابه لرنی مکه دن چغار دیلار هم ماللارنی آلدی لار (يَبْتَغُونَ
 فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا) الله دان رحمتنی هم رضالمنی استاگانلری حال چغار دیلار (وَيُنصَرُونَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ)

چىماسلار (وَلَسُنَّ قَوْمًا لَا يَنْصُرُونَهُمْ) واگر اهل كتابىن بولغان كافرلار مسلمانلار طرفىن اولتىرلىش (صوغش
 قىلىنىش) بولسا لار منافقلار آراغه ياردىم بىرەسلىر بو آيتىكە رسول اللەنىڭ نىبوتىنە وقىر آيتنىڭ معجز بولۇپىنە
 دلالت بار چۈنكى ابى اوغلى ھم آنىڭ يولداشلارى بنى النضيرگە ذكر قىلىنغان روشچە وعە قىلۇپ خط
 يباردىلار صوغش وقتى يتكاج وعە لىرىنە خىلاف قىلدىلار ھم بنو النضيرنى يورۇتلارنىدان چىقارغاچ
 برگە چىقمايدىلار (وَلَسُنَّ نَصْرُوهُمْ لِيُوَلِّنَ الْأَدْبَارَ) واگر بىر تەقىر منافقلار اهل كتابىن بولغان كافر
 قىرداشلىرىنە ياردىم بىرسالىر البتە چىكىلب آرتلارونى دوندىرلىر يعنى قاچارلار (ثُمَّ لَا يَنْصُرُونَ) مونىڭ
 صوكنە ھېچ بىر وقت ياردىم بىرلىش بولماسلار اول يهودلار ياكە منافقلار بلكە ھمىشە رسواى
 قىلۇرمز اول يهودلرگە منافقلارنىڭ فائىدەسى تىماس ياكە منافقلارنىڭ اوزلىرىنە نفاق لارىنىڭ
 فائىدەسى تىماس (لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهْمَةً فِي صُدُورِهِمْ) البتە سز مؤمنلر منافقلارنىڭ كوكر اكرىنە قورقۇلمش بولو
 يوزىن قاطىراق سز (مَنْ اللَّهُ) اللەدان چۈنكى منافقلار مؤمنلردن قورقۇلارونى ياشىدىلر ھم نفاقىز
 ظاھر بولماغان ايسى ديو اللەدان قورقۇدان آرتوغراق مسلمانلاردان قورقۇدىلار چۈنكى اللەنىڭ
 عىناپنى تاخىر قىلۇى درست (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ) منافقلارنىڭ اللەدان قورقۇدان آرتوغراق
 سزدن قورقۇلارى اوشبونىڭ سببلى در درستلىكە اول منافقلار اللەنىڭ الوغلىنى بىلى تورغان قوم در
 (لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا) يهودلر دخى منافقلار جيولغانلارى حالە سزنىڭ (مسلمانلار) برلن صوغش
 قىلماسلار (الْأَفِ قُرَىٰ مُعَصَّنَةً) مگر دىرلر (كرىپچىلر) ھم خىنقلار (قناولار) برلن صاقلانغان
 قىرەلرە گنە صوغش قىلۇرلار (أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُبٍّ) ياكە دىوارلار آرتىنغان غنە صوغش قىلۇرلار يعنى
 يهودلر و منافقلار سزدن غايت قورقۇقلارنىدان مىدانغە چىب سزنىڭ برلن صوغش قىلا الماسلار
 (بِأَسْمِهِمْ يَبْنُوهُمْ شَيْئًا) اما آرالارنىداغى صوغشلارى قاطىدىر يعنى يهودلرنىڭ و منافقلارنىڭ مىدانغە
 چىب سزنىڭ برلن صوغشا الماولارى ضعيفلىرى و قورقۇقلارنىڭ ايچون توگل بلكە اللە تعالىنىڭ
 كوگلىرىنە قورقۇنى تاشلادى ايچون چۈنكى آلا اوز آرالارنىدە بىك قاطى صوغشەلار (تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا
 وَقُلُوبُهُمْ شَيْئًا) اى محمد ھم سىن يهودلر برلن منافقلارنى جيولغۇچىلار و اتفاغە كىلىگۇچىلر ديو
 حساب قىلۇرسن حالبوكم آلازنىڭ كوگلىرى تارالغاندر چۈنكى اعتقادلارى باشقە و مقصودلرى تورلى
 (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ) بو منافقلار برلن يهودلرنىڭ كوگلىرىنىڭ تارالوى اوشبونىڭ سببلى در
 درستلىكە اول منافقلار ھم يهودلر عقللىرىنى فائىدەلرندە استعمال قىلمىغان قوم در
 (كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا) يهودلرنىڭ صفتى آزغنە زماندە اوزلىرىنە الك بولغان آدملىرىنىڭ
 (بىر صوغشنىدە بولغان مشركلرنىڭ) صفتى كىبىدر (ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ) بىر صوغشنىدە بولغان
 مشركلر ياوز اشلرىنىڭ (كفرلىرىنىڭ) عىناپنى دنىيادە تاتۇدىلار (وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) دخى آلا
 ايچون آخرتتە رنجىكۇچى عىناپ باردر (كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ) يهودلرنى مسلمانلار برلن صوغش قىلۇرغە
 قىزدۇدە منافقلارنىڭ صفتى شيطان صفتى كىبىدر (أَذْقَالُ لِلْإِنْسَانِ كَفُرًا) شول وقتىداغى شيطان صفتى

كبير اول وقتى شيطان آدم گه كافر بولسین ديدى يعنى شيطان آدمنى كفر گه قزدردى بيور وچى
 آدمنى بيورلمش آدمنى قزدردى كى (فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكَ) بس آدم شيطان سوزى بوينچه
 كافر بولغان زمانى شيطان عذابندان اورتاق بولودان قورقوب مين سيندن بيزگوجيمى ديدى لكن
 شيطانغه بوسوزى عذابندن قتلوده فائده بيرمى (إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ) درستلسكه مين بدن عالمى
 تربيه ايدوچى بولغان الله دان قورقامن ديدى (فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ) بس شيطان سوزينه
 قاراب كافر بولغان آدم برلن شيطاننى صوكنى حاللى هر ايكسینىك اوطده بولوى بولدى (خَالِدِينَ
 فِيهَا) هر ايكسى اوطده منگو قالغانلارى حالده (وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ) وبواوطده منگو قالوچيلق كفر
 سببلى اوزلرينه ظلم قيلوچيلارنى جزايدى آدمنى مطلق آدم مراد ياكه ابوجهل مراد ديگانلر (يَا أَيُّهَا
 الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ) اى ايمان كيترگان آدملر فرضلارنى اوتاوده الله دان قورقكز (وَلَتَنْظُرَنَّ نَفْسٌ
 مَّا قَدَّمَتْ لَغَدً) دى هر نفس تاكداغى كون (قيامت كوني) ايچون الك قيلغان نرسه سنه (عملينه)
 قاراسون (وَاتَّقُوا اللَّهَ) دى حراملارنى قوبوده الله دان قورقكز (إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) درستلسكه
 الله سرتك قيلغان عمللرنى طشيني واپيني بلگوچيدى (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ) دى سز الله نك
 حقنى اذوتقان آدملر كى بولماكز (فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ) بس الله اول آدملر نك الله نى اوندقلارى
 ايچون اوزلرينده اوندردى شونك ايچون اوزلرينه فائده نرسه نى ايشتماديلر هم اوزلرينى عذابندن
 قنقاره تورغان نرسه نى قيلماديلر (أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ) الله نك حقنى اذوتقان آدملر آلاز كامل ياوزلار
 يعنى الله نك طاعتندن چغوچيلار (لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ) نفسلرينى خورلغغه تشرب
 تموغغه تيوشلى قيلغان اوط ايلارى برلن نفسلرينى كامل قيلوب اوجماخقه تيوشلى قيلغان اوجماخ
 ايلارى برابر بولماس (أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ) اوجماخ ايلارى منگولك سعادتكه ايرشكوجيلردى
 (لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ) اگر بيز بو قرآننى طاغ اوزرينه ايند رساك ايدى (لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
 مُتَضَعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ) البته اول طاغنى قورقوچى هم الله دان قورقودان يارلغوچى كور ايدك بوسوزدن
 تمثيل مراد (وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ) وبوذكر قيلنغان مثللر بيز بوشلارنى آدملرگه بيان قيلورمز
 (لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ) آدملر فكر قىلسونلار ايچون بو آيندن مقصود قرآن اوقغانده آدمنى كوكلينك
 قارالغندان هم فكرلارينك آزلوغندان ياكه فكرينك بتونلاى بوقلغندان الله دان قورقباوى
 اوزرينه شلته قيلو (هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ
 بر حلق اوزره معبود بولغان ذات يوقدر مگر اول الله اوزيگنده در (عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَاتِ)
 اول الله غيبنى هم حاضرنى بلگوچيدى (هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) اول الله دنيا و آخرتده رحمت
 قيلوچيدى (هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) اول الله شونداين الله در اول الله دان باشقه هيچ بر حلق اوزره
 معبود بولغان ذات يوقدر مگر اول الله اوزيگنده در (أَلَمْ لِكِ الْقُدُّوسِ السَّلَامِ الْمُؤْمِنِ) اول الله هر
 نرسه گه خوجه در هم هر كيمچيلك كيتره تورغان نرسه دن بيك پا كدر و بيك يراقدر هم كيمچيلك لردن

و آفت لردن سلامتلك اياسيدر هم امينلكنى (طنجلىقنى) هبه قیلوچیدر یا که پیغه برلرنى تصدیق قیلوچیدر (اَلْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ) هم هر نرسه نى صاقللاغوچى در هم هراشده غالب در تلاگان نرسه سنى قیلورغه خلقتى اختيارى قیلوچیدر هر بر كيه چيلك، ومحتاج لى كيتره تورغان نرسه دن الوعدر (سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ) مشرکلرنگ شريك قیلغان نرسه سندن الله اوزىنى یراق قیلدى (هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ) اول الله هر نرسه نى باراطوچى هر نرسه نى تيگزايتب بار قیلوچى هم هر نرسه ننگ صورتلارونى و روش لرىنى بار قیلوچى الله در (لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى) اول الله ايچون کورکام اسملر (صفت لار) باردر (يَسْبَحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ) هر بر کوكلرده و پيرلرده بولغان نرسه لر الله نى نقصان صفت لاردان پا کلرلر و یراق قیلورلار (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) و اول الله هراشده استن و حکمت اياسيدر يعنى بدن کمالتنى جیغوچیدر چونکه بدن کمالت صفتى قدرت بران علمگه قايتادر

(حشر سوره سى ننگ ترجمه سى تمام بولدى)

« آلتمشنچى سوره ممتعه، سوره سى مدینه ده اينگان اون اوج آيت »

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیترگان آدملر (لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ) منم و اوزگزننگ دشمانگزنى دوست لار و باشلار ایتوب توتماگز (تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) اول منم هم اوزگزننگ دشمانگزغه خط برلن دوستلقتنى یا که دوستلق سببلى رسول الله ننگ خبرلرىنى تاشلاغانگز (ايرشدرگانگز) حاله (وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ) حالبوکم سزنگ دوست توتقان آدملرگز سرگه کیلگان نرسه نى (اول نرسه حقان قرآن دان بولغوچى) انکار ایتدیلر (يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ) بیغمبرنى هم سزنى مکه دن چغارغان لارى حاله انکار ایتدیلر (أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ) رسولنى هم سزنى مکه دن چغارديلار ربگز بولغان اللهغه ایمان کیتروگز سببلى (اِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ) اگر سز بورطلارگزدان چقماگز (جهادا فى سببلى وابتغاء مرضاتى) منم بولمه (دینمه) صوغش قیلو هم منم رضالغمنى استناو ایچون (تُسْرُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) آلا رغه دوستلقتنى یا شرن بلدر بولدگز یا که دوستلقتگز سببلى رسول الله خبرندن خبر بیرر بولدگز (وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ) حالبوکم مین سزنگ یا شرگان نرسه گزنى همه آشکاره قیلغان نرسه گزنى سزدن بلگوچیرا کون (وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ) و کمد سزدن (مؤمنلردن) بولاشنى منم هم اوزگزننگ دشمانگز بولغان مکه کافرلرىنى دوست توتونى قیلسه (فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ) بس تحقیق اول کش بولنگ، ترغریسندن آداشى يعنى خطا قیلدى بو آیت بلتعه اوغلى خاطب حقنه ایتدی رسول اکرم مکه اهلى بران صوغش قیلماقنى بولدى هم صرغشقه بيلک، تیزلک ایله حاضرلندى هم رمضان شریف ننگ باشلانده مدینه گه کیلسن لردبو اطراف داغى قبيله لرگه خبر یباردى قریش خلقتى حاضرلنولردن بورون باروب باصماقنى بولدى هم بو خبرنى هیچ کم مکه اهالیسنه بلرمان دینى بلتعه اوغلى خاطب رسول الله ننگ مکه خلقى بران صوغش قیلماقنى بولوبنى بلگچ بو واقعه دن خط

يازوب ساره اسملى خاتون ايله مكه گه خبر يباردى لكن الله تعالى بو حالتى رسول اللهغه بلمردى
 شول ساعتد، رسول الله على هم زبيريته مقداد (رضى الله عنهم) لرنى چاقروب حاضر فلان اورونغه
 بارگز آنده توهگه آطلانوب مکه مکرمه گه بارا تورغان بر خاتون بولور اول خاتونده برخط بولور اول
 خطنى آلوب ميكا كينرگزدیدی هم بو اوچ صحابه رسول الله قوشقان اورونغه ياروب سارنى تابديلار
 سينده برخط بولورغه تيوش اول خطنى برگه پير ديديلر لكن ساره مينه خط يوق ديو انكار ايتدى
 بو صحابه لر رسول الله نك يالغان سويلاو احتمالى يوق سينده شيكسز خط بار ديديلر خطنى پير يوغيسه
 اوزگنى اوترامز ديو قورقتمديلار هم ساره قورق ساچلمرى اچمن خطنى چغاروب بپردى هم صحابه لر
 خطنى آلوب قايتوب رسول اللهغه تابشرديلار رسول الله خطنى آچوب او قودى بلتمه اوغلى خاطب نك
 يازغان لقى معلوم بولدى رسول الله اى خاطب بو اشنى نيك قيلدك ديو خاطب كه شلمه قيلدى خاطب
 ايتدى اى الله نك رسولى ايمانمه هيچ ضرر وكيمچيلك كيلمكى يوق لكن منم مكدده قريش لر اچنده
 ايو جماعتلرم بار صوغش بولغانده آلارنى صاقلار لى ك شيم يوق شونك ايجون اهل وعياله خبر
 بلمرما كچى بولم ديدى هم اعتدار قيلدى حضرت عمر اى الله نك رسولى بو منافق نك مويننى كيسيم
 ديدى رسول الله ايتدى اى عمر خاطب بدر صوغشند بزنك برلن برگه بولدى جناب ح-ف آنك
 گناهننى عفو قيلغاندر ديدى (ان يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ اَعْدَاءً) اگر اول كافر لر سرگه استن لك
 و ضرر ايتوگه قوت تابسلار البته سرگه دشبان بولورلار بس آلاغه دوستلغ كورساتوگزده سرگه
 اصلا فائده يوق (وَيَبْسُطُوا اليكُم ايديهم وَالسِّنَنَهُم بِالسُّوءِ) دخی سرگه قوللارونى وتللىرىنى ياوزلق
 برلن (اولنرو و سوغو) برلن توشارلر (وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ) دخی سر نك (العياذ بالله) كافر بولوگزنى (مرتد
 بولوگزنى) آرزو قيلورلار (لَنْ تَنْفَعَكُم ارحامكم وَلَا اولادكم يَوْمَ الْقِيَامَةِ) قيامت كوننده اول مشركلرنك، سرگه
 ياقينلقلارى دخی مشرک بولغان بالالارگز سرگه فائده بيماس حالبوكم سز ياقينلقلارى ايجون دخی مشرک
 بالالارگز ايجون مسلمانلار نك سرلرىنى بلمرگان ايدگز (يَفْصَلُ بَيْنَكُمْ) الله قيامت كوننده آلار برلن سر نك
 آلالارگزنى آيرور بعضكز بعضكزدان قاچارسز بس قيامت كوننده اوزگزدن قاچا تورغان آدملرگه
 نى ايجون الله نك حقى بولغان سرلرنى بلمر سز (وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) دخی سر نك قيلغان عمل لرگزنى
 كورگوچيدى بس عملكز برابرند سرگه تيوشلى جزالارگزنى بيمر (قَدْ كَانَتْ لَكُمْ اَسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي
 اِبْرَاهِيمَ) تحقيق سر نك ايجون ابراهيم (عم) ده كوركام بولغان مقتدابه لك (يعنى ايارلمش بولوغه
 مناسب بولغان خصلت) بولدى (وَالَّذِينَ مَعَهُ) دخی ابراهيم (عم) برلن دينده برگه بولغان مؤمنلرده
 سر نك ايجون كوركام بولغان مقتدابه لك بولدى (اذْقَالُوا لِقَوْمِهِم اَنَابِرًا وَّ مِنْكُمْ) شول وقتده ابراهيم
 (عم) ده هم آنك برلن برگه بولغان مؤمنلرده سر نك ايجون ايارلمش بولوغه مناسب بولغان خصلت
 بولدى اول وقتده ابراهيم (عم) هم آنك برلن برگه بولغان مؤمنلر كافرلرگه ايتديلر درستلسك بى
 سزدن بيزگوچيلرمز (وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ) دخی سر نك الله دان باشقه بولغان عبادت قيلغان نرسه لرگزدن

(معبود بالملر كز دن) بيز گوجيلىرمز (كَفَرْنَا بِكُمْ) بز سزنىڭ دىنگزنى ياكە معبود كزنى انكار قىلىدق
(وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ ابَدًا) دى بزنىڭ بىرلن سزنىڭ آرا كزده مىگولك دشمانلىق
و آچولار ظاهر بولدى (حَتَّى تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَبِّهِ) يالغز بولغان اللهغه ايمان كىتىرگان كزگە قىدر بس
اگر يالغز بولغان اللهغه ايمان كىتىرسا كز دشمانلىق دوستلىقغه و آچولار الفت كە ايلنور (الْأَقْوَلُ
ابْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ) يعنى سزنىڭ ايچون ابراهيم (عم) ده (هر سوزنىڭ) بولغان صفت باردى مگر ابراهيمنىڭ
آتاسىنه ايتكان سوزنىڭ سزنىڭ ايچون ابراهيم ده كوركام بولغان مقتدا بىلەك بولماس يعنى اول سوزنىڭ
ابراهيم (عم) گە ايارماسىز چونكە ابراهيم (عم) نىڭ كافر بولغان آتاسى ايچون اللهدان يارلقاماق
استاوى البتە مناسب اش توگل (لَا تَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ) اى آتام سىنىڭ ايچون اللهدان يارلقاماق استامون
دىگان سوزنىڭ (وَمَا أَمَلْتُكَ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ) دى اى آتام سىنىڭ ايچون اللهنىڭ عتابىدىن هم ئوابىدىن
هيچ نرسەنى مىلك لىنە آلەيم (رَبَّنَا عَلَيكَ تَوَكَّلْنَا) اى رىبىز سىنىڭ اوزىرگە اشلىرىمىزنى تابشردىق (وَأَلَيْكَ
أُنْبِيَا) دى سىنىڭ صارى قايتدىق (وَأَلَيْكَ الْمَصِيرُ) دى سىنىڭ صارىدىر اورلەپك اورن ياكە
اورلەپك معناسىنە بوسوز اللهدان شولاي ايتكز دىو امر بولا (رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا) اى
رىبىزنى كافر بولغان آدملىر اوزىرىنە فتنە قىلماغل يعنى بىرگە كافرلىرىنى عتاب بىرلن فتنەلى تورغان
ايتىب ايركلى قىلماغل (وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا) اى رىبىز دى بىزنىڭ گناھلارمىزنى يارلقاغل (إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) درستلىكى سىن هر اشە استن و حكمت اياسىدىر (لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ)
تحقيق سزنىڭ ايچون ابراهيم (عم) ده هم دىنە آنلىق بىرلن بىرگە بولغان مؤمنلىردە كوركام بولغان ابارلمش
بولوغە مناسب بولغان صفت باردى (لَمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ) اللهنىڭ رحمتى دى صوكىنى
كوننىڭ ئوابىنى اميد ايتكان آدم ايچون ياكە اللهدان هم آخرت كونىدىن قورقغان آدم ايچون
معناسىنە (بُوَ وَقْتِ رَجَا خَوْفِ) معناسىنە بولادى (وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ) و كىمىز بىزنىڭ
امرىدىن يوز دونىرىسە ضررى اوزىرىنە بولور چونكە الله تعالى بىلەن بىرلىدىن موگىسىز هم ماقتالنىش داندىر
(عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَادِيَةً مِمَّنْهُمْ مَوَدَّةً) اى محمد امىنى كىلاچا كە الله تبارك و تعالى نىڭ
سزنىڭ ايلە سز دشمان كورگان كىسەلىر آراسىنە دوستلىق هم محبت قىلوى اميدىر. يعنى مكە كافرلىرى
ايچونەك مؤمنلىرنىڭ ياقن قىرىداشلىرى بار ايكان، الله تعالى مؤمن بولغانلىرىغە قىرىداشلىرى بولغان كافرلىرى
ايلە دە دوستلاشماي آنلىردن بىزىنىلردىن فرمان ايتىش ايدى. مؤمنلىر بىزىشوب تورالار دە ازاقلاماي
الله تعالى آلارنىڭ قىرىداشلىرىنە مؤمنلىرگە دوست قىلاچاغىن و عى قىلورب اوشبوا و تكان آيتىنى اينىدىرى.
(وَاللَّهُ قَدِيرٌ) الله تعالى كچلىدىر هر نرسەنى بولدىرغوجىدىر يعنى حاضر نەك مؤمنلىر كافر بولغان قىرىداشلىرى
ايلە بىزىشوب تورسالار دە كىلاچكە الله نىڭ اول كافرلىرىنى ھدايت بىرىب ايمانغە كوندىرگە كچى بىتكوجىدىر.
واقعا مكەنى آلغاندىن صوك بولغانلىرى ايمانغە كىلورب توغانلىرى ايلە دوستلاشدىلر. (وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ)
ھەكە الله تعالى اول مؤمن بولغانلىرىنىڭ گناھلىرىنى يارلقاغوجىدىر ھەكە آلارغە مەرىھەت قىلورچىدىر. ايمىدى

مؤمن بولغانلرنىڭ كوكللىرى اوزلرىنىڭ كافر قىزىداشارىنىڭ آوشوب آارايله يورشونى تىلادىكىن اللہ تەلى آارايله آارايشوغە دە رخصت بىرىپ اوشبو آيتنى اينىردى (لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ) اى مؤمنلر! اللہ تەلى اوزىڭز ايله دين ايچون دىنگىزگە قاروشوب صوغشماغان ھەمدە سزنى يورتلارڭزىدىن چىقارماغان كافر قىزىداشلىرىڭز ايله يورشودن طىماس (اَنْ تَبْرُوهُمْ) سزنىڭ آاراغە ياخشىلىق ايتىۋىڭزىدىن طىماس (وَتَقْسَطُوا لِيَهُمْ) ھەمدە آاراغە توغرىلىق وعدىلىك ايله اش قىلماقلىغىڭزىدىن طىماس . (اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسَطِينَ) نىچىك اللہ تەلى عدلىك ايله يورشودن ھەم عدلىك قىلدىن طىسون طىمى بىلكە اللہ تەلى ھەركىم ايله دە عدلىك ايله اش قىلۇغە بىيورادر چونكى اللہ تەلى عدلىك قىلۇچىلىرىنى اشلىرىنىڭ سوزلىرىنىڭ توغرى بولۇچىلىرىنى سويەدر . عبد العزى قزى قىتيلە كافرە ھالىدە اوزىنىڭ، مؤمنە بولغان ابوبىكر قزى اسماعىل ھەيدىلر كىتورگان ايدى اما اسماء بنت ابى بكر قىتيلەنىڭ ھەيدىلرن قىبول ايتىدى ھەم آنى اوينە كىرتۇگە دە رخصت بىرىدى شول واقەدەن صونك اوشبو آيت اينىدى (اِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ اخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوْلُوهُمْ) بارى سزنى اللہ تەلى شوندى كافر قىزىداشلىرىڭز ايله دوستلانۇدىن غنە طىيادىر قايوللىرى سزنىڭ ايله دىنگىزگە دشمانلىق ايدىپ اولتىرىدىلر ھەمدە سزلىرىنى يورتلارڭزىدىن چىقاردىلر ھەمدە چىقاروشۇدە بولۇشىدىلر بارىدىم بىرىشىدىلر آاراينى اوزىڭزگە ياقن توتۇدىن آارايله يورشودن گنە طىيادىر اللہ تەلى سزنى . (وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) سزىدىن كىمىر آاراينى اوزلىرىنىڭ دوست وياقن تىتۇسىلار اول كىمىلر اوزلىرىنىڭ اوزلىرىنىڭ ايتۇچىلىرى . چونكى كافر توغانىلارنىدىن ايتۇلىگان صفتىدە بولغانلىرى ايله يورشۇچى مؤمنلر اوزلىرىنىڭ ايمانلىرىنىڭ ضرر ايدىلر چونكى آاراينى ياقن كورگاج مؤمنلر ھالىدىن سوز چىقوب بعض سرلر سويلانر مونسى بىر قورقۇ ، ايكىنچىسى رسولىڭىزنىڭ (الصّحبة سارىنە والطبيعة سارقة) اوتۇرشىر يىغۇشلىدىر طبيعت آنى اورلاغۇچىدىر دىگان ھىدىشى بىرلىگە دە مونسى واقەلەردە آك بولۇغە بىيورادر ! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ) اى شوندى كىمىلر سز ايمان ايتىگان ايدىڭز يەنى اى مؤمنلر قايچان مؤمنە صفتلى بولغان خاتون قىزىڭىزگە كىلسەلر كافرلر آراسىدىن مؤمنلر آراسىنىڭ كۆچونى تىلاب شول وقىدە سز اول خاتونلرنى صىباب قاراڭىز ! يەنى تىللىرى ايله مؤمنەلك اظھار ايدىپ بىزمؤمنەلر كافرلر آراسىدىن سزنىڭ آراغە كۆچىپ تۇرۇر ايدىك دىوب كىلسەلر سز مؤمنلر آاراينى قولۇڭىزدان كىلىگان رەشودە صىباب قاراڭىز آاراڭىزنى تىللىرى ايله ايتۇلىش بىزمؤمنەلر دىگان سوزلىرى راست بولۇردى اى علاملر تابارسىمى ؟ طىشداغى علاملرىنىڭ قاراڭىز اما ايچىدىن مؤمنەمى ، دىگلىمى آانسونى باوسزنىڭ اشكىز دىگل (اللّٰهُ اَعْلَمُ بِاِيْمَانِهِنَّ) اللہ تەلى آاراڭىزنىڭ ايمانلرن اوزى بىلك بىلەدر . يەنى طىشداغى علامت تابوب مؤمنە دىوب ھىكم ايتۇمۇ مؤمنلر قولۇدىن كىلىدىگانگە آاراغە شول قىدر بىرلە گنە فرمان قىلدى اينىدى چن ايمانە راست مؤمنە ايكانلىگىن اللہ تەلى اوزىڭىز بىلەدر دىبە مؤمنلرگە طىشقى علاملر ايله

كفايدله نىرگه بيوردى (فَانْ عَلِمْتُمْوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ) ايندى اى مؤمنلر اگرده سزاوا
 خاتونلرنى صناعاتدن صوڭ ايمانلر ديوپ بلسه كز آلارنى كافرلرگه قايتارب بيارمه كز يعنى كافر
 بولغان ايرلرى يانينه قايتارما كز ! (لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ) اول كافرلرگه ايمانغه چغوب كوچكان خاتونلر
 كافر بولغان ايرلرينه حلال دگللردر (وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) هم اول كافر بولغان ايرلر بده بو خاتونلرغه
 حلال دگللردر. بواش حد يبيه صوغشى صوڭنداغى صلح صوڭنده بولدى. صلحتك بر شرطى كافرلر
 طرفندان كيلگان كسلرنى كافرلرگه قايتارب بيارمايدى. ايمدى الله تعه طرفندان خاتونلرنى قايتارو
 مليولمىش بولدى (وَآتُوهُم مَّا نَفَقُوا) همده اول كافر ايرلرگه خاتونلر بده توله گان مهرلردن قايتارب
 بيار كز ! صلح شرطنده بولغان قايتارو اورننه مهرلرن قايتاروغه فرمان قلندى. (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
 أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ) اى مؤمنلر بو خاتونلرنى نكاحله نمك كزده هيچ گناه يوق اگرده آلاغه
 مهرلرن بيارسه كز ! يعنى بو خاتونلرنى مؤمن ايرلر نكاح ايتمك بولسه لر باشقه مؤمنه لرنى نكاحلانگان
 كى ياڭما مهرلر بيار نكاحله نكز يعنى ايسكى ايرلر بده قايتارب بيارگان مال كز سزنىڭ نكاحله نو كزده
 مهر بولا آلدى بلكه ياڭما مهر بيارو تيوش بولادر. (وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ) اى مؤمنلر سز
 كافرلرنى نكاح قىلوده كافرلرنى عقد ايتوده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز (يعنى كافرلرنى
 نكاحلنوده اوز كزنىڭ اسلام كزنى كيسو ايچون كافرلرنى عقدده يابوشولا تورغان نرسه گه يابوشما كز)
 (وَاسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ) دى صور ا كز سز دىنن تاشلاب كافرلرگه آراشقان خاتونلر كزنىڭ مهرلرنى (وَلْيَسْأَلُوا
 مَا أَنْفَقُوا) هم كافرلرنى مؤمنلر ايله آراشقوب مؤمنه لرككه كوچكان نكاحلى خاتونلر بده مهرلرن صوراسنلر
 (ذَلِكَ حُكْمُ اللَّهِ) اوشمو ايتولسگان نرسه لر الله تعالى نك حكميدر يعنى مؤمنلر اوستونه قلووى و طيولوى
 تيوش بولغان فرمان و طيوللاردر. (بَيْنَكُمْ بَيْنَهُمْ) الله تعالى بو حكم ايله سزنىڭ آرا كزده حكم ايتهدر.
 (وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) الله هر نرسه نى بىك بلوچى و بلوى كى هر اشنده حكمت ايله اش قىلغوچى. شول
 سببىن الله تعالى نك بىورغان اشلىرى قائدهلى طيغان اشلىرى ضررلى بولونده برده شبهه بوقدر.
 (وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابْتُمْ) اگرده سزنىڭ خاتونلر كزىن كافرلرگه برهوسى كىتسه
 صوڭره سزگه مهر توله و توشسه يعنى مهرنى كافرلر توله گانى كى سزگه ده مهر توله و نوبتى كىلسه
 يعنى خاتونلر كزىدان برهوسى دىنن تاشلاب كافرلرگه آراشقان نكاح ايدلگان بولسه صوڭره صوغشى
 ايتكاندن صوڭ شول خاتوننى قولو كزغه كرتسه كز (فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَأَنْفَقُوا) شول وقتده
 سز اى مؤمنلر ! كافر بولغان ايرلردن خاتونلرى قولو كزغه توشكان كىسه لرگه آلارنىڭ سزگه توله گان
 قدر مهرلرن بيار كز ! (وَآتُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ) اى مؤمنلر اوز كز ايمان ايتكان الله كز قارشولق
 ايتودن صاقلانو كز ! يعنى آنك بىورغانون توتوب آنك طيغان نرسه لرنىن طيولو كز !
 كىلاچا كده گى آيت مكه نى آلغان كونه ايندى (يَأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يَبَايَعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ
 بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ
 فِي مَعْرُوفٍ) اى حريتلو بىغمبر قىچان سىكئا مؤمنه خاتونلر بيعت و وعده بياررگه كىلسه لر : الله تعالى گه
 هيچ نرسه نى شرك توتماسقه ، اوغراماسقه ، زنا قىلماسقه ، بالالارن اوتوماسقه ، اوزلر بده ايكى

قوللری وایکی آیاقلری آراسنده بولغان بالا ایله ابرلرینه یوق بالایا باماسقه (یعنی تاشلانلق بالانی ابرگه بالغانلاب تاقماسقه) همه الله تعالی نلک فرمانی بولغان اشد ای محمد (عم) سیکما قارشولق قیلماسقه یعنی مؤمنه خاتونلر اوشبو آلتی نرسه گه راضی بولوب شول نرسه لرنی قیلماسقه وعده ایتمسه هم وعده بیرسه لر (فَبَایِعُونَ) ای محمد شول وقتنده سین اول خاتونلردان وعده آلاغل (یعنی آلارنی شول اشلرنی قیاوغه راضی بولولارینه اشانغل) (وَأَسْتَقْفِرُ لَهُنَّ اللَّهُ) همه اول خاتونلر ایچون الله دان یارلوقانو استا گل (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) درستلکده الله تعالی گناهلرنی یارلقاغوچی وخلقنه مرحمت قیلغوچیدر . (بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیتورگان کشیلر (لَا تَقُولُوا قَوْلًا غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ) مسلمانلردان فقیر بولغانلری کافرلردن بیمشلرن آلو ایچون کافرلر ایله دوستلاشوب یوردکلرنده الله تعالی اوشبو آیتنی ایندردی معناسی : ای مؤمنلر شوندی قومنی دوست توتماکز ، قابولری اوزرینه الله تعالی آچیغلانغان ایدی . (قَدْ يَسُومُنَ الْأَخْرَةَ) چونکه اول کافرلر آخرت درجه سننن امید کپسیدیلر (كَمَا يَسُومُنَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ) نیناک کافرلرنلک قبر ایالرنن بولغانلری اوزلرنلک راحت وعده بسز بولولارننن امیدسز بولغانلار ایدی . (ممتحنه سوره سی نلک ترجمه سی تمام بولدی) .

۶۱ پی صف سوره سی اون دورت آیت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ) یرده وکوکلرده بولغان ذاتلر هر برسیده الله تعالی نلک کمالت صفتلرن بلدرتب ، کیمچیلکلردن پاک بولوین کورساتوب تسبیح ایتدیلر یعنی الله تعالی نی هر بر کیمچیلکلردن پاکلادیلر . کیردک جانلی وکیردک جانسز بولغان ذاتلر بولسونلر مثلا حیوانلر ، تاغلر ، اولنلر ، یغاچلر هر برسیده الله تعالی نلک قدرتی کامل لکککه وهر اشنه حکمت ایله اش قلوبینه علامتلردر . (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَكِيمُ) اول الله تعالی هر نرسه گه کچی ینکرچی وهر اشنه حکمتلی اشلر قیلغوچیدر . (بِأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) ای ایمان کیتورگان کسه لر (لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) مسلمانلر بروقتد : اگر عمللر آراسنده الله تعالی گه ایلک سویکلی بولغانون بلساک ایدی ، اول اشنی قلوده ماللرمزنی جانلرمزنی آیاماس ایدک دیدیلر . شونندان صولک الله تعالی « ان الله يحب الذين يقاتلون » آیتن ایندردی . یعنی الله بولنده صوغشو ایلک ایزگو عمل ديه بیان ایتدی . اما شول مسلمانلر اوق احد صوغشند صوغشندان قاچدیلر صوغشرغه آورایدیلر ، شول وقتنده الله تعالی ایتولسگان آیتنی ایندردی معناسی : ای مسلمانلر نی ایچون اوزگز نلک اشلو نیننده بولمغان اشلرگزنی اشلار ایدک ديه ایتسهز دیمک . (كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ) الله تعالی قاشنده ایلک قانی آچیغلی بولمق یوزندن الوغ بولدی شول اش : سز نلک اسلامیهچک نرسه نی اشلار ایدک دیماککز ! (إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَرصوص) اوزینلک بولنده صف ، صف بولوب ، برسی برسینه برکلسگان بنالر کبی برکلوب صوغشوچی کسه لرنی الله تعالی سویه در .

(واذ قال موسى لقومه) اى محمد شول وقتنى ذكر قلغل موسى پيغمبر اول وقتى اوزىنىڭ قومىنىه ايتتى:
 (يا قوم لم تؤذوننى وقت تعلمون انى رسول الله اليكم) اى قوم، سز مېنى نيك رنجته سز، اوزگز مېنىم
 سزگه الله تعالى طرفىدىن رسول ايتوب يبارلىگانمىدە بلە سز! (فلما زاغوا وازاغ الله قلوبهم) موسى عەم نىڭ
 قومى حلقىدىن آوشقان زمانىدە، الله تعالى آلارنىڭ كوڭللىرىنى حلقىدىن آوشۇردى يعنى حلقىنى
 تلامىكلىدىن الله تعالى آلارنىڭ كوڭللىرىنى حلقىدىن بتونلاي آوشۇردى. (والله لا يهتدى القوم الفاسقين)
 الله تعالى اوزىنىڭ ھەمە پيغمبرىنىڭ، سوزلىرىنى توڭلامىغان كەسەلرنى توغرىلاقمە كوندىرماس .

(موندن يك آچى بىلە در توغرى يولە بولوب دىنا آخرت سەادتلىرىنى ايرىشۇ ايچون خاتىر زماندە قرآن وحدىث شريفلىرى ايله
 بورو توش ايدكى .

(واذ قال عيسى ابن مريم) اى محمد، مريم اوغلى عيسى نىڭ بنى اسرائيل گە اينىكان سوزىن بيان قىلغىل، شول
 وقتنى كە مريم اوغلى عيسى ايتتى (يا بنى اسرائيل انى رسول الله اليكم مصدقا لما بين يدي
 من التورات وبعثنا برسول ياتى من بعدى اسمه احمد) اى اسرائيل بالالارى، مېنى سزگە الله تعالى
 طرفىدىن، اوزىنىڭ آلمىدە بولغان تورات كىتابى راستلاپ و آنى الله نىڭ كلامى دېە برىكتوب، يبارلىشى
 رسولى من . ھەم اوزىدىن سوك كىلە چىك « احمد » اسمى پيغمبرنىڭ كىلوى ايله سزگە سېلىنىچ بېرىگانم ھالە
 يبارلىشى رسولىن . يعنى حضرت عيسى اوزىنىڭ قومىنىدە دېمىشدر توراتىدە وانچىل دە اسمى ياد ايدىلىشى
 « احمد » اسمى پيغمبر كىلە چا كلگى دېمىك كە محمد (عەم) نىڭ كىلوى ايله حضرت عيسى خېر و بېرىشى
 ھەمە انچىل دە رسولىنىڭ اسمىنى ھازىرگى انچىللىرىدە دە « اسمى ايسا ياد ايدىلىشىدۇ . مەناسىدە »
 احمد دېمىك بولادۇر . لىكن ھازىرگى نصارى علماسى راھبلىرى آنى باشقە كەسە دېە بورالار . (فلما جاءهم
 بالبينات قالوا هذا سحر مبين) قاچىچان اول احمد (محمد عەم) رسول بولوب تورلى معجزەلەر و قرآن شريف
 ايله كىلىدى ايسە ، شول وقتى بنى اسرائيل ايتتىلر: بو محمد سىجرچى مونىڭ بو اشى سىجرلىكى بلىنوب
 تورغان بر سىجردر دىوب .

(ومن اظلم ممن افترى على الله الكذب وهو يدعى الى الاسلام) كە بولور اوزىنىە ظالم ايتودە قاتىراق،
 البتە موندن ظالم ھېچ كەس بولماس اوزىنى الله تعالى نىڭ راضى بولغان يول اسلام دىننە انە لىگان
 ھالە الله تعالى گە افترا ايتوچىدىن . محمد (عەم) (وباشقە پيغمبەرلىرىدە) حلقىدە انە گانە خلى نىڭ الله تعالى گە
 تىكىداش قىلوب بالاسى بار دىوبلىرى، ھەم حق رسولنى سىجرچى دېمىكلىرى، بولار البتە الوغ ظالملىرىدۇر:
 بنى اسرائيلدە رسولىزگە سىجرچى دىدىلر بس آلار دە ظالم بولالار . (والله لا يهتدى القوم الظالمين)
 ايتتى بولار ظالم ايتتىلر الله تعالى ظالملىرىنى اوزلىرىنىە فائىلى بولغان توغرى بولغە كوندىرىمىدۇر .
 بو كافىرلارنىڭ بولاي افترا قىلولىرى نى ايچون ؟ (بىرىدون) تىلارلىرى اول كافىرلار افترا قىلولىرىدە (ليطغوا
 نور الله باقواھم) الله تعالى نىڭ نورى بولغان حلقىنى شول باطل ايله سوندۇرما كلستى يعنى شول نىت
 ايله رسوللىرىگە ئىلە نىندى افترا لىر قىلالار (والله متم نوره ولو كره الكافرون) اما الله تعالى اوزىنىڭ

نوری بولغان خەلقنى ھەمىشە كامىل و تەمام قىيلاچاقىدىن، گرچە آنىڭ كامالە نوپىن كافرلىرى كورسەلردە .
 يعنى كافرلىرىڭ پۈتۈرشولارى اسلامغە، قرآنغە ھەم رسول گە بىردە ضرر ايرىشدرە آلاچاق توغلىدىر (هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ
 رَسُولَهُ بِالْمَعْنَىٰ وَدِينِ الْعَقَبِ) اول الله، شونداي ذاتىدا اوزىنىڭ رسولى (مەمىدەم) نى توغرىلىق ھەم ھەق
 بولغان دىن ايلە بىباردى . رسولمىزنى الوغ معجزە (قرآن) و ھەق دىن ايلە بىباردىك، (لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
 كُلِّهِ) اول رسول ھەق بولغان اسلام دىنئەدە اسلامدىن باشقە آڭا (مخالف) بولغان دىنلردن اوستون
 قىيلا ماقلغى ايچون . (وَالْوَكْرَ الْمُشْرِكُونَ) گرچە اسلامنىڭ باشقە دىنلردن اوستون بولويىن مشركلر
 مكره كورسەلردە .

قائىدە : بوآيتىدىن بىلەدر : اسلام دىنى اوزى نىڭ قواعدى نىڭ ھەقنى آرقا سىندە ھەم بىرە قىل ايلەرى قاشنىدە آڭلاغلاندىن سوڭ قبول
 ايتلوراك بولغانقە ، بو اسلام دىنى بىر يۈزئەدە اولان بىتون دىنلردن اوستون بولاچق . درجە و ھەقلىق ايلە بولدىن ھازىر دە باشقە دىنلردن
 اوستون، اما چىنلەدە اوستون بولوى بىر يۈزئەدە گى باشقە دىنلردن ھەقىقەتە اوستون بولوايە بولاچق . لىكىن آيت شريفەدە آڭلايوتە
 كورە اسلام دىن باشقە دىنلردن اوستون ايتو ايچون، اوستون بولدرودە خەدەم ايتوچى اسلامنىڭ ھەر بىر قاعدەسى باشقە مائىلرگە
 آڭلايوتەچى خادىملر آرقا سىندە شە بولون آيت شريفەدە بىلەدرودە .

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) اي ايمان كىتورگان كەمسەلر (هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ) من سىزنى
 اوزگىزنى رىنجىتكۈچى (دنيا آخرت) عىنا بىلەن خىلاص ايدەچك اشكە بولالاندىرىمە ؟ يعنى الله تعالى
 بىلەلەرىنە (ايمانلىلەرغە) ايتەدر : مەن سىزگە دنيا آخرت سعادەتلى قىيلا تورغان يولنى كورساتمەن :
 (تُوْمُنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ) سىز اي مۇمىنلر ، اللهغە ھەمدە رسولىنە
 ايمان ايتارسىز ، اوشانداق اللهنىڭ يولئەدە ، آنىڭ ھەق بولغان دىنئەدە اوستىگە چىغارودە ماللارگىز ھەم
 جانلارگىز ايلە توروشورسىز .

يعنى : اوزگىزنى دنيا و آخرت درجەلى قىلوب اوڭايسىزلىقدان خىلاص ايتە تورغان اشىلردن بىرسى
 شول : اللهغە ھەمدە رسولىنە ايمان ايتوب دىننى آلغە بىبارو بولونئە مال و جانلارگىز ايلە توروشو ،
 يعنى بايلىغى بولغان كشىلر اوزلرىنىڭ ماللارنى چىغە تورغان بىلەن قىرق الشىدىن بىرالىش زكاتنى
 ھەممى ملىت فائىدەسىنە توتسونلر : مەدرسە مەكتىبلر مەسچىتلر سالوب آلارنىڭ تەربىيەلەرىنە فائىدەلى
 رەوشە توتسونلر ، خىستە خانە يەنىمىلر يورطى سالسونلر . اولگان و قىتلارنى بايلىر و صىت ايتوب
 بار سومالارىنىڭ اوج الشىدىن بىرالىشنى ملىت فائىدەسىنە قالدىرسىلر . ايمىدى علمى بارلار علملىرى
 ايلە كچلىلىرى كچلىرى ايلە ملىتكە خەدەم ايتسونلر !

(ذَاكُم خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ) اوشبو اشىلرگىز سىزنىڭ ايچون ايلنىڭ خىرلى اشىلرگە بولاش
 فائىدە بارلىغى بىلسەڭىز ! بو ايتولسگان اشى قىلساڭىز (يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمِمَّا كُنَّ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ) الله تعالى سىزنىڭ گناھلارگىزنى يارقار ھەمدە سىزنى آستىلارنى
 يىلغالار آغاتورغان جىنلەرگە كىرتور ھەم عىن جىنلەرنە بولغان خوش اورونلەرگە كىرتور ! (ذَلِكَ
 الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) اوشبو ھەم ايتولمش جنت ھەم بارلقا اولار الوغ بولغان سعادەت . (وَأَخْرَىٰ تَجْوَنَهَا)

تاغىن سىز سۈيۈپ تورغان ھەم كېلىۋى ياقىن بولغان ايكنىچى نەمەت باردىر (نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ)
 اول نەمەت اللە كۆزدىن سىزگە ايرىشە چىك ياردىم ھەمە ياقىن بولغان وقتىدا شەھەر آلدۇر (مكەنى آلو) يعنى ايمانلىق كۆز
 سو كۆندە جان وماللىق كۆز ايله دىن يولوندا توروشوب صوغوش قىلسا كۆز آخىرىدا جنت ومغفرت بېرىلور
 ھەم مكەنى آلو نەمەتنى بېرىلور . موندىن آڭلاناڧر مۇمىنلر توروشوب اسلام ايچون اجتھاد اينسەلر
 اللە تەئالى آلاغە بولوشاچق ھەمە آلارنى اوستون قىلاچاق ايكانلىقى . . . (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) اى ھەمە
 اوشبو بيان ايتولسا كىن اشلر برابر يىنە ھەمە اينولش نەمەتلر اياھە مۇمىنلرگە سوينىچ بېرگىل ! (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا) اى ايمان كىتورگان كەسەلر (كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ) اللە تەئەنك بولوشچىلرى بولوكۇز يعنى اللەنك
 دىنن اوستىكە چىغارودە ، دىننى تاراتوچى خادىملرگە بولوشوكۇز (كَمَا قَالَ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ
 مِنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ) نىنكە مريم اوغلى عيسى اوزىنك اول ايمان اينگان صەبايلرىدىن بولغان حوارىلر
 ايندى : مېنىم اللەنك دىنن تاراتودە بولوشوچىلر م كىلردىر؟ دىوب يعنى اى ھەمە عيسى پېغەمبەر حوارىلرگە
 ياردىم اوتىوب ايتكى كىن سىنە صەبايلرگە ايت ، دىننى تاراتودە مېنكا ياردەمچى بولوكۇز دىوب .
 فائىدە : حوارىون - حوارى دىمكە آقلىغە توروشوچى لرىعنى ھىروكسېلرى كىولمىر جوو بولغان اون
 ايكى ايردىلر . (قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ) عيسى پېغەمبەر حوارىونىگە اللەنك دىنن تاراتودە ياردەمچىلر
 كەلر بولاق دىھە حوارىلرگە اينكە حوارىلر ايندىلر : بىز بولامىز اللەنك دىنن تاراتودە سىمكا بولوشوچىلر
 (فَأَمَّنَتْ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ) شول وقتىدىن سوڭ كىزىت عيسى گە بنى اسرايىلدىن بىر طائىفە ايمان ايتدىلر
 (وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ) بنى اسرايىلدىن باشقە بىر طائىفەسى كىزىت عيسى نى اللەنك اوغلى دىھە كافر بولدىلر
 ايمى بنى اسرايىل نك كىزىت عيسى گە ايارگانلرىدە ايكى تورلى بولدىلار بىر تورلوس پېغەمبەر
 و بىر تورلوسى تىكرى اوغلى دىھە تورغان بولدىلر . بولارنك آرا لارندە دشمانلىق توغدى ، اوز آرا
 صوغوشلر (فَأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عِبْوِهِمْ فَاصْبِرُوا ظَاهِرِينَ) صوغوشقان وقتلرنىدە ايمانلى طائىفە نى
 دشمانلرى بولغان ايمانسىز طائىفەگە قوتلرى يىتوچان ايتوب بىر كىت كە ، ايمانلىلرى ايمانسىزلارغە
 اوستون بولوب اورلدىلر . يعنى ايمانسىزلارنى چىكىلدىلر .

صىف سورە سىنك تىرجەسى تامام بولدى .

(آلطمش ايكنىچى - جمعه سورەسى ، مەپنەدە اينگان اون بىر آيت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) بىردە وكوكلردە بولغان ذاتلر
 ھىر بىر كەمالت صىفتلرن جىغان ھىر نرسەنك خواجهسى ھىر بىر كىمەلكردن پاك ، ھىر نرسەگە كچى يىتكوچى
 ھىراشندە كەمەتلى بولغان اللەغە تىسبىح قىلمەنە وآنك ھىر بىر كىمەچىلكردن پاك بولوب ، ھىر بىر كەمالت
 صىفتلرى ايله صىفتلانغانلەقن كورساتما كەدر . . . (هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ) ھىر بىر ذات آنى تىسبىح
 ايتە تورغان اللە شونداى ذاتىر امى (يازو اوقو بىلى تورغان) عربلرگە اوز آرا لارندان اوزلرى

کبی برامی ایلیچی بیاردی . یعنی محمد علیه السلام فی . (یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیَاتِهِ وَیُزَكِّیهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ) اول امی بولغان رسول ، اوزینلک جنسداشی بولغان امی عربلرگه الله تعالی نلک آیتلرن اوقی ، آلارنی یمان طبیعتلردن پاکلی همه آلاغه قرآن آیتلرنی وصدقتلرنی اویره تهر یعنی شوندی صفتنه اینوب الله تعالی برنرسه ده بلدی تورغان کمنه فی رسول ایتمدی . (وَأَنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) گرچه اول عربلر موندان اللک بیلگولی هم آچف بولغان آرزونلقد بولسه لارده . (وَأَخْرَجْنَا مِنْهُمْ لَمَّا يَلْعَقُوا بِهِم) دخیم رسول اوزی بیارلمش بولغان خلقدان باشقه لرنی و صوکنغیلرن اویره تور ، اول صوکنغیلر رسول زمانداغی عربلرگه توتاشمادیلر یعنی آلردان صوکنغی قیامتکه قدر دنیاغه کیله چک کشیلر . ایلی صوکنغی رسولنی بیارب ، آنلک دینن قیامتکه قدر اوزگارودن سلامت صاقلادی الله تعالی (وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) اول الله تعالی برنرسه گه کچی یتکوچی وهر اشنه حکمت ایله اش قیلغوجیدر (ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ) اوشبو محمد (عم) گه ویرلمش بیغمبرلک ، الله تعالی نلک بولا گیدر ، اول بولا کنی الله تعالی اوزی تلاگان کمنه گه بیدر (وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) الله تعالی الوغ بولغان رحمت هم فضل ایاسیدر .

یعنی محمد (عم) گه رسولکنی بیروگه الله تعالی نلک کچی یتدر . تلامه یندی کشینی بولسون نادانلقدن معرفت و علم نورینه چناروغه کچی یتدر ، چونکه یوقدن بارایتوب جان بیروگه کچی یتکان ذات البته نادانلقی بتورب علم بیروگه کچی یتدر . بس رسولن محمد (عم) برده اوقوه یازوبامگانی حالده یتیم وفتیر بولانی حالده الله تعالی طرفندن رسول ایلولی تلاتگانه البته رسوالمک درجه سینه ایشه آلاچی ایسدی الله تعالی طرفندن (محمد) عم گه رسوالمک بیروگانه رسول بولوب خلقنی توغری بولنه ائده ، اسلام نون نارنوغه کچی یتچک . ایندی رسول الله مین یمنبر دیوب اوزینه (اخشاش یا صاو ممکن بولماغان) قرآن شریف اینوبده ، یغبرلرگه لائق اشراشلاب دیادن اوتوی البته یغبرلرگه کافرلری بقدر دشمنلقی ایته لرده رسولنک قویغان حکملردن وحی آرقی بوب اوقوغن قرآن آیتلردن هیچ برعاقفه خلاف وقبول ایودن چیرکارتک اش وسوز تابا آلامدیله یندی فصیح شاعرل قرآن شریفنک اوخشاشندن برگنه آیتده یاسی آلامدیله رسولنک اوقوما یچه تریه چسی بولغان آنا آناسی بولمای یتیم بولوب اوسنده فصیح شاعرل یاسی آلامغان آیتلرنی نیچوک توزی آلوره البته توزی آلامس . کافرلرک رسول الله فی سحرچی دیوری ، رسولنک قولونده هیچ کنتک قولوندن کیلمگان اشراشک بارانغه کیلون بلدره در بولماس مگر معجزه .

(مَثَلُ الَّذِينَ حَمَلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْاَعْمَارِ يَعْمَلُ اسْفَارًا) اوستلرینه تورات کتابی ایله عمل ایتمو بولکلنمش کشیلر (موسی عم قومی) نلک تورات بوینچه عمل قیلونی اوستلرینه آلوبده صوکنره محمد عم کیلمگاج توراتده آنلک بیغمبرلگن بیان ایتمکان آیت ایله اش قلمای ، رسولنرگه ایمان ایتمگان کشیلرنلک اوخشاشی کوب کتابلر بولکلگان ایشاک کبیدر . ایشاککه کوب کتابلر بولکلر توله سده ایشاک اوزینلک عقلی بولماغان حیوان بولماقی آرقاسنده اول کتابلردن فائده آلا آلاماغانی کبی تورات کتابی ایله عمل ایتمونی اوستلرینه آلمان موسی بیغمبر قومیه تورات کتابی ایله عمل ایتمونی اوستلرینه آلوبده ، توراتده بولغان آیتلردن محمد عم نلک رسوللگی توغروسنداغی آیت ایله عمل قلماولاری بو قومنک توراتنی بولکلرلی ایشاکنلک کتابلر بولکلوی کبی گنه بولوبین آکلتادر . (بَشَرٌ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَتَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ) فی یمان اخشاش بولدی الله تعالی نلک محمد عم نلک بیغمبرلگنه بیلگور بولغان علامتلرن یالغانغه توتقان کشیلرنلک اخشاشی (یعنی ایشاک کبی بولولاری) (وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ) الله تعالی اوزلرینه ظلم ایتموچی قومنی توغری بولغه کوندرمس ! (یعنی توغری بولغه کونولونی

هر كىمكه اوزى تلامك تيرش. يوقسه الله تعالى اوزى تلامگان كىمهنى كېلاب توغرى بولغه كىرتماس!
 (قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا) اى محمد ايت سىن يهودىلرگه: اى ايمان صفتلى يهودىلر (ان زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ
 أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَوُّوا الْمَوْتَ ان كُنْتُمْ صَادِقِينَ) اگر سز اوزگىزنى اللهنىڭ ياقىنلارى هم
 دوستلار بىز، مسلمانلر آلاى توگل دىگان سوزگىزنى چىن بىلوب ايتىسه كىز، بوسوزگىزده راست بولسا كىز
 الله تعالى دن تلاكىز، اوزگىزنى بوبىلا بورطىندان راحت بورطىنه كوچىرونى، يعنى اللهنىڭ ياقىنلىرىدىن
 دىوگىز راست بولسه دوست دوستقه قاوشونى تىلابىز، سىزده الله دن صورا كىز اوزگىزنى اولىقراپ راحت
 بورطىنه قوبوبىنى اوتىگىز! (وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ عَلَيْهِمْ) اما اول يهودىلر اولب دىنيان كىتولرىن
 الله دان صوراماسلر بىلكه اوزلرىنىڭ كىرلىرى الوغ جىنايت بولاراق آخىرتىده آلاى اىچىرون عىنا بىن
 باشقه نىسه بولمايپاچىغىندان آلاى اولمىن قورقورلار. (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ) الله تعالى ظالم وكافرلرنىڭ
 قىلغان اشلىرىن ايتىكان سوزلرن واويللاغان اوبىلارن توپىل بىلوچىدىر. (قُلْ) ايت سىن اى محمد (انَّ
 الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ) سىزنىڭ اىچىن كوئىلمىزگىز قورقوب يورى تورغان اولم سىزگه
 بولوغاچاقىدىر، سىز نىقىدىر اولمىن قاچىسا كىزده ونىقىدىر آنى سوبىماسه كىزده، بىلىگولى وقت بىنكاچ اول
 اولم سىزنى توتىچاقىدىر. اچىلسىز بىنكاچ اوله سىز (ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عَالَمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ) اولىگىندان صوكى هر بىر باشىرنى واشارىنى بىلگوى الله تعالى طرفىنه قايتىرامىش
 بولورسىز، شول وقتىده اول الله تعالى سىزگه دىنيانده قىلغان اشلىرىگىز خىر بىرر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ) اى ايمان ايتىكان كىسه لىر، قاچىچان
 جمعه كونىده جمعه نمازى اىچىن ندا ايتولمىش بولسه، شول وقتىده اللهنى هم آنىڭ حكىملىرىن يادا ايتىوگه
 بارىكىز، همده شول وقتىده سودا (صاتو آلونى) تاشلا كىز! فائىده: ذكر الله: الله تعالى نىڭ فرمان و طىولارن
 وهر تورلى عىرتلى و حكمتلى سوزلر سوبىلاو، اللهنىڭ قىدرتن وقىرتىنىڭ ارغىلغىن بىلىرتى تورغان
 سوزلرنى وعظلىرنى اوبىلانو هم بىرهو سوبىلاب باشقالارنىڭ ايسلرىنه توشىرو و فكرلىرنى اوبىفاتو دىمىكىر.
 ايمىنى جمعه كون، جمعه وقتى كىرگه هر كىمده هفته لك الوغ بىر جمعىنىگه حاضر بولسونلار، آنىده
 خطىب مەنبر اوستونىڭ توروب خلققه تورلى فائىلى وعظلىرنى خلىق آكلى تورغان آچق تىلك سوبىلاستىلر
 (ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ دَرَسَاتِكُمْ) اوشبو ندا بولغاچ سودانى تاشلاب جمعه غه بارو سىزنىڭ اىچىن
 اول وقتىده سودا ايتىدون آرتىغراق وايزگورا كىر، اگىزده سىز بىلور بولسا كىز! يعنى شول الوغ جمعىنىگه
 بارىب عمومى ملت فائىسىنه بولغان خطبىلرنى طىكللاو ملتنىڭ آلفه بارو بىنه سبب ايدىكن آكلاسا كىز
 (فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفَاجِئُونَ)
 قاچىچان جمعه نمازى اوتىلب، نمازدن بوشالونىسه، شول وقتىده سىز اى مؤمنلر، بىر بوزىنه تارا كىز،
 اللهنىڭ قىزلى بولغان تورلى هنر وكىسلرگىز ايله مال استا كىز، جمعه نمازى بىنه اللهنى ذكر اىچىن بارولسا ده،
 اللهنى ذكر ايتونى عمومى فائىلى خطبىلر سوبىلاو وتوئلاونى جمعه كونىنه گنه آتاقلاماى هر وقتىده وكوب

ذکر ایتمکز، شول رهوشه، کوب وقتسه جمعیتلر توزوب خطبه لرسوبیلار بولسا کز دنیا و آخرت سعادتینه ایرشورسز. بروقتله رسولمز جمعه ده خطبه (وعظ) سوبلی ایکن، آشلف کاروانی کیلگنلگن کوب جمعه غه جیولغان وعظ طکلاوغچی خلف کاروان یاننه چغوب کیتدیلمر. باری اون ایکی ایرگنه قالدی کاروان کیلور آلدننن بارابان صوغوب بلمرتله ایدی بو آیت شول واقعه دن صوگ ایندیلمدی (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا) قیچان سودا حاضر بولونی یایسه اویون تاوشینی بلسه لری یا کورسه لری شول سودا یانینه تارالورلار اما سینسی منبرده یالغز باصقمان حالسه قالدرلار. (قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ وَالْمَالِ مِنَ الْجَارَةِ) ایت سین ای محمد: الله تعالی قاشنده بولغان ثواب (جمعه ده بولغان فائده) بارابان تاوشندنک سوداندنک آرتغراق وایرگوراکدر. (وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) الله تعالی رزق بیدروچیلرنک ایلی یاخشیسیدر.

بو آیتدن چقغان حکملر.

بو آیت ایله جمعه نمازینک فرضاغینه همه ندا وقتنک صاتو آلونک طیولمش (حرام) بولونینی اثبات ایتهدر. الله فی ذکر دن خطبه مراد دیگانلر. بوامر یعنی خطبه طکلاوغه بیورو و اچیلک اوزره در. اما (اذا نودی) دیگانک ندادن مراد منبر آلندنک خطبه سوبیلو ایچون ایته تورغان اذاندن. بعضار: جمعه وقتنی کرماندن الک عربی عادت بولغان اولگی اذان دیگانلر، لکن خطبه آلندنک اذان ایتمو رسول الله زماننک برکوب قالغان اشدر. اما اولگی اذان حضرت عثمان زماننک غنه چقمشدر. بو آیتنک جمعه ناک همه خطبه ناک و اچیلگنه دلیل بار. امام ابویوسف ایله امام محمد قاشلرنده خطبه ناک اوزون وعظ بولوی تیوشدر.

جمعه سوره سی بو اورنده تمام بولدی

آلمش اوچنچی - منافقون سوره سی مدینه ده اینگان اون بر آیت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(اِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ) ای محمد قیچان سیکنا منافقلر کیلسه ایتمورلر آلا: درستلکده سین برده شیکسز الله ناک رسولی سن دیه گواهاف بیرهمز بز دیوب، (وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ) الله تعالی بله در درستلکده سین الله ناک رسولی ایکنلکنی (وَاللَّهُ يَشْهَدُ أَنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ) دخی الله تعالی گواهاف بیرهمز: درستلکده منافقلر برده شیکسز یالغانچیلردر. یعنی سین رسول دیوب گواه بیرولری تلمرننگنه در. (اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) اول منافقلر اوزلرنک یمین ایله برابر کورلمش گواهقلرن قالغان (۲) ایتموب توتدیلمر شونک سبیلی آلا الله ناک یولندن چقیلر. یعنی اوزلرن اولتریلودن صاقلو ایچون محمد عه ناک رسوللگی ایله گواه بیروب اوزلرینه اولتریلودن خلاص بولوغه قالغان ایتموب توتدیلمر. (أَنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ) درستلکده اول منافقلرنک

(۲) قالغان کشی اوزینه ضرر کیتودن صاقلو ایچون توتقان نرسینه ایتمولدر. سوغشده فلج دن صافلانو ایچون تیر تاقنا توتوه شوندیلاغه قالغان دبوله در...

اشلاگان اشلىرى نى يمان وقباحت اشدرد. (ذلك بانهم آمنوا ثم كفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفتقرون) اوشبو منافقلرنىڭ يمان حاللىرى راستدر چونكه آلا ر طشدان ايمان ايتدىلر ، صوكره ايچلرندىن كافر بولدىلر ، صوكره شول كفر آلا رنىڭ كوكللرىنە مەرلنەش بولدى ، يعنى شول كفرلىرى اوزره اولدىلر چونكه آلا ر حقيقتنى بلمىلر (واذا رأيتمهم) قىچان كورساڭ سىن اول منافقلرنى (تعجبك اجسامهم) سىنى آلا رنىڭ گودەلرىنىڭ سىمزلىكى والوغلىقى عجبكە قالدىر. (وان يقولوا تسمع لقولهم) اكر سويلاشسەلر اول منافقلر سىن آلا رنىڭ سوزلرن سچوك بولغانلىقدان قزوب توكلارسن ! يعنى سوزنى بىك ماتور هم بومشاق ايتوب سويلدىلر . اما سوزلرىنىڭ بولاي بولويىنە آلا رنىڭ يارامى (كانهم حشب مسنة) ايتورسن اول منافقلر ايچلىرى قوش بولغان طشى شما كورنگان آغاچلر كى . (يجسبون كل صيغة عليهم) اول منافقلر هر بر ايشنولسگان تاوشنى اوزلرىنىڭ ضررلىرىنە دىوب اويلارلار . (چونكه بتون اشلىرى اسلام قاعدەلىرىنە قارشودر بر - بر اشلىرى بلنوب اولتروگە تىوشلى بولماي ايدىك دىسە خىانتلىرى آرقاسندە طنچسزلانورلار . (هم العدو فاحذرهم) آلا ر سىنىڭ دشمانلردىر سىن آلا ردان صاق بولغىل ، اى محمد ! طشدان مسلمان بولغان بولوب مسلمانلرنىڭ سرلرن فاش قىلودە توروشالار . (قاتلهم الله انى يوفكون) الله تعالى آلا رنى ، حقلقنى كورساتە تورغان دليل بلنگاندىن صوڭ حقلقدان دونگانلىرى ايچون ، هلاك قىلور . (واذا قيل لهم) قىچان اول منافقلرغە ايتولمىش بولسە (تعالوا يستغفروا لكم رسول الله لو را رؤسهم ورأيتمهم يصدون وهم مستكبرون) باركز بىغىبردن عنبر اوتكوز ، اللهنىڭ رسولى سزنىڭ ايچون يارلقانواستاراللهدن (ديوب) شول چاقە آلا ر باشلارن كوتارلر هم آلا رنى استغفاردن آوشوچىلر كوررسن ، آلا ر باشلارن كوتارب ، حقلقن آوشالرتكبرىك ايتكانلىرى حال... (سواء عليهم استغفرت لهم ام لم تستغفر لهم لن يغفر الله لهم) اول منافقلرغە برايدىر : سىن آلا ر ايچون كىرەك يارلقانو استە ، كىرەك استەمە ، الله تعالى آلا رنى البته يارلقاماس... چونكه آلا ر اوزلىرى يارلقانوى تلامىلر . (ان الله لا يهتدى القوم الفاسقين) تزكلك كە كونلودن طشى يروچىلرنى الله تعالى تزكلك كە كوندىرس (هم الذين يقولون لاتنفعوا على من عند رسول الله حتى ينفذوا) اول قوم شوندى قوملردىر ، انصاردن بولغان ابدەشلىرىنە ايتەلر ، رسول الله قاشندە بولغان مهاجر صحابىلرگە ، رسول الله قاشندىن تارالمىنچە آلا رغە ياردم ايتماكز ، فقيرلىرىنە نفعە ويرمەكز ديوب قمتورتالار . (والله خزان السموات والأرض ولكن المنافقين لا يفقهون) برهم كوكلرنىڭ خزىنەلىرى (دهركمىڭ رزق) الله تعالى نكىدىر . اما منافقلرمونى سىزمىلر ، يعنى فقيرمەهاجرلرگە انصار ياردم ايتماسەدە آلا رنىڭ رزق بىروچىللىرى الله تعالى بار ، اول آنلرنى رزقلاندورور . . . (يقولون لمن رجعنا الى المدينه ليخرجن الاعز منها الاذل) بعض صوغشلىردە براعرابى انصاردن بولغان بر صحابى ايله صوايچون نزاعلاشدىلر ، بوخبر منافقلرنىڭ باشلىقى بولغان ابى اوغلى عبد الله ابن سلوك منافقغە ايشنلىدى . بو منافق اعرابىگە ايتدى بىرمەكز رسول ياقلىلرغە هيچ نرسە بىرمەكز قايچان مدينه منورهگە قايتساق (بنى مصطلق صوغشندىن) برده شكسىز

ھرمیتلو بولغان كەسە ایلگ خور بولغان كەسە نى مدینە دن قوب چغار ریدی . ھرمیتلودن مراد ابن ابى
 منافق اوزن ھم آنلگ یاقلى بولغان منافقلرنى اراده ایتوب ایتە خور كەسە دن رسول الله نى اراده
 ایتکان . . . (وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ) اوستونلك الله تعالى یاغندە
 ھەدە رسولى ایلە مؤمنلر یاغندە دراما موتى منافقلر بلمیلر . . . یعنی مؤمنلر جیگناچا كدر . . . (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تُلْهُكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) ای ایمانلى كەسە لىر، سزنى ، الله نلگ فرمانى
 بولغان اشلردن ماللركىزدخى بالالارگىز شغللندىر ماسنلر . یعنی الله نلگ ذكرىدن عبارت بولغان مسجدلرگە
 جیولوب نماز قیلولاردن، ملت فائەسىنە قرآن بوینچە سويلانە تورغان وعظ مجلسلردن ھىروم قیلوچان
 بولماسون! (وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) سزدن بىركشى اوشبونى قلسە آندى كشى آلانغانلردن
 سانالور . (وَأَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ
 فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ) ای مؤمنلر، سز اوزىگىگە الله تعالى طرفىدن رزقلاندىر لغان مالنى فقیرلرگە
 نفقە لندىرگىز، یعنی اوستىگىگە واجب بولغان صدقە (زكات، عشر، فطر قربان كىن) لرنى وقتنە اوتەگىز اوستىگىگە
 اولم كیلوب يتكناچ ای رېم آرزغە وقتنە ترك قالدىر ساچقى، مین مالدىن صدقە لرنى چغار ب ایزگولردن
 بولور ایدم دیور اول وقتنە اش اوتکان بولور اجل يتكناچ مهلت بیلر مس . (وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا
 جَاءَ أَجَلُهَا) الله تعالى ھېچ كشىنلگ وقتى يتكناچن صوگ اجلن كىچىكتور ماس . بو آیتنە بىز نلگ ملت
 بايلارینلگ اوزلرى سلامت وقتلارنە حجغە بارماى اوزلردن صوگ بىدل يبارولرى الله تعالى قاشنە
 ماقتاوى بولماوچىلىق آكلانلار (وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ) الله تعالى سز نلگ اشلانگان اشلركىزنى بىك توبىن بولوب
 توروچىدىر . بايلغى بولوب حجگە اوزندن صوگ باررغە بىدل قالدىرونیدە عنرسىز ايكانن بلەدر .
 منافقون سوده سینگ ترجمە سى تمام بولدى

آلمش دورتنچى سورة - تغابن، اون سىگىز آیت (. مکه دەمى مدینە دەمى اختلافلى)

بِسْمِ اللَّهِ - اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

(يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) الله تعالى نى بىردە
 وكولدرەگى ذاتلركىمچىلكردن باكلازلار، اول الله تعالى نكىگنە در بادشاهلق، واول الله تعالى نكىگنە در
 ماقتاوماقتى، ھم اول الله تعالى ھرنسەگە كچى يتكوچىدىر . بس دنىيانى بتورب قىامت مېدانى قرب،
 فرسانى ایلە بوروچىلرنى جنتكە، قارشولارنى اوتقە كرتوگە دە كچى ينار . (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْكُمْ كَافِرٍ
 وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٍ) اول الله، شونداين ذاتلر سز نلگ ھربىركىزىدە يوقىن بار ایتدى، شوندىن صوگ سز نلگ آراگىزدن
 بعضلركىز (شولار نلگ اوزلرىنلگ اشلرىنە كورە) كافر در، وبعضلركىز مؤمنلر . كفر ھەمە ایمان بايلق ایلە فقیرلك
 كىن بىنە نلگ اوز تىلاوى وكسبى ایلە بولادر . فەم ایدىسز! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) ھەمە الله تعالى سز نلگ
 اشلەگان اشلركىزنى كورب تورغوچىدىر، بس عمللركىزگە كورە جزا بېرىر: (خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَكُمْ) اوزىنلگ حكمتى ایلە اول الله تعالى كوكلرنى ھەمە بىرلرنى يوقىن بار ایتدى، ھەمە سز لرنى

اوشبو كورنگان صورتكزده صورتلىدى، هم صورتلر كزنى گوزل قىلمى باشقه مخلوقلردن گوزل كورنشد
 قىلمى. (وَالْيَهُ الْمَصِيرُ) همه دنياده بىلگولى مقدار وقت يورگاندىن صوڭ اوشبو گوزل صورتلر
 ايچىنىده بولغان تنلردن جانلر كز چغوب، شول خالقكز بولغان الله تعالى طرفينه قايتماچاقسىز، بس
 اشلر كزنى اول بيورغانچە قىلوڭز! (يَعْلمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ) اول الله تعالى
 برده هم كوكلرده بولغان نرسه لرنى بلهدر، همه سزنىڭ ايچلر كزده ياشرب صاقلاغان سرلر كزنى بلهدر،
 اوشانداق آشكاره قىلغان اشلر كزنىده بلهدر. (وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) الله تعالى قلب ايلار ينىڭ
 هر بر حاللرن بلوچىدىر. (أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَنَادُوا بِفُلَانٍ فَنَادُوا بِوَالِئِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)
 اى كافرلر، سزگه موندان الملك زمانده بولغان (نوح، هود، صالح قوملرى كىي) كافر بولغان قوملرنىڭ
 خبرى كىلمادىمو اول اوتكان كافر قوم اوزلرنىڭ اشلرنىڭ آغرلقلرن تاتودىلر (يعنى دنياده)
 هم آلارغه آخرتده رنجىتكوچى عذاب بولغوچىدىر. (ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ) اوشبو
 عذاب همه آغرلقلر شونىڭ ايچوندىر كه آلارنىڭ رسوللرى آلارغه معجزه لر كىتوردىلر، يعنى اول
 كافرلر شول معجزه لرنى كوره توروبدە ايمانغه كىلماولرى ايچون آغرلق همه عذابكه تيوشلى قىلىنىلر.
 (فَقَالُوا ابْشِرْهُمْ وَنَا فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ) اول كافرلر رسوللرى تورلى معجزه لر كىتورسه لرده
 اشانماس بولدىلر هم ايتور بولدىلر: اوزمىز كىي بر كىي بىزنى توغرىلغى كوندره آلورمى دىبره
 رسوللرگه اشانمادىلر، آلارنىڭ كىتورگان معجزه لرنىڭ كىرىگه دوندىلر، اما بودونولرى اوزلرى ايچونگنه
 ضرردر، چونكه الله تعالى آلارنىڭ ايمانلرنىڭ موڭسىز بولدى، آلارنىڭ اوشانولار ينه محتاجلگى بولمادى.
 (وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) الله تعالى آلارنىڭ عبادتلرنىڭ موڭسىز هم هر بر مخلوقى آننىڭ ماقتالمش ايكانچىلگى
 كورساتوچىدىر. (زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا) كافر بولغان كسه لر، اولگاندن صوڭ قوبارولمش
 بولماس بىز دىوب قوبارلماياچقلرن بىلگىن ايتوب دعوى ايتدىلر. (قُلْ بَلَى وَرَبِّي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ
 بِمَا عَمَلْتُمْ) ايت سىن اى محمد، برده شكسىز قوبارلمش بولورسىز، ربم ايله آند ايتمه من برده شكسىز سز
 اولگاندن صوڭ قوبارلمش بولورسىز، قوبارلغاندىن صوڭ دنياده اشلاگان اشلر كزدىن خبر بىرىلش
 بولورسىز! (وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ) اولگاندن صوڭ قوبارولمش الله تعالى ايچون بىك جىگل اشدر.
 چونكه باشه يوقدان بار ايتوگه كچى ينىكان الله تعالى نىڭ اولگاندن صوڭ ياكندان ترگزمه كى البته
 مكن اشدر. ايمى الله تعالى قرآنده اولگاندن صوڭ قوبارلمش بولورسىز دىبه خبر بىرىب تور ايكان،
 البته قوبارولر حق دىبه ايمان ايتودن باشقه بىزنىڭ چاره مىز يوقسىز. (فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي
 أَنْزَلْنَا) ايمى اولگاندن صوڭ قوبارولوب الله تعالى حضور ينه باراچاق بولساڭز، بر بولغان هر نرسه گه
 كچلى الله تعالى گه آننىڭ رسولى محمدعه مگه اوشانداق، بىزنىڭ ايمىرگان نورمىزگه يعنى قرآن شرىقه
 ايمان كىتورڭز! (وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) دىنى الله تعالى سزنىڭ اشلاگان اشلر كزنى بلوب توروچىدىر.
 قوبارلماچ اشلر كزگه كوره جزا بىرىر. (يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّغَابُنِ) اى محمد بىان قىل سىن

اوشبونی: ای کافر لر سزنی الله تعالی جیولو کوننده جیار، اول جیولو کونی آلدانو کونیدر یعنی مؤمنلرنلک
 کافرلرنی آلدانو کونیدر. چونکه مؤمنلر اول کوننی جنتلرده هم اعلی اورونلرده بولورلار همه کافرلرنلک
 ایمانغه کیلنگان اوی جماعتلری ایله برکه بولورلار... (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيَدْخُلْهُ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا) برکش اللهغه ایمان کیتورسه ایزگو عمللرنی قیلسه،
 الله تعالی اول کشیدن یاورلقلرن کیچرر همه آنی آستوندان یلغهلار آغا تورغان جنتلرگه کرتور اول
 جنتلرده منگو قالورلار... (ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) بوبیان ایتولنگان جنتلرگه کروالوغ سعادتدر. (وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا وَكَتَبُوا بآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبئسَ المصيرُ) دخی شوندای کشیلر آلا
 کافر بولدیلر. همه بزنگ آیتلرمزنی یالغانغه توتدیلر، اول کشیلر تموغ ایله لیدر، اول تموغله
 منگو قالورلار آلا، فی ایمان بولدی تموغ اورله چک اورون بولمقی ایچون... (مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ) بنده لرگه اونایسز لقلردن ایرشکان نرسه لر ایرشماس مگر الله نلک تقدیری وتلاوی
 بوینچاغنه ایرشر. (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ) برکش بلا هم آغراقلرنلک الله دن بولوینه ایمان کیتورسه،
 اول کشی بلا وقتنده کوکلن صبراقغه برکتور. (وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) الله تعالی هر نرسه نی بلگو چییدر.
 (وَاطِيعُوا لِلَّهِ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ) الله تعالی گه همه آنلک رسولینه بویون صنوگن! (فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَنْتُمْ أَعْلَى رُءُوسِنَا
 الْبَالِغُ الْمُبِينُ) ایندی اگر سز کافر بولغانلر، رسولنلک سوزن توتودان کیری تورساگن، اول
 چاقاده، رسواگه ضرر یوق، چونکه بزنگ رسولمنلک اوستینه تیوش بولغان نرسه، اوزینه
 بیان ایتولنگان حکملرنی خلقغه آچق ایتوب بیان ایتوگنه... (اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) هر بر مخلوقنلک
 تیوشلی بولوب قلمق ایتولمش بولغان ذات الله در. اول الله دن باشقه تیوشلی بولوب قلمق ایتولنگان
 ذات یوقدر... (وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) هم شول الله تعالی گه مؤمنلر توکل قیلسونلر هر اشلرنده
 برده تارتونمی کرشب موافچه اش قیلسونلر. فلان اشکه توتونسام بولورمو ایکان اول اش قیون دیه
 قاجب قورقنوب تورماسنلر بلکه هر اشد اسپاینه یابوشوب اش قیلسونلر. (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عِدْوَالَكُمْ فَأَهْدُوا لَهُمْ) ای ایمان کیتورگان کمسه لر درستلکده سزنگ
 خاتونلارگن وبالالارگن آراسندان سزگه دشمان بولغانلری بار. ایندی سز آلاردان صاق بولوگن!
 (وَأَنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) مؤمن بولغان کمسه لرنگ خاتونلرندن وبالالاردان
 بعضلری ایر و آتالارینه صوغش کبی اورونلارغه چماوغه دیملوچیلری بولغلامش. آلازلک نیتلرن
 آکلاتوب اوتسکان آیت ایندرامش. همه آلازلک موندی ایمان نیتلری ایچون آلازلک دشمان
 توتماسنلر ایچون اوشبو آیتنی ایندرگان آیتنلک معناسی: اگرده سز آلازلک بو گناهلرن
 سیزگاج آلازلک کیچسه گن بو گناهلری ایچون جزأ بیرمه سه گن همه آلازلک بوز دوندرب آلازلک
 سوزارنه قولاق صالماساگن، همه آلازلک بو اشلرن یاشرن قیلو ایله یارلقاساگن، بو اشکز
 وبو معاله گزده یاغشیدر چونکه الله تعالی گناهلرنی یارلقاوغی عیبیلرگه مرحمت قیلغوچییدر...

آشغوب عذاب قلوبی بولماغان بواشدر. (عالم الغیب والشهادة العزیز الحکیم) اول الله تعالی هر بر
باشرنی بلوچی همه آشکاره نی کوردچی، اوزی تلاگان اورنده هر بر ذاتن اوستون بولوچی
وهر بر اشنده حکمت ایله اش قیلوچیدر. تفاسیر سوره سی اوشبو اورنده تمام بولدی.
آلطمش بشنچی - طلاق سوره سی، مبینده اینگان، اون ایکی آیت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ) ای حرمتلو بیغمبر ای عربلرنکی
خواجه سی! قیچان سزخاتونلرکیزی طلاق قیلساگز، آلارنی عدت وقتنده طلاق قیلوگز، همه عدت
کونلرن مهاناکز حسابلب بیلگولانگان چیککه توطرکز، یعنی اوج حیض ایتموب توطرکز! (وَاتَّقُوا اللَّهَ
رَبَّكُمْ لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ) ای مؤمنلر، خاتونلرکیزی عدتلری حقلرنده عدتنی اوزون قلو حقلنه
همده آلاغه ضرر کیتوروده الله تعاهه قاروشودن صافلانوگز! آلارنی طلاق ساعتندن عدت وقتی
اوتکانه قدر اوبلرنن چغارماکز! (وَلَا يَخْرُجَنَّ الْأُنَّ بَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ) همه خاتونلرده اوزلکرنن
اوبلرنن چغارلر اگر اوزلکرنن چغه قالسالار آشکاره بولغان بوزقاف کیتورگان بولمقاف ایله گنه
چغارلار. یایسه، (الآن بأتین بفاحشة مبينة) مگر زنا قیلوب شریعت حکمی ایله حد ایچون اوبلرنن
چغارو سبب بولودر (وَتِلْكَ هُدُودُ اللَّهِ) بسو ایتمولگان حکملر الله تعالی نکی حکملری وچیکلریدر.
(وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) برکش الله نکی بیلگولگان چیکلرنن اوتسه، اول کشی اوزینه
اوزی ظلم ایتمک بولور. (لَا تَدْرِي لِمَا لَاقِيَ اللَّهُ بِعَدَّتِ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) بلمزسون سین الله تعالی طلاق
صوتنده بهره اش یاصاب قویسه. یعنی طلاق قیلماچمه خاتوننی ایر اوبنده عدنی تولغانچه توتقی کیرک
چونکه برسبب ایله آیرولمش خاتون ایکان یا آچو وقتنده آیرلغان ایکان برآز وقت اوتکاج الله تعالی
مبت بیرب، شول خاتونن یا کادان آورغه کوکلی تلار. (فَإِذَا بَلَغَ الْأِمْرَةُ فَاهْتَسَبَتْ بِمَعْرِفِ وَأَفَارَقُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهَدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ) قیچان طلاق ایتمولمش خاتونلر عدتلرینکی آفتقلرینه بنسه لر
(یعنی عدتلری تولسه) نینکز کیری آلو بولسه، شریعت بوینچه طلاق ایتمولمش خاتونکیزی آلوگز ایندی
آلونی تلامیسز ایکان شریعت بوینچه جبرسنر ظلمسز، آیروب یبارکز، آیرسا کزده آلسا کزده عدلک
ایبلرنن ایکی کسه فی گواه قیلوگز! (وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ) همه ای شاهدلر گواهلکیز اوزکرنن صورالغان
وقتند نپوشنچه خدا رضالقی اوزه اوتهگز! (ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ) اوشبو
ایتمولگان حکملر ایله اللهغه همه آخرت کونینه ایمان کیتورگان کسه لرنی وعظ قیلنمش بولور.
(وَمَنْ يَنْفِ اللَّهُ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا، وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ) برکش الله تعالی دن قورقوب، الله تعالی نکی
فرمانلرن توتسه، گناهدن صاقلانسه اول کسه گه الله تعالی قایغولاردن چماقلقنی بیرر، همه آنی هیچ
کولینه اوبونه کیماگان اوزنلاردن رزقلاندیرر. (وَمَنْ يَتَّكِلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ) برکش الله تعالی گه
توکل قیلسه، چون تابشولو ایله تابشولسه اول کشینکی هراشنده الله تعالی آنکی اشن باشقاروده

يته چا كدر. يعنى سببلىرىنە كىرىشوب توتونغان اشلىرىنە موفىق قىلور. (ان الله بالغ امره) الله تعالى
 اوزىنىڭ تىلاگان نىرسەسىنە ايرىشكۇچى ۋەھرتىلاگانن بولدىرۇچىدىر. (قد جعل الله لكل شىء قدرآ)
 تەقىق الله تعالى ھەر بىر نىرسە اىچون (ايرىكىلىك ۋە قاتىلىق كېلىرى اىچون) بىر ۋەقت ھەم چىكى قىلىدى. (واللائى
 يئسن من المھيض من نساءكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة اشھر واللائى لم يحضن) خاتونلاردىن ھىضدىن
 ايدى كىسكانلىرى، اگۇرە آلارنىڭ عدتلىرىدە شىك توتساڭىز، آلارنىڭ عدتلىرى اوچ آيدىر. . مونسى
 قارىلىق سببلى ھىض كورەى تورغان قارىقلىرىدە، اما باشلىقلىرى سببلى ھىض كورە باشلاماغانلىرىنىڭ
 عدتلىرىدە اوچ آيدىر. (وأولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن) ايندى خاتونلاردىن قورساقلى
 بولغانلىرى، آلارنىڭ عدت مىتلىرى بالا توغدىرماقلىرى ايلە تولار. مثلا بىر خاتوننى ايرى قورساقلى
 حالندە طلاق قىلە ايكان، طلاقدىن سوڭ بىر ساعىت او تىكاج بالا توغدىرسەدە عدتى تولار. (ومن ينفق الله
 يجمعله من امره يسرا) بىر كىشى اللهدىن قورقوب، آنىڭ فرمانىچە بۇرسە، الله تعالى اول كىشىنىڭ اشلىرىدە
 چىكىلىك ھەمدە اوڭايلىلىق قىلور. . . (ذلك امر الله انزله اليكم) اوشۇر بىيان اينلىگان ھەملىر، الله
 تعالى نىڭ سىزگە ايندىرگان فرمانىدىر. (ومن ينفق الله يكفر عنه سيئاته ويعظم له اجرا) بىر كىشى الله تعالى
 فرمانىچە اش قىلسە، الله تعالى اول كىمىسەدىن باورلىقلىرىن كىچەرى، ھەمدە آنىڭ اجرىن الوغ قىلور.
 (اسكنوهن من حيث سكنتم من وديكم ولا تضاروهن لتضيقرن عليهن) ايمىدى طلاق قىلىنمىش
 خاتونلارنى اوزى تورا تورغان اورىدە بايلىقلىرىدىن كىلىگانچە توتۇڭىز! آلار اويگىزدىن ايرىكسىز تارلانوب
 چغوب كىنوگە ھىمورە بولسۇنلر اىچون، آلارغە ضرر قىلماڭىز! (وان كن اولات حمل فأنفقوا عليهن
 حتى يضعن حملهن) اگۇرە طلاق ايتلىمىش خاتونلارنى، يوكلى بولسالىر، اول چاقى بالا لارن توغدىرۇغە
 قدر آلارغە نىفقە بىرىڭىز! (فان أرضعن لكم فأتوهن أجورهن) اگۇر طلاق ايتلىمىش خاتونلارنى، سزدىن
 بولغان بالالىرىنى ايمزسەلر، اول تەقىرىدە آلارغە ايمزگان ھقى يال بىرىڭىز! (وأتمروا بينكم بمعروف)
 ھەمدە بىر بىرىگىزگە بالانى تىربىيەدە ھەم ايمزودە گوزل قىلو ايلە بىدورىڭىز يعنى اير ايلە طلاق ايتلىمىش
 خاتون بالا تىربىيەسندە بىرسى بىرسىنە مصلحت ايلە اش قىلورلار. (وان تعاسرتن فسترضع له اخرى)
 اگۇرە ايمزودە اير اجرىن تىولەدىن آغۇرلانسە ھەمدە خاتون ايمزۇگە راضى بولماسە بۇ ۋەقتدە
 خاتوننى ايمزۇگە كچلەنماس بىلسكە ايكىنچى خاتونغە ايمزۇگە بىرىلور. ھىمت ھقى اير
 اوستوندى بولور. (لينفق ذو سعة من سعته) طلاق قىلىنمىش خاتونغە ھەم، ايمزۇچى خاتونغە
 بايلىقى بولغان كىشى بايلىغىدىن ھەم بايلىغىدە كورە نىفقە بىرىر. (ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتاه الله)
 ايندى بىرەونىڭ رزقى تارقىلۇنمىش بولسە، ايندى اول كىشى الله تعالىدىن اوزىنىڭ بىرىلىش قدرى ايلە
 نىفقە لىندىرسن! يعنى باي كىمە بايلىقىدە كورە فقير كىمە فقيرلىگىدە كورە طلاق ايتىلىش خاتونىنە نىفقە لىندىر
 سون! ھاصلى: بىر كىمە اوزىنىڭ خاتونى راوى ھەماعتلىرىدە نىچوك نىفقە بىرە، طلاق قىلىنمىش خاتونىنە دە
 شول رەۋشە نىفقە بىرىسون! (لا يملك الله نفسا الا ما آتاهها) الله تعالى ھىچ بىر كىشىنى نىفقە توغۇرسىنە

كچلامس مگر اوزى بىرگان قدر ايله گنه كچلار . يعنى الله تعالى برکشيدى قولوندىن كىلمگان اش
 ايله كچله يىدر . (سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عَسْرٍ يُسْرًا) بو آغرلىق (تارلىق) صوكنده الله تعالى كىلاچا كده جىكلملك
 (بايلىق) ياصار . (يعنى كوپ شهرلرنى مسلمانلار اوزلرينىڭ اجتهادلرى ايله آلوب ، كوپ ماللرغە خواجه
 بولورلار . هم شولاي بولدىلار) . (وَكَابِنَ مِنْ قَرِيْبَةٍ عَمَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرَسُولِهِ نَحْسَبَنَّهَا حَسَابًا شَدِيْدًا
 وَعَدَبْنَاهَا عَذَابًا نَكْرًا) الله نىڭ همە آنىڭ رسوللرىنىڭ سوزلرىنە قارشولتى قىلغان كوپ قريه اهللىرى
 بولدى . بىز آلارنى بىلك قاتى بولغان حساب ايله حساب قىلىدۇق همە صىقتلاوى ممكن بولماغان عذاب
 ايله عذاب قىلىدۇق . يعنى قيامتە عذاب قىلاچاقنى بولوندى شك بولمغانغە بولغان اش كىي ايتوب
 بىيان ايتدى . (فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا) (بس اول قريه (اهللى) اوزلرىنىڭ اشلرىنىڭ
 آورلقلرن تاتودى همە اول قريه اهللىنىڭ اشلرىنىڭ آقتغى ضرر روز يانغنه بولدى . (بو جزانى مفسرلردن كوپسى
 قيامتە دىگانلر ، لسكن دنياده بولوى ظاهرهك هم كىلاچك ، آيتە دنياده بولونى بىلرتەدر .) (أَعَدَّ اللَّهُ
 لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا) الله تعالى اول قريه اهللى ايچون قيامتە قاتى بولغان عذابنى حاضردى . (ايمدى
 الله تعالى اوزىنىڭ همە رسولىنىڭ سوزىنە قارشقان بىندە لرگە قاتى حساب وقاتى عذاب ايله وعيد
 ايتكاج (فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ) ايمدى اى بىندە لر اى عقل ايله لىرى ، الله تعالى گە قارشولقدان صاق
 بولوڭز ! (عقل ايله لىرى بىيان : (الَّذِينَ آمَنُوا) اول عقل ايله لىرى ايمان كىتورگان كىمە لردر .) (قَدْ
 أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ ذِكْرًا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ) تحقيق الله تعالى ، اى عقل ايله لىرى ، سزگە وعظ بولغان قرآننى ايمىردى ، همە الله تعالى نىڭ
 بىلك آچق بولغان آيتلرن اوقى تورغان رسولنى بىباردى ، اول رسول وعظ بولغان قرآننى بىيان ايتوب
 ايمان كىتورگان همە ايزگو عمل قىلغان كىمە لىرى نادانلىق قارانغولغىندان علم معرفت نورىنە
 چغارىق ايچون . بس مسلمانلر رسولگە ايارب قرآن براه عمل ايتسە لر ، آلاز معرفت ايهسى
 بولاچقلردر . (وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ، قَدْ
 أَحْسَنَ اللَّهُ رِزْقًا) بركى اللهغه ايمان كىتورسە همە ايزگو عمل قىلسە (كىشى رنجتماسە) بوكشىنى
 الله تعالى آستوندىن بلغالار آغاتورغان جىنلرگە كرتور . اول جىنلردە بوكسە منگو قالور . الله تعالى
 بوكشىنى عجب رزقلر ايله رزقلاندردر . (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ)
 الله تعالى ، شوندى ذاتدر ، ييدى كوكلرنى ياراتدى ، همە يردن ، كوكلرنىڭ اوخشاشلرن (يعنى
 ييدىنى) ياراتدى . (يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُمْ لَتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) بو كوكلر همە بىرلرنىڭ
 آراسىندان الله نىڭ امرى (وحى) ايتەر ، ايمدى الله تعالى نىڭ سزگە بولارنى ياراتونى بىيان ايتوى ،
 سزنىڭ الله تعالى ھرنرسە گە كوچلى اىكانن بلما كىز ايچون (وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) تاغندە
 بلسونلر ايچون بىندە لر : الله تعالى ھرنرسە نى بلوى ايله چلغاب آلغانلن . . .
 بو اوروندىه طلاق سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى .

(آلتشمس آلتنچی تحریم سورہسی اون ایکی آیت مابینده اینگان) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(یَاءَیُّهَا النَّبِیُّ لَمْ تُعْرَمْ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَتُّغِ مَرْضَاتِ أَرْوَاجِكَ ، وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) بر وقتنه حضرت حفصه نوبتینه رسول الله « ماریه » ایله باتدقده ، حفصه مونی سیزنب رسول اللهغه اوپکه ایدی . شول وقتنه رسول الله حفصه کوکلن تابو ایچون ماریه نی اوزینه حرام قیلدی . شول حقده الله تعالی اوشبو آیتنی ایندردی (معناسی : ای پیغمبر ، سین نی ایچون ، الله تعالی سیککا حلال قیلغان نرسه نی ، خاتونلرکنک کواکلن تابو ایچون اوزیکه حرام قیلاس ! ماریه نی یاگدان اوزیکه حلال قیل ، حرام قیلغاننک ایچون الله تعالی سیننی شلنه قیلماس اول الله گناهلرنی بارلقاغوجی اوزیننک خلقینه مرحمت قیلغوجیدر . بس رسول الله جاریه سی ماریه نی یاگدان اوزینه حلال ایتدی . کفارت بیردیمو ، یوقس آنسی اختلافلی . (قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحَلَّةَ أَيْمَانِكُمْ) الله تعالی سزگه یمین لرکننی کفارت ایله خلال قیلونی شریعت ایتدی (یعنی مائده سورهنده گی بیان ایتولمش یمین کفارتی در) (وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ ، وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ) الله تعالی سزنی یاردیچکنذر ، هم اول الله تعالی هر نرسه نی بلوچی وهراشنده حکمت ایله اش قیلغوجیدر . (وَادَّأَسَرَ النَّبِیُّ اِلَى بَعْضِ اَرْوَاجِهِ حَدِیثًا) شول وقتنی ذکر قیل سین ، پیغمبر اوزیننک خاتونلرنن بعضینه یاشرن ایتوب سوز ایتدی ، یعنی ماریه نی حرام قیلوین حفصه گه آیتدی . (فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَاظْهَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَفَ عَنْ بَعْضٍ) قایچان حفصه بو سرنی حضرت عائشه گه خبر ایتدکنه ، الله تعالی حضرت حفصه نکی سرنی فاش قیلغانون رسول اللهغه بلدرتیده ، رسول الله اوزیننک سرنی بلگانن حفصه گه بعضنی بلردی ، یعنی فاش قیلغانون ، اما بعضنی حفصه گه سیزدرمدی (فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ اَنْبَاكَ هَذَا) قایچان رسول سرنی تاراتوین حفصه نکی اوزینه خبر اینکاج ، حفصه رسول گه ایتدی : سیککا اول سرنی کم خبر ایتدی ؟ دیوب . (قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ) رسول ایتدی میکا بو اشن هر نرسه نی بلوچی وهر سرن خبر بیروچی ذات ، الله تعالی خبر بیردی . (اِنْ تَتُوبَا اِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا) ای حفصه هم عائشه ، سزنی کواکلرکن حلقان آوشدی ، اگر بو گناهنن توبه قیلساکنز ، توبه لرکن قبول ایتولمش بولور . ماریه نی حرام ایتوگه توروشولاری گناه صایولدی (بو آینه کونده شلرن آیورطوغه تروشوچی خاتونلرغه عبرت بار . . .) (وَاَنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ) بو ایکیسی اگر یاردهه بولسه اول رسول گه (فَاِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِیْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِیْرٌ) چونکه الله تعالی اول پیغمبرننک یاردیچسیدر اوشاندیق حضرت جبرائیل ، هم ایزگو مؤمنلر هر برسیدن رسولننک یاردیچیلریدر ، بولاردان فرشته لرده آننک بولوشچیلریدر . . . (عَسَى رَبُّهُ اِنْ طَلَّقَکِنَّ اَنْ یَبْدِلَ اَزْوَاجًا خَیْرًا مِنْکِنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِنَاتٍ تَائِبَاتٍ عَابِدَاتٍ سَائِحَاتٍ ثَيِّبَاتٍ وَاَبْكَارًا) اگرده پیغمبر سزنی طلاق قیلسه ، امیدر آننک ربسی ، سزدن ایزگوره ک بولغان خاتونلر ایله آلماشدر سزنی ، اول خاتونلر مسلمانلقرن اظهار قلوچی ،

پیغمبرگه اخلاصی، بویون صنفرچی، گناهلرینن توبه قیلغوجیلر، عبادت قیلوجیلر، روزه توتوجیلر برلورلار آلا، آلازنی آلازنده قز - قزلارینده هم طللارینده بولور . یعنی پیغمبر کوللندن تلاب خاتونلارندان بارونده طلاق قیله ایکان، آلا اورنونه الله تعالی آلازدا آرتق بولغان خاتونلارنی بییر... (یَاءَیْهَا الَّذِینَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَکُمْ وَأَهْلِیْکُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ) ای ایمان کیتورگان کسه لر اوتونی آدلر همه تاشلار بولغان اوطدان اوزکزی همه اوی جماعتلرکزی صاقلاکز ! (عَلَیْهَا مَلَأْنَا کَفَّارًا لَّا یَعْمُرُونَ اللَّهُ مَا أَمْرُهُمْ وَیَفْعَلُونَ مَا یُؤْمَرُونَ) اول تهوغده قاتی کوللی بییک قوتلی بولغان فرشته لر باردر، آلا اوزلرینده بیورولغان اشد الله تعالی گه برده قاروشمالر، نی ایله بیورولمالار، شونی قیلورلار... (یَاءَیْهَا الَّذِینَ کَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْیَوْمَ، إِنَّمَا تَجَزُونَ مَا کُنتُمْ تَعْمَلُونَ) ای کافر بولغان کسه لر، حاضرگی کونده (قیامتده) سز قیلغان اشلرکزه عیبلی ایکانلرکزی تل یازوب عفو ایتونی اوتونمهکز، حاضرگی کونده باری اشلرگان اشلرکز ایله گنه جزأ ایتولمش بولورسز ! (یَاءَیْهَا الَّذِینَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا) ای ایمان کیتورگان کسه لر الله تعالی گه گناهلرکزدن جن کوللن بولغان توبه ایله توبه ایتوکز ! توبه نصوح : گناهلردن راست کول ایله توبه ایتوب، اول گناهلرنی ایکنچی مرتبه قیلماونی نیت ایتو ایله بولادر... (عَسَىٰ رَبِّکُمْ أَنْ یُکْفِرَ عَنْکُمْ سَیِّئَاتِکُمْ وَیُدْخِلَکُمْ جَنَّاتٍ تَجْرَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ) بوره وشده توبه قیلساکز ربکز سزلردن یاوزلقلرکزی کیچوب، آستلارندان یلغالار آغا تورغان جنتلرگه کرتما کلسگی امیدر .

فائده : توبه نصوح : حضرت علی کرم الله وجهه دن توبه نصوح نرسه ؟ دیوب صورادقلریندن اوشبو ره وشده جواب بیردی : توبه نصوح آلتی نرسه ایله بولادر : اولگسی : اوتکانده قیلغان گناهلارغه اوکنو، ایکنچسی : قالغان فرضلرنی توله و یعنی قالغان نمازلرنی قضا قیلو، روزه نی همه واجب صدقه لارنی قضا ایتو، اوچنچسی : ریختکان کشیلرن بچلمتو، دورتنچسی : حقلری بولغان کسه لرنی حقلرن قایتارو، بشنچسی : موندان صوگ آندی اشلرنی اشلامونی نیت قیلو، آلتنچسی : نفسکنی گناه قیلوده نیچوک تربیه لیک، الله نیک طاعتدهده شول ره وشده تربیه لامکدر .

حضرت علی سوزی شونده تمام بولدی .

(یَوْمَ لَا یُخْزِی اللَّهُ النَّبِیَّ وَالَّذِینَ آمَنُوا مَعَهُ، نوره یمسعی بین ایدیهم وبایمانهم) شول کونده الله تعالی توبه نصوح ایهلرن جنتلرگه کرتور اول کونده الله تعالی پیغمبرنیک هم آکا ایارگان مؤمنلرینیک تهوغده کرتوب رسوای قیلماس . قیامت کونده پیغمبرگه ایارگان مؤمنلرنی آلازندن هم اوکلارندن نورلری بورر . (یَقُولُونَ رَبَّنَا اِنَّمَا کُنَّا نُرْسِلُکُمْ وَآغْفِرْ لَنَا، اِنَّکَ عَلٰی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ) شول وقتده مؤمنلر ایتورلر : ای ربمز، بزنی نورلرمنی توگاله گل، گناهلرمنی بارلقاغل، ای ربمز، سین هر بر نرسه گه کچلی بولغان ربمزسن ! یعنی برکه موندن آرتق نورهم درجه بییرساک کچکنن کیله دردیورلر . (یَاءَیْهَا النَّبِیُّ جَاهِدِ الْکُفَّارَ وَالْمُنَافِقِینَ وَاعْلُظْ عَلَیْهِمْ، وَمَا وَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبَشَّ الْمَصِیْرُ) ای پیغمبر، سین کافرلر ایله

قېلىچ اېلە صوغىشقىل، اوشانداق منافىقلار اېلەدە اللەنىڭ دېنىن مقلادە دېلىللىرى كېتورب تارتىشقىل، صوغىش و تارتىش و قىلغىنىدە آلاغە قاتى كۆكلىلى بولغىل ! بولايىدە طىكلاماسالار آلانىڭ اورنىلارى جەنن بولور، اول جەنن بېك يمان اورنىدۇر. (ضرب الله مثلا للذين كفروا امراء نوح وامراء لوط، كانتا تحت عيني من عبادنا صالحين فخانتاهما، فلم يغنيا عنهما من الله شيئا وقيل ادخلا النار مع الداخلين) اللە تعالى كافر بولغانلارغە، ايزگوقىللارنىڭ بولغان نوح پېغمبىر اېلە لوط پېغمبىر نىكاھنىڭ بولغان خاتونلارنى مثال ايتىدى. اول خاتونلار ايرلرىنە خىانت ايتىدىلار، ھىرايكسى كافر بولوب ايرلرن پېغمبىر توگىل دېوگە دلالت ايتىدىلار. لوط (عەم) خاتونى ايرن مېنن دېە ايتىدى. . . بوخاتونلارنى اللەنىڭ عذابىنىن، ايرلرىنىڭ پېغمبىر بولۇچىلىقلارى، موگىز قىلامادى، اولگانلارنىڭ صوگ بوخاتونلارغە ايتىدى: سزا بىكز تەوگە كروچىلار اېلە بىرگە اوتقە كىز ! دېوب. (و ضرب الله مثلا للذين آمنوا امراء فرعون اذ قالت رب ابن لي عندك بيتا في الجنة، ونجني من فرعون وعمله ونجني من القوم الظالمين) يەنەدە اللە تعالى مؤمن بولغانلارغە مثال ايتوب بيان ايتىدى، فرعون خاتوننى، شول وقتكە اول فرعون خاتوننى دعا ايتوب ايتىدى: اى رېم، سېن مېگنا جەنن بىر اوى بناقېلىغىل، ھى مېنى فرعوننىڭ و آنىڭ عملنىن خلاص قىلغىل، اوشانداق مېنى ظالم بولغان قومنى خلاص قىلغىل ! (ومريم ابنة عمران التي احصنت فرجها فنفخنا فيه من روحنا وصدقت بكلمات ربها وكتبه وكانت من القانتين) يەنەدە اللە تعالى مثال ايتوب بيان ايتىدى زىندان پاك بولغان عمران قىزى مېرىم، بىز اول مېرىمنىڭ بالالىغىنە، اوزەرنىڭ روح اسمىگى نورمىنى ئوردىك، (يعنى حضرت عيسى نىڭ حضرت مېرىمىن آتاسىز توغوى) اول مېرىم رېسى اللە تعالى نىڭ سوزلرن (ايندىرگان آينلرن ھەك كىزابلرن) راستغە توتىدى، ھەك اللەنىڭ طاعتىنە بوى صنوچىلاردن بولدى اول مېرىم. فاتىمە: خاتونلاردن ايلك الوغ، عبادتە ايرلردىن ھەك بولغانلارنى دورت خاتونلار: اولسىگى: فرعون خاتونى «آسىدە بنت مزاحم» ايكىنچى: عمران قىزى (مېرىم عليھما السلام) اوچىنچى: رسولنىڭ خاتونى حضرت خىدىجە بنت خويلىك، دورتىنچى: رسولنىڭ قىزى فاطمە رضى اللە عنھما دار. اما حضرت عائشە خاتونلارنىڭ تاجىدىر .

بو اورندە تھرىم سورەسى نىڭ تىرجەمىسى ھەمدە يىكسى سىگىزىچى پارە تەمام بولدى .

آلطمىش جىدىنچى، ملك سورەسى مەكەدە ايتگان، اوتوز آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(تبارك اللہى بىدە الملک و هو على كل شیء قدير) ھىر بىر نىرسەگە بادشاھلىق قولونىدە بولغان اللە تعالى ھىر بىر كېمچىلىك صىقلارنىڭ پاك بولدى اول اللە تعالى ھىر نىرسەگە كېچى بىتكۈچىدىر . . . (اللہى خلق الموت والحیوة لیبلىوکم ابکم احسن عملاً) اول اللە، شوندا بىن دانىدىر، اولمنى ھەمدە تىرلىكنى بار ايتىدى بولارنى بار ايتماكى اللە تعالى نىڭ سىزنى قاپوگىز عمل يوزىدىن گوزلرەك ايكانن صىماق اېچون . . . (وهو العزيز الغفور اللہى خلق سبع سموات طباقاً) اول اللە تعالى، ھىر نىرسەگە غالب، ھىر بىر گناھلارنى

بارلقاغوجيدر، بيدي كوكلارنى قات قات ايتوب ياراتدى اول الله تعالى .. (مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ
 مِنْ تَفَاوُتٍ ، فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ) اى رسول، سىن اللهنىڭ خلق ايتكان كوكلارنى تورلپلكنى
 كورمىسن، ياڭادن كوزنى قايتارب قارا، كوكلارده بربىر تيشك يا يارق كورمىسن؟ البته كورمىسن
 (ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهَؤُلَسَاءِ) موندان صوڭ تاغن كوزنى قايتارغاندىن
 صوڭ تاغن قايتارب قارا، كويى قاراساڭنىڭ كوزنىڭ مقصودىدىن محروم بولوب، كوكلارده يارق كوردن
 اميدىز بولراق قايتور. (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ) تحقيق بىز
 توبانگى كوكنى ياقتى بولدىلار ايله زينىلادىڭ، ھەمە اول بولدىلارنى ضررلى ذاتلارنى سرگوجى قىلىق
 فائده: شيطان ديمك: حقائقدان يراق بولغان ذات، فائده ضرر آيورى تورغان خلق ديمك.
 ايندى بولدىلارنىڭ باقۇلغىنى كىچ قارانغوسىدە بروجى يورتقچ حيوانلر ھم اوغرىلارنىڭ ضررىدىن
 صاقلانۇمىك بولغانلىقدان، الله تعالى بولدىلارنى شول نرسەلرنى قوغوجى ھم سرگوجى قىلىق دىيە بيان
 ايتىش. بولدىز آطلو - بولدىزدن اوت كىساڭى آتولو دىگان سوزدر. (وَاعْتَدْنَا لَهُمُ عَذَابَ السَّعِيرِ)
 اول شيطانلر ايچون يانوب تورغوجى اوت عذابىن حاضرلىك بىز. (وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ
 جَهَنَّمَ ، وَبِئْسَ الْمَصِيرُ) ربلرىنە ايمان ايتىمگان كافرلر ايچون، ايلكى ايمان اورون بولغان جەنم عذابى
 بولغوجيدر. (إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ تَكَادُ تَمِيْزُ مِنَ الْغَيْظِ) قىچان اول تەووغە كافرلر
 سالنمىش بولسە، اوتدان بر قباحت تاوش ايشتورلر، تەووغ كافرلرگە آچىغىندان قايناب يارلورغە
 ياقن بولور. كافرلر كرهچاك اوت شوندى ايمان صفتلير. (كَلَّمَآلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
 يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ) قايچان تەووغە كافرلردن برگروھنى سالونمىش بولسە، شول وقتنىڭ تەووغنىڭ صافىليرى
 اول گروھىن: سرگە ايمانغە انىب كافرلرگە تەوغلر بولچاق دىوب قورقۇچى بىغمبرلر كىلمدىمىنى؟
 دىوب صورارلار... (قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
 كَبِيرٍ) بو صوراوغە كافرلر ايتورلر: راست بىزگە بىغمبرلر كىلير، اما بىز آلارنى يالغانغە توتوب
 سرگە الله تعالى ھىچ نرسە بىارمى، بارى سزالوغ بولغان آزغىنلر داغىنە سىز... (وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ
 أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ) ينىدە كافرلر ايتورلر: اگر بىز بىغمبرلرنىڭ سوزلرن توتۇ نىتى ايله
 طىكلاغان بولساق ايدى يايىسە آلارنىڭ سوزن عقلمىزگە سالوب اويلاغان بولساق ايدى، البته تەووغ
 اھلىرى ايچنە بولماس ايدىك دىوب. (فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَنَسَخْنَا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ) تەووغە حاللرنە
 كافرلر اوزلرنىڭ بىغمبرلرگە قاروشۇ گناھلىرى ايله تل يازارلار، اما بو اورندە تل يازولارى فائده
 بىرماس؛ تەووغ اھلىرى ايچون اللهنىڭ رحمتىدىن يراقلى بولغوجيدر. يعنى آلارنى الله تعالى رحمتينە
 ياقن قىلماس. نىقتىر يالونسالارده نىقتىر يىغلاسالارده فائده بىروس. (إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ
 لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ) درستلىكىدە ربلرنىن، آننىڭ عذابلرن كورمى توروب قورقغان كەسەلر
 ايچون گناھلرن يارلقا ھەمە الوغ يال (جنت يورطى) بولغوجيدر، (وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ ،

اِنَّهٗ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ) مشرکلر اوز آرا کیمکش ایتوشکانده برسی برسینه ایتوشه لر ایدی: سوزلر کزنی
 یاشرن سویله کز محمدنلک اللہسی ایشتماسون دیوب آلازلک شول یمان فیکرلرن بتور ایچون اوشبو
 آیت ایدی، معناسی: ای آدملر سوزلر کزنی کیرهک یاشرن قیلو کز، کیرهک فېقرب سویله کز برابردر
 چونکه الله تعالی کوکللرده بولغان سرلرنی بلوچیدر. (الْأَبْلَعُمُ مِنْ خَلْفِی، وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ) ای آدملر
 اوز کز او یلا کز، سزنی یوقدان بار قیلغان الله سزنی سوزلر کزنی بلماسی؟ اول الله هر بر نېکسه
 ویاشرنلرنی بلوچی وهر نرسه دن خبردار بولوچیدر. (هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي
 مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ، وَالْيَهُ النُّشُورُ) اول الله شوندی ذاتدر، یرنی سزنی فائولنو کز ایچون، تیگز
 ایتوب یاراتدی، ایدی سز اول بوزنی تیره لر نه یور کز، همه الله تعالی نلک، یرده خلق ایتکان رزقندان آشاکز،
 لکن الله نلک فرمانن توتو کز بیدرگان نعمتلرینه شکر قیلو کز، چونکه اولگاندن صو ک الله تعالی حضورینه
 حساب ایچون بار اچاقسز (۴) اَمَنْتُمْ مِّنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورٌ، اَمَّ اَمَنْتُمْ مِّنْ فِي السَّمَاءِ
 أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا، فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ) ای کافرلر ئلله سز کوکله دیوب او یلی تورغان
 ذاتن، سزنی برکه توتدروب قایا بارور کزنی بلماس حالگه کیتروننن طنچ بولم کزنی؟ یایسه شولوق
 کوکله دیوب اوبلاغان ذات کزدن سزگه قوتلی ییل یبارب، سزنی هلاک ایتوننن طنچ بولم کزنی؟
 تیزلکده بلورسز، مینم قورقتوم نیچوک بولغاننی، آک بولو کز! یعنی کوکله دیوب اوبلاغان بتون
 نرسه تی خلق ایتکان الله قاروننی یردن یوطدرغان کبی سز نیده یوطدرماس دیوب اوبلیسزنی؟
 عاد قومن ییل ایله هلاک ایتکان الله تعالی، سز نیده ییل یبارب هلاک ایتله آلماس دیسزنی؟ (وَلَقَدْ
 كَتَبَ الْاٰلِیْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرٍ) بو مکه کافرلرنن السک بولغان کافرلرده پیغه برلرنی
 یالغانه توتدیلا، آلازغه مینم قارشو جزا بیروم نیچوک یمان بولدی، یعنی بو کافرلر گده شوندی
 عذاب بیررگه کچمن کیلماس دیلر منی؟ البته تلام بولار نیده عذاب قیلورن. (اَوَلَمْ يَرَوْا
 اِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَيَقْبِضْنَ، مَا يَمْسُكُهُنَّ اِلَّا الرَّحْمٰنُ، اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيْرٌ) اول اوشانم اوچیلر
 هواداغی قاناتلرن جایگان هم قاناتلرن چیغان قوشلارغه قارامادیلر می؟ اول قوشلارنی
 توبه ن جلوب توشودن صاقلاماس مگرهر نرسه نی کوروچی الله تعالی گنه صاقلاب توتار...
 موندی قدرت ایاسی بولغان الله تعالی نلک سزنی وسزدن الک بولغان کافرلرنی عذاب ایتوگه کوچی
 یتماسی؟ البته یقار... (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي هُوَ جُنْدُ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِّنْ دُوْنِ الرَّحْمٰنِ، اِنَّ الْكٰفِرُوْنَ اِلَّا فِيْ غُرُوْرٍ)
 ای کافرلر- ئلله سزنی الله دان باشقه، الله نلک عذابنن صاقلاوده یاردم ایتوچی بولو شوچی ذاتلر کز
 بارمی؟ البته یوق، باری کافرلر آلدان اودانغنه الله نلک عذابنن خلاص بولامز دیوب یوریلر...
 (اَمَّنْ هٰذَا الَّذِي يَزُزُّكُمْ اَنْ اَمْسَكَ رِزْقَهُ، بَل لَّجُوا فِيْ عُتُوٍّ وَنُفُوْرٍ) ئلله سزنی، الله تعالی رزق بیرونی
 توقتاتعانن صو ک رزق بیره تورغان ذاتلر کز بارمی؟ البته الله دان باشقه رزق بیروچی هیچ کسه
 یوق، باری کافرلر قارشولقده همه هقدان یراق بولوده غنه بولدیلا... (اَفَمَنْ يَمْشِيْ مُكْبِرًا عَلٰی وَجْهِهٖ

أَهْدَىٰ أَمَّنْ يَمَشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (بولاردان قايبوسى توغرى يولىدە سانالادىر : يوز توبەن
 يورۇچى كەسەلەرى ، يا توغرى يول اوزرە تىگىز يورۇچى كەسەلەرى ؟ البتە توغرى يول اوزرە بىك
 تىگىز يورۇچى كەسە توغرى يولىدە سانالور . يعنى مؤمن ايله كافرلنىڭ مثاللىرى شونلنىڭ كەيدىر .
 (قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ، قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) اى محمد آدمىلەرگە ايت
 سىن : اول الله شوندى ذاتىر سىزگە قولاق ، كوزلر ھەم قىلىپ بىردى سىز آرزىغا شۇكىر قىلىمىسىز ؟ دىيىپ
 يعنى الله تعالى ھەر بىر كىشىگە قولاق بىردى ھەم سوزلرنى ايشتو اىچون ، كوز بىردى اللهنىڭ عىيىپ
 بولغان اشىرن قاراو اىچون ، كوكل بىردى ايشىتكان كورگان نرسەلرنى اويلاپ ، ھەقىقىتى تابو اىچون
 ايندى بو نەمىلرنىڭ شۇكىرى ، بولارنى شول بىلىگولى اورونلارنى توتو ايله بولادىر ... (قُلْ هُوَ الَّذِي
 ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَالْيَهُ يُشْرِكُونَ) ايت سىن آدمىلەرگە اى محمد ، اول الله ، شوندى ذاتىر سىزنى
 بىردە ياراتتى ، ھەم سىز اولىگاندىن سوك اول الله تعالى طرفىنە قوبار ولاچاقسىز ! (وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا
 الْوَعْدَانِ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) كافرلر رسول اللهغە ھەمە مۇمىنلەرگە ايتورلر بو (قوبارولو ، عذاب) وعدەسى
 قاي زمان بولور ، اگردەسىز اول ايشىتكان اشىلرنى ايتىۋىز دە راست سوزلى بولسا كىز ؟ دىيىپ ، (قُلْ إِنَّمَا
 الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ) ايت سىن اى محمد ، اول وعدەنىڭ قاي وقتىدە ايكان بىلو الله تعالى
 قاشىدادر ، اما مېنىم اول وعدەنىڭ وقتىن بىلۋە اشىم يوق ، بىلكى مېن الله تعالى طرفىدىن شوندى
 بولاچاق اشىلر ايله آشكارە قورقنوا اىچون يىبارامىش رسولىگەنەن . (فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ) اول كافرلر وعدە ايتولمىش عذاب كونن كورگان زماندە يوزلرى
 قارالوب ، رسواي بولورلار . ھەمە شول وقتىدە الله تعالى طرفىدىن ايتلور : دىيادە وعدە ايتولمىش كون
 ھەم عذاب اوشبۇدور دىيىپ . (قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَن أَهْلَكُنِي اللَّهُ وَمَن مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَن يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ
 أَلِيمٍ) ايت سىن اى محمد ، اى كافرلر اگردە الله تعالى مېنى ھەمە مېنىم ايله بىرگە بولغان مۇمىنلرنى
 ھلاك قىلسە يايىمە بىرگە الله تعالى مودەت ورحمەت ايتسە ، بىرگە الله تعالى شولاردىن قايبوسىن اشلاسدە
 اشىلار . لىكىن شول وقتىدە اولىگاندىن سوك بولاچاق قاتى عذابىن كافرلرنى كىم چولوب قالور ؟ شونى
 اويلاپ بلەسىزى ؟ (قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَا بِهِ وَعَايَهُ تُوكِنَا ، فَسَتَعْلَمُونَ مَن هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ) ايت
 سىن اى محمد ، مېن سىزنى رحمن بولغان اللهغە ايمان ايتىۋىگە اندىمەن ، بىز اول رحمنغە ايمان
 ايتىدىك ، ھەمە آكار توكل قىلىدۇ . ايندى سىز تىز بلورسىز كىمنىڭ آشكارە بولغان آرزىلىقىدىن ايكان !
 (قُلْ أَرَأَيْتُمْ أَن أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَن يَأْتِيكُم بِمَاءٍ مَّعِينٍ) ايت سىن اى محمد ، اگردە سىزنىڭ چىشمە وقىبولاردەغى
 سوكىز بىرگە سىكسە شول وقتىدە سىزدىن قايبولارنىڭ تولوب ھەمىشە چغوب تورغۇچى سو كىتورە آلور ، شونى
 بلەسىزى ؟ البتە ھىچ بىر كىمنىڭ قوللارنىڭ كىلماس ... بو اورىدە سورۇدە ملك تر ھەمە سى تمام بولدى

آلئەش يىنچى نون سورەسى ، مكدەدە اينگان ايللى ايكى آيت

بسم الله الرحمن الرحيم

(ن) نون دېگان سوز كېى حرفلرايله باشلانغان سوره لر بېك كوب اوتىدى بو حرفلردن مراد بولغان
 معنى نى ايكانى اليگه قدر هيچمه بلنگانى بوق. مفسرلرنىڭ كوبره كى حروف هجأدن بولغان بالغز حرفلر،
 الله تعالى آرايله يمىن ايتكان ديلر. بعض مفسرلر دالله اعلم بهراده ديلر. (وَالْقَلَمُ وَمَا يَسْطُرُونَ مَا أَنْتَ
 بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ) نون ايله همە قلم ايله اوشانداق قلمنىڭ يازغان نرسه لرى ايله يمىن اينه من :
 اى محمد سين، ربكىڭ نعمتى بولغان بېغمبېرك ايله صفقلانغانىڭ حالده عقلسز دگل سن . (وَأَنَّ لَكَ
 لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ) اى محمد درستلسكه سيكابرده بنمى تورغان اجر بولغوجيدر، (وَأَنَّكَ لَعلَى خُلقٍ عَظِيمٍ)
 درستلسكه سين الوغ بولغان خلق اوزرنده سن (فَسَتَبْصُرُونَ بِأَبْصَارِكُمُ الْمُقْتُونِ) ايندى اى محمد
 سزنىڭ قايوڭزده جولرلك بولغانن تيزلسكه سينده كوررسن كافرلرده كوررلر... (أَنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
 ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُؤْتِنِينَ) اى محمد درستلسكه سينىڭ ربكىڭ كملرنىڭ اوزىنىڭ يولدىن يازغانىنى بلور
 همە كملر توغرى يولدا ايكاننىده بلور. (فَلَا تَطْعَمُ الْمُكْتَنِبِينَ) ايندى سين اى محمد يالغانغه توتوجيلارنىڭ
 سوزلرن طسكلاما (وَدُوا لَوْتَمَّهَنُ فَيَنْهَنُونَ) اول كافرلر كوكملرنىڭ تيللر، اكرده سين آلاغه يومشاقلىق
 ايتساڭ، آلاده سيكايومشاقلىق ايتوجيلرنى . يعنى سين آلارنى كافرلكرون تاشلاودن طيوني تاشلاساڭ
 آلاده سيكاي قارشولق قىلودن يعنى سىنى شلته قىلودن طيولورلار... اما بواشلىرىڭ آلاغه بويون صنمه،
 (وَلَا تَطْعَمُ كُلَّ حَلْفٍ مَّهِينٍ هَذَا مَشَاءُ بَنِي مِمْ مَنَاعُ الْمُخَيْرِ مَعْتَدِ أَتَمِمْ، عُدْلُ بَعْدَ ذَلِكَ زَيْمِمْ، أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِيَنَّ)
 حقاغه هم يالغانغه كوب آنط ايتوجى، يمان اويلى، كشىنى عيبلوجى، سوز بىرتوجى، خلقنى ايزگولسكن
 طيفوجى، ظلمە چيكن اوتوجى، كوب گناهلر اياس، قاتى كوكلىلى - خلقنى جفا قىلوجى، بوصفلىرى
 اوستده زنادن طوغمش بولغان كهمه گه بويون صنمه، اول باى اول كوب مال اياسى كوب ايرباللارى
 بار ديوب آناردن قورقمە ! موندە صفقلانغان كهمه وليد بن المغيرة ديمشلىر... (إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ آيَاتُنَا
 قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) قيچان اول يمان صفقلر اياس اوزرىنه بىزنىڭ قرآنمىز او قلمش بولسه، اول ايتور
 بوسوزلر اولسگيلردن قالغان ايتلر ديوب (سَنَسَمُهُ عَلَى الْخُرطومِ) بزا اول وليدنىڭ ازاقلاماى بورننه تامغه
 ياصاب علامتلىرم (واقعا بىر صوغشندە بورنون مسلمانلر قىچ ايله بارالاديلر، شول بارانىڭ بيلسگوسى
 اولسگاننە قدر قالدى ديمشلىر) (إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ) بزا اول مكه كافرلرن آچلق ايله
 بلالندىڭ نىڭ باڭچە ايلارن شولاى بلالندىرگان ايدىڭ (باڭچە ايلارنىڭ قصه سى: (إِذَا قَسَمُوا بِالَّذِينَ هُمْ مَصْبُوعِينَ
 وَلَا يَسْتَنْتُونُ، فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ وَأَصْبَحَتْ كَالصَّرِيمِ) بربايغنه كهمه نىڭ يىلىش
 باڭچاسى بولمىش بوكشى هر يلىنى ييمشلىرنى كيسار وقندە باڭچاسىڭنە فقيرلرنى چيروب بارا ايكانندە هر
 بىرسينده كوب ييمشلىر بىره ايكان . بوكشى وفات بولوب بالالارى قالادر، بالالارى ييمش كيسار
 وقت يىنكچ كىكاش ايتىلر: ايندى بىز كوبه واتكاي كېى فقيرلرگه ييمش الاشميك، فقيرلر سىزمسدىن
 بىك ايرته باروب باڭچامزداغى ييمشلىرنى كيسوب آلوب قايتىڭ ديه كىكاشب باتىدىلر، كىچەك الله تعالى

بر بلا ايله آلارنلڭ بافچالارن تمام بيمشلمرى جبولغان بافچه كىمى ايتوب آوردى. (فتنادوا مصيحين ان
 اعدوا على حرككم ان كنتم صارمين، فانطلقوا وهم يتخافتون، ان لا يدخلنها اليوم عليكم مسكين وغوا
 على حرد قادرين) بولار ايرته توروب برسى برسینه فچقرشديلر: ايدىگىز تيزرهك اكر بيمشلمرى
 جيمق بولساگىز، شپورتقنه سويلاشه، سويلاشه بافچاغه كيتديلر، برسى برسینه بز ايندى بافچامزغه
 بوگون برفقير نيك كرتمهز، آلارنى بافچاغه كرودن طيارمز ديه اويلانوب كيتديلر. (فلما رأوها
 قالوا اننا لضالون، بل نحن محرومون) باروب يتوب بافچانى كورگاچ ايتديلر: بوبافچا بزنى دگل بز يولنى
 آداشق، هاى يوق آداشماغانمز بلكى بيمشلمن بوش قالغانمز ديوب (قال اوسطهم ألم أقل لكم
 لولا تسبحون) بولارنلڭ آلارنده عقلليره كلرى ايتدى: مين سرگه ايتمادىمى فقيرلرنى طيونيتىگزدن
 قابىگوز ديوب (قالوا سبحان ربنا اننا كنا ظالمين) باروسيدى ايتديلر: اى پاك ريمز، بز اوزمز اور بزرگه
 ظلم ايتوچيلردن بولدىق. (فاقبل بعضهم على بعض يتلأومون) بولار بعضسى بعضسینه قارشو بولوشوب،
 برسون برسى شلمتلى باشلاديلر. (قالوا يا ويلنا اننا كنا طاغين) ايتديلر: نى او كىچ بزرگه، بز
 آرغىلاردان بولدىق. (عسى ربنا ان يبدلنا خيرا منها انالى ربنا راغوبن) ايتدىر ريمز بزرگه ايسكى
 بافچامزدان ياخشيراقنى قايتارسه كيردىك، درستلىكده بزر ريمز اوزه اخلاص باغلاغوجيلر مز ديتديلر
 (كذلك العذاب) اللهنلڭ عذابى اوشبو رهوشدهدر (وللعذاب الآخرة أكبر، لو كانوا يعلمون) اما
 آخرت عذابى بوعدابندنك الوعدىر، اكر كافرلر بلور بولسالار. (ان للمتقين عند ربهم جنات النعيم)
 درستلىكده اللهدن قورقوب گناهلردن طيولغان كيمسه لر ايچون، ربلرى قاشنده نعمتملى جنتلر
 بولغوجيدى. (افنجدل المسلمون كالمجرمين) كافرلر ديمشلىر، اكرده محمد ايتىكآنچه اولسگاندىن
 صوڭ قوبارولو بولسه بز دنيا داغى كىمى آنداده مسلمانلردن گوزلرهك هالده بولورمز ديوب
 شوگار كوره الله تعالى اوشبو آيتنى ايندىرش معناسى: ئلله بز مسلمانلرنى مجرملر كىمى قيلورمزمى؟
 البته قيلمامز! (مالكم كيف تحكمون) نى عجب سز كافرلر نيندى رهوشلر ايله حكم قيلاسز،
 آخرتده مسلمانلردن گوزهل حالده بولورمز ديسز (ام لكم كتاب فيه تدرسون، ان لكم فيه
 لمانخبرون) ئلله سزنىڭ قولمىزده كوكن ايندىرلىگان كتاب بارمى، شونى اوقوب، اول
 كتابده سزگه، اوزىز تىلاگان حكملىرگنه بيان ايتولىگانمى؟ (ام لكم ايمان علينا بالغة الى
 يوم القيامة ان لكم لمانتحكمون) ئلله بزدن سزگه بيلرلىگان قياىنكدهجه تارتولاچق وعده بارمى،
 سز نى حكم ايتسهگىز، شول حكم سزنىڭچه بولور ديوب وعده بيلردىمى ئلله سزگه؟ البته بزدن موندى وعده
 بيلرلىگان يوق! (سلّم ايهم بذلك زعيم) اى محمد صورا سين آخرتده مؤمنلردن آرتق بولاچامز
 ديگان كافرلردن قايسىلرى بو حكمنى اويلى؟ (ام لهم شركاؤ، فليأتوا بشركائهم ان كانوا صادقين) ئلله
 اول كافرلرنلڭ بو حكملرن بولدره تورغان شريكلىرى بارمى؟ اكر موندى شريكلىرى بولوده راست بولسالار،
 اول شريكلرن كيتورسلىر. (يوم يكشف عن ساق ويدعون الى السجود فلا يستطيعون) شول كونده

الارزنگ اشاری قاتیلغە بولور اول کونک آلا رنی سجدە قیلوغە اندە لورده، آلا رنک سجدە قیلوغە کوچلری
 بنماس (خاشعۃ ابصارهم ترهقهم ذلۃ، وقت كانوا يدعون الى السجود وهم سالمون) الارنی سجدە گە اندە لور:
 کوزلری قایلانغان حالک، آلا رنە خورلق توتاشور، اما سجدە قیلوغە قوللارندن کیلماس، لکن دنیاده
 هم سلامت وقتلرنک سجدە گە اندە لمش بولدیلارده، آندە طکلاماغانلر ایندی، (فقد رنی ومن یکتب
 بهذا الحدیث، سنستبرجهم من حیث لا یعلمون) ای محمد سین بولارنی همده قرآنی یالغانغە توتوجیلرنی
 مینم حکمه قالدر، بز آلا رنی سیرمگان اولیلاماغان باقدن عنابکە کیتورب توشورمز، یعنی سلامتک
 همده بایلق بیورمز، آلا رنی نعمت دیوب آلدانوب سوکره عنابکە ئله گولر... (واملی لوم، ان کبیدی
 متین) مین آلا رنە مهلت بیورمه مینم حیلەم تازادر. حیلە دیگانی آلا رنە سلامتک هم نعمت بیورب، شولارغە
 آلدانولاری آرقاستندە عنابکە کرولری (ام تسالوهم اجرافهم من مفرم منقولون) ئله سین محمد اول کافرلردن
 توغر یلقغە اندە وک ایچون یال صراب آلا رشول توله ودن آغریصنالاری؟ (ام عندهم الغیب فهم یکتبون)
 یایسه اول کافرلر قاشندە غیبنی بلو بارمی، شول غیب خزینە سننن اوزلری حکم ایتمکان نرسه لرن
 کوچرب یازالاری؟ (فأصبر لحکم ربک ولا تکن کصاحب الخوت، اذنادی وهو مکظوم) ایندی
 سین ای محمد، ربکنک حدک میننە صبر قیل! (یعنی کافرلرگە مهلت بیورگە) اما یونس پیغمبر کی
 صبرسز بولماغل، نناک اول یونس پیغمبر یالق قازندە قایغولی حالندە ندا ایتمدی: ای ربم، مین اوزمه
 اوزم ظلم قیلیم مینی عفو قیلغل دیوب. (لولا ان تدارکته نعمة من ربه لنبذ بالعرء وهو مذموم)
 اگردە اول یونس ننگ ربسنن اول یونس قە توبه نعمتی ایرشماسه ایندی، یونس صحراده قوملقغە،
 اللهنک رحمتنن محروم قیلنغانی حالک تاشلانغان بولور ایندی. (اما غدا لک یاردمی ایله توبه ایتمدی)
 (فاجتباہ ربه فجعله من الصالحین) شوندان صوگ ربسی آنی یا کادان وحی ایسی ایتمدی، ایزگو
 قیلاری جملە سننن قیلدی، (وان یکاد الذین کفروا لیرلقونک بأبصارهم لیسامعوا التکر ویقولون
 انه لمجنون) اول کافرلر سینن قرآن آیتلرن ایشنکان زمانلرنده سینی کوزلری ایله آشار کپک
 بولوب قارارلار، همده بو محمد جولر دیورلر. . . (ان هو الأذکر للعالمین) اما اول قرآن مجنونلک
 سین بولغان نرسه توگل بلنکە آدمی وچنلر ایچون بولغان وعظرد. ۵۲

نون سورەسی ننگ ترجمەسی بو اورنده تمام بولدی .

آلتمش سیکرنچی الحاقە سورەسی، مکەده ایتمکان، ایلی ایکی آیت .

بیدم ————— الله الرحمن الرحيم

(الحاقۃ، ما الحاقۃ، وما أدراك ما الحاقۃ) هراشنگ توبن بلدره تورغان کون، اول کرن عجب برالریغ
 کوندر، ای محمد سین اول کوننی اوزلگنکنن بله آلمیسون (کنبت نمود وعاد بالفارعة) نمود همده
 عاد قومی هرکمنی قورقنوی بولغان کوننی یالغانغە توتدیلر. (فاما نمود فاهلکوا بالطاغیة) ایندی
 نمود قوم بیکن قاتی بولغان طاوش ایله هلاک ایتمولیلر. (واما عاد فاهلکوا بریح صرصر عاتیة،

سَجَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا (اَمَاعَاد قَوْمى اوستلرنىڭ بىدى كىچىچ وسيكىز كون
توتاش بىك قاتى ايسكان هـلاك ايتوچى بىلنى ايركلى ايتولوب هلاك قىلىندىلر. (فَتَرَى الْقَوْمَ
فِيهَا صَرَغٌ كَانَهُمْ اَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةً، فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) اگرشول وقتىده حاضر بولساكز ايدى،
آنداغى قورمى ايجى قوش بولغان خرما تامورلارى كىبى بولوب هلاك بولغانلارن كورر ايدىكز،
ايندى حاضر آلارنىڭ قالدىقلارن كورسزمى؟ (وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ) فرعون،
هم آندان لك بولغانلر؛ اوشانداق لوط قومى خطا اشلرنى كىتوردىلر. (فَصَوَّرَ سُوْلُ رَبِّهِمْ فَاخْتَهُمُ
اَخَذَةً رَابِعَةً) اول قوملر رىلر بىلر بىلر اوزلر بىلر يبارگان رسوللر بىلر قارشاق قىلدىلر ده آلارنى رىلرى
بىك قاتى توتوايلر توتىدىك آلار هلاك بولدىلار. (اِنَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ، لَنَجْعَلَهَا لَكُمْ
تَذَكْرَةً وَتَعِيَهَا اُذُنٌ وَاَعْيُنٌ) درستلىكده بىلر صوت چىكىن طش تاشقان زمانده سزنى صواستونىده
آغوچى كىمه گه جوكلىدك، يعنى طوفان وقتىده مؤمن بولغانلرنى خلاص ايتوب كافر بولغانلرنى صوده
هلاك ايتومز قالغانلرغى و آلاردان صوكغىلرغى عبرت ايجوندىر، اول عبرتنى شوندى نرسه لرنى طكلاپ
صاقلاغوچى بولغان قولقلر صاقلاپ قىيامتىكچه عبرتلىنوگه سبب بولسون ايجون كىمه ده مؤمنلرنى صاقلاپ
قالدىرق دىمك بولادىر. (فاِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةً وَاحِدَةً، وَحَمَلَتِ الْاَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً
فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ، وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ، وَالْمَلِكُ عَلَى اَرْجَائِهَا، وَيَحْمِلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَانِيَةً تَعَرُّضُونَ لِاتِّخْفِىَ بِكُمْ خَافِيَةً) قىچان ايكىچى صور ئورلش بولسه، بىرهم تاغلر بوقارو
كوتارلش بولسه، بىرهم تاغلر شول وقتىده بارلش بولورلار، ايكسى برىولى تىلورلر. شول كوندى
كىلاچك قىيامت كىلور، شول كوندى كوك ضعيف بولغانى حالدا بارولور فرشته لركوكنىڭ يانلرنىده بولورلار،
شول فرشته لرنىڭ اوستونىڭ بولغان اللهنىڭ عرشى اول كوندى سىگىز فرشته كوتەرلر، اول كوندى حساب ايتلور
ايجون عرض ايتولش بولورسز، اى آده بىلر! سزنىڭ هىچ برىاشرن سرگىز اول كوندى ياشرن قالماس!
(فَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابًا بِيَمِينِهِ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ اَقْرَبُوا كِتَابِيَةَ اِنِّي ظَنَنْتُ اَنِّي مَلَأْتُ حِسَابِيَةَ، فَهُوَ فِي عَيْشَةٍ رَاضِيَةٍ
فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ، قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ، كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيْئًا بِمَا اَسْلَفْتُمْ فِي الْاَيَّامِ الْخَالِيَةِ) ايندى شول كوندى حساب
وقتىڭ بىرەونىڭ عمل دىتورى اوتىندان بىرلش بولسه، بوكشى ايتور: آلوكىز، دىتورمى اوقوكىز، مېن اوبلاغان
ايدىم، قاتى حسابى بولنورمىن دىوب، بوكشى رضالغى بولغان عيش عشرتكى الوغ بولغان جىنتك بولور،
اول جىنتىڭ بىمىلرى آشاغوچىغى باقون بولوب تورغوچىلاردىر، اوتىرغان كىشىلر ده باصوب تىرچىلارده
آشى آلچاق، قولى بىتەچا كىر. همده الله تعالى طرفندن ايتولور اول جىنت اهللر بىنە: اى هرمتلور و ناكلر!
دىناداغى اوتكان كونلر ده قىلغان عمللرگىز مرهمتىڭ سوكشىلى بولغان آشلرنى آشاكز وايچىملىكلرنى
اچكز! دىوب. (وَاَمَّا مَنْ اُوتِيَ كِتَابًا بِشِمَالِهِ، فَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي لَمْ اُوتِ كِتَابِيَةَ، وَلَمْ اَدْرَمَا حِسَابِيَةَ،
يَا لَيْتَهَا كَانَتْ الْقَاضِيَةَ مَا اَغْنَى عَنِّي مَالِيَةَ. هَلْكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةَ،) ايندى بىرەونىڭ عمل دىتورى صول
ياغىندان بىرلش بولسه، اول كىشى ايتور: كاشكى مېكا عمل دىتورم بىرلىگان بولسه ايدى، همده

ھسابىنى بىلىگەن بولسام ايدى، ھاي دىيادە وقتىدە، ئولم مېنىس قوبارلىمى تورغان ايتوب
 اوتورگان بولسە ايدى، ھاي عالم يمان مالومە موگىز قىلامادى، ھەمدە خواجە لغەم دە موگىز قىلامادى .
 شولاي ايتوب زارلانغاندە اللە تەعالى طرفىندان ايتلور: توتوگىز شونى بوغاولاگىز سوگىرە جەيىم تەمۇغىنە
 سالوگىز، سوگىرە يىتمىش آرشىنلى زىنجىرايە زىنجىرە گىز! اول دىيادە وقتىدە الوغ بولغان اللەغە ايمان
 ايتماس بولدى، مسكىنلىرى تەربىيە لىرگە قىزىماس بولدى، ھازىرگى اوروندا آغا بوگىن ھېچ بىر بار دەپ
 دوست يوق، ھەمدە قارشولارغە آشاتولا تورغان تەمۇغ اھللىرىنىڭ قارى صولارنىدان باشقە
 طعامە يوق . (فِلا) اش كافرلار اويلاغاچقە دگل، اولگاندىن سوگ قوبارلويوق دگل! بار،
 ھەم ھسابىدە بار ! (اُقْسَمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ) مېن سىز كورە تورغان نرسە لىر ابلە ھەمدە سىز
 كورمى تورغان ذاتلار ابلەدە اندا ايتىمەن (اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ، وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ، قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ)
 درستلىككە اول قرآن ھىرمتلور بولغان رسولنىڭ اللە تەعالى طرفىدىن كىتورگان سوزىدىر، اما كافرلار
 اويلاغاچقە شاعر سوزى توگىلەر، شولايىدە آرزىغە اوشاناسىزلىر . (وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ ، قَلِيلًا مَّا تُكْفِرُونَ)
 ھەمدە اول قرآن كاهن (كورەپى) نىڭ سوزىدە دگل آرزىغەدە وعظىمە مېسىز اى كافرلار! (تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ
 الْعَالَمِينَ) اول قرآن بىتون عالمنىڭ تەربىيە چىسى بولغان اللە تەعالى نىڭ ايتىمىشىدىر . (وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ
 الْأَقَاوِيلِ ، لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ) اكر دە مەم بىزنىڭ
 اوستىمىزگە يەنى بىز ايتماگان سوزلردىن بىز سوزىگەنە بىز سوزىلەدى دىيە ايتسە ايدى ، بىز آنى اولك
 قولدىن توتوب، قىلب تەمەن كىسوب اوتىرر ايدىك، آنى شولاي اوتىرگاندە سىزلىردىن ھېچ كەمە آنى
 صاقلاب قالا آلماس ايدى . (وَإِنَّهُ لَتَنْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ، وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مَكْتَبِينَ وَإِنَّهُ لَلْحَسْرَةُ عَلَى
 الْكَافِرِينَ ، وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ، فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ) درستلىككە اول قرآن، اللەدن قورقۇچىلار اچون
 الوغ وعظىر، درستلىككە بىز سىزنىڭ آراگىزدە قرآننى يالغانغە توتۇچىلار بارلىقىنى بلەمىز، قىيامتە آلارنى
 جىزا قىلورمىز، درستلىككە اول قرآن قىيامت كورنىدە اشانماغان كافرلىرگە ھىرمتلىر، چونكە اشانغانلارغە
 الوغ اچىرلر بىرلىككەدە كافرلار قاراب تورماق، دى اول قرآن شىكسىز بولغان ھق سوزدىر. ايدىنى
 اى مەم الوغ بولغان رىبىنىڭ اسمى كىمە چىلگىلردىن پاكلاغل !

اوشبو اورىندە الحاقە سورەسى نىڭ تەفسىرى تەمام بولدى .

آلتمىش توقىنچى معارج سورەسى ، مەدەدە ايتگان فرق دورت آيت .

بىدە ————— ۵ ————— اللە الرەھمن الرەھىم

(سَأَلْ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ، لِّلْكَافِرِينَ ، لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ، مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ) كوكلرنىڭ خواجەسى بولغان
 اللە تەعالى طرفىدىن كافرلىرگە ايتىنەچك عذابنىڭ ايتىنور بىر صورىغۇچى كەسە صورادى، اول عذاب ايتىگانە
 آنى يىباروچى، كىرى قايتارا. آلوچى كەسە يوقىدىر . بوعدا بىزنىڭ ايتىنور اللە تەعالى دن صورىغۇچى نىزىر
 بن الحردث دىمىشلىر (تَعْرِجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ) فرىشتە لىر ھەمدە

جبرائیل (عم) مقدارى ایللى ملك یل قدر بولغان كوندە اللہ تعالی طرفینه آشورلار، (فاصبر صبرا
جمیلاً) ایندی ای عنابنى أشقدرغوجى كمة سین كوركام بولغان صبرایله صبرقیلغل، أشقماغل، اول
عذاب بركونى ایللى ملك یل مقدارنده بولغان قیامت كوندە اینەر . (انهم یرونه بعیداً ونراه
قرباً) درستلسكده اول كافرلر اللهنىڭ وعده ایتكان عنابن یراق صانیلر ، اما بز یاقن صانیمز ،
کیلاچك نرسه تیز کیلور . . . (یوم تكون السماء كالمهل ، وتكون الجبال كالعهن ، ولا یسئل
حمیم حمیماً ، یبصرونهم ، یودا المجرم لو یفتدی من عناب یومئذ یبئیه ، وصاحبته ، واخیه وفضیلته اللتى توؤیه ،
ومن فی الارض جمیعاً ثم ینجیه) كافرلرگه توشهچك عناب ، كوك اړوگان كمش كبی تاوارلر تتكان چون
كبی بولغان كوندە توشهچك در . اول كوندە دوست دوستنى كوزه تب تانوب تورسالارده برسین برسی
صوراماس ، چونكه هر برسیده اوز حالى ایله مشغول بولور ، اول كوندە كافر بولغان كمة اول
كوننڭ عنابندن جولوئماقنى شولقدر آرزوکیلور ، اگر بالالارن بیرب خلاص ایتلو ممكن بولسه
بالالارن بیرر ایندی ، خاتونلرن توغانلرن ، برلكده عمر ایتكان قوم قبیلهسنی ، همه یر یوزنده
بولغان كمة لردن باروسن بیرب اوزن قتلدرونی استار ایندی ، (كلاً) كافرلرنڭ عنابندن قتلوده هیچ
بر نرسه لری قبول قیلنماس . (انھا لظی ، نزاعة للشوی ، تدعو امن ادبر وتولی ، وجمع فاعلی) اول اوت
یالقندر ، باش تیریلرن كویدرگوجیدر ، اول اوت حلققدان كیری توروب اللهنىڭ طاعتندن
یوز دونرگانلرنی مالنى جیوبك فقیرلرگه بیرمی ، اوزینه گنه صاقلاب تورغان آدم لرنی هلاك قیلور . . .
(ان الانسان خلق هلوعاً اذا مسه الشر جزوعاً ، واذا مسه الخير منوعاً ، الا المصلین ان تدین هم علی صلاتهم دائمون ،
واللین فی اموالهم حق معلوم ، للسائل والمجروم ، واللین یصدقون بیوم اللین) درستلسكده آدمی حریص
ایتوب یاراتولمش بولدی ، شول سببمن بلا ایرشكانك توز مسزلك ایتوجی بولدی ، یاخشى لى ایرشكانده
یعنى بایلغى بولغانده الله یوانندان طیوجی بولدی ، یعنی آدمینڭ حریصلق ، توز مسزلك ، صارانلق
صفتلری طبیعتندن باری بو صفتلردن قتلولدر همیشه نمازنى برده قالدرمی او قوجیلر ، همه
ماللردن صورانغان هم صورانغان فقیرلرگه ده بیلگولی مقدار نفقه بیروجی بولغان كمة لر ، همه
قیامت كونن راست دیوب بلوچیلر ، (واللین هم من عناب ربهم مشفقون) همه ریلرینڭ عنابندن
قورقوجیلر (ان عناب ربهم غیر مأمون) درستلسكده ریلرینڭ عنابلری خلاص بولوی امید ایتولسكان
نرسه توگلدلر (واللین هم لفر وجهم حافظون ، الأعلى از واجهم او ماملكت ایمانهم فانهم غیر ملومین) همه
نكاملی خاتونلرنندان یا كه ملكلرنده بولغان كنیزه كلرنندن باشقه دان نسل قرالمرن صاقلاغوجیلر ،
یعنى زنادن باك بوغوجیلر ، زنا قیلنغانده اوز خاتوناری ایله اش قیلو ایچونگنه شلته ایتولماسلر .
(فمن ابغى وراء ذلك فأولئك هم العادون) ایندی كمة كم شریعت بوینچه هلال ایتلسكان خاتونلردن
باشقه نی استهسه ، یعنی زنا قیلسه ، بو صفتلی كشیلر شریعت چيگندن چغوجی آرنلردر . (واللین هم
لاماناتهم وعهدهم راعون ، واللین هم بشهاداتهم قائمون ، واللین هم علی صلواتهم یعافظون) همه شوندى

مؤمنلەر قايولارى امانتىلرنى وعده لرنى تېوشنچە رعايە قىلورلار، صاقلارلار، ھەمە گواھلىقلرن تېوشنچە
 اوتە گوچىلەر ھەمە نمازلارى اوزرە مداومت ايتوب، وقتلرنىدە اوتە گوچىلەر (أولئك في جنات مكرمون)
 بو صانالغان صفتلردە بولغان، مؤمنلر الله تعالى نىڭ جنتلرنىدە مى وحرمتدە بولورلار يعنى جنتلردە
 حرمتلانمىش بولورلار. (فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ، عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشَّمَالِ عِزِينَ) سىنىڭ
 تېرەنمە جېولشوب توگارا كلانوب توگارا كلانوب اوڭدىن صولدىن قاراب تورغوجى كافرلرنىڭ حاللرى
 عجب يمان حالدر. چونكە رسول الله خلققە وعظايتكانىڭ مشركلر جېولشوب رسول الله نىڭ سوزىن طىكلىلار
 ايدىدە، سوزلرنىن مئقل ايتوب: بولار جنتلىك كەسەلردىە مؤمنلردن كوله لرايدى ھەم ايتە لرايدى:
 اگردە محمد ايتكان سوز (اولسكاندىن صوك قوبارلو) درىست بولسە، آخرتدە دنيادەغى كېى ايلگى گوزل
 حاللى كەسەلر بىز بولاچاقمىز دىوب، ايتە لرايدى شونى انكار ايتوب الله تعالى ايتە (ابطع كل امرئ منهم
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ) ئلله كافرلردن ھەر بىر اير نعمت اورنى بولغان جنتكە كرونى آرزو قىلامى؟ (كَلَّا)
 آلارنىڭ ايمان كىتورىمى تورب جنت اميد ايتولرى يراقدر بولمى تورغان اشد... (إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا
 يَعْلَمُونَ) آدمىلر ھەر برسيد نطفەدن ياراتولغانلىقتن، آلارنىڭ جنتلرگە كرولرىنە ايمان ھەم طاعت
 كىرەك بولادر، اما آدمىلر باشقە چە برسى برسندن آرتق بولمىدر شونى آڭلاتوب الله تعالى اوشبو ايتنى
 ايندرگان معناسى: درستلىككە بىز اول كافرلرنىڭ اوزلرى بىلگان (نطفە)دن ياراتدىق يعنى باشقىلارنى
 ياراتقان نرسەدن ياراتدىق. آدمالكرندە مؤمنلردن آرتقىلقرى يوق. (فَلَا) اش كافرلر اويلاغانچە
 دگل، جنتكە كرو اېچون دنيامالى فائدە بىرمس (اقسم برب المشارق والمغرب انالقادرون: على ان
 نبذل خيرا منهم وما نحن بمسوقين) مشرقلر ومغربلرنىڭ رېسى ايلە آنط ايتەمن درستلىكك بىز اول
 كافرلردن ايزگوراك بولغان قوم ايلە آلارنى آلاما شدروغە كچلرمىز يىتكوچىلر. بىز ھېچە عاجر توگالمىز...
 (فدر ھەم يىغوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذى يوعدون، يوم يخرجون من الاجاث سراعا كانهم الى نصب
 يوفضون، خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة، ذلك اليوم الذى كانوا يوعدون) اى محمد قوى سىن اول كافرلرنى،
 وعده قىلنغان كرنلرىنە باروب الاككانىگە قدر اوزلرىنىڭ باطللىقلرنىدە يوزسنىلر، دنيالىرى ايلە
 اويناسونلر! اول قىامت كونىدە آلار قېرلرنىن چغوب كوزلرن توشرب، رسوا يلقىدە بولغانلرى
 حالدە، عبادت اېچون قوبولغان صنلارى يانېنە بوگراگانلرى كېى آشغوب محشر ميدانېنە بارورلار.
 اول كون آلارنىڭ پېغەبىرلر آرقلى وعده ايتولمىش كونلرىدر .

(اوشبو اوروندىە معارج سورە سىنىڭ ترجمە سى تمام بولدى)

(آلتەمش توقزىنچى نوح عەم سورەسى ، مكدەدە اينىگان يىگرىمى سىگىز آيت .)

بسم ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(أنا أرسلنا نوحا الى قومه ان انذر قَوْمَكَ من قَبْلِ ان يَأْتِيَهُم عَذَابُ الْيَمِّ) قومىنى اوزلرىنە رىختىكوجى عذاب
 كىلگىنچە حقلقى بىان ايتوب، قېول اينما گاندى اوستلرىنە كىلەچك عذابلر ايلە قورقتوب انىدە گل

ديوب، نوحنى اوز قومينه پيغمبر ايتوب يباردك . . (قال يا قومى انى لىكم ندىر مبین ان اعبدوا الله واتقوه
 واطيعونى، يغفر لکم من ذنوبکم ويؤخرکم الى اجل مسمى، ان اجل الله اذا جاء لا يوخز، لو كنتم تعلمون)
 نوح هم پيغمبر بولغاچ قومينه ايتدى : اى قوم مین سزگه : اللهغه قلمق قیلوگن، همه قاروشودان
 قورقوگن، ميگا بويون صنوب ايتكان سوزلرمنى توتوگن، شولای بولسا گن، الله تعالى سزنگ، گناهلرگننى
 يارلقار، دنياده عذاب ايندرمس سزنى اوزاجملرگن ايله اولى توروب ملاك قيلماس، بلكى عملرگن
 بتگانچه دنياده تورورسز، اگر آتلاسا گن الله تعالى ننگ عملرگه بيلگولگان چيكلرى برده كيچكماس
 ديوب آشكاره ايتوب بلدرتو ايچون يبارلمش رسولگن من ديدى . (قال رب انى دعوت قومى ليلا
 ونهارا، فلم يزد هم دعائى الا فرارا، وانى كلما دعوتهم لتعذر لهم جعلوا اصابعهم فى اذانهم واستغشوا ثيابهم
 واصروا واستكبروا استكبارا) حضرت نوح قومن حلقغه انده انده قومى ايمان كيتورمگاج ايتدى :
 اى ريم مین قومنى كيچه كوندز حلقغه انده دم، اما مینم اندهوم آلاغه حلقمدان قاجودن باشقه نرسيه
 بيرمدى، اندهونى آرتدرغان صايون، مینم اندهوم آلاغه حلقمدان قاجونى آرتدردى، مین آلارنى،
 سين گناهلرن يارلقاسون ديه حلقغه اندهگان چاقه آلا بارماقلرن قولقلارنگ قيلدیلر (مینم سوزمنى
 ايشتماس ايچون) همه مینى كورمس ايچون كيوملرى ايله رتلكیلر، هميشه كفر اكلرنده بولدیلر،
 مینم سوزلرمنى الوغ تكبرلك ايله تكبرلنن توكلامادیلر (ثم انى دعوتهم چهارا، ثم انى اعلنت لهم
 واسررت لهم اسرارا، فقلت استغفروا ربكم انه كان غفارا، يرسل السماء عليكم مدرارا، ويمددكم
 بأموال وبنيين ويجعل لكم جنات ويجعل لكم انهارا) اى ريم موندان صولقمین آلارنى آشكاره تاوش ايله
 انده دم، آندان صولق سوزمنى آلاغه آشكاره قيلدم همه چون ياشرنلك ايله ياشرن ايتوب انده دم
 آلارنى همه ايتدم : گناهلرنى يارلقاچونى بولغان ربگنزدن يسارلقانو استه گن، منه حاضر ياغور
 توقتالدى، اگر يارلقانو استه گن، ربگن سزگه تاچيلرى توتاش بولغان ياغورنى يبارر، مال هم
 بالالار اياسى ايتوب عمر ايتوچيلردن قيلور سزنى، همه سزگه كوب باقچلار توزر، همه سزنگ
 فاذك گنزه يلغالار آغزر ! (مالكم لاترجون لله وقارا، وقد خلقكم اطوارا) نى بولدى سزگه اى قوم،
 الله ننگ الوغلفن اويلا ب آنگ الوغلفينه كوكل باغلاميسز، اول الله سزنى برحالمين ايتكنچى حالگه
 آلماشدره آلماشدره، شوندى گوزل صورتداغى كشي ايتوب بار ايتدى . يعنى اياكى الك آزغنه
 نطفه صوى بولوب آنالارنگ بالالغنه توشك گن، صوگره شونده اويوشقان قان بولوب، بارا تورا ايت
 كيساگى بولوب، آقرن آقرن تورلیدن تورلى حالگه كرب سويلى تورغان گوزال قيافتلى آدمى
 بولمگن؟ شول الله نى نيك الوغلاب، آنگا ايمان كيتورميسز؟ (الم تروا كيف خلق الله سبع سماوات
 طباقا، وجعل القمر فيهن نورا، وجعل الشمس سراجا) اى كافرلر، سزبرده قاراميسز، الله تعالى بيدى قات
 كوكلرنى قات قات ايتوب يبار ايتوب آينى آلاده نور قيلوب قوياشنى باقتيلق بدير وچى چراغ قيلغانون كور ايتك
 هم الله تعالى ننگ كوكلرنى بار ايتوب آلاده كوندز ايچون قوياش كيچلر ايچون آينى نيچوك يبار ايتدى بلور ايتك

(وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا، ثُمَّ بَعَثْنَا فِيهِمُ ابْنَهُمُ الْأَخِيَّ إِسْرَائِيلَ) الله تعالى سزنى بىردن گوزل بولغان اوسترو ايله اوستردى يعنى باش آتا گز آدمنى بىردن ياراتدى، سوگزه سزنى بار گز نيمه شول يرگه كپىرى قاينارر يعنى اولب توفراق بولورسز، سوگزه تاغن سزنى اول بىردن ترگزب چغارر يعنى اولسگاننن سوگ قىامت يتكاج قوبارر. (وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا، لَتَسْلُكُوا مِنْهَا سَبِيلًا فُجَاا) اى آدميلر، الله تعالى يرني سزگه جايلسگان پالاس كپى قىلمدى سز اول بىردن بولغان كىلگى بولارغه كرب يرمه ككز ايچون، جايلسگان پالاس كپى اوستون تيگز ايتوب ياراتدى. بو آيتنن بىرنك بار نورمىشى پالاس كپى دورت بچماقلى بولوى آكلانمى. چونكه بو آيتنه بىرنك اوستنگنه صفتلانغان. (قَالَ نُوحٌ رَبِّ انَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدَهُ الْأَنْصَارًا، وَمَكْرًا مَّكَرًا كُبَارًا، وَقَالُوا لَأَنْتَنَّا آلَهُتَكُمُ وَلَا تَنْتَرُنَّا وَدَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسِرًا، وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَالًّا) نوح پيغمبر ايتدى: اى ربم، درستلسكك قوم ميكا قارشيلر ايارمه ديلر، همم مالى بالالارى ضرردن باشقنى آرتدى تورغان كشيلىرگه يعنى اوزلرينك آرتغن باى قوشنانلرينه ايارديلر، اول قوشنانلر بيك الوغ حيله ايله حيله قىلميلر. . . هم ايتدىلر: سز نوحه ايارمه كز، هيچ برتكولر كزنى تاشلاما كز همم، ود، سواع، يغوث، يعوق، هم نسر، اسملى صنملىر گز نيمه تاشلاما كز! ديبوب توبانلرني قوملك قوشنانلرى قوتورتيلر. آندى قوشنانلر شول صنملىر آرقاسنه آدملردن بيك كوبىنى آزدرديلر، اى ربم، ظالملىرگه آرتغىلن باشقنى آرتىرماغل! ديبوب نوح (همم) الله تعالى دن وحى ايله قومنن موندن سوگ ايمان كيتره چك كهمه لر بولاچاق توگلملىكى بلسكاج اوشبودعا ايله دعا ايتدى. (مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَغْرَقُوا فَأَدْخَلُوا نَارًا، فَلَمَّ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا) نوح پيغمبرنك قومي اوزلرينك قارشولقلى آرقاسنده طوفان صوينه غرق ايتلميلرده، اوتقه كرتلمش بولدىلار، شول وقتنه آلاغه صنملىر فائى بىرمىدى، اوزلرن خلاص ايتوده الله دن باشقه هيچ بردات بولشا آلامدى. يعنى اللهغه قارشوماغان بولسالار، هلاك بولماسلرايدى. صنملىرغه قارشودن آلاغه فائى دن باشقه اش بولماس ايدى. بش صنم. بو اسملى ايله صانالغان صنملىر آدم (همم) ايله نوح (همم) آراسنده بولغان اولسگان ايزگوصانالمش كهمه لرني صورتلر بىر. بو ايزگوصانالغان كهمه لرن تاشنن گودهلى صورتلرن ياصاب آلارنى الوغلاو ايچون، صورتلرن اويلرني، ياعبادتخانه لرني آصريلر ايدى. بارا تورا عبادتخانه لرني توردمن بابالارم بولارغه قلمق ايتكانلرديه قلمق قيله باشلامشلىر. سوگزه بو صنملىرعر بلرگه كوچكان: ود-ديگاني كلب قبيله سنه بولغان، سواع همم ان قبيله سنه يغوث مذمجه، يعوق مرادده، هم نسر حمير قبيله سنه بولغان. (وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْدِرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا، إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلْبُدُوا إِلَّا فَاَجْرًا كَفَّارًا) تاغن نوح پيغمبر ايتدى: اى ربم، برده كافرلردن هيچ بر توروجى كسمه نى قالدورماغاي ايدك، چونكه اكر آلردان بر يوزنسه ترك كهمه لرني قالدورساك، آلا سىنك ايمانلى قلالر كنى آزدورلار اوزلرى صوننده بالالار يده آزدورلار، چونكه آلا فاجر هم برنجى

درجه قارشو بولغان بالالاريدان باشقانى توغرىماسلر ! (رَبِّ اعْفُرْ لِي وَلِوَالِدَيْ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ الْاِتِّبَارًا) اى رېم ، سېن مېنى ، ھەمە آنا آنامنى ، اوشانداق
مېنىم اويھە مۇمن بولوب كىرگانلارنى ھەم ھەر بىر مۇمن ايرلارنى ومۇمنە خاتونلارنى يارلقاب ، نالاملرگە
ھالاكەتسىز باشقانى آرتىرماغاي ايدىك ! دېھ نوح پېغمبەر دعا قىلدى . واقعا طوفان ايله كافر بولغانلار
ھلاك بولدىلار .

(بو اوروندى نوح سورەسىنىڭ تىرجەھسى تامام بولدى .)

(يىتمىشچى جن سورەسى مەكەدە اينگان ، يىگىرى سىگىز آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(قُلْ اَوْحِيَ اِلَيَّ اَنْهُ اسْتَمِعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ، يَهْدِي اِلَى الرِّشْدِ فَاَمْتَابَهُ ، وَلَنْ نَّشْرِكَ بِرَبِّنَا
اَحَدًا ، وَاِنَّهُ تَعَالَى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّلَا وَلَدًا) ايت سېن اى ھەم ، جنلردن بىرگروھ مېنىم قرآن
اينلارنى اوقوغانمى توڭلاغانلار ، ھەمە شول وقتدە ايتوشكانلار : بىز توغرىلىقىھە كىرىدە تورغان
حكمت اياسى قرآننى ايشىدىك ، ھەمە اول قرآنغە اشاندىق ، ايندى ھېچە اوزمىزنىڭ رېمىزگە تېلىق
صانامىز . اول رېمىزنىڭ قدرى الوغ ھەم كېملىكىدىن يىراق بولدى ، اول رېمىز خاتون ھەم بالا اياسى
بولمادى دىوب اينگانلار ايكان ، شول خېم مېگا اللە تەعالى طرفىدان وحى ايتولمىش بولدى دىيگىل !
جن قومى : جن نېندى قوم ايكانى بىزگە آچق بېلىگىلى توگىل . بعض مفسرلار : جن فرشتەلر كېي
كورمى تورغان گودەلى ، ھەمە آدمىلر كېي ايمان ايله مكلف بولغان دانلر دېمىشلر . جنلارنىڭ نېندى صفتىھە
بولولارى معلوم بولماسادە آلارده بىزنىڭ كېي ايمانلى ھەم ايمانسىزلارى بولوب دېنلى و دېنسىزلىرى بولغان
بىر قوملردى . قرآن شريفىھە آدمىلر ايله بىرلىكە اللە تەعالى طرفىدان آلارغادە فرمان ھەم طىولار بار .
بعضلر : جن تىسىز جانلر دېگانلر . بو تىقىرىدە اللە تەعالى طرفىدان يارانولمىش بىزنىڭ تىلمىزگە كىرەك
يا كىرەك چىغان جانلر بولوبىدە احتمال . ھىرنە جن دېگان قوم بارلىغىھە ايمان كىتورەمىز . لىكن آلارنى
رسولمىزگە كورمىگان چوتكە اوتكان آيتىھە جنلر آنلىق سوزلرن توڭلايدە رسول آلارنى كورمىگانلىكى
آڭلاندى . جن ايله شىطاننى آيورمى كىرەك . جن بىزنىڭ كېي بىر خىلق بولدى . اما شىطان حىلقىدىن
بىراق يمانلىق صفتىھە بولغان كەسەلردى . قرآنە بىيان ايتلىگانىگە قاراغاندە آدمىلردىھە جنلردىھە
بوزلىق اياسى بولغانلارنى بار بولارنىڭ آدمىن بولغانى آدم شىطانى ، جىندى بولغانى -- جن شىطانى
دېولەردى . نىك اللە تەعالى : « شىطابىن الانس والجن » دېمىش . (وَاِنَّهٗ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللّٰهِ شَطَطًا ،
وَاِنَّا ظَنُّنَا اَنْ لَّنْ تَقُولَ الْاَنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا) اليگە قدر بىزنىڭ آرامىدە بولغان جىنگىل عقل ايله لىرى
اللە تەعالى گە حىلقىدان يىراق بولغان سوزنى ايتور بولدىلار . اما بىز اويلى ايدىك آدمىھە جىندە
اللە تەعالى ھىقندە يالغاننى ايتىمىس دىوب . بوسوزلرى تىگى جىنگىل عقللارنىڭ سوزلرىنە ايه روللرى
ايچون عنىر ايتوللرى يعنى بىز اللەغە يالغاننى سويلاماسلر دىوب آلارغە اوشانغان ايدىك دېھك .

(وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِبِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا، وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا) آدمىلردن بعض ايرلر جىدىن بولغان بعض ايرلرگه صيونور بولدىلر . آدمىلر شول صيونولارى ايله چىلردن صيونولمىشلىرىنىه آرزىلىق آرتىدىلر . اى چىلر : آندى آدمىلر سىزنىڭ اولىگاندىن سوكى اللہ تەلى ھېچ كىمىدە ترگىزە چك توگىل دىوب اويلاغانوگىز كىي اويلا بولدىلار . بو سوزلر چىلرنىڭ بىرى بىرىنى سويلاشكان سوزلر بىر . آدمىلر سفرلىرىنىدە چىلنى اورونلارغە توشىدىلارغە اوشبو رەوشە صيونالار ايدى : « بو اوروننىڭ خواجهسى بولغان چىمگە صيونانمىزنىڭ قومىدىن چىكىل عقلىلر بىلەننىڭ مېككى ضرر كىتىرىدىن ، دىوب ايتىلر ايدى . آيتىدەگى صيونودان مراد شول مىغودر . (وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَا حَمَلًا مَلْمُوتًا حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهَبًا ، وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ ، فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْهُ شَهَابًا رَصَدًا وَأَنَّا لَأَنذَرْنَا أُمَّرَأْتًا مِنْ فِي الْأَرْضِ أَن مَرَادُ بَعَثَ رَبُّهُمْ رَشَدًا) بىز ، چىلر ، كوككە آشونى تلى ايدىك ، اما آندە منو قولدىلر دىوب كىلمى ايدى ، چونكە كوككى قوت اياسى صانچىلر ايله ھەمە اوت اچقىلر ايله تولوغ تابدق . شول سېمىدىن منە آلمى ايدىك . بىز اول كوككىدىن صانچىسىز اورونلارغە ، آندىغى خېلرنى توگىلاو اورونلرىنىه اوتورور بولدىق . بو منب توگىلاولرى رسولونىڭ پىغىمبىر بولوندىن كى ايدى . اما حاضر بىرە كوككە سوز توگىلارغە منسە ، اوزن منودن طىبە تورغان اوت اچقىنونه اوچرار . ايدىكى حاضرندە كوككىدىن خېر توگىلاودان طىبولدىق . اما طىبو نى اچقىنور بىردەگىلرگە اللہ تەلى طرفىدىن ضرر تىلانگىزىدىمى ، يا كە بىردەگىلرنىڭ رىلرى بو طىبو آرقاسىنىڭ آلارنى توغرىلىقغە كوندىرونى تىلانگىزىدىمى؟ مونسى بىرگە معلوم توگىل ! (وَأَنَّا إِنَّا الْصَّالِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ ، كُنَّا طَارِئًا قَدَدًا ، وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَعْبُدَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَى نَعْبُدْهُ هَرَبًا ، وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا آلِهَتِي آمَنَّا بِهِ ، فَمَنْ يُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلَا يَخِفُّ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ، وَأَنَّا إِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِمَّا الْقَاسِطِينَ ، فَمَنْ أَسْلَمْ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا) ھەمە بىزدن ايزگولردە ، اوشانداق بىمانلردە بار ايدى ، بىز بو وقىقىچە تورلى مەھبلردە بولدىق بىنى بىزنىڭ كافرلارمىزدە بولدى ھۆمىلر بىزدە بولدى . ھەمە بىز اويلى ايدىك بىز بىردە ھالىمىزدە ھەم آندىن قاچىب كوككە منسا كە اللہ نى عاجز قىلە آلمابىز دىوب . بىنى اللہ تەلىنىڭ قىرئىتىنى ايمانمىز بار ايدى دىمىك بولادىر . ايدىكى بىز توغرىلىقنى (قرآندى) اشىكچ آنگا ايمان ايدىك ايدى بىرە اوزىنىڭ بىسىنى ايمان كىتورسە اول كىمىسە طىنج بولسۇن ، آندىڭ ايزگو عمللىرى كىمىتولمىس ھەمە ياوزلىقلىرى آرتىرلماس . ھەمە بىزنىڭ آرامىزدان مسلمانلار باردىر ، ھەمە ھىلقدان چىغانلردە باردىر . ايدىكى مسلمان بولغانلردە توغرىلىقنى تىكشىردىلر ھەم تابدىلار . (وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ، وَأَن لَّو اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَهُمْ مَاءً غَدَقًا لِنَفْتَنَّهُمْ فِيهِ ، وَمَنْ يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا) اما ھىلقدان بىراق بولغانلر جەننمگە اوتون بولوب اورلدىلر . اگردە اول چىلر اسلام يولنىڭ يورسەلر لىبە آلارنى كوب بولغان سو ايله صوغارر ايدىك ، آلارنىڭ شول نەمىكە شكر قىلولارن قىلماولارن صىناو اچقون . ايدىكى بىرە بىسىنىڭ ذكىرىدىن (قرآن) دن يوزدوندىسە ، بىسى آنى آغرىق اياسى بولغان غىابىكە كرتور . (وَأَنَّا

الْمُسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ، وَإِنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا) عبادت
 اورنلری هر بیرسینک الله تعالی تکبیر، شولای بولسه اول اورنلارده اللهغه عبادتکده هیچ کمنی قاتشدرماگز!
 یعنی نصاری ایله یهود اوزلرینلک عبادتخانه لرینه باردقلرندسه اللهغه تیکدش ایبتوب بوتلارن
 قاتوشدرالار ایدی . اللهنگ قلی محمد (عم) خرما آغاجی ایچنده اللهغه عبادت قیلغانده ، قرآنی
 توکللو ایچون جنلر طغزلانوشوب کیلوب خرما آغاجی تیره سنده توردیلار . (قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي
 وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا) ایت سین ای محمد ، من ربه عبادت قیلان ،
 اما آگا هیچ برتیکدش توتما یمن ، ایت ای محمد ، مین سرگه ضررده کیتوره آلمیمن همه توغریلقه
 بیره آلمیمن . (قُلْ إِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ ، وَلَنْ أجدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحِدًا ، الْأَبْلَغَاءُ مِنَ اللَّهِ وَسَالَاتُهُ وَمَنْ
 يَعِصُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ، حَتَّى إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضَعُفٌ نَاصِرًا
 وَأَقْلَعُ عَدُوًّا) ایت سین ای محمد ، اگرده الله تعالی میکا ضرر نی تلاسه ، شول وقتده مینی اللهدان هیچ
 کم جلوب آلاماس ، همه اول اللهدان باشقه صیونا تورغان اورونده تابمام ، مین اللهتعه طرفندان
 سزنگ ایچون ، اللهنگ حکملرن وحی لرن ایرشدرودن باشقه نرسه نی بولدر آلمیم . هر بیر یاغش لقی
 ویمانلقر الله تعالی نلک ایرکنده در . برکش اللهغه همه آنلک رسولینه قارشولق قیاسه ، اول کشیگه
 منگولک بولغان جهنم اوطی بولغوجیدر . اول کافرلر ، وعده قیلنغان نرسه نی کورگانگه چه شول کفرلرنه
 تورورلار ، ایندی قایچان وعده قیلنمش (بدر صوغش) نی کورسه لر ، آلارشول وقتده کمنلک بولوشوچیس
 ضعیف وکملر صان یوزندن آز ایکنن بلورلر . (قُلْ إِنْ أَدْرَى أَقْرَبُ مَا تُوَعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا)
 ایت سین ای محمد ، اول وعده قیلنغان نرسه قایچان بولور؟ دیوب صورغان مشرکگرگه : مین بلمیم
 سز وعده قیلنغان نرسه یاقندر می ، یایسه ریم ، اول وعده قیلنمش نرسه گه اوزون مدت یاصار می؟
 دیوب ، (عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ، الْأَمْنُ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ
 رِصْدًا ، لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَى كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا) اول الله تعالی غیبلرنی
 بلگوجیدر اما اوزینلک رسوللرندن غیبنی بلسر وگه راضی بولغانوندن باشقاسینه غیبنی
 بلسر تماس ، غیب علمنی الله تعالی بلسر توگه راضی بولغان رسولینه گنه بلسر تور ، چونکه اول رسولینه
 الله تعالی آلدندان هم آرتوندان (ریلرینلک یبارگان نرسه لرن ایرشدرگانلگنی بلمک ایچون صاچیلر
 بیلگولنی ، همه اوزی اول رسوللرنلک قاشلارنده بولغان نرسه لرندسه بله در ، دخی هر بر نرسه نی
 بره ملب بله در .

غیب علمی : غیب علملری آراسنده الله تعالی دن باشقه ذات بله آلمی تورغانلری بار . اما هر کم بله
 آلاماسده بعض عالم کمسه لر علم آرقاسنده بله آلاتورغانلری بار ، بو صوگنسنی بلومکن . هم مونی
 بلوچی شریعت قاشنده سوزی مقبول بولدر . مثلاً علم نجوم ایله یاغور بولاچاقنی ، آی قویاش
 توتولاچاقنی آلدان بلوچیلر بار ، هم ساعتی ایله حتی مینوتی ایله وقتنده توغری کیتوره لر . ایندی

برده علمى بولماي آغزىنه نى كېلىدى شونى سويلادىچى بالغانچىلار ، بولار البتە گناھلىلاردر .
 بو اوروندى جن سورەسىنىڭ ترجمەسى تامام بولدى .
 يىتمەش اوچنچى - مزل سورەسى مكدەدە اينىگان يىگرمى آيت .

بسم الله الرحمن الرحيم

(يَا أَيُّهَا الْمَرْمَلُ ، قُمْ اللَّيْلَ الْأَقْلِيلَا ، نَصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ، أَوْ زِدْ عَلَيْهِ ، وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا) اى
 كىمىڭ ايلە تور بىلوب ياتوچى اير ، كىچىدە اوياغ تور سين . مگر آرنىغىنە اوياغ بولمە ، بار توستوندە
 اوياغ بولمە ، ياپسە يارطسندان آرنىغە كىمىڭكە اوياغ بولمە ، يعنى اوچىدىن بىرنە باكە آندان آرتقراق الشندە
 اوياغ بولمە . ھمدە قرآنى معناسى اويلاپ اوقوغل بو آيتنىڭ حاصلى : اى محمد كىچىدە اوياغ بول ،
 كىچىڭكە يارطسندە اوياغ بول ، ياكە اوچ الشدن بر الشندە اوياغ بول دىمەك . نماز فرض بولودان
 لك كىچىدە اوياغ تورو فرض ايتولمىش بولغان . كۆمى تورو اوزاخنىيارلارندە بولغان . لىكن اوچ
 الشدن بر الشى شوندىن كىمتەموانى بيان ايتولسگان . (اِنَّا سَنُلْقِيْ عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيْلًا) اى محمد بز سىڭا
 بولدىروى آغىر بولغان سوزنى جىكە تورمىز يعنى قرآنى . (اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اَشَدُّ وَطْأًا وَقَوْمٌ قَلِيْلًا)
 درستلىسكە كىچىدە گى اش اشلهو اىچون قاتىراقدر . ھمدە سوزلرنى آكللاو اىچون قوتلىرا كدر . يعنى
 كىچىدە يقلاب اويانو نفس اىچون اشلهوى قىيون بولغان اشدر ، ھمدە اوقوغان نرسەنى كوكلىگە بر كىنو
 اىچون بر كىنو كىچىرە كدر (اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا وَثِيْقًا) اى محمد كوندزدە سىڭىڭ اىچون اوزدن شغلىر
 باردىر . يعنى قرآن اوقو اىچون كىچى ياخشى چونكە كوندز شغلىر بولادىر . (وَادْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ
 إِلَيْهِ تَبْتِيْلًا) اى محمد ربكىڭكى اسمى ذكر قىلغىل ، ھمدە اول ربكە عبادت قىلو اىچون كوكلىڭ ايلە باشقە
 نرسەلردن آيرولغىل ! (رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا) اول ربكىڭ مشرق ھم مغربنىڭ
 ربسىدىر ، آندان باشقە تىوشلى بولوب قىلغى قىلغىش ذات يوقدر ، ايندى سين اول ربكىڭنى ھراشكەن
 تابىشلمىش ايتوب توت ، سىڭىڭ ھر بر اشكىنى اولغىنە باشقارور . (وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا
 جَمِيْلًا) اى محمد كافرلرنىڭ ايتىكان (قباحت) سوزلرىنە صبر ايت سين ، ھمدە آلارنى گوزەل رەوشدە
 تاشلاب تورغىل ! يعنى آلار ايلە بولوشماغل ! (وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النِّعْمَةِ وَهَلْمُمْ قَلِيْلًا) قالدىر سين
 مىڭا اول قباحت سوزلر ايلە اوزگىنى بورچوچى كىسەلرنى ھمدە راحت لك اياسى بولغان بالغانغە ،
 توتوچىلرنىڭ جزالانولرن ، ھمدە آلارغە آرنىغە مەلت بىرگىل ! (اِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيْمًا ، وَطَعَامًا ذَا غِصَّةٍ
 وَعَنَابًا بِالْأَيْمَانِ ، يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيْبًا مَّهِيلًا) ىر ھم تاغلار تىرەب ، شول تىرەودن
 واقلانوب تاغلار قم تاوى كىي بولغان كوندە اول كافرلر اىچون بىرنىڭ قاشمزدە بوغاولار ھمدە جىمىم
 تەوغسى ، ھمدە بوغازلارغە سانچىلا تورغان آشلار ، رىڭىڭكۆچى عنابلر باردىر . آلارنى شول كونگە چە
 قويوب تور دنمك بولادىر . (اِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكُمْ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ، فَعَصَى
 فِرْعَوْنَ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخًا وَبِيْلًا) اى مكدە ھلى قىيامتدە سىڭىڭ قىلغان اشلىر كىرگە گواھ بولماچاق

رسولنى بىباردم مەين سىزگە، ئەنەك فرعوننىڭ بىر رسولى بارغان ايدىمە، فرعون شول رسولنىڭ قارشى قىلىدىمە، بىز اول فرعوننى بىك قاتى توتوبىرلە توتوبىرلە ھىلاك قىلغان ايدىك. بەنى ايدىمە اى مەكە خلقى مەين سىزگە مەمدى رسول ايتوب بىباردم، اگىردە موسىگە اشانماغان و آكافار و شقان فرعون كىمى، رسولنىڭ قار و شىسا كىزىگە دە عذاب بولور. (فَكَيْفَ تَتَّقُونَ اِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا السَّمَاءُ مَنقَطَرٌ بِهِ، كَان وَعَدُهُ مَقْعُولًا) ايدىمە اى كافرلىر اگىردە شول كافرلىك كىزىدە تورسا كىزى چىمى آلماي، قاتىلغى سىبىلى كوك بارلا چىق ھەمدە باش بالالارنى قارت قىلا چاق كوندە اوز كىزىنى عذابىدىن نىچىك صاقلارسىز؛ بوكونىڭ بولا چاقى ايلە اللە تعالى وعده ايتكان، اول وعده ايتكان نىسە لىرالبىتە اشلانلە چىك! (اِنَّ هُنَّ تَذَكَّرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ اِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا) بو قورقنچىلى وعده لىرى بىيان ايتكان ايتلىر وعظىمى، بىر كىشى بىز لار ايلە وعظىلانسە بىسى طرفىنە حەلقى بولون توتار، بەنى بوكونلىرىدە بولا چاق عذاب وعده لىرىنە اوشانوب اللە تعالىگە باقن بولوغە سەبب بولغان تىقوالىك بولمىنە كىرسون! (اِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ اَنَّكَ تَقْرُمُ اَدْنَى مِنْ ثُلُثِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ النَّاسِ مَعَكَ، وَاللَّهُ يَقْدِرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ، عِلْمٌ اِنَّ لَنْ تَحْصُوهُ فِتْنَابٌ عَلَيْكُمْ، فَاَقْرُوا مَا تَيَسَّرُ مِنَ الْقُرْآنِ) ايدىمە اللە تعالى رسول اللەغە ھەمدە مەجابىلرىنە باشە، كىچىڭ ايلىڭ آزى اوچىدىن بىرن اوياغ تورونى فرض ايتكان ايدىمە، لىكن مىسلمانلىر كىچىڭ اوچىدىن بىرن آيور توراغان (وقت كورساتە توراغان) قوراللارى بولما دىقن اوچىدىن بىرنىن كىم بولور دىبو تا كىغاچە تىز لە نوب قرآن اوقوب او طرلار ايدىمە، حتى تىز لىرى چىلە نوب شىلە نوب بىتە ايدىمە شوندىن صوك اللە تعالى اوشبو آيتنى ايتىدى مەناسى: اى مەمد سىن ھەم سىنىڭ ايلە بىرگە بولغان مۇمىنلار جەمەتى كىچىڭ اوچالنىدىن ايكى الشى قىردىن آزاراق، ھەم كىچىڭ يارىتىنى ھەمدە كىچىڭ اوچىدىن بىرن اوياغ تورونى سىنىڭ ربكى بىلە در. ھەمدە سىزنىڭ كىچىڭ بولاللىرىن آيرىب ساعىتلەب بىلە آلما و كىزى بىلىمى ھەم سىزنى بو آغرلىقنى خلاص ايتو اىچون كىچىڭ بىلە كولى الشىلرن اوياغ تورونى فرض ايتىدى ايدىمە سىز ھاضر كىچىدە اوز كىزىگە جىنگىل بولغان قىر قراندان ايتلىر اوقو كىزدە شونىڭ ايلە اوستىكىزدىن فرض توشەر، اوچىدىن بىرن ھەم يارىتىنىدە اوياغ تورونى ايلە كچىلە نىسە دىمى. (عِلْمٌ اَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضًى وَاٰخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِى الْاَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاٰخَرُونَ يَقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ، فَاَقْرُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ) سىزنىڭ آرا كىزدە بەعضىلر آغرولار، وبعضىلر كىسب ھەم سودا اىچون بىردە مىسافرلىك ايتارار، تاغىن بىر تورلىلرى اللە بولمىدە صوم شوب يورلار، اللە تعالى سىزدىن شونىمى كەسەلر بارلغىن بىلىمى سىزدىن كىچىڭ بىلە كولى الشىدە اوياغ تورونى آغرلغىن كوتەردىدە، قراندان اوز كىزى اىچون جىنگىل بولغان قىردىن اوقو كىزى دىبە فرمان ايدىمە (وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا، وَمَا تَقْرُمُوا لَانَفْسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَاَعْظَمَ أَجْرًا، وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ اِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) ايدىمە بو كىچىدە اوياغ تورولار مىسافر، صوغىشچى و كىسبەگى و خستە كەسەلر اىچون آغرلىقى بولدىقن اللە تعالى فرمان ايتە در: اى مۇمىنلر، سىزنىمىزنى اوتە كىزى! دىمىدە فرض ايتولسىگان زكاتنى بىر كىزى، ھەمدە اللە تعالى نىڭ فقير بىنە لىرىنە زكاتىدىن باشقە

صدقه لارده بېرگز، اوزگز سلامت وقتده فقيرلرگه نفقه بېرروچى بولوگز اوزگز اولگاندىن صوگ بېرروگه قاراغانده اوزگزنىڭ سلامت وقتىگزده اوزگزگه آلدان باررب تورروچى ايزگولك خزىنهسى سزنىڭ ايچون الله تىبالى قاشىنمە ايزگوراك همەن ئواب يونىدىن الوغراقدر. دىمىدە الله گناھلارگزدان يارلقانو استىگز، درستلىكمە الله تىبالى گناھلارنى يارلقاغوچى همەن خلقىنە مرھمت ايتوچىسىر اوشبو آيتلر ايله نمازنىڭ فرض ايتولوى حق بولوب، شوندىن صوگ مۇنلر بىش وقت نماز اوقى باشلايدىلر .
بواورونده مزمل سورەسىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى .

يىمىش دورتنېچى مئىر سورەسى مكدە ايتگان ايللى آلنى آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ، قُمْ فَأَنْذِرْ، وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ، وَثِيَابِكَ فَطَهِّرْ، وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ، وَلَا تَمَنَّ عَلَى الْكٰفِرِينَ، وَلَا تَسْتَكْبِرْ، وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ)
ای پیغمبرلك كېومى ايله تورلش رسول، توره مکه خلقن قبول ایتماسه گز الله تعه سزنى قیامتده عذاب قیلور دیو حلقغه انده گل، همە رىڭ الله تعه نى تىگىداشلى بولودان پا کلاب الوغلاغل همە كېومگنى پاك قىلغل، عربلرنگ كېوملرى بىردن سورەله تورغان اوزون بولمقدان بعضلر وثیابك فطهرگه بىردن سورەله تورغان نجاستدن صاقلانو مكن بولمغان اوزون كېومگنى قصه قىلغل دیه تفسیر ایتگانلر. صنلارغه تابىنونی بتونلاى تاشلاغل، يعنى خلقنى صنغه تابىنودان طيغل، بره وگه بر نرسه هبه قىلوب آندان آرتغراق نرسه آلوامیدىنى تاشلاغل، همە رىڭنىڭ امرلرن اورنونه كېتوروده توزملى بول! (فَاذَانُغَر فِى النَّاقُورِ، فَذٰلِكَ يَوْمُئِذٍ يَوْمٌ عَسِیْرٌ، عَلٰى الْكٰفِرِیْنَ غَیْرُیْسِیْرٌ، ذَرٰنِیْ وَمَنْ خَلَقْتْ وَحَدِیْدًا، وَجَعَلْتْ لَهٗ مَالًا مَّوَدًّا، وَبَنَیْنِ شُهُودًا وَهَدَّیْتْ لَهٗ تَهْمِیْدًا تَمْ یَطْمَعُ اَنْ اَزِیْدَ) قىچان صورغه ارلش بولسه، بو صور ارلگان كون كافرلر ايچون جینگل بولماغان، آغر بركوندر ای محمد، مین یالغز حالده يوقدن بار ایتگان كمسه (وَأَیْنُ بِنُغَیْرَه) نى مینم ايركمه تاشلا، مین آنى بار ایتیم آڭا كوب مال بېردم، اوزىنگى يانونده مكدە برگه تورا تورغان بالالار بېردم، همە آڭا خوجالف ودرجه لر بېردم .
مال، بالالار ودرجه لر بېرگاندىن صوگمە مینم آڭا مال آرتىرومى آرزو ایتدەر . بېرگانمە شكر قىلمیدر. (كَلَّا) اما مین آڭا هیچمە آرتىرام، (أَنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيْدًا) درستلىكمە اول ولید بىزنىڭ، قرآن آيتلرمزگه قارشو بولمى (سَأَرْهَقُهُ سُعُودًا) آنى مین كىلاچا ككە منوى آغر بولغان اورنغه منو ايله كچلرمن. (أَنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ فَقَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ، ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ، ثُمَّ نَظَرَ، ثُمَّ عَهِسَ وَبَسَرَ، ثُمَّ أُدْبِرَ وَاسْتَكْبَرَ) اول ولید اوزلگندىن قرآن حقنە اويلانوب ساتاشمى، همە اوزلگندىن قرآن حقنە، ئلله نېنىدى افترالر ايتونى اويلادى، شوندىن صوگ الله تعالى طرفىدىن اويلانغان حالى رهوشتمە لعنت ايتلى . صوگره ينده شول اويلانغان خيالى حالندە لعنت ايتلى . صوگره قومینه قارادى، صوگره چراين صندى، تىس كوكلى ياشملى بولمى، صوگره ايمان كېترودىن يوزدوندىرى همە تكبرلىدى . ولیدنىڭ بو صفتلرغه كروى الله تعالى نىڭ كلامى بولغان قرآن شريف اینه باشلاغاچدر، رسوامز آنى

آيتلر اوقوب دینگه انده گان وقتده در . . . بعض آيتلرنی ايشتكانده كوئلی اوزگالانوب اشانمق نینى كوئلمنه كرر کبی بولا ایدی . . . لکن الله تعالی هدایت نصیب ایتماگاچ توغانی ابو جهل ایله ایکوی برکیکاشده بوله شلر . . . صوئره قومینه قاراغان حالده قرآنی شعر رسولنی شاعر، یا مجنون دیگان سوزلوی بالغان بولوی، رسول الله ده آندی صفت بولماوی قومینه ده بلنگاچ قومینه قاراب (فَقَالَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سَعْرٌ یُّؤْتِرُ، اِنْ هٰذَا اِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ) دیدی معناسی : بو محمد اوقی تورغان نرسه بیک تیز اثر بیره تورغان سحر در، همه بوبرده باشقه نرسه توگلدر بلکه آدمی سوزیدر دیمک . . . (سَأُصَلِّیْهِ سَعْرًا، وَمَا اِدْرَاکُ مَا سَعَّرُ، لَا تَبْقَى وَلَا تَنْتَرُ، لَوَاحَةٌ لِلْبَشَرِ، عَلَیْهَا تِسْعَةُ عَشْرَ) مین اول ولیدنی قیامتده سقر تموغسینه کرتومن، اول سقرای محمد سیکما بلوی مکن بولماغان قورقنچلی برتموغدر، اول سقر اوزینه کرگان کسه نلک هیچ بر اعضاسنی قالدیرماس یاندرر کویدرر، تننلک طشقی تیریلرن قارالتور اول سقرده اون توقز زبانی فرشته لری باردر . یعنی مین اول ولیدنی شوندی قاتی عنابلی تموغه کرتومن دیگان سوزدر . (وَمَا جَعَلْنَا اَصْحَابَ النَّارِ، اِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمُ الْاَفْنَةَ لِلَّذِیْنَ كَفَرُوا لَیَسْتَبِقِنَ الَّذِیْنَ اٰتَوْا الْكِتَابَ وَیَزِدَادَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوا اِیْمَانًا وَلَا یُرْتَابَ الَّذِیْنَ اٰتَوْا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَلِیَقُوْلَ الَّذِیْنَ فِی قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ وَالْكَافِرُوْنَ مَاذَا اَرَادَ اللهُ بِهِنَا مَثَلًا، كَذٰلِكَ یُضِلُّ اللهُ مَنْ یَّشَآءُ وَیَهْدِیْ مَنْ یَّشَآءُ، وَمَا یَعْلَمُ جُنُوْدَ رَبِّكَ اِلَّا هُوَ، وَمَا هِیَ اِلَّا الذِّكْرٰی لِلْبَشَرِ) همه تموغغی باشقلرنی فرشته لردن قیلدیق، آلارنی اون توقز قیلما قلمز کتاب ایهلری بولغان یهودلر رسول الله نلک پیغمبرلرگن راست بلسونلر ایچون، چونکه تورانه ده اون توقز دیه بیان ایتملگان، قرآنده شولای بولغاچ یهودلر قرآن نلک الله تعالی دن اینگانینه اشانورلار . ایندی ایمانلی کسه لر بو فرشته لرنلک صانن بیاننی ایشدوب ایمانلاری آرتسن ایچون کافرلرگه فتنه ایچون، یعنی قارشوب عنابلری آرتوغه سبب بولو ایچون، همه کتاب ایهلری او شانداق مؤمنلر شیک قیلما سنلر ایچون، همه کوئلر نلک منافقلق بولغان کسه لر ایله کافرلر ایتسونلر ایچون الله تعالی موندی کیلشسر مثلنن نی نرسه تلادی ایکان؟ دیوب بوسوزنی الله تعالی اینته می صوئک دیگان کبی، اوزلرنجه خورلا ولاریدر . اوشبوره وشده الله تعالی آرزغلقنی تلاگان کسه نی آزددر، همه توغریلقنی تلاگان کسه نی توغریلقغه کونددر . ای محمد، سینلک ربکنلک خلقن هیچ کم بلمس باری الله تعالی اوزیگنه بلور . بو سورده سویلانمش حکملر آدمیلرگه وعظدر . یعنی سقر تموغسی آنک بولغان زبانی فرشته لری و باشقه حکملر هر برسیده عقللی کسه نی حق بولغه کوندره چاکدر . اما کافرلر بو حکم تلرنی فائده سزویالغان صانیلر (کَلَّا) اش کافرلر اویلاغاچه توگل، یعنی الله تعالی قرآنده وعده ایتمکان نرسه لر هر برسیده بولاچاقدر . (وَالْقَمَرُ، وَاللَّیْلِ اِذَا دَابَّرَ، وَالصُّبْحُ اِذَا اَسْفَرَ، اِنَّهَا لِاَحَدٰی الْکُبَرِ، نَذِیْرًا لِلْبَشَرِ لَمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ یَّتَقَدَّمَ اَوْ یَتَّخَّرَ) آی برله آنط اینته من، همه کیچ برله آنط اینته من قیچان اول کیچ کبتسه، همه تاك برله آنط اینته من قیچان اول تاك باقتورسه، شول ایتملگان نرسه لر ایله آنط اینته من درستلکده اول سقر تموغسی اینته الوغ

بلاردن برسیدر. بوسقر تموغسی آدم بالاسیندی قورقتماق ایچوندی، سزاردن ایمان ایتموب آلدی، بولونی تلاگان کیمسه لرگه یا که کفرده قالوب آرتدی بولونی تلاگان کیمسه لرگه بوسقر قورقنوجی نرسه در . (کُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ ، اِلَّا اَصْحَابُ الْيَمِيْنِ فِي جَنّٰتٍ ، يَتَسَاءَلُوْنَ عَنِ الْمُجْرِمِيْنَ ، مَا سَلَكْتُكُمْ فِي سَقَرٍ ، قَالُوْا لَمْ نَكُنْ مِنَ الْمَصْلِيْنَ ، وَلَمْ نَكُنْ نَطْعَمُ الْمُسْكِيْنَ ، وَكُنَّا نَخْوُضُ مَعَ الْغَاثِيْنَ ، وَكُنَّا نَكْتَبُ بِیَوْمِ الدِّیْنِ ، حَتّٰی اَتَانَا الْبَیْقِيْنَ) هر بر کشی اوزینک اشلاگان اش سبیلی الله تعالی قاشنده توتقون بولور . باری مؤمنلرگه جنلرده بولوب توتقنده بولماسلار، گناهلی مؤمنلرگناهلری قدرعذاب ایتموب کافرلرنک حاللرندن صوراشوب: ای کافرلر نی نرسه کرتدی سزنی سقرت، توغسینه دیورلر کافرلر ایتمولر: بز نماز او قوچیلرجه له سندن بولما دق، همه فقیرلر نی طعاملر بولما دق ، همه باطلغه چوموچیلر ایله برگه باطلغه چوموق حلققن باش تارتدق . همه قیامت کوننی یالغانغه توتار بولدق ، اولم یا قالارمزدن توتقانغه قدر شول قباحتلرگم زده بولدق . اولم کیلگاج بلدک اما اش اوتکان ایسی، (فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشّٰفِعِيْنَ ، فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذٰكِرَةِ مُعْرِضِيْنَ كَانْتُمْ حَمْرًا مُّسْتَنْفِرَةً ، فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ، بَلْ يَرِيْدُ كُلُّ اَمْرٍ مِنْهُمْ اَنْ يُّوْتٰی صُحُفًا مُّنشَرَةً) اول کافرلرگه شفاعت قیلوچیلر نک شفاعتلر یسه فائده بیرمس (یعنی آلا رغه شفاعت قیلوچی بولماس) نی نرسه فائده ایتمیلر آلا ر، آرسلانن قاچقان ایشاکلر کبی حق بولغان قرآن ایله وعظلانودن قاچوب؟ پیغمبرلری حلققغه انلگاج آلا ردن هر برسید: بزگه الله دن اوزمزاوقور ایچون کتاب کیترگانگه قدر بز ایمان ایتمیمز سیکلا دیوب، الله تعالی طرفندن ایندرگان قرآنی قبول ایتمی، اوزلرینه کتاب ایندرونی صورادیلر . (کَلَّا) کافرلر تلاگانچه توگل اش! (بَلْ لَّيْخَافُوْنَ الْاٰخِرَةَ) آلا ر نک قرآن ایله وعظلانودن باش تارتولاری اوزلرینه تلاگان کنا بلری ایندریما گانن توگل ، بلکه آلا ر آخرت عذابندن قورقمیلر ایسی ، شول سببن قرآن ایله وعظلانودن باش تارتدیلر (کَلَّا) قرآن شریف باش تارتولا تورغان نرسه توگل (اِنَّهُ تَذَكَّرٌ ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ وَمَا يَنْكُرُوْنَ اِلَّا اَنْ يَّشَاءَ اللهُ ، هُوَ اَهْلُ التَّقْوٰی وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ) درستلسکده اول قرآن وعظدر، برهو آنک ایله وعظلانونی تلاسه، آنک ایله وعظلانور؛ اما آنک ایله هر کده وعظلمنه آلماس مگر الله تعالی وعظلمولرن تلاگان کیمسه لرگه وعظلمولر، اول الله تعالی قورقو لوغه فرمانن توتولوغه همه طیغانلرندن طیولوغه تیوش بولغان ذاتدر، همه قلملرندن اوزنن قورقغانلرینک گناهلرینی بارلقاو اهلیدر .

بو اورنده مدثر سوره سی نك ترجمه سی تمام بولدی .

(یتیمش بشنچی قیامه سوره سی مکده اینگان قرق آیت .)

بسم الله الرحمن الرحيم

(لَا اُقْسَمُ بِیَوْمِ الْقِيَامَةِ ، وَلَا اُقْسَمُ بِالنَّفْسِ اللّٰوَاةِ) اش کافرلر او یلاغانچه توگل، اولگانندن صوگ هر بر بنده قویار ولاچاق ، بعث بولونی بیان ایچون قیامت کونی ایله همه قیامت، هر کمنکده نفسلرن

شلتە لوى ابلە آنت ايتەمن . (ايجسب الانسان ان نجمع عظامه) ئلله آدم بالاسى بز آنك تارالغان سوياكلرن جيا آلمابز ديوب اويليمى ؟ يعنى شول اويونە آلدانوب اولسگاندىن صوك قوبار ولاچاق توگلمز ديه لرمى ؟ (بلى قادرين على ان نسوي بنانه ، بل يريد الانسان ليفجر امامه ، يسئل ايان يوم القيامة) قايدە اول اولسگاندىن صوك تارالغان سوياكلرنى جيا آلماو ، برده شكسز جيارمز ، الوغ سوياكلرنىگنە جيو توگل كچك بارمق سوياكلرنە جيارمز اول آدميلر آلداغى زمانلرنە دە بوز قلف قىلوفى تلميلر ، ھمدە قاچان بولا قيامت ديه صوريلار . قيامت بولاچاق دگل ديگان كېى خورلاو طريقى ابلە صوراشالار . (فاذا برق البصر ، وفسف القمر ، وجمع الشمس والقمر ، يقول الانسان يومئذ اين الممر) قيچان قيامت ياقنلانسه ، قيامت بولاچاق توگل ديگان كەسەلرنى كوزلرى ياشندىن چاغلان كېى قارانغولانسه ، ھمدە آى توتولسه ، نورسز قالسه ، اوشانداق آى ابلە قوياش برگە جيولش بولسه . شول كوندە آدم بالاسى : قايدە قاچا تورغان اورون ديوب اينور ، اما قاچارغە اورون تابارمۇ ؟ (كلا لاوزر ، الى ربك يومئذ المستقر) قاچارغە اورون بولماس ھمدە صيونورغە اول كوندە اورون تابولماس ، بارى سينى ربك طرفينە غنە ھم آنك حكى آستونە غنە اول كوندە اورناشولور . (ينبا الانسان يومئذ بما قدم و آخر ، بل الانسان على نفسه بصيرة ولو ألقى معاذيره) اول كوندە آدم بالاسينە السكە ھمدە صوكە قىلغان عمللرنىن خبر بىرلور ، چىندىن برده گواھە ضرور بولماس ، بلسكە آدمى اوزاشلرنىن اوزى خبر بىرر ، يعنى اعضالرى گواھ بولوب سويلاشلر ، ايندى بو قباحت اشلرى عذاب ايتلودن خلاص بولورغە يول ازلب آدمى يالغە وبالوارە باشلار ، لسكن عنلرى قبول قىلنماس ! (لاتعربك به لسانك لتعجل به ، ان علينا جمعه وقرآنه ، فاذا قرآننا فاتبع قرآنه ، ثم ان علينا بيانه) اى محمد سين جبرائيل وحى نى اوقوغاندە ، تيز ، تيز كوكلمە آليم ديوب تلىكنى ھركىلندىرب ايچكىن اوقوماغل ، جبرائيل تمام اوقوب بترسون ، بز آنى بارون برگە جيارمز اول بزنىك اشمز ھمدە ايكنچى قات اوقودە بزنىك اشمز ، قاچان جبرائيل بزنىك وھىمىزنى اوقوسە سين شول وقتدە آنك آرطندىن ايارب اوقوغل ، يعنى قات ، قات اوقوب كوكلكا آغل ، شوندىن صوكە اونوتورمن ديوب قورقمە ، اونوتمازلىك ھم معناسنى بىلمى قالمازلىك ، چوتكە بز آندى وقتدە ياكادان بيان قىلورمز . (كلا بل تعبون العاجلة ، وتترون الآخرة ، ووجه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة ، ووجه يومئذ باسرة ، تظن ان يفعل بها فاقرة) آشغو ياراماس ، اى آدميلر سز دنيانى سويەسز ، اما آخرتنى تاشليسز ، اول آخرت كوندە مؤمنلرنىك يوزلرى ربلرینە قاراب شادلانغوجى بولورلار . ھمدە شول كوندە اوزلرينە قورقنچلى اش توشونى كتوب يوزلردن بعضلرى چرايلرن صتوب تورورلار . (كلا اذا بلغت التراقي ، وقيل من راق ، وظن انه الفراق ، والنفت الساق بالساق ، الى ربك يومئذ المساق) دنياغە ھجىت ايتوب آخرتنى تاشلاو ياراماس ، قيچان جان بوغازغە ايرشسە ، بوكەسە اوزينىك دنيادان آيرلويىنى بلسە ، بالتورلار برسى برسینە توريلوب سلىكنو درجەسندىن بوش قالسالار ، شول برده حاضر بولغانلر كەھونى بوھالندە خلاص ايتار ايكان ؟

تمام یرینه کیتورر بولمیلر، همده قورقنوجی تارالغان قیامت کرنندن قورقار بولمیلر. (وَيُطْعَمُونَ
 الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشَكِيمًا وَّيَتِيمًا وَّأَسِيرًا، إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لِأَتُرِيدَ مِنْكُمْ جَزَاءً وَّالْشُّكْرَ، إِنَّا نَخَافُ مِنْ
 رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا) همده چن محبتلرنن مسکین ، یتیم همده توتقلرنی نققه لندرلر. همده
 نققه اینکانده ایتورلر : بز سزنی الله رضالغی ایچون طعاملندرهمز، اما سزندن قارشوغه برر ایزگولک
 همده ماقتاو امیک ایتوب نققه لندرهمز همده یوزلر بیگ قاتی چتقلانا تورغان کونده ریمزدن قورقامز
 دیوب. (فَوَقَّاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَّسُرُورًا) الله تعالی آلارنی اول کون نکی یمانلغندان
 صاقلار، همده آلاغه یوز باقتیلغی وکوکل شادلغی بیرر. (وَجَزَاءُ هُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةٌ وَّحَرِيرًا، مَثَّكُمِينَ
 فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ، لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَّلَا زَمْهَرِيرًا، وَّذَانِبُهُمْ عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذَلَّتْ قُطُوفُهَا تَفْلِيلًا) الله تعالی
 موندی کمسه لرنی دنیاده قیلغان عمللری ایچون قویاش اسسیلگی همده صالغلق بولغان، تلاگان
 اورونده یمشلی تولغان جنتکه کرتوب آنده جفاک کیوملر کیگیزب دیوانلرده اوتورتو ایله جزا
 بیرر اول جنتده آلا یمش آغاچلری ایچنده اوتورولار. (وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَنْبِيَاءٍ مِنْ فَضَّةٍ وَّأَكْوَابٍ
 كَانَتْ قَوَارِيرًا، قَوَارِيرٌ مِنْ فَضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا، وَيَسْقُونَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا، عَيْنَاهُمَا تَسْمَى سَلْسَبِيلًا،
 وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ، إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنشُورًا) اول جنتده گی کشیلر تیره سنده صاچلغان
 انجودیوب اویلارق جنت بالالاری ایلنلر، جنتده گی خلقغه زنجبیل طبیعتلی سلسبیل اسملی چیشمه دن
 انتلی خمرلر ایچرتورلر، اول جنت اهللری تیره سنده کمشدن بولغان کرور که هم اصتا کانلر ایله
 اچملکر تاراتولور، اول صاوتلر هر برسیده اوته کورینه تورغان، هر کشینک تلاگانی قدر اچملک
 صیوشلی ایتوب یاصالغان بولور. (وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَّمَلَكًا كَبِيرًا، عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ
 وَّاسْتَبْرَقٌ، وَّحَلَاوٌ أَسَاوِرٌ مِنْ فَضَّةٍ، وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا، إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَّكَانَ سَعْيَكُمْ مَشْكُورًا)
 قایچان سین جنتکه قاراساڭ، هر بر قاراغان اورنوکده تورلی نعمتلر هم الوغ ملکلر کوررسن ،
 جنت اهللرینک اوستلرنده قالن هم نچکه جفاک کیوملر بولوب، کمش بلانکر و ماتورلر ایچون کیوله
 تورغان کمش اسبابلر ایله زینتله نرلر ، اول جنت اهللینک ریلری آلارنی پاک و صاف صو ایله
 صوغارر ، شوندی نعمت ایچنده اوتورغان حاللرنده الله تعالی طرفندان ایتلور : بو صیلار سزگه
 دنیاداغی ایزگو اشلرگزگه قارشو بیرلری . دنیاده قیلغان اشلرگزقبول ایتلوب ، آلا برابرینه
 سزگه اوشجو درجه لری بیرلری دیولور. (إِنَّا نَعْنُنُ زَيْنًا عَلَيْنَا الْقُرْآنَ نُنزِيلًا، فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَّلَا تُطِعْ
 مِنْهُمْ آتَمًا وَّاَوْكُفُورًا، وَاذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَّاَصِيلًا، وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَّسَبِّحْهُ لَيْلًا وَّطَوِيلًا) ای محمد بسزیکا قرآنی
 آزلاب آزلاب ایندرک، ایندی سین ربکنک حکمینده صبر قیل، اول مشرکلردن گزاهلی هم قارشولارینه بو یون
 صونمه آلارنک سوزلرن توکلامه ای محمد! ایرته هم توش و قنندن قویاش بایوغه قدر بولغان آراداغی وقتده
 ربکنی الوغلاب نماز قیلغل! اوشاندیق کیچنک بعض الشنه ربکه سجد قیلغل، اوشاندیق کیچنک کوب الشنه
 ربکنی پاکلاو ایله قرآن ارقو ایله مشغول بولغل! بو آیتنن بش وقت نماز نکی فرضلغی آکلانا باشلادی.

(ان هُرِّغَ لِأَعْيُنِنَا الْعَاجِلَةَ وَيَبْرُونَ وَرَأَاهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ، نَعْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ، وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا) درستلکد اول کافر لر، دنیانی سویوب، آغرلق کون بولغان آخرتنی آرتلارینه ناشلیملر. بز آلارنی یوقدان بارایتدک، اعضاهم بوونلارن تامورلار ایله قوتلکد قایچان، آلارنی هلاک ایئتوب اورونلارینه باشقه خلقنی یاراتونی تلاساک الیمده آلماشدره آلورمز . (ان هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ، وَمَاتَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ، إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا) درستلکده بوقرآن ده بیان ایئتولگان حکملر عقل ایله لرینه الوغ وعظدر، ایندی بره و حقلقنی تلاب، قرآن ایله وعظلمسه ربسی طرفینه یول توتار. اما توغریلقغه یول توتونی تلاو، سزنگ اوز کزدنگنه بولمیدر، سز الله تعالی تلاگان نرسه لر نیگنه تلاسز، یعنی الله تعالی طرفندان برنرسه ننگ بار بولوی تلانسه اول نرسه بار بولور، یعنی بز و توغریلقغه بولونی تلاسه الله تعالی اول کسه ننگ توغریلقغه کونلگانن بلور چونکه الله تعالی هر نرسه فی بلوچی وهراشنه حکمت ایله اش قیلوچییدر. (يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ، وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا) اول الله تعالی اوزیننگ رحمتی بولغان جننگه تلاگان کسه سنی کرتور، اما ظالم (کافر) ایچون آخرته الله تعالی آلاغه ریختکوچی عذاب حاضرلدی . (وَمَاتَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) ننگ معناسمن بنده لرده برده اختیار یوقلق آکلانادر، بنده فی نرسه فی قیلوق بولساده الله تعالی اول نرسه فی تلاسه گنه قیله آلوی بوسوزگه بولای معنی بیدرلسه بعثده کیله در، چونکه برکش گناه قیلونی تلاسه، ایلک الیک آنگ بو تله ون الله تعالی تله مک کیره ک ایندی براشنی الله تعالی تله سه اول اش بنده اختیار من کینتوب ایرکسز اشله نمک کیره ک بولادر. بس گناه برابرینه عذاب یاراماسه کیره ک شولایمه بو آیتکه ایکنچی معنی بیرمک ممکن (وَمَاتَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ) سز توغریلقغه بولونی تله گان وقتکزدده الله تعالی ننگ تله گانن تله گان بولاسز. یعنی الله تعالی سزنگ توغریلقغه بولوکنزی تلی ایدی. سزده شونی تله گاج، سز الله تعالی تله گاننی تله گان بولاسز دیمک.

بو اورونده انسان سوره سی تمام بولدی.

یتمش بیکنچی مرسلات سوره سی مکده اینگان ایلملی آیت

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(وَالْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا ، فَالْعَاصِفَاتُ عَصْفًا وَالنَّاشِرَاتُ نَشْرًا ، فَالْفَارِقَاتُ فَرَقًا ، فَالْمُلْقِيَاتُ ذِكْرًا ، عُتْرًا وَآنُتْرًا ، أَنْمَا تُوَعَّدُونَ لَوَاقِعُ ، فَأَإِذَا النُّجُومُ طُمَسَتْ ، وَأَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ، وَأَإِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ، وَأَإِذَا الرُّسُلُ اقْتَدَتْ لَأَيَّ يَوْمٍ أُجِلَّتْ ، لِيَوْمِ الْفُضْلِ ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمُ الْفُضْلِ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ الْمُكْتَبِينَ) حق برله باطلنی آيورغوچی بولغان قرآن آیتلرن پیغمبرلرگه کیتوروچی توتاش ایسوچی، قانی ایسکوچی، توزانلرنی تاراتوچی بیلملر کبی، بولغان فرشته لر ایله آندایتمه من، اول وحیده ایندرلگان آیتلرنی پیغمبرلر آرقلی یریوزینه تاشلاغوچی فرشته لر ایله آنت اینه من، اول آیتلر حقلق یاقلی بولغانلرغه راحت و باطل یاقلیلرغه قورقتو ایله ایندرلدر، شول صفتده بولغان قرآن آیتلرن ایندرگان عجب تیزلک ایاسی

بولغان فرشته لير ايله آندايتمه من: بېرده شكسز و عده ايتولگان (قوبارولو هم قيامت عنابي) بولاچاقدر. اول كونده بولدرلار سونه، كوكلر يارولور، تاوار تتلور، رسوللر بېغمبرلر قوملري ايچون گواھلر بېرو وقتينه جيولمش بولورلار. اول كافرلرني عذاب ايتونيك دنياده بولمادي، ني ايچون وقاي كونگه كيچكترلدي؟ بيك الوغ، هيچ كمنك عقي ايرشماگان حق ايله باطل يمان ايله ياخشيلرني آيورو كونينه كيچكترلدي. اول كونده الله نك رسوللرن هم سوزن بالغانغه توتوچيلارغه بيك الوغ اوكنچدر. (اَلَمْ نُهَلِكِ الْاَوَّلِينَ . ثُمَّ نُنَبِّئُهُمُ الْاٰخِرِينَ ، كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) اي مكه كافرلري! اويلاگز، بز(عاد نومود نوح قوملري كبي) اولگي كافرلرني هلاك قيلمادقم؟ البته هلاك قيلدق، بولاردن صوك آرادان صوكغيلرني ايارتورمز يعني هلاك و عذاب ايتارمز، بز كافرلردن هر برسينه ده شول ره وشسه اش قيلامز، الله ني هم آنك رسول و كتابلرني بالغانغه توتقان كمشه لرگه اول قورقنچلي كونده الوغ اوكنچ بولور. (اَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ، فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ، اِلَى قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ، فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ . وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) اي بنده لر! بز سزني قباحت بولغان صودن ياراتمادقم؟ اول صوني اورناشوب تورا تورغان اورن (آنلار بالالغي) ده قيلدق، بيلگولي بولغان مدتگه چه شونده تورديده آدمي بولوب توغدي، شول ره وشده آنده توروغه چيك ياصادق، بز چيك قيلوچيلرنك ايلك كچليسي بز! (اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ ، كِفَاتًا اَحْيَاءً وَّ اَمْوَاتًا ، وَ جَعَلْنَا فِيهَا رِوَاسِيَ شَاخِصَاتٍ وَّ اَسْقَيْنَاكُمْ مَّاءً فُرَاتًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) ذلله بزيرني ترك و اولك بولغان حالكزده سزني جيوب توتوچي قيلمادقم؟ يعني ترك وقتكزده ير نك اوستنده اولگاچ آنك قرصاغنده بولاسزلار اول يرده اوزون اوزون بركنلگان تاغلارني قيلدق. سزني اول يردن صاف صوايله صوغاردق. ايندي قورقنچلي قيامت كونده بوتاكلردن عبرت آلماغان كمشه لرگه ني الوغ اوكنچدر. . . (اِنطَلِقُوا اِلَى مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكْتٰبُونَ ، اِنطَلِقُوا اِلَى ظَلِّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ، لِاَظْلِيلٍ وَّ لَا يَبْغِي مِنَ الْمُهَبِّ ، اِنَّهَا تَرْمِي بِشَرِّ كَالْقَصْرِ ، كَاَنَّهُ جَمَالَتٌ صَفْرًا ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) قيامت كونده كافرلرگه الله تعالى طرفندن ايتلور: اي كافرلر بالغانغه توتقان عذاب يانينه بارگز! و اي كافرلر، اوچ بوتاق اياسي بولغان اوت توتنينك كولاگاسينه بارگز، اول كولاگه اسسيلسكن همه اوت اچقندن صاقلی تورغان كولاگه توكل، جهنم اوطلی صاری توهلر تسنه بولغان سرايلر زورلغنه غي اوچقونلر ايله آتور، ايندي بوقورقنچلي كونده الله ني هم رسوللرن كتابلرن بالغانغه توتقان كافرلرگه الوغ اوكنچدر. (هٰذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ، وَّ لَا يُؤَدِّنُ لَهُمْ فَيَعْتَنُرُونَ ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) بوكون شوندي كوندر، اول كونده كافرلر سويلاشه آلماسلار، همه عندرله نورگه آلارغه رخصته بېرلمس. (هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَّ الْاَوَّلِينَ ، فَاِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكَيْدُونَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكْتٰبِينَ) الله تعالى طرفندان ايتولور بوكون ياغشى ايله يمان آراسني آيورو كونيدر، سزني همه اولگيلرني جيديق، ايندي سزني حيله گز بولسه بز نك عذابمزدن خلاص

بولوغه، کیتورگز میکا میلله قیلوب عنابدن قتلوگز! البته قتولا آلمارسز! اللهغه، رسوللرینه همه کتابلرینه اشانمغان کسه لر ایچون یوکون الوغ اوکنچدر، (اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلَالٍ وَعُيُونٍ، وَفَوَاكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ، كُلُّوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ اِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) اول قیامت کوننده ایزگو کشیلر کولاگه لر آستونده همه چیشمه لر بانونده بولوب کوللری تلاگان یشلردن آشارلار، همه الله تعالی طرفندان اینلور: آشاگز ایچکز اوشبو جیگل سوکشلی نعمتلرنی بونعمتلر سرگه دنیا داغی عمللرگز برابرند، بیرلری، بز ایزگو کسه لر نی شول رهوشده جزا اینته مز! موسی خوش! اما قورقنچلی قیامت کوننده الله نی رسوللرنی همه کتابلرنی یالغانغه توتقان کسه لرگه الوغ اوکنچدر! (كُلُّوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا اِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) دنیا آز بولغان نعمتنی آشاگز دنیا ایله فائده لنگز سز کافرلرسز، سرگه قیامت کوننده بیک الوغ اوکنچدر آز کونندن عبارت بولغان دنیا نعمتی ودرجه سی برابرینه الله تعالی نلک منگولک نعمتن دن محروم قالنگز! ای الله نی همه رسوللرن یالغانغه توتوجیلر! دیوب اینلور، (وَاِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ، وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ) قیچان اول کافرلرگه رکوع قیلوگز (نماز اوکوگز) دیواسه آلاز نمار او قوماسلر، نی اوکنچدر اول کافرلرگه نماز او قورغه بیورلغانده نماز او قودان باش تارتوب قیامتده رسوای بولولارینه سبب بولماقلاری! (فَبَآئِ حَسْبُ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ) ایندی بومکه کافرلری قرآن کبی لفظی ومعنالی معجز بولغان فصیح وعجیب عبرتلی قرآن شریفکده اشانمغاچ، موندان قالا نیندی کتابکه ایمان اینتارلر! یعنی قرآن شریفکه ایمان اینماگاج آندان قالغان رسوللرگه ایندرلمش (تورات، زبور، انجیل کبی) کتابلرگه البته اوشانماسلر!

بو اورنده مرسلات سوره سینلک ترجمه سی همده یکر می توقز یچی پاره تمام بولدی آلمش سیگرنچی نبأ سورره سی قرق آیت مکه ده اینگان.

لبیده ————— الله الرحمن الرحيم

(عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ؛ عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ، الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ) مکه کافرلری برس برس برسندن نی نرسه حقنده صوراشالار؟ آلاز اوز آلالارنده مؤمنلر ایله اخلافده بولغان الوغ خبردن صوراشالار (یعنی قرآنده بیان اینتولسگان بعث هم قیامت مالندن صوراشالار) (كَلَّا) اش کافرلر اینتکانه توگل بعث بولاچاق (سَيَعْلَمُونَ) کیلاچکه آلاز بعثنلک حقلغن بلورلر. (ثُمَّ كَلَّا) بعث دن صوگ عذاب بولماویده کافرلرچه توگل، (سَيَعْلَمُونَ) اول کافرلر کیلاچکه بعثن صوگ جزا بیرونی بلورلر. (الْمَن نَّجَعِلَ الْاَرْضَ مَهَادًا، وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا، وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا، وَجَعَلْنَا بَيْنَكُمْ سَبَاتًا، وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا، وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا) اویلاگز بنده لرم، مینم اولسگاندن صوگ سزنی ترگزب جیارغه نیچوک کچم یتماسون یرنی یورو ایچون تیگز، وتورو ایچون بیشک کبی اوگایلی، یرده گی تاغلارنی قادا ق کبی برکنوچی قلمادقمی؟ همه سزنی جفت، جفت ایتوب، یار اتمادقمی؟ سز نلک بقوگزنی رامتلك قیلما دقمی؟ کیچنی کیوم کبی سزنی

باشرگوچی ، كوندزنى كون اوتكارر ايچون كسب ايتارگه اوتايلى قيلمادقمى ؟ البته بولاردان هر برسينيلىك سرگه فائدهلى ايتوب، ياصاغان كسمه مدين من ! (وَبَيْنَنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدَادًا ، وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ، وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً نَّجَّاجًا ، لِنَخْرِجَ بِهِ مَبًّأً وَنَبَاتًا ، وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا) بىز سزنىك اوستىكزده قانى بولغان بىدى كوكنى بنا ايتىك، همده يانوب تورا تورغان چراغ ياصادق ، يعنى قوياش . همده صوايله تولغان بولوتلاردن آغوچى صونى ايندىك، بوصونى ايندىمكمز اورلقارنى همده اولتلارنى اوشانداقده برسى برسینه اومه لاشكان يغاچلى باقچىلارنى اوستىمك ايچوندىر . بو ياصاغان نرسه لومز بارسيده سزنىك فائده كزگه . . . (اِنَّ يَوْمَ الْقَصْرِ كَانَ مِيقَاتًا ، يَوْمَ يَنْفِخُ فِي الصُّورِ فَنَأْتُونَ أَفْوَاجًا ، وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا وَسِيرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا) درستلىكده هر تورلى خلق آراسنده آيرو حكى يرتله تورغان قيامت كوتى ، دنيا نىك بتو وقتى بولدى، اول قيامت كوندده صور اربلرده سز بار كزده گر وه گروه بولوب محشر ميدانينه كيلورسز، كرك آچلوب ايشك، ايشك بولور، تاغلار هواده يورتلور، تارالو وتملولرندن رزه كى بولوب اورلور . (اِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ، لِلطَّاغِيْنَ مَأْبَأً ، لِابْتِئِنَ فِيهَا أَعْقَابِيَآءٌ لَّا يَتَذَكَّرُونَ فِيهَا بِرَدِّآءٍ وَلَا شِرَابًا ، الْأَحْمِيْمَا وَعَسَاقَا ، جَزَاءً وَفَاقًا ، أَنَّهُمْ كَانُوا لِآيْرِجُونَ حِسَابًا ، وَكَتَبُوا بِآيَاتِنَا كِتَابًا ، وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ، فَتَذَكَّرُوا فَلَمَّ نَزِينُكُمْ الْأَعْنَابِيآءِ) درستلىكده آزغلار ايچون تورا تورغان اورن بولغان جهنم كافرلر ايچون باغلانو اورنى بولدى . اول كافرلر آنده چيكسز يللار تورلار . اول جهنم اهلى جهنمه يقوينىك تملى اچملىكنيده تاتوماسلر، مگر اچملىكبن اسسى صو همده صارى صولارغنه تاتورلر . كافرلرنى بولاي جزاقيلو آلارنىك دنياده قىلغان عمللارينه موافق جزادر، چونكه اول كافرلر آخرت حسابندن قورقماس بولدىلر همده بىزنىك آيتلرمنى يالغانغه توتدىلار، شول اشلىرى برابرينه جزا بىرلور . بز هر نرسه نى لوح المحفوظده بركىتىك . يعنى آلارنىك دنياده قىلغان بوزقلملرن فرشته لردن يازدرغان ايدىك . كافرلرنى عذاب توتقان وقتده الله تعالى طرفندان ايتلور: ايندى سز تاتوكز تيوشلى جزا كزنى بىز سرگه عذابن باشقه نرسه نى آرتىرمامز . يعنى سرگه عذاب استنده عذاب بولور . (اِنَّ لِلْمُتَّقِيْنَ مَقَازًا ، حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ، وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ، وَكَأْسًا دِهَاقًا ، لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِتَابًا ، جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ حِسَابًا ، رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ) ايندى آخرت يورطنده جنت اهللرى ايچون راحت اورنى بار، يمشلى آغاچ باقچىلارى وينا گرادلر بار . ياشدش بولغان قزلار بار . استاكانى تولوب يىنكان اچملىكلر بار . اول جنتده بوش هم يالغان سوزلر ايشتماسلر بلكه هر بر سوزلرى حضور وكشيدنىك كوكلن آچه تورغان بولور . جنت اهللرينه موندى راحتلر ير كوك همده بولارنىك آراسنده بولغان نرسه لرنىك ريسى بولغان ريكدن عمللرگه تمام موافق بولغان جزا هم مرحمت ايچوندىر . اول ريكى سىكنا مرحمت اياسيدىر . (لِأَيْمَلِكُونَ مِنْهُ خُطَابًا ، يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا ، لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا) حضرت جبرائيل همده باشقه فرشته لىر صفى تورغان كونده خلق نىك قورقولارندن الله تعالى ايله سز يلاشورگه تار توشرغه كچلرى بولماس

عطاء

هم سويلى آلماسلر. بارى الله تعالى رخصت بيدرگان كىسه لر بعض كىسه لرگه شفاعت اينگانه سويلاشه آلورلار. روح - جانلرغه تابش رلمش فرشته در (ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقِّ، فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ مَا بَاءَ) بوييان ايتولسگان (قيامت) كون برده شكسز بولاچاق كوندر. ايندى برهه بوكونده عنابه بولماونى تلاسه، اول كشى ربسى طرفينه قايتو ياغن توتسون يعنى ايمان كيتورسن، طاعت عبادته بولونسن. (إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا، يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَسَمَ بِدَاهِ وَيَقُولُ الْكَافِرُ بِالْيَتِيمِ كُنْتُ تَرَابًا) اى مكه كافرلى بى سزنى ياقون بولغان آخرت عنابه ايله قورقتوب حقلقغه انده دك، اول عنابه شول كونده بولور، اول كونده كشى اوز بىك دنياده قيلغان نرسه سنى كورر. همك كافر بولغان اير ايتور كلشكى دنياغه كيلمگان بولسام ايدى. ياكه اولگاندىن صوڭ قوبارولمغان بولسام ايدى ديور.

بو اورنده نباء سوده سينك، ترجمه سى تمام بولدى.

يتمش توقزنجى نازعات سوره سى، مكه ده اينگان، قرق آلتى آيت.

بسم الله الرحمن الرحيم

(وَالنَّازِعَاتُ غُرُقًا، وَالنَّاشِطَاتُ نَشِطًا، وَالسَّابِغَاتُ سَبَّغًا، فَالسَّابِقَاتُ سَبَقًا، فَالْمُدَبِّرَاتُ أَمْرًا، يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ، تَتَّبِعُنَّ الرَّادِفَةَ) كافرلىك جانلرن قانى صوروايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من همك مؤمنلرنك جانلرن شادلقلى صوروايله صوروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من، مؤمنلرنك جانلرن آشغوب آلدان جنتگه ايلتوچى فرشته لر ايله آند ايتنه من، همك دنيا اشلرن باشقاروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من همك كوكن الله نك امرن ايندروچى فرشته لر ايله آند ايتنه من اى مكه كافرلىرى، اولگاندىن صوڭ برده شكسز قوبارلاچاقسز (اول كونك باشى بولغان اولگى صور وقتنه سلكنمى تورغان نرسه لر هر برسیده سلكنور هم تدره، اول صورغه ايكنچى صور ايه رر. اولگى صور وقتنه تاغلر هم بير تدره. (قُلُوبٌ يَوْمئذٍ وَاجِفَةٌ، أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ، يَقُولُونَ إِنْآ لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ، إِذْ كُنَّا عِظَامًا نَخِرَةً، قَالُوا تِلْكَ إِذْ كُنَّا خَاسِرَةً، فَانْمَاهِي زَجْرَةً وَاحِدَةً، فَادَاهُمْ بِالسَّاهِرَةِ) اول كونده كوكلر قورقولاندىن تدره ده بولورلار. كوزلرى قورقودان خورلقنه بولورلار. شول قورقو حاللرنك ايتورلر: قايجان ايچى قوشلانغان سويك بولوب اولگانلگه زدن صوڭ تاغنه اولگى كى تريكككه قايتارلمش بولورمزمى؟ ديوب يعنى قوبارلوغه اوشانمغان كىسه لر شولاي ايتورلر. هم ايتورلر: اگرده بو ايكنچى مرتبه اولگاندىن صوڭ تریلو درست بولسه، بى خسرتنه بولاچاقم ديوب. كافرلر اولگاندىن صوڭ قوبارلونی يراق كورسه لرده اول قوبارو الله تعه ايچون جينگلدر، ياكادان تركزونى تلاب ايكنچى صورنى اردرسك، اولب چريگان سويكهر هر برسیده بيك تريكككه ياكادان يريوزنه بولورلار. (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى، إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى، أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى، فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزُقَى، وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَى، فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى، فَكَذَّبَ وَعَصَى، ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَى، فَغَشَّاءٌ فَنَادَىٰ فَقَالَ أَنْزَابِكُمُ الْعُلَى، فَاعْتَدَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى)

ای محمد، سیکنا موسیٰ نلک سوزی کیلیدی، موسیٰ نلک طوی دیگن چقرده ربسی الله ایله سویلاشوی سیکنا بیان ایتهدر موسیٰ غه ربسی ندا ایتمدی: ای موسیٰ، فرعون یانینه بار، اول فرعون بولدان یازدی، سین آکا ایت: ای فرعون، سیکنا شرکدن پاکلانورغه یاراماسی، هم مین سیننی ربلیک طرفینه کوندرهمن ربکدن قورق آکا ایمان ایتمارسن دیوب . شول وقتده موسیٰ فرعونگه الوغ بولغان معجزه کورساتدی . شولایده فرعون موسیٰ نی یالغانغه توتدی همده آکا قاروشدی شوندن صوکل فرعون موسیٰ (هم) نلک سوزن تکلادن باش تارتدی، شوندن صوکل اوق اوزینلک قومن جیدیده ندا ایتمدی: مین سز نلک الوغ بولغان ربکزهمن! دیوب شوندن صوکل الله تعالیٰ اول فرعوننی دنیاده صوغه باترو عنابی ایله آخرتده اوت عنابی ایله توتدی . ایندی فرعوننی بولای قیلوده اللهدن قورقغان کسه لر ایچون الوغ عبرت باردی. (فَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءِ بَنَاهَا، رَفَعَ سَمَكَهَا فُسُوَاهَا، وَأَغَطَّشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا، وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا، أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا، وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ) ای بنده لر، سز می یاراطوده آغرراق یا که کوکنی یاراطومی آغرراق، البته سزگه قاراغانده کوکنی بارایتو آغرراق، شول ربکز کوکنی تزدی: کوکنلک توبه سنی تیگز اینتوب کوتاردی، همده اول کوکنلک کیچن قارانغو قیلدی، قویاشن چغارب کوندرن یاقنی قیلدی، کوکن صوکل یری جاییدی هم اول یردن صوتی اوشانداق حیوانلر اوتلی تورغان بلونلر نی چغاردی . همده تاغلر نی اوستردی، یر اوستنه قالقندی، الله تعالیٰ نلک یرده صو هم تورلی اولنلر یمش لر بولدروی سزگه همده حیوانلر کزغه فائده لیمک ایچوندر . (فَأَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَى، يَوْمَ يَخِرُّ الْكَرَّالُانْمَانُ مَسْعَى، وَبُرْزَتِ الْجَعِيمُ لَمَنْ يَرَى، فَأَمَّا مَنْ طَغَى، وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْجَعِيمَ هِيَ الْمَأْوَى) آدمی اوزینلک دنیاده قیلغان اشلرن ایسکه تشره تورغان، الوغ قورقنچلی کون کیلسه، جعیم تموغسی قاراغان کشیگه آشکاره ایتمش بولسه، ایندی برکشی آرنغلقده بولسه دنیا ترکلگن آخرتدن آرتق کورسه، بوکونلک اول کشیگه جعیم تموغسی اوردن بولور. (وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى، فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى) ایندی برهو ربسینلک اوزنندن قورقسه، اوزن بوزقلقمن طیسسه، بوکشیکه جنت تورا تورغان اوردن بولور. (يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا، فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا، إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا، إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ بَعْثَاهَا، كَانَتْ يَوْمَ يَبْرؤنَهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا) ای محمد سینن قیامت وقتنی قایچان ایکنسن صورارلار، اما قیامت وقتنی بیان ایتمو سینلک اشک توگل، بلسکه آنلک وقتن بلو ربلیک قاشندهدر، اما سین قیامتدن قورقغان کشیلر نی قورقنوجیغنه سن، اول کافرلر قیامت کونن کورگانده، دنیاده کوننلک اولگی یاصوگنی الشنگنه تورغان کیی بولوب قالورلار.

بو اورنده نازعات سورده سی نلک ترجمه سی تمام بولدی .

سكساننچى - عبس سورەسى مكدەدە اينگان قرق ايكي آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(عَبَسَ وَتَوَلَّى، اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمَى، وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهٗ بَرَكَاتٍ، اَوَيْدَكَ فَتَنْفَعُكَ التَّكْوِيْنُ) بوسورەنىڭ اينويىنە سەبب اوشبو قەدەر: بروفقنىڭ رسولمىز قارىش الوغلىرىنە دىن اويىرەتوب آلارنى دىنگە اندەب تورادرايدى، شول وقتىڭدا بىن ام مکتوم سوقىرىشى بولغانلىغىدىن رسول اللە ياننە كىلوب رسول اللەنىڭ سوزايىلە مشغوللىگن بىلمى: اى اللەنىڭ رسولى مىڭا دىن اوگرەتكىل، اللە تەالى بىيان اينىگان حكملردن بر آزن اويىرەتكىل دىدى. آيتنىڭ معناسى: سوقىرايركىلىگانى ايچون، رسول يوز چىتەلاندىر بوزن دونىردى اى محمد سىڭا نى نرسە بىلمىردى؟ امىدىركە اول سوقىرىشنىڭ پاكلىنىپ بايىمە سىنىنن ايشىگان وعظ آكافائىدە بىرر: (اَمَّا مَنْ اَسْتَفْتٰنِي، فَاَنْتَ لَهٗ تَصَدَّقْ، وَمَا عَلَيْكَ اَلْبُرْءُ، وَاَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعٰى، وَهُوَ يَخْشٰى، فَاَنْتَ عَنْهٗ تَلَهٰى) اينىدى بىر مشرك باي بولوب كىلسە سىن آكافار شوبولورسون، يعنى بايلارغە خطاب ايتوشرسىن، اينىدى سوقىراير اللەدىن قورقوب سىنىڭ ياننە كىلمە، سىن آنىڭ ايلە سويلاشمىسنىن. اينىدى سىڭا نى بولدى، قارىش الوغلىرى اسلامغە كىلماگانگە آلارغە قات، قات اندەو باصارغە؟ سىنىڭ ايشىڭ اسلامنى بىيان قىلغىنە باشقە توگىل! (كَلَّا) اى محمد بولاي قىلمە، بواش يارامىدىر (اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ، فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ، فِى صُحُفٍ مُّكْرَمَةٍ، مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ، بِاَيْدِى سَفَرَةٍ، كِرَامٍ بَرَرَةٍ، قُتِلَ الْاِنْسَانُ مَا كَفَرَ، مَنْ اٰى شَيْءٍ خَلَقَهُ، مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ) درجەلى بولغان قرآن شريف درمىلو كاغىدلردە پاك والوغ درمىلو ھەمدە گناھسىز بولغان خىمىتىچى فرشتەلرنىڭ قوللىرى ايلە يازلمىش بولدى اول قرآن تىلاگان كەسەلرگە وعظلىنوايچون اينىدىر لىمشىر، ايمىدى سىن اى محمد كەسەل قرآن ايلە وعظلىنوى تىلاسه آكافا قرآننىن وعظلىرى بىيان قىلغىل! قرآنغە اوشانماغان آدمىنى لعنت قىلىنەش بولدى . يعنى آدمىلردن كويسى اللە تەالىگە اوشانماغانلىقىدىن كىرلىرى سەببىلى ملعون ايتلەر، عجب بو آدمىلرنىڭ ھالى، نى عجب اشدىر، نىڭ اويلانەيلىر. آلارنى رىبلىرى بولغان اللە تەالى نى نرسەدىن ياراتتى، البتە نطقە صوندىن ياراتتوب، آلارنى آدم ايتتى، شولاي بولوبىدە رىبلىرىنىڭ سوزلىرىنە ھەمدە رسوللىرىنە اوشانماولرى بىگىرەك عجب بىراشدىر. (ثُمَّ السَّبِيْلَ يَسَّرَهُ، ثُمَّ اَمَاتَهُ فَاَقْبَرَهُ، ثُمَّ اِذَا شَاءَ اَنْشُرَهُ) آدمىنى بار ايتىگندە اللە تەالى، بالا بولوب توغوايچون بولغان يولون يىكل قىلدى. موندىن صولك آنى اوتردى ھەم يىرگە كىرمدى، شوندىن صولك قىچان تىلاسه البتە قوبارر. (كَلَّا) آدمىنىڭ بورەوشدە ياراتىلۇبىدە رىبىنە ايمان ايتماوى يمان اشدىر. (لَمَّا يَبْقُضْ مَا مَرَهُ) اول آدمى اوستنە قىلوى تىيوش بولغان اشنى، رىبىنىڭ فرمانن تمام اوتەمدى . يعنى آدم (عەم) دن بوكونگە چە ھىچ بر آدمى اللەنىڭ فرمانن بردە كىمچىلىكسىز قىلوب كىلە آلمادى. (فَلْيَنْظُرِ الْاِنْسَانُ اِلٰى طَعَامِهِ، اِنَّا سَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا، ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقًّا، فَاَنْبَتْنَا فِيْهَا حَبًّا، وَعَنْبًا وَقَضْبًا، وَزَيْتُوْنًا وَنَخْلًا، وَمَعَادِيقَ غُلْبًا، وَفَاكِهَةً وَّابًّا، مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِاَنْعَامِكُمْ) اينىدى آدمى عەبىر كوزى ايلە قاراسن، اوزىنىڭ آشى تورغان آشلارنىدىن عەبىر آلسون، بزاننىڭ آشى تورغان نەمىلرىنە (اوسمىلكرگە) كوكن صو قىدىق، صولگرە يىرنى يارب، اول اوسمىلكردە ارلىق،

مۇزىنا گراد، خرما چىغاردق. اوشانداق زىتون آغاچى، خرما يىغاجى بىك جىش بولغان باشچىلار، تورلى
 ەش ەمەك اولنلار اوسىردىك، بولارنى آشاب آدمىلەر ەمەك حيوانلار فائىدەلىنىشىلەر ايچىن. يعنى آدمىگە
 بىرتىلەرگە بىك يىراق باراسى يوق، بىلكى اوزىنىڭ آشاملىقى بىك الوغ عبرتىدەر، مىثلا آشار ايچون
 رقاباسى ايكىمنى قولغە توتقاچ اوبىلانوب، شول قابومدان اللەتەنى تانورغە مەكەن چونكە اول ايكىمك
 ركچىكنە ارلقدان بولغان، اول ارلقنى ياراتوچىلە اللەتەالى اوزى، شول اورلىق بىر آستونە كومەلەدر، اللەتە
 قىندە ياغور بىرسە، اول ارلق بىرنى تىشوب چىغادە اولن بولوب اوسە، اوسە تورغاچ باشاقلانا،
 بىر بىر باشاقدە حتى يوزگە قىدر ارلق بولادىر. ايمىدى بىر كچىك ارلقدان يوز دانە اوزى كەبى ارلق
 نىڭ اوستونە باشاق ەم سالام بولدىر كىمىڭ قولىدىن كىلور؟ (فَإِذَا جَاءَتِ الصَّحَاةُ، يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ
 خِيَمِهِ، وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يَغْنِيهِ) قىچان ايكىنچى صور ارلسە، اول كونە
 ىشى اوزىنىڭ قىرنداشىدىن، ەمەك آناسىدىن، آتاسىدىن اوشانداق خاتونىدىن ەمەك بالالارنىدىن قاچار.
 ول كونە ەم كىشىنىڭ قايبوسى اوزىنىڭگە بولور. بىردە باشقە كىش قايبوسى اوبىلانماس (وَجُوهُ يَوْمَئِذٍ
 سُّفْرَةٌ، ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ) اول كونە مؤمن بولغانلارنىڭ يوزلىرى ياقىنى ەم شادلىقدان كولىگۈچى بولور
 وَوَجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ، تَرَاهُهَا قَتَرَةٌ، أُولَئِكَ هُمُ الْكٰفِرَةُ الْفَجِرَةُ) دىخىك اول كونە بعض يوزلارنىڭ
 ىستىلرنى قارانغولق ايلە قاپلانغان قارالىق بولور، بويوزلر كىرلىرى اوستونە بوزقلىق قىلغان كافرلردىر.

(يو اوروندى عىس سورەسىنىڭ تىرجەمەسى تامام بولدى)

(سىكسان بىرىنچى تىكۈير سورەسى، مەككەدە ايتىلغان، بىگىمى توقىز آيت)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ، وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ، وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ، وَإِذَا الْعُشَّارُ عَطَلَتْ، وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ
 إِذَا الْبِعَارُ سُجِّرَتْ، وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ) قوياشنىڭ ياقىنولغى بىتورلسە، يولدىزلارنىڭ اچقىنلىرى تارالسە،
 باغلار اورونلارنىدىن قوزغاتولسە، تۈەلرنى صاقلاغۇچىلردان باشقە بىبارلسە، وحىش حيوانلر بىر يوزنىڭ
 ىردە ضررىدىن خلق آراسىدە بىرى باشلاسە، درىبا صولارى تولوب آغزلىشى بولسە، ەر بىر نفس
 نىقتىلىدىرلىشى بولسە، (وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ، بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ، وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ) تىرى حالىدە كوملىسگان
 ز بالالار صورالسە، نى گناھلىرى بولدى نى سىببىلى اوتىرلىبار دىوب، ەمدە ەمەل دىقتىرلىرى تاراتولسە،
 وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ، وَإِذَا الْجَعِيمُ سُعِرَتْ، وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ) ەمدە كوك يارالمىش بولسە، ەمدە جىم
 اموغى قىزدىلىشى بولسە، جنت حاضرلىنىپ تىزالمىش بولسە (عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُحْضِرَتْ) شول اشلىر بارلىقى
 قىغان زمانە ەر بىر نفس اوزىنىڭ نى نىرسە حاضرلاگان بىلور. اوزى نىندى ەمەل ايلە خلاص بولاچاغىن
 ىزەر. (فَلَا) اش كافرلر اوبىلاغانچە دىك قىامت بولاچاق، بىدان ايتولىسگان واقىلەر ەر بىرسىدە بولاچاق
 قىسم بالىغىنىس، الْجَوَارِ الْكُنَّسِ، وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ، وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ) كىچىگىب توغىب، قوياش ياقىنوسىدىن
 رىمى تورغان (زحل، مشتىرى، مرىچ، زەرە، عطارد) يولدىزلار ايلە آند ايتەن. ەمدە كىچىچ بىراە

آند ايتەن قىچان قاراغولانسە، ھەمدە تاڭ ايلە آند ايتەن قىچان ياقتورسە اوشبو نرسەلەر ايلە آند ايتەن (انہ لقول رسول كريم، ذى قوۋۋۃ عند ذى العرش مكين، مطاع ثم امين) درستلىكە اول قرآن عرش اياسى بولغان اللہ تعالى قاشنىغى قوت اياسى، شول اوروندە فرشتەلەر آراسىندە بويون صنولمىش ھرمىتلەر ايلچى نىڭ اللہ تعالى طرفىدىن كىتورگان سوزىلەر. يعنى جبرائىل ھەم سوزىلەر. (وما صاحبكم بمجنون) ايندى سىزنىڭ ھى اياسى بولغان رسولكز ھەمدە قىلسىز كەسە توغلىلەر. بلكى اللہ تعالى طرفىدىن امانت اياسى ايلچى كىتورگان اللہ نىڭ سوزلىرى ايلە ھى تاراتۇچى كەسەدر. (ولقد رآه بالأفق المبين،) تحقيق اول ھەمد جبرائىلنى قوياش چىغوشى طرفىدە كوردى. (يعنى فرشتە ھى كىتورگاننە اوشانمىغان كافرلەرگە اللہ تعالى رسولەزنىڭ ھى جبرائىلنى كورون بىيان ايتەدر) (وما هو على الغيب بضنين) اول ھەمد، غىب اوزىرىنە يعنى اوزىنە اللہ تعالى طرفىدىن اينگان ھىنى باشقارغە ايرىشەرۇگە سارائىلىق قىلغۇچى توغلىلەر. يعنى اللہ تعالى دن اينگان ھىلەرنى ھىر بىرىندە خلىقىنە ايرىشەرۇدر. گرچە اول ھى دە اوزىنە شىئە بولساده ياشىر قالمايدەر. (وما هو بقول شيطان رجيم) اول قرآن اللہ تعالى طرفىدىن سىراش شىطان سوزى توغلىلەر. يعنى ھى ايلە اينگان آيتلەر جبرائىل فرشتە آرقىلى اللہ تعالى دن ايندىلمىش سوزدر. شىطان آلدانوى توغلىلەر، (فأين تنهبون) ايندى قرآن اللہ تعالى نىڭ سوزى بولسە، آڭا قارشىقان كەسەلەر، قايا بارورسىز، سىز؟ قرآندىن باشقە تاغىن نىندى يول ايلە يوررسىز؟ (ان هو الا نذير للعالمين، لمن شاء منكم ان يستقيم) اول قرآن سىزىلدىن توغرى يولە بولونى تەلەگان آدمى ھىم جىلەر اىچون وعظدر. (وماتشاون الآن يشاء الله رب العالمين) سىز اى ھىمىنلەر، توغرى يولە بولونى تىلاسىسىز، سىز، مگر بىتون عالمى تىرىيە، ايتۇچى اللہ تعالى نىڭ تىلاوى ايلە گىنە تەلەرسىز! يعنى توغرى يولە بولونى تەلەسەنەز، اللہ تعالى نىڭ تەلەگان يولى ايلە يورمى تورۇب توغرى يولە بولا آلماسسىز.

بواورۇندە تىكۇير سورەسى تمام بولدى

سىكسان ايكىنچى انفطار سورەسى اون توقۇز آيت مەدە اينگان.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اذا السماء انفطرت، واذا الكواكب انتشرت، واذا البحار فجرت، واذا القبور بعثرت (قىچان كوك يارواسە، بولدىلار ساچلسە، دريالر تولوب آغزدرلسە، قىلەر قوبارولسە،) (عامة نفس ما قدمت وأخرت،) شول وقتدە نفس اوزىنىڭ كى ھىم صوك قىلغان عملن بىلور. يعنى ھىم كەمە اوزىنىڭ نى كورەسن بىلور. (يا أيها الإنسان ما غرک ربك الكريم الذى خلقک فسواک فعدلك، فى اى صورة ما شاء ربك) اى آدمى، اوزىنى ياراتقان صونىك تىگىز وكىلوشلى ايتوب اوزىنىڭ تەلەگان صورتلىرىدىن بىر صورتدە قىلغان ھىمىتلەر بىكە قىلغان ايتودن نى نرسە آلداب طىدى سىنى؟ يعنى شوندى قىدەرت اياسى بولغان بىكە قارشولق ايتۇگە نى نرسە تارتىدى سىنى (كلاً) اوزىنى ياراتقان بىكەن آلدانوى

باری تورغان اش توگل (بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ) سزنی آلدان نرسه، سزنى قىامت كونن يالغانغه توتوكز يعنى قىامت بولوغه اشانماغانغه اللهغه قارشواق قيلكز ! ارله مزده بتمه مزديه بلكز ! (وَأَنَّ عَائِدَتِكُمْ لِحَافِظِينَ، كَرَامًا كَاتِبِينَ، يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ) سز (كافرلر) قىامت بولماس، رسوللر يوقنى ايمته، بزنلنى دنياده اشله گان عملرمز اول كونگه چه اونوتولاديه اويلاذكز، اما بواويوكز معناسز چونكه سزنى اشركزنى كوزته تب، هر بر اشكزنى بلوب يازوب تورغوجى حرمتلو فرشته لرمز بار آلاز سزنى قيلغان اشركزنى هر برسنديه يازوب تورالار. (إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ، وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ، وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ، يَوْمَ لَا تَمَلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا، وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ) درستلكمه ايزگو عمليلر برده شيكسز راحتده بولورلار. اما بوزقلار جعيم توموغنده بولورلار، آلاز جعيمگه قىامت كوننده كرلرده اول توموغدان آيورولماسلار، يعنى كافرلر آنده منگو بولورلار. جزا كوني شوندى يمان كوندر آنلنى چون صفتن هيچ كه صفتلى آلماس، اول جزا كوني شوندى كوندر اول كونده هيچ بر نفس ايكنچسى ايچون هيچ برفاؤده پيره آلماس. اول كونده هر كمنكده اشى الله تعالى قولنده بولور. بنده لرده دنيا داغى كنى ابرك بولماس. بواورنده انقطار سوره سى تمام بولدى.

سكسان اوچنچى مطففين سوره سى اوتوز آلطى آيت (مكه ده مى مدينه ده مى اختلافلى)

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ، الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ) اولچاوده كيملك قيلوچيلرغه الوغ اوكنچدر، آلاز كشيگه اولچاب بيزگانده كيم اولچاب، كشيمن اوزلرينه آلدانك آرتق اولچاب آلورلار. (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ الْآيْظُنُّ أَوْلَئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ، لِيَوْمٍ عَظِيمٍ، يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ) اول آدميلر، قيچان صاوت ايله يا كه آغرلق ايله اولچاسلر، كيمتوب اولچهرلر يعنى كشيگه بيزگانده كيمتوب اولچهرلر. كشيمن آلدانك برفداق آلاسى اورنك آرتغراق اولچاب آلداب آلورلار. (كَلَّا) اش آلاى توگل يعنى اولچاوده كيمتو كشيمن آرتق آلو، اولگناندن صوڭبعث بولى ديويچيلك هم اش قلوچيلق يمان اشدر. (إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِينٍ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِينٌ، كِتَابٌ مَّرْقُومٌ، وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ، الَّذِينَ يُكْذِبُونَ بِبُيُوتِ الدِّينِ، وَمَا يُكْتَبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدِئَةٍ، إِذَا تَنَمَّيَ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ) درستلكمه كافرلرنلنى عمللرى يازولا تورغان دفتر البته سجين ده در، سجين نى نرسه، سجين ياوزلارنى عمللرى يازلغان دفتر در، جزا كوني بولغان قىامت كونن يالغانغه توتقان، يالغانچيلارغه جزا كوننك الوغ اوكنچدر. اول جزا كوني چيكن طش گناهغه چوموجى آيتلرمز اوقولغانك بواولگيلردن قالغان اكيث لرگنه ديويچى كمسه لرگه اوكنچدر. (كَلَّا) اش آلاى توگل، قىامت كوني حق (بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ) بلكسى بوكافرلرنلنى اشله گان اشلىرى آلارنى كوكللرن قابلادى يعنى بوز قلفلرى كوكللرن قارالتقانلقدان قىامت كونينه ايمان ايتميلر. (كَلَّا) قيلغان اشلىرى تيوشسز (أَنَّهُمْ

آند ايتمه من (قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخُدُودِ وَالنَّارِ ذَاتِ الْوُقُودِ، إِذْ هُمْ عَلَيْهَا فَعُودٌ، وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ)
 يانمق اياسى اوت بولغان اخدودا يه لرى لعنت ايتولمش بولدى. اول خلق اوت اوستوننه اوتورغوچيلردى،
 هممه اوزلرى نلگه مؤمنلرگه قىلغان اشلرىنى كورب تورغوچيلاردى. اخدودا يه بولغان يارقلاردى. كافرلردى
 بعضلرى مؤمنلرنى بىر يارقلارىنه اوت ياغب هلاك قىلماق بولدىلار. مؤمنلرنى بىر ياروغىنه تاشلادىلرندى
 الله تعالى مؤمنلرنى جانلرن اوتقه توشودن لك آلوب، اوت عذابىنه توشودن سلامت قالدى .
 صوگره شول يارقلردان اوت چغب شول كافرلرنى اوزلرن هلاك ايتدى . (وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا
 بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ، الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ) اول كافرلر مؤمنلرنى حاللرندى
 هر نرسه گه كچلى وهر بىر ماقتاووق صفتلى بولغان بىر دوكوكر ملكندى بولغان، هر بىر نرسه نى كورب
 توروچى الله تعالى گه ايمان ايتولرندى باشقه حاللرندى قارشو تورمىلار، كافرلرنى بار سويگانلرى مؤمنلرنى
 اللهغه ايمان ايتولر بىگنه در . (إِنَّ الَّذِينَ فَمَّنُوا بِالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ آمَنُوا فَمِنُوا لَهُمْ عَذَابُ
 الْجَحِيمِ) مؤمن ايرلرنى هممه مؤمنه خاتونلرنى اوت ايله ياندىروب جفالاغوچيلر بو اشلرندى صوكر
 توبه ايتماسلر، آلاغه جهنم عذابى هممه اوت ايله ياندىروب عذابى بولور . (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ) درستلىك ايمان كىتورب ايرگو عمل قىلغان كشىلر
 ايچون آستلارندى يلقالار آغاتورغان جنتلر بولغوچىلر، بو جنتلرگه كرو الوغ سعادت وزور بىغندى .
 (إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ) درستلىك سىنلگى ربك نلگى عذاب ايله توتوى قاتىدىر . يعنى كافرلر مؤمنلرگه دنياده
 نىندى جفا قىلسالارده الله تعالى نلگى آلاغه قىلچاق عذابى آلار نلگى مؤمنلرگه قىلغان جفالارندى كوب الوش قاتىراق
 بولور، (إِنَّهُ هُوَ يَهْدِي وَيُضِلُّ، وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ، ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ، فَعَالٌ لَمَّا يُرِيدُ) درستلىك اول الله
 تعالى خلقنى باشده بار قىلوچى اولگاندىن صوكره ترگىز قايتاروچىلر، اول الله تعالى گناهلرنى
 باروندى يارقاغوچى اوزىنه بويون صنغوچىلرنى دوست توتوچى الوغلى اياسى عرش نلگى خوجاسى،
 هر بىر تلاگان نرسه سنى قىلغوچىلر . (هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ، فِرْعَوْنُ وَثَمُودَ، بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي
 تَكْنُيبِ، وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ) اى محمد كافرلرنى اوزگنى يالغانغه توتولارينه صبر قىل، درستلىك
 فرعون هم ئمود قومىنلگى سوزى، آلار نلگى بىغىلرلرنى يالغانغه توتولارى ايرشى سىكنا، هر بىر بىغىلرنى
 قومى، بىغىلرلرنى شول رهوشك يالغانغه توتدىلر، كافر بولغان قوم اوز بىغىلرلرنى يالغانغه توتوچان بولالار
 اما الله تعه آلارنى هر بىر باقدان چلغاب آلاغندىر . يعنى آلار الله نلگى عذابىنن خلاص بولا آلماسلار .
 (بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ لَوْحٌ مَحْفُوظٌ) كافرلر قدرن بلماسلارده اول كتاب وعظ بولغان الوغ قدرت اياسى
 الله تعالى نلگى قدرلى كتابىلر اول قرآن لوح المعفوظه يازلمشدر .

بو اورنده بروج سورده سىنلگى ترجمه سى تمام بولدى .

سىكسان آلطنچى طارق سورده سى مكدده اينگان اون بىدى آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ، وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ، النَّجْمُ الثَّاقِبُ) كوك همده كیچنی یاقتور توچی عجب صفلی بولغان طارق (بولدی) ایله آند ایته من: (ان كل نفس لَمَاعْلَمِيهَا مَا فَظ) هر بر نفس ایچون آتاقلانغان صانچی باردر (فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ، خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ، يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ) ایندی آدمی اوزی فی نرسه دن یاراتولغاننی عبرت ایله قاراسون، اول آدمی ایرلرنیڭ آرقاسندان خاتونلرنیڭ کورکه طرفندان آطلوب چقغان سودان یاراتولدی (انّه على رجعه لقادر، يوم تبلى السرائر، فمآله من قوّة ولأنا مبر) آدمینی شول سودان بار قیلغان الله تعالی، اول آدمینی هر بر یاشرن سرلر صنالا تورغان قیامت کوننده قایتادان ترگزگه ایته کچی یته چاکدر، باشلاب بار ایتمکان اللهغه اولمگاندن صوڭ ترگزه آلماس دیوب قاروشقان کهمسه نڭ قوبارغان کوننده عذابدن قتلوغه قوتیده بولماس، باشقه بر بولوشوچسیده بولماس! (وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصُّنْعِ انّه لَقَوْلٌ فَضْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ) بر توشب بر منب یاوا تورغان یغور ایلسی بولغان کوك ایله آند ایته من همده یارغندان چیشمه لر چغه تورغان یر ایله آند ایته من درستلکده اول قرآن حق ایله باطل آراسنی آیورغوچی سوزدر هم توبسز اویناب سویلانگان سوز توگلددر، (انهم یکیبون کید او کید کید افعهل الکافرین اهلهم رويدا) درستلکده اول مکه مشرکری اوزلرنجه الوغ حیللر قیللر، قرآنی اوسنکه چغارماسقه تورشالار، آلرنیڭ حیللرینه قارشو مینده حیللر قیللورن ایندی سین آلا ر ایله هم آلرنیڭ قار شولارن رد قیللوا ایله شغللمنه، بلکه آلا رغه باطلقللرنده یوررگه مهلت بیر، مینده آلا رغه آرنه مهلت بیرهن. (یعنی بمر صوغشینه قدر مهلت بیرب، بمرده آلا رغه تیوش جزالری بیرلدی) والسما ذات الرجع = دیگانده یغورنی الله تعالی = رجع = دیگان، رجع = قایتوچی معناسنده. چونکه یغور یرده گی صولاردن بوغه ایلتوب هواغه آشقان صولارنڭ جیولا، جیولا کوبابوب یاگدان یرگه تشولریدر.

بواورنده طارق سوره سی تمام بولدی.

سکسان ینچی - اعلى سوره سی، مکه ده اینگان، اون توقز آیت.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، الَّذِي خَلَقَ فَسْوَى، وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى، وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى، فَجَعَلَهُ غَنَاءً أَحْوَى) ای محمد، هر بر کیچیلکلردن پاک بولغان ربکنیڭ اسمنی، کیچیلکلردن پاکلاغل! اول ربکی شوندی ذاتدر هر نرسه فی یاراتدی همده گوزل قیلدی، ینده شوندی ذاتدر اول ربکی هر نرسه فی تقدیر ایتمیده شول تقدیر اینکان نرسه سینه کوندردی. هم شوندی ذاتدر اول ربکی حیوانلر آشی تورغان بولونقللرنی چاردی. همده اول اولنلرنی باشلکلری صوکنده قارا هم کیبکان حاله قیلدی. (سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى، الْأَمَّا شَاءَ اللَّهُ، انّه يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى) ای محمد سیکآ آینلر اوقتور هزین آنی

اونىمەسەن ، بارى اونىمەسەن ياشىرىن و آشكارەنى بلوچى الله تعالى اونىمەسەننى تىلاكان نىرسە لىرىنىگە
 (وَنَيْسِرِكَ الْمَيْسِرَى ، فَذَكَرَانَ نَفَعَتِ الذَّكْرَى ، سَيِّدَكَرَمَنْ يَغْشَى) اى مەمە ، بىز سىنى بىكل بولغان
 اسلام شىرىعتىنە موفىق قىلورمىز ، ايندى اى مەمە ، قرآن ايله خلقنى وعظ قىل ، ا گوردە آنلىك ايله وعظ
 ايتوفائىدە پىرسە الله تعالى دن قورقغان كەسە البتە قرآن ايله وعظلىمور (وَيَنْجِبُهَا لِأَشْقَى الَّذِي يَصَلَّى
 النَّارَ الْكُبْرَى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى) ھەمە اول قرآن دن چىنەك بولور الوغ اوتقە كرهەك ايلكى يمان
 كەسە ، اول قرآن دن قاچقان كەسە تەووغە كوردە ، اول تەووغە غەنا بىنى سىزەس لىك درجەدە اولمىس ھەمە
 تورلىق يورلىك درجەدە تىركلك كورمىس . (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ، وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى) دنىيادە وقتە
 كىر ھەم شىركەن پاكلانوب رىسىنىك اسمى ياد ايتوب نماز قىلغان كەسە آخىرتە غەنا بىن خىلاص
 بولوب مقصودى بولغان جەننە كور . (بَلْ تَوَثَّرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ، وَالْآخِرَةَ خَيْرًا وَابْقَى) اول آرزىلار ايمان
 كىتىرماي ، قرآن ايله وعظلىمى دنيا تىركلىگەن آخىرت تىركلىگەن آرتق كورەلر اما آخىرت دنىيادىن
 ايزگو ھەمە دنيا كىي فانى بولماي منگولك يورلدىر . (إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ الْوَحْفُ الْأُولَى ، صُحُفَ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى)
 اوشبو نىرسەلر يعنى كىردن پاك بولوب نماز قىلغان كەسە لىزنىك جەننە بولوب ، آخىرتنىك منگوبولوبى
 اولگى كىتابلاردىن بولغان ابراهيم كىتابى ايله موسى كىتابلارنىدە بىيان ايتولمىش ھەمەلردىر . حضرت
 ابراهيم غە الله تعالى دن اون كاغە ايندىرلىگان حضرت موسى غە تورات اسمى كىتاب ايندىرلىگان .
 بو اورندە اعلى سورەسى تمام بولدى .

سكىسان سىكزىنچى غاشىيە سورەسى بىكرىمى آلتى آيت مەكەدە اينگان .

بىدە ————— ۵ ————— الله الرحمن الرحيم

(هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ، وَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ، عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ، تَصَلَّى نَارًا حَامِيَةً ، تُمَقِّى مِنْ عَيْنٍ أَنِيَّةً ،
 لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ) اى مەمە تەقىق سىكنا آدملىرىنى قورقۇچى كورنىك
 خىبرى كىلىدى . اول كورندە كافر بولغانلر خورلىقىدە ، ھەمە تورلى مشقەندە بولوب قىزولمەك چىكىدىن
 طىش بولغان اوتقە كىر ، بىك اسسى بولغان چىشمەنىك صاوتلارنىن صوغارلەش بولور . اول كافرلىكە
 سىمىرتى ھەمە طوبىدىمى تورغان تىگانا كىن باشقە طعامەك بولماس . (وَجْوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ، لَسَعْيُهُنَّ رَاضِيَةٌ ،
 فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ، لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَغْيَةِ ، فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ، فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ، وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ، وَنَمَارِقُ
 مَصْفُوفَةٌ ، وَزُرَّالِي مَبْنُوتَةٌ) اول كورنەك بعض يوزلر نەمەك بولورلار . اوزلرىنىك قىلغان اشلرىنە راضى
 بولوب ، الوغ بولغان جەننە ، مەناسز سوزلر ايشتمەي اوتورورلار . اول جەننەدە آغىب توروچى چىشمە ،
 بىرنچى درجەدە بولغان اورندىلر ، آلدلارىنە قويولغان اصناكانلر ، بعضى بعضىنە يەنەشە قويولغان
 توشا كلر ، جايب قويولغان پالاسلر بولور . (أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْآبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ، وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ
 رُفِعَتْ ، وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ، وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ) آدمىلر عبىرت كوزلرى ايله تەوگە
 قارامىلر ، اول نىچوك ياراتولمىش بولدى . كوككە قارامىلر ، نىچوك بىوك قىلنەش بولدى ،

تاغلارغه قاراميلرمى نىچوك بوكتلمش بولدى . يرگه قاراميلرمى، نىچوك توشالمش بولدى. (فَتَكْفُرْ، اِنَّمَا اَنْتَ مُنْكَرٌ، لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِمُصِيطِرٍ، الْاَمْنُ تَوَلَّى وَكُفِّرْ، فَيُعَذِّبُهُ اللهُ الْعَذَابَ الْاَكْبَرَ، اِنَّ اَيْنَا اِيَابَهُمْ، ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ) ايندى سين اى محمد، خلقنى وعظ قيسل، سين بارى وعظ قىلوچيغنه سن، اما كافرلرگه ايركلى بولوچى توگلسون، يعنى كافرلرني قرآن ايله وعظ قىلودان باشقه اش سيكبايرلىدى. ايندى اول كافرلردن ايماندىن يوز دوندرىب، قرآننى انكار قىلغانلرن الله تعالى آلارنى ايلكى الوغ بولغان عذاب ايله عذاب قىلور. اول كافرلر سينكى سوزگنى توكلاميلر ايكان، سين آلار ايچون برده بورچوله آلار صوغى كوندنه بزنىكى طرفمزغه قايتماچاقلردر. شوندىان صوگ آلارنى حساب ايتوده بزنىكى قولرمز دادر. سين آلارنى حلقغه اندهده قبول ايتسهلر خوش، ايتماسهلر قيامتده جزالرن مين اوزم بىررمين .

بو اورنده غاشيه سورده سينكى ترجمه سى تمام بولدى .

سيكسان توقزىچى فجر سورده سى اوتوز آيت، مكه ده ايتگان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالْفَجْرِ، وَكَيْلِ عَشْرِ، وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ، وَاللَّيْلِ اِذَا يَسِرُّ، هَلْ فِيْ ذٰلِكَ قَسَمٌ لِّمَنۢ هِجَرَ) تاك برله، همه اونوچى ذوالحجه ايله، جفت همه طاق بولغان نرسه لر ايله، همه كىچىنكى اوتكان زمانى ايله، آند ايتده من، بونرسه لرده البته عقل ايله لرى ايچون يمين باردر، (اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ، اَرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ، الَّتِي لَمْ يَخْلَقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ، وَثَمُودَ الَّذِيْنَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ، وَفِرْعَوْنَ ذِي الْاَوْتَادِ، الَّذِيْنَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ، فَاكْثَرُوا فِيهَا الْفُسَادَ، فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ) اى محمد بلمسكى سين، ربكى ارم قومندىن بولغان عاد قومينه ني قىلدى؟ اول ارم قومی شهرلرده مثللى ياصالماغان الوغ بنالر اياسى ايدى. همه چقرلارداغى قانى تاشلرني كىسوچى نمود قومنه ربكى ني قىلدى همه كىوب عسكر اياسى بولغان فرعونگه ني قىلدى، اول فرعون قومی شهرلرده آرخنىق قىلدىلر، آنده كىوب بوز قىلقلر قىلدىلر، شوندىان صوگ آلار اوستونه ربكى تورلى عذاب قىلدى. (اِنَّ رَبَّكَ لَبَلَّامٌ مَّرْءَادٍ) درستلككه سينكى ربكى البته هر نرسه ني كوزه تكوچى وايرككنه توتوچىلر فَاَمَّا الْاِنْسَانُ اِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَاَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اَكْرَمَنِيْ) ايندى قىچان انساننى ربسى بايلق همدرجه ايله صناسه، شول وقتك ربسى آنى هرمنلاسه همهدرجه ايله نعمتلندرسه، اول وقتك كشى ايتور: مينم ربم مينى هرمتلى ديوب. (وَاَمَّا اِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّيْ اِهَانَنِيْ) ايندى قاي زمان آدمينكى ربسى آنى فقيرلك ايله بلالندرسه، رزقن كىمتسه، شول وقتك ايتور اول مينم ربم، مينى خورلادى ديوب (كَلَّا) اى مكه كافرلر الله نلكى هرمتلوى بايلق ايله، خورلاوى فقيرلك ايله توگل (بَلْ لَّا تُكْرَهُونَ الْيَتِيْمَ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَيَّ طَعَامَ الْمَسْكِيْنِ، وَتَأْكُلُوْنَ التَّرَاثِ اِكْلَامًا، وَتَجْبُوْنَ اَلْمَالَ حُبًا جَمًّا) سز مكه كافرلر ينيملرني هرمتله ميسز، همه مسكينلرني طعاملندرسه اوزكرده قرقه ميسز باشقه لارنيدنه قرقه ميسز دغيك

ميراثنى بتونلاي آشاو ايله آشيسز ، همه مالنى چون سيو ايله سويه سز ! يعنى ميراثنى تيوشلى وارثلرگه بيرميسز ، مالنى چن كوئلكن سويد ككردن فقيرلرگه برده بيرميسز ! (كلا) بواشكز ياراقسز اشدر (اِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكَّادًا، وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفَافًا، وَجِيءَ يَوْمَئِذٍ بِجَهَنَّمَ، يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ وَأَنَّى لَهُ التَّذْكَرَى، يَقُولُ يَا لَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِعِبَادِي) قىچان ير چن بارلو ايله يارلمش بولسه ، رېكئلكى امرى كيلوب يتسه ، فرشته لر صف ، صف توزلسه لر ، همه شول كونده جهنمنى كيتورلمش بولسه ، شول كونده آدمى الله ناك وعده سن اويلا ب اشناك توبن بلور ، اما اول كونده بلوفائسه بيرمس شولارنى كورگاچ كافر ايتور : كاشكى مين بو صوئغى كونه تروم ايچون ايزگو عملر حاضرلگان بولسام ايندى ديوب . (فِيَوْمَئِذٍ لَا يُعْتَبِرُ عُنَابُهُ أَحَدٌ، وَلَا يُؤْتِقُ وَثَاقَهُ أَحَدٌ) ايندى اول كونوكافر نى الله تعالى قيلغان عناب كى عناب ايله هيچ كمه عناب قيلماس ياكه اول كونده الله تعالى ناك عنابن هيچ كمه ملكنماس همه آنلك كى هيچ كمه كافر نى بوغاولاماس (بِأَيِّ يَتَّبِعُ النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ، أَرْجَى إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْتَضِيَةً، فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي) اى عنابن امين بولغان مؤمن نفس . ثواب ايله راضى بولوب ربك قاشنه رضالانمش بولغانلكى حالده ربك طرفينه قايتقل ! شونن صوئك اى قلوب ايزگو قلالرم آراسينه كرده ، شولار ايله برلكده جنتمه ده كرگل ! ديوب ايتولور .

بو اورنده فجر سورھسى تمام بولدى .

توقساننچى بلك سورھسى ، مكه ده اينگان ، يگر مى آيت .

بسمه ————— الله الرحمن الرحيم

(لَا) اش كافرلر اويلاغانجه توگل (أَقْسَمُ بِهَذَا الْبَلَدِ، وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ، وَوَالِدُومًا وَلَدًا) اوشبو شهر ايله آنك ايتمه من ، سين اول شهرده تورغوچيسن ، همه آتا وانك توغدرغان كمسه لرى ايله آنك ايتمه من . يعنى اى محم سين تورا تورغان مكه شهرى ايله همه آتاكز آدم وانك نسلنن توغان سينلكى ايله آنك ايتمه من (لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ) تحقيق بز آدمنى مشقت و آغرلقده ايتوب ياراتتىق . يعنى آدميلر دنيا ده مشقت كوروجى دنيا قايعوسنى تاتغوچى بولالار . (أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَرَّ عَلَيْهِ أَحَدٌ، يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبًّا، أَوْ يَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ) ثلله آدم اوزينه هيچ كمئكده كچى يتماس ديوب اويليمى اول آدم ايتمه : مين بيك كوب مال هلاك ايتدم ديوب ، ثلله آنلكى صرف قيلغان مالن تاراتقانسه هيچ كمه كورمى ديوب اويلى ميكان ؟ يعنى رسول الله غه دشمانلق ايتوب رسول الله ضررينه كوب ماللار تنوچى كافرلرلكى اوز آرا ماقتانوشولارن بياندر . (الْمَنْ جَعَلَهُ عَيْنِينَ، وَلَسَانًا وَشَفْتَيْنِ وَهَبْنَاهُ النَّجْدِينَ) بز اول آدميگه ايكي كوز ، برتل هم ايكي ايرن بيرم كمى ؟ كوزلرى ايله كورب ، تلى ايله سويلاب ايرنلرى ياردمنه سوزلرن گوزل ايتوب چغارغه همه بز اول آدمينى آشكاره بولغان ايزگو همه ياوزلق يوللارينى كوساتم كمى ؟ (فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ، وَمَا ذَرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ؟ فَكُ رَقَبَةً، أَوْ اطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ، يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ، أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ) ايندى

بونعمتلرگه ياقملىق اياسى بولغان يتيهنى همە بىك فقير بولغان مسكيننى آچلىق كوندەك طعاملىرىمك
يايسە قىل آزاد اينمىكەن عبارت بولغان عقبەنى جىكلاپ بىزنىڭ طرفىزدىن بىرلىگەن نىعمەتلەرگە شۇكر قىلمايدى
(ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْإِيمَانِ) شول چاقىدە ايمان
كىتورگان كەمسەلردىن بولدى اول، همە بەعضارى بەعضلرىنە اللەنىڭ طاعتىنە صبر قىلوايىلە، همە بىر بىرىنى مەرجەمەتلى
بولوايىلە وصىت ايتوشىلەر، موندى صەقتلى كىشىلەر اوڭلىق ايه لىرىدەر يعنى اشلىرى اوڭ ومبارك . (وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْئَمَةِ، عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ) ايندى بىزنىڭ آيتلەر مەزگە قارشىقان كەمسەلەر
شولماق ايه لىرىدەر، اول كافرلىرگە ايشكلىرى بىر كىتولگەن تەمۇغ بولغۇچىدەر .

بو اورۇندە بىلە سورەسىنىڭ تەرجەمەسى تەمام بولدى .

توقسان بىرىنچى - الشمس سورەسى مەككەدە اينىگان اون بىش آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا، وَالْقَمَرُ إِذَا تَلَّهَا، وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّهَا، وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَاهَا، وَالسَّمَاءُ وَمَا بَنَاهَا، وَالْأَرْضُ
وَمَا طَوَّجَاهَا، وَنَفْسٌ وَمَا سَوَّاهَا، فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا) قوياش همە آنىڭ ياقىتلىقى ايله آنەك ايتەمن،
آي ايله آنەك ايتەمن قىچان اول آي قوياشغە ياقىن بولسە، همە كوندىز ايله آنەك ايتەمن قىچان قوياش
روشانلاشە اول كوندىزنى، همە كىچ ايله آنەك ايتەمن قىچان اول كىچ قارارغولغى ايله قوياشنى
قابلاشە، دىخىدە كوك ايله همە آنى بنا اينىگان ذات ايله آنەك ايتەمن، بىر ايله همە آنى جاينگان
ذات ايله آنەك ايتەمن، همە نفسلەر ايله وآلارنى تىگىز ايتوب ياراتقان ذات ايله آنەك ايتەمن، اول
نفسلەرگە اللە تەئالى بوز قلىقنى همە تەقوالىكنى بىلدىرتگان ايدى (قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا، وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا)
اوتگاندىگى نرسەلەر ايله يەين ايتەمن: در سىلىككە نفسىن علم هم عمل ايله پاكلاغان كەمسە مقصودىنە
ايرىشەر، كەمسە نفسىن نادانلىق و يمانلىق ايله بوياسە اول كىشى رسواي بولور (كَتَبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا
إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا، فَكَتَبُوهُ فَعَقَرُوهَا، فَكَرِهَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ فَنَجَّبَهُمْ مُّسَوَّاهَا
وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا) نمود قومی اوزلىرىنىڭ آرزىلىقلىرى سببلى رسوللارن يالغانغە توتىدىلەر، شول وقتىنى
يالغانغە توتىدىلەر اول وقتىكە نمودنىڭ ايلكى يمانى اورنوندان تورب حضرت صالحنىڭ معجزەسىدىن بولغان
توھنى اولتروگە قەد قىلدى، شول وقتىكە اللەنىڭ رسولى بولغان حضرت صالح ايتىدى: اى بىلەر اللەنىڭ
توھسىنە تىمەڭز اول توھنىڭ صو نوبىتتەدە تىمەڭز، يعنى حيوانلىرىنى صوغارو ايچون نوبت ياصاب
نوبتەلەب ايچوتەلەر ايدى، بو نمود قومی رسولنى يالغانغە توتىدىلەر توھنى بوغازلايدىلەر، شول
چاقىدە آلارنىڭ رىبارى آلارنى گناھلىرى سببلى عذاب ايله قاپلادى همە عذابنى ھەر بىرىنىڭ
تىگىز قىلدى همە اول رىبڭ نمودنى ھلاك ايتونىڭ صونىدىن قورقماس !

بو اورۇندە الشمس سورەسى تەمام بولدى .

توقسان ايكنىنچى لىل سورەسى، مەككەدە اينىگان، يگرمى بىر آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى، وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَلَّى، وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى، إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَّى) كىچ ايله آند ايتمه من، قىچان اول كىچ ياقنىلقنى قابلاسه، هممه كوندىز ايله آند ايتمه من قىچان ياقنىلقنى روشانلانسه، هممه اير و خاتوننى ياراتقان ذات ايله آند ايتمه من درىستلىكك سوزنىق عمللرگز تورليدر (فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى، وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيسِرُهُ لِلْيُسْرَى) ايندى برهه الله تعالى نىق حقلرن بىرب الله تعالى كه قارشودان صاقلانسه، هممه گوزهل بولغان (لا اله الا الله) سوزنى راستغه توتسه اول كشىنى چىنگل بولغان يولغه كوندر رمز. (وَأَمَّا مَنْ يَغْلُ وَاسْتَفْتَى، وَكَتَبَ بِالْحُسْنَى، فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَى، وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى) اما برهه اوزندن چغارغه تيوشلى بولغان حقنى چغاروده صارانلانسه، هممه دنياسى ايله آخرت ثوابندن موكسرلانسه، گوزهل بولغان (كلمة توحيد) نى يالغانغه توتسه، اول كشىنى آغرلغنه تارتورمز يعنى تموغغه، تموغغه توشكان زماننده اوتدان آنى مالى خلاص ايتماس. (إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى، وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى، فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى، لَا يَصْلَاهَا، إِلَّا الْأَشْقَى الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى) بوزنىق اوزرمزده توغرىلق بولغوجيدر، هممه بوزنىق ملكمزه آخرت هم دنيا يورطى بولغوجيدر، ايندى مين سزنى بيغمبرنى يالغانغه توتوب ايمانندان يوز دوندرگان كافرلرگنه كره تورغان يانوب تورغوجى اوت ايله قورققوم. يعنى توغرىلقنى بيان ايتو ميندن، مين آنى سرگه بيان ايتمه من. آخرت ايله دنيا هر ايكسيدا مينكى ايندى بولارنى مينم رضالغم ايله گنه استه كز (وسيجنبها الْأَتَقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى، وَمَا لَأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى، إِلَّا ابْتِغَاءً وَجْهَ رَبِّهِ الْأَعْلَى، وَلَسَوْفَ يَرْضَى) الله دان قورقوب صارانلقدان پاكلانوب مالن فقيرلرگه بىرگان كمسه البته اول تموغدان خلاص بولور اول ايزگو كمسه ايجون، آننى فقيرلرگه بىرگان مالى برابرينه قارشوبيرله تورغان جزا اميدى بولماس مگر مالن فقيرلرگه بىروده الله نى رضالغن استابكنه بىرور. هممه بوكشى كىلاچا كه اوزىنىق رىسينىق بىرگان جزاسندن راضى بولور. يعنى فقيرلرگه مالن بىرگان نىتى بارى الله رضالغى بولوب، فقيرلردن خدمت يا قلىق اميد ايتماى مالن تاراتقان كمسه لر، الله نى رضاسى بولغان چىكسز اجرلرگه ايرشولر دىمكدر.

بو اورنده ليل سوره سى تمام بولدى.

توقسان اوچنچى ضحى سوره سى، مكده اينگان اون بر آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالضُّحَى، وَاللَّيْلُ إِذَا سَجَى، مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى، وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى، وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى) قوباشنىق كوتارلگان وقنى ايله، هممه كىچنىق قارانغولانغان وقنى ايله آند ايتمه من، درىستلىكك سىنىق رىق سىنى تاشلامادىده سىكنا آچىغلانمادىده؛ بو سوره نىق بو قىرسى بر سبب ايله بر آراده وحى توقنالوب حضرت جبرائيل اينى تورغانده رسول الله نىق كوئلى طنچسز لانغاندن صولق اينگان دىبشلمر. هممه كافرلر رسول الله وباشقه مسلمانلرنىق فقير بولولارندان كولكلمر يمن رسول الله نى جواتو

ايچون صوڭى آيتلار اينمىشدر معناسى: البته آخرت دنيا دن ايزگودر . بىك تيزلىككە سىڭا رىڭ سىنىڭ صورايغان نرسە كنى بىرىب، سىنى راضى قىلغوز (الْم بَعْدَكَ يَتِيمًا فَارْوَى، وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَاهْتَمَى، وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى) اى محمد، سىنى رىڭ يتىم حالىكە تربيە چىسىز وقتىكە ابوطالبكە بىرىب تربيە لىنىمىمى، سىنىڭ بىر نرسە بلماگانلىڭ مالىكە وحى ايله كوب حكملر و حكمتلر بىلىب توغرىلىقغە كوندىرمىمى، سىنى فقير حالىكە خىدبىجە نى نكاملتوب باى قىلمايدىموز؟ ايندى سىنى شول حاللارگىن خىلاص ايتىكان رىڭ موندان صوڭ سىڭا كوب نعمتلر بىرىر. (فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ، وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ، وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ) ايندى اى محمد، يتىمنى رنجتمە، همە حاجت صورايغوجىنى طيماغل، همە رىڭنىڭ نعمتى ايله سويلاشكل! يعنى يتىملرنى رعايه قىل، حاجت صورايغانلرنى طيماغل، اللهنك حكملرن اوپره توهم ايرىشدر وده بولغىل!

(بو اورنده ضحى سوره سىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى)

(توقسان دورتنچى انشراح سورهسى، مكەدە ايتىگان سىڭز آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(الْم نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ، وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ، اَلَمْ نَقْضْ ظَهْرَكَ، وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ) اى محمد، بىر سىنىڭ كوكرهگىنى معرفت نورى ايله نورلاندىرمىقىمى، همە سىنىڭ اوستونلدىن، سىڭا آغراق بىروچى جوكنى توشىرمىكى؟ يعنى بىغمبىرلىككە قدر بولغان نادانلىق مراددر. همە اى محمد سىنىڭ ذكرىنى بوقارى كوتاردىك، يعنى اسمىنى هر وقتىكە الوعلا ب ذكر ايتوله تورغان قىلدىق. (فَانَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا، فَاِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ، وَالْى رَبِّكَ فَاَرْغَبْ) اى محمد هر ايشده ده اول قاتىلىق بولا صوڭره راحتلىك بولادىر، شول سببىندە سىن اللك كافرلر طرفىندىن اوڭغايىزلقلار كوردىڭ صوڭره نصرت تابوب آلاردان اوستون بولدىڭ. درىنىلىككە هر بىر قاتىلىق ايله بىرلىككە جىكىللىك بولغوجىدىر، مونسى دنياده همە دنيا داغى آغراق بىرا بىر نە آخرتىدە تاغىن بىر جىكىللىك بولغوجىدىر. ايندى سىن اى محمد، قىچان هېنم حكملرنى ايرىشدر و دن بوشانسىڭ، آنلى شكرىنە مىڭا عبادت قىلغىل، همە رىڭكە گنە كوڭلىڭنى قوبىلغىل!

(بو اورنده انشراح سوره سىنىڭ ترجمەسى تمام بولدى .)

(توقسان بىشچى تىن سورهسى، سىڭز آيت، مكەدە مى مدىنەدە مى اختلافلى)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ وَالَّذِينَ، وَطُورِ سِنِينَ، وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ، لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) تىن، زىتون آغاچلرى ايله، همە بىمشلى بىچاچ اياسى بولغان طور طاغى ايله، اوشانداق طنچلق اورنى بولغان شهر (مكە) ايله آنت ايتەن، درىنىلىككە بىر آدمىنى بىك گوزەل توروشدە ياراتتىق. (ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ، إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ) شوندىن صوڭ اول آدمىنى توبانلرنىڭ توبانى بولغان تاموغغە توشىرمىز، بارى آڭا توشىرمەز ايمان كىتور بىك ايزگو عمللر قىلغان كىسەنى،

چونكى موندى كشيپلر ايچون برده كيسلمى تورغان اجر بولغوجيدير . يعنى بركش سلامت وقتندە نيقدر ايزگو عمل قىلسە ، اول كشيپلار قارتاق يا ضعيفلك سببلى عملگە كچى يتماس درجه گە ايرشپ عاجز قالساده هميشە سلامت وقتندە قىلغان عمللر قدر ثوابى بولور . مونلارنى مئالى پىنسىپە كچيدير . سلامت وقتلرندە بر اوروندە خدمت ايتكان كەمسەلر ضعيفلنسهلر ياكە قارتاق سببلى خدمتگە ياراقسىزلانسەلار ، بولارغە وظيفەلرني بىرب تور و عادتى بار . بو عادت شريعتدە درست هم تپوش بولوى اوشبو آيتدن فهملنە در . (فَمَا يَكْتَبُكَ بَعْدَ الدِّينِ ، اَلَيْسَ اللّٰهُ بِاَعْلَمَ الْعَاكَمِينَ) ايندى اى كافر سيكا ني نرسيه قيامت كونن يالغانغە توتدرا در آدميني ياراتوب ، سوكرە تاغن ضعيفلككە قايتارو بيان قىلغاندن سوڭ ، بعثنى يالغانغە توتوغە البته يول قالميدر . الله تعالى هراشكە حكم ايتوجيپلرنلارنى ايلك اعلاسيدير اول نچك حكم ايتسه اول اش شول روشدە بولور .

بو اورندە تين سورەسى تمام بولدى .

توقسان آلتنچى علق سورەسى ، مكەدە ايتكان ، اون توقز آيت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ ، خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ) اى محمد او قوسين قرآنى هر نرسەنى و آدمنى قان كيسا گننن ياراتقان ربكلك اسمى ايله ياردم استاب (اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ ، الَّذِیْ عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ) اى محمد قرآنى خلقغه اويرەتو ايچون او قوسين ! ايلك حرمنلو بولغان ربلك شوندى ذاتدر ، اول قلم ايله يازونى او گرتدى ، همە آدمنى بر نرسە بلمگان زمانە ، آتاتوغرى يولنى وباشقە هنرلرني او گرتدى . (كَلَّا) بولای بولويە آدمينك آزغىلقمە بولوى ياراقلى بولماس . (اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ كَفِرٌ ، اِنَّ رَاٰهُ اسْتَغْنٰى ، اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرَّجْعِى) درستلكە آدمى اوزن مائلى بولوب موگسز بلىگانى ايچون توغرىلقان يازار ، مونە مراد ابو جهلدر . اى يمان آدمى ، درستلكە اولگاننن سوڭ قايتاچق بر ربلك طرفينە در . غافل بولمە ، مالوئا الدانمە ، آخر كونه عتابكە اله گرسون ! (اَرَأَيْتَ الَّذِیْ يَنْهٰى عِبْدًا اِذَا صَلٰى) اى محمد كورەسنمى ، نماز او قوچى قلنى نماز دان طيوني تلە گان كەسەنى ، مونە نماز او قوچينن مراد رسول الله ، طيوچى دن - ابو جهل . چونكە ابو جهل قومينه ايتكان اكر محمدنلارنى نماز او قوغانون كورسام موينون تابتمەن ديوب . بروقتە رسول الله نماز ادق ايتكان ، ابو جهل يارا باشلاغانە تاغن كبرى چيگننگان ، قومى صورانلرنيك چيگننگان ديوب ، ابو جهل ايتكان ايكي آرامزده اوطدان بولغان چقر كورندى ديوب . (اَرَأَيْتَ اِنْ كَانَ عَلَى الْهُدٰى ، اَوْ اَمَرَ بِالتَّقْوٰى اَرَأَيْتَ اِنْ كَتَبَ وَتَوَلٰى ، اَلَمْ يَعْلَمْ بِاَنَّ اللّٰهَ يَرٰى) اكرده اول طيوولمش كەسە توغرىلق اوزەرە بولنسه ، ياكە تقوالك ايله بيورسە ، همە طيوچى كەسە حقنى يالغانغە توتوب ايمان كيپترو دن يوز دوندرسە ، بلماسمى اول كەسە الله تعالى آنلارنى بولب تورغاننى ؟ يعنى ابو جهل حق ياقە بولوب ، رسول باطل ياقە بولسە ، الله تعالى آلازلارنى حق ياقە اغسينە ياردم بىرب رسولنى صاقلاماى ابو جهلنى اوستون قلور ايدى ديه اويلايمى ؟

دیگان سوزدر. طیولمش رسول طیوچی ابوہملدر. (کَلَّا) نمازدان طیوچینلک بواشی یمان اشدر،
 (لَسْنٌ لَمْ يَنْتَهَ لِنَسْنَعًا بِالنَّاصِيَةِ، نَاصِيَةٌ كَاذِبَةٌ خَاطِئَةٌ، فَلْيَتَّعْ نَادِيَهُ) اگرده اول نمازدان طیوچی کمسه
 بوہوز قلمندان طیولماسه یالغانچی ہمده آزغن بولغوچی ماکلای صاحپندان توتارمز، یعنی آخرت
 کوننہ، اول شول وقتہ اوزینلک مجلسداشلرن انده سنہ بزناک عنابمزدن قتمسون! (سَنَعُ الزَّبَانِيَةِ
 کَلَّا) بزده اوزمزلک دشمانلرنی عناب قیلوا ایچون بولغان زبانیلرمزنی چاقررمز، شول چاقسدہ اول
 طیوچینلک حالی یمان بولور. (لَا تَطْعَهُ وَأَسْحَبُ وَاقْتَرِبُ) ای محمدسین آنلک سوزن توتمه، ربکہ سجدہ
 قیل، ہمده آکا یاقن لی حاصل قیل! بزده آندی طیوچی دشمانلردن قورقماغل!
 بو اورنده علق سورہ سینلک، ترجمہ سی تمام بولدی.

توقسان بیینچی قدر سورہ سی، بش آیت (مکہ دہمی مدینہ دہمی اختلافلی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(اِنَّا انزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ، لَيْلَةُ الْقَدْرِ، خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ) درستلکک بزقرآنی
 قدر کیچنہ ایندرک، اول الوغ بولغان قدر کیچیدر آنی الله دان باشقه کمسه بلہ آلمغان قدر کیچی ملک آیدانہ
 ایزگورہ کدر. (تَنْزِيلُ الْمَلٰٓئِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا بِاِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ، سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ) اول
 کیچنہ فرشته لر ہمده جبرائیل ربلرینلک اذنی ابلہ، تقدیر ایتولگان هربراش سببلی اینہر لر،
 اول کیچ تاک توغوغه قدر هربرمؤمن مسلمانخہ سلامتکدر.

قدر کیچی. رمضان شریفنلک یگر می بیینچی کیچہ سنہ قدر کیچی بولادر. بوکیچ مسلمانلرنلک
 دینلرینلک اصلی بولغان قرآن شریفی اینگان کیچدر. بوکیچہ الله تعالی طرفندان فرشته لر برگہ اینبہ مؤمن
 مسلمانلر ایچون استغفار قیلورلار. قویاش بایودان تاک آتقانغاچه قدر کیچی بولور. بوکیچہ هرک
 توبہ استغفاردہ بولونمق تیوشلی. بوکیچہ قلمنغان عمللر ملک آئی توتاش قیلنغان عمللردن آرتوق بولادر.
 بو اورنده قدر سورہ سی تمام بولدی

توقسان سیگرنچی بیینہ سورہ سی، سیگز آیت، (مکہ دہمی مدینہ دہمی اختلافلی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفِكِينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ، رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ، يَتْلُو
 صُحُفًا مُّطَهَّرَةً، فِيهَا كُتِبَ قَيِّمَةٌ) اهل کتابن ہمده مشرکلردن بولغان کافرلر، حلقی بیلگسی بولغان،
 حلقنی برکنو ایاسی یازولارنی اچینہ آلمان پاک صعیفه لرنی اوقی تورغان الله نلک رسولی کیلگانچه
 تارالشوچی ہمده آیرلشوچی بولمادیلار. یعنی رسول الله پیغمبر بولغانن صوگنہ تارالشیلر. (وَمَا
 تَفَرَّقَ الَّذِينَ اٰتُوا الْكِتَابَ الْاٰمَنُ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ) کتاب بیلرلر کمسه لر رسول الله کیلگانچه
 تارالشماغانلرایدی، قایچان رسول کیلدی ایسه آلا آیرلشیلر. یعنی رسول الله کیلگانچه یہود ہم
 نصارا تورات ہم انجیللہ صفتلانویینہ کورہ محمد (عم) گہ ایمان اینہ چلک بولوب تورالرایدی. قیچان

رسول الله پیغمبر بولدی ایسه حسد ایتمو، رسول اللهغه ایمانسن باش تارتدیلمر. (وَمَا أُمِرُوا إِلَّا أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ، حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ، وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ) اول کافرلر اوزلرینلک کتابلرنک بیورلما دیلمر، باری بربولغان اللهغه آنلک دینینه اخلاص باغلاب ایمان کیترو ایله گنه بیورلدیلمر. همده باطل اعتقادلارنسن حق اعتقادقه آوشوغه بیورلدیلمر. نماز او قوغه، زکات بیورگه بیورلغانلر ایسی. بواشلر ایله بیورغان دین حق وثابت بولغان دیندر. (إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا، أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ) درسنلک اهل کتابنسن هم مشرکلردن بولغان کافرلر کفرلری ایچون جهنم اوطندن منگوبولورلار، بوکشیلر مخلوقلرنلک ایلک یاوزلاریدر. (إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ، جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، وَرَضُوا عَنْهُ، ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ) درسنلک ایمان کیتورب ایزگوعمل قیلغان کسهلر بلار مخلوقلارنلک ایزگولریدر، بلار ایچون ریلری قاشنده آستلارنسن یلغهار آغا تورغان عدن جننلری بولغوچیدر. آلا شول جننلرده منگو بولورلار. آلا رن الله تعالی، الله تعالی دن آلا راضی بولورلار. بودرجهلر ریلرنسن قورقوب دنیاده وقتک ایزگوعمللر قیلغان کسهلر ایچوندر.

بو اورنده بینه سوره سی تمام بولدی

توقسان توقنچی زلزلت سوره سی سیگز آیت (مکه ده می مدینه ده می اختلافلی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا، وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا، وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا، يَوْمَئِذٍ تُخْبِتُ أَعْيُنُهَا، يَا رَبِّكَ أَوْحَىٰ لَهَا) قایچان یراوزینلک تنرهو وقتنک تنرهو تلمش بولسه، یراوزینلک آغرچکلرن چغارسه، شول وقتک آدمی ایتمور نی بولدی بویرگه؟ دیوب. شول کونک اول خلقغه اوزینلک تنرهون همده چکلرن چغارب تاشلاون بیان ایقار. مونی بیان ایتموگه یرنلک ربسی الله تعالی آکا وحی ایله بلدیرگان بولور. شول وحی سبیلی بیان ایقار. (يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ، فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) اول کونک آدمیلر تارالشوب حساب میدانینه دونه لر، اوزلرینلک عمللرینلک جزالرن کورساتلما کلری ایچون، ایندی بره و دنیاده وقتنک توزان قدر ایزگولک اشلاسه، شونیه کورر، هم توزان قدر یاوز عمل قیلغان بولسه، آنیه کورر. یعنی توزان قدرگنه ایزگولکلری بولغان کسهلرده شول عمللرینلک جزالرن کوررلر.

بو اورنده زلزله سوره سی تمام بولدی.

بوزنچی عادیات سوره سی، اون بر آیت، (مکه ده می مدینه ده می)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا، فَالْمُورِيَاتِ قَدَمًا، فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا) صوغش آتلاری ایله آند ایتمه من، قیچان

اول آتلار قاتی چابولاری سببلی صولولارن ناوشلاب آلسالار، همه کيچارده تاشلق یرده چابوب طياقلارندان اوت چغارغان آتلار ایله آندایتنه من . آتلانغان کشيپلرن تاك وقتند دشمانلری اوستونه کيتورب يتکز وچی آتلار ایله آندایتنه من . (فَأَثَرُنْ بِهِ نَقَمًا فَوْسَطُنْ بِهِ جَمَعًا) اول آتلار تاك وقتند توزانلار توزدورب دشمانلر آراسینه کیلوب یئدیلر . بو آیتلرنک اینوی اوشبوسیبین دیمشلمر . بر وقتند رسولیز بر طرفقه آتلی عسکر یبارگان اینگان ، بر آی اوتگان هیچ بولاردان خبر بلمناگانده ، شول وقتند بو آیت اینگان (اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ، وَاِنَّهُ عَلٰی ذٰلِكَ لَشَهِيدٌ وَاِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ) درستلسکده آدمی اوزینک ریسینه قارشوچیدر . همه اوزینک بوقارشولغینه اوزیده شاهددر یعنی اوزنده قارشولغن بلره تورغان علامتلر باردر . همه اول آدمی مالنی بیک قاتی سوگوچیدر . یعنی مالی بولساده الله تعالی یولینه بیرودن صارانلانور . (اَفَلَا يَعْلَمُ اِذَا بُعِثَ رَافِی الْقُبُورِ ، وَحُصِّلَ مَافِی الصُّدُورِ ، اَنْ رَبِّهِمْ بِهِمْ یَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ) آدمی بلماسمی ، قیچان قبرلرده بولغان نرسه لر قوبارلمش بولسه همه کوکللرده بولغان نرسه لرنی عمل دفقرلرنک حاضر قلنمش بولسه ، شول وقتند یمانلر اوزلرینک هلاک بولولارن اویلامیلر می ، درستلسکده آلاک ریلری شول قیامت کوننده ، برده شکسز آلارنک کوکللرنده بولغان نرسه لرنی بلسگوچیدر .

بو اورنده عادیات سورده سی تمام بولدی .

یوزده برنجی القارعه سورده سی ، مکده اینگان اون بر آیت .

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(الْقَارِعَةُ ، مَا الْقَارِعَةُ ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ،) قارعه . هر نرسه نی قورقوچی وهر نرسه نی اورنوسدان قوباروچی بولغان ، قورقنچلی قیامت کونی در . (یَوْمَ یَكُونُ النَّاسُ کَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ، وَتَكُونُ الْجِبَالُ کَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ) اول قارعه کوننده آدمیلر تارالغان چیکرتکلر وتوتلگان جنلار کبی بولولرلار . (فَاَمَّا مَنْ نَقَلَتْ مَوَازِينُهُ ، فَهُوَ فِی عِیشَةٍ رَاضِیَةٍ وَاَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ، فَاَمَّهُ هَآوِیَةٌ ، وَمَا اَدْرَاكَ مَا هِیَ ، نَارُ حَاهِیَةٍ) ایندی اول کوننده بره ونلک عمل اولچه ولری آغر بولسه ، اول کشی اوزینک کوکلینه اوغشاغان کیفی صفاده بولونور ، اما بره ونلک عمل اولچه وی جینگل بولسه ، اول کشینک اوزنی هاویه بولور ، اول هاویه قزولقده چیکدن چغوب بانوب تورغوچی اوتدر .

بو اورنده قارعه سورده سی تمام بولدی .

یوزده ایکنچی تکاثر سورده سی ، سیگز آیت ، مکده ده می مدینه ده می

بسمه ————— هـ ————— الله الرحمن الرحيم

(الْهَآکِمُ التَّكَاثُرُ ، حَتّٰی زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ، کَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، ثُمَّ کَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ، کَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْیَقِیْنِ ، لَتَرَوُنَّهَا عِیْنَ الْیَقِیْنِ ثُمَّ لَتَسْآَلَنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیْمِ) قبرلرگه باروب کوملگنا نگه چه ، سزنی بایلق ایله ماقتانو شغللنردی (کَلَّا) قبرلسکده کوملونی اونوتوب بایلق ایله ماقتانوشو

ياراقلى اش توگل آندى اشلىق ياراقسزلغن كىله چاكە بلورسز، يعنى اولسگاندىن ھەمە اولب
قوبار لغانده بلورسزده اوكنورسز! اگر سز كىله چاك قورقنوجلى قىيامتى اوزكز كورب بىلگان
كېى باسه كز ايدى ماللار ايله ماقتانوشونى سويماس ايتكز! اما اش سز اوبلاغاچە توگل آند ايتەمن
قىيامتە چىچىم تاموغسىنى آلكوزدە كورسز، شول وقتەك الله تعالى طرفتىن اوزكزگە بىرلىگان نەمەنلەردىن
صورالمش بولورسز، يعنى ماقتانوشقان مالوزكزنى قايدە قويدوكز، فقيرلرگە بىردكز مى؟ ديدە صورالور
سزده چىچىم تاموغسىنە كوتولمش بولورسز! شولاي بولغاچ قىبرلىككە بارغاچە آلد ھم آرطكزنى قاراكز!
(بو اورونده تكاثر سوره سىنىك ترجمەسى تمام بولدى .)

(يوز اوچنچى عصر سورهسى مكدەدە اينگان اوچ آيت .)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۱۰۳

(الْعَصْرَ اِنَّ الْاِنْسَانَ لَقَفِٰ حَسْرًا، الْاَلَدِّیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَتَوَّصَّوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَّوْا بِالصَّبْرِ) زمان ايله
آند ايتەمن، درستلىككە آدمى ھەمىشە خسرتەدر، مگر ايمان كىنورب ايزگو عمل قىلوب، حقايق ايله
ھەم صبرلق ايله وصيت ايتوشكان كەسەلرگە خسرتەك توگملىدر. يعنى دنيا آخرت سعادتلى بولماق
كەسەلر شوندى كەسەلدر، آلاز اللەغە ھم باشقە اشانوى تيوشلى بولغان نەسەلرگە ايمان ايتارلر،
اوستلرینە تيوش بولغان ايزگو عمللرنى قوللارندىن كىلگان لرن قىلورلار. شوندىن صوك برسى
برسىنە حق يولده بولوب يمانلىقتان طيولو ايله اوگت بىرشلر .

(عصر سورهسى تمام بولدى .)

(يوز دورتنچى ھەزە سورهسى، توقز آيت (مكدەدە اينگان))

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(وَيَلْ اَكُلْ هَمَزَةً لَمَزَةً، اللى جمع مالا وعدده، يحسب ان ماله اخذه) الوغ عنابد، ھربەر مؤمنلرنى
خورلاغوجى، آلازنى غىبت قىلوچىلرغە . وليد بن مغيرة كىيلر رسول اللهنى ھەمە مؤمنلرنى خورلار
ايدى شولارحقنەك ايندى. اول خورلاغوجى كوب مال جىوب، آنى صاناب ھەرن اوتكازەدە، شول مالى
آنى دنيا ھەمەنگو قالدر دىوب اويليدر . (كلاً) مالى صاناب تورو آخرت كونندە فائىدە بىرمى
(لِيُنْبِتَنَّ فِي الْحَطْمَةِ، وَمَا ادراك ما الحطمة، نار الله الموقدة التى تطلع على الافئدة، انها عليهم مؤصدة
في عمدة ممة) البته ھەرك اورطالارينە قىر يئە تورغان، يانوب تورغوجى ھەربەر نەسەنى ياندر
آشاب تورغوجى بولغان اوتقە تاشلانمش بولور اول كافر . اول اوت زور بيوك بنالر ايچندە
باغلانمش بولغان حالە شول بنالر ايچندە عناب ايتلور اول كافرلرنى .

(ھەزە سورهسى تمام بولدى .)

(يوز دورتنچى فيل سورهسى بش آيت مكدەدە اينگان .)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(الْمُتْرَكِيْنَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْعَابِ الْفِيلِ، أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ، تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ، فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ) ای محمد بلكمى، سينك، ربك فيل ايه لرن نى ره وشه هلاك ايندى. اول فيل ايه لرى سين توغاجاق بيله حيله لر قيلول مكه خلقن اوزلرينه ايارتو ايچون كعبه نى فيل ايله واتدرف بولوب كيلگانلر ايندى. اما بو حيله لرى بوشقه چقىدى. فيللىرى كعبه نى واطوغه بيورلغاج سوزلرن توتمادى، شول وقتد، ربك آلاغه واقغنه قوشلر بباردى، اول قوشلاردن واق تاشلار ايله آطوب فيل ايه لرن قورت آشاغان آغاج يافراقلىرى كى قىلدى يمن پادشاهى ابرهه، صنعا ديگان اورنده بر كلپسه ياصاتدى. چونكه عربلر اولده نوك كعبه نى زيارت ايتوب كعبه نى الوغليلىر ايندى. ابرهه عربلرنك سوداگه يورى تورغان يول استلرينه بر كلپسه ياصاتوب عربلر قزغپ شونده كره باشلاماسلرمى ديگان ايندى، لىكن عربلر برده التفات ايتمىلر. شول آچىغان ابرهه كعبه نى واتدرف بولوب عسكر جيوبوب هربر بنانى واطوغه كچى يته تورغان فيلنده آلوب باردى. اما الله تعالى كچك قوشلار ايله آنى هلاك قىلدى.

فيل سورەسى تمام بولدى

بوز بشنچى قريش سورەسى دورت آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(لَثِيْلًا قُرَيْشٍ اِيْلَافُهُمْ رَحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ) الله تعالى نك فيل ايه لرن هلاك اينتى. قريش عربلىرى قشقى هم جاىكى سودالرنده السكن نيچرك برگشپ كاروان ايله سوداگه بارالار ايندى هميشه شول ره وشده الفتد بولولارى ايچون، آلارنى فيل ايه لرى قولينه توشردن صاقلادى. عربلر قش كوفى بارى برگه جيولب سودا ايله يمن گه جاى فصلى شامغه بارالار ايندى. (فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ) ايندى شولاي بولغاج قريش عربلىرى بو اوينك خوجاسى بولغان، آلارنى آچلقدان طويدرغان، قورقودان امين قيلغان ربلرينه عبادت قىلسونلر.

قريش سورەسى تمام بولدى.

بوز آلتنچى ارايت سورەسى بيىدى آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكْتَبُ بِالذِّينِ، فَذَلِكَ الَّذِي يُدْعَى الْيَتِيمَ وَلَا يَعْصِ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ) ای محمد قیامت كونن يالغانغه توتوچى كمسه نى تانودكم؟ تانوماساك سيكا بيان ايتنه من اول (ابوجهل) يتيمنى قاتى كوئل ايله كبرى قايتارب يباره در. همه مسكيننى طعاملندروگه قزميدر. ابوجهل بر يتيمگه آپيكون بولغان ايكان اول يتيم بالانغاج حالنده ابوجهلگه كيلوب اوزينك مالندان كيوم بيروون اوتندى ابوجهل آچولانوب يباردى. همه وايد بن المغيره بروقتد توه چالغان ايندى، بر يتيم ايت صوراب

كىلىدى اول بېرىمى، بو ايكى آيت آلاز حقئىدار. (فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ، الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُونَ) الوغ عىابدز نمازلارن غافللك سېبلى اوقوماغانلرغه همده رىبا ايله اوقوچىلرغه، (وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ) همده اوى آراسىك ىرتله تورغان يومشلىرنى طيوچىلرغه يعنى بالطه، تاباق، ايلاك كېى نرسه لىرنى بېرمگانلرگه الوغ عىابد باردز.

ارايىت سوره سى تمام بولدى.

يوز سىگىزىنچى - كوثر سوره سى اوچ آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ) اى محمد بىز سىكئا اوچى قىرىبى بولماغان نعمتىنى (بىيغىمبولكىنى) بىردىك. (فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ) ايندى سىن نمازنى اخلاص ايله اوقوب، توه لىرنى صويقل هم ايتن يتىملرگه تاراتقل! (إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ) درستلككه سىنىك دشمانوك اسى چويولاچاق، اىزگولكردن محروم كمسه در. ابو جهل رسول الله نى فقير يتيم ديه خورلاغاچ، الله تعالى اوشبو سوره نى ايندرمش! همده اوتكان سوره ده نمازنى اخلاص سزاوقوب يتىملرگه ايت بېرمگانلرنى خورلاغان ايدى. بسوره ده آلاز كېى بولمه ديه رسول الله غه وعظ قىلنمش.

كوثر سوره سى تمام بولدى.

يوزده توكىزىنچى كافرون سوره سى. آلتى آيت.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ) ايت سىن اى محمد كافرلرگه، اى كافرلر (لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ) مین سز قىلماق قىلغان ذاتكه قىلماق ايتكه چك توكل من، (وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده سزده مین عبادت قىلغان ذاتكه عبادت قىلاچاق توگلسز، (وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ، وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ) همده مین سزنىك عبادت قىلغان ذاتكزغه عبادت قىلمام، سزده مینم عبادت قىلنمش معبوديمه عبادت قىلما سز. (لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ) سز اوز دىنىكزده تور سز مین ده اوز دىنمه تور رمن. دىگل.

بسوره نىك اينوينه سبب: كافرلر رسول الله غه كىلوب: اى محمد بىرل سىن بىزنىك معبودلرهمزگه قىلماق قىل، آنن صوك بىز سىنىك رىكه بىرل عبادت قىلورمزدىگانلر ايدى.

كافرون سوره سى تمام بولدى.

يوزده اونچى نصر سوره سى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) اى محمد قىچان الله تعالى نىك ياردىن اىرشسه، همده مكه شهرن آلاز وقتى بىنسه، (وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا) همده آدمىلرنى الله نىك دىنىنه گروه، گروه بولوب

كرر كورسالك (فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا) شول وقتك ربك نىڭ حمدى ايله تسبيح ايتكىل،
هممه توبه لرنى قبول قىلغوجى ربك يالوارب گناهلرنى يارلقاون اوتنگل !

نصر سوره سى تمام بولدى

يوزده اون بونچى مسد سوره سى ، بش آيت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ) ابولهب نىڭ ذاتى هلاك بولغاي ايدى ، (وَتَبَّتْ) هم واقعا هلاك بولدى . (مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ) آنى هلاك گىن ماليله كسب قىلوب تابقان نرسه سيده موگسىز قىلمادى . (سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ ، حَمَّالَةَ الْعَطْبِ ، فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ) تيز كوندن ابولهب اوزى هممه خاتونى ، موينده خورما مونچالاسندن جب بولغانى حالده اوتون كوتارب ، يالقن اياسى بولغان اوتقه كررلر .

بوسوره نىڭ اينوينه سبب : رسولرگه (واندر عشيرتك الاقربين) اوزك نىڭ ياقن توغانلر كنى حلقغه انلا گل ، ديگان آيت اينگاچ رسول الله توغانلرن جيديله حلقغه انلدى ، شونده ابولهب : سين بزنى شونىڭ ايچون چاقردىكى ديوب تاش ايله رسول الله نى آتمق بولدى . شوندىن صوگ بوسوره ايندى . اما خاتونى رسول الله غه دشمانلى ايتوب ، رسول الله نىڭ يورى تورغان يولينه آغاچلر تاشلى ايدى . رسول الله نى چالامق ايچون .

بو اورنده مسد سوره سى تمام بولدى .

يوزده اون ايكنچى اخلاص سوره سى دورت آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) بر زمانده مشركلر رسول الله دن صوراديلر : سيناڭ ربك آلتونىمنى ، كوموشنىمنى ، تيمردنىمى ديوب شولارغه جواب ايچون بوسوره ايندى . معناسى : اى محمد ايت سين كافرلرگه مينم اللهم بردر ، (اللَّهُ الصَّمَدُ) هيچ نرسه گه محتاج توگلد ، (لَمْ يَلِدْ) هيچ كمنى توغدرمادى ، (وَلَمْ يُولَدْ) وهيچ كمن توغدرلمادى ، (وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ) هممه آگا هيچ بر ذات تىلى بولمادى ديوب .

يوزده اون اوچونچى قلى سوره سى ، بش آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ) ايت سين اى محمد ! مين طاكنى توغدروجى ربمه آننى ياراتقان نرسه لرينكى ضررندن صغنامن ، (وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ) هممه قارانغور كىچ دن صغنامن قايچان قارانغولغى هر نرسه نى قابلاسه ، (وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ) هممه توينلرگه سحر تله ب اروجى خاتونلرنىڭ ضررلارندان (وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) اوشانداقده حسد قىلوچيلرنىڭ حسد لرندن ربمه صيونامن .

يوزده اون دورتنچى سوره ناس سوره سى ، آلتى آيت .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ، مَلِكِ النَّاسِ ، إِلَهِ النَّاسِ) ايت سين ای محمد! مین آدملرنک معبودی، پادشاهی، همه ربسی بولغان ربمه صیونامن: (من شر الوسواس الخناس) وسوسه قلوب ایزرگو عمللرنی کیچکنروچی ذاتن، (اللّٰهُ يُوَسْوِسُ فِي صُورِ النَّاسِ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) اول ذات چنلردن هم آدملردن ده بولوب، آدمیلرنک کوکللرنده وسوسه قیلور. بوایکی سورہ، رسولم زنی بریهودی سحر لب خسته قیلغاندان صوگ اینگان دیدر روایت ایتوله در.

اوشبو اورنده یوز اون دورت سورہ ننگ تفسیری تمام بولدی.

ترجمه ننگ تمامینک تآریخی: هجری ۱۳۲۵ نجی میلادی ۱۹۰۷ نجی ۳ نجی ذوالحجه ۲۴ نجی دیکابر دوشنبه کون

آیة بالاتفاق = بوعلامت هر بر قاری قاشنده آیتنک آفتغی صانالغان اورنغه قویولادر
 آیة عند الکوفیه = کوفه قاریلری قاشنده آیت آفتغی صانالغان اورنده، قویولا.
 آیة عند غیرهم = کوفه قاریلرین باشقالار قاشنده آیت آخری صانالغان اورنده قویولادر.

ضمه الاشباع ۱ = بوضمه نی واو کبی صوزوب او قولا.
 ضمه غیره ۲ = مونسی یارتی واو قدر صوزمیغنه او قولا.
 تنوین اظهار ۳ = ء، ه، ع، غ، ح، خ، ایلله باشلانغان سوزلر آلدن داغی حرفکه قویولادر.
 تنوین غیره ۴ = مونسی ایتولگان حرفلر آلدن ده بولماغانده قویولادر.
 بوعلامت ۱ = الفی کبی صوزوب او قولا،
 » ی کبی آستقه صوزوب او قولا
 اولگسی واوغه، ایکنچسی الفکه اوچنچی یاغه اشارتدر.

(هذا دعاء تلاوة القرآن = قرآن نی او قوغانندان صوگ او قولا تورغان دعای)

اللّٰهُمَّ تَجَاوَزْ عَنَّا مَا كَانَ مَنَافِي تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ مِنْ زِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ أَوْ خَطَاةٍ أَوْ سَهْوٍ أَوْ غَلَطٍ أَوْ غَفْلَةٍ أَوْ نِسْيَانٍ *
 أَوْ تَقْدِيمٍ أَوْ تَأْخِيرٍ أَوْ سَوْءِ ظَنٍّ أَوْ شَكٍّ أَوْ عَلِيٍّ غَيْرِ مَا يَنْبَغِي أَوْ عَلِيٍّ غَيْرِ مَا نَزَلَتْ أَوْ قَلَّةٍ رَغْبَةٍ فِي تِلَاوَتِهِ
 أَوْ تَرْكٍ مَدٍّ أَوْ تَشْدِيدٍ أَوْ تَنْوِينٍ أَوْ غَيْرِ وَقْفٍ فِي مَعْلَى أَوْ وَقْفٍ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ أَوْ تَرْكٍ تَبِيرٍ فِي مَقْطَعِهِ أَوْ
 تَجْرِيفٍ كَلِمَةٍ عَنْ مَعْلَى أَوْ كَلِمَاتٍ فَلَا تَوَاضُعًا وَغَفْرًا لَنَا ذَلِكَ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحْمِيّينَ
 وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ خَيْرَ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ بَعْدَ مَا فِي جَمِيعِ الْقُرْآنِ
 حَرْفًا حَرْفًا وَبَعْدَ كُلِّ حَرْفٍ أَلْفًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّحْمِيّينَ *

معناسى : اى رېم بىزنىڭ قرآن او قوغاندى بولغان كىمچىلكىمىزنى غفور قىلغاي ايدىڭ، او قوغان وقتىدا
 آرتىدرو، يا كىمتو، يا خطا اوقور، يا باكلوشو، يا اونوتو، يا آلداغىنى آرتىدە، آرتىداغىنى آلدە
 او قوغان بولساق، يا كە كوكىللىرىمىزنى چىنكە يىبارب اويلامى اوقوساق، يا سوزو اورنوندە قىسقە،
 قىسقە اوقو اورنوندە سوزوب اوقوساق، توقتاو تىوشلى بولغان اورنوندە توقتاماي، تىوشسىز اورنىدا
 توقتاغان بولساق، نىندىگىنە كىمچىلكىمىز كىتورگان بولساقىدە اوزىڭنىڭ فضل و رحمتىڭ ايله ھەر بىرسىدە
 كىچىسائڭ و غفور ايتسائڭ اىكان. اى رېم اوزىڭنىڭ رسولىڭ محمد عليه السلامگە ھىمدە آنىڭ صحابىلارىنە
 قرآنىدە بولغان حرفلر سانىچە مىڭ مىڭ صلوات ھم سلام قىلغاي ايدىڭ ! آمىن !

سجده تىلاوت —

قرآنىدە سجده دىوب قولىغان اون دورت آيتىن بىرسىنى بىر آيت قىدرن اوقوسە يا كىش او قوغاندى
 ايشىتسە بو كىشىگە سجده تىلاوت تىدرش بولور .

سجده تىلاوت نىتى :

اللھنىڭ فرمانىنە موافقت اىچون سجده قىلمىنى نىت قىلىم دىوب « اللھ اكبر) دىوردە توغرى
 سجدهگە كىتار ، سجدهدە اوچ مرتبە « سبحان ربى الاعلى » دىوب اللھ اكبر دىوب تورردە اوتورب
 اوشبو دعانى اوقور . « سَجَدْتُ لِلرَّحْمٰنِ ، وَآمَنْتُ بِالرَّحْمٰنِ ، فَاعْفِرْ لى ذُنُوبى يَا رَحْمٰنُ ، سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ،
 غُفْرٰنَكَ رَبَّنَا وَاَلَيْكَ الْمَصِيْرُ » سجده تىلاوتىدە قوللارنى كوتارلمس .

سجده تىلاوت حكىمى :

سجده آيتىن نماز قىلغىنىدە اوقولسە ، يا ختم ايتىكاندى تراوىچ نمازنىڭ حافظ او قوغاندى ايشىتسە آيتىنە
 سجده قىلوتىوش بولماس بلكى نماز اىچىندىكى سجده بىتار . سجده آيتىن غرامافوندىن يا كە طوطىدىن ايشىتو
 ايله دە سجده تىلاوت تىدوش بولور .

قرآن شریفنک ایکنچی یارطیسنک تفسیرینه فہرست

سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ	سورہ اسملری بیت	سورہ ہم پارہ
۱۸	کھف	۲	۳۶	باسین سورہسی	۲۱۲	۵۶
۱۶	پارہ	۱۷	۲۳	پارہ	۲۱۵	۵۷
۱۹	مریم	۲۲	۳۷	صافات	۲۲۰	۵۸
۲۰	طاہا	۳۳	۳۸	صاد	۲۳۱	۲۸
۱۷	پارہ	۴۸	۳۹	زمر	۲۳۹	۵۹
۲۱	انبیاء سورہسی	۴۸	۲۴	پارہ	۲۴۴	۶۰
۲۲	حج سورہسی	۶۲	۴۰	مؤمن سورہسی	۲۵۰	۶۱
۲۳	مؤمنون سورہسی	۷۵	۴۱	فصلت	۲۶۱	۶۲
۱۸	پارہ	۷۵	۲۵	پارہ	۲۶۷	۶۳
۲۴	نور سورہسی	۸۵	۴۲	نور سورہسی	۲۶۹	۶۴
۲۵	فرقان	۱۰۱	۴۳	زخرف	۲۷۷	۶۵
۱۹	پارہ	۱۰۴	۴۴	دخان	۲۸۶	۶۶
۲۶	شعراء	۱۱۰	۴۵	جاثیہ	۲۹۱	۶۷
۲۷	نمل	۱۲۵	۲۶	پارہ	۲۹۶	۲۹
۲۰	پارہ	۱۳۳	۴۶	احقاف	۲۹۶	۶۸
۲۸	قصص	۱۳۸	۴۷	محمدعہم سورہسی	۳۰۴	۷۰
۲۹	عنکبوت	۱۵۳	۴۸	فتح سورہسی	۳۱۱	۷۱
۲۱	پارہ	۱۵۸	۴۹	حجرات سورہسی	۳۲۰	۷۲
۳۰	روم	۱۷۲	۵۰	قاف سورہسی	۳۲۶	۷۳
۳۷	لقمان	۱۷۰	۵۱	ذاریات سورہ	۳۳۰	۷۴
۳۲	سجہ سورہسی	۱۶۶	۲۷	پارہ	۳۳۳	۷۵
۳۳	احزاب	۱۷۹	۵۲	طور سورہسی	۳۳۵	۷۶
۲۲	پارہ	۱۸۶	۵۳	نجم سورہسی	۳۳۹	۷۷
۳۴	سبا	۱۹۶	۵۴	قمر سورہسی	۳۴۴	۷۸
۳۵	ملائکہ سورہسی	۲۰۵	۵۵	رحمن سورہسی	۳۴۸	۳۰

سوره هم پاره	سوره اسملری	بیت	سوره هم صافی	سوره اسملری	بیت	آخر قرآنداغی سجده آیتلری
٨٥	عبس سوره سی	٢٩	٩٨	بینه سوره سی	٤٤٤	٥٥٥
٨١	تکویر	٣٥	٩٩	زلزله سوره سی	٤٤٥	٦٦٦
٨٢	انفطار	٣١	١٥٥	عادیات	٤٤٥	٧٧٧
٨٣	تطفیف	٣٢	١٥١	قارعه	٤٤٦	٨٨٨
٨٤	انشقاق	٣٣	١٥٢	تکائر	٤٤٦	٩٩٩
٨٥	بروج	٣٤	١٥٣	عصر سوره سی	٤٤٧	١٠١٠
٨٦	طارق	٣٥	١٥٤	همزه	٤٤٧	١١١١
٨٧	اعلی سوره سی	٣٦	١٥٥	فیل سوره سی	٤٤٨	١٢١٢
٨٨	غاشیه	٣٧	١٥٦	قریش	٤٤٨	١٣١٣
٨٩	فجر	٣٨	١٥٧	ماعون	٤٤٨	١٤١٤
٩٥	بلک	٣٩	١٥٨	کوثر	٤٤٩	
٩١	شمس سوره سی	٤٥	١٥٩	کافرون	٤٤٩	
٩٢	لیل سوره سی	٤١	١١٥	نصر سوره سی	٤٤٩	
٩٣	ضحی سوره سی	٤١	١١١	ابی لهب	٤٥٥	
٩٤	الم نشرح	٤٢	١١٢	اخلاص سوره سی	٤٥٥	
٩٥	والتین	٤٢	١١٣	فلق سوره سی	٤٥٥	
٩٦	علق سوره سی	٤٣	١١٤	ناس سوره سی	٤٥١	
٩٧	قدر سوره سی	٤٤				

